4.– дин.

Господину

Јевђенију Мацковићу

управнику беогр. казнен. завода

у знак пријатељства

Маја 1899. год

у Београду

Наум Димитријевић

уредник „Полиц. Гласника“

~~6-400~~. 6 400.

ИНВ. [illegible]
И. бр. 121617

№ 1443
1906 г.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

1898.

ГОДИНА II.

УРЕДНИК

М. Димитријевић

* * *

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У СРПСКОЈ КРАЉЕВСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1898.

ЦЕНА 20 ДИНАРА

ГДЕ ЈЕ ШТО?

I УКАЗИ

Указ о избору народних посланика за трогодишњу 1897—98—99 скупштинску периоду стр. 131.

Указ о сазиву редовне народне скупштине за годину 1897 му стр. 187.

II АУДИЈЕНЦИЈА

Њихова Величанства Краљ Александар I и Краљ Милан примају у аудијенцију уредника „Полицијског Гласника" стр. 67 и 83.

III ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Тасина писма:
а., Бечка полиција стр. 1, 9, 20, 27, 35, 43, 51, 59, 67, 77.
б., Са бечке изложбе стр. 227.
в., Наша деца (из Тасиних бележака) стр. 359, 367, 375, 383, 392, 399, 407.

Упутства за иследнике у кривичним делима
I Крађе
а., о покради у опште стр. 2, 11, 17, 20.
б., о упадању кроз прозоре стр. 29, 30.
в., о упадању кроз врата и т. д. стр. 44, 52.
г., о упадању на друге начине стр. 60.
д., о несвршеним крађама стр. 60.
е., о увлачењу стр. 69.
ж., о крађама на вашарима стр. 69.
з., о крађи у кући стр. 76.
II Преваре
а., о превари у опште стр. 77.
б., фалсификовање исправа стр. 77.
в., испитивање фалсификованих исправа страна 84.
г., о фалсификовању печата стр. 93, 101.
в., о трговању са коњима и преварама у томе стр. 118, 124, 132, 139, 147, 157.

Још нешто о берлинској полицији од М. Јовановића стр. 211, 219.

Шта све практикују лопови
I Прерушавање стр. 231.
II Лажна имена стр. 240.
III Симулација болести стр. 247, 255, 263.
IV Знаци 271, 279, 287.

Лудило и злочин (један интересантан случај из судске психопатологије) од Вој. М. Суботића млађег секундар. лекара у бол. за душ. болести, два покушаја убиства стр. 83, 91, 99, 115.

Једна посета код Ломброза стр. 123, 131.

Без рада и без крова:
1. Берлинска радничка колонија стр. 156.
2. У азилу лица осталих без крова над главом стр. 163.

О превари при картању
I у опште стр. 196.
II средства која се употребљавају при лажном картању стр. 209.

Електрицитет и његова казнено правна заштита стр. 275.

„Луди Гуња" заклао жену (од др. В. М. Суботића млађег) стр. 295, 303, 311 и 319.

Цигани, њихов живот и њихове особине стр. 328, 336, 343, 352, 360.

Душевно болестан — крадљивац од Др. М. Васића стр. 336.

Предлог уредништва стр. 351, 359.

Може ли бити крађе Електрицитета стр. 362.

За отпуштене осуђенике стр. 402.

Може бити крађе елекрицитета страна 385, 392.

IV ПРИПОВЕТКЕ И ФЕЉЕТОНИ

Ноћни гости стр. 5.
Излечена крадљивица стр. 13.
Скупа лаж стр. 22, 33.
2 „Фини" крадљивци стр. 25.
Убиство из освете стр. 25, 30.
„Начелников син" стр. 32.
Прва превара стр. 41.
Лопов у мантији стр. 48.
Грижа савести стр. 54, 61.
Картара стр. 65, 71.
Тук на лук стр. 72.
Крађа из освете стр. 78.
Опасан ортак стр. 80.
Све за љубав стр. 85.
Тровачица прича Горонова стр. 421.
Никола Милојевић варалица и лупеж види слике и опис у Албум. Полицијском стр. 86, 95, 103, 111, 120, 184.
Празноверица стр. 102.
Подела стр. 105.
Из Тасиног дневника
а., Авет стр. 105.
Христос Васкресе стр. 110.
Дрски разбојници стр. 126.
Две улоге стр. 136.
Једна слика (из албума старих полицајаца) стр. 141.
Бриљантски прстен стр. 144.
Је ли разбојник? стр. 150.
Поправио се стр. 161.
Сан стр. 165, 173.
Пали у клопку стр. 168.
Чапкун Марко (млађи) стр. 167.

Из црне књиге једног полицијског чиновника. (Слике из живота од Јов. Ердера у преводу М. Н. Јовановића):
1., Сан судије стр. 174.
2., Њен убица стр. 181.
3., „113" стр. 189.
4., Гиптила стр. 197.
5., Сеоки стр. 204.
6., In flagranti! стр. 215.
7., Dolore del Mondo стр. 222.
8., Сардински врач стр. 233.
9., Једно писмо као детектив стр. 241.
10., Никоговић стр. 249.
11., Кривица или жртва стр. 257.
12., Сестра Магдалена стр. 265.
13., Оружни сахат стр. 273.
14., Његов први случај стр. 282.
15., Жена Стропатерова стр. 289.
16., Једна млетачка тајна стр. 298.
17., Све напред стр. 305.
18., Жртва верности стр. 314.
19., Жртвовала се стр. 321.
20., Матере своје ради стр. 329.
21., Стари Аустријанац стр. 338.
22., Исељеник стр. 315.
23., Песми крај стр. 353.

Оцеубица (др. В. М. Суботић млађи) стр. 187.
Лоповске продукције стр. 191.
Дете (из забележака једног полицајца) страна 207.
Рђаво друштво стр. 176.
Нашли на мајстора стр. 182.
Мирко Стефановић „Тиквић" стр. 193, 208, 278 и 302.
Лопов као полицајац стр. 199, 216, 228.
Димитрије — Мита — Лазаревић „Циганче" слика и опис стр. 199.
Где је леш? стр. 234, 242, 250, 258 267.
Илија Гавриловић слика и опис у 10 бр. прошле године а тако и на страни 244, 252, 259, 268.
Глад (из забелешака једног полицајца) страна 276.
На грех наведена стр. 283, 290, 308, 315.
Злочин лудога стр. 322.
Ђир Пенчино страдање стр. 331.
Мирићија стр. 346.
Разбојничка јазбина (К. Ортман) стр. 348, 355.
Ретко убиство (истинит догађај) стр. 363, 370.
Празник у тамници (с француског) стр. 369.
Живот једног разбојника (слика Поила Фукса) стр. 371, 379.
2 Ката Станоје (криминална хумореска) страна 377.
Акуљкин муж од Ф. Достојевског стр. 386.
Мала Рока стр. 393, 401, 412, 421.
На опелу стр. 410, 419.
Опроштај (Божићна прича) стр. 415.
Сен Жистова драгана стр. 417.

Милош Петровић „Медоња" опис и слика стр. 105.
Марија Петровић врачара опис и слика страна 113.
Миладин Дробњак Сељачкин из Венчана опис и слика стр. 151, 153.
Маринко Живковић опис и слика страна 151, 153.
Милорад Ајдуковић лопов опис и слика страна 152.
Марко Ђорђевић „Чапкун" (млађи) стр. 167 види Приповетке.
Манасије — Манојло Стојановић — Стојковић опис и слика стр. 178.
Марија Розманек из Аустро-Угарске опис и слика стр. 216.
Милан Ципић из Д. Тузле опис и слика стр. 224.
Марта Ж. Јовина Пантелића из Мојковића опис и слика стр. 237.
Мијаило В. Аранђеловић убица опис и слика стр. 259.
Михаило Илић слика стр. 269.
Михаило Митровић слика стр. 269.
Мартин Појић из Буковене опис и слика стр. 300.
Милован Ђ. Јоцић из Кучајне опис и слика стр. 300.
Мартин Ил. Јанковић из Цермошње опис и слика стр. 300.
Мирко Јовановић „Бриша" опис и слика стр. 340.
Миленко Марковић из Кнеидоља опис и слика стр. 348.
Милан Грујић „црни" опис и слика стр. 357.
Милован Рајковић из Сакуље опис и слика стр. 365.
Марко Марковић „Трапа" стр. 424.
Милан Буљубић опис и слика стр. 396.
Милан Спасић опис и слика стр. 405.
Мијаило Стојановић опис и слика стр. 405.
Никола Грујић из Аранђеловца опис и слика стр. 31.
Никола Јовановић из Бегаљице хајдук опис и слика стр. 145, 153.
Никола Милојевић варалица опис и слика стр. 86, 95, 103, 111, 129, 184.
Новак Стојановић из Прогорелице опис и слика стр. 151, 153, 374.
Новак Урошевић из Жировнице опис и слика стр. 183.
Никола Милошевић из Херцеговине опис и слика стр. 183.
Никола Дамјановић „Луди" опис и слика стр. 192.
Никола Јовановић фалсификатор и варалица опис и слика стр. 277.
Никола Младеновић лопов опис и слика страна 356.
Осман Мандић из Пријелора опис и слика стр. 238.
Павле Топалов из Мохача у Аустро-Угарској стр. 8
Петар Стојановић опис и слика стр. 30.
Петар Ђукић „Прангаш" опис и слика стр. 79.
Пантелија Јовановић из Дубнице опис и слика стр. 97.
Петар Ганишић „Стара гарда" опис и слика стр. 200.
Панта Савић опис и слика стр. 208.
Петар Димитријевић група убица попа Јеврема стр. 237.
Петар Рашић лопов опис и слика стр. 318.
Павле Младеновић лопов опис и слика страна 356.
Панта Јаковљевић осуђеник стр. 356.
Периша Мићић лопов и разбојник опис и слика стр. 381.
Петар Пеповић лопов и разбојник опис и слика стр. 381.
Радисав Стојановић опис и слика стр. 30.
Риста Михајловић из Требиња опис и слика стр. 39.
Радојка Ивановић врачара опис и слика стр. 62.
Риста Наумовић пекар „група убица попа Јеврема" стр. 237.
Рајко Ћирић „Црнобарац" несарош опис и слика стр. 284.
Рафаило Вукићевић из Рашице стр. 318.
Стојан Стојановић опис и слика стр. 30.
Светозар Крстић фалсификатор опис и слика стр. 31.
Сима Васта из Хрватске опис и слика стр. 40.
Стана Гоћа Крадљивица опис и слика страна 98.
Стеван Јовановић „Пишта" опис и слика стр. 104
Стојка Јовановић врачара опис и слика стр. 112, 113.
Станко Јовановић — Вујачић из Малишева опис и слика стр. 120.
Светозар Марковић из Кнежевца опис и слика стр. 120.
Станка Милошевић из Губеревца опис и слика стр. 151, 153.
Страхиња Нијовић разбојник стр. 423.
Светозар Нешић „Нешко копиар" опис и слика стр. 160.
Сава Матић из Давидовца стр. 170.
Светозар — Војислав — Урошевић „Сена Перса" слика стр. 177, 210, 389.
Сотир Михајловић „Тврче" опис и слика стр. 178.
Сава Ковачевић опис и слика стр. 208.
Станко Окановић несарош (види слику и опис стр. 53, бр. 7. пр. год. стр. 216.
Стојан Стојановић — Фујор опис и слика стр. 309, 317, 324.
Светозар Степанчевић лопов опис и слика стр. 318.
Светозар Васић лопов опис и слика стр. 334.
Стеван Радуловић калфа кројачки (ко је ово?) опис и слика стр. 341.
Стеван Иштван Ковачић из Аустро-Угарске (ко је ово?) опис и слика стр. 365.
Светозар Алексић — Пећинац стр. 389.
Светозар Јевтић стр. 405.
Таса — Спаса — Петровић — Митић „Влашче" опис и слика стр. 80.
Тихомир Ковачевић из Ћелија опис и слика стр. 88.
Танасије Јовановић опис и слика стр. 396.
Трифун Илић убица опис и слика стр. 406.
Ференц Мађарић из Сомбора опис и слика стр. 24.
Ђока Сервијанац коњокрадица опис и слика стр. 152.
Ђорђе Спасић из Шљивовика опис и слика стр. 169.
Ђорђе Илић из Обреновца опис и слика стр. 224.
Ђурђе — Ђорђе Ненадовић лопов опис и слика стр. 283.

VII ПОТЕРА

а. потера за зликовцима из страних земаља

Андрија Радић из Баје у Бачкој стр. 342.
Васа Ивановић из Панчева, Будим-Пеште полиција стр. 106.
Геза Бајер чинов. Шенкера и комп. у Фијуми стр. 210, 286.
Густав Холенигер благајник страна 325.
Гаврил Гавриловић — Рибин благајник из Русије стр. 334.
Едуард Вест из Чаславе бив. чиновник у Д. Тузли стр. 238.
Едуард Бутлер из Милана стр. 390.
Живојин Стојановић из Митровице
Јосиф Јанош — Вереб из Аустро-Угарске опис и слика стр. 34.
Јосиф Шитнер из Чешке стр. 130.
Јулијус Штајн из Б. Пеште опис и слика стр. 293.
Карло Ребринг из Лемберга опасан лопов стр. 218.
Кривак Јанош из Липе благајник из Арада стр. 226.
Лазар Радић бележник из Алашевца опис и слика стр. 170, 177.
Мартин Рековац из С. Сивца у Бачкој стр. 16.
Милан Обилић — лажни Обилић — опис и слика стр. 49.
Теофило Климентије — Игњатијевић Призренски стр. 217.
Фозети Ђузепе пл. Ровето из Италије стр. 66.
Ђовани Кељија Берлинска полиција стр. 8.

б. потера од стране наших власти

Ангелина Ж. Крсте Бајића одбегла од мужа стр. 34.
Андрија Веселиновић из Месараца стр. 58.
Аврам Илић калфа шлосерски стр. 93.
Алекса Чолић столар из Власотинаца страна 122.
Андрија Веселиновић из Месараца стр. 162.
Аврам Милошевић „церовак" из Бресног Поља стр. 186.
Алекса Н. слуга из Пожаревца стр. 201.
Адам Исајиловић „Чакар" из Београда опис и слика стр. 202, 217.
Андрија Михајловић из Дубоке стр. 203.
Андра Ж. Цветковић бив. судски писар страна 210.
Анђелко Стојановић из Крушеве главе страна 285.
Аксентије Цветковић слуга страна 286.
Антоније Јовановић берберин стр. 318.
Алберт Сам слуга стр. 398.
Божа Лазовић из Братљева војни бегунац стр. 16.
Борча Алић скитач циганин стр. 42.
Богосав Вучка Станимировића из Робаја стр. 82.
Богдан Томачев фијакерист (види тражи се) стр. 170.
Борисав Ђуричић из Котраже војни бегунац стр. 201.
Богосав Милићевић из Врбовца осуђеник опис и слика стр. 286, 302.
Боривоје Радивојевић шегрт опанчарски страна 382.
Батијар Османовић слуга стр. 390.
Бранислав Деспотовић калфа стр. 398.
Будимир — Влада Бојшевић стр. 406, 414.
Бежни Божидар М. Ћирић стр. 406.
Влајко Несторовић из Гроцке стр. 16.
Владимир Вучковић из Лока стр. 34.
Васа Аћимовић из Босне стр. 50.
Вилхелм Тауш жељезн. радник стр. 98.
Владимир Милошевић копиар стр. 194.
Велимир Пантић из Карана стр. 146.
Владимир Вајкић падинчар стр. 446.
Василије Ђ. Николић из Београда војни бегунац стр. 178.

Василије Николић циганин скитач стр. 185.
Владимир Јовановић војни бегунац стр. 186.
Владислав Добрачић (тражи I суд крушевачки) стр. 193.
Влајко Николе Аламовића регрут стр. 201.
Виталис Ђурковић бив. контр. моп. дувана опис и слика стр. 218.
Василије Дражић из Белосаваца осуђеник стр. 293, 302.
Владимир Васиљевић скитачки циганин страна 294.
Војин С. Трајковић из Дубове осуђ. опис и слика стр. 334.
Владимир Јовановић из Шапуље вој. бегунац стр. 366.
Васа Туфегџић скитница стр. 414.
Глигорије Младеновић опис и слика страна 398, 414.
Глиша Матић из Хрватске војни бегунац стр. 334.
Димитрије Новаковић притвореник начел. окр. Пожарев. стр. 16.
Драгутин Николић слуга из Коноплића страна 16.
Димитрије Јовић из Букара окр. Подрински стр. 18.
Дујош Ференц кочијаш из Јагодине стр. 56.
Данило Јовановић из Осаништа стр. 66.
Драгутин Којић из Мијаиловца стр. 68.
Душан С. Барјактаревић вој. бегунац стр. 93.
Деша Јовановић циганин стр. 114.
Дамјан Алексић шегрт обућарски стр. 130.
Драгутин Средић — Стекић из Ужица страна 138.
Димитрије Мита — Илић „Брка" опис и слика стр. 154, 177.
Димитрије Нешић из Житковца стр. 170.
Драгутин Тонић из Николинаца (види тражи се) стр. 194.
Драгомир Михајловић бив. телеграф. стр. 201.
Драгомир Тамбурашевић из Злотара стр. 210.
Димитрије Станковић из Обрежа стр. 217.
Драгољуб Нарлански прит. нач. крушевачког стр. 226.
Димитрије Нешић (Хадрија Хам) осуђ. пож. казн. завода стр. 226.
Дејан Митић из Турске стр. 278.
Дамјан Бојић из Бановице стр. 293.
Драгомир Јелић из Д. Добрине стр. 310.
Димитрије Михајловић из Власанице осуђен опис и слика стр. 326.
Дамњан Станковић из Ниша стр. 350.
Димитрије Н. надничар из Аустро-Угарске стр. 350.
Драгутин Илић калфа берб. стр. 398.
Живан Савић из Београда војни бегунац стр. 178.
Живојин Белић осуђ. београд. казн. завода опис и слика стр. 185, 194.
Живко Тонић вој. бегунац стр. 186.
Живојин син Мате Милошевића из Маснара стр. 218.
Живојин Остојић бив. служитељ из Београда стр. 218.
Живојин М. Радојевић из Баничине стр. 194.
Живко Н. ватрогасац из Шапца стр. 293.
Живојин Будимировић из Обреновца стр. 310.
Здравко Марковић из Мајдана стр. 226.
Зејан Каранић из Пожеге стр. 341, 366.
Илија Мађаревић из Ваљева стр. 16.
Илија Радевиовић из В. Бастовца стр. 106.
Илија Зарић из Београда вој. бегунац страна 186.
Илија Петровић „Мајор" из Босне стр. 262.
Илија Лазић циганин скитач стр. 170.
Илија Алимпић из Пакучина осуђеник стр. 293, 302.
Илија Стругајевић притвореник стр. 334.
Илија Рајковић слуга стр. 357.
Јанко Гусављевић из Брестовца осуђ. нишког каз. завода стр. 16.
Јован Николић из Аустро-Угарске стр. 18.
Јован Сокић из Аустро-Угарске стр. 34.
Јован Игњатовић — Таушановић бив. фијакерист стр. 42.
Јован Ђорђе Цакић из Дедине Баре стр. 50.
Јован Миљау Танцлер предузимач стр. 74.
Јован Тешовић из Дреновца стр. 154.
Јоца Молдовановић стр. 154.
Стеван Атанасов Алобаков из Софије страна 426.
Јудита Пуљевић бабица из Крагујевца страна 201.
Јован Јовичић војни бегунац стр. 210.
Јован Михајловић из Ужица стр. 217.
Јован М. Лазић из Пољане стр. 218, 238.
Јован Галовић из Крагујевца стр. 226.
Јован Станимировић — Стојимировић из Липа стр. 229.
Јеврем Јовта Ристић надннч. из Босне страна 122.
Јаша Илић из Крушеве главе стр. 285.
Јован Грујић — Лазић — Лазон опис и слика стр. 261, 293, 390.
Јован Јоца Николић слуга из Шапца стр. 301.
Јоца Ранчић из Пирота притвореник стр. 334.
Јован С. Дачић из Пожаревца стр. 350.
Јово Николић циганин из Врчина стр. 350.
Јован Недељковић из Аустро-Угарске стр. 366, 382.
Јосиф Јовановић из Параћина стр. 390.
Коста Тасић мех. из Сталаћа стр. 16.
Коста Станојловић из Дрвоље среза јабланичког стр. 58.
Крста Лазић циганин џамбас стр. 82, 170.
Катарина Грујић — Чупић удова стр. 122.
Коста Игњатовић столар стр. 162.
Крста Милошевић калфа берберски из Крагујевца (види тражи се) стр. 218.
Коста Поповић бив. општ. чиновник стр. 218.
Коста Димитријевић из Крагујевца стр. 278.
Лазар Кетић скитница из Јагодине страна 58, 146.
Лазар Максимовић из Старе Србије стр. 90.
Лазар Љ. Цветковић из Хасан Паш.-Паланке стр. 170, 185.
Љуба Симић из Сикирице стр. 178.
Лазар Ђорђевић ковач циганин из Новог Села стр. 186.
Лазар Здравковић пекар, помак из Зајечара стр. 217.
Љубисав Влајић из Вел. Плане вој. бегунац стр. 218.
Љубисав Гајић притвор. начел. крушевачког стр. 226.
Љубомир Мирковић из Живковца стр. 226.
Лопов који је украо печат општ. Белушићске и сточне пасоше стр. 178.
Љубисав син Марјана Гошића (види тражи се) стр. 194.
Лазар Живковић „Шваба" опис и слика стр. 270.
Љуба Антић из Молова стр. 285.
Љубомир Радосављевић осуђеник војник страна 301.
Лазар Павле Ђорђевић стр. 398.
Лазар Глишић из Крушевца стр. 406.
Љубомир Ђурић из Нов. села стр. 341.
Мијаило Маринковић трг. из Паланке стр. 16, 34.
Милан син Милије Станојловића из Равне вој бегунац стр. 16.
Мијаило Милош Петровић „Коба" слика и опис стр. 18, 34.
Милан Стевановић из Крагујевца стр. 18.
Миленко Михајловић огл. хајдук стр. 26.
Мијаило Димић келнер из Зајечара стр. 42.
Милош Мика Николић из Ропочева стр. 50.
Марко Арсић из Кнежевца среза Млавски стр. 50.
Мита Стевић из Пољане стр. 56.
Милош Марковић из Малог Пожаревца стр. 58, 122.
Милан Лукић из Малог Пожаревца страна 58, 122.
Миленко Аврамовић из Малог Пожаревца стр. 58, 122.
Милан Павловић глумац фалсификатор сл. и опис стр. 89, 130.
Милосав Вилотић — Петровић келнер стр. 90, 146.
Милосав Васић Циганин из Ковачица стр. 90, 178.
Мата Бељак палов обућарски стр. 90.
Милица — Мица жена Ђорђа Петровића сајџије стр. 98.
Милан Ж. Димитријевић вој. бегунац стр. 122.
Манојло Максимовић стр. 154.
Милева Ж. Младена Ристића стр. 162.
Миша брат Милована Петровића из Гор. Добрине стр. 170.
Марко Матић надничар из Дубља стр. 170.
Мијаило Арановић из Раљева стр. 186.
Милева Ж. Арсенија Димића (тражи дух. суд) стр. 186.
Милева Ж. Лазара Ђорђевића из Нов. села стр. 186.
Милева Ж. Петра Сарге из Нов. села стр. 186.
Марко Матић надничар из Дубља стр. 186.
Марта Ж. Милована Обреновића из Јагодине стр. 186.
Мијаило Ђорђевић из Јаловик-Извора стр. 190.
Мијаило Милојевић скитница стр. 202.
Мијаило Маричић бив. чувар Топч. економије стр. 210.
Милан Петровић из Београда стр. 217.
Младен Томић из Сеоне стр. 218.
Миленко Радовановић из Изворице стр. 226.
Милан Радовић из Ваљева сл. и опис стр. 226, 230.
Милош Јовановић из Грошнице стр. 226, 230.
Миша Алетовић — Мијаило Алексић Циг. из Салаша стр. 238.
Милутин Вељић Циг. из Придворице стр. 270.
Миле Жугић из Шапца стр. 277.
Милоје Миладиновић — Ђенић осуђеник стр. 278.
Марко Стевановић — Тешић (види приповетке) стр. 193, 208, 278.
Мијаило Тасић „палча" келнер стр. 278.
Манча Стевановић из Крушеве Главе стр. 285.
Милорад Талић шегрт стр. 286.
Милош — Миша Мојашевић калфа обућар. стр. 286.
Милан, Михаило Јовановић Циганин скитач стр. 293.
Марко
Младен } Васиљевићи скитачи Циг. стр. 294.
Милутин Живковић из Сикирице стр. 310.
Милутин Михаиловић из Београда вој. бегунац стр. 318.
Милан Сретеновић из Рукосавца осуђен сл. и оп. стр. 326.
Марко Илић из Чуковца вој. осуђеник стр. 326.

Милан Николајевић из Црне Горе притвореник стр. 320.
Михаило Ђорђевић из Јав. Извора притвореник стр. 324.
Милош Јаковљевић трг. помоћник стр. 350.
Мијаило Маричић бив. чув. топч. економије стр. 357.
Милан Гаврилић душевни болесник стр. 366.
Милан Димитријевић из Београда мали јахач стр. 374.
Мартин Сонтаг из Аустро-Угарске стр. 374.
Маринко Радешковић стр. 398.
Милан Р. Николић бив. жандар стр. 398.
Никола Илић из Веселиновца осуђ. Нишк. Каз. Завода стр. 16.
Никола Доловић слуга пекарски стр. 34.
Никола Стојановић досељеник Грк стр. 90.
Новица Ђорђевић Циганин ковач стр. 90.
Недељко С. Јовановић из Губеревца сл. и опис стр. 122, 194, 285.
Никола Костић слуга из Ракинца стр. 154.
Никола Стојковић „Погорелац" из Језера оп. и слика стр. 202, 245.
Никола П. Илић трг. из Лознице (види тражи се) стр. 202.
Настас Игњатовић из Свилајнца стр. 246.
Непознато лице које је заклало општ. служитеља у Гостиљу стр. 218.
Непознати лопов за украдене сточне пасоше општине Коларске под бр. 2045 2046 2047 серија 534 стр. 278.
Непознати лопов за украдени сточни пасош општ. Јаворске серија 29 бр. 14153 стр. 278.
Непознати лопов за украдене сточне пасоше општ. Кучајничке под бр. 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458 сер. 82 стр. 302.
Непознати лопов за украдени печат општ. Рачанске стр. 334.
Никола Николић Циганин из Врдила стр. 350.
Никола Лидоч гавас турског посланства стр. 357.
Никола Милојевић варалица (види албум) стр. 374.
Никола — Јован Томић стр. 398.
Настас Тодоровић из Шапца стр. 400.
Петар Јокиновић из Софије — Бугарска — стр. 34.
Петроније Н. слуга Александра Николајевића стр. 74.
Петар Божић „Милојка" стр. 170.
Петар Балић „Палец" стр. 178.
Петар Николић Циг. скитач стр. 185.
Петар Периша Јовановић Циганин скитач стр. 185.
Лука Милошевић алипарски помоћник из Смедерева стр. 426.
Петар Вељковић из Чокешине опис и слика стр. 202, 245.
Павле М. Мустеовић из Пољане стр. 218, 238.
Петар син Саве Петковића из Житковца стр. 246.
Петар Поповић келнер из Београда стр. 301.
Петар Марковић — Креста Милошевић калфа берберски стр. 278, 302.
Радојка Поповић служав. из Бруснице стр. 42.
Радивоје З. Живковић из Поповића војни бегунац стр. 66.
Радоје Кораћ из Дубоне стр. 106.
Рил Френи кројач. калфа стр. 122.
Радивоје Грујуновић калфа берберски сл. и опис стр. 114, 194.
Ранко Н. калфа кројачки стр. 146.
Риста Загорчић из Карања стр. 262.
Раде Марковић — Васиљевић из Чокоте стр. 293.
Радовило Вукићевић из села Ресника стр. 262.
Радојица Трифуновић из Јежевице стр. 294.
Риста Михајловић лопов и коцкар стр. 302.
Радоје Првуловић војни осуђеник стр. 318.
Рајко Радовановић Циганин из Новака осуђ. сл. и опис стр. 326.
Радојка Николић Циганка из Врдила стр. 350.
Радивоје Радовић слика и опис стр. 414.
Рашко Јовановић — Бугарин стр. 414.
Светислав Миљковић прит. Начел. окр. Пожарев. стр. 16.
Стојан Стојановић — Фујор огл. хајдук сл. и опис стр. 26.
Станоје Станковић из Довна стр. 26.
Станка Ж. Максима Стефановића бив. писар. стр. 82.
Светозар Бранковић надничар из Смедерева стр. 90.
Светозар Алексић „Пећанац" стр. 98, 389.
Станко Арсенијевић из Старе Србије стр. 122.
Сима Ђорђевић надничар стр. 122.
Сава Рајић бунарџија из Црне Горе стр. 146.
Светолик Михајловић из Грачаца стр. 162.
Сава Врачевић из М. Мокр. Луга (види тражи се) стр. 178.
Станбол Петруца из Дубочана стр. 178.
Светозар Рајисављевић из Аустро-Угарске стр. 270-
Светозар Савић уредник „Малог Журнала" стр. 193.
Стеван П. Карабаша срез Поречки стр. 194.
Светозар — Војислав — Урошевић „Сека Пера" стр. 177, 210, 217.
Стојан Петровић из Брезнице стр. 226.
Сава Миленковић из Крепољина стр. 226.
Сима Радосављевић из Сибнице стр. 229, 246.
Стеван Миљковић из Клачевица сл. и опис стр. 229.
Сима Ђорђевић из Старе Србије стр. 246.
Стојан Стојко Новаковић из Турске стр. 246.
Сима Илић „Пећанац" стр. 254.
Страхиња Ниновић из ср. Ваљевског стр. 262.
Светозар Кипиаш келнер стр. 278.
Сотир Милосављевић из Пљакова осуђ сл. и опис стр. 286, 302.
Савоје Пајовић зидарски радник стр. 286.
Софроније Ђорђевић из Медвеђе стр. 310
Стеван Ковачевић из Свилеуве стр. 350.
Стојан Стошић „Брица" пиглар стр. 357.
Стојан Тршић стр. 390.
Стојан Миловановић стр. 398.
Тодор Делић Циганин шамбас стр. 82.
Тодор Илић из Белотинаца стр. 138.
Тодор Николић „Шарен Гаћа" коњар страна 146.
Тодор Димитријевић „Мачак" из Власотинаца стр. 146.
Тодор Толић из Ниша стр. 246.
Трајко Радуловић — Стефановић из Битврђе стр. 301.
Убијеном лицу у срезу космајском тражи се породица стр. 310.
Фридрих Конош светска варалица стр. 262.
Франц Ајзен зидар стр. 74, 186.
Франц Сока стр. 350.
Херман Хауш жељез. радник стр. 98.
Христина Цолер проститутка стр. 310.
Христина жена Милована Васића стр. 334.
Цана Стојана ж. Мијаила Бранковића из Пољане стр. 58.
Чедомир Павловић из Ковиљне војни бегунац стр. 34.
Чедомир Јелић из Д. Добриње стр. 310.
Чедомир Ковачевић Циг. из Доњмора осуђеник слика и опис стр. 320.
Ђорђе Салков скитач циганин стр. 42.
Ђорђе Стојановић досељеник Грк стр. 90.
Ђорђе Најдановић из Пожаревца стр. 106.
Ђорђе Тасић надничар из Пирота стр. 186.
Ђорђе Ђорђевић ћурчија из Дубоне стр. 210.
Ђока Бошњаковић коцкар из Земуна страна 217.
Ђура Брајовић из Крушевца стр. 262.
Ђорђе Гушић из Плешина стр. 286.
Ђорђе Антић из Врандола стр. 294.
Ђорђе Паштрмац бив. судски писар страна 294.
Ђура Перић из Придворице стр. 301, 357.
Ђорђе Ђока Милетић из Крупња стр. 302.
Ђорђе Спасић из Пирота притвореник страна 334.
Ђока П. из Коцељеве стр. 350.

VIII. ХАЈДУЧИЈА

а., из хајдучије

I. Хајдуци стрељани.

Војко Тимотијевић слика и опис стр. 7.
Велимир Петровић слика и опис стр. 7.
Илија Павловић стр. 7.,

II. Њихови јатаци на робији.

Арсеније Петковић слика и опис стр. 14.
Антоније Јелисијевић из Лајковца слика и опис стр. 145, 142.
Вићентије Топаловић слика и опис стр. 7.
Вуја Милаковић слика и опис стр. 14.
Владимир Мирковић из Шеврљуге слика и опис стр. 55 и 56.
Гвозден Видојевић из Тијања слика и опис стр. 55, 56.
Добросав Тодоровић из Пухова слика и опис стр. 22, 23.
Добросав Максић из Лајковца слика и опис стр. 127, 130.
Ђорђе Папић из Пријевора слика и опис стр. 55, 56.
Исаило — Миша — Јелисијевић из Лајковца слика и опис стр. 127, 130.
Јелена Рајчевић слика и опис стр 11.
Љубисав Боцулић из Калениића слика и опис стр. 41.
Милија Карић слика и опис стр. 7, 8.
Миленко Јелисијевић из Г. Лајковца слика и опис стр. 73.
Милован Ћирјак из Вирова слика и опис стр. 142, 145.
Никола Рајчевић из Дружетића слика и опис стр. 73.
Обрен Јелисијевић из Лајковца слика и опис стр. 142, 145.
Пантелија Драгутиновић из Калениића слика и опис стр. 22, 23.
Станисија удова Јеремије Јовичића слика и опис стр. 15.
Стеван Миловановић из Љутовнице слика и опис стр. 22, 23.
Светолик Бугарчић из Смрдљиковца слика и опис стр. 41.
Теодосија Рајчевић слика и опис стр. 15.

б., оглашени хајдуци

Драгомир Тамбурић из Златара стр. 246.
Јован Прву из Злота стр. 177.
Љуба Нитић из Молова стр. 382.
Михаило Миленковић — стр. 390.
Здравко — Милоје Лазаревић — Пантић стр. 390.
Недељко С. Јовановић из Губеревца стр. 218.

Паун Стошић Станишић из Витрешнице стр. 177.

Сава син Јована Петровића из Шљивовца стр. 374.

в., Побијени хајдуци

Велисав Ердоглија (у потери) стр. 262.

Љубомир Веселиновић из Коштунића стр. 194.

Митар Милошевић „Курјак“ из Бершића стр. 194.

Николај Ђатовић из Трбушнице стр. 194.

г., Уцењени хајдуци

Драгутин Пандуровић оглашени хајдук стр. 358.

IX СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА НА:

Аврама Мандила калфу обућарског стр. 82, 98.

Андрију Исајловића „Чакар“ војни бегунац стр.

Алексу Костића варалицу стр. 350, 382.

Благоја Благојевића бив. баш. из Београда стр. 98.

Владимира Живковића из Аустрије стр. 98.

Драгутина Кнежевића из Београда стр. 98.

Драгољуба Благојевића из Београда стр. 98.

Илију Продановића из Београда стр. 98.

Матију Хранислављевића, калфа сајџиски страна 82.

Милана Кенеза скитницу стр. 98.

Милоша Јоксимовића из Црне Горе стр. 98.

Мирка Јоргановића скитницу из Београда страна 98.

Милану Ж. Паје Максимовића из Аустро-Угарске стр. 98.

Печат за оверу суда општ. Доњо-вратарске стр. 382.

Радомира Костића бив. осуђеника стр. 50, 98.

Раку Митровића из Београда стр. 98.

Саву Радосављевића осуђеника (види потеру) стр. 229.

Сточне пасоше општине Петничке Серија LXXIX бр. 7298—7401. стр. 374.

Станоје Живковића бак. из Ниша стр. 98.

Тому Радиловића надничара стр. 82.

Тому Раденковића надничара из Београда стр. 98.

X. РАЗНО.

Утаја а не послуга (одлука оп. седн. касац. суда) стр. 4.

Један случај (крив. тужбе за кривоклетство стр. 149, 186.

Атеље „Полицијског Гласника“ сл. и опис стр. 279, 286.

Слава полиц. жандармерије сл. и опис стр. 171. 179.

Начелство окр. подринског слика и опис стр. 335, 342.

Рецензије на „Полицијски Гласник“ стр. 26.

Исправка стр. 138.

Од уредништва стр. 153.

Наша најбоља услуга (одговор „Мал. Новинама“) стр. 230.

Управа града Београда слика стр. 271.

Одговор на задатак из броја 47. стр. 386.

Одговор на задатак из броја 51. стр. 409.

Белешке.

Криминални буџет за годину 1898. стр. 88.

Скромна али ретка прослава стр. 154.

О злочинима стр. 64, 72.

Из страног света стр. 98.

Ред у бечким апсанама (из Тасиних Бележака) стр. 106.

Из иностранства.

Бизмарк и чиновништво }
Лечење тајним средствима } стр. 307

Из криминалне статистике стр. 338.

Друштво за отпуштене робијаше у Берлину стр. 373.

Фотограф. у служби крим. полиције стр. 388.

Друштво за поправку осуђеника у Берлину стр. 403.

Лаком лопов стр. 89. (Шала).

О великим варалицама (П. Линденбург) стр. 306, 316, 323, 332.

Енглески лопови стр. 364.

Мајсторије варалица (П. Линденбург) превео Доб. В. Б. стр. 284, 292.

Из коцкарског речника стр. 8.

Лоповске досетке — хумор — стр. 64, 120, 184, 201.

Лопов без среће стр. 21, 42, 57, 89, 114, 121.

Ко је ово? опис и слика (види потеру стр. 293.) стр. 261, 293.

Подметнула дете стр. 224.

Некад и сад из старе архиве.

а., због јахања туђег коња стр. 30.

б., што непоштује и туче родитеље стр. 30.

в., због скитње стр. 46.

г., покушај блудочинства стр. 46.

Некролози.

Стр. 26, 34, 74, , 366.

Лични односи полиц. чиновника.

Стр. 162, 278, 310, 318, 326, 342, 358, 366, 382, 426.

Књижевност.

„Поротник“ гласник крив. догађаја уређује М. Ст. Марковић стр. 26.

„Полицајац“ календар стр. 26.

„Тасина писма“ стр. 154.

Нови закони стр. 318, 350, 358, 366.

II Полицајац календар дат у штампу стр. 382.

Стрељани.

Светозар Петровић из села Лесковца ср. Посавски стр. 186.

Мита Витез „Штета“ (види полиц. албум) стр. 186, 129.

Милош Марковић из М. Пожаревца сл. и опис стр. 341.

Милан Лукић из М. Пожаревца сл. и опис стр. 341.

За похвалу.

Михаило Вукановић ср. начелник потукао хајдуке стр. 194.

Владимир Петровић служит. ср. грочанског ухватио робијаше стр. 210.

Из страног света.

а., грозно убиство у Паризу стр. 3.

б., опис једне вешто извршене крађе у Бечу стр. 18.

в., занимљив догађај стр. 40.

г., похватање разбојника стр. 50.

д., телеграфисане фотографије стр. 50.

е., сат за тајне полицајце стр. 58.

ж., жене лопови стр. 58.

з., интересантна превара стр. 66.

и., убица свога господара стр. 153.

к., нов начин крађе стр. 221.

л., антропометрија у Немачкој стр. 253.

м., руске колоније за осуђенике стр. 373.

Историски убица стр. 354.

Стогодишњица Ј. Д. Х. Темо-а стр. 358.

Тајна двора Кер-Гиварш стр. 395

Изјаве, поруке и одговори уредништва.

Стр. 8, 16, 26, 34, 42, 50, 58, 74, 90, 98, 106, 114, 122, 130, 146, 154, 186, 194, 202, 210, 218, 226, 238, 246, 254, 262, 278, 286, 294, 302, 310, 326, 342, 358, 374, 382, 426.

У овај садржај нисмо унели ствари од мање и пролазне вредности.

Уредништво.

— Господине члане... ево вам мојих људи. Они су вам свакада на расположењу....

Ја покушах, што могох ласкавије, да се захвалим шефу, по рођењу Славенину, и по спреми најодличнијем чиновнику бечке полиције.....

3.

Када је постала држава, тада је постала и *полиција*. Држава се без ње не може замислити. Држави је нужна полиција, казао је француски слободњак *Лабулеј*, јер где ње нема ту је анархија, а где је анархија ту није слобода. Остављајући на страну то, што би једни хтели, да је она свуда и у свакоме послу, а други опет да је никако нема, у добро уређеним државама хоће се: да је полиција свагда на месту онде, где је у опасности јавни мир и ред, живот и имање грађана... Полиција је дакле јемство за добар ред и безбедност. Она мора непрекидно да прати како појаве радње човекове, тако и појаве природне; па кад год ове појаве буду ишле на то, да штете мир друштву или појединцу — полиција се ту одмах јавља као заштита.

Бечка је полиција модерна установа. Може се слободно рећи, да је то данас најбоље уређена полиција.

Као што је познато, у Аустрији су политичке власти надзорне над општинама. Тако је и у Бечу. Државну и месну полицијску власт, у колико ова последња у неким пословима, не пада општини, врши државна полиција. То је овде *дирекција бечке полиције*.

Беч се дели на двадесет полицијских квартова, не рачунећи ту *експозитуре*. А сама дирекција има више својих секција. Тако у главној полицији (Präsidium) има шест секција. У првој су секцији: биро за *администрацију*, биро за *пасоше*, за *пријаву становника*, за *јавну возитбу* и за *економију*. Ту су пет бироа (одељака). У другу секцију долазе четири бироа: *биро сигурности*, *за контролу* (евиденцију), за истрагу *казнених дела* и биро за *апсане* (Gefangenhaus). У трећој су секцији: биро за *новине*, биро за штампарске послове и биро за *јавне зборове и скупове*. У четвртом бироу *жандармерија* (Sicherheitswache) са централним инспекторатом и економатом. У петој је секцији: *тајна полиција* (Polizei Agenten Institut). У шестој је секцији *деловодство*, регистратура и експедиција... Свака ова секција има свога шефа, и опет сваки појединн овај биро има свога старешину.

Још нисам овде поменуо *президијално, поверљиво одељење*, које има свој нарочити персонал и које стоји под непосредним директорством самога управника Беча. У овом одељењу раде се послови од поверења са Двором, извиђају се молбе Цару управљене, распитују се предходно о лицима, која траже у Цара аудијенцију, реферише се одавде владаоцу о појединим лицима. Ово одељење осем тога прати радње појединих страних посланика; стоји у вези са страним агентима; пази на кретање страних владалаца, када дођу у Беч; води. даље евиденцију о свима политички важним или држави опасним личностима. Ово одељење стоји у вези са тајним *одељењем* бечкога министарства спољних послова, и има велике и разгранате везе са готово целим светом.... (наставиће се)

УПУТСТВА

ЗА ИСЛЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

I.

1.) О похари у опште.

Овде ће бити пре свега говора о ономе, на шта ваља сваки исљедник све да пази, и добро да има на уму при исљеђивању и при извиђању какве похаре у опште.

При свакој појављеној похари, дакле, треба исљедник да утврди објективну страну самога дела, и пре свега све добро да расмотри и извиди, шта је лопов на лицу места оставио измењено. Ни једну околност при томе не треба он да сматра за ситницу, јер му све, па и најмања маленкост може да послужи за расветлење самога дела. С тога треба он добро да промотри све заостале трагове, и да утврди, е да ли су они од самих лопова, или од каквих других људи. Ако дође до закључка, да су трагови лоповски, или бар да је могуће да су њихови, онда ваља те трагове добро да сачува, и да пази, да се они ни у коме случају не изгубе. За овим ваља све потанко да извиди, шта је све из тих трагова могло произаћи; откуда су и са које стране лопови могли доћи; где су могли провалити; на коју су страну могли отићи, и што је главно, где су могли своју стражу поставити. Поступи ли исљедник тако, онда ће лакше моћи да утврди: колико је било лопова по броју, колико стражара, да ли су били мушки или женске, колико им је од прилике година, па шта више и то, да ли су сељачког или варошког сталежа. Наравно, да при томе не треба пренагљивати, јер се често дешава, да такве индивидуе обуку при своме послу ципеле, и ако их иначе никада не носе.

За овим ваља исљедник одмах да пређе на једну важнију околност, која је често веома карактеристична у целом току самога догађаја. Пре свега ваља утврдити, да ли је лоповима било циљ, да се увуку у саму кућу, и ту да изврше покрађу. Ово до душе није лако докучити, јер се неможе знати, да ли су лоповима била позната сва одељења дотичне куће, као и да ли су они знали за обичаје, који владају у тој кући. Али се ипак према појединостима у кући, може и то доста лако докучити. Зна се нпр. да су готово сви станови по варошима и по селима у једном извесном пределу, начињени скоро сасвим по једном истом моделу, те да се услед тога може лако и сам распоред у кући дознати, ма се у њу никако пре тога и не улазило. Услед тога, а пажљивим посматрањем, лопови лако дознају за све што им је потребно у дотичној кући: они тако сазнаду, где је од прилике кујна, где се улази и излази, како стоје прозори, како кров и т. д. Једним јединим погледом опазе они, где се налази соба за ручавање. Исто тако сазнаду и где је соба за спавање, што виде са улице када укућани при светлости за вечером седе. Једном речи, вешт лопов размотри све што му је потребно са улице, а да никако у кућу и не улази. Дугим вежбањем исљедник ће лако моћи докучити, да ли је лопов знао све, што му је у дотичној кући потребно било да зна, да ли је преко каквог свога помоћника извештен, како му се ваља управљати, или, да ли је знао само оно, што је са улице могао да докучи и искомбинира, или најзад, да ли се онако насумце дао на свој посао.

За то је у таким приликама веома потребно да исљедник добро испита, да ли су се у то време и на томе месту виделе какви људи, који се могу држати за лоповске помагаче (расматраче), или су се опазили какви год други сумњиви људи. У по неким случајевима раде лопови тај свој посао и са неким знањем кога су раније стекли. Тако се нпр. разбојници, који позно у јесен врше похаре у напуштеним летњиковцима, добро и насигурно извештавају, е да ли још ко у дотичном летњиковцу станује. То дознају они на овај начин: метну у кључаницу савијен лист какав, или што друго овоме слично, па ако га идућега дана нађу недирнута, онда је знак, да у летњиковцу нема нигде никога, те у вече дођу са великим колима, провале врата, уђу у одаје, покраду сав намештај, потоваре на кола и умакну. Опази ли их ко год и стане, они га онда моле да им помогне, да што од намештаја метну у кола наводећи, да по налогу сеобу врше. Обмањени понуђен да помаже, умакне и отиде својим путем, а лопови се тако опросте опасног посматрача и сведока.

Даље ваља иследник да буде и са тим на чисто, да ли је похара извршена вешто, или није, као и да ли је можда она сасвим случајно извршена. Ово по правилу није тешко докучити, и ко је имао прилике да види неколико похара, тај ће лако моћи да оцени, е да ли је она извршена вешто или не. Од особите је важности и та околност, да ли је похара вршена са извесном и одређеном циљу, или није. Вешт лопов избегава на првоме месту све оно, што му је у његовом послу непотребно. Он добро израчуна, колико му је времена за извршење дела потребно. Он добро оцени, колико може да буде опасно његово дуже бављење на једноме месту. Труди се, да што мање шушка, а не штеди ни своју снагу, само да му посао не остане узалудан и бескористан. Све ове особине могу се лако опазити код свију лопова, који су се нарочито одали на то из узрока, што их је мрзело какав други поштен посао да раде.

Примети ли се на пример да је лопов најпре покушао да провали један прозор, и да је почео да прорезује гвожђе на истом, па ако је од тога одустао, и почео на ком другом прозору да ради, то се онда може са несумњивом сигурношћу претпоставити, да то није био препреден и у крађи извежбан лопов. Прави и вешт лопов добро расмотри најпре предмет на коме ће да ради, и има за тај посао и потребног знања: он уме да разликује добро и јако гвожђе од кртог и слабог гвожђа; он оцени јачину врата; он зна, шта је на брави и алкама добро, а шта није; он се уме одмах да управља и да види, да ли су шипке на прозору добро узидане, и да ли се зид у опште даје проваљити. Једним једином погледом уме да оцени, е да ли се он, или ко од његових помагача, може кроз какву рупу или деру провући, и на тај начин лакше ући у одређени простор за покрађу. Запази ли да је дотични предмет слаб, и ако према томе закључи, да на истом отпочне свој посао, да га или пресече, истурпија, углача и т. д. — он онда остаје на томе месту и ради на своме послу, док га потпуно не сврши. Бива и то, да буде присиљен да напусти свој отпочети посао и пробијање, али онда и у таком случају неће он никада покушавати да на каквом другом или трећем месту тај свој посао настави. То ће учинити само невешт лопов, али извежбани и препредени лопов никада.

Веома је карактеристична често и та околност, што лопов употребљава при проваљивању и неке справе, које у самој тој кући налази, или их из непосредног комшилука доноси. На први поглед изгледа, да то чине само почетници, или они, који случајно крађе врше. Лако би се могло доћи на мисао, да је неки човек без икакве намере да крађу изврши, нашао нпр. на мердевине наслоњене на какву кућу, те да му је и нехотице синула мисао, да помоћу њих у кућу уђе. Али то већином није тако; јер се баш по тој околности даје закључити, да се ту са рутинираним и препреденим лоповом посла има. Такви лопови не радо чине дугачак пут са предметом, кога је тешко носити, и који би га, кад би се при њему опазио, учинио сумњивим, и по извршеном делу спречио га у бегству. Сем тога, лопов од заната не носи никада уза се тешка оруђа, јер би иначе на њ' лако сумња пасти могла, кад би се она при њему нашла.

Ово се допуште у по неким случајевима може узети, да је нека крађа случајно извршена тиме, што је лопов тражећи какво згодно место да изврши његов посао, нашао нпр. у његовој близини какве мердевине, секиру, будак или друго што год, што се иначе не може далеко да носи. Нађе ли се по извршеном делу на лицу места какав од тих предмета, који се је само из непосредне близине донети могао, онда ваља сву своју пажњу на исти обратити. При том ваља тачно и брижљиво испитати, где се тај предмет пре извршења самога дела налазио, како се и на који начин могло до њега доћи, и одакле се је он могао опазити и т. д. Осим тога ваља утврдити и то, колико је времена могао исти на томе месту стајати. Ово је потребно за то да се зна, што се према томе, ако је предмет на то место донешен у очи извршења самога дела, даје закључити, да је крађа случајно извршена, и да ју је извршила каква индивидуа, која је туда и у то време случајно прошла.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Поступање полицијских власти при извиђају кривице по закону о злонамерном поништају туђих ствари. Последице немања тапије.

Драгутин Јовановић земљоделац из Ћ. оптужио је Начелнику среза Н. Рајка Ђуровића и брата му Јеврема из истога села за то, што су му ноћу, између 5. и 6. новембра тек. год. поништили ограду на имању његовом, које лежи на месту званом „висови". Поред ограде, повадили су из земље и до 250 комада колаца, те и њих као и трње које је било помешано поврх ограде, да небн могла стока у имање улазити, поништили, а за тим бацили у Мораву која протиче поред овог имања, у намери да сакрију траг овом казнимом делу. Да је његово имање, поднео је уверење потврђено општинском и полицијском влашћу 30. Новембра 1894. год. под Бр. 1500. Тражио је, да се оба за ово дело по закону казне. Ако, вели, треба још доказа, он ће доцније и сведоке именовати. Молио је, да власт одмах изађе на лице места и учини извиђај, па онда даље по закону поступи.

По оваквој претставци — тужби — власт среза Н. донела ово решење:

№ 1000

I. Решење:

Учинити одмах извиђај на лицу места и дело исљедити по закону о злонамерним паљевинама и поништају туђих имања.

Г. Томи писару у рад. Начелник срески:
19. Августа 1897. у Н. **Сава Тодорић.**

II. Увиђај на лицу места:

Рађено 24. Августа 1897. у селу Ћ.

Увиђај:

Чињен по делу поништаја ограде Драгутина Јовановића из Ћ.

Према наредби начелника среза Н. од 19. Августа т. г. № 1000 изишао сам на лице места у присуству грађана Рисанта Михаиловића и Рајка Лакића теж. из Н. па смо нашли:

1.) Имање оштећеног Драгутина постоји у атару општине Ћ. у месту званом „Висови". Ово имање лежи поред „Мораве". Од овог оштећени Драгутин има убаштињење потврђено општинском и полицијском влашћу 30. Нов. 1894. г. № 1500; и

2.) На овом имању нађено је, да је ограда, од које стоје рупе у земљи, сва почупана. Бројањем нађено је, да је извађено 150 колаца. Сем тога, на томе кољу било је набацано и трње, но и оно је дигнуто и у Мораву бачено као и коље. Остаци од трња, које је било на огради, налазе се и сада поред обале у Морави.

Ово је све што је овим увиђајем нађено, коме су присуствовали оштећени Драгутин и окривљени Ђура и Јеша.

Присутни грађани: Вршио писар:
Рисанто Михаиловић. **Тома Леовац.**
Рајко Лаковић.

Оверава начелник срески:
Сава Тодорић.

(За овим дође:)

Рађено 24. Августа 1897. у селу Ћ.

Протокол вештачења

по делу поништаја ограде Драгутина Јовановића из Ћ. учињен на лицу места, где је ово казнимо дело извршено.

Оштећени Драгутин изјави:

Ја за вештака и процениоца бирам Светозара Петровића из Ћ.

Окривљени Рајко и Јеша изјавише:

Ми за вештака по овоме делу бирамо Миљка Вељковића теж. из Ћ.

Оба изабрана вештака Светозар и Миљко изјавише:

Ми за трећег вештака бирамо Станоја Илијћа теж. из Н.

Драгутин Јовановић.
† **Рајко**
† **Јеша** браћа **Ђуровићи**
подписао их **Св. Петровић.**
Светозар Петровић.
Миљко Вељковић.
Станоје Илијћ.

Оверава, Начелник срески:
Сава Тодорић.

(За овим сва три вештака полажу код полицијске власти заклетву као што следује:)

Заклетва:

„Ја, Светозар Петровић, Миљко Вељковић, Станоје Илијћ, заклињем се свемогућим Богом и свим што ми је на овом свету најмилије, да ћу у спору Драгутина Јовановића тежака из Ћ. противу Рајка и Јеше браће Ђуровића, свој суд и оцену дати по свом најчистијем убеђењу и знању, како право радио и заклео се, тако ми Бог помогао. Амин.

Светозар Петровић.
Миљко Вељковић,
Станоје Илијћ.

Извршио заклетву и оверава

Начелник срески:
Сава Тодорић.

(За овим долази процена:)

Процена:

По делу поништаја ограде Драгутина Јовановића из Ћ.

Ми заклети вештаци и процениоци, налазимо и ценимо, да је Драгутину, тиме, што му је ограда дигнута и у Мораву бачена, и то скупа коље, посечене врбе поред поља и трње, нанесена штета у вредности 80 динара, и словом 80 динара.

Процениоци:
Светозар Петровић.
Миљко Вељковић.
Станоје Илијћ.

Упитан оштећени Драгутин има ли што да примети на процену, изјави:

Ја не пристајем на ову процену јер је и сувише мало оцењена.

Драгутин Јовановић.

Окривљени Јеша и Рајко изјавише:

И ми не пристајемо на ову процену, јер је сувише много процењено, с тога, што није било свуда поред коља прбе, а трња је било свега двоја кола.

† **Рајко Ђуровић.**
† **Јеврем Ђуровић.**
подписао их **Сп. Петровић.**

Оверава иследник,

Начелн. срески:
Сава Тодорић.

Рађено 26. авг. 1897. г. у канцеларији среза Н.

Испит
окривљеног Ђуре Рајковића теж. из Ћ.
за поништај туђих ствари.

I

Опште питање.

I

Рајко Ђуровић из Ћ. имам 30 год. неосуђиван, неписмен, жењен и т. д.

Знам зашто се на испит узимам.

II

Стварно питање.

II

Ја сам дигао ограду коју је неко поставио на имању мом и мога брата Јеше.

Нисам у први мах знао, ко је ову ограду поставио на моме имању. А сада, када знам, ко је, велим: да тужилац нема овде ни парчета земље и да је та ограда побијена у нашем имању. Ово смо учинили нас двоје у свануће.

Убаштињење које тужилац има о овом земљишту лажно је, јер ни ја а ни мој брат нисмо на њему подписани и ако тамо стоји име и моје и мога брата. Према томе неко нас је без нашег знања подписао, јер смо ми неписмени. Тапију на ово наше имање немамо, нити нам је отац по смрти оставио, већ ово имање ми од пре 15 година уживамо и на њега порез плаћамо. Ако будем осуђен на плаћање какво, имам имање па ћу платити. Неписмен сам. Испит ми је прочитан и моје су речи записате.

† **Рајко Ђуровић.**
подписао га **М. Гаврић.**

Присутни грађани
без примедбе:
М. Гаврић.
Љ. Станојевић.

Оверава. Начел. ср.:
Сава Тодорић.

Деловођа писар:
Тома Леовац.

Испит
Окривљеног Јеврема Ђуровића из Ћ.
за поништај туђих ствари.

I.

Опште питање.

I

Јеврем Ђуровић из Ћ. стар 25 год., неосуђиван, неписмен, жењен и т. д.

Знам за шта се на одговор узимам.

II

Стварно питање.

II

Ограду сам развалио ја са мојим братом Рајком јуче у свануће. То је имање наше. Отац нам је исто у наслеђе оставио. Тапије немамо. Ал' и тапија, коју тужилац подноси, лажна је, пошто нас је други на њој подписао јер нама о томе није ништа познато. Кад је наше имање, и кад је тапија тужиоца лажна, онда до нас и нема кривице.

Ово имање уживамо више од 15 година и на њега порезу плаћамо. Неписмен сам. Испит ми је прочитан и све је записато што сам казао.

† **Јеша Ђуровић.**
подписао га **М. Гаврић.**

Пред нама без примедбе:
М. Гаврић.
Љ. Станојевић.

Оверава, Начел. ср.:
Сава Тодорић.

Деловођа писар:
Тома Леовац.

(на полеђини:)
№ 5000

Решење:

Овде према увиђају иследне власти и признању окривљених, постоји дело поништаја ограде казнимо по § 291. крив. закона.

Учиниоци су истог Рајко Ђуровић и брат му Јеша теж. из Ћ. што се доказује њиховим признањем. — §. 225. крив. поступка.

Дело је подпуно иследђено и за суђење надлежан је по §. 35. кривич. пост. првостеп. суда Н.

На основу изложенога и §§. 117., 127. и 131. крив. пост.

Решавам:

да се окривљени Рајко и Јеша ставе под кривичну истрагу но да се из слободе бране.

Решење им саопштити и спровести их суду на осуду. Да ли је пак тапија тужиоца Драгутина истинита или не, то суд има да цени.

Начелник срески:
Сава Тодорић.

УТАЈА А НЕ ПОСЛУГА.

(ОДЛУКА ОПШТЕ СЕДНИЦЕ КАСАЦ. СУДА).

Ова ствар заслужује свуколику пажњу иследника.

Државни тужилац оптужи суду Ж. Б. за дело утаје, што је у 1892. год. као руковаоц општинске касе узео из исте од прикупљене порезе 400 динара. Овај новац употребио је на своју корист, па кад је против њега за ово поведена истрага Ж. преко свога сина попуни општинску касу.

Оптужени Ж. признао је, да је горњи новац изузео из касе на своју корист но да је овај мањак попунио.

Првостепени суд нађе да овде стоји дело послуге из § 112. крив. закона, и узимајући, да је дело признањем доказано, пресудом својом од 2. марта 1895. год. № 6770. казни га са једним месецом дана затвора.

Апелациони суд пресудом својом од 1. марта 1897. год. одобри пресуду првога суда.

По жалбама државног тужиоца и оптуженога касациони суд примедбама свога одељења од 23. септембра 1897. године, № 1323. поништи горњу пресуду, налазећи, да је апелациони суд погрешно узео да овде стоји дело послуге из § 112. крив. закона, јер кад тужени признаје да је из општинске касе узео 400 динара и тим новцем подмирио свој неки дуг, и да је тек доцније, пошто је истрага отпочета, његов син вратио новац општинској каси, онда према § 229. крив. закона овде стоји дело утаје казнимо по § 113. крив. зак., за које је дело и оптужен.

Апелациони суд не усвоји ове примедбе, но у својим противразлозима да утаје према § 229. крив. закона не може бити тамо, где нема штете и одрицања као што је овде случај, пошто је оптужени преко свога сина послао на попуну општ. касе свих 400 динара којима се служио, што и државни тужилац признаје.

Касациони суд у својој општој седници од 10. октобра 1897. год. № 6852. нађе, да су примедбе одељења на закону основане, а одбаци противразлоге апелационог суда.

Према овакој одлуци опште седнице касационога суда утврђено је: да се за појам утаје не тражи *„да је штета грађука, него је довољно и изгубљена корист.*

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Грозно убијство у Паризу. — Ових дана занима се париска штампа једним гнусним убијством. Часно лице господина Естрахазија уступа за тренутак пред лицем једног другог јунака, јунака из народа: талијанскога радника *Караре*, који је убио младога *Ламара*, момка благајне „Comptoix d'Escompte".

Место убијства је врло романтично: једно велико, високим зидовима ограђено двориште, које припада групи кућа „Kremlin Bicêtre" у предграђу париском Gentilly. У овом великом, усамљеном дворишту, гаје се гљиве, или боље речено, гаје се испод дворишта, јер гљиве имају својство, што свима њиним љубитељима није познато, да успевају само у подрумима. Пећ, подгревана угљем и озго отворена, старала је се за топлоту, која је угодна за гљиве.

Пошто је земљак Цезара Борџије, Карара, радник поменуте економије, тешким кључем разлупао лубању јадноме благајничком момку Ламару, и пошто је 26210 франака, које је код Ламара нашао стрпао у једну пукотину зида у дворишту, тада уз припомоћ своје жене сакри леш у кујну. Али кад оба детета брачног пара дођоше кући, и мала Јелена рече: „зашто дрхтиш тако, оче? Да ниси болестан? Ја ћу ти у кујни приправити што добро —" тада ситуација постаде опасна. Карара и његова жена изнеше леш у двориште, свезаше га ужетом, па га онда помоћу истога спустише у пећ. Убица га не спусти одмах тако, да са свим дохвати огњиште, јер би цврчање тела могло учинити пажљивим раднике, који су још радили у подруму — и тек у ноћ дође Карара опет к пећи, спусти леш још дубље и надгледаше уништење тела. Целу ноћ до изјутра стајао је крај пећи, надгледајући рад ватре, а врела маст прскала му је очи.

Да би се догађај попунио, мора се казати, да су господин и госпођа Карара у вече отишли на забаву добровољних ватрогасаца у Gentilly-у, где су до миле воље играли, јели и пили.

Анонимним писмом, које је дошло од Карариних суседа, буде јављено полицији, да је Карара убица Ламаров. Талијан упорно одрицаше дело, али његова жена признаде — не њено, већ његово злочинство. На то се Карара јако разљути. После се поче хвалити, како му полиција без признања његове жене никад не би доскочила. „Био сам предузео све мере предострожности. То беше најлепши део рада што се може замислити. Никада ни један убица није тако добро радио". Па онда додаде: „Људе издају увек само жене".

Да би се због тога осветио жени, поче је на свој начин теретити. Тада ова узвикну: „Бедниче, зар си ме морао упропастити? Ниси ме могао оставити код моје деце?"

Карара: „Твоја деца! Она ће се боље однеговати код странаца, него ли код тебе! Ти врло добро знаш, да ја знађах како се ти владаш!" —

Истражни судија: „Па кад то знадосте, зашто сте онда тако шта трпели?" —

Карара: „Јер ми то доносаше нешто новца. Кад је неко отац породице, не сме то тако тачно узети!"

Кад је у присуству овог зликовачког пара чињен извиђај на месту убијства, сакупљени свет из „Kremlin-Bicêtre" и Gentilly-а викаше: „Смрт убицама! На ешафот! Разбојници! Арамије! Доле са Талијаном! Доле са издајником!" Мржња масе према родитељима прешла је и на малу невину децу, којој прети опасност од народне освете.

НОЋНИ ГОСТИ.

Кућа г. Раденка инжинера, била је изван реона града Београда. Положај је био усамљен, јер на близу није било кућâ, као што су сада једна до друге. Његова кућа била је прави град, а сматрала се, као једна на једна не само у тој околини него и у самоме Београду. То је била у неку руку „вила", око које је дивља лоза ширила своје вечно зеленило. Поред куће по зади, били су харови за коње и штала за краве, које је [illegible] од једне расе правога швајцарскога соја. У опште, г. Раденко беше имућан и угледан човек. Родом је био тамо негде из прека, па је своју кућу у томе правцу и водио. Примерна чистоћа, елегантни намештаји, строги ред, све је то казивало, да на томе имању живи човек светскога духа и укуса.

У кући је живео г. Раденко са својом женом Маријом и ћерчицом Катарином, девојчетом од својих 11 година. Марија је родом из К . . . . . . Кад је тамо био некада г. Раденко као окружни инжинер, њихове се душе разумеше и спојише. Од тада, они лепо живе и деле свако добро и зло као прави супрузи, који брак сматрају као божанствену везу кроз цео њихов живот.

Сем њих био је и стари слуга Јосиф, који је управо представљао правога чувара имања свога господина.

То је била породица срећна и у свему задовољна.

Г. Раденко страсно је ловио. Ни један празник није пропустио, а да не оде где год у лов. Увек га је на томе путу пратио хектор, пас ванредне лепоте, окретности и извежбаности. Он је поред ловачких особина имао и једну врло важну, да је г. Раденку у више прилика служио као пошта, или управо као посредник између њега и његових извесних рођака и пријатеља, који су у вароши становали.

Тога дана, кад ова наша прича почиње, госпођа Марија, са својом ћерком отишла је у К . . . . . . код своје родбине. Стари Јосиф по налогу свога господина отпутовао је у Н . ., да се са кафеџијом код „Америке" споразуме о некоме послу, који је требао његов господин ускоро тамо да предузме. Сам је дакле остао код куће г. Раденко те је надгледао стоку и вршио своје обичне послове.

По ручку морао је журно да оде у варош. У башти код „Скупштине" хтео је закупац помоћу неке справе да изведе „прво електрично осветлење". За тај посао било је потребно знање г. Раденка.

У кући је дакле остао сам хектор, као чувар и куће и имања. Хектор је био питом. Није на људе нападао. Шта више он се од људи и склањао. Разуме се, да је то било онда, кад је остајао код куће. Међу тим, у лову је био свакоме приступачан.

Г. Раденко мало се подуже у вароши задржао. Посао је био тако компликован, да је морао мало дуже остати, но што му је то било у обичају...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Могло је бити око 8 сахата у вече. Јесење доба беше махом магловито... Нарочито изгледаше она околина пуста, у којој је била кућа г. Раденкова.

Ко је само пажљиво мотрио, могао је кроз маглу видети три човека, како се краду поред зида ове куће... Полако и опрезно отворише спољна врата, па онда се ушуњаше у кућу.

Отворише врата на соби. Хектор се шћућурио у један крај па са страхом гледа на ове дошљаке.

— А гле пас! викну један. Да га смакнемо.

— Виш' да је миран. Не дирај га, додаде други. Мани ђукело!...

И хектор, подви реп, па полако изађе из собе.

Ова три човека отпочеше живо свој посао. Обише фијоке на орману и шифонерима и повадише све драгоцености. Ту је било сребрнога посуђа неколико туцета. Све то потрпаше у једну „џакуљицу". Новаца нигде нису могли наћи. Испретураше све по кући, али од новаца ни трага ни гласа.

— Охо, — викну један од њих, млад и врло окретан. — Ево, ипак нешто од боље вредности; гледајте само! — И он им показа кутију пуну женског накита, чија им светлост засену очи.

— То није хрђав лов, — примети онај први, кога су од шале звали „клајдериток" (тако ћемо га и ми звати, јер су се и они под таквим именима дозивали) Гле, гле! Три сахата, два броша, један ђердан! Хе, то је заиста добар лов!

— Ама новаца нема! — додаде други омален и хитар кога су звали „Сула".

— Па ја сам и мислио, да је овај инжинер стрпао свој новац у какву београдску банку. Тај зна овакве муштерије, па се за времена за све постарао. Него знате шта. Ћар нам баш није лош. Ово се све може лако у новац претворити. Него, ја сам гладан к'о вурјак. Дед' ти „њушкало", рече оном младом, нађи што год да се заложимо. Знам ја да овде има добра вина, сува меса и сира. Ова кућа у томе изобилује. Имамо времена да се на тенани подкрепимо. Инжинер ће се задржати у кафани код „Скупштине" до 11 сахата. То ми је казао момак, код кога ја опет стојим у кредиту.

„Њушкало" нешто прогунђа, па оде да покаже што зна. Испретурао је по сутерену, доланима и орманима све, и за неколико тренутака врати се са неколико флаша вина, сира, бареве шунке и тањиром лепих, киселих праставаца.

Оба његова друга задовољно трљаху руке.

— Биће господска част! викну „Клајдериток“. Ама овде и има свега, а не као код оног у скадарлији, где смо нашли само неколико смрдљивих кобасица. Сећаш ли се „Суљо“?

— Сећам !...

Поседаше за сто. Било је веома занимљиво гледати ова три лопова, како безбрижно седе у туђој кући и часте се, као да су нарочитим позивницама на ту част били позвани.

— Да красног неготинца! — кликну „Суља“.

— Вреди испити још коју флашу! Дед' „њушкало“ послужи госте.

„Њушкало“ поскочи па као веверица одскакута да изврши налог свога старијега.

За неколико тренутака, на столу је било опет неколико пуни флаша.

На пољу је било мирно, само је ветар некако чудновато дувао. Његов фијук тресао је прозоре, као да нечија снажна рука у њих удара.

Лопови испаише и последњу чашу.

У један мах појави се на вратима г. Раденко.

Лопови се изненадише том неочекиваном појавом. „Суља“ се маши за револвер да пуца, но га „клајдериток“ снажно за руку дочепа.

— Не у крв!... Стојте сваки на своме месту. За тим се окрете инжињеру. Ви сте то г. Раденко.

ВОЈИН ТИМОТИЈЕВИЋ. *(Опис на стр. 7.)*

— Тако се зовем. Није нужно да ми се ви представљате. Знам да сте господа — разбојници.

— Са свим тако. Молим, седите.

Г. Раденко седе.

Наста тајац. Г. Раденко пажљиво посматраше ова три мрачна лица. Најзад прекиде ћутање.

— Ако смем питати, за што сте се до мене потрудили?

— Дошли смо, одговори „клајдериток“ да узмемо мало од онога што се код вас прелива. А молим, за што сте ви тако рано дошли кући?

— Нисам могао да свршим свој посао, па сам се пожурио кући. Нешто ме је вукло онамо. И заиста, није ме слутња преварила. Ето, нашао сам тако одличне госте...

— То вас је могло стати живота, рече „клајдериток“ па баци поглед на „Суљу“, који је мирно копабио остатак јела.

Г. Раденко беше миран. Одмах је видео да само његова присебност може да му сачува и главу и мал. Лопови нису приметили шта је он урадио кад је улазио у собу.

— На то нисам ни мислио, рече г. Раденко. Но кад сте овде, нек буде, бар ћу вас као домаћин добро и прочастити. Гле, па ви пушите неки крџак. Оставите то! Ево тамо на орману кутија финих „куба“... Служите се господо!

Лопови се згледаше, па дочепаше кутију и запалише по једну фину, мирисаву цигару.

ИЛИЈА ПАВЛОВИЋ.

ВЕЛИМИР ПЕТРОВИЋ.

(Види опис на стр. 7.)

— Диван човек, промрмља „Суља“. Изгледа да потпуно разуме овај свет. Живи, али и другоме дај да живи...

— Ви нам се допадате, рече „клајдериток“. Ето, видите и сами колико вас много ценимо и поштујемо, рече и показа руком на џакуљицу, у којој су лежале покрађене ствари.

— Ви сте одвећ добри и пажљиви према мени, одговори г. Раденко пуштајући густе колуте из своје цигаре. Па да видите, добро је што сам тако изненада овамо дошао. Ја знам, да ви у тој џакуљици имате адиђаре моје жене. Они су успомена, које само за њу има своје вредности. Па како знам, да такви људи као што сте ви, такве ствари продају будзашто, то сам намислио да вам учиним један користан предлог. Предлог велим, који ће бити користан и за вас и за мене.

— Да чујемо! повикаше лопови у глас.

— Ја ову ствар узимам са гледишта трговачког. Нећу ни ви од ваше пљачке што да изгубите, а хоћу и за себе што год да ућарим.

— Ви сте прави филозоф, рече „Њушкало“ кроз смех.

— Сваки је паметан човек филозоф, одговори г. Раденко. Ја се држим ове пословице: што се не да изменити мора се трпљиво сносити. Ја до душе не тврдим да ми је мило што сам покраден. Но морам искрено признати, да ми се могло и горе што догодити. На пример, да сте јуче дошли, нашли би у орману десет хиљада динара у злату. Ал' ето, видите, баш сам јутрос ту суму дао једноме заводу у варошиш... Па ми је милије и за то, што ми није овде жена и дете, јер би се страшно уплашили...

— Ми не би нападали на живот, — викну „клајдериток“.

— То је лепо од вас! Но кад је већ тако, мени је мило, што такве људе могу и лично познати. Како видим, ви сте прави стручњаци у своме послу?

— Боме смо се добро у своме занату понекли — промрмља „Суља“.

— Јес, ја и ти, ама овај овде још је почетник, одговори „клајдериток“ показујући прстом на „њушкала“. Тек је шест месеци с нама, али ипак много обећава!...

— Што сте вас двоје пошли тим путем, то и разумем. На вама се види одлучност и крајња енергија. Али се чудим овоме младићу, како је он могао поћи тим путем, који свакако води у — казамат. Мени се чини, да је он прилично образован, и да би корисно могао друштву послужити. Збиља, ако смем питати, колико ви од прилике годишње заслужујете на овај начин?

— Па, од прилике до три хиљаде динара, одговори „клајдериток“.

— Тако? Е, сад ћу вам казати. Но молим, ви сте до сада пили неготинца како видим. Ја имам и бољега вина. Дед' младићу, донеси из „шпајза“ оне бутеље са златним грлићима. То је права малага. Тамо има и саламе. Хоћу да вас почастим. Ко зна хоћемо ли се опет видети.

Док је човек оком тренуо „њушкало" је донео неколико флаша вина и добар комад праве сегединске саламе. Лопови се халапљиво предадоше јелу и пићу. Г. Раденко настави започети говор:

— То је мала зарада, за тако извеџбане људе као што сте ви... Штета...

— „Њушкало", затвори врата од собе! Кад се частимо и разговарамо, не треба нам сведока. Опрезност је врлина свакoг доброг лопова, рече — „клајдершток".

„Њушкало" затвори врата, а г. Раденко смешећи се настави:

— Штета, велим, што вашу снагу трошите за такву маленкост. Ја годишње заслужујем као приватан инжињер око својих осам хиљада динара. Дакле, видите, да је штета, што ваше драгоцено знање трошите за таку маленкост. Него знате шта. Кад баш говоримо о томе, могли би се сад одмах договорити о некоме послу, моме предлогу! Дакле... но, шта је то? Та ове су флаше празне! Де' дај их заменимо другим. Хеј момче, донеси још коју флашу, и ја ћу да пијем. Знам већ где су! Горе у орману...

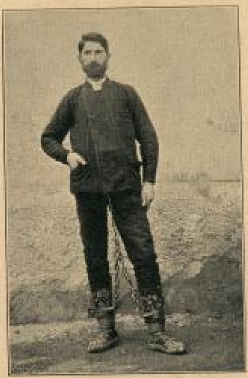

МИЛИЈА КАРИЋ.

(Види опис на стр. 8.)

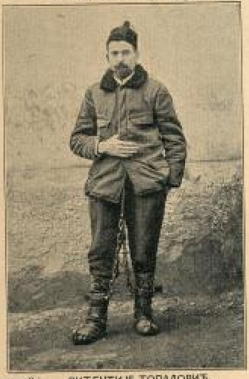

ВИЋЕНТИЈЕ ТОПАЛОВИЋ.

— Е, ово је баш пријатан човек, шапну „клајдершток" на ухо „суљи", који моташе саламу, да му је све иза ушију пуцало.

— Красан! Красан! промрмља „суља".

„Њушкало" донесе још неколико флаша вина. Почеше пити.

— У ваше здравље гости, рече г. Раденко подижући своју чашу. Дај Боже да се често сећате овог састанка и нашега познанства.

И он се са свима куцну и чаше звекнуше једна од другу.

— Живео! повикаше лопови.

— А сад, — рече г. Раденко, — да пређемо на мој предлог. Но пре свега, дозволите ми да видим шта сте све код мене „назарили" !..

Лопови се згледаше. Г. Раденко настави:

— Не бојте се ништа. Ја сам овде један противу вас троје. Дакле, и ако би хтео што почети, не би могао. За то молим, покажите ми све, како бих вам могао мој предлог саопштити.

— Имате право, одговори „клајдершток". Ево, видите све. И он извади из џакуљице све покрадене ствари па и кутију са адиђарима.

— Ах, то је све спомен моје жене! Шта би ви могли за њих добити кад би их продали?

— Од прилике хиљаду динара.

— Зар не више? Е, па лепо, ја ћу вам за њих одмах дати две хиљаде динара. Можда и више. Нек рачун покаже. Ето, бележите ви младићу... Гле, па ви немате оловке, ево вам моје... Дакле...

„Њушкало" поче бележити.

Г. Раденко настави.

— Сахат 100 динара... Јел тако?

— Тако је! И мање и мање...

— Ђердан... ах, то је моје Катарине. Добила је на крштењу од кума. Колико њега да забележимо?

— 200 динара...

— Метите 300. И поред тога, ја сам на њему ћарио, јер скупље кошта.

— Добар човек, — промрмља опет „суља".

— Ћути, шта мумлаш ту кроз зубе, — осече се на њ „клајдершток"... — Он је више него добар, он је — каваљер.

— Збиља, ви сте веома обазриви у своме послу, па опета превидите по нешто, што вам може нашкодити... Тога се треба чувати — рече домаћин пошто је мало ослушнуо на врата.

— А шта смо превидели? упита „њушкало".

— Зар нисте приметили овде мога кера?

— Јесмо, ама то је мирно псето...

— Јест, мирно, ама — паметно... Боље би било да сте му шију заврнули, но што сте га напоље истерали. То ће вас псето издати...

— Псето да нас изда? — насмејаше се лопови.—Баталите ћорава посла...

— Кажем вам, оно ће вас издати... Е, е, како сте непажљиви... Знате ли, да је оно однело моју карту господину Аци, моме пашеногу, а он је одмах ствар пријавио полицији и она тек што није ту.

— Зар псето? Па по овој ђаволској ноћи? Причајте ви то другима а не нама. Него дајте паре, иначе — лаку ноћ...

И зликовци пођоше вратима.

У тај мах залаја кер пред вратима, а за тим се чу како шапама гребе да уђе унутра.

— Ето, видите, ту су...

Лопови устукнуше натраг. „Суља" се поче смејати.

— Па, псето је ту, то и сами знамо.

— Ама је и полиција овде... рече г. Раденко...

Лопови јурнуше вратима, ал' се на један мах иста отворише и на њима се појаше жандарми са напереним пушкама. Хектор је весело подигривао око свога господина...

— Проклето псето, — промрмља „клајдершток".

— Ама ћу свакоме псу шију заврнути, — гунђао је „суља".

— У име закона, — викну дежурни чиновник.

— Лаку ноћ господо, — довикну им г. Раденко. — Не заборавите у будуће на псе!... То су паметна створења... Ево вам и рачун... Ал' збиља, тај ће вам се рачун већ у суду исплатити.

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ*)

(види слике хајдука на 6-ој и јатака на 7-ој страни).

I. **Хајдуци** (стрељани).

Војко Тимотијевић из Гугаља, стар 25 година; *Илија Павловић* из Папратишта, стар 23 године, хајдуци, и *Велимир Петровић* из Шевраљуга, јатак и саучесник хајдучки у извесним делима, стрељани су 4. децембра пр. год. у Чачку. (Милан Бркић и Сима Миленковић хајдуци, такође су стрељани са Војком и осталима. Ми смо њихове слике донели у 2. и 3. броју нашега листа од прошле године). Да поменемо само бројно дела која су ови хајдуци у своме хајдуковању починили. Тако: *Војко*, оглашен је за хајдука 2. јануара 1895. године. Хајдуковао је пуне две и по године раније, но нико није за њега знао. Извршио је 53 злочина дела — махом убиства и разбојништва. Ужасно! *Илија*, било му је 23 године кад је оглашен за хајдука. Хајдуковао је само шест месеци и за то кратко време извршио је 15 злочиних дела! *Велимир* је учествовао у многим злочиним делима. Дакле, није био прост јатак и прикривач хајдучки, већ је при убиствима, разбојништвима ит.д. која су хајдуци вршили, био њихов учесник, па зато је са осталима на смрт и осуђен. То су та лица, која су стрељана, а од којих је дрхтао ужички и руднички округ. Зар ће то бити и последња хајдучија у Србији.

---

*) Наше уредништво израдило је све слике хајдука и јатака из Бркићеве дружине, у заједници са уредништвом „Хајдучије". И оне ће наизменице излазити и у „Полицијском Гласнику" и у „Хајдучији".

II. Јатаци (на робију).

Викентије Топаловић из Шопића, осуђен је на *пет година робије* за јатаковање хајдуцима. У његовој су кући нађени прикривени хајдуци Владислав Јовићевић и Ђурица Перовић, где их је жандармеријска потера и поубијала.

Милија Карић из Крстаца ср. драгачевског, свршени ђак ратарске школе, осуђен је на *пет година робије* за јатаковање хајдуцима.

(наставиће се).

ИЗ КОЦКАРСКОГ РЕЧНИКА.

Маидове, треба нина пекљарку. Гепи је! — Разбаштај улчу и угњај. Убаштај, па гњај кроз прождракај. — Скењај мунтаре и гњарнице. — Тањивај ме утуко. — Ницам не редај.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Љубомир — Љуба — Јаковљевић, звани „Гоља", родом је из Крагујевца. Има 28 година. Припада једној отменој породици. Прилично је и школован. Учио је три разреда гимназије. По лицу је рошав од богиња. Иначе је појава марцијална. Још као војник сталнога кадра, осуђен је био на годину дана затвора због крађе. Изишав из војске, он је даље наставио своја неваљала дела. 1893. године у друштву са „Конзулом" (чију смо слику у 18. бр. донели) крао је олово, које је суд београдске општине био спремио за цеви приликом одкопавања земље за водовод. За ту крађу осуђен је од стране суда вароши Београда на годину дана затвора. Кад је издржао ову казну, он је онда покушао да обије дућан Животи Обрадовићу тргов. овдашњем ал' је на самоме делу ухваћен. То је било у Новембру мес. прошле године. Сад се налази под иследњењем и у притвору. Штета, што својим неваљалим поступцима каља чисто име своје породице. Не зна се, какве га побуде гоне на тако неваљала дела? Но и то ће се зар сазнати... Ми мислимо, да је код таквих људи, као што је овај „Гоља", нужно, да се тачно и свестрано испита све оно, што је у њему подстакло жељу на оваква неваљалства... Можда су побуде деликатне природе, а можда су срасле у њему и постале његовим навикама онда, кад се први пут нашао у колу неваљалих људи. Свакако, за тачну биографију ово је нужно. Прво, што би се и са психолошке стране проучио његов карактер, а друго, што би то био користан материјал за случај који би настао после ове осуде. Тада бисмо имали пред очима све детаље из његовог живота са особинама, навикама, побудама и т. д. што би све могло појединцу од користи бити.

Павле Топалов, родом је из Мохача у Аустро-Угарској. Има до 46 година. Од породице своје нема нигде никога. Сам је од како за себе памти. Потмуо је лопов. Некада је радио и по мајданима, ал' то је било само онда, кад није имао прилике да окуша своју лоповску вештину. До сада је био два пута осуђиван. Једанпут су га осудили Аустро-Угарски судови на осам година робије због убиства, а други пут био је осуђен судом вар. Београда на три године робије због крађе. То је било 24. Новембра пр. год. Ову је крађу извршио једном овд. телалину. И он је производ, који нам са стране долази. Види се, да је то тип једног правог и окорелог зликовца. Намрштен поглед и оштре црте лица казују, да је у њему душа покварена, осећаји утрнути, и свака човечија мисао напуштена. 4. тек. месеца спроведен је управи београдског казненог завода на издржавање досуђене му казне. Да ли ће после ове казне поћи бољим путем, то остављамо времену. Ал' свакако и он ће сам једном увидети, да овај и овакав пут мора га једнога дана неминовно одвести на — карабурму. Дакле, казамат треба да га поправи, за његову сопствену корист, и да се врати друштву као човек препорођен, који ће добрим животом и часним ра̂дом поправити своје грехове...

ПОТЕРА.

Берлинска полиција добила је извешће од лондонске полиције: да се тражи Ђовани Квалија, који узима на се имена Ђузепе Рапето и Јосиф Равели. Рођен је у Италији 1856. год. висок је 1·68 метра; крупан; бледог лица и црне косе, чела високог са браздама, очију је затворено мрких, бркова црних. Оптужен је, да је 28. новембра прошле године извршио убиство у Лондону. Лондонска полиција расписује потеру с наградом. На убици су особени знаци: ожиљак на врху носа, младеж на врату с десне стране, ожиљак на левом рамену, а тако исто и на кажипрсту десне руке и на покожици између другог и трећег прста. Од одела имао је на себи црне халине. Највише се дружи са Талијанима.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Први број „Полицијског Гласника" за 1898. годину, шаљемо повереницима нашим да га предаду претплатницима. То исто учинићемо и са другим бројем. Ко нам до трећег броја не пошаље списак претплатника, обуставићемо лист и штампање свешћемо на онолико примерака, колико нам се претплатника дотле буде јавило. Они пак, који уживају привилегију на нижу цену, ако се до тог времена не јаве, неће им се после лист дати по нижој цени.

Регистар за бројеве од 1897. године биће оштампан за који дан и разаслаће се свима претплатницима из прошле године да га са бројевима из прошле године повежу.

С. М. Ниш. Ми вам не можемо дати и бројеве све испочетка кад сте се ви претплатили тек у новембру месецу. Имамо те бројеве што ви тражите, али они су састављени у комплете са осталим бројевима. Ако се може из једне књиге извадити неколико листова, тако би и ми могли да вам сад дамо и бројеве које ви тражите. Не остаје вам друго, до да купите цео комплет, и у овој години претплатите се одмах да не наступи исти случај.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 2. У БЕОГРАДУ СУБОТА 10. ЈАНУАРА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова ул. бр. 16.“, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и кафец. у унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР — ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

4.

У погледу радње, бечка се полиција може још поделити на: *превентивну, редарствену* и *судску*. Сами називи казују и циљеве свакој појединој. Полазећи са питања: ко може штетити и вређати право, долази се прво на човека са хиљаду његових особина, обичаја, прохтева, жеља и т. д. Та каква ли још злочинства није смислио и извршио човек, то, оглашено, умно божије створење... За тим долазе оне разне природне појаве: поплава, помор, епидемија и т. д. И најзад ту долази и *објекат*, којим се може изазвати повреда и оштета права. То су запаљиве експлозивне материје, динамит, и т. д. О свима овим начинима и узроцима повреде права има да се стара и бригу води *превентивна полиција*, којој је главни задатак: *да предупређује да се зло не догоди*... Управо, сада се на Западу и улаже главна брига полиције на то: *да се зло предупреди, да се уклоне, или пониште сама узроци, који могу нанети штете друштву и појединцу*. — Са тога је превентивној полицији и натоварено највише посла. Јер она има да се брине: о сиротињи, болесницима, слепима, глувонемима, скитницама. Она се стара о нахочадима, просјацима, остарелима, изнемоглима, који нису ни за какав рад, а немају ни крова ни хлеба. После тога, она има надзор над становницима, њиховим религијама, да води бригу: над штампом, књижарама, фотографијама, сликарницама; странцима, њиховим пасошима; путницима по хотелима; радницима, слугама, келнерима, маркерима, фијакерима; над: радионицама и трговинама са лако запаљивим материјама, јестивима и отровима; хотелима, кафанама, радионицама оружја, муниције; златарима, лутријама и т. д. и најзад да води надзор и над проституцијом...

Помажући у овим пословима превентивну *редарствена полиција* (Die Ordnungspolizei) има да одржава *ред*. Она проучава и прати *јаван живот*: удружења, зборове, скупове, забаве и т. д. Затим и — *јаван саобраћај* и сигурност на суху и на води, на путу и на улици... Пратећи јаван живот у народу, редарствена полиција нарочиту пажњу обраћа на циљеве, рад којих се тај живот у сваковрсним појавама покреће. Она иде и посматра удружења, зборове, старајући се свагда: да сигурност, јаван ред и морал буду у народу потпуно заштићени. И где дође ма једно од тога у опасност — полиција се на мах јавља, да те појаве јавнога живота поврати у њихове законом обележене границе.

Аустрија је држава стеге, а не — слободе. Са тога се овде ни закони о зборовима и скуповима не могу подичити својом либералношћу. Пази се строго и на политичка и на неполитичка удружења. Само да поменем: пре него се једно удружење састави *месец дана* раније треба молбу власти да поднесе. Ако власт за то време ништа не примети, удружење може постојати. После тога, сама власт решава: је ли које удружење политично или не. И може га, када год хоће, забранити...

Тако је и са *штампом*. У Астрији нема слободних, независних новина. Ако се који слободан лист и појави, имају на руци стотину начина, да га, кад год хоће, угуше. И да не гледамо оне грдне таксарине, којима су овде новине оптерећене, сами услови, под којима један лист може постојати, тако су скучени, да се слободно може казати: е је сво бечко новинарство у рукама полиције. Ја сам напред поменуо, да у бечкој дирекцији има један *одсек за новине*. Што шеф овога одељка дозволи, то на јавност изађе. У овом полицијском пресбироу ради дванајест чиновника. Све оне локалне новости, личне вести, извештаји државних и општинских власти, кретања друштвена, и томе сличне белешке — све се то израђује у полицији. Отуда ће, валда, пасти свакоме у очи: да су овакви извештаји у свима бечким новинама једни и исти, јер, наравно, долазе са једног истог места. Равно седам штампаних формула треба новинару попунити, докле пријаву даде и дозволу добије. Поред кауције у 8000 форината, ако лист излази сваки дан, или 4000 форината, ако се јавља недељно — уредник још мора полицији показати и програм листа, штампара, издавача, све своје односе и т. д. Штампар мора опет бити школован, пунолетан, доброга владања, и да је најмање три године био слагач. Што год може више спречава се отварање штампара. Штампа је за апсолутне државе опасна. Са тога се на њу тако и строго пази. — Чим лист изађе по један се примерак даје полицији и државноме тужиоцу. Лист се узапћава ако нанесе: увреду владаоцу или његовој породици; увреду како државним тако и општинским властима; ако наноси и дражи једну народност противу друге; ако позива на буну; ако напада на религију и морал... Узапћени листови одмах се спаљују. Противу решења о узапћењу листа жалба се даје суду у року од три дана. И ако суд поништи решење, онда се уреднику плаћа оштета за узапћени му лист. Али, разуме се, то ретко, врло ретко, бива. — Осим послова новинарских, у овоме пресбироу врши се и цензура над позоришним делима. Нове комаде прегледа полиција, и ако у њима нема ничега, што би вређало државне установе или приватна лица, даје се дозвола на представљање. Тако се исто у полицији цензуришу и песме, што се певају по кафеншантанима, или подвиљи по етаблисманима и т. д.

5.

Поменух мало час, да превентивној полицији спада у дужност и старање о оним скитницама, мангупима, који и у нас из дана у дан све више пуне апсане. Када ми рекоше, да они имају и нарочити завод за такова лица (Zwangsarbeitsanstalt) ја зажелих, да видим ту установу. — Шеф сигурности *Брајтенфелд* написа и посла одмах депешу члану полиције на Верингу, *г. Рихтеру*, да ме у своме кварту сачека, и да лично самном у завод иде. Веринг је једно предграђе Беча, прилично далеко. Када тамо на колима стигох, дочека ме члан са пуно љубазности. После малог одмора, кренусмо се у завод, који не беше далеко од самога кварта. — Завод је велико, старо, здање одасвуда ограђено зидом. У њ долазе она лица из полицијских апсана, за која се нарочито у осуди каже. Главно је овде правило: *сваки осуђеник мора радити*. Ко неће, њега силом нагоне на рад. Отуда је и име заводу. Овамо шаљу лица, која су навршила 14 година, а позната су као скитнице, нерадници, кесароши и т. д. Трошак на њих даје се из државног буџета, па се после наплаћује, или од зараде самих осуђеника или њихових општина. Овај завод прима осуђенике само две годи

Пре него што се прими у завод, сваки се осуђеник лекарски прегледа. Тако исто и његове хаљине. Код њих је у свима затворима правило, да се хаљине морају на пари (нарочита справа за то) дезинфиковати. За тим се осуђеник ошиша, обрије и окупа. Хаљине, у којима је дошао, оставе се на страну, у магацин, а он добије лети капу, панталоне, капут од белога платна, а зими од мркога штофа, разуме се, са нужном преобуком и постељом. Осуђеници се по успеху, који у заводу покажу, деле у три класе. Из једне класе у другу преводе се по испиту. Када осуђеник дође у прву класу и ваљан се покаже, пушта се у слободу. Осуђеници добијају супу од зелени. За тим грашак, кромпир и т. д. Четвртком и недељом месо. Разуме се, и тајин, који је врло добар и укусан. У осталом, храна се одређује и по лекарском мнењу, како када треба. Но осуђеници за своје паре (од зараде) могу се и боље хранити. А овде јело и све што за то треба, као и пиће, не набавља сама управа завода, него у самоме заводу има лиферант (гостионичар). С њим је управа погодила, колико да му за исхрану осуђеника, рачунајући, колико лица дневно има, плати. — Шетња им је по башти лети три пута, а зими један пут дневно. Они, који су католици, свакога празника и недеље иду у цркву. Ради тога у самоме заводу има капела. Који нису католици, они остају у својим собама. Зарада осуђеника рачуна се или на парче или на надницу. Ако осуђеник дневно више од 38 крајцара заради, онда половина од тога долази заводу, а пола њему. Од те своје половине осуђеник може највише 70 крајцара недељно утрошити: да поједе што боље или да купи дувана и т. д. Ко хоће пива или вина, тај треба да има нарочиту дозволу директорову. Све што осуђеник хоће да купи, то набавља овај лиферант, о коме сам напред говорио. У часовима одмора, осуђеници добијају на читање књиге из библиотеке завода. У свакој спаваћој или радионичкој соби има по један од њих „цензор“ који се брине о реду, чистоћи и т. д. Осим тога свака радионичка соба има свога „мајстора“. За време рада нико не сме ништа говорити. Свакоме је од њих дужност само се својим послом бавити. Тако исто строго је забрањено причати казнима дела, која је ко од њих починио, или неморалне речи говорити, псовати се, свађати се и т. д. Осим тога, такође је строго забрањено, да један од другога што купују, трампе и т. д. Није слободно викати, певати, звиждати, по дуваровима шарати и т. д. Сви осуђеници морају се држати чисто. Морају радити прилежно. Ко неће да ради, томе се украћује храна. За болесника има болница у самоме заводу. Лети се устаје у $4\frac{1}{2}$ часа у јутру а зими у $5\frac{1}{4}$ часова. Пошто се клечећи сваки осуђеник помоли Богу и очита јутрењу молитву, креће се на рад. До 11 час. ради се. Пола часа траје ручак. Пре и после ручка молитва. По томе настаје шетња, која траје читав сахат. У $12\frac{1}{2}$ часова почиње опет рад. Траје лети до 7, зими до 6 часова у вече. У то доба дели се вечерња чорба, после које опет настаје шетња, која траје до 8 часова. У вече настаје молитва, а по том спавање. Дошав у спаваћу собу, сваки осуђеник мирно прилази своме кревету, помоли се Богу и леже. Никакав се разговор не трпи. Стража на то нарочиту пажњу обраћа. Недељом је служба божја. Уз спровод стражара осуђеници се крећу у цркву. За осуђенике имају редом скамије. Тек ради веће сигурности црква је преко половине ограђена гвозденим решеткама. Осуђеници слушају и гледају попа кроз ове преграде. Казне су: украћивање хране, затварање у засебне ћелије, окивање (везивање), тврда постеља и т. д. Казну изриче директор. — Пошто сам се упознао са важнијим прописима завода, кренуо сам се у саме радионице. Прво уђосмо у кројачницу, ту нађох једно двадесет осуђеника, владаше мртва тишина. Сваки радијаше свој посао. На средини стајаше „правитељствени“ мајстор, који поучаваше све редом. Чим уђосмо, сви поскакаше на ноге и заузеше војнички став. Лица им беху пожутела. На једном крају угледасмо једнога младића. Видите онога, рече ми рачуновођа, то је био један од препредених кесароша. Друга година како је у заводу, али је са свим обучен кројачком занату. Помислите, већ има зарађених на 70 форината. Када буде излазио, кроз који дан, предаће му се сва та готовина. Одатле уђосмо у ципеларску радионицу. Одатле у радионицу за прављење папирних кеса и кутија, и т. д. После сиђосмо у радионицу столарску. Ту радијаху највише осуђеника. Грађаху сандуке свију величина. Оданде су већином ови сандуци, у којима долазе јеспапи београдским трговцима. У заводу се ради овако. Дође, на прилику, који трговац и изјави да му треба сто сандука, кеса, кутија и т. д. Управа сврши са њим погодбу. Одмах да наруџбину. Осуђеници отпочну одмах посао. Што ко од њих више ради више му и остане. Напред сам казао, од добивене зараде један део остаје осуђеницима. Даје им се у новцу, када буду из завода излазили. Науче, дакле, и занат и добију опет новац, да могу поштену радњу отпочети. То су у главном основи овога завода. Када сам посетио завод, било је онда на месту нешто више од стотину осуђеника. За управу завода има само три чиновника. Стража пак, састављена је из 22 лица, које прима у службу сама управа. Директор завода г. *Алојз витез од Розенбаума* и рачуновођа г. *Адолф Гарашек* били су тако добри и предусретљиви, да ми све до ситница покажу, а уз то још, да ми спреме све прописе и формуларе, што се у заводу употребљују. У једно ми је обећано, да ће у свако доба, када нам год шта са њихове управе буде требало, стајати на расположењу. Само да им пишемо. — Колико се сећам наша је влада слала неку комисију да гледа казнене заводе. Шта је од те комисије а и од оних осталих било не зна се. Тек реформама се још не приступа, али када то једном буде, не би с горег било да се по моме скромном мишљењу, обрати у неколико пажња на овај завод. Циљ му је диван. А када помислим на оволике наше кесароше и скитнице по Београду, онда би нам овакав завод био од преке потребе. Са овим опет заводом могла би се код нас спојити и *азилна кућа*, у којој сам такође пре неки дан био, где би могао онај, који се на један мах нађе са стране или на улици у престоници, наћи преноћиште, а сутра дан, ако хоће, и рада. А и за то је већ код нас потреба, јер се често може по полицијским гласницима читати, како је овај или онај стар оболео, са стране приспео и т. д. тражио преноћиште код дежурнога члана... По повратку из завода г. Рихтер ми је показао и *болницу милосрдних сестара*. У ту болницу долази она сиротиња, за коју лекари кажу да нема лека и мора дуго лежати. Чистоћа, понуда и брига, на коју у овој болници полажу, то је преко очекивања. Пожртвовање за ближњега овде налази дивне доказе. Много може учинити добро срце човеково. Где је вера — ту је љубав, а где је љубав — ту је мир. Тако беше писано на унутрашњим вратима болничким. Видео сам једног болесника, коме више главе беше написано 1878. г. И када уђосмо к њему, он са осмехом на лицу поздрављаше г. управника завода, који нас је кроз ове собе пратио. На столу болесниковом стајаше кита јутарњег цвећа, које му је милосрдна сестра донела. Болница је основана приватним прилозима. У њој служе само милосрдне сестре са пуно хришћанског осећања и пожртвовања.

6.

Прошао сам с краја на крај бечку полицију, имао сам, као странац тамо, ту ретку прилику, а у исто време да кажем, и задовољство: да видим све што имају и доброга и хрђавога. И могу рећи, да сам запазио ове три установе, које бечким полицајцима олакшавају посао и омогућавају успехе. Прво је *пријава*, познавање *становника*. Друго је генерална *евиденција* свију осуђених, окривљених, или тражећих се лица. Ова је установа примљена од лондонске полиције пре неколико година, али је овде тако дотерана, да сада лондонска полиција шаље своје чиновнике да ту установу студирају у Бечу. И треће је — *тајна полиција*.

Једна од главних брига полицијских, то је, да се увек, што-но кажу у по дана у по ноћи, знаде: *ко станује у Бечу, и ко је дошао*. Знати у прсте: свакога Бечлију и свакога путника, странца... На пријаву становништва обраћа се строга пажња и страшно гоне оне, који крију било мештане или странце. О томе има читава маса полицијских уредаба и расписа. Сваки нов становник Беча мора бити пријављен полицији најдаље за 24 сахата. Тако исто јављају се и кирајџије, када се селе; осим њих и слуге, радници и т. д. Нарочита се пажња обраћа на хотеле, кафане, гостионице, где странци одседају и долазе. О њима се води особити надзор. То је за чудо, како се, за свакога ко дође у Беч одмах знаде у полицији. Узмите, да је странац данас дошао, отидите сутра у полицију, реците му име и презиме, и док само чиновник загледа у пријаве, сместа ће вам одговорити: да је тај странац одсео у Бечу, у том и том хотелу, а ако је важнија личност, онда знају и број собе. О странцима се води нарочита евиденција. Казне су за хотелијере велике, али, и без тога, овде су некако сами људи васпитани и обучени на поштовање закона. Сваки то својевољно врши услугу власти; радо хоће да јој помогне у њеноме послу. Хотелијер води књигу, јер је и сам убеђен: да тако треба, води је и у свом сопственом интересу. Не чека само да га власт мува. Али и када неће, казна је осетна. Каване су у Бечу подељене на класе. Тако има: 1. кавана за путнике, 2. гостионица, 3. пивница, где се точе пића, без ракије; 4. ликерџиница, 5. кавана за каву и друга топла пића; и 6. кавана, где је слободно играти карте и т. д. Каване имају свој Sperstunde — час, у који се морају затворити. Тај час за каване по класама одређује дирекција. Наравно, да се и за то нарочите таксе морају платити. Ко у одређени му сахат кафану не затвори, тога казне.

У *кривичноме одељку* главне полиције води се *генерална евиденција криваца*. Ту се на првом месту бележе по књигама и описима лица, која су позната да имају склоности овој или оној кривици. Ту су насликани и убележени: кесароши, који радо краду по позориштима, црквама, парадама, по железницама, трамвајима: ту су имена оних криваца, који имају обичај или склоност, да се увлаче кроз прозор, да се пењу на таван; имена оних, који радо нападају по улицама, на гробљу; који се претварају, лажу; који се преоблаче, маскирају; који се лаћају оружја, хоће радо да убију и т. д. Свака од ових група одељена је за се и о сваком кривцу, или бившем осуђенику, води се тачно рачун тако, да се у свако доба може знати: где је. — Поред ових књига води се и *индекс надимака* (Spitzname) свију оних лица, која су била осуђивана и имају склоности на нове злочине. Свако овако лице, поред свога имена, има и свој надимак. То сам ја чинио и у београдској полицији. Тако када се каже: ту је био *Чаккун* — зна се, да је то био познати кесарош Марко Ђорђевић из Шапца. Или *Главати*, *Тоцуз*, *Гујона* и т. д. Таква имена морају бити позната полицији, јер се, без тога познавања, не могу никада погодити, о којим се мисли. — Тако исто води се и *индекс особених знакова*, које кривци на себи имају. Као: затубаст нос, на челу белегу, фалично око, нема у доњој вилици зуба, фали му на левој руци кажипрст и т. д. Када се догоди злочин, одмах питају оштећенога или повређенога: да није приметио на злочинцу какав особени знак. Ако каже, да јесте, онда траже по том знаку. Гледају књиге и лако погоде: ко ће бити од криваца да је дело учинио. — Мора се знати: и где које сумњиво лице станује. О томе се води — *индекс станова познатих, на зло готових, лица*. О сваком таквом лицу зна се тачно место, као и време, у које на спавање долази, и када ујутру из куће излази. Све то контролишу у свако доба и жандарми и полицијски агенти. И у случају учињеног злочина, одмах залазе, те се извештавају и трагају: је ли дотично лице целе ноћи било у стану, када је дошао, када је отишао; шта се на њему приметило и т. д. Све забелешке из ових индекса има сваки жандарм и агент у своме бележнику, који уза се носи. —

Овоме одељку падају у део: *полицијска фотографија и штампарија*, у којој се штампају полицијски огласи, потере, где се штампају и њихови полицијски листови. Поред тога у овај одељак спадају и *полицијске апсане* (Gefangenhaus).

7.

У кривичним делима ради се овако. Случај се јавља *комесаријату* (кварту). Он одмах почиње извиђај. Ако је важнији случај, он одмах телеграфом или телефоном извести *биро сигурности*, у главној полицији. Док не дође шеф одељка, члан кварта прибира основе и бележи све, што буде предило за истрагу. Полицијским агентима, којима се опет саопштава све, што се нашло сумњиво, дају се описи лица и ствари, да они даље пипају и распитују. Опис ствари, ако су какве драгоцености, одмах се штампа и плакатима растура, да сваки чита и зна: шта је покрадено, те када се понуди, ради куповине, да се одмах јави полицији. Иначе се опис излаже у полицијском листу — *Polizei anzeiger*. А осим њега имају још два листа: *Central Polizei blatt* и *Ewidenz blatt*. Први је само за Беч. Други је и за места ван престонице. А у трећем се излажу лица, која су судовима и полицијом осуђивана. — Ако је учињено убијство, онда се, када треба, фотографише положај места, ствари и т. д. — Ако је кривац ухваћен, онда се узме његов опис, белешка о свима његовим породичним односима, па се онда фотографише. Потом се шаље у затвор. У канцеларији команданта апсана узимље се такође белешка о кривцу, па се онда шаље или у засебну собу, или у општу апсану, разуме се, према потреби ислеђења. Какав је кривац, онако са њим и поступају. Имају за немирне ћелије, које су за некаквих пет метара у дубљину земље. Кривац, кога ту мету, слободно се може казати, да је жив закопан. Од никуда нема светлости, већ је у самој помрчини. Тако исто имају и затвора са кривим и оштро испупченим патосима, па кривац нити може у таквој ћелији сести ни лећи ни ходати. Вазда мора стајати као на шиљковима. — Кривце из квартова у главну полицију или у апсане никада не терају пешке, него увек у затвореним, *древеним колима*, која прати један или два жандарма. Немирним или опасним кривцима мећу лисице на руке. — Када је кривац ухваћен, сликан и описан све тачно — онда он добије свој *криминални билетен*, који је овако попуњен. С леве стране табака, горе у врху, долази прилепљена фотографија кривчева. Уз слику име, презиме, место рођења; број акта ислеђења; број протокола личнога описа; које је вере; породичне прилике; које је категорије (лопов, убица и тако даље): када је сликан; ако је сликан више пута, онда фотографије на билетену долазе редом по хронолошком реду; где је становао, у којој улици, у којој кући; у којој нумери; каквих исправа има; каквог је занимања; које стране језике разуме; које су му склоности; па онда: висина, састав тела; лице, коса, чело, нос, очи, брада, бркови, обрве, уста, зуби; особени знаци; лажна имена, под којима се служи; надимак, како га зову; својеручни потпис; кад је и којом пресудом раније осуђиван, број евиденције; је ли осуђен на полицијски надзор; где га издржава; па онда је у билетену остављен празан простор, да се испишу све приметбе, које би пале у очи, да се ту ређају нумере актова и т. д. — Ови билетени слажу се по азбучноме реду и нарочити чиновник њима рукује.* — Кривично ислеђење и прикупљање доказа мора да се сврши код полиције за 48 сахата. После тога рока сва акта са кривцем спроводе се суду (Landesgericht), који даљи посао наставља. Али и у овом пропису има изузетак. Када се десе анархиске, социјалистичке појаве, када се умноже злочини у престоници, онда се за потребно време обуставља овај пропис о року ислеђења. У томе случају полиција предаје ствар суду онда када буде готова. (НАСТАВИЋЕ СЕ).

УПУТСТВА

ЗА ИСЛЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

I.

1.) О похари у опште.

(НАСТАВАК)

Ако се је пак дотични предмет дуже времена на ономе месту налазио, онда се бар приближно даје закључити, да је лопов претпостављао, да ће га тамо наћи, и да ће, ако га устреба, моћи да и употреби.

Најзад ваља тачно испитати и утврдити, е да ли се можда пре извршења самога дела, какво непознато лице налазило око тога предмета, да ли га је пажљиво посматрало, у руке узимало и т. д. То се доста често дешава, па баш и онда, када се на такво што неби ни помислити могло. Једном се десило, да је баш сам лопов, а не његов помоћник, на неколико дана пре похаре дошао на лице места и ту заподенуо разговор са једним сељаком о томе, да ли мердевине, које су у отвореној шупи стајале, увек на томе месту стоје; да ли је шупа увек отворена; да ли су мердевине добре, или покварене, и да ли их не може лако украсти, или без питања однети и т. д. Па кад га је овај уверио, да мердевине стоје увек на томе месту и да их нико до тада није односио, он се онда једне ноћи увукао у ту авлију, из отворене шупе дигао мердевине, и помоћу њих успео се кроз прозор у одаје најближег комшије сељаковог и ту похару извршио.

Ако је, дакле, при извршењу похаре употребљен какав предмет, који је из најближег комшилука изнесен и ту нађен; или ако је на лицу места нађен какав други предмет; или ако

---

* Један оригиналан билетен бечке полиције са сликом кривчевом г. Таса је уступио уредништву да га оно изнесе у своме листу. Уредништво је дало да се наради клише и донеће билетен са српским текстом у једном од идућих бројева за углед нашим полицајцима.

Уредништво.

СИТЕТСКА БИБЛ

о употребљеном предмету није остало ни трага ни гласа, — онда ваља свакојако и по могућству бити на чисто, шта је и какав се је предмет могао узети у помоћ за извршење самога дела похаре. И ако је са свим природно, да на такву околност ваља пажњу обратити; и ако се тако што даје на први поглед запазити, ипак се за то врло често дешава, да иследник пренебрегне на то да пази, и примећено на протокол да стави. За то ваља знати, да је та околност веома важна, јер се помоћу ње може често определити карактеристично поступање каквог лопова у извршивању самога дела. Тако радећи, може се изнаћи, да је покрађу извршило лице, које има за тај посао већ познати начин; или се може открити какав нов и до тада непознати начин, како би се иследник доцније, ако би се опет такав случај десио, могао сетити онога ранијега, и према томе свој посао у ислеђењу удешавати и у везу доводити.

Често се може при извиђању оваких дела опазити, да је при томе употребљена и нека извесна техника, коју иначе у своме послу употребљују само поједине занатлије и т. д. Више пута може иследник опазити, да је дотична индивидуа поступила у извршењу свога посла сасвим као какав вешт зидар, стругар, каменорезац и т. д. Ово по неки пут извршују сасвим тачно и правилно, али по нека пут и неправилно и нетачно, тако, да одмах пада у очи. Примети ли иследник таково што, онда он ваља једног по једног вештака да пита и њихово мишљење о томе да чује, док не нађе на таковог, који ће му моћи дати тачнога обавештења о начину, како је дотична индивидуа могла појављено дело извршити. Према природи и начину извршења самога дела, моћи ће иследник знати, да ли треба да пита за објашњење каквог ковача, бравара, стругара, и т. д., па ће на тај начин моћи до правилног резултата доћи.

У томе смислу могу сеоске занатлије бољега обавештења да даду, него ли највештије занатлије у великим варошима. То долази отуда, што су занатлије по варошима специјалисте, те не узимају за то сваки посао у рад. Они раде са разним машинеријама и другим справама, а често им сав посао израђују њихови помоћници. Сеоски пак занатлија, мора да прими сваки посао, који му сељаци донесе. Он израђује све и то понајвише са̂м, служећи се при том најобичнијим и старинским алатом. С тога он на постављена питања може прецизније одговоре дати, лакше разазна какво је оруђе за извршење дела употребљено, и лакше се може управљати и стављати у положај некога другога. Он ће најбоље умети да каже, шта је дотична индивидуа при извршивању самога дела могла да употреби, и колико се у томе послу разумевала.

У опште, дакле, и према наведеноме ваља знати, да је у свима случајевима потребно мишљење вештака. Нађе ли иследник у своме рејону интелигентне, ваљане и спремне вештаке, који ће му за његове циљеве као што треба послужити, то ће и они у сваком новом датом случају понешто научити, своје ће знање на тај начин усавршити и иследника у његовом тешком послу боље потпомоћи тако, да ће овај с времена на време имати за сваки појављени случај потребан број извежбаних и рутинираних вештака, који ће му моћи правилна обавештавања давати.

Па и у даљем току истраге, могу се вештаци згодно употребити; јер они могу поред обавештења, како је лопов могао у чију кућу да упадне, да иследнику покажу и начине, како је лопов и чиме у самој кући обио какав сандук или друго што томе подобно.

Но и у таким ће случајевима избити на површину спрема дотичне индивидуе у томе послу. Да је то тако, биће свакоме ономе јасно, који је ма кад изгубио кључ од свога сандука, или који је иначе био принуђен да какав свој затвор силом отвори. Па и са̂м занатлија, који се позове у помоћ, поступиће у томе различито и онако, како се у томе према својој спреми и струци разуме. Ако је бравар, он ће одмах приступити прегледу и посматрању саме браве. Ако је пак столар, он ће одмах гледати каква је конструкција обијеног сандука, стола и т. д. — Бравар отвара браву својим калаузом, а ако то не може, он је онда разбије. Столар пак уздиже нпр. на каквом столу горњу даску над самом фијоком, а да ни у колико не измени положај саме браве и т. д. Једном речи, сваки од њих ради по своме начину, а ако је то ко други радио, коме то иначе није посао, то ће онда сваки стручњак према до тада стеченом искуству моћи показати, каквој врсти дотични лупеж припада.

С тога ваља све повреде, које је лопов извршио на вратима, прозорима или другим предметима, тачно прегледати, описати их, и ако је иоле могуће нацртати их, или снимити. У томе не треба жалити свога труда, јер ако се то не покаже корисно у једном случају, оно може у другој каквој много важнијој прилици бити од неоцењиве вредности.

Ево за то једног примера.

Једном се десила похара у кући једне старе и осиромашније удовице. Лопов беше помоћу калауза отворио стан старичин, и из једнога сандучета, на коме је обично седела, украде њену незнатну готовину од 20—30 динара. Ко је ту покрађу извршио, није се могло никако дознати. Како је пак та крађа извршена у самоме месту где је била и полицијска власт, то је иследник одмах са једним жандармом отишао на лице места да учини увиђај, али он не могаде ништа посигурног да изнађе. Сандуче се могло лако отварати, јер брава на њему беше стара и зарђала, а и само дрво беше већ старо и изанђало тако, да није дало никаквога отпора оруђу, којим је отворено било. Јасно се могло видети, да је лопов употребио при обијању неко оруђе налик на неку увијену алатку, коју је угурао између браве и заклопца, па ту алатку на доле повукао, и тако сандуче отворио.

Кад је иследник све добро расмотрио, могао се уверити, да алатка према секотинама на заклопцу, није била свугде подједнако широка, већ да је спреда била ужа, а при крају шира. Исто тако могао је по секотинама констатовати, да сечиво алатке није било линеарно, но да је било местимице зупчасто. Све ово што је нађено, иследник је брижљиво ставио на протокол, али самога кривца није могао да ухвати, и тако се на томе ствар свршила.

(свршиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

О уверењима и њиховим потврдама код општинских судова и полицијских власти.

У једноме броју нашега листа од прошле год. говорили смо о потврди тапија, а сад ево доносимо и формулу за уверења која имају везе са тапијама.

Приликом издавања тапија појединим лицима која своја имања продају, судови општински позвани су на првом месту, да таквим продавцима дају своја обавештења о томе: шта један сељак — продавац — треба да чини кад добије тапију утврђену судом општинским по формули, коју смо нарочито за општинске судове донели.

Да би сви судови у земљи једнообразно поступали приликом издавања уверења, ми ћемо овде назначити све што је потребно да се учини приликом преноса имања, те да се избегне оно силно враћање сељака од стране првостепених судова из вароши у села и код среске власти, које — враћање — врло често бива само због тога, што или општински судови или среске власти пропусте, да назначе све оно, што се за уверење при преносу тражи.

Ми смо се постарали да донесемо поред овог објашњења и формулу за уверења, која су састављена у смислу наређења § 471. тач. 11. под *а*, *б* и *в* грађанског суд. поступка, а на то нарочито требају општински судови да обрате своју пажњу. Овако састављено уверење примаће се од стране првостепених судова без икакве примедбе, јер је у њему стављено све оно што закон прописује.

Ово уверење треба и мора да буде потврђено и полицијском влашћу, која је дужна приликом оверавања истинитости потписа и печата, да овери *нарочито* и *садржину* тога уверења. Ево тог уверења:

УВЕРЕЊЕ

Којим суд општине приличке са потписатим одборницима, уверава сваку надлежну власт и првостепени суд, да Никола Никовић из Прилике, сем продате земље Ненаду Нешићу из Брезовице у атару општине приличке а у месту званом „глибови“ има према наређењу § 471. грађ. суд. поступка, да му остане на уживање још пет дана орања и кућа са окућницом од једнога дана орања, рачунајући у свакоме дану по 1600 кв. хвати [види у метре колико износи] као и то, да Никола у задрузи нема ни једне порез плаћајуће главе, нити од пореза ослобођене. — За садржину истога јемчимо чашћу и имањем нашим.

№ 1402.
16. Новембра 1897.
у Прилипама. [М. П.]

Председник суда,
Матија Матејић.

Одборници:
Јанко Јанковић.
Сима Симић.
Марко Марковић.

Писар:
Илија Илић.

(потврда среске власти).

Истинитост потписа и печата суда општине приличке, као и *садржину* овог уверења, на основу јемства и признања потписатих одборника, тврдим по наплати таксе.*

№ 3328.
18. Новембра 1897. [М. П.]
Ивањица.

Начелник ср. морав.:
Петар Петровић.

Ако има више њих продаваца у задрузи, онда у оваком истом уверењу општински суд ставиће, да за свакога у задрузи остаје по пет дана орања. — Иначе се пренос не може извршити. Сем овога, продавац према чл. 94. зак. о непосредном порезу, треба при подношењу тапије првостепеноме суду ради преноса, да поднесе и уверење пореског надзорника, да је на исто земљиште платио порезу, како за раније године, тако и за годину у којој пренос врши. — Ово треба увек казати купцу приликом мерења земље и издавања тапије. На тај начин избегле би се преваре и обмањивања од стране оних продаваца, који имају обичај да варају просте људе, издавајући им тапије потврђене само општинском и полицијском влашћу. Нарочито ваља обратити пажњу на извешћа општинских судова, јер они најбоље знају имовно стање продавчево. Исто тако и полицијске власти треба приликом потврђивања тапије, да траже од продаваца и уверење у форми, како је напред писато, јер свако потврђивање тапије без уверења погрешно је, и томе се због тога стварају излишни трошкови око вођења парнице. — Доказано је, да велики број сељака раде мимо законских прописа, у намери, да себе користе а купца оштете.

Ми ћемо овде ради јаснијег разумевања ове ствари изнети један случај, који износи на видик непоштену радњу наведених продаваца:

Тимотије Тимотијевић из В. продао је једну њиву Станоју Станојевићу из из истог места за 600 динара. Да би купца осигурао, Тимотије извадио је тапију на ту земљу, не тражећи уверење од општинског суда, из кога би се видело, да ли он — Тимотије — може да отуђи ово имање. Такву тапију — која и није тапија него просто *уверење* — продавац потврди код општинског суда, а затим и код среске власти, која да је разумевала овакве ствари не би ни потврдила без уверења као што смо га ми овде изложили. Тимотије такво писмено, без вредности, које он назива тапијом, утрапи у руке купцу Станоју говорећи му: „*Ево ти тапије. Дај ми половину погођене суме унапред, а ресто ћеш ми дати, кад ову тапију утврдимо код „окружног“ суда.* Станоје, не знајући за овакав кајиш, узме ово писмено и исплати продавцу унапред половину погођене суме, у 300 динара. Доцније тек видео је јадник да је преварен, јер му онака тапија ништа није вредила. Подиже парницу, належи се трошковима и најзад, судови га од тражења одбише, јер му, разуме се, оно писмено не хтедоше признати као тапију, која се по форми законској издаје. И шта бива онда? У очајању такав човек хвата нож, пушку и баца у несрећу и себе и своју породицу.

Пазите људи на потврђивање тапија и давање уверења, јер само онда, кад су тапије правилне, и кад се све оно испуни што закон прописује, неће бити ни парница; а богме биће и мање робијаша у нашим казаматима.

ИЗЛЕЧЕНА КРАДЉИВИЦА.

Ми смо већ једном рекли, да има лопова разних врста. Али лопови из одличнијег дела нашега грађанства, не улазе у састав оних, о којима говори полицијски билетен. Зна се, да у Београду има дама па и господе, којима је страст, да ма што украду, и да ту своју страст плаћају више но што украђена роба вреди. Таква једна страсна крадљивица била је и госпођа Е. жена једног поштеног грађанина у Ваљеву. Овај догађај десио се пре више година у Ваљеву, ал' је он још и данас у свежем сећању оних, који су с њиме били упознати.

Газда Н. имао је лепу своју кућу у једној од главнијих улица вароши. У тој кући становао је газда са својом женом Е. и господин К. капетан војени, који је био нежењен, али је становао са својом старом мајком, којој беше посветио свуколику пажњу своје детињске љубави.

Госпођа Е. страсно је крала. Кад није ништа друго могла дочепати, она је од служинке своје предизала: шамије, кецеље, игле и т. д. Разуме се, да се све то изналазило, и да је морала она украђене ствари дупло плаћати.

— — — — — — — — —

Била је јака зима. Такву ваљда нису запамтили ни најстарији људи у целој ваљевској околини. Капетан К. имао је у шупи доста насечених дрва, која прима од државе сваки официр и лети и зими, у одређеној количини. Ма да се у стану капетана К. загревале три пећи, опет некако беше му чудновато, како дрва тако брзо нестају.

— Затвараш ли ти Јоване шупу, кад дрва носиш? рече једног дана капетан своме посилноме.

— Затварам господине капетане!

— Па како је онда, да се редови тако брзо проређују?

— Мора да неко удешеним кључем шупу отвара, господине капетане!

— И ја бих то рекао! Него, припазидер ти на тога „трговца“, који туђа дрва смотава, па ми одмах јави, а ја ћу се већ на мој начин с њиме разрачунати. Ни ми не добијамо џабе ова дрва, него их у приликама и својом крвљу исплаћујемо.

— Разумем г. капетане — одговори посилни. Салутира прописно и изађе из собе.

Капетан К. говораше тихо сам собом:

— Овај мој посилни прави је ужичанин. То су бистри и окретни људи, па тек што су шерети, то је — par éxelence, што веле француза. Ако тај лопова не ухвати, онда га бѐли неће нико ни ухватити.

Капетан је дакле ћутао и очекивао ресултат, до кога ће његов посилни доћи.

После неколико дана ето ти посилнога у потпуној службеној позитури.

— Но, ухвати ли лопова?

— Нисам, г. капетане. Вребао сам, стражарио, пазио, па ништа. Пасији род, као да зна кад сам ја на „шиљбоку“ па неће да дође на кљусу. Ама ћу га најпосле ухватити. Само, молим, да ме три дана од службе поштедите!

— Добро! Остани овде. Ако ми ухватиш лопова, пустићу те кући на осуство. Разумеш ли?

— Разумем г. капетане!

— — — — — — — — —

Свети Јован је. Сла̂ва млого, И газда Н. славио је овога свеца. Спремио је госпоцку вечеру. На исту је позвао и капетана К. са његовом мајком.

Напољу стегао љути мраз. Ветар страховито фијуче, а у са̂ли газда Н. беше блага топлота. Ту ће се вечерати.

Сви беху већ на окупу.

Весеље одпоче. Ама весеље српско. Певало се и наздрављало баш онако од срца. Газдарица Е. са̂ма собом загрејавала је пећ, да буде соба топлија и да се гости потпуно загреју. Узела је једну добру цепаницу и метла је у пећ, да одржава што дуже топлоту у соби.

Гостима је већ, што но веле, „ушло винце у лице“. Капетан је био необично весео. Наздравио је домаћину. Здравица је била пуна духа, јер је капетан био интелигентан — школован човек.

Домаћин се подиже, узе чашу и поче њему наздрављати:

— Ову здравицу пијем у здравље теби г. капетане, дај Боже, да до године будеш мајор!

Капетан се поклони и узбуђен рече:

— Хе, што нема сада једне *арматије*...

У тај мах чу̂ се ужасан пуцањ. Горњи део пећи одлети у „плафон“. Гости попадаше са својих столица. Соба у тренутку беше пуна дима. Газда Н. појури прозору вичући: земљотрес! земљотрес!

---

* Одборници морају лично представити среској власти, ради признања својих потписа на издатоме уверењу, па били писмени или не.

У сред те опште панике дурну у собу посилни г. капетана вичући:

— Ухватисмо лопова, г. капетане! Сад знамо кô нам дрва краде!...

* * *

Шта је било? Ево, шта. Онај шерет ужичанин, посилни г. капетана, пробушио је неколико комада дрва; напунио их барутом, па озго ударио чеп и лепо заравнио. За тим их оставио у реду тако да буду једно од другога мало подаље. Газдарица Е. која је имала ту несрећну страст да краде, смотрено је десетковала дрва г. капетана. Узимајући редом на дохват цепанице, однела је и једну, коју је био посилни барутом напунио. Ето, за то је пећ газда Н. отишла у „плафон“ а гости од страха попадали под сто. Од тога доба газдарица није ништа туђе дирала, а богме и посилни није смео више на тај начин лопове истраживати.....

Капетан К. још је жив и сад је подпуковник у једној варошици у унутрашњости.

Вуја Миљковић.

Арсеније Петковић.
(види опис о њима на истој 6. страни).

Радосав Драгутиновић.

ЛОПОВСКЕ ДОСЕТКЕ.

Има и таквих лопова који у шали и вицевима врше своје операције. Тако је радио и Шандор (нећемо му право име казати јер се поправио и живи данас поштеним животом).

— Био сам „шворц ко црквени миш“, вели Шандор. Лупао сам главу: како да дођем до новаца. Мислио сам да се увучем у какву јеврејску кућу за време њихових фашанака, па да што год смотам. Али сам се присетио. Познали би ме одмах по покрађи. Боље је новац. Ту нема белеге. Наравно, јер није роба. Гледам по оној јеврејској мали. Пуно света. Машкараде иду тамо-амо. Тако је то код њих о њиховим фашанкама. Био сам у једној гомили и гледао оне лудорије, које су изводиле две маске. Једна од њих скиде мој шешир па ми натаче њен цилиндер и одјури кроз гомилу церекајући се. Љутио сам се и смејао. Како ћу сутра у варош са овим цилиндером? Друге капе немам. Ал' ми сину једна мисо кроз главу. Море, Шацо, па ти баш са овим цилиндером можеш доћи до новаца. Радње су још отворене. Тек је било 8 сахати у вече. Красна ме мисо не напушташе! Таман ће ми ове фашанке ићи на руку да ову операцију што боље изведем. Само ми треба.... Поред мене у тај мах прође једно јеврејче у фесу. Пружим руку и зграбим му фес с главе. Јеврејче се поче дерати, ал ја се већ изгубих у оним гомилама. Упутих се са цилиндером на глави горе кроз оне уске улице. Фес сам метуо под капут. Гурао сам се кроз светину непрестано. Неки наши Срби, који су ишли доле у јеврејску малу, нашав на мене викаху: маска! маска!... Ја опруних кораке на чистац даље. Нашао сам се код развалина „црквица Евгенија“. Ту одмах, беше тада на самоме ћошку, нека повећа бакалница. Држао је неки богати цинцарин. Уђох онако са цилиндером на глави у бакалницу. За моју срећу, био је тада у дућану сâм газда. Кад ме је видео онаквог поче се церекати: а, машкарада! Лепо, тако треба! Волим и ја то! Молим, чиме могу служити?

— Имате ли меда?

— Имам, имам, — утањи газда — ама чист, липовачки!

— Лепо, сипајте ми у цилиндер две оке, ама од оног житког!

— Хе, хоћеш да нагаравиш јевреје, а?

— Хоћу!

— Ама ако нађеш „онај“ окачени Пинто, нагарави и њега!

— Па баш ћу њега и да нагаравим. Лола једна. Једном приликом он је мени нешто подвалио, па сада хоћу да му вратим мило за срамоту!

— Е, Бог те живио, викну цинцарин, па ми сручи у цилиндер две оке меда.

— Ево паре, рекох, па му пружих рубљу.

Он оде до чекмеџета да ми врати кусур. Како је стао на згодно место, ја се дошуњам иза његових леђа и брзо му натакнем на главу онај цилиндер с медом. Како је цилиндер био доста широк, то му је пао чак преко уста, па није могао ни писнути! Онај мед поче куљати. Цинцарин поче ђипати, а ја ти лепо отворим чекмеџе и покупим сав новац па на врата. На улици сам метуо на главу онај фес што сам га зграбио од онога јеврејчета. Осврнух се још једном на дућан и видех цинцарина како скаче с ноге на ногу и мучи се да онај цилиндер скине, али га мед све више притеже. Насмејах се, па ти брзо кренем горе на калимегдан. Шта је било после са цинцарином, не знам, али сам сигуран, да ће се дуго сећати — јеврејске машкараде, и да му неће више пасти на памет да нагарави „онај“ окачењак Пинта. Причаћу ти још, како сам преварио Николу Прњорца, кад је држао кафану код „Коларца“. И то је смешна ствар.....

Стаменија. Тодосија. Јелена.
(в. опис на 6. и 7. страни).

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ.

II. Јатаци.

(наставак)

Вуја Миљковић — чича из Мушића ср. црноречког окр. ужичког. Осуђен је за јатаковање хајдуцима на 20 година робије у тешком окову.

Арсеније Петковић из Планинице ср. моравичког окр. ужичког. Осуђен је на 20 година робије у тешком окову.

Радосав Драгутиновић из Каленића, среза пожешког окр. ужичког. Осуђен је на 20 година робије у тешком окову.

Јелена *Рајчевић* (она млада у варошком оделу са кецељом). Родом је из Друшетића у срезу пожешком окр. ужичког. То је она Јелена, што је писала Бркићу она осећајна — љубавна писма, на која је Бркић одговарао такође са пуно осећаја! О тим писмима била је реч на претресу хајдучком у Чачку, јер су била придружена иследним актима. Јелена је осуђена на 20 год. робије.

Тодосија Рајчевић удова из Дружетића осуђена је на 3 године робије.

Симеунија удова Јеремије Јовичића из Зеоке општ. тијањске, ср. драгачевског, округа рудничког. Осуђена је на 5 година робије. (наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

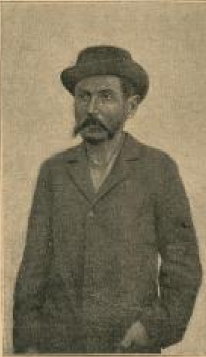

Владимир Костић звани *„Гуша“*, старији је брат чувеног варалице и лопова Алексе Костића, чију смо слику са биографијом изнели прошле године у 6. броју нашега листа. Он је један од најстаријих и најопаснијих лопова београдских. Ни једна, готово, од важнијих крађа, за последњих 30 год. није у Београду извршена, а да Владимир у њој није био умешан. Кад би хтели причати све његове лоповске доживљаје, морали би неколико бројева само о њему да испунимо, па тек ако би могли испричати један део што се о њему зна. Колико је пак пута „Гуша“ до сад осуђиван, и и он и власт, дакако су изгубили рачуна, јер је „Гуша“ готово непрестанце био у затвору. И сада, кад ове ретке пишемо, он се налази у гл. полицији као притвореник првостепеног суда за град Београд. Пресудом истог суда, која још није извршном постала, осуђен је на 15 год. робије, због опасне крађе извршене г. В. Тајсићу, прав. рефер. мин. грађ., ноћу између 11. и 12. октобра пр. године. Раније, колико смо могли сазнати, осуђиван је још два пута на робију. Први пут 1886. год. на 7 година, због више простих и опасних крађа, што их је извршио у друштву са једним онда чувеним коцкарем, чије име нећемо да износимо јер је почео живети поштеним животом. Други пут, осуђен је 1894. на 5 година робије, због опасне крађе извршене у „Параносовом хану“. Иступне казне и осуде судске на затвор не вреди ни помињати. — „Гуша“ је родом из Београда, стар је 45 год.; средњег је раста, плав је у лицу, сунољав. Сем српског језика говори још: немачки, маџарски и румунски.

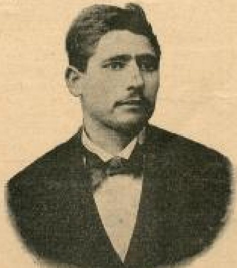

Милан Сретеновић звани *„Ердоглија“*. — Овај Милан родом је из Грачаца у срезу жичком. Нема више од 27 год. По занимању је келнер, и као такав био је у извесним београдским кафанама. Порекло му је из Турске, но отац његов, из својих личних побуда, прешао је у Србију и настанио се у Грачацу. Од своје породице има мајку Љубицу и брата Живана. Један његов стриц живи у Краљеву. Дакле, из овога се види, да Милан није чист производ, но је дошао са стране, као што и многи други долазе. Био је и осуђиван. Први пут осуђен је 1897. године на пет месеци затвора због крађе новаца Терезији Адиковој служавци. Са осуде пуштен је 2. Августа пр. год. Научен, да лако живи, смерао је да изврши нови злочин. Тако у недељу 7. децембра пр. године, ушао је у радњу Васе Живковића дуванџије, према „Гранд Хотелу“. То је било за време службе Божије, кад су радње затворене. За то је ушао на врата из авлије, која у у дућан воде. Ту је затекао самога Васу и покушао је да га закоље. Но присебност Васина спречили је овај злочин. Одмах је био ухваћен и спроведен у полицију. — Добар познавалац психологије на први мах запазио би неправилан облик лица, који граничи са — кретенством. Али је опет Милан доста бистар, окретан и одважан. Још се налази под истрагом за ово дело.

ИЗ АЛБУМА НАЧЕЛНИКА ОКР. ПОЖАРЕВАЧКОГ.

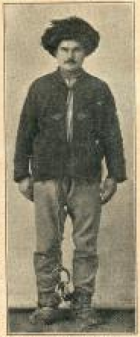

Андрија Журкић родом је из Буковске (ср. звишки) стар између 29 и 30 година, средњег раста плавих очију, које су мало усеђене, широких образа, носа правог, малих бркова и кратке браде, уста су му повећа, обучен је у црно гуњче и беле чакшире, на глави му влашка шубара, а на ногама опанци. Матерњи му је језик румунски, с тога не говори правилно српски. Ожењен је, има жену Велику и двоје женске деце, оба испод 10 година старости. Живи у задрузи са оцем. Имања има преко 8 хектара. Одговарао је и осуђен за убиство.

Било је то 12. септембра ове године, кад је Андрија са својим другом Павлом отишао у планину, да траже ројеве пчела. У планини их је и ноћ застала, те се по ноћи крену кући. Андрија је имао уза се дугу пушку капслару. Елем, кад су се кренули из планине кући, и кад су дошли до њиве неког Раје Лазаревића, Павле ће рећи Андрији, да уђу у њиву и наберу кукуруза (и ако није њихов био!) Андрија пристане, уђу у њиву и отпочну кршити корење. У том истом времену, кад су њих двоје крали кукуруз наишао је млађи брат Рајин, Петар, који је обишао краве, које су ту у близини њиве пасле, па чувши да некога има у њиви њиховој, отрчи и јави брату Раји. Раја, који беше спавао код куће, кад чу од брата, да неко краде кукуруз, скочи, узе пиштољ и отрчи пут њиве, а за њим и брат му Петар.

Павле је опазио да неко трчи ка њиви и не надајући се добру, нагне бежати, а Андрија заостане у њиви. У томе наиђе Раја и дошав наближу до Андрије викну му: „ко си?“ Па и не сачекавши одговор, спреса једном, па и други пут, али пиштољ слага. Андрија, да би га поплашио окине пушку која му је преко леве руке била пребачена, пушка плану и Рајко како је пао, није више устао, нити је проговорио, а после 24 часа издануо је.

Андрија кад виде шта је урадио нагне бегати, а брат Рајин, Петар, јурио га је донекле, па се за тим вратио.

Дотле већ беше Рајина фамилија дошла код њиве — јер су чули пуцањ, па кукајући за погинулим пренесоше га у кућу.

Полицијска власт била је изаслала чиновника и лекара ради увиђаја и том приликом извршена је секција над Рајом и нађено је, да је Рајина глава била страшно оштећена од драмлија, да је и мозак у великој количини исцурио.

Андрија узет на кривични испит признао је дело без устезања, док Павле није признао да је саучесник.

Пошто је дело било потпуно ислеђено спроведени су суду и претрес им је био 17. октобра пр. године.

И на претресу Андрија је признао дело. Павле пак није хтео признати, велећи, да је он, чим је спазио Рају побегао и незна како се је убиство догодило.

По свршеном претресу суд је нашао, да је ово дело казнимо по § 159. крив. зак. и да се оптуженом Андрији по том §-у има и казна одмерити, с погледом на олакшавајуће околности: добро владање и признање. Нарочито још и с тога, што да Андрија није признао, не би не би имало доказа да га је он убио, па према томе и није примењена смртна казна, већ је осуђен на *двадесет година робије у тешком окову*.

Павле је пуштен као невин.

Ова је пресуда оснажена и од стране виших судова.

Андрија је спроведен на издржање казне. Ну, да ли ће и кад се с робије пусти, опет красти кукуруз и човека на туђем имању убити? Видећемо.

ПОТЕРА.

Светислав Миљковић и **Димитрије Новаковић** притвореници начелства пожаревачког који су окривљени за опасну крађу; 2. ов. м. изјутра око 6—7 сати побегли су из притвора. Светислав је стар 18 година, стаса средњег, косе смеђе, очи плаве, без бркова и браде. Од одела на себи има блузу војничку, панталоне грађанске, капу округлу, на ногама чизме гарнизонске. — Димитрије је стар 20 година, стаса средњег, сувоњавог лица, наусnice мале, косе смеђе, обрве смеђе, очи плаве. Од одела има на себи пантлоне и капут од штофа жућкастог, на ногама чизме гарнизонске, на глави шешир црн мекан. — Пронађене треба упутити стражарно начелству пожаревачком с позивом на № 27. или Управи града Београда на № 61.

Мијајло Мариновић трговац из Паланке има да се узме на кривични испит за утају 6000 динара. Он је из Паланке незнано где побегао. Стаса је малог, пун, црномањаст, носи кратку браду и немачко одело. — Пронађеног треба спровести начелнику среза јасеничког округа подунавског с позивом на № 20572. 97. год. или Управи града Београда на № 45. ове год.

Илија Маџаревић из Ваљева, ухваћен је 14. пр. м. и год. са калупима за прављење никленог новца од 0·20 дин. и са извесном већ израђеном сумом новаца; али је тог истог дана побегао из притвора начелства окр. ваљевског. Он је стар до до 43 год., стаса средњег, косе и бркова црвенкастих, брија се, образа дугих, очију жућкасти. На себи има капут и панталоне црне, старе и искрпљене; на глави шубару, на ногама опанке. — Пронађеног стражарно треба спровести начелству окр. ваљевског с позивом на № 13377. 97. или Управи града Београда на № 56. ове године.

Јанко Гусановић из Брестовца, среза зајечарског, окр. тимочког и **Никола Илић** из Велесница среза кључког округа крајинског, осуђеници нишког казненог завода, осуђени са по 15 година робије због разбојништва, — побегли су са рада 31. децембра пр. год. заједно са војником који их је чувао.— Они су у оделу робијашком од белога сукна а са оковом на ногама. Јанко је стар 27 година косе црне, чела обична, обрва плавих, очију жутих, носа правилног, уста умерених, бркова малих, браде нема — брија се, лица бледа. — Никола је стар 26 година стаса средњег, косе смеђе, чела обичног обрва смеђих, очију смеђих, носа правилног, бркова смеђи, уста умерених, браде смеђе, брија се. — Пронађене треба спровести под јаком стражом Управи нишког казненог завода, с позивом на № 2818 или Управи града Београда на № 9. о. г.

Коста Тасић механџија из Сталаћа, окривљен за смртну повреду тела нанету Јевти Лаудановићу, ондашњем, побегао је незнано где. Он је стаса обичног, смеђ, очију великих, бркова повећих, носа шиљастог, стар 30—35 година. Носи капут и панталоне од обичног штофа и чизме или штифлетне на ногама. — Пронађеног треба стражарно спровести Начелнику ср. ражањског с позивом на № 10741. или Управи града Београда на № 28113. прошле године.

Драгутин Николић, слуга, из Конопнице среза власотиначког, покрао је свога газду и побегао. Однео је један пиштољ, двоје чакшире — једне штофане а друге од шајака, једне ципеле нове и друге ствари. Драгутин је раста омаленог, дежмекаст, стар 17 год., косе смеђе, у лицу рошав, на левој руци има мали прст сакат. Од одела има на себи: црну сукнену антерију, штофане чакшире, на ногама ципеле и на глави црн мекан шешир. — Пронађеног треба стражарно упутити начелнику среза ресавског с позивом на № 17133. 97. г. или Управи града Београда.

Влајко Несторовић из Гроцке, извршио је тамо две опасне крађе и по извршењу њих одбегао је незнано где. Он има до 19 година. Стаса је средњег, дежмекастог, у лицу црномањаст, има мале бркове. Једно му је око *плаво* а друго *жуто*. Од одела има на себи двоје чакшире са два гуњчета, старо је одело испод новог. Сиве су чакшире, широке и шаране гајтанима, а тако исто и гуњче. На глави има шубару јагњећу црну а на ногама опанке. — Пронађеног треба стражарно спровести Начелнику среза гроцканског, с позивом на № 13730 97. г. или Управи града Београда на № 27863.

Милан син Милије Станојловића из села Рание, у срезу и округу тимочком, војени бегунац, ухваћен је био у селу Газдару среза јабланичког, па кад га је пандур срески железничким возом спроводио књажевачкој пуковској окружној команди он је на путу између печењевачке и брестовачке станице 24. прошлог месеца у вече, из вагона искочио и утекао. Он има око 22 године, у опште црномањаст, сувоњав, у црном сукненом оделу, а на глави црну шубару. — Пронађеног спровести Начелнику среза јабланичког с позивом на № 12757. или Управи града Београда на № 27891. Ако се пронађе у близини Књажевца, онда дотичној пуковској окружној команди.

Божа Лазовић, из села Братљева, среза моравичког, регрут — бегунац, има се стражарно спровести IV. пук, ужич. команди, с тога се препоручује властима да га у своме реону потраже, па у случају проналаска да се спроведе Управи града Београда с позивом на бр. 27865. Он се налазио у Београду и често долази код „Боторића" и код Радојице Радојичића, кафеџије овдашњег.

Мартин Раковац, чарапарски калфа, родом из Старог Сивца у Бачкој, има 30 год. раста малог, лица округлог, очију плавих, обрва смеђих, носа правилног, косе плаве, обријан,— учинио је опасну крађу у Аустрији па отуда пребегао у Београд, а можда је и даље негде у унутрашњости Србије отишао. — Пронађеног стражарно треба спровести Управи града Београда с позивом на бр. 27807.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Још једном молимо наше поверенике из унутрашњости, да нам одмах пошаљу спискове претплатника за 1898. годину, јер ћемо 3. број слати само на адресе пријављених претплатника. Кад штампање листа сведемо на онолики број колико се претплатника јаве, онда ће бити немогуће добити бројеве испочетка год.

М. Ј. Е. у К..... Ваш извештај о паљевини шуме ц. н. и и р. примили смо. Из тога извештаја видимо, да ви желите, да се у јавности третира питање: ко је дужан да плати одштету ономе, коме се учини исто у случају кад се међи једна шума са атаром друге шуме. У овоме случају, који ви наводите, осуђена је општина К. да плати оштећеноме М. 3.000 динара, по осуди судској за шуму, која му је изгорела у атару општине К. Кад је тако, онда ви треба да нам пошаљете тачна и потпуна дата: 1. Да ли је полицијским увиђајем утврђено, на чијој се територији ватра прво појавила; и 2. Да ли поред имања оштећеног М. има и других приватних имања, и ако има, да ли су и они оштећени, и да ли су оштећена лица тражила одштету и од које општине? Ово нам је нужно, како би на ваша питања могли дати своје мишљење.

Господин Душан Алимпић, писар Управе града Београда, овлашћен је од стране уредништва, да прима претплату од писара и званичника Управе и квартова њених. Моле се дотична господа да њему претплату и положе.

Претплатницима из Београда, који за прошлу годину нису претплату положили, обуставићемо лист. Тако исто и онима, који на прво тражење не положе претплату за ову годину.

Да би наш лист могао доносити све занимљиве криминалне догађаје из целе Србије, молимо окружне и среске власти, да нас по томе што брже извештавају. Опис таквих догађаја треба да буде јасан, без колорита, ал ипак изведен до најмањих детаља. Уредништво ће даље са своје стране учинити, да такви догађаји имају и своје белетристичке вредности.

Слике зликоваца, што их је сложило Начелство округа пожаревачког, отпочели смо већ доносити у листу. Прва је слика из те групе у данашњем броју: Андрија Журкић. Они су сликани по наредби г. Мијаила Ковачевића окружног начелника. Молимо и остале окружне и среске старешине да нареде сликање опасних зликоваца и лопова па да нам пошаљу.

У идућем броју донећемо слику Љубе Треке, онога, што је напао и похарао г. Јефтовића златара.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ВАНРЕДАН БРОЈ

БРОЈ 3. У БЕОГРАДУ, ЧЕТВРТАК 8. ЈАНУАРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова ул. бр. 16.“, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима, механџијама и кафеџијама годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Овај 3-ћи ванредни број издајемо због похаре извршене у Ћуприји, пошто имамо и слику лопова означеног, у депеши окр. начелства. Скрећемо пажњу властима на верну слику именованога „Кобе“ по којој се може лако ухватити. — Грађанство се позива, да властима припомогне, и чим „Кобу“ позна, да га најближој власти преда.

2-ги број „Полицијског Гласника“ штампа се. Он ће се у суботу, као на дан редовног излажења, послати претплатницима.

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

I.

1.) О похари у опште.

(НАСТАВАК).

После неког извесног времена, десила се у томе истоме месту једна грдна похара, при којој је једном богатом житарском трговцу много новаца украђено. Чињеним увиђајем на лицу места, као и савесним вођењем истраге, није се могло доћи до позитивног ресултата. Међу тим зли језици тврђаху, да је ту похару извршио један опште уважени човек из тога места. Тврдило се, да су га те ноћи, када се ова похара десила, видели у близини тога места, као и да је од тога доба јако расејан и т. д. Такав се глас о њему све више и више распростираше, али против њега ништа није предузимато, јер је он као што је напред речено, био веома уважена личност, тако, да му се извршење те покрађе ни у колико није могло приписати. И већ се та ствар поче утишкавати и заборављати, кад случајно онај жандарм (који је био са исљедником на лицу места, када је овај чинио увиђај код оне старице, којој беше њена незнатна готовина у 20—30 дин. украђена), дође неким сасвим другим послом код овога осумњиченога човека. Кад је жандарм са њим свршио посао, за који беше дошао, и кад је већ хтео из куће да изађе, опази он у једноме углу једну гомилу разноврсних предмета и оруђа. Он онда продужи разговор са реченим човеком а при том пажљиво посматраше све оне предмете и оруђа. На једном запази он у тој гомили и једну алатку, која потпуно одговараше оној, са којом се је могло извршити обијање старичиног сандучета. Под неким изговором умеде он ту алатку да узме, па онда похита са њом исљеднику, и после само неколико минута почну они обојица да сравњују исту са развањеним сандучетом старичиним, и нађоше према опису, кога беше исљедник на протокол ставио, да потпуно одговара свима околностима; да је помоћу ње сандуче обијено и покрађа старици извршена. Како је овај „опште уважени“ човек био велика циција, те није држао никога млађег у кући, то се одмах од трговаца у томе месту дознало, да је он поменуту алатку много раније купио, но што је крађа код старице извршена. Чим се то дознало, одмах је према њему отпочета истрага за оно прво и мање дело, како би се према томе могло лакше дознати, да ли је он доиста учинилац овога другог и већег дела. Најзад признаде он оба дела, и буде по заслузи кажњен. Исљедник тек тада увиде, од колико му је вајде било, што је све појединости у ономе првом делу на протокол ставио, јер му баш те околности беху од неоцењиве вредности за проналазак правога кривца у оба појављена дела.

Поред тога што треба тачно и брижљиво испитати све појединости повреде, које је лопов проузроковао при похари, ваља уједно и све друге околности, па ма оне биле и најмање, добро уочити и размотрити. По себи се разуме, да је и то важно, што је лопов од својих ствари за собом оставио као: нешто од одеће, какво оруђе и т., д. — Није довољно, као што то обично бива, да се то само прибележи, већ сваку ствар ваља савесно прегледати, описати и сравнити. При том ваља имати на уму и то, да лопови такве ствари често за собом остављају само за то, да заварају траг. Сем тога је важно да се утврди, шта је лопов све за своју сигурност употребио. По правилу се у томе не може ништа друго констатовати, до једино само особина лопова, који имају обичај да пре извршења похаре, све сатове у дотичним одајама задрже да не иду. Ово чине или за то што су нервозни, те да их куцање сахата не би узбудило, или за то, да их не би то куцање помело, те да не примете, ако би им се случајно какви кораци приближивали. Права је додуше истина, да се куцање сатова у сопственим одајама готово и не чује, јер се свако на то привикне, али у туђим одајама може то куцање бити тако несносно, да на свакога, па наравно и на лопова утиче. Кад је једном такве врсте лопов ухваћен, учинише га одговорним за све похаре, које су се у то време десиле, и при којима је примећено, да су сатови у дотичним одајама задржати да не иду. Он одиста признаде неке од тих крађа, али је за неке тврдио, да их он није извршио. Из тога се, дакле, могло закључити, да осим њега има и других лопова, који су нервозни.

(СВРШИЋЕ СЕ).

* * *

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Пре неколико година, десио се у Бечу овај занимљиви случај. У контоару једне трговине, радио је у вече принципал. Остало особље налазило се у побочној соби. Шеф ове радње баш је био бројао наполеоне, које је имао сутра дан да врати једној банци, од које је зајам узео. Наполеоне метао је на гомилице по 50 комада, и беше се задубио у свој посао. У један мах уђе у контоар један фино одевен човек. Шеф подиже главу и погледа у тога дошљака. Хтеде заустити нешто, али га странац смешећи се упита:

— О, ви сте одвећ слободан трговац. Како можете сами остати са толиким златом? Зар се не бојите лопова?

— Небојим се, одговори шеф. Ту су ми млађи...

— Е, продужи странац. Па вешт лопов и неће на вас физички нападати. Има их тако финих, да ће вас покрасти без шума и дарме. Ја, као детектив, то најбоље знам. Баш сам јуче имао овакав случај. Леополд Штајн, као и ви, бројао је наполеоне. У један мах уђе у радњу један непознати човек. Поклони се учтиво и рече: шта би ви радили, да вам какав човек покупи ове наполеоне овако:

И ту странац скиде свој шешир и поче у њ згртати гомилице наполеона.

Шеф је радознало посматрао овај експерименат.

Странац, стрпавши у шешир све злато, рече: Кад је тај лопов покупио Штајну сав новац, он је овако лепо и комотно изишао напоље.

То рече странац, па се докопа врата и изађе напоље.

Шеф је стајао забезекнут један тренутак, и кад је видео да се странац не враћа, нададе дреку, али је све било доцкан. Лопов је већ био умакао.

Ето, каквих финих лопова има у свету. Чувајте се оних, који вам дођу у радњу са оваким експериментима.

ПОТЕРА.

Начелство округа моравског, синоћ јавља депешом ово:

„Добросаву Радосављевићу, овд. отворен је прошле ноћи дућан удешеним кључем, и однесено му 30 кила кафе, 16 дин. дувана у паклићима, 3 кутије папира, 1 новчаница са три дуката у злату, 1 златица од 10 дин. 1 кеса са изломљеним прстењем, 1 буђелар са 14 ком. банака, 10 талира стари, 20 цванцика стари, 2 креташице старе, опанци говеђи; 5 ком. од 5 дин. 1 бушен, 500 дин. у сребру, 40 дин. у никлу, 1 сахат златан и прстен.

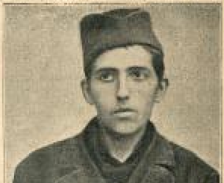

Михаило — Милош — Петровић „Коба“.

Пала је сумња на Васицу Н. и Кобу К. лопове из Београда. Васица је стар 20 год. плав, има врло мале бркове, капут од шајка грао, панталоне штофане у штрафтама. **Коба** 18—19 год. сувоњав, висок, смеђ, очију плавих, упалих, прстију дугачких, у оделу старом-штофаном!“

Коба је надимак овоме лупежу. Он се зове Михајло — Милан Петровић, звани „Коба“. Пре краткога времена, био је притвореник Управе града Београда где је и сликан. Био је и судски осуђиван. Но како је ово ванредни број „Полицијског Гласника“, то се у овај мах не можемо ни упуштати у опширан опис његове биографије. Ово остављамо за други пут, кад ћемо изнети све што о њему знамо.

Начелство окр. подринског актом Бр. 17007, доставља следеће:

Димитрије Јовић, дечко од 15. год. родом из Бунара среза поцерског, побегао је из ово среског притвора, у коме се налазио због више крађа.

Он је мали — дечко — шипарац, лепушкаст, у лицу бео, ћосав, лица нежног, обрва и очију црних, нос правилан а уста малих; кад с ким говори махом гледа преда се. Од одела носи антерију од ћитајке, гуњче и чакширице од црног сукна — нове, на глави плаву шајкачу. Кад-кад чакширице свлачи и иде у кошуљи и гаћама, на ногама носи опанке.“

Јован Николић, из Аустро-Угарске, притворен је био код начелника среза мачванског због крађе стоке, па 2 ов. м. у 6. сати у вече побегао из притвора у правцу ка варошици Лешници код слугу Сокића и Пејића који свиње чувају. Јован је раста средњег, лица слабуњавог, очију црних, косе смеђе, ћосав, има 18—20 год. Од одела има на себи капут, шубару, банаћанске гаће. Украо је и уске чакшире од шајка.

Пронађеног треба стражарно упутити Начелству окр. подринског или начелнику ср. мачванског, а може се спровести и Управи града Београда с позивом на Број 453.

Милан Стевановић, из Крагујевца, осуђеник београдског казненог завода, решењем г. министра правде, и по молби брата му Тасе Стевановића, обр-келнера мале пиваре, пуштен је на боловање до оздрављења код свога брата Тасе, али се још ни до данас није вратио.

С тога, да би се Милан могао подврћи лекарском прегледу, тражи се преко власти да се спроведе Управи града Београда (Бр. 258).

ШТАМПАНО У КРАЉ. СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ.

БРОЈ 4. У БЕОГРАДУ СУБОТА 17. ЈАНУАРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље уреднику у Београду „Краљ-Миланова ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и кафеџ. у унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, пу они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

9.

У *тајној полицији* лежи сва моћ бечке полиције. У осталом на западу је и правило: ко има вешту тајну полицију, тај има и добру полицију. Републикански Париз, слободни Цирих, и апсолутни Беч, Берлин или Петроград, једнако се надмећу: ко ће од њих показати вештијег тајног полицајца. У бечкој полицији гледао сам ону грозничаву журбу детектива, да изиде и докажу: како извесној кривичној или опасној појави није место у Бечу, него, на прилику, у Лондону или Цириху; или да се тражено лице не налази у аустријској престоници него, на пример, у Берлину и т. д. Треба видети ону њихову пасјонирану жудњу, да све сазнаду, дознаду, да се о свему, разуме се, тачно известе, обавесте; да свакога странца добро одмере, о њему све да испипкају и т. д.

Циљ је установи агената (Polizei Agenten Institut) да помажу полицијску дирекцију у одржању јавнога мира, реда и сигурности. Нарочита им је дужност, да истражују, све без разлике, преступнике закона, њихове саучеснике и помоћнике. Осим тога, да сазнају жеље и потребе народа, и да о томе своју дирекцију извештавају. Они прате политички и социјални покрет у друштву. Сазнају сво кретање јавнога мнења, како о појединим закону, уредби, тако и о свакоме кораку владаочевом и владином. Управо шта мисли Беч — то морају знати агенти. — Агенти имају свога шефа, који се зове шеф тајне полиције, али цео овај апарат стоји под управником Беча. Он је и једини њихов судија у изрицању дисциплинских казни. — Агенти, или како их обично зову, детективи, деле се на *бригаде*. Свака бригада има четрнајест агената и једнога старешину — инспектора. Овај води надзор над својом бригадом. Све бригаде скупа имају опет свога *главнога инспектора*, који је референат управников. Број агената сваке године расте. Данас их има на *350 лица*. Агенти су с командом махом сви у централи, у главној полицији. Квартовним старешинама дат је такође извесан број, али чим се укаже потреба, из централе шаље се нова помоћ.

Агенти раде по удешеним комбинацијама. У кривичним иследењима они су главна помоћ. Они прикупљају доказе, истражују, питају за сведоке, трагају за кривцима, пресвлаче се, маскирају се, претварају се, извијају на сто начина, неће ли какав год траг кривцу наћи. Ко је досетљивији, тај је и вештији. Вештоме опет испада и успех. У осталом, позната је ствар, да у полицији све зависи од добро спремљенога плана и вешто изведене радње. У стотини случајева помогао је и — виц. А већ бечки полицајци познати су, и иначе, са својим вицевима. Све што опет агенти сазнаду, то одмах поверљиво саопштавају, ако су у кварту, онда члану квартовном, а ако су у централи, онда своме шефу. — Агентима се саопштавају сви кривични догађаји, који се десе у вароши, а и страни, када се друге јевропске полиције на бечку дирекцију обрате. Ради овог саопштења агенти долазе у главну полицију, сваки дан у 9 сахата пре подне. Али не улазе у групама и да их свет примети, него непреметно, сваки за се, и опет на споредне тајне улазе, којих више има. У главној полицији, на једном крају здања, они имају своју салу. Седишта у сали направљена су у полукруг, као оно у амфитеатру. Свакоме је у клупи одређено место. Како који дође, он седа на своје место. У одређени час јавља се из побочне канцеларије *шеф тајне полиције*. Чим врата отвори, агенти устану на знак поздрава. Али таква је тишина, да се гласак не чује. Шеф се пење на катедру, и отвара своје папире. И онда почиње издавање наредаба. Да изложимо како се то ради.

— Господо агенти — почиње шеф — ноћас је на-Видену, плесгасе бр. 2 учињена похара нашем посланику у Паризу, Његовој Екселенцији, грофу Хојошу. Врата су отворена удешеним кључевима, а тако исто и ормани, и украдено је: 7 дугмета с веша од дијаманта и јасписа, златом оптечених, једна гарнитура сервиса сребрног, са знаком и т. д. и т. д....

— Господо агенти — наставља шеф — наша дирекција добила је ноћас од петроградске полиције депешу: да су у Цириху, у штампари Фосовој, штампане нихилистичке прокламације, у пет хиљада егземплара. Има се намера, да се те прокламације у целокупном броју, или у мањим деловима, преко Беча пренесу у Русију. Прокламације су на руском језику, штампане цицеро словима на сатинираној хартији, у величини 0·40 метра, у ширини 0·30 метра... Обраћам вам пажњу на ову ствар. Награда је 500 форината. Ко ми донесе ма и један комад ових прокламација добиће 100 форината......

— Господо агенти — продужује шеф — у лондонској банци исплаћен је 4. тек. м. један чек фирме Блајредера из Берлина, у суми од 10.000 штерлинга. Доцније се видело, да је чек лажан био. Лице, које је новац са касе дигло, изгледа овако: Коса плава, очи плаве и т. д. Једно лице са оваким описом, како казује агент Ридл, виђало се синоћ у етаблисману Ронахеровом, али га је, после свршене представе одмах нестало. Обраћа се пажња и т. д....

— Господо агенти — чита даље шеф — од два дана виђа се у Бечу једно лице, које по свима знацима изгледа сумњиво. Изгледа овако: високога стаса, црне масти и т. д. Синоћ је у банкарској радњи Левија, у Кертнерштрасе, променило француску банкноту од 1000 франака. За тим је одмах у другој оближњој радњи Редера променило другу банку од исте суме и т. д. Обраћа се пажња на ово сумњиво лице. По свему се чини, да се оно највише задржава у првом бецирку и т. д....

— Господо агенти — рече мало лакшим гласом шеф — Његова екселенција министар унутрашњих дела поводом и т. д...

Ово саопштење тицало се Цара. Било је строго поверљиве природе. Зато ми шеф, при изласку из полицијскога амфитеатра, примети:

— Последња наредба, молим вас, нек остане само за вас...

— Молим... молим — додадох ја — сама природа наредбе то казује....

* * *

Заборавих мало пре поменути: докле шеф саопштава ове наредбе, дотле сваки агент држи отворену своју бележницу, и у њу уписује оно, што му се казује. Ако има слика кривчених, онда се и оне деле међу агенте. Пошто овако приме наредбе, агенти се разилазе на посао. Једно одељење остане у главној полицији, да се нађе за сваки случај. Али како су дошли у централу, тако се одатле и разилазе. На тајне изласке и никако у групама.

10.

Један број агената раздељен је на хотеле. То се зову — хотелбригаде. Имају и свог засебног инспектора. Агенти ове врсте баве се само са путницима по хотелима. Они их прате посматрају, пазе, распитују особље хотела о њима, да нису што сумњиво приметили и т. д. Или, управо, особље из хотела саопштава агентима све, што код кога путника сумњиво примете. Овде сматрају за част — послужити полицији. И портир, и цимеркелнер, и собарица, и цалкелнер, и хаускнехт — све то радо, с особитом вољом, хоће да саопштавају агенту све, што опазе. Ја ћу доцније навести и неколико интересних примера, да се види докле у њих иде услуга властима. Али се даје одмах опазити: да овај, назовимо га услужни обичај у Бечлија, јако олакшава успехе бечкој полицији. — Све хотеле агенти морају обићи дварела дневно. Када је потреба, онда и више пута. Они носе собом фотографије и описе тражених лица, нарочито са стране. У хотелу, од портира и другога особља, извештавају се да ли је такво лице, са тим описом, туна одсело. Ако има слика, онда се и она покаже. Више пута агенат сачека доле, у трему, странца, путника, те га и сам неприметно посматра и са описом сравњује. Ако хоће још ближе, да се увери онда се агент упушта са тим странцем и у разговор. Измисли ма што год само да говори са њим. Из говора странчевог агенат после по акценту наводи: да ли је странац прави Немац, или у говору има славенског или француског, талијанског нагласка и т. д. а ја сам напред поменуо, да су бечки агенти вешти, спремни и досетљиви. — Има их, који говоре и по седам разних језика. — Докле чини оваква проматрања, агенат се никако не казује: ко је и шта је. Он то ради под ма каквим изговором. Тек када је сигуран, и то сасвим сигуран, да има у рукама онога, кога траже, онда се он јавља.

— У име закона, молим вас, да пођете самном — каже он странцу.

— Ко сте ви — пита уплашени странац...

— Ја сам агенат тајне полиције — одговори детектив.

У том врло вешто, да други не види, агенат поврне горњи леви део свога капута, и покаже само странцу да види прикачен полицијски *знак*, или обележје. Знак је у величини талира. На њему је у редове црна и жута боја. У средини урезан царски орао. Када тај знак покаже, свако му мора сљедовати. Осем тога, агенти као и сви остали чиновници полицијски, имају свакада при себи *карту*, мало већу од визит-карте. На њој стоји овако: *господин Н. Н. агенат* (или тај и тај чиновник) *бечке полиције..... У Бечу 1. маја 1890. Председник полиције, Стејскал...* Ако странац, или уопште кривац, или ма ко, кога власт у име закона зове — неће томе да сљедује, онда свако мора притећи органу власти, да му помогне, да се оно лице савлада. Али обично бива, да у хотелу особље само агенту помогне. Или, агент само изађе пред хотел, звижне у своју звиждаљку, и маса жандара дотрчи, да кривца савлада. Него све се оно ређе догађа. На западу је свет образован. Па су му и лопови префињени. Чим је опазио да га је полиција нањушила и своју руку на-њ метла, он је, као оно мирно јагње, послушан; па и сам жели, да се све, што мора бити, са мање ларме сврши. — Агенат викне фијакер. Сваки фијакериста мора позиву сљедовати. Натовари кривца на фијакер и, више пута у најпријатнијем разговору, одвезу се право у — главну полицију на — Шотенрингу... Агенат је пријатан, умиљат, досетљив — па и када апси човека, мислите да га води на весеље. Гледао сам пуно сцена, у којима сам се, ма да су ствари биле врло озбиљне, ипак морао бар кришом осмехнути; јер, доиста, бечки тајни полицајци, у својим вештинама, прави су, тако да се изразим, „шварцкинстлери“... Не може бити, а да им се човек не диви...

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

I.

1. О похари у опште.

(СВРШЕТАК).

Важан је за карактеристику лопова, (било да је он новајлија, или препреден лупеж) и његов начин, како се удаљава са дотичнога места; јер се унутра много лакше улази, но што се излази. Ни један се извежбани лопов неће истим путем вратити, којим је ушао. Он обично при уласку отвори каква побочна врата, прозор или какав други отвор, како би туда лакше могао умаћи, ако би га ко приметио, или на делу затекао. Исто тако затвара он за собом и све улазе у дотичну одају где краде, само да га нико не би у његовом послу узнемирио. Врло је карактеристично и од великог интереса поступање цигана у томе. То је врста таких препредених лупежа, који пре него што се даду на посао, разберу све потанко, што нађу да им је потребно. У томе смислу иде им на руку и њихов начин живота, јер вечито тумарају тамо амо и чергаре, те тако немају готово никада сталнога пребивалишта. Циганин не одређује унапред место где ће упасти и похару извршити. Он проси, гата, крпи котлове и т. д., па где му се најзгодније учини, ту добро све расмотрити, а онда доцније извршује крађу. У сељачкој кући бира он у опште ону одају за проваљивање и похару, у којој нико не спава, али у којој обично о чивилуцима виси стајаће рухо сељачко, платно, адићари, па и сама уштеђевина и т. д. Таквих одаја (што се обично зову вајати) има готово у свакој већој сељачкој кући. Ако је икако могуће труди се он да нађе таку сељачку кућу, у којој је такав вајат на крају и приземан, а има на њему више прозора у разним правцима. Колико врата на тој одаји има, то је њему сасвим све једно. Он дигне све препреке на свима прозорима, како би се кроз њих лако ући и изаћи могло. Цига добро прорачуна, (а у томе се готово никада не превари), да напад на њега, у случају ако буде опажен, не може бити са свију страна; јер укућанин, или ко други, може доћи у једном или другом правцу прозора. Откуд ко долази, то чује он из вајата, или га о томе његов постављени стражар (помоћник) датим знаком извести, те он онда лако умакне кроз онај прозор, одакле му опасност не прети.

Осим тога имају цигани још и других манира, и то нарочито у осигуравању врата, те да би на тај начин ма какав напад на њих могли спречити. Зато закључавају они сва врата сем оних од оне одаје, у којој крађу врше, на куд пукло да пукло. С тога циганин најпре прегледа, да ли нема кључа у брави или можда да је брава заригљана. Ако је то, онда риглу полако и пажљиво одгурне; а ако је кључ у брави, он га дотле и са највећом пажњом окреће, док овај не испадне. За тим га замочи у зејтин, који собом донесе, па га опет таког мете у кључаницу и врата лако и нечујно закључа, јер кад се кључ замочи добро у зејтин, онда се њиме могу врата закључати, а да се никакво шкрипање не чује. А ако на вратима нема кључа или ригле, онда се он побрине, да их на други, њему својствен начин затвори. То чини циганин код оних врата, која се отварају с лица и то тако, да попречно метне какво јако дрво, које утврди конопцем и неко што је могуће јаче о саме алке на вратима. На тај начин врата се не могу тако лако отворити, нити може ко лако кроз њих изаћи. Отварају ли се пак врата унутра, онда увуку такође појаче дрво у доњу вратницу тако, да дрво, које је и доле и горе отесано, прође кроз врата унутра и утврди се о саму вратницу, а други горњи део дрвета провуку кроз алку, те на тај начин онемогуће отварање врата.

Нађу ли се на којим вратима такви затвори, онда треба на сигурно знати, да су цигани похару извршили. Што други лупежи не употребљавају овакав доиста вешт начин, то је до данас остало необјашњиво.

Други лупежи задовољавају се обично тиме, да онде где им је то могуће, врата кључем закључавају, или браву да заригљују. А где им то није могуће, они онда наслањају на сама врата какве веће предмете нпр. какву велику цепаницу, разна оруђа, столице, астале и т. д. тако, да ови при отварању врата морају пасти. (Услед тога се онај, који врата отвара уплаши, озледи или збуни, те на тај начин лопови добију времена да да умакну.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

О тумачењу § 349 крив. зак. у вези са §§ 173 и 177 истог зак.

Није редак случај да буде предмет полицијског извиђања: тужба жене против мужа за нанету јој повреду, или обратно.

Радња полицијске власти у оваким случајевима, у колико је то нама познато, није једнообразна. У једноме случају полицијска иследна власт узима ово као иступно дело, и по свршеном иследењу ако се дело утврди и докаже, оптуженога сама казни, као иступника, подводећи дело под § 349 крив. закона. У другом пак случају, полицијска иследна власт, узима да је дело преступне природе, и према величини повреде и времену боловања, спроводи кривца суду као преступника, тражећи за њега казну предвиђену § 173 или § 177 каз. законика.

И сами судови примајући овакове оптужбе од стране полицијске власти, стављали су кривца под суд за дело преступне повреде, а у многим случајима на коначном претресу узимали су, да су дела овакве природе иступна а не преступна, па су ипак изрицали над кривцем казну придржавајући се прописа § 210 крив. суд. поступка.

Да би наше читаоце-иследнике у овоме питању упутили на правилан и законити рад, ми ћемо у кратко изнети један конкретан случај, у коме је наш највећи суд образложно поступак у оваким случајима.

Марија ж. Н. Н. из Шапца, тужи полицијској власти свога мужа Н. зато, што ју је овај једнога дана у напитом стању немилосрдно тукао, и по гласу лекарске сведоџбе, нанео јој лаку повреду тела. Оптужени Н. није признао да је ово дело извршио, но то буде доказано сведоцима. Полиц. власт, пошто је дело иследила, спровела је оптуженога Н. првостепеном суду и оптужила га за дело лаке повреде тела казнимо по § 173. кривичног закона.

Суд првостепени стави оптуженог под суд за дело лаке повреде тела, но на претресу узме да овде стоји дело иступно, казнимо по § 349, па како по овом оптужењу није рађено ништа за три месеца код суда, то је оно по § 396 кривичног закона застарило. За то решењем својим а на основу § 250 а крив. суд. пост. пусти оптуженог испод суђења.

Услед жалбе држ. тужиоца, касациони суд примедбама свога III одел. од 25 августа пр. год. Бр. 7577 поништи ово решење судско, налазећи, да суд погрешно узима да у овом оптужењу нема дела лаке повреде тела, већ дела из § 349 крив. зак. Јер, кад се лекарском сведоџбом тврди, да је тужитељка лако повређена, чија је сведоџба једино меродавна о постојању дела, и кад ово дело као преступно подпада под § 173 кр. зак., онда није застарило, и зато позове суд, да према доказима одмери казну оптуженоме.

Првостепени суд сматрајући своје решење да је на закону основано, не усвоји прве примедбе касационог суда, но користећи се § 279 крив. пост. изјави своје противразлоге, држећи, да се § 173 крив. зак. односи на лица страна, а не и на укућане, нити пак на повреде које муж жени нанесе.

За ове последње случајеве казна је одређена у § 349 крив. зак. и по овоме зак. пропису има се казна одмеравати старешини, који би укућане или своју жену тукао или злостављао.

Лекарева је ствар само да утврди врсту повреде, а суду припада право, да определи, под који зак. пропис то дело подпада. Па како је ово случај где је оптужени као муж *тукао своју жену*, од чега је она боловала десет дана, то суд остане и сада при првој својој одлуци, да је ово дело иступне природе казнимо по § 349 крив. зак. и да је оно као таково застарело.

По изјављеним противразлозима од стране првостеп. суда, предмет буде изнет на решење општој седници касац. суда а она 19 децембра пр. год. под Бр. 9065 нађе, да су примедбе њеног III одељења на закону основане, а да не стоје противразлози првостепеног суда.

Из напред изложенога видеће наши читаоци, да је мишљење највећега суда о овоме питању, да се пропис § 349 крив. зак. односи само на оне случајеве злоставе и туче, *услед којих се не појављују повреде*, а ако је услед злоставе и *повреда* следовала, онда је то дело преступне природе, и као такове иследне ће власти оптуживати кривце и спроводити их суду на осуду, а у противном случају, изрицаће саме казну.

Исто ће се тако имати поступати и у случајима, кад мајстори, газде и друге старешине бију и злостављају своје момке, шегрте и у опште млађе.

Д. Р. П.

ЛОПОВ БЕЗ — СРЕЋЕ.

......Па, ево, причаћу ти даље, како сам ти ја прошао, настављаше Микица. Слушај, мој брајко, па ћеш и сâм казати, да сам ја — лопов без среће... Еле, једне ноћи упутио сам се био „абаџијском улицом“... Беше то лепа, летња ноћ. Онда нису биле ове електричне сијалице, већ су шкиљиле лампе овде-онде, да је било дивота за нас. Ишао сам најлак левом страном. Мислио сам: идем право код „Шишка“ у механу. Тамо има увек доста сељака. Помешаћу се међу њих, па ћу зар моћи коме маћи кесу. Био сам гладан као вук, а усукао сам се као ловачки хрт. На улици ни живе душе. Само озго из „балканске улице“ чула се песма. То су ваљда нека „мокра браћа“, мислио сам. На једаред застадох пред једним отвореним прозором. Оба десна крила беху широм отворена. Завесе повучене на леву страну... Погледам унутра — помрчина. Напрегнем добро очи и спазим до самога прозора — сто. Мора да има нешто на њему, помислио сам. Осврнем се на све стране. Све мирно. Улица празна. Решим се, да окушам срећу. Непажњом ударих лактом о прозор. Стакла звекнуше. Повукох се у страну и ослушкивах, да није тај шум пробудио кога у соби. Ништа. У соби тајац. Приђох опет прозору. Полако пружих руку и почех пипати. Учини ми се, да ми је био под руком ланац од сахата, али ми се измаче. Чудновато!... Сваку ствар коју дотакох, нека невидљива рука уклањаше све даље и даље... Завукох руком што сам могао дубље. Осетих под прстима сат. Хвала Богу, помислим, ипак ми мука неће бити узалуд! Хтедох га зграбити, али ме у тај мах неко изнутра шчепа за руку. Шта је ово?... Ја вучем руку напоље, а оно је неко из собе вуче унутра. Није да стеже, него мислим, кости пуцају. Не смем да вичем. Бојао сам се, да не дојури одкуда патролџија па ће ми лепо ићи... Предадох се својој судбини. У томе тренутку сетио сам се своје *срећне* браће и моје вечите *несреће*. Ал' ипак, овако не може дуго остати. Ваљда ће овај изнутра посустати, па ми пустити руку. „Јанко“! викну један строги глас из собе. „Заповедајте“! одазва се неко из друге собе или предсобља. „Мотку на пред кућу, ево лопова“! Напољу истрча један војник и ту ме прилично издевета са једном батином. Онај што ме је ухватио за руку сигурно је био официр, али је ипак био неки добар човек. Недозволи војнику да ме испребија него ме пусти...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

. . . . Видео сам ону Пелагићеву књигу „Домаћи учитељ“. Велика је то књига, ама би опет била већа она, у којој би се писале моје — лоповске несреће... Слушај даље. Био сам ти једном код „Жмурка“... Тамо свратим по кад-кад на ракију и слушам како глумци причају. Било је увек тамо пуно гостију. Па што су неки лепо певали — мâни! То су чланови неке певачке дружине. Глумци су их у шали звали: „мртвачко певачко друштво“... Седим тако једно пре подне и пијуцкам моју ракију, кад ето ти једног чичице, кога сви називаху: чича Пера. Тај чичица седе за сто оних певача. Чух лепо њихов разговор. Чичица рече: умрô је јутрос богати трговац Н. Тако ми рече на путу наш Данило. Он је то опет чуо од неког другог... Добро би било да иде један од вас да погоди „пратњу“. Знате л' му кућу? Одмах према „делијској чесми“, на самоме ћошку... Добро, отићићу ја, рече један кога су звали „уторник“. Ама, мало доцније, док искапимо још по једну... И они наставише даље свој разговор, а доцније почеше полако и певати. Ја се нешто био занео у мисли. Свега сам имао грош у џепу. Као из ведрога неба сину ми једна мисао у главу. Како би било, да ја одем код породице умрлога Н. и погодим пратњу? Преставићу се као члан ове певачке дружине. Пристаћу колико даду, али ћу тражити дукат капаре. Лепа зарада... Нико неће на мене посумњати. И тако ти се ја решим на овај посао. Платим попијену ракију и изађем из кафанице. Упутим се право кући трговца Н. Путем сам премишљао, како ћу да говорим. Ваља, мислио сам, прво да изјавим удовици своје саучешће за изгубљеним мужем, па тек онда да се упустим у погодбу. То је ред, а тако сам и од других слушао... Дођох до куће. Стан трговца Н. на горњем је спрату. Упутих се одважно по степеницама горе... Застадох у ходнику... Из једне собе према мени изађе нека сува женска са метлом у руци. Мислио сам, то ће бити ожалошћена удовица. Приђох јој учтиво и поклоним се како сам знао.

— Шта ћете овде?

— Госпођо, почех муцати, сажаљевам случај. Покојни Н. био је добар —

— Шта велиш?

— Велим, покојни Н . . .

— Покојни је твој баба а не мој муж, дрекну жена, па ме опучи макљати са дршком од оне проклете метле. — Напоље мангупе! Напоље битанго! дерала се као смушена.

— Шта је то Персо? чух неки слаби глас из собе. То је јамачно био глас трговца Н.

Ја стругнух преко басамака. Једва сам жив изишао на улицу. Аратост ти било и непачке дружине и свега. Бриде ми и уши и леђа. Све ми је било црно пред очима. Није то ни шала мој брајно, ићи и погађати пратњу — живоме човеку. Па зар и то није несрећа? Зар ја нисам у свакоме погледу — лопов без среће? Хе, да сам могао, заврнуо би шију ономе „чика Пери“. Он је ваљда хтео да нагарави нога на своје дружине, па, ето ја дошао на његову — клђусу. Ко зна, можда је и „уторник“ добио од бабе — „уторник“? О томе нисам ништа чуо. Од тада престао сам више да одлазим код „Жмурка“.

— Молим те причај ми даље! Твоје су приче врло занимљиве!...

— Хоћу! Причаћу ти како сам прошао код Марка Стојановића, адвоката. Био сам се навадио на његове ћилиме... Е, ту умал не платих главом...

Пантелија Драгутиновић.

Добросав Тодоровић.

Стеван Миловановић.

(види опис о њима, на следећој, 5-ој страни).

СКУПА ЛАЖ.

Газда Станимир био је веома уважен београдски грађанин. Цела чаршија знала га је као добра и поштена човека. Поред те одлике у карактеру, беше он и доброг имовног стања. Но поред свију тих одлика, он је у истини имао и једну ману. Но о тој мани говорићемо мало доцније.

Газда Станимир беше омаленог раста; жив и окретан. Говорио је брзо. Могао је својом речитошћу да задиви и најбољег скупштинског беседника. Читао је много, па је много и знао.

Најрадије долазио је у кафану код „*“. Ту су вазда били на окупу његови другови и пријатељи. Ал' без газда Станимира ништа. Он је био центар тога малог друштва. Само је он могао да расположи по где које озбиљно и суморно лице својих другова и пријатеља. Кад он прича сви га пажљиво слушају. А и јесте био сладак у извођењу сваке своје причице. Симпатичан глас; ведар хумор и жив опис, све је то давало неку чудну драж његовим причама.

Ал' су махом те приче биле измишљене. Ето, то је и била једина мана у карактеру иначе доброг и уваженог газда Станимира. Било му је у души да што измисли и да после то протури под истину својим пријатељима. А ови, познавајући његов чврст карактер, одлучност и јаку вољу, веровали су му све и он је у томе уживао. Ма газда Станимир све је то умео лепо да одене, да је често и сам мислио, е је истина оно што је измислио.

Тако, једнога дана, беше се у тој кафани, као и обично искупило познато друштво. Сркали су каву, пушили и разговарали. Говор се некако водио о несрећама, које спадају људе на путу од ћудљивих коња. Сваки је износио своје разлоге у погледу обазривости, како би се могао човек спасти несреће. Газда Станимир махну главом; одби два-три дима из своје ћилибарске муштикле, па тек одвоче:

— Море људи, од ћудљива коња тешко се човек може спасти. Ето, ви знате оног мог путоногастог врanца — левака — што сам га презао у кочије? Е, тај „ајван“ у мало ми није главе дошао. И да не беше једног младића, кога и данас не познајем, мени би већ појели „панаију“...

Сви пажљиво слушаху газда Станимира. Овај охрабрен њиховом пажњом настави:

— То је било у прошли петак. Хтео сам да идем до мокролушке козаре. Пријео ми се ћевап, па и мало да се прођем. Уби ме она прашина у дућану. Празник, мислим, а дан леп, па хајд да одјахам донде. Искрено да вам кажем, волем и оне „колаче“ на жару, па још кад су свежи. Поједем тако комаддва, залијем чашом вина па — кући. Увек сам јашио дешњака. То је коњ што му нема пара. Па тек што има кас, вала ни они из Енглеске што их јашу на тркама први џокеји, нису му равни. Јес, хоћеш!... Кад сам ушао у штали да наредим шта треба, момак ми рече, да ми не може дешњака оседлати, јер га стеже потковица. Налбантин га није добро потковао.... Шта ћу сад? Некако ме вољка да јашем а ево сад белаја. Но ја се реших да врanца — левака — оседлам. И то је коњ какног је ретко наћи. Јак, снажан и издржљив. Па тек фигура! Е не можеш га се доста нагледати. Нисам га дуго јахао само за то, што много подиграва. Хоће да „сеидалише“ по улицама, а то ме једи... Момак ми спреми левака, и ја уседох на њега, па преко „батал-џамије“ и „тркалишта“ ударим на „седам кућа“. Левак подиграва, па мисли везе!... Како сам прешао Мокри-Луг ни сада не знам. Тек се ја некако нађох пред механом у „Болечу“. Мора да сам вранца много терао, јер беше од пене бео, као да си га снегом посуо. Наредим дрији да га добро истрља, а ја седох на чардак пред механом да каву испијем. Ту нађох неке моје познате сељаке и с њима се упустим у разговор. Разговору краја нема — као што знате. Сунце већ у велико пало на заранке. Ваља то ићи, рекох, па викнух дрију да ми вранца изведе. Гледам га, а он подиго главу па подиграва. Радује се што ћемо кући. Зна, да је тамо боља и штала и храна и нега. Опростим се са сељанима, узјахах на вранца па га џарнем мамузом а он као стрела полете неравним друмом. Чух из далека како неки сељани вичу: да красног коња!... Бржи је од ластавице! Мени то беше мило, па га још жешће ударим а он — маните! Јури као тане из пушке... Вече је било у велико, кад сам минуо поред мокролушке меане. Некако, као што и сами знате, беше то ноћ ветровита. Дува неки „маџарац“ тамо са Дунава, па те у очи засипа.... Пустио сам најзад вранцу узде, јер и он беше посустао. Већ сам видео из далека светлост, која осветљаваше престоницу. Био сам на домаку „седам кућа“... Предао сам се био нешто мислима, па нисам ни пазио којом страном друма коњ квата. У једаред коњ захрза. Начуљи уши, скочи упропиниице и ја се тек нађох главом на калдрму, јер ми је десна нога била закачена за „узенгију“. Коњ појури папред. Почех се рукама одбијати о калдрму. Заклањао сам главу, да је небих размрскао о оштро камење. На један мах коњ стаде као укопан. Дахнух душом. Неке снажне руке извукоше ми ногу из „узенгије“... Бејах спасен. — Како вам је? чух неки меки, болећиви глас. Јесте ли се убили? Нисам, мало сам руке нажуљио... Приђох ближе моме избавиоцу. Он махну руком на мене и рече: збогом, журим се... посао... И нестаде га у помрчини. Ко је то био? питао сам се тада па и сад, ал' на то питање не добих одговора. О моме избавиоцу не чух ништа...

— О, о, чуђаху се неки у друштву. А да то не буде какав чиновник?

— Може бити. Тек ја сам томе човеку млого дужан. Не знам, како бих му могао благодарити. Знате ме, да сам човек од речи, па небих жалио ма какве жртве, само да би могао дати доказа томе племенитоме човеку, колико му дугујем за спас свога живота.

— А од чега се коњ преплашио по Богу брате? упита газда Ивко.

— Не знам. Може бити од каквог ловачког кера, који је из шипрага предањ искочио.

— Е, онда ће твој избавитељ бити — ловац.

— Не знам. А баш ме нешто овде гуши, да га пронађем и да му благодарим, рече газда Станимир и показа руком грло.

Док се тај разговор водио у овоме маломе друштву, дотле је седео у дну кафане један човек и полако сркутао ракију. Натукао шешир на очи, па му не можеш лица сагледати... У кафани дим. Мала, ниска, па још у магли од силнога дима, ова кафана изгледаше као оно сеоска „тричара“, кад се око њенога огњишта скупе сељаци, те већају о своме послу... Чак се једва видео и кафеџија Таско, који је иза келнераја подстицао ватру на маломе оџаку. (свршиће се)

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ.

II. Јатаци.

(наставак)

Пантелија Драгутиновић из Калинића.;
Добросав Тодоровић из Пухова;
Стеван Милошановић из Љутовнице.

Сви осуђени на 20 година робије у тешком окову, за јатаковање хајдуцима: Бркићу и другима.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

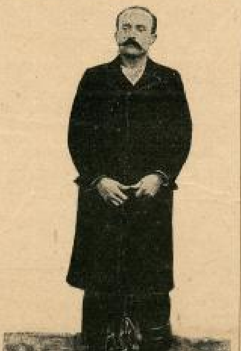

Љубомир Трета — „Данулов“, разбојник. — Пада јако у очи физиономија овога зликовца. „Спољашност често вара“ вели се обично. Па тако и ова спољашност вара, и одводи нас на поље дуга размишљања. Симпатичан, са изразом питомине и благости, па је ипак, ето, у души покварен и готов на злочинска дела. Ми ћемо по званичним подацима изнети кратак опис из живота овога зликовца. Рођен је у Сомбору, у А-Угарској. Има око 26 год. Зна се, да је у потоње доба био је „Камердинер“ по извесним кућама у престоници. Раније био је по занату абаџија, али овај занат не ради. Занимао се по где-кад и шпекулацијом. У Сомбору има оца Максу, који се занима земљорадњом. У Земуну има брата — налинчара. Трета је у месту свога рођења свршио три разреда основне школе, а у Панчеву абаџијско-кабаничарски занат. Полуобразован, са извесним тежњама, он је још као шегрт покрао једну пиљарницу, која је имала радњу до саме радње његовога мајстора. За ову крађу био је осуђен на 9 месеци затвора. Чим је ову казну издржао ступио је у там. војску. Одслуживши свој рок у војсци, прешао је у Србију. То је било 1893. год. Тада је ступио у службу код г. Мите Ђорђевића винарскога трговца у Београду. Код г. Ђорђевића остао је свега 2—3 месеца, па за тим је отишао у службу код пок. г. Пироћанца. Ту се задржао мало више, од прилике до 5 месеци. После тога служио је још код г. Мавре Антонијевића сајџије овд.; г-ђе Бучонићке и на последку код г. Ј. Авакумовића. Пошто је напустио службу код г. Авакумовића, вратио се у Сомбор — место свога рођења. Но месеца Марта 1897 год. врати се опет у Србију, и извесном протекцијом добије за настојника радника у државној солари. На овоме месту остао је до Петрова дана пр. год. а тада је опет отишао у Аустро-Угарску. По његовом казивању, он је био тамо отишао за то, да прикупи летину са оних земаља, које је под закуп држао. Не може се са поузданошћу примити овај наговор, али се зна, да је Трета, где год је служио, крао као „пацов“. У томе нас утврђује ово: што су при њему нађене многе заложнице од разних ствари, које припадају у својину разним личностима у престоници.... О Митрову дану прошле год. Трета се опет врати у Србију. Видимо га и — пролазимо поред њега и не слутећи, да је то зликовац чврсте и одлучне воље. Тада је одсео код Мике Миличића обућара у улици „Дечанској“. Намера му је била, да се ортачи са Митом, јер је том приликом имао при себи 300 фор. Но како је Мита у томе времену морао побећи из Србије за то, што је позамашне суме дуговао неким овд. кожарима, то и Трета пређе за њим у Панчево. Тамо нису дуго били заједно. Пошто се са Митом око нечега завадио, пређе опет у Београд. То је било 25. Новембра пр. год. Од тога доба остао је овде све до 1. Јануара ове године. Лицем, дакле, на нову годину, извршио је разбојништво над Степаном Јевтовићем златаром овд. За време бављења свога у Београду, становао је код свога рођака Милана Предића ужара овд. а на 5—6 дана пред извршено разбојништво налазио се на преноћишту у кафани код „Албанеза“.

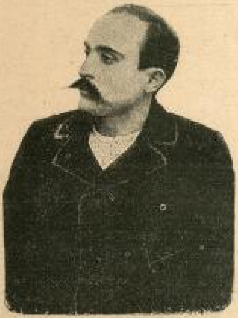

Како је Трета извршио разбојништво над Јевтовићем, то се већ зна, јер су многе новине после о томе опширно писале. Поред адиђара у вредности 7—800, динара однео је из радње Јевтовићеве: 31 комад наполеона; 1 полунаполеон; 20—25 ком. банака; два дуката и нешто мало ситног аустријског новца. По извршеном разбојништву, Трета је отишао код Баруха мењача овд. Ту је променио злато за аустријске форинте. По том је купио себи ново одело. Цело то после подне шетао се улицом „Кнеза Михаила“ ал само од „руског цара“. Даље у правцу ка Калимегдану, — није ишао.

Те вечери ударио је у пијанку, а идућег дана ухваћен је у кафани Уроша Чорбића у „болничкој улици“. У почетку Трета је одсудно одрицао дело, али доцније, кад га је и Јевтовић познао, исто је у свему признао. Од новаца нађено је код њега око 300 фор. Остало је све потрошио, пијући, као оно Петар, варадински Бан.

То је у кратко главна историја овога разбојника. Он се још налази под истрагом у Глав. полицији. Равнодушно и са стојичком мирноћом прича своје „јуначко“ дело, само што по некад кроз осмех вели: Ех, па ваљаћу до пролећа попунити коју јаму на „карабурми“...

Да би му лични опис, поред слике, био потпунији, напоменимо, да је Трета вере православне; нежењен; поданик Аустро-Угарски. Пре неколико дана, тражила је Угарска влада да јој се нада због једне опасне крађе извршене на некој територији, ал јој захтев није могао бити уважен за то, што је овде извршио разбојништво, дакле дело теже категорије. Сад Трета има да очекује праведну пресуду за своје злочинно дело.

Ференц Маџарић. — Ференц је родом из Сомбора у Аустро-Угарској. Има 41. годину, вере римо-католичке — Буњевац. Од породице нема нигде никог, бар тако он сам вели. Говори, чита и пише: српски, немачки и маџарски. Стаса је средњег, дежмекаст, у опште смеђ, очију плави, обрва, бркова и косе смеђе, залисци проседи. Грудни му је кош попречно преломљен но то се може приметити само кад се свуче.

Пре 6—7 месеци Ференц се упознао са неким Густавом Хиполом из Сомбора који му предложи да праве српске новчанице. Ференц пристаде, напусти службу коју је имао као служитељ сомборског суда и дадоше се на посао. Ну како су обојица били слабог материјалног стања, они обрлате и некога Шандора Лугомирског земљоделца из Сомбора да им се придружи и да као имућнији ову ствар новцем потпомогне. И Шандор пристаде па се сва тројица дадоше на посао. Густав, као мајстор набављао је справе а Ференц је као помоћник, слушао и извршивао наредбе његове. Да би што сигурнији били у своме предузећу Густав се пресели у Сегедин. Тамо је он направио извесан број новчаница од по 10 динара, па кад је био готов, позове ову двојицу да им 60 новчаница и ови се крену за Србију. Новембра 22-ог у 9 сати пре подне стигли су у Београд и одсели код „Македоније“. Ручали су па отишли горе у собу. Кад су сортирали са правим нашим новчаницама, нашли су да су од њих 34 комада „добре“. Остали 26 комада, што им нису изгледале како треба — спалише. Сад се и Ференц и Шандор кренуше да врше операцију с „добрим„ банкама. Прво су отишли на дорћол у душановој улици. Код Петра Николића бакалина прошли су добро, јер су једну протурили.

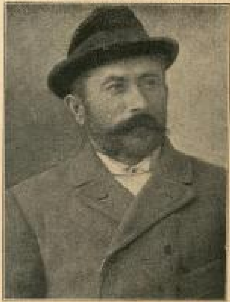

Охрабрени, што им је први покушај испао за руком кренуше се да промену редом из дућана у дућан све ове новчанице. Дођоше пред дућан Николе Д. Каки трг. овд. на „зереку“. Шандор остане на улици а Ференц уђе у радњу где узе две томпус цигаре и затражи кусур од банке. Момак ништа не примети но му даде кусур. Али чим овај изађе из дућана и весело пође Шандору, момак истрча за њим и заустави га. Рече му да она банка не ваља и затражи другу. Ференц тада извуче из џепа још две банке и рече сасвим куражно: ако је та лажна банка онда су и ове. Тако је у ствари и било. — Био је то неки бистар момак па одма позва полицијског органа који Ференца отера у кварт дорћолски. Шандор, кад је то приметио утекао је.

У кварту су Ференца узели на испит и одма видели по његовим одговорима да је он растурач лажних банака.

Заузимањем наше полиције дошло се до праве истине.

У Сегедину код Густава где је била радионица ових новчаница нађене су све справе и велика количина лажних банака. Тамо је ухваћен неки Марко Шиповатић друг Густавов у прављењу новчаница. — За овај проналазак фалсификатора, заслуга је наше полиције а и онога момка Кикиног, који је показао оштроумност и присебност.

Јанко Станковић осуђеник београдског казненог завода, заведен је под бр. 206 опште осудне књиге. (Уредн. бр. 12.) Јанко је циганин! родом из Сибнице окр. подунавског. Осуђен је последњи пут на двадесет година робије у тешком окову, због извршене опасне крађе и тешке повреде тела. По издржању казне има да издржи и пет година полиц. надзора. У казненом заводу Јанко се сматра као један између најопаснијих лопова и разбојника. Ово му је поред небројно полицијских казни друга судска осуда. Помиловањем казна му је сведена на дванаест година. Али Јанку је и то много. Он жели слободу, јер му је већ дуго време. Једном је већ пробао да излети из „кавеза“, али је у томе спречен. Ну бива, да умакне и по неки осуђеник, на кога се обраћа особита пажња, зато мо хоћемо да донесемо што више слика тих окорелих и опасних робијаша, како би на случај бегства, могли одма да се дочекају од стране власти у земљи.

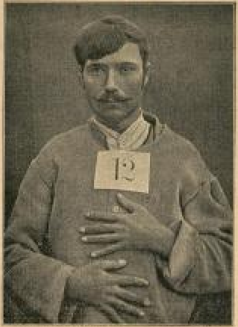

УСПОМЕНЕ ИЗ ВОЈНИЧКОГ ЖИВОТА.

I.

„Фини“ крадљивци.

Били смо на стражи код „Сава-капије“ нас десетак-дванаест редова и један каплар. Жарко, летње сунце припекло да човеку мозак проври. Ми се завукли у стражару, међ' дебеле градске зидине и разговарамо.

— Хеј, да нам је каквог воћа сада? — Узвикну Максим Чварулић и опљуцну у страну.

— Море ја бих волео бостана! — рече Обрен Живић, звани „Ћумур“ и извади иза шајкаче једну цигарицу, која не беше већа од једноге сантиметра.

— Па, да нас пустиш капларе, да одемо на пијацу, и донесемо бостана! — обрати се Нестор Шевраљуга, каплару. — Донећемо амо, па да се сити наједемо!...

— А од куд ти паре, несрећо?!... Сигурно си и данас тајин продао?...

— Јок море!... За паре уме купити и моја стрина; него ми идемо да донесемо без пара! — рече „Ћумур“ и осмехну се. — Хоћемо ли?... А, шта велиш каплар Никола!?...

— Хајде де, ама да идете на ову доњу капију, да вас ко од официра не види!... Само бирајте оне „цариградске“! — рече каплар Никола; а они весело поскакаше, дотераше одело, протрљаше чизме четком и одоше...

Ја сам седео на душеми и пушећи цигарету прелетао сам мислима по моме родном месту. Нисам ни обраћао пажњу на оне што одоше.

— А где је Ћумур? — запитах каплара. Он се насмеја.

— Одоше — вели — да донесу бостана!...

— Их, што незнадох!... И ја бих купио једну лубеницу! — рекох пајкајући се, јер на овој жези, хладна лубеница добро би ми дошла.

— Па сад ће они донети!...

— Јок, капларе, него да идем и ја; а иначе нам је нестало дувана, те да бар узгред купим и неки паклић!...

Кад поменух дуван, каплар Никола пљуцну тако некако кисело, као да је сав сок из једнога лимуна посисао.

— Иди, — рече — само пожури и прођи на ону капију до Дунава!...

— Разумем! — и дигох се те се упутих у варош.

*

Свет врви великом пијацом, мислиш да се сав Београд туна збио. Једни вичу, други се цењкају, — читав лом. На доњем крају, до полиције, назидане читаве барикаде бостана. Ја се упутих тамо да купим једну лубеницу. Запе ми за око једна повећа гомила „цариградских“. Око ње се окупило света и погађају се.

— Види, види — виче бостанџија и стеже једну расечену лубеницу; а из ње поцури црвен сок као крв. — Ама, што имам бостан — не роди га нема!... Свака је црвена као ружа!...

— Дед расеци ову! — рече један старчић и пружи једну лубеницу бостанџији.

— Ама, да је не сечем, јер „ветри њена сласт“!

— Сеци, сеци!... Ако је зелена, шта ће ми?

Он чисто упређен, запе ножем од репење; али нож прође кроз њу као кроз сапун.

— Зелена к'о јед! — викну старац.

— К'о тиква! — додаде један кашљуцави пензионирац.

— Ево друге! — виче бостанџија.

Ја се маших једне и почех је куцати по кори. Кад неко дохвати измеђ мојих ногу једну од највећих „цариградлија“.

— Пошто је ова рођаче?... Запита бостанџију који се цењкаше са оним старчићем.

Он се окрену и промери је:

— Два гроша!...

— Шесет пара брате, доста је!...

— Не може рођаче!... Остави!...

Ја се сагнем да је метем на гомилу, кад ме неко чукне у леђа. Погледам, кад имам шта видети. Ћумур дохватио ону лубеницу што се беше откотрљала из међ' мојих ногу, па ми довикну:

— Јеси ли ти луд, море?... Зар за ту да му дадеш шесет пара?... *А куде ова колика је, па сам је узео за цигли грош, амо код сељака!...* Хајде овамо!...

— Е баш да је не поједеш за грош!... Иди опет тамо па узми! — довикну му бостанџија, а Ћумур ме повуче за рукав и ја пођох. Кад се одмакосмо он се насмеја.

— А виђе ли ти, ај?...

— Шта?...

— Па, ово је она лубеница што беше пред тобом.

— Е да?...

— Ја!... Него 'ајд' амо да потражимо оне!..,

Пођемо неколико корака кад ето Максима и Нестора, упртили по две лубенице.

— Шта је море?... Пошто су?,..

— Џабе!...

— А како?...

— Ајде амо, па ћу ти причати!...

— Чекај да узмем и ја једну!...

Свратих код једне земунке и платих јој два гроша за једну цариградску; е, немаш је шта видети, — но песнина.

Пођемо, а Максим отпоче:

— Амо — вели — код једног из Маркова дигосмо ову велику. Ја се припео на кола па пробам, а Нестор стоји код кола.

— Пошто је ова рођаче? — запитах и узех стезати лубеницу...

— Сто пара! — вели.

Ја је спустих при крају, уз лотре, а Нестор је дохвати.

— Пошто велиш море?...

— Сто пара брате!...

— А да ли је зрела?...

— Не брини!...

— Знаш — вели Нестор — док је ја не стегнем мојим рукама не могу да оценим! — па се саже, тоборсе да стегне лубеницу.

— А, пошто је ова? — запитах га ја узех другу лубеницу и раскорачих се с предњег точка на задњи, да бих могао Нестора заклонити.

— Два гроша рођаче!...

— Грош брате, грош!... Немам више!... — рекох му, а он зграби ону лубеницу из мојих руку и баци је срдито у кола.

— Немораш се љутити! — рекох. — Пазар — љубав! — и сиђох се с кола да потражим Нестора, који се већ беше провукао испод кола и набио на другу страну са лубеницом кад сам се ја погађао и цењкао...

* * *

Увесмо дувана и упутисмо се у град. Они се весело церекаху и причаху један другом своје марифетлуке и вештине; а ја ћутећи премишљах, како и међ' сељацима има заиста „вићних“ и „оштроумних“ — шатроваца.

УБИСТВО ИЗ ОСВЕТЕ.

Осванyо 22. мај — Спасов дан. Сунце грануло и просуло своје зраке, да те милина изађи на чист ваздух. У селу Вуковцу (ср. хомољски) мештани се и старо и младо изоблачило у свечано рухо, да на први поглед помислиш, да овај свечани дан није као и остали.

Па да видите сваки онај, који би тако помислио, не би се ни преварио. Јер је на Спасов-дан, запетина у пом. селу. Пре подне носила се литија, а по подне мештани са својим гостима покурили са ручком и изашли код записа, где је се у велико коло играло.

Док је младеж у колу била, дотле су старци и људи средњих година засели око „софре“ и ту уз чашу вина и ракије разговарали о свему и свачему. Ту су између осталих били: Стојан Стојановић, Петар Стојановић и Радосав Стојановић — браћа од стричева.

Људи као људи, попили више него што треба, па постали и разговорнији а богами и на крај срца.

Баш сунце на заходу кад од некуда наиђе Милић Мисић, младић од својих двадесетину година — сироче. Родитељи му помрли, а оставили му једну кућицу и нешто земљице — колико да не скапава под туђим плотом.

Нели се како, тек Радосав се створи код Милића и поче му отимати батину, а уз то шамараше га и то не од шале.

Милић се поче отимати. Прискочише људи, да свађу утишају. Но све то као да слабо помагаше. У томе скочи и Стеван Богдановић. Човек од својих 26—27 год. смеђ, са ретком — малом брадицом и брковима, средњег раста, али прилично развијен. Био је благе нарави и скроз поштен човек, — те су га у селу сви поштовали.

Догура се до нападача и одгурну га мало у страну.

— А што бијете то сироче? — Срам вас било? — осече се Стеван.... Зар је то лепо? Напили сте се. Тукли би некога, па кад нема кога другог а ви дај Милића.... срамота.

— А што се тебе тиче? — пресече га Радосав.

— Па и ако ме се не тиче, ти знаш добро, да ја неправду не трпим....

— Мајку ти твоју — шта се мешаш! — викну Стојан и потеже колац на Стевана.

Никодије, који се у близини Стевана нашао повуче за собом Стевана, не дајући му да се и даље препире, да не би до крви дошло.

У томе Стојан и она двојица пођоше кућама. Ну, Радосав се окрете Стевану с речима:

— Ајде овамо, ако смеш.

Никодије му не хте дати да иде, али, се Стеван отрже и оде за њима велећи: А што да не идем? Ја их се не бојим.

Она тројица, тек што су се мало одмакли а сустигоше Милића.

— Ту ли си? — викну Стојан и ухвати га за прса, па га поче шамарати.

Скупише се људи, притрча и Стеван и поново их раздвојише, а Милић побеже кући.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Запис постоји код куће Милосава Степановића, која је у сред села, а до саме општ. суднице.

Кућа је ниска — као у опште све сеоске куће, састоји се из три одељења: кујне која је на средини и две собе које су источно и западно од кујне.

У кући се Милосављевој ужурбало. Велика ватра, а око огњишта поређани лонци и шерпење, у којима се јело готови.

Редуше пуне руке посла, — а како и не би, кад је Милосав позвао госте на вечеру.

У соби са западне стране, од које прозор гледа у кош општински, поређани столови, који су већ и постављени. Ноћ већ настала кад и гости почеше долазити.

Било је превалило 8 сати, кад су гости засели за столом и отпочели вечерати. Стевану некако пало у део те сео до прозора. Десно и лево пак од њега, поређали се остали гости. После неколико чаша руменике, отпочеше се вити песме, и кад је једна у највећем јеку била, чу се пуцањ пушке, и то тако јак и силан, да о час сви занемише, а после неколико тренутака чисто бесвесно истрчаше напоље.

(Свршиће се у идућем броју са сликама ових разбојника).

ПОТЕРА.

Стојан Стојановић — Фујор (онај већи у црном капуту) из Велике Јасике, среза брзопаланачког, и Миленко Михаиловић (онај мањи, у белој ћуки) из Подвршке ср. кључког — побегли су 13. тек. месеца из кладовског града, где су били у притвору и окову. Оба су оглашени хајдуци. По врсти својих недела, долазе у ред правих зверова. Њихова ужасна злочинства описана су у 16. броју нашега листа од пр. године, када смо им и слике донели. Ми смо нарочито нагласили још тада, да су склони бегству, јер су већ једном били побегли из судскога притвора. Као да смо предвиђали, да ће једнога дана оба умаћи. Казали смо: да се на њих строга пажња обрати. И, чудновато! У један исти мах оба бегају. Како, на који начин, са чије непажње, то нам у овај мах није познато. Ми им понова доносимо слике и свраћамо на њих пажњу свима државним властима, јер ће их по њима сваки моћи лако познати. Истина, они ће се сада већ чувати, па ако буду опажени, очајно ће се борити, јер им се не иде више у казамате. Њима треба слобода, да могу и даље изводити своја кривичка дела. Наше власти треба све своје силе да употребе, те да ове зликовце похватају и да спасу појединe од могућих зала.

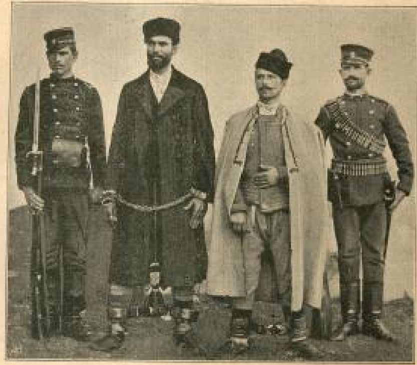

Станоје Станковић, слуга из Деана, среза власотиначког, који је окривљен за крађу, 5. ов. м. побегао је из притвора. Он је висок, црномањаст, стар 28 година у лицу црвен, малих бркова и браде. Одело му је: чакшире и јелек од белог сукна, шајкача на глави, а на ногама цокуле војничке. Ко га пронађе нека га упути власти с позивом на депешу начелства округа крушевачког од 8. ов. м. № 104 или распис Управе града Београда № 525. 98. године.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА „ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“.

„Ловац“ орган савезних ловачких удружења у Србији, у претпоследњем прошлогодишњем броју свом, доноси:

Полицијски Гласник. Ми поздрављамо појаву овога листа и уверили смо се, да потпуно одговара овој цељи, којој је и намењен, јер је богат поуке и упутства за оне, који су се одали полицијској ил и судској струци. Шира публика пак наћи ће у његовим ступцима не само занимљиве радове стручњака, на првом месту нашег г. Тасе Миленовића, већ ће помоћу слика, које у листу излазе упознати се са свима оним лицима, од којих јој се ваља чувати као од „живе ватре“. С тога нека је овај лист препоручен, не само људима од струке, већ и грађанству особито трговцима и кафеџијама.

КЊИЖЕВНОСТ.

Изашла је нова књижица **„Поротник“**, гласник кривичних догађаја и суђења. Св. I. — Уз сарадњу српских правника и књижевника уређује Милан Ст. Марковић. Ми топло препоручујемо издање ово свима полицијским и судским чиновницима.

У „Поротнику“ расправљају се многа правничка питања, а има и веома занимљивих кривичних прича, у којима ће правници наћи обилата градива за своје студије.

„Полицајац“. Молимо све оне, којима смо послали „Полицајца“ да нам најдаље до краја месеца новац пошљу.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

† **Перка,** супруга г. Аце Стевановића, инспектора министарства унутрашњих дела, преминула је 12. тек. месеца а сарањена је 13. у 10 сахата пре подне уз учешће многобројног грађанства и чиновништва. Смрћу покојнице, г. Аца изгубио је племенитог друга, а деца његова добру и нежну мајку. И ми узимамо искрено учешће у његовој големој жалости.

Вољни смо да пошљемо и четврти број оним нашим повереницима, који нам још нису спискове претплатника послали. Ал' ово је последња експедиција и већ код идућег броја обуставићемо шиљање свима, који нам дотле не буду послали спискове својих претплатника, и свешћемо штампање на онолико примерака, колико се фактички по списковима буде претплатника водило. Ми ово не чинимо из какве бојазни или других којих обзира, већ за то, што је штампа скупа, и што су нам издаци у опште велики. Надамо се, да ће наши повереници испунити према нама своју дужност, као што ми према њима испуњавамо...

Да би наш лист одговарао потпуно своме постављеном циљу, отварамо у нашем листу и ове две рубрике:

1.) Бележићемо веридбе полицијских чиновника; и

2.) Доносићемо некрологе полицијских чиновника и њихових породица у случају смрти. — Ово важи само за наше тачне претплатнике.

У оба случаја молимо наше претплатнике да нам се писмом јаве.

Претплатницима из Београда, који до идуће суботе не положе претплату обуставићемо лист. Претплата се прима у свако доба дана у уредништво „Полицијскога Гласника“ на „Теразијама“ Краљ Миланова улица број 16.

Г. г. Кости Ђукићу, начел. среза нишког и **Свет. Поповићу,** писару начелства подринског. Примили смо послату нову претплату. По вашим порукама извршиће се тачно. Хвала на тако брзом и одличном заузимању.

Ону господу из унутрашњости, што се писмима без претплате јављају за лист, молимо, да се обрате тамо нашим повереницима, те да их они уврсте у списак и за њих лист поруче. Разуме се, њима треба и претплату да положе. Ово објављујемо с тога, што на писма појединаца без претплате, не можемо се одазивати.

Ко хоће да има све бројеве од почетка године, тај треба благовремено и да се претплати. Доцније, кад сведемо штампу на онолики број колико се претплатника јави, нећемо моћи новим претплатницима да дамо све бројеве.

Ванредан број нашега листа послали смо, свим окружним и среским властима, још и свима железничким станицама дуж пруге. Овај број штампали смо у цељи бржег проналаска лопова који је ону покрађу у Ћуприји извршио, и чију смо слику у томе ванредном броју донели. Ми ћемо овако ванредне бројеве штампати увек, кад год се појаве важнији криминални догађаји, ма да је то штампање скопчано са великим материјалним жртвама. Али општи интереси претежнији су нам од свију других интереса. На томе путу нећемо посустати. Разуме се, ако буде потпоре од стране наших читалаца.

У данашњем броју *доносимо две слике разбојника Треге. У идућем броју донећемо још једну, боље израђену.*

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 5. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 24. ЈАНУАРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краља Милана“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, занатлијама, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, но они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлежнима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

11.

Осем агената, којима смо редовне дужности наређали, у бечкој централи остаје још једна резерва, која се употребљује за дане, појављене, случајеве. На прилику: када дође какав страни владалац, или страна личност од великог положаја, или замашнога политичкога значаја; када се појаве политички сумњива лица; када се умноже случајеви који прете да ремете јавни мир, ред и т. д. У тим приликама изашље се онда и резерва, која прати сва ова лица и сазнаје све ове појаве. Рекох да пазе на стране владаоце и важне личности. У томе случају одреде једног, или два или више агената и придаду хотелу, где је она личност одсела. У инструкцијама, које добију агенти, обично се наређује: не пустити да се владаоцу приближи нико, који је сумњив; да се пази на људе са оружјем, или у опште на лица, којима би се по џеповима, или иначе, опазило, да што собом носе и т. д. Али осем ове дужности, ови агенти имају у исто време и други задатак: да пазе и на само оно лице, сво његово кретање; ко му је дошао, колико је на аудијенцији остао, па када им треба, они знају и шта је с ким говорило; шта се нарочито приметило; коме је писало, куда је и под кога излазило и т. д. Разуме се, у овоме послу сво особље из хотела стоји на услузи агенту. И што је главно, као што сам раније казао, помаже га истински и савесно.

12.

Но, у бечкој централи има једна бригада агената и за самога *Цара*. Куд год се цар крене, у његовој су близини агенти. То су обично најпробранији људи и највештији агенти. Они чувају личност владаочеву и пазе да му се ништа непријатно не деси. На Оријенту, када се Владалац крене у варош, истуре се жандари по улицама, па се пола сахата намештају и удешавају: како ће поздрав учинити, а ништа их се не тиче: шта се у њиховој близини дешава. А овамо агенти и не пазе хоће ли највишу личност поздравити или не, али док су се оно неколико минута, промували кроз публику, прегледали су свакога редом, и ако је коме ма мало само џеп на капуту био истурен, тога су под ма каквим изговором пропипали. Тако исто када се цар крене на пут, онда пред њим иду агенти и налазе се за сво време, док се цар тамо буде бавио. Једном сам се десио у Бечу, када је цар полазио за Полу. Знам, да је неких двадесет агената са инспектором одаслато на место са нарочитим инструкцијама противу талијанске ириденте, која је тада и сувише живота на аустро-талијанској граници показивала.

13.

Рекао сам напред, да је бечка тајна полиција добро организована. Ту разумем како за обичне криминале, тако исто и за послове политичке природе. *Политички одељак* има и своје нарочите канцеларије, којој припадају сви послови противу *анархиста и социјалиста, противу револуционара*, антимонархиста и т. д. Овај је одељак нарочито уређен од догађаја прошлих година. Догодила се једна појава, која је на се обратила сву пажњу владину. Док су се, као што је познато, на све стране јављале анархијске и социјалне дружине и скупови, дотле је бечка штампа са хвалом узносила друштвене прилике у Бечу и Аустрији. Но једнога дана погину чиновник *Хлубек*, а одмах за тим убише и полицијскога агента *Блеха*. То се десило у околини Беча. Сва полиција на тај глас прену на ноге. Чуда се причају о истрагама, што су тада вођене. Испрва је тешко ишло, али ипак испаде за руком, да се кривци похватају. Оба поменута чиновника била су жртве социјалиста, који су имали своје везе са онима у Паризу, Лондону, Женеви и т. д. Одмах се предузеше ванредне мере. Прогласи се преко стање за Беч и околину. Главни кривац, социјалиста *Штелмахер* би ухваћен и обешен — али сам цар нареди: да се полиција повећа и још боље организује. Отада се и датира боља снага полицијска.

У *политичком одељку* изабран је персонал од нарочитог поверења. Јер се ту не ради по некаквим писаним упуствима, него према потреби, приликама, догађајима, поверљивим инструкцијама и т. д. За сваку нову појаву они имају и нове наредбе, што се све ради, разуме се, у највећој тајности и поверењу. — Овај одељак одржава везе са свима европским полицијама. Даје и прибира извештаје о свима компромитованим личностима. Знају, тако рећи, свакога часа, где се која опасна политичка личност налази. Знају то све и о страним претендентима и револуционарима. Знају све везе и прате све кореспонденције оваких лица. Тако исто прате све и знају социјалиста и анархиста, сваку појаву штампе, скупова или оваких удружења и састанака. На ову полицију троши се много. И не жале новаца, само да су тачно извештени. Осим својих непосредних кореспонденција, овај одељак има везе са *политичким одељком Министарства спољних послова*. Министарски овај одељак плаћа на своје, *поверљиве касе* све оне агенте, које држе поједина аустријска посланства на страни. *Сваки аустро-угарски посланик има своју полицију — своје агенте.* Има их богато. И отуда је објашњиво оно, што они знају [illegible] земљи где су акредитовани. Ја сам се чудио, када [illegible] овоме одељку, да би ми показали своје [illegible] уређење, [illegible] новали неке београдске људе и прилике.

14.

Поверљиви одељак уређен је практично. Што год се тражи, може се одмах наћи. Али су све згодно разместили. Тако имају више ормана. Одељци у тим орманима поређани су по азбучноме реду. У тим редовима долазе картони. На сваком картону уметута је слика. Уз слику изређано је све шта се о томе лицу зна, а што је најглавније: означено је тачно, где се то лице у том часу налази. На картону обележена је и нумера акта, у којима је опширније описана историја те личности. — У једном орману налазе се картони све самих револуционара, разуме се и аустријских и светских. У другоме су наложени сви претенденти престола, важне, и и опасне политичке личности. Ту су и картони свију светских анархиста, социјалиста и т. д.... О овим последњима бечка полиција на крају сваке године штампа поверљива извешћа и даје их само страним посланствима. То у цели: да јаве својим владама, те да заједнички рад у овом послу наставе. — Последње године била је ухваћена и *шифра*, којом су се анархисте међу собом служили. Она је била у овоме. Долази прво цела азбука: а, б, с, *d* и т. д. Разрешница је била *троугао*, на коме су била нарећана писмена из азбуке, натрашке читајући, са прескакањем по два писмена. Троугао се мете испод азбуке, узму се у рачун изостављена писмена. И онда се шифра разрешава.

15.

Да се види, како овде сматрају социјалистичке појаве према другим приликама, ја ћу да поменем ова два случаја. — Десило се, те је оне године, када сам био у бечкој полицији, наређен избор посланика. Дошав тога дана у канцеларију, нисам приметио ништа особито. Послови су ишли обичним током. Никаквих ванредних покрета. Само што је у подне тражено од квартова, да јаве: како иде са гласањем, јер се избор вршио по квартовима. Полицијски чиновници могли су гласати, али нису натеривани. На питање моје — казали су ми, да је у томе остављена слобода. Само противу владиног кандидата нико неће гласати. Ишао сам после подне на два-три места, да видим изборе. Све је ишло у реду, без ларме, прилазе столу, дају свој глас и одлазе. Тај дан прошао је дакле на миру. — Али други, или трећи, дан дођем у канцеларију. Чим сам ушао у главну полицију, затекао сам неку журбу. Приметио сам да није обично стање. Још на капији познатог, лепог здања на Шотенрингу, дежурни инспектор жандармерије каза ми: целу ноћ нисмо спавали.... Зашто — упитах ја.... — Проклете социјалисте — одговори ми љутито инспектор... — Када сам се попео горе у централу, испричаше ми: како је синоћ једна руља радника у Флоридсдорфу, на крају Беча, истакла *црвену заставу*, па се кренула улицама вичући: *живела комуна, живео социјализам*. На глас о томе одаслато је одмах на лице места око 150 жандарма, које пешака, које коњаника. Уз њих отишли су чланови и агенти, све у цели: да масу растуре, те да у варош не уђе. У исто време сва је полиција била на окупу, сваки у своме кварту. Целе ноћи, сваких пет минута, из квартова јављано је централи: је ли ред и мир у вароши. Осем тога полиција је помоћу телеграфа и телефона везана са касарнама. Случај је одмах јављен војсци. И цео гарнизон бечки стајао је у приправности. Хусари, које полиција тако радо употребљава, већ су били на коњима. Али до озбиљнијих сукоба није било дошло, јер је маса одмах разбијена.

16.

Шеф тајне полиције г. *Штелинг* и старешина његовог политичког одсека г. *Франкл* били су добри, да ме упознаду са свима појединостима својих послова. Код њих сам и видео и дознао много. Они изазивају дивљење. Али средства су им обилата. — Једнога дана био сам подуже у канцеларији Штелинговој. Седели смо за његовим великим, црним, чаробним столом, у коме је било ваздан којекаквих фијокица, и на коме је било утврђено пуно некаквих електричних дугмади и т. д. У разговору о томе: како добру полицију треба добро и платити — Штелинг гурну кључ у сто. На један мах отвори се фијока, и ја угледах пуно банака, наслагане једна на другу. — Ето видите, господине чиниче, — рече ми он — од ових новаца никоме немам давати рачуна. Ако сте у нас нашли што доброга, то нас и кошта. Ако хоћете у сталној служби, да имате поштене и способне људе, треба да их и наградите. Није само плата. За ванредне случајеве, за особите услуге властима, за помоћ полицији, траже се и особени издаци.... И, замоливши ме за дискрецију, стаде ми причати догађаје и прилике, шта је њега ово или оно коштало...... — Рекао бих, да ви немате добру полицију — настави Шеф — или искреније да вам кажем, опростите ми, ви имате . . . . Може бити да их плаћате добро, али... али.... И поче причати оне наше, београдске мистерије... Колико су се пута, вели, љутили наши (разуме оне у министарству) на погрешне извештаје, које је добио ваш посланик и по којима је тражио нашу сарадњу противу ове или оне личности. Међутим та личност нити је у Аустро-Угарској, нити је у то доба на томе месту могла што радити*... Ја покушах, да то објасним опет сарадњом аустријских људи, јер и Андрејевић и Петровић, и Тиркл, и Вандори, и Валешек, и сви они други, који за своје лажи дрпају касу вашег министарства спољних послова, нису наши него тамо њихови..... У осталом, мислио сам у себи, нису ни она лица крива. Право имају — када нађу глупе министре, нека их вуку за нос. Само је несрећа што такве лажне услуге богато плаћа српска каса, која се, бога ми, баш не пресипа . . . . .

17.

— Кога хоћете да знате од ваших људи, где је — упита ме у својој канцеларији царски саветник г. *Франкл*... Том приликом, показујући ми своје поверљиво одељење и распоред у њему, маши се руком у орман и извуче један картон, који је био у рафу под *М*... — Ево, овде имате једнога вашега земљака... Погледам у картон кад оно главом и персоном Живота Лукић Маркићевић... И у турском и у немачком оделу. Уз фотографије стоји му описана цела његова биографија. На крају картона стајаше скорашњим мастилом забележено, да се тих дана налази у некоме месту, заборавио сам име, биће, мислим, идући Грацу, а у стану код Николе Нешића, фабриканта сапуна итд... — Ја га онда замолих, да видим све Србе, политички опасне, било за Србију или за Аустрију... Добив тако прилику, ја објасним г. шефу, да су им о неким београдским лицима сасвим погрешни извештаји. Тако у српске антидинастичаре турени су и нека господа из Београда, која су целим својим радом и животом посведочили: да су како привrженици династије тако и добре патријоте... Он слеже раменима. Наравно картони су попуњени по београдским извештајима. Али се не мало зачудих: За неку београдску господу, која не избијају са Теразија, видех из поверљивих аустријских извештаја, да стоје у кореспонденцији са Карађорђевићем, да га посећују и т. д... А видите, рекох шефу, ова иста господа играју у нас улогу спаситеља. . . . . Они, који су на врху, последњи сазнају истину . . . .

18.

Да изнесемо, ради примера, неколико поверљивих агентских рапората:

— Господин Н... — јавља агенат Р... — одсео је у Oesterr. Hof № 6. примио је данас пре подне у 10 сахати у визиту г. Н...., који је тамо остао једно пола сахата. Овај је отишао и г. Н. на фијакеру бр. 416. одвезао се на Оперринг бр. 16. где је остао само десет минута. Одатле се је одвезао у српско посланство, Hengasse, где је остао пола сахата. Вратио се после у хотел, где је ручао. После ручка око 4 сахата испратио је два писма. Једно на адресу Н. Н. у Маријенбад и друго на адресу Н. Н. у Будапешту... Вечерашњим возом у 8·40 сахати отпутовао је преко Салцбурга за Рајхенхал....

— Господин Х... — јавља агенат М... за другога једног странца — одсео је у хотелу „Ерцхерцог Карло“. Држао је две собе под бр. 8 и 9. Дошао је 10. т. м. возом Нордбана са четири пртљага. Собом је водио и послужитеља, који се зове Јован Роберто, родом..... Први дан господин Х... устао је у 10 сахати. После доручка, који му је сервиран у кабинету, сео је на фијакер бр. 812. и одвезао се у Фаворитенштрасе бр. 114 код г-ва Н... тамо је остао читав сахат. Одатле се је на фијакеру одвезао на Францјозефске бр. 14. где је остао четири сахата. Ту је отпустио фијакер, па се је онда упутио пешке у Кертнерштрасе. Ту је у банкара Гросхајма променуо једну француску банкноту од 1000 фр. Изашав из те радње шетао је више од пола сахата по Грабену и загледао по радњама. У парфимерији Зеновој купио је парфима, а у књижари Геролдовој тражио је нови опис тиролских алпи... Одатле се је упутио до Оперринга. Улазио је до билетарнице, ваљда да купи билету, али је није узео... Одатле се је вратио у хотел, где му је сервиран ручак... После ручка до у вече г. Х... није никуда излазио. Бавио се у својем кабинету писањем. У вече је изашао и, пошто се мало по Рингу прошетао, отишао је у етаблисман Ронахеров, где му је после представе, горе у салону сервирано раскошно супе. Са њим су били: господин Н... господин Н... и господин Н... Код Ронахера остали су до 2 сахата по поноћи... Говор се у друштву водио обично о девојкипа... Данас је господин Х... устао опет у 10 сахати. Теј му је сервиран горе у кабинету, где је остао, све пишући, до 1. сахата, а онда је отишао на ручак код Сахера... Експедирани су три писма. Једно на госпођу Н... у Москву. Друго на господина Н... у Одесу. А треће је на господина Н... у Франкфурт..... Од Сахера господин је дошао у Хотел, где је остао на спавању до 6 сахата у вече. Тада се је јавио и заказао одлазак. У вече је супирао у хотелу, а онда је сео на фијакер бр. 920, и одвезао се на железницу. Тамо је узео карту прве класе за Минхен... Као што сам напред казао, господин има четири пртљага. У једном је само веш. У другом су хаљине. У трећем књиге и хартије а у четвртом ситнице. . . . .

---

* Једнога дана наш посланик, разуме се, по погрешним извештајима из Београда, представи аустријској влади: како се на граници према Србији спремају неки људи, око пет стотина на броју, да упадну у Србију и т. д... — То не стоји — рекао је аустријски министар... — Али наши извештаји тако јављају — одговорао је посланик... — Ваши-су извештаји погрешни. Пет стотина мува да се скупи на граници ја бих знао, а камо ли пет стотина људи — завршио је *Хајмерле*, онда министар спољних послова...

— Господин Н... јавља трећи агенат за једног господина из Београда — одсео је у хотелу Хамеранду, бр. 56... Дошао је возом Францјозефсбана. Устао је јуче у 7 сахата и отишао је у кавану „Европу". Тамо се је нашао са друштвом, које ће бити све сами странци, Срби.,. Одатле је изашао и шетао по Грабену и оним околним улицама. На подне је био на ручку код „Линде"... Са њим су били још двојица, по свом изгледу, његови земљаци. После ручка вратио се је у хотел, где је остао до 6 сахата, а одатле се је на омнибусу одвезао у Пратер на представу у циркусу „Бушу"... После представе господин је остао дуже у ресторацији „Eisvogel". Са њим су били трговац А... са линдштрасе. господин И... за кога се је из његовога разговора могло извести, да је београдски адвокат. Ту су у веселом друштву провели до поноћи, а одатле се разишли кућама... Данас је господин Н... устао у 9 сахати. Изишао је, као и јуче, до каване „Европа" где је остао до 10 и по сахата. Одатле је отишао у стан госпођице Еме Р... у Annagasse... одакле је са њом на конфортаблу бр. 126. отишао у Dianabad. . . . .

— Ах... лоло ниједна... зар код онако лепе женице у Београду... — рекох гласно српски...

— Шта то? — упита ме шеф...

— Ништа. Уватио сам једног мог земљака...

— Дискреција...

— Молим... Молим...

(наставиће се).

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

II.

1.) О упадању кроз прозоре.

Овде ће пре свега бити говора о насилном упадању кроз прозоре. Излагање ће бити са техничког гледишта. У томе смислу долазе на првом месту у обзир шипке на прозорима; јер лопови у опште узев, најрадије при свакој готово похари свој посао одатле почињу. То долази отуда, што се врата по правилу боље утврђују, те се не могу тако лако обити, као шипке на прозорима. Сем тога сваки обично сматра, да је са прозором, на коме има шипке, потпуно обезбеђен, те држи, да му боље сигурности и не треба. С тога, дакле, лопов и знаде, да ће у своме послу потпуно успети, само ако шипке са прозора уклони. На сваки начин да ће он у томе смислу бирати најлакши пут, т. ј. он ће гледати да се, ако је икако могуће, кроз шипке провуче. Не могадне ли то, онда ће гледати, да се туда ко од његових млађих провуче, који онда у кући закључана врата полако отвара, и свога старијег друга унутра пушта. Ако пак овај не успе да врата откључа, онда то провлачење млађих може да има злих последица, и он може лако пасти у клопку. А ако се ма која врата даду отворити, онда је то провлачење за лопове најомиљенија врста упадања.

У опште се може сматрати као правило, да се човек може свуда провући, где му глава може да се провуче кроз раширене руке над самом главом, — наравно само ако он није абнормалног састава, нпр. ако има сувише малу главу, веома широка плећа, јако испупчен грудни кош и т. д. (в. слику а). Међутим може се рећи, да кроз обичан прозор, на коме имају шипке, може сваки да прође, који само своју главу кроз шипке може провући, јер му за раме увек одозго довољно простора остаје. С тога су таки прозори, на којима стоје шипке једна од друге у размаку од 14 см., без икакве вредности и користи, пошто има и много људи, чија глава у просеку такође не износи више од 14 см. Како пак изузетно има људи, а особито деце, чија глава у просеку не износи више од 13 см., — то онда према томе ваља и размак шипака на прозорима, да не буде већи од 12 см. — Та околност је од врло велике важности у питању саме кривице, јер се често дешава, да се посумња, да је извесну похару извршио неко од укућана, слугу и т. д. — То долази отуда, што се понајвише не може да разуме и претпостави, да је ко с поља кроз шипке од прозора провукао се и тако у кућу ушао. Ако дакле, шипке на прозору нису једна од друге мање удаљене од 12 см., онда ваља имати на уму, да се је неко лако могао споља кроз прозор провући и у кућу ући.

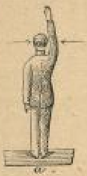

Сл. а.

Код такве индивидуе, које се на тај начин у туђе куће увлаче ради похаре, не успу, да се кроз прозор провуку, онда се оне труде, и чине све и сва, да шипке са прозора уклоне. То уклањање шипака бива или сасвим, или од чести. Неизвежбани лопов у таком случају употребљава на ту цељ она средства, која му случајно на расположењу стоје. А препредени и вешт лопов пак, носи редовно уза се нужне справе и алатке, те да му се ове у сваком случају при руци нађу. Овакав лопов пре свега добро промотри прозор и шипке на њему, па онда тек приступа своме послу. Ако су шипке у опште добре, јаке и добро утврђене, тада се лопов само онда решава да их уклања, ако опази на њима какву грешку, која би му се згодна учинила за само разваљивање. Таке се грешке могу лепо видети на слици б. — На првој шипци је она рупа, која ју везује са попречном шипком јако широка тако, да је та шипка усљед тога много изгубила од своје јачине, те не би требало више од два засека десно и лево, па да се она сасвим пресече. Код друге шипке може се приметити, да је она на дну, где улази у сам зид стањена. То се обично може видети код старијих, иначе врло јаких шипака на прозорима, те отуда долази то, да туда више влаге прође, но на другом ком месту, Наравно, да и сама шипка усљед тога постаје слабија. Код треће шипке може се приметити то, да је на једноме месту прецепљена. То долази отуда, што приликом слипања и ковања није дотични радник ту шипку у ватри добро угрејао и што није добар чекић при ковању исте употребио, те се она у току времена прецепила.

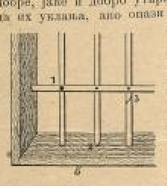

Сл. 6

Опази ли дакле лопов такву погрешку на шипци, њему онда неће тешко бити да је уклони. Он пресече шипку на дотичном месту, па онда је почне савијати дотле, док не начини толики отвор, да се може кроза њ' лако провући.

Пресецање шипака на прозорима сматрало се некада за особиту вештину лоповску. Узрок томе беше тај, што у ранија времена не беше таквих справа и алатака, као што их данас има. — Данас има тако финих енглеских тестерица, да помоћу њих и најнеодраслији лупеж може лако шипку на прозору да пресече. Једино што при томе послу треба доста издрљивости, и што ваља на шипку сипати по неку капљу зејтина и обложити је крпама или ватом, да се на тај начин не чује шкрипање. А ако уз то још и гвожђе није добро, онда се на поменути начин може и најјача шипка лако пресећи. Немају ли шипке на себи никаквих грешака, а међу тим нису унаоколо добро учвршћене, онда их лопови и не пресецају, већ их једноставно иставе и уклоне, па онда улазе комотно у кућу, да свој у напред одређени посао врше.

О овоме што је до сада говорено може се сваки лако уверити. Треба само посматрати приземне прозоре са шипкама на каквој кући која се руши, па ће се увидети, да је све онако, као што је напред казато. А ако се при томе поступи још пажљиво, смотрено и полако, онда се неће чути готово никакав шум при вршењу тога посла, но само незнатно шкрипање, које се једва даје и приметити. Само онда, ако су шипке дубоко у зиду, али нису добро узидане, може се лако десити да при истављању почне зид да се круни, и цигље да падају, те на тај начин да се проузрокује шум.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Трампа.

Има често прилика, кад неко с неким хоће да учини трампу свога имања. У таквим приликама треба да има уверење општинског суда о тој трампи. Та су уверења разна у њиховоме саставу. За то ваља увести за те прилике *једнообразност* како би се лакше могло свршити посао код надлежних судова. У тој цели доносимо овај образац, по коме ради један општински писар, чија су уверења нашла задовољавајући пријам код судова приликом преноса извесних имања.

Ево тога обрасца:

Уверење:

Којим суд општине Н. са подписатим одборницима уверава све надлежне власти и овога кога се тиче знати: да је Милош Гаврић из села Н. трампио своју сопствену земљу у месту званом „метаљка" заведену у пописној књизи „В" општине Н. под Бр. 161. парцела 11. са Јованом Талићем из истог места и то за Јованову ливаду звану у „долинама", заведену у пописној књизи под бр. 14. парцела 3.

Суд и одбор овим уверавају надлежне власти, да је Јованово парче земље које уступа Милошу у трампу веће за 1·20 ектара, али је каквоћа Милошеве земље у толико скупља и боља у колико је Јованово парче веће, према томе обоје подједнако вреде, те са овом трампом ни један не крњи своје право земљоделца — тач. 10. §. 471. грађ. суд. пост.

Сопственици ову трампу чине с тога, што им је посебније са трампљеном земљом лакше руковати и и ради груписања својих добара.

За садржину овог уверења јамчи суд са подписаним одборницима.

Председник,
Н. Николић.

Одборници и прописници:
Т. Томић.
П. Пешић.
М. Којић.

Чланови:
М. Марић.
А. Алексић.

Писар:
К. Костић.

Овако се уверења дају оним сопственицима који имају тапије својих добара, а где сопственици немају тапија, онда се поред осталог у овоме уверењу додају границе и комшије, а на крају уверења да означеном мером није ништа заузето од туђе имовине, итд. Обично се ставља све оно, што се при потврди тапија код општинских судова мора ставити, и таква уверења служе и као уверења и као тапије. Друго сопственицима ништа, при преносу код суда не треба, јер се из овог уверења све види.

Има случајева где се преноси врше уговорима, али је овај начин врло непрактичан, нарочито за то, што задаје много посла, а у њима некад не могу бити испуњени сви закони услови који се при трампи земље траже.

НЕКАД И САД.

(Под овом рубриком доносићемо разне пресуде по кривичним делима изречене, — кад није било §§-а, већ се судило по частој савести и здравом разуму).

Због јахања туђег коња. — Кмет села из Орљева Мартин Пауљев, привео је пре 7 дана Пауља Милицана, сељака свога, суду овому, и изјавио је, да је он по тужби Пере Трајлова из истог села, кобилу овога, у пољу ноћу ухватио и самовољно је до у Свилајнац јашио и јурио, које је и Јон Јованов из Орљева видео и овде под суда осведочио. За ово питани Пауљ признао је при суочењу са тужитељем, да је његову кобилу ухвативши јашио; наведши за изговор само то, да је исту кобилу за то ухватио, што је мислио да је брата његовог, — које и у суд не уважи по томе, што је он у јутру кад је се развануло видио, да кобила брата његова није, и да је у Свилајнац по овоме јашити није требало; — за које је у данашњем заседанију суда овог рјешено, да се Пауљ са 25 штапа за овакво самовољство по одлежању 7 дневног апса казни и одпусти.

№ 15.
21. јануара 1841. год.

Што не поштује и што туче родитеље. — Краја Јованов из Магудице и жена његова Митра са сином својим Симеоном предстали суду овом, и обоје жалбу на сина свога Симеона представили, како од њих преко датог му дела имања прошле године, кад се је од њих оделио, опет изново од њихова имања иштакава, а будући да му они за живота свога, нису ради више дати, но као и осталим трима синовима својим, који су се од њих оделили, то да их обоје бије, псује и ружи, моле, да би му се предјел бјесилу његовом поломио.

Признавши Симеон погрешку своју, решио је суд овај у држаном заседанију своме, да Симеон за преступленије своје с 50 штапа у два ма казњен буде и 30 дана окован у апсу пребуде, и по издржању апса крепко да се обвеже, да ће у напредак од поискавања имања за живота родитеља својих одустати, и родитеље своје, као добри син почитовати.

№ 60.
25. фебруара 1841. г.
Пожаревац.

УБИСТВО ИЗ ОСВЕТЕ.

(свршетак)

Стеван само што клону и навали се на једног до себе седећег друга, који му подиже главу и на свој ужас спази, да му је десно око испало. Брже боље спусти га на клупу и истрча за осталима вичући за помоћ. Прокрстарише свуда по авлији, али у њој никог не беше. Зликовци беху умакли.

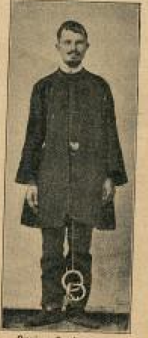
Стојан Стојановић.

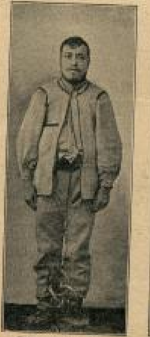
Петар Стојановић.

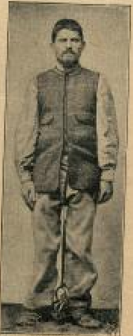
Радисав Стојановић.

Вратише се у собу. Узеше њих четворо убијеног Стевана и однесоше кући.

Жена и двоје нејаке дечице, нарицаху за убијеним. Али која вајда. — Он више није био жив.

Општинска власт достави овај случај полиц. власти у Жагубици, која изасла свог чиновника и ср. лекара да увиђај и секцију изврше.

По извршеној секцији нађено је: да је пушка била напуњена са 5 олова, — од којих је један био велики — нибодијев, а 4 мања — сечена. Сво ово олово ударило је Стевана у потиљак, па је ушло у главу и она 4 мања задржала су се унутра, а онај велики пројурио је кроз десну очну дупљу истерао око и изашао напоље.

Смрт је одмах наступила.

Полиц. увиђајем нађено је, да су зликовци ушли у авлију, са стране где је општ. кош. Један се од њих приближио прозору, спазио Стевана, нанишанио и опалио и то из непосредне близине, јер је гар на стаклету од пушчане ватре остао.

На земљи испод прозора нађен је траг од цокула и пошто је измерен нашло се, да се подудара са величином Стојанових цокула, које је тога дана на ногама имао.

У притвор код полиц. власти стављени су: Стојан, Радосав и Петар, но они су дело упорно одрицали. (Радосав и Петар теретили су Стојана, како је он приликом свађе казао Стојану: „да ће му сутра зујати златне бубе око главе“, — а за рану коју је на лицу приликом ислеђења имао, тврдили су, да је прошлог дана није имао, већ му је сигурно од пушке, која је препуњена била, — напета.

Сведока очевидаца није било, али, они, који су сведочили о појединостима за време свађе, дали су резултат, да су ово убиство извршили: Стојан, Радосав и Петар.

Пошто је ислеђење довршено, спроведени су суду, који на претресу 21 августа пр. год. изрекне пресуду: да се Стојан, Радован и Петар казне са по *двадесет година робије у тешком окову*.

Жени и деци убијеног да плате 3900 дин.

Ову су пресуду и виши судови одобрили и они су 16 октобра пр. год. спроведени на издржање казне.

Сва тројица су испод 30 год. старости, ожењени и имају по једно дете испод 10 год. старости.

Стаса су средњег.

Као што се да видети, ово је убиство извршено из мржње — освете, што се закључује и из тога, што они за онакву маленкост гасе живот једном грађанину и мирном човеку своје општине, остављајући му породицу без хранитеља.

Да ли ће се поправити, идемо да видимо.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Светозар Крстић, фалсификатор. — Светозара добро познаје наша полиција, јер је с њиме у више прилика посла имала. Падало је у очи, да се често протура лажан новац, а од тога је овај Светозар прави мајстор. Управник града Београда наредио је својим органима, да на Светозара добро пазе. И два поуздана тајна агента, пратила су му сваку стопу читав месец дана. Најзад га на самоме делу ухватише. То је било 23. новембра пр. године у Шуменковићевој кафани на Тркалишту. Могло је бити око 8. сахати изјутра. Светозар се већ био дао на свој посао. Некоме обућару протурише 39 комада лажних динара и то: 33. ком. од по један динар и шест ком. од по два динара. Ови су динари тако вештачки направљени, да их је тешко било разликовати од правих, пошто им и звек беше тако подешен, да је био у свему сличан са онима у течају. Узет по овоме на одговор, признао је, да су динари лажни и да их је хтео протурити. С тога је решењем кварта палилулског од 23. новембра 1897. године Бр. 10,869. стављен под кривичну истрагу, у притвор и оков. Решење ово оснажио је и првостепени суд за варош Београд. Дело ово казниво је по другом ставу § 145. крив. закона. Светозар се по невољи занимао памуклијашким послом. Тај му је занат служио само за фирму, а прави и једини био је: прављење и растурање лажнога новца. Он је стар око 45. година. У лицу је црн као циганин. Има црне, велике бркове. Очи су му дубоко у јаме упале. Родом је из Малог Мокрог Луга. Два пута је био осуђиван од стране првостепеног суда вароши Београда као саучесник у извесним крађама. Први пут је осуђен на једну годину дана затвора, а други пут на седам година робије. Од те последње казне издржао је само две и по године. 1895. г. на Св. Николу пуштен је био с робије. Од тога времена вешто је вирао и крао. Дакле, лијао док најзад није долијао.

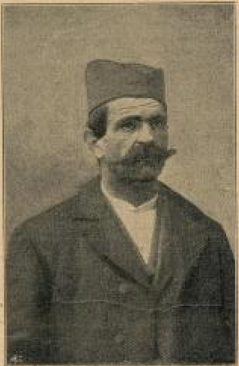

Љубомир Трета. У прошлом броју нашега листа обећали смо нашим читаоцима, да ћемо донети другу јаснију и вернију слику овога зликовца. То ево и чинимо. Слика је ова верна и потпуно преставља лик Третин... Због хитње, да Третину слику што пре доставимо нашим читаоцима, оне, донете у прошлом броју нису добро испале. Ми хоћемо, да све слике, које у нашем листу излазе, верно престављају дотична лица, јер само тако оне могу да одговоре постављеноме циљу. Ето, зато доносимо и ову трећу слику његову, као накнаду за оне две — крђаво израђене. — **Трета** је још у притвору Управе града Београда, али ће ускоро доћи пред суд, где ће му се изрећи казна, коју је за своја дела заслужио.

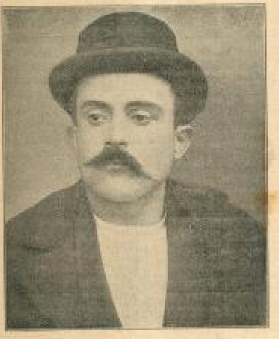

Никола Грујић. Овај Никола родом је из Аранђеловца, стар је 27 година; по занимању је обућар. Још из малена отпочео је красти. Већ у својој 18. години допао је затвора, због више крађа учињених у друштву за Станојем Богдановићем, чувеним разбојником (чију смо слику донели у 5. бр. нашега листа од пр. год. по којој је као одбегли робијаш и ухваћен). Станоје због ових крађа осуђен је на 20 год. робије, а Никола, захваљујући својој оштроумности, буде пуштен на недостатка доказа. Станојева осуда „прилично“ је утицала на Николу, јер је од тог доба био — обазривији. Тада се био ограничио махом на омање ситније крађе, знајући добро, да га полиција не може казнити више од месец дана затвора.

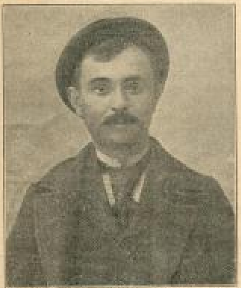

Дакле, познавајући у томе погледу одмерење казне по крив. закону, он се није ни мало бојао, да усред дана испред радње једног овдашњег трговца, дигне капут и панталоне. Пресудом Управе гр. Београда од 19. децембра 1889. год. № 5512 због ове крађе Никола је осуђен на месец дана затвора и на прогонство у место свога рођења — Аранђеловац. Од овог доба Никола се — „пропоштенио“. Отпочео је радити обућарски занат. У току извесног времена успео је најзад, да отвори један мали дућанчић на Врачару.

Ал' — „лисица се не може никад припитомити“ рекао је један стари полицајац једноме новајлији, кад му овај причаше за једнога поцкара како се поправио.

За доказ, да је стари полицајац имао право, најбоље нам сведочи овај Никола. Незадовољан својом радњом, на коју се неко време био ограничио, а мислећи, да поред исте може безбрижно наставити и овај свој други занат — лоповлук, Никола нађе два војника — каплара, и наговори их, да краду и њему продају војничке чизме и цокуле. Каплари, после малога размишљања, пристану на овај предлог Николин и тако убрзо настаде једно ужасно харање државне имовине. Не зна се, докле је ово овако ишло, али се зна, да једном и овим крађама мора бити краја.

Једне лепе јулске вечери, изненади дежурни писар кв. врачарског Николу својим доласком. Претресе му стан и авлију и том приликом нађе нове војничке чизме и покуле. На основу тога стрпају у бајбок и Николу и каплара. Никола се узалудно упињао. Причаше, како су му каплари донели чизме на оправку, и да не беше каплара, који казаше праву истину, Никола би се можда извукао. Али овако беше му сва мука узалуд. Пресудом првостеп. суда за град Београд осуђен је на три године затвора. Овај затвор сада издржава при управи пожаревачког казненог завода доказујући свакоме, да је он један поштен занатлија и да је на правди Бога осуђен... Ово је онај исти Никола који је у 1891. или 1892. године покрао брилијанте и златне ствари удови пок. Дим. Пешике бив. пуковника зашто је такође био на робији.

„НАЧАЛНИКОВ СИН“.

Ово, што ћемо овде да испричамо нашим читаоцима, догодило се пре више година у једној нашој паланци.

У то време, бавила се тамо позоришна дружина г. Фотије Ж. Иличића. Поред многих претстава, објављен је био комад „Сеоска Лола“. Публика је жељно очекивала да види тај комад, који је скроз проткан шалом и песмама. Дође и то вече. Публике пуно у арени гостионе Кремановића код „Париза“. Прва места заузела паланачка интелигенција: начелник срески са женом; срески лекар Н. млад удовац, председник општине и т. д. Између капетана среског и лекара, беше једно место празно. За кога ли је ово место „безецовано“, питао је лекар самога себе... И капетан је о томе премишљао... Музика је већ два пута одсвирала неке познате мелодије... Чекало се да се завеса подигне и да представа одпочне... У то време уђе у арену млад, витак човек у лепоме оделу. У руци је носио улазницу. Осврташе се. Видело се одмах на први мах, да је то глумац из какве путујуће дружине.

— Број пет, — рече ономе, који је публику размештао по седиштима.

— Напред, у првоме реду.

Глумац прође кроз публику, поклони се учтиво онима у првим редовима, загледа нумеру на тршчаној столици и седе на своје место.

Тек што је овај глумац сео између капетана и лекара, уђе срески пандур и предаде капетану једну депешу. Капетан је брзо отвори и прелете очима преко ње.

— Опет нека крађа!... Траже лопова... Нека, може то за вечерас остати... То рече, па стрпа депешу у горњи џеп свога капута.

Глумац је летимично бацио поглед на депешу. Прочитао је неколико реди, па окрете главу и безбрижно гледаше по публици. Представа одпоче. Сви погледи беху уперти на позорницу.

— Како вам се допада комад? — упита глумац капетана тоном фине учтивости.

— Почетак је леп! Видећемо како ће се даље радња развијати... И ви сте глумац?

— На служби!

Публика се поче смејати „Крадићевом поштењу“... Игра је била изредно добра и смишљена. Први чин беше одигран и публика непрестано пљескаше изазивајући тиме главнија лица у комаду.

За време одмора између капетана, глумца и лекара вођио се жив разговор.

— Јесте л' одавно глумац? упита лекар свога суседа.

— Биће скоро три године. У Београду свршио сам 6 разреда гимназије. Учио сам се добро. Али идеали, одушевљење за уметност, одвели су ме на даске, са којих се јавља нов свет, нов живот... Јест, господо, свет пун заноса, дражи и примамљивости!

Младић је говорио одушевљено. Капетан и лекар дивљаху се његовој речитости.

— А имате ли родбине? упита капетан.

— Имам само оца. Он је био начелник министарства Х.

— Е? отеже лекар.

— Да!... Ви га ваљда знате? Зове се Н...

— О, па то је мој покровитељ! узвикну лекар. Е, баш ми је мило, што сам у вама познао његовога сина.

Представа се настави. Беше баш она сцена кад „Крадић“ краде грожђе.

— Вештачки игра! рече младић капетану. Паз'те само, са каквом вештином краде, као да је лопов од заната.

Капетан упиљи очи на позорницу.

У тај мах нешто око њега шушну, ал' тај шум није нико приметио...

*

Представа се сврши. Публика похита излазку. За мало, па у сали није било гостију сем капетана, лекара, председника општине и једнога писара среског. Сви ови поседаше за један велики сто са својим породицама.

— Извол'те сести, рече лекар младоме глумцу, показујући му место до себе.

— Хвала! — И седе.

— А, збиља! рече капетан окренув се своме писару. Да вам дам једну депешу, коју сам мало час добио. Тражи се нека варалица, који је у Шапцу предигао некоме трговцу 500 динара!... Распишите сутра одмах свима општинским судовима ради тражења... Ама, где ли је то затурих?...

Поче се пипати по џеповима. Депеше нема.

— Мора да је пропала у поставу од капута. Нека! Сутра ћу вам је већ дати.

— А одкуда долазите? упита лекар младића.

— Из Ваљева! Тамо сам био у дружини Михаила Пешића. Брука! На претстави „Крст и круна“ десио се један нечувени скандал! Глумац Н... који је представљао Св. Саву, напустио је бину у тренутку кад је имао највећи монолог и истукао је „патрицом“ своју жену. Публика је напустила позориште са највећим протестом. Ја сам опет напустио дружину, јер немогах издржати ову срамоту!

— Е, а за што? упита лекар.

— Повређен је био породични морал!

— Чуо сам, рече капетан. — То је било у кафани код „Руског Цара“. Заиста је то скандал што га направише људи, којима је циљ да шире просвету. Имали сте пуно права што сте из те дружине иступили.

Уз то наиђоше и глумци. Редом пролажаху поред стола за којим је ово друштво седело, и посматраху поиздаље суревњивим погледима новога „колегу“.

— Овај ће ми отети најбоље улоге, промрља трагичар.

— Бога ми, судећи по спољашности, рекао би да ће бити комичар, уздахну онај што је играо у друштву комичне улоге.

— Варате се! Неће бити ни једно ни друго, рече онај, што је играо драмске јунаке. Зар не видите да је то фигура само за драмске јунаке. Оде моја слава к'о лањски снег...

— А како се зове тај новајлија? упита шаптач.

— Не знам, шину му трагичар.

— Да не буде то Ружић из Новога Сада? усуди се запитати један дилетант. Све ми се чини, да сам такву исту слику видео у „Орлу“ календару?

Тако су разговарали глумци између себе. Ко ће бити од њих у праву?

⁂

— Еј, Јоцо, одкуд ти овде? узвикну неки калфа берберски, једноме младићу који хиташе улицом.

То је било сутра дан, дакле, после оне представе у поменутој гостиони.

Младић се осврте. Необична узбуђеност овлада њиме.

То беше онај глумац, који је синоћ седео са капетаном и лекаром при чаши неготинског вина.

— Гле, ти си Перице? Чекај ме ту, сад ћу се вратити. Биће и за — тебе!

За тим одјури у побочну улицу.

Берберин за час застаде. Нешто је премишљао. Најзад рече:

— Превариће ме лола! Боље да ја то доставим капетану.

И он се упути среској канцеларији.

— Ама зар онај глумац варалица? узвикивао је капетан у својој канцеларији. Па он рече да је син г. Н. начелника министарства?

— Лаже! То је лопов и кесарош. Обријао бркове само за то, да га неби познали. Али га ја знам к'о злу пару.

— А како се зове?

— Јоца „Црпа“...

— Јес, тако је! Сад се сећам! Тако је баш стојало и у овој депеши, коју сам добио синоћ од начелства за време представе. Само не знам где је затурих! Ал' ја ћу већ дочепати ту варалицу у своје шаке.

Капетан одмах дозва писара и издаде му нужне наредбе.

Наста тражење на све стране. Од глумца ни трага ни гласа. Све што се о њему дознало, то је, да је погодио Симу кочијаша да га одвезе у Крагујевац. Дакле, мора да је на путу за Крагујевац.

— Депешу за њим, викну капетан. Известите одмах начелство и крагујевачко и рудничко!...

После пола сахата одправљена је горњим начелствима депеша ове садржине:

„Одавде је за тамо побегао чувени коцкар и варалица, Јоца, звани „Црпа“. У Шапцу је предигао једном трговцу 500 динара. Вели, да је глумац, ал' то не стоји у истини. Он се брија само да завара свој траг и да га неби ко год познао. Моли се начелство да га пронађе, па с њиме по закону поступи, а мене о томе извести“...

Позно у ноћ стиже из Чачка начелнику среском у К. ова депеша:

„Јоца је овде ухваћен, по депеши начелства шабачког које га тражи због преваре. При претресу нађена је код њега *депеша* која је ради тражења на вас била упућена. Првом поштом послаће вам се јер припада — *вашој архиви*.

Табло.... Изненађење опште!

СКУПА ЛАЖ.

(свршетак).

Чим је газда Станимир свршио своју причу, овај непознати човек остави новац за испијену ракију; натуче јаче шешир на очи и неопажен изађе на врата која у авлију воде. Нико, па ни сам кафеџија Таско није на њега пажње обраћао.

То је све било у једноме тренутку. Друштво се поче већ разилазити. Време је било да иде сваки у своју радњу. При поласку рече Нико газда Станимиру:

— Побратиме, ако се нађеш са твојим избавиоцем, јавићеш ми да га видим. Ретки су тако скромни људи.

— Ретки, побратиме!

И — кафана беше празна.

* * *

Прошло је од тога доба десет дана. У кафани код „*“ беше на окупу познато друштво. Само нема газда Станимира. Нешто се задржао. Водио се обичан, свакодневни разговор. Ал' опет, данас беше нешто живља но иначе. Реч је била о скакању ажије на злато. Ко је имао новаца, тај је за сребро куповао злато и трпао у касе, да после ћари кад буде ажија већа. На једноме наполеону кад се добије динар ћара, то много осећа, наравно, ако је сума уложеног капитала велика. У сред тог разговора бану газда Станимир.

— Камо тебе, Станимире? викну Нико.

— Ето, био сам мало у чаршији.

— Да купујеш злато?

— Па и то...

— Како иде?

— Добро. Ето, сад сам баш узео од Нисима сарафа 50 наполеона, за 1025 динара. Само педесет пара од комада ажије.

— Лепо Бога ми! А колико си већ купио наполеона?

— Триста комада. Ако падне ажија, купићу још.

Тако се водио разговор у овоме друштву другова и пријатеља. На једаред, уђе у механу један млад човек. Наочит, у лицу црномањаст. Одевен лепо. На глави је имао шајкачу, као оно што носе по срезу полицијски чиновници. Чим уђе, он се упути ономе столу, за којим је седео са друштвом газда Станимир.

— Помози Бог, поздрави учтиво све за столом, а за тим се окрете газда Станимиру. — Како си газда Станимире! Познајеш ли ме?

— На моју душу, не познајем те... одговори газда Станимир, па упиљи свој поглед на дошљака.

— Верујем. Морао сам брзо отићи, па ниси ме ни спазио. Знаш, оно, пре неки дан, кад ти се коњ поплашио од оног ловачког пера?

— Знам... муцао је газда Станимир.

— Па ја сам коња задржао. Дођох у срећан час. Ишао сам у Болеч, да претресем кућу једног тамошњег сељака. Дознало се, да тајно крије дуван. Посао... па тако, морао сам хитати.

— Зар си ти то био? викну као радосно газда Станимир.

— Алал ти вера јуначе, прихватише остали.

— Седи брате: седи мој добри избавиоче, нуткаше га газда Станимир. А ти си полицај, а?

— Писар сам у срезу врачарском. Дошао сам из Параћина. Ама знам Београд и околину, као да сам тамо и одрастао... А ово су твоји пријатељи?

— Све моји другови и пријатељи.

— Могу ли бити искрен пред њима?

— Можеш. Говори што ти срце жели.

— Знаш, у једној својој муци тебе сам се сетио. За то, ето, и дођох да те потражим... Рукујем, брате, касом. Данас сам је „шконтирао“. Рачунам, нема ми 50 наполеона. Преврћи, тражи, опет рачунај, аја, нема па нема. Мора да сам где год затурио издатак. Наћи ћу га већ, ама, ето муке, сутра ће ми капетан прегледати касу, па ако нађе „дефицит“ одох ти под лед. Него би те лепо молио, учини ми брацку љубав, па ми позајми 50 наполеона, Бог ти је дао. Као што сам ја теби спасао живот, тако исто и ти мени спаси и част и живот. Ти па Бог.

У очима овога младића заблисташе сузе. Сви беху овом његовом несрећом тронути, па окупише газда Станимира, да помогне своме избавиоцу.

— Ама ћу му ја помоћи и без вашег мољакања, осече се на пријатеље газда Станимир. Дужан сам да му помогнем — и помоћи ћу му...

— Нисам карташ, нисам пијаница, безпорочан сам у служби, па ето, бела... вајкаше се младић.

— Де, де, не бој се, вели му газда Станимир и дреши кесу. Ево, сад сам баш променио сребро за злато код Нисима сарафа. Има равно 50 наполеона. Узми и помогни се.

— Хвала ти!... Вратићу ти чим ова прва ватра прође... Избавих у срећан час твој живот, а ти опет ево избављаш мој!

Друштво беше расположено овом пажњом од стране газда Станимира према своме избавиоцу. Сви му честитаху на племенитом делу. Само се на челу газда Станимировом повукао лак облачак. Као да му је на срцу неки тежак терет лежао, тако беше у часу мучаљив и сетан. Ал сви то преписиваху осећајима веље благодарности, коју је показао према своме избавиоцу у часу његове беде и несреће.

Ама је само газда Станимир знао, од кула је постала ова нагла промена код њега. Он и — његов избавилац.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Хвалисање често шкоди човеку. Оно је, ето, шкодило и газда Станимиру. То своје хвалисање он је скупо платио, тако скупо, да се више неће сетити оних измишљених прича о падању с коња; о ономе, како га је неко непознато лице избавило од извесне смрти и т. д.

А знате ли шта је било? Ево шта. Причу о падању с коња, по своме обичају, измислио је газда Станимир, само да увери своје пријатеље, како се човек може тешко спасти од ћудљивога коња. То је из прикрајка слушао Лаза коцкар, па је већ скројио план, како ће доћи до пара. Он му се за то и преставио као избавилац његов. Лагао је да је срески писар; да му фали у каси 50 наполеона и т. д. Толику је суму тражио нарочито, јер је знао, да ја газда Станимир узео од Нисима сарафа 50 наполеона у злату за сребро. И газда Станимир знао је да је лагао своје другове и пријатеље, ал се није смео пред њима покајати, јер би морао много да свога угледа изгубити. С тешким срцем растао се од својих 50 наполеона, али је тиме сачувао свој глас, свој углед, своје трговачко грађанско поверење. Од тога доба, није више измишљао приче и трпао их у своје доживљаје. Ћутао је и сам је себи пребацивао своју манију...

Коцкар је дакле дошао лако до лепих пара, али је и газда Станимир био излечен за свагда од те своје маније: — *измишљања чудноватих прича из свога живота.*

ПОТЕРА.

Јозеф — Јанош — Вереб, или број 3363. — Извршио је опасну крађу у Мађарској па побегао у свет. Како овај Јозеф, поред мађарског и тотског језика говори и српски, мисли се да је прешао у Србију. На молбу њихових полицијских органа, доносимо слику у цељи тражења овога лопова. То чинимо радо још и са разлога, да и наше грађане сачувамо од могуће штете, што им може учинити оваке светско индивидуе. — Јозеф је родом из округа коморанског у Мађарској. Има око 27 до 28 година. Био је кочијаш. Средње је величине, дежмекаст, косе и бркова смеђих, очију плавих.

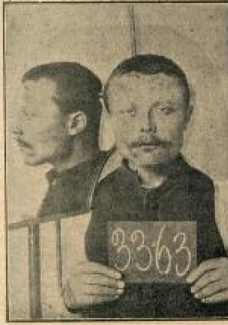

Јован Сокић, који аустриски бегунац, ноћу између 12. и 13. о. м. покрао је свога газду Стевана Ћираковића, из Мургаша среза тамнавског па побегао. Покрадене су ствари: 1. никловани сахат, са једним капком и ланцем никлованим, један нож, чарапе вунене и торбу. Јован има 23 године, стаса средњег, дежмекаст, црњав, на левој руци има марку плаву „кључ“, на десној број 1009. Од одела има капут, панталоне, шешир црн, чарапе беле и опанке аустриске. Пронађеног стражарно спровести Начелнику среза тамнавског с позивом на бр. 360.

Петар Јокиновић, родом из Софије, младић око 21 год. раста средњег, косе црне, образа округлих, црномањаст, бркова нема. На себи има ципеле, панталоне црне копчане, реклу од фланела и капу шајкачу плаву; кад говори заноси по бугарски. Побегао је из притвора, Начелника среза јадранског, камо је био за учињену опасну крађу. Ухваћеног Петра, треба стражарно спровести истом среском начелству с позивом на његов број 622.

Владимир Вучковић из Лока, који је био у притвору среза драгачевског за извршену крађу, побегао је испред апсане 29. пр. м. у вече. Он има 23 год. раста је малог, црномањаст, носа пљоснатог широког. Од одела има на себи исцепане чакшире, једну гуњу од црног сукна, на ногама опанке и чарапе а на глави стару шајкачу. Ухваћеног треба спровести дотичном среском Начелнику с позивом на његов бр. 13.955. прошле године.

Чедомир Павловић, редов I. батаљона VI. пешад. пука, родом из Ивањице, среза Моравичког, округа ужичког, побегао је из команде 30. пр. м. Он има 23 године, раста је средњег, очију малих и зелених, плав, образа округлих, бркова малих, брија се, у лицу бео-младолик. У опште је жив и окретан. — Пронађеног спровести дотичној команди.

Ангелина, жена Крсте Бајића, настојника војеног парног млина под „три кључа“, одбегла је од свога мужа и собом одвела дете женско — Катарину, стару 10 година и однела му разне ствари. Пронађену спровести управи града Београда с позивом на бр. 348.

Михаило Мариновић, трговац из Паланке који је расписом у бр. 2. нашега листа тражен од стране Начелника ср. јасеничког, јавио се сам среској власти и са њиме је по закону поступљено. Према томе престала је потреба за његово тражење.

Никола Доловић, слуга пекарски, украо је Арси Чарапановићу, пекару из Крагујевца: један сандук у коме је било новаца и то у сребру, банкама и ситнине до 230 дин., један џепни сахат, једну буквицу, пореску књижицу, чантру за новац и пасош, па за тим побегао, незнано где. Он је стаса средњег, има 45—50 година, сув, црномањаст, бркова средње величине, носа дугог; од одела има на себи: чакшире и гуњ од сукна, испод гуња кожух, на ногама опанке а на глави шубару. Пронађеног спровести Начелству округа крагујевачког, с позивом на бр. 351.

УХВАЋЕН.

Милош Петровић „*Коба*“, чију смо слику донели у 3. — ванредном — броју, због пожаре у Ћуприји — ухваћен је. Њега је један радник државне штампарије познао по слици донетој у нашем листу. То је било 22. ов. мес. у 6 и по сати изјутра. Овај радник — чије име по његовој молби не доносимо — пошао је на рад и кад је дошао до вазнесенске цркве спази „Кобу“ који се упутио беше парку министарства финансија. Одмах је видио да је то онај, што се преко нашега листа тражи. Није пожалио труда, већ нађе жандарма, саопшти му и овај га ухвати. Коба је у притвору управином. Шта буде даље с њим учињено јавићемо.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Регистар прошлогодишњих бројева „Полицијског Гласника“ штампа се. Но пошто су многи полицијски чиновници, који су у прошлој години били наши претплатници, премештени, пензионирани и отпуштени, од којих и нису више наши претплатници, а на овај регистар права имају, то их све лепо молимо, да се за овај регистар обрате скупљачу онога места где се сада налазе. Скупљаче — повереника — пак молимо, да нам јаве: колико им треба од овога регистра, како би им нужан број могли одмах послати.

Благајни управе града Београда. Примили смо 200 дин. претплате за Управу, квартове и за одељења: списке, железничке и топчидерске полиције. Том сумом исплаћено је за целу 1898 годину.

Одштампали смо адресе за сва места одакле смо добили спискове. И овај 5. број, већ иде по штампаним адресама на сваког претплатника по на особ, — преко поште или преко ср. канцеларије. У места, одакле нисмо још добили спискове продужили смо шиљање листа бројно као и до сада, а неким смо опет, лист обуставили. Идући, број 6. обуставићемо и онима, који дотле не пошљу спискове или не јаве број, колико да им се шаље примерака. После овога 6-ог броја, сводимо штампање листа на онолико, колико се буде даље јавило.

Уредништво „Полицијског Гласника“ да би дало доказа своје пажње према свакој појави, која засеца у интересе опште државне службе, одштампало је 500 примерака слика побеглих зликоаца из кладовске тврђаве: Стојана Стојиновића-Фуџура и Миленка Михаиловића. Ово је учињено једино у тој цељи, да се они зликовци што брже похватају. Како се зна, да су они раније вршили злочина дела у Румунији и Бугарској, то су им свакако тамошње прилике и познате, па за то смо ове слике и послали у ове две суседне државе, да њиховим властима послуже као помоћно средство за хватање. — Текст — опис — њихових слика штампан је на српском и француском језику.

Остављамо рок до 1. фебруара да се обрачун за „Полицајац“ са календаром за ову годину закључи. Молимо све оне, што смо им ове књиге послали, да нам до тог дана пошаљу новац и непродате књиге врате. Проценат 25 од сто могу задржати.

НЕКРОЛОГ.

† **Ђока Радовановић** бив. члан Главне Контроле, умро је изненадно 19. т. мес. Покојник је дуго времена био и полицијски чиновник. Прво као члан београдске полиције а доцније и као начелник министарства унутр. дела. Као полицијски чиновник вршио је своју дужност предано са пуно љубави и пожртвовања. За то и ми узимамо учешћа у жалости његове породице, која је изгубила свога хранитеља и бранитеља, а држава вредног, одличног и примерног службеника. Нека му је вечан спомен међу нама.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 6. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 31. ЈАНУАРА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

19.

Велики број агената бечке полиције познавао сам лично. А знам их и данас. Али су ме они сви упамтили. Стотину пута бивало је, да дању, у гунгулама, по улицама, или ноћу, у ходнику опере, или на парадама и т. д. мине по неко мимо мене. Ја чујем оно тихо: „Ich habe die Ehre Herr Polizeirath“.... Ја се на тај поздрав брзо окренем, али ретко кад у оној гунгули могу да погодим, ко ми је то казао.... Знао сам већ да ће то бити који од полицијских агената, али, наравно, он се тако брзо изгубио у оној светини, да сам га ретко када могао уочити... Могао бих, рекох раније, испричати читаве књиге о вештинама и пословима тајних полицајаца.....

Једнога дана берлинска полиција јави бечкој полицији, како је из Берлина нестао касир једне банке са приличном сумом, наравно, да је био означен и лични опис и т. д. Већ другога дана агенат Виљем саопшти ми: како је лопову траг нашао. — У вече, пре поласка у оперу, седео сам обично у кафани „Бауеру“, преко пута опере. Око 6 сахати ето агента Виљема. При уласку у кавану, даде ми, како то већ знају бечки агенти, очима знак: да је лопов ту. Ја обратих пажњу. Агенат прође по кафани, бајаги тражећи згодно место, док се од једном спусти крај једног стола, где је већ једно лице седило. Ту се учтиво јави непознатоме, па узе онда и он новине да чита. Разуме се, новине су му биле само заклон, да иза њих боље онога странца посматра и лични му опис сравни. Када је већ био сигуран, агенат се нагну и шапну нешто странцу. Странац сав побледи и затресе се. Па онда између њих настаде мала препирка. Агенат, виђаше му се на лицу, упорно остајаше при своме. И странац попусти. Мало после усталоше обојица, платише, и пођоше на врата. У кавани „Бауеру“, то знају Београђани, који тамо иду, увек је пуно одличнога света, али нико ништа од овога свега не примети. Као, сањим, давнашњи познаници и пријатељи, агенат беше ухватио касира испод руке и говораше, да би траг затурио, мало јасније о представи „Африканки“, која се тога вечера давала. Агенат беше весео, али касир, Бога ми, блед као крпа. Изашав на улицу, агенат викну фијакер, седоше и одвезоше се право у централу... Када је оно сео за сто касиров, агенат је почео говор, како он њега познаје, како се зове тако и тако, како је он побегао из Берлина и т. д. па га је онда позвао да пође. Касир је одрицао, и на питање: ко је, и шта он њега о томе испитује — агенат је полако подигао леву страну капута, на коме је био прикопчан царски *орао*, као знак: да је он орган власти и да му сваки мора следовати. Агенат је још додао: — Будите паметни, немојте у вашем интересу, да правите ларму пред оволиким светом, него следујте ми мирно, јер ви сте тај, кога ја тражим.... Разуме се, касир је увидео да ће то бити умесније, па је попустио. — А да се је и одупр'о, шта би му помогло. Агенат би употребио силу. Чим би шикнуо, десет би му жандара овде, са улице, дошли у помоћ, поред келнера, који су, као што сам већ једном поменуо, васпитани, да сваку услугу власти указују.....

Други пут се опет тражио некакав касир Пољак. Са њим је већ теже ишло, јер је био прави лопов. О њему су ишле потера за потером. Берлинска полиција јављала је, да је у Бечу, бечка да је у Цириху, циришка опет да је у Паризу и т. д. Свака је, на основу својих поверљивих рапората, бранила своје тврђење. Али једнога вечера на представи код Ронахера — причаше агенат Валдек. — ја се загледам у једно лице, које је мирно за својим столом седело и на бину бленуло. Гледао сам га издаље, али када се спусти завеса, ја зађем, бајаги некога тражим, те се приближим ономе господину. Одувуд одунуд, ја некако уграбим парче места, узмем столицу и седнем према њему. Поздравим га, он кроз-а зубе одговара. По опису и фотографији рекао бих, да је онај, који се тражи. Али се подшишао, коса црна, на очи метуо наочари. Међу тим, у опису стоји плав, са пуном брадом, без наочара. Рекао бих опет и да му се опис не слаже. Но помислих, све се то даде данас удесити: и коса и брада и наочари. Ја онда почнем бивати говорљив. Кажем се, да сам странац из доњих крајева аустриских, да сам трговац, да сам тога вечера први пут у Ронахера, како је ту велељепно, дивно и т. д. Онај господин и сувише штедљив у речима, само одговара са ја... ја... То ми је већ било сумњиво. Погодио сам. Избегава говор, да му не ухватим акцан. Пољак не може никада говорити као Немац. Ја се онда упнем из све снаге, да га натерам на говор. Толико сам му досађивао питањима, да је најпосле морао проговорити. После представе останемо горе у салону. Као што знате, онде има оних лепих обешењица, које шампањ точе. Помислих: лепе девојке и ладан шампањац — одвезаће му језик. И остасмо дуго, до у зору. Бесмо се развеселили и добро проћеретали. Он је поручивао једно за другим, био се добро угрејао, и није дао, да ја крајцаре платим. Већ у свануће разиђемо се. Резултат ми је био: није Немац, то је и сам признао, него је, вели, Чех. И говорио је чешки перфектно. Ја се ипак реших, да га не пустим. Чинило ми се све, да ће то онај бити. Сутра дан се опет нађемо. Продужимо дружење. Тада сазнам, да је индустријалац, да се враћа у Чешку, да тамо има родбине, каза и све своје породичне прилике и т. д. Даде ми своју карту, згодно ја удесим, те му измамим и пасош да видим и т. д. Све у реду. Али ја му опет не верујем. Наговорим га, да одемо у купатило. Мишљах, када се опере глава, показаће се права фарба косе. Али он оде у кабину, а ја у басен. Не хтеде амо у опште купатило. Када изађосмо, чињаше ми се, да је коса по крајевима, где је вода дохватила, мало поплавила. Проведосмо и тај дан и ту ноћ у друштву и у највећем расположењу. Било је говора о парама, о банкама, о касирима, о свачему, све смо се лепо објашњавали. Само ми се чинило, да некако нема куражи, изгледао ми је плашљив, често звера; чим ко у кавани прилази нашем столу, он се узнемири, осврће се, као све да очекује некога да га зграби. То је била немирна савест. Ја онда још појачах страх. Некакав крупан човек обилазаше око нашега стола, тражећи новине. — Познајете ли овога човека — шапнух му. — Не знам га... — Е, а видите он је једнако гледао на нас. Да се није упознао... Глета... Хоће да седне код нас... Мој се пријатељ уплаши, зовну да плати, па ме позва брзо да идемо... Такво понашање појача моју сумњу. Сутра дан се опрости са мном, говорећи ми, да иде францјозефбаном за Пилзен. Ја, не казујући му ништа, одем на станицу, да га испратим. Воз оде, али њега не би. Моја се сумња утврди. Ја одande те на Вестбан. Још пола сахата — па да пође воз. Склоним се да ме не види. Пред полазак воза ето њега. Одмах сам био сигуран, да је то онај, који се тражи. Када је ушао у воз, седне у купе и навуче завесе. Истим возом пођем и ја. Када је било згодно, ја се јавим. Како се изненадио. Без ларме предао сам га дирекцији.......

20.

И има још пуно овако интересних прича. Нигде публика није тако радознала као у Бечу. Али ова њена радозналост чини велику услугу полицији. Два пута ручајте у једној ресторацији. Сутра дан они већ знају — ко сте. Цалкелнер је већ о вами распитао, сазнао и т. д. А ако је требало, он се састао и са полицијским агентом, рапортирао му, с њим мисли измењао и т. д. — Један наш војни аташе у Бечу, разуме се када је у цивилу, избегавао је опе церемоније и т. д. и из краја где је обично живео, крене се, да потражи какву подаљу ресторацију, да у њој ручава. Оде чак у четврти крај Беча. Ручао је један пут, други пут, трећи пут, цалкелнер му ништа не помиње. Већ четврти дан, када је у ресторацију ушао, још на вратима цалкелнер га поздравља гласно: част ми је господине потпуковниче... — Дакле ме већ сазнали — помислио сам, вели аташе, и наравно морао сам се насмејати овој бечкој радозналости. — Тако вам они знају све наше важније људе, који у Беч одлазе. Као што сам напред помињао, знају доста и од наших мистерија и т. д. А већ о истакнутим политичним личностима знају у министарству све што треба. Разуме се, о таквим лицима аустриско посланство у Београду прикупља дата, шаље у Беч, овде слажу, праве, тако да га назовем — конверзацијони лексикон. Када се дотично лице појави, они о њему виде све што треба. Отуда је после оно, када у Београду осване ново министарство, у бечким новинама, које су ближе бечкој влади, одмах, истог дана, изађе о нашим новим министрима обавештење: којој партији припадају, какви су, у којим су службама били, а наравно и: јесу ли аустрофили или не.

Раније сам казивао, како у Бечу прате важније стране личности. Хоће да су о њима до најмањих ситница обавештени. Једнога дана пред хотелом „Oesterr. Hof" нађем се са једним српским државником, који се враћао из купатила. Ту се водио обичан говор, као када се нађу познаници на страни... У разговору ће тај државник упитати:

— Ама, Бога ти, Т... познајеш ли онога човека преко пута. Ено га стоји пред оном фризерницом. Често га јуче сретам, човек ми се учтиво неколико пута јавио. Рекао бих, да није од наших из Србије. Да није ко год из Војводине?.....

Ја се окренух, погледах и познадох човека...

— Молим вас — рекох — немојте, да опази да је о њему говор......

— Познајеш га?

— Познајем?

— Ко је?

— Агенат полицијски.....

— Ха... — развуче усне наш државник...

— Јест, сигурно вас прати...

— Хе......

— Позната сте личност, хоће да знају о вама. . . . . . .

21.

Са излагањем бечке тајне полиције задржао сам се мало више са разлога тога, што су њени детективи познати у Јевропи, као вешти органи, те да са њиховим суптилним пословима упознам наше полицајце. *Јер, ми требамо што пре добро организовану тајну полицију.* Само да се хрђаво не разуме. У нас се под тајном полицијом разуму органи, који имају задатак: да измишљају догађаје и невиним људима пакости и зла чине; да достављају и пањкају противнике владине и т. д. Оно, право да кажемо, у ствари тако су већином и радили у нас они, који се зову достављачи, а које, једне плаћа управник вароши, а друге министар полиције. Али, ја овде не разумем такве несрећне органе. *Него по јевропски спремну, поштену, савесну тајну полицију.* Да кажем одмах и зашто. На западу је већ позната ствар, да сви лопови, касири, дефраудаити, бегају у два правца. Или у Америку, или на Исток. Али у последње време, као да ће прекоморска слободна земља, да затвори своје обале јевропским лупежима и лоповима. Ваш последњих година американска полиција издаје редовно све кривце, који јој из Јевропе добегну. Изгубив тамо свој Елдорадо, сви јевропски банкари, касири, који се спремају да буду фалсификатори и лопови, погледају весело на ове наше, источњачке, крајеве. Учинив злочин, они ће бегати к нама, па: или међу нама да остану и живе, као бајаги неки трговачки агенти, приватни инжињери, рајзендери и т. д. или ће у брзом возу, а и у експресу, прејурити Србију, знајући унапред насигурно, да их овде неће знати ни умети нико пронаћи ни ухватити. Ово је цела истина. У Цариграду, Кајиру, и другим источњачким варошима, има безброј јевропских лопова, који тамо, више пута уз добру напојницу властима, сасвим слободно, а и под другим именом, живе, али сва су та лица железничку пругу сербез прешла од Београда до Цариброда или Ристовца. Не треба крити, а што ђавола и да кријемо, када се то зна. Зар није било и по страним новинама пуно прича и пицена: како су странци, немајући пасоша на уласку у српску престоницу жандару утрапили у шаке — јеловник....* — Једну крајњу неспремност наше полиције нека илуструје догађај, који сам слушао са меродавне стране. То је било 1888. године.

У лијонској банци у Паризу беше учињена крађа. Штета беше на милијун. Суме се тачно не сећам. Или беше више, или мало мање. Удешени су били лажни чекови, фалсификоване књиге, а нека је сума дигнута и у готовини. Разуме се, крађа је ишла годинама. Када се је ушло у траг, сумња падне на два чиновника банкина, којих је одма и нестало из Париза. Париска полиција предузме све мере, али лопови као да у земљу пропадоше. Као обично што се тамо ради, полиција стане тајно посматрати и пратити она лица, која су са лоповима у пријатељској или љубавној вези стајала. И није погрешила. Једнога дана љубазница једнога од оне двојице лопова добије писмо, на коме је стајао жиг поште штутгарске. У писму је од прилике писало ово: „Мила моја, кроз три дана ми се крећемо на Оријент. Када се настанимо, писаћу ти, да нам тамо дођеш. Ми смо потпуно здрави. Јави нам о свему на адресу — *R.... post restante Belgrad*.... — Наравно полиција отвори писмо, прочита, затвори га и врати га пошти, да га преда по адреси. Али у исти час шеф тајне полиције *Суде*** крене се са инструкцијама свога министра у Београд. Када је стигао овде, *Миле*, тадањи француски посланик, одведе Судеа и представи га српском министру спољних послова с молбом, да се кривци, који тако лако сами улазе у замку, похватају. Министар позове одмах управника Београда и саопшти му ову, и за најобичнију, дечију памет врло лаку истрагу. Још се и сам Суде понуди, да и он суделује, али управник изјави, да није потребно. И помислите! шта је овај српски глупак учинио. Чим се из министарства вратио у полицију, наредио је, да се спреме четири жандара!!! Поведе их собом у пошту и намести их пред оделењем, где се издају писма са post restante!!!! Наравно издао је наредбу: када поштар викне да жандари шчепају Французе. Суде за ову крајњу будалаштину није знао. Седео је у „старом здању", очекујући сигуран резултат, и верујући, да је Београд у цивилизованој земљи, и да се бар на управниковој столици не трпе звекани. Али се преварио... Она два лопова дођу у Београд. Одседну у „Империјалу", разуме се, под другим именима. И, наравно, један од њих оде у пошту. Пажљиво ступи унутра и стане разгледати по оделењима — када тамо седе она четири жандара. Седе и чекају. Како се је слатко овај Француз морао српској глупости насмејати. Разуме се — писмо није ни тражио, него се одмах врати у хотел. И оба првим возом отпутују. После кратког времена, она девојка у Паризу добије из Цариграда друго писмо, у коме је стајало овако: „Драга моја, ако си ми писала у Београд, ја нисам твоје писмо узео, јер сам отишао у пошту, нашао тамо на постављену стражу, можда ради нас, или кога другога.... Са тога смо одмах отпутовали даље.... Пиши ми овде на адресу: Perier и т. д...... Причајући овај догађај, Суде је завршио: ја сам пропао Јевропу, најмање десет пута у накрст, видео сам и лепих и ружних ствари, али тако глупог управника нигде нисам нашао......

---

* „Illustrirte Welt", за забаву својој публици, прича: како је некакав келнер у Темишвару тражио од полиције загранични пасош, па га није могао добити. У Аустро-угарској, као што смо видели има пуно прописа, који се морају испунити, те да се пасош добије. Келнер, у недоумици шта да ради, а желео је да пређе у Србију, падне на једну оригиналну мисао: нађе негде сточни пасош и са њим пропутује по Србији и т. д. Четири године тумарао је овај обешењак, а када се је натраг вратио, показивао је пасош публици. На њему је било пуно виза, као: виђен за даље путовање и т. д.

** О *Судеу* и *Гороу*, чувеним париским полицајцима, њиховој окретности и вештини, писаћу особено....

(наставиће се)

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

II.

1.) О упадању кроз прозоре.

По себи се разуме, да лопови и томе шуму уму да доскоче; јер поставе увек некога од свога друштва да стоји под прозором, па да у случају потребе пажљиво причекује у руке сваки отпадак од прозора.

Сем наведенога има још и једна справа, помоћу које се шипке на прозорима могу учинити безопасним. То су велике кљеште. Њих употребљавају лупежи само онда, ако их могу где год у близини самога места добити (позајмити), и ако се увере, да помоћу њих могу успети, а да шипке не морају истављати. Ако на шипкама са стране има згодно место, где кљеште могу ухватити — а тога готово увек има — онда се (види слику в.) такве две шипке, које једна поред друге стоје, кљештима свака за се извија спреда све дотле док се не добије довољан простор за провлачење.

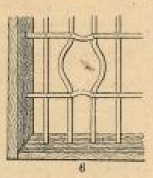

в

Осим шипака има још и нешто друго, што при упадању кроз прозор смета. Пре свега то су крила прозора, која стоје или пред шипкама, или иза њих, или и пред њима и за њима. Па и овде има разних манира, али се они готово увек односе на саму конструкцију прозора. Најмање тешкоћа по правилу чине спољни прозори, који се споља отварају, јер су њихове шарке намештене споља, те је лако до њих доћи. Те шарке су нарочито на сељачким кућама тако лабаве и траљаво начињене, да се могу често и са неким јаким перорезом пресећи. Чим се скину шарке са оба крила прозора, онда се она могу врло лако скинути, само ако брава, којом се изнутра затварају није нештачка.

Ако пак шарке на прозорима даду какав озбиљни отпор: или се оне ма из каквог било другог узрока не даду уклонити; или ако крила прозора иду унутра, онда лупежи нападају на сâм затварач. Какав је пак затварач на прозору, са тим лупеж мора пре свега на чисто бити. То дознаје он обично много раније преко својих помагача. — Ако је тај затварач каква обична ригла, или ма какав други прост затварач, то га он онда врло лако отвара. На ту цељ пробуши он с поља, а у близини самога затварача, једну повећу рупу, тури кроз њу једну жицу, те помоћу ове отвори затварач. Па како лопов може са стране кроз стакло од прозора, да прати кретање те његове протурене жице, то му онда то отварање затварача не задаје никаквих тешкоћа. А ако се ипак какве тешкоће појаве, или ако је сâм затварач такав, да се до њега помоћу протурене жице не може лако доћи, онда лупежу обично не остаје ништа друго, но да окно на прозору разбије, и то оно окно, кроз које најлакше може до затварача доћи и отворити га.

Окно на прозору може са на више начина уклонити. Има их доста, који држе, да лопови у неким приликама исеку окно. Али то у истини не стоји. Ни један лопов то неће чинити, па ма се он у томе код најбољег стаклоресца вежбао. А ево за што. Хоће ли се н. пр. какво окно помоћу дијаманта да исече, то се онда мора то окно пре свега унаоколо засећи, па онда се мора дијамантом дотле туда вући и куцкати, док окно најзад и изненада не испадне. На куцкање се лопов за цело неће радо одлучити, јер оно може за њ од кобних последица бити. А баш ако се при каквој похари и нађе какво исечено окно, то онда треба знати, да је то само фингирано. У таком случају може се претпоставити, да је то исецање било у какво згодно време и у згодној прилици, па да је окно опет брижљиво на своје место уметнуто, па тек доцније, кад се потреба указала, опет извађено, само да би се могло држати, да је у дотичној кући похара учињена од стране неког другог, а не баш од онога, који ју је доиста и извршио.

Окно на прозору уклања се обично тиме, што се овај кит око њега оструже, нарочито док је још свеж и мек. Тај се кит може лако остругати и ако је старији, само ако је био јако изложен сунцу, те је услед тога постао крт. Као што је познато, кит се састоји из креде и кудељног зејтина, који се у току времена оксидира, те не може више да се одупре утицајима атмосфере, а креда још мање, јер је она сама по себи крта супстанција. Такав стари кит постаје на тај начин сасвим сув, и састоји се из самих тространих призама, која једна до друге стоје, и које се помоћу ножа, или друге које подобне алатке могу врло лако и без икаквога шума остругати. Али како се ретко може наћи на мек, или сасвим сув кит, и како за стругање његово треба повише времена, то онда лупежи по правилу тај посао и не предузимају, но приступају разбијању прозора. А то тек уму они врло вешто да изврше. По себи се разуме да је при том послу најглавнија ствар, да се избегне сваки шум, кога стакло при отпадању може да проузрокује. Мора се, дакле, предупредити да оно не падне на под т. ј. оно се мора слепити. На ту цељ превуку лупежи цело окно тако званим фластером т. ј. узму комад платна исте величине као и окно, па га онда превуку таком супстанцијом, која добро лепи. То је обично тесто, ћириш, смола и т. д. Кад тако платно на окно брижљиво рашире, да је свуда добро залепљено, онда га обложе још каквим меким предметом нпр. крпом, травом, сеном и т. д., само да на тај начин отклоне сваки могући шум при паду стаклета. Кад то све тако припреме, онда почну најпре полако, а затим све јаче и јаче окно у средини његовој притискивати, док оно не прсне. На тај се начин по правилу не чује никакав шум, јер размрскана стаклад остану на превученом платну залепљена, и при паду због крпе, траве, сена и т. д. не чине готово никакву ларму. А ако се и поред свег тога деси ларма од стаклади, онда лупежи чепају неко извесно време, да се увере, е да ли је ко ову чуо. Па ако у кући остане све мирно, онда наставе свој посао, те полако затварач на прозору отворе и ушуњају се у кућу.

Како се пак у прозорима често, а нарочито код сељака, држе разне флаше, чаше, лонци са цвећем и т. д., то онда нарано, да и ти предмети стоје лупежима много на путу. Зато они у таком случају провуку руку кроз већ разбијено окно, па извуку напоље један по један од тих предмета. Ако пак не могу кроз то окно сваки предмет да дохвате, они онда приступају разбијању другога окна, на већ напред поменути начин. А ако и тада не успу, онда се обично окану започетог посла.

Па и саме завесе и ролетне на прозорима сметају лупежима у извршењу њиховог посла, јер се прозор не може без икаквог шума отворити, ако је завеса или ролетна спуштена. Деси ли се то, онда они разбијају оно окно, где се налази врпца ролетне, те да на тај начин до ње дођу и ролетну уздигну. Али ако опазе, да се то дизање ролетне може осетити, они је онда пресецају попречке, отсечени доњи део извуку полако и нечујно напоље, па онда приступају даље своме послу.

ОДГОВОР*

на питања упућена правницима у бр. 15. на стр. 117, овог листа од прошле године.

Прелистављући обилату садржину овог ваљаног листа за прошлу годину, видео сам, да ни један од правника није одговорио на питања упућена правницима у 15-ом броју од 15. новембра.

Да неби постављена питања остала без одговора, јер да га је до сада било, без сумње би га уредништво, према изјављеној готовости, оштампало, ја ћу на њих у кратко изложити своје мишљење. И ако је доцкан, опет је боље икад него никад.

После наведеног примера положена су ова два питања:

1.) да ли се иследник *[illegible]* учинио што је окривљеног (за убиство) на основу §. 171. крив. пост. пустио на јемство у слободу, кад дело *није признао*; и

---

* Овај одговор послао нам је из унутрашњости један одличан правник и судија.

2.) да ли та његова ранија радња (о пуштању на јемство) доцније, по свршеном делу код суда, кад су кривци и осуђени, подлежи каквој одговорности или не?

Претходно би се могло казати, да би радња иследникова била неправилна и погрешна, када би он окривљенога за злочинно дело (као што је у наведеном примеру убиство) пустио на јемство и у слободу, па ма окривљени потпуно кривицу признао, а још већа је његова грешка, када окривљени дело не признаје. Ни у ком случају иследник не може окривљенога за злочинно дело пустити на јемство у слободу, јер зато нема законог овлашћења, већ једино може за преступе, као што је предвиђено у §. 131. *а.* крив. пост. §.§. 170. и 171. крив. пост. само *суд*, а не истражна власт, може кривца на јемство пуштати. То се јасно види из самог текста ових прописа.

Према овоме, на прво питање, ја бих у опште одговорио: да је се иследник огрешио о закон, што је окривљеног на јемство ослободио притвора, без обзира на његово непризнање, јер је наведена кривица, која се окривљеном на терет ставља, злочинне природе. Али та његова грешка у исто време не чини и кривицу, за коју би он требао по закону да одговара. Нарочито, ако се иначе из свестране истраге тога дела не може да нађе ничега другог, што би могло утврдити, да је иследник био заинтересован, и да је поред свога уверења, да је то погрешно што ради, ипак из рђавих намера, да некоме нашкоди или другоме користи, које би се намере и доказале, окривљеног на јемство притвора ослободио. Или најзад, да је знао да је неправилно такво пуштање на јемство, па опет окривљеног пустио из недовољне обазривости или нехата. Без доказане кривичне намере или нехата, просто је неразумевање закона.

Кад би иследник за овакве своје погрешке кривично одговарао, онда би било кривице и у сваком његовом раду, који му суд као неправилан и погрешан уништи, а и судије у суду одговарале би за доношење оних одлука, које би им виши судови поништавали, и ако нема ни помисли од кривичне намере или нехата тих чиновника, у таквом њиховом раду.

Дакле у наведеном примеру, и ако је иследник погрешно пустио окривљеног на јемство за учињено убиство, кога не признаје, ипак он тиме није учинио никакву кривицу, која би се казнила по крив. законику, па ни из §. 127. ист. зак. за коју се пита, кад из истраге није ништа изнето, из чега би се могла утврдити кривична намера или нехат иследников у доношењу такве одлуке.

Из другог питања дâ се лако извести, да се на прво питање очекивао одговор противан овоме, што сам га изнео, иначе се не би онако поставило.

Према изложеном мишљењу о првом питању одговор на друго, веома је лак: кад нема кривице до иследника у томе што је пустио окривљеног на јемство, док га још није суду спровео, онда за ту исту радњу не може бити крив ни доцније, по свршеној расправи код суда, кад су кривци осуђени.

На против, ако би се утврдила кривица иследникова у пуштању окривљеног на јемство у слободу, онда би иследник за ту своју кривицу одговарао и доцније, па ма кривци не само били осуђени, већ и казну издржали. Само би у овом случају ваљало имати на уму прописе о застарелости, е да ли није по њима кажњивост уништена. Код кривица тражи се материјална истина. Кад ће се истрага отпочети не утиче на суштину кривице.

Чиновничке кривице нису условљене само тужбом оштећеног лица, већ се с погледом на §. 4. крив. пост. суде и по службеној дужности. С тога чиновника за његове кривице може оптужити сасвим незаинтересовано лице, као што се у наведеном примеру помиње, па чак његове кривице могу се иследивати и на просту безимену доставу према §. 53. крив. пост.

На завршетку ове кратке речи могу додати: да у напредак питања, која се буду постављала, треба да су прецизнија, јер од тог зависи потпунији и правилнији одговор. **Д. Н. С.**

ШТА НЕДОСТАЈЕ ОВДЕ?

Начелнику ср. Н. јавио је Петар Петаковић из села С. да су му непознати лопови разбили вајат и из њега однели многе ствари у вредности 200 динара. Крађа ова извршена је ноћу. Ко му је исту извршио не зна, нити може на кога сумњу да полаже.

Иследна власт учинила је по овоме све, што је дужна била да учини. Но сав јој труд беше безуспешан. Крадљивци се нису могли пронаћи. Иследна власт према томе донела је овако

решење:

Пошто се не зна учинилац крађе извршене Петру Петковићу из С. то ово-ср. иследна власт на основу § 29. кривич. суд. поступка решава: да се по овоме свака даља радња прекине и акта у архиву остане.

18. фебруара 1892. год. Начел. ср.
у Н. **Н. Н.**

Питање: Јели правилно иследна власт поступила, кад је овако решење донела? Шта недостаје овде? И, како је требала иследна власт да поступи у овоме случају, кад се учинилац дела не зна?

Први правилан одговор на ово питање, штампаћемо у нашем листу.

ЈЕЛИ ПО ЗАКОНУ?

НА РАЗМИШЉАЊЕ ПРАВНИЦИМА И ПОЛИЦ. ЧИНОВНИЦИМА

Начелник среза К. потврдио је једно овако:

Поравнање:

Између Косте П.... и Димитрија М.... закључено на следећи начин:

1. Ја, Димитрије разбио сам и покварио чесму зидану, Костину, постојећу „у о.....“ на путу, и од исте однео цигле, чункове и камена корита, што је код моје куће нађено приликом полициског увиђаја. Па да не би пао под кривичну одговорност за поништај туђег имања, — обвезујем се да направим исту чесму у свему онако, како је била кад сам је порушио; итд.

2. Све ово обвезујем се да урадим о свом трошку до конца месеца августа ове године; а ако то не урадим до рока, онда да накнадим сопственику Кости на име оштете 600 дин.

3. Ја, Коста, пристајем на предње услове.

4. Ово поравнање има бити потврђено код среске власти.

21. јуна 1897 год. Поравнали се
у К... **Димитрије М...**
Коста П...

Да су Димитрије и Коста које потписани познаје ово поравнење у свему за своје пред влашћу признали и међусобом закључили, то тврдим по наплати таксе.

№ 0000. За начел. срес. писар
26. Јуна 1897 г. (М. П.) **Р...**
у К...

Дакле, из овога поравњења види се, да је ова чесма *Костина*. Но није тако. Она је својина са свим другог лица, које је тек данас сазнало ко је чесму порушио и материјал однео, зашто је подигло кривичну тужбу противу Димитрија и Косте.

Како ће се дело код суда свршити то ћемо доцније видети.

Сада настаје питање: јели Димитрије учинио само поништај туђих ствари — § 292. крив. закона? или има још и друге кривице, што је сав материјал однео својој кући да себи користи прибави?

Дали је полициска власт поред јасног прописа § 294. крив. зак. могла дело прекинути и поравнење тврдити, кад овде стоји још једна кривица поред оне из § 292. крив. зак. и најзад, да ли је предходно требало од појављеног сопственика — Косте — изискати уверење месног општинског суда: у чијем се атару налази поништено добро; да он докаже својину, па дело прекидати и поравнење тврдити? Јер ухваћени кривац хита да се што пре изравна, да не би казну искусио и непитајући, чија је својина поништеног добра а нарочито кад је поравнење под повољним условима као што је ово.

Док се чесма обнови као што је била потребно је 1000 дин. Међутим Коста је пристао за 600 дин. у своју корист.

Молим уредништво „Полициског Гласника“, да преко свог листа ово изнесе на јавност, да се види: имали неправилне радње приликом прекидања истраге и тврђења поравнења?

Примите уверу мог одличног поштовања

15. Јануара 1898 год. **М. J. Е.**

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Милош Којић из Кораћице и **Никола Јовановић** из Бегаљице, оглашени су за хајдуке актом начелства округа подунавског од 4. августа 1897. године № 12.799, а ухваћени су 9 октобра исте године у кући јатака и саучесника њихова Милорада Ковановића из Тулежа. Ми ћемо да изнесемо само у колико се по званичним подацима о њима зна. Можда их има и више. Да почнемо:

I. Милош (28 год.). — Још у малолетству, у 19. години својој осуђен је пресудом апелационог суда № 2231. на 6 год. робије за убиство. То је било 1889. године. Од тога је издржао само две године а за остало је помилован. За тим, поротном пресудом београдског првостепеног суда од 1. децембра 1895. године № 17.413 осуђен је на 20 година робије у тешком окову, а за дела: што је ноћу између 31. јула и 1. августа 1894. године још са некима, које није хтео проказати извршио разбојништво, напао на кућу Димитрија Седларовића из Кораћице, па њега и жену му Радојку повредио и отео им пушку и револвер. Даље, што је ноћу између 9. и 10. истог месеца из затвореног тора покрао Животи Тришићу из Међулужја 6 оваца, и најзад, што је 14. истог месеца обио сандук Танасија Арсића из Раброва, који му је стајао у соби, и из истог однео му ствари.

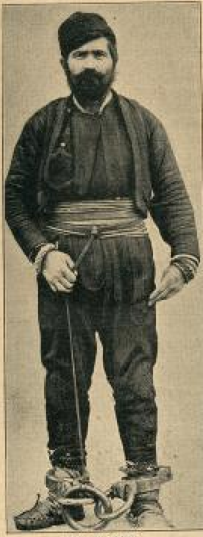

Милош Којић

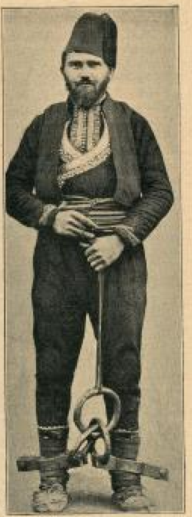

Никола Јовановић

II Никола (27 година). Осуђен је био поротном пресудом београд. првостеп. Суда од 27. фебруара 1892. г. № 2918$^1/_2$ (као малолетан) на 2 године робије без окова, што је са друштвом ноћу 30. новембра 1891. год. извршио опасну крађу Марку Мајсторовићу из Ропочева, и поротном пресудом истог суда од 27. маја 1895. г. № 7586, на 13 година робије у тешком окову, што је ноћу између 29. и 30. децемб. 1894. г. са друштвом учинио опасну крађу Обрену Мајсторовићу из Гудеријаца.

III. **И Милош и Никола** са последњих осуда — робије — утекли су 27. фебруара 1897. г. и од тог времена па док нису ухваћени учинили су више казнима дела, за која су сада и стављени под суд и то: 1. Што су истог дана приликом бегства убили Павла Станчића, и ранили Филипа Јовановића осуђенике, испред којих су и побегли; 2. Што су ноћу између 3. и 4. априла 1897. г. извршили опасну крађу Драгомиру Ранковићу из Даросаве; 3. Што се ноћу између 31. маја и 1. јуна 1897. г. извршили разбојништво над Светиславом Љубичићем из Дрлупе; 4. Што су 3. јуна 1897. г. извршили разбојништво над Драгомиром Живковићем и женом му Љубицом из Трбушнице; 5. Што су између 8. и 9. јуна 1897. г. извршили разбојништво над Спасојем Павловићем из Рогаче; 6. Што су ноћу измађу 15. и 16. јуна 1897. г. извршили разбојништво над Светозаром Јованчевићем из Влашке; 7. Што су 1. јула исте год. извршили разбојништво над Милошем Лазићем из Влашке; 8. Што су између 10. и 11. јула исте год. извршили разбојништво над Станком Марковићем из Рајковца; 9. Што су ноћу између 11. и 12. јула исте год. извршили разбојништво над Милованом Матејићем чуваром железничке пруге; 10. Што су исте ноћи извршили разбојништво у Влашком Пољу над г. Јосифом Хаморским чинов. железничким; Драгутином Петровићем и Васом Вулетићем скретничарима; 11. Што су између 29. и 30. јула исте год. извршили разбојништво над Николом Станићем мех. из Копљара; 12. Што су 31. јула исте год. извршили разбојништво над Петром Дамњановићем, Милованом Трункиновићем, Андријом Мирковићем, Симом Влајићем, Миланом Голубовићем, Стеваном Голубовићем, Алексом Петровићем, Станимиром Перићем, Радојом Митровићем и Живојином Мијићем сви из Вел. Крсне; 13. Што су око половине августа исте год. извршили разбојништво над Милојем Јоцићем, Костадином Јоцићем и Ђурицом Никовићем из Влашке; 14. Што су 18. августа исте год. извршили разбојништво над Цветком Вељковићем и сином му Иваном из Дубоке и Танасијем Јовановићем и Миленком Андрејићем из Границе; 15. Што су између 30. и 31. августа исте год. извршили разбојништво над Станком Марковићем из Рајковца; 16. Што су између 14. и 15. септем. исте год. извршили разбојништво над Матејом Љубинковићем и његовим укућанима из Губеревца; 17. Што су исте ноћи извршили разбојништво над Пантом Николићем из Губеревца; 18. Што су између 21. и 22. септем. исте год. извршили разбојништво над синовима Радована Цвејића из Бегаљице, и том приликом убили му сина Панту; и 19. Што су између 1. и 2. октобра исте год. извршили разбојништво над Јанићијем Маринковићем и укућанима из Влашке и тада њега ранили а убили му жену Миросаву и сина Димитрија, а ранили му синове: Проку и Алексу.

Риста Михаиловић. Родом је из Требиња, стар је 41. год. Неписмен је. Надничар је по занимању. Небројено пута био је [illegible] кажњаван због скитње и крађа, које су му, што но веле, и у крв прешле.

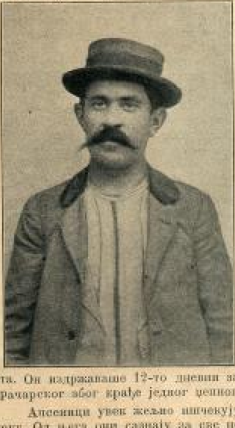

Један догађај, који се десио у апсани главне полиције јула месеца прошле године, најбоље ће нам показати неваљалство Ристино и његову страст за крађом. Да га испричамо.

Неки Мошон Мордохај, просјак, беше осуђен од стране кварта савамалског на три дана затвора због прошње. То је један стар, слаб и сакат јеврејин, који, и ако беше јули месец, ношаше на себи кожух а врх њега још и зимски капут. Затворише га у општу апсану звану — „главњачу“ у којој беше и овај Риста. Он издржаваше 12-то дневни затвор по пресуди кварта врачарског због крађе једног џепног сата.

Апсеници увек жељно ишчекују да им дође какав нови друг. Од њега они сазнају за све новости у вароши, а поред тога, код њега се обично нађе по нека „грандељ“ и по нешто „пљуганица“. Тако је било и са Мошоном. Чим су се врата апсанска за њим затворила, окупише га „шатравци“ са свију страна запиткивати. Једни га тешају, други га сажаљевају, а трећи, чије срце беше више болећиво, приђоше, да се с њим упитају за јуначко здравље. Међу овима беше и Риста, који нађе за „сходно“ да Мошону каже неколико утешних речи, и да га, онако пријатељски, лупне мало руком по рамену и по прсима. На све ове изјаве пријатељства, Мошон не рече ни речи, већ се мирно повуче у један кут апсане и леже. Услед толике његове непажње, „шатравци“ га добро изгрдише и исмејаше, па онда наставише даље свој обичан разговор. На Мошона нико више и не обраћаше пажње. Једини Риста кад-кад онако испод ока погледаше на њега.

Наста ноћ. У „главњачи“ упалише једну малу лампу. Стражари заузеше своја места, а кроз ходник одјекну глас старог апсанџије чича Дојчина: „спавај“. На ову једну једину реч сви затвореници ућуташе. Све занеми. Наста тајац.

У „главњачи“ полегали где је ко стигао. Нема ти ту ни простирача ни покривача већ само голе даске. Мошон закопча свој зимски капут и заспа као заклан. За мало, па и сви остали поспаше а Риста већ отпоче и хркати. Да га је неко тада посматрао, мислио би, да три ноћи није спавао, али кад би га мало пажљивије загледао, опазио би, како му се, с времена на време, отварају очи и жудно погледају на ону страну где је Мошон лежао. . . .

Док је Риста онако жудно погледао на Мошона, дотле је неко још жудније погледао на Ристу. То беше један младић, од својих 20 година, који лежаше у близини његовој. И он се, као и Риста претвараше као да спава. Тај младић беше Лазар Кретић, чувени крадљивац, који не избијаше из полицијске апсане. Он се на њу беше тако свикао, да му је необично било кад се налазио у слободи, у којој од своје 15. године није провео више од 5 месеци! Све остало време, до своје 20 године провео је по затворима а највише у „главњачи“ главне полиције. У њој је он одрастао; у њој се осећао као у „својој кући“; у њој се упознао са свима важнијим крадљивцима и коцкарима; и најзад, у њој се он школовао у лоповлуку и осталим неваљалствима. У времену, кад се овај догађај десио, он беше добро печен у своме „занату“.

Рекосмо већ да он жудно посматраше Ристу. То није било без узрока. За време, док је Риста, онако пријатељски, лупкао Мошона по рамену и прсима, Лазар је опазио на његовом лицу један лак осмех, — један израз задовољства и радости.

Лазар беше лопов „првога ранга“. Као такав, разумео је шта значи онај осмех Ристин. Према томе, не треба се чудити, што онако жудно погледаше на Ристу. У осталом, није га дуго ни погледао. Чим се стражари изменише, — а то је било око 10 сати, — Риста се лагано и опрезно подиже са свога места; поче разгледати пажљиво око себе и к'о сушта мачка допузи до Мошона. У једном скоку Лазар је већ био код њега. Ухвати га за капут и шапну му: „Еј, мајсторе! И ја сам ту“. Ристи не беше ово право, али немаде куд, већ му одговори: Пс..с..с делићемо. На којој му је страни кеса? На левој. Јел' повећа? Прилична је! У капуту? Не! Испод кожуха... То ће тешко ићи... Он је легао на леву страну. — Лако ћемо за то. Јел ти оштар нож? Јесте....

...Овако шапућући, Риста и Лазар легоше поред Мошона и то један с једне а други с друге стране. Лежаху тако неко кратко време па за тим отпочеше операцију. Риста, правећи се да је сањив и окрећући се онако „у сну“, гурну Мошона, који се мало покрену и настави хркање. Риста и Лазар очекнуше неколико тренутака па за тим расекоше Мошону капут и кожух; извукоше кесу и вратише се тихо и нечујно на своја места. Кад су одрешили кесу, нађоше у њој: један наполеон, један дукат, једну сребрну турску лиру и 7—8 динара у сребру. Мошон је био опљачкан... Сирома Мошон! Била је то ситуација и смешна и жалосна.

Сутра дан Мошон поче запомагати, к'о да му је кућа над главом изгорела. Ова вика пробуди не само затворенике и апсанџију, већ и самог дежурног члана. Члан са апсанџијом одмах уђе у „главњачу“. Тамо је био овакав призор: Мошон се бије у груди и кука колико га грло доноси. Да су му оба ока ископали не би толико јаукао. А, Бога ми, није ни шала! Целога је свога века просио док је скупио оно мало новаца, па му сада однеше све до последње паре. Једва је сиромах умео да каже колико је имао.

Претресоше све апсенике; прегледаше сваки кутић у „главњачи“, али узалуд. Пара нигде нема. Риста је чак протестовао, што га претресају због једног просјака, који, вели, целог свог века није ни видео толико пара а камо ли, још и да их је имао. Лазар само ћути.

...Изађоше из главњаче и одоше у апсанџијину собу. Почеше испитивати једног по једног апсеника. Дежурни члан проба на леп начин. Обећава и награду ономе, који му каже где је новац. Све забадава. Сваки се куне оним што му је „најмилије“ да ништа о томе не зна. Апсанџија да пукне од муке. Најзад узе корбач. У томе тренутку доведоше Лазара. Када је угледао корбач, језа га подузе. Међу тим, апсанџија, познавајући га као „злу пару“ навали одма на њега да каже где су новци. — у противном, прећаше му корбачем и ћелијом.

Није требало много па да Лазар све призна. На питање: где су новци, одговори: да су сребро прикрили испод једне даске у главњачи, а злато су прогутали. Он је, вели, прогутао дукат а Риста наполеон и пола наполеона. Риста у почетку одсудно одрицаше, али, кад се нађе сребро на месту, које је Лазар означио, немаде куд већ је и он признао.

Нећемо причати шта је даље било. Доста ће бити, кад кажемо само то, да је Мошон захваљујући *рицинусу* после два дана, на велику своју радост, дошао до свога новца. Риста пак и Лазар, одлежали су још по један месец у затвору, па кад су били пуштени у слободу, љуто су проклињали *рицинус* и његове *последице*.

Сима Баста. — И ово је изданак са стране, који нас је овде „усрећио“. Сима је рођен у селу Рибнику, у Хрватској. Тамо је и одрастао. Тек му је 21. год. По занимању је келнер. Средњег је раста; у лицу плав. Од своје породице има само брата Николу, који је пекарски момак. Сима живи у Србији од пре 13 година. Ал' то време није употребио на частан и користан рад, него на отимање туђе имовине. Да поменемо само ово, што је забележено у судским и иследним актима.

Ноћу, између 7. и 8. фебруара прошле године, Симо је извршио опасну крађу Петру Сотировићу кафеџији овд. За ову крађу осудио га суд за град Београд на четири године робије у окову. У Новембру месецу пр. године, спроведен је управи београдског казненог завода на издржавање оне казне. За то му, ево, слику и доносимо.

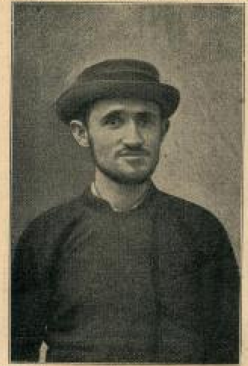

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Занимљиви догађај. — Било је то на прузи железничкој близу Хамбурга. У једноме купе-у седео је један постар господин а према њему неки млад путник. Беху њих двоје сами у купе-у. Ћутали су. Стари господин испод ока погледаше на свога суседа. Учинило му се, као да ће то бити какав фини коцкар, који пресреће путнике по железничким вагонима, па их онда фино опљачка. То је закључио и по томе, што је његов сусед био немирнога духа, јер се често подизаше са свога седишта... Да би могао своју сумњу јаче утврдити, намисли, да се учини као да спава, а међу тим, пажљиво ће мотрити на сваки покрет свога суседа. Тако и учини. Завали главу на једну страну и учини се као да га је сан савладао. Шешир му пао на седиште, ал' се он на то није осврнуо. Хтео је своју намеру потпуно и до краја да изведе. Млади путник видећи, да његов сусед спава, скочи са свога седишта и наднесе се према староме господину. Нешто је дуго и пажљиво гледао. Мора бити, да је нешто povoљно спазио, јер му се усне на смех развукоше. Очи му се засијаше необичном радошћу. Брзо се окрену и подиже руку према својој ручној торбици. Отвори је. Из ње извуче једно мало стакоце са неком провидном течношћу. Но тек што се хтео осврнути и прећи страницу, овај га дочепа за гушу и поче стезати. Јадни младић једва кркљаше под старчевим снажним притиском. Старац викаше: Лопов! Кесарош! Арамија!.. Лом. Уђе кондуктер. Старац се заморио те је изгледао к'о кувани рак. Једнако виче: Лопов! Кесарош!... Једва ослободише младог путника из старчевих шака.

Шта је било? Наравно, нешто, што је изазвало општи смеј. Да чујете само. Овај младић био је агент неке фабрике, која израђује течност за *брзо растење косе*. Видећи, да је глава старчева *ћелава*, хтео је полако да му намаже теме оном течношћу, те да се увери: какво ће брзо дејство имати тај најновији проналазак, па да на тај начин рекламира фабрику свога шефа. Ал' старац је опет другчије мислио. Он је држао да је овај младић коцкар и кесарош, па за то је онај џумбус и направио. Ето, шта се све не може десити на железницама. Ал' се и путник уверио, да не пасује свачија глава за рекламирање новога проналаска — *за брзо растење косе.*

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ.

II. Јатаци.

(наставак)

Љубисав Бонџулић

Светолик Бугарчић

Љубисав Бонџулић, из Каленића, 20 година робије,
Светолик Бугарчић, из Смрдљиковца 5 година робије.

ПРВА ПРЕВАРА.

— Причаћу вам, ал' под условом да моје име не спомињете, рече нам један бив. коцкар и варалица, који већ од више година живи поштеним животом у једној нашој паланци... То је било давно. Имао сам тада тек 17 година. Био сам у трговини код Н. Добро ми је ишло. Недељом и празником одлазио сам са друштвом код „Коларца" на чашу пива. Ту смо се добро проводили. Тада ова кафана није имала сâлу као сада. Јок! Било је само главно одељење са улице, и онда неколико споредних соба из авлије. У оно доба, кад сам ја тамо одлазио, ову кафану држао је пок. Никола Прапорац, кога смо сви звали „Ћир Никола". Обично је Ћир Никола седео за једним столом до самих врата, која воде у одељење где се пиће точило. Његово једино друштво било је претстављеноју — Стеви Гојковићу, који је тада продавао мирисљаве сапуне и давао по мало новац под интерес. Стева је носио црвени турски фес, а носио се увек лепо и укусно. Ћир Никола радо је разговарао са Стевом, и приметио сам, да је бивао некако туробан, ако би се Стева, ван обичаја, где год мало дуже задржао. Обично је Стева пио бело вино са содом, а Ћир Никола или је попио чашу пива или не. Тек њих су двоје разговарали до миле своје воље. А ми, омладина, у друштву са још неким „асли-пепачима", седили смо према њима за столом. Пили смо, па смо боме често и певали. Пок. Андра Вукашиновић, па онда пок. Светозар Драгутиновић били су певачи на гласу. Кад они запевају а ми тек ударимо у „брум хор", онда је чак и пок. Јакшић ударио код Ћир-Николе на „стару креду". Волео је песму па се с нама тако до зоре веселио. И јес оно било друго време, други људи, друго све. Све је то лисало једним животом. А данас? Него да вам даље причам. Тако једнога празника у вече, седимо као обично за нашим старим столом. Пијемо и певамо. Ђура тада није био међ нама. Весеље је текло да не може боље бити. Погледам често на онај стô где обично седи Ћир-Никола, ал' Стеве нема. Седи сâм Ћир-Никола, наслонио главу на обе руке па дремуца. Без Стеве му је било дуго време. Кад бѝ тако око поноћи, нама песта новаца, а занула на нас нека хала па би још пили. Управо тек би почели да пијемо „момачки и јуначки". Бесмо пали некако у очајање, што смо остали без новаца. За нашу несрећу био је неки нов „цалнкелнер", па нисмо смели дугове правити. Шта ћемо сада? Андра се занео па пева: „око врата, крст од злата, Анка има на прсима"..." Да полудимо од раздраганости... Гледамо, а оно празне чаше на нас се осмејкују... Шта ћемо сад? питасмо се готово тужним шапатом. Не знам како, ал' мени сêву нека ђавоља мисао. Камо да није, јер је она била основ мојој даљој несрећи.

— Биће пара, рекох дружини.

— Како? граknуше око мене.

— Сад ће те видети. Има ли ко парче хартије?

— Ево, рече Светозар. Ово је парче од неке коректуре. Можеш се слободно послужити. И тако писац није Бог зна шта.

Узмем ову хартију и упутим се онамо где је Ћир-Никола дремуцао. Беше као што рекох сâм. Полако му се приближим и ударим га руком по рамену. Он се тrже... Сањивим очима погледа у мене. Ја, направио кисело лице, па једва говорим.

— Ћир Никола, рекох, знаш шта је ново?

— Шта?

— Твој — наш Стева Гојковић...

— Но, шта је с њим?

— Умр'о је ноћас. Ево, сад баш скупљамо добровољне прилоге да га можемо сахранити. Приложи што. Био је добар твој пријатељ. Севап је... Колико милујеш...

Ћир Никола се чуди. Поче се крстити, па промрмља: Бог да га прости. За тим завуче руку у џеп и извади пет динара у сребру.

— Ево, ово је од мене... Сирома Стева...

Примим новац па дођем друговима.

— Поручујте! Има пара!...

Ударисмо у нову тереванку. Пијемо и певамо. Ћир Никола поднимио се на сто па ћути или — дрема. У по нашег весеља бâну у кафану главом — Стева Гојковић. Ето ти белаја. По обичају седе за сто према Ћир-Николи. Гледам тамо а мислим да не дишем... Дирну руком Ћир Николу и овај се тrже. Протрља очи, гледа, па опет трља очи... Не верује очима. Једва се диже од стола па онда погледа право Стеви у очи.

— Ама јеси ли ти Стево?

— Ја сам!

— Зар ниси умр'о?

— Јок!

— Ех, обешењаци, преварише ме... Нека, нека, опет ће они оне паре код мене оставити.

Мени лакну на срцу. Видим да се оба слатко смеју. Стева гледа на нас па му се од смеха тресе фес на глави. Ми тек онда ударисмо у песму. У неко доба, оде Стева из кафане а и Ћир-Никола. Остаде само још мокра братија. На један пут пâде као из облака у кафану наш хоровођа Н. Ми загрејани, па се занели у севдалијске песме... Хоровођа седе за наш сто, некако баш до мене...

— Има л' што новога? упита ме он.

— Има, рекох.

— А шта?

— Зар не знаш? Умро Стева Гојковић! Сутра у 8 сахати сахрањиће се.

— Шта! узвикну хоровођа.

— Тако је! Него добро би било да наше друштво пева. Има ће се од од куда платити.

— Са свим тако. Сутра у 8 сахати да смо тачно пред његовом кућом. Знате где седи? Улица старог телеграфа до оног тишлера...

На томе је и остало. Хоровођа оде а ми у зору тек одосмо из кафане. Одатле смо отишли код „бумс-келнера“ на ракију, па око 8 сахати упутисмо се на зелени венац да једемо бурека. Кад смо савили у улицу старог телеграфа, смотрих пред прозором Стеве Гојковића хоровођу са још неколико скупљених певача. Хоровођа дува у свирајку и даје гласове: „свја, свја, свја“... Да пукнемо од смеха. У један пут отвори се прозор и на њему се указа глава — Стеве Гојковића. Певачи и хоровођа загребаше у доњу улицу и само смо чули по кад-кад: „свја, свја, свја“....

Ето, тако је то било. Знате Стеву? Ето, жив је, па нека вам он каже! А има вала и других наших „хунцутерија“. Младост, лудост. Ама то ме је одвело доцније на странпутицу, и сад сам као што видите — тамбураш...

ЛОПОВ БЕЗ — СРЕЋЕ.

......Шта оно рекох мало пре? Аха, знам! Обећао сам да ти причам, како сам прошао код Марка Стојановића адвоката. Е, ту кад сам остао жив, живићу још сто година... Онај несретник „Бурда,“ причао ми је како је са Живојином Јајићем предигао код адвоката Марка два ћилима. Вели, што смо се од тога лепо тројкарили — то више нема!... Ама је, вели, први ћилим и био богат! Права пиротска „работа.“ Коштао је брат брату 10 дук. цес. Но ми смо га „удомили“ за 4 дук. ц. па опет нама стига. Некако ме намами том причом на моје зло. Уђе неки ђаво у мене, па ме једнако копка, да и ја окушам тамо моју пусту срећу. Каже ми „Бурда“: ћилими су одмах испод басамака на једноме миндерлуку. Комотно уђеш, дигнеш и ухватиш „маглу.“ Лепо ме човек наведе на зло — па то ти је. Тако једном био сам на Калимегдану. Леп дан, и ако је био Јануар месец. Беше, ако се не варам неки празник. Аха, сећам се. Била су „три јерарха“... Ходим тако по Калимегдану, па се упутим поред „Круне“ право на кућу Марка Стојановића. Кад сам био према „Грчкој Краљици,“ а мени тек паде на памет „Бурдина“ приповетка о ћилимовима. У џепу нисам имао ни пребијене паре. Мислим се тако, па најзад рекох самоме себи: уђи Микице унутра, уђи. Зар не видиш да нема никога. Жива згода. Уђи само, Микице, уђи. И ја сам на моју несрећу ушао унутра. Боље да сам врат скрхао, но што сам то учинио. Онаког „зорта“ нисам имао од како сам из пелена изишао!... Слушај само. Уђем ти полако а све се обзирем. Нигде никога!... Натрапах до степеница. Погледам, а оно миндерлук, а преко њега леп ћилим. Право ми рече „Бурда,“ баш леп ћилим... Биће пара, мислим, па дођох ближе миндерлуку. Повучем полако за један крај. Ајд. Не иде. Мора да је негде некав крајичак запео за ексер. Повучем јаче. Опет не попушта. Баш ђаволски запело негде, мислим, па запех из све снаге. Јаој, мени!.. Ужасно!.. Кад сам био највећма запео да повучем себи ћилим, пуче од некуда пушка, ама тако страшно, као да је у један мах сто прангија грунуло. Дим се поче витлати. Ја стојим као каква млада. Несвесно пипам груди — нема крви. Погледам руке — суве. Повучем преко образа руком — још, ништа. Стојим и бленем као прикован за то место... Не знам ни сâм како сам се нашао међ два тешка мâља. Јес, баш мâља, јер руке Драгутина Настића трговца баш су тешке као прави маљеви. Сподби ме тако па са мном у полицију... Ето, мој брајко, како сам ти ја прошао. Ко је оно пуцао, и данас не знам, ал све ми се чини, да ће то бити адвокатов марифетлук, да се отресе незваних гостију, као што сам ја, „Бурда,“ Живојин, „Прангаш“ и други...“

— —

Ево шта нам опет г. Марко о томе прича: (наставиће се).

ПОТЕРА.

„Неки **Мијајло Дикић,** келнер, окривљен је за крађу једног сата и ланца Мице Радуловић, собарице из Зајечара. Незна се где као келнер служи. Мијајло је омален, пун у снази, црномањаст, бркова црних; браду брије. Пронађеног треба стражарно спровести начелству окр. тимочког, с позивом на његову депешу од 22. ов. м. или управи града Београда на Бр. 1861.

Ноћу између 13 и 14 ов. м. непознати лопови украли су са појате два вола Милану Васићу из Тропоња. Један је сив, матор 4 год., и други је сив, но по мало шаркаст око очију, предњих ногу и око паса. Матор је 5 година, а

Ноћу између 21 и 22 ов. м. украдене су две краве из затворене штале Илији Марковићу из Суботице, краве су обе беле, маторе по 4 год. без роваша. Пронађене лопове ових покрађа, стражарно треба спровести начелнику ср. ресавског, с позивом, за прву на Бр. 844, а за другу на Бр. 876.

Начелник среза Ресавског депешом од 26 овог месеца Бр. 1050 јавља, да је непознато лице похарало Богомира Милановића механџију грабовачког и однело му: 70 динара у банкама, 25 дин. у сребру, бакру и никлу, 120 пакли дувана од по 20 и 10 пара дин., џепни сат без заклопца, кутију цигар папира од по 5 пара, пакло палидрваца, једну бритву, пореску књижицу и разне ствари. Лопов је око 30 год. црномањаст у немачком оделу. Пронађеног треба стражарно спровести дотичном среском начелнику, с позивом на горњу нумеру.

Борча Алић и **Ђорђе Салков** скитачки цигани, 23 т. м. у вече, убили су Марка Марковића, а Лазара Асановића тешко повредили па побегли. Борча је висок, у чакширама и гуњчету, шајкачи и опанцима; смеђ, плав и бркова малих, браде мале жуте. Има 27 до 28 год. Носи пиштољ. Ђорђе је раста средњег, глават, црних бркова, браде кратке црне, у опште дежмекаст. У лицу црн. На глави шешир или стару шубару. Има 40 до 50 год. Пронађене треба стражарно спровести начелнику среза рађевског, с позивом на Бр. 751.

Радојка Поповић бив. служавка, родом из села Брусница, среза таковског, окр. рудничког; решењем првостеп. ћупријског суда од 6—IX—97 Бр. 11938; стављена је под суд и у притвор због убиства новорођеног детета. Ну како је Радојка побегла незнано где, то ћупријски прв. суд моли све власти, да Радојку потраже и нађену њему стражарно спроведу с позивом на горњу нумеру.

Јован Игњатовић-Таушановић, бив. фијакериста, решењем првостеп. суда за град Београд, од 16 тек. м-ца Бр. 103. стављен је под суд и у притвор због утаје. Како је Јован из Београда утекао незнано где, то првостепени суд, моли све власти, да Јована потраже и њему стражарно спроведу. Може се спровести и Управи Града Београда, с позивом на Бр. 2017.

ТРАЖИ СЕ.

Тодор Прокоповић, калфа кројачки из Лесковца, има се упутити I (прив.) опр. команди ради прегледа. Пронађеног упутити тамо.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Регистар прошлогодишњих бројева готов је. Уз овај број шаљемо онима који су нам га тражили, а послали смо и још некима где стање претплатника није измењено. Уз идући број, послаћемо и свима који нам пошаљу нове спискове претплатника, па у њима нађемо оне што су и у прошлој години примали наш лист. Регистар дакле треба дати само претплатницима из прошле године.

Г. Мити... Књажевац. Наша је експедиција врло тачна, јер се врши под строгом контролом, али чудновато да је тамошња пошта упропастила толике бројеве! Па докле ће тако?!! — Примили смо 17. динара за „Полицајца“. По писму учинићемо.

Прва партија комплета прошлогодишњих већ је послата и према нашем ранијем обећању отпочећемо шиљање заслужним лицима за „Полицијски Гласник“.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 7. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 7. ФЕВРУАРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

22.

За пријем у агенте тајне полиције траже се ови услови. Пре свега, да је молилац аустриски поданик; да није млађи од 24 године ни старији од 40 година; да је потпуно здрав и врло доброг, непорочног владања; да је потпуно писмен; да је дуго живео у Бечу и да савршено познаје бечке прилике; а предпостављају се они, који, осем ових услова, имају велика познанства, који знају више страних језика; који су били на извесним положајима; који су имали извесне радње и т. д. У свима опет овим случајевима траже се само бистри, окретни, људи; који нису брбљави и неозбиљни; који немају никаквих страсти и т. д. Боља основа бечкој тајној полицији постављена је још 1873. год. После изложбе, као што је познато, у Бечу је наступио велики трговачки крах. Хиљадама рентијера, трговаца и занаџија остало је тада без хлеба и крова. У овој својој нужди, што је било интелигентније и окретније увучено је у полицијске агенте. Отада је овај кадар растао све више, сваке године попуњаван све способнијим људма. Данас тајна полиција има у својим органима и некадање грофове и бароне, који су истина са својим богатством пропали, али се уз помоћ полицијског новца, крећу и сада по аристократским салонима и, прате не само друге грофове и бароне, него и саме Ерцхерцоге, јер у Аустрији о свакоме хоће све да знају... — У Бечу се агенти узимају на пробу за шест месеци. За то време уче школу агентску и дају им се разни послови, па ако се покажу за службу способни, онда се тек коначно примају. О примању решава управник, као што му је и иначе цео персонал стављен под безусловну управу. Агенти полажу заклетву на своју службу. Плата им се дели на рокове. Добијају периодске повишице, а имају и пензију. Агенти се деле на две класе, а тако исто и инспектори. Најмања је плата 550 форината, а највећа 850 фор. Периодске повишице теку овако: после 10 година 40 фор., после 15 год. 55 фор., после 20 год. 70 фор., после 25 год. 85 фор. и после 30 година 100 форината. Када путују ван Беча званичним послом, онда имају, осем бесплатнога подвоза, и дијурну, и то инспектори по 2 фор. а агенти по 1·50 фор. на дан. Ако раде ноћу, онда имају такође ванредне награде, као што за особите послове, од ванреднога значаја, имају и ванредне суме на расположењу, што сам то већ напред на једноме месту испричао. У великим крађама, као што је познато, покрадене банке и богате фирме одређују од стотине извесну суму, ако се ухвати, те и отуда може агентима да падне приличан приход. Још ту не узимам у рачун и оно што им понеки страни владалац или богаташ, на име бакшиша, даде. . . . . . . Агенти се могу женити. Само им жена мора бити из добре, поштене породице и доброга владања. Управник одобрава женидбу. — Агенти су наоружани револвером, боксером и, махом, штапом. — Сваки агенат има уза се свој бележник, у коме записује све зликовце са свима њиховим особеним знацима и лажним именима; дела, за која су они осуђени; азбучни списак свију тражених се лица; списак свију бивших робијаша и где ко од њих станује, јер је у Бечу правило, чим се пусти који робијаш из завода, њега доведу и покажу агентима, да га сви виде и познају; поред тога су у бележнику заведене све наредбе власти; опомене, на шта треба пазити у вароши и т. д. — За подношење рапората агенти имају нарочите формуларе, са овим рубрикама: горе стоји: царско-краљевски полицијско-агентурски институт... Бригада... Инспектор... Агенат... Оштећени... Сведоци... Догађај... — Листа за странце попуњује се овако: Име, презиме, карактер, место становања и извештај...... Овлашћење за агенте (Offene Ordre) попуњује се овако: Н. Н. овлашћује се, да по делу тога и тога чини извиђаје и т. д. Све цар. краљ. грађанске и војне власти моле се, да агенту, који ову објаву носи, сваку помоћ указују и т. д. . . . .

23.

Поред полицијских агената, као јако помоћно средство за одржање реда и сигурности у вароши, могу се слободно на првом месту узети и оне бечке — Die Wachstuben.... Да их српски назовемо — *стражаре*. Њих има свуда по Бечу, и на сваком крају, али тако су склоњене, да их публика и не примећује. Свака стражара има свој број одређених јој улица. Циљ је овој установи да одмах даде полицијску помоћ, где је она потребна. У свакој овој стражари налази се обично шест жандара и један инспектор (наредник). Све су стражаре међу собом, а и са квартовима и дирекцијом везане телеграфом и телефоном. — У случају какве несреће, злочина, убиства, пожара, важног случаја и т. д. одмах стражара извештава жицом комесаријат (кварт), а жандари из стражаре иду у помоћ онима, који су на линији, на улици. Кварт по жици даје наредбе, расписе и т. д. По жици се дају извештаји о проласку царевом, или доласку или проласку страних владаоца по вароши, и т. д. Да покажем то примерима. Из *Шенбруна* куца жица у *Леополдштат*. Не каже се ни коме. Него само „*Леополдштат*" и јавља овако: „Овога часа Цар полази у Пратер..." Све стражаре редом из Шенбруна до Пратера знају оно... И разуме се, да и не помињем, да за сигурност цареву нареде што треба... Цар се враћа. Стражара из *Пратера* јавља: Цар прође Пратер. Оде у Двор. Све је у реду било... *Пратер-Бургу*: Цар долази тамо... Или о страним владаоцима. Они обично одседају у хотелу „Империјалу"... Има их, који немају обичај, да напред кажу, куда ће да се извезу. Тек када седну у кола, реку кочијашу: *Пратерштерн*... Али уз портира, хотелијера, који странога владаоца испраћају, стоји увек и агенат полицијски. Ја сам већ напред казао, да их и у сваком хотелу има, а у „*Империјалу*" их има и више. Еле, кад је Краљ казао кочијашу куда да вози, агенат је чуо, одмах изађе из „Империјала" и из стражаре, која је иза тога хотела, телефонише овако: *Пратерштерн*, овога часа Краљ долази тамо на колима тим и тим... Када је Краљ тамо стигао, члан полиције био је већ на месту и могао је дочекати и поздравити са: Ваше Величанство.... Краљ се чудио откуда се тамо за његов долазак знаде, када он никоме то напред није казивао, него се је изненада извезао... Али ево како се то ради...

24.

Бавио сам се неколико пута у овим стражарама и свагда сам налазио најбољи ред и тачност... Из стражара, поред саоштаваља ванредних случајева, подносе се и два пута дневно рапорти кварту. У овим стражарама врше се и претреси над кривцима, чини се као нека мала истрага, када кривца ухвате и овде доведу. У стражари имају прве помоћи за оне, који се напрасно разболе; има носила, завоја, да би се могла указати прва лекарска помоћ. У стражарама крај Дунава и дунавског канала имају спремних чамаца, ако би ко случајно или хотимично у воду пао, да га избаве.... У овим дунавским стражарама жандари морају знати пливати, ако би настала потреба да у воду скачу. Осем тога жандари морају знати указивати све болничарске услуге, трљати, завијати, ране превијати итд. — Још свака стражара има своје позорнике, а сваком од ових одређена је опет по једна улица. На раскршћима и где је живи саобраћај ту има и нарочитих позорника само за то место... — Са овим стражарама стоје у вези и *аутомати за пожар* (Feuerautomate). Њих има у свима улицама. Аутомат је сандучић уздан у кућу, а један од другог су на извесном растојању. Он је кључем затворен. А кључ је у позорника. Када се аутомат отвори, у њему има ова четири дугмета са насловом: *таван, спрат, партер, подрум*. Када се јави где пожар, позорник иде одмах на аутомат. Отвори га и притисне дугме, које му треба, то јест, према ономе шта гори... Дугме одмах одзвони пожарној чети и полицији, и даде тамо у два правца знак да је се пожар јавио. Позорник ударив у дугме, не удаљава се од аутомата, него ту стоји и чека, докле не дође пожарна чета. А чети је већ звонило и показало: на ком је аутомату и у којој улици дат знак. Када пожарници стигну, позорник им покаже, где је пожар, и онда се гашење предузима. У исто време из полиције се на место пожара креће жандарска трупа, да ред одржава. Ако је већи пожар, јави се одмах и гарнизону, да буде спреман. Већ на први глас, хусари међу седла на коње и чекају заповест — да појашу. . . . .

25.

Када поменух жандармерију, онда и да одмах кажем: да је то у Бечу чисто *грађанска установа*. У првом параграфу целога устројства стоји овако: ц. кр. жандармерија (Sicherheitswache) је грађанска установа, потчињена председнику ц. кр. полицијске управе (управнику вароши); а циљ јој је: да државне власти помаже у одржању мира, поретка, безбедности, као и у извршењу постојећих закона и уредаба.... Жандарска је уредба велика, него да поменем само неколико прописа из ње. Управник Беча прима, аванзује и отпушта жандарме. Он је њихова највиша власт и команда. Држава плаћа и у свему снабдева жандарме. Као што је цела жандармерија потчињена управнику, тако је оно одељење, које је дато на службу кварту, у свему стављено под команду старешине квартовног. У вршењу службе даје им се званичан карактер и она права, која имају војене страже. Старешине жандара зову се инспектори, који се деле на класе. Њихова плата, као и плата жандарма, повишава се по ранговима. Најмања је плата 450 фор. па дотерује до 750 фор. Ту не улазе у рачун дијурне, и т. д. Жандарм има права на пензију, а када у служби онеспособи, онда првенствено право на одговарајућа места на жељезници, пошти, царинари и т. д. Пре него се пусти на вршење службе, жандар се спрема и обучава шест месеци, па тек ако се покаже способан, даје му се званичан карактер.... Позиву жандара свако мора следовати, па и лице војенога реда. Био генерал или редов мора жандара на линији респектовати. А жандарима опет из њихових правила чита се овако: Сваки Wachmann, жандар, нека добро појми и изучи своју дужност; нека се свом вољом својој служби посвети; његово понашање према грађанима не сме бити друкчије него пријатељско све дотле, док се не учини што противу закона; јер никада не треба изгубити из вида, да је жандар позван да отклања све, што би животу или имању грађана опасношћу грозило; све, што смета реду и миру треба уклањати, те, тако радећи, у грађанству учврстити уверење: да је жандармеријска установа потребна, и да своме позиву одговара; да то буде први је услов, да се сам жандар увек и у свакој прилици најтачније и најсавесније потчињава законима и уредбама; вршећи дужност у границама закона, жандар се мора кретати хладно, отворено, озбиљно, са пуно такта, али строго; само овако радећи он ће прибавити себи поверење и поштовање публике; на својој линији жандар ће се старати, да упозна све становнике свога рејона, с њима ближе у додир дође; најглавније су особине: непартајичан, неподмитљив, праведан, частољубив — ко ових услова нема, тај ни часа не може бити бечки жандар... Када је жандар на линији, и заузет својом службом, он не мора поздрављати и салутирати никоме. Могу пролазити и фелдмаршали и генерали, он њих и не види. Он гледа ред да одржава, па са тога је увек окренут лицем публици. У парадама, гунгулама, свечаностима, жандар не поздравља ни самога Цара, али је у толико више заузет публиком. У оном часу он се никаквом другом мишљу не носи, него само, да на оном простору улице, који је њему поверен, прође све у реду и миру... За позорнике бирају се најбољи жандари, и када се једном наместе на којој линији, њих одатле годинама не смењују. Има их и по десет година на једноме месту. Отуда они имају могућности, да се сасвим упознају са свима оним становницима, који на тој линији станују. А нарочито тачно морају знати све кафане и хотеле, све станове у којима станују: лекари, бабице, бербери, страни посланици, конзули, аташеји, официри, људи од положаја и т. д. Затим морају знати главније радње, све улице и железничке станице, све прописе фијакерске и т. д. тако, да на прво питање странца могу га не само упутити, него и тако му лако објаснити, да он може одмах наћи оно, што тражи. Нема учтивијег жандара од овог бечког. Тај ће вам пола сахата објашњавати оно, што ви питате. Па ако опет нисте разумели, он ће вас и до краја своје линије одвести, па вас другом препоручити, само да не залутате... — Када жандар спроводи кривца, онда га, или тера пред собом, или га држи с десне стране тако, да му је сабља о бедрима слободна. Опасноме меће лисице на руке. Ни у коме случају кривац несме носити, ни уза се имати какво год оруђе, па ни сам штап, јер би могао спроводника напасти. У спроводу се кривац не сме ни с ким разговарати, нити од себе какве знаке давати, те тако се, можда, са својим саучесницима договарати. На даљем отстојању кривци се не терају кроз варош, него се возе у колима (превени фијакер). Кола су у форми купеа са свију страна затворена. Улази се позади. Један жандар седи на бок, а други на уласку, те пази шта кривци говоре и раде. Ова кола јуре свакога сахата из кварта у кварт и купе апсенике... — Осим ових дужности, као што сам већ помињао, жандари морају знати, у случају какве несреће, прву лекарску помоћ указати: крв зауставити, обамрлог трљати, коме је кост пребијена, увезати је и т. д. После, имају упутства шта треба радити са смрзнутим, угушеним, обешеним, отрованим, епилептичним, с породиљом, ако јој се порођај деси, изненада: на улици и т. д. Сваки је жандар на служби уличкој три сахата. После му долази смена. Он иде у стражару. Долази после опет, када је на реду. Онима, придатим главној полицији, служба траје 24 сахата. Онда се враћају у касарну. Поред жандармерије имају и тако звану Civilwache. То су, као оно наши, преобучени жандари. Употребљују се за одашиље, да носе протоколе и ствари по званичној дужности и т. д. Али ни ови служитељи, а још мање униформисани жандари, за живу главу не смеју се употребити: да изигравају педикера и да седе, с оном целокупном војном спремом, на бову уз кочијаша, када госпођа министарка прави визите по вароши; да врше послове покућара, кинцмадли, кочијаша, да носе шунке, флаше, тестије, бокале кроз варош; да разносе мидере, лајбове госпођа, госпођица и т. д.....

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УПУТСТВА

ЗА ИСЛЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

III.

Упадање кроз врата и т. д.

И при упадању кроз врата, капије, дућане и т. д., има много и разноврсних начина, које лупежи употребљавају. С тога се по тој ствари може само у опште говорити. Врата имају са малим изузетком обично једну и исту врсту затварача тако, да онај, који непозван хоће кроз њих да уђе, има да оцени: саму површину и супстанцију врата, па онда и затварач на њима.

в) *О нападу на сама врата и т. д.*

И ако је познато, да се врата могу развалити каквим тежим пронцем, дрветом и т. д., ипак ваља добро знати, да има још и много других врста и начина, којима се могу нека закључана врата отворити без икакве ларме, тихо и неопажено. Једна је од тих врста тако звано „истављање врата“. То истављање врше лупежи обично тако, што подметну испод самих врата на прагу какав полуг, или друго што томе подобно. Помоћу тога, они полако издижу врата, док их сасвим не иставе. Од конструкције самих врата зависи, да ли ће се при томе послу употребити већа или мања снага, те да и брава, ригла и шарке заједно са вратима одмах попусте. По себи се разуме, да такав поступак не може проћи без икакве ларме. У таком случају ваља свакад знати, да је дотични лупеж морао бити или сувише дрзак, или је пак морао претходно добро знати, да ће и поред све ларме остати неопажен, нити да ће му посао бити осујећен. А то долази отуда, што се н. пр. претходно уверио, да у дотичној кући нико не станује; или, да укућани подаље станују од онога места, где он врата обија; или, најзад, да су укућани у толикој мери плашљиви, да и ако чују ларму, неће смети ни зуба помолити.

Деси ли се, да лупежу не пође за руком, да у један мах сва врата истави, онда ваља знати, да ће он у том случају свакад приступити истављању појединих делова. При том бира он најрадије прво шарке, ако ове споља стоје т. ј. ако се врата споља отварају. Капије по варошима и већим селима, обично се никада споља не отварају за то, што би тиме сметала пролазу на улици, и што би тиме могли туђој имовини шкодити. Међу тим, капије у мањим селима, отварају се обично споља, па с тога су им и шарке споља намештене. Ако ове нису утврђене на начин, као **г.** тако, да је код *а.* кроз саме вратнице уметнут и утврђен гвоздени шип, а на нижој опет страни код *б.* и *в.* други, онда ваља знати, да се шарке и врата могу најлакше и са сваком секиром иставити, а да се при том не чује никакав шум и ларма. С тога ваља сваком домаћину препоручити, да своје капије гради овако и на овај начин, као што је то на овој слици **г.** наложено. У случају, дакле ако лупежу не испадне за руком, да капију истави због напред наведених препона, онда се он стара, да уклони намештене и утврђене пречаге са врата. Те пречаге због њихове конструкције често су добро дошле лупежима за њихов посао. Таква врата са пречагама истина имају ту особину, да се не могу лако срушити, нити их ветрови и непогоде могу лако олабавити, али су она, — као што је напред речено, — за разваљивање као створена, јер нису у стању да даду довољнога отпора. [Види слику **д.**] Така се врата зову обично и „уметнута“, јер су ове пречаге у средини (*а, б, в, г*) уметуте са четири стране. Како су те пречаге уметнуте, може се видети из слике **ђ.** Према томе такав уметак, који је шиљат, па за то наравно није добро ни утврђен, може се на најлакши начин и најпростијом гвозденом справом раставити и уклонити. Сем наведенога имају лупежи још један начин, како уклањају уметнуте пречаге на вратима. То се види на слици **е.** — Тај начин употребљавају они онда, ако им не може да испадне за руком да пречаге скину (као што смо на горњи начин изложили). У таком случају буше они на пречази рупу једну до друге, па онда каквом оштром справом секу дужином саму пречагу, док ова не олабави и не испадне. Кад сврше на тај начин са једном пречагом, онда то исто чине и са другом, која оној на супрот стоји. Онда они лако иставе и певку даске и провуку се кроз капију без икаквога шума и ларме.

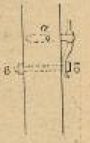

Сл. г.

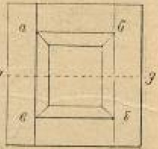

Сл. д.

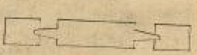

Сл. ђ.

Све ово што је до сада поменуто од неоцењиве је предности за сваког исљедника. Он ће из тих горе поменутих начина увидети, каквим се марифетлуцима поједини лупежи служе, само да у своме предузећу успу. Треба знати још и то, да лупежи у свима до сада поменутим начинима, не поступају насумце. Они увек, и искључиво раније, добављају извешће о свему, како шта и где стоји, и шта им ваља употребити за уклањање препрека, па тек онда приступа извршењу самога дела.

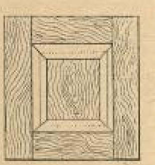

Сл. е.

У многим случајевима, а нарочито ако на вратима изнутра постоје кратке, гвоздене ригле, или, ако лопов хоће директно да дође до саме браве, или му се према приликама учини, да му је најзгодније да манипулише позади врата, онда се мора већи отвор на њима избушити. То бива онако исто, и на онакав начин, као што је то казано код слике **е.** Само што се овде рупе буше у кругу, (види слику **ж.**), које се онда помоћу каквог оштрог и јаког ножа исеку, и тако на вратима потребан отвор начини. Кад се тако, и на тај начин, пробуши отвор на вратима, онда лупеж слободно пружа руку кроз тај отвор и отвара риглу изнутра. Ако пак не може руком да досегне браву или риглу, онда он протури какву савијену жицу, те помоћу ње докучи и отвара риглу. Да се на тај начин могу браве отварати, ригле отиснути, и друге какве препреке позади врата уклонити, то је појмљиво. Али је непојмљиво, како лупежи у томе успевају кроз сасвим мале отворе, и то још из какве веће даљине. То је тим више непојмљивије, што у таком случају они не могу споља да виде како је унутра, нити се могу ослонити на то, да ће осетити, где се налази ригла или брава, већ просто морају да раде и чепркају са претуреном жицом, па успели или не.

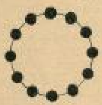

Сл. ж.

Сваки пробушени отвор на каквим вратима, може исљеднику дати богатог материјала за размишљање. Већ и само место, на коме је тај отвор избушен, може му дати повода, да одмах оцени, шта је лупеж смерао позади самих врата да изврши и т. д. Тако се може доћи до закључка, да он — лупеж — није ни знао, како изнутра стоји, и да је можда услед ранијег, летимичног посматрања, имао погрешне појмове о саставу врата. Али се може уверити и о томе, да је био добро упознат и да је са знањем радио. Са потпуним знањем извршују такe послове обично бивше слуге, ранији укућани, па шта више и сами пређашњи сопственици дотичне куће. Ако се примети, да се са пробушеним отвором, није могло ништа успети, онда може да настане питање, шта је лупеж управо смерао, кад је тај отвор на томе баш месту избушио, а не на ком другом. Услед тога може се доћи до врло важних података. Тако н. пр. може бити јасно, да је лупеж додуше врата изнутра видео, али да их није умео добро да оцени, те да је за то погрешно поступио. Исто се тако савесним трагањем може можда дознати, која је то особа могла бити, која се услед рђаве оцене врата погрешно на посао дала. А тако исто може се и до таког закључка доћи, да је лупежу можда неко погрешно причао, описивао, па шта више и снимио положај врата, па да овај услед те рђаве и нетачне доставе, није могао свој посао да изврши онако, како би требало. И такe околности ваља добро оценити и истрагу по њима повести, јер и оне могу допринети да се ствар расветли и кривац ухвати.

Поред наведенога у оваким случајевима веома је важно и то: да се на лице места позову и вештаци, те да и они добро виде и оцене дотично место. То је потребно за то, што они као такови, могу лакше и прецизније да утврде, како је у ком конкретном случају рађено, и какве су справе при томе употребљене биле. Они, дакле, могу утврдити, какву је алатку или справу дотична индивидуа при свом послу употребила; којој врсти заната она припада; да ли је морала доста времена употребити за свој посао; да ли је радила при светлости; и да ли је била вешта, или невешта и т. д. Једном речи, они могу иследнику дати таке податке, који му могу за проналазак кривца бити од веома велике предности.

Ако је иследник сам што особитога на дотичном месту запазио, или је од стране вештака на такова што упозорен, он нипошто не треба о томе пред другима да говори, јер ови могу сасвим друго мишљење о томе дати, и услед тога иследника завести, да друкчије трагање предузме, него што би иначе чинио. Таково што већ се много пута дешавало. Међу тим бива и то, да кад иследник оно, што је сам запазио, или преко позваних вештака упознао, пажљиво и поверљиво саопшти и другим лицима, те и њихово мишљење о томе добије, да то може такође бити од користи за лакши проналазак кривца.

(наставиће се).

ПРАВИЛАН ОДГОВОР.

На питање, постављено у 6. броју нашега листа од ове године, добили смо овај одговор:

Г. уредниче,

На питање ваше у 6. броју „Полицијског Гласника“ од тек. год. (цитира низа постављена питања) одговарам:

„Кад је иследна власт све нужно учинила што је дужна била, по пропису § 51 крив. суд. поступка, и констатовала да казнимо дело постоји, а учиниоца дела није пронашла, нити се зна ко је, онда је требала да предходно дело квалифицира, и у решењу да означи закони пропис по коме је исто казнимо.

Кад ово учини, онда је требала на основу § 308 а не на основу § 29 кривичног судског поступка дело и акта иследења оставити у архиву до проналаска кривца.

Јер, на основу § 29. крив. суд. пост. иследења се прекидају само код дела, где се извесно лице означи за кривца, па иследењем не би се о њему могли да прибаве докази, или пак прибављени докази, другим основима били обеснажени и т. д.“

Према овоме, иследна власт требала је у овој прилици да донесе решење овакве садржине:

РЕШЕЊЕ

„Овде постоји дело опасна крађа које се као злочино дело казни по пропису § 223 тач. 2 казненог законика.

Но како се до сада чињеним иследењем није могло ући у траг извршиоцу истог и не зна се ко га је извршио, а учињено је све што је било нужно по пропису § 51 крив. суд. поступка, — то власт иследна на основу § 308 крив. судског поступка

Решава:

Да се предмет овог дела остави у архиву до проналаска кривца, па ако се доцније дозна кривац, онда да се што је још нужно доследи и даље по закону поступи.

18 фебруара 1892 год.
у Н.

Иследник
начелник среске
Н. Н.

Тако ја мислим да је по закону, ако се још поред тога испунио и услов из §. 116. крив. поступка т. ј. ако је од оштећенога узета и формална тужба по овоме делу.

31 јануара 1898 год.
у Свилајнцу.

Учтив
Бож. Марковић
практикант ср. ресавског.

Сем овога одговора, уредништво је добило још и ове одговоре: три од начелника среских; два од секретара окружног начелства, четрнајест од ср. писара и ср. практиканата. Ово, што штампамо горњи одговор мимо осталих чинимо за то, што је он први поштом стигао, а правилно је одговорено у свему на постављена питања. Нами је мило, дасе овоме послу одао један званичник среска, што сведочи, да је одан своме позиву и да је њему посветио сву колику своју пажњу.

ИЗ СТАРЕ АРХИВЕ.

Због скитње. — Богдана Богданова из села Брадараца представила је, суду овому, жалећи се, да ју је муж њен Богдан неправедно напао, и безсловјечно туко, због чега да тражи удовлетворенија. На представљену тужбу вишеречене Богдане, суочивши суд овај, у присуству мјестни кметова опт. Богдана, који напротив показавши, да је жена његова Богдана више пута бој заслуживала, јер да се непрестано по комшилуку скита, а по некад да је и у обližња села одлазила, и по три дана без знања његовог од куће изостајала: па да ју је зато сад неколико пута ударио, што му је противећи се одговорила, да јој забранити не може, кад она куд пођи науми; које показивање обт. Богдана, почем су и кметови за истино посведочили, Суд је овај у данашњем засједанију свом решио, да се тужитељица Богдана за непослушност и скитњу ноћну с 10 камџија казни, коју је казну над истом преко окружног началничества у надлежно извршеније привести дао.

№ 477
30 Маја 1839 год.
Пожаревац.

*

Покушај блудичинства. — Дознавши суд овај, да је Милош Марјанов из Бара, — при суду овому као ančија членова суда овог налећи се, — покушенија чинио, да жену Миљу, која се због убиства мужа свог овде под апсом налази, к блудичинству склони; њега је (Милоша) пошто је при суочению с истом Миљом, кривицу своју признао, преко ово окруж. началничества с 25 штапа казнити дао, и из службе одпустио.

№ 719
1 Маја 1839 год.
Пожаревац

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Војислав Драгојловић — Томић или **Вујица — Новица Грујић** звани **„Мурга“** (види бр. 1. „Пол. Гл.“ од пр. године).

Пишући лоповску биографију овога неваљалца, нами долазе пред очи оне чудновате приче „Монтепенове“, „Габоријове“ и т. д. Као да је овај „Мурга“ прочитао све оне кривичне приче ових криминалних великана, те је умео да обмане истражну власт, суд и цео свет. Дуго је он под *туђим* именом вршио своја опака дела. Дуго је он под именом *Новице — Вујице — Грујића* харао и крао, па је чак под тим именом над њим и пресуда била изрицана. Вешт, лукав и препреден, он је умео дуго да прикрива своје право име, и тиме да сачува себе од одкривења нових и сиренијих својих недела. Ево како је „Мурга“ дошао до тога имена. Пре 18 г., кад му није било више од 15 година, путовао је из Ужица за Београд са дечком Вујицом — Новицом — Грујићем. Вујица беше нешто мало старији од „Мурге“. Родом је био из села Треботина у срезу ресавском. На путу „Мурга“ опљачка Новицу. Поред осталих ствари предигао му је и пасош са истим именом. С тим пасошем, који је гласио на име Новичино, дође у Београд. Од тада, а под тим именом, он врши крађе. Никада није хтео да каже своје право име. Пасош Новичин био му је сретство за легитимацију. И пролазиле су године, и „Мурга“ допадне затвора. Био је осуђиван, а све под именом Вујице — Новице — Грујића. Но најпосле здерана му је маска с лица. Сазнало се за његово право име. У октобру месецу прошле године, послата је једна његова пресуда начелнику ср. расинског, да је изврши по грађанској части. Разуме се, да је у пресуди стајало: како је осуђен Вујица — Новица — Грујић. Начелник ср. расинског приступио је извршењу ове пресуде. Ал како се изненадио, кад је сазнао: да је ово лице — Вујица — поштен грађанин, и да никада и ни за што није пред судом одговарао. Видео је одмах, да ће то бити какав „лопски кајиш", па је вратио Управи гр. Београда ову пресуду и изложио ову ствар онако, како је у истини и стајала... Сад се тек сазнало, како је овај лопов вешто обмањивао све, и како је веома смотрено кроз низ дугих година прикривао своје право име... Упитан, зашто је тако чинио, одговорио је смешећи се: за то, што имам у своме селу лепо имање, па ми је било жао, да се распрода за кривичне трошкове.... Тако се ето, овај препредени лупеж, провлачио кроз свет и живот. И заиста, у овоме његовоме неваљалству има врло згодних градива, за какву интересну причу, из живота лопова и коцкара.

Да би му била биографија потпунија, изнећемо још и ове кратке детаље о њему. „Мурга" се родио у селу Лаћиоледу, срезу расинском окр. крушевачког. Сад има 33 године. *Дакле, пуних 18 година носио је на себи туђе име.* Учио је за младости занат абаџијски, али га никако не ради. Од породице своје нема нигде никога. У лицу је црн као циганин; добро је развијен. Кад говори — тепа, а корача веома тромо. До сада је три пута судски осуђиван. Први пут 1891. године на три месеца затвора због крађе новаца Анти Нешићу из Ритопека, други пут 1896. године на шест месеци затвора због крађе новаца једноме трговцу — крајишнику. Ова је крађа била веома занимљива. Да је у кратко испричамо. „Мурга" се томе трговцу преставио као — радник. Трговац не познавајући га, погоди се с њиме да му истовари један сплав са грађом. Носећи даске, мотрио је на трговца. И заиста, спази при њему једну повећу кесу с новцима. У тренутку је трговца опљачкао па за тим побегао. Али је био лоше среће, јер су га већ сутра дан ухватили у Болечу. У кеси је било око 700 динара... Трећи пут 1897. год. осуђен је на три године робије због опасне крађе, коју је извршио Јовану Вуковићу кафеџији. Сада се налази у београдском казненом заводу где издржава ову последњу казну... — То је у кратким потезима историја овога неваљалца. Нема сумње, да ћемо се опет с њиме сусрести чим се са робије пусти. „Курјак длаку мења, ал' ћуд никако", вели се, па тако и овај „Мурга"... Може остарити, погрбавити, али се својих злих навика неће оставити... Ово је друга његова слика. Доносимо је у већем формату за то, да би била јаснија и потпунија за случај, ако би се опет појавио у друштву да настави своја опасна дела.

Леон С. Којен. — Био је помоћник шпедитерски. Спада у ред отменијих лопова београдских. Он са свим на свој начин врши своје операције.

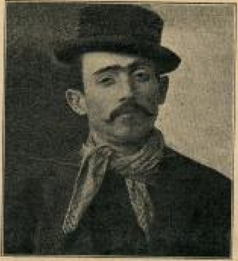

— Нећу ја да разбијам дућане и станове. Нисам ваљда луд да тумарам ноћу које куда, па да наиђем на куршум — вели Леон.

И заиста, његови су лоповлуци сасвим друге врсте и врши их отворено, у сред бела дана.

— — — — — — — —

Читали смо у једном дневном листу ову белешку: „Од Славије до Калимегдана изгубљен је златан сат и ланац. Изгледа тако и тако. Ко га нађе нека га донесе ту и ту, добиће пристојну награду". Сутра дан опет: „При јучерашњој паради Кнез Михаиловом улицом од кафане „Албаније" до „Руског Цара" изгубљен је колье са седам брилијаната. Ко га буде нашао нека га донесе нашем Уредништву. Награда 100 динара".

— Хе, хе, луда једна. Сат вреди 50 дуката а ти ми нудиш? — ваљда две банке.... А ти? за колье дајеш ми само 100 динара?! Морао би ићи у лудницу кад бих ти га дао — смејао се Којен на ово лупање по новинама. — Штајнер из Панчева нудио ми само за камење 250 форината".

— — — — — — — — — — — — — — — —

Кад је каква велика свадба, где су многи свати, па се између себе не познају, могли сте видети и Којена са прикаченим рузмарином на финим капуту. Игра и размеће се као да је прави сват. Младожења мисли: то је сват са старчеве стране, а овај опет обратно.... У купатилима, нарочито кад је навала при летњим врућинама; на концертима, баловима, великим пратњама и другим јавним местима — свуда видите и Којена. Свуда је он нашао по нешто за свој рачун.

Још из малена Којен је почео красти. Године 1890. као малолетан осуђен је био пресудом поротнога суда за град Београд, на три месеца затвора због опасне крађе. Ова осуда није га ни у колико поправила, јер је после тога почео красти много обазривије. Крао је тако читавих шест година. Тек 2. августа прошле године ђаво му је подерао опанке... У купатилу Нестора Милосављевића, илиџара овдашњег, кад је била највећа навала, Леон се ушуња у једну кабину и украде новчаник Косте Милојковића дрвара, у коме је било 15·60 динара и један сребрни џепни сахат Милорада Ракића, трговачког помоћника. Одмах је ухваћен и пошто је дело потпуно исљеђено и доказано, предат је на суђење првостепеном суду за град Београд. Пресудом истог суда од 7. октобра прошле године № 18909 осуђен је на две године затвора и 11. новембра спроведен је управи пожаревачког казненог завода на издржање осуде.

Леон је родом из Београда; средњег је раста; сувоњав; има велике црне, састављене обрве; косе и бркова смеђих. Васпитаван је да буде човек али, он је ударио странпутицом и нема никаквог изгледа да ће кад год живети поштеним животом. И ако наши Евреји као добре патриоте и морални људи чине све, да своје суплеменике потпомогну, да буду добри грађани — Леон се неда поправити; он је измет њихов.

Ово је кратак опис овога препреденог, финог и врло вештог крадљивца. Он је пошао стопама оних светских и чувених лопова, који у рукавицама врше најопасније своје операције. Мора, да је много читао; да је упознао све оне манире, којима располажу европски крадљивци, па је све то усвојио, и под маском елегенције изводи своје неваљале планове.

Леон можда неће ни издржати сву осуду па ће се вратити да продужи свој занат. Нека ова слика публици нашој послужи као срество да га се сачува.

Калин Богдановић — разбојник — из Врбнице. — Ноћу између 15. и 16. септембра 1897. год., Милић Р. Николић и Марко Голубовић, обоје из Вел. села, у друштву са овим Калином, оду на салаш Миленка Радовановића из Топонице, који лежи изван села. Из стаје овога салаша покраду разне ствари у вредности 104 динара.

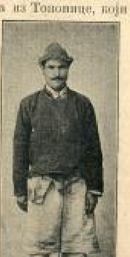

Кад је Милић ухваћен, он је одмах дело признао и проказао саучеснике: Марка и *Калина*. Милић у кратко овако описује извршење овога дела:

— На дан 15. септембра т. г. радио сам под надницом код Наума Алексића. — Косио сам ливаду. Кад је ноћ настала, пођем од куће Наумове где сам вечерао и у путу ме сретну Марко и Калин. Они ме зауставе. Калин ми рече: „Ајде ти бре, да нам покажеш кућу Миленкову. Ти си код њега служио па знаш како постоји". Непознавајући Калина, већ само Марка, одговорим, да нећу. Калин на то управи на мене револвер и примора ме силом да с њима идем, велећи ми: „Или мораш ићи, или гинеш". Уплашим се да не погинем и пристанем да их водим. Кад смо дошли до куће Миленкове, ја им покажем стају. Тада Калин извади један нож и поче копати земљу испод греде. Кад је направио рупу колико да се провуче, уђе у стају и из ње избаци неке џакове. За тим разне ствари: ам, узде, сира, вуну и т. д. Ја и Марко све ствари помећамо у џакове, па се онда кренемо кад је Калин из стаје изашао. Пошто смо ушли у багремар неког Траила, ми поделимо ствари. Оне ствари, које су мени на део припале, сакријем ту у том багремару, а они су своје однели собом. Ну, где су их оставили, не знам...

Тако вели Милић. Ал' његовоме исказу, као да је он приморан да с њима иде, ни уколико не може се вере поклонити, — још и за то, што је он, пошто је са њима отишао на место дела, и сам трпао ствари у џакове, а и један део покрађе себи узео.

Пошто су притворена и ова двојица — Марко и Калин, они на саслушању нису хтели дело признати. Међутим, кад су у апсани на само били, они су пред Милићем казали, где су ствари сакрили. Овај њихов разговор, прислушкивала су пандури: Светозар и Радован, те докажу власти а ова оде на то место, и доиста покрађене ствари нађе.

Пошто је власт дело иследила, спроведе сву тројицу првостеп. суду пожаревачком, који им одреди претрес, доносећи одлуку, да им суди поротни суд.

И на претресу пред судом, као год и код иследне власти, Марко Траиловић — сведок — исказао је своју сведоџбу, која је теретила окривљене. Тако, он вели, да је 15. септембра радио код окривљеног Марка — оправљао кућу. За време рада и то пред мрак, спазио је Калина у воћњаку, који је баш до куће. Мало после, дошао је и Милић са једном косом, коју је оставио у авлији и отишао у воћњак код Калина. Пошто је вечерао, отишао је својој кући а шта је даље било, не зна. Ну, сутра дан — 16. септембра — чуо је о извршеној покрађи.

Милић је и пред судом потпуно дело признао, док Марко и Калин нису хтели признати.

Калин је пред поротним судом изјавио, да је до сада два пута осуђиван и то: *први пут на 10 година робије због опасне крађе*. Издржао је само 4 и по године. *Други пут осуђен је на 15 година робије због убиства*. Издржао је од те казне само 6 година и 7 месеци.

Поротни суд ценећи доказе, нашао је, да су сва три оптужена криви.

На основу овакве одлуке поротнога суда, државни је суд нашао: да постоји дело „опасне крађе“ и да подпада под §. 223. тач. 2. кр. зак. па је изрекао казну: да се оптужени Милић, с обзиром на олакшицу: добро владање и признање, као и умањујућу околност — малолетство, казни са *две године робије без окова*. Оптужени Марко да се казни са *четири године робије у лаком окову*. Оптуж. *Калин* да се казни *са двадесет година робије у тешком окову*.

Слика приказује тог окорелог зликовца. Он је стар између 22—23 године. Омален, сувоњав. Косе, очију, и обрва црних. У лицу црномањаст, са малим брковима, без браде, јер се брија. Знаци, по којима се може познати, ови су: с леве стране код слепог ока има израслу малу „гукицу“ (као да је мртва кост); а на десној руци и то на зглавку великога прста, има белегу од засекотине.

Калин већ трећи пут улази у казамат тврђаве београдске. И ко зна, ако природа не учини своје, те не оде Богу на истину — можда ћемо се с њиме опет пред судом сусрести? Јер, позната је она пословица: „што дикла — навикла“. Тако ће нешто бити и са Калином.

ЛОПОВ У — МАНТИЈИ.

Манастир Н. лежи између два брега; у једној лепој и романтичној долини. Тик самога манастира протиче бистра река, која вечито жубори и ваља ситне камичке, којих пуно има на обалицама са обе стране реке. У томе манастиру живео је игуман П. са својим младим калуђером Л. Овај млади калуђер био је прѐчанин. Веселе, бујне нарави. Волео је да се с „братијом“ весели, но да му даш цео парњавор, који се протеже доле према манастиру.... Некако у то доба, кад ова прича пада, беху виногради добро понели. Вина у обиљу. Стари игуман већ није знао где ће да га дева?... Благодет Божија. Право, срећно време....

Ал' се некако у то доба беше забринуо и поглавар наше свете цркве. Нешто по манастирима није ишло „по таман“. Пастири нису пазили своје стадо овако, како би требало. За то је следовала једна оштра наредба: да се сваки калуђер строго придржава свога позива, и да строго испуњава своју дужност према вери и цркви. — У то доба, игуман П. морао је својим неким прѐшним послом да оде у Београд. У манастиру остао је дакле са̂м калуђер Л. Нико срећнији од њега. Он, што 'но веле „хер“, он — господар.... Већ је кројио планове, како ће се лепо провести и у манастиру и по прњавору. Само се беше забринуо, што нема друштва, с којим би могао уживати по својој драгој вољи. Истина, баш јуче дошао је неки фотограф из оближње вароши, са својим фотографским апаратом, да сними живописну околину; оно оштро стѐње које се у виду мисирске пирамиде наднело над самим манастиром. Ал' то је човек слаб, стар и крајње ћутљив. С њиме није могао да проведе који весели часак. На онда, једнако се вѐре по кршу; осматра околину и диви се чаробној природи. Апарат му ѐно лежи у једноме углу и чисто жали, што већ није примио у себе ове дивне, васионске дражи.... Ал' младога калуђера, није срећа са свим оставила. У добар час ба̂ну у манастир један младић у сукненом, чистом оделу са утегнутим опанцима на ногама. Изгледаше у први мах као преплашен, ал' му се на мах лице разведри, кад виде калуђера, како се обрадова његовоме доласку. Чудновато! Како ова два млада човека личаху једно на друго. Оба млада, здрава, румена па — црнпураста. Калуђер се тек пре 15 дана увео у монашки ред, па му коса кратка и светла баш као и у дошљака....

— Од куд ти брате? упита весело калуђер.

— Из села Д.... Потерах неке свиње, па рекох момцима да крену долином, а ја сврaтих мало у манастир да се одморим и — попијем коју „манастирску“.

— А имаш ли прѐшка посла?

— Јок!... Док они стигну у варош, ја могу овде и коначовати и ручати...

— Е, баш добро. Угостићу те ка̂ брата...

.... Ручак је био изврстан. Чак је и стари фотограф био очаран тако господском трпезом... По ручку ударило се у пиће. Мало — мало, па је манастирско ђаче јурило у подрум са грдном „гостаром“ и точило оно с краја, које се износило на сопру само онда, кад дође у манастир какво „великодостојно лице“... Весеље је отимало маха. Већ су три пута пили „братство“ калуђер и дошљак... Било је свакојаких песама, и црквених и световних. На једаред калцан се не чему досети.

— Знаш шта побратиме! Да се сликамо?..

— Не браним, побратиме!

— Ал, знаш како? Ти навуци моје калуђерско одело, а ја ћу твоје. Да видим, како ћу изгледати као „серијанац“. Хоћеш ли?

— Хоћу.

— Еј, чича, окрете се калцан фотографу, који је за столом дремао. — Хоћеш ли да нас сликаш? Платићу ти поштено...

— За што не. Најпосле и дужан сам да то учиним, јер сте ме лепо примили и угостили. Да удесим прво шта треба, док ви не будете готови.

Старац оде у побочну собу а калцан подскочи од радости. Брзо одпочеше свој посао. Младић — „гост“ — скиде своје сукнено одело, опанке и шубару па све то даде калуђеру, а калуђер опет „госту“ своју „реверенду“ — мантију, појас и камилавку. Кад су били са облачењем готови, прснуше у смех; раширише рӯке и почеше се љубити.

— Побратиме! Побратиме! чуло се кроз тисућу пољубаца.

Ал' у томе часу чӯ се и ба̂т на степеницама. Оба за часак ослушнуше. Ба̂т долазаше све ближе. Није друго, већ то баш неко долази право у трапезарију. Шта ће сад? Кратко је време да одело опет промене. Није нађе, „гост“ мора играти улогу калуђера, а калуђер пак улогу „госта“... Све што је калцан могао на брзу руку да учини, то је, што је казао манастирском ђаку, да извести чичу — фотографа — да не долази овамо док га он не зовне. Ђак оде. У трапезарији оста калуђер у сељачком, а „гост“ у калуђерском оделу... На вратима се указа један младић. На глави је имао шајкачу са два црвена свилена „ширита“. То је био срески писар.

— Од куд овај овде? прогунђа ка̂ле кроз зубе.

— Ви сте калуђер? упита писар окренувши се „госту“.

— На служби!

— Мило ми је. Ја сам срески писар. М... Био сам мало по срезу, па као новајлија, сратих мало у манастир. Ово ми је данас први пут. Рад сам да видим ову свету обитељ, и да се с вама упознам....

— Драго ми је — намешта „гост“ — калуђер.

— А ко вам је ово? упита писар, показујући руком на онога у сукненоме оделу.

— Гост, отеже мимме калцан.

— Како се зове?

— Исидор Илкић, утањи калцан у сељачкој опреми.

— Одакле си?

— Ја?

— Јес, ти?

— Овај... јес... ја сам из села Д... једва се сети калцан, како се зове село његовог госта.

Писар махну сумњиво главом. Окрете се калуђеру па ће тек наставити:

— Како напредује манастир? Има ли прилога?

— Добро је господине, цифра „гост-калуђер.“ Не можемо се потужити.

Писар седе за сто а све гледа испод ока на онога у сукненој опреми. Наста послужење. У једаред рећи ће писар.

— Морам се журити. Имам да свратим још код Ча-Марка да му прегледам воденицу... Молим те брате, рече за тим ономе у сукненоме оделу, пођи са мном, да те нешто припитам.. Збогом оче.. Другом приликом мало ћу се дуже задржати... Сад имам важна нека посла... Мирко! викну тако јако да се сва трпезарија тресаше..

Уђе пандур. За силавом цакле му се сребрњаци.

— Спреми коње, одма..

— Разумем господине.

Пандур оде, а за њим полако пође писар и — калцан у сукненом оделу. Нешто су поверљиво у ходу шаптали. Мора бити, да је писар причао неку шаљиву причицу, јер се калцан поче из гласа смејати. На прагу намигну калцан госту у знак да га причека и да ће се одма вратити.

Сиђоше у двориште.

— Поведи коње, а ми ћемо мало пешке, заповеди писар своме служитељу.

Одмакоше подаље од манастира. Кад су били иза оне окуке, која води на главни друм, писар стаде; извади из џепа парче хартије; окрете се своме пратиоцу па рече:

— Укебао сам те лија. Од јутрос ти гоним траг...

Калуђер зинуо од чуда па само блене у писара.

— Сад ћу ја тебе у „пранге“... Ево расписа. Слаже се све, ама све!... Дакле опет у крађу и једнако у крађу, а?

— Ама ја нисам тај — правдаше се очајно калцан.

— Конопац Мирко, па добро стегни битангу!...

И пандур поче стезати. Јадни калцан јаукаше од бола.

— Напред! викну писар па уседе на свога коња.

— Ама господине, ја нисам тај! Слушај само... шаља... вајкаше се калуђер, ал' писар је већ напред одмакао па га није могао ни чути. Пандур с часа на час тек муне ногом у ребра сиротога калуђера па званично понавља писареве речи: ћути битанго! Ми ћемо тебе у „пранге“...

— — — — — — — — — — — — — — —

„Гост“, — трговац, који је био „хоп-коцкар“, и кога је среска власт тражила због више крађа и превара, видео је одмах колико је сати. Брзо свуче са себе мантију, па онако у гаћама и кошуљи, зажди преко брда колико су га могле ноге понети. Док се доцније ствар објаснила, од коцкара не беше више ни трага ни гласа. Јадни калцан једва дође себи од чуда и покора. Заветовао се у души, да неће више бити тако лакомислен, а нарочито, да неће више пити оно вино с краја, које се износи само у приликама, кад дођу у манастир „великодостојна лица“ — И писар М. зарекао се, да неће више у будуће бити одмерен у такту, па да коцкаре пушта тако лако из својих шака. Није хтео у манастиру да прави ларму, па му је, ето, због те обазривости, умакао један од најпрепреденијих коцкара и варалица...

* * *

ТАЈАНСТВЕНИ ВАРАЛИЦА.

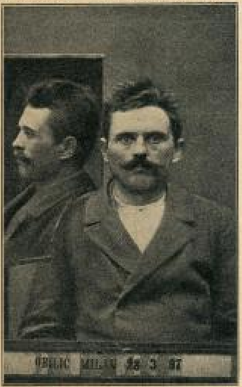

Лажни Обилић. — Да лопови и варалице долазе на разне мисли, те стварају по њима планове за своја дела, то је већ позната ствар. Има их, који се представљају као изданци племићских породица; као потомци какве старе, изумрле грофовске лозе, и т. д. али, да ће се наћи лупеж, који ће себи присвојити презиме славнога српског Обилића, о томе, ево, имамо примера у овоме светском пробисвету. — У бечком полицијском затвору налази се од пре два месеца некакав Милан, који вели, да се презива Обилић. Он је тамо изјавио, да је родом из Црне Горе; да је вере православне и нежењен. Тиме је хтео да на себе привуче пажњу Србаља, и да им се као потомак јуначкога Милоша престави а тиме да и користи што више за себе извуче. По добивеним извештајима од црногорске полиције, утврђено је, да је исказ Миланов лажан. Такво име и презиме са свим је на Цетињу непознато. Изгледа, дакле, по свему, да ће ова индивидуа бити каква интернационална варалица. О њему се сазнало ово: Издавао се за журналисту. Као такав, вели, радио је на неким српским и бугарским листовима. Дошав једном приликом у бечку болницу ради лечења, подписао се као журналиста. Тиме је хтео, да га свет сматра као образованог човека, и да му поверава у извесним његовим пословима. Сазнало се и то, да је као трговачки агент а и као тумач служио странцима по већим варошима у Француској и у Америци. Ево, шта вели о њему цес. и кр. полицијска дирекција у Бечу под бр. 126.617.:

„У приложеној фотографији наложено лице, које је код овд. среског суда „Алзергрунд“ издржало двомесечни затвор због скитње и лажне пријаве, навело је при испиту, да се зове Милан плем. Обилић; да је год. 1860 или 1862. рођен на Цетињу у Црној Гори, као и то, да је православне вере и нежењен. Али, како се истрагом дознало, исти је, као и његов показани отац Петар плем. Обилић на Цетињу са свим непознати. С тога је могуће, да је име Милан плем. Обилић лажно, и да је ово лице један међународни, судовима познати — пустолов. Ова се сумња утврђује и тиме, (ово још и на основу извршене репродукције његове фотографије, која је у бечком заинтересованом листу „Interessanten Blatte“ од 20 маја 1897 год. публикована) што је стигла у Беч карта* без подписа, у којој се овај Милан плем. Обилић црта као један међународни џентлмен али само — од зле савести.(?) Уједно се примећује, да је исти из Црне Горе прогнан и да је он год. 1866. из иноземства радио за српске и бугарске новине. Овај притвореник, приликом његовог пријема у овд. општу болницу, представио се као „журналиста.“ Међу тим, он је, према његовим пређашњим диспозицијама, бивао у разним иноземним радњама (трговинама) од чести као магационер и од чести као тумач и вођа странаца по већим варошима Француске и Америке. Он је навео ове детаље о себи. Године 1880 одпутовао је из Рогачице у Париз. Из Париза године 1882. одпутовао је у Бразилију, а за тим, пошто се од прилике још три године задржавао у јужној Америци, отишао је у Ливерпул. Доцније, 1887-8 године бавио се у Лондону а 1889 год. отпутовао је опет у Париз. После годину дана, из Париза отишао је у Брисел. Концем 1892 год. био је у Дрездну. 1894 год. у Лајпцигу, а јануара 1897 год. преко Кенигсберга отпутовао је у Петроград. Из Петрограда преко Варшаве дошао је у Беч. Овде је стигао око половине марта исте године. — Милан је висок 165 сантиметара; средњег, крупног стаса; има округло, пуно лице. Боја на лицу здрава. Има загасито-плаву косу, браду и бркове. Обрвâ плавих. Очију отворено-плавих. Зубâ здравих. Говори сем српско-хрватски, још немачки, француски и турски. Остале словенске језике прилично говори. Ради боље карактеристике „Миланове", наводи се још и ово. На левом подлакту има нешто растављени летопис: *1868.* Испод тога налазе се тетовирана слова F. и J. у овом изгледу: 18|F 68|J. Даље, на десном подлакту налазе већ избледела тетовирана слова J.|F.8. — Преко тога виде се јасно, црвеном и црном бојом израђени кафански предмети, као: 3 лопте од билијара; 2 укрштена „тâка"; 2 билијарска троугла; карте; тацне са флашом и чашом и т. д. Из овога се да закључити, да се име и презиме овога притвореника почиње са F. а свршава са J. или обратно J. и F. и да је био слуга кафански или најзад — „маркер"....

---

* Ову карту јамачно је послао какав друг лажног Обилића, у нади, да што боље ствар маскира. Ур. П. г.

Тако гласи распис бечке полицијске Дирекције. Али се о овоме лицу сазнале још и ове појединости. Знајући српски, оно је вршило преваре према Србима и српским трговцима који су послом долазили у Пешту и Беч. Све околности казују, да ће ово лице бити јединствена варалица те врсте. Име, које је на се узео, као што се већ горе документирало, важно је. Своје право име пред бечком полицијом још неће да каже. Доносећи слику ове хох-варалице у верној копији, позивамо свакога, да одмах јави „Полицијском Гласнику": ако што зна о њему, како би му се сви трагови похватали....

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Познавање разбојника. — Ломброзо, професор у Турину, који је тако рећи основао са свим нову школу о казненом праву у Италији; написао је књигу под насловом: „Човек преступник" („Uomo delinquente"). У тој књизи он доказује, да они људи, који су по самој природи својој наклоњени на преступе, нарочито на замашније, као што су убиства и т. д. они дакле, којима је разбојништво тако рећи урођено, — разазнају се од осталих људи по особитим знацима на телу, и да се они због тога особито радо шарају — тетовирају — по разним местима на телу. Он вели, да за ово има потврде, јер је приликом секцирања над погубљеним разбојницима нашао код њих 200 ишарана — тетовирана разна места на телу.

Ако је веровати овоме, онда и овај наш лажни Обилић, чију слику данас доносимо припада врсти разбојника.

Телеграфисање фотографије. — Као најновији проналазак на пољу електрицитета, имамо да забележимо данас и телеграфисање фотографије. Енглеској главној полицији, поднет је на расматрање такав један проналазак, да се посредством Хуговог апарата могу телеграфовати из једне вароше у другу читави цртежи. На тај начин и читаве фотографије зликовачке цртане на засебну телеграфску целуљу могу се телеграфовати. Главне црте дотичног зликовца јасно се распознају. — И други полицијски заводи у Европи, прате с пажњом тај проналазак, спремни, да га и сами одмах усвоје, ако се само покаже да би могао овој цељи послужити.

ПОТЕРА.

Јован Ђорђа Цакића из Долине Баре у срезу власотиначком, округу пиротском, побегао је 16. пр. м. од свога газде Миладина Новаковића, трговца из Смедерева и однео му пушку кашикару, револвер од 12 м. м. са белим корицама; џепни сат од никла и један мали ножић. Он има око 25 година, висок, косе смеђе, у лицу развијен, бркова малих плавих, браду брија; од одела има: антерију од ћитајке, која се закопчава као копоран, старе сукнене панталоне; на ногама сељачке чарапе и опанке, на глави шубару. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа подунавског с позивом на № 993. или Управи града Београда на № 2573.

Милан — Мика Николић из Ропочева, срез космајски, стар 62 године, ноћу између 6. и 7. јануара 1894. године у друштву с Јанком Николићем из Ропочева, који се већ налази у притвору судском, украо је 4 овце Јеврему Банковићу из Рогаче и 2 овце Јеврему Савићу из Немењикућа. Како је Милан одмах после овога дела утекао, то га ни иследна власт није могла заједно с оптуженим Јанком суду спровести, — првостеп. београдски подунавски суд наређује потеру за њим преко нашега листа. Пронађеног треба стражарно спровести истом суду с позивом на № 15914 од 97. год. или Управи града Београда, који ће надлежно с њим поступити.

Марко Арсић, слуга, родом из Кнежица среза млавског округа пожаревачког, стар 62 године, решењем београдског првостепеног суда подунавског округа, стављен је под суд и у притвор, за то, што је 30. августа прошле године у атару села Венчана, пуцао из пиштоља на Драгића Микићевића из Венчана, у намери да га убије. — Марко је побегао и сад га поменути суд тражи да му се спроведе. Наређује се потера за њим. Пронађеног упутити стражарно подунавском првост. суду с позивом на № 19350 или Управи гр. Београда на № 2649.

Васа Аћимовић, без занимања, родом из Босне, бивши осуђеник, решењем лесковачког првостепеног суда, стављен под суд и у притвор због покушаја крађе. Исти је из Лесковца побегао. Пронађеног треба спровести дотичном суду или Управи града Београда с позивом на № 2218.

УХВАЋЕН.

Станко Добросављевић, парчетар Петра Пауновића из Рипња, који је свога газду покрао и побегао, и за кога смо у прошлогодишњем листу стр. 119 донели потеру — ухваћен је од начелника среза смедеревског по опису, и спроведен начелнику среза врачарског као надлежном. Према томе, престала је потреба за даље тражење његово.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

Радомир Костић, бив. осуђеник из Београда, 2. Августа пр. год. пуштен је у слободу. По пресуди првостепеног суда за варош Београд, има да издржи једну годину полицијског надзора. Полицијски органи треба да припазе на Радомира и да га ставе под надзор.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

На наше постављено питање у прошлом броју, сем оног, које у данаш. броју штампамо од г. Боже Марковића — послали су правилне одговоре и господа: Милан Ц. Радишовић писар начелства округа подунавског, Љубомир Р. Филиповић, практ. ср. космајског, Милутин А. Вељковић практ. среза пожаревачког, Милутин Миловановић, бив. практикант среског и бив. дијурниста пореског одељка за град Београд, Добр. А. Шишмановић званичник упр. града Београда и Аксент. Ристић, практикант среза пађинског (овога је одговор стигао истог дана кад овај кога већ доносимо, али не можемо оба да штампамо).

Сем ових, има још више правилних одговора, ну дотична господа нису, на одговору ставила своје потписе, већ само на спроводном писму. Према томе њихова имена не можемо штампати, јер сматрамо да они сами то не желе. Добили смо и неколико неправилних одговора. Пошиљаоцима њих нека овај, у данашњем броју штампани послужи као поука за правилну радњу.

Г. Мих. Тодоровић, начелник среза левачког поклонио је уредништву нашем 45 динара свога прихода. Хвала му.

Скупштина среза студеничког решила је да помогне уредништво „Полицијског Гласника" са 150 динара. Ово је учињено на предлог њиног вредног среског начелника г. Влад. Поповића. Велика им благодарност припада од наше стране.

М. Ј. Е. у К. Као што сте видели, ми смо вашим стварима поклањали пажње, јер у њима налазимо интереса за наше иследне власти, и дајемо прилике и правницима, да по њима своја мишљења искажу. Сад нам још ваља знати: на каквом је разлогу дотичносно решење иследне власти о продужењу истраге над Костом и Димитријом? Да ли су ти разлози утицали на саму ствар од које и зависи цео рад иследне власти? За то се постарајте, па нам доставите то решење у целини, како би могли по томе донети и наше мишљење, а оно ће, без сумње, бити од потребе и правницима, који ће се за ову ствар интересовати.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 8. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 14. ФЕВРУАРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинских писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, и ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

26.

У комесаријатима (квартовима) свакоме чиновнику одређен је посао. И за тај посао намењени чиновник референат је према своме шефу. Тако има референат за личне ствари становника у кварту, где спадају уверења, извештаји о лицима и т. д. Ту се реферише о молбама на Цара управљеним (Дворска канцеларија добија их на 100.000 годишње). Из тога се одсека сиротна лица упућују у болницу. После има референат, или одсек за *пасоше*. Пасоше, истина, даје сама дирекција, али кварт претходно подноси извештај. После има одсек за кривичне извиђаје и т. д. — Шеф комесаријата, по нашем: члан кварта, послове поверљиве природе задржава за се, али у своме кварту он даје правац и потписује сва акта. У кварту чиновници дежурају и дању и ноћу. Журнал-служба траје 24 сахата. Дежурни чиновник, за то време свога дежурства, прима публику, расправља ствари усмено, бележи све у *Gestion-protokoll*, прима доставе агената и жандара, решава по њима и т. д. Усмене расправе иду врло брзо. Ситније размирице не расправљају се писмено. Него када дође тужилац, позове се тужени, и ту се одмах реши. Ако је ствар за суд, онда се обе стране упућују суду. Кварт има право да суди до 14 дана затвора, или 100 фор. Овај *гестијон-протокол*, шаље се свака три месеца главној полицији на увиђај. Осем овога, воде *Journal-protokoll* то је *дежурна књига*, у коју се мора завести све, што се дању и ноћу у кварту деси. Књига се мора тачно водити. У том погледу строга је казна за небрижљиве чиновнике. Из ове књиге ваде се после *рапорти* главној полицији. И ова књига шаље се после три месеца дирекцији на преглед. Још у сваком кварту има опширан списак: бивших робијаша, опасних и на зло готових лица, списак: лекара, бабица, јавних женскиња, посредника, телала. Телали морају водити полицијом прописане књиге, у које тачно морају завести: када су, шта, пошто и од кога купили. Од стране кварта, преко полицијских органа, телалима се, у случају крађе, одмах саопштава шта је украђено, те да јаве: чим им се когод са украденим стварима појави. Осем тога у кварту се води списак хотела, кавана, ликерџиница, касапница, златара, фабриканата, продаваца соде, разних напитака, трговаца са отровом и отровним стварима, пушкара, посредника за службу, певача, певачица, кројачица, кестенџија, шећерџија и тачно место где је коме на улици одобрена продаја. Имају списак свију школа, професора, учитеља, књижара, штампара, новинара; списак свију оних који имају дозволе на псе, који имају коње, фијакере; списак оних кавеџија, који имају дозволу, да пред својом каваном на улици истурају столове; даље, списак оних кавана, које имају одобрење, да и после 11 сахати ноћи могу бити отворене и т. д. Дакле једна маса актова и спискова. Све ове побројане радње и дозволе од времена на време подвргавају се контроли, махом — изненада. И где год се ма најмања нетачност примети, одмах се дотично лице казни. — Да би се натерао сваки, да подноси своју пријавну листу, уведено је, као неко правило, да се свакоме ко дође у кварт: да нешто моли, тражи и т. д. поставља питање: да ли се јавио власти. Управо — је ли поднео пријавну листу... Ако то лице није пријаву поднело, онда му се одмах поднесе листа да је попуни. Још се и казни, што се власти није јавио. И најзад се траже узроци, са чега је имао разлога да се крије. Ово је врло корисна практика. Њу врше у Бечу, а тако, видео сам, раде, а још и строжије, у Берлину. Отуда се у њих нико не може извући, а да власт о њему не зна. *Ја предлажем управнику вароши Београда, да ту практику заведе и у београдској полицији. Сваки дан долазе београдским квартовима пуно лица, које власти не знају. Та лица, можда, нису платила ни гроша на име пореза српској држави, а међу тим, више пута са пуно ароганције, траже, да позорник или патролџија пази на њихов стан, да им кварт хвата одбеглу служавку, да им писар полицијски дође и чини извиђај у кући, и пуно још оваквих ствари.* Зашто оваквом лицу не би, на прилику, члан или писар поставио питање: јесте л' пријављени и у пореске књиге уведени?... Нека поднесе доказе. Ако није, као што ће у великој већини испасти, онда нека се поднесе пријава и пореска листа. *Моје је тврдо уверење, да у Београду има на 3000 лица, која нису власти јављена, нити порезу плаћају... До близу пола милијуна пореза, приреза и других дажбина држави и општини редовно пропада, једино са разлога тога: што о београдском становништву нема београдска полиција никаква рачуна ни сазнања . . . .*

27.

Али, да се вратим бечкој полицији. Имају комесаријата, који су велики, простор им заузима читаве сахате. У таквим квартовима заведене су *експозитуре*. То су, да кажемо, *подквартови*. У таквој експозитури дежура један чиновник са потребним бројем органа. — Разуме се већ, да су и дирекција и квартови и подквартови и стражаре везани једно с другим телеграфом и телефоном. Иначе се пошта између ових канцеларија разноси на колима у 11 сахати пре подне. Сва свршена акта махом остају у главној полицији. У квартовима немају архиве. Држе у рафовима неколико најпотребнијих актова.

С обзиром на само вршење послова, квартовна се служба дели на *унутарњу* и *спољну*. Унутарња је служба: протоколарно саслушавање, реферисање дневног дежурања, примање публике, примање и увођење рапората, званична преписка, издавање уверења и т. д. Спољна је служба: разне инспекције по кварту, на позориштима, циркусима, забавним представама, на баловима, патролирање и крстарење по кварту, претреси и извиђаји по кућама, прегледи јавних локала, делогирање у случају епидемије, протеривање осуђеника и т. д. За спољну службу чиновници имају *дијурну*.

Поред жандарма Беч ноћу чува и тако звана — Die Gewölbwache. То су чувари дућана, разних продавница, магацина и т. д. Њихова је дужност, да у вече, чим изађу на линију, сваки у своме рејону, прегледа браве и затворе на дућанима, да ли су закључани, да није трговац заборавио да затвори, да се не види светлост у дућану, да се није што упалило и т. д. Оваквих чувара има до две стотине, али се употребљују само у средини вароши, где су оне велике и богате трговине.

28.

Када мало час поменух спољну службу, онда ми овде баш згодно пада, да испричам једну инспекцију, коју сам имао у *дворскоме позоришту*. Једнога дана *г. М. Стукарт*, комесар, позове ме, да видим рад полиције у самоме позоришту.....* Дошли смо тамо на читав сахат раније. И, наравно, били смо од инспектора позоришнога примљени најљубазније. У пратњи његовој отпочет је преглед. За сигурност публике постављено је ово. Поред редовних улазака у позориште, направљени су још и излаци *у случају нужде* (Notausgänge), који су отворени и публици приступачни. На њих се не улази. Они су само за случај пожара, несреће, да публика може кроз њих избећи. Овакви излаци означени су *црвеним лампама*, у којима само уље гори. Лампе су увучене у зид и исплетене споља жицама, да им се вред не може учинити. Осем тога у свима ходницима постављени су шмркови с водом. Цеви су увучене и постављене тако, да им се ни у коме случају не може придолазак воде спречити. У доњим спратовима налазе се резервоари са водом. У удесним крајевима на свима галеријама има телеграф, који је везан са полицијом и пожарном четом. Осем тога, од предње стране позоришта има телеграф, којим се опет даје знак позоришноме особљу, да је пожар наступио. За ону публику, која је горе на галеријама, ако не би могла или умела избећи на оне отворене изласке, спремљени су џакови, нарочито за овакве случајеве удешени, и кроз њих се, наравно, уз помоћ ватрогасаца, публика може спасти. Сва ова средства, постављена у интересу позоришне публике, подвргнута су прегледу дежурнога члана полиције. Пре него се представа почне, члан мора овај преглед извршити, и лично се уверити: је ли све што треба за сигурност спремљено. И све, што би дежурни члан у овоме погледу имао наредити, то позоришна управа мора одмах извршити. У случају пожара, како ми објаснише, радило би се овако: дао би се одмах сигнал — пожарној чети, кварту и главној полицији. Ако би се пожар појавио на предњем крају позоришта, онда би се дао сигнал позорници, да се одмах спусти *гвоздена завеса*, која одваја позорницу од публике. То би у исто време био сигнал и позоришноме особљу — да се спасава. Послужитељи, који су уједно и билетари за разна седишта, имају дужност: да одмах отворе све редовне и ванредне изласке из позоришта. Чим то трчећи учине, хватају се одмах шмркова, који, као што сам мало час поменуо, стоје у готовости. Онда почињу гашење. Међу тим публика нагрне на изласке. Обично се у оваким случајима сам од себе гаси гас у позоришту. Али је публика већ обавештена да трчи само тамо, где угледа *црвену лампу*, испод које је и излазак из позоришта... Када су сва ова средства како треба спремљена, онда, по уверавању позоришнога инспектора, довољно је *два минута* да се цела позоришна зграда испразни. Још да поменем: да се сва врата на позоришту *споља* приклапају, тако, да у случају нужде треба само врата гурнути, па оба крила на поље испадају...... Тако исто у самој згради збринуто је и за оне, који се напрасно разболе. За такве има *болесничка* соба. Ту је намештен диван и на столу све потребе *ручне апотеке*. Разуме се већ, да на свакој представи мора бити и *дежурни лекар*. Пошто је, као што испричах, тога вечера полицијски преглед извршен, инспектор приђе комесару г. Стукарту са питањем: молим, је ли све у реду?... Комесар му одговори да јесте. Онда се инспектор опрости с нама, и оде на позорницу, да даје сигнал за представу... Осем овога прегледа, дежурни члан полиције има дужност, да ред одржава, па ако се овај у самој згради не би могао повратити, онда је властан, да и саму представу обустави. У ванредним случајима, он има право сву публику из позоришта уклонити. Тако исто његова је брига и за ред пред позориштем. Већ прописано је: како долази публика, како прилазе и одвозе фијакери и т. д. Да поменем и то: да сам, пролазећи по позорници, наишао тамо валда више од стотину разних лица, статиста и радника, али је била таква тишина, да се тек мали шапат међу њима могао чути. Пролазећи покрај глумачких кабина, г. Стукарт ми је обратио пажњу. Не казујући ми ништа, он лако куцну на једна врата. И само додаде: молим... — молим, молим изволте — чу се из нутра крупан глас... — Да видите нашег, чувеног *Сонентала* — шапну ми комесар... Врата се отворише. И далеко слављени глумац прими нас, да се поздравимо... Играо је тога вечера *Филипа Дербија* у комаду *Der Hüttenbesitzer*.... — Описивањем ове инспекције у бечкоме позоришту, која се на овај исти начин врши и у свима осталим позориштима, циркусима, етаблисманима, и т. д. — ја сам хтео да скренем пажњу и на прилике у нашем позоришту, да ако се још што учини, што се пропустило извршити. И ове бечке спреме и припреме уведене су после пожара у *Рингтеатру*, када је за пола сахата преко 800 посетилаца то изгорело то задављено. Несрећа се после ни у колико није могла ублажити тиме, што је сво особље управе позоришне збачено, суђено и ма да је сам управник Беча морао ову катастрофу својом пензијом завршити* . . . .

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

III.

Увађање кроз врата и т. д.

(наставак)

За расветлење онога, што је у прошлом броју поменуто, нека послужи овај истинити догађај.

Неки фијакериста по имену Ђорђе, који је дуже времена радио са фијакерима и у томе послу приличну суму новаца заштедио, — науми да своје старе дане проведе у миру. Био нежењен и познат као циција. За стан узме под кирију једну приземну собу, која је имала само једна једина врата. Био је и плашљив и пажљив па је за то наредио те му се и прозори и врата што је могуће боље оправила и утврдила. Онда купи један револвер, те се тако сматрао да је потпуно сигуран. Свој новац уложио је у један новчани завод, и књижицу од тог уложеног новца редовно је држао у унутрашњем џепу од капута. Преко ноћ пак, метао је капут заједно са књижицом поред свога кревета на једну столицу. Ђорђе је имао осим новца и покућства, још и једна стара кола, која му се задржала из доба његовога кочијашења. И та кола беху смештена у једној шупи исте куће, где и он становаше. Једнога јутра пробудише укућани Ђорђа, и рекоше му, да је неко лице дошло да види његова кола јер жели да их купи. Како је Ђорђе био тврдица и грамзљив за новцем, скочи одмах из постеље, обуче се, па изађе напоље, да непознатом купцу кола покаже. Купац прегледа са њим кола, па се онда упутише заједно једном оближњем фијакеристи, да позајме два коња те да их у стара кола упрегну. Купац је одлучно желео, да кола проба, те да се увери, дали су издржљива. Фијакериста им позајми коње, и они их упрегнуше у кола, па се онда заједно возише на њима читаво пре подне. Купац је био потпуно задовољан и обећа, да ће после подне доћи да кола исплати, и да ће довести своје коње да кола својој кући одвезе. Тек што се овај купац удалио, примети Ђорђе да му је у џепу, у место његове уложне књижице, једна иста така, али да ова гласи само на три динара. Он похита одмах у задругу, и ту дознаде на велико своје изненађење, да је још пре једнога сахата, неко непознато лице подигло сву готовину на основу његове уложне књижице. А како наравно ни назови купац није у одређено време дошао, да купљена кола исплати и отера, то је онда било сасвим јасно, да је сва историја куповине и пробања кола била само удешена, тако, да се Ђорђе само завара и да не примети да му је уложна књижица украђена. А то је удешено било још и за то, да другар назови купца добије довољно времена, да новац из завода без бриге дигне. С почетка се држало, да је назови купац приликом прегледања или пробања кола на особито вешт начин извукао Ђорђу књижицу из џепа, па да је онда опет на некакав необјашњив начин додао исту неком свом помагачу, који је за тим отишао у задругу и новац подигао.

---

* Г. *М. Стукарт* је одличан члан бечке полиције. У последње време име му се често помињало по новинама. Он је са жандарима сад, у децембру 1897., на позив председника ушао у парламент аустријски да ред међу посланицима поврати. То је интелигентан и научен полицајац, коме предстоји велики положај у бечкој управи...

* Alles gerettet.... Када је се појавио пожар 26. новембра 1881. изашао је на место и ерцхерцог *Албрехт*. На питање његово: шта је са посетиоцима у позоришту? — управник је наравно одговорио Alles gerettet (све је спасено). Напротив, у истини је било, да је грдни свет страдао, о коме се ни данас нема тачна рачуна. Отада се и данас у Бечу у иронији ове речи помињу, када хоће што да се подсмеју......

Међутим, кад је извршен преглед Ђорђеве собе, дошло се до сасвим других резултата. Под креветом његовим, и то са свим позади, да не би могао опазити ни онај, који стоји подаље од кревета, нађена је на самом пòду једна повећа квадратна рупа, од прилике 40 сантиметара у пресеку. Као што је у ранијим случајевима под врата поменуто, тако је и овде чињено. Пробушено је више мањих рупица, па су онда оне помоћу оштрог ножа исечене тако, да се пòд на томе месту и у већ реченом простору могао извадити. То се могло извршити тим лакше, што је пòд био старинске конструкције. Преко њега целом дужином, било је неколико грêда, које су стајала паралелно и од прилике 1 м. једна од друге растављене. За тим су на те греде метуте и утврђене попречне појаче даске. То је дакле био пòд собе, а у исто време служио као греда ономе простору, који се налазио испод саме собе. (Види слику под а).

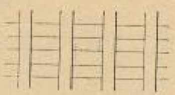

Сл. а.

Испод собе Ђорђеве беше подрум за зелен, кога је нека непозната жена, под лажним именом, узела под закуп, и то на две недеље дана пред саму ову крађу. У тај подрум сместила је она само нешто мало невредеће зелени. Лупеж се, дакле, у зору увукао у подрум и у њему се закључао. То му је било лако да учини, јер је мало укућана имало посла у авлији. Чим је лупеж чуо, да је Ђорђе из своје собе изишао, дао се одмах на посао и почео да буши пòд одоздо, као што се то на слици види. Наравно, да је при томе послу морао бити веома пажљив, јер је у соби до Ђорђа становао неки кројач, који је цео дан радио. Кад је најзад свршио бушење, и кад се рупа на пòду могла отворити, онда је једне ноћи, кад је Ђорђе био у првоме сну, отворио рупу и кроз њу се провукао под његов кревет. Ту је мало причекао, па кад се уверио, да Ђорђе тврдо спава, он је онда полако узео са столице његов капут, извадио му из џепа уложну књижицу, и на место ње метуо ону од три динара. Ово је учинио с тога, како би Ђорђе, кад се пробуди и опипа свој џеп, био у потпуном уверењу, да му је књижица ту. И из тога се види, да је лупеж добро смислио ову ствар и потпуно је испекао. Кад се тако вешто Ђорђеве књижице дочепао, он се онда полако и врло пажљиво кроз исту рупу спустио натраг у подрум. За тим је онај отвор на пòду опет затворио извађеном даском и вешто га залемио. Пошто је све то полако и пажљиво извршио, он је онда неопажено изишао из подрума, закључао га, и са пленом својим умакао. Сутра дан рано, као што је познато, дошао је Ђорђу онај назови купац ради куповине и пробања вола, а за то време је прави лопов отишао у задругу и подигао Ђорђев новац.

Како је иследна власт од укућана прибавила тачан опис оне жене, која је под лажним именом узела подрум под закуп; и како је опет покрађени Ђорђе умео да опише и назови купца, то је најпосле власти пошло за руком, да правог лупежа ухвати. Овај признаде најзад све онако, као што је то горе описато. Интересантно је још у овоме делу то, што је лопов казивао, да је покрађени новац закопао. Он хтеде већ да покаже и место, где га је закопао, али у последњем тренутку одустаде од тога. Најзад овај лопов умре на робији, а дугогодишња уштеда Ђорђева труне негде под земљом.

б). О нападу на браве.

Недозвољено отварање брава силом, или помоћу калауза, постоји још од од онога времена, од када постоје и саме браве. Исто тако са напретком грађења вештачких и добрих бравâ, иде упоредо и напредак самих лупежа, који се баве отварањем и обијањем бравâ, јер и они према околностима могу у томе бити вештаци.

Али, ако је вештачки бравар у своме послу дотле дотерао, да се мало њих с њиме могу равнати, као што је то случај код фабрикације модерних и вештачких кâса, онда ту вештину може само лукавство и препреденост да замени. Тако н. пр. ваља знати, да се при куповини какве касе, која не може ни да се разбије, нити да изгори, добијају од ње три пара кључева. Један пар по правилу држи сопственик код себе, други стоји у каси затворен, а трећи даје на чување каквом свом поверљивом пријатељу. Али та три пара кључева сигурно не гради сâм фабрикант, но његови радници. Ма да он у њима у свему потпуног поверења има, ипак се може десити, да се међу њима нађе по неки хрђав човек. Ако се, дакле, деси, да се таком једном раденику повери израда сва три пара кључева, ко може онда јемчити, да он неће израдити и један четврти пар за себе? Изради ли он повећи број пâри таквих кључева, од којих сваки четврти за себе задржи, онда му не треба Бог зна какве вештине, па да н. пр. дозна од осталих фабричких радника, који касе за купца пакују, експедују и т. д.; ко је ову, или ону касу купио, и коме је експедована. Ако се такве касе шиљу у које страно стовариште, онда он, наравно, мора стајати у споразуму са неким од послуге, који у том стоваришту служи, а тај се споразум обично врло лако постизава. Дозна ли пак такав браварски радник, ко је такве касе купио, од којих он има резервне кључеве, онда он има само да се стара, на који начин да добије приступа у дотичне куће. Обично се труди, да тај приступ буде сталан, било као служитељ, или ма какав други радник и т. д. Не пође ли му то за руком, онда постаје љубазник куваричин, или собаричин. Једном речи, он чини све и сва, само да до свога циља дође, и да од свога четвртога пара кључева употребу учини. Да би се све ово избегло, добро би било, да сви имућнији грађани, који новцем и папирима од вредности располажу, купе две касе из разних фабрика, и то једну мању, а једну већу. У ону мању да сместе свој капитал и затворе, па тако затворену да мету у ону већу касу, коју такође да држе затворену. Кад се тако поступи, онда четврти пар резервних кључева ништа не помаже.

Што се тиче брава на вратима и орманима, то је готово свакоме познато, како су оне конструисане. Ко пак то не зна, томе неби вредило ни опис, нити пак отисак о њима дати, већ му ваља саветовати, да о томе упита стручњака. Тако исто треба и сваки иследник, коме није позната конструкција таких брава, одмах и неодложно да оде код ма кога било бравара, те да му овај покаже какву растворену браву, и да му потанко о свему објашњења даде. Не учини ли иследник тако, то ће он при првом датом случају доћи у неприлику, јер неће умети да оцени оно што му је нужно. Ако пак позове бравара, овај ће му не само дати обавештења о самој брави, но и о разним калаузима и осталим справама, помоћу којих се браве отварају. Ваља имати у пракси и то на уму, да је неко сумњиво лице ипак браву могло обити и врата отворити, и ако се при њему нису нашли калаузи и њима подобне справе. Треба добро знати да се понеки лупежи служе у томе послу и кривим ексером, жицом, па и самим перорезом. Шта више има и таких индивидуа, које и са каквим дрветом, или чак и са савијеним канапом могу браве да отварају.

Сваком је познато, да данас има разних и веома компликованих врста брава. Да би се човек могао упознати са њиховом конструкцијом, најбоље ће учинити, ако се о томе извести од самих вештака. За иследника пак, то је још потребније, јер се он другчије у конкретном случају неће моћи, нити умети да оријентише. Сем наведенога зна се и то, да данас има вештачких брава, које лупежи помоћу вешто састављених игала отварају и т. д. Ово треба иследник све да има на уму, па да у свему поступи онако као што је напред речено.

У многим случајевима лупежи не дирају браву, но гледају да на други начин до свога циља дођу. Тако н. пр. ако је каква каса за под ушрафована, а има одозго заклопац, онда они узму повеће клеште са зупцима, и помоћу њих отшрафују заклопац и касу. — Понеки пут су и сами фабриканти каса несавесни. Да је то тако ево за то једног истинитог догађаја: Неки сопственик касе, коју је купио код једнога фабриканта под гаранцијом, да се она неда пробити, загуби једном приликом кључеве од ње. Али како му је нужно било, да му се каса што пре отвори, то позове он једног вештог бравара, те да овај покуша да је отвори. Овај и не поклони своју пажњу бравама, као што се то могло очекивати, већ просто оструже лак на задњој страни касе и то на самим шицама. Чим је то учинио, одмах се указа по шицама читава гомила шрафова. Он онда извади те шрафове, и тако скине задњи зид касе. — Шрафови су били, као што се видело, најпре добро замазани, па онда лаком превучени.

[НАСТАВИЋЕ СЕ]

УПУСТВО
за суђење грађанских спорова код општинских судова.

Врло је важно питање: како се извесни спорови суде и расправљају код наших општинских судова. Нема сумње, да је у првоме реду нужно, да се исцрпе сви докази, који стоје у вези са извесним спором. Само ће на тај начин општински судови одговарати потпуно своме позиву, и неће давати прилике државним судовима, да им касирају пресуде као непотпуне и на закону неосноване. Из основа је погрешно, што многи општински судови врло површно израђују пресуде и решења по извесним грађанским споровима. Пресуда или решење мора бити прецизно, опширно, поткрепљено разлозима тако, да му државни суд не може замерити ни са стране формалности ни са стране законих прописа. Да би се, дакле, могло видети, како је израђена једна правилна и потпуно исцрпна општинска пресуда, ми смо добили овај прилог, који саопштавамо нашим читатељима.

Пресуда

Обрад Жарковић земљоделац из Р . . . ., 14. јуна пр. год. тужио је суду општине р . . . . . Ристу Атанасијевића, онд. Основ тужбе: 156 динара у злату што је примио од њега Риста као аманет, да га употреби на отплату облигације, повериоцу Мил. Михаиловићу трговцу из Београда. Овај му је новац, вели, предао као председнику општине р . . . . . 15. новембра 1883. године, у цељ отплате облигационог дуга, што дугује поменутом Михаиловићу у 26 дук. цес. са 12% интереса, рачунећи од 26. октомбра исте године па до коначне исплате. Риста, вели, није тај новац предао повериоцу већ га при себи задржао. За то га тужи. Тужбу своју оснива поднетом у препису облигацијом, из које се види, да нигде није одбијена баш та сума у 156 динара, што је предао Ристи на име отплате горњега дуга своме повериоцу. За јачи доказ свога потраживања поднео је овоме суду и извешће првост. суда подунавског од 12. фебруара 1893. године Бр. 1594 по коме је тужилац Обрад позван, да наплати свога повериоца Михаиловића у 204 дин. са интересом. Дакле, по томе извешћу тражено је мање 108. динара, но што је првобитни дуг био. Даље је Обрад тражио, да се тужени Риста осуди, да му плати, поред главних 156. динара у злату, још на ту суму 12% интереса годишње, почев од 15. новембра 1883. године — дакле дана предатог му овог аманета — па до коначне исплате; да му накнади и све трошкове у 19·28 динара, учињене око овога спора. — Тужени Риста, у одговору и одбрани својој под 13. јуном пр. године, признао је пред судом општине р . . . . .: да је овај новац у 156 динара доиста примио од тужиоца Обрада, оног истог дана, о коме Обрад и вели, дакле, 15. новембра 1883. год. и да му је на ту суму и признаницу издао, која је датирана под 7. мартом 1893. год. То је, вели, учинио за то, да би га по томе био осигурао, те да га не би поново за ту суму поверилац Михаиловић теретио. Даље је тужени Риста и то изјавио: да је оних 156 динара истога дана предао повериоцу Михаиловићу без квите, и према томе нема доказа, али тај свој исказ може и заклетвом потврдити. Из акта овога спора види се: да га је три пута судио суд општине р . . . . ., и сва три пута осуђивао Ристу, да плати тужиоцу Обраду 156 динара у злату са 12% интереса од 15. новембра 1883. до коначне исплате а тако исто и остале трошкове. Но првостепени суд подунавски све три ове пресуде поништио је из узрока, што су неправедно изречене, па је на послетку 13. маја тек. год. под Бр. 5610 а на основу § 17. под *б* грађ. суд. поступка решио и наредио, да овај спор пресуди суд општине ж . . . . . . — На основу горњег наређења првост. суда, овај је суд одредио данас рочиште: ценио поднете доказе и пажљиво целу ствар проучио, па је нашао, да је суд општине р . . . . . из основа погрешио и погрешно схватио оно, што је од пресудног значаја по правилно пресуђење овога спора. За своје побуде, суд овај има ове

Разлоге:

1). Што је заиста тужилац Обрад, 15. новембра 1883. год. дао 156 динара у злату туженоме Ристи да их овај преда његовоме повериоцу Михаиловићу, у отплату облигационог дуга, по облигацији датираној 20. јануара 1883. године што му овај то и не пориче. Али се на полеђини облигације види, да је оног истог дана — дакле 15. новембра 1883. године — примљено у отплату овога дуга 108 дин или 9 дук. цес. као што је то потврдио код овога суда и сведок Милић Величковић;

2). Што се код Ристе не види никаква хрђава намера, јер да је тако, он не би признао ово примање од тужиоца Обрада, нити би му за сигурност његову после читавих 10 год. издао и уверење, да је он заиста примио од њега ових 156 динара у злату, да их преда повериоцу му Михаиловићу, већ би му то све одрекао, као да није ни било;

3). Што тужилац Обрад није тражио исправку овога, док је још његов поверилац Михаиловић био у животу, већ то чини много доцније, кад је исти умро;

4). Што је 15. новембра 1883. године одбијено по истој облигацији 9 дук. цес. а тог истог дана Обрад је дао Ристи 156 динара, да их преда његовоме повериоцу. Дакле то је тај исти новац. А што тужилац Обрад вели, да је он тих 9 д. ц. предао своме повериоцу, који га је са том сумом по облигацији и одужио, то овај суд томе исказу његовом не може да поклони вере за то, што, да је он ових 9 дук. цес. заиста предао своме повериоцу Михаиловићу, он би му тада предао и оних 13 дук. цес. које му је преко туженога Ристе послао, пошто је то једног истог дана било, а не би по другоме слао. Из овога се јасно види, да нису могли обојица једног истог дана овај новац предати; и

5). Што тужилац Обрад и сàм признаје, да нема признанице на оних 9 дук. цес. за које вели, да их је предао истога дана своме повериоцу Михаиловићу, када је и по туженом Ристи послао 13 дук. цес. — дакле, овде је само разлика за 48 динара, што суд сматра, да је и овај новац поверилац Обрадов пок. Михаиловић примио, и употребио га на име интереса унапредак.

Узимајући све ово у обзир, суд ово-општински на основу поднетих доказа и § 6. грађ. суд. поступка.

Пресуђује:

Да се Обрад Жарковић, земљоделац из Р . . . . одбије од свога тражења по овоме спору, и да втрпи све до сад учињене трошкове, а Риста да плати овоме суду 1·50 дин. за пресуду и папирну таксу с тога, што је овај суд и судио овај спор по његовом потраживању.

Обрад пак, нека се за ову разлику у 48 динара обрати надлежноме суду противу масе пок. Михаиловића и у заштиту нека позове Ристу Атанасијевића из Р . . . ., преко кога је предао своме повериоцу овај новац — ако се успеху нада. — Тако пресуђено у суду општине ж . . . . . . на дан 13. јула 1895. године, Бр. 716. у Ж . . . . . .

Судили:

Председник суда,
Милош Ристић.

Писар, (М. П.)
Марко Гавриловић.

Чланови:
Спаса Благојевић,
Јоксим Пантовић.

Саопштена нам је ова пресуда данас 13. јула 1895. године.
Обрад Марковић,
Риста Атанасијевић.

Ова је пресуда, решењем првостепеног суда подунавског од 29. маја 1896. године Бр. 9944. као на закону основана — одобрена.

Ми смо ову пресуду донели само за то, да она послужи као образац невичним општинским писарима. Стараћемо се, да и у будуће доносимо разна правилна решења и пресуде општ. судовā, те да тиме изазовемо једнообразност у вршењу оваких радовā.

ГРИЖА САВЕСТИ
(КРИМИНАЛАН ДОГАЂАЈ).

Близу вароши А....... — нема добри четврт сати — лежи мало сеоце В..... Ту је чувена воденица господара П. Ово, што ћемо сада испричати, догодило се доста давно. Тек, ако у В..... по који сѐди старац уме да вам исприча нешто из овога догађаја . . . .

Павле, момак млинарски, једног вечерā враћао се из А. у В. Беше позна јесен. Точкови упадаху дубоко у блато. Павле гоњаше своја два коњића, само да изађе горе на онај гребен, оклен се спушта после право у село, преко мале, дрвене ћуприје... У један мах коњи стадоше и почеше узверено ћулити уши и трести гриву. Павле се подиже на своме седишту. Преко од себе, у једноме јендеку са десне стране, према јасној месечини, спази он неког старца. Старац дрхташе од хладноће. То се могло опазити по оном испрекиданом гласу, којим је молио момка да га мете у кола и одвезе у село. Старац беше болан. Сажаљива срца, Павле подиже старца у кола, ошину коње и одјури у воденицу.... Ту је своме надзорнику воденице, Станку, испричао: како је болног старца нашао на друму и у воденицу га довезао.

Беше скоро пола ноћи. У воденици не беше места да се старац смести. Ал добри надзорник није га хтео оставити без помоћи. Имао је стару домаћицу Катарину, која ту већ неколико година управљаше економијом. Њој се он обрати. Куцну полако на њена врата.

— Газдарице.

— Чујем — одазва се глас изнутра.

— Имате ли мало местанца, да за ноћас сместим једног болесног старца? Код вас је топло, па ће сиротану годити топла соба.

— Немам — одговори рапав глас изнутра.

Ђорђе Папић.

Гвозден Видојевић.

Владимир Мирковић.

(види опис о њима на следећој, 6-тој, страни под насловом „Из Хајдучије“)

— Ама, нека га бар на дивану код вас. Севап је. Хришћани смо... Ко зна, шта и нас чека у нашем животу.

То поможе. Врата се отворише, и на њима се указа Катарина.

— Дајте га овамо... Наместићемо га на диван.

Они унесоше старца у собу па одоше.

Она гледаше нетремице у бледо лице његово. То беше као нека сен са онога света... Руке омлитавиле и очи склопљене. Лежао је на дивану непомичан, као какав кип.... Катарина задрхта. Беше јој нешто хладно око срца, јер је, ето, у соби остала сáма са издишућим старцем. Узе грчевито лампу и изађе у кујну. Окреташе се по њој несвесно, па за тим се опет врати у собу. Полако отвори врата. Неки мемљив и хладан ваздух пређе јој преко чела. Она укоченим погледом посматраше оно место, на коме је старац лежао. Грчевито стиште лампу у рукама... Старац још непомичан лежаше на дивану. Катарина поче целим телом дрхтати. Хтеде викати за помоћ, ал се брзо прибра. Полако приђе дивану и посматраше бледо лице старчево.

— Да ли још дише? — прошапта тихо. Не, дах је стао. Преко чела лебди хладна смрт... Он је мртав!... И њене руке почеше пипати груди старчеве. Трже се. Под својим рукама осети неки тврд предмет. Застаде за један тренутак. Ал опет, у њој се пробуди жеља и радозналост. Приђе старцу и дрхћућим рукама поче му одкопчавати горњу хаљину... Брзо дохвати из шпага новчаник, који беше од обичне коже. Осети под прстима новац... Обузе је страх ал уједно и жеља — за богаством.

— Новаца, пуно новаца, говорила је Катарина, гледајући у злато. Ово је сад све моје! Њему више и не треба!... Брзо закопча старцу горњу хаљину, узе лампу и појури напоље. Врата за собом затвори па се крену у кујну. Беше опет сáма. У воденици све поспало, само се чује жубор воде, која јазом протиче... Новчаник зáпрета у пепео на огњишту. За тим се врати опет у собу и леже у постељу. Беше необично узбуђена. У соби мрак. Према њој на дивану лежи старац блед, непомичан. Катарина готово очајаваше. — Да ли да вратим новац? мислила је. И као да је чула из небуха неки тајанствени глас: врати, врати!... Скочила је са постеље... Као бесом гоњена одјури опет у кујну. Ту је села поред огњишта, Заронила главу међ' руке и у страшним душевним боловима дочекала је зору.

Рано још изјутра дође срески капетан са лекаром. Надзорник воденице известио је власт о свему. Лекар поче прегледати леш. Катарина стајаше непомична код прозора.

— Био је тифус, рече лекар. Сви знаци показују да је од тога умро.

За тим откопча капут мртвога старца. Хтео је да се увери, е да ли при њему има каквих списа или докумената. И доиста, лекар нађе у постави поцепаног џепа једну књижицу, која при претресу испаде на под. Ова књижица имађаше само неколико листића и беше веома прљава од силне употребе.

Иследник узе књижицу и поче је пажљиво прелиставати. На један мах његов поглед задржа се озбиљно на мртвоме старцу и његовом похабаном оделу. Он климну главом и окренувши се лекару рече:

— Шта велите ви на ово, господине докторе? — Овај сиромашак има при себи четири хиљаде динара".

— То није могуће! одговори лекар неповерљиво.

— Јесте, јесте, цела је истина. Ево, овде је то забележио. Извесно, да је био циција. Изгледа, као просијац, а овамо има грдан новац прикривен испод његових трања! — Лекар завири у књижицу, и доиста нађе у њој читав низ цифарâ и то веће и мање: нека дâта, поједине рачуне и најзад срачунату суму од четири хиљаде динара са напоменом: да је то његова уштеда.

— Чудновато! рече лекар. А кад су по томе хаљине умрлога претресли, не нађоше од новаца ни трага ни гласа.

— Онда сам ја будала! рече иследник разочаран.

За овим позваше све сведоке јучерањег догађаја и узеше их на испит. На све стране се трагало за несталим новцем — али све беше узалуд. Нико не умеде ствар да расветли и објасни; јер нико ништа не знађаше о томе шта да каже. Обратише се тада старој настојници Катарини, која услед неспавања у прошлој ноћи и претрпљеног страха, изгледаше збуњена и бледа. Али и она не хте ништа да објасни. Умела је да се савлада и присебност своју задржи.

И тако остаде отпочета истрага и саслушање безуспешно. Сви се вратише поново лешу. Кроз полуотворена врата гураху се многи радозналци да у одају уђу.

Мртвац лежаше на дивану, укочен као да се смрзао. Жуто му лице са седом брадом и отвореним очима изгледаше ужасно и одвратно.

Међу радозналима беше Катарина. Она је бленула у лице мртвачево. Помишљала је на прошлу страховиту ноћ. — Хтеде да изађе из собе. Још један поглед баци на старца... Но шта сад ово би?... Изгледаше сва потресена. Она пребледе и поче дрхтати а за тим очајно узвикну:

— То је мој муж!

(свршиће се).

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ.

Ђорђе Папић, из Пријевора, осуђен је за јатаковање хајдуцима: Бркићу и др., на 20 година робије.

Гвозден Видојевић, из Тијања, стар 25 година, осуђен за јатаковање хајдуцима на 20 година робије.

Владимир Марковић, из Шевриљуга, стар 30 година. Овај Владимир осуђен је на смрт, као саучесник хајдучки, али је пре извршења пресуде пресвиснуо у затвору.

* * *

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛВУМА.

Коста Новаковић. Лик му показује: џокеј, каквог енглеског лорда. И да му нешто навуку фину „ливреју“, могао би слободно причати, да је неког сер Брича возио на трку у „Јелисејско поље“. Такав изгледа овај Коста, док међу тим, он је прост сељак, родом из села Самајла среза жичког. Умео је врло вешто да се користи својом спољашношћу. Па је још и мало модерније дотерао: пустио браду са обе стране а подбрадак брија, те тако има мало „бакембарде“... Нико не би мислио, да је то тип једнога сељака, једног најобичнијег сеоског левенте... Под тако срећном а мало и углађеном спољашношћу, он се увлачио у поједине куће као: собар, послужитељ, па чак и „бединтер“... Уме писати па то га је још више истицало код појединих лица. Сад је тек у 23—24 години. Био је једном осуђиван пресудом чачанског суда на 10 година робије због разбојништва. То је било 1891. год. Од те казне издржао је само 3 године. Пада у очи, да је ово разбојништво извршио у месту свога рођења. Тиме је хтео зар да удари први темељ својим неваљалим делима. Са ове осуде пуштен је 1894. год. За тим је као слуга служио по разним београдским кућама. Ал 4. Новембра 1897. год. у друштву са Василијем Петровићем „Врбавцем“, извршио је опасну крађу Катарини Величковић, куварици код „Пауна“... И код лопова има личног пожртвовања, има „племенитог“ другарства. То нам сведочи баш овај догађај. И ако је Коста са Василијем извршио ову крађу, опет је Василије само за себе ово дело признао, а није никако хтео одати свога верног друга — Косту. С тога је Василије сам и осуђен на 20 година робије а Коста пуштен из недостатка доказа. Но „ђаво је опет по своје дошао“, вели једна наша изрека. Па тако је било и са Костом. Није прошло ни неколико дана, Коста је покрао г. Драгутина Стевановића чиновника Народне Банке, код кога је служио. Однео му хаљине. За ову крађу, сад се Коста налази под ислеђењем и у притвору. Сликан је, да му лик буде свакоме на видику. Није згорег, да га добро запамте извесна београдска господа, а и други по унутрашњости, јер им може закуцати на врата ради службе, па после да их опљачка. „Спољашност често вара“, то треба имати на уму...

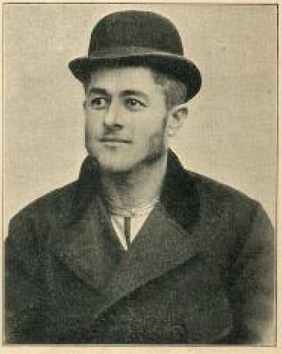

Лука Јовановић — „Челебија“. На овоме Луки може згодно да се примени она пословица: „само ће га мотика излечити“. И није другчије. Од ране своје младости одао се он на неваљала дела. Зашав дубље у године, он се не само није одвикао од тих својих злих дела, но је још јаче развијао радњу своју на остварењу својих мисли и планова. Гледајте га само. Има му сада 57 год., па је још свеж и јунак — да изврши које кажњиво дело. Наши читаоци сетиће се, како је у последње време било учестано протурање лажног новца. У Београду се беше образовала читава дружина за — протурање лажног новца. Овај су новац израђивали: Светозар Атанацковић-Крстић, Павле Раковљац (чије смо слике донели у бр. нашега листа од пр. год.) и овај Лука. Радили су веома обазриво и смотрено и полиција имала је муке док је ухватила Раковљца и Крстића. Лука пак, као стари и препредени лисац, који је већ два пута био осуђиван на робију због прављења лажнога новца, извукао се овога пута. Он је брзо и вешто посакривао и уништио све трагове овога дела, а без тога се ништа није могло противу њега ни предузимати. Но пошто је био сумњив, а сем тога није имао никаквога занимања, то је пресудом кварта палилулског у Децембру месецу пр. године осуђен на 10 дана затвора и прогонство у унутрашњост Србије. — Лука је родом из Херцеговине, ал одавна живи у Србији. Жењен је. Обично се издаје за пиљара. Уме да прича о свему, што се на тај посао односи. — „Што ја, вели, купим, то мора донети ћара. Никада се нисам преварио. Моје око што „опацује“ — то се прода к'о алва...“ Тако прича, ал у својој души мисли са свим другчије... Он се сада налази негде у Србији. Слику му доносимо да скренемо пажњу властима на њега да не би продужио опет свој опаки „занат“.

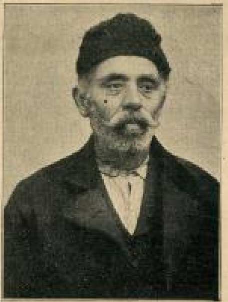

Владимир Здравковић. Злочинци се деле на две групе, на мање и више опасне. Овај Владимир долази у другу групу, јер се сматра као најопаснији крадљивац. Нема му више од 24 године, а већ је дотерао до 20 година робије. Дакле, кад би свих 20 година робије издржао, било би му 44 године, управо период времена за озбиљан какав рад... Ал' он ће остати овакав — какав је. То показују сви знаци на њему. Да изнесемо у кратко његова дела. — Јула месеца 1890. год. овај је Владимир пресудом ћупријског првостеп. суда осуђен је на 15 година робије због више опасних крађа... Но Јуна месеца прошле године, Владимир уграби прилику и побегне са робије. Њега није повукло срце за слободом за то, да где год, у каквоме скривеноме куту одпочне радити какав частан и поштен посао. Не, он је хтео да настави оно, што је пре робије био отпочео. Спреман на све, он је већ 7. Јуна извршио опасну крађу Гвоздену Николићу кафеџији овд. Ухваћен по томе, он је дело одмах признао... Зна већ да се признање узима као олакшавна околност. Кад је ово дело било потпуно ислеђено, предат је на суђење првостеп. суду за град Београд. Поротном пресудом овога суда, која је изречена у Новембру месецу пр. год. осуђен је на 20 год. робије у тешком окову, и спроведен је у београдску тврђаву на издржавање осуде. — Владимир је родом из Вел. Плане. Малог је раста; сувоњав и црн у опште. На овоме месту зго-

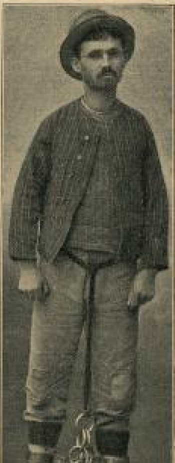

дио је да приметимо ово. Колико казна утиче на оваке индивидуе, као што је овај Владимир, види се по томе, што је у *бекству с робије одмах почео красти и упадати у нова злочина дела*. Оваки зликовац, као што је Владимир, зна у прсте сву строгост закона, па опет ради оно, што ће га најпосле одвести на — губилиште... Као што се види, он је склон на бегство. Па не само да је склон, но он уме вешто и брзо ту своју намеру и да изведе. Да би наше полицијске власти имале о њему потпуна дáта а сем тога и слику, по којој ће га увек познати, ми је доносимо на овоме месту... Слика оваких људи једино је и најбоље средство за њихов брзи проналазак.

ЛОПОВ БЕЗ — СРЕЋЕ.

(наставак из бр. 6-ог).

Ево, дакле, шта нам г. Марко о томе прича: Украдоше ми вели, једном најлепши ћилим с миндерлука. Тај ми је миндерлук стајао испод басамака, које воде на горњи спрат. Од старина је, па га тако чувам. Мислио сам, ко ли га је то могао предићи? Ћилим скуп. Права пиротска израда. Шта ћу? Одох код „Терзибашића" па на ту форму узех други ама — имитација на ону оригиналну израду. Није ме бар скупо ни коштао. Опет га простирем по миндерлуку, али сам га био добро привезао пантљикама за оне пречаге на гвозденоме кревету позади. Ишло је лепо једно месец дана. Погледам увек, а оно ћилим стоји на своме месту. Хвала Богу, те се „трговци" мануше „пазара" код мене, мислим. Кад једног дана, по обичају, опет бацим поглед на миндерлук, а оно — нема ћилима. Е, то је превршило сваку меру. Вала, мора се наћи начина, како ће се овоме лоповлуку доскочити. Гледам, пантљике покидане. Ама је морао мушки запети, док је ћилим отргао, јер су пантљике биле чврсто за њ ушивене. Мислим се тако о томе, па се најпосле домислих. Замолих Настића да ми купи какав стари пиштољ на „капслу." Настић ме пита: а шта ће вам то? Треба ми, само ми што пре набави, а ти ћеш већ видети за што ћу га употребити. Кад ми је Настић донео пиштољ, ја га добро, готово до врʼа напуних, па озго још арбијом и добро сабијем. Чинио сам претходно пробу с њиме. Ишло је као што треба. Тај пиштољ наместим на једну даску, коју притврдим шрафовима за даску од кревета а грло му удесим према себи. За тим запети ороз вежем једном пантљиком тако, да сам други њен крај притврдио за ћилим. И онда, онај, који би почео вући ћилим, уједно би повукао и пантљику која је за „ороз" била привезана, и онда би пиштољ окинуо. Тако је и било. Ја тада нисам био у Београду већ у Нишу. Све се ово даље догодило у моме осуству. Дакле, дошла је најпосле „лија на гвожђе"... Лопов је добро повукао ћилим, али је уједно повукао и пантљику те је „ороз" одапео и пиштољ пукао. Лопов је ухваћен. Ама, не знам, шта би дао, само кад би ми лола испричао: како му је било онда, кад је пиштољ пукао. Алʼ неће да каже. Чак одбија од себе и да је раније крађе вршио... Тако г. Марко... Згодан виц за проналазак лопова. И згодан и — практичан.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Казао сам ти већ, — настави Микица да је мáла књига „Народни Учитељ" од Пелагића, па да се одштампају све моје лоповске несреће. Слушао сам, да таст г. Боже апелационица има неку своју „библију", која је тако велика, да је чита већ 8 година, па није ни пола превалио. Ето, у таквој књизи могле би се зар сместити све моје лоповске несреће. Слушај даље... Знаш већ „Кондину улицу"? Ту сам, мислим, најцрње пропао. Једне ноћи пролазио сам том улицом. Пошао сам био на „ташмајдан"... Кад бејах на пó улице, смотрим један прозор отворен. Кућа мала. Са сокака могу прекорачити у собу, тако су ниски прозори... Погледам унутра — помрчина, али сам опет видео у крају неке хаљине. Али тек што почех ове траље скупљати, дочепаше ме по зади неке снажне руке... У један мах засветли се свећа. Сад сам тек видео, да сам био у соби неких ђакá. Било их троје на броју. На мени тада беху нове хаљине и ципеле. Баш сам тога дана код Пинкаса узео одело за 40 динара и пар ципела код Левензона за 14 динара. Знаш, макао Арса једноме сељаку кесу код „Тетова", па ми је дао 9 дуката на — зајам, те сам онда био врућ — око срца. Еле, ђаци ме стегли рукама као — клештима.... Један тек повика: свлачите га. Брзо ми свукоше ново одело, па ми навукоше неке рите. — И ципеле, виче други. Скидоше ми и ципеле, па ми навукоше на ноге неке старе опанке... Изгледао сам во — чудо. Није ми жао ни хаљина па ни ципела, већ ми је жао, што сам у „шлајпику" имао 2 дук. цес. у злату и 5 динара у сребру. Сад сам ти остао и гó и без крвне паре. Кад су свршили што су хтели, ударише ми неколико „врућих" шамара, па ме истераше напоље... Бежао сам што сам више могао. Бојао сам се, да ме не јаве полицији. Окаченици једни. Мора да су били — ужичани, јер су само они тако бистри и препредени... Ето, видиш, каква је моја срећа! Црна као гáр!... Хе, па да чујеш само даље!... Од ђака измакох без хаљина и у опанцима, алʼ из министарства војеног право сам отишао у — главну полицију. И то је био малер, па тек онај у механи „Лепог изгледа"! Мáни!.. Причаћу ти већ. Да се само за часак одморим.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

......Дакле слушај!... Из „Кондине улице", упутио сам се поред г-ђе Томанијине куће. Ту је у сокаку било министарство војено. Знам, да у једној соби има каса „сандучара". Да окушам бар онде срећу, мислим, па гледам у авлију. Нигде никога. Хајдʼ да уђем унутра. Ако ме запитају: шта ћу овде, казаћу да сам странац и да сам кућу погрешио. Уђем у авлију а за тим се успнем по степеницама горе. У ходнику полегали неки војници па хрчу. Одважно се упутим оној соби где је она „сандучара". Знам где лежи, одмах до прозора. Почех кропрљати око ње. Не иде. На њој велики катанац па ни маћи. У по мога посла бану унутра један човек. Брзо легох под једну клупу и учиним се као да спавам. Хрчем у десете. Онај, што је ушао, упали свећу, па дође до мене. Муну ме ногом у ребра и викну: еј, ко си ти! Устај! Ја, Боже, хрчем, хрчем, да ми ноздрве одскачу као у заморена коња. Опет осетих мувње у ребра. Више нисам могао издржати. Ђипих на ноге и стадох узверено гледати око себе, као човек који се из тешкога сна пробудио. — Шта ћеш овде? упита ме онај човек, кога тек сад видех да је наредник. Мора бити да је био дежурни. — Зар ово није моја кућа? будим се као ја! Наредник ме гледа и попреко и уздуж. Види дроњаво одело на мени, подрте опанке, па тек викну: сад ћу ја теби дати твоју кућу. Дохвати неки ајдамак па по мени љис, љис, да ми сва ребра пуцају. После ме предаде патролџији, а овај право у — главну полицију. Зар то није несрећа? За једну само ноћ два малера! Свучен до голе коже, опагуљен, избијен, па још поред свега тога у — апсу? А, шта велиш?...

......Јеси лʼ готов?

— Шта! Готов? Ти си баш права луда... Море, могао бих ти причати неколико дана, па тек да кажем — почео сам. Слушај само, па после ако хоћеш причај и другоме. Не марим, нека се ово и у новине штампа. Кад ми је така судбина, не марим ни за што!... Право рећи, знам ти шта је ђаво вечерао, па опета наседнем кʼо нико мој!... Пре годину дана, била ме је гонила полиција у Неготини. Нисам био крив, алʼ тек су на мене сумњали, да сам предигао некоме опанчару са ћепенка пет пари опанака. Заждио сам одатле па право у Београд. Знам, ту ћу наћи моје старе другове. Па онда, овде ти се брате осећам некако другчије, као да сам код своје куће. Састанем се са својим друговима; пушимо, коцкамо се и пијемо — кад имамо новаца.... Еле, кад сам дошао у Београд, свратим у ону кафану код „лепог изгледа", одмах према лудници на самоме ћошку од друма. Чим сам ушао у ту кафану, спазим неког човека где седи поред прозора. За моје јаде учини ми се као да је — Милан Јагодић. Гледам. Лепо, баш Милан Јагодић. Пођем томе човеку. Раширио сам руке па га од радости поздравим онако од срца. Он упро своје очи у мене па ме зачуђено гледа. Ја га питам: ама зар ме не познајеш? Та ја сам Микица, твој „руфетлија". Знаш ли оног телалина... — А, сад се сећам! Јес, јес, па баш тебе и тражим. — Хвала брате Милане. Ето, сад сам ту. Можемо вала ако хоћеш и у народну банку... Тај мој познаник — жалосна ми мајка — шчепа ме за јаку па викну: напред! Где ћемо? викнем ја, а још се своме јаду не сећам. Видићеш већ, вели тај човек, па ме лепо избаци на сокак и предаде ме првом жандарму. — А знаш ли, ко је то био? Главом тајни полицај Ђ. који ми је на ђавола лично на Милана Јагодића! Па зар то није несрећа, кад се човек сâм баца у шаке полицији, а?.....

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Са̂т за тајне полицајце. — Пре неколико дана правише у Лондону опите са детективним сатом, т. ј. сатом за тајне полицајце. Ствар се састоји у томе: у сатној машинерији има сакривен сићушан фотографски апарат, који се може отворити помоћу нарочитога пера. Чим се перо притисне прстом, одмах искочи напоље врло малена фотографска комора и сама се одмах после тога затвори и падне на своје место. Док је то само било и фотографија је готова. На тај начин, кад год хоће детектив да има слику каквога лица, које му се чини сумњиво, он треба само да извади сат из џепа и да га отвори, као да хоће да види колико је сати. Тако ће у моменту добити слику онога кога је уочио, само ако је згодно окренуо поклопац, да не смета падању зракова на апарат. При испитивању те справице, фотографисано је на тај начин повише људи и то тако јасно, да нема никакве замерке. Један део берлинских полицајаца има такве сатове.

Жене — лопови. — У великоме свету има много ствари, које могу и нас интересовати. Истина, поједине навике и склоности, појављују се и у нашем народу, ал оне се уједно јављују и као страст, која се не може никаквим рецептом лекарским излечити. Да испричамо један случај, који се пре извесног времена десио у Бечу. У радњи помодне трговине М. била је распродаја еспапа. Свет се тиска и — пазари. Навала велика. У тој гомили беше и госпођа Матилда, позната „оперска певачица у миру“... И она се тискала кроз гомилу и гледала шта ће да купи. Што год се пред њу изнело, није јој се допало. Разгледала, преметала па — ништа... Најзад јој паде око на једну фину мараму, која је била као прва мода у тој сезони. И њу је дуго гледала, пипала и превртала. Најпосле се измаче, и поче гледати по рафовима, не би ли што нашла за свој укус. Нико даље није на њу ни пажње обраћао. Ал један млад помоћник не пушташе је из очију. Он јој је сваки покрет пратио. Госпођа „певачица у миру“ приступи опет ономе месту где је махрама лежала и — окрете се у тренутку, те пође излазу. Једва се пробијала кроз ону гомилу. На вратима је задржа овај млади помоћник.

— Госпођо, ви сте *заборавили* да платите ову махраму.

— Молим, какву махраму? — одговори поносно „певачица у миру“.

— Па ову, што вам је испод — жакета. И тада млади помоћник дохвати за реске од махраме, које су испод жакета вириле и извуче је онаку — каква је.

Госпођа се збуни. Једва је могла промуцати: јес, заборавила сам. Шта кошта?

— Сто франака.

Госпођа „певачица у миру“ немаше куд, већ плати сто франака, и ако махрама не кошта више од — 15 франака.

Ето, што неће да учини страст за крађом код — лепше наше половине.

* * *

ПОТЕРА.

Цана — Стојана — жена Мијаила Бранковића, општинског писара из Пољане, среза пожаревачког, побегле је 4. ов. мес. железницом преко Осипаонице у Београд (а можда и на другу коју страну), са Митом Стевићем из Пољане и однели 600 дин. новца. Цана има до 25 год. мала, ситна, црномањаста. У немачком је оделу. Мити је око 40 година, смеђ, средњег стаса, има плаву браду, у гуњу и чакширама сукненим, чизме и црни шешир. Има пресечен прст из рата. Нарочито треба их потражити у кафани код „Топа“ или код њене сестре Злате преко пута „Сале мира“ или иначе по механама. — Пронађене треба стражарно упутити начелству округа подунавског с позивом на бр. 2072 или Управи гр. Београда на бр. 2925.

Милош Марковић, из М. Пожаревца (25 год.) раста средњег, дежмекаст, од одела има на себи тесне чакшире и копоран од сукна, на глави шубару црну, на ногама опанке и шарене чарапе; **Милан Лукић,** из М. Пожаревца (29 год.) мањи и тањи од Милоша, одевен као и Милош; и **Миленко Аврамовић,** из Тулежа ср. полубарског, (26 год.) у опаклији од сурог сукна, у ногама од гвожђа рањен, плав, ћосав, висок, сув, у гаћама и кошуљи дугачкој — окривљени за више опасних крађа, ноћу између 4. и 5. ов. м. провалили су зид на апсани среза грочанског, оков скинули и побегли. — Пронађене треба под јаком стражом спровести поменутом ср. начелнику с позивом на бр. 1703, или управи гр. Беогр. на бр. 3087.

Андрија Веселиновић, из Месараца, ноћу између 23. и 24. т. м, извршио је опасну крађу Миљи Лукићу из Бељина, а у договору са Тодором и Миливојем Мрђићем из Дрена, ср. тамнавског, па је по извршеној крађи побегао. Андрија има око 23—24 год., раста је средњег, црномањаст, брија се, у цивилном оделу и опанцима. — Пронађеног треба стражарно спровести начелству окр. подунавског с позивом на бр. 1385, или управи града Београда на бр. 3010.

Лазар Кретић, скитница из Јагодине, који је био код иследне власти начелства подунавског под истрагом и у притвору, па се из онога јавно тамош. окр. болници где је на лечењу био, побегао је ноћу између 31. пр. и 1. ов. мес. На себи однео је од болничких ствари и то: 1 шлафрок, 1 гаће, 1 кошуљу, 1 војничку шајкачу, 1 пар папуча и пола чаршава, све у вредности 28.80 дин. Лазар је омален и у опште плав, чела малог са белегом у виду 5 пара дин. од никла. Не брија се, али није искључена могућност, да се у цели прикривања и обријао. — То је онај исти Лазар што је у друштву са Ристом Михаиловићем, у притвору управином похарао Мошона Мордохаја просјака, о чему је уз Ристину слику, у претпрошлом броју „Полиц. Гласн.“, описан догађај. — Пронађеног треба стражарно упутити начел. окр. подунавског с позивом на бр. 1924. или управи гр. Беогр. на бр. 3154. У 9. или најдаље 10. броју донећемо му и слику.

Дијош Ференц, бивши кочијаш Нацка Јовановића из Јагодине, извршио је убиство над Драгутином Иричанином, момком Нацковим. По извршеном убиству Дијош је побегао. Начелник среза беличког, моли све власти, да Дијоша у своме реону потраже, па нађеног њему стражарно спроведу с позивом на акт № 1784. или Управи града Београда, с позивом на № 3279.

Коста Станојловић, земљоделац из Дрводеље среза јабланичког тешко је повредио свога зета, Јаћима Станковића тамошњег од које је повреде Јаћим и умро 17. пр. мес. Одмах после смрти Јаћимове, Коста је негде побегао. Он је средњег стаса, сувоњав, у лицу црномањаст; бркова црних; има 25 година. Пронађеног Косту треба стражарно упутити начелнику ср. јабланичког, с позивом на № 1157.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Још много њих од наших скупљача нису послали новац за продате књиге „Полицајац“. Молимо их да то што пре учине, јер је и продужени рок за обрачун — прошао. Ово је нужно и за то, што се спрема *II. део „Полицајца“*, у коме ће бити много слика, како оних, које су у току прошле и ове године у листу дошле, тако исто и велики број оних, које се у листу неће ни доносити. Овај део биће одштампан у јулу месецу ове године. За то молимо, да нам се обрачун што пре пошаље.

Овај — 8-ми број — обуставили смо за два места у унутрашњости. Писмом смо известили дотичне скупљаче из којих смо разлога то учинили. Идући број обуставићемо и другима, који нам дотле не пошаљу претплату или бар списак претплатника, уз који да јаве, за које ће се време претплата покупити и послати.

Све оне наше скупљаче, који су послали спискове са мањим бројем претплатника но што им је овај слат од почетка године, молимо, да нам претекле бројеве врате.

Г. Мил. Тутунџићу — Гроцка. Ваш одговор примљен је, али доцкан је стигао.

Комплете прошлогодишње „Полицијског Гласника“ послали смо свима скупљачима, који су нам се до сада одазвали са претплатом и пошиљком спискова. Ми би ове лепо молили, кад би нам своје прошлогодишње бројеве послали, јер им они сад више не требају, а ми би са њима могли да подмиримо нашу потребу.

* * *

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 9. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 21. ФЕБРУАРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краља Милана" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

29.

Мислим, да сам напред поменуо, како постоји нарочита уредба за издавање *заграничних пасоша*. Још из те уредбе да вам главно наведем: осем министара, посланика на страни, намесника (Statthalter), пасоше само још може потписати окружни начелник. Лице, које тражи пасош, мора испунити све своје обвезе према држави и општини. Аустријски пасош може добити само аустријски поданик. С тога се, пре издавања пасоша, морају преко власти извидети све личне и породичне прилике молиочеве. При овом предходном извиђању кварт се уверава: је ли тражилац пасоша оптужен за какво казнимо дело; да нема противу њега, било по кривичној или грађанској части, каква осуда на извршењу; је ли платио све порезе, и је ли испунио своје војене обвезе; ако има породицу, онда да ову не оставља у сиротињи и невољи и т. д. — Ове тачке помињем овде нарочито са обзиром на нашу практику, како се у нас ради. Код нас може добити загранични пасош — ко год хоће. И може га добити од кога хоће. Има пуно страних поданика, који се служе српским заграничним пасошима. Стране власти, у више прилика, то знају и протестују само тада, када су та лица *богаћија*. Ако наше пасоше има сиротиња, стране се власти чине томе невеште. А за то имају рачуна. Када такав сиромашак, са нашим пасошем, падне у њихову болницу на лечење, сав трошак око њега они наплате, преко министарства, од нашега санитета. Грдне новце сваке године плаћа српска држава страним државама за лечење страних поданика у туђој земљи. Стране се власти могу само смејати и ишчуђавати нашој глупости, али, на сваки начин, оне нити су позване нити им је у интересу, да чувају нашу касу. Желети је, да се нађе један министар полиције, који би хтео овој ствари поклонити пажње, посао правилно упутити и тако санитетску касу, која је и иначе на пропасти, колико толико спасти, да бар Србин својом порезом не плаћа лечење странца у страначкој земљи!...

30.

Казао сам напред, да превентивној полицији пада у део и надзор над *религијама и религиозним друштвима*. Додаћу још, да се у томе погледу врши пуна строгост. Признате вере могу постојати, али непризнате — гоне се. И оне, које су признате, морају испуњавати пуно услова. Пре свега црквену управу могу састављати само аустријски поданици. Тако исто и свештеник мора бити њихов поданик, а уз то још лице особитога владања и морала. Власти се морају поднети спискови свију чланова са тачним означењем њихових породичних прилика. Свака радња, сваки покрет, мора бити власти означен и објашњен. У опште, полиција неограничено улази у ова друштва религиозна, прати их, и, ако нађе ма што зазорно, растура их. — Ово сам хтео нарочито да истакнем према приликама у нас. У Београду има пуно религиозних секата, о којима се ништа не зна. На штету вере православне, која је, уз храброст Србинову, одржала Србију кроз толике векове, — у српској престоници, па и по Србији, имате пуно Назарена, нових богомољаца, имате неколико и разних религиозних општина, којима власти не само не знају чланове, него не знају ни да таква друштва постоје. Што је још најгоре, у таквим друштвима чланови су великом већином *странци* и *страни поданици*. Колико ово може да буде опасно за државу, у којој су, то не треба ближе да излажем. Ја мислим, да то може оценити и онај, који је само једном полицијску уредбу у рукама имао..... Него још нешто. Није само ово зло, што сам казао. Ове стране секте врше и *политичке улоге* код нас, на Истоку. Такве су религиозне општине поуздане помоћнице консулатима и посланствима. Разумите добро!... Сваки онај члан он је у исто време и орган консула или посланика. И још да вам кажем. Али добро да утувите. Имао сам неколико извиђаја противу наших Назарена. И нашао сам, да су им из Пеште слате џабе све књиге, прописи, упутства, а неки веле и *новци*... У колико ово последње стоји, није се дало до краја извиђати, јер се увек налазио по неки *моћни*, да назарене заштити...

31.

Према оној ужасној деморализацији, која влада у Берлину и Паризу, Беч се још може похвалити својим *моралом*. У Паризу је женски понос свучен на калдрму. У близини севастопољског булевара гледао сам *бордеље*, у којима се девојке голе наге, без икаквога стида и срама, публици излажу. Једнога вечера био сам опет у орфеуму *Олимпија*, где долази отмена публика. У једној веселој сцени изађе играчица на бину и, после малога увода, свуче се гола. Парижлије запљескаше овој појави, а Енглези са породицама поискакаше из својих ложа, и на мах напустише орфеум. У Берлину опет педерастија се раширила толико, да је има у свима редовима, докле се за Беч овакве појаве не могу навести*.... У Бечу нема јавних завода за проституцију. Јавна женска живи за се, али опет под надзором полиције. Свака она мора имати књигу (Gesundheitsbuch) у коју се бележи лекарски преглед два пута недељно. Преглед врши квартовни лекар. И то у кварту бесплатно, а у стану проститутке по такси. Квартовни старешина има дужност, да овај лекарски преглед контролише, као и да иначе мотри на владање оваквих женскиња. Ма да се непрестано понављају наредбе квартовима да овако женскиње не сме мамити госте по улицама, опет је сваки посетилац Беча могао на *Грабену* и *Кертнерштрасе-у* приметити: како му од часа на час, у пролазу мигну лепе црне или плаве очи.... Има случајева, те понека лепа проститутка хоће да се умеша у певачице, играчице и т. д. На то се обраћа пажња, те су сва оваква друштва подвргнута полицијској контроли. За њих имају нарочите прописе. Пре свега сви оваки певачи и певачице (Die Singspielhallen, Die Volkssänger, Die Musikproduktionen и т. д.) морају поднети власти списак свију својих чланова и показати садржину свију својих песама и игара, које мисле пред публиком изводити. Пази се на владање и понашање певача и играчица, и не трпе се неморална изводења. У Бечу, а то сам видео и у Берлину, на свима јавним забавама *мора* бити присутан чиновник полицијски. То је у интересу и реда и морала. И он има тога вечера, на томе месту, пуну власт: да забрани преставу, да прекине игру и т. д.... У последње време сав онај лепи, а лењи женски свет, бацио се у — певачице. Оне су прекриљиле све кавање и јавне локале на западу. Са тога су и у Бечу постали врло штедљиви у давању дозвола на певачке и музикалне забаве. Пре свега према страним друштвима заузели су непријатељски положај. Страна се друштва не трпе. Колико се у овоме погледу тера далеко, да поменем само случај: да је званично забрањено свирање војној капели пруске хусарске регименте, која се је већ била кренула за Беч, да ту даје неколико концерата у једном од бечких етаблисмана. То се учинило према војсци државе са којом је Аустрија и у савезу и особитом пријатељству!!! Није излишно што сам ово поменуо с обзиром на наше прилике. Србија је поплављена швапским певачицама. Нигде на јавним местима не чујете српску песму и свирку. И ове светске протуве грдан новац из земље износе. Рекао бих више пута: господо министри... не тражимо од вас каквих епохалних дела, давно су помрли људи, на које смо могли нешто рачунати, али бар — то можете — спасите нас ових блудница, па сте ипак учинили велико патријотско дело . . . . . .

---

* Него изгледа да ће се и Беч уредити скоро овим појавама. Познат је процес *Гушлов*, што се прошле године расправљао пред судом. Гушл је у своме стану подводио девојчице од 6—7 година. Хватао је и мамио децу из школа и приређивао састанке са људима од бољега положаја. Тако је за ова дела оптужен и аустријски мајор *Коста — Розети*, а са њим и *Др. Вајнбергер* и други... *Otto de Joux* у својој књизи: „Die Enterbten des Liebesglückes", која је прошле године изишла у Лајпцигу, тврди, да у Бечу има на *18.000 Homosexualis*. . .

32.

Старајући се да спречи злочин, пре него се учини, бечка полиција обраћа нарочиту пажњу на *скитнице* (Die Landstreicher, Die Arbeitscheuen). Као скитница сматра се онај, који се ухвати без посла, који нема стално место становања и који не може да покаже одкуда живи. Казна је од 8 до 30 дана. У поновљеноме случају до 3 месеца. После се предаје суду. Скитнице се после и протерују, али где год се упуте, на њих се тамо скреће надзор власти. Осем тога, осуђују и на рад у заводу, који смо на једном месту раније описали. Скитнице стављају и под *полицијски надзор*, али тај се врши под највећом контролом. Чим се смркне, осуђено лице долази у нарочите локале под кључ, али и о своме дневном бављењу мора показати тачно све прилике... Тако исто води се строги рачун о свима *отпуштеним робијашима*. Оваква су лица под сталним надзором полицијских органа, али се та пажња власти врши тако мудро и вешто да то оно лице не опажа; и ако хоће да се поправи, да га не пређа, него му је још углачан пут да се као покајник врати друштву. Осем тога, за бивше робијаше оснивају се и приватна удружења, да онима који издрже казну, нађу одмах посла, да се о њима старају, да их тако прихвате и помогну, те да их спасу од новог злочина. Оваква хуманитарна друштва стоје у вези са полицијом, помажу је, и по извештајима, које предају јавности, види се, да је грдан број бивших робијаша упућен на поштен рад и тако друштво спасено од нових беда и злочина.... После тога, имају варошку радионицу (Das städtische Werkhaus) где бечка сиротиња добија рада. Ту се упућују они, који остану без крова и посла. Остају туна дотле, докле што не зараде, или докле не добију посла на другоме месту. Ту добијају стан и храну. Још им се сваки дан изјутра од 7—8 сахати држе предавања из школских предмета, истичући нарочито верску и моралну циљ.... Недељом и празником та се предавања држе цело пре подне, и гледа се, испитивањем, да се сазна успех рада... Раденици у овоме заводу морају бити чисти, не смеју пити, морају радити; а кажње се: одузимањем хране, зарадом, а неуреднога предају полицији, те га она после гони. У вези са овом установом стоји и *азил* (Das städtische Asyl) о коме сам већ напред нешто помињао . . . .

33.

Носећи се бригом, да нико не остане без рада, бечка је полиција нарочито уредила питање о *слугама*, *служавкама* итд. У ред слугу они рачунају и келнере, маркере, кочијаше, келнерице, и у опште сву послугу. За њих постоји особена *пријавна листа*, са којом се јављају власти. Нарочити се надзор води о томе: *да се и сваком слузи или служавци знаде где је*. Осем тога свако од њих мора имати своју *књижицу*, у којој се не само бележи: где је био слуга у служби и како се је владао, него где је сада; и ако је један дан био без службе, онда, где је и тај један дан провео. Нарочитих обзира имају према оној послузи, која дуго служи код једнога газде. За такве слуге, који још морају бити доброга владања и вредноће, уведене су *премије*, које износе до 150 фор. на једнога, и деле се на имендан царев. То је везано са извесном свечаношћу, тако да улива поноса и изазивље утакмицу. У колико на овај начин подижу поштену и вредну послугу, у толико више гоне оне, који такви нису. Неуреднима и лењима не дају се осврнути. Као што сам поменуо, имају у свом Meldungswesen добру установу, да знају свакога у прсте. Па онда им је лако контролисати: где је ко и шта ради. Беспослене и лење: или нагоне на рад, или апсе, па после опет терају на посао. Сиромах човек, залудан, још кад је у нужди, најлакше може пасти у искушење: да учини зло. А казао сам већ, да је нарочита брига полиције на западу уложена на то, да уклања и спречава зло, да се оно не догоди.

(наставиће се).

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(наставак)

в) О упадању на друге начине.

Осим побројаних начина, има још и других, при којима лупежи не упадају кроз врата и прозоре, нити пробијају зидове и подове. Ти начини су они, које они преко кровова и таванских басамака у нечије одаје упадају. Ти су начини истина доста ретки, али се ипак дешавају. Они су важни и због тога, што се у таквим приликама не остављају готово никакви трагови, који би могли дати повода сумњи. А то долази отуда, што ће ретко кад коме пасти у очи, да су врата од тавана баш онога јутра стајала отворена, када је крађа опажена, која је те ноћи и извршена. Међутим је то једна врло важна околност, коју ваља добро и савесно испитати, јер се обично држи, да таку крађу нико други није могао извршити, до једино неко од млађих из куће. Тако може неко од њих на крив ни дужан да страда. У опште се може узети, да је процентално више окривљен неко млађи из куће, да је извесну крађу извршио, ма да у самој ствари он то није учинио. Свакоме ће из сопственог искуства бити познато, да су се често неке покрађене ствари опет нашле, или да се доцније тек докучило, да их је неко други украо, а не млађи из куће, на које је с почетка сумња пала. Што обично на млађе из куће понајпре сумња пада, да су неку крађу извршили, то је са свим појмљиво. Јер, кад н. пр. нешто од драгоцености нестане, за коју је служавка знала где стоји, а међутим је она била само кратко време у тој кући, па је нису могли добро оценити, онда наравно, да ће на њу сумња пасти, да је она ту крађу извршила, а не ко други. У исто време покрађени обично не може себи да представи, да је и неко други могао знати, где је та драгоценост стајала, па да је могао неопажено ући и украсти је. На јадној служавци остане сумња и њу доставе власти као крадљивицу. Ако иследник одмах поверује достављачу и не поступи пажљиво и паметно, онда наравно, да и ствар испадне на штету служавкину, па ма она колико доказивала да није крива.

Кад се, дакле, такви случајеви појаве, онда иследник ваља на лицу места да констатује и ту околност, е да ли је лопов могао како год кроз таван у дотичну одају ући и крађу извршити, па тек по том да настави даље своје трагање. Има једна прича, која до душе изгледа невероватна, али је ипак мо ућа. Тако се вели, да је једном један оџачар, који је редовно у једној кући оџаке чистио, ушао кроз сам оџак у ту кућу, и да је том приликом покрао све драгоцености које је у кући нашао, па по том да је опет неопажен кроз исти оџак умакао.

IV.

О кесарошким крађама.

Писати о крађама, које кесароши врше, не би значило ништа друго, до описивати једну грдну количину разних анегдота, прича, кесарошких биографија, страшних приповедака и т. д., што би одиста у многоме било веома интересантно, али што за иследнике не би ниуколико поучно било. Већина кесарошких угурсузлука и марифетлука, позната је готово свакоме. Али све врсте њихових крађа није лако докучити, пошто се о њима дознаје сасвим случајно, било услед недотупавности, или услед признања самога кесароша. Већи је део тих врста тајна, коју још нико није могао дознати, а с времена ће се дешавати још и више таких кесарошких крађа, о којима ће тешко ко моћи тачног обавештења дати. Дозна ли се једном, на који начин они какву крађу врше, то треба онда на сигурно знати, да препредени кесарош неће више на тај начин таку крађу вршити, но да ће смишљати сасвим нов начин. А да ће он одиста пронаћи нов начин, то је сасвим сигурно, јер су баш кесароши најпрепреденији, најбистрији и највештији од свију других лопова. Ко није брз, присебан, окретан и нема оштар поглед, нити уме добро да оцењује људе, тај уопште неће бити кесарош, јер се баш те особине траже за њихов посао. Прави се кесарош „поноси" кад може публици, властима па чак и својим друговима да импонује његовим „новим начинима", са којима он неку крађу извршује, а на које никад нико ни помислити није могао.

Најчувенији и најпознатији кесароши извршују неку крађу на један начин само један пут, или два пут, па онда одмах од њега одустају и смишљају нови, само за то, да се и за онај први неби дознало. По себи се разуме, да је поступак при том увек један те исти т. ј. да се вазда достојанствено држе, или да изгледају наивни; да добро и пажљиво посматрају онога, кога имају намеру да покраду; да се тачно увере у ком џепу новац држи, и колико га од прилике има. Да би то лакше докучити могли, они га прате неприметно, па ако уђе у какву гостионицу, или какви дућан, они онда кроз прозор мотре, и на тај начин виде, кад овај извади новчаник ради плаћања, колико он новца може да има и где га држи. Кад све то дознаду и испипкају, онда вребају згодну прилику, да што лакше до џепа дођу, поставе помагача на згодно место, па онда му вешто извуку жељени новчаник, и то понајчешће помоћу тако званих „маказа" (тако то кесароши називају), које они сами од својих прстију направе.

Те тако зване „кесарошке маказе" састоје се у овоме: што се кажипрст и средњи прст опруже, а остала три прста, која су за тај посао непотребна, чврсто на сам длан стисну. Са она два пружена прста, која кад се раставе изгледају као неке маказе, врше кесароши свој посао. Тако чине они само онда, ако је новчаник у оном џепу њихове жртве, из кога се он на тај начин може извући. При том вешто поступају они врло полако и пажљиво тако, да врло ретко бива, да им то не испадне за руком. По себи се разуме, да се они у томе дуже времена вежбају тако, да је извежбани кесарош у стању на тај начин некоме и најтежу кесу да извуче. Стари и извежбани кесарош само ће онда почетнику саветовати, да на тај начин кесе и новчанике извлачи, ако он има дугачке и узане руке. Поред тога, ако му је и кажипрст доста дугачак, да се може са средњим прстом изједначити. Ко таких особина нема, тај неможе никада бити добар кесарош, као што то и они сами тврде. Ако пак дотични таке особине има, а почетник је, онда се он мора по савету старијих, претходно добро вежбати. Мора се чувати од тешкога рада, и мора та два прста чешће машћу мазати, да би постали меки и глатки. С тога ваља сваком оном, на кога је сумња пала, да је какву крађу извршио, добро прегледати руке и прсте; јер ће се код сваке таке индивидуе приметити, да има за чудо фине и узане руке са дугачким прстима. У осталом, као што је већ и напред поменуто, ваља код њих пазити и на то: да ли имају вешто понашање, оштар поглед и т. д., јер су то особине свију кесароша, сем ако се не учине луди или шашави.

Сваки иследник треба сем наведенога и то да зна, да сви кесароши, па ма какве врсте крађа они вршили, готово свакад имају и своје помоћнике. Наравно да они са њима деле добит, према заслузи. Само веома препредени и стручни кесароши, врше свој занат сами, јер немају вољу, да с ким своју „крваву зараду" деле.

Добро ће учинити сваки иследник, ако му се да прилика да испита каквог коцкара, или кесароша о начину, како они крађе врше, и какве угурсузлуке и марифетлуке при том употребљавају. Том ће се приликом моћи уверити, да све оно, што један коцкар зна, да то и кесарош у свом послу уме да употреби. Од коцкара ће дознати, да је за његов посао најважнији психолошки моменат, који се састоји у томе: да приликом вршења свога посла упозорује публику на нешто особито и важно као н. пр. да их упозори на какве тице које лете; на какав шешир, који је неком случајно с главе пао; на нечији ванредно нарађени штап и т. д., па кад у томе успе, онда може лако вршити, шта је наумио.

Тако исто раде и кесароши.

Кад, дакле, иследник све те марифетлуке коцкара и кесароша зна, онда ће он лакше и правилније у датој прилици моћи иследењем да руководи. (наставиће се)

ЗА РАЗМИШЉАЊЕ.

Јаков Милић из Г...... тужио је месној иследној власти: Илију Грујића, Марка Цолића, Луку Мусића, Јована Докића и Марјана Чолића из Г. за то, што су га на сабору цркве П. злостављали и нанели му више телесних повреда. За доказ своје тужбе, поднео је и лекарско уверење. По тој увери једна од ових повреда долази у ред тежих повреда. Ко је први одпочео да га злоставља, не зна, јер су сви у један мах на њега напали, а не зна ни то, ко му је ову тежу повреду нанео, за то све тужи, и тражи, да се сви, који су на њега руку подигли, по закону казне и плате му на име видарине, трошка и дангубе 300 динара.

По овој тужби предузета је одмах кривична истрага.

Овом истрагом утврдило се постојање дела, а утврдило се и то, да су горепоменована лица ову злоставу над тужиоцем извршили. И ако су тужени, сваки за себе дело признали, ипак се није могло утврдити: ко је између њих нанео тежу повреду тужиоцу. За то су сви криви за ово дело. Иследна власт нашла је: да овде постоји дело из другог става §. 182. крив. закона, по коме им се и казна ваља одмерити. С тога је иследна власт донела овако

решење:

Јаков Милић из Г. тужбом својом од 22. јула 189* год. тужио је ово-среској иследној власти: Илију Грујића, Марка Цолића, Луку Мусића, Јована Докића и Марјана Чолића, све из Г. за то, што су га на сабору код цркве П. 20. тек. мес. напали, злостављали и по гласу лекарске увере нанели му више лаких, међ којима има и једна тежа повреда тела. Оптужени признали су потпуно ово дело — §. 225. крив. суд. поступка — али нико од њих није показао: ко му је ону тежу повреду нанео, те према томе, стоје сви скупа одговорни како за лаке тако исто и за ону тежу повреду тела. Дело је казнимо по другоме ставу § 182. крив. закона. — За то, а на основу §§. 51. и 130. *б*. крив. суд. поступка власт ср. М. „решава: да се противу окрив. Илије, Марка, Луке, Јована и Маринка одпочне кривична истрага, а за то време да буду у — притвору. Ово им одмах на подпис саопштити"...

Да ли је ово и овако решење правилно и на закону основано? Шта њему оскудева? У чему се састоји неправилност — ако је има?

Први правилан одговор штампаћемо у нашем листу. Ми се старамо, да оваким расправама изазовемо интереса и пажње наших полицијских органа, јер се само у раду, правилноме схватању закона и његових прописа, може да одговори потпуно ономе задатку, коме они и служе.

ГРИЖА САВЕСТИ

(КРИМИНАЛАН ДОГАЂАЈ).

(свршетак).

Сви зачуђено погледаше у Катарину.

Илија, воденичарски момак наднесе се над лешом старчевим. Поче посматрати сваку црту на његову лицу, па онда узвикну:

— Јест, то је Маринко!

И збиља, то беше Маринко, некадањи први момак у овој воденици. Беше некада пијаница и убојица. Једнога дана напусти рад, жену и децу па отумара у свет. Ништа се више о њему није знало. Говорило се, да се негде удавио; да га је неко убио па закопао и т. д. И ето, после пуних петнајест година вратио се у свој завичај. Да, вратио се, ал како?

Иследник записа у протокол што му је било од потребе, па се за тим окрете Катарини:

— Видиш! Овде у овој књижици тачно је изложен ред наслеђа, и шта ко има од новаца да наследи. Покојник је био осигурао и тебе и твоју децу. Ал ето! Бог свети зна, какав је то зликовац што га је опљачкао, те вас тиме опет оставио у беду и невољу.

Катарина се поче колебати. Хтела је казати праву истину, али је срамота од тога задржа. Поче слободније дисати. Зар да призна ову крађу? Не! То никако не сме да учини, јер би на њу онда прстом показивали: ова је покрала свога мртвог мужа! Не, и по сто пута не! Томе руглу и потсмеху не сме се изложити.....

Сахранише старога **Маринка**, али је сирота Катарина с њиме сахранила и свој мир, мир душе и срца, који се никада неће вратити у њене измучене груди.

Ишла је по дворишту бледа, без циља, без задатка. Више је пута сама себе тешила: па то је и онако била моја својина. Нико други и није имао права на тај новац!...

Ал се опет грозничаво тргаше. За таквим мислима, долазиле су друге, страховитије. — Она је пред собом гледала мртвог мужа, како је прекрстио на груди своје сухе руке, а она га хара; отима оно, што је он муком текао за њу, за њену децу.... Није чекала ни да се тело охлади, већ је као хијена пљачкала своју жртву! То је страшно!... И ако је прикривала свој немир усиљеним осмехом, ипак је савест грижла. Она је била њен мучитељ, њен страховити судија...

Чудновата је то била игра судбине, која је под седе њене власи направила — лоповом.

Што је дуже тај новац прикривала; што је више у њ гледала, све јој теже бивaше. Помисао, да она тај новац не може да ужива, и да он мора остати прикривен за увек, потресала је до дна њене слабачке груди... Јест, мора остати прикривен, јер га власт није нашла при претресу леша. Па сад, кад би се изненада тај новац појавио, зар не би то био доказ извршене свесне крађе?...

Катарина беше сломљена, убијена...

Више пута кад је лежала у постељи, она би тихим и непрекиданим гласом говорила:

— Он пази на мене, он, мој муж, кога сам ја покрала!...

Једне ноћи беше сама у својој соби. Њен једини син Иван, још се није био вратио са вежбе из оближње варошице. Напољу је ветар хујао... Ситне капљице хладне, јесење кише удараху у прозоре. Лампа је лагано горела. Катарина гледаше укоченим очима на прозор. Њој се учини, као да на прозору види главу свога мужа. Посматра је муњевитим погледом, па јој онда прети... Катарини се стресе...

— Авет!... викну страховитим гласом.

У тај мах врата се отворише!

— Авет?... шта је теби мајко?

Катарина се мало прибра. Пред њом је стајао њен син Иван!...

— Зар не видиш?... Ено, тамо, твој отац...

Иван узверено гледаше по соби...

— Тамо, тамо, на прозору... муцаше Катарина.

— Јадна моја мајка!... уздахну Иван...

— Сине, рече Катарина прибирајући своју снагу... Тамо на огњишту, под пепелом, има пуно новаца... Они су твоји... То ти је наслеђе од оца...

Даље није могла. Глава јој клону на постељу... Издахнула је... Грижа савести и живчана раздраженост учинила је крај овом напаћеном животу.

Да ли је Иван био срећан са оним новцем, што га је под пепелом нашао? Можда. Та бар он није био учесник оне крађе, коју је мајка извршила над хладним лешом свога мужа?...

* * *

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Радојка Ивановић, врачара. — Колико тешких грехова леже на души ове несрећне жене? Кад би људски ум могао да завири у ту душу, нашао би у њој толико зверства, да би се свака морао гнушати. Она је својим врачањем завила у црно многе породице. Њен систем врачбина није проста обмања, основана на лепим и ласкавим речима, већ неки медикаменти убилачке природе. Она је двојако уништавала своје жртве: физички и материјално. Под силом тих „врачбина", платили су многи и миром, и спокојством, и својом домаћом срећом... Ми ћемо, колико смо у овај мах сазнали, изнети ове податке о њој. — Радојка је родом из Великог Села у срезу врачарском. Стара је 55 година. Три пута се до сад удавала. Први муж њен био је Никола Секулић предузимач; други Милан Милошевић служитељ и најзад трећи јој муж Цветко Ивановић ковач овдашњи, с којим и данас живи. Неко време Радојка је са Цветком држала „Шарену Механу", ал су ту радњу доцније напустили. Цветко је био отпочео радити свој ковачки занат, а Радојка се брижљиво одала на своје — врачбине. Она је овај посао дуго упражњавала, прикривена од очију власти. Њене жртве нису хтеле тражити помоћи онде где треба, већ су ћутале и сносиле своје јаде. Ћутале су и за то, што их је она до голе душе опљачкала, па су скривале своју сопствену срамоту. Али је најпосле избило све на површину. Суд, којим се често вода захвата, мора се једном разбити, вели једна пословица. Тако је било и са Радојком. Њене се тајне дознадоше; њена гнусна и одвратна радња открила се. Радојка је данас у рукама истражне власти. Полицијска власт имала је грдне муке док је овоме злу доскочила и док је прибрала доказе за њену осуду. Нећемо да износимо детаље, јер су они за сада — тајна истражне власти. Само ћемо за сада ово напоменути. За постојање дела Радојкине кривице, били су од преке потребе — стварни докази. У тој цели отишла су извесна лица у стан њен и тражила њене помоћи. Кад су већ с њоме и у погодбу ступили и кад су довољно осмотрили све, шта се у њеноме стану налази, и чиме она располаже у оваквим приликама, писар кварта врачарског изненадно је дошао у њен стан и претрес извршио. Претресом је нађено ово: 1. једна свијена марама, пуна корења и разних трава; 2. један прљав обојак; 3. један ушивен прамен женске косе; 4. један мали завежљај, у коме се налази памук уваљан у маст од човечијих ушију; 5. један сув рибљи реп; 6. четири шпила карата; 7. једна кутија рибље масти; 8. два костура од неких животињица; 9. један сух, слепи миш у кутији; 10. једна кутија црне земље и једна опет пуна разних смеса; 11. опет један сухи, слепи миш, увијен у неку крпу; 12. једна фотографија неке мртве, старе жене, и још много: разних трава, флаша с непознатом течношћу, разних амајлија, ситних костура и т. д. Ето, такве су ствари нађене у стану ове старе врачаре. Тим сретствима она је варала.

обмањивала и лечила своје „пацијенте“. Како је њена кривица доказана сведоцима, то је она на основу тач. 4. § 365. крив. закона осуђена на 30 дана затвора и спроведена Управи града Београда на издржање ове казне.

Веома је занимљиво оно, што се за тим у апсани догодило. Неки обешењаци, чувши да је „врачара“ затворена, промолили главе кроз решетке на вичу: „бабо, молимо те, „упрачај“ да се апсана отвори а стражари успавају, те да ми умакнемо одавде! Молимо те бабо, слатка наша бабо! Уа! Уа! Уа!....“ Сем овога на овоме месту напомињемо, да је њен грех велики, и да ће га она ма кад тад пред Богом испаштати. Зна се још и то, да су три лица услед њених „врачбина“ полудела, разуме се, пијући напитке које им је она спремила. Зна се још и то, да су три девојке из једне угледне породице престоничке, покупиле из куће све сребро и однели Радојки да им она „упраћа“, како би се што пре — удале. Ради боље карактеристике ове жене, која у једној руци држи — карте, а у другој — убилачка средства, изнећемо још и ово. Кад јој дође какав лаковеран „пацијент“ она се прво са њиме погађа. Тражи увек пола погођене цене унапред. Пошто се то сврши, она онда тражи: прамен косе његове; мало пљувачке; белегу од хаљине (ако је мушко онда и мало пепела из цигаре) и т. д. Све то, вели, мора кувати у нарочитом суду (лонцу) који, по њеноме рачуну вреди само — 12 динара.

Ово је, дакле, слика ове старе врачаре. Ми је доносимо за то, да спасемо лаковеран свет бар за у будуће, те да не пада у њене канџе. Лако је могуће, да ће она и после овога затвора наставити свој — занат. Коме је мила и драга породица, спокојство, мир и срећа, тај нека далеко обилази око куће ове Радојке, а боме и око кућа њених сестара по — занату.

* Што је Радојка тако вешто ухваћена, припада заслуга управнику града Београда г. Ристи Бадемлићу. Он је први дознао за њу и њене врачбине, па је скројио план како да се ухвати. Сам је руководио истрагом, која је показала успех.

Владимир Чолић — Мирић. — За Владимира се с правом може казати: да је најневаљалији дечко свога доба. Тек му је 20 година а већ је два пута био судски осуђиван због крађа. И сада, кад ове ретке о њему пишемо, налази се под истрагом код начелника среза орашког, опет због крађе.

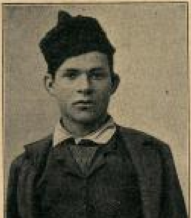

Од своје 15. год. већином се налазио по затворима. Највише је био у главној полицији, у којој је, може се рећи, — и одрастао. Нема ваљда ни једног старијег жандарма у Београду, који не познаје овог неваљалца и који га није, барем једном у затвор терао. Кривичне књиге управе града Београда пуне су само његовог имена.

Год. 1895. беше се у Београду образовала читава једна дружина крадљиваца. У њој су били: Чолић, Тошција, Секошанин „Јагодинче“, „Бурла“ који су чуда по Београду чинили. Коста Николић, Марко Вулетић, Левенсон, Николајевић, Софроније Јовановић, трг. овд. најбоље су запамтили ову лоповску дружину, која им чак и магацине није поштедела. Ко зна, каква би још чуда ова дружина починила, да јој власт није ушла у траг и једног по једног похватала. По што готово сви беху малолетни, то су кажњени са по неколико месеци затвора. Једино Чолић извукао је шест месеца.

Тек што је издржао казну, а Чолић ступи у једну другу дружину, која је своје операције пренела у Ваљево. Шеф ове дружине био је „Цавра“ чувени коцкар.

После више извршених крађа, ова дружина буде ухваћена а њен коловођа Цавро осуђен на 5 година робије. Чолић је овога пута лако прошао, само са 1. год. затвора. Августа мес. тек. год. био је пуштен са осуде, а децембра исте године поново је пао под истрагу због крађе. У размаку од августа до децембра био је девет пута у затвору само у београдској полицији: четири пута због крађе а пет пута због скитње.

Крађу, због које је сад у затвору, извршио је у друштву са Миланом Петровићем, познатим коцкаром.

Чолић је родом из Београда, син је честитих родитеља. Прилично је и школован, али је — непоправим.

Слику му доносимо, те да скренемо пажњу публике да га се чува, јер је кадар у свако доба да упадне у туђу имовину и да дигне што стигне.

Алекса Јовановић надничар. Родом је из Сарајева, но у Србији живи од пре 20 год. Њему је 38 год., жењен је и има троје деце; високог је раста, плав у опште. До сада је два пута судски осуђиван. Први пут 1890. год. на две године робије због крађе ствари Стојану Николићу, шпедитеру, код кога је раније служио. Други пут, ове, 1898. г., пресудом првостепеног суда за град Београд од 2. јануара, од № 43. на 12 година робије у тешком окову, због крађе вина Браћи Кремановићима трг. овд. — 27. јануара тек. год. спроведен је управи беогр. казн. завода на издржање осуде. Још док је под судом био, он је на разне начине смишљао како ће да умакне из затвора. То је поверио једноме притворенику, од кога је и савета тражио. Нека ова слика буде помоћно средство властима и њеним органима, ако их једнога дана казнени завод извести о бегству његовом.

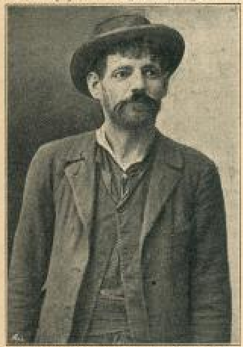

Милош Кораћ Кораћевић, звани „Домаћин“. Ово је најстарији осуђеник у тврђави београдској. Због тога, што је староседеоц, прозвали га „другови“ — „Домаћином“. Он их, дакле, редом дочекује и испраћа. — Мени је овде врло лепо — прича сам Милош — Кад сам у слободи ја крадем што стигнем. То ми је најмилији посао. Док траје покрађа ја живим по својој вољи. Чим нестане ја опет крадем. Трудим се да се сачувам, но ако ме ухвате, знам да ми је место овде. И овде ми је хвала Богу добро.

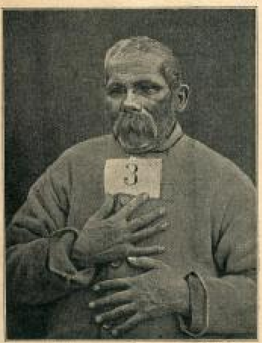

Милош је опасан лопов и ово му је пети пут што долази на робију. Последњи пут осуђен је је за то: 1) што је ноћу, између 3. и 4. јануара 1890. год. обио зграду Вукосаве, удове пок. Милорада Јаковљевића из Дивостина и покрао јој ствари; 2) што је ноћу, у очи васкрса 1889. год. у друштву са Милосавом Обрадовићем и Николом Лазићем из Жуна, општине Гунцатске, обио зграду Стевана Несторовића из Кнића и с њима заједно извршио опасну крађу; 3) што је са истим друштвом, ноћу, у очи цветног петка, 1890. год. обио зграду Милоша Сретеновића земљ. из М. Пчелице и из исте покрали разне ствари; 4) што је са горњим лицима, ноћу, између 25. и 26. новембра 1889. год. обио зграду Милутина Чекановића из Гуњета, и из исте украли разне ствари у вредности 141·80 динара, и 5) што је ноћу, на материце, 1889. год. опет са истим друштвом, напао и похарао на разбојнички начин Луку Миловановића тежака у његовој кући. За сва ова дела осуђен је на 20 година робије у тешкоме окову, а по издржаној или опроштеној казни да буде пет година под полицијским надзором. Судио му поротни суд крагујевачког првостеп. суда 6. септембра 1890. год. И у казамату хоће по мало да крадуца. Тако, за крађу једног „рендета" кажњен је од стране управника казненога завода: на пет дана ћелијскога затвора, за које време да му се на име хране издаје само хлеб. — Као што се види, он баш жели да у осуђеничком гробљу одмори своје старе кости. — Милош је скоро 8 година у казамату. До сада му је и казна са неколико година умањена. Стар је око 60 година али здрав што но веле као дрен. Ако још коју годину поживи и још добије помиловање, удариће опет у крађе као што то и сам признаје. Ко хоће да се чува лопова, нека и ову слику запамти.

БЕЛЕШКЕ О ЗЛОЧИНИМА.

Пре кратког времена догодило се у Цинцинатију у Америци једно гнусно злочинство, које изазва опште узбуђење. Два млада зубна техничара беху одсекли главу једној девојци. Као повод овоме грозноме убијству може се узети само чежња за крвљу и убијством, пошто иначе не беше никаква разлога за ово ужасно дело.

Кад год се какво свирепо злочинство деси, чују се речи: да се тако што страшно пре тога никад није догодило. На жалост, није тако. Историја злочина познаје тако страховитих и разноврсних злочина, много гнусније и ужасније природе.

И Џак Трбосек (Jack the Ripper), овај опасни злочинац, који је пре неколико година у Лондону тако велики број злочинстава извршио, и ако је још и до сад остао непознат — сачувао је глас светских злочинаца. На најчудноватији начин из особитих разлога, убијали су крволочни људи своје ближње. Тако нпр. године 1816. беше ухваћен у Калкути неки човек, чије се име, срећом, није могло сачувати потомству, који је једно злочинство понављао више година. Зликовац, будући изврстан ронац, који могаше остати подуже под водом, бираше за позорницу својих злочина она места у реци Гангу, где се Индијанкиње купаху. Из далека, како га оне што се купају не би примитиле, зарони он у воду и пливајући испод ње дође до оног места, где се лепотице купаху и увесељаваху, зграби једну од истих за ноге, одвуче је у дубину и дотле је држи, док се не удави. Тада јој узме накит, јер Индијанке при купању не скидају своје скупоцене клајнодије. У опште се мислило, да несретнице хваташе крокодил, те их гуташе.

На послетку, пошто су небројене женске постале жртве оног нечовека, једна девојка имађаше довољно снаге, да се отргне из злочиначких руку и да се поново укаже на површини воде, позивајући у помоћ и вичући, да јој прети опасност не од животиње, већ од људског створа. Нечовек буде ухваћен и признаде, да он таква злочинства врши скоро седам година. Ни он сам не могаше ухватити рачуна, колики је био број несрећница, које је он подавио и опљачкао. Име овог гнусног човека не могаше се дознати; он је говорио да је пореклом из Енглеске, али се остали његови искази о својој личности ни мало не слагаху, и он буде обешен пре, него што је испало за руком, да се његова личност утврди.

Не мање страшна од овог злочинца беше она „чета угушивача", која пустошаше у Енглеској око тридесетих година овог столећа. Општи страх и трепет беше се тада распростро по целом јужном делу Шотландске. Тврдило се, да постоји нека многобројна дружина, која се с тим занима, да дави људе и одмах њине лешине продаје лекарима, који их употребљују за научне цељи. Овај се глас, на жалост, одмах и делима потврдио. Од једном нестајаше многих лица, а није се знало, шта је с њима било. На послетку се уђе у траг овим чудовиштима, што ова убијства вршаху. Неки Бурке, па онда други опет злочинац по имену Гаре и његова жена, која је била такође у њиховом опаком друштву, буду затворени. Буркеа погубе у Единбургу 28. јануара 1835. године. Бурке је био обућар у Единбургу, пре је био војник, а после, да би могао живети, отишао у тако назване „људе за ускрсавање", Resurrektionmen, оне људе, који ископаваху лешине и продаваху их за анатомску употребу. Пошто се, услед неких предрасуда, које у Енглеској против секција владаху, у опште тешко добијале лешине потребне за анатомска истраживања, то се образова крађа лешина као нарочити занат, тако, да је, шта више, и сама влада била приморана, да изда нарочити закон против „људи за васкрсавање мртваца". Пошто је Бурке само неко време вршио овај опаки занат, упозна се, случајно, са Гаре-ом и његовом женом у једној крчми у Вест-Порту, предграђу Единбуршком. Они му понудише код себе стан, поверише му се и посветише га у своју вештину дављења људи, да би њина телеса могли продавати.

Госпођа Гаре, која, на жалост, беше врло лепа и млада, довођаше често младе људе у кућу, које одмах помоћу оба своја помагача угушиваше у кревету. После и људи излажаху снабдевени са ларвама од смоле, нападаху лица, која налажаху на скровитим местима, покриваху им лица са својим ларвама, запушиваху им уста и нос са смолом, и тако их на овај начин, угушиваху, да се на њима не би могао наћи никакав траг од насилне смрти.

Вилем Бурке говораше доцније, да од оног вечера, кад је извршио прво убијство ове врсте над једном сељанком, недалеко од Вест-Порта, никако није имао мира; мишљаше, да сваки дан чује њено јаукање. За време његовога бављења у Гареовом стану, по његовом признању, угушено је шеснајест лица. Први удављеник беше неки млад пензионер, кога је Гаре са собом довео. Распростре се вест, да је напрасно умро и испуњен сандук, који је са великом свечаношћу погребен. Остале жртве беху највише старци. Све лешине продавате су једном истом лекару, неком Др. Кноксу, ради анатомског испитивања. Цена једном лешу била је 8—10 фуната стерлинга. Услед тадањег доста не савршеног законодавства, Гаре и његова жена, који су били много кривљи од Буркеа, нису се могли на смрт осудити, пошто су били као краљеви сведоци против Буркеа, а осим тога против њих није било ни једног очевидца. Некога бурковати (to burke) зове се од тада у Енглеској: некога тајно убити.

Ова страховита „чета угушивача" имаде и корисног дејства. Кад су ови ужасни догађаји изашли на видело, енглески парламенат изда један акт, којим се дозвољава, да се тела оних, који су умрли по сиротињским кућама и тамницама, предају анатомској сали, ако их сродници и пријатељи не узму. Тиме се трајно поквари рачун „људима за ускрсавање".

(свршиће се).

ЛОПОВСКЕ ДОСЕТКЕ.

Одважна варалица. — Ево, шта нам прича наш пријатељ А. П. марвени лекар. — Као што знате, ја сам био премештен из А. у Г. Очекивао сам свога заменика да му предам дужност, па да се кренем на своје ново опредељење. Чекам тако, неколико дана, заменика нема, а ништа на пакост о томе не јављају ни из министарства... Кад, ал једног дана, дође келнер из кафане код „Круне" у мој стан. Баш сам био сео да ручам. — Шта је момче? упитах келнера. — Зове вас марвени лекар, који је дошао на ваше место. Жели с вама одмах нешто да разговара. — Доћи ћу, рекох келнеру, па се дигох од стола. — Ручајте ви, казах жени, одмах ћу се вратити. Да видим, да није каква прешна ствар од министра... Одох у кафану. Тамо затекох за једним столом неког младог човека. Никад га у животу нисам видео. Познајем многе своје колеге, ал се овога никако не могох да опоменем. Мора да је скоро свршио школе, мишљах... Представисмо се један другом по обичају и он ми каза име... Седох за његов сто. Почесмо разговор. Он ми рече: да је постављен на моје место. Молио ме је, да му покажем канцеларију и акта... Упитах га, кад је свршио школу, и он ми доста јасно рече: да је свршио пре две године но да се до сада није хтео примати службе... О бечким професорима, које ја добро познајем, говорио ми је с таквом прецизношћу, да нисам могао ни у шта посумњати. Кад сам га упитао: има ли при себи акт постављења, одговорио ми је, да нема, но да сваки час очекује о томе телеграм из министарства унутраш. дела, јер су му, вели, тако казали. Чуди се што до сада још није дошао... По ручку одвео сам га у своју канцеларију и показао му акта и осталу администрацију... За тим сам га на којим колима провео до оближњих места нашег среза. Једном речи, чинио сам му праве, другарске услуге... Сутра дан позвао сам га и на ручак. Причао ми је о Бечу, о професорима, о њиховим предавањима, али телеграма из Београда још нема. Видим, баш се због тога забринуо. Нема ни акта постављења... Тешим га, во човек. После ручка, рече ми, да мора сам отпутовати ноћним возом у Београд. Хоће, вели, да види, шта они тамо у министарству толико гњаве. Но како се потрошио, замолио ме је, да му позајмим до повратка четири банке. Тамо ће аконтирати, па ће ми одмах дати. Шта ћу, и сам сам у нужди, али, другарски обзири налагали су ми, да му помогнем. Видим, млад, спреман човек, па му дадох 4 банке. Он оде. Од тада га нисам ни видео. Очекивао сам га да се врати, ал њега нема... После три-четири дана, дође мој заменик, ал то није био онај младић, коме сам дао 4 банке, већ други, прави мој заменик. Он је собом донео и оригинални акт министров о своме постављењу. Тада сам тек видео, да оно беше нека одважни варалица. Такве куражи нисам никад видео. Чудим се само, како је знао у прсте све наше бечке професоре; па анатомију, па патологију и т. д. Препреден лупеж, па то вам је... Све ми се чини, да су га ту скоро ухватили у Пироту. Баш би севап стекли, кад би га сликали и у листу донели. Такве екземпларе треба сликати, да их се свет чува. Ето, како сам ја награисао, могао је и други, па још и горе... Овако, кад му видим слику међ овим зликовцима, неће ме бели шáли преварити... За оне четири банке кукам и данас, као оно што је некада кукао пок. Доситеј за своја два изгубљена „петака"....

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

По опису г. А. свакако ће бити, да је ову превару над њим извршио чувени варалица Никола Милојевић, који се сада налази у притвору код првостепеног суда у Пироту. Ми смо тамо послали нашег фотографа и овај га је пре неки дан сликао. У једном од идућих бројева донећемо му слику са биографијом. Неверовато, шта је овај неваљалац чуда починио.

ЈОКСИМ Љ. ПАНИЋ.

У недељу 24. августа пр. год., председник суда општ. ћовдинске (у срезу млавском), позвао је оне сељаке који порез дугују, ради наплате.

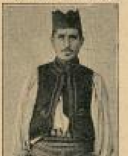

Јоксим Љ. Панић

Било је по подне. — Сунце припекло, не можеш одолети, а да не потражиш хладовину, да се од жеге склониш.

Механа пуна сељака. Између осталих Јоксим Љ. Панић и Тодор Ковановић. Од силне вреве, једва чујеш и до себе седећег шта ти говори. Ну све се то утиша и погледи готово свију сељака окретоше се столу, за којим је седео Јоксим.

— Срам те било! — чу се глас Тодоров — Ти мене . . . .

— Него си ти мене — одврати му Јоксим.

— Ама шта је то? За што се свађају? — питаху љубопитљивци.

Тодор потеже штапом, који му беше у руци и удари Јоксима преко леђа.

Јоксим на то скочи и извади нож, па пође Тодору — Чекај да видимо кога бијеш . . . . .

Тодор измицаше натрашке и махаше штапом према себи не дајући Јоксиму да му се приближи. Јоксим пак, постепено му се примицаше. Кад дођоше до бунара, који постоји преко пута од механе. Тодор се заплете о камен и посрте. У томе мораде скренути пажњу да не падне, а тај моменат улучи Јоксим на своју корист и прискочи хитро те Тодору забоде нож у леву страну грудног коша.

Само неколико тренутака и Тодор изнемогао обливен крвљу паде. Јоксима је одмах нестало . . .

Тај догађај из непосредне близине посматрали су многи сељаци и ни један није приспао, да их развади и свађу утиша, а нарочито кад су и нож у Јоксимовој руци опазили!!

Тодор је одмах издануо.

Извештен о овоме председник општине, издао је наређење да се Тодор у своју кућу пренесе, где је сутра дан секциран и по том сахрањен.

Јоксим, ухваћен од стране власти, признао је дело, бранећи се да га је први Тодор напао, па да је тек онда он њега убио.

Иследна полиц. власт спровела је Јоксима првостеп. суду пожаревачком и суд му одреди претрес за 25 октобар пр. год.

По свршеном иследењу, суд је нашао: да има дела, које је кажњиво по § 156. 2. ставу кривич. зак. и да је учинилац истог опт. Јоксим. Али, с обзиром на то, што су сведоци утврдили, да је пок. Тодор први напао Јоксима, дакле, изазвао га, и на олакшицу: признање и добро владање, изрекао је пресуду: да се казни са десет год. робије у тешком окову.

Апелац. суд преиначио је пресуду првостеп. суда, и казнио га *са пет година затвора*.

Ову је пресуду и Касациони суд оснажио, и Јоксим је спроведен на издржање казне 1. децембра пр. год.

Убијени Тодор оставио је за собом: стару матер, жену и двоје деце: Војина од 5 и Михаила од 1 год. дана.

Слика приказује убицу. Нема му више од 28—29 година. Неожењен је. И раније је одговарао за тешку телесну повреду, ну није осуђен.

За сваки случај нека га читаоци упознаду.

Дакле, за ситницу, један грађанин плати главом и баци целу породицу у несрећу, а други постао убица и роб. Па докле ће тако ?!

КАРТАРА.

Ми смо већ једном писали о врачарама. Тамо смо доста јасно изнели све оне подвале, којима се служе извесне женске, те њима обмањују лаковерни свет. Сад ћемо испричати једну епизоду о картари, која је рођена сестра врачари по — занату. Оне се разликују по занимању, ал' им је циљ један и иста. Обмана и лична корист, то је главна мета којој обе теже. Да испричамо дакле нашим читатељима ову веома занимљиву епизоду.

У једној варошици у унутрашњости Србије, била је на гласу баба Јока са своје вештине у разметању карата... Њој је долазио лаковеран свет оба пола, да из њених уста чује своју судбину. И њој је лепо ишло. Имала је своју красну кућу; диван врт у коме се подизаше чаробни „османлук". Све је то она стекла разметањем својих карата.

У тој варошици живела је госпођица Савка. Она је остала и без оца и без мајке, са великим имањем, и са две хиљаде дуката, који се у каси налажаху. Она је, дакле, била универсална наследница свега имања и готовине, што је све укупно претстављало вредност преко 6.000 дуката. Г-ђица Савка беше у најлепшим годинама. Једва ако је тек зашла у двадесету. Лепа, висока, са живим очима, које те често пресецају, и са црном косом, која мирише као и дах њене млађане душе.... Беше добра, блага и питома. Све, што би јој се могло замерити, било је то, да је у моћ карата веровала... Као свака млада девојка, хтела је да зна правог свог суђеника. За то је врло често одлазила до баба Јоке, да јој баца карте, и да јој из њих прочита њену судбину. Баба Јока умела је вешто да обмањује своју богату муштерију. Није хтела одмах да покаже сву своју мудрост, него је полако и постепено уводила ову младу девојку у своје лукаве замке. И Савка јој је веровала.

Баш у то доба, живео је у тој варошици Никола С.... млад, ал веома распусан човек. Био је као неки трговачки помоћник, али га је ретко ко код тезге видео... Кад је имао коју црквицу, пратио се с циганима и држао као неке „серенаде" пред кућама својих познаница. Био је на очи леп као уписан. И г-ђицу Савку радо је гледао, но она, као да беше хладна према његовој чежњи... Ал' он не хте попуштати. Изгледаше, да се решио на све, само да придобије за се срце лепе „масаџије"... Имао је и право. За ту се прилику отимаху најбољи младићи из првих газдинских кућа, па онда, чиновници, професори па боме и неки виши чиновници и лекари из Београда. Није ни шала, ту су 6.000 дуката... С њоме се Никола никада није састао, те да би могао пред њом да излије сву топлину свога срца... Ал' он је налазио утехе код млађе служавке г-ђице Савке. Јованка, весела и кокетна, врло је радо гледала младога Николу, и готово, као да јој ласкаше што је баш она постала његова пријатељица.

Преко ње дознао је Никола за ону слабу страну њене госпођице: веровање у карте. Као практичан човек, он је дуго премишљао, како би и на који начин могао експлоатисати ову слабу страну г-ђице Савке, у своју личну корист. И домислио се. План је био добар и он је веровао у своју срећну звезду да ће се моћи и остварити.

— Кад иде твоја госпођица код картаре?

— Сваког младог петка...

— То ће онда и сутра ићи?

— Хоће. Она верује баба Јоки и све онако ради, како јој она каже.

— Добро. Ако постигнем што желим, даћу ти 500 дуката. Тиме ћу ти осигурати будућност. Мислим, да ми твоју потпору нећеш одрећи?

— Нећу. Рачунајте увек на мене...

Никола радостан, упути се право баба Јоки. Нађе је саму код куће. Он је њу добро познавао а и она њега. Одпоче разговор.

— Баба Јоко, хоћеш ли да будеш срећна?

Бабине очи синуше неким необичним сјајем. Видело се, да је то и био њен једини циљ.

— Зар још и питаш?

— Добро. Даћу ти 500 дуката, све здравих и тако сјајних, као да су данас ливени...

Баба зину од чуда. За тим једва промуца:

— Говори, шта захтеваш од мене?

— Код тебе долази сваког младог петка г-ђица Савка.

— Долази... (свршиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Интересантна превара. — Велики свет, па се велике и знамените крађе догађају. Ево примера за то.

Пре извеснога времена, догодила се у Лондону ова занимљива превара. Једна чувена јувелирска радња, постала је пленом једне не чувене и веома дрске преваре. Једнога дана, уђе у ту радњу неки млад човек, у врло фином и елегантном оделу. Чим је ушао, затражи од шефа радње један накит.

— Женим се, рече јувелиру. Жена ми доноси велики мираз, па хоћу да купим неки накит који ће да импонује њеноме богатству а боме и — сујети.

Јувелир му изнесе многе адиђаре.

Младић их пажљиво посматраше.

— Ево, овај ми се особито допада. Шта кошта?

— 10.000 фунти стерлинга.

— Лепа, скупоцена ствар. Баш ми се допада. Ал, ето, видите, ја у овај мах немам при себи више од 5.000 фунти стерлинга, рече младић. Него, ја бих вас молио, да ваш момак понесе овај накит до мога стана. Тамо ћу му ресто исплатити 5.000 фунти стерлинга. Ових 5.000 узмите као капару.

— На жалост, то вам не могу учинити, одговори јувелир, јер немам ни једног од млађих, који би могао ово извршити.

— Хм, малер, промумла младић кроз зубе. За тим се нехотице окрете прозору. У тај мах пролазио је улицом један гардијски капетан.

— Г. Бароне, викну младић ударајући прстом о прозор. Г. Барон уђе у радњу.

— Но, шта је драги пријатељу?

— Молим вас, лепо г. бароне, за једну малу услугу. Изабрао сам за моју невесту овај накит. Полажем сада 5.000 фунти стерлинга. Више при себи немам, а кошта 10.000. Будите тако добри, па останите овде, док ја од куће не донесем ресто новаца. Желим, да и својој невести покажем овај диван накит. Хоћете ли?

— С драге воље. Него, пожурите се. За четврт сата морам да сам на дворској стражи.

— Одмах ћу бити овде, рече младић; узе накит и оде из радње. Јувелир беше задовољан, јер му је за таоца остала тако одлична особа, као што је — г. барон.

Прође четврт, па боме и пола сахата, а младић се са новцима не враћа. Јувелир нестрпљиво ходаше по радњи, а г. барон дуваше на нос мрморећи: мора да му се нешто догодило.

Већ је стрпљење превршило меру. Г. барон викне љутито: сто громова, ја морам на дворску стражу. Збогом.

— Но, ви нећете ићи, док се ваш пријатељ не врати, рече јувелир.

— Јесте ви луди? Дужност.... стража....

— Не тиче ми се. Ви морате овде остати...

Одпоче свађа. Г. Барон хтеде ићи, али га упорно јувелир задржаваше. На вику њихову уђе жандарм са линије у тој улици. Јувелир му исприча ствар.

Жандарм затражи банке од јувелира.

— Охо, па ово су лажне банке, рече жандарм, преврћући пажљиво комад по комад.

— Ви сте преварени. И овај је овде умешан, рече, па се окрете гардијском капетану. У име закона, пођите са мном. Умољавам јувелира да он кроз по сата дође у полицију где ће се ова ствар расправити. Жандарм „спроведе“ капетана у полицију са „лажним“ банкама.

Кад је јувелир доцније отишао у полицију и питао дежурнога члана шта је са лажним официром и преваром, у полицији о свему томе није се ништа знало.....

Дакле, и овај младић, и капетан, и жандарм, сви су били варалице у једној компанији, и на тако вешт начин опљачкали јувелира.

ПОТЕРА.

Данило Јовановић, родом из села Осипшта окр. крагујевачког, који је у Крагујевцу служио као помоћник мењачки и код начелства округа крагујевачког одговарао због утаје, — побегао је из Крагујевца. Данило има 19 год.; омален; црномањаст; у оделу немачком. Начелство округа крагујевачког депешом својом од 15. тек. месеца № 2006 моли све полицијске власти да Данила у своме реону потраже и њему стражарно спроведу. Данило се може спровести и Управи града Београда с позивом на акт № 3963.

Драгутин Којић из Михаиловца, окр. моравског 14. о. м. у 7 сата из јутра, ранио је из револвера Милеву Ђерку пок. Станоја Станојевића из Водровца ср. брзо-паланачког па побегао. Драгутин има 24 године, стаса високог; црномањаст; бркова малих. На себи има капут и панталоне од црног сукна. Наређује се тражење. Пронађеног спровести стражарно начелнику ср. брзо-паланачког с позивом на № 1741.

Фонати Гиузепе пл. Ровато, родом из Италије, који је у последње време био ткач у једној уметничкој фабрици свиле у Глатбруку, 8—20 тек. мес., извршио је убиство над Херманом Хутером надзорником исте фабрике па побегао. Циришка полиција моли, да се побегли убица пронађе, затвори и о томе извести. Фонати има 25 година, мали, дежмекаст. Има црну косу и брчиће, дугуљасто бледо лице. Говори талијански и прилично немачки. Кад је побегао имао је на себи: панталоне са црним и белим штрафтама, прслук од угасите материје, блузу нову од угасито плаве чохе са браун жицама проткану, црни мекан шешир од филца, са широким ободом. Од новаца имао је 300 динара.

Радивоје З. Живковић, из Поповића, среза лепеничког округа крагујевачког, редов шумадијске болничке чете, побегао је из своје команде. Он је раста средњег, дежмекаст, у лицу црномањаст, очију плавих, образа округлих, бркова и браде мале — штуцоване црне, по занимању био је у грађанству шлосер. Радивоја треба нарочито потражити код шлосера и ковача. Пронађеног спровести команди или Управи града Београда с позивом на № 3806.

ТРАЖИ СЕ.

Милић Жарковић, из Бачевца, среза ваљевског, доставио је Управи града Београда, да му је братучед Будимир Жарковић отишао 10. ов. м. незнано где, па се још кући није вратио. По сазнању, вели, да је дошао у Београд. Он је стар 14 година, косе смеђе, очију црних, образа округлих, нос прав. На глави има шајкачу, на себи копоран, пеленгаће беле ужичке, на ногама опанке. Нађеног упутити Управи с позивом на № 3983.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 10. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 28. ФЕБРУАРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, а ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, пољске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Његово Величанство Краљ Александар I. благоволео је 23. тек. мес. у 12 сати у подне примити у аудијенцију уредника нашега листа г. Наума Димитријевића. Том приликом, **Његово Величанство** благоволело је изјавити да је редован читалац „Полицијског Гласника“ и да Му се садржина и уређивање листа допада.

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

34.

Од важнијих послова *редарствене полиције* да поменемо још неколико. На првом месту полицију на улици (Die Strassen-polizei). Она се стара да је на свима улицама пролаз слободан и осигуран. На улицу се не сме ништа износити и остављати, што би публици пролаз спречавало. Тако исто и на куће се не дозвољава ништа истурати, што би на пролазећу доле публику могло пасти и вреда јој нанети. Са кућа се несме ништа трести, избацивати и просипати. Дућанџије и трговци не смеју своје фирме и излоге постављати тако, да мимопролазећима смета и т. д. Осем тога има пропис: колике величине сме бити фирма, као и шта се на њој сме исписати. Грађевине, што се зидају, морају бити ограђене тако, да ништа на улицу не пада и ђубре или штету коме наноси. На улицама се мора одржавати потпуна чистоћа. Када је поледица, тротоари се морају посипати, да не клизе. Све капије на кућама морају се ноћу затварати. Касапи морају своје локале нарочито удесити за своју радњу. Пред дућаном не смеју истурати месо џигерицу и т. д. Све таљиге, кола за преносе морају бити нумерисана. Касапска, угљарска, ђубретарска кола морају се правити по прописима полицијским. али да су свакада затворена... Сва ова, као и сва друга теретна кола, не смеју се терати *Рингом* и главнијим улицама, где је велики саобраћај, него се таква кола пуштају споредним улицама, ћорсокацима, да их публика не види. А у нас, у Београду, када је највише света у Кнез-Михајловој улици, па чак и у свечане дане, наићићете ђубретаре, рибаџије са бурадма, касапска кола са истуреним буразима, цревима и т. д.!!..... У Бечу се теретна кола не смеју терати трком, него ходом. Кочијаши не смеју викати, псовати, бичем пуцати и т. д. Никакву ларму не смеју правити. Најзад, теретним колима улазак је у варош дозвољен само до 10 сах. пре по дне. До тога времена могу доћи и истоварити се. После настаје живљи људски саобраћај, и она се морају повући. За фијакеристе постоји нарочита уредба, али је не налазем, јер је и београдска по њој нарађена. Ја сам ју још 1880. године превео. Тада ју је ондашњи управник г. Блазнавац први пут издао. Доцније су је управници нешто мењали, али у главноме је остала она стара......

Када изложих ове уличне прописе биће таман на згоди, да овде изнесем и једну установу, која у нас, пошто Београд постаје све више светска варош, може имати практичне предности. То је оно *јавно лепљење плаката и објава на зидовима.* У нас лепе се плакати где и како ко хоће. Не штеде се ни приватна, ни државна, па чак ни црквена ни школска здања. У Бечу је то засебна установа. Подигнути су у вароши нарочити *стубови*, естетичног облика и укуса. Наредба је: да се само на тим стубовима плакати могу лепити. На сваком другом месту кажњиво је. Ови стубови издају се под закуп. Закупац опет од објављача наплаћује неку малу таксу. Такса се одређује према величини плаката. Плакати се опет деле у пет размера. Сам плакатни стуб подељен је на три дела. Горњи, средњи и доњи део. Према плаћеној такси добија се и право, на коме делу стуба има плакат да се лепи. Објаве државних власти, као и позоришне објаве, имају право на бесплатно лепљење. Плакати остају на стубовима докле им рок не прође. Њих сме скидати само одређени надзорник. Полицијски органи имају дужност пазити, да нико, осем одређенога лица, не сме плакате цепати. Ко то ипак учини, за то је прописана новчана казна, која се, у случају немаштине, замењује затвором. Таква иста казна прописана је и за оне, који лепе плакате ван ових стубова, по зидовима, капијама и т. д...... Како би било, да у Београду *општина* подигне овакве стубове, на местима где би било лепо видети их, и где, у исто време, неби сметали саобраћају. Те би стубове могла давати под закуп, а закупац би опет за лепљење наплаћивао одређену таксу...... На сваки начин, у нас би требало што у овоме погледу учинити......

35.

Тако исто полиција обраћа пажњу на отварање трговина и заната. Обоје су подељени у групе. Пре него један трговац или занатлија, отпочне засебну радњу, мора испунити неколико услова. Мора поднети уверење о свом добром владању, своме стању, испуњеној дужности према држави. Мора протоколисати фирму, мора увести трговачке књиге. Занатлија, осем тога, поднети и доказе о положеним испитима и т. д. Све ове мере власти појачане су још према онима, који купују златне и сребрне ствари; који дају новац на залоге, који купују и продају старе ствари; према посредницима, сензалима и т. д. Њихове радње полиција има право, да у свако доба претреса и контролише. Тако исто пазе и на давање *личних кафанских и механских* (хотелских) *права*. У том су врло строги, јер знају да непоштен и несавесан кафеџија може много нашкодити личној и имовној сигурности. Осем тога, у кафеџији и хотелијеру, као што смо раније испричали, бечка полиција у свако доба има поузданога помагача, на кога може сигурно рачунати. Још с већом пажњом полиција поступа према онима, који држе *хотелгарни*, као и са онима, који дају преноћишта за јевтину цену, где се нарочито скупља сиротиња, и где се, више пута, могу увући најокорелији лопови и злочинци. Из ових локала полиција никада не избија. Контролише их и дању и ноћу. Тајна полиција посматра и оцењује „госте“ махом преко бивших робијаша, које је стављала на пробу, па их, као веште, себи у службу узела. Све што сумњиво примете, они достављају агентима тајне полиције, те ови после извиђају и кварту саопштавају.

36.

Важан посао има да врши и *судска полиција* (Die Gerichts-polizei). Још у почетку ових писама изложио сам у неколико поступање њено у пословима око штампе. У мањим приликама она још врши функцију државнога тужиоца код квартовних судова. Јер овде има у свакоме кварту судова за кривичне и грађанске ствари од мање вредности. Сва иступна дела не суди полиција. Али за она, која суди, прописан је врло кратак поступак. Тако, пре свега, извиђање чини се *усмено*. Само се важнији моменти бележе у нарочити *записник*, тако звани Strafregister, који је подељен на неколико рубрика. У прву долази име и презиме, занимање; у другу шта је учинио; у трећу да ли признаје или не: у четврту докази, сведоци и т. д. у пету параграф закона, по коме је и на колико је осуђен; или се на томе месту означи, да је пуштен као невин и т. д. Све је ово у кратко, са неколико речи, уведено. Поступак је, дакле, прост и брз. Колико се иступа дневно деси, сви могу бити извиђени и пресуђени. Да није тога, ја како би се у овој великој вароши на крај изишло,...... А у нас, да осудите једнога фијакеристу са пет динара, треба један писар у кварту да испише шест седам табака иследења, да прими најпре тужбу, да саслуша туженога, да испита неких десет сведока, да члан стави пресуду, да се све то заведе у протокол, регистар, да се саопшти туженоме, да он изјави жалбу, да акта оду управи, да управа заводи у књиге, па решава, да се акта враћају кварту, да кварт решење саопшти: а онда: да се тужени жали министру, да министар опет тражи акта од управе, управа од кварта; па онда све ово да прође кроз књиге и оде министру. Министар онда решава, враћа акта управи, управа кварту, и таман да се после два три месеца приступи извршењу, долази од министра молба осуђеног за милост: тражи се опет акта, и по трећи пут се изводи сва она процедура, коју смо описали. Још је срећа ако се у овоме времену деси промена владе, те нови министар, да би се популарисао и народу ново стање омилио, изради амнестију за све без реда иступнике, преступнике и т. д.

— Али *бечки поступак* није за нас, ми га не би смели увести — казаће какав неки наш политичар. Како смо несрећно подељени у партије и мрзимо се, ми би, на тај начин, упропастили један другога. Сваки час би противнику изналазили кривице: те није уписао слугу, те није почистио сокак, те није очистио помијару, те није пријавио кирајџије, те није убрисао тротоаре, те није ово, те није оно и т. д.... Поступак прост, протокола нема, потписа на саслушању нема, пљуштала би казна за казном. Противник би морао побећи у свет. Батали то. Наше партизанско чиновништво није спремљено за такве брзе а при том праведне поступке!!!.....

Али, ја сам још у почетку мојих писама поменуо: како се у бечкој полицији чиновници васпитавају и спремају. Тамо се не зна за партије, него за рад; а да видите како мисли главом сам управник Беча, саопштићу, одмах овде, његов поздрав, који је управио персоналу своме, када је на управу дошао.

— Господо — рекао је управник Кртичка — управа ц. кр. бечке полиције поверена је мени. Данас отпочињем вршити моју дужност. Ја врло добро знам: колика је она тешка, и са каквом је одговорношћу везана. Да њој одговорим, — пре свега је преко потребно, да ме господа чиновници и сви полицијски органи својски помогну. Господо, ја рачунам на вашу верност и на ваше пожртвовање, које ћу ја првом приликом и хтети и умети да наградим. Чиновници својој дужности одани, наћи ће у мени увек искрена пријатеља... Примајући управу послова полицијских, сматрам за потребно обратити вам пажњу на ово: *моја је дужност, да само праву истину, и ништа више до истину, ставим до знања мојих старешина.* То у истој мери чекам од вас. Позив је полицијских чиновника диван, али у исто време тежак и одговоран. Ми смо позвани, да чувамо ред и мир у вароши, да народу дамо потпуне сигурности. Полазећи са тога гледишта, ја захтевам од вас, да своју дужност вршите озбиљно, да своје послове отправљате са пуно такта и тачним познавањем ствари, а све по законима и прописима ваше службе. Немојте трошити много труда и времена на оно узалудно пискарање. Скрећем вам пажњу на важну егзекутивну службу. Господу шефове и команданте жандармерије молим, да се тачно уверавају о истинитости онога, што им се у званичној служби буде доставило. Тако исто нека обрате строгу пажњу: да се извршни органи према грађанству понашају увек учтиво и предусретљиво. У случајима, где буде нужно, нека се дужност изврши енергично, али беспристрасно и са достојанственом озбиљношћу. Господо, то сам имао да вам кажем, то је моја жеља, а надам се, да ће нам удруженим снагама испасти за руком, да, и ако нам је позив службе строг, буде увек и праведан . . . . .

37.

Да има добар чиновнички кадар, бечка је управа поставила и повољне услове за то. Пре свега утврђена је *сталност*. Кога једном приме за чиновника и признаду му способност, тај после ту остаје до смрти. Тамо сам нашао Србина А. Шандоровића, родом из Темишвара, који служи већ 25 године све у Бечу... Почео је као дијурниста, па је дотерао до [illegible] класе. Таква је сталност уведена у свима редовима полицијским. Има жандара, који су навршили четрес година службе све у бечкој полицији. А ономад је стављен у пензију *Антон Пабле*, инспектор полицијских агената, који је навршио тако исто четрдесету годину, у својој дужности.... После у државну службу примају се само домороци. Још се тражи непорочно владање, а онда и школовање.

У последње време *доктори права* почели су попуњавати заостала, празна места. Нико не може постати виши чиновник док не прође сва она нижа места. Тако, прво, неко време кандидат мора служити бесплатно. Онда се поставља за дијурнисту. Пошто је неко време био у том послу, постаје практикант. Већ бити концепт — практикант — то је у њих одликовање. После постаје чиновник, комесар, оберкомесар, полицајрат, оберполицајрат и т. д.... Али нико са сокака, као у нас, не може у њих добити већи положај. Сваки је чиновник морао проћи кроз све оне фазе, и тако се упознати са свима пословима, да би сам све то знао, и да би млађима после умео заповедати и контролисати их. У њих ни жандар не може постати докле најпре *шест месеца* пробу не издржи а у нас постају и начелници и министри људи, који пре тога никакве канцеларије нису видели. — Када је у њих кандидат постао чиновник — у њему се онда гледа само радник. Ко покаже већу способност — тај је и унапређен. Нико се у њих не хвата за пеш рођаков ни за кецељу ујнину или стринину — него запне те ради, и ако му рад још покаже успеха, он је сигуран са већим чином. Отуда сам гледао у њих оно јако интересовање за послове. Чим се деси какав злочин, сви то потрче да хватају. У нас би се више пута позивали на „надлежност", да на прилику, није он надлежан него неко други, и т. д. У њих се не постаје полицајац ради тога само, да се извуче масна плата, него у њих, ко се реши да буде полицијски чиновник, тај показује и ванредну вољу у раду. *Полицајац мора бити пасиониран као и ловац.* Као овај, што гладан и озебао, трчи и гони звера, такав исти мора бити и онај, трагајући за зликовцем и спасавајући друштво од опасних људи. Поред способности, од бечких полицајаца изискује се и верност, оданост служби, строго чување тајана, достојно држање у служби и ван ове... Казне су за сав службени персонал ове: *опомена, укор, одузимање плате и губитак службе.* Али пре него се ма која ова казна изрече, кривица мора бити тачно извиђена, сви основи потпуно испитани. Отпуштање из службе бива тек онда, пошто *дисциплински суд* пресудом својом то изрече. Каква јака гаранција!.... У Србији најуре начелника окружног из службе, као оно пса, када му литар скину, а у Аустрији практиканта нико не сме истерати докле му то *пет судија* не реше. Тако исто у *пензију* се чиновник може ставити само у ова *два случаја*: или је постао *душевно* или *телесно неспособан* за службу; или је *место*, на ком је, постало за државу непотребно, излишно. Још да поменем, да се чиновништво у Аустрији дели на *рангове*. Рангова има *једанајест*, према којима је опет одређена и плата. Почиње од 600 па достиже до 12.000 форината. Управник Беча долази у четврти ранг са платом од 7.000 фор. и додатком од 2.000 фор. Поред тога бесплатан стан, читаво једно одељење, у самој дирекцији. Његов помоћник има, поред бесплатног стана са додатком 6.500 фор. Секцијони шефови имају 3.600 форината. Чланови полиције — 2.700 фор. Концепт — практиканти имају 1.300 а обични практиканти 600 фор. Чланови квартова имају бесплатне станове сваки у свом кварту. Тако исто и командант жандармерије и комесари на станицама. Најзад, чиновници имају и *дијурну*. Она се даје према рангу. Први ранг има 20 фор. а једанајести 3 форината . . . — Тражећи од својих чиновника само рад и способност, и осигурав им, да не презају од ћефа — Аустрија је подигла полицијско чиновништво . . . Али, то су урадиле и све остале државе. Немачка, Енглеска и Русија давно су то учиниле. А републиканска Француска отишла је још даље. Њени полицијски чиновници иду редовно за амбасадоре код страних дворова, за гувернере Алгира и т. д. Не мало сам се зачудо, када сам, идући први пут париским улицама, угледао на ћошковима *полицијске објаве* са оваким краљевским почетком: *Ми управник Париза*..... (Nous prefet de police и т. д.)... При откривању споменика *републици* у Паризу 1883. г. први је говорио *полицијски управник*. Њему је, поред оноликих бесмртних научара, дата прва реч . . . . а у нас је окружни начелник више пута морао да се превија пред каквим масним лиферантом или дрљавим механџијом . . . . . .

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

УПУТСТВА
ЗА ИСЛЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(наставак)

V.
О увлачењу.

За иследнике је од веома велике важности, да се упознаду са начином, како се поједини лупежи увлаче у туђе станове, гостионице и т. д. — Пре свега ваља имати на уму, да је за тај посао потребна добра припрема, одлучност и присебност. То је за то потребно, да би дотична индивидуа, у случају потребе, умела одмах наћи изговора, пошто је негде ушла. Међу таким индивидуама, које се у туђе станове и т. д. увлаче, има и специјалиста, који, било из навике, било из наклоности, или зато, што им је таква крађа већ једном добро испала за руком, никада друкчије не краду, но само по једној врсти и начину.

Тако се зна, да има лупежа, који једино и искључиво по таванима крађе врше. То чине готово свагда по једном и истом начину. Најрадије краду они по подне и у оно време, кад мисле, да се је већина укућана по послу разишла. Ако их ко присретне и упита шта хоће, они одмах уму да нађу изговора, као да бајаги траже тога и тога, који у тој кући у самој ствари и не постоји. А ако их нико не опази, они се онда упуте таванским вратима, која брзо и вешто отворе, (ако су закључана, отварају их калаузима, које при себи носе) и одмах за собом затворе, па тако уђу у сам таван. Ту брзо прегледе све ствари, које се обично на тавану држе као: веш, зимско или летње одело, (како је кад доба године), обућу, посуђе и т. д. — За тим изаберу оно, што им се најбоље свиди, потурају све у кофер, који такође на тавану нађу, или у што друго згодно за тај посао, па се онда полако опет сиђу с тавана и умакну.

Да испричамо један случај такве крађе:

У кући г. Марка Стојановића адвоката а на првом разломку басамака, висило је на дувару велико огледало. Кад се ово десило што причамо, код њега су били писари: г. Коста Скендеровић, садањи начелник среза гружанског у Крагујевцу, и г. Стева Јовановић, који је још и сад код г. Марка. Једног дана, примете они да нема огледала, а знали су да је пре пола сата било на своме месту. Без дугог размишљања, сете се, да је то какав лупеж скинуо и однео. Одма поделе улоге и један на једну, а други на другу страну, крену се у потеру за лоповом. Г. Скендеровић удари „дубровачком" улицом, па поред касације на књижару Валожића, и спусти се низ савамалу. Чак тамо негде близу Бајлонове гостионице, спази он једног човека како оберучке држи на глави огледало и безбрижно иде средином улице. Стиже га и виде да је оно исто г. Марково огледало. За пакост, у близини не спази ни једног жандарма. Да га опет сам задржи, мислио је: лопов кад се види у теснацу, бациће огледало и побећи ће, па онда, која вајда. Тако, он, ишао је за лоповом још валда 3—400 метара, док није нашао на неке жандарме што су се враћали из Топчидера. Како су га ови познавали — јер је г. Скендеровић дуго био у Београдској полицији, — он им даде знак и они лопова ухвате. Разуме се већ, шта је било даље. Лопов је после у полицији причао, да он само дању врши своје операције и то искључиво на овај начин.

То је у опште узев начин, којим се служе ови лупежи те врсте. У куће се увлаче они као носачи, покућари, просјаци, гласоноше, али и као елегантна господа и странци, који не говоре земаљским језиком добро. За тим као слушкиње, које службу траже, као боне, бабице, елегантне госпође, — једном речи у свима могућим облицима. Обично отворе она врата, за која су се преко другог неког известили куда воде, па ако ту кога затекну, онда питају за штогод, нуде своје услуге, просе и т. д. А ако виде да никога нема, они онда украду оно, што им се најбоље свиди.

Ако се пак неки лупеж реши, да по гостионицама крађе врши, он се онда стара, да у дотичној гостионици добије какво привремено место. Успе ли у томе, он онда проучава обичаје у кући, узме отиске од кључева, и упознава се са тешкоћама, које му могу на путу стајати. За тим иступи из службе и не појављује се, док се сасвим на њега не заборави.

После дужег времена појављује се он опет, прерушен као неки послужитељ, са писмом у руци; или као каква елегантан господин, који жели бајаги некога свога пријатеља да посети, који је ту отсео, па ако никога не пресретне, он онда отвара својим кључем ову или ону собу, предигне што може, и умакне. Деси ли се да долази рано ујутру, док гост још спава, он се онда преруши као берберин, фризер и т. д., улази полако и пажљиво у собу, па ако опази да је гост будан, он му онда назива учтиво „добро јутро" и извињавајући се удаљава. А ако опази да гост тврдо спава, он се онда полако ушуња, украде овоме новчаник, сахат и т. д., па умакне. При таким крађама често је падала неправедна сумња на послугу у гостионици, пошто се „није могло замислити", да је исту фактички ко други могао учинити.

Има и таких лупежа, који се увлаче у мање дућане, особито пак у оне, који се у подне притварају, кад н. пр. газда иде у побочну собу да руча и т. д. — У таквим приликама отворе они полако притворена врата дућанска, покупе новце из чекмеџета, или ако новаца не нађу, они се снабду са што бољим еспапом, па умакну одакле су и дошли.

И међу лупежима те врсте има их, који свој посао са особитом вештином врше, и који по неки пут тако вешто изврше, што се иначе држи за немогуће. С тога и у оваким приликама треба иследник да буде веома смотрен и пажљив, и да никада не сматра, да је нешто „немогуће" било извршити, но шта више, да и те немогућности узима свестрано у оцену и даљи поступак.

IV.
О крађама на вашарима и у дућанима.

Како се врше крађе еспапа на вашарима и у дућанима, то је већ свакоме познато. А шта при том лоповски помоћници имају да раде, о томе је овде раније говора било. Да се такве крађе и дан дањи дешавају, то је неоспорно, ма да данас нема толики број вашара, као што је то у раније времена било, и ма да се данас крађе по дућанима ређе дешавају услед тога, што се на то већа пажња обраћа, но пређе. Да би се вашарски или дућански лопов што пре ухватити могао, ваља одмах по извршеној крађи, и што је могуће пре извршити преметачину у његовом стану, те да се може констатовати, с ким се дотични лупеж у последње време дружио, јер је опште познато, да они скоро увек имају своје поверенике, код којих покрађене ствари сакривају. Ако се при том послу брзо и вешто поступи, онда се врло често може да нађе читава хрпа покрађеног еспапа, који по некад представља толику вредност, да је чисто невероватно, откуд се могло за кратко време толико покрасти. Дознати пак, чије су то покрађене ствари, веома је тешко, јер су оне обично све на вашарима покрађене.

Кад је једном приликом један такав дућански лопов ухваћен, и у његовом стану нађена читава гомила разног покрађеног еспапа, морао се тај еспап изложити у једној повећој просторији. Затим је то преко новина објављено, и сопственици позвати, да ствари виде и однесу, ако докажу, да су оне доиста њихове. На ту изложбу дошло је врло много трговаца, и ко је од њих свој еспап познао, и доказао да је његов, томе је овај одмах и био уступљен.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Забрана.

Писали смо, како се извршују поједине забране по варошима, сада доносимо формулар, из кога се види, како се правилно извршују забране над дужним сељацима. Ево примера за то:

Јован Трпковић, из Београда, 27. августа ове год., молио је суд општине Жарковачке, да за обезбеду 180 дин. главног дуга са 12% годишњег интереса, почев од 1. марта 1889. год. до исплате, што му под ./. приложеној облигацији дугује Илија Јевтић из Кнежевца, уложи забрану на следећу покретност дужника Илије и то: 2 пласта сена, 1 стог пшенице, 2 краве, 1 коња, 10 брава оваца и троје свиња, као и све остало што се по пропису § 471. грађ. судског поступка за приватне дугове може у попис узети и продати.

За стараоца узабрањене покретности именовао је Јована Павкића из Кнежевца.

На основу изложеног, суд општ. Жарков. донео је овако

Решење:

Испуњени су прописи § 377. и 378. грађ.-суд. поступка, јер је потражилац Јован, поднетом облигацијом подпуно доказао своју тражбину, а места забрани има с тога, што је рок обавезе протекао тач. 1. § 394. грађ. суд. поступка.

С тога суд општине Жарковачке на основу § 9. и § 6. грађ. суд. поступка као надлежни

Решава:

Да се за обезбеду 180. динара главног дуга са 12% год. интереса, почев од 1. марта 1889. године до коначне исплате, уважи забрана на следећу покретност дужника Илије Јевтића из Кнежевца и то: две краве, једног коња, 10 брава оваца, и троје свиња. Стог пшенице и два пласта сена имају се од пописа изоставити, — ако би остала покретност била довољна да се горња сума обезбеди. У противном, пописаће се и сено и пшеница, пошто претходно вештаци констатују, да ли дужник има довољно хране за породицу и стоку, која се у попис узети и продати не може тач. 4. а § 471. грађ. суд. поступка. Узабрањена покретност да се преда на чување одређеном стараоцу Јовану Павкићу.

Ову ће забрану одмах удејствовати члан суда Брадић, ако дужник неби измирио свога повериоца.

Решење саопштити како повериоцу тако и дужнику па и одређеном стараоцу.

28. августа 1897. год. Бр. 1285 у Жаркову.

Председник,
Ж. Савић

Писар,
Мирко Гавриловић.

Чланови:
П. Одабашић,
М. Брадић.

РЕШЕЊЕ ЗАДАТАКА.

Од једнога уваженог правника — адвоката, добили смо овај одговор на постављено питање у 9. броју нашега листа:

Господине уредниче. Знам, и потпуно сам уверен, да многе наше полицијске власти погрешно — да не речем *хотично* — примењују на поједина кривична дела прописе кривичнога закона. Такав се случај огледа и у решењу, изнетом у 9. броју нашега листа. Иследник је квалификовао дело по основи § 182. крив. закона. То је и добро и правилно, јер је и основ тужбе ишао у прилог такве квалификације, ма да се овде појављује и дело из § 177. крив. закона. Но пошто се прави учинилац те теже повреде не зна, нити се он у току иследења као такав појавио, то се има сматрати по духу прописа § 182. да су кривично одговорни сви, који су на повређенога руку подигли. И у томе је иследник правилно поступио. Он је саобразно закону мотивисао своје побуде, али се одмах за тим и огрешио о закон, кад је окривљене на основу § 130. *б.* крив. суд. поступка ставио и у — притвор. Погрешка очигледна и ничим неоправдана. Баш по духу § 130. *б.* крив. судског поступка: неће се тужени стављати у притвор, ако дело, за које се оптужује није бешчастеће и не доноси, *већу казну од две године* затвора. А шта вели § 182. крив. закона, под чију одредбу и подпада ово дело? Ево шта: .....то ће се сви, који су руку на повређеног дигли, казнити затвором *до две године*. Чисто и јасно. Контрадикције нема, кад је у § 130. *б.* крив. судског поступка изрично казато: *већу казну од две године затвора*....... Оно, знам, да би се можда нашао иследник, који би са § 182. довео у везу и § 177. крив. закона, нарочито, кад би као базис за то узео лекарску уверу и полицијски увиђај — § 224. крив. суд. поступка — ал би и то била погрешка, пошто се не зна право лице, које је *тежу* повреду нанело, а стављати све за то у притвор значило би, да је постао илузоран § 182. крив. закона. Свако кривично дело ваља подешавати тако, да оно стоји саобразно са прописима закона. Искључује се свака друкчија радња, ма се она називала и — погрешном... Дакле, резиме овога ово је: да се окривљени нису могли стављати у притвор, кад је дело квалификовано на основу § 182. кривич. закона.... Толико о томе. Ако узмогнем времена, и ја ћу вам дати врло интересних података из моје праксе, које ће за иследнике нарочито, бити од врло велике користи....... Примите уверење и т. д.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Милош Петровић звани „Пуца“. — Било је то 19. новембра 1890. године. У пространој, приземној соби бр. 17. на левоме крилу београдског казамата, подигла се читава узбуна. Тражен је лопов — међу лоповима.

У једноме углу водио се тихи разговор између Толе Јовановића и Петра Танасковића, два опасна робијаша.

— Ево моје главе, ако чарапе није украо „Пуца“ — рече Толе.

— Он и нико други. — додаде Петар.

Док су они овако између себе разговарали, дотле је „Пуца“ у другом углу седео за малим сточићем. Сецкао тајно и режњеве сланине па је безбрижно јео. Кад и кад окренуо би се на остале, па би се сатански осмејкивао. У соби жагор. Само чујеш у тој општој галами: тако ми части нисам ја украо чарапе! *Среће* ми моје нисам ни ја! *Поштења* ми мога ако сам их и видео!...

— Чувајте ваше ствари, па вам их нико неће ни украсти, — рече подругљиво „Пуца“!...

— Ене? Ама, ти си их украо, *лопове* један, — ушикну Толе......

„Пуца“ прште у смех.

— Да га бијемо? — шапну Толе Петру.

— Право велиш! *Лопове* треба бити! — одговори Петар.

И оба се дигоше. Узеше по једну батину па се упутише „Пуци“. За трен ока тресну̂ше батине по леђима „Пуциним“.

— Дај чарапе, или ћемо те убити!

„Пуцине“ очи сену̂ше језовитим жаром. На уснама појави се онај сатански осмејак. Није ништа говорио, већ стеже јаче нож којим је секо сланину и јурну међу њих. Снажно замахну. Ударац беше јак. Нож је погодио Толу у кичмени стуб. Занихa се и паде. „Пуца“ обрани и Петра по руци. Петар узбуђен и гневан отрча неколико корака према месту са кога је са Толом дошао, зграби неку столичицу и полети на „Пуцу“.

— Натраг! — викну „Пуца“, па хитро скочи и муњевитом брзином забоде нож Петру у трбух. Петар паде.

И Тола и Петар умрли су од ових рана. Петар 20. а Тола 28. новембра исте године, у осуђеничкој, топчидерској болници.

За ово дело „Пуца“ је кажњен првостепеним судом за варош Београд на 20 година робије у тешком окову и 5. год. полицијског надзора, у коју казну да му се урачунају и дотадање казне.

Суд је нашао, да је на ово дело био изазват нападом двојице на једнога. За то га и није осудио на смрт.

— Ето, такав је овај зликовац, чији је поглед тако неретски и изазивачки; чија су уста увек на смех развучена. Кад смо га сликали, био је расположен и весео, као да нам је хтео рећи: „баталите ви то. Можете ме сликати колико хоћете, опет ћете ви са мном посла имати. Моја дела још нису овим завршена". — Тако смо ми бар разумели тај његов језовити осмех.... Милош је циганин. Родом из Прњаворице, ср. поцерског окр. подринског. Раније осуђиван је због крађе и разбојништва. Пре 10 година, као осуђеник побегао је са рада из Топчидера, у друштву са још једним осуђеником. Да би што брже умакли испред потере, украду коње г. Кумануде трговца овдашњег и у трку одјуре до Раковице. Тамо су сјахали, коње пустили, и даље продужили бегство....

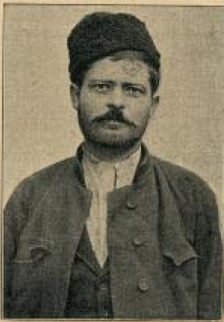

Илија Продановић, лопов; родом је из Београда; стар је 32 године, неожењен, нема нигде никог од породице. Некада је радио шлосерски занат али га је давно напустио. Илија је до сада два пута судски осуђиван. Први пут 1895. на годину дана затвора, а други пут 1896. опет на годину дана затвора због крађе извршене г. Павлу Стевановићу адв. овд. Илија је дрзак, лукав а и опасан. Готово увек кад год су га хватали, гушао се и тукао са жандармима. Једном у гл. полицији кидисао је и на самог чиновника. За последња два месеца, четири пута је протериван из Београда и сва четири пута се вратио из прогонства. И сада, кад ове редове о њему пишемо, налази се у гл. полицији у затвору, на који је осуђен пресудом кв. дорћолског. По издржаном затвору, Илија ће се прогнати у Лесковац. Кад су му и овога пута саопштили да је осуђен на прогонство, одговорио је: можете писати шта хоћете, ја ћу се опет вратити у Београд па ма и погинуо. Човек овакве јаке воље као што је Илија, може много да учини и способан је за све. Скрећемо пажњу свима да га се чувају а власти молимо, да строго мотре на њега.

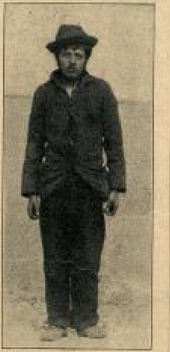

Лазар Кретић, лопов и коцкар. Ово је онај Лазар, што је у затвору Управе града Београда, са Ристом Михаиловићем, покрао јеврејина Мишона, о чему смо писали у 7. броју нашега листа. Лазар је родом из Јагодине. Познат је као опасан и веома дрзак лопов. Топчидерска полиција 11. Децембра 1897. год. ухватила је Лазара са неким покрађеним стварима, па га је спровела Управи гр. Београда. Управа га је истога дана отправила начелству окр. подунавског, пошто је био најавио код одељка топчидерске полиције, да је из Смедерева. Показао је и то, да му је ове ствари продао неки Милош Стевановић, бив. келнер у кафани код „беле лађе" у Смедереву. Према овоме, Милош је тражен расписом на све стране, но се није могао пронаћи. Лазар је доцније све порицао, што је казао на саслушању код топчидерске полиције, бранећи се, да он није са Милошем крађу извршио, но да му је те ствари Милош дао, а од куда су у Милошеве руке дошле, не зна. У Смедереву није се могло пронаћи лице, коме су ове ствари покрађене, већ је на основу једног писма, нађеног у покрађеним стварима, писато у Шабац начелству а тако исто и Управи града Београда, не би ли се тамо сопственик ових ствари пронашао. Колико је Лазар хитар, и колико се довија разним марифетлуцима, показаће ово. Кад му је саопштено решење о притвору, он је 13. Децембра, у вече, покушао у своме затвору да се обеси, али се није — обесио. Сигурно је био — тугаљив око врата. Упитан, шта га је нагнало да над собом изврши самоубиство, одговорио је: „гледајте ме! Поцепан сам к'о ђаво! Свако ме већ познаје, јер ме је неколико пута београдска полиција кажњавала због скитње. Нико ме неће у службу. Полиција ме све једнако гони. Ето, за то сам се решио да себи живот одузмем". Тако је он говорио пред истражном влашћу начелства подунавског, ал и то је говорио из добро смишљенога рачуна. Одмах другог дана јавио се да је болестан и молио је, да се на лечење у болницу упути. У болници је био од 14. па до 31. децембра 1897. год. па је онда враћен начелству као здрав. Од тада се претварао да је болан. Тражио је, да се поново у болницу упути. 13. Јануара тек. год. опет је спроведен у болницу на лечење, јер се тако пресавијао као да је болан преболан. У болници је био на лечењу све до 31. јануара тек. год. па је онда ноћу, између 1. и 2. фебруара тек. год. из болнице побегао. Приликом бегства однео је собом од болничких ствари: 1 шлафрок, 1 гаће, једну кошуљу, 1 војничку шајкачу, 1 папуче и пола чаршава, све у вредности 28·80 динара. За то је, дакле, Лазар тражио, да се у болницу упути. План му је био — бегство и он га је остварио. Чим је видео, да се мало мања пажња на њега обраћа, утекао је, да се опет где год јави са својим старим пајташима. Не зна се, где се сада налази. Овако изгледа тај Лазар, како је у овој слици спомињен. Ал он има на челу и једну белегу, у величини 10 пр. дин. од никла, но она се не види од косе, која му је преко чела пала. У болници је био кратко ошишан. Стар је од прилике 20—21 годину. Он се расписом тражи. Ако се где пронађе, треба га упутити начелству окр. подунавског или Управи града Београда, пошто се сазнало, да су ствари, које су при њему нађене, украђене извесној госпођи у Београду где је у то време Лазар и био.

КАРТАРА.

(СВРШЕТАК)

— Ти јој размећеш карте?

— Јесте. То је моја најбоља — „крава музара".

— Лепо. Ти имаш сад за мене да радиш. Поред оних 500 дуката, даћу ти ово парче плаца, што граничи са твојим вртом. Тако ћеш имати простора за шљивар, поврће и шта већ будеш желела... Хоћеш ли?

— Хоћу.

— Дакле чуј!... И Никола се наже, па јој на ухо поче нешто живо шаптати. Баба се ђаволски осмејкиваше.

— Разумеш ли?

— Разумем!

— Дакле сутра?

— Сутра. Немај бриге. Тица мора доћи на наш лепак. Само пази на погодбу...

— Заклињем ти се, да ћу је у свему испунити.

И Никола задовољан изађе из куће баба Јокине.

⁂

Млади је петак. У кући баба Јокиној беше на означено време г-ђица Савка. Села је прекo од бабе и пажљиво пратила сваки покрет старе картаре. На један мах лице се бабино помрачи. Поче тужно хукати...

— Шта је, ако Бога знаш?

— Не смем да ти кажем...

— Говори, молим те ко Бога, говори...

— Ти ћеш скоро умрети... јадниче...

Г-ђица Савка задрхта.

— Умрети?... Зар баш морам скоро умрети?

— Мораш!... Тако веле карте, а тако каже и Бог... Тако млада, лепа, богата... Ал' стој! Ха! Има лека...

— Казуј!...

— Ако поклониш твоју руку првоме момку који те запроси: на улици, у кући, на балу, ти ћеш бити спасена. Живећеш срећно и задовољно. То кажу моје карте, а то вели и — Бог.

— Зар и просјаку?

— И њему. Чуј, који те први запроси... Свако противљење изазваће наглу смрт. Бирај: или срећан живот, или брзу смрт. Једно или — друго?

— Бирам оно прво. Ти знаш да сам те увек слушала. Само, ох, Боже, да не буде то кљаст и богаљаст, а већ ако буде сиромах, ја сам богата...

— Спасена си, ћери моја! Нека ти Бог пошље само млада и здрава човека... Гле, гле, овде стоји: млад, леп, као уписан.

— Збиља!

— Тако је.

— Је ли црномањаст?

— Изгледа тако... Не знам за сигурно, али је млад...

— Хвала ти, к'о мајци!... А кад ће тај просилац доћи?

— И то не знам, ал' по картама стоји рок: два дана.

На томе је ствар остала. Г-ђица Савка убрзаним корацима хиташе својој кући. Премишљала је о свему, што јој је баба говорила. Одгајена у празноверицама, она је тврдо држала, да ће морати умрети, ако првога просиоца одбије. На путу је сретала младе чиновнике и официре, па је у души својој желела, да јој ко од њих приђе и да затражи њену руку. Ал' нико у тај мах није на то ни помишљао. С тешким срцем ушла је у своје одаје и сањала о своме будућем мужу...

Баба Јока задовољно трљаше руке мрморећи:

— 500 дуката и парче оног красног плаца! Добар ћар... Никола ме неће преварити!...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Тога истог дана, око три сахата по подне, пријави Јованка својој госпођици младога Николу.

Г-ђица Савка осети неки немир у својој души. Познавала је тога младића по издаље. Видела је више пута његове жудне погледе, које је на њу управљао, па се сетила оних бабиних речи о првоме просиоцу. Да неће *он* тај бити? мислила је.

— Не могу га примити, рече тихо, савлађујући свој немир.

Ал' беше већ доцкан. На отвореним вратима појави се Никола. Јованка уграби ту прилику па изађе у ходник. Никола се поклони и слободно крочи ближе девојци.

— Госпођице, одпоче уздрхталим гласом. Не могу више да тајим ове топле осећаје које према вама гајим. Ево, решио сам се да вам кажем: госпођице Савка, будите моја жена, а ја ћу вам бити веран пратилац кроз цео ваш живот.

Г-ђица Савка осети лаку дрхтавицу, која јој телом прође.

— Идите! То је безочност од вас, муцала је у некоме грозничавом заносу.

— Дакле ме одбијате?

Она климну главом.

— Тако? Онда збогом! Ваша хладноћа уништила је један живот.

И он пође оборене главе према вратима.

Госпођица Савка покри лице рукама. Сетила се у томе часу картаркиних речи: ако одбијеш првога просиоца, ти ћеш умрети... У њој је беснила страшна борба између живота и смрти. Она је у то веровала. Па зар да умре? Зар да остави овај бели, Божији свет, тако млада, пуна наде и живота? Не! Она мора живети.

— Господине, викну узбуђеним гласом.

— Заповедајте, госпођице, рече Никола окренув се њој.

— Примам вашу понуду! Бићу вам жена! Ево вам моје руке. Ваша ја — ни чија!

Никола радосно полети узбуђеној девојци.

— Боже, како сам срећан! И ти — ти, бићеш срећна, пресрећна!...

⁂

Па да ли је она млада жена доиста била срећна? Не. Овај брак, основан на превари једне старе картаре, није био крунисан правом, домаћом срећом. Никола је у свему испунио своје обећање и према Јоки и према Јованци, али је у брзо пошао својим старим трагом. Новац је немилице расипао. Својом умешношћу придобио је лаковерну жену тако, да му је издала генерално пуномоћије, по коме је могао располагати са имањем и новцем по својој драгој вољи... Из дана у дан банчио је са друштвом, а остављао младу жену да очајава и проклиње своју горку судбину... Срљао је све дубље у своју пропаст. Није прошло ни пуне три године, а он је продао и последњу магазу у чаршији. Беше на измаку последњега новца. Сирота Савка очајаваше. Од оне веселе, нежне и безбрижне девојке, постала је само сенка, бледа, увела, смрвљена... Проклињала је час, кад је први пут стала ногом на праг картарки. И стара Јока знала је све, па ипак није осећала грижу савести у својој опакој души. Никола је најпосле зло прошао. У свађи са једним својим пријатељем, који га је назвао „светском пропалицом", тргао је нож и смртно га обранио. За то су га судови осудили на 8 година робије у тешкоме окову...

Дакле, све оно, што је на превари основано, не може донети среће и благостања. На такве људе Бог не излива свој благослов... Сирота Савка. Она је у последње време радила по извесним кућама, да само одржи свој бедни и чемерни живот. Њено лаковерство довело је до — просјачког штапа. Осећа, да ће умрети, ал' не за то, што би одбила свога првог просиоца, већ за то, што је слепо веровала једној лажљивој жени, једној препреденој варалици и — картари... Овај догађај нека уједно послужи као и поука онима, који се ослањају на то, да им картаре „прорекну" срећу и судбину.

ТУК НА ЛУК.

(КРИМИНАЛНА ХУМОРЕСКА).

Дуго се ломио и борио одлучујући се на ново неваљалство. Разуме се по себи, његови назори на морал били су врло растегљиви и лаки. Они, који су га изближе познавали тврдили су, да га не одбија само рђаво дело, но више страх, да друштво, у коме је, не пружи прст на њ.

А учинио је, у својим младим годинама тушта рђавих ствари; но то су били ситни греси, које је и породица опраштала а и друштво их је одмах заборављало. Најзад „за грехом се грех помаља", и он дође до ивице, до зида.

Сваки други нашао би излаза из невоље на честит начин, али Павле Милић није хтео да лупа главу. Он није марио да се пати. Као син добрих и имућних родитеља, он је био и васпитан добро; али је мрзио рад. Једино у гимназији док је био, морао је радити; али тај га је рад стајао грдних мука. Кад је ступио у живот он је дахнуо душом; моћи ће живети, веселити се и проводити сербез, без муке.

Тако су му прошле „најлепше године" младости. Неосетно минуше десет година, а у души осети ужасну пустош. Напред неизвесност и рад, а иза њега у прошлости безброј лудорија, комендија, обмана, превара.

А да би се и даље у положају одржао он почне на крупно да лаже и обмањује. И на томе пољу успешно је напредовао. Главно је само имати у џепу увек доста новаца — средства су сва дозвољена. Тако је мислио он. И узимао је лево и десно, где се кад прилика укаже. Овде моли, тамо се купе, како је кад потреба изискивала.

Али најзад дође време те и ти извори сасушише. У сваком заводу, код сваког зеленаша, он је имао бар по једну две менице или заложнице.

И он се ускоро нађе пред катастрофом. Како да се избегне?

Била је једна ствар, према којој је Павле показивао јаку одвратност. Размишљајући једном о том је сам казао: „То ми је гнусно". Да слаже за коју банку; да искамчи потпис, па да не плати — то му је било, но попити чашу пива. Али опљачкати, просто опљачкати човека, ма то био и странац — то му се и самом чинило одвратно.

Павле је живио у пријатељству с неким Жикицом „бароном". Тај млади човек ни од чега није презао.

Послови Павлови били су врло рђаво пошли. Чешће је седио у соби и премишљао: како да се искобеља из неприлике. У таквом стању случај га нанесе те се упозна са једним човеком, који му се учини врло симпатичан и добар. По изгледу чинило му се, да ће то бити „труло богат" газда.

При првом сусрету и познанству са тим чичицом, Павле је мислио да се свакако користи. А чичица се на први мах одмах показао као богат човек из унутрашњости: волео је добро и да поједе и да попије, носио се лепо и непажљиво је вадио динаре из свог џепа.

И Павле не буде лењ, но своје ново познанство исприча Жикици „барону".

А Жикицу као да сунце огреја.

— Дивно, ми ћемо га добро обријати. Само ваља пажљиво и опрезно радити.

Павлу као да се није свидела „баронова“ намера; али страх од многих неприлика, помири га са околностима.

— Дакле, сад да ми кажеш, обрати му се „барон“, нашта је мерак твој чичица? Да учинимо зајам, да га картама опељешимо… Воли ли женске и вино… или да га онако клот смотамо?… А ја имам на расположењу и друге методе.

— Мени се чини да чичица нема страсти за женске а и не пије. То ти је један задовољан имућан чичица и, колико сам могао опазити, добричина…

— Игра ли карата?

— Игра. Причао ми је, да је пре 2—3 дана код „Париза“ изгубио 1500 динара.

— А носи ли уза се доста новаца?

— Носи. Видео сам један велики кожни новчаник. Рече ми да су у њему све саме банке. По величини новчаника рекао бих, да има неколико хиљада. Још каже, да је у београдској задрузи, дао на књижицу 20.000 динара.

„Барон“ је узнемирено шетао по соби и пуштао густе димове из уста.

— Слушај, Пајо, ако ову прилику пропустиш, то ће бити нечувено и ти ћеш бити највећи магарац на свету!

— Ја знам шта мислиш, ал, право да ти кажем, чисто ме срамота.

— Шта срамота! Ти си луд човек! Лудорије! Ми га морамо смотати и обријати, пошто пото. Право да ти кажем, и ја знам да је грешно тако наћи човека, па га одерати и пустити. Али зашто оклевати и стидети се на рачун какве богате будале кад себе треба спасти из неприлике? Зар није боље да му ми смотамо новце него разне даме кафанске и лумпераји?

Павле је већ био готов да пристане.

— Тако је. Али како да удесимо ствар? Ја не знам.

— Доста је ово: пристајеш ли ти? Остало је моја брига. Дај руку.

И они се руковаше.

— Знаш шта, рече „барон“, још и ово: Потражи га и позови га сутра на вечеру. А за сутра спреми што за јело и пиће. Ја ћу донети своје карте. Сад одма идем Лази моме, да му кажем да ће бити сутра на вече код тебе „посла“.

— Ко је тај Лаза?

— Тица првог реда… Филаделфија. Златне руке има тај човек, а носи се ко највећи господин. На картама не краде, али извесно добија. Што се тиче трошка око вечере поделићемо, као и приходе… Пристајеш?

— Лепо!

* * *

Сутра дан све је било спремљено и уређено; ту на столу боце с вином, тамо печење и колачи.

На вечеру је први дошао чичица. Изгледао је врло весео и задовољан и све му се свиђало: „стан је врло леп, намештај је врло угодан и чист, печење прекрасно“. Павле се чисто снебивао што остали гости не долазе.

Најзад зачу се звук звонцета.

Павле истрча у ходник да сачека пријатеље и да упозна тога Лазу, с ким се до сада никада није виђао, а који је познат као „филаделфија“ у плачкању. И чим су се упознали Лаза запита:

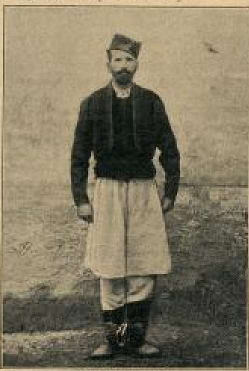
Миленко Јелесијевић.

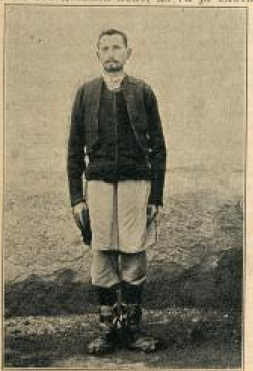
Никола Рајчевић.

(Види опис о њима на истој страни под насловом „Из Хајдучије“).

— Је ли ту?

И добивши потврдни одговор он гласно говорећи приступаше соби.

— Здраво, добро вече брат Пајо… Од кад се себе нисмо видели. Зажело сам те се… Како си?

И смејући се, а водећи под руку госте, они уђоше готово једновремено у собу.

А њима на сусрет издиже се чичица. Лаза „филаделфија“, како га назва „барон“, згранут и пренеражен погледа у чичицу. Застаде тренут два док дође себи, па онда викну.

— Здраво стари, здраво!

— Добро вече брат Лазо!

И њих се двојица као давнашњи пријатељи, који се одавна нису видели, братски загрлише.

Лаза се после тога окрену другој двојици, који избезумљени посматраху ово грљење.

— Дакле ви сте мене због овога овде звали? Хехехе! То ли је тај ваш „чичица“ кога смо требали да „очешљамо“ или „истресемо“? Е, господо моја, види се да ви још нисте све школе свршили. А знате ли ви ко је ово? — Тај је и мене и све остале матадоре превазишао, Знате ли ви да је то мајстор над мајсторима! Та под плавим небом нема га већега! Хахаха! И ви сте довели мене, да га ја смотам, ја, његов стари ученик? Хахахаха, е ламета, то вам је оно што пословица каже: тук на лук, или напала коса на камен…

Павле и „барон“ чисто бесмислено бленуше у говорника и госта — као да им се ноге подсекоше; као да их је обојицу когод ударио каквим маљем у главу.

А Лаза заврши:

— Лепу сте ми муштерију нашли! Дивну муштерију!

Чичици као на лејтину заиграше очи и слеже раменима.

— Мећер сам се и ја овајдио ко чела на брусу.

— А што? питају га.

— Е… ово ми је сад први пут у животу насрало… Мислио сам биће лова, а кад тамо, а оно „тице“… „сигурна посла“. Ето како може да се наседне! Наишао на шворцове што немају ни бога јовиног.

И чичица, „добри и труло богати чичица“ са презривим осмехом посматраше збуњенога и згранутога домаћина, који је спремио тако лепу вечеру, надајући се господском плену. Али, ето, баш ту, разби се ко дим и његов последњи план.

Куда ли ће сад? А на коју ли страну његови нови познаници?

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ.

II. Јатаци.

Миленко Јелесијевић, из Г. Лајковца, осуђен 20 г. робије, и *Никола Рајчевић*, из Дружетића, осуђен 10 год. робије. Оба за јатаковање Брнићу и дружини.

БЕЛЕШКЕ О ЗЛОЧИНИМА.

(свршетак).

И страховита дела тровачице Жоњо, која прошлих година проузроковаше толику хуку у целој Европи, нису ни у том случају безпримерна. Јест, било је тровачица, чија се гнусна чежња, манија за убијањем (Der Mordsucht) граничаше са лудилом. Нарочито су познате две жене са злочинства ове врсте.

Маргарита д' Обрај живљаше око половине XVII. столећа, на раскошном двору Лудвика XIV. Посредством свога мужа упозна се она са неким авантуристом Годеном де Ст. Кроасом, који знаде врло брзо задобити њену наклоност. Међу тим, умре маркиз, а отац маркизин, љутећи се на њене бесрамне односаје са Ст. Кроасом, баци овога у Бастију. Сад се он овде врло спријатељи с неким Ексилијем, и овај га посвети у тајну тровања. Кад је Ст. Кроа после једногодишњег затвора пуштен из тамнице, обнови он одмах поново своје везе са маркизом, и учаше је ново наученој вештини. При нејасним појмовима и врло оскудном знању у хемији, чему још придође и страшна сујеверица, јер се тада веровало да се вештином тровања може негде, на некакав чудноват начин, стећи небројено благо, Лакоумна маркиза беше при томе врло послушна ученица. Она узе на се маску калуђерице, дељаше јела сиротима, храњаше болеснике по болницама, и тако испитиваше на оним јадницима моћ свога отрова, који се показа као врло опасан. Тада отрова она помоћу слуге љубазника Ст. Кроакса, по имену Шосеа, свога оца, а одмах по том падоше као жртве од истог оружја њена остала браћа и сестре. На послетку злочинство буде откривено на овај начин: Ст. Кроа при прављењу свога отрова ношаше увек на себи стаклену маску, како самом њему не би могао отров шкодити. Кад је једном ова маска случајно спала, Ст. Кроа се угуши паром и нађу га где лежи мртав у његовој лабораторији. При претресу његове заоставштине буде нађена једна мала кутија са цедуљицом, управљеном на маркизу Бринвиље, из које се дознало, да кутија скриваше у себи за маркизу приправљени отров. Кад је маркиза дочула за смрт свога љубазника и учитеља, покуша она да дође до исте кутије подмићивањем судског чиновника. Пошто јој ово није испало за руком, побегне у Литих, где се сакри у једноме манастиру. Шосе, њен убилачки помоћник, допавши затвора, признаде своје учешће у маркизиним злочинствима, те су га жива ставили на муке. Доцније испаде за руком лукавству једног полицијског чиновника, именом Дегреа, да преступницу из њеног скровишта домами у Париз, где је ухвате, на смрт осуде и 16. јула 1676. јавно погубе.

Слично женско чудовиште вршаше своја злочинства око двадесетих година овога века. Гезина Тим, зваше се ова жена, испуњена невероватном чежњом за убијањем. Гезина Тим рођена је осамдесетих година прошлога столећа у Бремену, од имућних родитеља. У млађим годинама била је необично лепа, и као девојка, својом појавом заносила је многе младе људе. Кад је се удала, постала је мати више деце, али наскоро умре јој муж. Њен брат, који мало после овога дође у Бремен, поче нагло венути и наскоро умре, а лекари не могаху дати никакав узрок његовој смрти. Кад после и њено троје деце брзо једно за другим поумираше, госпођа Тим постаде предмет општег сажаљења. Међу тим, њене лицемерне сузе умири и сувише брзо друга женидба, по којој нови заручник, који још као вереник показиваше на себи видљиве знаке неке необјашњиве болести, само за неколико часова преживи. Ови чудновати смртни случајеви, природно, изазваше у околину буру, али убрзо нестаде свију гласова, који се на ове догађаје односаху, те одмах упаде у мрежу лепе госпође и трећи младожења. И њега ухвати нека неизлечива болест још пре свадбе. Сада, појмљиво, јавише се поново сви гласови. Сујеверна лица мишљаху да Гезина Тим има отрован дах, те све, што с њоме у ближи додир дође, мора умрети. У ово мистериозно дело још се никако није умешала власт; један доказ, колико је сујеверје владало у Немачкој још у двадесетим годинама овог столећ. Јест, Гезини Тим испаде за руком да намами на своју удицу и четвртог, најмање шест година млађег човека. Али и овај четврти умре одмах по заручењу. И ако је сад многи гласови из публике јавно оптуживаху као преступницу, ипак је било и других многих лица, која је због њене жалосне и чудновате судбине, сажаљеваху. Власт оста и даље ипак равнодушна. Но на послетку буде скинут вео са злочиначких дела ове ужасне Мегере.

Један млад, ожењен човек, коме је она своју кућу продала и код њега седела под кирију, изгуби на скоро по том своју супругу. Гезина Тим узе на себе и бринаше се за његов кост. И дејство тога беше: и он поче после неког времена побољевати тако, да се у њему породи сумња против своје услужнице, нарочито што њена прошлост беше довољно сумњива. Он је пажљиво мотрио на јела, што су му доношена, и кад је једном приметио неку беличасту навлаку на приготовљеном месу, преда он то једном лекару да испита, који одмах нађе арсеник у месу.

Сад, наравно, Гезина Тим буде затворена. Она признаде пред судом своја чудновата злочинства и буде погубљена. Она је отровала четири мужа, брата, своје троје деце и жену свога газде. Последњи се спасе својом пажљивошћу. Због чега је извршила ова срамна злочинства, никад није разјашњено. Она беше, управо, испуњена манитом чежњом да људе трује, ужасном идиокрасијом, коју, како тврђаше, поред све муке није могла савладати. При свем том, у многом саобраћају била је необично љубазна, и тиме се даје објаснити, што је њена гнусна дела могла увек понављати и против себе порођену сумњу сузбити.

ПОТЕРА.

Петроније Н. слуга Александра Николајевића из Пожаревца, ноћу између 19. и 20. ов. м. разбио је прозор од куће Љубице Миљковићке, вешерке тамошње, и из собе покрао: 6 пари мушких кошуља, 3 навлаке за јастуке, 2 унтерцихе и 7 крагнова, 3 шлофијанке, 4 пара манжетни, па по извршеној крађи побегао. Петроније има 16 година, у опште плав. Од одела носи: шарене панталоне од материје, кратак капут, опанке на ногама, на глави грао мек шешир. Пронађеног треба стражарно упутити начелнику окр. пожаревачког с позивом на бр. 2852., или Управи града Београда на бр. 4535.

Франц Ајзен, зидар и Јован Милкау — Танцилер, предузимач, овд. решењем првостепеног суда за вар. Београд стављени су под суд, с тога је препоручено квартовима да их у своме реону потраже и упуте их суду, у противном о непроналаску да одговоре Управи града Београда.

Г. Стевану Нешићу, професору овдашњем, који станује у босанској улици бр. 17., непознати лопов, ноћу између 15. и 16. т. м. а из авлије испред подрумских врата, украо му је један сандучић — прост бео, који је био закључан и у њему било разних књига. Какве су књиге по називу не зна оштећени да покаже, сем то, да на свакој књизи има написато његово име и презиме. Лопов ће јамачно покушати да покрађене књиге продаје. Нека купци половних књига обрате пажњу на ово и одмах власти доставе.

Начелство округа топличког актом од 17. овог месеца бр. 727. доставља следеће: „Непознати лопов, ноћу између 2. и 3. ов. м. извршио је крађу разних ствари Јанку Пајевићу, пешадијском п. поручнику, које су биле у његовој соби, пошто је на истој разбио прозор и кроз њега ушао. Ствари су ове: један револвер, нагановог система бр. 809. или 908. 1 кубуру у којој је овај стајао, 25 метака овог револвера и 1 перорез, па по извршењу исте побегао.“ Наређује се потера за лопопом.

НЕКРОЛОГ.

† МИЛУТИН ГАРАШАНИН бив. министар унутрашњих дела а у последње време изванредни посланик и пуномоћни министар у Паризу, — умр'о је 22. т. м. Бог да му душу прости.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Неки наши скупљачи, при шиљању спискова са претплатом, претплатили су више лица но што смо се надали. Њима смо разуме се за њихов већи број претплатника послали накнадно све бројеве из почетка. Међутим, они скупљачи, који нам сад шиљу спискове са мањим бројем претплатника но што им је лист шиљат, не враћају овај вишак. Због тога ми ћемо једног дана остати без првих бројева за нове претплатнике. Молимо скупљаче, да на ово пазе и претекле бројеве очувани да нам врате. Ако нам њиховом непажњом бројеве упропасте, бићемо много оштећени и са прештампавањем првих бројева изложиће нас великим излишним трошковима.

Г. г. Бож. Марковићу, Свилајнац. и **Мих. Х. Ценићу, Лесковац.** — Ваши одговори правилни су.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 11. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 7. МАРТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошту. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 13 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА.

БЕЧКА ПОЛИЦИЈА.

38.

Не желећи да будем досадан, похитаћу, да завршим ова моја писма... Нарочито сам избегавао, да ређам саме прописе и параграфе из закона и уредаба. То има штампано, па се може добавити и читати. Намера ми је била, да наше полицајце више упознам са практиком, како они на Западу раде, са оним, дакле, што нема у књигама, и што се на другом месту не може наћи да прочита.

Старајући се, да се не покажем недостојан указаног ми поверења и пажње, са којом су ми у бечкој полицији на сусрет излазили[*] — ја сам у овим писмима нарочито обележио оне установе, које, ми: или никако немамо, или су у нас погрешно, неумешно, поведене.

Него, пре него завршим, хоћу да поменем још неколико ствари... Сетио сам се, на прилику, наших *школованих чиновника*. У нас се још чита само, док је ђак у школи. Чим добије сведочбу, потрчи за службу, и више књигу не види. Не треба крити истину: да у Србији имамо пуно и пуно судија, адвоката, полицијских чиновника, који, осем законика, никаквих других књига у руке не узимљу. Они немају не само никаквих библиотека, него ни најпотребнијих правничких књига... Валда педесет година велика школа фабрицира нам само правнике — и опет стручни листови: *Порота*, *Бранич*, *Правник*, гасе се један за другим. . . . .

И ако имају богату правничку литературу, у Бечу су увели и нарочиту школу за *чиновнике*, који врше послове кривичних ислеђења, који се спремају да буду иследне судије, државни тужиоци, и т. д. У том курсу, који траје пет месеци, чиновници се упознају са свима особинама иследниковим, његовим дужностима, приликама и т. д. Ту се изучава: криминална психологија; после, како се врше претреси лица и станова, обележавање места и догађаја; како треба поступати у кривичним догађајима са вештацима: хемичарима, микроскопима, физичарима, графолозима и т. д.; упознају се са фотографијом и антропометријом; свима особинама злочинаца, њиховим језиком, обичајима, симулацијама и т. д. Ту се чиновници обучавају: да умеју цртати, скицирати, крокирати, бар главније основе, да у даним приликама могу оцртати место злочина и т. д... Даље изучавају судску медецину, оружје и оруђа, којима се могу вршити злочини; испитивање трагова крви, стопа и т. д.; особине крађа и начина, на који се врше; све врсте и начини превара; фалсификовање новаца, папира, докумената; проучавање пожара и свију запаљивих експлозивних материја; о отрову, његову дејству, познавању свију врста; о несрећама на железници, на опасним грађевинама, првој помоћи и т. д.... — Поред овога теоријскога изучавања, даје им се да виде: како се то ради и у практици. Ради тога имају читаве збирке, у којима се налазе ствари из судске медецине, микроскопски препарати, разни отрови и отровне биље, оруђа којима су вршена убиства и телесне повреде, обележје стопа и трагова, све то на древету, камену и т. д. маркиране карте и хартије, ухваћене код оних, који лажно играју и варају, лажне новце и банкноте, чекове, документе и т. д. лажне печате, отиске, оруђа са којима су вршена обијања, отварања каса, врата; распрскавајуће материје, бомбе; па онда: слике злочинаца, поређане по категорији: убице, лопови, фалсификатори, косароши, и т. д.; шифре злочинаца; фотографије предмета, положаја на самом месту злочина; писма злочинаца, њихове говоре, договоре у разним извршеним злочинима и т. д.

39.

Поред оваке спреме, када се још придружи и *енергична воља*, иследнику мора бити — успеха. Једном приликом гледао сам случај са некаквим радником. Зваше се, мислим, *Цедел*... Учинио беше неко разбојништво. Када су га ухватили у кварту, нешто је признао, али се је била појавила сумња, да ће бити још једно злочинство учинио. Сутра дан, пошто је кривац ухапшен, позове ме шеф одсека сигурности г. *Брајтенфелд*, познати бечки криминалиста, да идем са њим у апсане (Gefangenhaus), те да тамо и он злочинца саслуша. У Бечу су полицијски затвори засебно здање, и доста је далеко од саме централе. Када смо тамо, у пратњи шефа бироа и агената, стигли, наведу нам кривца. Не беше му више од тридесет година, прилично кржљав човечуљак, натмуреног лица, али већ по изгледу — велики злочинац... Брајтенфелд отпоче испитивање; агенти казиваху све шта знају о кривцу; причаху читаве историје: како су га већ од неколико месеци непрестанце пратили, казиваху све шта су сумњиво приметили, ређаху све станове и све сумњиве особине кривчеве и т. д. Злочинац непрестано одрицаше. Брајтенфелд убеђиваше, доказиваше, морализаше. Пуна три сахата трајало је то, зној га спопаде — докле злочинац најпосле тешко уздахну и — признаде све. У очима Брајтенфелдовим сину радост — успео је. За тим нареди, те наведоше пред-а-ме још једно десет окорелих злочинаца. Сваком је очитао по једну моралну придику, а у исто време казао им и строгу опомену, да све морају признати, и да се истина мора показати.

40.

Када поменух апсане, онда да испричам, како се у Бечу извршује *смртна казна*, јер ће то, на сваки начин, интересовати наше полицајце. Смртна се казна извршује у дворишту судском, одмах до судских апсана. Као што је познато у целој Аустро-Угарској, па и у окупираним крајевима, Босни и Херцеговини, осуда на смрт извршује се на *вешалима*. За тај посао установљен је ред *џелата*. Има један главни, старешина — Scharfrichter, и још четири помоћника. За време мога бављења у бечкој полицији, џелат је био *Јосип Сајфрид*, коме су, и ако је онако страшан посао вршио, добре Бечлије придевали: ein braver gutherziger Mensch[*]... Да испричамо једно његово „вршење службе"... На смрт беше осуђен неки *Франц Шнајдер* стар 35 год. средњег стаса, добро развијен. Он беше већином без занимања, а осуђен за три злочина разбојништва са убијством. На дан извршења, у јутру око 6 сахата, у дворишту судском, беше се искупило до две стотине лица, већином чиновника, адвоката и лекара. Поред одређених општинских одборника, на место извршења може доћи само онај који има улазницу. Сва искупљена публика беше готово у некој нервози, ишчекујући, као са неком зебњом, када ће се отворити капија, која води у двориште одређено за вешала. Капија се отвори. Публика уђе и сваком срце задрхта. Страшна вешала зијаху пред нама очекујући злочинца. Чета стражара (Justizwache) беше посела како само место око вешала, тако и пролаз до самих апсана. Беше изведен, ради поретка, и један вод жандармерије. На здању поче избијати седми сахат. Капетан страже командоваше — мирно. Сви погледи беху управљени апсанама. У тај мах тужно забруја звоно на апсанској капели. На апсанском одељењу отворише се врата и појавише се два џелатова помоћника. Лица им беху бледа, јер су целу ноћ морали провести са осуђеником. Донесоше и крај вешала спустише сандучић, у коме беше уже и друге ситнице, потребне за вешање. У томе се појави главом — џелат Сајферид. Крупан човек, стар око тридесет година, марцијалног изгледа, пун хладне збиље, сав у црном оделу са црним рукавицама. Приђе својим помоћницима, рече нешто, и доби одговор: све је спремно. За тим дође комисија, у којој беху судије, државни тужилац, судски лекар, и бранилац осуђенога. Сви чиновници беху у униформама. Одмах за њима јави се и сам злочинац — Шнајдер. Целу ноћ беше провео немирно. Ока није могао склопити. Апсански свештеник, који је једнако био уз њега, тешио га је, да се моли Богу, и пред зору исповедио га. Осуђеник је плакао, питајући има ли — милости. Речено му је, да помиловања нема, него да се спреми Богу на истину. Он је завршио: онда хајдмо у име Божије...... Џелат му веза руке и изведоше га. Када се појави, сва публика претрну. Осуђеник ићаше бојажљиво, беше сав блед у лицу, и затресе се, када пред собом угледа подигнута вешала. С десне стране уз њега ићаше свештеник, с леве апсанџија, а за њима један вод стражара са натакнутим бајонетима. Пред вешалима дочекаше га џелат и његови помоћници. Злочинац баци први поглед на чиновнике, па онда погледа по публици и окрену се стражарима. Као да све редом поздрављаше. Злочинац стаде пред џелата. Џелат намаче замку, његови помоћници прихватише — и у једном секунду осуђеник би обешен. Али то је тако вешто свршено, да се, при свој пажњи, све појединости нису могле запазити. У осталом, то се баш и тражи, да се брзо изврши. Када га обесише, лице осуђениково у први мах дође црвено, по том плаво, па онда побледи. Мало се затресе, па стаде. Џелат онда, пун достојанства, сиђе са подножја, скиде шешир и, пришав председнику комисије, рапортова: част ми је известити вас, г. председниче, пресуда је извршена..... Капетан страже командова на — молитву. На капели чу се тихо звоњење црквенога звона... Свештеник рече неколико речи, у којима главно истицаше мисао: да се треба сетити Бога и божијих заповеди; да треба радити поштено, да се треба у животу чувати хрђавих дела и намера; да треба избегавати хрђаве пожуде и т. д. да то све осуђеник није чинио, да је његовим делима морала казна сљедовати, али да молимо свевишњега судију, да му буде милостив и т. д.... Цео посао једва да је трајао десет минута. Мртво тело обешенога скинуто је после и предато лекарима, да обдукцију изврше. Испитују главу, мозак, и праве посматрања на лешини осуђениковој.... Али бивало је случајева, да ни највештијим џелатима не испадне увек посао тако брзо. Баш у Бечу, пре неколико година, обешен је неки *Матијас Беднаржик*, злочинац. Пошто је дигнут на вешала, сигурно замка га није добро ухватила, те се је читава четврт сахата горе мучио и копрцао. Било је страшно гледати га. Сва се је публика из дворишта била разбегла. Џелати су имали муку, докле су га удавили... У осталом, сви су ови начини извршења смртне пресуде, један од другог ужаснији. Гледао сам *вешала*, видео сам и ону страховиту направу *ешафот*, био сам и при нашем *убијању из пушака*, па, рекао бих, да сви ови ужаси изумења човечијег, још више људе подивљају*. ......

---

[*] Нека ми је дозвољено на овоме месту нарочито са хвалом поменути господу: дворског саветника Ритера Вајсенштама, саветнике: Штелцига и Брајтенфелда, царске саветнике: Франкла и Вахлера; чланове полиције: Шпадоровића, Стукарта, Сојку, Јурна, Бинковског, Шилла, Михлера, барона Горупа... Неки су од њих и помрли — али их се ја и данас са лепим успоменама сећам...

[*] Паријски џелат Deibler, тако звани Monsieur de Paris, прошле године стављен је у пензију. Повукао се у приватан живот, узев на

Полазећи из Беча у Берлин, и мењајући једну велику светску престоницу са другом, ја носим ово уверење: људске беде и невоље расту. Зло се гомила. Већ данас, али још више у данима за данашњим, поред моралнога учитеља и побожнога *свештеника*, имаће, те још какву важну улогу спреман и савестан *полицајац*.... На овој тројици стајаће не мала, али у исто време света дужност: да спасавају душу и тело оних својих суграђана, који би хтели поћи на злочине; да спречавајући њих у злу, чувају друштво од расула и пропасти.

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(наставак)

VII.

О крађи у кући.

Ово је у неком смислу једна од најгнуснијих врста крађа. Као што је до сада већ више пута поменуто, бивало је много и много случајева, да су млађи из куће неправедно окривљавани, да су ову или ону крађу извршили у кући где служе. Али да и млађи по кућама много краду, о томе нема сумње. Кад би се све те омање крађе, што их млађи по кућама врше, срачунале, изашло би грдан капитал. Они обично краду мале суме новаца, цигаре, јестиво и друге ситнице, али и то у опште узев много односи.

Кад се ко млађи из куће доставља због крађе, онда та достава обично гласи овако: „Нестало је ово или оно. Крађу нико од страних није могао извршити. Служавка је тек од пре кратког времена у служби. Лаже упорно. Преметачином се ништа није могло наћи. Имала је прилике да покрађене ствари сакрије. Нека се одмах ухапси". И ако така достава изгледа сасвим обична и проста, ипак за то исљедник треба у таким приликама пажљиво да поступи, јер јадној служавци не остаје иначе ништа друго, до једино још њена част и поштење.

Оно се може десити, да је дотична ствар, за коју се држи да је служавка украла, случајно забачена, или изгубљена; а може се десити, да су је баш рођена деца, или жена достављачева украла, или неко страно лице, па ипак за то да служавка буде ухапшена. С тога, дакле, као што је горе речено, ваља исљедник у таким приликама да је веома пажљив и обазрив. Он мора пре свега добавити податке о њеном ранијем понашању и владању. Јер само та околност, што се она од пре кратког времена налази у служби код достављача, или што је имала прилике да украђену ствар прикрије, пошто је излазила из куће ради куповине намирница, и т. д., није још довољан доказ противу ње, да је баш она ту крађу извршила. Шта више, ако се украђена ствар у њеном куферу нађе, није довољан доказ, да је баш она крађу извршила; јер се врло често дешава, да неко други од млађих подметне ствар њеном, било из освете, зависти, или ма из каквих других узрока.

У данашњем броју баш о таком једном случају доносимо причу под насловом „Крађа из освете".

Приликом ислеђења овакве врсте кривица, ваља исљедник у свему тачно и савесно да поступи, а што је најглавније, он ваља да испита и све споредне околности, које са кривицом у тесној вези стоје, као што је горе речено. Он треба пре свега да добави доказе о прошлости млађега, који се оптужује; да сазна, колико је имао новаца, када је у нову службу ступио.

се и друго име — Мокан. Као рентијер живи сада у једној од најлепших улица покрај Сене. За време своје џелатске службе, одсекао је на ешафоту 500 глава. Међу осталима и злочинцима: D'Eyrau, Prado, Pranzini, и познатога анархиста *Равашола*.....

* За време моје службе у београдској полицији, био је осуђен неки Павле, злочинац, на *смрт*. Изведу га на Карабурму, и, после прочитане осуде, нареди се, да пуцају. Вежу осуђеника за дирек. Жандари опале из пушака. Осуђеник, не погођен добро, сроза се, али, још жив, поче говорити и викати: немојте више, ако Бога знате, молим вас браћо..... Полицијски чиновник нареди опет, да се пуца из револвера. Жандари припуцаше поново. Глава осуђеникова би разбијена. Мозак, очи, вилице, разнете. Био је прави ужас видети ону масу од мозине. Глупа публика налетила да гледа. Било је непријатних појава.

Сви његови издатци морају се тачно сазнати. За тим мора дознати, да ли се воле гиздати [ако су женске], или воле пити [ако су мушки]; да ли имају љубавних односа и т. д. — Све те околности могу веома много допринети за расветлење самога дела, јер може лако искренути, да је дотични млађи издавао много више, но што је зараде имао, па се онда лако може доказати, да је баш он крађу учинио, за коју је оптужен.

Поред наведенога, важна је и та околност, ако окривљени млађи има да се брине за једно, или више ванбрачне деце. По себи се разуме, да са зарадом једва може себе да издржава, а камо ли још и некога другога. Наравно, да се онда ништа друго неда претпоставити, већ да је принуђен да краде.

Ако се појави сумња да се у кући веш краде, што врло често бива, онда ваља сву пажњу обратити на прљав веш. — Непојмљиво је, да много домаћице пазе само на своје чисто рубље, и да га сматрају као неку светињу. На прљаво пак рубље не обраћају готово никакву пажњу. Оне бацају обично све прљаво рубље на таван, или у какво друго склониште не бројећи га, те оно остаје ту дуже времена као да није рубље, но нешто невредеће. Служавке употребљавају обично ту околност у своју корист, те краду само прљаво рубље. Ако то домаћица не опази, онда треба исљедник то да има на уму у случајевима, кад се служавка оптужује за крађу рубља.

Често се дешава и то, да исљедник у појединим приликама мора да се послужи знањем саме домаћице, домаћина или трговца, па тек према њиховим објашњењима закључке да доноси. *По правилу, млађи краду само онда и онде, где нема довољно надзора, и где запазе неразумевање, и да то могу злоупотребити.* Ако исљеднику пође за руком да бар то констатује, онда му та околност може дати повода, да је доиста крађа од млађих учињена. Незна ли н. пр. поседник коња, колико зоби коњима треба, те да онолико вреде и онако изгледају, онда он не треба да се чуди, ако му слуга са тог његовог незнања зоб краде. Исто тако, ако домаћица незна, колико се брашна за које јело утрошити може, онда се она не треба да чуди, ако њеној куварици падне на памет, да то њено незнање и небрежљивост на своју корист употреби. Незнају ли они то, онда то ваља исљедник да зна, и према томе у прилици трагање да предузима.

II. О ПРЕВАРАМА.

У опште.

Као год што је наука о превари за правника тешка, јер између цивилне и казниме неправде нема нигде јасне и одређене границе, тако су исто и ислеђења о превари за исљедника тешка, јер је код већине таквих ислеђења потребно техничко знање. У појединим случајевима преваре, не може се исљедник послужити знањем вештака, а у по неким му то њихово знање не би могло ни користити, јер он треба у конкретним случајевима и сâм да знаде, шта му ваља у оцену узимати и у ком ће правцу ислеђење руководити.

Како, дакле, има разних врста и начина превара, то је за исљедника неопходно потребно, да у свима гранама знања и умења прибави себи толико спреме, како би се могао у појединим датим случајевима лакше и успешније наћи. Превари ли н. пр. неко некога у лиферацији дрвâ, стакла, жита и т. д. то се при ислеђењу такве преваре, мора и исљедник да разуме у такој појединој индустријској струци. А ако се води ислеђење о каквој замршеној железничкој или берзанској парници, и томе подобно, то онда ваља исљедник и у тој грани да прибави себи нужног знања, како би и ту могао ислеђењем лакше и успешније руководити.

На овоме месту биће говора о разним врстама превара, из којих ће исљедник увидети, да му је доиста потребно знање у свима појединим гранама и да му то знање у конкретним случајевима, може бити од велике и неоцењиве користи, у његовом однета тешком послу.

О фалсификовању исправа.

1. Фалсификовање исправа у опште.

Вештацима, а нарочито исљедницима, даје фалсификоване исправе понајвише посла. Ту долазе: путне исправе, сточни пасоши и т. д., на које ваља сваки исљедник сву своју пажњу да обрати. Те исправе изгледају истина да су незнатне, али се на њих у интересу јавне безбедности мора добро пазити, јер се може десити, да исљедник баш помоћу тако једне исправе може да уђе у траг каквом зликовцу, који се тражи.

Поред наведених исправа, има још и других, које много већу и важнију улогу играју. То су фалсификовани тестаменти, рачуни и друге исправе, које само вешта и извежбана рука каквог прерпреденог фалсификатора може да изврши. При оцењивању таких исправа, није потребно само знање исљедниково но и знање разних вештака у томе. С тога, дакле, у таким случајевима, исљедник треба да позове себи у помоћ: цртаче, учитеље лепог писања, хемичаре, микроскопичаре, фабриканте папира, ботаничаре и фотографе. Али при оцењивању таких исправа, може највише да користи, исљедникова добра воља, његов оштар поглед на саму исправу, трпељивост и истрајност. При томе не треба он никада да заборави, да се и највештији фалсификатор може да превари у фалсификовању какве исправе. Као доказ за ово нека послужи овај пример: Једном исљеднику дође до руку једна исправа, која је била тако вешто фалсификована, да се није могла од праве и истините разликовати. На њој је била и артија, рукопис, мастило, садржина и сама форма тако удешено, да се никако није могла држати за фалсификовану. Само једна једина околност дала је исљеднику повода, да је ту исправу огласио за фалсификат. Та околност састојала се у томе, што је фалсификатор из непажње у тексту исправе споменуо „блаженоупокојеног Кнеза Мијајла", и ако је исправа датирана на две године пре смрти Кнеза — мученика! — Фалсификатор се у то време, кад је ову исправу фалсификовао, био навикао да чује израз „блаженоупокојени Кнез Мијајло", па је с тога тај израз у исправи и употребио, што је наравно вештом и обазривом исљеднику дало повода, да одмах запази да је та исправа фалсификат.

Из напред наведенога ваља, дакле, сваки исљедник добро да зна, да при оцењивању какве сумњиве исправе, треба добро да пази на саму садржину њену, коју треба на све могуће начине да испита. Треба сêм тога да пази на сâм стил, на могуће анахронизме, на нетачно означавање особа у њој, и на поједине нетачне и нејасне случајности. Све ово од велике је и неоцењиве важности у делокругу оцењивања фалсификованих исправа. (наставиће се).

УПУСТВА

за суђење грађанских спорова код општинских судова по кратком поступку.

Имали смо више прилика, да видимо, како у сеоским општинама, општински суд пресуђује један спор редовном парницом, и ако тужиоц тражи са поднетом исправом, да му се пресуди по кратком поступку. Ова и оваква радња задаје много више посла но иначе. Нарочито се ово опажа код већих сеоских општина, где један па и два писара, не могу нагомилане послове да савладају. Па не само то, већ ваља у општинске послове увести једнообразност, јер ће се само тако избећи она забрка и онај хаос, који се често виђа у пословима општинских судова, а нарочито у појимању дужности и у разумевању закона и законских прописа.

Да бацимо летимичан поглед на рад општинских судова по оваквим споровима.

Узмимо за пример сељака. Он незна шта је то кратки поступак, нити пак редовна парница. Све што ће казати ово је: „молим те ћато, гледај, да ова ствар буде што пре готова".

Дужност је општинскога суда (управо писара од кога све зависи) да сâм разуме свој позив, па према томе и тужбу тужиочеву оконча.

Добар општински писар, не само у овим и оваким приликама, већ у свима без разлике, мора знати шта хоће онај сељак који код њега долази. Има сељака невичних парницама, сплетених, срамежљивих па и простих. Општински писар треба да сазна све оно, са чега је такав тужиоц дошао. Трпљиво, мирно и пажљиво, ваља разабрати смисао његовог захтева и његове тужбе, те према томе, а сообразно закону, удешавати даљу радњу без штете, заплета и какве крајње тенденције. Разуме се, да писар мора знати законске прописе, под чије одредбе има какав спор да подведе. На пример, у § 187. грађ. судског поступка казато је, шта су то исправе, било јавне или приватне, а § 191. истог закона означено је, каква треба да је исправа па да буде подпуна и од важности. Оба пак поменута законска прописа стоје у вези са § 449. грађ. суд. поступка који изрично вели, да се по исправама обележеним у § 187. и 191. грађ. судског поступка кратко суди, где се и тужени не саслушава. (§ 450. истог закона).

Сад ћемо навести један пример како се врши цео овај посао најкраћим и најбржим путем:

Рађено у Суду општине С....
15. јануара 1896. г. у С.....

Јанко Секулић, из П..... преста овом суду на изјави:

По овој приложеној својеручној облигацији, дугује ми Јован Иванић из Л... 180 динара главног дуга са 12% год. интереса, почев од 15. фебруара 1891. год.

Па како је овој облигацији рок протекао још 1. јануара 1893. год., а дужник неће на више мојих потраживања овај дуг да плати, то тужим томе суду Јована и тражим да га суд осуди, да ми плати како главницу у 180 дин. са 12% год. интереса почев од 15. фебруара 1891. год. до коначне исплате, тако исто да ми накнади у име трошка и дангубе 15 динара као и положену таксу.

Имаш ли уверење да си ово потраживање пријавио пореском одбору?

Имам и донећу исто до 20. јануара ове године. Ако дотле не донесем нека суд сматра као да га и немам.

† **Јанко Секулић**
подписао га **М. Гавриловић.**

Оверава
(М. П.) Председник
Ф. Павловић с. р.

Пресуда:

Поднетом својеручном облигацијом дужника Јована Иванића § 187. и 191. грађ. суд. поступка, тужилац Јанко подпуно је доказао своју тражбину у 180 динара.

С тога суд општине С... као надлежан за пресуђење овога спора, а на основу § 6. и тачке 1. § 7. грађ. суд. поступка с погледом још и на § 449. истог поступка кратким путем —

Пресуђује:

Да тужени Јован Иванић из Л..... плати свом повериоцу Јанку Секулићу из П..... 180 динара главног дуга; да му надокнади 6·80 дин. положене таксе и 10 динара у име трошка и дангубе.

А од потраживања интереса да се тужилац одбије, пошто није у остављеном року доказао, да је новац дат под интерес, пријавио пореском одбору, чл. 80. закона о непосредној порези.

Тако пресуђено у суду општине С...... 21—I—1896. год.
Бр. 221. у С......

Судили:
Председник,
Писар, (М. П.) **Ф. Павловић** с. р.
Мирко Гавриловић
Чланови:
Ж. Коцић с. р.
Ср. Живанчевић с. р.

О УСИНОВЉЕЊУ.*

По нашем грађанском закону, могу грађанин и грађанка, да изврше уговор о усиновљењу.

Усињени има сва права, која има и рођено дете оних, који га усињују, само ако је тај уговор извршен онакó, како то налажу прописи §§ 137., 140., 141., 142. и 145. грађ. закона.

За усиновљење у потпуном смислу те речи, са свима правима, тражи се, да посинак и поћерка, морају бити барем 15 година млађи од свога поочима и помајке. — § 140. грађ. зак.

Малолетно дете не може ступити у погодбе за усиновљење, а тако ни пунолетно, док претходно своју жељу не изјави својим родитељима. Ако то они не допусте, долази одобрење судско. — § 141. грађ. законика.

Усиновљење у задрузи мора имати пристанак задруге, т. ј. старешине и осталих законских учесника у кућанским правима. Непристанак задругара на овај чин, подлежи решавању прв. суда, а непристанак после судског решења, даје право на иступ из задруге са својим делом. — § 142. грађ. закона.

Када се сврше све превентивне мере о усиновљењу, и када се дође до споразума, да би се приступило законој процедури, која ће овом уговору, дати силу и важност, онда наступа законска формалност, која има да се изврши у томе: да се напише уговор, и да се исти код власти доведе у исправно и вредеће стање, према горе наведеним законским прописима.

Ради једнообразности у поступању код општин. власти, које су на првом месту позване, да поступају у овим пословима, ми ћемо на овоме месту да изнесемо формуларе, какви морају да буду, па да уговори о усиновљењу могу да имају своју силу и закону важност.

I. Усиновљење малољетног детета по пристанку родитеља.

Уговор о усиновљењу.

Закључен између нас долепотписаних на следећи начин:

1. Ја, Петар Поповић трговац из Уба и жена моја Марина, узимамо под своје, за нашу кћер, Милицу, кћер Агније, удове Јована Петровића из Новога Сада у Аустрији, но сада овде живеће, са свима правима, која јој припадају по § 137. грађ. закона. Милица је рођена 13. августа 1895. год., и према нашим и њеним годинама, није у искључењу § 140. грађ. закона. Вере је источно православне. Усиновљење је без икаквих услова и изузећа, тако, да ће се наша усвојена кћи — Милица, равнати у свему нашој осталој деци, ако је у будуће будемо имали. Милица ће од дана потврде овог уговора, носити наше име и презиме и ступити у сва права и дужности, као што прописују §§ 138. и 139. грађ. закона.

2. Ја, Агнија, удова Јована Петровића уступам — дајем под своје — Петру Поповићу и жени му Марини из Уба, моју рођену кћер Милицу, по мом својевољном пристанку, а по прописима §§ 137. и 141. грађ. закона и на име мога материнског дара, дајем мојој кћери Милици 600 динара у сребру. Овај новац њен ће поочим и помајка, како и где за нужно нађу дати на приплод, све до њене удаје, и тада на дану венчања, предати њеном младожењи, са напоменом, да му је то мираз од праве матере Миличине.

3. Од овога уговора не може ни једна страна одустати, без законских узрока. По један овако законски утврђен уговор, биће код уговарајућих страна.

Петар Поповић с. р.
трг. из Уба.
1. октобра 1897. г. **Марина ж. Петра Поповића**
Уб. из Уба.
Агнија уд. Јована Петровића
из Београда.

Овај чин усиновљења извршио сам данас, по правилима наше свете православне вере у цркви Убској храму Х.

2. октобра 1897. г. Парох убски
Уб. (М. П.) **Н. Н.**

Да су Петар Поповић трг. из Уба, жена му Марина и Агнија, удова Јована Петровића из Београда, које подписани члан суда општине Убске, лично познаје, садржину овог уговора и на њему подписе, за своје признали пред овим судом, и да је стављени печат црквени и надлежног пароха истинит, суд општине Убске тврди, с тим, да противу овог усиновљења нема ништа, нити стоје какве законске препреке истоме на путу.

Такса је за потврду наплаћена.

№ 785. Члан суда,
2. октобра 1897. г. општине убске.
Уб. **Н. Н.**

Овај и овакав уговор о усиновљењу подлежи потврђењу и првостепеног суда надлежног округа. (наставиће се)

КРАЂА ИЗ ОСВЕТЕ.

(криминалан догађај).

Пре неколико година, у једној отменој кући београдској, догодила се крађа, о којој се доцније много по граду говорило. Па како ова крађа не долази у ред обичних крађа, јер су побуде далеко друге природе, то ћемо овај догађај испричати нашим читаоцима, јер ће бити интересан, а нарочито још и користан за иследнике.

---

* На молбу једног општинског писара из унутрашњости и с тога, што усиновљење код нас није ретко, доносимо ове формуле са објашњењем законским.

Кућа чиновника Б. била је на гласу. У њој се водио ред по „европскоме начину“. Госпођа Н. била је добра и честита домаћица. Пазила је строго, да се тај ред ни чим не поремети. Имала је своју собарицу, која је распремала собе и водила бригу, да се кућа увек у примерном реду одржава. Сем собарице беше и куварица, жена једра, здрава и наочита.

Делокруг рада између собарице Иванке и куварице Марије, беше одређен и чист. Иванка је имала посла око успреме соба, а Марија старала се, да по дневноме програму зготови јело и да одговори у свему својој куварској дужности и — вештини.

Нико у кући није знао, да по ноћи, долази код Иванке млади Илија, помоћник радње „Т. и друг“. Ал' што други није знао, знала је Марија. Она је из далека посматрала ово ноћно „ашиковање“ између Иванке и Илије. И она је била млада. И она је имала у своме срцу пламичак љубави, па је опет све то угушивала само за то, да сачува кућу од прекора, и да не набаци на име свога господара мрљу сумње и подозрења.

Г. Б. био је човек мирне и тихе нарави. Волео је реда и старао се, да на свакоме кораку очува своје име и своју част. У томе га помагала верна жена. Обоје беху пуни поверења, јер су држали, да су сви људи одликовани том врлином, којом је Бог њих двоје одликовао. За то од млађих нису ни затварали врата од оних одаја, у којима су држали сребрно посуђе, ствари од вредности и — новац. Истина, те све ствари биле су смештене у нарочите ормане и фијоке, ал опет за то нису биле опасане „кинеским зидом“, већ је Иванка, а по кад и кад и Марија, могле доћи тамо по какву ствар, која им је била од потребе, нарочито онда, ако је у кући било гостију на ручку или вечери...

Тако је било поверење у кући г. Б. према млађима.

Колико је Илија походио Иванку у кући г. Б. не зна се. Ал' једног дана, он беше охладнео према њој. Више пута спазила га Иванка како се разговара са Маријом у ускоме ходнику, који у кујну води. То је испуни гневом. Гуја љубоморе настанила се у њеноме срцу. Беше јој тешко, што јој једна „судопера“ (као што називаше Марију) отима идеал њене љубави... Смишљала је, како би се овој својој супарници могла осветити. Да је нападне изненада ножем или другим чим, није смела. Бојала се полиције. Да се с њоме ухвати у коштац, и то није смела, јер је била уверена, да је Марија од ње јача. Па, ипак, она се мора њој осветити. Ал' како?

Илија већ у велико избегаваше Иванку. То је са свим смрви. Била је уверена, да се он Марији потпуно зближио. Плакала је у самоћи. Кршила је руке и љуто проклињала час, кад је ђаво донео Марију у ову кућу... Тако једнога вечера, кад је са горњег спрата силазила доле, спазила је Илију како Марији шапће неке тихе ал' миле речи. Застала је на последњем степену и узбуђено гледала овај призор. У њеној се глави рађаху страховите мисли. На једаред угушено цикну:

— Осветићу се! прошапта. Ти ћеш несрећо бити презрена, осуђена, убијена... Тако ми Бога, Марија, ја ћу се теби осветити...

За тим се полако опет успе на горњи спрат.

Више те ноћи није ни силазила доле. Будна је пребдила целу ноћ на прагу госпођине собе. Мислила је само — на своју освету.

Једнога дана, беше у кући г. Б. прави лом. Неко је украо најлепшу дијамантску грану госпође Н. Грана је била од велике вредности. Ко ли је то украо? Испитивали су Иванку, но она се клела свим на свету, да је невина. Да није Марија? Ал' од куд она, кад је, ето, већ пет година у кући, па је увек била чиста од сваке сумње.

Госпођа Н. очајаваше. Чекаше мужа, који је отишао да пријави ову ствар полицији. Но у томе дође Иванка и рече јој шапатом:

— Нешто сам чула. Молим, немојте ме издати...

— А шта то?

— Наћи ће се ваша грана...

— А где је?

— Мислим, да је украла Марија...

— Она?

— Тако мислим. Треба претрести њене ствари.

У то се јави са полицијским чиновником г. Б.

— Ствар је ухваћена, кликну г-ђа Н.

— Зар? А где је?

— Треба претрести Марију.

— Тако? рече г. Б. па се окрете чиновнику. Молим, вршите вашу дужност.

И сви се упутише соби у којој је становала Марија. За њима је полако корачала Иванка. На лицу јој сијаше зрака неког необичног задовољства.

Кад је Марија дознала, за што је полицијски чиновник дошао, зајаукала је од бола и стида. Кршила је руке, па је очајно викала: нисам ја. Тако ми живог Бога, нисам ја...

Поче претрес. Прво су претресене постељне хаљине, а за тим сандук. Полицијски чиновник пажљиво је извлачио ствар по ствар. На једаред викну:

— Ту је! Ево госпођо ваше дијамантске гране...

Марија посрну. То беше гром, који је право погодио њено срце.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Да не моримо даље наше читаоце. Ствар се доцније показала у правој њеној светлости. Иванка, да се освети Марији за отетог јој љубавника, узела је г-ђину дијамантску грану и стрпала у Маријин сандук. Тиме се она хтела њој осветити. И да није био иследник вешт, свестан своје дужности, и да није дубоко проникао овај догађај те испитао све околности и односе у кући г. Б. — Марија би невино страдала. За то, у оваким случајевима, ваља бити обазрив и стрпљив. Не треба ствар ломити преко колена. Само иследниково свестрано испитивање и дубока смишљеност, може да проникне у језгру догађаја; да сазна узроке и побуде, и да на тај начин има пред собом правога кривца. А то баш и јесте позив једног свесног иследника.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Петар Ђукић, „Прангаш“, разбојник, кесарош и лопов. У једној препирци са осуђеницима, узвикнуо је „Прангаш“:

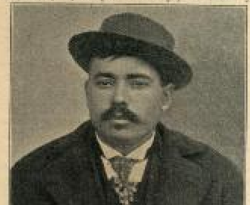

— Ја сам прави мајстор. Хоћеш да кога покрадем, ту сам; да кога нападнем и опљачкам, ту сам, да коме осечем кесу, подвалим на картама, опет сам ту.

И право вели. Он је за све способан. По званичним актима о њему се зна ово:

Год. 1892. „Прангаш“ је осуђен на 8 година робије у окову и три године полицијског надзора, због више опасних и простих крађа. Ове крађе извршио је у друштву са Љубомиром Бошковићем и пок. Лазом Ђаком. Од ове осуде Петар је издржао само 4 године а остало му је у путу милости опроштено. 17. септембра 1892. год. пуштен је у слободу. Од тог доба Петар је, како он вели, почео да „тргује“. Набавио је у месту рођења неке исправе које гласе на Петра Ђукића трговца и са њима често путује по својим „трговачким пословима“. Најрадије иде путем Ваљево—Уб—Обреновац—Шабац—Београд, носећи увек са собом по неколико шпилова нумерисаних карата и хватајући на „лопа“ поједине путнике. Једном је био дошло и у Београд, али је одмах „угасио свећу“, јер га истог дана ухвате и осуде на пет дана затвора и прогонство у Ваљево. То је било децембра месеца прошле год. Кад су га том приликом претресли, нашли су код њега два шпила нових карата. По издржаном затвору прогнан је у Ваљево. Петар је већ прешао доба „цветне младости“. Има 40 година. Родом је из села Бабине Луке окр. ваљевског, омалена раста, дежмекаст, смеђ у лицу.... Он је као и вук. Своју жртву оглође до костију. Где га не сејеш он тамо ниче.

Ако се деси каква крађа, власти одмах распитују, да ли је ту „Прангаш". И мало у којој да он није учесник. Нарочито је вешт у бацању „попа".

„Поп — добија. Не добија. Добија"... Сецују.

Он окрене три карте, међ' којима је „поп". Сељаци виде лепо попа, па мисле: вала мајсторе, сад ћемо те нагаравити. „Динар на „попа". Ово је поп!" — и тај што „сецује" такне прстом карту, подигне је а оно заиста поп. Ха-ха-ха, гракну сељаци што су од „Прангаша" добили динар. „Прангаш" као да се љути... Опет баци три карте. Ово је *поп*, ено на банку, вичу сељак и опет такне карту. — Новац положи за тим подигне карту, кад а оно — „седмица херц". Поп се затурио на крају... И тако једнако... Никад „попа" да потрефе. Ал' је „Прангаш" вешт. Тако брзо претури „попа", да се чудиш и крстиш од куд је дошао на крај, кад је био у средини... Чувајте се „Прангаша". Он је у слободи, па вас може свакога часа ма на који начин опљачкати. Вештији је од „Мурге" и од Станоја „Црце" — његових присних пријатеља и другова.

Жарко Ракић — Вукчевић, звани **„Ћопавко"**. Родом из Аустро-Угарске. Има 38 година. Црномањаст; средњег раста; у десну ногу ћопав. Зна занат стругарски, али, како сам вели, ради га само онда кад га „нужда" натера. Дакле, кад нема шта да украде. Говори поред српски још и мађарски. Веома је вешт кесарош и лопов. Тај је у стању, у сред бела дана да уђе у дућан или кућу и да дигне што нађе.

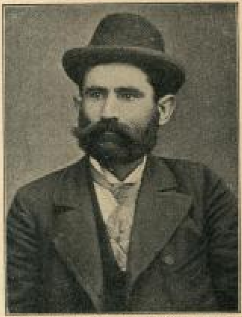

Према депеши начелника округа крагујевачког од 28. пр. мес. № 3195. Жарко је неколико дана раније од некуда стигао у Крагујевац. Чим је стигао одмах је отпочео лумповати и банчити. Трошкове је плаћао све у наполеонима и банкама. Према трошковима за пиће и одело, а и према нађеном новцу код њега, он је, свакако, некога покрао. Покрађени нека се јави дотичном начелству или Управи града Београда. Слику Жаркову имали смо већ и сад је доносимо да би се оштећени могао сетити и његове личности.

Таса — Спаса — Петровић — Митић, звани **„Влашче"**. На дан 9. Маја. 1884. год. освануза је разбијена барака Димитрија Манојловића трговца из Ћуприје. Писар иследник, са присутним грађанима дошао је на лице места ради полицијског увиђаја. По исказу оштећенога а и нађеном стању ствари, утврђено је: да је лопов тврдим оруђем разбио катанац на барачким вратима и да је украо једну славину; један ћуп масти, 11 ком. кожа; једне тканице; једну навлаку од јастука, четири памучна асталска чаршава, јеано кило дунана, један џак, комад сира швајцарског, комад сланине, 1 килу туцане кафе, шећера и др. ствари, у вредн. 103·30 дин.

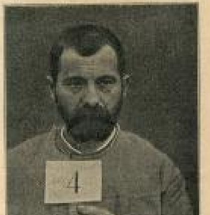

Иследник није оклевао. Учинио је потеру и претрес над сумњивим личностима. И, „ако коза лаже рог не лаже". Код Тасе „Влашчета" нађене су покрађене ствари. Није се имало куд, већ је дело, које је доказано, признао.

Поротни суд [11. Августа исте године] учинио је своје. Таса, осуђен на 10 година робије у тешком окову и две године полицијског надзора, спроведен је у београдски казамат.

Две године доцније, на дан 1. Септембра 1896. године, објављено је депешом свима полицијским властима да је Таса Петровић-„Влашче" утекао са рада на Љубичеву. Све су власти одговориле о *непроналаску*. И заиста, „Влашчета" не беше нигде у домашају наших власти. Кроз Србију Таса је projурио као суруџија кроз Палеж...

Пуних десет година, Таса је провео у Бугарској. Ко зна шта је он тамо радио. Само се зна да је неко време био келнер у некој вароши у Бугарској. Кад је мислио да је на њ' овамо заборављено и да ће му промењена физиономија помоћи да га не познаду, дође у Србију са дугом црном брадом, одакле је отишао као голобради младић. Ну, преварио се у рачуну. 27. Августа 1896. год. ухваћен је у Београду и спроведен на издржање осуде.

Таса је сад као робијаш примерног владања. Можда ће тиме бити помилован од окова и опет упутити негде на рад. Хоће ли он и даље до издржања осуде тако остати не зна се. Ми само помињемо, да је Таса још при првој осуди примерним владањем скинуо окове па — побегао. Родом је из Куманова у Турској. Сад му је 39. година.

ОПАСАН ОРТАК.

У оној малој улици, идући од главне полиције доле на дорћол, близу некадање „сава-чесме", живео је стари пенсионар П. Он је био особењак. Ретко је кад где одлазио од куће. Беше сам. Сам је намештао своју постељу и спремао собу. Хранио се по извесним кафанама како је где стигао. За њ' се говорило, да је имао доста готових новаца. Био је штедљив, па је вероватно, да је могао имати готових пара, јер чуварни људи постају праве — циције. Нико није видео, да га је ко походио, сем по кад-кад, што му је долазио стари апотекар из К. с којим је П. врло лепо живео. Управо, то му је било једино друштво. Осећао се сав срећан, кад је видео пред собом старог пријатеља. Тај дан сматрао је као неку малу светковину, јер би се тада у првој кафаници отворило добро вино и пило би се до неко доба ноћи. Ал' те су походе биле ретке. Бивало је прилика, да се апотекар сврати код свога пријатеља по три па и четири пута у месецу, ал' је исто тако бивало прилика, да се није јављао по два-три месеца. То време, беше најтеже у животу старога П. Но, он се тешио тиме, што је често добијао писма, у којима је стари апотекар поздрављао свога пријатеља. То му је годило. Надао се, да ће се опет с њиме видети, и провести који весели часак.

Једном с јесени дође му пријатељ. Беше пошао у Беч, да тамо сортира своју апотеку са новим проналасцима. То вече беше за г. П. право одушевљење. У кафаници једној поручио добру вечеру па се до неко доба веселио са својим пријатељем. Тешко му се било раставити од њега. Хтео би, да су вечито заједно, да се никад не растају. Љубав, која обујма старе груди, далеко је јача и трајнија. То није пламичак који се јавља па да нестане, већ свети огањ, који гори вечито у срцу и кога тек онда нестане, кад нестане и живота.

За другим столом седела су два млада човека. Налактили се на сто па тихо разговарају:

— Ама, има већ три дана како се у овој кафани састајемо и разговарамо, а никако да утврдимо кога да опљачкамо. Баш би желео и с тобом у друштву да окушам срећу...

Упитани се угризе за усну. Чело му се набра, али се брзо прибра.

— Па ја бих, али не знам како, где?

— Хоћеш ли само, имаћемо доста посла. Бацио сам око на неколико места а нарочито на.....

Док се ова два млада човека између себе разговараху, дотле она два стара пријатеља весело ћеретаху.

— Па, дакле, у Беч? рече г. П. Хе, Беч је велика варош. Кажу, да има кућа на пет спратова, а?

— Боме је велика варош. Култура напредна...

— Знам, знам, причао ми је мој покојни син, кад је тамо био на наукама.... Жао ми је, што нисам и ја тамо био. Канио сам се више пута, па све тако: посао, ово или оно, тек нисам никако могао тамо да одем. Сад је доцкан. Остарило се па се и не може. А колико ћеш се тамо бавити?

— Осам, до десет дана. Јавићу ти се кад се будем враћао. Оно, могу се и пре вратити, ако наступи какав ванредан догађај.

— Па јави се, мајковићу, раније, да-те дочекам бар у Земуну, и тако код „Црне мачке“ нисам давно био, а чујем да има „пунтваји“, да се пред пара може напити....

Тако су разговарала ова два стара пријатеља. Време им протицаше брзо. Нису ни осетили, кад на старом, кавинском часовнику изби два сахата после поноћи.

— Да се леже, рече апотекар. Сутра ми ваља путовати.

— Право велиш, и време је. Дакле, да ми јавиш кад се будеш враћао?

— Не брини ништа. Добићеш на време моју депешу.

Г. П. плати сав „цех“, па онда оба изађоше напоље.

У кавани осталоше само она два младића.

— Јеси видео овог старог пенсионера? рече тихо онај први свом новом другу. То је „вјело“ богат човек. Сам живи у кући. Ретко где излази, сем овако, кад му дође овај стари пријатељ. Ја сам давно на њега око бацио. Може се лако покрасти. Сандук пун пара. Ама, не иде, кад је он код куће. У својим собама има читав арсенал од оружја. Све је то готово да одпочне ватру. Лукав је и обазрив тај старац. Морамо пазити кад оде од куће. Треба вребати.... Ха! Збиља, да ли си чуо, како је молио свога пријатеља, да му јави депешом, кад се буде из Беча враћао?... То је жива згода за нас. Ту можемо показати нашу мајсторију....

— Ал' како?

— Данас је субота. У идући четвртак да одеш у Нови Сад, па да на тамошњем телеграфу предаш депешу од прилике ове садржине: „П.... пенсионару, Београд. Довече стижем у Земун. Пређи и чекај ме. С....“ Депешу да предаш тек онда, кад воз што путује из Беча и Пеште, стигне на новосадску станицу.

— Е, то не могу да учиним....

— А за што?

— Зато, што ме је пре неки дан земунска полиција амо протерала, рече новајлија са неким ироничним осмехом.

— Хм, хм, то не иде. Имаш право. Ал не чини ништа. Послаћу сина моје газдарице, да он то сврши. Окретан дечко. Права „салаука“... Не брини. Све ће добро бити. Кад старац добије таку депешу, он ће с вечера отићи у Земун. Тамо ће тражити пријатеља. Лађе неће бити, па тамо мора преноћити. Ми ћемо имати времена да извршимо крађу. Од тебе не тражим ништа, но да чуваш стражу. Ја ћу сам све свршити. Стари сам ја мајстор у томе. Имам све алатке за тај посао: тестере, длето, чекић, и већ друго што треба. Ти ћеш пазити на улици. Ако видиш опасност, звижни три пута. Ја ћу већ знати шта ми ваља чинити. Пристајеш ли?

— Пристајем, и тако сам „шворц ко црквени миш“. А плачку?...

— Делићемо ортачки... Дакле, у четвртак на ноћ, да ме чекаш иза зида, преко од „сака-чесме“. Разумеш ли?

— Разумем. Баш си ти права срећа за мене.

Попише још по једну чашу пива, па онда и они одоше из каване. Кад је овај први замакао иза „барјак-џамије“, овај други застаде и некако се чудновато осмехну.

— У четвртак на ноћ.... — говорио је полако сам собом. Добро, доћи ћу......

За тим се и он изгуби у правцу главне полиције.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

У четвртак, око првог мрака, г. П...... беше необично весео. Добио је депешу, да му је пријатељ у Земуну. Спремао се да пређе тамо. Има још времена. Кад је са спремом био готов, уђе у собу један непознати човек. Та необична посета изненади г. П......

— Ви се спремате за пут?

— То је моја ствар, осече се г. П...

— Ви сте добили мало час једну депешу од стране апотекара С...?

Г. П.... зинуо од чуда.

— Од куд ви то знате?

— То је моја ствар. И ви нећете ићи у Земун.

— Ко ми то може забранити?

— Ја!

— Ви?

— Јес ја, јер та је депеша лажна. Вас мисле лопови ноћас покрасти....

— Ко сте ви?

— Ја сам орган полицијски. Чујте ме. И тај човек исприча старцу цео план, по коме се имала крађа извршити.

— Од куд ви то све знате?

— Кад грађани спавају, полиција стоји будна, одговори орган полицијски са неким поносом и одушевљењем.

— Па шта ћемо да радимо?

— Ви ћете се сакрити у ову споредну собу. Са нама ће бити и два жандарма. Они ће кроз авлију доћи овамо. Али, предходно отидите довече лађом до Земуна, но вратите се истом натраг. Ха, ено их жандарми. Пазите, како опрезно обилазе око ограде... Лопов ће доћи око 10 сахати... Кад чујете моје звиждање са улице, ви ћете изаћи са жандармима. Они већ даље знају своју дужност. Разумете ли?

Г. П. просто није знао шта се све ово догађа. Изгледаше му у први мах као нека неверица, ал' кад је видео у авлији жандарме и кад је већ чуо њихове кораке на степеницама, онда је веровао, да је збиља све оно, што му је испричао тајни орган полицијски.

Он је учинио све по наредби полицијског органа. Отишао је у Земун и одмах се вратио. Са жандармима ушао је у споредну собу.

Тачно у 10 сахати, чу се код „сака-чесме“ неки угушени поклич.

— Ту сам, рече неко, чија се глава указа поред зида близу чесме. То беше нови ортак.

— Оде, а?

— Да боме! Него сад да одпочнемо. Треба прво спољна ова врата отворити. Ту је шијук. Само да подигнемо шарке. Ноћ је згодна. Пази каква је помрчина. Сад је баш на Саборној цркви одкуцало 10 сахати. На посао!

И један од ових прилика даде се живо на посао. Под снажним отпором шијука, попустише спољна врата. Пролаз беше слободан.

— Пази ти на улицу, да ме ко не узнемири. Ако што приметиш, звижни три пута. Разумеш ли?

— Разумем. Бићу тачан ко сат.

И онај први уђе у двориште а за тим се преко степеница упути у собе г. П.

Шта је тамо било? Какав је тамо догађај наступио?

Да испричамо.

Лопов, ушав у прву, спаваћу собу, кресну жигицу и упали малу, поштану свећицу, коју је собом понео. Светлост обасја собу. Брзо прође орманима. И гле чуда! Све беше отворено. Мора, да је старац у хитњи заборавио да закључа фијоке и ормане. Отвори прво један сандук. У мало га несвест није ухватила. У сандуку беше пуно новаца. Стоји непомичан и бленe у гомиле сребра и злата. На један мах чу звиждање са улице. Он ипак стоји и бленe у новац.

— Добро вече господине, јекну с прага споредне собе.

Лопов се трже. Пред собом виде старог пенсионара. Као да га је гром био ударио.

— Мора бити, да сте погрешили кућу. Ово је знате, моја кућа. Видим, да сте збуњени, па би сад тешко погрешили ваш стан, за то ће вам бити на услузи ова два пријатеља те да вам га покажу... Бојим се, да ћете опет где год залутати.

На прагу се појавише и она два жандарма. Лопов поерну, али га „девери“ прихватише и чврсто везаше.

— Лаку ноћ, млади господине, повика кроз смех стари пенсионар испраћајући „госта“ до степеница. Други пут пазите боље на звиждање са улице.

Лопов са жандармима изађе на улицу. Тамо спази свог свога ортака.

— Шта је то братац? повика овај.

— Лоло једна, ово је све твоје масло! Него, молим те реци ми, ко си ти?

— Ко сам? Па твој — *ортак!*

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

„Ортак“ овога лупежа био је главом — тајни агент београдске полиције Ђ....

ЛОПОВСКЕ ДОСЕТКЕ.

У моје време, децо, друкчије се то радило, а не као данас. Истина, простије али поузданије. Тако је причао чича Игњат, стари коцкар. Да чујете само, како сам ја крао сељацима дукате, а нисам их прстом такнуо. Лепо, предигнем ко̀ ништа неколико дуката, па се јадан сѐљо̀ чеше и где га не сврби. Ама то беше и друго време, па и други људи. Пара доста. Где завучем руку — пара̀ ко̀ плеве. Било је онда и много лудих масароша. Ал' сад! Пхи! Сад мораш обући фрак, натући рукавице ако мислиш кога да опапуљиш. Нов свет па нови и коцкари и лопови....

— Причај нам те твоје доживљаје, немој нам толико наповетати....

— Па да причам. Као што знате, онда, у оно време, била је Управа фондова преко од — вазнесенске цркве. У тој околини и сељаци се скупљали. Нарочито је била на гласу каваница код „Динара". Ту сам ти ја био редовна муштерија. Пијем каву и ракију и пушим на дугачку „симсију" ко какав босански ага. Пушим и вребам тице, које могу да очерупам. Једном, примио зајам неки сељак из околине Београда и то све у злату. Мислим, да је било преко 300 дуката. Дошао још са једним другом у ту каваницу. Растурили по столу оне гомилице злата све по десет у реду па рачунају. Згодна прилика, мислим ја, па ти из далека гледам на гомиле.

— Хеј, буразеру, у овој ти је гомили девет дуката, викнем, па ударим лулом у ону гомилу. Они броје — девет.

— Анатема ти ђавола, од куд то, кад је било десет, вајкају се сељаци, па дотуре дукат на ону гомилицу и даље рачунају. Ја пушим и гледам. — Ето, како бројите! И овде је мање, рекнем, па опет ударим лулом у једну гомилу. Сељаци броје. Девет! Да пукну од једа како је то могло бити. Знају добро да су баш десет избројали, па, ето, опет мање.... Тако ја неколико пута, па мени топло. Они се и потуку између себе, ал' на мене неће да посумњају, јер сам ја далеко од стола. Па онда, нисам ни прстом дотакао гомилице. Ајд, на мене нико да посумња, па опет им фали по 4—5. дуката.

— А како си ти то макао?

— Како? Врло лако. Намазао сам оздо лулу катраном, па чим је метнем на гомилу, а оно се залепи дукат. Повучем за тим чибук и, као бајаги, чачкам лулу да има бољи „цуг", а у ствари ја одлепим дукат с луле и стрпам га у џеп. Тако неколико пута па мени стига. Ето, како сам ти ја радио. Није ту било као сад оволике „петљанције". Боже сачувај. Простије али поузданије.... За ову моју работу знао је само покојни Мицко, онај, знате, што је пискарао по механама.... Бог да му душу прости. Тај је човек у прсте знао све наше марифетлуке. — Један пут.... Хе, хе...., ђаволска посла....

— Причај нам, не знаш како нас то занима....

— Хоћу. Дечко, још један „чокањ" љуте. Тако. Волем мало да се загрејем. Чисто осећам неку лакоћу кад гуцнем по коју ове благословене мученице. Дакле, слушајте. Имао сам друга, неког младића из добре куће. Мати му је држала неку велику радњу у палилули, а и он јој по мало помагао. Тај би био славан човек само да није — умро.... Кад нам нестане новаца, он џабали из радње. Није хтео просто красти, него, онако, у шицу. У вече, кад му мајка пребројава пазар, он узме мачку, намаже јој шапе смолом, па се приближи мајци. Она сирота броји пазар и сва се у посао занела. Он се наднесе њој са оном мачком у очи па све виче: мац, мац, мац, мац, као да је плаши. Она га тера, а он тек почне по чекмеџету ударити са мачијим шапама вичући: ево мачке, сад ће да те огребе.... Мати се смеје и не пази се јадна, да је на мачијим шапама остао по који дукат јал' цванцик. И тако ми у вече славно проведемо. И пива, и вина и — свега. Добар беше. Бог да му душу прости. Звали смо га „булдок"....

БЕЛЕШКЕ.

Криминални буџет за 1898. годину. — *По Тасиним белешкама*, које прате развијање криминалитета од неколико година, — у Србији се дешава годишње на **380** убистава, **150** разбојништва и на 1.500 опасних крађа, осем других кривица. Услед велике новчане оскудице и омануле летине, ове године бројеви криминалних случајева, по свој прилици премашиће досадање. Биће и замашан број самоубистава. Нарочито у месецима од фебруара до јула и од септембра до децембра. У Београду, може број убистава и разбојништва дотурити до **12**, опасних крађа до **70**, а простих и преко **150**. Самоубиства ће пребацити **12**. Еле, полиција ће имати пуне руке посла.

ПОТЕРА.

Станка жена Максима Стевановића, бившег касапина из Третеника, по извршној пресуди првостеп. крушевачког суда од 1. септембра 1895. год. № 14.353. има да издржи петнаест дана затвора. Станка је отумарала негде да осујети извршење казне. Начелство крушевачко актом № 2.242 расписује потеру за њом. Пронађену спровести начелству а може и Управи града Београда с позивом на № 5.128.

Начелник округа моравског актом од 26. пр. м. Бр. 1442. доставља следеће: „Ноћу између 9. и 10. фебруара, непознати лопов увукао се кроз разбијено окно на стакленим вратима куће Алексе И. Јовановића, трговца кад њега није ту било и однео му: један штофани капут половни, боје кафебраон, једну пуну кутију папира од 0·5 динара, 4 пара опанака свињских црне длаке, 1½ киле пређе сељачке, зелене и модро плаве боје и 8 џакова празних и то: 5 без марке нових и 3 половних с марком „С. М."; то све по казивању оштећеног може вредети до 60 динара. — Сумња се да је ово учинио неки *Никола Ћирић*, бањаћанин. Николу треба потражити и са њим учинити шта треба по закону.

Тодор Делић и **Креста Лазић**, цигани и џамбаси, који су живели у Београду, Топчидеру и на другим местима, окривљени за украђену кљусад Кости Петричковићу и Димитрију Лазовићу из Вранеша, Авраму Андићу и маси Саве Стошића из подунавца, побегли су из затвора начел. среза моравичког ноћу 19—20. прошлог месеца. Тодор је стар 28 год. раста средњег црномањаст, пријосав, у тесним сукненим чакширама, сукненом копорану и гуњу, фесу и опанцима. Креста је стар 26 год. висок, смеђ, пуних образа; у оделу као и Тодор само на глави има шубару. Имали су са собом три друга: Ђорђа Радосављевића, Рада Николића и Ивана Радосављевића, три жене и осморо деце. Пронађене треба стражарно спровести Начелству округа ужичког с позивом на Бр. 2.483. или Управи града Београда на Бр. 8.266.

Богосав Вучка Станимировића из Рибара среза хомољског, који се имао спровести суду на осуду због крађе, побегао је из притвора Начелника среза млавског 3. о. м. изјутра. Богосав је стаса малог; сувоњав; ћосав; има 27—28 година. Од одела има: бело чакшире, црно гуњче и суру шубару влашку. Пронађеног треба стражарно спровести дотичном среском начелнику с позивом на Бр. 3763.

ТРАЖЕ СЕ.

Начелник среза јадранског актом од 20. фебруара т. г. Бр. 3.333., јавља: „22. о. м. дотумарало је једно женско дете од 11 година, које вели да му је име Марија, и да је родом из Липља, среза качерског, где има оца Петра, и да је имала матер Живку, браћу Ненада, Миладина и Влајка, који су се подавили у прошлогодишњој поплави. Сад се налази на чувању код Андрије Батинића". Траже се њени родитељи или други сродници. О проналаску известити среског начелника с позивом на горњу нумеру или Управу гр. Београда на Бр. 5158.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

Тома Радмиловић, надничар, **Аврам Мандил**, калфа обућарски и **Матеја Хранисављевић**, калфа сајџиски, који су били осуђени због крађа, 22. тек. м. у путу милости ослобођени су даљег издржавања затвора. Но како сваки од њих има да издржи по једну годину дана полицијског надзора, то се скреће пажња полицијским и општинским властима, да их подвргну издржању овог надзора.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 12. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 14. МАРТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краља Милана" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, а ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, командијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР — ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Његово Величанство Краљ Милан, благоволео је 9. ов. мес. у 1 сат по подне примити у аудијенцију уредника нашега листа г. Наума Димитријевића. Том приликом **Његово Величанство** дало је израза Свога задовољства на уређивање „Полицијског Гласника", додавши, да је појава овога листа корисна.

ЛУДИЛО И ЗЛОЧИН.

Један интересан случај из Судске Психо-Патологије.

ДВА ПОКУШАЈА УБИСТВА

(Саопштено у Српском Лекарском Друштву)

од

Dr ВОЈ. М. СУБОТИЋА — МЛАЂЕГ

секундарног лекара у болници за душевне болести.

Случај овај, који је детаљно описан у доле изложеној сведоџби сталне лекарске комисије за преглед умоболних, веома је поучан за иследнике. Из тога разлога и саопштавам га у стручноме полицијскоме листу.

Сведоџба, о којој је реч гласи:

Лекарска Сведоџба.

В. Л. М., стар 31. годину, родом из *С.*, среза ресавског, округа моравског, примљен је у Болницу за Душевне Болести 23. Марта 1896. на посматрање, пошто се посумњало у његову душевну исправност у времену извршења покушаја убиства 27. Августа 1891. год.

В. је спроведен у лудницу са актом начелника среза ресавског од 23. Марта 1896., а на коме стоји Број 2007. од 5. Фебруара 1895. Ово напомињемо с тога, што је нужно знати, да је полицијска власт овога човека спровела у болницу тек после 13 и по месеци, но што је то требала учинити, ма да је Сан. Савет био донео одлуку, да се „што пре" упути!

Спровод на посматрање у лудницу извршен је по наредби првостепеног Ћупријског суда № 3023, од 1. Фебр. 1895. г., а према решењу Главног Санит. Савета од 20. Јан. 1895. и акту г. Министра ун. дела С№ 512. од 25. Јан. 1895.

Решење Глав. Санитетског Савета гласи:

„Да би се могло са основаношћу одговорити на питања односно душевног стања оптуженог В., преко је потребно да се он што пре упути у Болницу за Душев. Болести на стручно посматрање, заједно са свима актима по овоме делу, пошто се из лекарске сведоџбе још не види позитивно ни да ли је овај В. доиста душевно оболео или не. Ово је потребно још и због тога, што би исти могао после тамо и остати на даље чување, пошто због своје болести може да буде опасан по околину за време напада".

Акт Ћупр. првост. суда № 18340 од 16. Децем. 1894., у коме су стављена питања Гл. Сан. Савету гласи:

„. . . . . . да Сан. Савет према лекарској сведоџби *о наступној болести оптуженог, и онога што су сведоци у том односу сведочали*, изволи изјавити мишљење: је ли такво болесно стање оптуженог могло допринети његовој решености на извршење ове кривице, с погледом на овај конкретни случај; а у колико би за један одређен одговор у том облику било мање могућности, да изјави о томе: је ли такво стање у опште од утицаја и у опште каквог на његову душевну способност и у правцу, који се односи на вршење кривичних дела и у колико такво стање, у односу горњег питања, разликује дотичног болесника од човека нормалног душевног стања?"

У своме акту № 3023 од 3. Фебр. 1895. Ћупријски првостепени суд спроводећи, преко начел. среза ресавског, управи ове болнице В. и сва акта по његовој кривици *на проматрање*, тражи да се наше мишљење, које имамо дати у овом сведочанству, прво спроведе Глав. Санит. Савету, пошто он има дати „накнадно мнење", па тек после тога првост. Ћупр. суду заједно са мишљењем Гл. Сан. Савета.

Напомена: Пре свега да напоменемо да у породици В-овој, није познат ни један случај душевног оболења.

St. praes. В. је стар 31. годину, средњег раста, добро развијен, омршав, у лицу румен, очију плавих, носа правилног, смеђе косе. Глава је нормалнога кроја. Обим њен је 55 сантиметара. Нема у опште никаквих аномалија у целоме његовоме телесноме склопу.

Понашања је врло уљудног, учтив је, предусретљив, послушан, и без поговора повинује се приликама у којима се налази. Зна за шта је доведен, и подвргава се без икаквог протеста нашим испитима и потпуно правилно схвата значај њихов. Даје нам одговоре и нужна објашњења на наша питања, а, разуме се, све то у границама свога образовања, и својих душевних способности у опште. Писмен је.

Ми нисмо имали до сада ниједном прилике да будемо незадовољни с њиме, његовим понашањем и његовим радом. Он се у свему показује као отресит и ваљан човек.

Тако исто, ниједном нисмо имали прилике од њега чути какву било бесмислицу; нити је и један његов поступак био нити лакомислен, нити нелогичан; ниједна његова реч није била неумесна и неоправдана. Нисмо приметили, а нема се основа према свему овоме ни мислити, да има какве било врсте, халуцинације, илузије, или какав било делиријум.

Овако стоји ствар, кад се у обзир узме посматрање над В. од дана ступања у лудницу па до данас, а без обзира на прошлост.

Ако би смо хтели, да резимирамо резултат нашег досадањег посматрања, и да дамо одговор на питање, које се као једино само по себи намеће т. ј.: да ли је В. у времену од кад је у лудници на посматрању (т. ј. од 23. марта тек. год. па до данас) био душевно болестан или не, ми би морали одговорити: В. је био за сво време од како је у лудници на посматрању т. ј. од 23. марта па до данас, потпуно паметан човек.

С тиме би и задатак, који нам је, ма и индиректно задат од Главног Санитетског Савета у речима: „пошто се из лек. сведоџбе (Ћупр. окр. болн.) још не види позитивно ни да ли је овај В. доиста *душевно оболео или не,*" био решен, пошто ове речи: „да ли је душевно оболео или не," не обележавају прошлост но садашњост. Сведоџба о којој је реч гласи:

Лекарска Сведоџба.

По наређењу г. министра унутрашњих дела од 25. пр. м. (августа 1892) С№ 6182. прегледали смо В. Л. М. тежака из Г. среза ресавског, који је *од стране Начелника среза ресавског актом* од 17. пр. м. (августа 1892) № 11071 *послат у окружну* *болницу* **на посматрање** и *лечење као душевно болесног,* и по прегледу нашли смо:

1). Да је В. средњег стаса, телесно добро развијен, глава кроја нормалног, погледа плашљива, конјуктива по неки пут крвава; **на постављена питања тачно одговара.** Стар је 28 година.

2). У болници од дана пријема, 17. пр. м. (августа 1892) *био је са свим миран, и није се могло на њему ништа абнормно опазити.* — **Ноћу** између 5. и 6. овог тек. мес. (септ. 92.) био је *немиран. Устао је са свог кревета, узео неке крпе и воду,* па је *трљао* патос. На питање, шта то ради, одговорио је, да пере патос *јер је прљав.* — **У вече** 6. тек. мес. (септ. 1892.) *изашао је из авлије болничке, отишао у Мораву,* која је на неколико корака удаљена од болнице, те се је *окупао,* па се поново у *болницу вратио.* — **Ноћу** између 6. и 7. тек. мес. такође је тумарао по болесничким собама, крао леб, прао поново патос. Болничари су били принуђени затворити га у засебну собу. —

Дању 7. тек. м. (септембра 1892.) опет је *умакао* болничарима, *прескочио плот* болничке авлије, отишао у *Мораву* и *окупао* се. Затим је тумарао по државној ади, која недалеко од болнице постоји, па се вратио сам у болницу. На питања што бега у Мораву на купање, одговорио је, да му то чини добро.

Од тада па до данас је са свим миран, ради што му се заповеди.

Лекарско Мишљење.

Из свега горе наведеног следује: да је доиста В. Л. М. *наступно душевно болестан.* Али пошто је миран, и никакве ексцесе прави у своме наступу, то смо мишљења, да се В. преда фамилији на неговање, чување и лечење.

17. септембра 1892. год.
у Ћуприји.

Окр. физикус: **Д-р С. Сибер.**
Лекар ср. болн.: **Д-р Стејскал.**
Општ. лекар: **Д-р Јосиф Видаковић.**

Околност, да ли је В. сада, или је у времену кад је предмет био на решавању у Главном Санит. Савету (20. I. 95.) био душевно здрав или не, није довољна за решење овога питања. Шта више, није довољно ни утврдити, да је В. био, или није био, душевно болестан у времену, које је провео у окружној Ћупријској болници *јер је и то било годину дана доцније, после извршеног покушаја убиства* (т. ј. августа и септембра 1892.) за шта је издата сведоџба од 3 лекара, а чију вредност спори Главни Санит. Савет са напред цитираним речима.

Ма да не наглашује, нити суд, нити Главни Санит. Савет, што је свакојако требало прецизно назначити, ми сами по актама судећи, увиђамо да је главно решити: *да ли је В. у времену извршења покушаја убиства* **био** *душевно болестан* — умно растројен, поремећен или потпуно паметни, свестан човек?

Од решења овога питања зависи решење пресуде.

За решење овога питања, ми смо имали пред собом самога окривљеника В. кога смо саслушавали; и судска акта по овоме делу, која смо, по себи се разуме сматрали као необорим доказ за учињено дело, и за све оно, што у њима стоји написано. (НАСТАВИЋЕ СЕ).

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(наставак) *

2. Испитивање фалсификованих исправа.

Кад се из саме садржине какве исправе не може ништа сумњивог да докучи, или нема довољно доказа да је она фалсификована, онда ваља приступити спољњем испитивању њеном. Такво испитивање бива обично помоћу вештака, који у томе правцу уме сам да предузме нужне кораке. Али и у таким приликама бива, да и сам исљедник без помоћи вештака, може и треба сам себи да створи слику о томе: да ли на дотичној исправи има фалсификата, или не. Ако то запази, онда ваља сам и да предузима даље шта треба.

При томе послу важи као правило, да исљедник, ако је икако могуће, ништа не предузима, што би могло ма у ком погледу на сам објекат утицати. У поневим приликама пак може се покушати, да се на каквој сумњивој исправи, а на месту од мање важности, учини проба, која истина може тиме то место да поремети, али која ипак не мора да има кобних последица по саму садржину исправе. Но такво што може само по изузетку бити, а при том се мора на ово двоје пазити: прво, мора се таква исправа копирати, и ако је икако могуће фотографисати. Тек за тим може се на ком месту речени покушај предузети. Друго пак, мора се све оно на протокол ставити, шта је са дотичном исправом чињено. То се мора чинити за то, да би у случају потребе позвани вештак, или какво друго званично лице, доцније могло знати, шта је све раније са том исправом чињено. Најбоље пак то се са успехом може постићи, ако исљедник дотичну исправу са каквим увеличавајућим стаклетом испитује. Он при томе не треба да испитује само сумњива места, већ целу садржину исправе од речи до речи. Таким испитивањем, он ће одмах моћи запазити разлику, између појединих места и писмена, те ће тако лако моћи констатовати, да ли има фалсификата или не, и на ком је баш месту исправе тај фалсификат извршен.

Кад исљедник исправу на тај начин испита, он је онда треба да рашири на стакло од каквог прозора, па ће тада и на тај начин запазити она места на њој која су фалсификована. То долази услед јаке светлости, која баца своје сенке са прозора на саму исправу. Таким поступањем изнађене су многе фалсификоване исправе. Наравна ствар, да се у томе лакше успевало, ако је само увеличавајуће стакло добро било, и ако је при испитивању пажљиво и савесно поступано. Но ако се при таком испитивању посумња, да је на исправи употребљавано различито мастило, онда није довољно, да се исправа посматра увеличавајућим стаклетом. У таком случају треба да се употреби микроскоп. Кад се микроскоп од прилике сто пута увелича, онда ће се опазити, — ако у истини фалсификат постоји, — да је различито мастило употребљавано, јер ће се испод микроскопа опазити и различита слова, са разноврсним бојама мастила.

Сем наведенога, има још и један други начин испитивања исправа, који ни уколико не мења облик а ни саму садржину дотичне исправе. Тај начин је фотографисање исправа. Кад се каква исправа фотографише, онда се на отиску може лепо видети, ако је што на исправи радирано, брисано, црто, или ако је разно мастило употребљено. То се иначе слободним оком не да лако видети. Кад се по том фотографија сравни са оригиналом, онда се на њој може све потанко опазити, што иначе не би ни најбољи хемичар дугим и брижљивим испитивањем могао запазити.

Као што је напред поменуто, на поневим исправама при испитивању њиховом, може се опазити, не само да је разно мастило употребљено, но да је на њима радирано, брисано, црто и т. д. — Сем радирања употребљавају се још и хемикалије за брисање писмена на исправама. Неке од тих хемикалија, даду се тако згодно употребити, да се помоћу њих не само слова могу потпуно избрисати, но шта више, да се на тим местима може поново писати. По себи се разуме, да свака врста мастила, има својих нарочитих састојака, те према томе онај, који би хтео да дозна, шта је употребљено, да ти састојци нестану и избрише се, мора пре свега знати, из каквих се састојака дотично мастило састоји. Кад то зна, онда сваки хемичар знаде и средство, како се то мастило брише и како га нестаје.

Најважнија средства за брисање мастила јесу ова:

1., Сона киселина, која се разблажи у мало воде, па се онда малом и меком кичицом превлачи преко слова, која се на тај начин са свим избришу.

2., Кад се подједнака количина т. зв. „салпетера“ и „витриола“ у ватри растопи, па се онда течност та превуче преко слова.

3., Кад се ситно утуцани тако звани „алкали“ и „сумпор“ метну у какву кесицу од финог штофа, која се свеже, па се тако везана превлачи преко слова.

4., Кад се тако звани „Слани Цин“ помеша са двоструком количином воде, па се онда слова са том течношћу премажу, а за тим чистом водом испору: и

5., Тако звани „Натриумхипохлорит“ и „клорна вода.“

Сва она средства, која у себи садрже ма какву киселину, опасна су за фалсификаторе. Опасна су за то, што она растварају пре свега „ултрамарин“, из кога се данас готово све хартије састоје, а за тим што остављају за собом жуту мрљу.

Али ако је киселина привидно избрисала слова, онда се она могу опет појавити и видети, само ако је нажљиво превуку разблаженим амонијаком.

Нарочиту улогу играју данас модерна мастила од такозваног „анилина". И ма да анилинска боја није солидна и стална, ипак зато може она да се одржи. Свежа написана слова анилинским мастилом, могу се лако избрисати помоћу воде и шпиритуса. Она се тим лакше избришу, ако су писана лаком руком и меким перетом. А ако су пак писана тешком руком и шиљатим перетом, онда тако перо пробија површину артије тако, да се мастило упије у саму артију, те га онда тешко избрисати. Након извесног времена сталожи се анилин у артији тако, да га после и није могуће никако одатле уклонити.

Али бива и то, да кад се исправа, која је анилинским мастилом писана, мете на сунце, да слова на њој са свим нестану. Само што за то треба подуже времена.

Има случајева, да се и званични расписи пишу анилинским мастилом, што је свакако веома погрешно. Тако се десило, да је такав један важан распис прикован био на једној табли пред судницом општине Н. — Табла је била изложена сунчаној припеци, те је на тај начин после извеснога времена и самога расписа нестало, јер су се сва слова избрисала. Само је на дну расписа остао потпис среског старешине, јер је он при потписивању употребио друго мастило. По себи се разуме, да ту није било никаквог фалсификата, нити су какве хемикалије употребљене, већ је једино сунчана припека била узрок, те су слова са расписа са свим нестала.

Па и онда се може фалсификат хемички доказати, кад су на каквој исправи у разно време употребљена мастила, која се по својим састојцима подударају. То се може опазити на самим словима. Што су слова старија, то се она више упијају у саму артију, па кад се за тим осуше и потпуно оксидишу, она се онда тешко бришу. Према томе, она се ни помоћу разблажене киселине не могу тако лако избрисати. Међутим, што су слова млађа, она се могу лакше избрисати. Ако се, дакле, хоће да дозна, да ли су нека слова на једној и истој артији разнога доба, онда се мора овако поступити: морају се изабрати по могућству подједнака слова и што ближа једна другим. За тим их превући разблаженом киселином и посматрати, колико су времена која од њих требала, да нестану, или избледе. (Наравно да ту треба на сахат гледати). Она слова, која пре нестану, или избледе, млађа су, јер се нису довољно у артију упила; а она, која доцније нестану, старија су, јер су се више у артију упила.

Ако су нека слова постала нечитка за то, што су прецртана, или превучена, па се хоће да сазна прави текст, то се онда мора пре свега знати, какве је врсте било оно мастило, којим су слова писана, а опет какве је оно, којим су она прецртана, или превучена. Ако су та мастила разноврсна, онда се морају употребити оне реагенције, које њих растварају. Наравно, да ће се при том употребити она реагенција, која раствара оно мастило, којим су слова превучена, или прецртана, те да на тај начин постану слова јасна, и да се за текст дозна. Но ако је у оба случаја употребљено једно и исто мастило, онда ће се моћи за текст докучити само тако, ако је између писања и прецртавања протекло подуже времена. У таком случају вала пажљиво дотичну реагенцију превлачити преко онога мастила, којим су слова прецртана, тако, да прецртана слова остану недирнута, а оно што је превучено и прецртано, да нестане. Ово се може најбоље постићи тиме, ако се дотична реагенција успе у какво фино перце, па се онда полако превлачи преко прецртаних слова. У случајевима пак, кад су слова посута мастилом, онда их вала фотографисати при јакој светлости. На тај начин може се пошто успети, али тај посао могу вршити само опробани стручњаци.

При спољном испитивању исправа, вала знати и имати на уму још и то, да хемијски састојци артије, њен спољашњи облик и разне мрљотине на њој могу имати пресудног утицаја за расветљење каквог могућег фалсификата. У свакој таквој прилици, где се ма какви сумњиви знаци на артији покажу, треба исту предати вештацима као: фабрикантима артије, хемичарима, микроскопичарима, фотографима и т. д. — Њима треба при предаји саопштити, шта је све на артији примећено, и шта је дотле све рађено. Кад и они своје опите учине, онда их вала питати, шта су они све приметили и нашли, па то њихово стручно објашњење на протокол ставити, а за тим даље поступити шта и како треба.

Кад иследник тако поступи, он ће се уверити, да му у већини случајева посло неће остати безуспешан, и да ће на тај начин лакше и брже моћи до закључка доћи, е да ли у појединим конкретном случају постоји фалсификат, или не.

С тога нека је напред поменуто поступање при испитивању појављених фалсификата, сваком иследнику топло препоручено.

(наставиће се).

СВЕ ЗА ЉУБАВ.

I.

Дани су још топли, и ако већ наступа хладна јесен, и ако ветар подухује, обарајући свело лишће са грања и дрвећа. У престоници живот непрестано ври и тече. Свет, жудан топлога сунца, још шета улицама и користи се остатком лепих дана.

Октобарско је вече. Калемегдан готово пуст. Само на једној клупи „Фичир бајира" (брег за размишљање), што гледа у банатске равни, седе пар младих људи. Десно од тога бајира изумире галама престоничког живота, а право пред очима на погледу тече мирно Дунав и уздижу се у даљини плави брегови.

Ко су ти млади људи?

Да их изближе видимо.

С леве стране седи млад, бујан момак, а до њега млада, необична лепотица. Обоје беху утонули у своје младачке сањарије. Тихо јецање промиче из женских груди. За тим се чу болан, испрекидан глас:

— Ах, Милане!... Ти не можеш знати, како те ја безгранично љубим. Све сам за тебе жртвовала. Оставила сам своје родно место, успомене својих родитеља, колевку моје среће и младости, па сам дошла у Београд, код своје тетке Берте. И ето, тебе сам познала, тебе заволела, теби се предала. Ах, остави ме. Мени је тешко, претешко. Осећам болове у грудима. Ал' ти су болови тихи; они лагано уништавају мој живот. . Ти си ми све на овоме свету. Док нисам тебе познала, била сам срећна, пресрећна. Мило ми се и свет и живот. Као лака тица летела сам од цвета до цвета. А сада? Ах, мани ме, заборави ме... Боље би било, да те никада нисам ни видела...

Милан је умириваше више пољупцима но речима. А ко беше тај младић, који тако мило тепа својој драгани? То је син једног од наших београдских трговаца. Он је пре неколико месеци отворио за себе радњу у „Кнез-Михаиловој" улици. Млад, богат, пун младалачких идеала и заноса. Он је љубио ову девојку свом ватром млађахне душе. И љубав је његова била силна, неизмерна. То се видело и по томе, што је више пута казао своме злату: да је ни до гроба неће остављати и да ће с њоме и у гроб лећи.

Нервозна девојка баци свој сламни шешир с главе у свелу траву.

— Молим те остави ме за навек!.. Бићеш са мном несрећан. Па онда, болест ме све више осваја... Остави ме, заборави ме...

Ал' он јој не даде даље говорити. Уста јој затвори пољупцем својим.

— Ти си моја, и бићеш само моја. Тако ми Бога Јелка, тебе љубим и за тебе ћу све жртвовати, ма заједно на крај света морали бегати...

Јелка га мило погледа. Ал' у томе погледу беше нешто, што Милан није могао да опази. Да л' то беше израз чисте и одане љубави, или неког притајеног задовољства?

II

Још пет минута, па ће се воз са београдске станице кренути за Земун и даље.

У вагону друге класе, она се наслонила на седиште и љупким очима посматра свога Милана, свога „јединог пријатеља." Бледа је. На прсима јој још свежа жута ружа, коју јој Милан на радње Мраовићеве купио. Он јој је извадио и карту и дао јој путна трошка. Био је узбуђен и невесео. Кад изби звоно и трећи пут, он се последњи пут пољуби с њом и сиђе на перон. Воз се крену. Она се појави на отвореноме прозору; махну на њега својом белом ручицом и викну:

— У понедељак?

— Извесно! Чекај ме!..

И точкови затутњише.....

Четири дана после тога, Милан је отпутовао у Нови Сад. Прошло је подне. На железничкој станици она га очекује. Радосна је и узнемирена. Груди јој се почеше силно надимати кад на чу, да се воз приближује.

...Отишли су заједно у хотел „Јелисавета“, где је она раније одсела. Беше необично радосна и весела. Прича, да јој је за ових четири дана било врло тешко и досадно; да је бројала часе и минуте, кад ће јој он доћи. Шетала је по вароши, по парку, али јој је свуда било врло досадно. Где год је стала, села, свуда јој беше мрачно и пусто без — њега. Причаше му, да је долазила и на ту мисао да се убије. Али је од тога задржа само једна жеља, једна мисао: да ће се у скоро с њиме састати...

— У тој досади, причала је даље, сетила сам се брата. Како ми он дође на памет?... Хајд' рекох, да му пишем. И писала сам му, да ћу га ових дана посетити.

— Зар имаш брата? Па о њему ми ниси никад говорила?

— Нисам. Брат ми је од тетке...

— Дакле није рођен?

— Није. Одавно се нисмо видели. Разуме се, ја му о нашим односима нисам ништа причала. Боже, зар би и смела? Убио би ме на сред улице. Много полаже на част своју и наше целе породице. Писала сам му само, да ћу му доћи у госте. Он је још љут на мене, а ево за што. Прекլане хтео је да ме уда за једног свог пријатеља, неког судског секретара из Шапца, ал' ја нисам никако хтела да пристанем. Брат ми каже: полуде човек за тобом а само те по слици познаје. Ајд, никако да се на то решим... И данас је љут на мене због тога...

А Милан се чуди и крсти.

— Чудан човек. Он хоће нежно срце да претпостави својим личним интересима. Не могу му ни ја то опростити. А како се зове тај твој брат — небрат?

— Стеван Јовановић...

— Тако! А где живи?

— Сад је у Митровици. Живи од ренте. Ама ће се зачудити кад прочита моје писмо.

После тога се наставио разговор о „вечитој љубави.“ Говорило се о разним плановима и намерама у будућности, и шта ће најпосле од свега овога бити. Весели Милан, био је толико искрен и занесен, толико заљубљен, да је сав свој посао и радњу напустио. Он је ову девојку љубио, како само може да љуби чисто, младачко срце. Због ње је оставио све: и радњу, и старе родитеље и искрене пријатеље, па је дошао за њом у Нови Сад, да је види, да слуша звуке њеног чаробног гласа. Ни претње родитеља, ни савети пријатеља, нису га могли задржати, а да не оде тамо, где је она, где је идол његовог срца. Он је на њу немилице трошио. Сваку је њену жељу одмах испунио. А она је опет гледала у њега, као што гледа уморан путник на жубор лагана потока, који се на видику указује. Његово срце беше чисто, невино, пуно искрене љубави и преданости. Шта нису чинили родитељи, да га од ње отргну, па ништа. Он је за њом јурио и дан и ноћ. Од куда је, чија је, није у први мах разбирао. Он је њу видео на калимегдану, једног лепог дана, где седи на клупи са својом тетком Бертом. Која је то Берта, и о томе није много разбирао. Знао је само, да је становала тамо негде у „Скадарској улици,“ па му је и то било доста. Обилазио је често ту улицу. На прозору је видео — њу. Упознали се. А после? Љубав је развијала своје клице у њиховим младим грудима. Они се заволеше...

— Ах, Милане, рече Јелка, гледећи кроз прозор. Видиш ли ону лепу, двоспратну кућу према нама? То је моја кућа. Имам још две. Једну у „Ајмашком крају“ а другу на „Темеринском друму.“ Вуку годишње кирије осам хиљада форината. Биле су доста дужне после очеве смрти, ал за шест месеци сав ће се дуг исплатити. Те куће, драги мој Милане, биће твоје.. јер ја и тако нећу дуго живети...

Милан, занесен љубављу, а дубоко дирнут том племенитом нежношћу, загрли је и лице јој осу небројеним пољупцима.

Јелка уздахну.

— Сутра морам ићи брату у Митровицу, а тутор ми није хтео дати новаца. Казао ми је: то треба да одобри старатељски судија. И ја да идем у суд? Да чекам тамо неколико дана? Не, то нећу! За то те лепо молим, позајми ми за који дан 200 форината. Имам од тутора да добијем на име издржања хиљаду и седам стотина форината. Нисам две године ништа узимала. Обећао ми је, да ће ми у Митровицу послати. Дала сам му и квиту. Добар човек, само је мало тврдоглав....

— Што ме молиш Јелка. Даћу ти и своју душу, рече ватрено Милан и извади из свога новчаника две стотинарке. Ето, узми. Мени остаје још 10. фор. али ће ми доста бити да се у Београд вратим.

Јелка му топло заблагодари. Остали су по томе још дуго у веселом и пријатном разговору.

III

Јелка је отпутовала у Митровицу своме „брату“ а Милан се вратио у Београд. Чекао је да му се она из Митровице јави, али је у залуд чекао и надао се. Протицаше дан за даном, а о Јелци не доби никаквог гласа. Прође већ и два месеца на ништа. Стрпљење га остави. У тој муци, сетио се њенога брата, чију је адресу још тада био забележио. Реши се, да се од њега извести, што је с Јелком и где се сада налази.

После четири дана, Милан је из Митровице добио одговор. Непознати господин ово му је писао:

*Митровица, Јануара 189**

Поштовани господине,

„Ваше цењено писмо, од трећег овог месеца, јако ме је изненадило и зачудило. Част ми је овим одговорити вам, да женска, за коју ме питате, не само што није моја сестра, него у опште није ми никаква рођака. Ја, дакле, с њоме не стојим ни у каквим рођачким одношајима. Ал' ћу вам овде ипак нешто напоменути. Било је доста давно, кад сам се с том Јелком упознао у пештанској опери. Тада ме је коштала скупих, врло скупих новаца. Кад су прохујали први дана уживања, она ме је сама оставила, за што сам јој, искрено ћу да вам кажем, свесрдно захвалан, јер како сам био млад и неумешан у животу, могла ме је упропастити. О њој сам доцније ово сазнао. То је врло вешта и препредена — сукња. Бира све богате људе за своје — жртве. Кад нађе каквог звекана, она му кожу одере. А таквих звекана има и код вас у Београду, као што их има и код нас у Митровици, од којих сам, наравно овамо био ја и тамо опет — ви. Извините, ал тако је. Она женска, представља једног финог и препреденог коцкара. Што обично људи чине на свој начин, то она чини опет на свој. Хвата у своје лукаве замке младе људе, опљачка их до голе коже, па онда јури даље, да опет нађе згодан „медиум“ за своје лоповске опите. Толико о њој. Да смо ближе, могли би се још и руковати.

Примите, господине, уверење о моме одличноме поштовању.

Стеван Јовановић...“

Милан побледе. Две крупне хладне грашке зноја склизнуше му низ образе. Поглед му се на једаред разведри и он прошапта:

— Хвали Богу, јефтино сам прошао. Од сад ћу се чувати и од — женских варалица!

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ.

ВАРАЛИЦА И ЛУПЕЖ.

Мучан је посао, писати биографију ове варалице. Она је тако пространа, разнолика и занимљива, да треба и времена и простора, те да би се исцрпно могла претставити. Никола није обична варалица. Његов ум непрестано ради, смишља, комбинира. Он математичком тачношћу израчуна све оно, што мисли да предузме. И увек је добро пролазио. Сама његова појава, жив говор и окретност, све то било му је на руци, да своје планове изведе онако, како је желео... Да је овакав човек, са оваким особинама у другоме свету, он би освајао све кругове богате аристокрације. Вешт, препреден, смишљен, он улази у своја предузећа смело и отворено. Не преза ни од чега, јер подешава своје улоге према приликама и личностима. Може се узети, да је то глумац, ал не на овој уској позорници, већ на позорници људскога друштва, који меће на себе разнолике маске. Час је тих научар, час строг изасланик Министров за преглед окружних каса, час опет повереник највиших личности за грађење богомоља, и т. д. И у свакој свој улози сишљен је и — савршен..... Кад га је наш фотограф, кога смо у тој цели нарочито у Пирот послали, хтео сликати за наш лист, одупирао се свом својом снагом.* И да га нису снажне руке два жандарма приковале за столицу, не би се могао ни снимити.

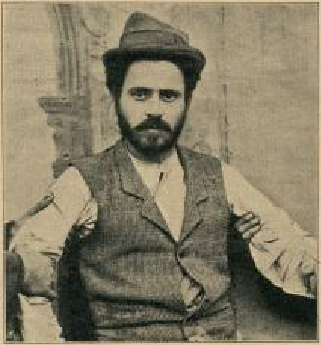

Слика I.

Зна, да ће му то убити *будућност* и да ће га маркирати за потоњи живот, па је хтео избећи овај, по њега, опасан експеримент.

Ми ћемо овде редом излагати сва његова неваљалства. Постарали смо се, да прибавимо што више материјала за његову исцрпну биографију. Сем ове, донећемо још неколико његових слика у разним политурама. Нека су увек на погледу нашим читаоцима. Овакав егземплар ваља дуго памтити ради — сопствене користи. Дакле, да почнемо са описом његових неваљалства, без хронолошког реда, онако, како су нам причана, и како смо податке о њему добијали.

* * *

У манастиру С. игуман је човек „старога кова." Прост ал' добричина. Звао се Д.

Баш кад се беше свршило јутрење, железничким возом који иде за П. . . ., допутова у манастир С. један млад и лепо одевен човек. Собом је носио малу, кожну торбицу. Он је донео на игумана препоруку од владике Н. да може неко време пробавити у манастиру. У препоруци се напомињало, да је то Јован свршени филозоф, који има да изради једно историјско дело, па му треба мира и тишине.

— Дакле, видели сте, шта пише г. владика. Молим вас, да ми одредите лепу собу, како бих могао на миру свршити овај посао.

— Бићете у свему послужени. Даћу вам собу са изгледом на оне врлети које су на далеко чувене. Видећете и оне орлушине, како парају својим крилима ваздух ових кршевâ..

— Хвала вам. Бићу вам за то благодаран.

И господин Јован одмах се смести у једну од најлепших соба манастирских. Имао је сваку удобност. Одлазио је редовно у трпезарију на ручак и вечеру. Пио је најбољег вина до миле воље. Управо, товио се и гојио о манастирском трошку. Кад није излазио у шетњу, писао је по малим, ситним артијицама, ал шта, то нико у манастиру није знао. — Једном, о некоме празнику, скупило се после службе доста света из оближњих села. Пред манастиром врви од разговора. Ту је био и кмет С. са неким својим одборницима. Јован, озбиљан, посматра околину. Сав утонуо у неке дубоке мисли. Најзад, извади из џепа метар и поче мерити простор места који је био уочио.

— А шта ћете то господине? усуди се упитати игуман.

— Мир! Казаћу вам све! Ствар је веома важна. Тиче се манастира и целог овог краја. Красно место. Баш створено за богомољу.

Сви се зачуђено погледаху. Јован, пошто је тачно измерио уочено место, ступи у гомилу и озбиљним гласом настави:

— Слушајте. Ја сам доста слушао о овоме манастиру и његовој околини. Желео сам, да лично посматрам ове врлети, ову српску Швајцарску. Полазећи овамо свратим код Њенога Величанства Краљице...

Сви се узневерише као да им електрична струја прође кроз тело. Игуман побожно прекрсти руке па не трепће.

Јован настави:

— Описивао сам овај крај што сам живље могао и рекао сам, како не би веће задужбине себи подигла, но да овде сагради лепу цркву. И она је на то пристала. На поласку ми рече: г. Јоване, видите околину, јавите ми све како је тамо, па ћу, ако Бог да здравља, још овога лета приступити грађењу нове цркве...

Сељаци бацаху капе у вис кличући: да нам живи мајка Краљица! Игуман цепти од радости и по стоти пут виче:

— Да живи наша мајка Краљица.. Да нам живи наш г. Јован, наш доброжелатељ и добродетељ!... Од радости загрлио Јована па га љуби а кмет, из поштовања, нареди, да се из општинске суднице донесу две прангије. „Нека се зна, кад нас такви човеци полазе," викао је на своје служитеље. За мало, па се у манастиру отвори право народно весеље. Пило се и певало. Јован, озбиљан и поносит, подиже своју чашу и громким гласом повика:

— Мир!

Све се утиша.

Јован настави: — Ову чашу пијем у здравље оне племените добротворке, која ће ову цркву овде да подигне. Живела!

Калуђери отпеваше велико „многаја љета." Јован опет наздрављаше:

— Ову здравицу пијем, вама, оче игумане, и у ваше здравље. Ви ћете доживети, да забрује звона на новоме храму, јер ја, ко зна, где ћу тада бити?.. Моји су путови укрштани. Посао, који ја имам да извршим на више места, можда ће ме одвести онде где се и не надам. Такве су дужности моје. За то, живео оче игумане са целим твојим братством!...

И опет „многаја љета." Кмет, не мога да одоли своме јуначкоме срцу, већ се и он подиже са чашом у руци. Сав се зажарио у лицу. Прелете очима преко свију гостију, па онда се мало искашља, пљуцну и одпоче:

— Браћо! Мија смо прости човеци. Прави смо Божији иксани. Несе разбирамо у тија стварови. Ја зборим просто: да писи жив г. Јован, сас твоја цела фамилија, брâћа, сêстре, бâшта, и сви — сви!... И тада кмет мâну знанично руком на пандуре и за мало па грунуше прангије пред манастиром.

— Петре, звони, вуци на уже, ама солдачки, виче игуман.

Уз праску прангија брујаху и сва манастирска звона.

Примицаше се дан, кад је Јован требао из манастира да иде. Њему је било овде добро, па није ни хитао. Ал опет, морао је ићи, јер је протекло више дана, како се овде бави. Једнога дана поранио, па се беше упутио да посматра околину. Дуго се није могао нигде видети. Чак ни на ручак није дошао. Газда Васко, из Н. који се за часак сврати у манастир, рече игуману, да је таквог господина данас видео у Н. ал се, вели, не може заклети, да је баш то он. Пред вече дође и Јован. Беше сав прашâн од пута. Изгледаше уморан и забринут.

— Где сте ви до сад, а? усуди се да га упита игуман.

— Обилазио сам ову околину...

— Ама, пошто сте ми брижни?

— Бринем се много. Чекам из двора писмо и новац, па ето, још ништа. Збиља, чујем, да је г. владика отпутовао у Београд?

— И ја тако чујем. Баш ми о томе рече јутрос и газда Васко. . . . .

— А кад ће се вратити?

---

* У овом случају, пиротска полиција употребила је овај начин, како се то ради у Берлинској полицији; као што је то изложено у „Тајним писмима" из Берлина и у слици једној мањој у 6. бр. од пр. год., коју нам је г. Таса ставио на расположење. Нека у исто време ово насилно сликање послужи за пример другим полицијама у сличним приликама.

— Не знам. Још нисам о томе извештен. Сутра ће доћи пошта па ћемо видети...

— Једва чекам пошту. Сутра ћу и ја добити писмо и новац. Тако ми је казато: између 15. и 16. ј.... Дакле, данас или сутра...

16. ј... стиже железничким возом пошта за манастир. Игуман узе писма и поче их редом отварати. На једноме се мало подуже забави. У то уђе Јован у игуманову собу.

— Пошта?

— Јес. Ево ми пише из Београда г. Ч. да ће доћи сутра са породицом овамо, да пробави коју недељу. Познајете ли г. Ч.?

— Како не. То је мој добар пријатељ, рече Јован, а чело му се набра. Добар човек... А има ли што за мене?

— Има. Ево једно писмо са грбом. Мора да је баш то оно, које ви очекујете.

Јован отвори писмо и поче га на глас читати:

„Господине Јоване,

„По налогу Њенога Величанства, част ми је јавити вам, да се обратите владици г. Н. који ће вам дати 600 динара у злату. Ваш извештај о цркви, коју жели тамо да подигне Њено Величанство, примљен је овде са задовољством. Примите уверење и т. д. коморник Њеног Величанства Н. Н...“

— Ето ти белаја! као љутну се мало Јован. Његово преосвештенство отпутовало у Београд, а мени новац треба. Морам још вечерас отпутовати у П. Имам прешна посла. Државна ствар... Их, их, белај, па то ти је!... Него, знате шта оче! Мени би у овај мах било поможено и са 400 динара. Кмет ми је јуче дао од порезе 100 динара. Красан човек. Вратићу му одмах чим од г. владике примим. Дакле, позајмите ми ви тих 400 динара. Вратићу вам онда кад и кмету *будем вратио*. Залажем вам моју часну реч...

— Немам толико. Свега ми је у каси 300 динара. И то у сребру...

— Свеједно, ја ћу вам вратити у злату. Не тражим ажију.

— Па да вам дам...

— Даћу вам уредну квиту. Најпосле, овластићу вас, да ви у место мене примите од г. владике ову суму и за вас и за кмета. Пристајете ли?

— Пристајем. И игуман отвори „касу сандучару“; изброја 300 динара у сребру и даде Јовану. На ову суму добио је одмах и уредну квиту са овлашћењем: да владика њему преда у злату 400 динара.

Те исте вечери Јован је отишао из манастира... Отпутовао је, као што рече за П...

*

Тај филозоф, изасланик двора и писац историјског једног дела, био је главом овај — Никола Милојевић, варалица. Он је онога дана, кад је из манастира отишао, под изговором да посматра околину, одкасао у Н. и тамо предао писмо, које је 16. ј... добио, од стране коморника г. Н. Н... Дакле, сам га је и написао, и предао на пошту и у манастиру добио. Зар ово није варалица, каквих нема равних на свету?

Само једно нисмо могли разабрати: да ли је фалсификовао и ону препоруку г. Н. владике. Биће да је и њу лажно удесио само да свој циљ постигне. (наставиће се).

ИЗ ТАСИНИХ ВЕЛЕЖАКА.

Из једног повећег дела г. Тасиног, које се спрема за штампу, наузимљемо ове интересне бројеве:

У Србији долази:

Једна смртна казна	на	10.000	пореских глава.
Једно разбојништво	„	2.200	„ „
„ убијство	„	1.000	„ „
Једна опасна крађа	„	260	„ „
Једно кривично дело	„	56	„ „
Један апсеник	„	40	„ „

Па даље:

Један великошколац	на	5.000	пореских глава.
Један робијаш	„	10	ђака.
Један апсеник	„	4	ђака.

Свака пореска глава даје по *два динара* на робијаше.

А у *Београду*:

Једно убијство	на	900	пореских глава.
Једна крађа	„	60	„ „
Једно самоубијство	„	1.200	„ „
Један апсеник	„	3	пореске главе.
Један ђак	„	2	апсеника.
Један робијаш	„	10	великошколаца.
Један жандарм	„	120	становника.

Па онда:

Једна црква	на	1.000	кућа.
Једна кафана (или механа)		10	кућа.
Једна кафана „ „	на	25	пореских глава.

Један великошколац кошта државу 700 динара, а на једнога лопова троши се 900 динара. Свака пореска глава даје 20 динара на полицију, и т. д. и т. д.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Тихомир Ковачевић, лопов (бр. 1769). Осуђеник београдског казненог завода. Родом из Ћелија окр. подринског. Има ? година. Пошто је већ издржао једанпут затвор због опасне крађе, он је опет ударио истим путем. Тако ноћу између 11. и 12. Јуна 1896. год. он је у друштву са Јеротијем Петровићем из Петке, изашао кроз прозор из општинског затвора, где су обојица издржавали полицијски надзор, и те ноћи извршили две крађе: 1. Рајку Нешићу обили качњак и из овога украли ракију, пројино брашно и још неке ствари; 2. Јовици Јанковићу из млекара украли сир, кајмак и т. п. Тиме су учинили једну опасну и једну просту крађу. Тихомир је за ово дело кажњен са седам година робије у тешком окову и пет година полицијског надзора. Налази се у поврату. **4. ов. мес. побегао је са рада у Добричеву**, но 7. је ухваћен.

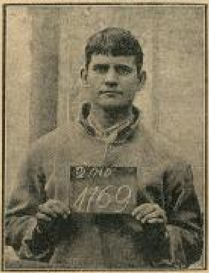

Драган П. Драгановић, лопов (бр. 1121.). Родом из Зајечара. Има ? година. И Драган је раније осуђиван зајечар. првостеп. судом за крађу, па је опет продужио стари занат — крађу. Ноћу између 12. и 13. фебруара 1895. године, удешеним кључем отворио је кућу Јована Костадиновића баштована из Јошанице окр. пожаревачког и покрао му разне ствари. И он се дакле налази у поврату. За ову последњу кривицу осуђен је Драган на осам година робије у лаком окову и пет год. полиц. надзора — **4. ов. мес. побегао је из затвора у Добричеву,** у друштву са Тихомиром, али су оба 7. ов. мес. ухваћени.

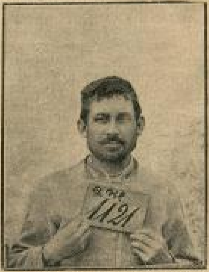

Због бегства овога Драгана и Тихомира, ми смо спремили били ванредни број и још у прошлу суботу био би одштампан. Али, кад је број ушао у машину, добили смо телеграфски извештај да су похватани. Тада смо штампање тог ванредног броја обуставили, но слике им сад доносимо нека се нађу, ако би опет покушали да бегају.

ЛОПОВ БЕЗ — СРЕЋЕ.

— Једном, баш то беше на светог Вартоломеја. Боље да сам врат сломио, но што ме она беда снађе. Идем ја полако преко марвене пијаце.. Задубио сам се у црне своје мисли... Гроша нисам у џепу имао. Гледам перечаре, па оне с буренима а вода ми цури на уста... Боже мој, да ми је само један грош, мислим, па би све добро било. Да „гепим" коме „шлајпик" не могу, нисам био ни једнога знано који би био згодан за ту моју операцију. Идем и уздишем. Кад сам дошао близу „три листа дувана" ударим ногом о нешто. Погледам, а оно један фишек. Брзо га подигнем и опипам. Новац, па моју душу новац. Сав сам задрхтао као прут. Хвала ти, милостиви Боже, у себи велим. Ти и лопова не остављаш без твоје милости. Тако и треба. И лопов је твоје — дете. Журио сам се на гробље, да што пре фишек одвијем. Копкало ме да видим, да ли су никлови или динари. Све једно. Данас ћу се царски провести. Можда је какав трговац изгубио, кад је стоку исплаћивао? Најпосле, ма ко то био, мени је добро. Зна Бог шта ради!... Дошао сам код звонаре. На ђавола, тамо се скупио свет, ваљда је био какав парастос. Упутим се дубље на гробље. На свакоме кораку наиђох јал на жену јал на човека. Жене обилазе гробове а људи читају надгробне споменике. Мука жива. Једва нађох једно склоњито место иза једног старог споменика. Отворим фишек. Динари, све нови дво-динари, као да су јуче ливени. Весео сам, Боже, весео, па би чисто од радости на гробљу запевао. Стрпам новац у џеп, па право на „видин капију". Тамо имам једно своје место. Но, у путу свратим у једну бакалницу да узмем мало дувана и цигар-папир. Бацим на тезгу два динара и очекивах „кусур". Бакалин гледа на новац, преврте га, па ми рече: немам ситно. Причекај мало док узмем од комшије. Изађе на сокак. Нисам се никаквој несрећи надао. Не потраја дуго, а ево ти бакалина са жандармом. — Ево, овај протура лажне новце. Има већ неколико дана како га вребам. Ово је већ шести лажни дво-динарац. Два сам ја примио, два моја жена а два мој шегрт. Дела га спикуј тамо... Почех се извињавати. Ништа не помаже, већ ме отераше у полицију. Кад су ме претресли нашли су код мене још 19 комада лажних дво-динараца. Правдао сам се, заклињао, плакао — ајд, ништа ми није помогло. За ову моју несрећу одувао сам 6 месеци затвора. И то, какав је то светац, тај свети „Вартоломије"? Кажем ти, боље да сам врат сломио, но што сам дотакао онај фишек! Ал, тако се што може само мени десити. Мора бити да је какав „мајстор", кад су га жандари повијали, бацио онај фишек, да га при претресу код њега не нађу, па ја на врага на њега натрапах. Ето, тако ти ја увек пролазим. Ама, знаш шта је Бог? Е, кунем ти се Богом, да никада нисам у крађи среће имао.

ШАЛА И ЗАБАВА.

Лаком лопов. Познати наш брат Мита, чудновато је почастио своје госте. Добре воље, онако, како га је Бог дао, хтео је да прочасти своје пријатеље. Отворио је нову кавану у Топчидеру, па је на име „насеља" — насео и он и гости. Ево, како је то било.

Брат Мита купио једно лепо јагње — сугаре. Дао га је уредити и испећи на ражњу. На ову је част позвао неколико својих добрих пријатеља, међ' којима је био и један — полицајац. Пријатељи се скупише у одређени дан. Разуме се, да није фалио ни Ћир Пашона, јер „куд би коло без — кокана?" Све је то очекивало, да се наклати на лепо печење. Брат Мита се осмејкује, па му је мило, што су му гости расположени. Пију пиво и разговарају се...

— Море, дај то јагње, виче Мита „Шогор".

— Дај, дај, зажагори са свију страна.

— Момци, постављајте, заповеди брат Мита званичним тоном.

Момци поставише сто. Све је било готово, само се на јагње очекивало. Многима је поцурила вода на уста, мислећи, како ће слатко јести. Није ни шала — први јагањци, новина у јеловнику београдских гурманâ.

— Донес'те печење, заповеда брат Мита момцима. Гостима се очи засветлише од задовољства.

— Ал' ће да се „крка", вели Пашона и суче брке.

— Где је печење? упита момак који се враћао из кујне.

— На прозору, слепче, љути се брат Мита.

— Нема га!

— Шта! Чекај да ти ја покажем. И брат Мита отрча у кујну. —

Гости већ изгубише стрпљење.

Мита се врати. Изгледао је као преплашен.

— О, пост му, нема га. Да га ти ниси сакрио Ћир Пашона, а?

Пашона се правда. Жагор.

У то се на прозору од собе помоли нечија глава.

— Тражите јагње?

— Гди је?

— Изађите напоље. Ено га тамо...

Сви појурише у авлију.

— Лопов, виче брат Мита.

— Конопац па га вежите, додаје полицај...

— Јест, вежите га ви, кад хоће да — уједе, одазва се из авлије један глас.

— Поломи зубе лопову, наставља полицај.

— Ама не може се... Кези се..,

Стигоше у авлију. Наста опште изненађење. Нека сељачка џукела, мало мања од телета, мирно грицкаше и последњу кошчицу од јагњета. Час по искези зубе и зарежи... Сви се од чуда згрануше. „Шогор" се први прибрао па рече:

— Подајте му и вина, да му се не сгужи. Општи смеј. Џукела подви реп, па мирно пређе преко плота... Гости још мало стајаху, као оно Римљани на развалинама Рима, па одоше у кавану.

ПОТЕРА.

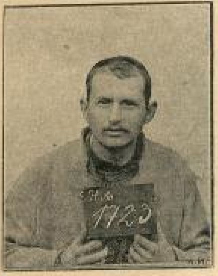

Милан Павковић. — глумац — фалсификатор. — Милан, као писмен, није хтео да чини просте крађе. Његов „глумачки" ђеније гонио га је на шире поље, на коме, истина, неће добити ловорових венаца, ал је добио — окове на ногама. Он је постао — фалсификатор. Поље његових фалсификата није од оних: да удешавају лажне тестаменте или друге јавне исправе, не, оно долази — под менично право. Он је дакле фалсификовао менице. Па није то једна или две, има их повише. Да би му менице биле сигурније, он је подешавао на њима потписе виђенијих људи. Ево, шта о томе веле судска акта. Милан Павковић, глумац, рођен у Новој Градишки у Славонији осуђен је на четири године робије у лакоме окову и на плаћање свију трошкова за ова дела: 1. фалсификовао је меницу од 100 дин. датирану 28. марта 1896. год., коју је есконтовао код крагујевачке задруге за штедњу и кредит. 2. фалсификовао је једну меницу од 140 дин., датирану 1. маја 1896. године и од 80 дин. датирану 28. марта 1896. године. На првим двема меницама фалсификовао је потпис г. Живојина Богдановића б. начелника округа крагујевачког а сада председника првостеп. суда у Прокупљу, а на трећој такође г. Богдановића и Драшка Јаковљевића писара среског. Но он се није на томе задржао. Научен на лебентовање, он је све дубље газио у незаконитост. Тако, 3. код крагујевачког кредитног завода есконтовао је меницу од 130. динара, датирану 16. маја 1896. године и једну од 250. динара датирану 31. маја 1896. године. На првој фалсификовао је потпис г. Ж. Богдановића а на другој г. П. Тодоровића среског писара, г. Драг. Јаковљевића среског писара и опет г. Ж. Богдановића. И најзад, 4. фалсификовао је једну меницу од 140. динара, такође са лажним потписом г. Богдановића. Највише је дакле потписивао г. Богдановића, сигурно зато што га је он, видећи га као сиромашног глумца, без рада, узео за свог писара и давао му хлеба!! Колико је

Милан лакомислен види се и по томе, што је за две године помилован, и казна би му истекла у августу месецу ове год. а он није могао ни тако кратко време издржати већ је **5. т. м.**, чим му се створила прилика **побегао са рада у Љубичеву.** Скреће се пажња свима полицијским властима на овога бегунца. Он ће свакако ступити у какву путујућу позоришну дружину, или ће приређивати концерте на име каквог сиротног глумца по селима и варошицама, или ће пребећи преко, да тамо настави своју глумачку каријеру. Павковић је омален, има 36. година али изгледа много млађи. У лицу је бео, нежан. Савршено је леп и врло симпатичне спољашности. Бркова малих, браду брија; у опште плав. Говори и немачки. На себи је однео од одела: црну округлу шубару, зимски капут од сурога штофа, плаве којиничке панталоне, осуђеничку кошуљу и опанке. Пронађеног треба под јаком стражом спровести управи беогр. казн. завода.

Милутину Мратинковићу из Дражња, ноћу у очи 1. ов. месеца украђена су два вола. Оба вола стара по 9 година, један је длаке зелене а други длаке пиргасте, без других ровашa. Миловану Никовићу из истог села, такођер украђена је једна крава, длаке бело сиве, стара 3 године без икаквих ровашa. Наређује се потера за лоповима. Пронађене треба стражарно спровести Начелнику среза грочанског с позивом на Бр. 3049. и 3050. или Управи града Београда на Бр. 5379.

Никола и **Ђорђе** браћа Стојановићи, досељеници Грци, из Детиловца, општине петровачке среза добричког, окривљују се код власти среза прокупачког за дело из § 188. и 155. у вези § 41. крив. закона. Како Никола тако и Ђорђе по извршењу ових дела побегли су и отумарали незнано где. Никола има 25. год. удов, средњег раста, малих црних бркова; ћосав; од одела носи белу гуњу испод кошуље, преко ове кошуљу од памука, и за тим гуњче црно кратко, на глави фес црвен и на ногама опанке. Ђорђе има 22. год. бркова и браде нема. Од одела носи исто као и Никола само што је од овога мало већи. Никола је од нападнутог уboден двапред ножем у раме. Наређује се тражење. Пронађене стражарно спровести дотичном среском Начелнику с позивом на његов Бр. 1895. или Управи града Београда на Бр. 5676.

Ноћу између 17. и 18. пр. м. непознати лопов украо је 4 кобиле Тоши Нешковићу и Мијајлу Миловановићу из Зуца. Једна је длаке доратасте, средња, ћорава у једно око, лева задња нога путоногаста, на челу цветаста, матора 8 год. са жигом положено А. Друга доратаста, средња, матора 4 године на челу цветаста са положеним жигом А. Трећа длаке дорататсте, матора 2 године без ровашa и жига. Четврта длаке зелене, мала, матора 7. година жигосана са А. Наређује се тражење. Пронађене лопове и покрађу спровести Начелнику среза врачарског с позивом на Бр. 2453.

Милосав Вилотић — Петровић, келнер, родом из села Бровића, среза посавског стар 32—33 год. — окривљен је, што је као келнер у селу Пироману, нанео телесну повреду Богдану Јовановићу, тежаку из села Лончаника, па побегао незнано где. Начелник среза посавског актом № 1358 моли све власти да Милосава потраже па пронађеног њему спровести.

Начелник среза млавског депешом од 6. ов. м. Бр. 4057. доставља Управи следеће: „Ноћу, у атару општине забрђске ухваћена су 2 вола, длаке сиве, матора по 4 год. без ровашa. Ове волове терала су 3 непозната лопова, па пошто су нашли на стражу они се разбегли. Тражи се сопственик ове стоке.

Светозар Бранковић, надничар из Смедерева, 9. ов. м. по подне напустио је своју жену Кату са четворо деце, па отишао пут преко Гроцке за Београд, а жену и децу оставио без трошка. Светозар је раста средњег, у опште плав, у једно око ћорав. На себи има просто варошко одело, на ногама чарапе и опанке, а на глави шешир. Са пронађеним Светозаром поступити по захтеву Начелства окр. подунавског Бр. 4550.

Новица Ђорђевић Циганин, ковач, опасан зликовац, окривљен за убиство са разбојништвом ноћу између 7. и 8. тек. м. побегао је из притвора општине деспотовачке испред страже. Новица има до 32 године у опште црномањаст, раста средњег сувоњав, образа сува, необријан али се обично брије. Сада има малу браду, бркова црних, очију црних — малих; у оделу: антерију и фермен од црнога сукна без рукава и половним чакширама црним. На глави је имао плетену шубару а на ногама опанке и чарапе. Наређује се тражење. Нађеног треба под јаком стражом спровести среском начелнику у Ћуприји с позивом на Бр. 227. или Управи града Београда на Бр. 5926.

Душан С. Барјактаровић, редов II. чете I. батаљ. VII. пука побегао је из своје команде 28. пр. мес. па се још није вратио. Он се махом бави код свога оца у улици 2 бела голуба (светогорска), близу апотеке код „српског грба". Плав је, висок 1·73 м. образа дугих, носа обичног, бркова обријаних. Пронађеног упутити команди.

Милисав Васић, Циганин из Ковачевца, побегао је из болнице јагодинске, где је био као притвореник првостепеног суда; однео гаће, кошуљу, шињел и папуче. Средњег је раста, смеђ, бркова густи — жућкасти, нос покупен, на левом оку има мрежу те не види. Обрва је жућкастих, косе црне. Окривљен је због крађе. Пронађеног стражарно спровести Начелству окр. моравског, с позивом на Бр. 2369. или Управи града Београда на Бр. 5767.

Лазар Максимовић, притвореник првостепеног суда за град Београд побегао је 8. тек. мес. из затвора судског Лазар је родом из Старе Србије; има 22 год. средњег раста; црномањаст, у црном оделу; по занимању је ковач. Наређује се тражење.

Мата Белан, из Брода, калфа обућарски, извршио је крађу новаца и злата своме газди Милутину Остојићу обућару из Лознице, у вредности 50 динара. Он је стар 27 година, стаса средњег, косе црне, образа дугачких, чела обичног, очију graорастих, бркова мали; од одела на себи има: на глави шешир штофани од зелене боје са пером позади, капут и панталоне од штофа беличастог, ципеле шивене. Наређује се тражење. Пронађеног спровести Начелству окр. подринског с позивом на Бр. 3711., или Управи града Београда на Бр. 5962.

ПОЗНАТ.

Жарко Ракић Вукићевић, познат коцкар чију смо слику донели у прошлом броју нашег листа, познат је од неких сељака среза звишког. Они су у слици Жарковој познали лице, које им пре неког времена измамило преко 300 динара, да им набави калупе за прављење лажног новца. Услед овога, Начелник среза звишког тражио је депешом од Начелства округа прагујевачког, да му спроведе Жарка, како би могао над њим отворити кривичну истрагу.

БЕЛЕШКЕ.

„Н. Грађанин", лист који излази у Пожаревцу, доноси у 16. броју од 22. пр. м. ово:

Познат и ухваћен. — Пре неки дан суд општине костолачке спровео овдашњој полицијској власти једно сумњиво лице. Благодарећи листу „Полицијском Гласнику", у коме је слика овог сумњивца изашла, пронашло се, да се он зове Милан Кекез родом из Кикинде — иначе лопов. Он је прикривао право име, ну по показаној слици признао је да је он тај. Одмах је притворен, јер се сумња да је какво дело крађе извршио. По слици га је познао г. Ч. Марјановић практикант полицијски и о овоме надлежног известио. Ето шта вреди супремени лист „Полицијски Гласник".

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Суду општине јаребичке. Примили смо одлуку тога суда, али је не можемо штампати из разлога, које смо навели у одговору нашем, који ће вам доставити начелник среза јадранског.

Молимо све наше поверенике, да нам у најкраћем року пошљу новац за до сада продате књиге „Полицајац". Непродате нека нам одмах врате, јер имамо поруџбина за њих из места где су већ раније распродате.

Неколико скупљача, обећали су још пре месец дана да ће послати претплату па то ни до данас нису учинили. Ми их овим потсећамо да испуне своју дужност према нама. — Ово нека и за остале. — Трошкови су наши и сувише велики, то се валда зна.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 13. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 21. МАРТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краља Милана“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, но они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Приватнима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ЛУДИЛО И ЗЛОЧИН.

Један интересан случај из Судске Психо-Патологије.

ДВА ПОКУШАЈА УБИСТВА

(Саопштено у Српском Лекарском Друштву)

од

Dr БОЈ. М. СУБОТИЋА — МЛАЂЕГ

секундарног лекара у болници за душевне болести.

(Наставак)

Начин испитивања, којим смо се у овоме послу послужили био је следећи:

Сем уобичајеног разговора са окривљеним В. при редовним, свакодневним визитама, и сем реферата, које свакодневно добијамо од болничког персонала о сваком болеснику, о његовом понашању, делању и говору, ми смо, кад смо год за нужно нашли, призивали на специјалан испит самога окривљеника В., па смо онда узели акта, читали их, и расматрали, и онда смо окривљенику стављали нужна питања. На тај начин ми смо хтели:

Прво констатовати, да ли В. у опште признаје, или не, извршени покушај убиства, који према актама треба, као такав да постоји. —

Друго смо хтели, да се оријентишемо односно његовог душевног оболења, које је такође, судећи по лекарској комисијској сведоџби од 3 лекара из окружне Ћупријске болнице, постојало бар у времену које је обухваћено у сведоџби, т. ј. од 17. авг. до 17. септ. 1892. године, (акт Начелства среза ресавског № 644. и 340). —

Треће, ми смо нарочиту пажњу обратили на то, да дознамо, да ли је и пре тога а нарочито у времену извршења покушаја убиства, био умно растројен, што је у осталом и био наш најглавнији задатак, који је ваљало решити. — О свему овоме имамо да кажемо следеће:

Поврх многих испитивања, и покушаја, да га доведемо у шкрипац са разним питањима, разлозима и објашњењима, увек смо од В. добили одговор: да се он „не сећа“, да „не зна“ нити да је на Ивка пуцао, нити да је он Ивку истргао пиштољ иза појаса. — Уз ово додаје:

„*Ја сам* **тада,** *а* **и пре** *тога, био тако збуњен, да не знам да кажем, како је све било, да шта ме питате.*“ Даље вели, да се не сећа, шта су му рекли, нити зна, да су га Ивко и још два сељака звали у суд, нити се сећа, да је он њима ма шта рекао, па ни да је рекао, да *неће да иде*, како то тврди Ивко на саслушању.

„*Памтим, вели, само то, да сам млатио шљиве, и знам да су њих тројица били дошли у мој шљивар.*“

Кад му је прочитан следећи исказ Ивков, који гласи: „ја приђем један корак ближе к њему, а В. ми на један пут извуче пиштољ иза појаса, измаче се 5 корака натраг, и упери истим да ме убије,“ В. одговара: „*ма све ово не сећам се никако, знам само да сам млатио шљиве; а и што сам знао, ја сам после у болести заборавио, јер сам дуго боловао.*“

На наше питање: „а како је могуће да ти то заборавиш?“ одговара: „Не могу никако да знам.“

На тврђење Ивково, да су га после овог покушаја убиства њих тројица „на силу испод руке“ одвели у судницу В. одговарајући на наша дотична питања вели: „*Знам да су ме* **вукли,** *али не могу да знам за што, нити да ли су ме одвукли у суд, нити знам да ли су ме уписили; или сам остао у воћњаку, или сам остао код куће, то све никако не могу да знам,* **заборавио сам све у болести;** али од како сам прездравио, ја се од тога доба свега сећам, као и свега што је пре моје болести било, а не сећам се ничега шта је у мојој болести било.“

Запитан: „Знаш ли да су те сутра дан или истог дана, после тога дела испитивали у општинском суду“? Одговара: *Не знам.* Знаш ли да су те тога дана уписали? На ово питање одговара: „*Не могу да памтим, никако не могу да се сетим ни да сам био у апсу; и* **ако** *сам знао, ја сам заборавио.*“

Ми смо на ово узели акта општинског суда из Г. и тамо смо нашли акт № 1075. од 28. августа 1891., дакле од сутра дан по учињеном покушају убиства, и из њега видимо, да је В. на саслушању казао ово што следује:

„*За што сам зват код тога суда не знам док ми се не каже.*“

Даље изјављује, да **није хтео** доћи ни на ранијих седам позива, па ни на овај осми позив с тога, што вели он: „ја нећу, да идем на позив општ. суда, а на капетански хоћу,“ *јер је вели у свађи са председником.*

Сем тога, што је најглавније он изјављује ово што следује:

„Чим су Ивко, Радојко и Радисав код мене дошли, па ми казаше: В., хајде одмах у село да идеш, и они ме позваше, и ја одмах извуко Ивку пиштољ из појаса, и у њега, Ивка, опалим. *Да ли сам га убио, то не знам,* а пуцао сам што ми је било криво, и ја овде и сам видим, да сам погрешио како за позив, тако и за пиштољ, па онда молим да ми се грешка опрости.“

Дакле сутра дан одмах после учињеног злочиног дела, В. је *признао* дело, кајао се што га је учинио, и *молио* је за опроштај.

(Напомена. За недолазак на позиве казнио га је овом приликом општински суд са 10 дана затвора.)

Сада настаје питање:

Да ли је могуће да се В. данас на овај свој исказ никако не сећа, пошто у противном изгледа, да он намерно сакрива своје успомене?

Са онолико исто права, са колико би се на пр. могло чак и претпоставити, да се В. сада, после 5 година, заиста не сећа свију појединости, које су се у оно време десиле, исто са толико права може се очекивати и то, да се свестан човек мора и може сетити шта је, бар у главноме, казао, ако ништа више, а оно би требало да зна — бар толико; је ли у опште, у то време, дело признао или није.

Ова околност, што он одмах после покушаја убиства, код општ. власти признаје злочино дело, а доцније на испитима код истражног судије и првостепеног суда, као и сада, вели, да се никако не сећа, да је то дело учинио, већ за њ, вели он, зна само по чувењу од других, — само компликује ствар, и отежава решење целог питања.

Пре свега нужно је прорачунати, да ли он има какве користи од тога, што тврди да се не сећа, нити покушаја убиства, нити свога признања код општинске власти у исказу под № 1075 од 28. авг. 1891. год.

По обичном људском схватању, може се тврдити, да ако отуд може имати ма какве користи, он сада намерно тврди, да се свога признања дела не сећа, т. ј. он симулира амнезију; али на против, ако нема користи, могло би се са пуно права претпоставити, да је заиста могуће да се свога признања не сећа.

Ако симулира, он не може имати никакве користи од тога, јер имају три сведока, који заклетвом потврђују, да је он извршио покушај убиства; то је довољно па да буде осуђен; од симулације дакле нема никакве користи.

При свем томе, што ово овако стоји, ми опет не смемо a priori, у недостатку других доказа, тврдити да он ипак не симулира.

Неопходно је нужно утврдити и то, да ли се он не сећа само учињеног злочиног дела, и свога признања, или се он не сећа и другог чега из тога времена, и то на по се, да ли се не сећа нечега, што нема апсолутно никакве везе са његовим кривичним делом, или што не може имати никаквог утицаја на само суђење дела. Јер, ако то заиста постоји, онда може бити вероватно да он не симулира, већ да се заиста не сећа и сâмог дела и свога признања.

Ми ћемо се на ово опет повратити, али пре него што опишемо своја проматрања учињена у томе смислу, сматрамо за неопходно нужно напоменути ово што следује:

У душевним оболењима постоје обично мањи или већи губици успомена.

Оно истина има случајева, да се по неки, с ума сишавши кад оздраве, до најмањих ситница сећају свега шта се у њиховој болести десило. Али ваља знати да су таки случајеви, ма да постоје, ипак ретки; они су, тако рећи изузеци од правила.

Да је тако, имамо доказа и у томе, што се највећи број оздравелих, на догађаје у њиховој болести, сећа или делимично, или се никако не сећа на појединости, при свем томе, што су свесни тога, да су били с ума сишли! Ово се мора веровати, јер то потврђује свакодневно искуство на онима, који не претстављају тако назване „судске случајеве," и који никаквог рачуна немају да симулирају, нити потребе да се своје болести „стиде," те да од „стида" намерно тврде, као да се бајаги ничега не сећају. Они говоре онако, како је заиста било.

Околност, да ли се неко лице, у чију се душевну исправност сумња, не сећа или сећа извеснога дела, које је оно заиста учинило, никако не може бити разлог, да се a priori верује, да оно симулира или не. Јер из психијатријске праксе познато је, да има умоболних криваца, и то: једних, који се свега шта су радили и урадили потпуно сећају; не само то, но они имају и мноштво разлога, и оправдања, зашто су дотично злочино дело учинили; — других опет, који се нечега сећају, а нечега не сећају; — и трећих, који се ничега не сећају. Ни у једном од ова три случаја не може бити „сећање" или „несећање" доказ, да постоји симулација или не, нити се само на основу тога може давати мишљење о урачунљивости или неурачунљивости дотичнога окривљеника.

Друго је, много значајније питање, које у оваким случајевима треба решити, а то је: постоји ли у опште душевно оболење (умно растројство, поремећење свести), или не, односно: да ли је оно у времену, када је злочино дело учињено постојало код дотичнога лица?

Да ли ће пак успомене за: „*када, како и зашто*" је злочино дело учињено, бити одржане или не, свакојако је од не малог научног значаја, и то специјално за расправљање питања о *амнезијама* (заборaву, губитку успомена) у душевним болестима, али та околност никако није довољна, нити је једини аргуменат за доказивање да ли се све то симулира или не.

Сада се морамо запитати: да ли је могуће, и да ли је у науци познато, да има оваких случајева, где се извесно лице може извесног догађаја сећати у једној прилици, а у другој не.

На ово питање, доведено у везу са нашим конкретним случајем, ми морамо одсудно изјавити, да се на основу научнога искуства не може тврдити, да није могуће, да се В. сада у истини не сећа покушаја убиства, па ни свога признања о коме је овде реч, ако се то јест може његовом исказу веровати, да је у то време био душевно болестан, или ако се доказима може потврдити да је то оболење у оно време заиста постојало.

О овоме ћемо доцније говорити, а сада да се повратимо на оно, где смо стали т. ј. где смо прекинули наше описивање шта смо чули од В., кад смо га на основу судских и општинских акта испитивали.

Наша је особита пажња била на то обраћена да констатујемо, да ли он има губитака успомена и за друге ствари, сем оних напред описаних.

У томе смислу ми смо га питали: да ли зна, када га је први пут истражни судија у Свилајнцу саслушао (25—I—93.); зна ли, шта му је том приликом казао, а нарочито да ли се сећа, да је молио истражног судију да добави лекарску сведоџбу од окружне Ћупријске болнице, да је у Ћупријској болници у 1892. год. боловао, у којој је констатовано да је тада био душевно болестан, као и то, да се он том приликом тиме баш и бранио — он нам одговара, да се и тога никако не сећа.

У самој ствари издата лекарска сведоџба њему може бити само од користи, па се он том околношћу не служи, но вели, да нам све прича онако, како, и у колико се чега сећа. Нема никаквог разлога да ово симулира, јер зашто да симулира оно, што иде њему самоме у прилог!?

Упитан, када је био у болници Ћупријској, одговара: „Памтим, да ме је отац одвео у Ћупријску болницу у оно време кад сам боловао, а не знам ни месец ни годину кад је то било, јер сам ја то заборавио у болести." Даље вели, да не зна шта је радио у болници, а сећа се само толико да му је у болници било боље, мало лакше, али му се, вели он, после код куће болест опет погоршала.

Ко симулира душевну болест, лудило, тај увек претера, преврши меру, да би себе само што луђим представио. То и јесте оно, што се са типусом душевно болесних, и њиховим симптомима никако не слаже, и што варалицу као симуланта проказе.

Ако би овај човек хтео лудило да симулира, нама се чини, да би он данас о себи причао онако какав се онда, када је у болници био, представљао, он би се трудио, да буде веран и доследан својој симулацији, јер би иначе и сам знати морао, да ће се она одмах открити.

На против, овај човек не уме тако рећи ништа да прича о своме боловању у Ћупријској болници, а оно је било доста занимљиво, како се из сведоџбе види. —

Кад смо му прочитали његов исказ из тог саслушања (од 25.—I.—93.), не казав му при том, кад је, и где то говорио; па кад смо га запитали, зна ли, да је он то говорио, где и када, он нам је одговорио овако: „може бити да сам ја то говорио; било ми је тада, може бити, лакше, па сам знао да говорим. Али, ја се не сећам, нити да сам ја то говорио, нити знам где и када."

Пошто вели да ово не зна, то да се уверимо, да он може бити ово не чини из неког рачуна, и какве задње намере, ми смо му одмах ставили следеће питање: да ли је кад год за ону ствар, за коју вели, да по чувењу зна, да се у опште десила, пред ма каком влашћу и законом одговарао, где, када и пред ким — одговорио нам је без околишавања и дугог размишљања: „Да се сећам да сам ишао маја и јуна месеца 1894. године у Ћуприју код окруж. првост. суда, те сам одговарао на тужбу државног тужиоца, пре те године не знам да сам позиван код власти на одговор, нити знам да сам давао какав било одговор. Не сећам се, вели, да ја икад нисам отишао на позив општинског суда."

„Може бити да су ме у мојој болести више пута звали да одговарам, — али ја то не памтим; ја се сећам само на ово што сам рекао, као и на позив за у суд на претрес и то: саопштили су ми позив новембра, а суђење је било 16. децембра 1894. године.

Истина је, да се он 16. маја 1894. г. у Ћуприји потписао на судском акту № 8195., да му је т. ј. саопштено решење о стављању под суд.

Тако исто истина је, да је 20. јуна 1894. био у суду, у Ћуприји, кога му је дана саопштена тужба државног тужиоца од 3. јуна 1894. акт № 9159.

Тога дана саслушан изјавио је: „да су га ондашњи кметови *збунили* са њиховим *грубијанским поступцима* према њему, јер су га свуда и на сваком месту *гонили*, те му *тиме пореметили памет*, са чега *чешће пута дођу му и такви моменти да ништа не зна шта ради*." У томе смислу позива се на лекарску сведоџбу из Ћупријске болнице и на сведоке.

Неопходно је нужно са овим исказом упоредити онај његов први исказ од 25.—1.—1893. пред истражним судијом, који гласи: „Није истина да сам ја пуцао на тужиоца, већ су тужиоц и остали тукли и вукли мене, *а да ли сам ја пуцао на тужиоца не сећам се.* Сем тога, ја сам био тада *душевно болестан* и спроведен сам у Ћупријску окружну болницу, ту су ме прегледали три лекара, и нашли су да сам тада заиста био болестан, па могуће, да сам у томе наступу те болести и пуцао на тужиоца. *У осталом ја ћу у што краћем року донети уверу од окружне болнице* о моме здрављу у то време кад тужиоц вели да сам на њега пуцао.“ —

„Имам да наведем и то, да су председник општински М. Ј., писар М. Ј. и Ј. М. стриц моје жене највише *гледали да ме раздвоје од жене, за то само, веле, што сам душевно болестан, па су ми тим својим гоњењем и вичењем као лудог, још више допринели те сам постао у то време болеснији*“.

Оба ова исказа једнолика су, те нема никаквог разлога да се једнога сећа (од 20. јуна 1894.) а оног другог не сећа (од 25. јануара 1893.), т. ј. он отуд не може имати никакве стварне користи. Он би, ако би хтео да симулира, имао толико исто разлога да тврди да се не сећа ни овог другог саслушања од 20. јуна 1894., са колико то тврди, да се не сећа испита од 25.—1.—93.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(наставак)

В. О фалсификовању печата.

Како има разних врста и начина, да се печати фалсификују, то је и питање о тој опасној радњи од веома велике важности. Понајчешће се фалсификују печати оних надлештава, која издају исправе радничкој класи, и која потврђују њихове пријаве и отпусте код појединих газда, где раде.

Таке фалсификоване радничке исправе, пријаве и отпусти, као и сами лажни печати, којима су они утврђени, имају недогледних и веома штетних последица по друштвени живот и јавну безбедност. Прави лупежи, који се дочепају таких исправа и печата, не служе се њима само да избегну казну, кад се ухвате у нераду или скитњи, већ их употребљавају и за опасније цељи, које директно стоје у вези са злочиним делима. Често бива, а и бивало је, да понеки лупеж на тај начин ступи у службу код каквога газде, кога намерава да похара. Покаже само своју лажну исправу, из које се види, да је већ у таквој служби био, и да је свакад на „потпуно задовољство“ служио, па „на свој сопствени захтев“ отпуштен. Не примети ли дотични газда, да је исправа лажна, он га прима у службу, а за тим осети од тога и штетне последице по њега и његову имовину.

Сем наведенога, таке исправе служе лупежима за доказ, да имају своје стално пребивалиште. Учини ли какав лупеж неку крађу, похару, или ма какво злочинно дело, па му испадне за руком, да га бар за прво време не ухвате, он се онда постара, да прибави себи радничку исправу са лажним печатом, која гласи на какво удаљено место од онога, где је злочинно дело извршио. А ако се почне на њега сумњати, да је он кривац, онда показује сасвим наивно и слободно ту своју лажну исправу. Понеки органи власти задовоље се тиме, и оставе га на миру, а он за тим заварава траг на већ уобичајени начин. С тога препоручујемо свакоме иследнику: да сваку радничку исправу најстрожије и најтачније испита т. ј. да онда, чим и најмање што на њој неисправнога примети, или посумња у правилност њену, одмах све и сва употреби, да дозна, е да ли је дотично лице, код које се така исправа нашла, доиста у ономе месту родило, које је у исправи означено.

При испитивању тога, има више разних момената на које ваља своју свеколику пажњу обратити. Најважније је за неискусног иследника, да у појединим приликама не поклони одмах вере ономе изразу: „да је верно и поштено служио“, што обично у радничким исправама, или отпустима стоји. Поред тога скитница се може лако познати и по његовом погледу, и осталим особинама. Он има нарочите манире у држању и у говору, који га одмах издају за скитницу, а не за сиромашнога радника. Већ се и по самим рукама такова индивидуа може опазити, да није радник, који је силом околности остао без посла, но да је права правцата скитница, која живи од превара и осталих прљавих дела. Добије ли иследник убеђење, да је неко лице скитница, или лупеж, и ако има исправу, он онда треба да га претресе, не би ли нашао код њега на лажан или фалсификован печат. Ако га не нађе, он треба одмах да нареди трагање за проналазак овога, а у исто време, да се извести на свима местима: да ли је доиста то лице тамо било у послу, као што је то у исправи поменуто.

Што ће тако иследнику неко лице постати сумњиво, ако у његовој исправи нађе, да се оно бавило разноврсним пословима, и у местима, која су једна од другог јако удаљена. Права скитница не може одмах и по својој вољи да одреди себи струку рада. Она мора да се задовољи оним, што му прилике пруже, и до какве у опште исправе доћи могу. Тако се н. пр. често дешавало, да су код понеких скитница нађене разне лажне исправе, и са лажним печатом, из којих се могло видети, да су на једном месту били касапи, на другом лончари, на трећем рудари и т. д. У свакој исправи стајало је, да су у свом послу били: „вредни, способни, одани, и да су на свој захтев отпуштени“.

Хоће ли иследник у таким приликама да дозна праву истину, и скитницу у клопку да ухвати, то треба он пре света из овакве путне књижице да испише сва места где је био. Затим да прибележи време, где се и колико бавио. Најзад, да узме у руке мапу, те да од прилике види, како је и у ком правцу путовао. Кад све то учини, онда треба дотичнога да позове, да исприча ток његовог путовања. Ако је онај у ком од тих места био, он ће то знати да покаже. А ако пак није био, он о њему неће умети ништа ни да покаже, те ће према томе бити одмах у лажи ухваћен. То је једно опште правило у таким приликама. За тај посао, није иследнику више потребно до само пола сахата, а и сам посао не задаје му никаквих тешкоћа. Поступи ли пак тако, то ће се уверити, да ће врло брзо до жељеног резултата доћи, јер ће и само дотично лице, које се испитује увидети, да се ствар узима озбиљно, па ће најзад све, па и сам фалсификат признати, само да испитивање иследниково скрати.

На многим печатима наших општинâ, може се приметити, да сва слова на њима, нису добро нарезана. Наравно, да се то на сваком отиску да лепо видети. Али и поред свега тога, таки печати, утиснути на појединим исправама, не морају бити сумњиви, нити их иследне власти требају за такве да сматрају. Али ту има нешто друго на шта треба сву пажњу обратити. То се састоји у овоме: Ако н. пр. у каквој општини постоји какав печат, који има ма какав год недостатак, то ће се тај недостатак на свима отисцима те општине лепо видети. Деси ли се пак, — а то код нас често пута бива — да некоме, а нарочито иследнику, дође до руке каква исправа дотичне општине, па на њој примети утиснути печат, који нема никаквих недостатакâ, онда треба знати, да је исправа фалсификат. Фалсификат је за то, што је неко из користољубља дао за себе нарезати други печат, који нема оних недостатака као онај оригинални.

Поред наведенога, важно је напоменути и ово. У нас има више општина, које носе један и исти назив, а постоје у разним окрузима и срезовима. Тако, дакле, општине имају свака за се и свој општински печат, на коме у наоколо стоји нарезано само: „Суд општине Н.“ и више ништа. Према томе, ако у земљи имâ две, или више општинâ са једнаким називом, то ће оне имати и печате са једним и истим називом. Отисци њихови гласиће подједнако, а разлика између њих неће се моћи запазити. Разуме се, да према таким околностима, може лакше и фалсификата бити, нарочито на сточним пасошима, путним исправама и т. д. Неко може нарочито за се да даде направити такав печат, па га по својој вољи употребљавати у местима, где за добро нађе, и где мисли, да нема опасности да ће бити ухваћен. Вредно је споменути, да би на таким печатима општинским, које носе један и исти назив, требало да стоји нарезано: суд општине Н. среза Н. па ако је могуће и округа. — На тај начин би се лакше могло дознати: где је и у којој општини издата поједина исправа, пасош и т. д., а тамо би се лакше могло ући у траг и могућим фалсификатима.

Сем до сада поменутога бива и то, да се на понекој исправи може опазити фалсификат по рукопису и ортографији. Дешавало се, да је рукопис на извесној сведоџби, и онај на званичној потврди њеној, био један исти. Исто тако, да је званична потврда писана изврнутом руком, што је, разуме се, иследнику морало дати повода, да у исправност исте посумња. Да ће какав занатлија при издавању сведоџбе своме млађем писати рђавим рукописом и чинити ортографске погрешке, као и да ће какав сеоски кмет, при потврди те исте грешке чинити, то је са свим појмљиво. Али да се такве грешке десе на сведоџбама, или другим исправама, које издају интелигентни трговци, фабриканти и т. д., то се неда замислити. С тога треба иследник сваку такву исправу, која му до руке дође, савесно и брижљиво да испита, фалсификат да ухвати, а виновника подвргне строгој и заслуженој казни. (наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Последице немања тапије.

Ми смо у једноме од пр. бројева, 1897. г., нашега листа навели, како је потребно, да се сваки сопственик непокретног имања, на то своје непокретно имање убаштини. Дакле, сваки без разлике треба да има тапију на своје име, т. ј. да га и надлежни судови на исто имање утврде, и онда ће се избећи излишне парнице које се стварају око заузећа и отимања безправног имања. Онда сопственик то имање може и продати кад хоће.

Ми ћемо овде навести један случај, из кога ће се — како општински судови тако и полиц. власти, а нарочито сопственици непокретних добарâ — уверити, да је наш напис у горњем броју „Полиц. Гласника" био одиста оправдан, односно препоруке, да се сопственици на иста имања убаштињавају:

„Н. Н. земљоделац из Влашке, у ср. космајском окр. подунавском, на протоколу код првостеп. суда беогр. за округ подунавски, поднео је тапију од свога имања, званог „Њива у Лугу", потврђену судом општ. влашанске и начел. ср. космајског. Том приликом изјавио је, да је ово имање, које му је остало од оца поч. Н., продао Н. Н. из Влашке, па је молио суд, да пренос уважи и тапију потврди. Поднео је и уверење у смислу §. 471. грађ. суд. поступка да му, сем овог имања, остаје још довољно земље према овом законском наређењу, те да продају овог имања може извршити.

Он је испунио све формалности. Поднео је све, што се до сада захтевало, е да би се пренос на другога могао извршити. Али, првостеп. суд беогр. окр. подунавског одбио га је од овог тражења преноса са разлога:

„Прописом §. 295. грађ. закона, да ко отуђи какву непокретну ствар, треба да буде њен господар — сопственик. Из поднете тапије види се, да општинска власт као не надлежна тврди, да је горе речено имање сопственост — молиоца — Н., а међутим, из саслушања молиочева види се, да му је ово имање остало од оца пок. Н.

Како молиоц ничим не доказује, да је ово имање њему остало од оца, и да је он — продавац — једини наследник свога покојног оца, а међутим, и сам признаје, да му није могуће такав доказ набавити, па једно с тога, а друго и за то, што *општински суд није надлежан да утврђује, ко је чији наследник*, кад постоји неспорни судија, при окружним судовима, као надлежан за места умрлих — завештача — коме је дужност, да распоредним решењем оглашује наследнике каквог умрлог старешине породице, то се на основу изложеног молиоц и продавац Н. од горњег тражења, на основу §. 178. грађ. суд. поступка, као недоказаног и неумесног одбија.

По жалби Н. Касациони суд у свом II одељењу 12. фебруара т. г. № 1263. нашао је: да је горње решење првостеп. суда на закону основано и за то га је за снажно прогласио."

Одбијен је од тражења преноса тапије на купца само зато, што нема доказа о својини.

Ето, то су последице немања тапија.

Продавац се није претходно на своје имање убаштинио, дакле, није постао сопственик тога имања пре траженог преноса, и сада, само зато, што нема доказа о својини, суд је нашао: да се пренос не може вршити.

Правилан је овакав рад првостепених судија, и он је заиста за похвалу. Бележећи овај случај, ми у исто време и овом приликом напомињемо, на првом месту општинским властима, да упућују своје грађане, да се сваки на своје имање убаштињава, те да се једном и код нас сопственици имања виде са уредним тапијама у рукама; да се види, на основу кога права притежавају они то своје имање, и на који су начин дошли до њега, и са тако уредним тапијама, може се и пренос вршити без икаквих сметња.

До сада је практиковано у целој земљи, да се тапије потврђују на просту изјаву општинскога суда у њеној потврди; да је продавац једини господар и сопственик имања које продаје, али се сада приступило правилнијем преносу и потврђивању тапија. То је не само за судове било од велике потребе, већ је било од велике потребе и користи и за самог продавца па и купца, који се тада нема бојати, да ће се у времену преноса тапије пријављивати какви сродници доказујући, да и они имају удела у продатом имању, око чега су се обично и нарађали излишни спорови.

Дакле, треба објашњавати свакоме, који тапије од свога имања нема, да се на исто што пре убаштињава, јер ће се само тако избећи неприлике које се због тога обично и дешавају.

Овај и овако правилан рад ових судија, држимо, да ће прихватити и остали судови у земљи, јер не само што су ове судије нашле: „да је приликом преноса имања потребно, да неко од продавца имања мора бити сопственик истог, па да га тек тада може отуђити," него су и судије највишег суда у земљи нашле: „да је овако тражење умесно" и за то су га одобрили.

Још једном велимо, да су судије првостепеног београд. суда округа подунавског, које су овај предмет решавале, добро схватиле закон и законска наређења а тако исто и своју дужност. Дакле, убаштињавајте се ви, сопственици непокретних добара који немате тапије од тих добара. Поводом овог случаја, у идућем броју изнећемо потпунију формулу уверења, које суд тражи, те да би се пренос могао одобрити.

О УСИНОВЉЕЊУ.

(свршетак).

II. Усиновљење малолетног детета које припада другој вери, а по пристанку родитеља.

Уговор о усиновљењу.

Закључен између нас доленотписани на следећи начин:

1). Ми потписани Шандор и Елиза Вајц из Франштала у Аустро-Угарској, по сада овде живећи, дајемо под своје наше рођено дете Ему, која је рођена, 3. јануара 1890. год., у селу Франшталу у Аустро-Угарској, и крштено по обредима вере римо-католичке, — Алекси Филиповићу, абаџији из Ваљева и његовој жени Марији, и то без икаквих услова и изузећа, онако, како прописује § 137. грађ. закона, то јест, да се оно, у свему равна, њиховој осталој деци, ако их имају, или их буду имали.

2). Ема ће се покрстити и прећи у православље, и са новим добивеним именом узеће и презиме својих нових родитеља Алексе и Марије, а од тога дана и потврде овога уговора, ступа у сва права и дужности према својим новим родитељима, које прописује § 138. и 139. грађ. закона.

3). Ми, Алекса Филиповић абаџија из Ваљева и жена ми Марија, признајемо, да смо од Шандора и Елизе Вајц, узели под своје њихово дете Ему, на овај начин, како је то у првој и другој тачци овог уговора условљено и обећавамо, да ћемо са овим нашим усвојчетом, онако поступати, као што поступа сваки родитељ са својом рођеном децом.

4). Од овога уговора не може ни једна страна без законих узрока одустати. Уговор ће се законо и судски потврдити и по један предати уговарајућим странама.

Уговарачи:

25. септембра 1897. г.
Ваљево.

Шандор Вајц
Елиза Вајц
Алекса Филиповић
Марија Филиповић
из Ваљева.

Овај чин усиновљења, а и покрштење Еме, кћери Шандора и Елизе Вајц, која је на крштењу добила име Катица, извршио сам данас по правилима наше свете православне вере у цркви ваљевској храму Х.

26. септембра 1897. г.
Ваљево.

Парох ваљевски,
Н. Н.

Да су Шандор Вајц и Елиза његова жена из Франстала, но сада овде живећи, и Алекса Филиповић и жена му Марија овд. које подписани члан суда, лично познаје, садржину овога уговора, и на њему подписе, за своје признали пред овим судом, и да је стављени печат црквени и надлежног пароха истинит, суд општине ваљевске тврди, с тим, да противу овог усиновљења нема ништа, нити стоје какве законске препреке на путу.

Такса је за потврду наплаћена.

№ 5843

26. септембра 1897. г.
Ваљево.

Члан суда
општине ваљевске,
Н. Н.

Следује потврђење неспорног судије првостепеног окружног суда.

III. Усиновљење пунолетних лица.

Уговор о усиновљењу.

Закључен између долепотписаних на следећи начин:

1). Ја, Димитрије Петровић пиљар овд., остарио сам. Са мојом женом Агнијом, немам порода, а жеља ми је да своје имање оставим лицу, које би ме називало оцем, неговало у старости, пристојно сахранило по смрти и паметно употребило наслеђе. Ради тога, познавајући врло добро Катарину, удову поч. Петра Милетића бив. овд. обућара, која је подуже време провела у мојој кући, и пошто сам се уверио о њеној часности и доброти, узимам је под своје на место моје кћери без икаквих услова и изузећа § 137. грађ. закона.

2). Ја, Агнија ж. Димитрија Петровића пиљара, придружујем се овој одлуци мога мужа о усвојењу Катарине и примам је за своју кћер, обећавајући, да ћу јој бити права мати, као и моме рођеном детету.

3). Ја, Катарина, удова пок. Петра Милетића бивш. овд. обућара, са благодарношћу пристајем, да будем место кћери Димитрију Петровићу и жени му Агнији са дужностима, које ми налажу прописи § 138. и 139. грађ. закона и добри обичаји. Пунолетна сам. Својих рођених родитеља немам. Не стојим у изузећу § 140. грађ. закона према моме поочиму и помајци за за усвојење, о чему подносим доказе.

4). Оваква два равногласна уговора надлежно и законо утврђена, биће код уговарајућих страна.

2. децембра 1897. г.
Обреновац.

Димитрије Петровић, пиљар.
Агнија уд. Димитрија Петровића
Катарина уд. поч. **Петра Милетића**
сви из Обреновца.

Долази оверење свештеника и црквени печат.

Потврда суда општинског.

Потврда судије за неспорна дела надлежног окр. суда.

Уговор о усиновљењу.

Пошто подписанима не стоји на путу, ни једна од законских сметња, за закључење уговора о усиновљењу, на име: пошто смо исте вероисповеди, а разлика у добу старости између усвојитеља и усвојенице, већа је од оне, коју предвиђа као најмању § 140. грађ. закона, и како се усвојитељ не налази у задрузи, а усвојенице су пунолетне и добиле су одобрење своје матере, закључујемо следећи уговор:

1). Ја, Петар Јовановић, чиновник у пензији узимам место кћери: Персу, која је рођена 16. марта 1873. год. и Аницу, која је рођена 28. августа 1868. год., кћери Милеве Ковачевића, удове овд., под условом: да оне приме име моје породице — (презиме).

Све дужности мојих поћерки своде се на то, да ме поштују и чувају до моје смрти, а оне од данас ступају у сва права и дужности према мени, као новом родитељу, како то прописују § 137., 138. и 139. грађ. закона.

2). Ми, Перса и Аница Ковачевић, примамо се овог усиновљења у свему, као што је у првој тачци овог уговора изложено.

3). Ја, Милева Ковачевић, удова, одобравам ово усиновљење, као рођена мати Персе и Анице.

4). Оваква три равногласна уговора надлежно и законо потврђена, даће се уговарајућим странама.

Уговорачи:
Петар Јовановић, пензионар.

6. јануара 1898. г.
Неготин.

Перса }
Аница } **Ковачевић.**

Одобрава уговор о усиновљењу мати:
Милева Ковачевић, удова.

Долази оверење свештенака и црквени печат.

Потврда суда општинског.

Потврда судије за неспорна дела првостепеног надлежног окружног суда.

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ.

* * *

— О, госпођо М. љубим руке, како сте?...

Упитана стаде на тротоару најлепше улице крагујевачке, баш до самог „Хотел-Такова". Загледа се у непознатог господина.

— Збиља ме не познајете?

— А, гле, ти си Никола?

— Ја сам.

— А од куд ти у Крагујевцу? Шта је с тобом, давно те нисам видела?

Никола се обазриво окрену.

— Пођимо мало, госпођо, па ћу вам путем казати нешто, што не сме други знати...

И они пођоше горе идући „талпари"...

Слика II.

— Знате — говорио је госпођи у поверењу Никола — ја сам секретар Министарства финансија. Имам поверљиву наредбу, да изненада прегледам окружне и среске касе. Баш сам, мало час отуда приспео. Хоћу да останем непознат. — Знате, какве се ствари раде изненада, на пречац... Лупам главу, где ћу да одседнем?... Ако одем у кафану, знаће се... Цела ће чаршија сутра већ шућорити о мени и моме раду... Мислим се, кад би за који дан, у каквој приватној кући, на пример —

— Драге воље... за што не! Та ти си наш познаник из давнина. И ја, па и мој покојни муж, сматрали смо те увек као и своје рођено дете. Истина, стан нам је доста мали, али за неколико дана...

— Хвала госпођо. Бићу вам вечито благодаран. Што би плаћао у кафани то ћу вама....

— Молим, молим... Можемо одмах тамо. Баш сам и ја пошла кући.

И они се обоје упутише у стан добре г-ђе М.

...Никола се уселио у стан. Беше расположен и разговоран. Нарочито је своју пажњу обраћао госпођиним — ћеркама. Њима је много о себи причао.

— Ја сам на врло важном положају. Министрова соба одма до моје. Само нас деле стаклена врата. Чим какав странац дође он тек мене зове. Без мене не може маћи. Сва писма, сва кореспонденција, цела поверљива архива у мојим је рукама. Кажем вам, ја уживам код Министра велико поверење. Ето, јуче, позва ме он и рече: Г. Никола, извештен сам, да има много неправилности код окружних и среских каса̂. Спремите се на одмах на пут. Где год нађете за „сходно" ви вршите преглед, па ме најбржим путем извештавајте. Колико вам буде новаца требало, узимајте из касе онога места, у коме преглед вршите. Само — насмеја се Министар — морате књигу вашу оставити, јер им неће на ваш издатак признати без књите... И ја прснух у смех. Тако добар, тако љубазан. Рекох му: оставићу и две и три, само да не „оскудевам"... Ето, вид'те, тако ја и Министар... И сад сам прво овамо дошао. Мислим, Крагујевац је велика варош, много надлештва, па много и задаци. Дај да почнем прво с Крагујевцом. Па, тако, сад сам ту. Ала ће „казначеј" избечити очи кад му сутра запечатим касу.

— Зар ћете запечатити касу? упита старија плавуша са неким особитим интересом.

— Да како, и главну и резервну. Само молим, ћутите, морам ово тајно радити. Нико не треба да зна да сам овде. Ха, сад се сетих. Ни сутра не могу касу запечатити. Замислите, заборавих да понесем пуномоћије. Остало ми је на столу код г. Министра. Но, он ће ми одмах испратити. Јавићу му данас поверљивим писмом да сам овде. Па нећу ни да хитам. Хоћу из далека да мотрим чиновнике, како се „опходе"; како живе, колико троше; јесу ли им жене луксузне...

— Зар и то?

— Па да боме. Тако могу тек да оценим: колики им је приход а колики — расход.

— Но, ви сте прави враг, насмеја се плавуша. Тешко сиротим чиновницима кад им ви у госте дођете.

Тако је Никола провео у овој честитој кући неколико дана. Ретко је где одлазио. У тој је кући и ручао и вечеравао. Добра госпођа М. веровала је његовим речима. Она је познавала њега још за живота свога пок. мужа К. који је — погинуо пре десет и више година. Никола је тада био дете.

— Вид' те децо, рече г-ђа М. својим ћеркама, ово је тај Никола, о коме сам вам толико пута говорила. Израстао, па читав човек. Сад је секретар у Министарству финансије. Лепо Бога ми. Само, синко, чувај место и старај се, да будеш честит, као што су ти били и родитељи.

Никола је са неком побожношћу слушао речи г-ђе М. Он се у доколици својој највише забављао са старијом ћерком која беше живе и веселе нарави.

Тако је то трајало неколико дана. Једном дође Никола из вароши. Беше нешто намурен.

— Шта ти је, те си тако нерасположен? упита га госпођа М.

— Јутрос сам запечатио касу у Начелству, а заборавих да узмем пара̑ аконто моје дијурне. Сад не смем одпечатити касу, док прво књиге не прегледам а и сва новчана документа. Ал' ту ћу пробавити најмање 7—8 дана. Мрзи ме да узајмљујем од Начелника или „казначеја". Одмах ће од мене тражити за то услуге. А ја то не смем да учиним. Шта! Зар ако нађем какву неисправност, па да то забашурим за љубав неке позајмице? Не, то нећу учинити за живу главу. Моја чиновничка заклетва то ми забрањује.

— И немој, рече г-ђа М. којој се допаде ова тачност и савесност Николина. Ја сам баш јуче примила нешто мало на име издржања. Ако ти могу бити на услузи са 40—50 динара, даћу ти их.

— Па и не треба ми више. То је док само не отворим касу, а после биће пара... Знам да ценим све ово, госпођо М. И ви ће те видети. Бићу кавалер...

Добра г-ђа М. даде му 50 динара у банкама. Никола за тим оде у варош, да се како вели, нађе са „казначејом" те да се споразуме с њиме о прегледу новчаних докумената.

Чим је Никола отишао, уђе у собу старија ћерка г-ђе М.

— Мајко, молим вас, да ме спасете овог напасника. То је гадан, одвратан човек. Он ме напада...

И она исприча мајци неке врло непријатне ствари.

Г-ђа М. задрхта од љутине. Једва је чекала да се Никола из вароши врати. Кад је он дошао, беше у кући прави лом. Г-ђа М. гневно викаше:

— Срам те било! И ти си секретар Министарства! И ти си ми образован човек! Чекај само, отићићу после подне код начелника, па ћу се жалити! Примила га ко сина, а он напада на моју ћер! Шкандал!

Никола се поче бранити, али је одмах прозрео, да је „ситуација" врло озбиљна. За то је био решен на једно. Под изговором да ће и сам у Начелство, он у ствари оде и погоди кочијаша. Нико није знао на коју је управо страну отпутовао.

Кад се г-ђа М. пријавила Начелнику и саопштила му целу ствар, видела је, да је Никола лагао и да је она постала жртва његове преваре.

Ето, то је био опет тај исти Никола Милојевић. Он вара и пријатеље, и познанике, и рођаке, учитеље па и свештенике. Он вара све из реда. Пред његовим очима стоји само корист, а пред њом опет падају сви други обзири. Молимо наше читаоце да поклоне пажње овим нашим саопштењима о њему, јер ће у њима наћи врло занимљивих епизода и врло пикантних ствари, које ће бити од користи свакоме, пошто ће из њих видети, с каквим се сретствима служе овакве фине и препредене варалице, као што је овај Никола. (Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Живојин — Жика — Ђорђевић, звани „Пижа".

— Пошто ови прасци рођаче?

— Па, к'о што сам ти казао газда!

— Много је.

— Јок, славе ми, дајем их, 'нако, што је сутра бадњи дан, па ми треба хитати. Знаш, ја сам подо око Јасенице, ја̂...

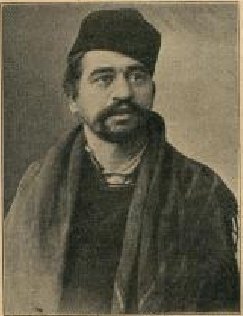

Тако је говорио сељак са једним омаленим човеком, старим око 34 године, кога је назвао „газдом"...

Док је тај „газда" загледао прасце, дотле је жандарм Шуњевић посматрао „газду" и попреко и уздуж.

И таман да „газда" „пазари" са сељаком, а жандарм пред њега!

— О, Жико, ту смо! Ајд' са мном.

— Куда?

— У кварт.... На твоје старо место у — „глављачу"...

Сељак зин'о од чуда, како то жандарм вели једном „газди". И Жика, ко мала невеста, пође са жандармом у кварт палилулски.

То је био тај Жика звани „Пижа", веома опасан лопов и вешт кесарош. Он је два пута био осуђиван. Једном, 1883. год. осудио га нишки првост. суд на годину и по дана затвора због крађе, коју је извршио некоме трговцу из Ниша. Други пут осуђен је од стране првостеп. суда за вар. Београд на 10 година робије, опет због крађе, коју је извршио једном овд. телеграфисти. Од ове друге осуде издржао је 5 и по година а остало му је опроштено. После те осуде, „Пижа" се — како са̂м вели — повукао са поља „опасних крађа̂" и сав се предао само једном послу — *сечењу* кеса по вашарима. Овај занат, мора да је на робији добро испекао, јер, од како је пуштен са робије, није никако пао у „клопку", сем оног горе случаја, кад је оно пред Божић, на „марвеном тргу" прасце пазарио. Пошто је издржао 10 дана затвора, на који га је тада осудио кварт палилулски, буде протеран у Крушевац.

Вредно је овде прибележити, зашто је „Пижа" рескирао да дође у Београд. Он се није зажелео Београда нити својих старих другова, већ су га са свим друге побуде покренуле, да овај пут предузме. Тада су железницом дошли у Београд многи обвезници. „Пижа" се међ' њих помешао. У своме сељачком оделу изгледао је, као да и он иде на вежбу. Он је планирао: ово могу добро опашуљити, а ако ме ко у Београду и позна, мислиће да сам и ја обвезник. Али се преварио у рачуну, јер „камилар једно, а камила друго". [illegible] „Пижу" ухвате и затворе, па сада још и протерају. Где је сада овај

„трговац“ не зна се. Ал’ што се поуздано зна то је, да он и сада где год ради свој „занат“, а чим вашари наступе, он ће га тако развити, да ће власти с њиме имати пуне руке посла. Сељаци и трговци нека добро од њега чувају своје кесе. Да би га могли познати, ми смо му ево и слику донели. — Родом је из Крушевца.

Жика Ванић — Алексић „Крагујевчанин“, лопов.

— Зар брилијанти?

— Прави. Светле се ко сунце!

— Па, понуди каквоме господину, то само могу господа платити.

Тако је говорио Коста „самсар“ некоме човеку, који му је показивао једну кутију, у којој беху неколико комада прстења.

Тај трговац беше овај Жика, а прстење, разуме се, да је било лажно.

Жика је препредени лопов и коцкар. Родом је из Крагујевца, па га за то и зову „Крагујевчанином“. До сада је два пута судски осуђиван. Први пут 1887. год. на годину дана затвора, а други пут 1889. г. на осам година робије. Оба пута због опасних крађа. Од како је осуду издржао живи у унутрашњости и то махом у Крагујевцу. Прошле године у Децембру месецу, дошао је био у Београд. Тада је нудио на продају оно „брилијантско“ прстење, али је одмах ухваћен. Пресудом кварта палилулског осуђен је био на пет дана затвора и на прогонство у Крагујевац. — Он је стар 39 год. Зна занат берберски, али га је давно напустио. Средњег је раста; плав, рован у лицу. О њему се сада ништа не чује. Ако опет где год не продаје „брилијантско“ прстење? Ко ће то знати. Но свакако, треба га се чувати.

Адам Чојкић из Породина, опасан лопов.

— Ама ухвебаћу ја тога лопова, што ми једнако краде кукуруз, — говораше Алекса Видуљевић тежак из Породина у срезу моровском, једне ноћи, између 30. и 31. Јула 1897. год.

Алекса се пажљиво приближавао своме кошу. Собом је носио и пиштољ. Дошав већ близу места, он чу шуштање кукуруза. Погледа на врата од коша и спази, да су иста отворена.

— Мора бити, да је неко унутра, говорио је Алекса сам собом, јер сам пред ноћ ова врата затворио, и где сада, неко их је отворио.

На прстима дође до отворених врата. Погледа унутра, и спази једног човека, који лупа џаком о под да се кукуруз слегне.

— Ко си ти? повиче Алекса и испали пиштољ у правцу где је оног човека спазио.

Непознати човек сруши се на земљу. Алекса претрну од страха. Но на једанпут непознати се диже са земље и нађе бежати. Алекса се нададе за бегунцем. Стигао га је на по пута и онако на дохват удари га пиштољем по глави. Но непознати јурну свом снагом унапред и нестаде га у помрчини.

Алекса престаде даље да га гони. Врати се кући где затече неколико својих суседа, који се на пуцањ скупише да виде шта се догодило. Алекса им исприча догађај. Сви се упутише с њиме кошу, да исти разгледају. На земљи нађоше једну шубару, а у кошу џак, у коме беше више од половине кукуруза.

Сутра дан, Алекса пријави ову ствар општинскоме суду и показа нађену шубару. Многи утврдише, да је то шубара *Адама Чојкића.*

Послаше одмах по Адама али му кућу нађоше затворену. Упиташе брата жене Чојкићеве: где се сада Адам налази. Овај рече, како је Адам са женом отишао у Бобово да се лечи јер је рањен.

Полицијска власт поведе истрагу. Телеграфским путем упита општ. суд у Бобову: да ли се тамо налази Чојкић, и доби одговора, да се он налази на лечењу у болници ћупријској.

Пошто је Адам оздравио, спроведен је полицијској власти. Он је одрицао ово дело. За ране вели, да му их је сам Алекса нанео приликом једном, кад га је с неким још у друштву пресрео и напао. Из пиштоља ранио га је у ногу а после су му батином главу разбили. Тако се бранио овај лопов, али се није могао одбранити. Кад је спроведен суду, порота је нашла да је крив и државни суд осудио га на 12 година робије у тешком окову и на три године полицијског надзора. Ову је пресуду оснажио и Касациони суд. Адам је спроведен на издржање казне 20. Јануара ове год. Да поменемо о њему још и то, да му је ово друга осуда, јер је и раније био осуђен на три године робије у лаком окову због крађе стоке. — Адам је стар до 50 година. Писмен је. Ожењен и отац петоро деце, од којих му је женско дете најстарије 15 година. Имовног је стања приличног, јер има преко 10 хектара. — Ова слика приказује тога лопова.

Пантелија Јовановић, из Дубнице — крадљивац стоке. Оригиналан је ово крадљивац. Да у кратко опишемо његова потоња дела.

Јула месеца прошле — 1897. год., Пантелија оде у Ждрело, срез хомољски, (јер му је оно место рођења, а у Дубници је досељеник), код неког свог рођака. Том приликом — 29. ист. месеца — са салаша Јована Јанковића украде 4 брава оваца; отера у Дубницу и даде их на чување некоме Стевану.

Јован је трагао за покраденим овцама и тек 12. септембра исте године нађе их у Дубници код Стевана Павловића. Јован се одмах упути у Свилајнац и достави ово полиц. власти, која поведе истрагу, а овце преда сопственику.

Стеван је признао да му је те овце дао Пантелија. Но овај се већ у томе времену налазио у притвору код полиц. власти среза јасеничког (у Паланци) за крађу коза. Ево шта о томе веле званична акта.

Преко ноћ, 1. септембра исте године, Љубисаву Илићу из Шетоње (ср. млавски), са салаша, који постоји у месту званом „козји гроб“, нестану 15 комада коза.

Љубисав пође у потеру и 5. септембра дође у Паланку, где нађе своје козе код неког Ђорђа кафеџије. Упитан Ђорђе, од кога је купио ове козе, одговорио је, да их је купио од Пантелије из Дубнице.

Пантелија није никако кривицу признао.

Пошто је дело било потпуно исleђено, спроведен је на осуду првостеп. суду пожаревачком. На претресу пред поротним судом одрицао је, да је он то дело учинио. Но поротни суд нађе да је за обе ове крађе Пантелија крив, а државни суд осудио га је на седам и по година робије у лаком окову, и да по издржаној или опроштеној казни буде три године под полиц. надзором. Пред поротом Пантелија признао је, да је до сада два пута осуђиван на робију, и то оба пута због крађе стоке...

По нареченој пресуди, Пантелија се насмеја на рече: „Е, баш сам јеврејски осуђен, јер је дотурено и оно и по“.

Кад је упитан, што се не окане тих крађа, одговорио је: „Е, ја нисам тако глуп као што изгледам! Нећу ја да убијам и да вршим опасне крађе, те да омастим где год конац: —

већ овако, крадуцам по мало стоку, па ме осуде 5 до 10 година робије. Нешто издржим, а нешто будем помилован, па ми пусте"..... У овим речима лежи цела оргиналност овог лопова.

Износимо му слику да га са читаоцима упознамо. Кад он овако вели још сада, без сумње да ћемо имати прилике, да се још који пут с њиме видимо.

Стар је до 38 година. Неожењен. Нема блиских рођака. Имања нема никаквог, — дакле „гољa". Општина му издала уверење, да је по све хрђавог владања.

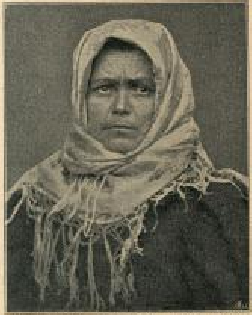

Стана Гођа, крадљивица. У 20. броју нашег листа у прошлој години, кад смо донели слику Веронике Хорват, крадљивице, скренули смо пажњу читаоцима на служавке овакове врсте. Доносећи сада слику ове Стане, циљ нам је, да их учинимо пажљивим и на такозване надничарке, које се увлаче у поједине куће да раде, а оне том приликом краду шта стигну. И ова Стана, једна је од тих. О њеним лоповлуцима има много што шта забележено. У једној кући у улици „Косовској" где је радила 7—8 дана, украла је читаву једну бошчу ствари, па чак и канту с машћу није поштедила. За овим настао је низ крађа по разним кућама. Последњу крађу за коју полицијска власт зна, извршила је пре два месеца, у једној кући где је радила. Украла је једну мињђушу и један прстен, па их дала једном кафеџији за ракију! (Стана је и страсна пијаница). Ухваћена у овој крађи, Стана је од стране кварта палилулског осуђена на тридесет дана затвора и четири месеца полицијског надзора. Затвор је издржала, али се крије и избегава издржање надзора. Стана је, без сумње, опет продужила свој стари занат, па за то јој и износимо слику, те да је сваки упозна, како би се могао сачувати од оваквих радница. Она је родом из Вранова, у А-Угарској, стара 31 годину, до сада се два пут удавала.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Пре неколико година, расправљао је бечки суд ову занимљиву парницу.

Један ловац отишао је у лов на једно добро свога пријатеља. Сам је шврљао по шуми тражећи лова. У један мах спази на оближњој грани неку тицу (бар је он тако мислио), узе пушку на око и окине. Са гране полетеше ситна парчад дашчица а из једног џбуна зачу се глас: немој, стани! Ловац запрепашћен пусти пушку и гледаше пред собом. Из џбуна изађе један циганин, који је „био ради себе", а обесио своје ћемане о дрво. Ловац мислећи од ћемана да је тица, хитцем из пушке сво је раздробио. Бечки суд није узео у обзир одбрану ловчеву да је — кратковид, већ га је осудио на накнаду штете. Цига је дошао до бољег ћеманета.

СПИСАК

лица из Београда и иностранства која су пуштена са осуде па имају да издрже полицијски надзор по судским пресудама.

1. Радомир Костић, скитница из Београда, рок му је издржавања надзора до 2. Августа 1898. год.
2. Милан Кекез, скитница из Аустро-Угарске, рок му је издржавања надзора до 2. Августа 1898. године.
3. Драгутин Кнежевић, скитница из Беогр., рок му је издржавања надзора до 19. Маја 1898. год.
4. Владимир Живковић, лопов из А-Угарске, има да издржава надзор до 27. Августа 1898.
5. Илија Продановић, скитница из Београда, има да издржава надзор до 26. Маја 1898.
6. Милош Јоксимовић, из Црне Горе, рок му је до 18. Септембра 1900 год.
7. Рака Митровић, лопов из Београда, рок му је издржавања надзора до 6. Децембра 1899. год.
8. Благоје Благојевић, бив. бакалин из Београда, рок му је до 6. Децембра 1898.
9. Драгољуб Благојевић, шегрт из Београда, рок му је до 6. Децембра 1898. г.
10. Мирко Јовановић, скитница из Београда, рок му је до 6. Децембра 1898. год.
11. Тома Раденковић, надничар из Београда, рок му је издржавања надзора до 22. Фебруара 1899.
12. Аврам Мануил, обућар из Ниша, рок му је издржавања до 22. Фебр. 1899.
13. Станоје Живковић, бив. бакал. из Ниша, рок му је издржавања надзора до 6. Децембра 1898. год.
14. Милка, жена Паје Максимовића, из Аустро-Угарске, рок јој је издржавања полиц. надзора до 22. Фебр. 1899.

ПОТЕРА.

Вилхелм и Херман Кауш, железнички радници 27. новембра 1894. године извршили су убиство над Величком, сином Станоја Петковића из Пасе Пољане, округа нишког, па побегли. Начелство округа нишког моли све полицијске власти, да Вилхелма и Хермана потраже, па у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 3400., или Управи града Београда с позивом на акт Бр. 6419.

Милица — Мица, жена Ђорђа Петровића, солдације код апотекара Јована Јовановића у Нишу, пре три године напустила је свога мужа и отумарала незнано где. Пошто је Милица потребна протопрезвитеру округа нишког ради мирења с мужем, то је наређено свима властима да је у своме кругу потраже и у Ниш упуте. Акт Управе града Београда Бр. 6527.

Аврам Илић, калфа шлосерски, родом из Гаглова среза расинског округа крушевачког, решењем Г. Милановачког суда стављен је под суд и у притвор, због убиства, па је пуштен на јемство да се из слободе брани. Како је Аврам отишао из Г. Милановца и није му се могао предати позив за одређени претрес, то је наређено тражење. Пронађеног треба стражарно спровести дотичном суду или Управи града Београда, с позивом на Бр. 6564.

Светозар Алексић, звани „Пећанац", чувени коцкар из Крушевца, који је више пута био судски осуђиван, окривљен је код начелства округа крушевачког због прављења и протурања лажног новца. Он је стар 30—35 година; стаса обична, лица црна, пегава, косе смеђе, бркова плавих. У оделу немачком, капут, прслук и панталоне од пепељавог штофа. Пронађеног стражарно спровести начелству округа крушевачког с позивом на Бр. 3108, или Управи града Београда на Бр. 6454.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Команди жандармеријског одреда, Пожаревац. — И по трећи пут шаљемо Вам нестале бројеве. Одавде се увек уредно врши експедиција листа јер ми строго контролишемо. — Држимо, да и овдашња пошта врши савесно експедицију, тим пре, што сав персонал добија наш лист бесплатно. Обратите се шефу тамошње поште, јамачно ће вам он помоћи да ваши жандарми у будуће уредно лист добију.

Наше скупљаче још једном молимо, да нам прикупљену претплату што пре пошаљу. Ми смо овај апел на њих више пута управљали, само за то, што су издаци око уређења оваквог листа велики, а што се уредништво ослања једино на своје претплатнике, пошто је то и једини извор из кога црпи сретства за свој опстанак. Надамо се, да нас скупљачи неће довести у положај, да морамо обуставити шиљање листа претплатницима, за које нам још нису новац послали.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 14. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 28. МАРТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краља Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Појединцима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ЛУДИЛО И ЗЛОЧИН.

Један интересан случај из Судске Психо-Патологије.

ДВА ПОКУШАЈА УБИСТВА

(Саопштено у Српском Лекарском Друштву)

од

Dr ВОЈ. М. СУБОТИЋА — МЛАЂЕГ

секундарног лекара у болници за душевне болести.

(наставак)

У току даљег испитивања, В. нам саопштава, да се врло добро сећа на главни претрес, и правилно нам обележава време када је, и где био (16—XII.—1894. у Ћуприји).—Сећа се свих појединости, и све нам на памет прича, како је и шта било на суђењу. Морамо констатовати да се сви његови искази, односно овога, у свему потпуно слажу са оним, што је записано у протоколу тога претреса: **„не зна да је на Ивка пуцао.** *Кметови су га гонили ове три године па је душевно пострадао, и био је у забуни и није знао шта је чинио.*"

За сведоке Р. и Д. вели, да не верује њиховим сведоџбама, *„јер су га заједно са кметовима гонили и везивали, а том приликом и тукли, и тако се јавно показивали као његови непријатељи."*

Упитан, да ли се сећа да је још који пут ишао код власти по овом делу, одговара да није, т. ј. да се тога не сећа.

Ово смо учинили с тога, што нам никако није ништа говорио о својим сведоцима, а он је међу тим без позива од стране власти, сâм отишао код истраж. судије 10. марта 1893. да га умоли, да позове и саслуша неких 16 сведока (акт № 860).

Он нам вели: „не знам, да сам то чинио, али мора бити да јесам, јер знам да сам имао своје сведоке на суду прилик. 16.—XII.—1894.: — значи, да сам се на њих морао пре тога позивати, те су они упућени као сведоци, а то је могло наравно бити само код иследне власти, али ја се тога не сећам, ја само данас изводим закључак да је то морало бити, пошто знам да то иде тим путем."

И од овога он не може имати никакве користи што вели да се не сећа. Какога би то смисла имало, да тврди, да се не сећа да се позвао на сведоке, кад признаје, да се сећа сведокâ на главном суђењу!?

Из свега овога излази да се он не сећа само неких својих исказа, а неких се сећа. Они, којих се не сећа падају у време од 1891.—94. год. Они, којих се сећа падају у 1894. год. па на овамо.

Ова околност, да се он једнога дела у овоме процесу сећа, а другога не, изгледа мало чудновата, и на први поглед невероватна. Али кад се узме у обзир да од несећања једнога дела, он не може имати никакве стварне користи, пошто се он таких истих исказа, учињених доцније у 1894. години сећа — онда је очигледно, да се не може тако лако тврдити да он симулира.

Ако овај човек симулира, да је био душевно болестан од 1891. до 1894. год., и да се на догађаје у томе времену не сећа, онда заиста изгледа чудновато, *зашто је он престао симулирати* од 1894. године па до данас, и зашто да се баш од тог доба почне на све догађаје и на све што се њега лично тиче, сећати, као и какав рачун он у томе може да има, кад се у целоме томе времену прилике за њега ни у колико нису промениле!?

Кад већ тврди, да је у оно време био душевно болестан, ми смо онда од њега тражили објашњења односно тога, када је његово оболење започело, а када се свршило. т. ј. од када се по његовом личном нахођењу опаметио.

Односно *почетка* његове болести вели: *„Не знам."* Из подужег испитивања и рачунања докле се чега сећа, излази, да је почетак болести ту између Тројица и Петровдана 1891. год. Он вели: „Не знам да ли сам се разболео наједанпут или поступно, нити знам баш тачно кад сам се разболео."

Односно *свршетка* његове болести вели: „Ја сам се опаметио од онда, како ми је једно дете умрло, а то је било 1894. 22. јануара. *Како ми дете умре, ја се тога истог дана дигох из кревета,* јер сам дотле лежао болестан у кревету, — а не зна да каже од чега је лежао, — *обух се,* **и некако ми се свест поврати,** *а чини ми се баш од жалости за дететом. Мени дође много тешко од жалости, и наједанпут ми се као нешто скину са очију и лакну ми.* Истина болела ме је глава још 3—4 дана, али тек на сигурно знам, да сам био при свести од онога дана, кад ми је дете умрло. Сећам се како ми је дете боловало, али не знам сигурно какву је болест боловало; веле ми од богиња." После овога детета умрла ми је и жена 1895. год. 17. марта, а за њом и једно дете 22.—II.—1896.

Упитан о појединостима из времена 1891., 92., 93. и 94. године, по целоме његовоме причању излази, да нема ни сумарних, а то ли детаљних успоменâ о појединим догађајима, који би се тицали њега, његове куће и породице. Тако на пр. он вели да сада зна да живи у С. и да томе има по чувењу од других већ три године, али се сам не сећа тачно времена: када се преселио из тазбине, из Г. у кућу свога оца у С., а то је било у лето јуна месеца 1893. г. (Ово се види из акта суда општине г. и с.). Не зна, вели, он, да ли је то било лети, зими, у пролеће или у јесен. Не сећа се, вели, у опште никако те селидбе. Он сада зна да му оца нема, т. ј. да је умро, али се, вели, никако не сећа када је умро, нити зна да ли је присуствовао његовом погребу. Тако исто он сада зна да му нема једнога детета, зна то по *чувењу* да је оно умрло у Г., чује да је то било 1891. год. јула месеца, али се, вели он, ни данас не сећа смрти свога детета, нити ичега како је и кад сахрањено.

Напротив, он се сећа смрти оног детета што је умрло 22.—I.—1894., са чијом смрћу доводи у везу и своје оздрављење, па онда смрти детета 9. марта 1895., смрти женине 17.—III.—1895., и смрти још једног детета 22.—II.—1896. —

Сем тога он вели, да се никако не сећа шта је и како радио у кући и у пољу за сво то време т. ј. од прве половине 1891. па до почетка 1894. год.

В. вели: *„заборавио сам све у болести."* На ово се, сама по себи, намећу следећа питања, и то:

1). Може ли ово бити симулација?

Одговор је: може. Односно симулације говорили смо раније.

2). Може ли пак ово бити истинито, т. ј. да ли су у науци о душевним болестима, или у опште у науци о патолошким стањима централнога живчанога система позната душевна стања, која се одликују са оваким напрасним, и потпуним губитком успомена, као и напрасним повратком свести и успомена?

Ако би на ово питање хтели детаљно да одговоримо, значило би писати читаву расправу. Ми велимо и тврдимо, да то може бити, и да су таки случајеви у науци познати. Јер, исто онако, како је овај човек могао на једанпут доћи к себи, и од тога момента, — о чијем постојању немамо основа неверовати — почео се тачно свега сећати; — тако је исто могао у једноме моменту изгубити моћ памћења т. ј. његове су успомене моментано пресечене, односно веза у успоменама напрасно је прекинута.

3). Може ли бити, је ли познато, и да ли је истинито, да неко може „*знати,*“ да му дођу по неки пут моменти, у којима „*ништа не зна*“; постоји ли то „*сазнање о своме незнању,*“ или „свесност о бесвесном стању“?

На ово одговарамо на основу искуства утврђенога у науци: Може се знати да се било душевно болесно, а незнати шта се радило у времену трајања саме болести. Ово је обично случај код пролазних, акутних душевних обољења. — Епилептичари на пр. знају да имају падајућу болест, а многи не знају шта раде у самом наступу, или и пре и после наступа. Ово нека је један из хиљаде примера, као најразумљивији.

Сматрајући, да и за нас вреди акт првостепеног суда Ћупријског, под Бр. 18.340. од 16.—XII.—1894., упућен Главном Санитетском Савету, ми смо расмотрили исказе сведока, и нашли смо, да њих шесторица у главноме тврде, *да је В. у времену извршења покушаја убиства био душевно болестан*, „па је у том наступу и чинио изгреде,“ и „чешће се изгуби по неки пут у говору тако, да се не зна шта хоће да каже.“

Из општинског уверења, које се налази у судским актама, види се, да је В. био добар радник, сматран је за доброг и поштеног грађанина, и није никад учинио никакво казнимо дело пре пуцања на Ивка.

Све ово досадање извели смо из акта послатих нам од првостепеног Ћупријског суда и из саслушања учињених овде над В.

Ма да смо, и на основу овога довде, могли дати своје мишљење, ми смо ипак хтели да прибавимо још боље доказе и сигурније податке, и да тек онда дамо одсудно мишљење.

У тој намери путовао је један од долепотписатих (Др. В. М. Суботић), у село Г., где је В. извршио покушај убиства, и село С., где је В. рођен, и где сада стално живи. По наредби Господина Министра унутрашњих дела, њему је при испитивању сељака и родбине, а нарочито мајке В-ове, био од помоћи начелник среза ресавског г. Владимир Митровић, чиме је г. Др. Суботићу посао био веома олакшан.

Резултат тог испитивања био је, у кратко описан, следећи:

I. В. је *први пут* у својој 14-ој години, један месец дана, био душевно болестан, па онда оздравио. (Рођен је 1.—I.—1864).

II. *Други пут* био је душевно болестан пред женидбу, а оженио се 3.—II.—1883., али је до женидбе био оздравио. За време овог боловања био је толико опасан, да је морао бити затваран и везиван. У овој болести покушао је једном приликом да свога оца убије.[*] Сељаци су га одбранили, и затекли свога крвавог. Отац га је по болести одмах оженио, мислећи, да ће га женидба од болести излечити!

III. *Трећи пут*, био је крајем 1885. године кратко време у малом степену душевно оболео. Жалио се на главобољу, малаксалост, вођен је по црквама да се лечи, био је немиран.

IV. *Четврти пут* В. је душевно оболео још пре извршеног покушаја убиства. Није нам било могуће баш тачно опредељити време, када је болест започела, али сви тврде, да је он још у пролеће 1891. год. заиста већ био душевно оболео. Брао је траве, и доносио разну травуљину у недрима, у крилу и у рукама, раздавао их родбини и сељацима говорећи им: „то је Божји крст... Божје дрвце... то треба метути пред кандило и икону, па сваки треба да клечи пред кандилом све дотле док жижак у кандилу гори.“

Говорио је како ове траве њега „зову,“ и на њега чудновато „гледају,“ и много се „сјаје“: „сјаји се, гледа у ме, и зове ме“! — Трчао је по селу без узрока, љубио је женама руке, туђу ждребад, и своје и туђе коње хватао је, чак их је ноћу изводио из штала па их је јахао, и незнано куда јурио као бесомучан. Често није долазио својој кући по више дана, чак и по 20 дана. Ништа није знао да ради од кућевних и земљорадничких послова, није умео да једе, нити је знао шта ради. Ноћу није спавао, бегао је од куће, разбијао је и своја и туђа врата, како дању, тако и ноћу. Нико није ни онда знао, нити сада зна где је био, шта је радио, шта је јео, и где је спавао. Кући се враћао сав поцепан, и долазио је са рањавим рукама и ногама, тако да му је крв испод нокта цурела. Није био ни за какав посао ни најмање употребљив.

Не зна се за прави узрок болести, али сви сељаци потврђују, да му је болест наступне природе. По који пут је бивао не може бити бољи човек, а други пут не може бити опаснији, и до крајности збуњен. У детињству био је врло добар, и као ђак одличан. У болести својој био је ужасан свађалица; и са својима у кући, и са сељацима није се слагао, већ се с њима свађао, и псовао их. Често пута плакао је без икаквог узрока, сам од себе.

Сви тврде, да је В. био тако на погребу једнога свога детета, које је умрло 1891. г. пре но што је извршио покушај убиства, тако и на погребу свога оца, који је умро 1893. год. (В. за ова два смртна случаја код нас тврди, да зна само по чувењу од других, од како је оздравио, а он се њих иначе не сећа). И родбина, и сељаци тврде, да је В. за сво време његовог боловања имао мутне, крваве очи, и да је био збуњен; а познавало се, веле, и по говору, и по понашању његовом, да није био човек при свести.

Сви једногласно тврде, да је у времену самог извршења покушаја убиства, В. био заиста душевно болестан човек.

Тако исто сви једногласно тврде, да је болест В. без прекида трајала од почетка 1891-ве па све до почетка 1894-те г. Сви веле да знају, да се В. опаметио од оног дана, кад му је дете умрло (22.—I.—1894.), и сви тврде, да је од тога доба постао други човек, и да га од тада и село за паметног сматра. Од тада није више никад ништа радио онако, као што је то чинио од 1891. па до 1894. год., већ је био у свему уредан, и по све ваљан човек. Ништа непаметно није говорио, нити је што зло творио.

Искази ови учињени су у оба села без знања шта је нама В. у болници исказао, а В. у болници говорио је пре ових исказа. Нити је В. знао кад смо га саслушавали и његове исказе записивали, да ће неко ићи на лице места, да се о истинитости његових речи уверава, нити су сељаци села Г. и С. знали, да ће их ко год овако или онако испитивати; нити је В. могао из луднице поручивати сељацима шта је он нама казао, па да то исто и они кажу.

Кад ово овако стоји, онда ови подаци имају своју особиту вредност, а још у толико више, што они потврђују исказе В-ове, које је пред нама учинио.

Из ових разлога, ми смо истина водили рачуна о симулацији, и о њој смо напред опширно говорили, али смо сматрали за нужно вазда се ставити на становиште, да се са оноливо исто права, у сумњивим случајевима судске природе, може тврдити да симулација не постоји, са колико се с друге стране тврди да она постоји.

Од не мале вредности, за констатовање душевног стања В-вог у критичном времену, о коме је реч, јесу и акта суда општине Г., која се односе на В-ове кривице и преступе, а које је Др. Суботић донео са собом у Београд.

Акта су управо из оног доба, у коме је, вели се, В. био душевно болестан. Она свакојако могу дати највернију слику, јер су званична, те морају бити истинита, а писана су у времену, када се није ни помишљало, да ће она бити од судбоносног значаја за В., и да ће доћи у руке и нама лекарима, да из њих црпимо научан, психијатрички материјал.

Из акта № 1066. од 27. августа 1891. године види се, како општинском суду изјављује општински пандур Р. М. да је он В. позивао 7 пута са позивом у суд, а тога дана требао га је позвати и по 8-ми пут. — В., вели он, *исцепа цео позив*, *испсује* и њега и председника најгаднијим псовкама, и оспе са претњама да ће *он показати* „ко је он“! Вели, да више не сме сам ићи код В. да му преда 8-ми позив, јер га је ономад *јурио са секиром да га убије*. Изрично изјављује: „*В. ће или кога убити или запалити.*“

Утисак дакле, који је имао један прост човек о В., био је тај, да је он В. држао за **опасног** човека.

Суд је овоме пандуру придао два човека у помоћ. Они су отишли, нашли В. где млати шљиве. Они су га звали да иде у суд. Он у место да иде, истргао је пиштољ Ивку и на њ пуцао. —

---

[*] Ово је први његов покушај убиства, за који није оптужен.

Нужно је знати, зашто је суд В. позивао у суд.

У акту стоји „по тужби његове таште." Он је њу, и ћерку њену, своју жену злостављао. Да их је у то време т. ј. у 1891. години пре покушаја убиства, па и доцније злостављао, види се и из тужбе његове таште и жене, општин. суду од 5. маја 1892., у којој стоји: „*да су њих две од* **пре једну годину дана** (а то ће рећи од маја 1891. г., на шта особиту пажњу скрећемо), *трпеле злостављања од В., и од њега* **гледале смрт пред очима,** јер их *туче, мучи,* од куће *јури,* хоће да их *смртно утуче*".

Варником веле:

„Некад изгледа ко човек на своме месту, а некада изгледа *ко да је полудео,*" и додају: „он на једно оштри ножеве, секире, клепље и т. д."

У томе акту у решењу да се В. позове на одговор, стоји: „да је и суду познато **варварство** *овог младића.*"

В. је одговорио на саслушању, да их није злостављао, али *да не говори са таштом, нити с њоме седи заједно при обеду.* А нешто се, вели, и жена његова од њега оцепила. Вели: „оне хоће мени да заповедају, а не ја њима."

Много сведока потврдило је истинитост речи његове таште и жене.

У томе акту, а у судским разлозима стоји, да су ташта и жена В., суду пре овога 4 пута предстајале, за шта је суд В. у *два пута* по 24 сата затвора кажњавао, али је, стоји тамо записано, В. први пут разбио кућу општинску, а други пут апсану, на оба пута побегао. Колико се може из акта да види, он је био уапшен 23. марта 1892. г. у вече, а због тога што га је тужила ташта и њен тутор, јер им је В. претио да ће да их *побије, поклали и покоље.*

Те исте ноћи, не зна се у које време, он је *обио апсану, кроз прозор се провукао,* отишао те *разбио један прозор* на стану општинског писара и одатле је побегао, па отишао кући код своје таште. Ту је на кући *обио врата,* и упао у кућу да туче ташту, али се она бегством спасла.

И одатле је са секиром у руци побегао.

У дотичном општинском акту среској власти под Бр. 223 (25.—III.—1892.), стоји записано: „В. ће направити велику несрећу, ако му се на пут не стане, или ће кроз 24 сата неког *убити,* или *упалити,* јер човек *није при чистој свести.*"

(свршиће се).

УПУТСТВА
ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.
(наставак)

Што се тиче технике фалсификованих печата, то ваља знати, да их има раширених. Таквих печата има из свију крајева света: француских, руских, енглеских и т. д. — Понајвише се појављују таки печати, за које готово нико, или бар врло мало њих могу да знаду, која их је и чија власт на каквој појављеној исправи утиснула. На већини таких печата пак, није означена ни сама држава, којој припада. То се чини за то, да се не би могло дотичном месту у траг ући, које је на печату урезано.

И сам материјал за израду лажних печата различит је. Најређе се за то употребљавају метали. То долази отуда, што фалсификатори обично нису прави печаторесци, те им израда на металу не може тако добро да испадне за руком, као правим и од заната печаторесцима. С тога, дакле, ваља добро знати, да фалсификат печата неће готово никада бити израђен на металу. Израда таких печата сразмерно понајвише бива на олову, који се помеша са цином или цинком, те да на тај начин постане издржљивији. Сем олова употребљава се на ту цељ и шимшир, као и остале врсте тврдих дрва, на којима се дају слова изрезивати. Но осим тога употребљава се за то и тако звани „Стеатит" (масан камен, тврда креда и т. д.), јер се да лако резати, те је с тога веома погодан за прављење лажних печата. Једини пак недостатак код „Стеатита" је тај, што је крт, па га за то фалсификатори ређе и употребљавају, јер при јачем притиску може лако по неко изрезано слово да отпадне, те на тај начин да буде печат непотпун.

За исљеднике је од велике и неоцењиве важности и то, да знају, како фалсификатори режу таке печате. Они узму пре свега шестар, па помоћу њега изврше потребан премер на дотичном предмету, на коме хоће печат да изрежу. За тим исцртају потребна слова и остало што је на печату нужно, па онда иглом режу полако и пажљиво све цртеже на печату. Кад то сврше, онда истружу све оно, што је између слова и осталога заостало. Како је игла веома фина и нежна алатка, то се помоћу ње тај посао може најсигурније вршити, а нема ни опасности, да ће она какво слово искварити. Једино је за тај посао нужно веома велико стрпљење. Има их који тврде, да лажне печате по упутству и спремљеном цртежу понајвише израђују осуђеници, који су на дуже времена осуђени. То тврђење ових базира се на томе, што такови осуђеници услед дугога времена, имају и велико стрпљење, те лакше и сигурније тако печате израђују у својим ћелијама, у које им се лако може и игла и остали материјал за израду убацити.

Важно је поменути и то, каквих начина и средстава има, те да се оваком опасном и по јавну безбедност штетном послу, може на пут стати и доскочити. Најбоље је и најсигурније средство за то, да сваки исљедник не пожали ни мало труда, те да сваку исправу, која му до руку дође, (нарочито страну) а и печат на њој, добро промотри и оцени, те ако том приликом воле што сумњивога запази, да предузме нужне мере за проналазак праве истине. Чим исљедник запази на печату какав фалсификат, он онда треба то одмах преко званичних и осталих јавних гласила да обзнани. А како се неки лажни печат обично на више исправа употребљава, то онда треба знати, да су и све остале исправе са таким печатом снабдевене, лажне, чим је само на једној констатован фалсификат тога печата. Ако је н. пр. доказано да је печат општине Н. фалсификован, онда треба у званичним и осталим новинама јавити, која је то општина по имену, и описати појединости фалсификованог печата. Најбоље је пак добавити отисак правог званичног печата, па га сравнити са фалсификованим, а за тим опис оригинала и фалсификата обзнанити у новинама, како би се могло даљој злоупотреби на пут стати, и евентуално кривцу у траг ући. Дакле, као што је напоменуто, треба најпре тачно и јасно описати како изглед, тако и целу садржину оригиналног печата, па онда изглед и садржину фалсификата, а на крају упозорити, у чему се састоји разлика између оригиналног печата и фалсификата.

Ако се у сваком појављеном случају тако поступи, и о томе строго рачуна води, то ће се онда у врло кратком времену пронаћи сви отисци, који су таким печатом извршени, а поред тога ће се можда моћи у траг ући и другим могућим фалсификатима. Јер ако н. пр. какав радник у својој буквици има какву лажну потврду, то треба знати, да он таких има и више. Сваком је поштеном раднику за цело зазорно, да се послужи каквим фалсификатом, па ма и не имао дуже времена посла. Тиме се служе само скитнице и лупежи, који од рада беже, а којима само једна једина лажна потврда у буквици није довољна, но их обично имају више таковых. Кад прође неко извесно време, они обично траже другу сведоџбу, како би се пред влашћу могли легитимисати. Ако се, дакле, код некога нађе у буквици ма само једна једина лажна потврда, то треба и у остале потврде његове посумњати, и чинити све и сва, да се право стање ствари изнађе, и сви могући фалсификати похватају. Кад се у томе правцу дође до жељеног резултата, онда и то треба на горе поменути начин обнародовати, те ће се на тај начин доћи и до других открића, које ће како исљедницима, тако и осталим властима бити од неоцењиве вредности. По себи се разуме, да овакве злоупотребе ваља најстрожије казнити, како би се ширењу такога зла могло лакше и сигурније на пут стати.

Најрадикалније пак средство, да се фалсификовању печата на пут стане, не лежи у рукама самога исљедника и осталих власти, но у рукама некога спасним трећега. То средство састоји се у томе, како да се набаве валани и добри званични печати, који би се доиста тешко могли фалсификовати. Ко је год само имао прилике, да види већину оригиналних печата, не само по нашим општинама, већ и при среским и осталим већим надлештвима, тај се могао уверити, да су већина њих веома жалосно израђени, и да немају ни изгледа на печат. Међу фалсификованим печатима има много њих, који би могли послужити за углед овима (државним). Наравна ствар, да не би било много помогнуто, кад би држава узаконила и наредила: „да су све власти и звања дужне да набаве лепо и вешто израђене печате“ — јер се то нити може изискивати, нити се пак може о томе надзор водити. То би се могло постићи само тако, кад би држава ту ствар сама у своје руке узела, или тако рећи монополисала т. ј. кад би се она сама старала о изради печата, као и о раздавању ових свима надлештвима у земљи.

Ко је имао прилике да види многе фалсификате печата, исправа, новчаница и т. д., тај се могао уверити, да извежбани фалсификатор, може без по муке и највештије урезана слова, орнаменте, извијугане линије и т. д., лепо и неприметно да имитује. Једино само: човечије ликове, а особито лице и руке, не може никада добро да потрефи. То се особито може приметити код фалсификованих новчаница. Све му добро испадне за руком, само лица и руке појединих генија, алегоричних фигура и т. д., испађу готово увек тако рђаво и рогобатно, да се фалсификат на њима даде одмах приметити. Као што се из тога даје закључити, државе су нарочито на печатима, које ударају на новчанице, дале израдити људске ликове, (Алегорије, геније и. т. д.) само да би могућем фалсификату на пут стале и онемогућиле га.

Печати би се могли израђивати доста велики, јер величина њихова ни чему не смета. На столу сваког надлештва има за њ' доста места, а кад се утисне на какву исправу, једну целу страну буквице и т. д., неће такође имати никаквих штетних последица. Јер што су печати већи, тим се могу боље и вештије израдити и украсити, па их је онда наравно теже и фалсификовати.

Што се тиче трошка око прављења печата, то не треба ни у колико у обзир узимати; јер кад се само један једини печат изради, и по једном извесном моделу, па онда други по другом и т. д., онда остали печати неће више скупо стати, а међутим би заменули ове садашње, који су рогобатно израђени, и који се дају лако фалсификовати.

Чим би таки печати готови били, онда би их држава испослала свима надлештвима у земљи с напоменом, да новац за дотични печат пошаљу државној каси. Према томе, дакле, свако би надлештво за се сносило трошак око израде новога печата.

У исто време држава би наредила и дан од када ти нови печати ступају у живот, а стари се укидају.

На тај начин би био потребан само летимичан поглед на печат, па да се одмах види, да ли је оригиналан или фалсификован. Данашњим пак фалсификаторима не би онда више ни падало на памет, да се упуштају у тешко фалсификовање тако вешто израђених печата, а досадањем злу у томе погледу, пресекле би се жиле једним ударцем. (наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Последице немања тапије.

(свршетак).

У 13. броју „Полицијског Гласника“ обећали смо навести формуле уверења, каква се траже приликом преноса непокретних добара, те да би се пренос без примедбе могао вршити.

Дакле, при преносу непокретних добара, треба подносити или уверење или распоредно решење о наслеђу. Ово решење ваља тражити од судије за неспорна дела надлежног првостепеног суда, по маси дотична завештаоца, а према наређењима у глави IX. грађ. законика о наследству. Или, ако маса умрлога није никако образовани, нити била пред судијом за неспорна дела дотичног првостепеног суда, онда уверење од своје општине, снабдевено потписима како председника, тако и чланова тога суда. Сем ових још и одборника, чију садржину и полицијска власт треба да овери и утврди.

I. За уверења, кад је маса код неспор. судије образована.

У овом уверењу треба да стоји:

а., кад је и које године умро завешталац чија је маса образована;

б., да је наведено лице после своје смрти, решењем неспорног судије дотичнога суда, проглашено за *јединог* наследника, како покретног, тако и непокретног имања које се отуђује;

в., да никога више није било у задрузи, или ако их буде, то колико је њих, и је су ли и на који начин и у чему оглашени за наследнике, и

г., је су ли у задрузи или одељење.

II. За уверења кад масе нису образоване а које ће општински судови издавати.

Уверење

Којим суд и одбор општине Н. уверава сваку ово земаљску власт, а нарочито првостепени суд Н. да је Н. Н. из Н., умро 1870 године без завештања; да после смрти његове није масе над имовином његовом никако образовано; да је његов једини наследник Н. Н., из Н., како покретног, тако и непокретног имања, а посебице имања званог „Преломи“, које постоји у атару општине Н.; и најзад, да то имање не стоји ни с ким у спору због својине, јер је Н. Н. из Н. *једини* господар поменутог имања.

За истинитост садржине овог уверења, јамчи суд и одбор општине Н.

Ово се уверење издаје на захтев Н. Н. из Н.

№ 300.
15 марта 189*. год.,
Н.

Председник Суда,
Милан Васиљевић

Деловођа писар
Сава Лазаревић

Чланови:
Љуба Петровић
П. Димитријевић
Одборници:
Влајко Богдановић
Милован Филиповић
Миле Павловић

На овај ће се начин доказивати право својине, на земљишта, која се отуђују, а на овај исти начин могу се само од сада и убаштињења вршити.

ПРАЗНОВЕРИЦА

(сујеверје).

Сваки народ има својих празноверица, мање или више. Има празноверица, које се граниче са — лудилом. Нама је још у свежној памети догађај, који се пре неколико година десио у Смедереву, кад је једног поднаредника заклао његов војник да га после опет оживи. То је учинио убилац по упуту убијенога, а у цељи проналаска неког грдног блага у тврђави смедеревској. И после тако крвавог, тако одвратног догађаја, јавља се један у другоме облику, који се такође граничи са празноверским лудилом. Ми ћемо га овде испричати нашим читаоцима.

Вече је, 8. Марта т. год. Догађај се збио у Струганику, среза колубарског, окр. ваљевског.

Те вечери, у очи „Младенаца“, дође код кошаре Ђуре Шутулића из Струганика, његова жена са снахом.

Ту је био у то доба још и Владимир, син Ђурин са слугом Михаилом.

Чим су ове две женске дошле, дадоше се на посао.

Одсекоше две велике гљиве с два дрвета. Гљиве провртеше и утурише по једну свећицу воштану. Метуше их до врата изнутра и с једне и с друге стране и онда их запалише. За тим су узеле један кантар и доњу таблу преполовиле тако, да су једну половину метули с једне стране врата до свеће а другу половину с друге стране. Сем тога метуле су са стране по једно сврдло.

Сад настаје занимљива процедура.

Свеће горе. Пламен се њихов према ветру повија то на једну то на другу страну. Жене потераше споља овце и јагњад у кошару. Било је 65 комада оваца и 30 младих јагњади. Жене су тада нешто мрмориле.

Врачале су дакле, *да им се стока плоди и да од никакве болести не болује.*

За тим затворише врата од кошаре и одоше сви у колебу, која је удаљена од кошаре на 11 метара, да тамо вечерају.

У кошари је остало све онако, како су биле оставиле.

На један пут засија пред колебом светлост. Она беше јасна ал' и — ужасна. Оставише зделу са јелом и сви појурише напоље. Пред собом опазише страховити призор. Кошара је на сав мах горела. Још се само по кад-кад чуо бони глас оваца и малих јагњади. Ватра је силно беснила. И кошара, која је направљена од сувих кровина и прљака до земље изгоре...

Остао је само пепео на овоме згаришту. Пепео од кошаре, и пепео од оваца и јагњади — од домалука несрећнога Ђуре.

Ето, шта све неће враџбина да учини.

Место, да се овце плоде и да не *болују*, оне су изгореле.

Тако Бог казни оне, који верују у нешто, што се противи и Божијем закону и људскоме уму.

О овоме догађају послао је извештај г. Министру унутр. дела — Начелник округа ваљевског 14. Марта 1898. год. под Бр. 8026.

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ.

* * *

. . . . . „Господине. Као што вам је и самоме познато, вашега брата, поп-Кузмана, осудиле су турске власти на 101 годину робије, због разних кривица, које су му бугарски шпијуни створили. Он је сада у граду „Аћи“. Осуда је била у Скопљу. И ја сам као српски учитељ у Маћедонији, за идеју Српства, заједно са женом био осуђен на робију, но смо, хвала Богу, срећно умакли, и ево нас сада у слободној Краљевини Србији. Ако имате братскога осећања; ако вас срце боли за братом, сад је прилика да га ослободимо. Лично ћемо се о свему споразумети“ . . . . .

Слика III.

Поп С. који је ово писмо читао, радосно узвикну:

— Хвала теби милостиви Боже, бар ћу брата опет видети! . . . .

Поп С.... имао је парохију у В. округа В. Човек племенита срца, пун оног старог, патријалхалног поштења, па није ни у шта сумњао. Он је волео своје парохијане а и они њега... Беше скроман у свему. И у своме раду налазио је он и своју срећу. Све што је желео, што је од Бога просио, то је било да му брата избави из тешког турског ропства. И ето, сада: јавља му се избавилац, човек, који је са његовим братом муке мучио, који је сносио тешки јарам турског робовања. Па да не буде весео, да не поднесе и последњу жртву за спасење свога брата?...

Био је готов на све...

Баш у томе времену, кад је поп С. ово писмо из Београда добио, беше у Београду, по некоме своме послу поп Ж.... његов добар и искрен пријатељ. Случајно се поп Ж. тамо сатао са неким младим човеком, који је много распитивао о попу С.... Причао му је како је био учитељ у Маћедонији; како је страдао за Српство, и како је заједно са поп Кузманом робовао у тамницама турским...

Кад се поп Ж. вратио из Београда, он је своме сабрату попу С. све ово испричао и још додао, како је то добар човек, болећива срца; и како много жали за поп-Кузманом; и најзад, како је сад прилика, да се поп-Кузман ропства ослободи . . . .

Добри поп С. од радости је плакао. Мислио је у томе часу: слава, теби, Боже мој! Ето, нађе се бар један човек да избави роба из — гроба!...

На неколико дана по повратку попа Ж. добије поп С. из Београда друго писмо ове садржине:

. . . . „Господине. Молим вас, чим ово писмо добијете, пошљите ми 80 динара, да дођем у В. Морам тамо набавити нужне податке за вашега брата поп-Кузмана, јер га само на основу тога можемо избавити“. . . .

Још једна зрака паде и радости. Поп С. није оклевао. Љубав према брату и осећај дужности према његовој несрећи, налагали су му да ради, да се жртвује. И он је одмах послао тражноцу 80 динара.

Чекао је и — надао се...

После 2—3 дана, долази у В. млад човек, веома углађен и учтив. Нађе се са поп С. у кафани код „Конзула“. Претстави се као мученик за идеју Српства, као страдалник, који је са поп-Кузманом на једноме ланцу био прикован.

Поп С. ороси лице сузама.

— Сирома мој брат, болно уздахну... Ви сте, господине, слободни, а он?

— Не брините се, биће и он скоро слободан. Ја сам данас учитељ код турскога конзула у Београду. Учим његову децу српском језику. Са конзулом стојим не може боље бити. Само ми ваља да придобијем још и ефендију Луку... Он има доста јаког утицаја на конзула, јер је његов лични драгоман. Но и то ће ићи... „Подмазана кола боље шкрипе“, заврши овај младић са веселим осмехом.

Поп С. пливао је од радости. Он је у својој души осећао нешто, што се не да исказати. Пред његовим очима лебдила је слика његовог бедног брата. Окопан, у влажној тамници, уздише и чезне за слободом. И ето, слобода се јавља, дивна, не очекивана. Па зар да му не пружи руку, да га не избави?

Он дакле није ни у шта сумњао. Па како би и могао, кад му је и поп Ж. казао, да познаје овог учитеља, као добра и поштена младића. Не, то не може бити. Поп С. беше прожет у тај мах осећајима дубоке благодарности према томе човеку, који му се, ето, јави, као оно што се јави звезда мудрацима са истока, који су хитали да поздраве месију у Јерусалиму.

Поп С. гостио је свога госта да не може боље бити.... Беше свачега у обиљу. А и како га не би гостио, кад му он обећава избавити брата из клетога ропства турског?

— Само, говорио му је гост, ваља да напишемо уверење, и да метемо што више печата и потписа. Турци много респектују печатима и потписима. Што више печата и потписа, то је и успех сигурнији.

— Све ће бити, како ви кажете, вели поп С.

И они се дадоше на посао. Лично са гостом отишао је поп С. код проте и молио за уверење. Чак је гост неким заповедачким гласом говорио проти, да мора црквена власт издати уверење, за бољи доказ тражења слободе за попа Кузмана. Јурило се на све стране неких три дана. Набавило се доста и печата и потписа. Потписивали су и кметови и сукметице, и тутори црквени па и други грађани. Севап је, да се човеку помогне, па су људи драге воље и помагали.

Кад је све то било готово, гост узе све те хартије и крете се на пут. Угошћен царски неколико дана, он је био весео и расположен.... При поласку дао му је поп С. драге воље две банке за кола и опростио се с њим, као са својим рођеним братом.

— Нека ти је срећан пут, и дај боже да извршиш твоје племенито дело.

— Хвала, виче гост с кола. Право одох код конзула турског. Само, онај ефендија.... видећу. Збогом.

— Збогом.

И кола се кретоше из авлије.

Поп С. дуго је гледао за овим младићем, па је тихо прошаптао:

— Сам те је Бог послао племенити младићу, да олакшаш терет моме ојађеном срцу...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

На неколико дана после овога, добије поп С. из Београда од онога младића ову депешу:

„Пошљите одмах телеграфском упутницом 150 динара. Нужно. Иначе је ствар пропала“.

Добри поп С. посла онога часа тражени новац...

Чекао је и — надао се. Није весели поп знао, да и нада вара. Одговорено му је из Београда, да је новац примљен; да ствар тече својим током, и да је ступио у споразум са конзулом, који је обећао, да ће са своје стране све учинити, да се поп Кузман што пре ропства ослободи.

Поп С. весео, па би чисто од радости полетео. Изгрлио би цео свет, јер је испунио своју дужност према брату своме.

После кратког времена, добије из Београда од тога младића опет депешу у којој му тражи 200 динара. Шта ће сад да ради јадан поп? Новаца нема, а почео је да ради на ослобођењу свога брата. На брзо скупатори 100 динара и пошље му с напоменом, да нема новаца и да је једва и то скрпио. Младић му се јави. Заблагодари му на новцу и утврђиваше га у уверењу, да ће се ствар свршити, како се само пожелети може.....

И поред свега тога поп С. још му вероваше. Он се држаше оне свете, еванђелске истине: твоја ће те вера спасти. Дакле, он је веровао, чекао и надао се. Мислио је, да учини све, колико је могао да учини, па је држао, да ће младић опет са своје стране учинити оно, што је обећао, пошто је и своју „часну“ реч задао.

Ал' није тако било. И ту се поп С. у нади својој преварио...

Једнога дана, седи поп С. са неким својим пријатељем из В. и разговара се. У по њихова разговора стиже му оваква депеша из Београда:

„Пошљите одмах 400 динара. Спремам се за Цариград да доведем попа Кузмана“....

Поп С. занемио од чуда.

— Опет паре, једва промуца.

— Ко ти то тражи паре? упита га пријатељ из В.

Поп С. потанко му исприча целу ствар.

— Мени се чини, да је то нека варалица, рече пријатељ и набра обрве.

— Ама није брате, но проклети Турци требају много бакшиша...

— Иди Бога ти, какви бакшиши. Ево, ја би се смео кладити, да си ти жртва једне препредене варалице. И знај, да ћу те о томе још данас уверити.

— Како?

— Упитаћемо конзула турског, па ћемо видети с ким посла имамо. Ако конзул потврди да је то лице заиста учитељ његове деце, онда си ти у праву...

— Добро, пристајем. Сад хајдемо у В. Ти иди у телеграф и пошљи депешу турском конзулу, а ја ћу по чаршији да скупим паре те да и ових 400 динара пошљем, ако конзул одговори, да је он заиста учитељ његове деце... Ах, како би волео да се ти вараш драги пријатељу, рече узбуђено попа.

И оба одоше у В. Поп за паре а његов пријатељ у телеграфску штацију.

Није прошло ни добра по сата, а депеша стиже из Београда. То је из турског посланства.

„Лице за које питате по све је непознато“.

Тако је гласио одговор.

Сад је тек видео сирома попа с киме је посла имао. Сад је тек видео, да га је тај младић варао и нешто му мамио новац за своју корист. О томе је одмах била извештена београдска полиција, а на име, члан кварта теразијског. После те депеше, настала је врло занимљива сцена у пошти београдској.

До прозора „Упутничког телеграфског одељења“, стоји један млад човек. Распитује, да ли је за њега стигла из В. каква телеграфска упутница од 400 динара.

Чиновник поштарски прегледа упутнице и разгледа их.

Човек с напрегнутом пажњом прати покрете чиновника и очекује, да му упутницу преда.

— Одакле велите, да очекујете депешу?

— Из В.

— Ваше име?

— Никола Милојевић...

— У име закона, пођите напред, рече полицијски писар, који са жандармима изађе из оне ограде упутничког одељења.

Лисац је дакле дохијао. То беше главом опет овај Никола Милојевић, ова варалица, овај талентирани предикач туђе теповине... Видите ли само како је вешт и препреден. Сашио од људи за попа С. и његовога брата, па је већ скројио план, како ће га опљачкати.* Тамо ђак-филозоф, овамо повереник краљице Наталије, после секретар министарства финансије, а овде учитељ српски из Маћедоније, мученик за идеју Српства, роб у турској терђави и учитељ деце турскога конзула у Београду. Заиста, ретка варалица; редак експемплар одважности, лупавства и препредености. Мислите да је са овим свршено. Не, није. Његова су недела велика, и ми ћемо их редом саопштавати нашим читаоцима, јер „јаком иду Мара и сватови“.

(наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛВУМА.

Стеван Јовановић, звани „Пишта“, лопов и коцкар.

„Пишта“, „Шобота“, „Шубарин“, „Бакалче“, „Бенга“, „Баба Јула“, „Ншиличе“, „Штиглиц“, „Чове“, „Луди“, „Ћорнида“, „Јагодиче“, „Црни“, браћа „Савошини“ све су то дечаци испод 20 година, а готово су сви барем једном били судски осуђивани. О њиховим иступним осудама: за крађе, преваре и скитњу, немогуће је ухватити тачног рачуна. Књиге за увођење иступно кажњених лица, махом су испуњене њиховим именима. Ваља нема ни једног полицијског чиновника у Београду, па и старијег жандарма, који их не познаје. Они представљају омладину „шатрвачку“; они су у правоме смислу „*деца — робијаши*“.

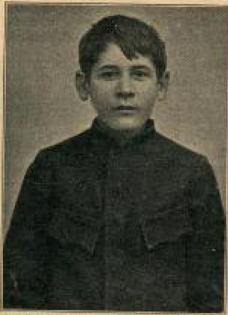

Некима од њих изнели смо слике, а осталима изнећемо у доцнијим бројевима, сада пак да се зауставимо на овоме „*Пишти*“.

Стеван Јовановић, звани „Пишта“, родом је из Београда, стар је 15 година, средњег раста, сунођав, граорастих очију, затупаста носа, плав у опште. На левом образу, готово на средини, има омањи младеж. „Пишта“ је свршио 4 разреда основне школе и 1 разред гимназије. Веома је бистар и слободан. Неко време учио је занат коларски, али га је, за своју несрећу, напустио.

Од своје 12-те године не избија из затвора. Било је случајева, да су га из јутра пустили из затвора, а већ у вече, тога истог дана, он је опет дотериван. Предузимата су сва могућа средства да се поправи, али је било без успеха.

Године 1895. пресудом првостеп. суда за град Београд № 12450 осуђен је на месец дана затвора за крађе, извршене Кости Николићу трговцу и Софронију Јовановићу лимару овд. Од тог доба није судски осуђиван, али је у толико више иступно кажњаван због омањих крађа. У последње време поред крађа, отпочео је трговати и са лажним прстењем, али је лоше среће био, јер га 15. тек. мес. ухвате и осуде на 10 дана затвора. Ну, ни овај затвор, без сумње, неће на њега ништа утицати. Он ће и даље остати какав је и био, јер су се у њему развијале клице неваљалства још у раним његовим годинама.

Кад би и ми имали какви „Zwangsarbeit-Anstalt“ (завод за скитнице и мале крадљивце), можда би од „Пиште“ и осталих његових другова, које поменусмо, могли постати поштени и вредни грађани, — али овако, ко зна шта ће бити од њих?

---

* Г. С... кад је прочитао у нашем листу биографију ове варалице, послао нам је за овај догађај податке и слику Николину, коју му је као „пријатељ“ (наравно за 400 динара) дао „за вечиту успомену...“ Сем ових података, ми црпимо грађу за његову потпуну биографију и из званичних аката, која нам је Управа града Београда ставила на расположење. За ово дело, суд је Николу осудио само на 6 месеци затвора...

Милош Петровић — „Медоња." опасан лопов и разбојник. У казаматима тврђаве београдске, као и у Пожаревцу, Љубичеву, Добричеву и Нишу, има много робијаша, који се, по категоријама својих кривицâ, битно један од другог разликују. Поред хајдука и разбојника, стоји онај, који је обио кошару и из ње узео џак кукуруза. Поред оцеубице стоји крадљивац ситне стоке и т. д. Разноликост у категоријама кривицâ, па разноликост и у самим — типовима. За вештог посматрача, врло је занимљиво гледати ове групе, које се крећу у маси на рâд, са кога се враћају са једном предрасудом више: да се што пре слободе дочепају. — Они имају и своје „надимке." Ето, овога зову „Медоња" сигурно за то, што је био „мераклија" на мед из кошницâ. Он је поред осталих крађâ и разбојништва, као оно медвед упадао међу туђе кошнице, и из њих крао мед, да заслади „своје горко осећаје." Пошто је већ једном издржао робију због опасних крађâ, он је опет ударио у свој стари занат. Потоњи пут извршио је опасну крађу са разбојништвом, за то је осуђен на 20 година робије у тешком окову и 5 година полицијског надзора. Осуђен је 1. јуна 1895. године. Помиловањем сведена му је до сада казна на 11 година. Родом је из Брајићића округа рудничког. Има 45. година. Удов. Деце нема. На њему се види ово: прсти на десној руци укрућени и не може да опружи длан, а палац му је утуцан и заоштрен, што се то и из слике може видети.

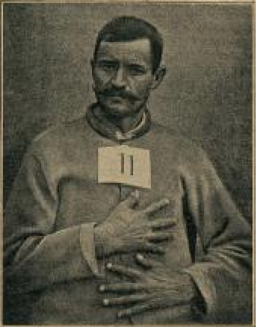

Димитрије Крстић, лопов.

— Г. писаре, овога часа побеже један судски притвореник.

— Који?

— Димитрије Крстић.

— Зар онај смола?

— Бога ми, баш он.]

Тако је рапортирао апсанџија главне полиције, писару, у кривичноме одељку, једнога дана у јануару тек. године.

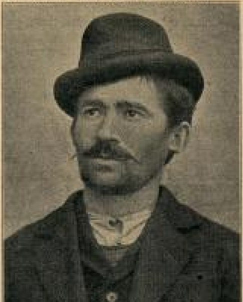

Наређено је одмах тражење жандармима. Нарочито су показане оне кафане, у којима се сумњива лица скупљају. Потера се даде на посао у разним правцима. За мало, па Димитрија нађоше у кафани код Г. Мирно је седео за столом и играо „санса". Кад су га упитали: шта ће овде, одговорио је мирно и постојано: па, дошао сам мало да се видим „сас друство". Дошао би ја и сâм у полицију... Бога ми...

За тим је отеран у главну полицију... То је био овај Димитрије, чију слику ево доносимо. Он је био под судом за крађу хартије С. Хоровица штампару овдашњем, код кога је као покућар служио. Он је своју кривицу потпуно признао. Био је миран, па за то су према њему блажије поступали, а то му је дало прилике да побегне.

За горњу кривицу судио му је првост. суд за вар. Београд. Пресудом тога суда под Бр. 3254 осуђен је на 4 године робије у лаком окову. 22. фебруара тек. године, спроведен је управи београдског казненог завода, на издржање ове казне. Димитрије је родом из Шапца. Стар је 28 год., а по занимању је покућар.

ПОДВАЛА.

Воз је железнички јурио пут Ниша. Беше леп, пролетни дан. Дрвâ се заодела зеленилом, па ти је мило, да кроз оне прозоре железничких вагона, посматраш ову дивну панораму.

У једном засебном купе-у беху два млада путника. Седели су један према другом. Оба су имала мале, ручне торбице. По својој прилици оба су била трговачки агенти. Тако се бар даје закључити по њихову држању. Што је јако падало у очи, то је, да је један носио црне наочари, а други плав „цвикер" на црном свиленом гајтану. Чудновато. Млади, па — кратковиди. То је, јамачно, дошло или од многог читања према ноћној светлости, или од дугог рâда на трговачким књигама. Они су се пустили у разговор. Говорили су о лепоти природе; о красноме дану, па најзад и о томе, како су се негде видели, али се никако не могу да сете где и на коме месту. Главно је, да су један другом били познати, но по чему, нису се могли сетити.

Уједаред један од њих као да се нечега сети. Брзо узе своју ручну торбу и нагло је отвори. Преврте по њој нешто. Онај други радознало гледаше. Видео је многе новчане завијутке. Колико је у први мах могао спазити, беше на тим завијутцима исписане и цифре: 5.000. динара — злато. 500. 600. 700. и т. д. сребро... Дакле новац, који је имао некоме предати.

— Ви носите доста новаца собом, баш као и ја...

— Носим у Ниш трговцу Н... Од прилике 12.000 динара. Толико је имао да добије од стечајне масе Н. Н. која се пре нека дан расправила. Овлашћен сам од мога принципала, који је уједно био и стараоц ове масе, да их предам трговцу Н...

— Тако је нешто и код мене. Ја носим 10.000 динара трговцу К. у Пирот. Ово је, знате, зајам, што је добио из Народне Банке. Ја сам му рођак, па је све то преко мене и ишло.

— И ваши су новци у торбици?

— Па где ћу их на друго место оставити, кад су све банке.

— Мени се чини, да ми требамо да будемо обазриви. Знате, пут је а има свакојаких људи...

— Тако и ја мислим. Молићу кондуктера, да у наш купе никога не пушта. Пристајете ли на то?

— Врло добро. Пристајем потпуно на ваш предлог.

Тако је и било. Неколико комада по пола динара, које су спустили кондуктеру у руке, осигурало им је засебан купе. Нико се није пуштао код њих. Беху дакле сами и потпуно сигурни од сваке неприлике.

После живог разговора, оба утонуше у своје мисли. Напољу се поче небо превлачити црним облацима. Изгледаше, као да се спрема бура. На један мах беше природа увијена у црн, густ вео... Близу је станица „Грејач"... Од те станице па до Ниша, нема добрих ни три четврт сахата... Ова два путника се подигоше.

— Што не пале лампе? Овде се ништа не види.

— Као да смо у каквој апсани... Да јавам кондуктеру. Седите ту, сад ћу се вратити.

И један од њих изађе напоље. Пâра звизну. Воз стаде а кондуктер викну: „Грејач"...

Онај путник што је остао у купе-у, брзо се подиже са свога места, пређе оној страни, на којој беше торбица оног његовог сапутника, узе је и изађе напоље...

— Сад нек ме чека пријатељ, рече, па се спусти низ степенице и изађе на станицу...

.....Воз се крену даље...

Кроз ломњаву облакâ и севање мунâ, чу се још по мало клопот железнице која је даље јурила, па онда и то престаде.

⁂

У механу „Грејачку" дође један млад путник са торбом у руци.

— Имате ли засебну собу за мене? упита механџију.

— Имам, изволите...

Путник уђе у показану собу.

Грмљавина, и севање муња непрестајаше.

У механу уђе још један путник. И он је у руци носио малу, путну торбицу.

— Имате ли засебну собу за мене? упита механџију.

— Имам још једну. Изволите...

И овај путник уђе у показану собу.

Настају врло занимљиве сцене. Да их поделимо.

Прва сцена у првој соби:

У првој соби, први путник нагло отвора путну торбицу и из ње вади завијутке. Цепа их. Изненађење! У место новаца, у хартије били су увијени обли клинови од дрвета. На свакој хартији била је исписана цифра: 1000; 500, 300, динара и т. д.

— Гром и пакао! узвикну. Па у његовој торби нема ништа! Хуља! Лопов!...

Сручио се на постељу.

Друга сцена у другој соби:

У другој соби, други путник брзо отвара путну торбицу и из ње вади завијутке. Узбуђено цепа их. Изненађење! У место новаца, у пакетима биле су увијене ситне хартије у величини српских банака, сложене у поједине групе.

— Шлог ћеме ударити! узвикну. Па и у његовој торби нема ништа! Хуља! Лопов! Бар у мојој има сапун и чешаљ, а у његовој — ни Бога јокиног! Лопов — већи од мене.

И он се сруши на постељу.

Примедба: Ово се догађа после четврт сахата.

Врата на првој соби отворише се баш у тренутку, кад се отворише и врата на другој соби.

На прагу обе собе појавише се путници. То беху они исти, које смо видели у купе-у оне железнице, што је пре једног сахата у Ниш отишла.

Погледаше се крвнички. Оном првом паде „цвикер“ с носа. Онај други кроче ближе њему.

— Лаза!... викну, па и он скиде своје наочаре!

— „Прангаш“!... викну на сав глас Лаза „Бак“.

— Лопове!

— Хуљо!

— Кажем ја да се ми познајемо...

— И ја сам то казао. Ал' ето... десет година нисмо се видели...

— Где си до сад? Сигурно си био у Абацији? насмеја се „Прангаш“.

— Као и ти, рече Лаза.

— Збиља! Поздравио те Љуба апсанџија.

— А тебе опет председник варошкога суда.

— Хвала!

И они се братски загрлише и пољубише...

* * *

БЕЛЕШКЕ.

(Ред у бечким апсанама). Из **Тасиних бележака** изводимо овде пропис реда у бечким полицијским затворима: — Сваки апсеник, вели се, мора безусловно слушати наредбе команданта апсана, апсанских надзорника и постављене страже. Ништа се у апсанама не сме чинити, што би ред и чистоћу здања нарушавало. Ко се од апсеника има за што, и то основано, жалити или што молити, мора се јавити надзорнику апсана, који ће га привести команданту апсана. Овај прима свакога дана од 8 до 9 сахата пре подне. То исто има учинити и апсеник, ако се осећа болан, те да се апсанскоме лекару јави. Апсеници, који су дуже времена у притвору, сваки осам дана изводе се лекару на преглед. У апсанским собама, где је више апсеника, мора се одржавати највећа чистоћа. За њу су надзорници одговорни. Нарочито је строго забрањено: да се по зидовима што шара и квари; да се ствари по собама ломе и штета наноси. Ко то учини, да се одмах премести у ћелију и да му се храна сведе. Забрањено је викање, лармање и непристојно понашање. Не сме се клопарати, у зидове лупати, знаке давати, и с другим се апсеницима договарати. Не сме се седити на прозору ни с њега пљувати. На креветима не сме се ни лежати ни седати: зими од 6 изјутра до 6 у вече, а лети од 5 изјутра до 8 у вече. Зимско време рачуна се од 21. Септембра до 21. Марта. За устајање с јутра знак се даје апсанским звоном. Апсане се морају два пута дневно чистити. У болесничким собама рубље се мора мењати сваких 14 дана. Апсеници се употребљују на рад у здању апсанском. Болесници и старији преко 60 година не могу се на рад узети. Апсеници који су о свом трошку, не могу се такође употребити на рад. Али имају за чишћење својих соба платити 10 крајцара. Апсеници, осуђени на казну испод 12 сахати не плаћају ништа. Све штете ствари учињене плаћају апсеници. Ако су то намерно учинили, онда се и казне. Свако трговање и трампљање у апсанама забрањено је. Тако исто и дописивање са спољним светом, свако саопштавање, дошаптавање, споразумевање. Нико с поља не сме доћи у додир са апсеницима. Њима се не сме ни дати ни узајмљивати новац ни какве ствари. Сва су пића у апсанама забрањена. Пиво и вино може тек само у подне, и то потребнима командант одобрава. Забрањено је картање и пушење. Ово последње може командант одобрити само онима, који су дуже у притвору и који заслужују призрења. Тако исто на шетњи у дворишту апсеници морају бити мирни и учтиви. Казне су: мрачне ћелије, засебни затвори, храна на најмању меру, тек да се живот одржи. Немирне везују, турају у апсане са шиљковима и неравним подом у којима не могу ни лежати, ни седити, него само стајати. О свему овоме решава сам командант (K. K. Polizei-Gefangenhaus-Commando)...

* * *

ПОТЕРА.

Радоје Кораћ, из Дубоца, притворен за крађу, 18. о. м. у вече, побегао је испред апсане начелника среза драгачевског. Радоје има 20. година, средњег стаса, плав у опште, у лицу сув, косе плаве, има велике зулове, очију зелених, носа великог, голобрад, без икаквих белега. Од одела носи памуклију и зубун сукнени, чакшире сукнене, све половно. На глави има шубару, а на ногама опанке и чарапе сељачке, исцепане. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести дотичном среском начелнику у Гучу с позивом на Бр. 3230., или Управи града Београда на Бр. 6760.

Илија Раденковић, из В. Бастаца ср. лужничког окр. пиротског, има да се стави у притвор због извесне своје кривице. Он је 23. пр. м. отумарао негде у цељи да избегне казну и сад се наређује тражење. Илија је стар 40—45 год., раста средњег, лица округлог; на челу има белегу од ударца; писмен је (био је некада и општински писар). Пронађеног стражарно упутити Начелству округа пиротског на Бр. 2434. или Управи града Београда, с позивом на Бр. 6630.

Васа Ивановић, родом из Панчева, радник, окривљен је, *да је извршио крађу* једног електричног мотора, у вредности 150 форината из етаблисмана „Folies Caprice“ у Б. Пешти. Мисли се, да је Васа дошао у Београд или које друго место у Србији. Васа има до 35. год., средњег стаса, широких плећа, мрке боје лица, браде обријане. Пронађеног треба спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 7024.

Ђорђе Најдановић, скитница и коцкар из Пожаревца, има да се стави под суд због опасне крађе. Ђорђе има 30 година; сув, црномањаст, малих бркова; носи шиљату јагњећу шубару. Наређује се тражење. Нађеног треба спровести Ћупријском првостепеном суду с позивом на Бр. 7585. или Управи града Београда на Бр. 7138.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Оним претплатницима из Београда, који нам на тражење нису нашу претплату положили, обуставили смо даље шиљање листа. То ћемо исто учинити и са оним претплатницима у унутрашњости, који нам до Васкрса не буду претплату послали. Ово је наша последња напомена. За београђане важи још и то, да ћемо сместа обуставити лист ономе претплатнику, који на послату му квиту одмах претплату не положи.

* * *

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 15. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. АПРИЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, но ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ИЗ ТАСИНОГ ДНЕВНИКА

АВЕТ

1.

Било је то у очи Светога Луке.

У караули, на стражи у главној полицији, било је све у реду.

Стража се мења свакога сахата. Два шиљбока иду те смењују оне доле, пред апсанама, и онога једнога пред здањем полицијским.

У вароши је било мирно. Никаквога нереда. Зашло се било дуго у ноћ, а патроле никога да дотерају из вароши.

То је у ладним, јесењим данима реткост у Београду.

Жандари се поређали око стола, па ћаскају, причају, да време прекрате, докле им смена не дође. Говор се водио о разним стварима и чудесима.

Један прича, они други слушају.....

— И ја, браћо, не верујем у авети — настави редов неки Јован Ваљевац — али, да вам кажем шта се десило на Ушћу.....

— Дедер.... дедер — повикаше сви...

— У томе селу беше остао удов Милован Ђокић, старац од 60 година. Није имао деце, а ни задруге, сам саморан.... Једнога дана јави се он кмету са жалбом: како му је, после смрти женине, остао у кући један разбој, на коме је покојна баба радила; како сада сваке поноћи тај разбој сам тке; како се јављају још нека чудеса; како старац због тога не може да спава и т. д. Кмет не поверује одмах томе; али када чича Милован стане досађивати из дана у дан, крене се онда и општинска власт, да то чудо види. И доиста — разбој тке. Друге ноћи кмет поведе више људи. Дођу тамо, чекају — око поноћи опет разбој тке... Кмет онда не смеде ништа, него опише случај, па пошље извештај капетану у Обреновац.... Капетан у први мах не верује, али, када стану наваљивати, крене се и сам на лице места, да види шта је.... Када је било у вече, одабере неколико отреситијих људи, па се упути кући чича Миловановој. Око куће разреди стражу, а он са тројицом уђе у кућу. Ту запале свећу, наложе ватру, па седну да чекају... Када је било око поноћи, кућа се затресе, чу се као нека тутњава. Пуче хартија, пенџерача, на прозору, дуну ветар и угаси свећу.

— А ха.... —

Наступи помрчина, ништа се не види а разбој отпоче да ради. Није да тке, него хоће да се поломи. И капетан и они људи уз њега, хоће да помру од страха. Не смеју једне речи да кажу. Само блену у ону помрчину. Разбој је радио неко време, па стаде. Онда се осу силно камење на кућу. Падају каменице, мислиш кров ће провалити. Па онда стаде и то. И све се умири. Капетан кресну жигицу, додадоше свећу, па зађоше разгледати по кући. Ама нигде никога.... Питају стражу на пољу: е да ли што опазише. Они с поља одговорише: да нико кући није прилазио, нити су они што приметили..... Капетан стао па се крсти од чуда. Нема ту варанције.... Сутра дан забранише чича Миловану да у тој кући станује, а капетан јави случај начелству....

— Па шта је после било? — упита неко из друштва.

— Бога ми, ја незнам. У скоро сам дошао амо, али питај по Обреновцу, сви ће ти овако причати.....

— То је била нека удешена комендија — рече каплар Живота. Ја у такве ствари не верујем. .

— Шта не верујеш — додаде Ваљевац. Има и данас на Ушћу живих људи, који су ово чудо и слушали и видели...

— Све је то било намештено — настави Живота. Само да старца поплаше.

— Ех....

— Бога ми ја верујем — додаде Милан Јагодинац. Има свакојаких чуда на свету. И ја сам се нешто уверио......

— Хе...

— Јест. Славе ми. Гледао сам чудо невиђено баш својим очима...

— Дедер... дедер... причај — окупише га сви.

— Хе... Нећете веровати...

— Па дедер да чујемо — рече каплар....

— Ко од вас знаде оне грмиће између Бачине и Варварина?...

— Ја знам — одговори неко из друштва...

— Па знам и ја — додаде каплар Живота. Шта сам пута онуда пролазио друмом...

— Е ту има једно језерце — настави Јагодинац...

— Јес....

— Е, видите, туда не сме нико ноћу да прође...

— Што?

— Да вам причам истину....

— Дедер... дедер...

— То је било у Ђорђевој механи у Варварину.... Једнога вечера било нас је више. Седи народ уз пиће, те се тако шали и разговара. Господа за једним, а ми сељаци за другим столом. Почеше, као ово ми, разговор те о овоме те о ономе, докле некако дођоше речи и на те грмиће... Стадоше се читава чуда надовезивати. Једни се кунијаху да чуда има, други се смијаху томе — докле се писар г. Пера и Ђорђе механџија ухватише за реч. И опкладише се: да г. Пера, када буде пред поноћ, одјаше на коњу до тих грмића, да ту остави белег, па одатле да се врати.... Мало затим, г. Пера узјаха коња и оде. Изађе сав онај свет, те га на вратима испрати. Он одјаха, а ми остадосмо да пијемо.... Прође један сахат, прође други сахат, пројоше три сахата — њега нема. Још мало па зора, докле ће тек г. Марко, други писар, викнути: море људи, ово ће доиста бити неко чудо; два пута је досада могао отићи и вратити се, него да тражимо човека.... Ђорђе викну: да се хватају коњи у кола. Потом седе са г. Марком, па одјурише грмићима... А и нас неколицина појахасмо наше коње, па за њима. Јурили смо све великим касом... Када бејасмо већ близу, угледасмо г. Перу писара. Беше већ свануло... Он сав блед, изнемогао, као да су га гује пиле. Једва да говори. Коњ под њим у голој води. Једва се вуче.... — Где си, ако Бога знаш — викну му г. Марко... — Маните ме људи, ово је страшна саблазн... проклет час када сам се кладио — једва проговори г. Пера..... Па стаде полако причати: како је мирно дошао до оних грмића; али, када је ту стигао, да су пред-а-њ изашла двојица, не зна је л' су људи или авети, па га ухвате за руке; и онда са њим стану обилазити око оних грмића; он се отимао, али се сили није могао очупати; маши се руком, да ухвати ону двојицу, али руке прођу као кроз маглу; осећао је на себи терет валда од хиљаду кила, да је све стењао, зној га пробио — али се оних авети није могао курталисати. Водали су га тако биће два сахата, све по једном месту, докле се петли не чуше. А онда га пустише. Њему тек онда лакну, али је био сав у голој води. Чак кроз капут зној га пробио.... — Верујем, браћо, сада у чуда — заврши г. Пера, па се стаде кретити... Г. Марко узе га к себи у кола, па се сви вратисмо механи.

— Бога ми... доиста чудо — прихвати Живота...

— Јест... ја сам све то очима гледао — настави Јагодинац. Ево и данас, после толико година, чим се замркне, нико не сме проћи крај оних грмића. Све то обилази преко поља варваринског. Истина, читав је сахат даље, али, брате, сигурније.......

— Хм.. хе... хе.... хе.... — чу се од свију...

— Оно... и ја знам једно чудо... управо аветињу — прихвати разводник Радоје Крагујевчанин.....

— Хе...

— Десило се у нашем гробљу... у Орашцу....

— Ко је видео?

— Ама, да чујете, па да се камените...

— Дедер...

— Сиромах Нинко Шаренић... Из мога села. С њим се то десило...

— Па дедер... дедер... причај — повикаше опет сви...

У тај мах шиљбок пред здањем зазвони. Знак — да неко хоће у полицију.

— Чекајте — прекиде каплар. Да видимо ко је.

Звоно даде знак по други пут.

Разводник изађе на поље. И одмах се врати натраг.

— Шта је — упита каплар...

— Ево *авети* — викну разводник...

Сви погледаше вратима.

Врата се на караули широм отворише. Они сви поскочише на ноге.

У собу уђе прво ноћни стражар, некаква грдна људескера, Црногорац. За њим иђаше бојажљиво некаква женска прилика, сва у лицу марамом увијена, да јој се једва могаху очи сагледати....

— Јављам ти капларе — поче стражар свој рапорт — да сам ову женску ухватио на мојој линији, да тумара око кућа. Три вечери пазим је, како се увлачи у капију Н.... Када ја пођем ближе, она побегне... Мени се чињаше — биће сумњиво... Па се заверих, да је хватам... И Бога ми, ево је вечерас....

— Добар шићар.... море Мићо — прекиде га каплар, па стаде загледати у доведену женску...

— Божја ми вера... ухвати је... Но шћа да ми утече.... бруке моје онда .. Али ја за њом... трчи пуста као срна... но стигох је... Отима се... ја не дадох... Мољаше ме, преклињаше ме... плакаше... даваше ми дукат да је пустим — но ја не шћедох. Вјера и Бог... ево је власти — па како се нареди......

— Како сте госпођо... госпођице... шта ли сте — поче заједљиво каплар....

Женска прилика ћути.

— Дедер... сејо... скини ту шалчину, да те веднемо — додаде разводник, завирујући са стране...

— Како се зовеш — викну оштрије каплар...

Она ћути. Изгледаше да плаче...

— Скини ту шалчину, да видимо ко си — рече каплар и приђе да је одбради...

— Јест... јест... да видимо — повикаше готово сви...

— Ако Бога знате, браћо, не дирајте ме — поче она кроз плач. Немојте ме ништа питати. Него, ако имате кога старијега овде, пријавите ме њему....

— Има члан — додаде стражар...

— Онда ме јавите...

— Али, и ја морам овде име да ти забележим — настави каплар. Такав је пропис...

— То нећеш, војниче, дознати, макар ме сву исекли... Ја ћу из гласа запомагати, ако будете ма шта више покушали....

— Охо.... хе... хе...

— Ја вам кажем...

— Па јави је члану... капларе... — додаде разводник. Нека он види, каква је ово прилика...

— Да је јавим — рече каплар, и упути се дежурној соби.

— Пођите за капларом — каза разводник жени, која се гушила у сузама...

2.

— Каплар — зачу се глас с поља.

— Напред — викнух из дежурне собе.

Каплар уђе.

— Шта је?

— Јављам покорно, господин члан, да је ноћни стражар са улице и..... привео овога часа у полицију једну женску, која је сва умотана, лице крије, име неће да каже; нашао ју је, вели, у капији господина

Н...... да онуда, вечерас већ треће вече, тумара... сумњива изгледа..........

— Је ли ту?

— Јест... Овде пред вратима..

— Дај је овамо.

Врата се отворише. Уђе прво женска прилика. За њом каплар.

Паде ми у очи фино одело на жени. Хаљина од загаситог, финог штофа, зимски капут од плиша, глава и лице омотано великом жанилском марамом...

— Ко сте? — упитах.

Она ћути.

— Кажите се: ко сте — рекох оштрије...

Чух плач.

— Реците ваше име. Морамо то знати...

Женска прилика даде ми онда главом знак, да жели да буде насамо.

— Капларе!...

— Изволте...

— Изиђи часом...

— Разумем...

Чим се врата за капларом затворише, она женска прилика откри лице и склопи руке...

Ја просто занемих. То беше одлична београдска дама — жена господина Н........

— Госпођо... ако бога знате — викнух сав изненађен...

— Спасавајте ме, господине, ако знате шта је част једне невине жене...

— За Бога... откуда ви овде?

— Моја несрећа...

— Молим вас...

— Зар сам се томе надала...

— Како?

— Да вам кажем.

— Молим вас.

— Брука моја...

— Молим вас како то?...

— Несрећа...

— Пре свега седите. Видим, да сте узбуђени...

— Јао мени...

И додадох јој столицу.

Она седе...

— Несрећа, господине, ако се ово дочује... Ух... ух... ако се на јавност изнесе... Брука... брука... не треба онда да живим..... Помислите... брука... да ме је патролџија у полицију дотерао......

— Ваш муж?.....

— Лако је са њим...

— Ха... тако... — помислих, али не рекох...

— Али публика... публика... господине... па новине, несретне новине, ако ме дочепају новине... ух... ух... па се сутра стане читати по вароши, шта се са мном десило... па, знате, наш свет... шта се неће измислити и додати... Срамота... ух... ух...

— Ама, молим вас, госпођо, објасните ми све ово...

— Шта да вам објасним, моја несрећа...

— Али... молим вас..

— Та љубомора... несретна љубомора... Она ме је навела на овај корак... Моја памет... ах... како ће да испадне брука....

— Али...

— Моја несрећа, господине, како ћу да будем подсмех свету, да се прича о мени..... да ми се смеју... када прођем улицом, да показују на мене.... Срамота.... Шта ће ми отац казати... па моја браћа... какви су тек они осетљиви... ух.. ух...

— Госпођо... Опет вас молим за објашњење...

— Ух... ух... објашнење... објашнење.. да вам кажем... моја несретна љубомора... моја љубав све је ово учинила.......

И лепа госпођа исприча ми историју ноћашњега догађаја....

Госпођа Н... и Господин Н.... узели су се пре четири године. Она воли њега страсно до лудила. Можда и он воли њу толико исто, али њој се од скора почело као превиђати: да је хладан, ћутљив, и да ју не воли онако, како је то било прве и друге године... Тражила је томе узроке, али их није могла пронаћи.. Што она већма љубазнија, пријатнија — то он све више озбиљнији, хладнији... Она онда почне очајавати. Више пута, када он није код куће, седи па плаче. Као обично у нас, нађу се одмах пријатељице, бајаги да ју теше, а они још већма сумњу да потпире... Једнога дана госпођа Петровићка донесе јој страховити глас: да јој је муж неверан, да живи са госпођом Н.... да јој чешће вечером одлази и т. д... Њена се сумња, вели, обистинила... То је доведе до лудила. Није хтела мужу ништа пребацити. Хтела је да се сама увери... Прве две вечери слала је своју собарицу, до куће господина Н..... да пази. Девојка је стојала у капији, мотрила је добро, али није ништа приметила... Треће вечери изашла је сама госпођа, да се и она увери....

— Е сад узмите, да је то од мене било неразмишљено, глупо, лудо... Цените како хоћете... Само, ако Бога знате, не дајте да се на јавност изнесе — заврши госпођа своју историју....

— А господин?...

— Са њим ћу лако. Казаћу му у чему је ствар... Волим га, па то је... Моја љубав могла ме је навести и на гору бруку... Он ме зна — па ће ми опростити.... љутиће се, мало ће се извикати, па ће се умирити... Али овај свет на пољу... Ови пакосници у публици... Ако ме они дочепају.. Од те ме несреће спасавајте — молим вас господине.....

— Јесу ли вас познали жандари?...

— Нису... Тражили су обешењаци, да им се покажем... али ја нисам дала да ме виде......

— То сте добро учинили....

— А сад?

— Сад... да идете кући...

— Молим вас, да се не дозна...

— Али — додадох. Не можете ићи тако. Доцне је. У велико је ноћ... Могла би вам се на улици десити опет овака непријатност....

— Јух... не дајте... молим вас....

— Сад ћу послати за кола. Нека вас одвезу право пред кућу....

— Хвала вам..

Наредих што треба.

Кола дођоше.

Испратих је.

Она седе.

Ја само додадох:

— Госпођо... И ако много волите вашега мужа, немојте се шалити, да покушате вечерашњи случај.

— Никада... никада... господине....

— Још вас молим, да господина најљубазније поздравите од моје стране....

— Ах... хвала вам... много вам хвала...

Кола одјурише....

3.

Сутра рано ето господина Н. . к мени у канцеларију.

— Хвала вам много-— поче он. Малер. Ви не знате, господине, шта је слаба женска страна. Не дао вам Бог....

— Госпођа вас много воли — додадох. То сам синоћ видео.... Срећан сте човек....

— Како се узме, господине, воли.... воли.... То стоји, али таква њена луда љубав почиње ми бивати и досадна.... У последње време заузет сам и сувише пословима... Мало мање бавим се у кући, а она одмах стане мислити на моју неверност.... Ви најбоље можете знати: шта је могао синоћни догађај да донесе.... А то, видите, све због њене неоправдане љубоморе.... Да обрука и себе и мене.... Него, молим вас, да јавност не дозна.....

— Не брините се...

— Хвала вам по сто пута....

— Како је госпођа?...

— Како... Ено је од ноћас у грозничавом стању... Не може још да се поврати. Признаје сама свој нерасудни корак... Каје се... Морам од вас ићи к њој, да је од ваше стране поново уверим: да догађај неће избити на јавност.....

— Уверите госпођу, да се ништа не плаши...

— Име?

— Име јој се неће никада сазнати...

— Хвала вам......

ХРИСТОС ВОСКРЕС.

(по туђој мисли).

I

Гђа Маргита беше добра и побожна жена. Она је живела само за свога сина, који се у Бечу васпитаваше за трговачке послове. Беше удова. У кући је становала сáма, са својом служавком Ружицом. Имала је грдно имање у околини Н... Као добра и паметна жена, она је мудро управљала тим имањем, и приходи с године на годину све већи биваху.

Рекосмо већ, да је гђа Маргита била побожна. Ни једног празника није изостала, а да у цркву не иде. Она се топло мољаше Богу за свога сина. Удубљена у своје мисли, она је нѐмо гледала у оне слике пред олтаром, па јој се чињаше, да се крећу, дишу, говоре... Обујмата осећајима праве вере и побожности, она се из дубине своје душе молила Богу и за своје ближње. Скрушена, падала је на колена пред распећем Христовим, и шаптала је тихе речи, пуне благости и милосрђа.

Није мѝнула ни поред једног сиромашка, а да га није обдарила. Њене дарежљиве руке просипаху благослов на све стране. За то су је у целој околини и звали: „милостива наша мајка...“

Она је помагала на свакоме кораку бедне и невољне. Више пута одлазила је у јадне уџере сиромашних радника, па им је пружала своју обилату помоћ. Ни једна свадба није прошла у њеној околини, а да она није обдарила младу невестицу. Ни један мртвачки одар није оставила, а да не пролије своју топлу сузу; да не утиша јадне и невољне, и да не принесе на олтар милосрђа своје обилате прилоге. Ето, за то су је у целој околини и звали: „наша милостива мајка...“

Живела је скромно и повучено. Цела њена забава у доколици, било је „Свето писмо.“ У њему је она налазила насладе својој души. У њему је налазила оне крепке снаге, која уздиже душу, која узноси мисао далеко, далеко, чак тамо до оних бескрајних региона, у којима се чују божанствени гласи Херувима и Серафима; у којима светли сунце вечитог живота...

Беше увек ведра, блага и насмејана. Ал' ипак, по кад-кад навукао би се преко њеног глатког чела мутан облачак. То беше само онда, кад је мислила на свога сина.

Да оставимо добру гђу Маргиту, да мисли на своје драго чедо, а ми да разгледамо један део друштва, у коме се ова добра душа налазила.

⁂

У механи газда Јованчета, беше пуно света. Цвети су. Млоги су у стајаће рухо одевени. За столовима поседали пријатељи и познаници, те се разговарају и пијуцкају „препеченицу.“

У дну, за једним столом седи сам Риста „Зукавица“. Човек осион и готов на свађу, за то га је свако избегавао. Налактио се на стô и нешто мрмори. Најзад подиже главу. Хтеде нешто да заусти али од тога одустаде. Он се није у селу никога бојао, ама је пред газда Јованчетом био мањи од — макова зрна. Само се с њиме није смео свађати, већ је пред њим морао повијати своју јогунасту главу.

— Па мора да ми дâ, рече више за себе. И шта је он? Зар сам му ја мало пара оставио? Хоћу, вала, да окушам. Очи ми, знам, неће ископати...

За тим подиже обрве, истури се и онако „званично“ повика:

— Газда Јованча, ела мало 'вамо.

Дође механџија. Погледа га оштро у очи, па ће тек рећи.

— Шта ћеш?

— Не љути се, славе ти... Знаш, хтео сам 'ртаљ литра ракије.

— Имаш ли пâра?

— Немам...

— Па како онда можеш тражити? Ти знаш да је код мене: „данас за готово, сутра на вересију...“

— Знам ја то газда Јованча, ал' те молим „држи ме на креду“ до 20 гроша! Тако ми неба, о Ускрсу биће пара к'о кише....

— Е? подсмехну се механџија.

— За цело!

— Ама, ако опет слажеш?

— Пљуни ме вала на сред пута, ако те слажем.

— Добро, добићеш!

И механџија оде да му донесе тражено пиће.

Није вајде, „Зукавица“ се на нешто решио. Знао је то газда Јованча, јер кад он каже: биће пара, то му се мора веровати. Никада он није у томе слагао. Само је газда Јованча лупао главу: од куда ће му се тај новац превалити? Примање у општини нема, а није ни на лутрији сецовао. Тек, он ће доћи до новаца, ако не другчије а оно — како зна.

„Зукавица“ сам пије и полако певуша. Према њему учитељ Станко наздравља данашњем дану. У здравици вели: како је на Цвети 1815 год. Кнез Милош објавио устанак турцима; како је тога дана синула нова зора слободе Србинове, и најзад, како је Србин, под срећном звездом Обреновића, стресао са себе тежак јарам ропства и почео живети својим самосталнијим животом.

— Ја, Цвети, мрмори „Зукавица“, ал' ускрс, ускрс... Оно је било и битисало, ама ћу ја светковати ускрс — тамо некоме. Мени шарено јаје, а тамо некома — побусани понедељник. Шта ћу, кад ми треба — пара! Не може се, вако живети. Некоме се пресипа, а некоме, нема ни једне мрвице... Хеј, газда!...

— Шта ћеш опет?

— Још кртаљ литра...

— Да не буде много?

— Само до 20 гроша, па онда — јок. Ускрс... паре... па онда „трапк пара, трапк чапа...“

— Пази, јер иначе....

— Не брини...

И газда Јованча веровао му је равно 20 гроша.

А за што не, кад су они стари познаници?...

* * *

Освануо је васкрс. Рано је поранила г-ђа Маргита, да оде цркви на јутрење. Ружица јој додаваше стајаће рухо.

— Јели звонило на јутрење, Ружо?

— Није још госпођо. Имате времена.

— Жао ми је, што и тебе не могу у цркву повести. Ал’ знаш већ, данас ће доћи он, мој син. Тако ми је јавио. За то, иди Ружо, па гледај посла, мени овде више не требаш.

Ружица оде. У соби оста само г-ђа Маргита. Беше још мрак. Тек се почео делити дан од ноћи. Пред иконом мајке Божије гори кандилце. Његови бледи зраци осветљавају одају у којој је г-ђа Маргита побожно стојала. Чекала је да ударе звона, па да се крене у цркву. Удубљена у своје мисли, стајала је пред иконом, и са неким божанским осећајима гледала је она у свети лик, који трептијаше у зрацу светлости која падаше нањ са малога кандиоца...

Молила се Богу топло и искрено. Њена се душа у томе часу винула горе, у оне сфере, у којима нема злобе и пакости већ само љубав, божанска и вечна, као што је вечна и мисао творца васиона. Она није ни осетила, како се на тој одаји врата полако отворише. Ко је то, што прекида својим тајанственим шумом тиху молитву?...

Г-ђа Маргита склопила руке. Са њених усана чује се лагани шапат:

— „Воскресеније твоје, Христе, Спасе, ангели поју на небеси...“

Светлост из кандиоца јаче се просу по одаји. Она прилика крочи један корак ближе. Видело се јасно, да је у замахнутој руци витлала оштар нож.

Госпођа Маргита настављаше песму светломе празнику:

— „И нас на земљи чистим срцем, тебе славити..“

Прилика дође на два корака према г-ђи Маргити. Замахну руком....

У тај мах забрујаше звона на цркви.

Г-ђа Маргита окрете се. Пред собом виде непозната човека са голим ножем у руци. Она се благо насмеши и рече меким, звонким гласом:

— Христос васкрес...

Убица задрхта од тог гласа. Нож му испаде из замахнуте руке. Са његових модрих усана чу се:

— Вајистину васкрес...

И звона једнако брујаху, и мирис тамјана и измирне просу се по јутрењем ваздуху, а кроз ту тиху деоницу дана од ноћи, чула се божанска песма:

„Воскресеније твоје Христе, Спасе, ангели поју на небеси, и нас на земљи чистим срцем тебе славити...

Убица је подлегао сили светиње данашњега дана..

— — — — — — — — — — — — — — —

Ко беше то, што је хтео на данашњи благи дан, да умочи своје руке у невину крв?

То је био Риста „Зукавица“. Тај га је час препородио. Од тога часа он је био са свим други човек. Кад год је видео г-ђу Маргиту, он би јој пришао руци, пољубио је и тихо би прошаптао:

— Опрости ми, мајко....

А она, блага, добра, пуна нежности и милосрђа, одговориха би својим меким, звонким гласом:

— Да си срећан и благословен, сине мој....

ЗАДАТАК.*

1. Која се казнима дела иследују и суде по званичној дужности, а која по тужби приватног тужиоца;

2. У казненим делима која се иследују и суде по тужби приватног тужиоца, може ли тужиоц кад, и у којим случајевима:

а) од тужбе одустати;

б) пресуду од извршења задржати; и

в) прекинути отпочето извршење пресуде — издржање затвора?...

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ.

* * *

Каже се: генија има у политици, књижевности, уметности и т. д. а ми велимо, да их има и у редовима оваких људи, као што је овај — Никола Милојевић. Он је геније: у стварању неваљалих планова, у извођењу својих идеја, да кога превари и опљачка. Он је геније своје врсте, виртуоз, савршени уметник на пољу неваљалих и криминалних дела. Он не вара просто, од ока, већ смишљено и са утврђеним планом, рачунећи увек на стварне резултате. Да пођемо само даље. Како која слика о њему буде долазила, све ће бити занимљивија. У свакој радњи његовој, види се она префињеност, оно извештачено лукавство и подвала, које „својство“ притежава само овај, који је у свему раван овоме — Николи. Дакле, да му прикажемо четврту слику...

Слика IV.

— — — — — — — — — —

У палилули, тамо, у крајњим улицама, становала је нека М. жена, која је најурила свога мужа за то, што је веома мало у кућу доносио. На ту се жену намерио Никола. Код ње је узео стан. Преставио се, као да је неки масарош, који из Сарајева очекује грдни новац. Разуме се, да је лакомислена жена брзо упала у његове веште замке... Мало по мало, извлачио је он од ње паре и трошио по београдским кафанама. Ова жена имала је у кући доста леп намештај. Никола је бацио око и на њега...

Тада, кад се ово догађало, Никола је у ствари био практикант или дијурниста у Министарству финансије. Колико честитих пенсионера и одпуштених чиновника базају по улицама без хлеба, а овај пробисвет вукао је лепу плату и — музао две краве. Но о томе ћемо доцније говорити...

Једнога дана, дође муж Николине газдарице М. Био је служитељ у некоме надлештву. Скрпио мало пара, па је хтео са женом да се помири. Уђе у кућу. Тамо затече Николу.

— Кô је овај, упита муж своју жену.

— Шта те се тиче! осече се она на њ.

— Чујеш, овога да избациш напоље. Ја то не трпим да ти..... с другим.....

— Он је мој кирајџија!.... Плаћа човек стан.

— Кога ти да избациш напоље? уозбиљи се Никола.

— Тебе!

— Ти ћеш напоље! Марш!

— Шта, ја? Па ово је моја кућа!

— Напоље!

— Напоље ти...

— Е, сад ћеш видети кô је у праву.

И Никола брзо навуче капут, узе шешир и оде у кварт палилулски. После неколико тренутака, дође жандарм и позва мужа газдарице М. да с њим пође код члана. Шта је све у кварту било, ми то не знамо, али нам је толико познато, да је сиромах човек одувао неколико дана затвора, а Никола је ликовао, како је једног „безобразног“ човека „научио памети“.

И газдарица М. била је задовољна. Не треба Бог зна какво извежбано око, па да човек види, како је Никола са газдарицом М. ступио у ближе, пријатељске односаје. Отуда и потиче она одбрана, оно поверење, и најзад, оно задовољство од стране газдарице М. што је власт њенога мужа ухапсила...

Вели једна пословица: „захватај непрестано из једног извора, па ће усахнути“. Тако је било и са газдарицом М. Док је имала пара, она је Николи давала колико је искао, ал’ ето, дође време, да се више нема. Никола зловољан.... Љути се... Она га теши...

---

* Ова смо питања добили од једног чиновника београдске полиције, с тим, да их донесемо у листу као задатак. Ма да основ овим питањима лежи у крив. закону и у прописима крив. суд. поступка, ми, по жељи пишчевој, доносимо овај задатак, налазећи и сами, да ће бити од користи полицијским властима у опште.

— Ама, чујеш М..., рече Никола, не марим што се нема, могу и трпети. Али ево муке моје. За дан-два морам да идем у Сарајево. Зову ме по овој мојој маси. Све је готово, само решење да подпишем, па да примим својих 8.000 фор. у сребру, сем „грунта“ од кога ћу приход вући.... А могу га вала и продати....

— Па и шта ћети? вели му М.

— Право кажеш, шта ћеми! Продаћу и магазе, и њиве, и кућу, која је баш преко од „штајер-амта“ (пореско одељење). И за то све могу да узмем у најмању руку 8.000 фор... Паре су то, мој брајко, паре! Хе, како ћеш онда славно живети... За то, нађи ми пара да идем у Сарајево.

— А од куд да нађем?

Никола нешто размишљаше.

— Ха, биће пара!... викну весело. Да продамо овај цео намештај. Задржи за себе један душек, јорган и два јастука. Доста ће ти бити за неколико дана, док се ја из Сарајева не вратим. А онда, уживај! Накриви капу на лево уво па — уживај!... Кажем ти, онда само — уживај!

И лакоумна жена пристаде на овај план свога кираџије. После два сахата, у кући газдарице М. не беше ништа друго, до један креветац са нужним постељним стварима. Све су друго јевреји купили и однели у своје магазе у „Фишеклијској улици“.

Никола је дошао до лепих пара. Опростио се веома љубазно са својом газдарицом и крену се за — Сарајево.

Да ли је он одиста одмах и отишао у Сарајево? Видећемо.

Док му је трајало новаца од продатог намештаја газдарице М. он их је трошио по београдским пивницама, а кад је учачкао и последњи марјаш, ударио је у нове преваре.

Нађе своје старе познанике, Секретара министарства финансије Н. и учитеља београдске основне школе Ј. Б. Њих је салетео да му подпишу меницу од 500 динара. Говорио је и њима, како има у Сарајеву да прими неко огромно наслеђе; како ће већ он њима бити „признателан“ и т. д. И људи ко — људи повероваше му. Стегоше срце и подписаше му меницу на суму од 500 динара. Ову је меницу Никола врло лако есконтовао код једног овдашњег новчаног завода.

Сад је имао опет пара. Решио се, да иде у Сарајево и да тамо — помузе другу краву музару. Од учитеља Ј. Б. дознао је, да тамо он има брата свештеника, па му је и то добро дошло за његове даље планове. Он на све рачуна. Он ни једну ситницу не пропусти, а да је добро не претресе и о њој свој суд донесе.

После неколико дана, Никола је отишао у — Сарајево.

⁂

У Сарајеву Никола је тек развио своју неваљалу и уједно и стидну акцију. С једне стране експлоатисао је босанску, земаљску владу, као њен шпијун противу Срба, а с друге стране обмањивао је — женске, обећавајући им златна брда и вавилонске куле. Није оставио на миру ни брата учитеља Ј. Б. који је тамо свештеник. Од њега је искамчио за Ј. Б. три киле добра требињска дувана, а за себе 15 фор. Наравно, да је то била моментана позајмица, коју ће он „часно вратити“ чим у Београд оде.

Некој тамошњој сиротој учитељици, г-ђици Пишкорићевој, која је на вишој девојачкој школи, предигао је на фини начин све што је имала. Он је лагао а она му веровала... Кад је видео да у Сарајеву нема више меда за њега, отишао је у Жабаљ, средиште некадање старе шајкашке границе... Сирота учитељка г-ђица Пишкорићева, кукала је црнога Маринка. Њу је Никола лагао да ће је узети за жену, и да ће због тога прећи у католичку веру (јер је она те вере). Колико се зна, он је варао и босанскога надбискупа Штадлера, обећавајући му, да ће радити на томе, да православне Србе преведе у католичку веру. И за то је добијао награде. Дакле, свуда и на сваком месту, он је био доследан самоме себи: варао и пљачкао... Међутим, историја ове учитељке у погледу односа са Николом, велика је, и она би сама за себе била једна веома лепа и занимљива приповетка. Но како у њој раде и многе високе политичке личности, земаљске сарајевске владе, то ћемо је за сада оставити недодирнуту, а вратићемо се на Николу, који је из Сарајева отишао у Жабаљ.

У Жабаљу се Никола упознао са — Јелицом Шикопаријом, девојком, која је у своје време играла доста важну политичку улогу у Босни. И ако је Јелица била пуна искуства, опет је пала у замке Николине. И њу је он фино до голе душе опљачкао. Предигао је све драгоцености и ствари од вредности, па је и њу оставио, бацио, као што човек баца — оцеђени лимун на — улицу.

(наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

I. ВРАЧАРЕ.

1. Стојка Јовановић, врачара — циганка.

— Г. писаре, она Стојка врачара и у апсани је отпочела да врача и баје. Једна жена жали ми се, да јој је јуче Стојка узела динар за неки лек од главобоље, па је ни до овог часа није глава прошла.

Овако једног дана по подне рапортираше стари апсанџија Управе града Београда писару кривич. одељења управиног...

После једног сата, што га је Стојка провела у ћелији, преварена жена дошла је до свог динара. Лек, који јој је Стојка дала од главобоље, била је једна расечена главица црна лука посута прашином.

Сојка је једна од најстарији врачара. Због врачања била је небројено пута у затвору, па и сада је издржавала тридесетодневни затвор. На тај затвор осуђена је пресудом кварта врачарског од 21. фебруара тек. год. № 2105. и 23. марта.

2. Ленка Јовановићка, врачара и картара.

— Ти баш врачаш Ленка?

— Врачам господине! А што да не врачам? Ја никога не зовем, но идем по кућама. Они сами долазе код мене и моле ме да им врачам.

— Па ко ти то долази?

— Ко? — Свет господине! Цео свет долази код нас. Ја сам врачара највећој господи, госпођама, госпођицама, раденицима и раденицама и свакоме. Све су то моје муштерије; свима ја подједнако врачам. Нисам ја крива што је овај свет луд....

— А јел' ти она јучерања госпођа долазила више пута?

— Јел питаш за г. М.? Та ми је досадила. Има 4. месеца како ме салетила, да урачам њеном сину, да не узме неку девојку у коју је заљубљен.

— Па јеси ли му урачала?

— Јесам ја! Нисам ја нека луда као што ви мислите. Хоће госпођа да јој „џабе“ врачам.

— Како „џабе“ кад си јој узела 9 банака?

— Па зар је то много господине. Девојка ће ми три пута више дати, кад се уда за њеног сина.

— Па ти и сама верујеш у моћ твојих врачбина, а?....

— Море оканите се Бога вам господине. Зар сам ја луда као што су ове господске жене. Да знам, да и врачбина може што дати, ја би прво себи уврачала.

Ето, овакав се говор водио између Ленке и писара полицијског, када је кварт савамалски узео на одговор по тужби ове исте госпође М. којој је измамила 9 банака и многе друге ствари да јој корсем уврача. Ленка је жена Степана Јовановића, циганина — џамбаса. Има јој 35 година, малог је раста а у лицу црна. — По тужби госпође М. кварт је осудио Ленку на 30 дана затвора. Из истог је пуштена 25 марта тек. год.

За сада штедимо име г-ђе М. али, да ово зло искоренимо, од сада ћемо доносити имена и оних личности, које овакве глупости верују, и трче да траже помоћи од оваких мизерија.

У стану Ленкином поред осталих обичних ствари, које се употребљују за врачање, нађена је једна мртвачка лобања и један стари рог!

Случај са госпођом М. нека служи за пример осталом лаковерном женском свету.

3. Викторија Обилићка, врачара.

— Шта, зар и тебе ухватише црна друго?

— Ухватише, грозница их ухватила да Бог да.

— Па како те укебаше?

— Како? Онако исто као и тебе. Ти нам прва повуче ногу.

— А нађоше ли ти што при претресу куће?...

— Нађоше и узеше готово све. Да ми бар оставише „котурић" ни по јада, али и то узеше. Па бар да причекаше док свршим посао и наплатим. То ми је најбоља муштерија. Да Бог да их..... — и ту Викторија отпоче клети сву полицију.

Овакав се разговор водио у апсани Управе града Београда између Радојке, чувене врачаре (чију смо слику и раније донели) и ове Викторије. То је било на неколико дана после Радојкиног апшења, када су и Викторију укебали и затворили у собу са Радојком.

И њу су дакле на делу ухватили. Сирота, тек што је почела једној доброј муштерији *„гледати у воду и погађати срећу,"* а писар са жандармом труп па на врата. Да је негде у близини ударио гром из ведрог неба, неби се тако поплашила као што се тада престравила од писара и жандарма.

Приликом претреса код Викторије су нађене разне ствари, од којих су ове понајглавније: сув душник од неке животиње, праменови женске косе; црни тамјан и један сув колачић направљен од неке смесе и у средини пробушен, из кога је Викторија корсем црпела „моћ" прорицања.

То је онај исти *„котурић"* за који је беше највише жао. Пресудом кварта врачарског од 20. фебруара т. г. Бр. 2083. Викторија је осуђена на десет дана затвора. Затвор је издржала 2. марта тек. год. и сада је у слободи. Нема сумње да ће опет продужити свој стари занат само док „котурић" набави. Скрећемо пажњу грађанства да је се чува. Полицајце пак молимо, да и даље мотре на њу. Она станује у улици крагујевачкој број 43; има мужа Радована, који се занима надничењем. Викторија је раста дежмекаста; има јој до 50 год.

4. Марија Петровићка, врачара. (Види слику у заједничкој групи врачара).

Водио се овакав разговор између неке младе београдске госпође и њене служавке:

— Јух, слатка моја, та није могуће да је и то погодила?

— Среће ми госпођо, цела је целцита истина. Их, како ме жмарци подиђоше, кад поче тек о *њему* говорити... Вели: она воли лепога Љубу, ето, карте то кажу. Леп је то господин к'о — уписан. Јој, да се земља под-а-мном отворила, не бих се тако уплашила, као кад сам то чула. Наопако, шта би од нас две било, кад би случајно наш господин за ово дознао? Убио би нас обе ко — мачке!

— Лакше, лакше, ако Бога знаш! Тешко мени грешници. Морам одмах њој отићи, ал' с места...

После једног сахата, већ је ова млада госпођа била у стану Маријином у улици „Милетиној" бр. 22. Она растројена гледаше нéмо у карте, које јој лукава картара (врачара) бацаше. Тајну грешну, ниску и кажњиву, знала је само ова лукава картара и служавка младе госпође. Сирота госпођа, у својој наивности није ни знала, да је њена служавка у договору са овом „модерном харамијом", и да је она њој испричала ствар до најмањих ситница. Ето, за што је картара могла погодити и најинтимније односе госпођине са младим господином Љубом. Само добра сума новаца, могла је ову ствар заташкати. Разуме се, да је од те суме и „верна" служавка младе госпође, добила своје „исе"... Ал што није знала млада госпођа, знала је — полиција.

На два дана после ове посете госпођине, коју је врачари учинила у цељи заташкивања породичних неприлика, писар кварта палилулског изненадио је „мудру лију". Дошав у стан Марије „врачаре", он је одмах приступио претресу. Тим претресом нашао је на многе чудновате и одвратне ствари. Тако, у протокол претреса забележио је да је нађено: љуске од сувих ракова, реп од мошуса, омин, шишарке, црне смоле и „маст од обешењака"!!! Ова маст била је Марија најмилији предмет за — врачање.

Као што се види, Марија је „упражњавала" (тешко еснафској уредби) два заната. Била је *картара* и *врачара*. Ове занате подешавала је према појављеној потреби. Ко хоће да дозна своју *судбину* — бацају се карте, а ко пак хоће да му љубав напредује, да оствари своје жеље и прохтеве — ено врачбина. „Маст од обешењака" одмах чини своје. Пре ће се онај или она — *обесити*, но што ће једно друго изневерити. Еле, свака ствар има и своје особено значење. И у то су многи веровали. Па сад да ко не каже како је овај век просвећен, и како јуримо за напретком у свакоме погледу!

За оба ова дела, Марија је кажњена пресудом кварта палилулског од 5. Марта тек. год. Бр. 2118 на двадесет дана затвора. Из затвора је пуштена 26. истог месеца и сад је у слободи. Ова слика преставља Марију онакву — каква је у природи. Ако би ко зажелео „маст од обешењака" ето Марије, не мора је са свећом тражити по мраку. По овој ће је слици лако познати. Само се бојимо да такве „обешењаке" или „обешењице" не узморамо бележити у нарочите наше рубрике.

Група врачарá. — Доносимо ове врачаре, — сем појединце — и у нарочитој групи, (Радојку смо већ доносили у једном од прошлих бројева нашега листа, а Викторија није ушла у ову групу јер је затвор раније издржала). Као што се

Марија. Стојанка. Ленка. Радојка.

види, оне се свога заната не стиде кад су вољно пристале и на овако сликање. Можда је то ласкало њиховој сујети. Како било, тек оне су за друштво опасне. Као оно полип кад стегне своју жртву, тако исто и оне стежу своју жртву, и даве, док јој не извуку из џепа и последњу пару. Ево их све на окупу. Изгледа, као да склапају нов уговор између себе, како би доскочиле власти. Ал' како је такав уговор, основан на полицијској уредби и кривичноме закону, то ће оне брзо од њега само — *одустати.*

ЛОПОВ БЕЗ — СРЕЋЕ.

— Шта, није? Јесте, тако ми свега на свету. Страдао сам ти ја на друму, у кући, у кафани, па Боже ме прости и у — цркви. Ама свуда... свуда! Тако једном, страдао сам ти баш при поштеноме раду. Хтео сам и тако да пробам, па не иде... Чуј само. Једном ме нађе „Бурда". Носио је на леђима неког дебелог ћурана. — Сервус Микице! — Здраво „Бурда"! Ако Бог да тако? Пошао сам у варош, да продам овај „еспап". Купио сам ово „живинче" од једног сељака за два динара, а у вароши добићу четири. Опет је „ћауар" два динара. Хе, ал се може и више заслужити. Знаш, болан, да овај ћуран може донети равно дванаест динара.

— Није него, рекох. Ко ће за једног ћурана дати дукат.

— Са свим тако, одговори „Бурда". Ти си писмен. Напиши један списак, па заредај по кафанама. Лутрија. Грош нумера. Шесет нумера чини равно дванаест динара. Ето, видиш посао лак и користан. Сваки ће радо дати један грош да добије за н' овако красног ћурана. Ти знаш шта је већ лутрија? — Како да не знам, рекох. Давао сам ја једном на лутрију једну „табакеру", али је то било међу ђацима. Та знам ја како то иде. Па, да виш није лоше.

— Дакле, ево ти овог ћурана. Спреми списак, па на посао. Ја ћу те чекати са „Баком" и Марком у Ташмајдану. Кад свршиш посао, узећемо, кобасице, шунке, тепсију бурека и тестију вина, па ћемо се славно провести. Пази — грош нумера! Несмеш више метути од 60... Пристајеш ли? Тхе, па, пристајем. И онако немам друга посла. „Бурда" ми даде ћурана, те ти ја с њиме у Београд. Одем на тркалиште код бакалина С... — наш је то човек — па направим списак. Горе, у вр'у списка напишем: „изиграва се на лутрију један дебео ћуран. Грош нумера. Извлачиће се онда, кад се све нумере испуне"... Тако ми је казао бакалин С... Кад сам с тим био готов, упртим ћурана на леђа, па ти зађем из кафане у кафану, из механе у механу. Богме, са уписом иде добро. Сваки ти то гледа на ћурана, па запише нумеру или за себе, или за жену, или за дете, тек ја трпам грошеве у џеп... Остаде ми непопуњена само још нумера 25... Снебивају се људи па неће да је узму... Дођем у механу код „Ваљева"... Вала, да ми је само још ову нумеру да попуним, па ће добро бити, мислим. Ово, ја је неби ни попунио. Узео би и паре и ћурана, али се за мном натурио шнајдер Јоца, као нека „контрола". Од њега нисам нигде могао маћи. Знаш, њега су изабрали код „Сабље димискије" да контролише извлачење, јер тамо сам највише нумера уписао... Еле, стигосмо у механу код „Ваљева". Гледам у списак, а оно из њега стрчи онај несретни број — 25. Од вуд баш он да остане не попуњен, мислим. Бог и душа, ово ће бити неко „предсказање". Па да видиш, тако је и било... Чим сам ушао у механу и почео нудећи ову проклету нумеру, а оно се деси нешто страшно, неочекивано. Шнајдер Јоца као зао дух прати ме и једнако салеће: да се извлачи, да се извлачи. — Па можемо, тек ја заустах, а у механу уђе један човек са жандармом.

— Ето, викну тај човек, то је мој ћуран! Мени штрецну нешто у срцу. Шнајдер Јоца протестоваше: ја сам контрола... молим... И овога „трговца" и ћурана, и контролу, све у полицију, виче онај човек, те ти ме жандарм дочепа за јаку па у — полицију. И замисли само. Осудише ме на 25 дана затвора. Баш по оном проклетом броју на списку. Кажем ти, чим тај број нисам продао, одмах сам видео, колико је сати. И то се све мени догађа. Други згрћу паре на лутрији, а ја први пут па — у бајбок... Још да су биле у животу батине, извукао би равно — *двадесет и пет*...

ПОТЕРА.

Радивој Гурауновић, калфа берберски. У уторник 24. пр. месеца обио је фијоку свога газде Петра Седерланга фризера на великој пијаци. Из ове дигао је 35 динара у сребру. Из истог дућана покрао је: 1 пар црног одела, 1 пар грао одела карираног, 7 ком. бријача, 2 маказа, 6 ком. кошуља, 5 гаћа, 9 џепни марама, 6 крагнова и 5 пари манџетни, па утекао. На овд. жел. станици визирао је пасош за Аустро-Угарску и казао је да путује у Нови Сад. Како Радивој поред српског језика говори и мађарски, јамачно је негде у мађарску државу утекао. Доносећи ову слику прво у нашем листу, ми ћемо је послати и аустро-угарским властима по којој ће се јамачно пронаћи. Ако се случајно јави где у Србији, јер је могуће да ће се вратити у коју другу варош, онда га треба стражарно спровести Управи града Београда. — Радивој има 21 годину, косе црне, очи браун, брчића мали, црни, зуба здрави, раста је средњег.

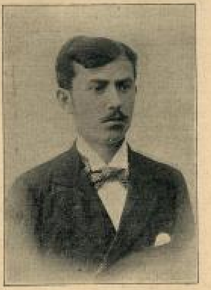

Ноћу између 18. и 19. марта ове год., непознати лопови на опасан начин извршили су крађу Живки Миланковић, уд. и Лепосави Т. Димитријевић из Смедерева, и првој однели: 1 пар мушких, половних хаљина; 2 пара опанака и разне врсте дувана, — све у вредности 246 динара; а Лепосави једну флашу ракије у вредности 3 динара. Наређује се тражење. Нађене кривдљивце треба стражарно спровести начелству окр. подунавског с позивом на Бр. 5604.

Начелник среза грочанског депешом од 26. марта тек. године јавља ово: „Ноћас су непознати лопови украли Сими Димићу једну краву а Миловану Милошевићу једног вола. Крава има 4 године: длаке је жућкасте; рогова прави, а во такође има 4 године, длаке је зелене; рогова кратких купастих." Наређује се тражење, како лопова тако и покраће. Пронађени лопови могу се спровести и Управи града Беогр. на Бр. 7451.

Дена Јовановић, циганка — чергарка, ноћу између 27. и 28. марта тек. год. извршила је две опасне крађе у Смедереву и побегла. Она има 40—45 година, малога је раста; црномањаста; у маџарском чергарском оделу. С Деном је и њен муж, коме се не зна имена, а који има до 40 година. Он је високог раста; црномањаст, у маџарском оделу. Са њима је и једно мушко дете, богињаво по лицу; црномањасто; које има од прилике до 10 година. Они су побегли на својим коњским колима у којима су упрегнута два вранца. Наређује се живо тражење. Нађене треба спровести начелству окр. подунавског с позивом на Бр. 6049. или Управи града Беогр. на Бр. 7536.

Владимир Милошевић, коцкар, родом из Аустро-Угарске, ноћу између 25. и 26. марта тек. год. на опасан начин покрао је разне ствари г. Михаилу Павловићу, шефу станице Ћуприске. Владимир је одмах ухваћен и ствари су му одузете, али је приликом спровођења утекао испред спроводника. Он има 20—21 годину, средњег је стаса; сувоњав; ћосав; косе смеђе; у немачком оделу. Начелник ср. расинског депешом од 28. марта тек. год. Бр. 5884. моли све полицијске власти да Владимира потраже и нађеног њему стражарно спроведу. Владимир се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 7583.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

С радошћу, јављамо нашим поштованим читаоцима, да нам је *г. Таса Ј. Милојковић* на нашу молбу уступио неколико својих бележака из VII. свеске **„Тасиног Дневника"** који се у штампи налази. Прву од тих белешака, доносимо у данашњем броју на првом месту под насловом **„Анет."**

Овај број штампамо у хиљаду примерака више за продају на број по цени од 20 пара дин.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 16. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 11. АПРИЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на поште. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, па они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Пандурима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ЛУДИЛО И ЗЛОЧИН.

Један интересан случај из Судске Психо-Патологије.

ДВА ПОКУШАЈА УБИСТВА

(Саопштено у Српском Лекарском Друштву)

од

Др ВОЈ. М. СУБОТИЋА — МЛАЂЕГ

СЕКУНДАРНОГ ЛЕКАРА У БОЛНИЦИ ЗА ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ.

(СВРШЕТАК).

После овога он није хтео никако доћи на позив у суд. Суд се жали због тога среској власти, а поред осталога вели и ово: „......а сем тога ваљало би га *и лекарски прегледати, јер ово не чини у свако доба, већ по кад кад у месецу*“ (акт № 375. од 7. маја 1892.), а дан доцније: „Суд не сме да га силом доведе јер *одмах оружје употребљава.*“ Тога дана В. је саслушан код среске власти. Он је тврдио, да је позивима увек следовао, а таштy и жену, вели, није злостављао.

Тек 13. маја 1892. испало је општинском суду за руком да В. уапси. Али он те исте ноћи провали апсану и побегне. У извештају о овоме среској власти, суд општ. вели у акту Бр. 410. од 17. маја 1892. ово: „*В. иде на то да кога смртно убије.*“

19. маја 1892. отишао је В. својевољно код среске власти, те се жалио противу општинске власти, као да га узнемирује и с њиме нечовечно поступа. Вели да му отуд „опасност самом животу прети,“ *и да хоће да га прогласе за лудог* и из имања истерају. — Он, који друге напада, овога пута моли власт, *да њега од „нападача заштити!*“

Ово је врло значајан акт. Јер, у времену када је, као што се очигледно види, био заиста душевно поремећен, он иде, те протестује и тврди да није „луд.“

Он давле у болести вели, да није душевно болестан; данас, као здрав, вели, да се сећа, да је био душевно болестан. Ово прво, обележје је душевног оболења; ово друго, обележје оздрављења: тамо непознавање правог стања; овамо правилан осећај. Више од 10 пута суд га је „као човека саветовао да се окане тога разбојништва,“ али В., вели се, у место да се поправи, непрестано **прети.**

По овој кривици, учињеној према ташти и жени, суд је општински казнио В. са 30 дана затвора. (Ова пресуда има на себи Бр. 427. од 21. маја 1892.). —

В. је уапшен 25. маја 1892. а сутра дан, 26-ог, он је „побегао из апса кога је исцепао.“

16. јуна 1892. општински суд извештава среску власт, да је В. „*опет почео да са ладним оружјем своје укућане гања, као Турке на бињуке, јер је узео косу, са којом се трава коси, и са њоме их из авлије напоље најурио.*“

Тек 17. јуна 1892. В. је добављен и опет уапшен.

Том приликом упитан: „зашто је разбио кућу општинску и апсану, као и зашто је побегао,“ он каза:

„*Било ми је тешко,* зато сам то и учинио, и видим да сам крив, већ суд молим да ми казну не пооштрава, а пристајем да ону казну досуђену ми издржим.“

После 3 дана. т. ј. 20. јуна 1892. год. В. је опет из апса побегао.

15. јула 1892. пита среска власт општински суд: *„је ли се В. смирио, или се још* **лудира по обичају (!!)**“ (№ 7061.). —

На ово одговара општински суд овако:

„*Нема да лудира, само да то што га је нека чама попала, па нити куда иде, нити шта ради, већ само седи и кува.* Напослетку нема нико од његових укућана, да се жали на њ. Суд је неколико пута покушао, да над њим своју пресуду изврши, па када В. неће никако да дође на позив, *суд је дигао руке од њега*“ (Бр. 579. од 19. јула 1892.).

Среска власт на ово је издала суду наредбу, да одмах пресуду изврши.

Услед тога тек после месец дана, т. ј. 22. јула 1892. В. је поново уапшен.

24. јула 1892. Суд општине Г., у ком је месту В. био у кући женинoj, спровео је В. суду општине С., где је В. рођен, и где су му родитељи, да тамо казну издржи. У спроводноме писму, под Бр. 623., стоји написано да је В. „*болестан*“ и да „*тражи да се лечи,*“ као и то, да је он „*суманит.*“ В. је тога истог дана тражио, да га из апса изведу да изађе пред кметове. Кад су га извели, он је казао:

„*Ја сам болестан, као што мислим да и сам суд види,* и ако лежим још 24 сата у затвору, **ја ћу да умрем од главе.** Зато нека ме суд пусти, *да идем лекару да пустим крв из главе,* па ако не скапљем и оздравим, ја ћу тута доћи и затвор издржати.

Одговор суда општине С. суду Г., у коме се вели, да он не може апсити туђег, Г. житеља, веома је интересан због овога:

„Што суд вели да је В. суманит. Суда је тога дужност, да га као свог житеља спроведе надлежне власти те да се спроведе у Суманитски дом — а при том Дивно је за чудо овом Суду како је Суд тај могао казну над Суманитим човеком да изрекне.“ (акт Бр. 640. од 24. јула 1892.).

Ми смо све ово навели, да би се видело, шта је све чинио овај човек у времену, у коме је, како и он са̂м, а и два села тврде, био душевно болестан, а о чему постоји и сведоџба од 3 лекара из Ћупријске окружне болнице.

Ми не оклевамо ни једног тренутка, да одсудно изјавимо, да су сви ови поступци његови били болешљиве природе, т.ј. он је све ово чинио за то, што је био душевно болестан човек. Јер, како би се на пр. дало иначе објаснити, да он сва та дела не чини у времену од како је оздравио?! Он сада, као паметан човек, увиђа, да не треба тако што чинити; он се сада чуди да је то радио, и тврди, да се свега овога не сећа ни најмање. Он је за све ове кривице издржао казну, те не може за њих бити по други пут кажњен. С тога ми не видимо, да он може имати каквог стварног разлога да то симулира, нити може отуда имати икакве, па ни најмање користи. Због тога, ми мислимо да не грешимо, што овоме његовом исказу пуну веру поклањамо.

Заиста би изгледало чудновато, да В., иначе добар, миран, и у свему ваљан човек, почини онака недела у свесном стању! Сви су ови његови поступци били чудновати, ничим неизазвани, и потпуно неоправдани, као и у опште неосновани и безразложни.

Да је срећом одмах у почетку његове болести (1891. г.), В. био спроведен у лудницу, до свих ових несрећа не би се дошло. Или бар, да је одмах после извршеног покушаја убиства био спроведен у лудницу, било би много лакше оценити његово тадашње душевно стање, него данас после 5 година.

Нека нам је допуштено напоменути, да ни истражном судији, ни првостепеном суду, није било познато, *да је В.* код општ. власти 28. августа 1891. г. т. ј. сутра дан по учињеном делу *признао*, да је извршио покушај убиства(!!).

Да нисмо добавили горепоменута акта суда општине Г., и ми о томе не би ништа знали. И ми би мислили, да В. у опште никад није ни признао, да је пуцао на И., већ би били тврдог убеђења, да је он вечито тврдио, да то није учинио.

Не можемо, а да не споменемо и то, да је С-чки истражни судија 27. августа 1893. год. под Бр. 2862. оптужио В. првостепеном Ћупр. суду за то, што је *„јула месеца 1891. г. пуцао на И.*, а не спомиње **дан**, кога се то десило, што је било нужно учинити. Зашто, казаћемо доцније. Сада хоћемо само да утврдимо факт, да то не одговара ни у колико истини, јер се из акта под № 1066. од 27. августа 1891. г. суда општине Г. јасно види, да је В. извршио над И. покушај убиства *27. августа 1891*.

Да објаснимо, зашто ову напомену чинимо. Првостепени суд од нас тражи, да на основу актā, која нам је послао, као и на основу сведоџбе из окр. Ћупр. болнице, која се у актама налази, и на основу нашег посматрања у лудници, утврдимо у каквом се душевном стању В. налазио, у времену извршења покушаја убиства. Из горе поменутог акта истраж. судије првостепеном суду, види се где истражни судија тврди, да је покушај убиства учињен „јула 1891.,“ а не спомиње датум, када је то било.

Претпоставимо, да се испитивањем дознало, да је В. „јула 1891.“ био паметан човек.

Последица ове нетачности, неконстатовања *дана* и **месеца** када се десило дело, очигледна је.

Ако се запитамо: *зашто је В. пуцао на И.*, ми не можемо другаче, но да одговоримо: *пуцао је без икаквог разлога, без повода, без узрока*.

Ако пак узмемо у обзир сâм *начин* извршења дела, као и *време*, т. ј. колико је времена протекло док се решио да у опште пуца, као и док је извршио сâм покушај убиства, и док је био од даљег извршења спречен, — онда на то имамо да кажемо ово:

В. је био на њиви, кад су дошли да га позову у суд. Кад се скипуо, он је имао у рукама млатач. Ако је пре тога био смислио, ако је т. ј. ишао са предумишљајем на то да кога убије, он је то могао одмах са млатачем учинити. Али, он то не чини, него у тренутку ока, кад се томе није нико надао, оставља млатач, извлачи И-ов пиштољ из И. појаса, и њиме пуца у истом магновењу на И.

Претпоставити се мора, да ту није могло бити договора између В. и И., да т. ј. И. донесе пиштољ с којим би га В. могао убити. То тврдити, био би апсурдум. Али се то мора узети у обзир, да би се са основаношћу могло тврдити, да је В. покушај убиства над И. извршио *без икакве припреме из раније*.

Па како се онда дâ овај његов поступак објаснити?...

Ми мислимо, да В. није на позиве ишао у суд зато, што, као душевно болестан човек, није могао схватити, да мора ићи; а овај осми позив толико га је раздражио и naљутио, да је он будући и иначе у то време душевно болестан и лако раздражљив, лако дошао у такву јарост и љутину, чији је врхунац била забуна. Будући је и иначе био збуњен, она се забуна тада сâмо још повећала и много је јача постала, и то у толиком степену, да он није могао критички расудити и појмити, какве зле последице за собом повлачи то његово дело, које à priori, под напред описаним околностима, није могло бити плод здравога разума.

Да свренемо пажњу и на ово: В. вели: *„знам да су ме вукли,“* *„памтим само то да сам млатио шљиве,“* и тврди, да се не сећа, да је пуцао на И., нити се ичега више сећа шта је после тога било.

Ово заиста на први поглед изгледа врло сумњиво. Јер, како то може да буде, или може ли се у опште то као *могуће* замислити, да он може да се ниуколико не сећа пиштоља и пуцања?!

Са практичног гледишта, ово би се његово тврђење могло одмах прогласити за лажно. Сваки би у првом тренутку помислио: „хтео да убије човека, па сад хоће да се спасе од кривице.....“ рекло би се кратко и јасно: „то је лаж.“ —

Ми мислимо, да ми морамо другаче о овом питању размишљати, на име, треба да се узме у обзир то, да његова заборавност, његово немање успомена, није ограничено само на пиштољ и на пуцање, већ и на многе друге догађаје и околности, које су се десиле у томе истоме тренутку. Не само то, но та заборавност постоји и за неке догађаје, који су се десили пре оног несретног случаја. Сем тога, ова се заборавност простире не само на раније, но и на доцније догађаје, како 1891. тако и 1892. и 1893. год., па све до јануара 1894. дакле за време од три године.

И на ово све могло би се, ако се хоће, рећи, да је и то само ради обмане инсценирано.

Међу тим кад се В. свега тачно сећа од 1894. год., па на овамо; кад се још узме у обзир да тај човек, за све време од прве половине 1891. године, па до почетка 1894. вели, да не зна шта је радио, да не зна тачно ни за своје боловање у болници, нити за очеву смрт, нити за своју селидбу из Г. у С. нити за време, нити за икакве односе у својој породици; онда је наша дужност да посумњамо у душевну исправност овога човека у томе времену, или ако то не можемо да докажемо, онда нам треба доказивати, да је у то време био душевно здрав.

Ма да се о томе мора водити рачуна, да је овај човек писмен, па чак и посумњати, да он све ово није од некуда научио, ми ипак држимо да он није могао ништа читати о оваким патолошким појавама, јер би то нашао само у специјалним психијатријским делима, која њему нису приступачна. Претпоставимо да и јесте, то би он и у томе случају пао у ма какву грешку, која би га одмах као симуланта проказала.

Чак и да немамо толико, до сада напред побројаних аргумената, која нам у правој светлости износе душевно стање В-ово од 1891.—1894. године, ми ипак не би смели тврдити да В. симулира, а нарочито с тога, што он онако лепо описује повратак његове свести приликом смрти његовог детета 22.—I.—1894. године. Он тај догађај описује онако исто, како то чине многи, који су били душевно болесни, па су оздравили а нису одговарали ни за какво кривично дело, те нису имали ни потребе да симулирају.

Овде није случај, да се он злонамерно труди, да нам своју болест престави у што црњој боји, да би нас уверио у „незнање“ своје; на против он то прича хладнокрвно, и описује болест своју онако, како је он зна да је била, и како се заиста појављује под тешких форми умног оболења, карактеристичном или тоталном, или делимичном заборавношћу, са дубоким помрачењем свести.

Ово у везу доведено, са његовим причањем о начину оздрављења, па још потенцирано са његовим тврђењем, *да је сада потпуно свестан своје бивше болести* — пуно нам права даје веровати, да је он заиста био тешко душевно болестан, и то за све време од прве половине 1891. до почетка 1894.

У противноме, имало би се овоме простоме човеку супонирати еминентно психијатриско знање, а ово се само по себи као што то напред рекосмо, искључује.

Да би г. г. судијама овај случај што боље, у његовом правом облику преставили, и онај особити однос између „губитка успомена“ за читав низ догађаја у времену од 3 године и душевног оболења, које је у томе времену постојало, што јаснијим и разумљивијим учинили, ми сматрамо за корисно напоменути и ово:

Да се човек нечега сети, он мора да има моћ, да оне утиске, које су упечатили спољни надражаји у његовој свести, у свако доба доведе у логичну везу, и да о томе једновремено има све појмове, који би ономе „чега се ваља сетити“ у свој његовој целокупности одговарали.

Да све ово буде, нужан је интактан мозак. Јер, све за шта нашим чулима сазнајемо оставља за собом трага у нашој свести и има везу са нашим мозгом. И све дотле, док у мозгу нема растројства, дотле су и успомене и наше мисли потпуно коректне. За ово имамо мноштво доказа у разним врстама оболења мозга.

У овоме конкретноме случају, ми смо довољно и сигурно утврдили, да су „душевна болест,“ или „умно растројство“ били једновремени са изгубљеним успоменама.

Кад је тако, онда шта је и једноме и другоме могло бити узрок, него оболење мозга. Његовим оболењем раскинут је „лапад успомена." Чим је то случај, онда је неминовна последица да мора бити губитака и празнина и у успоменама.

Из лекарске сведоџбе од 3 лекара из окр. Ћупр. болнице ми не можемо никакав други закључак извести до тај, да је В. за оно време, које је у тој сведоџби обухваћено т. ј. од 17. августа, до 17. септембра 1892. г. био душевно болестан, пошто се у њој о другом времену не говори.

Свакојако је пак од великог значаја, што је лекарски утврђено, да је В. у спорном времену, био заиста душевно болестан.

Ово његово боловање пада у време, када је В. оне поворе у кући и у селу чинио, што смо напред описали. Да је и ово значајно, ван сваког је спора. Јер, дела ова, која је у болесном душевном стању починио, у главноме су слична са делом, које је учинио у времену, у коме треба утврдити његово душевно стање. Да ова аналогија веома у очи пада и да је врло карактеристична, такође је несумњиво.

Истина није наше да критикујемо речи тужиочевог заступника на главном претресу 16. децембра 1894. године, али, кад се не би они његови наводи тицали специјално лекарског посла, ми не би ништа о томе ни проговорили. Ми сматрамо за нужно, ради истине и правилног схваћања ствари, напоменути следеће:

Како човек „*при чистој свести*," и „*разуму*," тако исто и онај, који је „*збуњен*" или „*луд*" апсолутно је у стању не само „*сетити се*" да некоме „*истргне пиштољ*," него и да из њега на некога „пуца." Тако исто, и једни и други, као што је то свакоме искусноме човеку из приватнога живота познато, или се противе или безусловно следују позиву власти; или н. пр. у једној прилици следују, а у другој не следују, тек у главноме и они, који су „при чистој свести," као и они, који су „збуњени" или „луди", могу се и једни и други противити и неследовати позиву, или обрнуто. Али то још није разлог, да су „збуњени" или „луди" при чистој свести, ако следују позиву; нити то може бити разлог, да су они, који не следују позиву „при чистој свести и разуму."

Односно тврђења, да је он био „при чистој свести" и „разуму," када је злочинно дело учинио, које заступник тужиочев базира на томе факту, што је В. био „*миран*," и „*никога није нападао*" у окр. Ћупр. болници, а при томе заборавио да је то било годину дана после злочинног дела, имамо да напоменемо, да ни „*мирноћа*," нити „*нападање*" сами за себе нису никако критеријум, на основу кога се неко има сматрати за човека „*при чистој свести и разуму*" или за „збуњеног или лудог."

„*Абнормално стање*," о коме заступник тужиочев говори, изводи се не из појединачних, у оцену узетих поступака извесног лица, већ се оно изводи из целокупних његових поступака, из његовог понашања, говора и делања, као и начина мишљења, суђења, појимања и расуђивања, у опште у свој целокупности њиховој.

МИШЉЕЊЕ:

Због тога, што су питања судска, на која треба одговорити, *неподесно стављена*, а у неколико за нас и сасвим неразумљива, то ми на њих не можемо дати одговор, већ на основу свега досадањег, у овој сведоџби изложенога, ми дајемо следеће своје мишљење:

I. В. Л.-М., пати од периодичног лудила.

II. В. је био последњи пут — по четврти пут у животу — непрекидно душевно болестан од прве половине 1891-ве, до почетка 1894-те године.

III. Покушај убиства, В. је извршио у времену, када је био душевно болестан.

IV. Исти покушај убиства извршио је услед душевног оболења.

V. Ми мислимо да је В. од 1894. год. опет постао паметан човек, па га и сада за паметног сматрамо и као таквог проглашујемо.

VI. Односно напомене Главног Санитет. Савета: „преко је потребно да се В. упути у Болницу за душевне болести још и због тога, што би исти могао после тамо и остати на даље чување, пошто због своје болести може да буде опасан по околину *за време напада*", имали би учтиво дати ово своје мишљење:

1). Ван сваке је сумње, да је душевна болест код В., периодичне природе.

2). Необорим је факт, да је он у наступима своје болести био опасан, како за себе и за околину своју, тако и за јавни живот у опште.

3). Али је тако исто и то утврђено, да је он ван наступа био у свему добар и ваљан човек, и потпуно способан за грађански живот.

4). И по закону, и по здравом разуму, допуштено је некога лишити слободе и његових права само дотле, док он није у стању свесно употребити своје право и слободу своју, као и за своја дела одговарати. На кратко речено: душевно болесно лице може бити задржано у лудници на лечењу и чувању само дотле, док не оздрави. Од овога правила, ни закон, ни позитивна наука, ни практика, т. ј. како се до сада радило, нису изузели никакву врсту душевног оболења, па ни периодично лудило, са којим у овом конкретном случају и ми имамо посла.

5). Ми разумемо, и с тиме се у начелу слажемо, да за нечита времена треба задржати у лудници оне случајеве периодичног лудила, где су интервале свесности врло кратке, т.ј. које само неколико дана трају. У том случају има се увек посла са дементним, слабоумним личностима, јер је услед дуготрајне болести мозак постао потпуно инвалидан; такова су лица неспособна за грађански живот, и морају бити задржана у лудници. У овоме пак, конкретноме случају, ми имамо посла не са дементним, но са човеком са потпуно интактном свешћу, а интервале су се до сада показале као дугогодишње.

6). Наше је мишљење да В-а, сада, као потпуно паметна човека, не треба задржати у лудници, већ га треба заједно са судским актама, и са нашим мишљењем, и мишљењем Главног Санитетског Савета спровести Ћупр. првост. суду, као што је суд и тражио, изречно напоменув, да се тако уради, ако се буде нашло да га не треба задржати у лудници.

7). Сматрамо за нужно одмах нагласити и ову околност, т. ј. ако би се В. кад год, опет разболео, онда га треба одмах спровести у лудницу, те не допустити да дође у опреку са законом, и не излагати умоболног човека неправедним казнама, којима он као такав не може ни подлежати. — Човек са болесним мозгом није за кажњавање! Казна, па ма како да је она на закону основана, може само да га ексцитира, и нагна на нова незаконита дела! Болестан ум не зна, шта сме, а шта не сме! Он за право и правицу не разбира! Он не пита за казну! Он за казну нити зна, нити хоће, нити може знати! Он не мисли на њу! А то је оно што разликује паметнога, од с ума сишавшег!

Напомена. У давање ових опширних разлога упустили смо се с тога, што је питање ове врсте од еминентне практичне вредности. Место му је да се у оваким приликама расветли.

У Београду
28. маја 1896. године.
У Болници за Душевне Болести.

Управник Болнице
за Душевне Болести,
Др. Јов. Данић.

Секретар санитетског одељења
Министарства унутр. дела,
Др. Мијаило Цвијетић.

Секундарни лекар
у Болници за Душевне Болести,
Др. Војислав М. Суботић.

Главни Санитетски Савет (г. г. Др. Данић, Атанасијевић, В. Суботић (оператор), Васић, Гођевац, Жујовић), на своме XX. ред. саст. од 27. септ. 1896. г., донео је ову одлуку: „В. Л. пати од периодичног лудила, а оним, што се у актима, по овом делу налази, потпуно је утврђено, да је се у таквоме душевно-болесноме стању налазио и у доба покушаја убиства за које се окривљује, те је то болесно стање и допринело његовој решености на извршење поменуте кривице."

Госп. Мин. унутр. дела, вратио је Гл. Санит. Савету, са свима судским актама, и ово мишљење Гл. Сан. Савета, тражећи да Савет донесе одлуку на питање, постављено од стране првостепеног суда Ћупр., у акту од 1. II. 1895. г. № 3023., а на име: „ако не би наступио случај, који Савет предвиђа, да се као душевно оболео тамо (т. ј. у лудници), и даље задржи."

Услед овога Гл. Сан. Савет, донео је на своме XXI. ред. састанку, на дан 4. X. 96. ову одлуку: „Пошто се лекарском сведоџбом лекара, који су В. дуго посматрали, потврђује, *да је В. душевно здрав, то га треба пустити кући*, с препоруком власти, да га на случај повраћаја у душевно болесно стање одмах редовним путем упути у болницу за душевне болести.“ (Решавали г. г. Др. Данић, Јов. Ј. Јовановић, Жујевић, Атанасијевић, Васић, Гођевац, Субботић [оператор]).

Дело ово коначно је пресуђено на дан 7. јуна 1897. год. № 6972. у Ћупр. првост. суду.

Суд је нашао (§ 218. кр. пост.), да овде постоји дело покушаја убиства, које се казни по § 156. у вези са § 41. и 44. крив. закона, као и то да је учинилац истог дела оптужени В. — § 229. кр. пост. У пресуди стоји: ....„Но како је оптужени В. у време учињеног овог дела, према уверењу Гл. Сан. Савета, — § 224. у вези са § 55. кр. пост., боловао од наступног лудила, и у таквом несвесном стању ово дело и учинио, то се на основу § 53. кр. зак. има ослободити сваке казне, а тако исто и плаћања свих трошкова учињених око лечења овог дела, § 807. грађ. закона, осим браниочке награде. На основу наложеног и § 240. крив. поступка и зак. о таксама, *суд пресуђује*: „*да се оптужени В. за ово дело покушаја убиства ослободи сваке казне као невин*“.... „Да плати своме браниоцу П. Т. 40 динара.“

Државни тужилац жалио се Касацији на ову пресуду, велећи: „што налазим да се овај случај не може подвести под § 53. крив. закона.“

Касациони суд у своме I. одељењу (г. г. претс. Вељковић, судије: Д. Стефановић, И. Јагодић, П. Чоловић, секретар М. К. Ђорђевић, деловођа Ж. Ивковић), оснажио је пресуду првост. суда, 25. септембра 1897. № 5492.

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

(НАСТАВАК)

Г. О трговању са коњима и преварама у томе.

1. У опште.

Ваљда нигде нема толико превара̂ као при трговини са коњима. А и ни једне друге преваре не долазе тако ретко до знања иследних власти, као баш ове. Узрок је томе тај, што се при трговању са коњима сразмерно лако може превара да учини, и што је врло тешко доцније доказати, да је каква ма̂на на коњу још раније постојала, као и то, да је коњ био и пређе неспособан и т. д. — Осим тога је већи део оних људи, који коње потребују и купују, обузет неком извесном заблудом, као да се они баш у томе послу врло добро разуму, те зато они нерадо и признају, да их је ко могао преварити. Главни је пак узрок, зашто се такве преваре властима не достављају, тај, што се у томе ретко кад што постигне, те тиме преварени губе само и труда и времена, а поред тога имају и других разних непријатности тако, да се на крају крајева излажу и самоме подсмеху. Што је то тако, то има свога узрока. Онај, коме испадне за руком да другога у таком послу превари, за цело је препреденији од овога, и боље је посвећен у таким стварима од њега. Њему доцније доказати што по тој превари, доиста није лака ствар. Иследник ће можда у једном само од стотину таквих случајева што разумети, а вештаци се за такве преваре готово никада не могу да нађу.

Марвени лекар може неку ма̂ну, или болест каквог коња, који се пред њега доведе, тачно одредити, али он обично незна, шта је продавац употребио, да ту ма̂ну, или болест на коњу маскира, те да купцу какву стару и изнађалу мрцину прода, као каквог скупоценог коња. Коњички официри могу услед великог искуства у томе погледу много што шта да објасне, и могу се изузетно и само приватно као вештаци употребити. Сем њих има још и вештих и искусних трговаца, који са коњима раде, као и познатих џамбаса, који такође могу у конкретним случајевима нужног обавештења да даду, али се ови обично чувају од тога, да своје мишљење властима даду, јер из принципа нису ради, да се за њихову вештину у познавању коња дозна, пошто би им то могло сметати у њиховој доцнијој трговини са коњима. Њих, дакле, позвати и од њих тражити, да они цео ток преваре испричају, коју је какав „њихов колега“ извршио, само да би купца на куповину приволео, било би више него наивно.

Јесмо ли, дакле, ради, да се такве преваре не дешавају, и да се преварени не стиди више, да превару, која му је учињена власти достави, то нам у томе онда не преостаје ништа друго, но да сваком исљеднику препоручимо, да се он са̂м у конкретним случајевима упусти у оцењивање саме преваре, и да и у томе смислу себи толико знања прибави, како би могао сведоке аналачки испитивати, и на тај начин призваном марвеном лекару, као вештаку, нужног материјала прибавити. Тима *превара лежи у самом току трговања*, па зато треба преваренога о томе и испитати. Њега ваља питањима на то упозорити: шта му је све при куповини говорено, како препоручивано, и какви су марифетлуци при томе употребљивани, јер иначе да је са̂м за то све раније знао, он се за цело не би дао преварити.

Но осим аналачког испитивања у таким преварама, веома је потребно за исљедника још и то, да нађе пута и начина, да се упозна са каквим добрим познаваоцем коња, те да му овај даде нужна обавештења о свима особинама коња као: о њиховој нарави, склопу, ма̂нама, болестима и т. д., а поред тога да га упозна са појединим деловима коњскога тела. Упозна ли се исљедник са тим појединостима, то ће се он онда у појединим преварама такве врсте моћи лакше да нађе, и да одмах предузме даље шта буде затребало.

Међутим ваља знати, да се готово сва вештина у оваким преварама састоји више у познавању самих људи, но у познавању коња. Права варалица у продаји коња и џамбаси, када су ради да натуре коме каквог рђавог коња по скупе паре, употребљавају при томе оне исте начине и марифетлуке, који се употребљавају и при продаји каквих других предмета. Они посматрају добро дотичног купца, студирају његове способности, намере, знање и слабости и т. д., па га онда предусретају било са учтивошћу, или дрскошћу, како кад за нужно нађу. За тим му почну ласкати и причати све дотле, док му најзад не наметну каквог коња по скупе паре. Као што се, дакле, из тога види, они се при том служе само познавањем особина дотичнога купца, а не употребљавају ни уколико каква техничка сретства за таку превару.

Зна се да је један владалац још у прошлом столећу забранио циганима трговање са коњима. У тој забрани нарочито је стајало: да им се то не забрањује за то, што они не употребљују недозвољена техничка сретства за лажно представљање коња, но једино за то, што много причају, заклињу се, уверавају, лажу и т. д., те на тај начин људе принуђавају, да им откупе каквог хрђавог коња, и тиме им, разуме се, нанесу велику штету.

Кад се, дакле, при таким преварама употребљавају таква сретства, која леже једино у човечијој природи, онда наравно да неће требати вештака у коњарству, нити ће моћи бити говора о каквој казнимој превари. Па и саме лажи нису обично по закону кажњиве. Лаж је само онда превара, ако се помоћу ње догоди каква друга радња која је по закону казнима.

2. О појединим сретствима.

Кад се хоће да говори о појединим сретствима, која се при трговању са коњима употребљавају, то их ваља поделити у таква, која стоје на граници између непоштеног поступања и казниме преваре. Дакле, на таква, помоћу којих се на недозвољени начин појављени купци хватају, и на таква сретства, која се само помоћу неког трећег употребити могу.

У опште се не може рећи, да ли се које од та три поменута сретства може већ по себи као казнимо сматрати. Ако продавац вешто прикрива ма̂ну на коњу, која се иначе даде видети; ако ју је он лепо исчистио, или јој иначе дао погодан изглед; ако ју је умео тако да прикаже, да она далеко изостане иза осталих добрих страна; или ако он купцу не противуречи, већ му све за право даје и ласка му, само да га одоброволи, — онда се до душе не може рећи, да је он у томе поштено поступио, али се такав поступак његов не може сматрати ни као кажњив. Шта више, ако неки продавац маскира какву ма̂ну на коњу, тако, да се она не може да примети, то се тај његов поступак у самој ствари не може узети као кажњив, јер се најзад мора претпоставити, да онај, који хоће са̂м себи коња да купи, да тај мора за то и потребнога знања имати. С тога ће, дакле, у појединим таким случајевима свак за се имати да размишља и цени, како је цела ствар текла, шта је продавац све о купцу мислио и за каквог га сматрао, шта му је обећао, како је дотично сретство употребљено, како му је коњ приказан, шта је купац за њ тражио, каква сретства су комбинована, и најзад и то, какве је врсте била маскирана мàна, како је била лажно представљена добра страна и у каквом је односу ова стајала на спрам праве вредности живинчета.

Као превара се има сматрати онда, ако је при продаји каквог коња продавац прећутао какву опасну болест, или ако ју је вештачки прикрио. Али се кривично поступање неће предузимати, ако је н. пр. каква мàна на коњу бојадисањем прикривена, а међутим купац добро и ваљано живинче купио. Па ма купац доказивао, да он не би коња купио, да је таку мàну на њему приметио, ипак му то неће вредити, нити ће се шта по томе предузимати. Као што је напред речено, иследник не треба да се плеће у послове марвеног лекара, као вештака у свом послу: он треба овоме да прибави нужне податке, па да му их преда на даљи надлежни поступак. Иследникова је дужност да зна, шта треба оштећеног да пита и шта да констатује, те да марвеном лекару — као вештаку — прибави потребног материјала. Али иследник мора и сàм бар толико знања у томе правцу да има, како би могао одмах дотичном купцу саопштити, да се продавац није послужио онаким сретством, које је изрично недозвољено. На тај начин ће иследник у многим и многим случајевима и себи а и другима уштедити и труда а и других разних неприлика.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Међу разноврсне општинске послове, по свима гранама наше државне администрације, у кретању рада према приватним лицима, долази и издавање разних уверења, било на захтев појединих надлештава, било на захтев самих грађана, који хоће, какве своје приватне послове, код државних власти, да сврше.

Ради једнообразности, при вршењу ових послова, а и ради тога, да би наши општински часници имали пред очима формуларе, онакве, какве закони прописују, ми ћемо их овде редом износити, надајући се, да ће од овога нашег рада бити стварне користи, и да ће одпасти она, до сада, скроз на скроз неправилна практика у стилизацији, при издавању уверења; јер они радови какви су до сада из појединих општинских судова излазили, не само, што хрђаву сенку бацају на ауторитет општинских власти, но, што је најглавније, приносе недогледне штете грађанима, који услед неправилности, не могу успешно своје послове, где треба, да врше. Поред тога излажу се не само материјалним штетама, дангубећи често за најмање ситнице, но и физичким напорима, јурећи из општине среском и од среског окружном начелнику, ради упута на општинске власти, за закону формалност.

Што је најглавније, овде хоћемо да напоменеме то, да при овој радњи, треба бити кратак, али прецизан. У сваком уверењу треба да се тачно изложи она потреба, за коју дотични уверење тражи, без оних, без икаква смисла и потребе набацаних речи, које често човека и на смех нагоне, а међутим онога, што је нужно да се каже, нигде нема.

Дакле, да пређемо на ствар.

а. *Уверења која општински суд издаје грађанима за пренос свога имања продајом на друго лице.*

Ова су уверења двојака. У обе врсте, морају бити подписана, поред суда састављеног од три члана и писара, још и од најмање три одборника:

Уверење.

Стеван Јовановић, бакалин овд., не занима се земљоделством, но упражњава у овдашњој вароши — варошици — колонијално-бакалску радњу, од које живи и издржава своју породицу.

Ову уверу издаје суд Стевану на захтев и његову употребу, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине Велико-градиштанске, 27. Јануара 1898. год. У Вел. Градишту.

Писар: — Председник суда:
Н. Н. — Н. Н.
Одборници:
Н. Н. — Чланови:
Н. Н. — Н. Н.
Н. Н. — Н. Н.

Уверење.

Петар Симоновић, земљоделац овд., има у атару општине косјерићске, сем онога имања које је продао Проки Богдановићу овд., још за сваку мушку главу у својој задрузи по пет плуга земље, са кућом и окућницом и потребним зградама, рачунајући сваки плуг по хиљаду и шест стотина метара, колико му као земљоделцу треба да остане, онако како то наређује § 471. тач. 4. грађ. закона.

Ову уверу издаје суд Петру на његов захтев, с тим, да је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине косјерићске, 30. Марта 1897. год. у Косјерићу № 159.

Председник суда:
Н. Н.
Писар:
Н. Н.
Одборници: — Чланови:
Н. Н. — Н. Н.

б. *Уверења потребна за женидбу и удадбу.*

Познато је, да свако лице које хоће да ступи у брак, на захтев свештеника дотичне парохије, који има да обави чин венчања, мора поднети поред крштенице, за доказ о годинама, још и у уверење о томе, да је до онога ступања у брак у безбрачном стању. Та уверења треба да имају ову форму:

Уверење.

Подписани грађани и притежаоци непокретног имања, овим уверењем уверавамо све државне па и духовну власт, да је Софија, кћи Митра Богдановића овд. кројача, рођена у Белој Цркви у Аустро угарској, но овде од пре десет година живећа, вере православне, стара 22 године; да се до сада није нигде удавала, нити у какве брачне уговоре ступала, но се и данас налази у безбрачном стању и без икаквих обавеза.

Ово уверење издајемо Софији на њену употребу, потврђено код власти, јамчећи за истинитост садржине у њему нашом грађанском чашћу и имовином.

7. Августа 1897. год.
Смедерево. — с. р. Павле Павловић абаџија.
с. р. Лаза Пантић трговац.
с. р. Милош Прерадовић бакал.

NB. Ово овако поднето уверење општинском суду треба потврдити. Онај који га подноси, дужан је учинити у два примерка, јер један остаје у архиви општ. суда. Тај се примерак заводи у Деловодник овако:

№ 256. 8./VIII. 1897. год.

Софија, кћи Митра Богдановића овд. кројача

подноси суду уверење од стране три грађанина о њеном брачном стању и моли за потврду.

На полеђини преписа долази деловодни № 256, а испод пете ово решење:

„Да се ово уверење прописно овери по наплати таксе.
8/VIII 1897. год. — Члан суда:
Смедерево, — Н. Н.

Потврда се ставља на препис, који остаје код суда, на полеђини испод горњег наређења, а на примерак који се издаје подносиоцу испод саме садржине и она гласи:

Да су Павле Павловић абаџија, Лазар Пантић трговац и Милош Прерадовић бакалин, грађани ове општине и притежаоци непокретног имања, које суд лично познаје, ово уверење издали Софији, кћери Митра Богдановића овд. кројача, и за своје га пред овим судом признали, суд општине града Смедерева тврди, пошто је прописна такса у два динара наплаћена.

С№ 256. — (Печат)
8. Августа 1897.
у Смедереву. — Председник суда:
Писар: — Н. Н.
Н. Н.

Уверење.

Подписани грађани и притјежаоци непокретног имања, овим уверењем уверавамо све државне па и духовну власт, да је Петар Петричан овд. возар рођен у Сомбору; да је вере католичке; стар 28 година; да се до сада није нигде женио, нити у какве брачне преговоре ступао но се и данас у безбрачном стању налази, без икаквих обавеза.

Ово уверење издајемо Петру на његову употребу потврђено код власти, јемчећи за истинитост садржине у њему, нашом грађанском чашћу и имовином.

10. Фебруара 1898. г.
Кладово.

Марко Петровић ковач.
Петар Трнковић трговац.
Милан Јовановић економ.

(наставиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Љубомир Живановић, јатак хајдучки. — Родом је из Венчана; има 31 годину; ожењен је и има четворо деце. Као јатак, а у два разбојништва и саучесник познатих ајдука: Милоша Којића и Николе Јовановића, осуђен је подунавским првостепеним судом на 20 година робије у тешком окову 5 и година полицијског надзора. Разбојништва у којима је и Љубомир учествовао извршена су над Светиславом Љубичићем из Дрлупе и Драгољубом Живковићем и женом му Љубицом из Трбушнице. То је било о Тројицама, прошле 1897. године. Према наведеноме Љубомир је и зликовац, и кад би добио прилику да побегне, био би врло опасан разбојник и убица.

Славко Јовановић — Вујчић, из Малешева (општ. војиловачка у срезу голубачком), — опасан лопов.

Да опишемо кратак ток његове последње крађе. 27. новембра прошле 1897. године, Зорка кћи Ст. Марковића из Малешева, била је код неке своје другарице. — Враћајући се својој кући пролазила је поред куће Јована Милорадовића. Тада је заустави Петар, син Јованов, и поручи јој, да каже њеном брату Милану, да дође кући његовој, па ће, вели, заједно у воденицу поћи да брашно самељу.

Кад је Зорка кући дошла, казала је брату поруку Перину; Милан се одмах диже те оде Периној кући.

У кући је застао Славка, а мало после дођоше: Петар и слуга његов Алекса. Пошто су поседели мало, Петар и Славко предложе овој двојици, да оду у кошару Милунову те да овце украду.

Милун у то доба није био код куће; већ у Аустро-Угарској на печалбу...

Алекса се не даде ни осолити, па и Милан се донекле одупираше, но кад им Славко и Петар припретише, па још кад Петар узе пушку, а Славко секиру, преста свако даље одрицање.

Милан, Славко и Петар крену се на посао, а Алекса је остао код куће.

Кад су дошли близу кошаре Милунове, пас их осети и отпочне лајати. Но Милана је познавало, па кад га овај назову, он ућута и машући репом приђе му ближе. Милан га ухвати и чврсто га држаше. Славко и Петар обише катанац на кошари. Из ње истераше 9 брава оваца па се одатле сви троје кренуше у правцу Петровог салаша.

Кад су дошли на салаш Петров, ту оставе Милана, а њих двоје с овцама продуже пут за Пожаревац. Тамо стигну сутра дан 26. истог месеца по подне.

На пијаци, код касарне војничке, продаду једноме касапину свих 9 комада за 20 динара!!

Затим обоје поделе новац и оду у варош. Том приликом Славко купи себи чакшире и пошто су поседели мало, врате се у село. Стража их је већ очекивала и чим су наишли, похватају их и спроведу полицијској власти.

По свршеном ислеђењу спроведени су сви троје првост. суду пожаревачком. Судила им је порота.

Славко је осуђен на двадесет година робије у тешком окову и 5 година полиц. надзора, *Петар* на једну годину а *Милан* на 6 месеци затвора. Ову је пресуду оснажио касац. суд. Славку је ово већ трећа осуда. И раније је два пут осуђиван. Једном на 6 месеци, а други пут на годину дана затвора, због крађе и утаје. Нема му више од 26 година. Нежењен је. Од имања нема нигде ништа. Одбор општински издао му уверење, да је хрђавог владања.

Светозар Марковић, из Кнежице (срез млавски) — лопов.

1. новембра прошле године непознати лопови украли су из затвореног салаша Пауна Видића, из Мелнице (срез млавски), који постоји у месту званом „Стануловци": крупицу соли, секиру, ашов, бисаге и још друге, ситне ствари.

Оштећени посумња на Светозара Марковића и Раденка Ранковића, из Кнежице.

Светозар узет на крив. испит, у први је мах одрицао, по доцније призна кривицу, терећећи и Раденка, који је дело одрицао.

Светозар је испричао: како је ушао у салаш кроз оџак, покупио напред именоване ствари, отворио врата и побегао са Раденком, који је у томе времену стражу чувао.

Пошто су се неке од покрађених ствари нашле, и пошто је дело потпуно било ислеђено, спроведени су првостепеном суду пожаревачком. Судио им је поротни суд. На претресу пред судом, Светозар је одрицао извршење дела. Упитан зашто је код полицијске власти признао, одговорио је, да је на то био принуђен јер су га у апсани — тукли!!

И друг му Раденко није хтео дело признати. Но и ако су дело одрицали поротни је суд изрекао на њих судбоносну реч: *криви су*. На основу овакве одлуке поротног суда, државни је суд изрекао пресуду: *да се Светозар казни са седам година робије у лаком окову*, и три године полицијског надзора, а *Раденко на три године робије у лаком окову*, и две године полицијског надзора.

Касациони суд оснажио је ову пресуду поротног суда. Обоје су спроведени на издржање казне 20. јануара ове год. Светозару је ово трећа осуда. Једном је осуђен као војник, којом је приликом и деградиран. Други пут је због крађе стоке осуђен био на две године робије у окову, од које је казне издржао свега 14 месеци. Нема му још 30 година. Ожењен је има и једно мушко дете. — И ово је један од оних, што воле да у туђе дирају и да живе о туђој замуци као оно трут у — кошници.

ЛОПОВСКИ ХУМОР.

Не треба мислити да злочинци, преступници и лопови мисле само о ланцима, апсанама, жандарским ударцима и томе подобно. Имају они и својих нарочитих шала и вицева, свој нарочити хумор. Тај се свет од осталих у свему па и у томе разликује.

Шта више хумор лопова је по све природан и неусиљен. Кад човек озбиљно проучава лопова од заната, предоче му се све особине његове, па и ова. Почетник у преступу или злочину, кад је у затвору, врло је скрушен и вазда премишља о слободи, верује и да ће се вратити на пут човечности. Прави лопов никад не пада у такву сентименталност. Њега држи његов лоповски хумор, којим пркоси и свету и законима.

Познато је, да сви преступници и лопови воле јако лак, елбетан и леп живот. С тога се полицајац и преступник посматрају као нужно зло. Зашто дакле, премишља стари крадљивац, ту сад бити сентименталан?

„Сваки има своје дужности; ја својих, а и полиција својих“.

Лопов од заната је, дакле, вазда при духу; вазда је присебан, сипље шали и вицу, како у кафаници међу дружином, с којом планира и спрема похару да изведе, тако и кад је пред иследником, или кад је, како они веле „у Абацији“ — т. ј. с оне стране катанца. Ти су људи не само да раде у паточ закона, но и да му се речју подсмехну.

Кад је у слободи воли плаво небо и зелену траву, воли лепо друштво и жив разговор; када је у апсу воли друштво, воли добру порцију и кавaљер је према онима, који с њим лепо поступају. Шта више има их и таких, који ће лакше признати своја „дела“ кад их добро почасте, но када их осуде на „посну порцију“.

Само неколико сцена из живота лопова и преступника.

⁂

Свима преступницима престоничким врло је добро познат госп. Т. И он њих врло добро познаје. Шта више он ужива у томе свету, као и код остала света, врло велико поштовање. Поштују га, не толико с тога што је у стању све конце да им похвата, колико с тога, што се уме с њима да обходи и што се, често, према њима показује као прави кавaљер.

— О, Лазо, сервус; дакле опет овде... А шта се сад овом приликом смотало?

— Ја смотао?! Ја!

— А збиља, јеси ли што доручковао?

— Љуба апсанџија само што ме је два пут гурнуо, — то је све.

— Па како би било да се мало прихватимо? пита г. Т. А из споредне собе, где је припремљена ћулбастија, иде мирис.

Лаза не може дуже да трпи.

— Молим лепо господин Т. или затворите та врата или... јер не могу да трпим... тај мирис, знате, то ме буни.

Наравно, после овако лепог поступања и чаше бела вина, Лази ништа друго не оста, но да лепо исприча све по реду како је ствар текла, док није смотао од удовице Перке брезлетну и два дијамантска прстена.

⁂

Коме није познат у београдскоме казамату Милош „Пупа“? Само што ти нос или уво не може украсти — иначе све. (Ми смо у једном од прошл. бројева донели и слику његову).

Док је био у слободи, правио је често неочекиване визите разним лицима. Наравно он је гледао, да те визите буду у згодно време и за њега самога. Обично је бирао или кад нема никога код куће, или кад сви у кући спавају.

Чешће се пута враћао задовољан са тих ноћних визита. Али једном баш га изненади полиција, којој се, опет, он од своје стране није никако надао. Наравно, без опирања, одмах се упутио са деверима у кварт.

Пита га сутра-дан дежурни:

— Шта си тражио ноћу у туђој кући, кад свет спава?

— Знате, случајно сам чуо, да газда има дивну ловачку керушу на продају, па сам хтео да одем мало да видим то куче.

Али кад му дежурни рече, да у тој кући нема у опште никаво псето, он се ни најмање не збуни.

— Е, пардон, глете молим вас, то сам помео у нумери куће... Сигурно је то одма друга кућа до те...

(Наставиће се).

ЛОПОВ БЕЗ — СРЕЋЕ.

— С кога краја да почнем опет овај белај? Ма с кога, не ваља!... Окрени овако, окрени онако — несрећа, малер и — апса! Казао сам, да са оним „Доминшљаном“ нећу више презати, па ме опет ђаво однео... Оно, да видиш, па он и није био овде крив, већ је била крива моја несрећна судбина. Није ми подвалио, Боже сачувај, сам се у кљусу ухватио. Слушај само. Једном с пролећа нађем се с њиме у „финансијском парку...“ Одали смо тако по парку и разговарали о свачему.

— Да одемо мало до железничке станице? предложи ми он.

— Па да одемо.

И кренусмо се полако на доле.

Железница још није била отишла. Имало је времена готово четврт сахата до поласка. Одамо најлак и разговарамо. Пред нама иде неки господин. Пребацио „иберциг“ преко руке, па хита железничкој станици. Мора да је путник, мислим, или ће кога да испрати... На један мах, „Доминшљан“ ме штипа за руку и рече ми:

— Гледај...

— Шта, рекох ја...

— Зар не видиш оне хартије, што испадоше ономе господину из „иберцига“?

— Видим...

— Полако, док не измакне. Можда су банке или менице. Свакако, биће ћара за — бећара...

Пођосмо мало даље. Овај господин прилично испред нас измаче. Дођосмо до места, на коме су хартије лежале. „Доминшљан“ их подиже.

— Брзо опет у парк. Тамо ћемо видети шта је. Ово су неке књижице... За тим стрпа све то испод свог капута.

Одосмо у парк и седосмо на једну клупу у дну. „Доминшљан“ поче разгледати хартије. И заиста, то беху две уложне књижице. Једна је гласила на „Врачарску Задругу“ од 200 динара, а друга опет на „Палилулску Задругу“ од 190 динара.

— Коју хоћеш, узми, рече ми „Доминшљан“, па одмах да наплатимо.

Мене заголица мој стари ђаво.

— Па, брате, право је да ти узмеш већу. Ти си први оно и угледао...

— Мени је право.

— Дај ми ону од 190 динара.

И тако ја узех ту од 190 динара, а он ону од 200. Пођемо сваки на своју страну, да предигнемо уложени новац... Никшић се упути горе у врачарску задругу, а ја поред „Лондона“ опет у палилулску, да узмем новац. Уговорисмо, да се нађемо код „доброг јутра“, тачно у подне... Таман ја код кафане „три листа дувана“ а пред-а-ме испаде Јоца Сакошанин.

— Охо, Микице, где се журиш тако?

— Имам нека посла...

— Посла? Којешта! Ти и — пос'о! Него знаш шта је. Знам да си шворц, а ја имам неку мангуру. Хајде да једемо ћевапчића?

— Не могу... журим се... увијам ја, ал то ми није помогло. Јоца ме на силу одвуче у једну ћевапџиницу... Ту смо се добро прочастили... Ал' смо се, боме прилично и задржали.

Кад сам се од Јоце растао, било је прошло једанаест сати. Опучим поред ограде старога гробља, на право у палилулску задругу. Још није доцкан... Уђем унутра па се јавим благајнику.

— Молим, да ми по овој књижици издате новац, треба ми.

Благајник узе књижицу и поче је разгледати. За тим уђе у другу собу. Остао сам сам пред благајном. Мислио сам, оде човек да разведе издатак по књигама, — па сам мирно чекао. Он се нешто мало дуже задржа. Ја просто цептим од нестрпљења. У неко доба, ето ти благајника са књижицом.

— Сад ћу ти издати новац, само док се нађе ова партија по књигама, рече он мирно, да нисам могао ни у шта посумњати.

Стојим ја тако и чекам, док на један пут уђе један — жандарм.

— Терај овога у полицију, викну благајник. Хтео је по туђој књижици да предигне новац. Пре једног сата, јавио нам је сопственик ове књижице, да су му два удела украђена. О томе је извештена и врачарска задруга, јер и тамо по једној има уложених новаца!

Дакле, пре једног сата, јавио је сопственик за обе своје књижице, мислим ја, а проклети Јоца задржа ме читава два сахата. Никшић је, нема сумње, здимио оних 200 динара. Право и има. Он гледа свој посао, а не као ја, свуда би свој нос забо. И тако ти мене отераше у полицију. Не треба да ти причам, да сам одлежао 15—20 дана за овој свој белај... Ето, видиш, како ти ја страдам на свакоме кораку. Лепо ми човек нуди ону из врачарске задруге, а ја, „поштен“, хоћу ону мању. Да сам ону, богдице, узео, не би натрапао на Сакошанина, па не би ни овако грдно прошао. Ал' шта ћу, кад ми је таква судбина. И за то, данас, кад год чујем да цигани певају ону песму: „да се јадан за зелен бор ухватим, и он би се зелен осушио" ја просто бацам паре кад имам. То је моја најмилија песма, јер је спевана баш по — мени. Тако ми Бога, ја мислим да нема несрећнијег човека под небом, него што сам ја! Чујем, да је старац оног апелационог судије, прочитао ону грдну књижурину коју већ 8 година чита, ал' бели, да он почне читати моје „житије" требао би да живи још педесет година, па тек ако би дошао до — половине!

ПОТЕРА.

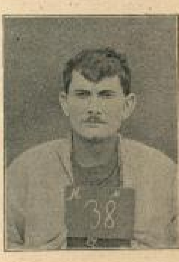

Недељко С. Јовановић, из Губеревца, среза лесковачког двадесето-годишњи робијаш, побегао је 6. ов. мес. из нишког казненог завода, приликом кад је био на раду у расаднику. Собом је однео пушку и муницију чувареву. Недељко је стар 28 година. Стаса средњег, косе црне, чела обичног, обрва црних, очију плавих; ћосав, лица бледог, слабуњавог, погледа подмуклог. Однео је на себи робијашки црни гуњ и беле чакшире. Недељко је врло опасан разбојник. Осуђен је на 20 година робије у тешком окову и 5 год. полиц. надзора за два извршена разбојништва. Он је једном већ побегао из полиц. притвора и оглашен је био за хајдука. Наређује се потера за овим зликовцем да се *ухвати* или *убије*. Ухваћеног треба под јаком стражом спровести Управи нишког казненог завода с позивом на Бр. 837., или Управи града Београда на Бр. 8256.

Милош Марковић, из Малог Пожаревца, стар 25 година, раста средњег, смеђ, бркова и браде мало, смеђе; дежмекаст; од одела има на себи: тесне чакшире и копоран од сукна; на глави црну шубару; на ногама опанке и шарене чарапе;

Милан Лукић, из Малог Пожаревца, стар 29 год., раста средњег; бркова осредњих, црних; у гаћама и кошуљи; на глави црну шубару; на ногама чарапе и опанке; и

Миленко Аврамовић, из Тулжа среза колубарског; стар 26 год.; смеђ, ћорав, висок, сув; у гаћама и кошуљи, у гуњу од старог сукна; на ногама чарапе и опанке; од гвожђа по ногама рањав; — побегли су 31. пр. м. испред спроводника, на путу између Гроцке и Београда. Окривљени су и притворени били код среза грочанског због више опасних крађа. Они су отели од спроводника пушку пибодијева система и дугачак револвер црних корица. Наређује се живо тражење. Пронађене треба спровести начелнику среза грочанског с позивом на Бр. 4654. или Управи града Београда с позивом на Бр. 7862.

Станко Арсенијевић, родом из Старе Србије, поданик турски, стар 35 година, по занимању касапин и калдрмџија; и **Сима Ђорђевић,** надничар — дунђерин, родом из Тетова у Турској, живи у Србији од пре 20 година, неожењен, — пре две и по године извршили су разбојништво и повреду тела Живки ж. Цветка Ђорђевића, тежака из села Ваљице и побегли. Начелник среза врачарског актом од 28. марта тек. год. № 10,001, моли све полициске власти, да Станка и Симу потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Они се могу спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 7806.

Рил Франц, кројачки калфа, побегао је 29. пр. мес. од свог газде Бранка Николића, кројача из Шапца, и однео му у стварима до 200 динара и 150 динара у новцу. Рил је Немац по народности, родом из Аустро-Угарске; има 21 годину раста је средњег, очију зелених, у лицу блед, малих наусница жутих. Од одела има на себи зимски дугачак капут од ластика; црни мекани шешир; сако капут на два реда или од црног шевијота жакет „анцуг"; на ногама ципеле. Наређује се тражење. Нађеног треба спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 8133. или начелству округа подринског с позивом на Бр. 5368.

Алекса Чолић, столар из Власотинца, који је по делу опасне крађе био у притвору судском у Лесковцу, побегао је из затвора 6. ов. м. у вече. Алекса је раста средњег, пун, лица округла, црномањаст; од одела имао је на себи: жут капут и панталоне, шубару и опанке. Наређује се потера. Нађеног стражарно спровести дотичном суду с позивом на Бр. 4330., или Управи града Београда на Бр. 8255.

Јеврем — Јевта Ристић, надничар, родом из Босне, пресудом ћупријског првостепеног суда осуђен је на тридесет дана затвора због крађе и злоставе. Начелство округа моравског не зна где се Јевта сада находи, па за то моли све полицијске власти, да Јевту потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на Бр. 2721. или Управи града Београда с позивом на Бр. 7254.

Катарина Грујић — Чупић, удова, решењем кварта савамалског стављена је под кривичну истрагу и у притвор због тешке, телесне повреде, коју је нанела Петру Цветковићу, столару овд. Катарина има 60 год.; омалена је; сувоњава; црномањаста. Не зна се, где се сада Катарина налази, па за то Управа града Београда моли све полициске власти, да Катарину потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на Бр. 7438.

Милан К. Димитријевић, војник II. чете III. гардиског батаљона, побегао је из команде 17. марта тек. год. Милан је висок 175 сантиметара; лица дугуљастог; косе смеђе; бркова жутих; очију зелених. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 7266.

ТРАЖИ СЕ.

Рада Петровићева, девојка, 20. марта тек. год. побегла је од свог стрица Милана Радовића, из Крагујевца. Она има 17 година; средњег је стаса; смеђе косе; округлог, пуног лица; плавих очију; коса мало уковрчена. Наређује се тражење. Пронађену треба спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 7353.

У селу Брестовику, срезу грочанском, нађен је на путу неки човек, који је напрасно умро. Полициским увиђајем и лекарском секцијом нађено је: да је непознати умро од запаљења плућа; да је стар 50 година, средње величине танак, сув, црномањаст, косе црне, бркова риђих невеликих. Од одела има на себи капут и панталоне сигаве материје, поцепано и искрпљено; на глави црну стару шубару; на ногама старе попепљане опанке са обојцима од џакова. Не зна се ни ко је, ни одакле је: а изгледа да је какав Србин из Аустро-Угарске. Овим се путем тражи фамилија овог непознатог умрлог лица.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Из овог броја изостао је Никола Милојевић. О њему имамо да донесемо још много ствари које ће интересовати наше читаоце. Али, како нас многи читаоци питају шта је са Николом и где се налази, ми их овим путем извештавамо: Никола је за последњу извршену превару издржао у Пироту двомесечни затвор и отуда је 7. о. м. спроведен Управи града Београда. Одавде је 8. првом лађом протеран у Земун, дакле у Аустро-Угарску, одакле је и дошао. На повратак Николин из прогонства, треба строгу пажњу обраћати.

Из прошлог броја изостале су многе ствари, као: Упутства за иследнике, Формуле, Извештај г. Д-р Суботића и др. Тако смо учинили, да ускршњи број, кога смо наменили широј публици, буде за себе целина и да има што више забавне садржине.

Управницима пошта. Уредништво је решило: да се да бесплатно „Полицијски Гласник" свима оним Управницима пошта из унутрашњости Србије, под којих има најмање пет претплатника. Према томе, дотична господа управници, под којих већ има горњи број претплатника, нека се обрате уредништву за лист.

Због ускршњих празника а и због чекања на израду клишета побеглог робијаша Недељка С. Јовановића, овај број излази у место суботе у недељу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 18. АПРИЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошту. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ЈЕДНА ПОСЕТА КОД ЛОМБРОЗА.

У судско-медицинском институту у Via del Po код Турина, упознао сам се са највећим италијанским антропологом. Кућа је стара, а пред њом је, као свуда у Италији, широк лишћем обрастао ходник, којим се мора проћи да се дође до уског, сиромашног уласка.

У пространом дворишту на сводове, поређане су на временом оштећеним постаментима неколике бисте, давно помрлих доцената старог университета. Степенице са стране, које ка учионицама на првом и другом спрату воде, клизаве су, од хода излизане и ма да су мрачне, сматрало се за излишно да се подигну наслони за хватање руком.

Ишао сам тако кроз тамни ходник пажљиво напред, док не наиђох на једна врата и отворих их на срећу. Преда мном се указа просто намештена соба, која је јамачно била одређена за студирање или за склањање препарата. У њој спазих омаленог човека са дугуљастим, пуначким лицем и готово ружичастим образима и са белом као снег брадом.

„Куда се улази овде у слушаоницу професора Ламброза?“ запитах ја. „Хајдете са мном“ рече омалени господин и пође преда мном кроз тамни ходник натраг. Он отвори прва врата и ја уђох за њим у чисто окречену слушаоницу. Са дрвених клупа, намештених у виду амфитеатра, тромо се дигоше не баш у тако великом броју сакупљени слушаоци. Ја се освртох зачуђено око себе, погледах у својег пратиоца и — сетих се анегдоте о краљу Хенриху IV. и сељаку, кад су заједно у Париз дошли.

Ломброзо говораше из судске медицине баш о опитима, којима се доказује подобност за живот код новорођене деце. У почетку објашњаваше он опит са плућима и сигурном руком у неколико пута расече леш једног новорођеног детета, извади из њега детиња плућа, исече их у комадиће и баци их у воду у један повећи стаклени суд, како би из пливања по површини или падања на дно суда могао закључити, да ли је дете живо или мртво рођено.

По свршеном предавању упутим се за професором у његову собу, кажем му се по имену и месту одакле сам, и у исто време са нешто устезања, предам му неке препоруке од Мантегаца.

Ломброзо немарно прелети очима оно неколико редака и стрпа писамце, са највећом равнодушношћу на свету, у свој дубоки џеп од капута. Мени падоше на памет познате речи једног Американца неком младом грофу, који тражаше тамо места и при томе нарочито истицаше своје племићско порекло: „Код нас вам то неће ништа шкодити.“ Професор је био тако љубазан, да ме сам проведе кроз све околне уске просторије, у којима беше смештена његова огромна библиотека и они препарати, које не беше још предао своме музеју, да се не би с њима морао растати. Међу књигама приметих да су научници из свију делова Европе заступљени: Французи, Немци, Енглези, Руси — сви, који су ма шта знатније урадили на науци, чији представник беше Ломброзо. Професор прати најновија, ма и најнастранија дела по своме предмету. Књига, у којој се описује морално изметање данашњег Париза у најцрњим бојама, стоји у истом реду са најновијим списом Крафт-Ебинга: „Das Conträrsexuale vor dem Strafrichter.“

У томе стигосмо пред једну збирку лобања, на коју ми Ломброзо гордо обрати пажњу. Он их беше већим делом сам прикупио а неке од оних, на чијим су раменима оне почивале, и лично познавао. Дугогодишњом студијом оне му беху омиљене и до крајњих појединости познате, те им за то и беше уступљено место у његовој најближој околини. — „Ако сравните лобању Европејца и орангутана, наћи ћете, да створови, који су данас обухваћени под именом човека, стоје много даље један од другога, но што је то случај са мајмуном и народима на најнижем ступњу развитка (као што су Бушмени или Веда на Цејлону). Да ли је према томе човек у своме развићу далеки пут од дивљег Африканца до нас самих морао прећи — или је у опште у престаро време краћи пут од мајмуна ка човеку нађен био?“ — Професор куцкаше смешећи се по лобањама и брисаше брижљиво прашину, која беше нападала по празним очним дупљама. Он ми затим показа неколико лобања, које у разним правцима одступају од нормалног типа Европљанина: „Овде примећујемо мањи обим лобање и у вези с тим и мањи волумен мозга, јаче искакање јагодичних костију или закржљалост носног септума (преграде), или најзад прогнатизмус, а то ће рећи већу развијеност доњег дела лица од горњег, услед чега цела физиономија добија животињски изглед, док упало чело већ с поља означава ступидитет (умну неразвијеност). Све су то знаци који показују, да индивидуа није прошла редовни пут свога развића, но је иза својих савременика изостала.“

Колики је труд и колико времена уложио у науку овај велики ум! Он се морао кроз тамне богазе науке о антропогенези и развићу, кроз Дарвинову и Хекелову теорију, пробити, са етнографијом свију раса и њихове културе упознати се, док најзад није успео да створи слику атавистичког злочинца, којег је друштво оставило да испашта за погрешке и страсти својих родитеља или за ћуди природе, која је његово развиће спречавала. И како лако и окретно корача човек, на чијим плећима почива толики терет дубоке изучености. На глатком и свежем лицу толики напори у раду нису оставили ни једне боре, ни једне бразде. Мирне и правилне црте његове дају му шта више израз доброћудности и потпуног задовољства са самим собом. Дубоке бразде и боре су по његовој доктрини знаци злих људи, а какву јаче развијену кост лица могао би по који злуради непријатељ узети као атавистичко обележје. И док данас на университетима и у образованим центрима Италије овога научара са неугасном ватром јужњачког одушевљења сматрају просто као „генија“ своје отаџбине, дотле би га при читању одличних извештаја обузела нека потајна језа, кад се у његовој памети почну јављати дрске слике генијалних злочинаца или полуделих генија, које је он сам некада свету представио.

Мој пратилац ми поново објашњаваше, како се италијански правници живо интересују за медицинска питања. Тако причаше он, да се код туринских адвоката, који хоће специјално кривичном праву да се посвете, сматра као неопходно потребно, да неко време „практицирају“ код Ломброза и с његовом се науком упознају.

Бесмо већ на крају Via del Po, за тим дуж реке пројосмо Giardino Publico, кад се на његовом западном делу кроз густо лишће дрвећа засветлише нове универзитетске зграде.

Музеум Ломброзин је веома интересан. Велика комади коже, скинуте са помрлих злочинаца, јасно нам показују тако често описивана тетовирања. Сујета тих људи учинила је, да они своју кожу украшавају простим писменима, стрелом пробијеним срцима, који су требала љубавне муке да представе, или најзад читавим личностима или призорима, чије значење не беше тешко погодити. Тако сам спазио утетовираног једног жандарма са пуном опремом, око којег са свију страна леже ножеви у знак претње — и тај је човек доиста постао убица свога господа.

Ово често тетовирање код злочинаца сматра Ломброзо такође као атавистичке знаке за те људе. Злочинац, који из чисте сујете најосетљивија места свога тела истетовира, никада не може бити обдарен осећањем бола подједнако са нормалним човеком. Код њега се осећај бола не може истом јачином кроз нерве за осећање пренети ка центру, а то је професору довољан знак грубе, атавистичке склоности. Узгред буди речено, и слабије осећање бола код жене (као што се види код неких операција, н. пр. вађења зуба) био је један основ више да негалантног научара утврди у веровању о инфериотету жене према финијој организацији човека.

„Но злочинац,“ вели Ломброзо, „може бити у своме делању такође генијалан.“ Доказа за то има тма и тушта. Ту су вам превучене кожом боце италијанских а нарочито сицилијанских разбојника, који су на тим боцама иглом урезивали најбогатије и најукусније орнаменталне слике. Да избегну муке од дугог времена, у стању су такви злочинци да у затвору са шиљатим крњетцима, на својим тестијама за воду нарежу слике пуне духа, некад религиозног а често и патриотског садржаја, а да задовоље своје неутољиве жеље за осветом, знају они поред најстрожијег надзора, да сграде себи разна оруђа. Тако је нашао један од њих у башти комад тупог и сломљеног сечива од ножа, углавио га између два дрвета, попуњавајући празнину међу њима тиштиком који је ишчешљао од парчади свога веша, а све то обавио је јаким концем. За тим је изоштрио то сечиво о решетку своје тамнице и пробуразио њиме чим су први пут имали заједничку шетњу, једног свог друга осуђеника, који га одавно беше проказао надзорнику за неку његову омању грешку. Исто тако и неке ствари за играње справљају злочинци на врло вешт начин и са врло мало потребних средстава, која им стоје на расположењу, као што су на пр. карте за игру (са лепо нацртаним ликовима) или шах (са изрезаним фигурама). Кад добију хартије и перо, они описују често своју судбу на по све оригиналан начин, исмевајући се кад и кад са самим собом. И за ово има у музеуму примера у изобиљу.

У другој соби поређана је читава збирка различитог смртоносног оружја, узетог од злочинаца. Ту по дуваровима висе секире, будаци, ножеви, мачеви. Код сваког предмета обешен је по листић хартије, на коме стоји исписано ко се њиме служио и ко је од њега погинуо. Ту вам је сачувано и најневиније, најобичније оруђе: једна пила, једна нога од столице, на чијем једном крају попрсканом крвљу, стоји улепљено неколико длака из косе. Какве слике не би себи могла створити нека надражљива уобразиља при посматрању тих немих сведока гнусних злочинстава! (свршиће се).

Др. Ђ. Ј. Н.

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(наставак)

з). *О погоднијем изгледу* коња.

Ваља знати да сваки онај, који са коњима тргује, или ма само једног коња за продају има, да ће се тај старати, да му штала буде тако удешена, те да му коњи што боље изгледају. Сваки ће трговац нарочито на то пазити, да му штала буде чиста, видна и што је могуће лепше уређена. Коњи се и по боји једни од других одвајају. Они носе беле уларе, а под им је с преда виши, него одостраг тако, да се они у оном тренутку, када неко у шталу уђе, камџијом, или другим каквим сретством напред потерају, те услед тога изгледају свежи, весели и срчани.

Када купац приђе коњу, онда трговац ухвати овога (коња) за главу, држи је у вис, а међутим шиба живинче по стражњем делу, само да добије погодан изглед. На тај начин изгледа као исправан, опружен и веома је допадљив. У исто се време тако забашуре и могуће мане на њему, као нпр. сувише висока грбача, претерано развијени стражњи део, рђав ход ит.д. Једном речи, коњ учини тиме сразмерно добар утисак, а то је оно што је главно и што се обично тражи. Шта више, може се том приликом и нека велика мана да прикрије нпр. ако су му леђа увијена, те се то може на тај начин прикрити; а кад се одмах затим на таког коња метне покровац или седло, онда се та мана још мање може да запази. У таким приликама трговац обично глади коња по леђима, и притискује га ноктима по ртењачи, услед чега се коњ опружи и држи се право. На тај начин купац не опази ману „увијена леђа,“ и ако баш што примети, он обично мисли, да то није мана, но обичан увијутак, или када се „протеже и тегли.“

Ако се пак укаже потреба, да се коњ још боље проматра, онда га трговац изводи из штале у авлију, на којој су зидови увек свеже обојадисани, те да на тај начин коњ добије што погоднији изглед. Он га ту тако намести, да она страна, на којој му је мана, буде окренута зиду те да се не види. Дође ли му купац ближе, то трговац опет окрене коња, али тако да овај само ону „добру“ страну може да види, а не и ону са маном. Ту другу страну види он само летимично и у проходњи коња. Сем тога, у то време, кад би се мана могла запазити, трговац нагна коња да поиграва, да скаче, или га доведе до ма каквог другог узбуђења тако, да купац не добије времена, да постојећу ману на њему запази. Ако купац изрично захте, да види и другу страну коња, то га трговац онда пажљиво поведе до друге стране зида, и ту га заустави. Ако је пре глава била окренута северу, сада је на другој страни зида окренута југу. Купцу, који обично на средини авлије стоји и посматра, на тај се начин опет показује само она „добра“ страна коња. Тако он уобрази, да је видео и другу страну, јер је глава коњска на другу страну окренута.

При сваком положају, који коњ при прегледању треба да заузме, трговци се старају, да га тако наместе, да му предње ноге узвишеније стоје. Такав положај даје коњу лепши и срчанији изглед, а доприноси к томе још и то, да на тај начин мане на предњим ногама сасвим неопажене остану. Тежина тела пада на стражњи део, предње се ноге лепо опруже, и добијају правилан, сигуран и потпуно миран положај.

Осим тога ваља знати, да се може трговцу указати прилика, да и у величини коња предузме мале исправке. По правилу је свакоме трговцу до тога стало, да коња представи већим, но што је у самој ствари, јер већи коњи имају обично боље прође но мањи, и више се траже но мањи. Но према околностима, може му затребати, да свога коња мањим представи, но што је у самој ствари, особито ако се купац изјасни, да му је мањи коњ потребан. То обично бива у приликама, кад купац хоће да набави пар коња за презање, подједнаке величине. Ако трговац нема таква два подједнака коња, он онда прибегава марифетлуку, те да једног од својих коња представи већим, а другог опет мањим, док не успе, да их обадва претстави купцу, као подједнако велика. Сретства за то постоје пре свега у самом положају коња, помоћу кога се он може представити опружен, или увећан, па ма то било само за неколико цртица. За тим се коњ у таком положају мери, при чему трговац купцу прича, ласка и т. д., само да овога убеди, да мера коња одговара потпуно његовом тражењу.

Кад је свршено са мерењем на задовољство купчево, онда се прелази на зауздавање коња. Треба знати да је за трговца главна ствар, да он при продаји коња не употребљава такве уздице, за које би му требало дуже времена, док их коњу наметне, те да купац за то време не добије прилике, да запази какву неправилност на коњу. Уздице му морају бити просте, морају пасовати и бити у потпуном реду тако, да се могу брзо коњу наметнути. При том трговац пази, да не повреди коња, ако овај случајно какву год ману има у устима. Ако купац запита, зашто се баш такве уздице употребљавају за зауздавање коња, онда трговци одмах уму да докажу, да су те уздице најбоље и најмодерније, и да коњи ту врсту уздица највећма бегенишу и т. д.

Из свега до сада наведенога јасно је, да има много разних марифетлука, које трговци са коњима употребљавају, само да својим коњима даду погоднији изглед пред купцима, и да на разне начине прикривају мане на коњима, које су ради купцима да продаду. Овако њихово поступање ништа друго није до превара и обмана.

Зато нека је свакоме препоручено, да при куповини коња на све напред поменуте марифетлуке о погоднијем изгледу коња пазе, како не би били преварени и оштећени. А иследницима нека ово служи за поуку и упутство, како би се у конкретним случајевима умели да нађу, и како би затим могли поспешније поједина таква иследења руководити.

б). *Употреба извесних физиолошких момената.*

И оно неколико сретстава, која амо спадају, не могу се сама по себи узети као казнима. Али она то могу бити, ако су помешана са другим сретствима за варање, те се са овима заједно као потпуна превара појаве. Већ и у самом начину, како трговац намерава некога да превари бојадисањем каквога живинчета, лежи употреба физиолошких принципа. Беле сјајне уздице, наметнуте на каквог не баш елегантног „мркова", причињавају, те овај изгледа као прави и фини „вранац." А кад се на њ метне још и какав леп и плав покривач, онда изгледа још и боље и достојанственије. Сваки свеже обојадисани зид, увеличава боју сваког коња. А кад се коњу премажу длаке машћу па се изведе на сунце, онда му длаке имају веома светлу, златали боју, те наравно да на тај начин при приказу добија већу важност, а по том, разуме се, и бољу цену.

Дакле, као што се из наведенога види, и само бојадисање коња, као и употреба извесних физиолошких момената, имају великога, а по неки пут можда и пресуднога утицаја на преображај коња, па зато треба како појединац, тако особито и иследник и на то да пази, како би могао каквој могућој превари на пут стати, или јој иначе у траг ући.

в). *Употреба психолошких момената.*

Ти се моменти односе на говорљивост, познавање људи, вештину и умешност трговца, да слабости купчеве уме згодно за се да употреби. С тога се у народу и вели: „да џамбасу од хиљаду речи можеш веровати само једну, а и ову само у пола." Онога, који уме купцу да намете коња са каквом врло великом маном називају „изученим џамбасом у јеврејској кожи." Ови уму те мане купцу тако да представе, као да су оне са свим незнатне, и као да ни најмање не утичу на доброту и издржљивост коња. Што се тиче старости коња, они увек купца убеђују, да је овај у „најбољем добу"; сем тога, да му је боја најмодернија; да се најбоље јаше; да се плаши за то, што је млад и т. д., и ако све то обратно стоји. Ако купац примети, да је коњ болестан, они онда представљају, да је то само случајно, и да ће доцније бити све здравији. Ако рама, онда обично тврде, да му је „јуче" невешти ковач погрешно забио ексер у копиту. А ако купац наведе, да би волео коња са таком и таком длаком, онда му они доказују, да ће дотични коњ при првом мењању длаке, добити нову и то баш сасвим онаку какву купац жели. Све што би се на коњу као неправилно приметило, уму они вешто и на њима својствени начин да оповргну и да докажу, да је то или случајно, или из навике, и да се све то за осам дана може лепо да поправи.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

Уверење.

Подписани грађани и притежаоци непокретног имања, овим уверењем уверавамо све државне па и духовну власт, да је Петрија, удова Марка Величковића из Пожеге, стара 38 година, вере православне, рођена у Пожеги; да се после смрти свога мужа Марка, непрестано налази у безбрачном стању, и да није ни с' ким и нигде ступала у брак до данас, нити у брачне преговоре и да стоји без икакове обавезе.

Ову уверу издајемо Петрији на њену употребу, потврђену влашћу, јамчећи за садржину, нашом грађанском чашћу и имовином.

20. Јануара 1898. г. Милосав Петровић мехаџ.
Пожега. Павле Ранковић опанчар.
Милун Иванић терзија.

NB. И код ова два уверења иста она судска процедура, ове потврде код општ. суда.

Ова процедура је исписана код првог уверења.

При ступању у брак код подофицира стоји једна одредба законска, да се родитељи девојчини обвезују према држави и према мужу удавачином, да ће и њу и њену децу издржавати пристојно и онда, када је муж у походу или у рату. Да би општинске власти пред собом имале формулар за ове обавезе, ми ћемо овде исписати:

Обавеза.

Ја, Манојло Ђорђевић опанчар овдашњи обвезујем се, да ћу моју ћер Симку, а будућу супругу Петра Милетића артиљеријског наредника, као и њену децу, ако их буде имала, за сво време, докле њен муж Петар буде био у војној служби, или при његовом походу, ма где био по служби или у рату, пристојно издржавати.

10. Авг. 1897. Манојло Ђорђевић опанчар
Ваљево. из Ваљева.

Потврда.

Да је Манојло Ђорђевић опанчар овд., кога подписани члан суда лично познаје, ову обавезу и њену садржину, као и подпис, за своју сопствену пред овим судом признао, и исту г. Петру Милетићу артиљериском нареднику издао, суд општине града Ваљева тврди.

№ 1583.
10. Авг. 1897. г. За председ. суда
Ваљево. Члан:
Писар: Н. Н.
Н. Н.

За дозволу при ступању у брак нижих чинова у војсци, нужне су још и ове форме:

Уверење.

Манојло Ђорђевић опанчар овд., жена му Милесија, и кћи им Симка, по своме положају и понашању у свима круговима грађанског друштва, заслужују сваку пошту и уважење, а општинска власт им признаје часност и добро владање, какво се од једне часне и поштене фамилије има очекивати.

Ово уверење издаје суд Манојлу на његов захтев и употребу, пошто је прописну таксу у два дин. платио.

Од суда општине града Ваљева 10. Августа 1897. год. № 1584 у Ваљеву.

За председ. суда
Писар: Члан
Н. Н. Н. Н.

в. *Уверења потребна за тражење прекоредног зајма код Управе Фондова;*

Уверење.

Суд општине града Смедерева, на основу личног уверења, подписаног часништва општине смедеревске, а и на основу прибављених доказа уверава сваку власт:

1. да је Милану Н. Петровићу абаџији, од 1892. год. па до пре кратког времена боловало 6-торо деце, па и жена, и да су сви помрли, те је се услед тих несрећних недаћа, које око лечења, као и око сахране, морао задужити приватним лицима и разним новчаним заводима, са сумом од 10.000 динара. И то:

а., Петру Марковићу трг., по облигацији 7.000 динара са 10% год. интер., којој је рок за исплату протекао 1. априла ове године;

б., Пајки Вучковића удови, 500 динара по облигацији са 12% год. инт., којој је рок протекао 10. јула ове год.;

в., Смедеревској Штедионици ресто 1000 динара са 10% год. инт. по меници којој рок плаћања долази 23. септембра ове год.;

г., Београдској Задрузи за међусобно помагање и штедњу по меници ресто 300 динара са 9% интер. којој је рок плаћању 18. октобра ове год.

д., Општини Смедеревској 700 динара са 6% год. интер. по облигацији, којој је рок за исплату протекао 1. маја тек. године;

е., Разним повериоцима по отвореним рачунима 500 дин.

2., да му је сада због прошлих, као и наступајућих рокова плаћања, а нарочито због одказаног зајма, од стране приватних поверилаца, дошло имање у опасност, које да би спасло, да се не би у ово критично доба у бесцење продало, нуждан му је прекоредни зајам из Управе Фондова у суми од

10.000 динара, јер ако исти у што краћем времену не добије, имање ће му морати бити изложено продаји, а он ће тада сасвршено материјално пропасти.

Ово уверење издаје суд Милану на његов захтев, а према распису г. Министра народне привреде од 12. маја 1893. год. П№ 1690 с тим, да је такса у 2 динара наплаћена.

Од суда општине града Смедерева 21. Августа 1897. год. № 4581. у Смедереву.

Председ. суда:
Н. Н.

Секретар:
Н. Н.

(Печат)

Одборници:
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.

Уверење.

Суд општине бргулске у срезу посаво-тамнавском, окр. подринског, на основу знања и личног уверења, подписаног часништва општине бргулске, уверава сваку власт:

да је Марко Петровић земљоделац из Бргула, ове године претрпео огромну штету од града, који је на дан 20. јуна ове године пао, тако, да му је упропастио сву ово-годишњу летину, ливаде, поломио воће, покварио зграде, оставивши га без хране и за своју чељад и за стоку, која му је још непопређена остала, услед чега, а да би се одржао и да би своје порушено и упропашћено имање у ред довео, нуждан му је прекоредни зајам у суми од три хиљаде динара, колико му је и штета учињена, која је од стране суда на лицу места нађена и констатована.

Ово уверење издаје суд Марку на његов захтев а према распису г. Министра нар. привреде од 12. Маја 1893. године П№ 1690, с тим, да је такса у два динара наплаћена.

Од суда општине бргулске 1. августа 1897. год. № 534 у Бргулама.

Председник суда
општине бргулске
Н. Н.

Писар:
Н. Н.

Кмет села Бргула:
Н. Н.

Одборници:
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.

(Печат)

Ова уверења морају бити потврђена полициском влашћу, тако, да се тврди општински печат, подписи часника на и садржина у њему.

(наставиће се).

ЈЕДНА НЕПРАВИЛНА ПРЕСУДА.

Дошла нам је до руке оваква једна пресуда:

— Марко Урошевић из Н. окривљен је, што је 25 марта 189* год. у кафани код „Сокола", говорио, како је власт среза Н. неваљала; како су јој све наредбе не законите и т. д. За тим је хулио веру и исмејавао црквене наше обичаје. И најзад, после свега тога, сео је за сто и картао се на новац.

Према овоме Марко је учинио три кривице и то: из § 359 тач. 3, § 365 тач. 1 и § 361 крив. закона.

Дело је сведоцима потпуно доказано, а и сам је окривљени Марко исто признао — § 34 и 35 полицијске уредбе.

Са наведенога, а на основу § 359 тач. 3, § 361 и § 365 крив. закона и закона о таксама, власт среза Н.

Пресуђује:

Да се окрив. Марко за сва ова дела казни са десет дана затвора, о своме трошку, и да за ову пресуду плати 2 динара у таксеним маркама.

По § 15 и 16 полиц. уредбе ова је пресуда одмах извршна.

Саопштити му ову пресуду на потпис и одмах је извршити.

26 марта 189*
у Н.

Начелник срески,
Н. Н.

Питање: У чему је ова пресуда неправилна, и што јој још оскудева, па да буде пуноважна и на закону основана?

Рок за одговор остављамо до 30 априла тек. год. Најправилнији одговор, који, поред законског прописа, буде још и лепо стилизован, без граматичких погрешака, штампаћемо у нашем листу.

ДРСКИ РАЗБОЈНИЦИ.

Осим књижевности било је разговора и о животу. Водила се доста жива препирка о вину, које су више пили но што су критиковали. Један незахвалник чак је тврдио: да је вино нанело штете људском роду, „оно је, може се казати, упропастило толике хиљаде, оно је....."

— И спасло много становнике ове грешне земље.

Од једном наши погледи окренуше се на ту страну. Ко то избаци говорника из такта? Гле, то је власт, у лицу господина П., иначе нашег одличног пријатеља и члана престоничке полиције.

— Не могу господо да допустим, да се у овако племенитом друштву, тај најплеменитији напитак куди, у толико пре, што ја знам за један случај, где је чак и флаша још неиспијена вина добра донела.

Ми сви гракнусмо да нам прича, јер је г. П био познат као приповедач.

— Слушајте само и не прекидајте ме.

И он отпоче причу.

I.

Има томе већ неколико година. Богати новосадски трговац Стеван Н. дође послом у нашу престоницу: продао је једно своје имање, које је имао у Београду, и пошто је и купац био имућан човек, то га позове у београдску задругу, која ће му предати новац за продато имање.

Бавећи се у задрузи случајно му се оте поглед на једнога човека, који га халапљивим погледом посматра и гута очима злато и банке, које овај од благајника примаше. Колико је у први мах летимичним погледом опазио, тај човек није био млад; лице му је било суво, готово опаљено, пуне браде, а носио се доста оскудно.

„Што ли ме овај онако посматра", помисли трговац, сабирајући новац. „Можда нема да плати отплату на меници, па сад гледећи ово, криво му је што није у његовом џепу".

Примање новца подуже је трајало, јер је сума била позамашна. Кад је изашао на поље, носећи новце са собом, већ су улице биле осветљене.

Баш при самом изласку поглед му се сукоби поново са човеком који га мало час онако халапљиво посматра.

„Сигурно, какав докон човек!" Даље није имао времена ни потребе да о њему размишља. Београд, живот у њему и друге ствари, брзо обратише његову пажњу на другу страну и из очију му брзо ишчезе овај чудни лик. После свршених послова, он одмах похита у хотел „код Круне", где је био одсео, да се припреми, како би се могао кренути на пут ноћашњим брзим возом. Успут прочита на зиду прилепљену објаву, у позоришту се тога вечера даваха нека нова шаљива представа.

— Врло добро, рече он задовољан самоме себи, само да лепо оставим новце, па ћу онда отићи мало у позориште.

И тако уради, затвори новац у свој куферчић, који предаде гостионичару на чување. После тога се осети потпуно безбрижан и безбедан, те се крену у позориште. Тек при попоследњем чину сети се да му ваља још исте ноћи путовати. Да би се, ма и на брзу руку, могао спремити, он похита у свој хотел. Баш на самом уласку примети опет оне халапљиве и мирне очи, које га данас готово гутаху. Да, он је, онај исти суви високи човек изађе му пред очи и нестаде га у помрчини.

„Ко је тај човек и шта тражи он? Или је то пуки случај да га је и овом приликом видео?" Но Стеван ни овом приликом не имађаше времена да о томе размишља. Могућно да је осим овога бар још тројицу или четворицу њих видео данас неколико пути, али му само нису пали у очи као овај човек. Брзо исплати рачун, седе у кола и одвезе се на железницу. У памети претураше доживљаје данашњега дана. Још му је остало четири сата времена, с тога се пожури да што пре узме карту. Како је имао уза се велику суму новаца, то ради сигурности при путовању, узе карту прве класе.

До Земуна је био сам у вагону. Ту дозва кондуктера и даде му пет форината.

— Ево вам ово, али да ми на другој или трећој штацији оданде донесите једну или две флаше добра вина, а остало задржите за себе.... али вас лепо молим, да не пуштате никога више у овај купе, хоћу да спавам.

Кондуктер, Маџар, обећа да ће вино набавити, а што се тиче друге жеље, гледаће, ако буде могућно, да је испуни, јер је само један вагон прве класе у целом возу.

Тек што је кондуктер врата за собом затворио, наиђе један млад елегантан господин.

— Извините, господине, заузето је....

— Ја видим да сте ту ви сами, а овде има места још за четворицу, осим мене и вас... Ако сте ви сва места закупили и платили, онда пардон. Али, иначе, ја мислим да немате и да не можете ништа имати против тога, што је још један путник с вама.

— Али, обратите се кондуктеру, он ће вам наћи места.

— Молим лепо, ви мени ништа не сметате, а ја вама ни толико... а има места за обојицу, да се сити наспавамо.

Рекавши то он спусти кожну торбу на седиште од затворена плиша и сам седе баш према сапутнику. Трговац, шта је знао друго радити, но да се приволе сили околности. Млади господин, и ако је био укусно и луксузно одевен, био је некако врло дрска понашања. Једно га је ипак чудило: како да овај човек узме карту прве класе, кад се чак и он снебивао, да ли да и сам чини тај излишни луксуз. Нови сапутник био је задовољан што је остао у купеу и приђе прозору. Наједанпут га отвори и стаде викати:

Добросав Максић.

Никола Рајчевић.

Исаило — Миша Јелисијевић.

Види опис о њима на 8 страни под насловом „Из Хајдучије“.

— Господине секретару, господине секретару... оћете ли и ви на пут?

— Оћу — чу се глас са перона

— Имате карту прве класе?

— Наравно...

— Е, врло добро... Изволите, изволите овамо... има места!

Па се обрати сапутнику;

— Неће вам, мислим, бити непријатно да са госп. секретаром путујемо?

Стеван већ увиде, да не може сам у купеу остати.

— Што, молим, нека изволи.

У тај мах врата се отворише и у купе уђе и трећи сапутник, баш у тренутку, кад је избијало треће звоно и воз се поче кретати...

II.

Стеван не могаде очима да верује: нови путник баш главом онај чудни човек, који га је онако халапљиво данас посматрао. Је ли сад и ово пуки случај или се иза свега крије каква зликовачка намера? Да ли је дрски улазак младога сапутника игра просте случајности, или је овде удешена комедија какве лоповске компаније?

Није много́ требало и Стеван се са̂м смејао себи што је тако смешно уображен, те је у стању да испреда најчудноватије фантазије. Остарији господин у овај мах не изгледаше му тако чудан, као што му се данас у два маха учинило. Овај човек, кога млади дрски господин назва секретарем, и по оделу и по понашању припадао је отменој класи, па и она озбиљност, којом се он понашаше према младом господину издаваше га за човека од положаја.

Воз је јурио највећом брзином. Млади господин не могаде оћутати, но лепо исприча „господину секретару“, како је више силом но милом добио своје место у купеу. После тога „секретар“ се окрете трговцу.

— Извините, господине... Али, ако вам што моје друштво смета, ја ћу на првој штацији потражити други купе?

Тако учтиво извињавање показа човека светског и каваљера. Трговац одговори:

— Молим, о молим..... драго ми је. Немари сад ништа; али искрено да вам признам, ја сам хтео мало проспавати, али сад... сад могу и овако.... Мало ћемо разговарати и ћаскати.

— А што молим? Немојте се и ви снебивати због мене ни најмање, одговори „секретар“. Млади господин ће лепо сести поред мене, а ви можете мало дремнути.

При тим речима „секретар“ понуди младога сапутника да узме место поред њега, што овај, без оклевања одмах учини.

— Но, ја мислим да имате доста простора, настави „секретар“ пријатељским тоном. Ви сте први дошли, ви имате и права на најугодније седиште. А и за нас има сувише места.

— Баш вам хвала! Ја ћу бити слободан, да мало прилегнем. Па онда гурну са свим у крај свој куферчић и положи главу на њ. Тако дакле: новац је сигуран — под његовом је главом; а он ће се показивати задовољан и сањив, али ће опрезно и крадом посматрати своје сапутнике. Но му непрестано чудно изгледаше, да види и вечерас истога човека и то као сапутника. Испрва му се учини да се преварио. „Да ли је заиста то онај исти човек, кога сам видео данас? Ама онај не изгледаше да би могао путовати и другом класом, а камо ли првом... али ту је поглед исти, ту оно суво лице и брада. Ако је исти, онда ми ваља бити на опрезу“ — тако претураше Стеван по памети.

— Допустите, ја, знате, дуваним, рече „секретар“, те и не сачекавши одговора, извуче сребрну табакеру и понуди сапутницима.

— Хвала!

— Благодарим! одазваше се понуђени.

И густи димови колутаху се у маленом купеу. Но дим из Стеванове цигаре као да га опијаше; осети како му се трепавице саме скупљају; очи се саме заклапају... учини му се да му млади господин меће под нос неку мараму.... и он са свим изгуби свест... Заспа... Али и у самом сну чује живахан разговор. Оба путника препираху се.

— Одмах да искочимо, нема опасности. Ја познајем место ово врло добро, и боље је да одмах ухватимо маглу. — То беше сурови глас младога господина.

— Којешта, прекиде га „секретар“. Нисам луд да скр'ам врат и сломијем ноге. За кратко време биће штација; ту ћемо лепо изићи и очистити чуства. То је много боље, него рескирати живот и ломити ноге.

— Али, ако се он раније пробуди и види да му је измакнут „јастук“ његов испод главе?

— А зар нисмо овде нас двојица? Ми ћемо га онда просто причврљити...

— Ех, којешта. Не марим ја за таке операције. Ти знаш да си обећао, да тога неће бити и рекао си да је ово лак посао. Ја нерадо, врло нерадо машам се оружја. У осталом овако ћемо: ја ћу бацити куферче кроз прозор и за њим искочити — и ту отвори прозор.

— Ти можеш скочити, одговори „секретар“, али куферче мора овде, уз мене бити.

— За бога, кад ја раније с њим измакнем, ти нећеш имати никакве бриге.

— Јок, јок! Овако мора бити: ми ћемо изићи на првој станици, и пре но што се наш драги сапутник пробуди, ми ћемо бити далеко.

Стеван све то слуша кроза сан али му беше немогућно очи да отвори; као да га је когод опчинио, није се могао с места покренути.

Како је прозор био отворен то струја хладног ваздуха разведри свест спавачеву и он се поче мицати.

— Его ти, рече млади човек... Ја ћу урадити што ја хоћу. И покуша да зграби куфер и баци кроз прозор; но „секретар“ залупи прозор и оштро рече:

— Да руком дарнуо ниси... није то само твоје, но је заједничко.

А Стеван се одједном освести; као да га мину пијанство, он се издиже. Без премишљања, без ичега, обрван једином мишљу да спасе своје благо, он се устрми на „секретара“.

— Нитковe... лупежу! Неће ти посао испасти за руком.

Отпоче хрвање и гушање. И ако је „секретар“ био снажан, очајање похараноме даде џиновску снагу и готов беше да свали пода се старога зликовца. „Млади господин“ је за један часак посматрао борбу, премишљајући, шта ће за њега бити најзгодније: да се придружи ортаку или да стругне кроз прозор.

— Помози, кркљао је стари лопов. Ако не помогнеш обоје смо изгубљени. Тада тек прискочи у помоћ млади зликовац. „Секретар“ је био у рукама Стевановим; млади разбојник притиште да свали Стевана; али га овај изненада зграби и за тренут ова баци под ноге.

Наста читава гужва. Зачу се старчев глас:

— Нож, брзо нож... удри! Иначе смо пропали!

Млади разбојник као да још немаше ту кураж; али како беше настала опасност за крадљивце, он се није смео дуго премишљати.

— Нож, море, кад ти кажем!

Но овај још као да оклеваше.

Тада воз поче да тутњи... Зачу се дуго звиждање.

— Чујеш, звижди! Ето, воз још мало па ће да стане!

И у руци младога разбојника заблиста нож. Стеван га опази, али не беше слободних руку да би за нож ухватио.

— Удри бре, шта чекаш!

Стеван осети бол у глави, замагли му се пред очима и страшним гласом продера се за помоћ. Зликовац га је ударио један пут: али не силно. Ако удари још једном он је изгубљен....

III.

На једанпут се отворише врата и на њима се појави кондуктер са једном флашом у руци.

— Вина ево, госпо...

Али му реч застаде у грлу; флаша са вином испаде из руке... у том га силно удари један човек и искочи на перон. Кондуктер хтеде потрчати за бегунцем, али га задржа очајни глас рањеника, што мољаше за помоћ.

Зликовци су знали да воз стаје, али нису знали да је њихов сапутник поручио флашу вина... По њиховом рачуну, они су мислили, да неће нико долазити, они ће мирно извршити злочин и побећи. Али „човек једно жели, судба друго дели“...

„Секретар“ се у први мах јако збуни, али се брзо прибра и потрча за бегунцем, захвативши и куфер са собом.

— Брже за зликовцем рече, да нам не умакне... Он ме је у сну напао.

Но кондуктер га стеже.

— Ни с места да се нисте макли, господине, погинућете.

— Али зликовац?

— Биће ухваћен.

Но „секретар“ хтеде силом да се искобеља. Кондуктер викну колико га грло носи за помоћ.

Кад су, шеф станице, један полицај и још неки људи, ушли у купе, на поду је лежао Стеван у крви, али још при свести.

— Мој куфер... Новци... Зликовци...

Воз је морао чекати док рањеника не снесоше у чекаоницу, где му је указана најпотребнија помоћ; рану му опрали млаком водом и превили. За то време станична полиција ради сваке сигурности, веже „господина секретара“, који већ није имао куд. Случај је хтео да нож не погоди зликовца баш у врат; нож је склизнуо пресекавши две омање вратне жиле и захватио кључњачу и ту се зауставио. Потера је похитала за младим зликовцем, али је било узалуд, ноћ га је сакрила и нису га могли наћи.

Кад су рањеника уредили однели су га натраг у воз... После десетак, петнаест минути задоцнења воз се крену даље још јачом брзином. А стари зликовац, кога млађи ортак називаше са поштовањем „господин секретар“ са два жандарма, везан, би одведен из I кл. у један купе III класе. Полиција новосадска је одмах познала свога некадашњег становника. „Господин секретар“ је био једна стара копкарчина и разбојник, који је више година провео по полициским апсанама а био је у два маха „питомац“ београдског казамата и једанпут петроварадинског. Он се, по свој прилици, и данас тамо находи, али свакако, не да секретарише, но да туца камење, или да прави четке и спирале...

Онога дана, када је Стеван дошао у Задругу новац свој да подигне, он га је приметио; а како се дуго бавио примањем новаца, то је закључио, да то мора бити велика сума коју овај човек узима. За то се реши да га никако не пушта из из вида. Али, као мајстор од заната, да га не би приметили, да не би изгледало сувише сумњив, он је се измакао и предао га на мотрење младоме ортаку свом, кога Стеван није никако ни приметио. Млади лопов био је један од оних многих београдских мангупа и беспосличара, каквих је наша престоница била препуна: лепо се носи, скита се од кафане до кафане, проводи свој век у ситним крађама, преварама, најшарлуцима и коцкању. Често пута се деси да је то син честитих и имућних родитеља, кога није у стању ни школа ни строгост у ред да доведе.

Овај млади кандидат за робију, чим је чуо да Стеван има уза се замашну суму, на своју руку спремао је план да га покраде. Он је чак и у хотел долазио; а познавајући се случајно са једним келнером сазна за име странца, сазна одакле је и када ће да путује. Кад није могао ништа успети још у вароши, он се реши да га прати на путу, и ако му је келнер напоменуо, да је путник с новцима врло опрезан и да је своје црно куферче поверио гајди на чупање.

Тада овај брзо одјури нађе свога старијега садруга и, после краткога саветовања удесе смеони план да и они путују, да на путу учине напад; да, ако је путник сам у купеу, наркотичним средствима, опијумом, успавају путника и похарају га. И тај план готово је већ био и у неколико изведен; али је погрешка била у томе, што млади лопов није држао под носом путнику дуже времена мараму, која је била напрскана и натопљена опијумом, те се овај, за време док је прозор био отворен, пробуди и примети зликовце. Друга је погрешка — о којој крадљивци ни сањали нису — флаша с вином! Они нису ни на крај памети имали ту срећну случајност која је Стевану живот и новац спасла. Путник је поручио вино, а кондуктер је с њим наишао у оном тренутку, кад је Стевану живот о концу висио, кад се већ купао у сопственој крви.

„Господин секретар“ је код власти признао дело. У осталом није морао то чинити: полиција је њега врло добро познавала. Но због огорчености на свог ортака, у овом гнусном а смишљеном злочину, он најзад прокаже име његово. Полиција му врло брзо уђе у траг... и сад, наравно, „млади господин“ прави друштво „господину секретару“ у казамату. Но како се тај догађај догодио давно, можда су оба до сад свршили на вешалима.

Стеван се, после кратка боловања опоравио, јер рана није била смртоносна. И данас, после преживљенога догађаја оне страшне ноћи, он јако цени црвенику, и кад год принесе устима чашу с вином, њему кроз свест вазда пролети успомена на ону страшну ноћ у возу, где замало није главом платио, да га није удес сачувао; а тај удес његов била је флаша вина, коју он, истина онда није попио, али која му је добро чинила...

⁂

Приповедач заћута, па се за тим исправи.

— Господо, заврши он, вино има и својих добрих страна, нарочито добро вино, као ово домаћиново... У то име „да живи руменике сјај“...

А гости у глас громогласно запеваше „Многаја“...

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Јевта Драшковић, лопов. Некада је био вешт и спреман машин-шлосер у фабрици електричног осветлења, а сада га полиција бележи у ред опасних лопова београдских. Нема пуна година од како се је одао неваљалим делима, а већ је двапута судски осуђен, оба пута због опасних крађа. Први пут осуђен је јуна месеца 1897. г. пресудом прв. суда за град Београд № 11640 на шест мес. затвора, због опасне крађе извршене кафеџији код „Мале Касине“. Са ове осуде пуштен је крајем месеца децембра 1897. а већ у јануару 1898. г. дошао је поново у затвор, за то, што је ноћу између 11. и 12. нет. мес. извршио опасну крађу у Св.-Савском дому. Из учионице, која је на другом спрату, а до које је доспео прескакањем зида и разваљивањем врата, Јевта је украо један нов зимски капут, два пара нових ципела и један шешир. Но захваљујући брзој и вештој истрази, одмах сутрадан Јевта је ухваћен и притворен.

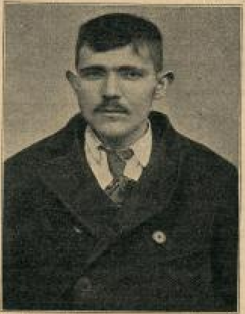

Пресудом првостеп. суда за град Београд од 9. фебруара тек. год. Бр. 3034, Јевта је због ове крађе осуђен на осам година робије. Колико је Јевта опасан најбоље нам доказује то, што је покушао да побегне из опште државне болнице, где је на лечењу био, набавив и тестеру за сечење окова. Срећа је, што се за ову његову намеру благовремено сазнало и он из болнице спроведен управи београдског казненог завода на издржање осуде.

Јевта је родом из Никшића у Црној Гори; има 23 год. писмен је; веома дрзак и опасан. Сем шлосерског зна још и молерски занат.

Димитрије — Мита Витез звани **Штета**. Ми смо у прошлогодишњем 20. броју донели слику овога Витеза који смело и витешки напада на своје непријатеље — Вертхајмове касе. На захтев многих наших ово-годишњих претплатника, који у прошлој години нису лист примали, доносимо поново слику његову, тим пре, што је Витез 15. ов. мес. осуђен пресудом првостеп. суда за град Београд — на смрт.

Мита је родом из Жабља у Бачкој; по занату је келнер. У Србији стално живи од 1882. године. Извршио је небројено опасних крађа, за које је више пута осуђиван на робију. За извршене крађе Апостолу Костићу хлебару и Димитрију Ристићу бившем дуванџији и кафеџији код „Маријева“ осуђен је на — смрт. Но ни осуда на смртну казну, која је владалачком милошћу замењена робијом — није утицала на овог неваљалца, и он је продужио свој стари занат. Тако, ноћу између 7. и 8. новембра пр. год. у друштву са још два своја друга исекао је касу Николе Ковачевића овд. магазаџије а из исте однели преко 5000 динара. Енергичним заузимањем полицијских органа, Мита је после десет дана ухваћен у Паланци. За ово дело, које је потпуно доказано, Мита је осуђен на смрт.

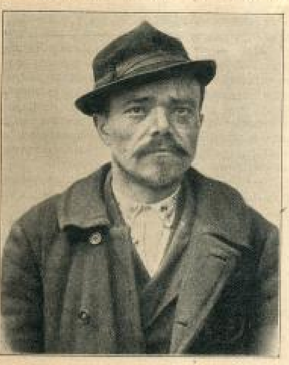

У идућем броју донећемо и слику његове саучеснице.

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ.*

⁂

Сабор је у Ц. Ама сабор каквог нису запамтили ни најстарији мештани тога мирног ал' живог сеоцета. Света пуно. Све је то изоблачено у стајаће рухо. За једном софром седе први домаћини, угледни и чесни људи. У зачељу је један млад човек, живих очију и лаких покрета. Нешто прича, а сељаци појмљиво слушају. С часа на час, тај млади човек разгрне прсканут, па се тек заблиста на прсима „Таковски крст IV степена“. Сељаци гледају, чуде се и шућоре:

— Виде ли орден Павле?

— Видех! Велика је то зверка.

— А чу ли како рече: да је син неког „консула“, а?

— Чух! Тај ће нам много помоћи. Мој Мићо још је на — робији. За што? Што је оном пасјаку Милуну осекао три прста... Пст... слушај...

Млади човек поче живо говорити. Његов глас беше сладак и примамљив. И док је он говорио, прво тихо, а после све живље и јаче, тамо, на овој ледини, вило се лепо српско оро. Лагане играчице и чили момци, мислиш лете, а пуста их врула опија, заноси. Дивно је то српско оро. Дивније од свију игара цивилизоване европе. У тој је игри изражен дух народни; осећаји, који упоредо иду са сваким покретом не заморених играча.

Младић говораше:

— Знам ја све. Правду „малају“ са везаним очима, па за то и невини страдају. Ето, твој син чича Павле, труне на робији за — ништа.

— Боме за ништа, за тричава три прста Милунова...

— Па онда, настављаше овај млади човек, твој унук чича Гајо, такође је на робији. Причали ми тамо у Београду, да је на пра-Бога осуђен. А?

— На пра-Бога, синовче. Други заклао намигушу Миљу, па на њега кривицу натурише. Бог им судио...

— Ето, и то је правда. Али ја ћу то све удесити. И параграфи су наши једнаки. Окрени доле — параграф, окрени горе опет — параграф. Знам ја то, хеј!...

Сељаци се чуде и са неком побожношћу гледају у овог младог човека.

---

* Види слике у бројевима: 12., 13., 14. и 15. „Полиц. Гл.“

Он је настављао:

— Само ћутите. Чим одем у Београд, све ће бити добро. Ек' моје главе, ако вам се сви не врате кућама. Море, ја ћу то већ Министру... Шта! Море, играће он „пипиревку" док ја само потегнем оно, што ја знам... Само, треба ми... знате...

Оро престаде. Ал' у томе часу захори се лепа српска песма... Звонки девојачки гласи мешаху се са јасним момачким гласовима. Мислиш, то меденица негде у даљини одјекује, па ти је мило, па би зажелео, да је вечно слушаш, да уживаш у оној дивној музици, коју не познаје варошки свет... Та песма беше по кад-кад прекидана звеком динара, које поједини сељаци остављаху на сто пред оним младим човеком. И да их је когод бројао, претурио би стотину. Младић лакомски узе новац и мету га у џеп.

— То је, као што вам рекох за таксу. Мени ништа не треба. Шта! Зар ја да се користим од сељака?... Јадан је и мучен то народ! Верујте ми, да више волијем једнога сељака но стотину варошке господе. Само да сте ви читали моје дело: „Историја једног француског сељака" па би тек онда видели, како ја о сељацима нашим мислим...

Застаде. У часу превуче се неки таман облак преко његовог чела. Спазио је нешто, од чега је стрепио.

[illegible] опет зајеча. Из далека, на беломе коњу, појави се срески писар...

Младић се подиже. У тај мах наста граја око софре, за којом је ово друштво седело. У гомили беше неки сиромашак, разбарушене косе, узверених очију. Око оних траља, беше опасао конопац, који до земље допираше...

— Пустињак, грајаху у гомили.

Писар срески стиже на коњу.

Сељаци тражаху очима оног младог човека, али га не могаху нигде сагледати. Нестаде га, као да је у земљу пропао.

Тај младић, не беше нико други до — Никола Милојевић. Није имао „грађанске" куражи, да дочека среског писара, већ је оладио за времена, да на другом ком месту своје планове настави.

*

Док се ово догађало на сабору у Ц. дотле је био лом у кући мајора Н.

У Београду беше добро познат мајор Н. Био је јако ужурбан и узбуђен. Хитао је, да иде у официрски дом, ал му нема „Таковски крст IV степена". Где се то затурио?

— И нема га? виче на жену мајор Н.

— Сво сам претурила, па га нигде нема. Море, да га није предигао онај учитељ из Старе Србије, који је био пре неки дан код тебе?

— Шта буншаш којешта! Оно је честит човек. Мученик за идеју Српства... То је авангарда противу туђих навалâ... Остави се тога...

— Е, па ко ће ти онда узети орден?

— Ко? Враг ће га знати, тек знам, да онај учитељ није. Немој да грешиш душу. Мало је њему његових јадâ!...

Тако је говорио овај поштен војник, а није знао, да му је баш тај „учитељ" украо одличије, само за то, да се њиме у згодној прилици користи. И он се користио. На сабору у Ц. видели смо, како је Никола показивао испод свога врскапута „Таковски крст IV степена". Јер, он је од овог честитог официра предигао орден.

Зар Никола није геније у стварању неваљалих делâ?

(наставиће се)

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ.

II. Јатаци.

(свршетак).

Добросав Максић, из Лајковца, осуђен је на 5 год. робије.

Никола Рајчевић, из Дружетића, осуђен је на 10 година робије.

Исаило — Миша Јелисијевић, из Лајковца, осуђен на 5 година робије.

Сви осуђени по делу јатаковања хајдуцима Бркићу и дружини.

ПОТЕРА.

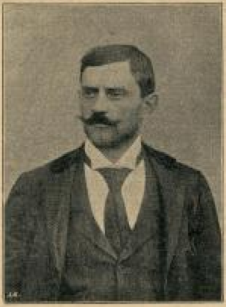

Јозеф Шифнер, опасан лопов. Родом је из Чешке, има 32 године; средњег је стаса, плав у опште, увек лепо одевен и као што се и из саме слике види, једна лепа појава...

Јозеф је светски лопов и варалица али се најрадије задржава у Београду.

Прошле године издржао је двогодишњи затвор у Пожаревцу, а ове године по издржању 15-дневног затвора због скитње, протеран је на свагда у Аустро-Угарску. Приликом спровода, Јозеф је покушао да побегне испред спроводника, али му план није испао за руком.

Сазнало се, да се Јозеф опет вратио у Србију. Тога ради доносимо му слику, да би га сваки по њој могао познати и пријавити најближој власти, која ће с њим по закону поступити, и тиме ће се курталисати грађанство ове опасне лопуже.

Дамњан Алексић, шегрт обућарски из Пожаревца, утајио је 5 динара од свога мајстора, па побегао лађом за Београд. На глави има бео шешир а на ногама опанке. — Одбеглог треба упутити — спровести — начелству пожаревачком с позивом на бр. 5605 т. г.; или Управи гр. Београда.

УХВАЋЕНИ.

Милан Павковић, глумац, одбегли осуђеник београдског казненог завода, чију смо слику донели у 12. броју нашега листа, ухваћен је по истој слици у Иригу, Аустро-Угарској, и тамо је притворен. Издавање његово тражиће се преко г. Министра спољ. послова.

Васа Јовановић — Ивановић, бив. радник на електричној инсталацији у Будим-Пешти, за кога смо у потерници нашега листа у броју 14. јавили, да је тамо украо један електрични мотор — вентилатор и фебруара месеца тек. год. пребегао амо у Београд, ухваћен је. На молбу овдашњег аустро-угарског консулата, наша полиција почела је трагати за Васом, и после двадесето-дневног трагања, јуче јој је пошло за руком, те га је ухватила. На своме саслушању (а саслушан је у самој управи) Васа је признао дело, за то је одмах притворен и о том његовом притвору извештен је конзулат у смислу конвенције о издавању криваца између Србије и Аустро-Угарске. Васа је родом из Новог Села у Банату. Био је и раније у Србији. Украђени мотор продао је једном овд. кафеџији за 110 дин.

ТРАЖИ СЕ.

Михајло Фаркаш, дечак, стар 16 год., ходи погрбљен, у обичном оделу, отумарао од куће свог оца Ивана Фаркаша ложача овд. Треба га спровести Упр. гр. Беогр. на бр. 8691.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Д. М. у К. Ствар, о којој нас питате, веома је лака. Кад је окривљени Н. добар домаћин; доброг имања и да би му породица а и пољски посао пропао, ако би у ово доба био стављен у затвор по извесном иступном делу, онда се користите §. 44. полиц. уредбе, који је такве случајеве предвидео. Нас у овоме само ово интересује: да ли сте ви хтели по овоме да знате наше мишљење, или сте га хтели заодети у одећу каквога задатка. Ако је ово друго, онда није за то била потреба, јер сваки добар полицијац зна, шта у оваком случају ваља радити.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 18. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 25. АПРИЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским кметовима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 6 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Појединих бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

„Српске Новине“ у броју своме од 18. априла тек. год. доносе овај указ:

МИ

АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра унутрашњих дела, а по саслушању Нашег Министарског Савета, на основу чланова 3. и 76. изборног закона скупштинског решили смо и решавамо:

да се на дан двадесет трећега маја 1898. године предузме и изврши по целој земљи избор народних посланика за трогодишњу периоду скупштинску 1897, 1898 и 1899 године.

Наш министар унутрашњих дела нека изврши овај указ.

17. априла 1898 год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар
унутрашњих дела,
Јевр. А. Андоновић с. р.

* * *

ЈЕДНА ПОСЕТА КОД ЛОМБРОЗА.

(свршетак).

Сваке суботе искупља се у Via del Po једно омање друштво медицинара и правника код Ломброза, да се у испитивању и посматрању злочинаца вежба, а у исто време да од professeur intime у пријатељском кругу чује практичну примену његових научних резултата. Како Ломброзо не стоји ни у каквој вези ни са судовима ни са полицијом, који би му заточенике за научна испитивања слали, наступа питање: одакле се набављају злочинци?

Као покровитељ науке јавља се ту у прозаичном облику краљевски слуга на судско медицинском институту. То вам је пријатан, услужан човек, мирне, скромне спољашности. Дуго година стајао је он поред Ломброза за столом за сецирање, да му је при руци, кад би му затребао чист нож или каква поучна табла са сликама. Мудре речи, које је на тај начин, из године у годину слушао, нису остале без утицаја на њега, и он је тако постао приљежан ученик свога господара. И када би му данас затребао материјал за његова истраживања, ваљало му је само послати своју верну „десну руку“ у какву варошку меану или бурдељ. Ту упознаје добри слуга, према принципима свога професора, зликовца по лицу, хвата га одмах, да га за награду клиници у циљу испитивања на расположење стави. Тако долази Ломброзо до по неког интересног случаја, чија се вредност цени по годинама, које је дотични провео у тамници.

Кад ја уђох унутра, друштво се беше већ искупило око субјекта за испитивање.

То беше деветнајестогодишњи дечко, висок и витак а нежног састава. На бледом, уском лицу падају у очи, збуњене али севајуће очи и дрско савијен нос. Коса је чешљем спуштена на чело, те тако одузима лицу отворен и часан изглед. Младић је већ пет пута због крађе лежао у затвору.

Круг се са пуно поште рашири, да пропусти професора ка „пацијенту“. Овај погледаше неодлучно онога што га оштро мераше од главе до пете. Њему ништа није, није ни болестан, и опет мора да се дâ прегледати! Или њега сматрају за луду, и хоће с њиме да се исмевају? Инстинктивно он гледа у чисто и лепо обученим људима око себе своје крвне непријатеље. О пуном сажаљења интересовању, које му се овде указује, њему, изметку друштвеном, кога издвајају, савет и утеху са свију страна одузимају — нема он ни појма. На оно мало питања, која му се постављају, одговара он са неповерењем — уплашено.

Злочинца прегледају пажљиво, сваки део његовог тела испитује се и описа се, не би ли се нашао какав год знак који би га издао. Ту се пази на облик ушију, усана и зуби, на то како коса расте, на разроко гледање, на јачину стезања руку, на дужину прстију, ногу и палца, на тетовирање, па чак и на одело. Код нашега злочинца налази се само неколико атавистичких знакова. У очи пада само необична дужина руку (горњих екстремитета), што као мајмунски знак подсећа на односе тела код мајмуна и дужина прстију, нарочито средњег (великог) прста. Што је народ лопове обележио као људе „дугачких прстију“, истраживањем се показало да није ни мало случајно.

„То показује лопова“ рече ми професор немачки, којим се језиком врло тешко служаше.

И питања односно родитеља нису дала ничег позитивног. Они нису патили ни од епилепсије ни од неурастеније, а нису били ни пијанци. „Но они су ме за рана напустили и из куће изгнали“, тужаше се младић, „и ја сам морао да идем и дошао сам тако у Римини“. — „А нико ти од породице није био у затвору?“ упита Ломброзо. — „Нико“. — „То ти не верујем. Један је ипак био!“ — „Тога бих желео да видим!“ — „Па то си ти, главом, драги мој!“ — Младога лопова обли руменило по лицу, што се тако беше зашло у његову прошлост, која је толико стида његовима нанела и на безазлену примедбу професора не нађе он, на један пут, никаквог одговора.

„То још није оковрео зликовац“, рече Ломброзо смешећи се. „На његовом телу нашли смо само неколико трагова атавизма. А и у историји његових родитеља нема ништа што би га теретило. Пред нама не стоји никакав прави, но случајни злочинац. Случај по све јасан и за то није потребно никакво даље објашњење. Много је интересније да се испита, да ли је могућно да се он како год поправи. То питање треба увек расправљати са обзиром на пол, старост, положај и склоности сваке личности одвојено, за себе. Па ипак, у опште може се узети, да та могућност код случајног злочинца није никако искључена. Да ли она престаје код правог (урођеног), наследством оптерећеног и обележеног злочинства, о томе се нећу за сада упуштати у оцену, јер ми је у последње време стигло једно значајно навешће, које и вама морам саопштити. Тако ме извештавају да су се у великим варошима сједињених северо-америчких држава — може бити у вези са лондонским друштвом за спасавање — образовала друштва, са задатком, да старе и окореле зликовце на пут изведу. Чланови тога друштва посећују апсане у Њујорку, Бостону и Филаделфији, наваљују без одмора и дању и ноћу на заточенике, да напусте свој дотадањи занат и да крену правим путем мирнога живота. Испочетка, да вам отворено признам, ја сам тим причама поклањао мало вере, док ми оне нису званично потврђене, јављајући ми чак и за поједине случајеве, који ме готово у свему разуверише“.

У једном некултивираном делу северо-западне Америке пљачкала је дуго година једна разбојничка дружина. На челу њеном стајала је једна жена, која у свирепости и злоби превазилазише све у своме роду. Влади је најзад пошло за руком да ту чету ухвати и суду је преда. Тада се јавише у затвору те жене чланови конфратернитета (братства), сталоше је мољакати и преклињати, док се њој не досади то силно кукање, и она обећа да ће од сада бити добра. Али голо обећање не вреди ништа, она мораде сама узети учешћа и у спасавању изгубљених душа, проповедати све што је добро, говорити о правдољубљу и часности. Тамо американске власти не стају на пут таким покушајима. И ову жену-разбојника пошљу у ћелије њених другова у пљачкању. Она преклињаше свога заручника, једног разбојника и убицу, изнајпре претварајући се, да се поправи. Мало по мало она се одушеви за добру ствар. Она му паде пред ноге и обгрли му колена. Он покуша да је одгурне од себе, али она викаше: „Уби ме! Кајање које ћеш после моје смрти осећати, мучиће те и гристи све дотле док те не натера да се грешног, неваљалог живота оставиш“. На тај начин поправила је ова жена у току једне године многе зликовце, који, као што је лако појмити, не беху случајни зликовци, и имала већег успеха но наши заводи за васпитавање и поправку. Тако што код нас већ не би било могућно, јер да се дође до заточеника и да се с њим говори мора упутити уредна молба и мирно сачекати, да она све инстанције прође. Па опет ћу признати: И ако нисам претерано побожан (пијетист], а и ви [не мислите да сам то, ипак мени таква гвоздена консеквентност, такво дубоко уверење да добро мора победити, необично импонује, и ако се све то доиста тако и десило, наука се мора пред тим ресултатима поклонити.

Док је професор тако говорио, мени падоше на памет речи Морзелијеве: „Потцењивање васпитног момента главна је погрешка Ломброзине науке“. Зар је неопходно потребно такву строгу разлику између правог (урођеног) и случајног злочинца повлачити и само последњем признавати благодетни утицај поучавања и поправљања?

Кад изиђосмо из слушаонице, спазисмо у дворишту слугу Ломброзиног са „злочинцем“. Он изброја младићу на длан неки ситни сребрни новац а он пун радости оде. Слуга нам после тога рече забринуто: „Ово ће бити последње предавање његово о томе ове године — Турин није велики и ја, на жалост, нећу моћи наћи више ни једног злочинца“.

с немачког

Др. Ђ. Ј. Н.

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(наставак)

Али ако трговац у свом доказивању далеко забразди тако, да купац почне у истинитост његових речи да сумња, онда они употребе једно друго сретство, те да се опет пред купцем као „поштени“ покажу. Они онда упозорују овога на неке мане, које у самој ствари и не постоје, и за које се одмах може доказати, да их доиста и нема. Они за цело неће том приликом рећи, да се коњ спотакао, да се уплашио, да је хтео да се пропињце дигне и т. д. — јер би тиме купца само заплашио, те овај не би веровао у исправност коња. Али зато налазе и то сасвим случајно, да коњ има на леђима какву ружну белу мрљу, коју они бајаги до тада нису никако приметили. Наравно да се доцније може приметити, да је то била само прашина, креда, или друго шта томе подобно. Или, налазе нпр. да су оба коња за запрегу, које купац хоће да купи, по величини сасвим неједнака, што чине наравно за то, јер знају да ће се на случај поновног мерења наћи, да су оба коња у длаку подједнаке величине. Тако „поштено“ понашање трговчево, који сам на мане свога коња упозорује, задобија поверење безазленог купца у сваком готово случају, а трговац се тиме само користи, јер му натури рђаво или болесно живинче.

Осим тога треба знати, да у таким приликама трговац не остаје само на заговарању купца, но да се он поред тога упусти са њим и у погађање. Али он то не чини са сваким купцем. Његова вештина састоји се баш у томе, да се одмах не упушта у погађање, док најпре не оцени купца, шта овај зна, шта може и шта хоће. Кад то оцени, онда тек отпочиње свој посао.

У опште не преза трговац ни од чега у хвалисању свога коња. А ако купац нагне, да коња прегледа, и при том се зналачки понаша, онда му трговац обично поласка говорећи: „Ја, немам више ништа да кажем, — јер се ви, као што видим, у прегледању коња десет пута боље разумете од мога покојног учитеља, коме Бог нека душу опрости,“ — па га онда почне заговарати и доказивати му и оно, што је управо невероватно и немогуће. Узјаха ли купац коња, то позове трговац сву своју послугу, па им шапућући препоручује, — али тако, да то и сам купац чује, — да добро пазе како је овај на коња усео, како има лепо држање, како уме лепо дизгине да држи и коњем управља, јер ће им то, вели, бити од велике користи, пошто је јахач (купац) доиста нечувени вештак у томе. Купац се у таким приликама обично више обазире на то хвалисање, но на особине и мане коња, те тако упадне у клопку, и преплати и једно и друго. Да би такво хваливање и хвалисање трговчево изгледало да је истинито, то се он потруди, да за такве случаје има при руци особита угодна и сигурна седла, па шта више, према потреби и сама школена, у којима купац може потпуно мирно и лако седети. Овај обично приписује то лако седење, доброти самога коња, а не седла.

Но ако купац захте, да сам трговац, или ко од његових момака коња поред њега projаше, или провезе, онда се опет трговац труди, да купца на свој начин обмане. Јахач, или кочијаш, у таким приликама има увек на уму, да му није нужно, да показује своју вештину у јахању или кочијашењу, нити да му је то време за дресуру коња, но једино да купцу овога прикаже, и то приказивање да буде добро и успешно. С тога треба знати, да он тада неће ништа чинити, што би он хтео, но оно, што коњ хоће. Његова се вештина једино састоји у томе, да се учини пред купцем као да је баш и он оно хтео, што је и сам коњ учинио. Ако, дакле, коњ почне сам да галопира, онда треба знати, да ће и јахач или кочијаш томе припомоћи, и да ће га пустити, да дотле галопира, докле он (коњ) сам хоће. А ако затим коњ пође ходом, он ће га и у том брзо помоћи, само да купац не опази, ко је пре на ход помишљао: да ли коњ, или јахач.

Појури ли коњ изненада зиду, то му јахач и у томе пусти на вољу, само што се окрене купцу и рекне: „Ето видите, да га човек може и на зид нагнати, па ипак да се не уплаши.“ Купац мисли да је тако, а незна јадан, да то није стајало до воље јахачеве, но до воље самога коња.

Особиту пажњу поклањају трговци „вештацима,“ које купац собом доведе. Они их обасипају разним причама, хвалама и учтивошћу. Диве се њиховој оштроумности, вештини и знању, и причају купцу најлепше ствари о њима. Наравна ствар, да све то на ове пријатно утиче, те онда обично заслепљени толиком хвалом, превиде какву ману на коњу, и саветују купца да коња купи, не обзирући се на то, што га тиме штете.

г). *Особена сретства за варање.*

У та сретства рачунају се све оне манипулације, које се директно на телу коња предузимају, те да му се мане прикрију или да му се нека својства као добра, лажно прикажу. Сва та сретства у опште узев, имају се сматрати као превара ма та била само да служе као сретство за улепшавање, које не само да уздиже изглед, но шта више и вредност коњу. Да ли пак при томе постоји казнима превара, то се може закључити из самога тока ствари, као и из разговора и обећања, које је том приликом чињено. Прегледање, констатовање и резоновање ваља при таким случајевима оставити вештацима, а исљедник треба само да зна, каквих марифетлука у томе има.

д). *Фалсификовање у погледу на доба старости.*

Доба старости се код коња на првом месту рачуна по зубима. При оцењивању тога обраћа се пажња на такозване трагове т. ј. на вијуге, које се опажају на површини сечњака, који постепено и у току више година код коња поцрне. Ти, такозвани трагови мало се помало истроше, и чим њих нестане, престаје најбоље и најскупоценије доба у коња. С тога вешти трговци врло често употребљавају ту превару, да би само коња младим представили, што изгубљене трагове поново гравирају, па их онда са усијаним и шиљатим гвожђем пеку, и са сумпорном киселином, или другим каквим сретствима за фарбање црно бојадишу. Обратно од тога, извуку они благовремено тако зване „млечњаке" из вилице коњске, те да на тај начин представе какво ждребе, које још није ни за какву употребу, да је оно за читаву једну годину дана старије, те по томе да је већ за употребу. На тај начин купац претрпи штету, јер га не може читаву годину дана на своју корист да употреби, но га мора за сво то време џабе да храни. А ако одмах не опази да је преварен, те почне пре времена таког коња да преже, јаше и т. д., он га онда сасвим поквари, те му доцније не вреди ни за шта.

Осим наведенога бива и то, да се коњима зуби пререзом поткраћују. Што је коњ старији, то му све више и више месо на зубима у вилицу улази тако, да му зуби на тај начин постају у неку руку дужи. С тога сељаци и други купци, кад виде коња са дугачким зубима веле: „има дуге зубе, дуго је и живио." Зато обично неће ни да купе таког коња, осим ако им то ништа не смета, што је стар, и ако је при том јевтин а за њихову употребу. Ово додуше, није лако да се зуби пресеку тако, да се опет са другима потпуно дотичу и подударају и да се та превара одмах не запази, али је за вашаре, на којима се обично само сељаци као купци појављују, довољна, да су зуби у коња што краћи па ма то и на варљив начин било. Нарочиту олакшицу задобија продавац у своме послу тиме, ако успе, да преглед вилице и зуби коњских отежа. То постизавају они или тиме, што вештачким начином производе пену у устима коња (употреба сапуна) тако, да се зуби од велике пене не могу видети, или што представе купцу да се коњ плаши кад му се хоће вилице да отворе. При операцијама за ово друго они се служе разним и грозним мучењима. Над коњем њушка коњска, мора да претрпи тако, да се при сваком додиру ове болови понове, те зато несретно живинче и не дозвољава да му се зуби виде. Пресецањем и изгоревањем, зуби се често дуже времена задрже у таком стању. Али, ако се ипак након извесног времена то стање загуби или сатре, онда се тај поступак понови, пошто живинче заборави на раније муке, које је при томе имало. То поновно пресецање, изгоревање и бојадисање зуба, бива обично пред саму продају коња. Ти марифетлуци бивају продавцу у неку руку тим лакши, што има купаца, који баш не воле да им је коњ миран и да лако дозвољава, да му се вилице прегледају, јер онда с једне стране држи да је колико толико „ватрен" а с друге му је опет стране мило, што неће моћи сваки од његових познаника загледати у вилицу новокупљеног коња, и на тај начин критиковати доба старости његове.

Упоредо са фалсификовањем доба старости, иде и фалсификовање слепих очију. Што је коњ старији, то су и те дубине све дубље. Да би се поред зуба и томе доскочило, препредени продавци учине на тим местима фине засекотине, па онда удувају у њих каквом трунчицом ваздуха, а за тим фино зашију иглом ране, које за кратко време зарасту. Ово изгледа доста невероватно, али се у самој ствари то више пута десило. Наравно да дејство таког марифетлука траје само неколико дана.

(наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак)

г. *Уверења потребна за школовање са благодејањем:*

Суду општине Крагујевачке.

Имам пензије месечно, по одбитку процента и порезе, 210 динара. Ову трошим на издржавање своје и своје породице, која се састоји из жене, четворо своје деце и једног детета мога покојног брата, које је код мене као сироче на издржавању.

Приход што га од непокретног имања овде у Крагујевцу имам, иде сав на одужење дуга Управи Фондова, поред чега морам још и од пензије додавати.

Код овакког стања немогуће ми је, да на наукама издржавам мога сина Милана и молим суд да ми о томе изда уверење.

21. Авг. 1897. г.
у Крагујевцу.

Петар Петровић
пензионирани судија.

Да све ово, што је г. Петар Петровић пензион. судија у својој молби навео, стоји у истини, и да он према своме имовном и привредном стању не може свога сина Милана о своме трошку школовати, тврдимо

21. Августа 1897.
Крагујевац.

Алекса Петровић
пуковн. у пенз.
Марко Милановић
трговац.

(На полеђини):

№ 13357.

На основу потврде сведока, које суд познаје као часне и уважене грађане, којима се може пуна вера поклонити, издати тражено уверење.

Председн. суда:
Н. Н.

Увера.

Г. Петар Петровић пенз. судија, оптерећен је породицом и дуговима, које има на своме непокретном имању, тако, да од прихода, који добија са истог и од пензије коју прима у 210 динара месечно, једва може да одговара својим обавезама према повериоцима, и да издржава своју породицу. Према чему нема ни по имовном ни по привредном стању могућности, да свога сина Милана о своме трошку издржава на наукама.

Ову уверу издаје суд г. Петру на основу прибављених доказа о истинитости садржине изнешене у њој.

Од суда општине града Крагујевца № 13357. 21. Августа 1897. год. у Крагујевцу.

Председник суда:
Н. Н.

Секретар:
Н. Н.

(Печат)

Одборници:
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.

Увера.

Милош Јовановић, земљоделац из Златарића, сиротног је стања и инокосан човек. Од имања има свега пет плуга земље, са кућом и окућницом, једна кола са два вола, и плаћа порезе свега 26 динара годишње.

Од прихода са овог имања и од зараде рабаџијске са колима, издржава себе, своју жену и четворо ситне деце.

Према овоме, није ни по своме имовном ни по привредном стању у могућности, да издржава о свом трошку свога сина Петра на наукама.

Ову уверу издаје му суд по своме личном уверењу.

Од суда општине златарићске 23. јула 1897. год. № 2154 у Златарићу.

Председник суда:
Н. Н.

Писар:
Н. Н.

Одборници:
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.

Увера.

Петар Марковић, овдашњи обућар, стања је по све сиротног, јер нема никаква ни кретна ни некретна имања, нити има капитала са којим би могао своју занатску радњу развити, но просто живи од дневне зараде и издржава себе и своју породицу.

Порезе плаћа 10·40 динара годишње.

Према овоме нема могућности ни по своме имовном ни по привредном стању, да о своме трошку школује своју ћер Милеву на вишој женској школи у Београду.

Ову уверу издаје суд Петру на његов захтев и употребу.

Од суда општине неготинске 22. јула 1897. год. у Неготину № 5482.

Председник суда:
Н. Н.

Секретар:
Н. Н.

Одборници:
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.

Увера.

Милица уд. Панка Богдановића, бив. овд. бакалина, сем прихода који има од куће, која је овд. вароши, — у 40 динара месечно, нема више никаква прихода, до оног, који привређује својим рукама радећи туђ рад.

Оптерећена је са четворо деце.

Према оваковом стању, нема могућности, ни по имовини ни по привреди да школује свога сина Тихомира о своме трошку.

Ову уверу издаје суд Милици, на основу свога личног знања и уверења.

Од суда општине крушевачке 22. јула 1897. г. № 3194 у Крушевцу.

Председник суда:
Н. Н.
Писар:
Н. Н.
Одборници:
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.

Сва ова уверења треба да су утврђена полициј. влашћу тако, да се тврди општ. печат, подписи часништва и садржина наложена у уверењу.

д, *Уверења потребна за обављање јавних радња:*

Суду општине обреновачке.

Да би могао упражњавати шпедитерску радњу при царинари забрешкој и у овдашњој вароши, према правилнику издатом од стране г. Министра финансија од 17. јануара 1895. године, потребно ми је уверење о томе: да сам грађанин ове општине и порез плаћајућа глава, да сам српски поданик и каквог сам владања и понашања у грађанству.

Молим суд да ми такво уверење изда. Прописну таксу платићу.

23. Августа 1897. г.
у Обреновцу.
Понизан суду
Милоје Лукић
шпедитер.

(На полеђини):

СN 3584.

Пошто суд има лично уверења о томе: да је молиоц Милоје, грађанин ове општине, да је порез плаћајућа глава, да је српски поданик и да је владања доброг, за каквог се и у грађанству сматра, издати му тражено уверење по наплати 2 динара таксе за општ. касу.

23. Августа 1897. г.
Обреновац.
Председн. суда:
Н. Н.
Чланови:
Н. Н.
Н. Н.

Увера.

Милоје Лукић, шпедитер из Обреновца, српски је поданик, грађанин и порез плаћајућа глава у овој општини. Порезе плаћа 32·40 динара. Владања и понашања је доброг, за каквог се и у грађанству сматра.

Ову уверу издаје му суд на његов захтев и употребу, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине обреновачке 23. Августа 1897. г. № 3584. у Обреновцу.

Председник суда
општине обреновачке:
Н. Н.
Писар:
Н. Н.

О злонамерним паљевинама.

Формула за истраге. Намењено иследницима за овакве случајеве кад се појаве на селу.

Рађено 14. марта 1897. год. у канцеларији среза Н....

I.

Представка.

Данас преста ово-ср. власти Вукајло Добрић из О. па изјави:

Ноћас се догодила паљевина на моме имању, које постоји више села, у месту званом „мечија леска". Изгорело ми је пет стогова сена; три стога сламе и до 500 комада врљика, које су биле око ограде. Сем тога, како је близу, на доманку, било трло, то је ватра дохватила и кошару, и том приликом изгорело ми је у њој 40 ком. оваца, 18 ком. малих јагњади и две козе.

Ко̂ ми је ову паљевину извршио, не знам, нити на кога сумњам, јер са свима у селу добро живим, а са стране пак нико нема узрока да ми се ма за што свети. И поред свега тога види се, да ово није случајна паљевина, већ злонамерна. То се види и по томе, што је ватра прво избила у стоговима сламе, и што нико у томе времену од мојих чељади није био на лицу места.

Овом паљевином оштећен сам преко 600 дин. Молим власт да по овоме даље учини шта треба по закону о паљевини. Да нисам сам ову паљевину извршио, нити пак ко̂ год од мојих укућана, заклећу се.

Тражим, да ми штету накнади наша општина по оцени вештака. Писмен сам.

Саслушао и оверава,
писар:
Н. Н.
Вукајло Добрић.

III.

Решење.

Писар г. Н. Н. да изађе одмах на лице места и нужан извиђај учини, а за тим даље да поступи по чл. 4., 5., 11. и 14. зак. о накнади штете учињене злонамерном паљевином.

14. Марта 1897. г.
у Н.
Начелник срески:
Н. Н.

III.

Полицијски извиђај.

Учињен на лицу места, где је извршена паљевина Вукајлу Добрићу из О.

Ово је место удаљено од села О. за добрих пола сахата. Лежи на једном висоравњу. Близу овога места нема других колиба, кошара, трла и т. д. сем оштећеног Вукајла.

Тачним расматрањем утврдило се:

1.) да је непознато лице увукло угарак у сламу. То се утврђује тиме, што је у пухору те гомиле нађен остатак од овога угарка;

2.) да је паљевина учињена злонамерно, да се Вукајло у своме малу оштети. Ова околност утврђује се тиме, што те ноћи, кад се пожар јавио, није нико од укућана оштећеног Вукајла био код стоке; и

3.) за ову сумњу стоји јак доказ у томе, што се од згаришта па даље у правцу према северу, виде трагови опанака, што значи да је извршилац овога дела са те стране дошао и ову паљевину извршио.

Колика је штета, оцениће вештаци, који су већ назначени у смислу чл. 4. и 5. зак. о злонамерним паљевинама.

14. Марта 1897. г.
у О.
Извршио увиђај
писар срески:
Н. Н.

У нашем присуству:
Н. Н.
Н. Н.

IV.

Даља радња по овоме делу.

Рађено 14. марта 1897. год. у судници општине О.

Пошто је у смислу чл. 4. зак. о злонамерним паљевинама и тач. 6. чл. 70. зак. о општинама, поступљено, то је суд општине О. изјавио:

Да за свога заступника по овоме делу бира Петра Илијћа, који ће пуноважно општину заступати и штету по души и савести оценити. Њему за заступника бира Илију Марчића. Што они буду учинили, сматра се, да је са̂ма општина учинила.

Писар општ.:
Н. Н.
Одборници:
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.

Председник суда:
Н. Н.
Чланови:
Н. Н.
Н. Н.

Оверава писар ср.:
Н. Н.

За овим преста оштећени Вукајло, па рече:

Од моје стране бирам за вештака Милуна Саковића, а њему за заменика Јову Дрлупу. Како они рекну за мене ће бити обавезно.

Оверава писар ср.:
Н. Н.
Вукајло Добрић.

V.

Заклетва приватног тужиоца.

Рађено 15. марта 1897. год. у канцеларији ср. Н.

Данас, у присуству потписатога, извршио је свештеник ову заклетву, коју је оштећени положио:

„Заклињем се, јединим Богом, и свим оним, што ми је по моме закону најсветије, и на овоме свету најмилије, да нисам злонамерно извршио паљевину или намерно поништио ствари, нити сам на то другог наговорио, и да не знам, ко ми је ову паљевину и поништај ствари учинио; и како право казао и заклео се, тако ми Бог помогао и овога и онога света. Амин.“

Вукајло Добрић.

У моме присуству,
Начелник ср.:
Н. Н.

Извршио заклетву,
свештеник:
Н. Н.

Рађено 15. марта 1897. год. у канцеларији ср. Н.

Данас престаше ово-иследној власти изабрани заступници и то: од стране општине О. Петар Илијћ и од стране оштећеног Вукојла Милун Саковић, па изјавише:

Ми смо се споразумели, и бирамо за трећег вештака по делу ове паљевине Степана Станића из О. који ће с нама по души и савести ценити штету изгорелог мала оштећеног Вукајла.

Преслушао и оверава,
писар ср.:
Н. Н.

Петар Илијћ.
Милун Соковић.

И трећи вештак Степан Станић у исто време преста ово-иследн. власти па каза:

Примам се овога вештачења и радићу по души и савести односно процене штете, која је нанета Вукајлу овом паљевином.

Преслушао га и оверава,
писар ср.:
Н. Н.

Степан Станић.

VI.

Заклетва вештака.

Рађено 15. марта 1898. год. у канцеларији ср. Н.

Пошто су се вештаци примили вештачења и сагласили у свему, то су у смислу § 259. грађ. суд. поступ. положили ову

Заклетву:

„Ја (име и презиме) заклињем се, да ћу у спору између општине О. и Вукајла Добрића из О. моје мнење дати по моме најбољем знању и савести. Тако ми Бог помогло.

Петар Илијћ.
Милун Саковић.
Степан Станић.

У моме присуству,
Начелн. ср.:
Н. Н.

Извршио заклетву,
свештеник:
Н. Н.

VII.

Процена.

Подписати вештаци, били смо на лицу места јуче, приликом извиђаја иследне полицијске власти, па смо се уверили, и и лично знамо, да су оштећеном Вукајлу изгорела: пет стогова сена; три стога сламе; до 500 комада врљика, којима је било место ограђено, на коме је било здевено сено и слама, и да му је у кошари том приликом изгорело: 40 ком. оваца; 18 ком. малих јагњади и две козе, па према томе процењујемо:

1.) 5 стогова сена по 40 дин. · · · ·	200 дин.
2.) 3 стога сламе по 20 дин. · · · ·	60 „
3.) 500 ком. врљика · · · · · · · ·	80 „
4.) 40 комада оваца по 5 динара	200 „
5.) 18 ком малих јагњади по 3 дин. ·	54 „
6.) Две козе по 5 дин. · · · · · · ·	10 „
Свега · ·	604 дин.

15. Марта 1897. год.
у Н.
Оверава
Начел. срески:
Н. Н.

Оценили вештаци:
Петар Илијћ.
Милун Саковић.
Степан Станић.

(свршиће се).

Рађел Стевановић, скитница, родом из села Дадинца, среза власотиначког, који је код поменутог среза био у притвору и окову због опасне крађе, ноћу између 21. и 22. тек. мес., провалио је апсану и побегао из притвора, пошто је претходно оков скинуо. Рађел има 30 година, средњег је стаса, сувоњав је, подбуо у лицу, жућкастих је очију, већих смеђих бркова, у оделу је сељачком: црним чакширама и поцепаној антерији без рукава. Наређује се живо тражење. Пронађеног треба спровести начелству ср. власотиначког с позивом на бр. 3386 или Управи гр. Беогр. с позивом на бр. 9580.

О СМРТНОЈ КАЗНИ

Живојин Митровић-Димитријевић. Зликовац, који се ода на злочинна дела, обично овако мисли:

— Могу отимати, красти, претити, само да никога не убијем, па сам увек своју главу заклонио. Шта ми судови могу? На робију и — ништа више, т. ј. ако ме по несрећи власт ухвати. Па онда? Осуде ме, рецимо, на 20 год. робије. Од ове казне, обично се, издржи 7—8 год. па кући. Дакле, опет у слободи, опет к'о тица у ваздуху... Да Бог поживи „предлоге“ и помиловања!...

Тако обично овакви злочинци мисле, као што је овај *Живота*, а не знају, да се казни смрћу и онај, који учини једну опасну и две просте крађе...

И зар може другчије бити? Отимати на друму туђу имовину; упадати ноћу у куће и пљачкати до голе душе, није ли то готово што и живот узети? И онда, резоновање оваких зликоваца погрешно је, ал' не у свему. У једноме збиља не греше. То је, што се тиче „предлога за помиловање“ и самога помиловања. Зликовци имају стално мишљење, да се у нас *никада* робија није цела издржала. И онда, ако има коме да се свети; ако има с киме да подкусура своје ситне рачуне, он их подкусурава, јер се нада, да ће издржати *нешто* робије, а за ресто да ће бити помилован...

Ми знамо, да су срца владалачка милостива; да са престола увек сија зрачак племенитог милосрђа. Ал' та милост клони се покајању, поправци, преображају једног опаког живота. То је величина племенитости и милосрђа. Но, зликовци злоупотребљују ту високу милост. Није био један случај, да је неки зликовац био осуђен на смрт па помилован, и онда му доцније, опет суде судови и осуђују га поново на смрт. Дакле, види се, да се тешко неваљао карактер поправља, и да казамати не враћају у друштво људе са другим, племенитијим особинама, већ са оним истим — ако не и горим — које су у себи имали пре осуде и пре уласка у осуђеничке ћелије....

О овој теми проговорићемо опет неколико речи нарочито због овога Животе, чију смо слику донели за то, што се многи за њ заинтересовали, да виде човека, који је учинио 14 разбојништва, и који је за ова дела на Карабурми стрељан 10. тек. месеца.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Љубица Радојевић. Кад смо у прошлој години донели слику и биографију Мите Витеза „Штете“; рекли смо, да је Мита ухваћен код једне женске у Паланци.

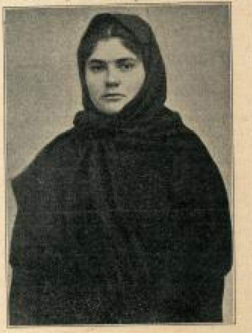

Та женска, та љубазница Митина, то је ова Љубица. Нисмо хтели одмах доносити њену слику чекајући, да суд каже своју реч. Кад је већ суд нашао, да је она крива и својим решењем ставио је под суд и у притвор, а 15. ов. м. и осудио је на 1 годину затвора, ми јој доносимо слику, чиме испуњавамо само своју дужност и обећање у прошл. броју.

Љубица је родом из А.-Угарске, али је из малена прешла у Србију. Пре 9 година удала се за Стевана Радојевића, пиљара из Паланке. Њен муж Стеван, привидно се занимао пиљарским пословима. Он је у ствари крао и јатаковао. Због крађе је раније био осуђен на 2 год. робије. Љубици нема више од 26 год. Врло равнодушно саслушала је пресуду и не кида се много што је осуђена. Љубица је доста лепа појава, па није ни чудо, што је „Штету“ упукла у своје љубавне мреже, и тако га стегла, да ће се последњи пут освестити тек — на Карабурми.

Љубомир Вошковић, звани „Љупче.“ — Полиција га познаје као једног веома опасног и препреденог коцкара и лопова. Нема му више од 23 године а већ је два пута судски осуђиван. Први пут за опасну крађу а други пут за разбојништво извршено у сред престонице над кафеџијом код „Малог Војника.“ Ово разбојништво извршио је у друштву са Лазом „Ђаком“ и Петром „прангашом“ опасним зликовцима. Због овог разбојништва, он је као малолетан, 1891. године, од стране варошког суда осуђен на 12 година робије. Од ове казне издржао је свега 4 године а остало му је у путу највише милости опроштено. Кад је пуштен са осуде, ступио је у војску у којој је остао до новембра месеца 1897. године. Војска и њена дисциплина није ништа утицала на овога неваљалца. Из ње је изишао исто овако покварен, какав је био кад је у њу и ступио. Одмах, чим је отпуштен из војске, а то је било у Пожаревцу, новембра месеца прошле године, дошао је у Београд, те је наставио свој стари занат — крађу и коцкање. Али је „Љупче“ био лоше среће у своме послу. За време његовог робовања и служења у војсци, Београд се знато променуо. На првом месту полиција, која је за то време учинила знатан напредак. Док је „Љупче“ пре шест година могао комотно извршити разбојништво у сред престонице; дотле је сада полиција знала чак и кад је Љубомир дошао у Београд, па познавајући га као „злу пару“ обратила пажњу на њега.

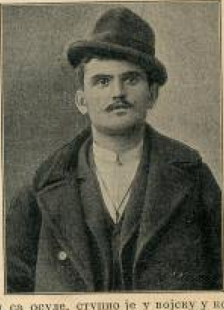

Он није седео беспослен. Нашао се са својим старим познаником: Владимиром Чолићем — Мирићем (чију смо слику донели у 9. броју нашега листа од ове године) па је с њиме извршио крађу кожа̂ једноме овд. кожару. Ова крађа испала је веома несрећно по њега, јер је истог дана, кад је крађа извршена, ухваћен и затворен. Како је ова крађа према вредности, била иступна, — то је Љубомир од стране кварта палилулског кажњен са 10 дана затвора и прогонством у Пожаревац. После тродневног затвора, Љубомир једно по подне уграби прилику и побегне од комесара железничке полиције код кога је на раду био. Љубомир је овом приликом извалио гвожђе на прозору подрума у коме је дрва секао и утекао. Док су жандарми, извештени о бегству Љубомировом од осталих апсеника, јурили на све стране и тражили га, дотле је Љубомир комотно седео у министарству војном очекујући, како он доцније прича, да уђе код г. министра и да га, као ислужени војник, моли за какву службу. Треба имати на уму, да се Љубомир увек лепо одева и да му то много помаже у његовим лоповским смеровима. Кад се било са свим смркло, Љубомир, полако изиђе из министарства вајкајући се, што не може више да чека, докле га г. министар позове, па се упути овом улицом поред академије и коњичке касарне, и изгуби се горе на врачару. Жандарми, који су га тражили, после узалудног трчања и јурења, врате се натраг.

И ако је Љубомир ово бегство овако вешто извео; ипак је и овога пута хрђаво прошао.

Чим су у главној полицији извештени о његовом бегству, а знајући тачно његове „*стазе и богазе*“ послали су у вече једног каплара жандармског — помоћника апсанџије, који је Љубомира на самом леглу ухватио и довео у управу, где је рест затвора одлежао у ћелији.

Мило нам је, што овде можемо напоменути, да од године дана па на овамо из притвора главне полиције није побегло ни једно лице а да се одмах не ухвати. Три иступника покушала су била бегство, али су, још овог истог дана, када су побегли, ухваћени и поново затворени. Један од њих, ухваћен је чак у Мокром Лугу.

По издржаном затвору Љубомира протерају у Пожаревац али се он из прогонства вратио после неколико дана. Чим је дошао одмах је извршио крађу једној служавци — Терезији Вагнер — на Дорћолу. Љубомир је придигао Терезији овом приликом 107 динара. Одмах по извршеној крађи ухваћен је и од стране кварта дорћолског стављен под кривичну истрагу и у притвор, но пошто се није могло прибавити стварног доказа против њега, то га је суд ослободио сваке казне.

Чим се докопао слободе, Љубомир је наставио свој стари занат само на другчији начин. У место да отима и краде, нашао је за умесније да — пара. Образовао је једну читаву дружину, која се почела бавити протурањем лажнога претења. Разуме се, да је Љубомир био шеф ове дружине, којој су били чланови: Стеван Јовановић, звани „*Пишта*“; Јован Петровић, звани „*Шобота*“ и Никола Дамњановић, звани „*Луди*“.

16. фебруара тек. године, цела ова дружина ухваћена је у кафани код „Текије“ и чланови њени, као и шеф од стране кварта дорћолског кажњена са по 10 дана затвора и прогонством у унутрашњост Србије.

Љубомир је родом из Крушевца; малога раста; дежмекаст; црномањаст, у лицу црвен и пун. Управо, овакав, какав му је и слика. Пошто је он сада у слободи, то обраћамо пажњу грађанима да га се чувају а властима, да га вазда имају на уму и прате сваки његов покрет.

ДВЕ УЛОГЕ.

I.

— Исидоре, драги брате!

— Макарије, мили роде!

И небројено пољубаца паде са обе стране.

То беху два млада човека.

Један у мантији — калуђер — а други без капута, у прслуку, расположен да пева што му на ум дође.

Манастир Д. познат је са свога гостољубља. Ето, већ недељу дана овај млади „капутлија“ седи у манастиру и — ужива. Он је и пре био овде па је познат као у својој кући. Млади калуђер Макарије чудо га је заволео. Ал тај братац из „чаршије“ и уме да говори, да га вала можеш и гладан и жедан слушати. Па што пева — е, ту га Макарије бегенише на сву меру. Оно и Макарије пева, ама, тек, теп, овај из „чаршије“ да леко умакао.

Већ је четири сахата по подне а њих двоје још седе, пију и певају. Гост развезао оно:

„Закукала Миланова мајка,
„Јединац јој оде у хајдуке...

да ти је милина слушати. Глас му одјекује тужно а дрхће као последњи јеци укопнога звона. Песма је и онако тужна ал' глас певачев даје јој још више туге и сéте.

Макарији сузе потекоше.

За то се и чули ови узвици:

— Исидоре, драги брате!

— Макарије, мили роде!...

Оно, песма млого утиче на наше осећаје. Добар певач може да нам измами сузу из очију. А овај младић баш је лепо певао...

Настојатељ Манастира Д. отишао је послом у К. Већ неколико дана како је тамо. Мора Главној Контроли да поднесе манастирске рачуне па муку мучи. И он је човек прилагодан, гостољубив и дарежљив у свакоме погледу. Није дакле чудо, што је млади Макарије био „слика и подобије“ доброга игумана.

— Еле, Макарије, да ми позајмиш *оно*, рече гост са веселим осмехом.

— А што ће ти то?

— Треба ми ради једног „хеца“. Отац ми је пиција, а богат је као богати — Гаван. Сунца ми! Онако, знаш, кад ме види, мора одрешити кесу, мора, то ти кажем...

— Па да ти позајмим. Само, молим те, врати ми за два-три дана... Треба ми...

— Немај бриге!... Ја сам ти тачан као сáт. Што рекнем, оно је к'о — свето. Јес чуо!... Ја сам лáне владици Змијанићу казао у брк: да је мађарон... И он ћути... Ни оком да трепне. Ама сам га погодио у живац. Такав сам ја. Ја свакоме креснем у брк. Ето, пре неколико дана, казао сам и нашем начелнику: уфатио сам ти марифетлук... Море, хеј, шта сам ја њему креснуо у брк, не би пас са млеком појео! Jā, тако је. Ја њему у брк па то ти је....

Макарије блéне у свога госта. Некако му годи његова куражˇ. Чисто би му се обиснуо око врата па га опет пољубио... И он је био човек отворен. „Што му је на уму то му је на друму“... Па ето, нађе човека, који с њиме, што оно сам вели „потпуно штимује“...

— А кад ће доћи игуман?

— Сутра... тако бар мислим...

— Јесу ли код њега кључеви од касе?

— Код њега...

— Штета. А баш би могли да играмо мало „фарбла“?

— Јок ја... Тога зеља не знам...

— Оно, и ја сам ти још новајлија у томе послу, тек мислим... Збиља, има ли што на „тасу“?

— Па... има...

— Колико?

— Неколико динара...

— Да ми то позајмиш... Треба ми.

— Ама, игуман...

— Ја имам пара, него ми и то треба... Знаш шта сам ти казао? Ако не добијеш за „настојатеља“ манастира Св. Романа, ево моје главе...

— Мучно... уздахну Макарије а очи му се засветлише.

— Мучно? Хе, мој брате. Моја се реч „једе“. Где ја закуцам, ту се морају врата отворити. Ја сам израдио попу Г. најбољу парохију у Стигу. А знаш ли ти шта је то Стиг? Мисир брате, српски Мисир! Па онда, калуђера Р. наместио сам у Студеницу. Најбољи манастир у Србији. Живи ти тамо ко' бубрег у лоју. Баш ми ономад пише и Бог зна како благодари. И тебе ћу ја извући за „настојатеља“. Моја реч, хеј, моја реч, та се мора испунити, ма се цео свет из темеља преокренуо. Да чујеш само ово. На калуђера С. из манастира Р. гракнуло цело село, цео „прњавор“. Све то листом дошло у депутацију, да се митрополиту жали противу њега, па, да га, jāл' обрија, jāл' премести. Баш сам се тада затекао код г. Митрополита. Један, који је водио депутацију, поче говорити. Ама, не да говори, него — грми. Вели, чељад нам женска пропаде од њега. У место молитве, он udари у — ашиковање. Саблазна, права саблазна. Једну је девојку у исповедници — пољубио. Г. Митрополит слуша и мршти се. Ја му тек шанем на ухо „немецки“: лажу! Он ме погледа, насмеши се, па рече депутацији: идите кући, ја ћу већ учинити своје. Па је ли учинио? Није! Ено га калуђер и данас у манастиру Р. Ама то сам му ја учинио. Он то зна. Зна, Бога ми, па ме воли, више него брата. Јес, тако је, jā...

Макарије скрстио руке па слуша свога госта. Не, он је гутао сваку његову реч. Годило му је, што ће му овај израдити, да буде „настојатељ“. Госа, сáм свој газда, без контроле и закерања. Чисто је видео себе као „настојатеља“ манастира Св. Романа. Економија велика. Радника пуно. Пуни подруми, кошеви, штале... А он се „шепури“ као „паун међу паунице“. Осматра казаницу. Ракија да не може боља бити. Светли се свака кап као рубин. Гледа коње — вáле. Све поглéда све расматра. Богаство. Задовољно суче брке и издаје нужне заповести. После се враћа у трепезарију. Совра госпоцка. Пуше се јела која он воли. У зачељу стоји столица за њега. Он седа. Благослови „јастије и питије“ и приступа јелу... Вино га мами... Маша се за чашу. Кристал!....

Трже се из тога заноса. Поскочи на ноге и пун узбуђења повика:

— Исидоре, брате мој!

— Макарије, роде мој!

И опет цмок. И опет песма. Два се срца разумела. Само не знамо, јесу ли оба чиста и невина?

— Да идем. Дај ми *оно*.

— Одмах, причекај мало...

И Макарија одгегуца у своју ћелију.

Гост је остао сáм... Поглед му се оте по одаји. Изгледаше, као да вина није ни окусио. Где је „тас“? мислио је. Да одем у цркву — не иде. А има дола новаца, знам ја. Него, полако и то ће бити.

Тако је премишљао гост. После неколико тренутака врати се Макарије са једним завежљајем.

— Ево ти *оно*.

— Хвала. А оно с „таса“?

— Их, заборави сам. Чекни мало и то ћу ти донети.

И Макарије опет одгегуца из одаје. Гост је задовољно усукивао своје густе брчиће. Ко би га у томе тренутку посматрао, видео би, да то није више онај весео младић, већ човек пун збиље и одважности.

Макарије се опет појави.

— Ево, равно 16 динара. Јел' доста?

— Кад нема више, доста је...

— Дакле, одлазиш Исидоре?

— Одлазим...

— А моје „настојатељство“ сигурно, а?

— К'о да ти је тапија већ у џепу.

— Хвала!

И опет се брацки загрлише и пољубише.

Гост оде, а Макарије оста да премишља о својој дивној будућности.

II.

Манастир П. познат је као један од најбољих манастира у Србији. Економија строга и напредна. Народ прилаже и даје „пасанија“. Једном речи, овај је манастир виђен и чувен на далеко.

Једне вечери седи стари архимандрит на тераси и гледа у вечерњи сутон. Ко зна где су га биле мисли однеле. Можда се сетио дана своје прве младости, па је био утонуо у те сањалачке мисли.

У један мах прену се из својих мисли. Пред њим стоји млад калуђер. Смеран, са лицем пуним светитељске побожности.

— Од куд ти оче амо?

— Из Хиландара...

— Е? Па како је тамо? Седи, одмори се..

— Зло и наопако. Бугари нас на сваком кораку потискују... Па онда још и Грци. Ми стојимо између две ватре.

— Бугари, пасји, татарски род, прогунђа архимандрит. Ама се ви држите, јели?

— К'о стена... Не дамо им ока отворити... Само нас уби ова парница Хаџи Пешића из Ниша. Е, то нас уби....

— Боље да није тако било. Али знаш шта је. Нико не може поздраво рећи, на чијој је страни пра̂во.

— Тако је...

— Па, куд мислиш одавде?

— У К. па онда у Београд. Све то зависи од — средства са којима располажем...

— Зар немаш новаца?

— Немам...

— Па, ништа за то. Ова света обитељ неће те пустити празних руку... Остани вечерас овде, па сутра зором седи на манастирска кола, па у Божје име крени на пут. А шта ћеш у Београду?

— Шта ћу, оче? Да се јадам, да пиштим ко црв у кори. Хоћу, да вам пошљу за старешину Србина. Има у Србији људи бистри, патриотични и одани светој цркви. То хоћу. За то ме је братство и послало. Ево и његове поруке.

И ту млади калуђер показа неке „бурунтије“ са тријестину разних потписа.

Архимандрит гледа, ма̂ше главом и са̂м собом говори:

— Боже мој, шта се учини од те задужбине славних Немањића!...

Млади калуђер изгледаше уморан. Склапаше често очи и глава му падаше на прса...

Архимандрит подиже главу.

— Е, баш си уморан оче, — а, збиља како се зовеш?

Млади се калуђер већ био тргао.

— Онуфрије... рече тихо.

— Хм, грчко име...

— Није ни чудо, кад су тамо, као што рекох све сами Грци и Бугари. Чудим се како ме нису „нарекли“ Космом или Синесијом.

Сунце је већ зашло. Запад се руменио, као да је сав у пламену. И архимандрит и калуђер дуго гледаху у ту чаробну слику небесну, а за тим уђоше у манастир.

......После вечере одведе архимандрит свога госта у једну ћелију.

— Ту се одмори, а сутра ћу већ наредити, да удобно отпутујеш у К.

— Хва̂ла.... а, где, у мал' не заборавих нешто. Извините ме. Умор, па онда и љутина што нам тако пропадају српске ствари, мало ме је збунила... Имам да вам предам једно писмо...

— Писмо? Од кога?

— Од нашега архимандрита Василија. Познајете ли га?

— Познајем.

И млади калуђер извади из недра једно писмо, угужвано и доста прљаво, па га пружи архимандриту. Старац мету наочаре, приђе лампи, одви писмо и поче га на глас читати:

„Оче....

„Ствар, по којој иде у Београд отац Онуфрије, врло је важна по српске интересе. Подај му 30 дук. цес. на моје име, јер му треба за једну цељ. Одавде није смео ни гроша понети, јер Турци претресају и одузимају све... Послаћу ти ову суму, или ћу ти са̂м донети кад будем тамо дошао због ове хилендарске ствари. Брацко ти поздравље. Твој у Христу брат архимандрит Василије“...

— Хм, хм, свуда зло за Србина, шаптао је старац... Знам оца Василија, знам... Лепо, даћу ти паре сутра, а сада се одмори... Лаку ти ноћ...

— Лаку ноћ...

Архимандрит оде а млади калуђер стаде код прозора па је дуго гледао у благу месечину...

— — — — — — — — — — — — — — — —

Сутра дан архимандрит нареди, да се упрегну два вранца. Млади калуђер беше спреман за пут, само очекиваше архимандрита, да се с њиме опрости. И старац дође...

— Ево ти сине, 30 дук. цес. да ти се нађе за пут. Наравно тешко је то путовати без трошка. Знам да би ти отац Василије дао пара колико ти треба, ал' ето, Турци претресају и одузимају... Збогом сине и срећан ти пут.

Млади калуђер пољуби архимандрита у руку, седе у кола и крену се на пут...

Старац махаше тужно главом.

— Сирото моје Српство, рече тихо, како те гњави и дави свака ала и врана. Кад ће тебе лепше сунце огрејати?

* * *

Нећемо даље. Овај младић у Манастиру Н., кога је Макарије називао Исидором, и овај млади калуђер, који се доброме архимандиту манастира Н. преставио као Онуфрије, није нико други, већ главом — Никола Милојевић. Он је од лаковерног калуђера Макарија излагао калуђерево одело, па је тако прерушен дошао у манастир Н. и преварио старог архимандрита. Дакле, као што видите, он је потпуно глумачки одиграо обе улоге, а нарочито улогу калуђера из манастира Хилендара. Он је вешто фалсификовао и оно писмо, по коме је добио 30 дук. ц. Варалица којој нема можда равне у свету, а вешт имитатор, глумац, вештак, да би и самога глумца могао очарати и занети. — Ал' ово још није све.

ПОТЕРА.

Тодор Илић, из Белотинаца, окр. видинског у Бугарској, притвореник начелства ср. бањског, 19. априла тек. год., побегао је из притвора. Тодор има 35 год.; високог је раста, црномањаст у опште; у хаљинама од сурог бугарског шајака. Наређује се тражење. Нађеног треба спровести начелству округа нишког с позивом на Бр. 7644, или управи гр. Београда.

Драгутин Средић — Стекић из Ужице, бив. слуга механски у Каменици, за дело „покушаја убиства“ има да се узме на кривични испит и спроведе суду на осуду. Лични опис непознат. Наређује се тражење. Нађеног спровести начелству ваљевском с позив. на бр. 4161 или управи гр. Беогр.

УТЕКАО — ПА УХВАЋЕН.

Марко Павловић, из Београда, стар 19 год., осуђеник београдског казн. завода. За извршену опасну крађу осуђен је на 3 године затвора. Као малолетан, Марко је упућен на издржање осуде у Топчидеру пре 5 месеци. У прошли уторак, 21. ов. мес., Марко је радио у топчидерском расаднику. Око 4 сата по подне употреби згодну прилику, завара жандарма — чувара и нестаде га као да је у земљу пропао. Љуби жандарму, кога комесар топчидерске полиције сматра за најреднијег вршиоца службе, деси се овај малер да му једно тако рећи балавче испред носа утече. И он, пун гнева реши се пошто по то да га пронађе. Тако је и било. Чим је Љуба о побегломе Марку рапортирао и њега нестаде у топчидерској шуми. Око 6 сати већ је Марко био у шакама Љубиним тамо негде око Раковице. Марко је дакле ухваћен, али је показао склоност на бегство. С тога му и доносимо слику иначе је не би ни износили.

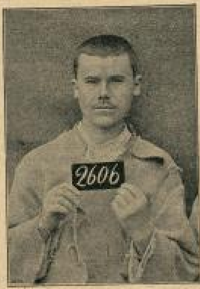

Исправка. У 17. прошлом броју нашега листа од 18. апр. тек. год. а под рубриком: најаве, поруке и т. д. штампан је одговор Д. М. у К. на његово питање о важности § 44. полиц. уредбе. У томе питању био је уједно и одговор овакав, какав је донет у поменутом листу са врло малим варијацијама. Тај одговор ушао је без знања уређивачкога одбора, јер се зна, да су одредбе полиц. уредбе од § 39. па до краја укинуте и да се по њима не ради, пошто су исте ушле у кривични закон — глава XXXII. Молимо читаоце, да ову грешку исправе. Г. Д. М. пак одговарамо, да на његово питање може наћи одговора у § 318. крив. закона, о чему ћемо ми доцније говорити и изнети дефиницију те законске одредбе за случаје, које је Д. М. у своме питању предвидео.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 19. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 2. МАЈА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, а они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(наставак)

У тесној вези стоје са фалсификовањем година и

ђ). *Фалсификати у погледу на темперамент.*

Ови се састоје у томе, да се стари, лењи и троми коњи, прикажу као: млади, свежи и срчани. Амо спадају пре свега такозвани „цигански ватрени коњи". Свако зна, да је коњ, кога циганин на вашар доведе, тамо ватрен и срчан, а кад га купац у своју шталу уведе, да је јадан и жалостан. Тај марифетлук цигански састоји се у томе, што циганин свога коња, кога жели да прода, пре вашара немилице туче, па га онда узјаши и право на вашар тера. Ту га још читав један сахат злоставља и бије, само да остане у узбуђењу, те тако да изгледа свеж и чио. Сем тога, даје му пре тога довољну дозу ракије да попије, што коња тако и у толикој мери доведе у узбуђење, да поиграва и да друге разне фигуре изводи. Наравно, да су последице од тога по коња врло шкодљиве и штетне. Сем тога ваља знати, да су „циганска седла" код многих сасвим друкчија од осталих. Њихова су седла изнутра обложена финим и шиљатим ексерчићима, које јахач својим коленом у тело коња забада. Кад циганин свога коња тако спреми и хоће да га препоручи, он онда наводи, како му ето не требају ни мамузе ни бич, па ипак да је жустар и срчан. Да су томе узрок ексери, то наравно не каже.

Поред наведенога, препредени продавци коња, употребљавају и бибер за свој прљави посао. Они увек имају при себи по неколико зрнеља бибера, који у згодном тренутку мећу у уста, те га зубима изгризу и сажваћу. Чим поведе коња, да га купцу покаже, извади он прстом сажватани и пљувачком помешани бибер из уста, па онда превлачи то по леђима коњу тако, да се бибер упије. Дејство од тога је ванредно: коњ иђе слободно и смело. Тром се потпуно исправи, лењ постаје ватрен, неспретан се креће лако, туп добија бистар и одлучан изглед, а што је најглавније: дигне реп високо.

Ако се, дакле, купац пожали, да је коњ, кога је купио, на вашару изгледао „ванредно лепо и достојанствено", да је био „чио и срчан," а сада да је „жалостан, јадан, прост и несносан," онда му ваља саветовати да опет покуша напред поменуту манипулацију са прежватаним бибером, па ће се намах уверити, да ће коњ опет постати весео и чио, и онакав исти, као што је био на вашару. А да је продавац доиста употребио бибер, а не друго што, то ће се моћи приметити по томе, што свако живинче после тога, многу балегу избацује, и што му реп на особени начин дрхти.

Сем наведенога, употребљавају продавци кад имају пред собом невешта купца, и лажне репове, који се, наравно, само за теглеће коње могу употребити. Они прикаче такав лажан реп коњу о подрепњак, (каиш) и утврде га каквим крутим парчетом коже. На тај начин добија коњ и лепши реп, а изгледа тако лепше и боље.

Да ли је то превара, кад ко коње научи да једу арсен и т. д., или није, то стоји у питању. Само је права правцата истина, да коњи на тај начин бивају чилији, живахнији, да имају дужи дах, и да изгледају особито лепо. Имају и затегнутију кожу и изгледају добро урањени и пуни. Али се таки коњи брзо изгубе, лако се побољевају, нерадо узимају лекове и угину врло брзо, чим им се престане давати арсен. Ако, дакле, неко своје коње — било из убеђења, да им је то корисно, било трговине ради — арсеном храни, онда је он безусловно обвезан, да ту околност купцу саопшти приликом продаје, како би се овај знао управљати, ако би и поред тога хтео на пазар пристати.

е). *Бојадисање и т. д.*

Бојадисање коња може служити за разне цељи. Коњокрадице бојадишу украђене коње пре свега за то, да би се ови у толикој мери проказнули, да их ни сâм њихов господар не може више познати. Сем тога, ружни се коњи бојадишу за то, да се лакше могу продати. Наравна ствар, да та вештачка боја траје највише пола године дана, па се онда опет покаже она стара и права боја. Те лажне боје може нестати и пре, ако само коњ почне длаку мењати.

Исто се тако уклањају и поједини незгодни знаци на коњима т. ј. оне беле флеке на разним местима тела. Чим се такве флеке на коњу виде, то није добар знак. Ако се појаве на ономе месту, где се седло меће, онда је знак, да долазе од притиска седла, те према томе, да коњ није погодан за седлање. Исто тако, ако се флека види на прсима, трбуху и т. д. онда је знак, да је коњ много презан и на велике терете употребљаван. Ако се пак виде беле и велике флеке на горњој страни кичменаче, онда се обично држи, да је коњ на томе месту много трљан, јер је патио од каквог запаљења и т. д., те се онда обично посумња, да коњ има правилан дах. Кад се, дакле, такви знаци вешто уклоне, онда коњ добија већу продајну вредност, особито пак онда, ако би се по томе знаку иначе могло констатовати, да коњ има какву ману.

Сем тога, може се често код старих, мрких коња опазити, да су им нарасле неке седе и оштре длаке по телу. Те длаке чине, да такви коњи изгледају много старији, но што су у самој ствари. Те длаке имају ту особину, да се лакше могу обојадисати, него остале правилне длаке на коњу. За такве длаке је довољно, да се оне оперу сапуном, етером или цеђем, па онда да се премажу водом од куване зелене шишарке, те тако добијају лепу мрку боју. Ако пак то ма из ког узрока не може да пође за руком, а међутим је коњ поред све своје старости још довољно снажан и добар за употребу, онда се обично те нарасле седе длаке почупају или посеку. Међутим ваља знати, да се у таким приликама за фарбање коња не употребљују хемикалије, но једино водене боје.

Брзо и подједнако мењање длаке коња у пролеће и јесен, важи као сигуран знак здравог и свежег коња. Ако коњ уредно не мења длаку, онда му препреденьаци дају повећу количину сумпора, антимона, соли или арсена, услед чега изгледа здравији, но што је у самој ствари, а доцније се тек види, да му је све то било по здравље од велике штете.

ж). *Прикривање мана.*

Кад је коњ потпуно здрав, онда су му уста испод жвале увек свежа т. ј. влажна и пенуше. Ако тога нема онда варалице и препреденьаци употребљавају сапун, бибер, а особито сажватани дуван, која средства пре продаје угурају коњу у уста, само да би добио горње особине. Ако је коњ тврдоуст, они му онда забадају оштро стакло око самих ђошкова уста, тако, да уздице ове трагове потпуно поклапају, те се не виде. На тај начин реалирају та стакла на уста коњска сасвим погодно. Ако коњ има ту рђаву ману, да много „рже," онда га ударају по сечњацима дотле, докле га они не заболе, или му између тих зуба ућушну дрвене клинце, услед чега постаје тако осетљив, да бар за неко време своју навику изгуби.

Ако је коњ на једно око ћорав, или тако, да се то баш не може лако приметити, онда вешти продавци мећу на уздице око очију испупчену кожу, која онако око покрије, те се на тај, начин тешко може и да примети, да је у око фаличан. Осим тога, умећу они коњима и вештачке очи од стакла.

Шта више маскирају они и уши коњске, ако су клопаве, јер коњ са клопавим ушима врло ружно изгледа. На ту цељ употребљавају они нарочито конструисане чеоне кајише, који су обложени око ушију оштром длаком, те ове обухвате уши и држе их усправно. По неки пут врше они и операцију, која се састоји у томе, што засеку коњу уши на неколико места, те кад те засекотине зарасту, онда уши обично стоје сасвим усправно и изгледају прилично начуљене. Наравна ствар, да то нетраје дуго, јер ове засекотине постепено и с временом опет попусте, те онда уши још више оклопаве, и изгледају много ружније, но што су пре операције биле. Бивало је више пута и то, да су препредени продавци натицали коњу и фаличне уши, само да га лакше могу продати и т. д.

(наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

д. *Уверења потребна за обављање јавних радња:*

(наставак)

Суду општине пожаревачке.

Изабран сам за уредника листа „Савез". Да би могао овај посао обављати и лист пријавити власти, према наређењима закона о штампи, нужно ми је од суда општинског уверење о томе: да сам владања и понашања доброг, да сам порез плаћајућа глава, и да сам пуноправни грађанин ове општине, који ужива сва грађанска и политичка права.

8. Септембра 1897. год. Јован Петровић
Пожаревац. наставник.

№ 14394.

Пошто суд г. Петровића лично познаје, да је владања и понашања доброг, да је порез плаћајућа глава, да је српски поданик и да ужива сва грађанска и политичка права без икаква изузећа, то му издати тражено уверење по наплати таксе у 2 динара за општ. касу. Председн. суда:
8. Септембра 1897. г. Н. Н.
Пожаревац. Чланови:
Писар: Н. Н.
Н. Н. Н. Н.

Увера.

Јован Петровић, наставник овдашњи, српски је поданик, пун порез плаћајућа глава ове општине, пошто плаћа на име непосредног пореза 40·20 дин. Владања и понашања у опште доброг за каквог се и у грађанству сматра. Ужива сва грађанска и политичка права, без икаква изузећа.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу пошто је прописну таксу платио.

Од суда општине града Пожаревца 8. Септембра 1897. г. № 14394. у Пожаревцу. Председник суда:
Писар: Н. Н.
Н. Н.

Суду општине ваљевске.

Хоћу да полажем адвокатски испит. Нужно ми је уверење о томе, каквог сам владања и понашања био од када живим у овој општини, и да нисам до сада никад кажњен за ма какво иступно дело, које би на мој карактер хрђаву сенку бацало.

24. Септембра 1897. г. Милош Ђ. Анђелковић
у Ваљеву. писар судски.

№ 12583.

Г. Милош је владања и понашања доброг за каквог се у опште у грађанству сматра. Није до сада ни за какво иступно дело ни одговарао, нити кажњен био. Издати му тражено уверење по наплати таксе у 2 дин. за општ. касу.

25. Септембра 1897. г. Председник суда:
Ваљево. Н. Н.
Чланови:
Писар: Н. Н.
Н. Н. Н. Н.

Увера.

Милош Ђ. Анђелковић, писар првостепеног суда ваљевског, владања је и понашања доброг, за каквог се у опште у грађанству сматра. До сада није код ово-општинског суда ни одговарао нити кажњаван био, за ма какво дело иступне природе.

Ову уверу издаје му суд на захтев, пошто је таксу у 2 динара платио.

Од суда општине града Ваљева 25. Септембра 1897. год. № 12583 у Ваљеву.
Писар: Председник суда:
Н. Н. Н. Н.

Суду општине алексиначке.

Намеран сам у овдашњој вароши упражњавати механџијску радњу. Па да би могао код полицијске надлежне власти добити лично право, за обављање исте, молим суд општински, да ми изда уверење о томе: каквог сам владања и понашања до сада био и за каквог се у грађанству сматрам, и да ли према моме досадашњем владању и понашању могу бити добар механџија; да сам порез плаћајућа глава ове општине и да сам српски поданик и војени обвезник.

30. Јуна 1898. год. Милош Петровић
Алексинац. шпекулант.

№ 12456.

Молиоц Милош владања је и понашања доброг за каквог се и у грађанству сматра. По својој доброј нарави и понашању, може бити добар механџија. Пореза плаћајућа је глава ове општине. Као обвезник у народној војсци уписан је у II позив као редов пешак II чете IV батаљона. Издати му тражено уверење по наплати таксе за општин. касу.

30. Јуна 1897. год. Председник суда:
Алексинац. Н. Н.
Чланови:
Писар: Н. Н.
Н. Н. Н. Н.

Увера.

Милош Петровић, шпекулант овд., владања је и понашања доброг, за каквог се у опште у грађанству сматра. Српски је поданик и порез плаћајућа глава ове општине. Као војни обвезник уписан је у народну војску као редов пешак II позива II чете IV батаљона. По својој нарави и по свом понашању у опште, може бити добар механџија.

Ову уверу издаје суд Милошу на његов захтев и употребу пошто је таксу у 2 дин. платио.

Од суда општине алексиначке 30. Јуна 1897. г. № 12456. Алексинац.
Писар: Председник суда:
Н. Н. Н. Н.

(наставиће се)

О злонамерним паљевинама.

(свршетак).

NB. Овако се ради, кад није случај из чл. 15. зак. о злонамерним паљевинама. Кад се такав случај појави, онда се ради по кривич. поступку и даље истрага предузима за проналазак лицā, т. ј. учинилаца дела. Тако исто, ако се вештаци не сложе у избору, онда се даље ради по чл. 6. и 7. зак. о злонамерним паљевинама. Но ово је споредна ствар. Нами је главно, да износемо тōк рада — форму — по оваким делима, јер се она разликују од дēла, која се у вароши извиђају. Најзад, процену вештакā, по наређењу §. 257. грађ. суд. поступ. ваља дати на примедбу обема парничним странама.

VIII.

Тужба суду.

Кад се дело овако (а друкчије ако је кривац познат) иследи, онда се напише тужба првостепеном суду од прилике овакве садржине:

Првостеп. суду Н.

Вукајлу Добрићу из О. учињена је паљевина 14. Марта тек. год. Том паљевином, по процени заклетих вештака, изабратих у смислу члана 5. зак. о злонамерним паљевинама и §. 251. зак. о поступ. судском у грађанским парницама, оштећен је Вукајло 604 динара.

Полицијским увиђајем утврђено је, да је ова паљевина извршена од стране непознатог лица, и да у овој паљевини нема удела, како оштећени Вукајло, тако ни један из његове породице.

Па како се учинилац овога дела не зна, ма да је власт све мере предузела за његов проналазак, то оштећени Вукајло, тужбом својом од 14. марта тек. год. Вр.— а у смислу чл. 1. закона о злонамерним паљевинама тражи, да му оштету, по процени заклетих вештака у 604 дин., накнади општина О.

Спроводећи ово дело на основу чл. 13. и 18. зак. о злонамерним паљевинама, ово-среска иследна власт моли суд, да поменуту општину осуди на накнаду учињене штете као и осталих трошкова око извиђења овога дела.

Општина О. положила је три динара у маркама, које су на овоме акту утиснуте на име судскога ра̑да.

16. Априла 1897. год.
у Н.
Писар:
Н. Н.

Начел. ср. Н.:
Н. Н.

Са овим је, у главноме, завршен ра̑д иследне полицијске власти. Разуме се, да се предходно живо трага за проналазак учиниоца дела, да се докази прибирају и т. д. па кад је сваки покушај у томе погледу безуспешан, онда се тек горњим актом за оштећеног тражи накнада штете од одговорне општине.

Даље, шта се по овоме има да ради, иследник ће наћи у поменутом закону.

Ми признајемо, да ова радња није исцрпна. Ал' наша је намера била, да изнесемо образац ра̑да; да овим обележимо то̑к и ра̑д онога, што се узима за главни мотив овакве једне радње. И ми смо доиста, своју дужност учинили.

ЗАДАТАК.

Био је овакав случај.

М. Н. наредник стали. кадра, у друштву са П. Ш., Ј. Т. и Н. И. грађанима, ноћу, између 7. и 8. фебруара 189* год. напали су у кафани код „дивље патке“ на К. Д. кафеџију и нанели му тешку повреду, која се казни по §. 177. кривичног закона.

По овоме делу, надлежна полицијска власт, повела је одмах кривич. истрагу противу свију горњих лица̑ и тражила је, да јој војена власт упути наредника М. Н. ради преслушања по овоме делу. Но војена власт, налазећи, да је кривац овога дела наредник М. Н., учинио исто као *војник* који је под *барјаком*, није-га хтела упутити истражној грађанској власти да се преслуша, и с њиме даље по закону поступи, наводећи, да је за извиђање и пресуђење ове његове кривице надлежна војена а не грађанска власт, односно суд, по одредби општег војног закона.

Питање:

Ко је овде у праву? Да ли истражна грађанска или војена власт? И онда, по коме се законском пропису оснива то право једне или друге власти?

Одговор на овај задатак штампаћемо само од оних полицијских органа, који нам темељно и зналачки буду исти послали, без обзира, да ли је одговор пре или доцније стигао.

ЈЕДНА СЛИКА

ИЗ АЛБУМА СТАРИХ ПОЛИЦИСТА.

Ви хоћете фотографску слику. Таман. Никада он није стао пред фотографски апарат. За њега је та, онда ретка ствар, била сасвим непозната.

За слике и сликање није ни марио. Слике су за свеце. Њих је навикао гледати само у цркви. Помислио би на иконостас, и у души би му се чисто смучило, кад би видео на зиду окачену слику, па ма она представљала стрељање Максимилијана.

Мени је допуштено, те сам у албуму завирио у један лист — о њему. Пишем сада оно што још од тада памтим.

*

За философију и правне науке чуо је. Од попова је сазнао нешто више о богословији. Псалтир је изучио одлично, а часловац знао је „на изуст“. Знао је кад се у цркви клечи, кад метанише; кад треба поклонити се, кад прекрстити се на вечерњи, јутрењи, служби, па и на полуноћници. Преврнуо би се у гробу, у који је одавно легао, кад би могао дознати колико данашњих чиновника то знају.

Био је „писмен“.

То му је била спрема. Са њом је ушао у „полицајну“ службу. По њеним лествицама пео се „са званија на званије“. Био је „преписчик“, постао је капетан.

И онда се носила униформа. Капетан је радио у канцеларији обично под „качкетом“. Под њом је изгледао званичнији.

Па и он је, разуме се, имао униформу. Направио ју је још кад је био „писар началства“. Истина то је, давно било, али човек је хаљине чувао; пазио је, те је прешивао чим би се шав где год опорио, и да се udари „фино“ закрпа где се мало подерало.

У осталом, он за униформу није толико ни марио. Њу је облачио само у сасвим „званичним“ приликама, или кад друго одело да̑ на оправку.

Од униформе само качкета на глави; иначе џемадан, ћурак и чохане чакшире, па баш ако су добили „мало“ и неодређену боју, опет му је то било милије одело. Чизме и „цокуле“ носио је „гарнизонске“. Њих му је набављао један пријатељ у Београду. Такав еспап и по ту цену, није се могао онда добити на другом месту. Што је та обућа била трајашна! Док је нова свакојако је, али је у њој славно ићи, кад после друге оправке дође с калупа. Тек тада је просто не осећаш. Једни ђонови, уковани широким гвозденим клинцима, са потковaним „опсецима“, могли су послужити за троје „ерцлове“. А кад ђон отањча, онда удари „дупла пенџета“, али на не сасецане ђонове, па као ново. На мочарном времену само подмажи добро шав лојем, па не пропушта ни кап воде. По троје вунене чарапе можеш обути кад је хладно, а лети у танким чарапама хладовина у њој, да ти је милина.

Али од свега одела беше му најмилија бунда, или, како су је онда звали, „џубе“. Неподеримо је то парче. Било је „скоро ново“, кад је пре 15 година дао за њега на лицитацији три здрава талира. Није се макао од канцеларије без њега. Ама да ће само преко пута, до механе, огрне га. Баш и по топлом времену добро чини, особито на коњу. За случај кише не треба „штит“, који он никада није носио. Оно је, уједно, највише доприносило, да га једне хаљине могу да служе дуго. А како и не би, кад заклања од свега: од снега, кише, ветра, прашине, блата, па — и од сунца. Од сунца хаљине бледе, особито конац. И ма да се постава од јагњеће коже, и по шевовима и по леђима, промаљала већ кроз шајак и испод закрпа, опет је у њој редовно ишао у окружну варош. Начелник му је неколико пута приметио, „на фини начин“, да би добро било, да „џубе“ каплаише, или још боље да лице са свим измени, само би стара постава могла остати, а кад је топло да му за варош и не треба; није далеко.

Он то није ни узимао на ум. Мислио је: „шта се начелника тиче како ћу ја и у чему долазити у варош?“ Кад је најзад начелник био принуђен опоменути га озбиљно: да се више не појављује у оној „гомили дроњака“; да не плаши њоме децу успут и чаршијом, иначе ће га доставити г. министру — он је избегавао да иде у варош докле га не зову, или без „џубета“ није могао.

А шта вас се тиче његов стас: да ли је био висок или омален, сув или шишкав? Шта вас занима да знате: да ли је био црномањаст, смеђ или плав; какви су му били бркови, образи, очи, веђе; да ли је носио браду или се бријао и т. д.?

О ничијој физиономији он није водио рачуна. Немојте ни ви о његовој. За њега је спољашњост била ствар без вредности. Његов ум, ако смем казати, тражио је директну везу са делима. Материја и простор, кроз које се то двоје додирује, ма да о тим стварима није имао „научног" појма, били су за његов — извините — „простачки" ум љуске споредног значаја, о којима готово није било вредно ни да мисли. Кад је и о томе морао, силом околности, водити рачуна, огледала се у њему резигнација.

Помислићете: охо, па тога сметењака могао си превести жедна преко воде.

Богме не! Умео је он бити смотрен, или, како се онда говорило, „предострожан", — те још како. Један пример:

Канцеларија му беше у селу, или боље рећи на брду, под високом планином. Ако изузмемо механу, удаљену на 100 корака, канцеларија је била усамљена. Сеоске куће, растурене на три стране по обрешцима и падинама, да се једва може дозвати од једне до друге. А пуста планинчина, с четврте стране, спустила се озго стрмо, као с неба, и тучила у саму авлију канцеларије. Није се толико бојао, да ће ко озго сићи, колико да когод оздо не понесе што навише. —

Онда се порез није купио као данас, нити је могао ко помислити да се порез може дуговати. Изузевши претходне наредбе, капетану је за скупљање и предају полугодишњег пореза из целога среза требало онда свега 15 дана!

Антоније Јелисијевић.

Милоиле Ћирјак.

Обрен Јелисијевић.

(Види оно о њима на страни 7-ој, под насловом „Из Хајдучије".)

Од дана, кад га кметови почну доносити па докле га и последњи не донесе, и он 15-ог — најдаље 20-ог дана не преда начелству, — наређивао је ноћу стражу код касе. Месном кмету би заповедио, да му свако вече, док се сав порез не скупи и он га не однесе начелству, упути по 3—4 поштена човека из села, са оружјем, на стражу.

Једнога јутра, кад је већ био при крају купљења за Ђурђевско полгође, испаде пред кмета, без „добро јутро" са речима:

— Што ти кмете не посла мени ноћас стражу?

— Радно доба, господин капетану. Од рана јутра људи грабе да што ураде. Ко не посеја, не пожње. У вече заморени једва чекају да се окрену сном за сутра. Ти нећеш свакога. Село мало, па они, које ти хоћеш, нарeђаше се на стражи по двапута. Побунише се, па више неће. Треба им ноћу одмор од рада. За Бога, господине, што ће ти више страже код четири пандура, који су ноћу махом сви ту?

— Ене де, шта рече човек! А од кога ја ово чувам, него од њих?!

Иначе умна снага његова изгледала је, а у ствари некако и била је, увек окупирана. Архимед, кад је смотрио непријатеље у тренутку, кад су дигли руку да га погубе, узвикнуо је: „не кварите ми цртеже!" И он, радећи или мислећи, није у исти мах поклањао пажњу ни питањима ни физиономијама са стране. Многима је изгледао за то смешан.

Хоће, рецимо, у срез. Никада није унапред објављивао ни најближој околини: куда ће и којим послом. Нареди само пандуру да спреми коње. Пандур спреми па јави:

— Коњи су спремни.

Капетан задубљен у какав предмет одговара кратко:

— Добро!

Пандур излази и чека спреман. Капетан ништа даље не наређује. Најпосле пандуру се досади, па улази и пита:

— Хоћу ли извести коње!

— Изведи!

Дешавало се да изведени коњи остану за плотом по неколико часова, а капетан не излази. Да ли што га је спречио изненадни посао, или што је заборавио — то би само он умео објаснити. Око заранака јавља се пандур понова:

— Господине, хоћу ли вратити коње у шталу и распремити, или ће те у срез?

И тек тада се он реши, да ли да пође или да остави за сутра. Кад већ пође, дешавало се, да се коњ на првом потоку сагне под њим, те се напије воде, па окрене назад. Капетан држи дизгине и не враћа га све дотле, док га пандур не стигне и не опомене, да су пошли у срез. Капетан прекине своје мисли и врати коња, додајући:

— А јест богме.

Или:

— Стеване, иди нађи Петка. Кажи му да дође до мене.

Петко дошао, и пита се:

— Како си, господине? Звао си ме.

— А одакле ти оно беше?

— Ја, овде, из Р.

— А како ти беше име?

— Па, име ми је Петко. Звао си ме.

— А, ти си Петко? Јест, ја! Купио сам од Зарије једну овцу, него иди, узми је и дотерај, па ми се јави.

Петко дотерао овцу и јавља се:

— Дотерао сам овцу.

— А одакле ти беше?

— Ја, овде из Р.

— А како ти беше име?

— Ама, шта ти је Бога ти? Од кадa ме не познајеш? Име ми је Петко. Звао си ме за....

— А да. Јест, јест! Закољи овцу и уреди. Ишчеречи, а кожу подапни и обеси о стреху пред ћром; па ми се јави, да ти платим.

Кад је свршио посао Петко се јавља:

— Уредио сам овцу.

— А одакле ти беше?

— Е није него... Ваздан му одговарах: „Петко из Р.", па није вајде. Овамо ме зна и звао ме, а овамо сто пута на дан: „одакле си и како ти је име"?! Буди Бог с нама!!!

— А, јест, ја. Ја се замислио, па те и не смотрих добро.

Новога пандура, код врата, по месец дана запиткивао би, излазећи из канцеларије, као и Петка: одакле је, како му је име и „што чека"? После одговора на прва два питања, пандур би, на треће, објаснио:

— Па ја сам Н. пандур. Стојим те пријављујем и пуштам људе код тебе!

— А, јест, ја. Добро, добро.

Ето, с тога, неки су говорили и да је „шашав". Али он нити је разбирао, нити га се тицало, како ко о њему мисли и говори. Он је радио свој посао, како је умео, и старао се о резултату, који му је испадао скоро увек за руком.

— Мучно, велите.

Да видите.

Јавић је хајдуковао седам година. Безбројне замке и потере прегазио је, „ка' Влах питу". Ђаво га донесе у срез нањега капетана. Начелник му нареди, да лопужу гони без измене. Капетан одговори само:

— Ухватићу ја њега. Не бригај!

Јест, али разбојник беше препреден. Врдао је опет и по околним срезовима, а траг је врло вешто затурао. Начелник се љутио на капетана, што ништа не предузима, па наредбама, је сам наређивао потере. Капетан се није хтео маћи по тим него је слао писара да руководи начелниковим потерама, додајући:

— Кажи ти начелнику, да он због мога среза не наређује потере. Кад треба наредићу ја сам. Овако само ми кварите посао. Идите, али овијдићете се као и до сада.

Тако је и било увек. Изгледало је, да капетан просто неће да гони онога разбојника. Начелник да изиђе из коже од љутине. Трајало је то тако неколико недеља.

Једнога дана пред ноћ бану капетан, са своја два пандура, у село В. Кмет се, пола стидљиво — пола бојажљиво, узврпољи. Бајаги да помогне прихватити капетановог коња, устумара се око старијег пандура, шапћући:

— Којим послом? Докле ће г. капетан?

— А шта му ми знамо. Кад појашемо коње код канцеларије, ми никад не знамо на коју ће страну, ни докле. Идемо за њим докле не сјаше.

— Кмете! Нека коња. Пандури ће. Ходидер у собу, — рече капетан. А кад уђоше у собу продужи:

— Добави ми десетак до петнаест људи. Хоћу те и те, и остале само који су као и они, поштени и поуздани, из њиховог краја. За један сат да буду овде. С пушкама!

— Ево бирова код суднице. Ако треба, да му наредим, да се јави с бубњем с брда, да сваки понесе пушку, зове капетан, па ће за сат бити сво село овде.

— Не! Биров нека остане ту. Треба ће. А сво село ми не треба. Него да идеш ти лично, да позовеш људе, за које ти рекох. С тобом ће ићи и мој млађи пандур. Свакоме да кажеш на ухо, да одмах дође с пушком, да га ја зовем и да ћути. Разумеш? Са последњим вратите се и ви. Никоме не смеш казати зашто, а само ти знај: хоћемо ноћас у други срез, па не могу „свакога“ да поведем. А и не треба много. Биће тамо, за неки посао, још људи. Сад само брзо! Али да ћутиш, јеш чуо?

Кмет истрча. Пролазећи поред старијег пандура, није могао отрпети да му не шане:

— Хоће у потеру, у други срез. Ја и Н. идемо да искупљамо људе.

Био је сутон кад се људи искупише. Капетан појаха коња, али не окрете с њима у други срез, него на сасвим противну страну — у свој.

Шта је даље било, није толико важно, колико то: да је оне ноћи, не дижући у потеру ни једну целу општину, чак ни једно село, — са оно неколико људи дигао разбојника иза пуне софре, и везана дотерао сутра-дан среској канцеларији. А после претреса спроведен му је, те га је стрељао на раскрсници код онога места, где је учинио последњи злочин у његовом срезу.

*

Једном, око пола ноћи, дигоше га из постеље. Изубијан, крвав и каљав, стаде пред-а-њ' Сретен Н. из истог села.

— Био сам у Т. Ишао сам са женом у тазбину. Доцкан пођосмо кући. Пре једног сата засретоше нас, доле испод забрана, три непозната човека. Свукоше с коња. Изгазише и испребијаше и мене и жену. Имадох десетак дуката и нешто ситнине. Подносише ми запет пиштољ под грло док не отеше. Поскидаше све теркије. Шта би даље не знам. Једва се освестих и дођох да се жалим.

Пошто је сео и испричао још нешто: о стасу и оделу нападача; с киме се успут и у Т. виђао и т. д., — капетан га упита:

— Па, на кога жалиш?

— А шта знам, господине. Никоме зла нисам учинио. Не могу да грешим душу. Мрак је, па се и не види. Не познајем. Чини ми се да су били и нагарављени.

Капетан се замисли. Сагао главу па ћути. Помислили су да дрема. Ну он подиже главу. Нареди пандурима да Сретену даду мало ракије и да га отпрате до куће, па ће му рећи:

— Иди Сретене, полако, кући. Одведи жену. Одмори се. У јутру рано појаши коња, па полако дођи код мене.

У јутру јави се Сретен, држећи се једва на коњу. Дозваше и кмета. Два пандура изађоше на коњима, а трећи приведе коња капетану. Он узјаха, па рече:

— Хајдемо те.

— Куда ћемо — упита кмет.

— За мном — одговори капетан.

Ударише баш преко ноћашњег разбојишта. Ту се нису много бавили. Сиђоше у село Ј. Капетан дозва кмета и још неколико људи из тог села, па са свима продужи пут. Пређе у село Т., где је Сретен јуче био у гостима.

Село Т. је у другом срезу и округу. Састоји се из неколико заселака. Пред једним капетан заустави пратњу, и нареди да отпочну претрес: по кућама, стајама и авлијама.

Она два његова кмета мало се узневерише, па приметише:

— Како би било, да добавимо бар месног кмета, кад нема ту никога од њихне среске власти? Није наш ни округ, а камо ли срез!

— Радите ви што ја кажем. А ти, Сретене, мотри нећеш ли познати коју од твојих ствари из теркија — одговори капетан.

Дан беше ведар. У једној авлији висиле су неке ствари на конопцу. Сретен загледа, па повика:

— Ево мога ћилима!

Пред ноћ вратише се. Три човека у друштву беше више. Али они беху везани, и свакоме од њих тројице беше на леђима по нешто од Сретенових теркија. Узалуд су протестовали:

— Ми имамо своју власт. Ако смо што криви нека нам она суди. „Ми нисмо надлежни“ да нас водите у други округ. Ми ту власт не познајемо.

Капетан их није ни чуо. Пандури су им одговарали, на свој начин.

Открише им се још нека ранија дела. Испадоше од некуда и „стицај“ и „поврат“. Сва тројица осуђени су на смрт. Стрељао их ама тик на месту злочина. И сада се оно зове: „код Т-вичких гробова“.

*

Покрађу је умео наћи, да му је једва у томе било равна. Кад се ко потужи, да му је обијен амбар, кош или подрум, наређивао је да се спреме коњи. Док јаве да је готово, он је човека саслушао о појединостима, оценио ситуацију и решио се на коју ће страну. Знао је све путове и распутице по срезу, особито оне, којима циркулише „лако стечена“ зарада. Познавао је и људе. Како? Не по изгледу лица, него по склоностима, навикама и страстима. Познавао им је душу и помисао. То га је одређивало на коју ће страну са оштећеним. С њим је стремио правце на лице места, где ће наћи, не трагове дела, него — само дело.

Је ли тамо његов срез, или не, није питао. О „надлежности“ у томе погледу водио је толико рачуна, што је сматрао, да је, као власт „надлежан“ да хвата лопове, и да кажњава и гони непоштене и рђаве људе.

Оно, што је радио на лицу места, није било „формално“: ни „увиђај“, ни „извиђај“, ни „претрес“; а у ствари је било све. Како ће се то звати, остављао је да крсте „доколни људи“, а он ће да гледа свој посао. Било му је доста, кад при претресању оштећени повиче: „ево мога жита“, или: „ево коже од моје јалонице“, и ако је успут од канцеларије викао: „ама шта ћеш тамо г. капетане? Тамо је треће село. Ја сам из овога краја амо“!

Кад је дошао амо за капетана био му је овај срез у пола познат. А то отуда, што је дотле највише времена провео служећи у суседном срезу, у коме се и родио. Ја не знам да ли то вреди што, само знам поуздано, да је онај, коме је он оценио 25, довста толико заслужио; а кога су му тужили, па га он ослободио, знам јемачно да није био крив.

Поштени људи поштовали су га и помагали; а непоштени бојали су га се. За лопове и варалице је био „бич божији“.

Кажу, да не би још дошао у пензију, да је могао оставити „џубе“.

Говорили су неки, да је пред смрт био: „вала са свим луд“. Како је он о њима мислио, и ко је имао право, — ко то зна?

Falco.

БРИЉАНТСКИ ПРСТЕН.

У хотелу „К...“ одсела је једна непозната странкиња. То беше ванредна лепотица.

За ручком је сама седела. Стални гости овога хотела посматраху њене дражи, и дивљаху се њеним финим манирима. Странкиња је ћутала. Ал сутра дан, показала се већ мало приступачнијом и неки стални гости били су срећни те се с њом упознали. — Сви су хитали да јој се ставе на расположење; сваки је хтео да јој ма каку услугу учини.

Најинтересантнији је изгледао један мењач београдски; човек удовац, у годинама, али још отмен, живахан и жељан задовољства. Срећна случајност додели му, да за ручком седи до непознате лепе странкиње, којој се до комичности удварао, јер га је њена лепота просто занела. Тога дана није могао да се нахвали њене лепоте у једном друштву.

— Верујте, господо, ја у свом животу нисам видео лепше и елегантније женске.

— А је ли млада? питаше га неко.

— Ко капља. Сем тога још је и баснословно богата.

— Како се зове?

— Грофица Малаховска, Немица, али пољског порекла.

— Ах, верујем, додаде други, Пољкиње су најлепше жене на свету.

И заиста, сваки, ко је видео, морао се дивити и лепоти, и стасу, и отмености — просто свему. Све је на њој било отмено и дивно, а најлепше очи и осмех. Кога је она нежно погледала, коме се она у сусрет осмехнула, тај би све жртвовао.

Била је без накита; једино што је од драгоцености носила, то је био један прстен, са необично великим брилијантом, који се преливао дугиним бојама. Колико је она изазивала допадање, толико је њен прстен изазивао чуђење код присутних. Тако велики брилијант до сад није нико видео...

Мењач је био срећан што му је срећа доделила да седи поред лепе странкиње. Али је са својом услужношћу често смеј изазивао: — био је толико збуњен, да је лепој незнанци одмах после супе нудио вина, па чак и чачкалице, верујући, да га лепа дама сматра за услужна каваљера.

После ручка поведе он с њоме разговор о Немачкој и Пољској. Исприча јој, да је био у Бечу и да зна доста врло лепих ствари о Пољској и о Пољкињама.

Странкиња је по који пут улазила у разговор: говорила је неусиљено, пријатно, елегантно покрећући главом, да су сви око стола учествовали у разговору.

Баш у најживљем разговору, мењач није могао отрпити, а да не похвали брилијант.

Странкиња га погледа са смехом.

— Колико цените ви тај камен? запита она изненада.

Сви гости премишљаху о вредности камена, бојећи се, да се малом ценом не компромитују.

— Најмање хиљаду динара! одговори неко.

— Ах, таман посла! То је просто, обично стакло „бемише дијамант“, и не вреди више од тридесет динара.

— То је немогућно! узвикну мењач.

Лепа госпа скиде прстен с руку и понуди га мењачу до себе.

— Ево, видите и сами... Једино, што злато вреди двадесет динара, а камен је маленкост.

Мењач, наравно, није био зналац, ал тек толико је био способан, да је умео разликовати брилијант од обичног стакла. „Најзад, помисли, једна така госпа не може носити на прсту обичан камен од стакла“.

— Немогућно госпо, камен је прави!

— А ја вам понављам, да сам га купила за оно што јесте — као „бемиш брилијант“, то јест, као стакло. Признајем, да је врло вештачки углачан, али велике вредности нема.

И прстен пође од руке до руке, око стола. Сви су се дивили брилијанту у прстену.

— Заиста, жао ми је, рече странкиња, да се нико са мном не слаже; а јемчим да је камен од обичног чешког стакла. Ја га с тога и носим што нема вредности, и губитак ме његов не би жалостио.

Али мењач не даде ни опепелити.

— То није могућно! Ја се смем кладити да је брилијант прави. Ето, можемо се обратити јувелиру за савет, ако дозвољавате? запита мењач.

— Ако је тај јувелир зналац — што не! Што се мене тиче, ја сам сигурна и мирно очекујем шта ће јувелир рећи.

— Па смем ли вас замолити да ми дате тај прстен да одем до јувелира. Овде је у близини једна најчувенија јувелирска радња... Брзо ћу се вратити.

Странкиња скиде понова прстен с руке и предаде га мењачу који брзо изађе напоље.

Дошав јувелиру, он му пружи знаменити прстен.

— Је ли то прави брилијант?

Јувелир погледа озбиљно најпре у доносиоца, за тим у прстен.

— Од куд вам овај прстен? запита он.

— Није мој већ једне странкиње.

— Би ли ви њега продали? Баш ми треба за једну врло скупоцену гарнитуру!

— Ама, је ли прави брилијант? пита мењач нестрпељиво.

— Наравно! Зар би иначе тражио да га купим?

— Али, госпа, чији је прстен, каже да је „бемиш“, лажан.

— Којешта. Она се то с вама само шалила — одговори јувелир.

— И ви би тај камен купили?

— Овог часа.

— А колико вреди?

— Ја би дао хиљаду и двеста — до хиљаду триста динара. — Ево, одмах, ако хоћете, да вам избројим паре?

Мењач није више сумњао: или странкиња не зна вредност камена, или се с њим шалила.

Јувелир га понова заустави.

— Знате шта: водите ме код те госпе, да тај прстен откупим.

— То нема смисла. Него ја ћу гледати да прстен добијем и после ћу га вама продати... Дакле?

— Ја рекох: дајем у злату хиљаду и двеста до триста динара.

Мењач, чим је изишао из ове радње, отвори свој нотес. Кад виде да у њему има доста банака, он се крену у хотел. Сви управише своје погледе на њ, радознало се осмејкујући.

— Но, имам ли право? запита странкиња примајући прстен.

— Госпођо, ја, ево, пристајем, да вам за тај прстен дам седам стотина динара, одговори банкар.

— Ви се шалите, упаде у реч странкиња, ви се шалите. Ако вам је јувелир казао да је камен прави брилијант — то или он није зналац или је само хтео да вам учини по вољи.

— Ја верујем јувелиру, и кад не би веровао, ја вам не би ни нудио толику суму новаца, ма да је, како ви кажете, камен без вредности.

Странкиња се осмехну и погледа по гостима испитујућим погледом.

— Ја ћу вам бити благодаран, ако ми дате прстен за седам стотина динара...

— Али, господине, камен нема апсолутно никакве вредности, рече она.

— Све једно, дајем 700 динара. Ево, господа нека буду сведоци, да ја тај прстен купујем за 700 динара.

Путница се као мало премишљаше и колебаше: да ли да пристане или не.

— Али, господине, ја би вас тиме обманула.

— О томе нема ни говора, упаде један од гостију у реч. Господин купује прстен без гарантије о вредности брилијанта.

А мењач додаде:

— Шта више, пошто сами тврдите да је камен лажан, то је излишна ваша гаранција.

Али странкиња се непрестано опираше да престане на погодбу. Мењач пак, који је био решио да коју стотину динара олако заради, хтео је пошто по то да купи прстен и извуче новце из нотеса.

— Ево паре... Дајте ми прстен.

— Ама, да ли ви то збиља говорите? запита га лепотица.

— Ако желите да вам дам написмено, одговори мењач.

— Па, лепо. Господа ће бити толико добра да се потпишу да сам продала прстен за 700 динара, ма да сам ја нарочито нагласила да је брилијант лажан.

Сви присутни без поговора пристадоше.

Кад се то сврши странкиња предаде прстен мењачу, а хартију мету у џеп.

— Е, ово ће ми бити доцније успомена на вас, господине, рече она.

После кратког разговора који се водио о политици Европе и путовању, лепа се госпа удаљи, а гости осташе да се диве њеној лепоти и љубазности. А кад мењач рече: шта му је јувелир рекао, и од колике је вредности камен, сви му завиђаху. Само један млади трговац Р..... сумњаше и нагледаше му чудновато, да једна тако одлична дама не зна за вредност свога прстена. Но на његове примедбе нико и не обраћаше пажње. Највише је у себи ликовао мењач, што је тако јефтино купио скупоцени камен, на коме ће још толико зарадити, колико је и дао за њ.

Сутра дан он уђе у дућан јувелира с осмехом на лицу.

— Но, шта је с прстеном? пита овај.

— Носим, одговори мењач. Али ја не знам шта ћете да платите?

— Па јуче сам вам казао....

— О, о. морате још коју банку додати.

— Е, богме, то неће моћи бити.

— Не морам вам ни продавати, јер нисмо ништа ни удесили!

Али се досети те извади прстен из џепа и пружи га јувелиру.

Јувелир приђе прозору, али тек што баци поглед на камен, он се брзо окрете мењачу.

— Је ли ово јучерањи прстен?

— Јесте! одговори мењач.

— И ви ми озбиљно нудите ову ствар да откупим?

— Наравно!

— Извините, ја ово не купујем.

Мењач се насмеја. Он је у први мах мислио да је то шала.

— Камен је врло фино шлифован; али је ипак — лажан.

— Шта кажете? уплаши се мењач.

— Кажем, да је овај камен лажан.

— Ви сте луд...

— То јест. био би луд, кад бих вам дао за њ више од двадесет динара.

— Ви морате узети овај прстен.

— Узео бих али онај што сте ми јуче по подне понудили, — овај не, јер је ово са свим други и прстен и камен, и ако је врло сличан јучерашњем. Донесите ми јучерашњи камен и ја ћу вам, без оклевања и погађања дати колико год вреди. Овај ми не треба.

Мењач се ухвати обема рукама за косу и умало што не паде.

— Ви сте ме тако рећи намамили да овај камен купим. Ви сте још јуче морали знати да камен није прави.

— Не; јуче је био прави брилијант.

— Па није се могао преко ноћ претворити у лажан.

— Али је могао бити промењен прстен, који је свакако зараније био већ приправљен.

И мењач клонуо паде на софу и узе причати, како је текла цела ствар куповине скупоцена камена.

Тада му јувелир разреши чудноватн ребус.

— Видите, то је ствар врло проста. Та ваша грофица, лепотица, свакако има на руци прстен са правим брилијантом; а у џепу може бити има четрдесет па још и више прстенова са лажним, фалсификованим, врло вешто подражаваним брилијантима, који су слични и по углачаности и по сјају и по одбивању светлости правоме камену од вредности. Све то њено прстење у џепу, нема сумње, са свим је слично ономе прстену на њеној руци. И док сте се ви међу собом разговарали; док сте, може бити писали ту признаницу и потписивали је, она је онда, на брзу руку, учинила промену, коју ви ни један нисте могли приметити. Ко би, најзад, међу вама и могао посумњати што год у лепу, дражесну, богату, неисказано бајну госпођу грофицу, која се тако лепо уме да опходи? Ко би се и усудио дрзнути да помисли: да је то каква варалица у финој свиленој хаљини, која читаво друштво вуче за нос? И ви сте, наравно, њена жртва, коју је она за се изабрала. Ја се просто кладим да је „неисказана лепотица" преко далеких и високих брегова давно одјерјала. Али, и кад би била она овде, можете ли је чим год за обману напасти или оптужити? Чиме можете да докажете да вас је обманула? — Зар нисте јој и сами написмено издали, да сте купили лажан камен?

— Молим вас, ћутите, рече мењач. Ја ћу ствар извидити, и тешко њој ако ме је обманула.

И не опраштајући се, чисто смушен, потрча у хотел, да нађе непознату лепотицу.

— Где је лепа странкиња? Пријавите ме њој! обрати се послужитељу хотела.

— Жао ми је, беше одговор, милостива госпођа је ноћашњим брзим возом отпутовала.

Мењач се не могаде уздржати, него викну:

— Нека ђаво носи вашу милостиву. То је једна обична лопужа и варалица. Она мене кошта седам стотина динара.... Прстен....

— Свакако је лажан?

— Лажан, наравно.

— Па ви сте то и сами знали?

И мењач оде кући покуњена носа, жалећи за изгубљене новце, што му тако олако однесе једна свецка варалица.

ИЗ ХАЈДУЧИЈЕ.

II. Јатаци.

Антоније Јелисијевић, из Лајковца, осуђен на 5 год. робије.
Милован Ћирјак, из Вирова, осуђен на 6 год. робије.
Обрен Јелисијевић, из Лајковца, осуђен на 5 год. робије.
И ови су осуђени за јатаковање хајдуку Брчићу и др.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Милош Којић из Корaћице и **Никола Јовановић** из Бегаљице. Оба ова зликовца осуђена су пресудом првостеп. суда окр. подунавског на смрт. Њихове биографије донели смо у 6. броју од ове године, из којих се виде њихова ужасна недела. Смртна пресуда над овим зликовцима извршена је у четвртак 30. пр. месеца, на Карабурми.

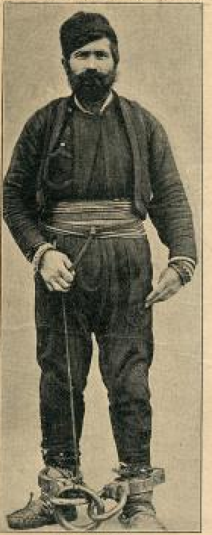

Милош Којић.

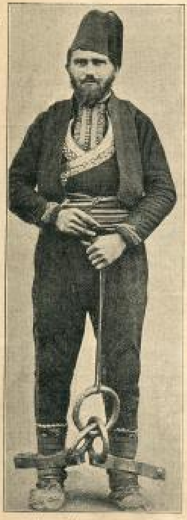

Никола Јовановић.

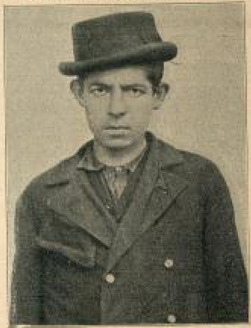

Јован Петровић звани „**Шобота**", кесарош, крадљивац и варалица.. И ако није до сада судом осуђиван, ипак он важи међу својим колегама као готиван шатровац, што ће рећи добар лопов. Нарочито је вешт у протурању лажног прстења, бенџа и у „геплавању" на брзу руку (извлачење из џепова). „Шобота" је много пута био у полицијск. затвору при Управи гр. Београда, а више пута је и протериван у унутрашњост Србије. Но њему се нигде тако није допадало као у Београду, па за то се увек на неколико дана после прогонства, опет враћао натраг. И сада, кад ове редове пишемо о њему, он је у затвору управином због повраћаја из прогонства. Кад је пре 10—15 дана прогнат, био је поцепан као курјак, а кад се вратио, донео је нов новцат пар сукненог одела, па чак и нове опанке и чарапе. Ко ли је за ово одело закукао, не знамо. „Шобота" разуме се, ништа не казује.

„Шобота" је вешт и дрзак лоповчић, о чему нас уверава овај случај:

Једном кад је издржавао полиц. затвор при Управи гр. Београда, одреде га на рад. И ако је био под надзором жандарма, он о час уграби прилику и украде једну кошуљу из управиног „џајкуса". Кад су све апсанске собе и ћелије испретурали, тек у вече једва су нашли кошуљу на „Шоботи". И да није случајно кошуља имала своју нарочиту марку, неби је ни нашли.

„Шобота" је родом из Шапца; има до 19 година. Тако млад а толико неваљао! Црномањаст је, добро развијен и потпуно здрав.

* * *

ПОТЕРА.

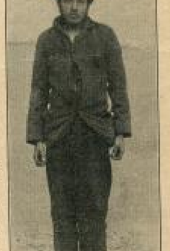

Лазар Крстић, опасан лопов и коцкар, чију смо слику донели и у 10. броју нашега листа од ове године, — ухваћен је 25. априла тек. год. по истој слици у Шапцу. Као препреден, смео и предузимљив, он је приликом спровода побегао испред спроводника. Овако дрзак лопов и коцкар, ово је бегство извео са извесним рачуном, јер смера да опет удари својим старим трагом: крађу и варање.

Па кад је већ такав случај, да се он сада, по несрећи, налази у слободи, онда молимо све власти, да га — ако га ухвате — одмах сликају у већем формату, и да нам ту слику пошаљу на употребу. Њега треба спровести начелству округа подринског с позивом на Бр. 6920, или Управи града Београда с позивом на Бр. 9882.

Имамо о овоме Лазару још и ово да напоменемо. Он је у неку руку као и Никола Милојевић. Врло је вешт у стварању извесних планова за крађе и преваре. Уме вешто да се претвара. Час се каје; час се решава на самоубиство, а час опет плаче као мало дете. Ал све то он чини са планом, да одстрани од себе јачу пажњу власти, те да може у даноме случају извршити свој смер: да се ослободи затвора и да поново одпочне оно, што је пре затвора био прекинуо. За то је он и опаснији од других његових браћа по — занату.

Тодор Николић, звани „Шаренгаћа," кожар и ћурчар, оптужен је за прављење и протурање лажног новца, код начелства округа крушевачког. Поменуто начелство актом № 4662. моли све полицијске власти, да Тодора пронађу и њему стражарно спроведу. Он је средњег стаса, очију граорастих, косе црне, проседе, а тако исто браде и бркова; у оделу је од шајка. Пронађени Тодор може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 9661.

Милосав Вилотић — Петровић, родом из села Бровића, среза посавског округа ваљевског; велнер по занимању; има 32—33 године. Окривљен је, што је у селу Пироману поменутог среза нанео тешку телесну повреду тела Богдану Јовановићу, из Лончаника па побегао. Наређује се тражење. Нађеног треба спровести начелнику среском с позивом на Бр. 1358. или начелству округа ваљевског с позивом на Бр. 2229. или Управи града Београда с позивом на Бр. 9627.

Сава Рајић, бунарџија, родом из Црне Горе, од стране јагодинског првостепеног суда стављен је под суд и у притвор због извесне његове кривице. Не зна се где се сада Сава налази, па за то поменути суд депешом Бр. 8553. моли све полицијске власти, да га потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Сава се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 9637.

Начелник ср. драгачевског депешом од 23. априла тек. год. јавља ово: Ноћу између 15. и 16. тек. мес. непознати лопови из пашњака пок. Јоваћа Алексића из Трешњевице, украли су једну кобилу, длаке доратасте, високу 145 сантимет., без икаквих роваша. Иста има до 6 год. Моле се власти да лопове са покрађом потраже, па нађене мени спроведу". Пронађени могу се спровести и управи гр. Београда с позивом на бр. 9751.

Велимир Пантић, из Карана, који је пресудом ужичког првостеп. суда осуђен на четири године робије због опасне крађе, 26. априла тек. год. побегао је из затвора судског. Велимир има 21 год., средњег је стаса, дежмекаст, има танке црне бркове. Наређује се живо тражење. Пронађеног треба спровести начелнику окр. ужичког с позивом на бр. 5220 или управи гр. Беогр. на бр. 9968.

Владимир Вајкић, надничар, пресудом јагодинског првостепеног суда, осуђен је на 10 дана затвора због лаке повреде тела. Управа гр. Београда актом бр. 9267 тражи Владимира ради издржања овога затвора.

Тодор Димитријевић звани **„мачак"** из Власотинаца, који је решењем начелника среза лесковачког, стављен под истрагу и у притвор због опасне крађе, — побегао је пре но што му је ово решење саопштено. Он има 40. год., средњег је раста, црномањаст, у оделу је сукненом. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести начелнику среза лесковачког с позивом на Бр. 5779. или Управи града Београда на Бр. 10.024.

Ранко Н., калфа кројачки, украо је од Стевана Глишића, кројача у Обреновцу, код кога је био у служби: нов црни прслук и нову четку за гланцовање обуће, маказе № 8, чарапе женске, своју исправу и 10 динара у новцу, па побегао пут Београда. Ранко је родом из Књажевца, има 16 год., омален, црномањаст, ћосав, у црном оделу, црном шеширу и ципелама. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести начелнику среза посавског окр. подунавског с позивом на Бр. 3999. или Управи града Београда на Бр. 9905.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Молимо све полицијске власти, које хоће да слишају за наш лист поједине лопове, коцкаре, варалице и т. д., да то чине само у попрсју (бруст-билд) јер се тиме јаче распознају црте лица па и поједине белеге, ако их дотично лице буде имало.

До 15 тек. мес. последњи је рок обрачуна за „Полицајца". Непродате књиге, а до тог дана невраћене, уредништво не прима. Молимо наше пријатеље — повереннике, да обрачуне и непродате књиге одмах пошљу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 20. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 9. МАЈА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 6 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијско односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

(НАСТАВАК)

е) *Прикривање болести.*

Већ је раније било говора о томе, да продавци не приказују своје коње купцима, кад им се болест може јасно да запази. А сада је на реду да се говори о томе, како се те болести прикривају и маскирају, те да их купци не опазе. Таква се маскирања понајчешће дешавају на великим коњским вашарима, где се често може „јевтино“ да купи „леп“ коњ од каквог странца, али који уз то има и велику мâну.

Понајчешће се у томе смислу прикривају и маскирају мâне на бутинама и копитама коњским, и то тиме, што се коњ „раздражи“ ударцима бича, мамузањем, и што се на вештачки начин нагиње, да главу држи високо и усправно. То се обично практикује на каквој мекањој земљи или песку, те тако мâне за неко време нестане, а купац на тај начин преплати непрођеног коња, и тиме само себе оштети.

Од тога је још опасније тако звано „анестезирање“ коња. Копита коњска, услед њеног компликованог састава и великог штрапаца, изложена је разним болестима, које поступно напредују, и које су неизлечиве. То не бива услед тога, што копита изгуби свој облик, или што нема довољно снаге за отпор, већ само за то, што постане толико осетљива и болећива, да коњ једва може да иде. Па како у копити има само нерви за осећање, а не и оних за кретање, то продавци, да би таку болест код коња прикрили, просеку те нерве и један део њихов уклоне, те онда на тај начин привидно изгледа, да је болест отклоњена, јер коњ онда опет може неко време да гази онако исто, као и кад је сасвим здрав. По себи се разуме, да коњ и даље има раније болове, само што их услед тога моментално не осећа, али се доцније ти болови увећају, коњ их почне опет осећати, те постаје за кратко време потпуно неспособан. Да ли у томе има какве преваре, то се може закључити из тога, ако се коњу подигне нога, па се онда иглом боде по копити. Ако коњ услед тога постане немиран и осетљив, знак је да је болестан. Но ако коњ остане миран и покаже се неосетљив, онда је знак, да је „анестезиран“. Осим наведенога, служе се продавци у обмањивању и такозваним „печењем језика“. Коње, којима је језик увек напољу, нико радо не купује, јер сем што су ружни, показују тиме, да су болесни, било на плућима или у мозгу. Да би, дакле, продавци томе доскочили, они пеку коњу језик врућим гвожђем све дотле, докле га не увуче. Какво дејство тај начин има, то није јасно. Само се зна, да коњ после таке операције неколико дана не пружа свој језик напоље.

Веома се опасна превара састоји и у томе, што се оно слузење у носу коњском вештачки прикрива. Свако прекомерно слузење у носу, знак је опаке болести. Кад коњ има јак катар, травницу, ширење џигерице и т. д., то се може одмах познати по прекомерном слузењу и балењу коња. То зна и сваки лаик, па зато извесно и неће купити такога коња, који много слузи и бâли; јер, да то слузење и балење није штетно и прелазне природе, зацело не би продавац баш ту случајну појаву употребио за продају коња. Да би продавци и такој болести коња доскочили, они узму приличну количину вате, па је ућушкају у нос коњу што је могуће више. На тај начин остане то слузење и балење код коња за неко време неопажено. То траје, дакле, само неко кратко време и само онда, ако прекомерни слȗз и бâле излазе само из једне ноздрве, јер коњ дише кроз нос, а не кроз уста, па би се морао угушити, кад би му се обе ноздрве запушиле.

Кад се, дакле, узме у оцену, колико су горепоменуте болести опасне, и какве заразе од њих могу да пронађу, онда ваља знати, да су и преваре прикривањем могу и други коњи да заразе, и на тај начин сасвим да пропадну. Па и на самог човека може тако зараза да пређе, само ако се не уме довољно да чува, и ако није вешт у познавању коњских болести.

Ако су бâле, или каква сумњива жлезда у коња опасне зато, што су заразне, онда је живинче, које таку болест има, опасно и по самога човека и његову имовину. Особито онда, ако се незна да коњ таку болест има, или се слабо о томе води рачуна. Коњи, који имају колеричну болест нису толико осетљиви на извесним местима, као што су здрави. Они уздрхте одмах, чим ко покуша да им свој прст у уво метне. Исто тако дигну одмах ногу, кад им ко стане на горњи део копите. Коњи пак, који имају колеричну болест, трпе то сасвим мирно.

Пошто су та средства у опште исто тако позната, као и опасност од колеричних болести коња, то онда не треба нико, ко себи хоће доброг и здравог коња да купи, да пропусти, а да том приликом не покуша, да увуче свој прст коњу у уво, или да му стане на горњи део копите. Ако коњ нема таких осећаја, онда треба знати, да продавци и томе уму да доскоче тиме, што мажу уши коњске веома јаком и оштром машћу. Тиме постаје додуше само ушна дупља осетљива, али живинче не трпи да се ко ове дотакне, па зато се на поменути начин жељени успех обично и постизава. Да би пак горњи део копите постао осетљив, то продавци имају у приправности на врху од ципеле иглу, или какав шиљат ексер, па кад купац хоће да опроба осетљивост коња на томе месту, и смера да му то место ногом притисне, онда га купац у моменту предухитри и убоде коња оном иглом или ексером, те коњ хоћел' нећел' услед бола постане немиран и подигне ногу. Купац кад то види умири се и буде потпуно задовољан, а доцније тек увиди, да је подло преварен.

д) *О употреби помагача.*

И највештији трговац или продавац коња, не може сâм у томе послу много да учини. Он, у самој ствари, може једино помоћу својих људи у томе да успе. Најинтимнији његов поверник, који је посвећен у све мурафетлуке свога господара, као и онај последњи његов момак у штали, могу му у томе бити од велике користи, али богме могу доста и нашкодити. С тога ваља знати, да сваки вешт и препреден продавац не жали ни труда ни времена, само да своје људе у томе послу онако обучи, како ће му они моћи корисно да послуже. Од њих је већ и само то довољно, да шталу, и оно што се у њој налази, држе у потпуном реду, да коње увек показују купцима са њихове најбоље стране, и да сваки од њих оно чини, што би и њихов господар чинио, само да није заузет од стране купца. Зато се они на мах тако поделе, да код сваког коња, на кога би купац због квалитета при улазу у шталу могао око бацити, а који иначе има извесне хрђаве особине, стане по један од њих, који их одатле неопажено уклања. Један од њих вода бригу о томе, да се коњ умири и да не зазире, други се опет труди, да другог коња са угнутим леђима исправи, трећи, четврти и пети спречава опет каквог коња да не копа ногама, да се не рита, а шести милује иласка некоме коњу, само да купац при прегледу не опази његове хрђаве навике и т. д. На тај начин испада прва посета купчева увек сјајно.

За приказивање и вођење коња има сваки продавац своје нарочите људе. Он сам не ради при том послу ово коња ништа, већ само посматра и цени купца. Он га испиткива, прича му и обећава златне куле, — а код коња стоји дотични његов „прелни" момак. — Трговац и његови момци разуму се међу собом у таким пословима нарочитим лоповским говором, који они само разуму и који има своје нарочито значење. Тако н. пр. ако трговац рекне момку: „Доведите вранца овамо онаквог, какав је", то значи: „Купац незна да вранац има сипњу, зато га изведите напоље и нејашите га нагло и т. д. —

Исти споразум постоји увек и између јахача и онога што бичем коња гони, јер овај представља посредника између продавца и јахача. Ако н. пр. купац изјави, да је приметио, да коњ радо к' зиду јури, онда продавац одмах доставља то оном момку, што бичем коња гони, а овај се опет споразуме са јахачем, те онда обојица, онај бичем, а овај мамузама присиле коња, да заузме сасвим други правац, и да се од зида уклања. Наравна ствар да тај споразум између њих бива на њиховом нарочитом језику, који нико други, а камо ли купац може да разуме.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак)

е. Уверења потребна код војених власти:

Суду општине ужичке.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам стања сиротног, да немам никаква ни кретна ни некретна имања, да сам стар 61 годину, да сам за рад неспособан, да ми је син Петар Молеровић калфа браварски једини ранитељ, и да ми други син Филип од пре девет година живи одвојено од мене, и на моје издржавање ништа не даје.

5. Јуна 1897. год.
Ужице.

Јанко Молеровић
бив. бакалин.

Подписани јамчимо и тврдимо, за све наводе у молби, а и то, да је Петар дојиста ранитељ свога старог оца Јанка, коме је сада 61 година старости, и да је други син Филип од њега одвојен већ 9 година и о њему се ништа не стара.

с. р. Марко Малетић трг.
с. р. Петар Тајсић опанчар.
Оверава судија:
М. Петровић.

(На полеђини):

№ 574.

Издати молиоцу тражено уверење по наплати таксе.

5. Јуна 1898. год.
Ужице.

Председник суда:
С. Станишић.
Чланови:
М. Петровић.
Сава Минић.

Увера.

Суд општине ужичке према прибављеним доказима, уверава сваку власт, да је Јанко Молеровић бивши овдашњи бакалин, стар 61 годину, стања по све сиротног, пошто нема никаква ни кретна ни некретна имања, да је за рад неспособан; да му је син Петар Молеровић калфа браварски једини ранитељ и да му други син Филип од пре 9 година живи одвојено од њега и не води никакво старање о њему.

Ову уверу издаје суд Јанку на његов захтев, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине ужичке 6. Јуна 1897. год. № 574 у Ужицу.

Председ суда:
С. Станишић с. р.

Писар:
М. Обрадовић.

(М. П.)

NB. Следује потврђење код полиц. власти.

Рађено у суду општине смедеревске 16. августа 1897. г.

Дође суду Кристина, удова Павла Станковића бив. ужара овд., па изјави:

Молим суд да ми изда уверење о томе: Да сам ја рођена мати Драгољуба Станковића, који је стар 17 год., да је исти нежењен, да је владања доброг, да је српски поданик и да му ја одобравам да ступи у подофицирску школу и тамо да одслужи по прописима закони рок, с тим, да се ја обвезујем, накнадити сваку штету држави, коју он, служећи буде учинио.

Кристина Станковић с. р.

Ми доле подписани јамчимо, да је Драгољуб Стевановић доиста син Кристине уд. Павла Станковића, да је нежењен, стар 17 год. и српски поданик.

Јента Сотировић месар.
Марјан Мирчевић бакалин.
Оверава, члан суда:
П. Вукојевић.

(На полеђини):

№ 5892.

Издати тражено уверење по наплати таксе.

16. Августа 1897. год.
Смедерево.

Председник:
М. Петровић.
Чланови:
П. Вукојевић.
Р. Поповић.

Увера.

Суд општине смедеревске на основу прибављених доказа, уверава сваку власт, да је Кристина, удова Павла Станковића бив. овд. ужара, рођена мати Драгољуба Станковић, који је нежењен, стар 17 година, српски поданик. Да је на протоколу код овога суда под данашњим одобрила своме сину Драгољубу, да може ступити у војну подофицирску школу, и тамо одслужити прописни закони рок, с том обавезом, да ће, она накнадити држави сваку штету, коју би Драгољуб учинио служећи у законом року.

Ову уверу издаје суд Кристини на њен захтев, пошто је такса у два динара наплаћена.

Од суда општине смедеревске 16. Августа 1897. године № 5892 у Смедереву.

Председник суда:
М. Петровић с. р.

Писар:
А. Поповић.

(М. П.)

NB. Следује овера полиц. власти.

Суду општине паланачке.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам стања сиротног, да немам никаква кретна ни некретна имања, но да живим једино од моје зараде као опанчарски радник, да имам на издржавању матер стару 64 године и за рад неспособну и да сам јој првенац и јединац.

4. Априла 1897. год.
Паланка.

Коста Матејевић
радник опанчарски.

(На полеђини):

№ 852.

Пошто је и сам суд уверен о свима наводима изложеним у овој молби, то издати молиоцу тражено уверење по наплати таксе.

4. Априла 1897. год.
Паланка.

Председник суда:
П. Милојевић.
Чланови:
М. Ристић.
П. Петровић.

Увера.

Суд општине паланачке по своме личном знању и уверењу, уверава сваку државну власт, да је Коста Матијевић радник опанчарски, стања по све сиротног, јер нема никаква ни кретна ни некретна имања. На издржавању, као ранитељ, има матер Роксанду, стару 64 године, за рад по све неспособну, којој је он првенац и јединац.

Ову уверу издаје му суд на захтев пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине паланачке 4. Априла 1897. год. № 752
у Паланци. Председник суда:
Писар: (М. П.) П. Милојевић с. р.
М. Тирић.

NB. Следује овера полиц. власти.

Суду општине пожаревачке.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам син Петра Милетића овд. кројача и жене му Милеве, да сам стар 20 година, и да у овој општини живим од пре 15 година.

Ово уверење ми је потребно с тога, што хоћу да се пријавим војеној власти, ради одслужења свога рока у сталном кадру.

15. Марта 1897. год. Благоје Милетић
Пожаревац. типограф.

(На полеђини):

№ 741.

Као што се из пописне књиге Б. види, наводи молиочеви истинити су. Зато му издати тражено уверење.

15. Марта 1897. год. Председник суда:
Пожаревац. А. Павловић.
Чланови:
М. Адамовић.
С. Јосимовић.

Увера.

Суд општине града Пожаревца уверава сваку државну власт, да је Благоје Милетић типограф, син Петра Милетића кројача и жене му Милеве, који су се са својим сином Петром као дететом, доселили у овдашњу варош још пре петнаест година, од кога времена па све до сада непрестано овде живе као стални становници.

По пописној књизи Б. Благоје сада навршује 20 година живота.

Ову уверу издаје му суд на захтев пошто је прописну таксу у 2 динара платио.

Од суда општине града Пожаревца 15. Марта 1897. год.
№ 741. Пожаревац. Председник суда:
Писар: А. Павловић,
П. Марковић.

(наставиће се)

ОБЈАСНЕЊЕ ЗАДАТКА.

На наше питање у 17. броју нашега листа од 18. априла тек. год. стигли су уредништву небројени одговори. Између тих одговора има их већином правилних, али се по форми и по схватању законских прописа битно разликују. Да би и они, који нису узели учешћа у овоме задатку, имали појам: где је неправилност поменуте пресуде, шта јој оскудева па да буде правилна и законита, ми ћемо овде изнети кратку садржину свега онога, што таква једна пресуда треба да има, па да се може сматрати као правилна, потпуна и законита.

Из пресуде и целе радње, изнете у поменутом броју нашега листа, види се ток оних казнимих дела, која су у једно и исто време противу окривљеног Марка образовале три самостално учињене кривице. Према томе, те три кривице, разуме се, да се налазе у реалноме стицају, и по томе, пресуда би морала овако гласити:

Пресуда.

Марко Урошевић из Н. окривљен је, што је 25. Марта тек. год. у кафани код „Слоге" говорио: како је власт ср. Н. неваљала; како су јој све наредбе незаконите... Даље, хулио је веру и исмејавао наше црквене обичаје. И најзад, сео је за сто у поменутој механи и картао се на новац, што је све ово доказано испитаним сведоцима и његовим сопственим признањем — §. 34. и 35. полиц. уредбе.

Према овоме, Марко је у једно и исто време створио себи три самосталне кривице, које се по § 323. крив. закона налазе у стицају.

За ова дела, Марку се има одмерити казна по наложеним законским прописима, и то:

1). За дело опорочавања наредаба и поступака власти по §. 359. тач. 3. крив закона;

2.) за дело хулења вере и наших црквених обичаја по тач. 1. §. 365. ист. закона; и

3.) за дело картања на новац по §. 361. поменут. закона.

С тога, а на основу наведеног и §. 323. крив. закона, с погледом још и на §§. 15. и 16. полиц. уредбе и чл. 87. а. закона о таксама — Начелник среза Н. као надлежан по §. 10. полиц. уредбе

Пресуђује:

Да се окривљени Марко за сва три окривљена дела казни са 20 дана затвора о своме трошку без рада, и да плати завиђај ове кривице два динара у маркама, као и сведоцима на име дангубе по 2 динара.

Ову пресуду саопштити окрив. Марку и одмах је над њим извршити.

Бр. . . . Начелн. среск.:
. . . Априла 189.. Н. Н.
у Н. Кметови:
Деловођа, писар: Н. Н.
Н. Н. Н. Н.

Правилно су схватили и одговорили ова господа: Марко Гавриловић, званичник министар. грађевина; Об. Јов. Стајић, практикант ср. крагујевачког; Божа В. Јованчевић, практикант среза моравичког; М. Н. Милојевић, писар општ. М. сугубинске; Петар Човић, писар општ. богатићске, ср. мачванског; М. Стефановић, практикант ср. љубићског; Божа Марковић практикант ср. ресавског; Милан Митровић писар општ. В. дреновачке ср. трстеничког; Милорад Тутумџић, практикант ср. грочанског и Драгомир Б. Костић, практикант ср. лепеничког.

Сем овога што су ова господа правилно схватили: шта је у опште све оскудевало поменутој пресуди (ма да је требало ценити, да ли је окрив. Марко доброг или рђавог владања, што би му по §. 38. полиц. уредбе служило на терет или олакшицу) ми са задовољством констатујемо факт, да наш полицијски и општински подмладак, живо прати све оно, што засеца у опсег његовога рада. Ми смо баш и хтели овим задацима, да изазовемо мисаоне људе на рад, и да их тргнемо из оне летаргије у којој су били запали. Само тако, моћи ће се много учинити, те да послови полицијски крену живљим и напреднијим путем.

Уредништво
„Полицијског Гласника".

РЕДАК СЛУЧАЈ.

Адвокат С. у име својих властодаваца, тужио је иследној власти Т. кафеџију за кривоклетство. Тужбу је оснивао у главноме на овим разлозима: а) што се, вели, тужени Т. криво заклео у спору М. Ј. који је противу њега вођен за наплату дуга у 2164·15 динара са 6% интереса; и б.) што је то своје кривоклетство утврдио тиме, што је пред два сведока признао, да горњу суму, која потиче од куповине и продаје вина, дугује његовим властодавцима, па се ипак заклео да ову суму не дугује. Дело је казнимо по §. 266. крив. закона. Тражио је, да се исто иследи а за тим у смислу §. 158. крив. суд. поступка кривац спроведе суду на осуду. Таксу не полаже, пошто се оваква дела извиђају по званичној дужности...

Тако је, у главноме, претстављено у тужби адвоката С.

Иследна власт узела је у расматрање ово дело. Проучив свестрано основ тужбе; односе у којима је тужени према тужиоцима стајао, т. ј. да ли је тужени исто извршио у својству *трговца* према *трговцима* и да ли се, према вредности тражбине, може дуг, дакле и постојање дела, сведоцима доказивати, па је донела ово своје решење:

I.

Г. С. адвокат а пуномоћник г. М. Ј. трговца овд. тужбом својом од 17. фебруара т. год. претставио је иследној власти овога кварта, како се Т. бивши кафеџија, у грађанском спору са његовим властодавцима, због дуга у 2164·15 дин., који је проистекао из куповине и продаје вина — криво, лажно заклео код првостепеног беогр. тргов. суда, да ову суму не дугује његовим властодавцима, па се за доказ својих навода и на сведоке позвао, који ће утврдити, да тужени дугује његовим властодавцима горе-именовану суму.

Разлози:

Према §. 242. грађ. суд. пост., никаква тражбина, које вредност прелази 200 динара, не може се сведоцима доказивати, сем тражбина, које произлазе из чисто трговачких послова — §. 75. трг. зак.

У овом случају пуномоћник прив. тужилаца, нарочито истиче: да ово потраживање његових властодаваца од туженог Т. у суми од 2164 дин. и 15 п. дин. проистиче *од куповине и продаје вина* те да се према томе може ова тражбина и сведоцима доказивати и ако прелази вредност 200 динара, пошто произилази из чисто трговачког посла.

Нашим трговачким законом није прецизирано, шта се има сматрати као трговачки посао, нити су ти послови побројани поименично, с тога се критеријум за квалификовање послова — дела, као трговачких има надлежна власт придржавати начела, која веју кроз теорију модерног трговачког права.

Према наведеноме, иследна власт овога кварта, у овом конкретном случају, куповину и продају, из које проистиче ово потраживање прив. тужиоца како он представља, не сматра као чист *трговачки посао*, пошто иста није закључена између трговаца, већ с једне стране између *трговца* а с друге стране *нетрговца* туженог Т. бив. кафеџије.

Овај би се посао могао сматрати као *полу-трговачки посао*, а за тражбине који произилазе из овакве врсте послова, а прелазе вредност 200 динара, сведоци се могу употребљавати као доказно средство, пошто се у §. 75. трг, зак. изрично вели: да се сведоци, као доказно средство, *без обзира* на вредност тражбине, могу употребљавати у чисто трговачким пословима.

Са изложенога кварт се не може упуштати у испитивање сведока по овом делу, што би се такав рад противио јавном поретку у интересу кога су ови земаљски прописи и доносени.

Како пак пуномоћник прив. тужилаца није поднео никакве друге доказе, којима би се утврђивало постојање дела кривоклетства и да је учинилац истог тужени Т. бив. кафец., то иследна власт са наведеног, а на основу §. 29. тачк. 1. и 2. крив. суд. пост.

Решава:

да се свака даља кривична процедура по овоме предмету, према Т. бив. кафец., прекине и предмет као свршен у архив остави, кад ово решење постане извршно.

Решење ово саопштити интересованим странама па даље шта треба урадити.

Решено 21. Марта 1898. год. у Београду, у кварту палилулском.

Иследник
Старешина кв. палилуског,
члан:
М. П. Ђорђевић.

Деловођа, писар:
М. А. Протић.

II.

Првостеп. суду за вар. Београд.

Под 17. фебруаром тек. год. поднео сам кварту палилулском кривичну тужбу противу Т. бив. каф. овд. за кривоклетство, учињено у спору мојих властодаваца г. М. Ј. трг. овд. противу Т. за дуг од продатог му вина.

За доказ да се Т. криво заклео, позвао сам се на сведоке: П. Т. и Ф. Б. овд. пред којима је Т. признао, да дугује мојим властодавцима 2164·15 динара од купљеног вина, а кварт место да отвори кривичну истрагу, он тек под 13. тек. мес. Бр. 1662, без да је сведоке или ма кога по овоме делу саслушао, прекида истрагу својим решењем, које ми је јуче саопштено.

Оваква радња кварта неправилна је у томе, што је кварт претходно требао да испита сведоке и онда да цени, да ли има дела кривоклетства и да даље по закону поступи. Он у место тога прекида истрагу.

Прекидати истрагу значи, да је ову отпочео ислеђивати, па је нашао да дело не постоји, и за то га прекида, али неотпочињати никакву истрагу, а ову прекинути — нема никаквог смисла.

Кварт, кад је хтео тако радити, могао је донети решење: — да се не отпочиње никаква истрага из разлога, које он налази да постоје.

Дакле, у овоме је једна врло велика неправилност у доношењу напред поменутог решења, које као таково никако неби требало да остане.

Но какве разлоге наводи кварт за то своје решење?

Позива се на §. 242. грађ. пост. по коме се сведоцима дуг не може доказивати, па одмах мало за тим навео је и §. 75. трг. зак. Баш кад би прочитао пажљиво тужбу, увидео би, да овај дуг произилази од куповине и продаје вина, а то је трговачки посао, и као такав може се по пом. §. 75. трг. зак. доказивати сведоцима.

Међутим, кварт погрешно узима да продаја и куповина вина није трговачки посао и то за то, што је Т. кафеџија, он се по мишљењу кварта сматра за нетрговца, и пошто је овде сам мој властодавац трговац, онда је закључен посао између њих о продаји и куповини вина *„полутрговачки посао“* !?

Овако резоновање кварта ја сам у стању разумети — да продаја и куповина вина између кафеџија који купују вино у цељи препродаје, није трговачки посао —?!!

На против то је тек прави трговачки посао.

Ово не би било само онда, кад би какав не трговац купио вино за своју личну потребу а не и кафеџија који купује у цељи препродаје.

Према наведеноме, жалим се томе суду на горње решење кварта, и молим га да исто као противно закону поништи.

Таксу у 2 динара полажем.

31. Марта 1898. год. С . . . .
Београд. адвокат.

По овој жалби првостепени суд за вар. Београд, расмотрио је акта и решење иследна власти, па је исто, као на закону основано, *одобрио*.

Редак је случај кривице *ове* природе. Износимо овај рад иследне власти, да послужи као углед и осталим иследницима, ако би се овакав случај појавио.

ЈЕ ЛИ РАЗБОЈНИК?

Има тренутака у животу човечијем, у којима он заборавља на себе, на Бога, па и на све, што му је драго и мило. Ти су тренуци горки и очајни. Они потресају душу а мраче свест...

Да испричамо један такав тренутак...

У селу Н. округа П. бесни глад. Прошле неродице и поплаве сатрле су овај лепи крај, уништиле толико срећних и задовољних породица.

Између свију сељана, по најнесрећнији беше Костадин, човек добар, питом и у свакоме погледу одличан грађанин. Имао је петоро деце, све, што оно веле „једно другом до ушију“. Петоро деце а ни кришке хлеба у кући!...., Петоро малих црвића, а нема чиме да их исхрани. Зар то није тренутак, кад боли потресају душу, кад се мрачи свест?...

Па, онда, он је њима био и отац и мајка. Он их је свлачио и облачио; он их је умивао, прао, чешљао. Једном речи, они су око њега свили своје мале ручице и гукаху као оно голубићи, слатко, заносно: тата, тата...

И данас, згрчени крај њега поред огњишта, украј утуљене ватре, они га гледаху тужно, готово очајно... Други је дан, како нису хлеба окусили... Бледи, увели, упалих очију, они у страху муцаху: тата, гладни смо... А он, јадник, блене у њих оним погледом, који те испуњује страхом и ужасом... Мислиш, е је то поглед једног суманутог човека.

И он се стресе... И ако је напољу леп јесењи дан, кроз његово тело струји нека зимогрозна хладноћа.... Помогао би али — не може. Где год је тражио хлеба — одбише га. Нема шта више ни да прода. Пре десет дана продао је последње бакраче и купио — хлеба. Шта ће. Нема ни рада, а радио би и дан и ноћ, не за себе, већ за своју сирочад. Ето, јуче, тражио је код механџије, да му цео дан ради само за један — хлеб, па — ништа... Стресе се и блене у своју јадну децу.... На једаред поглед му паде на секиру, која је поред врата стајала. Њено сечиво белесаше се из далека, а беше окренуто према њему... Обузе га мрачна, дивља мисао... Уклони ручице дечије са свога колена и готово посрћући пође вратима...

Љубимче његово, мала Мара, протепа у тај мах благим гласом:

— Не иди тата, нисам више гладна...

И он стаде... Изгледаше, као да се пренуо из каквог тешког сна... Глава му је још горела... Пође опет деци и поче их гледати тужним погледом...

Најзад рече:

— Децо, седите ту, сад ћу вам хлеба донети...

Он је дакле смислио нешто. Од куд на један мах та промена, то поуздање у њему? Деца усклакнуше од радости... Он изађе напоље... До њега допираше јасни гласић мале Маре: тата, врати се брзо...

Ишао је кроз село као — пијан. У његовој глави ројише се на измене разноликe мисли... Ноге му клецаху, а очи му блуђаху некуда у даљину... Пред њим је последња кућа у селу. Озго са брдашца пиркао је бла̂г поветарац, па му је хладио зажарене образе, који горијаху као у грозници... Најзад стаде... Ухвати се грчевито за ограду једне авлије и хукаше дубоко и тешко.

У једаред прибра сву своју снагу и викну:

— Милоје!...

Из куће чу̂ одзив: ту сам, и на прагу кућњем јави се човек блед и упалих очију...

— Ко си?

— Ја сам, Костадин...

— Ене, а шта ћеш?

— Имаш лечка проје?... Деца ми... и сузе га загушише.

— Проје?... Ни трунке... Баш сам сада последњу кришку потрошио.

— Ах, уздахну бедни Костадин, а ја сам мислио... Збогом. И он оде погнуте главе... Куда? Ни са̂м није знао.

Ишао је дуго без циља, без икаквог задатка. Пред његовим очима лебдиле су слике његове деце. Чу̂, као да је тик њега самог, тужни глас његове мале Маре: не иди тата, нисам више гладна!... То га прожма тешким болом и очајањем.... Пре̂ну се на један мах... Поче ослушкивати.... Чу̂ бат коња.... Окрете се... Погледа никуда у даљину... Према себи угледа човека, који вођаше за узду коња.

(Види опис слике на страни 7-ој, у рубрици „Из полицијског албума“ а под насловом: „Разбојници са својим јатацима“).

Овај човек, у лепом, чистом сукненом оделу, носио је о врату шарену, прtену торбу. Ишао је лагано и певуцао.

Костадин га пажљиво посматраше. Његов је поглед пао на торбу. Неки тајни инстинкт казиваше му: да у тој торби има — хлеба. Јес, он је то мислио, веровао. Он је тврдо држао, да је то једини спас његовој деци. Кришка хлеба, проје, све једно, он ће моћи њиме заложити своју децу за данас. А сутра? Како Бог да̂. Видеће, промислиће. Можда ће добити и ра̂да ма где. Оставиће децу где год, па ће радити и дан и ноћ. Валда ће се у селу за који дан смиловати на њих каква добра, Божија душа. Тако је мислио. Човек са коњем дође према њему. Костадин му полако приђе.

— Помоз' Бог брате.

— Бог ти добро дао, одговори путник.

— Ако Бог да̂?

— У својту...

— А шта носиш у торби?

— Погачу. Знаш, адет...

— Дај ми ту погачу.

Путник упре у њега оштар поглед.

Костадин крочи ближе. Поче говорити, а глас му дрхташе.

— Молим те, брате, као што се Бог моли, дај ми ту погачу... Нужда... деца...

— Иди с милим Богом!... Што треба у кућу, у цркву се не даје...

— Ама, чуј!.... Од јуче ми деца нису ништа окусила.... Севап је... Божији су то створови...

— Не дам!

— Бар половину...

— Не дам...

Костадину удари пламен у образе. То беше онај тренутак, кад се душа потреса а свест мркне...

— Не даш? грмну страшним, храпавим гласом.

Путник устукну натраг.

— Не даш? понављаше Костадин узбуђено.

— Не дам... муцаше узневерено путник.

— Е, даћеш! Тако ми живога Бога, даћеш! И он јурну на њега. Зграби га снажно рукама за гушу и рикаше као рањен лав:

— Даћеш, е, сад ћеш дати!...

— Пусти ме... угуших се...

— Погачу, дај погачу!... И Костадин једном руком трже торбу. Врпца се одкиде. Он је имао у рукама што је желео...

У тај мах појавише се на домаку два човека. Они су цео овај призор гледали... Костадин пусти путника. Изгледаше, као да му је грдан терет са груди пао...

— Ово је сад моје! викну, па као сумахнут појури правцем у село...

Путник посрте и паде...

Судила му је порота. Сведоцима је утврђено постојање дела. Порота је имала да изрече још своје: крив или није.

Он је, сиромах, стајао пред судом блед, потресен, смрвљен. Није му стало до себе, јер је доста препатио, али деца... шта ће с њима бити?

Адвокат — његов бранилац — одлично га је бранио. Он је, поред осталога и ово казао:

— Окривљени Костадин, доиста је учинио казнимо дело. Ал' он није ишао на то, да човека на путу убије, већ само да му узме погачу...

Костадин се трже. Погледа некако чудновато у свога браниоца, ал' у томе погледу беше неке одлучности, неког прекора, па рече постојаним гласом:

— Убио би га к'о пашче, само да ми није дао погачу...

Адвокат му упаде уреч:

— Ал' ти ниси имао оружја при себи...

— Ја бих га рукама задавио...

— Дакле си био решен? упита председник, готово дршћућим гласом...

— На све, рече Костадин.

И поротници изрекоше оно кобно: *крив је*...

...Пресуда му је саопштена... Дело је казнимо по § 240. с погледом на § 242. крив. закона. Дакле — разбојник?... Дакле — на смрт?... Тако је. Дело је сведоцима доказано, па онда и са̂м је признао своју решимост... И он бле̂не у судије... Изгледа, као да не разуме оно, што му они говоре... У један мах се чак и насмејао... Ал' то беше смех леден, страшан, смех једног несрећног оца, једног смрвљеног срца.

Такав је закон. На једном се месту вели: (§ 242. крив. закона) *и онај, који је с разбојничком намером постојећу опасну претњу или силу противу лица употребио, да се казни као разбојник, ма* **да није ништа отео или однео...** а та је казна — *смрт*...

Виши суд поништио је ову пресуду. Он је у одбрани осуђенога видео *праве побуде*; прозрео је у његову душу; ушао се у његов мозак. Видео је, да је то дело једног очајног тренутка, без крајњих намера, јер је било изазвато потресом душе, помрчајем свести, очајањем, да деци својој помогне. И суд је виши право нашао. Костадин је доиста извршио разбојништво, па ипак није био — *разбојник*.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Јанићије Миловановић, лопов. Има зликоваца разних врсти. Има их, који чине злочина дела по инстикту; има их којима је украсти туђу ствар врло лак и обичан посао, а има их, које је тренутна нужда на злочинно дело навела. У ове последње не долази овај Јанићије. Он је лопов од „заната“. Њему је крађа за срце прирасла. По занимању је био слуга, т. је. по привидноме занимању, а у ствари је лопов, и тешко оној кући у коју он дође. Родом је из Лисине среза студеничког. Има око 26 год. Раста је средњег. У опште плав и сунољан... Има једну женску и са њоме је изродио двоје — ванбрачне деце...

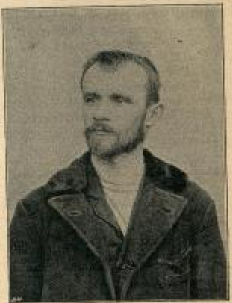

Последње је његово злочинно дело ово: Ноћу, између 23. и 24. фебруара тек. год. попео се на таван кафане „Параносовог Хана“, где је Коста Ђурић, трговац на Сави, оставио свој лук до близу 500 кила... Јанићије мирно али одважно поче скидати лук, као да га је тамо својом руком оставио. Но беше у своме „послу“ изненађен, јер га ухватише на самоме делу... Пошто му је кривица потпуно ислеђена, спроведен је на суђење првост. суду за вар. Београд, који га је пресудом својом од 14. Априла тек. год. Бр. 8337, осудио — на једну годину затвора.

Да је Јанићије само ово дело извршио ни по јада, ал' он је у опште познат као неваљао и склон на — подобна дела. Не може бити претпоставке, да је крађу извршио само за то, да своју децу исхрани. Он је то учинио у цељи свога личног користољубља, јер га цела „Сава“ познаје као човека крајње неваљала. За њега се држи, да је у томе крају починио многе крађе и кајишарлуке, пошто је веома вешт и препреден. Умео је само на тај начин да се сачува. Сваки, који га ма и најмање познаје, вели: „хвала Богу, кад је једном и овај лупеж долијао“...

Доносећи слику Јанићијеву, ми велимо: да Бог сачува сваког газду од — оваког слуге.

Ђока Сервијанац, коњокрадица и убица. Не само добар психолог, но и сваки други обичан човек, ако само мало боље уочи ову слику, познаће у њој окорелог зликовца. Да је Ђока доиста такав, читаоци ће се најбоље уверити, кад прочитају оно што ћемо им испричати.

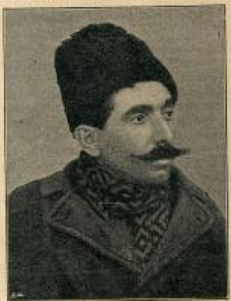

Почетком пр. године беху у Срему и околини учестале крађе коња. Власти тамошње употребише сва могућа срества да уђу у траг крадљивцима. Но сви њени покушаји остадоше без успеха. Тек, једног вечера, тако око половине марта пр. год. жандармима, који због тих учесталих крађа крстарише по целоме Срему, пође за руком, да ухвате овог Ђоку и то у тренутку, кад је хтео два украдена коња испратити за сремску Митровицу. Ђоку одмах одведоше у општинску кућу и притворише. Како затвор не беше доста јак, а Ђоку познаваху као веома опасног, јер је раније четири пута био осуђиван на робију због крађе коња, то га наизменце чуваху у затвору два жандарма. Знајући опет Ђока, како је тешко робијати у А-Угарској, привидно беше миран. Али у тој привидној својој мирноћи, он је мислио о бегству, и беше решен на све. Чекао је дакле и — вребао..... У тренутку, кад је жандарм, који га је чувао, спустио пушку поред себе, да би могао направити цигару, Сервијанац, који је дотле мирно лежао, скочи као тигар, дохвати пушку и за трепут ока прободе бајонетом жандарма, развали врата и побегне. Сирома жандарм није ни писнуо. Бајонет му је прошао кроз сред срца. После 24 сата Сервијанац је већ био у Србији а после неколико дана, мирно и спокојно радио је с коњским колима на путу између Обреновца и Забрежја, возећи путнике и робу трговачку. Како у Обреновцу и околини има доста досељеника из Аустро-Угарске, које тамошњи становници зову општим именом „Банаћани“, то долазак и појава Сервијанчева нису никоме па ни власти пали у очи. Разуме се већ, да је он променуо име. Звао са Милан. У Обреновцу је Сервијанац остао до краја Маја пр. год. а тада га је од једном нестало, исто онако изненада, као год што се био и појавио.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Аустро-Угарске власти тражаху енергично Сервијанца по целоме Срему. Надајући се, ваљда, да ће га тамо сигурно ухватити, оне се одмах у почетку, не обратише за помоћ нашим властима. Београдска полиција, сазнав са приватне стране за злочин Сервијанчев и његово бегство, а потпуно свесна свога задатка, поверљивим путем поче трагати за њим. Трагање њено није остало без успеха. Поверљиво писмо управника града Београда које је на два дана, после отпочетог трагања за Сервијанцем, било упућено начелнику среском у Обреновац, казало је јасно овоме: каква се опасна зверка налази у његовој околини. И ако је начелник предузео сва могућа средства да Сервијанца пронађе и ухвати; и ако је то рађено у највећој тишини, ипак је Сервијанац — „стари курјак“ нањушио опасност која му је претила и, као што смо видели, благовремено је умакао. После неколико дана он се већ беше погодио код једног сељака, у срезу тамнавском у близини Уба, да му помогне средити летину.

Ваљевски и подунавски округ преко лета препуни су радника из Аустро-Угарске, који, немајући себи шта да раде, прелазе у Србију и помажу у пољским радовима нашим имућнијим земљорадницима. Они остају у Србији преко целог лета, а по неки и преко јесени, па се за тим са својом зарадом враћају у Аустро-Угарску. Знајући их, као сиромашне и вредне раденика, на њих је слабо ко пажњу обраћао. Сервијанац је то добро знао и као што смо видели, користио се врло вешто тим својим знањем. Оно, истина, почетком августа прошле године министар унутрашњих дела, на овдашњега аустро-угарскога посланика беше издао распис свима полицијским властима за тражење Сервијанчево, али, зар би ко могао и посумњати: да је зликовац овај вредни и поштени раденик код газда Н...? Та он беше тако миран, тако добар, да ни мрава не хте ногом нагазити. — Баш је срећан овај газда Н... кад се намерио на оваког раденика? Ради као кртица, а чува газдино боље него своје. Кажу, да га газда Н... задржава за наполичара. — Па хоће ли да остане? — Хоће, само прво да породицу преведе у Србију. — Вала и ја бих га задржао кад је онако вредан и поштен. — Ето, тако је околина мислила о Сервијанцу.

Нов распис г. министра за његово тражење и награда од 200 форината, коју је аустро-угарска власт обећала ономе ко га ухвати, не помогоше ништа. Сервијанац оста код газда Н. све до почетка ове године а тада, под изговором да ће у Аустро-Угарску по породицу, остави газда Н. и врати се у Обреновац. После неколико дана, он је већ у велико наставио прекинуто кочијашење, а уједно је почео и премишљати, како би се из Забрежја могли „шверцовати“ крадени коњи. Рад му већ беше досадио. А, како не би? Радио је код газда Н... као роб пуних шест месеци, — он, који ни код своје куће није хтео да ради, и који се не беше навикао на какав поштен, озбиљан рад.

Ако је за вајду, доста се „напатио.“ Сад, кад је свака опасност прешла, зашто се не би мало одморио? Зар у Србији нема неколико одбеглих робијаша из Аустро-Угарске, за које нико не зна? Та колико их само он зна још из Крчедина, док је тамо коње крао и њима продавао. Они су годинама у Србији, па кад се они ништа не плаше, за што он да се плаши? Ето, тако је премишљао „Сервијанац“ кад се решио да стално остане у Србији. Као што се види, основ његовог плана био је добар; закључци правилни; и све би добро било, само да начелник срески у Обреновцу није опет о томе друкчије мислио.

Г. Станоје Миленковић, стари полицајац, знао је из искуства, да се злочинци обично враћају у околину, у којој су злочин извршили, или, у којој им је каква опасност претила. Знајући то, он није престајао мислити на Сервијанца и његов повратак. Чекао је и дочекао га је.

Марта 11. тек. године Сервијанац је већ био у затвору среском у Обреновцу. Сутра дан спроведен је Управи града Београда а 14. истог месеца већ је предат земунској полицији. Из Земуна је одведен у Митровицу, у чијим тамницама он сада мирно размишља о — вешалима.

За његове чуваре овога пута, изабрани су само они жандарми, који — не пуше дуван.

Сервијанац је родом из села Крчедина у Срему. Стар је 36 година; жењен је и има петоро деце. До сада је четири пута био осуђиван на робију због крађа.

На завршетку истичемо овде ово: да чувари опасних злikovaца, треба увек да буду пажљиви и обазриви, како неби прошли као овај жандарм, који је чувао Сервијанца у општинској кући, па за љубав цигаре платио главом своју необазривост. Прави злочинац тек је онда опасан, кад се показује питом и миран. Ово треба да послужи за поуку нашим чуварима.

Милорад Хајдуковић, лопов. Из казненог топчидерског одељка, тамо, где издржавају казну малолетни преступници, износићемо с времена на време у нашем листу, интересне екземпларе. Овако доношење биће свакако од користи и грађанству и властима. Првима, да се чувају оваквих малишана — лопова, а другима да их лакше похватају, ако им дође воља да се прошетају мало по Београду и Србији. Од тих интересних екземплара и за саму студију, доносимо овог Милорада. Он је у своме неваљалству далеко дотерао, и међ' овим малим лоповима, заузима врло видно место. Ето, видите га само. Још је тако рећи, дете, а већ је — други пут на робији. Кад би нарeђали све оно, што је до сада починио овај неваљали син једног бив. честитог грађанина овд. морао би се човек од чуда згранути. У осталом, ми у нашем листу немамо довољно ни простора, да све то испричамо. Изнећемо само његове последње кривице, колико тек да се види, на какву је врсту злочина одан овај млâд лопов. Из досадањих његових дêла, види се јасно, да му је најмилији посао: упадати кроз отворене прозоре у станове појединих грађанâ.

Да наведемо овде само два догађаја.

Зна се, да се пред зору најслађе спава. При јакој омарини, отварају се прозори, да у собу пирка блâг поветарац... И на стану г. Здравковића, ђенерала, у „Јовановој улици", једнога дана, 1895. год., беху прозори отворени... Унутра је вејала блâга хладовина... Милорад се нађе пред тим отвореним прозорима. Лак и хитар као веверица, ускочи кроз прозор и изврши крађу....

....Опет је отворен прозор на стану г-ђе Милеве Борисављевићке удове, на „западноме врачару"..... Доба је кад се дели дан од ноћи..... Кроз отворене прозоре улази свеж, јутарњи ваздух... Сан склапа очи... Балсамски мирис липâ, чисто опија и заноси... Милорад се нађе и крај тих прозорâ. Решен је одмах био: да изврши крађу.... Погледа пажљиво унутра.... Жива згода.... Брзо ускочи у собу и — здипи шта је хтео.... Ал' ту је заглавио. Ухваћен је био на самоме делу крађе... Као што се види, он је добро проучио обичаје појединих грађанâ. Зна, да при летњим омаринама отварају они своје прозоре, да се надишу свежег ваздуха. Тада, у томе времену врши он своје „операције". Он баш и вреба тај тренутак... И да видите, доста је добро у томе успевао... Сем побројаних крађâ, он је једном те исте 1895. год. у друштву са Драгољубом Милојевићем „Јагодинчетом", „Ћормидом"; Францом Матошаном, Костом Велићем и Свет. Милојевићем, украли 166 динара таксених марака, из сандука Станислава Јанковића каплара жандармског. За ову је крађу био Милорад раније осуђен.

То су у кратким потезима цртице из његовог живота. Врло је занимљиво посматрати овај рêд малишана — робијаша, који се виђа у топчидеру при рâду или у казненој учионици. Ми ћемо — као што смо мало пре казали — доносити слике ових малих робијаша, шат ако то буде на њих утицало, да се махну неваљала живота и да прегну на частан и поштен рâд, кад буду казну своју издржали.

Разбојници са својим јатацима. 1. Милош Којић и 2. Никола Јовановић, чије смо слике донели засебно у прошлом броју (а и у броју 6. од ове године са описом њихове биографије) сликани су у групи са својим јатацима у очи дана извршења смртне пресуде над Милошем и Николом. 3. Љубомир Јовановић, из Раниловића; 4. Лука Стевановић из Прогореоца и 5. Миладин Дробњак — Сеничанин, из Венчана, ср. космајског осуђени су сви са по три године робије; 6. Љубомир Живановић, из Венчана среза космајског на двадесет година робије; 7. Станка Маринковић удова из Губеревца ср. космајског на једну годину затвора; 8. Новак Стевановић (брат Лукин) из Прогореоца и 9. Маринко Живановић (брат Љубомиров) из Венчана са по три године робије. Сви су осуђени за јатаковање Милошу и Николи. Поред ових, сликаних, осуђена је и Велика жена Миладина Дробњака (бр. 5-ог) на три године затвора, но она се налази на боловању у опште држ. болници, те с тога се није могла ни сликати у овој групи. У идућим бројевима донећемо важније јатаке из ове групе засебно, са потпуним њиховим биографијама.

ОД УРЕДНИШТВА.

У 3. броју нашега листа од прошле године, ми смо донели слику Душана Магазиновића, коју смо пропратили са неколико речи, уврштујући га међу остале поцкаре. Такав смо били о њему извештај добили. Но, доцније, уверили смо се, да је Душан данас добар и честит грађанин, и да је дело његове раније кривице било дело — младићске непромишљености, а кроз ту фазу живота, мање-више, свака младост пролази... Ми радо исправљамо ову нашу ранију грешку и мило ће нам вазда бити, ако узмогнемо говорити и о поправкама других лица, која често заузимају места у нашем листу. Констатујемо још и ово: да Душан није долазио никад у ред оних, који су жигосани жигом општег презрења...

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА.

Убица свога господара. Познато је, да је псето највише привезано за човека; да је његов верни пратилац свуда и на свакоме месту; чак постоји и изрека: „веран као пас", а о верности пса према човеку има вазда прича. Ово што се недавно догодило у Паризу, ваља сматрати или као изузетан случај, или као верну илустрацију оне изреке: „Према глави и оца по глави".

Један младић, од својих 19 година, узео је у Паризу под „кирију" један чамац од оних, што држе многе чамце под закуп, да се мало провоза заједно са својим великим псом. Кад је дошао на сред реке, хтео је да окупа свога пса, али се он опираше, ухвати се за њ' и обоје падоше у воду. Псето не осврћући се на свога господара који је тонуо, покушаваше како да се дочепа чамца. Закупн. чамца као сведок овог догађаја, скочи у један чамац и похита у помоћ овоме младићу. Три пута се овај младић указа на површини воде, и сва три пута његово псето, наслонивши на њ' своје тешке шапе одгура га доле. Више се није ни појављивао, и тек после тражења од једног сата закупник чамаца нађе његов леш. Псето видећи да му нема господара испливало је на обалу.

ПОТЕРА.

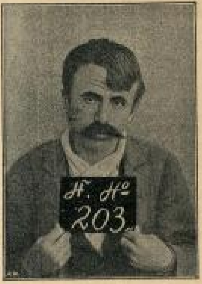

Димитрије — Мита — Илић звани **„Брка“**, осуђеник пожаревачког казненог завода побегао је са осуде 4. тек. мес. по подне. Димитрије има 35 година, стаса је омаленог, косе црне, обрва црних састављених, очију црних, чела високог, бркова црних густих, образа дугих; кад стегне зубе необично му набрекну вратне жиле. Иде тромо. На себи је однео цивилно одело, на глави црн шешир „полуцилиндер“.

Он је из Београда. Био је некада разносач шаљивог листа „Брке“ па ваљда с тога или што је products, другови — лопови — назвали су га „Брка“. Мита је варалица првог ранга. То му је признао и познати мајстор у варању Алекса Костић (чију смо слику са биографијом донели у 6. броју нашега листа од прошле год.). Ово је Мити четврта осуда, све за преваре. Последњи пут, тек што је прошло два месеца од како је пуштен из затвора, ударио је опет у стари свој занат. 26. авг. пр. год. оде овај неваљалац у радњу пок. Косте Петровића бив. трг. из Београда, одвоји један сандук шећера и пола џака каве и превари га, као да га је за то послао Стеван Кретић трговац из Паланке. Али Костином сину дође нешто на памет да се увери о истинитости ове поруџбине, незажали труда и мало трошка, те посла депешу г. Кретићу у Паланку са питањем, је ли он у ствари поручио. На ову депешу одмах је добио одговор који је гласио: „Придржите тога трговца, да видим ко је тај што на моје име пазари“. Чим Мита осети да за њега нису чиста посла, даде се у бегство, али је одмах ухваћен, окован и притворен. За ово дело осуђен је на две године затвора. — За побеглим Димитријем наређује се потера. Пронађеног треба стражарно упутити Управи пожаревачког казн. завода с позивом на бр. 1994. или Управи гр. Беогр. на бр. 10532.

Јован Тешовић, из Дреновца, окривљен за две опасне крађе, побегао је из притвора начел. ср. црногорског 2. о. м. у вече. Он има 20. год., омален, ћосав, косе црне; од одела има сељачку кошуљу и гаће, на глави стару шајкачу, на ногама старе опанке и чарапе. Наређује се потера за њим. Нађеног спровести дотичном среском начелнику с позивом на бр. 5563 или Управи гр. Беогр. на бр. 10.656.

Никола Костић, родом из Ракинца слуга Вићентија Старчевића из Врчина, учинио је крађу, у разним стварима, своме газди па побегао незнано где. Он је раста средњег, косе црне; има 36 год., у једно око ћорав, у оделу сељачком. Наређује се потера. Пронађеног упутити стражарно начел. ср. грочанског с позивом на његову депешу од 5. тек. мес. или Управи гр. Беогр. на бр. 1071.

Лазар Л. Цветковић, из Асан-пашине Паланке. 29. пр. мес. извршио је крађу Димитрију Јовановићу из истог места и однео му: два пара златних минђуша, једне веће с мерџанима а друге мање емалиране; један наполеон у злату и 4½ форинте. Одмах по извршеној крађи Лазар је побегао и сада се не зна где је. Он има 18 год., средњег је стаса, без браде и бркова, у оделу грао, путује са картом која гласи на име: Жарка Л. Цветковића а има и објаву под бр. 478. Наређује се живо тражење. Пронађеног треба спровести начелнику ср. кључког или Упр. гр. Београда с позивом на бр. 10152.

Начелник среза грочанског депешом од 1. тек. месеца јавља ово: Марку Милошевићу, земљоделцу из Дражња, поћу између 31. априла и 1. тек. мес. непознати лопови украли су: а) једну краву, длаке зелене, рогова повећих, која има 7 год. и која је стеона; б) једну краву, сиве длаке, повећих рогова, има 3 године; в) једну јуницу од 2 године, длаке сиве; и г) једно мушко јуне, длаке беле, рогова малих. Наређује се живо тражење лопова и покраће. Пронађено треба спровести среском начелнику с позивом на бр. 6386 или Управи гр. Беогр. с позивом на бр. 10235.

Јоца Молдовановић и **Манојло Максимовић,** који су били под исleђењем за опасну крађу, побегли су из притвора начелника ср. лепеничког 1. ов. м. око 7 час. у вече. Обојица имају по 20 година, смеђи су, омалени, у немачком оделу, на глави носе шајкаче а на ногама опанке. Родом су из А-Угарске, били су обојица сеизи код држ. пастува, а у последње време радили су у Палањци и Баничини. Наређује се тражење. Пронађене треба спровести начелнику ср. лепеничког с позивом на бр. 4889 или Управи гр. Беогр. с позивом на бр. 10365.

Ноћу између 1. и 2. маја тек. године непознати лопови украли су са нашњака Чедомира Јеринића, из Лознице једну краву, која је у години трећој, длаке зеленкасте, рогова зелених, раста средњег без роваша и икаквих особених знакова. Наређује се тражење лопова. Нађене треба са покрађом спровести стражарно начелнику среза јадранског, с позивом на Бр. 7753. или Управи града Београда на Бр. 10.561.

ТРАЖИ СЕ.

Пре месец дана нестао је на врло загонетан начин Илија Веселиновић — Вићентијевић, земљод. из Сибнице, и нигде га нема нити о њему ко шта зна. Он је стар 20 год., црномањаст, без браде и бркова, на себи је однео: гуњ с рукавима, чакшире нове од црног сукна, на ногама опанке и сељачке чарапе, око врата памучни шал шарен а на глави црвен фес полован. Илију треба брзо потражити и о његовом проналаску одмах известити депешом начелство окр. подунавског с позивом на његов бр. 8381 или Управу гр. Беогр. на бр. 10177.

БЕЛЕШКЕ.

Скромна али ретка прослава. Жандармски наредник Марко Ристановић, родом из Качера окр. рудничког, трећег овог месеца прославио је у кругу својих пријатеља тридесетогодишњицу своје непрекидне жандармске службе. Он је свих тих тридесет година провео при београдској полицији. Био је частан, веран и поуздан. Ово је редак пример сталности и пожртвовања. У њему се огледа она чиста љубав према своме војничкоме позиву, која до сада ничим није била помућена. Марко је још чио и крепак. Уписао се у жандарме 3. Маја 1868. год. И ми, с наше стране честитамо слављу овоме ретком органу јавне безбедности са жељом, да још дуго поживи служећи оном узвишеном позиву, који треба да одушевљава сваког правог војника.

ТАСИНА ПИСМА.

На захтев многих наших пријатеља и читалаца, штампали смо у засебној књизи „*Тасина Писма*“ која су онолико заинтересовали публику и штампу. Та су писма сада у овом издању још и допуњена. Уз то су још додата два поучна чланка: „*Бертилонаж*“ и „*Казнени завод у Моабиту*“, те је тако ова књига корисна сваком полицајцу и иследнику, а пуна интереса за читање и сваком другом читаоцу. Осем тога, на крају књиге додати су 34 комада цртежа и слика, што текст објашњавају. Књига је штампана новим гармондом без прореда у краљев. срп. држ. штампарији, на сатинираној хартији. Износи 8 табака великог формата и према томе одредили смо јој најмању цену 1·50 дин. Даје се само за готово. Може се добити у уредништву „Полиц. Гласника“.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. Стеви Докићу, писару ср. мачванског. На три обећања, нисте свратили у наше уредништво. Молимо вас, да нам у року од 7 дана, положите овај рачун, како се не би уредништво ставило у положај, да према вами друге мере предузме.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 21. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 16. МАЈА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошту. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

БЕЗ РАДА И БЕЗ КРОВА.

Већ је довољно познато, од колико је штетних моралних последица оскудица и недовољност станова. Услед тога, и што многи остају без крова над главом, често је по неко принуђен, да пође путем злочинства, којим, може бити, не би никад пошао, ако би још на време дошао у другу околину; ако би у великоварошком метежу нашао какве моралне потпоре, ако би био уверен, да, у сред те многољудности, није сам и од свију напуштен, него, да му се ипак нека кућна врата отварају, где може отпочинути и добити нове снаге у борби за живот. Овде хоћемо да опишемо и пажњу ширега круга скренемо на два таква добротворна дома, на берлинску *Радничку Колонију* и на *Азил* (прибежиште) *за лица која су без крова остала.* Оба су установљена приватним срествима и до сада су веома корисно делали, али би се племените тежње могле још и далеко више остварити, кад би за то било обилније помоћи од стране имућнијих. Ту је пространо поље, да свако у истини покаже своју праву љубав према ближњем, да на делу посведочи оно, што је тако често и обично само на устима. Држава је данас још у приликама, да без јаке помоћи приватних не може довољно да одговори свом великом социјалном циљу, а они не треба бојажљиво да затварају џепове своје испред оних паћеника, којима се помоћи мора!

1. Берлинска Радничка Колонија.

„Up dem Wedding", тако се некад зваше стари племићски дворац, подигнут испред северног дела Берлина, и „на Ведингу" зову и данас берлинци овај велики и јако насељени део вароши, који се пружа испред некадашње оранијенбуршке капије. Раније то беше земља пустара, и колонисти, који се у последњој трећини осамнаестога столећа, на заповест краљеву, ту населише, с тешком муком су из мршава земљишта навлачили мало плода. Али ова, тако презирана и песковита земља носи данас друге и веома богате плодове: куће на четири и пет спратова, поређане у улице, којима краја не можете догледати; па ипак њихови становници исто тако мучно зарађују свој хлеб, као и некадањи колонисти, настањени ту на заповест великога Фридриха. Случајно или намерно, тек и данас налази се на Ведингу, „up dem Wedding", једна колонија, коју је веома интересно упознати, али за коју само мали део берлинскога становништва нешто зна, јер се ретко о њој говори а још ређе пише. Па ипак, тако у тишини, дејствује она веома корисно, и неуморно доприноси изравнавању социјалних противности, задовољна са успесима својим, које јој радосно признају њени ученици, и на пажљивом уважењу, које налази на највишем месту, јер, кад је недавно свечано појачавана колонија, цар је послао једног од ађутаната, да га при тој свечаности заступа.

Одавно сам био намеравао, да посетим ову колонију, али је све остало само гола намера до једног случаја, који ме најзад директно нагна. Један просјак, коме сам мали дар уделио, још стајаше крај мене, нешто устежући се, и у рукама окреташе свој шешир, који једва да се још могаше звати шеширом. „Желите ли још што?" — „Јест, ако ми за то нећете замерити: да ли немате карте за радничку колонију?" — Морадох казати да немам, али упитах човека, да ли може бити и без карте пуштен. „Не, навала је велика", па, и непитан, причаше ми, да је прошле зиме више месеца у колонији радио, а у пролеће, на жалост, наговорен неким познаником, изашао, зато би сада желео само да га приме. Рекох му, да ми се јави после неколико дана, пошто се надам, да ћу му моћи тада жељу испунити, и бејах весео што ћу сад, овако „приморан", једанпут разгледати берлинску радничку колонију.

Дуг је пут дотле, док се од Вединга, кроз дугачке улице и пространа поља, уђе у рајникендорфшку улицу, која има карактер и сеоски и варошки: час велике и нове куће за давање под закуп, као какве касарне, час ниске кућице, чији кровови, рекао бих, земљу додирују, овамо гомиле дрва и камења поред подивљалих вртова, онамо брижљиво обделавана пољца и празне зградице, на све стране повучене улице и тек мало насељених кућа. Ту, у месту које светска варош није притисла, склонила се берлинска радничка колонија; ту је њен дом, који те чисто зове некако пријатељски, са красним вртом напред, скромном предњом кућицом и уз то већим зградама, које служе нарочитим сврхама Колоније.

Но пре, него што бисмо се користили љубазношћу и предусретљивошћу домаћиновом за потребна разгледања, неће бити без потребе, да бацимо један поглед на постанак, значај и смер ових радничких колонија у опште, а берлинске посебице. Те колоније су произашле из тежње, да се стаје на пут модерној невољи, званој скитничко просјачење, које чешће нагло повећава број злочинстава, и да је, ако не са свим уклони, а оно бар сведе на мању меру. Између разних предлога, учињених тога ради, налази се и предлог: без рада и крова остале прибрати привремено на боравење у радничким колонијама.

Пастор Д-р од Боделшвинг први је, који се практички прихватио тога посла, уредивши августа 1882. код Билефелда, под именом „Вилхелмово село" двојаку једну такву радничку колонију, која је имала сврху: онима, који немају рада и траже га, без обзира на вероисповед и сталеж, давати посла, у колико су заиста још за рад подобни, било сеоски или ма који други, док не буде могуће на другом месту корисна рада наћи им, и тако пружати им руку да се отргну од живота беспосличења и скитње; а тиме опет нерадним вагабундама да се не да могућности за извињавања, да бајаги немају никаква рада.

Пошто је Д-р Боделшвинг овај благотворни посао отпочео и њиме постизавао најбоље успехе, тако, да је привлачио пажњу, стало се питати: да ли се ове колоније могу заводити и по великим варошима? Јако се бојало, да неће вароши у том случају привући још већи број лица без рада осталих и нерадних вагабунда! При свем том није се дало тиме заплашити, јер се надало, да бојазни не може од тога бити, ако буде јаке пажње и правилне организације, даље, ако буде споразума са сличним заводима. Та је нада најрадосније потврђена. Пошто је уклоњен тај најтежи приговор, приступи се и у Берлину завођењу једне радничке колоније по обрасцу Боделшвингову, а поље ту беше припремљено, у колико је већ постојало удружење за помоћ без рада заосталима, које је оним лицима од октобра 1882. сваке недеље пружало доручак и том приликом их религиозним духом напајало. Тако помагани, почели су молити удружење, да им даје не само недељну милостињу, него редовнога рада. Да би се томе одговорило, образова се из удружења један нарочити одбор, који озбиљно и предано, материјално помогнут пријатељима и присталицама, приступи остварењу Берлинске Радничке Колоније. У први мах узета је под закуп кућа и ту уређена радионица, где без рада остала лица посла налажаху, а по том, да би им поред корисна пословања могло дати стан и храну, удружење дође до свог властитог земљишта у улици рајникендорфској и ту, 1. маја 1883., отвори прву Берлинску Радничку Колонију.

Колонија је с почетка напредовала лагано, јер управа мораде тек искуство тећи и учити се. Пре свега беше тешко удесити згодан и користан рад, као и промет производа, а не мање тешко беше унети у колонију исправан дух, јер не требаше да буде ни корекциони завод, ни хапсана, ни индустриско предузеће, него само колонија, која би на своје раднике васпитно, хришћански утицала. И пријаве с почетка беху врло умерене, јер за првих девет месеца пријави се само 45 колониста, најразличнијих сталежа. Од године 1885. почиње колонија добијати нарочита маха; у њој и годинама за њом беше у заводу не мање него 595 колониста, и завод им гарантоваше борављење ту, храну, рад и заслугу. Како разнородним позивима припадаху, види се из тога, што међ њима беше 276 занатлија, 105 радника, 88 трговаца, 35 писара, 15 слугу, 8 уметника, 7 учитеља, 5 чиновника, а 21 немадоше никаква стална занимања.

Састављање тако разноврсних радника било је тешкоћа по избор рада, јер требало је дати рад, за који би се могао сваки употребити, а не да му треба недељама тек учити се; за тим, тај рад је требао бити такав, да сваки може после неколико дана удруженога рада заслужити бар храну себи; па онда у појединим врстама производа морало се пазити, да се не дају испод обичне пијачне цене, како би се сачувало од оправдана прекора, који се од стране занатлија чини раду осуђеникâ, да се за љубав предузимача или радника наноси штета занату тога места; сем тога морало се гледати и на то, да буде што различнијих радова, да би сваки колонист, према својим подобностима, добио најподеснији посао, и, најпосле, што је најважније: у већини других колонија, којих је двадесет две, растурених свуда по провинцијама, занимало се и пољском привредом и још другим чим, што за Берлин није могло бити, него се ту морало ограничити са свим на индустрију. Берлински колонисти према томе занимају се фабрикацијом стакларије, столарским радовима, пртарством, плетарством, израдом бичева, четака, писменим радовима и шиљањем радникâ на радове надничарâ и т. д. Наравно, да колонисти морају вршити и домаће послове у колонији, у контоару као и радионицама, у кујни, дворишту и врту; морају готову робу односити и нужне поруке саопштавати.

Ови означени радови врше се тројако: прво, за рачун колоније; друго, у колонији за рачун предузимача, који плаћа надницу и коме се даје радна снага и радионица, а сам да се стара за наставу, надзор, оруђа, набавку сировина и промет робе; треће, пословањем колонистâ изван колоније на надницу. Први је начин без поговора тај, који треба највише желети и коме ваља највише тежити, јер колонија тако може најбоље вршити свој васпитни утицај; други је најудобнији, а трећи награђује најбоље, па ипак ће се оба ова начина избегавати и све више првом приклањати, што буду бољи имовни одношаји колоније. Приходи се њени састоје из улога око три хиљаде чланова удружења за берлинску радничку колонију, из давања једном за свагда од стране оних, који постају добротвори или покровитељи друштва, из редовних и нередовних прикупљања прилога и приноса од радова колонистâ. У опште узевши, две трећине колониста заслуже колико стају удружење, а то је дневно по 55 фенига, и осем тога један вишак од 35 пфенига до 3 и 5 марака недељно; поједини су и до 8 марака дотеривали, међутим, једна трећина колониста није заслуживала ни колико стаје. Да би се препуњавање избегло, правило је, да се примају само они, који од кога члана удружења испуњен купон донесу; по себи се разуме, да се чине изузеци у случају, кад има места, а пријављени неволник чини упечатак добра човека. Колониста, ступајући у колонију, обавезује се, да ће месец дана у њој остати; за свакога се држи отворен рачун, који он лично може разгледати сваки пут у очи недеље. Ако има вишка, исплаћује му се у готовоме, кад из колоније изађе; но док је још у колонији, може њиме слободно располагати, само не сме куповати спиритуозна пића, којих не сме никад бити у колонији. Пошто је колонист четири недеље у колонији радио, радо ће му се одобрити одсуство да рада потражи, а разуме се да може тога ради и писати коме хоће, као што му управа колоније за то у опште свачим стоји на руци.

Пошто смо исцрпли у неку руку теориски део, да пређемо на практични и да са стручним вођом прођемо кроз радничку колонију, која је, ради подсећања, метнула на себе ове мудре речи Светога Писма: „Борите се за то, да би сте на миру били и своје заслужили, а радите само својим властитим рукама“. —

Као што смо већ поменули, берлинска радничка колонија има више одвојених здања, која служе разним сврхама колоније. Свуда, куда смо крочили, пада у очи највећа чистоћа; увек се примећава тежња, да сва колонија пробуђује упечатак пријатељства и примамљивости. И то пријатно расположење још се у знатној мери појачава, кад угледамо скромне колонисте, у одело за рад обучене, и кад посматрамо љубазну предусретљивост кућног особља. Овоме је, пошто је ту скоро колонија повећана, уступљена сва предња страна куће, где је и библиотека, чије књиге и часописи колонистима стоје на расположењу, кад су слободни, као и пространи контоар у партеру, где послују и коланисти, књиговодству вични.

Иза овог предњег дома пружа се велико двориште, у коме су лисната дрвета и места за одмор, која колонистима лети служе зарад опорављења, кад нису на раду; они ту шетају или седе једно поред друго у малим групама, и причају један другом своју ранију судбину, у којој увек има многог чега. Многи је колонист тек овде, у овом мирном куту светске вароши, дошао до потпуне увиђавности својих погрешака у животу, многога је тек овде оставио његов инат, многи се тек ту почео горко кајати! А у многим случајима то још није било доцкан. Из те колоније испредаху се конци, који водише животу новом, корисном. Са тог удаљеног места, које се начинило мирним пристаништем за велики број у борби за живот саломљених, враћаше се по неки „изгубљени син“, покајнички и поправљен, родитељској кући. Уз редован рад, томе много доприноси васпитни утицај колоније, који никако није такав, да се „одго“ чиновницима утиче на колонисте, и религиозни дух, који провејава целом колонијом, али никад не излази као наметнут. Једна нарочита, мала капела, која је, кад у двориште ступимо, са десне стране, уређена је недавно за божију службу, а колонисти, уметности вични, украсили су је живописима и разнобојним стаклом; предикаоница, олтарски намештај, и све потребне ствари по могућству справљене су само у коконији. У продужењу ове најчудније од свију берлинских богомоља, а која је некада као сала играња служила правом мирском задовољавању, подиже се ново, красно од цигала озидано, двоспратно здање колоније, које главном страном својом иде дуж дворишта. У сутурену је велика кујна, у којој, као и у околним одељењима где су потребне намирнице смештене, раде, практички упућивани, колонисти у белим кецељама; одмах је ту близу перионица, дезинфекционо одељење, где се у кључалој води и врелој пари одело нових колониста ослобођава од свега „што ту мили и гамиже“; даље купатило са тушевима и ћелије са кадама. Кад се успнемо у партер, имамо пред собом три сале, од којих се у првим двема заједнички обедује, а трећа служи као читаоница, али која се, како већ хармонијум њен показује, употребљава за вежбања и приказивања музичка. И док у првим двема имамо по шест дугачких столова, у овој трећој је већи број мањих столова, како би се око њих могли скупљати колонисти ближе спријатељени. Први и други спрат имају по три сале за спавање са по двеста гвоздених кревета, од којих увек су по два један над другим. Постеље су бројем обележене и крај сваке је утврђена таблица, на којој је име привременог имаоца њена са назначењем на каквоме је послу у колонији. На сваком степеничном савијутку је још соба за надзорног чиновника; на тавану су одељења за одело и рубље, у којима се чувају ствари, које су колонисти на себи донели, као: одело, обућа, сандучићи и т. д. Све просторије имају најбољу вентилацију и у хигијенском погледу свачим потпуно задовољавају; све је свеже и чисто, нигде се не може опазити никакво тврдичење у простору, све је до краја згодно и издашно.

На другој страни дворишта, дужином његовом, пружају се махом једноспратне и узане радионице, у којима колонисти раде, упућивани и надгледани од стране пословођâ. Ту је најпре столарница са педесет тезга, за којима се увек ради, јер је продаја скрињица за сир, јаја, резанце, уалику, чоколаду, и шећер непрекидно велика, поред тога граде се и боље ствари, тањири, ормани, столови, сточићи и т. д., које се поглавито по базарима купују. Велики размер узима, даље, фабрикација металā и нужних завоја, а добру зараду у последње време даје справљање простирака за под и степенице од тршчаних столичних отпадака; између осталога колонија је лиферовала таке асуре за зидове једне болнице у Занзибару, источно афричке мисије. За фабрикацију обмотача боца има увек порукā, само што на томе мало се веома заради, као и на лепљењу разних скрињица, плетењу котарица и изради папирних чипака за букете, торте и т. д. Да се не пренебрегава ни сама уметност, види се из тога, што се последње године двојица колониста занимаше израдом слика у масним бојама; „али," нешто меланхолички изражаваше своје мишљење домаћин који нас је проводио, „и још једнако чекамо на потрошаче ових уметничких производа наше колоније." Да се колонисти употребљују и као обућари, кројачи, вртари, зидари и т. д., наравно служећи само својим друговима односно колонији, — једва је потребно нарочито напомињати.

Што се тиче посла колониста, обазире се, колико је год могуће, на раније занимање њихово, али ограничени радови колоније на жалост само у ретким случајима дају могућности за то. Обично треба колонисту петнаест дана док се обучи да му посао иде лакше од руке и да може заслужити своје издржање; али и ту махом све зависи од умешности и, поред добре воље, које на радост увек има, од снаге. У том погледу, бар за прво време, не сме се много тражити, јер већина тих што у колонију ступају веома је раслабљена пијанством и скитничењем. Ономе, ко се као нов пријави да у колонију ступи, ако буде примљен, најпре се прочитају правила строгог кућевног реда у колонији и обавеже се, да се тих правила тачно придржава; као погодба, без које се не може бити, тражи се од сваког послушност, тачност, чистота, уздржавање од спиритуозних пића, а пушење се трпи. И најмањи отпор према чиновнику, изазивање незадовољства у колониста, уношење спиритуозна пића кришом и т. д. повлачи за собом одмах искључивање из колоније, и у том случају нема права тако искључени да захтева свој зарађени вишак, ако би га имао. Да би се избегла непрекидна промена, прописано је, да колонист мора остати у колонији четири недеље; ако ће по протеку овог „времена пробе" да изађе, мора на двадесет четири часа раније то да јави. Али колонисти се обично осећају тако добро, да остају дуже време у колонији, два, три, шест, девет, па и дванаест месеца.

Тачно је прописано у чему ће се провести дан у колонији. У пет сати ујутру звони у дворишту, буде се који спавају, сви устају, намештају своје постеље, умивају се, обуку и, на поновљени знак звона, сваки је у радионици. У шест сати звоно их позива у салу на доручак — супа с брашном поред парчета ваљанога хлеба; одмах за тим свештеник са песмом свију започиње и опет тако песмом завршује јутрењу молитву, а после ове долази кратак извештај једнога помоћника колоније за последњи дан, колико је дошло, колико отишло колониста, шта је који радио у току дана и т. д. Опет се по томе иде на рад, који се за мало прекида око 9½ сати, па онда траје све до подне. У подне су сви колонисти у сали за обедовање ради ручка, који је увек из хранљивих и укусних јела, махом поврћа и меса уз хлеб, и сваки има довољно. Пошто домаћин по ручку изговори кратку молитву, колонистима се оставља како ће остало време, до једног сата, провести. Једни су се прикупили, па пуше и причају, други иду горе доле по дворишту, трећи се задржавају у врту; неки су опет нашли какву књигу у библиотеци и жудно је читају. У један сат поново започиње рад и, прекидан само за мало ради ужине око четири сата, марљиво се ради све до шест сати и педесет минута, а тада, на знак звона, колонисти остављају оруђа, радионице распремају и т. д. и у седам сати вечерају вруће супе поред хлеба. После вечере, колонисти су до девет сати остављени самима себи, а после се дан свршава вечерњом молитвом и све оде да почива. Суботом ради се само до пет сати по подне; за она два сата, до седам сати, колонисти имају да очисте и поправе своје ствари и да у магацину колоније за робу купе ситнице, које су им потребне. Недеља је прави дан одмора; колонисти, који имају боље одело, посећују службу божију у којој од ближих берлинских цркава, а за остале држи се служба у капели колоније. После подне скупљају се колонисти опет на један сат молитве и по том остају да сви скупа проведу тако звано „вече за чај," којом приликом се даје чај са бискитом и сваки осећа неусиљену и ведру љубазност. О тим вечерима, када се заједнички свира и пева, узима учешћа увек како мисионар тако и инспектор са својом породицом; често се ту нађу и други пријатељи колоније, као и, у другој и захвалној оданости, ранији колонисти, који су увек добро дошли и срдачно примљени. На тај начин недеља је леп и хармоничан одјек, као што је хармоничан и сав онај упечатак, који чини колонија на посетиоца и у исто време буди жељу, да би нашла обилатије потпоре и већег уважења у ширим круговима берлинскога света, него што је то до сада било.

Тада би радничка колонија могла развити још у много већем обиму своје благотворно делање, јер је навала тако велика, да се само мали део оних, који на њена врата закуцају, може пустити. Последње године 3255 људи молило их да их колонија прими, од којих само 526 могло се примити; остали су морали, пошто су оснажени једним ручком, путовати даље. Примљени припадали су раније најразличнијим занимањима; међу њима беше, поред радникā и занатлијā, некадањих архитекта, чиновника, скулптора, књижара, кандидата теологије, медицине и философије, хемичара, правника, инжењера, трговаца (само 73), кандидата за учитеље, сликара, пољопривредника, учитеља, ректора, фотографа, глумаца и т. д. Васпитни успеси колоније, као што смо већ поменули, беху до сада веома повољни, јер, не узимајући у рачун нешто изузетака, у колониста се са вољом за рад враћало и самопоштовање, жела поправити се и радост живети. Колонија је многе спасла са понора пропасти; многи има само њој да буде захвалан на осигурани положај и задовољан живот; многи, које је она примила, остали су само њоме сачувани да не упадну у злочинство и не оду на робију! „Ни у Паризу ни у Лондону нема тако благодатна завода," рече писцу један виши чиновник министарства, који је био слат у Француску и Енглеску од стране владе, ради студије сличних хуманих установа, „и ја бих веома желео, да бисмо их имали више; тада би било много што шта боље." Нека би се ова жела што пре испунила!

(свршиће се).

УПУТСТВА

ЗА ИСЉЕДНИКЕ У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА.

д). *О употреби помагача.*

(свршетак).

Нарочито морају ти људи добро да разуму наредбе свога господара, т. ј. они морају да знају, да ли су оне озбиљне, и да ли их у опште треба да извршују или не. Ако н. пр. коњ хрђаво и неједнако галопира, па продавац по стотину пута командује, да јахач тера овога на галоп, то он ипак из рачуна пусти да иде ходом. Господар псује и бајаги се љути представљајући купцу, да то ништа друго није, но једино невештина јахачева. Међу тим је у истини то само споразум између господара и јахача, да се купац обмане и куповину коња приволе.

Више пута ће рећи пред купцем господар своме слузи: „Не шибај ми коња, већ га пусти да иде како он хоће, јер он иначе иде лепо." Слуга се учини као да не чује заповест свога господара, те настави шибање само за то, што зна, да коњ иначе не би хтео да иде. И то се чини ради обмане купчеве.

Сем сталних момака у штали, има сваки такав трговац још и друге људе, за које нико не зна да са њим у вези стоје, то су његови помоћници, који за добру награду о њему по вароши добре гласове проносе, особито ако се он ређе у тој вароши појављује. Они га хвале као добра, ваљана и поштена трговца, па онда долазе и на вашар, посматрају и диве се његовим коњима и најзад их пробају и погађају се. Ако за то време придођу и други купци, они онда изјављују трговцу, да им је жао што немају при себи толико новаца, да таког изврсног коња могу да купе, па онда анимирају друге на куповину. Ти помоћници, или помагачи долазе обично на вашаре под видом трговаца, скромних и имућних сељака, а понеки пут богме и обучени у официрску униформу. А и иначе су ти помоћници трговцу од велике користи онда, када почну да причају како је велика тражња коња и како им цена скаче. Сем тога, кад почну да грде друге трговце и кад се учине да онога, чије коње хвале, и за кога „раде," никако и не познају.

Осим ових помоћника, има још и других људи, који стоје у служби каквог трговца, само што ови о томе ништа незнају. У сваком готово месту има таквих људи, који се било из пасије, или из дуга времена, баве искључиво са коњима. Они на тај начин задобију у својој околини гласа као добри познаваоци коња и ауторитети у томе. Трговац употреби све и сва, само да се са једним од њих упозна. Кад му то испадне за руком — што обично није никаква тешкоћа — он се онда труди, да му се представи и покаже са најбоље стране. Прича му о великом трговању, о његовим добрим коњима, а нарочито о његовом солидном и поштеном раду у тој грани трговине. Најзад му продаје врло доброг и изврсног коња по врло ниску цену и на своју сопствену штету. Али то све он чини из рачуна, јер унапред зна, да ће му се све то богато накнадити. Купац почне да хвали купљеног коња и трговца, те тако постане овај у целој тој околини чувен и лако распрода на варљив начин своје рђаве коње.

Вешт продавац пази још и на друге разне околности, које би му можда могле у његовом послу сметати. Тако пази он, да своје коње на вашарима држи у близини механе, у којој цигани свирају и певају. Он придобије механџију за се, те овај нарећује циганима да свирају и у бубањ ударају, чим он каквог свог коња почне да води и приказује. Сваки, а особито стари ислужени војнички коњи, чим чују свирку, одмах се расположе, па се онда лепо и достојанствено држе и иду.

Има још и један други марифетлук, који трговци у томе своме послу употребљавају, и који се такође у неколико може као превара сматрати. Тај се марифетлук састоји у томе, што они обично стоје у вези са другим таквим трговцима, који сасвим у другом округу живе. Са тим трговцима мењају они своје коње, које у свом крају нису у стању да протуре за друге, које опет ови нису могли да продаду. Кад они тако измењају те коње, они их онда много лакше и продаду, јер се одмах почну да хвале, како су набавили отуд и отуд добре коње, којима пара нема, шат наиђу на невешта купца, који разуме се доцније увиди да је преварен.

Али је између осталога најгаднији начин у томе послу тај, кад ко хоће нечијег коња да купи, па подмити за то слугу дотичнога сопственика, да овај своме господару представи и јави да му је коњ оболео, и да је задобио ману, па да би га зато требало одмах продати, те да се за времена за њ' колико толико добије. Наравно, да господар на то одмах пристане — особито ако се у коњима не разумева — само да му све што је у коња уложио не пропадне. Тако нпр. мећу коњу повећу парчад сапуна међу зубе само да избацује више пене, и да изгуби вољу на храну. То може више недеља да траје те коњ почне да слаби, а његов господар кад то опази увери се и сам, да је постао невредећи, те га по савету свога слуге прода. Чим га купац јевтино купи, он му, разуме се одмах повади сапун из зуба, коњ почне добро да једе, и после кратког времена он се толико опорави, да се и његов стари господар не може довољно да начуди. Исто тако забадају коњу у копиту половине шиваћих игала, услед чега почне коњ постепено да рама, па како се обично прави узрок томе не може да пронађе, то му газда буде најзад принуђен да га прода, задовољавајући се да за њ' добије колико толико. Чим му пак нови газда извуче игле из копите, он за неколико дана опет потпуно оздрави. Ово не чине само слуге, већ и подмићени цигани, који се увлаче у туђе штале и тај свој гадни посао врше.

Најзад ваља споменути још једно средство, које се употребљава онда, кад је ко рад да вештачким начином спречи каквог доброг коња, да какав терет уз брдо извуче, те да на тај начин примора његовога господара да га као неупотребљива прода. На ту цељ наместе теглећем коњу испод стражњег ȁма, који се испод репа провлачи, ситне и оштре ексерчиће. Чим коњ почне да иде уз брдо па још ако вуче и терет, тај се ȁм затегне, а ексери му се забоду у месо, те он услед јаких болова стане. А ако га понова потерају, он се не миче с места, јер радије трпи и шибе, но забадање оштрих ексера у месо. Наравна ствар да господар буде принуђен да га као неупотребљива будзашто прода, незнајући, да је то само марифетлук био, да га лише ваљаног и доброг живинчета.

Препоручујући иследницима све што је до сада о овој врсти преваре наведено, нека им уједно то послужи и као упутство и поука, како би се они у појединим конкретним случајевима умели да нађу, и како би могли према томе да предузму све нужне мере, које за потребне нађу, и које им се као најподесније у таквим приликама буду свиделе.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

Суду општине ваљевске.

Молим суд да ми на основу пописне књиге Б. изда уверење: колико ми је сада година и о томе, где сам по војеним списковима и у коме роду војске уписан.

Прописну таксу платићу.

12. Априла 1898. год. Илија Вуковић
Ваљево. абаџија.

(На полеђини):

№ 964.

Нека г. Павловић секретар извади податке из војених спискова и из пописне књиге Б. и о томе поднесе суду извештај.

12. Априла 1898. год. Председник суда:
Ваљево. М. Лазић.

Према горњој наредби г. Председника, подносим следећи извештај:

а., из војених спискова, који се код овог суда налазе, молиоц Илија Вучковић уписан је под бр. 41. списка, као редов пешак II чете III батаљона I позива.

б., из пописне књиге В. види се, да је тада Илија пријављен са 30 година старости према чему данас му је 44 год.

14. Априла 1898. год. Секретар суда:
Ваљево. М. Павловић.

Р.

Издати на основу ових података молиоцу тражено уверење по наплати таксе.

Председник суда:
14. Априла 1898. год. М. Лазић.
Чланови:
М. Прнуловић.
Ч. Костић.

Увера.

Суд општине града Ваљева, уверава сваку државну власт о томе:

да је Илија Вучковић абаџија овд. уписан у војсци као обвезник, и као редов пешак II чете III батаљона I позива под СПБр. 41.; да се из пописне књиге Б. ове општине види, да је приликом пописа, вршеног у години 1884., пријављен са 30 година, према чему му је сада 44 године.

Ову уверу издаје му суд на захтев пошто је прописну таксу у 2 динара платио.

Од суда општине града Ваљева 14. Априла 1898. № 964. Ваљево.

Секретар: Председник суда:
М. Павловић. М. Лазић.

NB. Следује овера полиц. власти.

Суду општине лесковачке.

Потребно ми је уверење о томе: да сам стања сиротног, да немам никаква ни кретна ни некретна имања, да сам удовица покојног Владимира Марковића наредника, и да сам владања доброг, како би се могла обратити молбом за инвалидску потпору.

Молим суд да ми овакво уверење изволи издати.

27. Јула 1897. год. Јулка Марковић
у Лесковцу. удова.

Ми подписани грађани уверавамо општинску власт, да је молитељка доиста удовица пок. Владимира Марковића бив. наредника, да нема никаква ни кретна ни некретна имања и да је владања и понашања у опште доброг.

27. Јула 1897. год.
у Лесковцу.

Станко Петровић каф.
Владимир Приобарац трг.
Оверава, Члан суда:
Марко Антоновић.

(На полеђини):

№ 11964.

На основу овог тврђења грађана, познатих суду, издати молитељци тражено уверење бесплатно.

27. Јула 1897. год.
Лесковац.

Председник суда:
А. Петровић.

Уверење.

Суд општине града Лесковца, на основу прибављених доказа, уверава овим сваку државну власт, да је Јулка, удова Владимира Марковића бив. народника, стања по све сиротног, јер нема никаква ни кретна ни некретна имања; и да је владања и понашања у опште доброг, за какву се и у грађанству сматра.

Ову уверу издаје јој суд на захтав као по све сиротној бесплатно.

Од суда општине лесковачке 28. Јула 1897. г. № 11964. у Лесковцу.

Писар:
К. Терзић.

(М. П.)

Председ. суда:
А. Петровић.

Уверење.

Дозвољавам моме сину Андрији Петровићу свршеном гимназисти, да може конкурисати и ступити као питомац у војну академију.

Ово уверење издајем му као његов родитељ и природни заступник, а на основу захтева наложеног у стечају за пријем питомаца у војну академију.

29. Јула 1897. год.
Крагујевац.

Марко Петровић
начелник срески у пенз.

Да је Марко Петровић, начелник ср. у пензији, ово уверење, које издаје своме сину Андрији, пред овим судом за своје признао, суд општине града Крагујевца, лично познавајући га, тврди.

№ 12035

29. Јула 1897. г
Крагујевац.
Секретар:
М. Обрадовић.

Председник суда:
С. Милошевић.

Рађено у суду општине Убске 22. Јула 1897. год. Уб.

Преста суду Лука Јовановић надничар овд. на изјави:

Ја, као рођени отац Милана Јовановића ђака, одобравам му, да може добровољно ступити у војену музику и у истој одслужити закони рок од шест година, а уједно обвезујем се, да ћу држави накнадити штету, коју он за време свога одслужења буде учинио.

Милош је владања доброг, српски је поданик, има 12 година.

Све ово потврдиће сведоци, грађани ове општине, које приводим суду.

Лука Јовановић.

Ми тврдимо, да је Милан владања доброг, да је са својим оцем Луком српски поданик и да је стар 12 година.

Милосав Ивановић сарач.
Петар Обрадовић кав.
Оверава, Члан суда:
Г. Богутовић.

(На полеђини):

№ 1624.

На основу уверења грађана, издати молиоцу тражено уверење, по наплати таксе.

22. Јула 1897. год.
Уб.

Председник суда:
А. Марковић.
Чланови:
Г. Богутовић.
А. Стојић.

Увера.

Лука Јовановић, овдашњи надничар, одобрио је, на протоколу код овога суда, да његов син Милан Јовановић ђак, може ступити у војну музику и ту одслужити законом прописани рок од 6 година, обвезујући се у исто време, да ће за њега накнадити сваку штету, коју држави за време одслужења рока буде учинио. Син му Милан, по прибављеним доказима од стране овог суда, има 12 година, владања је доброг и српски је поданик.

Ову уверу издаје суд Луки пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине убске 22. Јула 1897. год. № 1624. Уб.

Писар:
М. Филиповић.

(М. П.)

Председник суда:
А. Петровић.

(наставиће се)

Формула за издавање пуномоћија изабраним посланицима.

Пуномоћије.

На основу чл. 75. Устава и по прописима изборнога закона скупштинског, изборна Скупштина среза Н. округа Н. или окружне вароши Н., на своме састанку држаном у Н., данас изабрала је за трогодишњу периоду скупштинску 1897, 1898 и 1899 године у смислу чл. 1. реченог изборног закона за свога посланика Н. Н. из Н.

Ради законог уверења, бирачки одбор поменуте изборне Скупштине, издаје именованоме посланику ово пуномоћство.

Н. дана Н. месеца 189. год.
у Н.

Председник бирачког одбора
изборне скупшт. ср. Н.,
или окружне вар. Н.
Н. Н.

(Печат општински)

Чланови одбора:
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.
Н. Н.

ОБЈАШЊЕЊА.

Уредништво је добило ово објашњење на упуства: О суђењу општинских судова по кривичноме поступку, које је штампано у 11. бр. нашега листа од ове год. на стр. 77. и то:

Општински судови не могу да суде грађанске спорове по кратком поступку.

У „Полицијском Гласнику" а у бр. 11. од ове год., одштампан је чланак: *„Упутства за суђење грађанских спорова по кратком поступку"*.

Овим чланком писац је дао упутство: како општински судови требају да раде при суђењу по исправама, и том приликом упућује их на §§. 449. и 450. општ. грађ. суд. пост., који говоре о кратком поступању при суђењу грађан. спорова код првостеп. судова, и вели, да, и — општински судови требају по исправама да расправљају и суде „кратко" по овим законским прописима.

Ако се утврди мишљење појединих правника,*) да општински судови имају да суде *само по закону*, онда је погрешно мишљење писца поменутог чланка о томе: да и општински судови могу по исправама расправљати и судити грађанске спорове по кратком поступку у смислу §§. 449. и 450., а да је овако ево доказа:

Наш грађ. поступак поделио је радње свију судова у поступању при извиђању грађ. спорова.

Радњу општинских судова у извиђању грађан. спорова прописао је само у глави I-ој од §. 12. до 27.; а од § 6. до 12. прописао је њихову надлежност.

По овоме поступку, а по наредби §. 20. општински судови не могу никога у грађанском спору осудити, докле га *не саслушају;* и не само да не могу никога осудити не саслушаног, него не могу несаслушаног дужника од пута задржати ни решење о забрани над њим донети — §. 19. грађ. поступка.

---

* Види чланак: „Да ли општ. судови извиђају и суде „просто" или по закону, „Бранич" бр. 2. од ове год.

А за бољу јасност овога, ево да цитирамо прописе истих §§-а:

У §. 19. вели се:

„Противу решења о забрани или задржању дужника с пута, даје се жалба првостеп. суду":

„1. Ако дужник није никако саслушан и т. д.; а

У §. 20. вели се:

„Жалбе противу пресуде и решења општин. судова, расматра и решава у последњем степену председник или председником одређени судија у првостепеном суду. Жалби има места само у овим случајевима:

а) ако општински суд *није жалиоца саслушао*;" и т. д.

Из овога види се јасно: да је законодавац хтео, да дужник код општинских судова *мора бити прво саслушан*, па онда осуђен, без разлике доказних средстава: било по исправама, било по сведоџби сведока, било по главној заклетви, на основу којих се нешто од дужника потражује.

Па кад је овако, онда прописе §§. 449. и 450. не могу општински судови примењивати у своме поступању у грађанским споровима, јер §. 450. грађ. пост. вели:

„У кратком поступку тужени се неће саслушавати".

Оволико о овоме; а да ли је и оправдано законодавчево тражење: да општински судови не могу дужнике не саслушане по исправама осуђивати, па ни решења о забранама ни о задржању ових с пута доносити, то је предмет законске расправе, коме држим, није места овде.

6. Марта 1898. год.
Крагујевац.

С. Недељковић.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

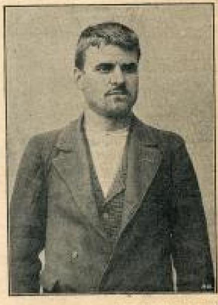

Дамњан Ђорђевић, лопов. Овај лопов сад је тек почео развијати свој лоповски таленат. Правно је врло веште експерименте у самоме затвору управе гр. Београда. Овим је хтео, да удари темељ својој вештини за даља времена... Разуме се, да се такви експерименти не могу прикрити, кад су извршени у самоме затвору. И поред све вештине, хитрине и пажње, мора се дело пронаћи, јер се зна, да није могло избити изван домашаја полицијске радње...

Дамњан је у Марту месецу тек. год. кажњен од стране кварта палилулског са десет дана затвора, због — скитње. Упав у полицијску апсану, у њему се појављаше старе навике и пожуде. Није могао скрштених руку седети за тих десет дана... Пажљиво је посматрао притворенике. Мерио их је од главе до пете. Његовом оштром оку није измакла ни једна ситница, а да није добро запазио и проучио.... На једноме апсенику спази сребрн сахат и златан прстен... Чекао је згодну прилику, па да те обе ствари предигне... Беше то баш у очи првога априла. Врло вешто примаче се апсенику, кад је овај спавао, и придиже му сахат и прстен. Али није дуго уживао у своме плену. Власт, брзим и енергичним трагањем пронађе сат и прстен. Притешњен околностима, Дамњан је признао дело, и за то је пресудом кварта палилулског кажњен са 30 дана затвора и 4 месеца полицијског надзора. Кад су му ову пресуду саопштили, узвикнуо је:

— Па то је готово нека мала робија?...

Те речи нису избачене онако у ветар... Њима је хтео казати: па зар за такву ситницу да будем тако много кажњен? Чекајте само, док учиним нешто веће, па ћу видети колико ћу онда бити осуђен!... Бар кад дувам у „хладовини" да знам за што...

8. Маја тек. год. пуштен је из затвора и сад је у слободи... Ево му слике без даљег коментара... Кад он у затвору краде, нека процене читаоци, шта ће тек радити у *слободи!* За то га се ваља чувати...

Дамњан је родом из Ст. Ађбеговца; има 22 год., омален, добро развијен; плав у опште.

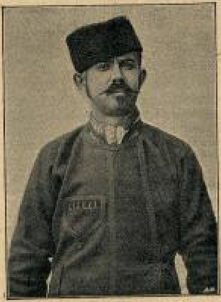

Влајко Арсенијевић „Пазарац", коцкар и лопов. Тек ако је зашао у 30. годину старости, па ипак спада у групу старијих коцкара. У томе колу људи не гледа се на старост, већ на спрему, искуство, хитрину и вештину. Ко ове особине има, тај стоји високо изнад својих другова. И ова црта неваљала карактера „краси" овог коцкара и лопова. Он, је, још као малолетан 1882. год. био осуђен на две године робије због опасне крађе. Ову је крађу извршио у друштву са Николом Лазаревићем и Т. Пећанцем... Влајко је рођен у Гроцкој, али стално живи у Крушевцу, т. ј. његова породица, а он иде од града до града, од села до села и од вашара до вашара, па краде, пара, „окреће попа" и — сече кесе... То му је занат. То он зна и уме. У томе је печен до — савршенства... У осталом, он се, како једном рече, за то и *спремао*... Његов се дух у тим пословима не замара... Ето, баш пред ускрс ове године, дошао је у Београд у намери, да и он што за овај благ дан — „пазари"... Освртао се на све стране не би ли нашао што год „за свој рачун"... И док је он гледао тако тамо-амо, дотле је власт пратила сваки његов покрет — и омела га у намери његовој. Ухватила га на „марвеном тргу", где је меркао прилику да дође до туђе имовине...

Пресудом кварта врачарског од 4. априла тек. год. Бр. 3818 кажњен је са десет дана затвора и прогонством у окр. крушевачки. Затвор је издржао 14. истог мес. и тога је дана прогнат за Крушевац...

Па пошто је Влајко „лак трговац", то му и доносимо слику, да је читаоцима увек — на видику.

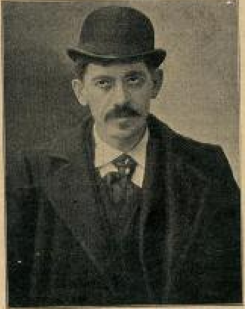

Светозар Нешић звани **„Нешко"**, опасан коцкар и варалица. Ово је маркирана варалица и коцкар... Те особине као да се у њему развијале још из ранога детињства, па су тако срасле у њему, да их је тешко сада из њега искоренити... Он је родом из Београда, има 34 године. Зна занат шлосерски али га одавно заменио са другим занатом: коцкањем и варањем. До децембра месеца прош. године њега је могао човек редовно сваке ноћи видети по неким овдашњим кафанама, како окреће „копгена" или „густира „фарбла". Дању пак, „Нешко" је хватао лаковерне сељаке и „продавао им машине за прављење лажних банака". Цео „кунст" тих машина био је у томе, што су биле тако конструисане, да су се у њима, испод једног камена у величини банке, могле метути *праве* банке. Приликом окретања ове машине, једна по једна од оних уметнутих банака издваја се, и тада изгледа, као да испод пресе излазе оног часа одштампане. Разуме се, да су се за овај посао бирале *нове праве банке*. Један старији коцкар, признао је — онако у поверењу — да је помоћу једне овакове машине, у коју је метнуо 10 нових банака̄, измамио од једног богатог Крагујевчанина 4.000 динара продавши му исту по ту цену. Сиромах Крагујевчанин мислио је да створи још једну „Народну Банку" у Крагујевцу.

Машине, о којима говоримо, донеле су „Нешку" доста новаца, али су и учиниле да га полиција гони из Београда и кажњава. Без Београда нема „Нешку" живота. Од децембра месеца пр. год. па до марта мес. ове год. небројено пута био је кажњаван и протериван из Београда. И поред свега тога, он се увек из прогонства враћао. Последњи пут вратио се из прогонства некако баш пред Ускрс. Но, пошто је познат, а и на њега се свуда озбиљна пажња обраћа, то је одмах ухваћен и затворен. Пошто је, по пресуди кв. теразиског одлежао у затвору 7 дана, прогнат је у унутрашњост Србије.

И власти и приватни грађани треба добро да припазе на овог коцкара и варалицу, која ће, нема сумње, и даље продужити свој стари занат — коцкање и превару. Нарочито превару са машинама: за прављење лажних банака... Кад хладно промислимо, налазимо ово: баш треба да осете они, које гони жеља за наглим и недозвољеним богатством, кад их оваква варалица у своје замке увуче и очерупа тако, да им падне бар пола крова од куће, коју су збиља трудом и поштеним радом стекли.

ПОПРАВИО СЕ...

Стара је то варалица, тај Л.... О њему смо много писали. По ономе, што смо о њему дознали, изгледаше, као да ће и у гроб лећи, а својих се навика неће оставити.

Али није било тако.

Он се збиља поправио.

Па шта је утицало на њега да се смири; да се отресе својих неваљалих навика̄, и да пође стазом поштенога живота?

Да у кратко испричамо тај нагли прелом у његовоме животу.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Од како ми је изашла слика у „Полицијскоме Гласнику", од тога доба ја сам — мртав. Где год одем, познају ме; где год се појавим пруже прст: то је Л... варалица, чија је слика изашла у „Полицијском Гласнику". А полиција? Она је увек готова, к'о запета пушка.... Тако прича сам Л... Па онда је даље наставио:

— Мене су по тој слици ухватили на стотину места у Србији. Кад сам у Бајиној Башти издржао досуђени затвор, протераше ме у В.... Шта ћу тамо?... Освртао сам се и лево и десно, па ништа. Мука је то, кад је овакав човек у месту свога рођења... Склањају се од мене као од „шугаве овце"... Бадава, тако се више не може живети. Дунем једнога дана на право у — С.... Мислио сам, да тамо што год одпочнем... Идем, а све мислим на „Полицијски Гласник". Хеј, како је то пре красно било. Лични опис па — ту. Па какав је лични опис? Плав, црномањаст, смеђ и т. д. а таквих људи има на стотине... Друго је било оно, а друго ово сад. Слика ти стоји, па те по њој и деца познају. И онда: кафеџија има тај лист, има општина, дућанџија, а већ о полицији и да не говорим!.., Чим се где год покажем, одмах сам упао у — ћуп. Јес, Бога ми. То ме просто уби, закла, уништи... У С... се обрех једног дана. Ама ко да је неко у рог дувао, тако се то стекло па ме гледа. И, разуме се, да ме је полиција одмах дочепала и затворила...

— Ти си Л..., вели секретар начелства...

— Јесам... рекох, а осетих како ме нешто у грлу гуши.

— Не вреди ти ни лагати... Ево твоје слике...

Мене тек нешто текну у срцу. У томе часу озбиљно премишљах: да се овако не може више живети. Жигосан жигом општег презрења, ја сам постао опасан за друштво. Шта ћу да радим?... Стари пут по коме сам ишао беше зарастао густим бодљикама. Преко њега не могу више прелазити. Да се обрем на другу страну. Пред-а-мном стоји стаза чиста, равна и удобна. Ох, како се по њој може лепо путовати. Та ме стаза води у бољи живот, води ме на поље часног и поштеног ра̄да. Тако мислим, а осећам како ме сузе гуше.... Сетио сам се у томе часу свега оног што сам препатио.... Помислио сам на своје родитеље. У томе часу сетих се и једног свог друга К., који је сада чиновник и заузима у државној служби одличан положај. А ја? Варалица, скитница, полицијски преступник, човек са жигом на челу, понижен, презрен, остављен и одбачен и од Бога и од људи... Кад други мирно ужива у својој породици, ја, к'о рањена дивљач стрепим, да ме не види жандарм и да ме не отера у затвор. Кад се други одмара у својој постељи, миран, безбрижан, са осмехом на уснама, јер му је савест чиста и мирна, ја се преврћем где год у шумарку ван света и људи, и презам на сваки шум, који изводи лисје на гранама... Ни пријатеља, ни брата, ни човека, који би ме бла̄го погледао.... Преступник, тако је зујало у мојим ушима. Преступник, варалица, измет друштвени, одјекивало је по стотину пута у мојој души. И секретар ме гледа. Његово орловско око приметило је преокрет у мојој души. Видео је, као у огледалу, шта се у њој догађа, па ме некако погледа̄, благо, сажаљиво... И ја, потресен својим сопственим осећајима, сломљен болом, кајањем и прекором своје пробуђене савести, падох пред њим на колена и узбуђен повиках:

— Дајте ми ра̄да! Бићу поштен човек...

— Знаш ли какав занат?

— Знам да правим — четке.

— Па ради...

— Немам новаца...

— А колико ти треба у први мах за тај посао?

— До тридесет динара.

За час ми племенити људи добровољно између себе скупише оволику суму. Први је дао окружни начелник. И ја добих тај новац. Овај добри човек ударио је нов темељ моме животу... Ја сад радим... Радим са вољом, одушевљењем. Видим како је то лепо — поштено радити... Отворио сам малу радионицу... Радим и — кајем се. У ра̄ду заборављам старе своје грехове. У ра̄ду желим да издигнем себе на моралну висину, да будем члан — друштва, да будем поштен грађанин... И колико сам се пре љутио на „Полицијски Гласник", што ми је слику донео, сад му благодарим, јер само тако, ја сам угушио у себи оног злог демона, који ме је гонио на неваљала дела...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Кад свра̄тите кад год у С......., ви ћете видети једног четкара, како ради и — певуца. Радња му је мала ал' је он задовољан. То је Л.... Он се поправио... Кад год мало одахне од свога ра̄да, он подигне главу и бла̄гим гласом понавља по неколико пута:

— Хвала ти господине секретаре. Хвала...

ЛОПОВСКИ ХУМОР.

(НАСТАВАК)

Пре неколико година нестане једној познатој личности накит из куће. Лопови су покрали све посуђе сребрно и накит.

Узалуд је полиција трагала — од лопова нигде ни трага ни гласа.

Једнога дана управник добије преко поште један омањи аманет, у коме се налажаше велики брилијантски накит. Ту, поред тог адиђара, беше и једно писамце.

„Поштовани госп. управниче,

Преко поште шаљемо вам овај адиђар од брил̄аната, који смо „очистили" у улици Н. пре неколико дана. У исто време јављамо вам, да смо срамно преварени и изиграни. Ко би још могао што сумњати, ко би још и смео помислити да наши такозвани богаташи и људи из виших класа носе лажно камење и тиме нас, поштене лопове, срамно варају. Молимо вас учтиво, подајте ове „бемише" дијаманте натраг њиховом газди и саопштите му, да му адиђар врло радо натраг враћамо, јер за нас нема никакве вредности, а у души нам буди једну непријатну успомену. У исто време молимо вас кажите му да у будуће не лаже да су му покрадени дијаманти... Срам га било...

NB. Два златна сата јесу чисти као и сребрно посуђе. Наравно, то смо овом приликом задржали.

Верујте, овај нас адиђар доводи у сумњу да и код других бољих кућа нема „бемише" брилијаната. Што се нас тиче, ми за њих никако не маримо.

Примите, и овом приликом, као и вазда, наше искрено поштовање".

Управник је одма подвргао адиђар прегледу. Јувелир је заиста констатовао да је камење лажно.

* * *

Пре краткога времена дође о једној прослави једна дама из Новога Сада у Београд. Наравно, хтела је само присуствовати свечаности и сутра дан, са неким познаницима и познаницама вратити се првим возом натраг кући.

Али јој на њену несрећу, за време позоришне представе неко извуче из џепа новчаник и десет форината у њему.

Госпођа се јако љутила, али најпосле се примири, узајми за пут и трошак од једне своје пријатељице двадесет динара и врати се у Нови Сад.

И она би тај догађај са свим заборавила да једнога дана не стиже писмо из Београда, од непознате руке.

Писмо је било препоручено.

Госпођа га отвори и упропасти се кад опази у њему своју десетицу.

„Поштована госпођо,

Када сам вас пре неколико дана у позоришту проматрао, мени се учинило да вреди, да учиним једну смелу операцију. Ни помислити нисам могао да ћу се у својим очекивањима преварити. Прво што сам рачунао то је, да сте са стране, дакле: имате уза се доста новаца. Али сам се одмах уверио на лицу места, да вам је кеса танка као и ваш струк. Пошто сам се уверио, да сте с муком дошли да једну свечаност видите, што је и за нас свечаност, то вам шаљем натраг ваш новац, јер ће те, нема сумње, више но ја потребовати оних десет форината. А надам се, да ћу тиме прибавити ваше поштовање према нашем сталежу. Узгред вам напомињем, да сам још исте вечери нашао на једну врло добру „партију“ која ми је накнадила, што нисам могао наћи у вашим џеповима. То је био такође са стране господин; није ни приметио кад сам га „оперирао“. А нашао сам код њега четири стотине динара. Овај ме је „џентлмен“ јако обрадовао и ако му ни збогом нисам казао. Ту, опомад, чујем од једнога побратима, полиција се страшно љути што још није нашла на мене, то јест, што ме још није пронашла.

Верујући, да ће вама од велике користи бити ваших десет форината, ја вам их враћам.

Нема сумње, ви ћете се чудити од куд то да ја сазнам вашу адресу. А, верујте, то је врло проста ствар. То се врло лако може сазнати од гостионичара где се одседа; нарочито то иде као по лоју, ако је лопов џентлмен и угледан, као ја што сам.

Овом приликом молим вас, госпођо, за извињење што вам не могу и новчаник послати. Али се усуђујем и један леп савет да вам препоручим: ако кад год опет долазите у нашу лепу престоницу, то гледајте да свој новчаник мало боље „фатирате“ тим вашим десетицама, јер је у Београду живот доста скуп.

Поздрављајући вас овом приликом, остајем са особитим поштовањем

Н. Л. звани „Зец“
поштен лопов.

Истина, тај лоповски хумор стаје скупо многе људе; али, на крају мора се рећи, да није без духа.

У идућим бројевима изнећемо неколико нових слика и фотографија из области лоповске хумористике.

ПОТЕРА.

Милеву, жену Младена Ристића, келнера са Уба, тражи београдски Духовни Суд актом од 2. маја ове год. Бр. 3090. Њу треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на бр. 10720. По дознању, она се налазила тамо негде у улици око Дома сиротне деце, а за тим у кући једној у улици „Краљице Наталије“.

Светозар Михаиловић, из Грачаца ср. жичког, има да се узме на одговор због кријумчарења дувана. Светозар је отумарао негди у цељи да избегне казну. Начелник окр. рудничког актом од 29. пр. мес. № 3445 моли све полицијске власти да га потраже и нађеног њему стражарно упуте. Светозар је средњег стаса, црномањаст у опште; има 28 година. Власти које су ближе Београду, могу га спровести Управи гр. Београда с позивом на бр. 10435.

Коста Игњатовић, бив. столарски момак, родом из Крушевца, 4. ов. мес. побегао је из Болнице за душевне болести и том приликом украо и обукао хаљине једног болничара те болнице. Наређује се потера. Пронађеног треба спровести Упр. града Београда с позивом на бр. 10665.

Андрија Веселиновић, земљоделац из села Месараца, среза посаво-тамнавског, ноћу између 22—23 јануара текуће године извршио је крађу оваца Маји Лукићу, земљоделцу из Бељине. Он је по извршеној крађи одмах ухваћен али је доцније опет побегао из притвора општине бељинске. Шабачки првостепени суд актом од 25. пр. мес. № 9312. моли све полициске власти да Андрију потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Андрија може се спровести и Управи града Београда с позивом на № 11050. Он има 23—24 године средњег је раста; црномањаст у опште.

Ноћу између 3. и 4. ов. мес. непознати лопови увукли су се у вођњак Младена Дрочића из села Криваја, суда општине Јозовичке, среза посаво-тамнавског и, из истога одвели два коња и кола Андрије Стефановића из истог села, па побегли. Коњи изгледају и то: 1-во је коњ длаке зелено-беле, без рованша, стар 10 година а раста је средњег; 2-го је кобила длаке доратасте, стара 10 година без рованша. Обоје су без поткова. Кола су просте кочије, офарбана жуто са малим крилима. Наређује се потера. Пронађене лопове стражарно спровести са покрађом дотичном среском начелнику или Управи града Београда с позивом на Бр. 10745.

Начелник среза млавског депешом од 10. овог мес. доставља: „Ноћу, између 7. и 8. ов. мес. четири непозната зликовца напали су на Павла Новаковића из Ждрела, овог среза а у Колиби у месту „Орешковица“, где је код стоке заноћио па пошто су га на пушке обранили, одвели су му седам брава оваца с јагањцима све бели. Зликовци су били сви наоружани пушкама, од њих ни једнога обрањени није могао познати. Само зна да су били средовечни људи, пуни, а ниски, а двојица су били одевени и то: један је имао на себи црно гуњче, беле чакшире, црну влашку шубару, опанке на ногама, други је био у гаћама, гуњчету, са црном шајкачом на глави и опанке на ногама.“ Наређује се потера за непознатим зликовцима. Пронађене треба стражарно спровести начелнику среском, или Управи града Београда с позивом на Бр. 11.032.

Игњату Младеновићу из Брестовика, среза гроцканског, ноћу 9. о. м. из пашњака нестала је кобила са малим женским ждребетом. Кобила је длаке зелене, матора 7 год. висока 153 см. без други рованша, ждребе је длаке мрко-доратасте, старо до 30 дана; у једну жутоногасто на челу цветасто и на носу брњасто. Пронађене лопове треба стражарно спровести начелнику среза гроцканског с позивом на Бр. 6980. од 10. тек. месеца, или Управи града Београда на Бр. 11.063.

Начелство моравско актом Бр. 4432. доставља: „30. пр. месеца, ове године, више села Поточца у срезу темнићском, дошла су 5 наоружана зликовца, који су ухватили Милутина Тодоровића Живка Максимовића, из Поточца исте злостављали за добре и имућне грађане испитивали, везане у шуми оставили и затим побегли. Први је омален, црномањаст, без браде, стар до 30 година говори влашки. Други је висок дугообразаст, сувоњав, брија се, говори влашки, сматра се као врамбаша. Трећи је мали, дежмекаст, има бркове увијене, црне, има црну кратку браду, обрне црне. Четврти је омален, дежмекаст пун човек, био је без браде. Пети је средњег раста, по годинама је најстарији, има велике жуте бркове. Пронађене зликовце треба под јаком стражом спровести горњем начелству с позивом на његову нумеру акта или Управи града Београда на Бр. 10.843.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦИЈСКИХ ЧИНОВНИКА.

Г. Живка Илић, писар начел. окр. пожаревачког, верио се 16. ов. мес. са госпођицом Видом, сестричином г. П. Поповића адвоката из Пожаревца.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 22. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 23. МАЈА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошту. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

БЕЗ РАДА И БЕЗ КРОВА.*

(Свршетак).

2. У азилу лица, осталих без крова над главом.

„Поштовани Господине! Управни одбор друштва „Берлински Азил за лица без крова“, одговарајући жељи многих чланова друштва, решио је, да даде прилике сваком члану, да се са унутрашњим уређењем и радњом наших завода упозна. Према томе, молимо Вас, да изволите прве недеље за време примања, од 7 до 10 сати у вече, прегледати мушки азил, Бишингова улица бр. 4, и ваше примедбе прибележити у књизи завода, која ће тога ради бити на расположењу. — Допуштено је довести и пријатеље наших тежња. — Управитељ друштва Берлински Азил за лица без крова“. Тако је гласило писмо, које је пре неког времена писац био добио, и које га је довело из мирног западног краја вароши на метежни северо-исток њен до далеке ландсбергшке капије.

Сутон се поступно спуштао; по угловима улица скупљаху се у редовима упарађене фењерџије, вечерње руменило разливаше се по прозорима, иза којих засијаваше светлост; око отворених капија кућних стајаху и живо ћеретаху жене, а из уских и тавних дворишта допираше до нас вика дечија; ти малишани хоће, пре него што би отишли да спавају, сити да се наиграју. Сависмо у једну попречну улицу — већ из далека видимо густу гомилу људи, где се сваки тиска да некуд пробије; и жандармске качкете светлуцају. Сигурно какав несрећни случај, каква побуна, може бити каква радничка демонстрација. Упитасмо за узрок једног пролазника, који нам најчистије берлински одговори: та зар не знате? Та то су азилисти! — Азилисти, дакле ми смо дошли својој мети; она велика истрљана кућа, испред чије се капије најгоре тискају, азил је за оне, који су без стана, који немају крова под којим би преноћили, а стотине тих, који се ту укупно гмаве, гурају и ћушкају да изађу напред, хоће унутра, хоће да буду примљени, јер у пространој, великој, сјајној вароши милијона, у Берлину, за њих нема другога крова, јер немају ни два пфенига, да би се ма где завукли.

Срце нам се стеже кад погледамо ову војску невољника, која је онамо поврвела из свију крајева вароши; свако доба живота ту је заступљено, од петнаестогодишња младића до седамдесетогодишња старца; јаких и здравих људи има такође много, мора да за њих није било никаква рада, да нису могли ништа зарадити, јер јамачно нико од ове велике гомиле људи није се тако лака срца упутио азилу. Не, они су сви хтели и борили се, да до ма колике зараде дођу, али са стола обиља и тековине у силној светској вароши не припаде њима ништа, и, да би само где год сна нашли, који је утеха сиромашних и невољних, да би дошли само под кров какав, како би имали где лећи, шаљу своје уздахе небу и моле Бога, да не буду отерани са прага азилскога, да не буду гурнути у ноћни Берлин, јер не знају где би могли пружити уморне удове своје! Па ипак, колико њих само узалудно се надају и очекују да буду примљени! Сад баш отварају се врата, у 6 сати; велика гомила њих тиска се и гура да уђе; јачи потискује слабијега, јер невоља не зна за поштеду и сваки зна да само прве три стотине могу рачунати на преноћиште у азилу. Стој, натраг — број је већ прекорачен; ах, а како је велики број оних, који виде своју наду изгубљену, који, поред све молбе и преклињања, морају опет на улицу, опет у вртлог великоварошки, у коме се нико за њих не брине, никога се не тичу, у коме нико за њих нема сажаљења ни милосрђа. Бог и полиција знају где ће сад стати ове стотине лица, може бити на улици, у новим грађевинама које се подижу, у парковима и вртовима, испод отворених вијадуката варошке железнице, под мостовима; грозимо се, низући даље своје мисли, и сад појмимо откуд онај велики број лица, који се за то, што је без крова остао, ставља под полициску присмотру.

Док одбијени одлазе испред азила, они „срећни“, готово војнички, наместили су се у два одељења у дворишту, стаклом наткриљеном. У мало речи, надзорници им даду потребна упуства; сваки се мора умити, а, ко хоће, може се и окупати. Ова последња привилегија за многе је ретко благостање, а последица је тога још и та друга срећа, што се, док се дотични купа, његово одело осушује и дезинфикује у веома практичним пећима, тако, да се тиме уништава све што „у њему живи“. Пошто је са умивањем односно купањем свршено, пролазе азилисти мимо прозор домаћинов, каже му сваки само колико има година и колико је пута до сад био у азилу; више од три пута у месец дана није допуштено, јер азил не треба да служи као уточиште онима, који неће да раде. Противно варошком азилу, овде нису нужни подаци о лицу, о занимању и намерама његовим, о казнама издржаним или које ће тек имати да издржи, јер овај азил нема никаква посла са полицијом; она не сме прећи прага његова, она од пријема па до отпуста нема никакве власти над азилистима. Само под том погодбом постоји азил, који хоће своме имену и својој сврси на сваки начин част да чини, и он би своја врата затворио, ако би се полиција стала мешати у његове унутрашње ствари. Пошто су казали године своје домаћину, азилисти се упућују у једну од три сале; пре тога код кујне добију по чинију млечне чорбе и парче доброга хлеба. Какво поткрепљење за многе, који целога дана, може бити, ништа нису метнули у уста. Како се жудно прихвата рукама, како се засветле очи од радости, како су по нека мрачна и страшна лица при том обасјана! Ту, крај степенична стуба, баш уза саму кујну, има се најбоља прилика, да се, у пролазу, ови невољници посматрају. Благи Боже, каква страшна слика! Како је махом поцепано и издрпано одело њихово, какав јад и бригу не наражавају лица њихова, како су разорени и жаљења вредни сви ови облици! По неком је, можда, уз колевку певано, да ће га таласи велике вароши уздићи до среће и богаства, а они га, без куће и кућишта, бацише овамо; по неки се поштено борио и радио, па ипак је био без среће и све му је наопачке ишло!

Хајдемо за азилистима. Свуда пада у очи највећа чистоћа, на степеницама као и по собама; три сале стоје једна изнад друге, она у првом спрату служи за преноћиште стараца, она у другом за средовечне, а она у трећем спрату за младе људе. Сале су добро угрејане и јасно осветљене, гвоздени кревети имају еластичне плетаре од жице и по два трострука ћебета. Свуда има довољно и свеже воде за пиће, као и све што треба за чишћење одела и обуће. До десет сатй могу се људи забављати и што радити, а тада иде сваки у своју постељу, али обично то чине и пре одређенога времена, јер сваки се радује да може спустити своју уморну главу у овом угрејаном и добро проветреном простору.

---

* У прошлом броју, на првој страни, други ступац, а у реду 30. и 31. озго, провукла се једна штампарска погрешка, која квари смисао. На име, место: „двојаку једну такву радничку колонију, која је имала сврху: општа“ и т. д. треба да стоји: „једну такву радничку колонију, која је имала двојаку сврху: општа“ и т. д. Моле се читаоци да то сами исправе.

Ко у цртама лица људских хоће да чита странпутице и лутње живота, наћи ће у овим собама једну живу и дебелу књигу тога. Откуд то, да овамо дође онај млади човек фина и бледа лица, црне и још увек брижљиво неговане косе и једва још чиста рубља? Изгледа да нема сна — слуша наше кораке, гледа нас и опажа, да нисмо и ми из кола несрећних — од стида, да га не познамо, сакри лице рукама, и ми му га не видосмо, али осетисмо сакљажуће сузе његове. — Тамо опет неко други претура се у немирноме сну; човек од тридесет година, пркосна, гвоздена изгледа, коме су рад и буре живота утиснули резолутан карактер, ћубасте обрве скоро му се састављају; снови овог азилиста сигурно су дивљи, но који га опет одушевљавају — лежи на леђима, раширених руку, стиснутих песница, једну ногу подигнуо, другом додирује постељу свога суседа, његове усне мрмљају неразумљиве речи; може бити види себе на барикади, у борби против капиталистā, богаташā, да распаљује своје другове за отпор, за напад, у надању и чежњи, да се остварује јеванђеље сиромахā! Трећи, човек беле косе и браде, премда ни тело ни лице његово још не правдају седоћу његову — седи на ивици своје постеље и пише непрестано бројеве за бројевима у маленоме, подераноме записнику; једног тренутка пријатељски се насмеши, за тим одмах врати се свом послу — наш пратилац објашњаваше нам; деценија је протекла, како тај човек сеђаше најугодније настањен у престоници и на месту најлепшем. Лампа гораше, у огњишту пуцкараше ватра и бацаше свој црвенкасти зрак на тешке завесе на вратима, на сјајне предмете луксуза и мраморни крилни стуб. Но он од свега тога не гледаше ништа: пред њим беху разни листићи, покривени многим бројевима, увек поново срачунаваше, све журније збираше и потписиваше, па опет никако други ресултат, и гласом сломљеним, загушљивим, најпосле потврди: „изгубљено, све је изгубљено!“ — Он, дојакошњи шеф једне банкарске куће, мораде се примити места благајничког, жена и дете му умреше, службу мораде напустити, уништен, очајаваше све више, сваку веру и наду беше изгубио, ракија чињаше своје: — ето га данас у азилу бескућникā!

Доста тих трагедија људских! —

У 6 сати у јутру азилисти устају, могу разгледати куда би се ради рáда могли упутити, морају се умити, добијају нешто вруће кафе са мало хлеба и отпуштају се у појединим групама; али из азила они носе собом то осећање, да се још убројавају у људе, да нису још са свим пали и да за њих у Берлину има једно место, у коме они могу спустити да одморе своју уморну главу! —

Мање потреса посета женског азила, који је у пушкарској улици. Значајно је, да „слаби пол“ несрећу и јад лакше подноси него, тако звани, „јачи“; жене, кад се чини да им не сија сунце слаткога живота, лакше се придружују једна другој од људи и, јадајући се узајамно, олакшавају своме срцу. Илустрација су тога ове просторије женскога азила. И ту су, узгред да приметимо, највећа чистоћа, топла купатила, добра вентилација, пријатна предусретљивост домаћице и њезиних подручних. У собама је мир и ред; азилисткиње седе у малим групама, разговарајући се и крпећи своје одело и друге ствари. Наравно и ту има гневом прожетих и јако брижних лица, али опет само у мањине, понајмање у младих девојака, које у нарочитој соби ноћивају. Ово је због тога згодно, јер су се пређе неке подводнице увлачиле у азил под маском беде и сиромаштине и покушавале и одатле „трговину с белим робљем“ за Хамбург и прекоморске земље. У казненом заводу и по апсанама имадоше доцније доста времена да премишљају о изводу, који им није за руком испао. — — —

Историја азила за лица без крова важан је и интересан лист у хроници Берлина. Све чешће попављани случајеви остајања без крова, и последице тога, изазва многоструку дискусију с јесени 1868. год., а услед тога дође се најзад и до одлуке, да једна комисија треба да састави нацрт једнога азила, сличан заводима који за то већ постоје у Лондону, Њу-Јорку и Хамбургу, те да се о томе саветује. Општинска и државна власт гледаше повољно на овај значајан покушај организоване приватне помоћи. Да би се имало искуства и како материјална срества беху незнатна, буде одлучено, да се оснује најпре женски азил, који се могаде отворити 3. јануара 1869. у просторијама здања артилериске радионице, у новој Виљемовој улици, са 60 постеља. Прве ноћи, азил је затражила само једна осамнаестогодишња служавка, али ускоро постаде тако многобројно посећиван, да се број постеља морао повећати на 163. Како по том потреба беше јака, би одлучено, енергично настати да се уреди и један мушки азил. Агитација за п. имала је добра успеха, мало „друштво за азил лица без крова“ имало је прве године у новцу чиста дохотка 70.000 марака, чему се придружише у другој години и богати приноси једног добротворног базара. Весела срца могло се сад ићи даље ради остварења истакнутог циља. За женски азил, који је већ у првој години 12788 жена, девојака и деце примио под свој кров, прибављено је у пушкарској улици нарочито земљиште њему у својину и на томе озидан практични подесан азил. Дотадањи женски азил би преобраћен у мушки и отворен 29. децембра 1870.; какву је потребу подмирио, доказује његова необично велика посећеност, јер прва три месеца посетише га 12.000 лица. Незгода, у коју је тиме западала артилериска радионица, приморавала је друштво, да уреди један нарочити мушки азил. Поново прикупљени новац даваше могућности, да се купи земљиште у бишинговој улици и на њему озидана красна кућа би освећена 30. марта 1873. год. Из године у годину задаци друштва беху све већи, те приликом хигијенске изложбе 1862. могаше управитељ његов у своме генералном извештају с поносом рећи: „за 13 година од кад постоји, друштво је не мање него 1,850.800, а то је просечно у години 83.520 људи примило на преноћиште у просторијама својим. Место једне девојке, која је 3. јануара 1869. у ноћ затражила гостопримства у азилу, примају га сада 345 лица од ноћи. Свима тим несрећнима друштво је у азилу дало топла и чиста склоништа, мирну постељу, вечерњу супу и јутрењу кафу, а многима од њих и топла купатила, која очишћују“. Извештај наставља даље: „Од околностӣ, које подобности за рад, како моралној тако и физичкој, највише худе, несумњиво на првоме месту стоји немање склоништа под кровом, остајање на улици, без крова над главом. У великим варошима, индустриским местима, годишње западају из најразличнијих узрока хиљадама њих у тако стање. До оснивања друштва за азил, у Берлину су постојала тројака склоништа за така лица: примање под полицијску пажњу, одељење варошке куће за бескућнике и тако зване „Pennen“, т. ј. преноћишта најгоре врсте. Прва два института гледају на ово стање неповољно са тачке криминалистичке и са гледишта сигурности, те морају да утврде личност својих становника и немају ни времена ни доста места, да ма на што још прошире своје старање, него се ограничавају само да сместе дотичне индивидуе у какав затворен простор, чиме се наравно њихова самосвест вређа и у очима света руши част њихова. „Пене“, у које бескућници беже, ако још који пфениг у џепу имају, најнездравије су, најпрљавије, најнепроветреније, препуњене јазбине, у које се збијају да заједно спавају лица, дотле једно другом са свим туђа и непозната, и које су легло најгорих епидемија. Сопственици тих јазбина на остајање без крова над главом гледају само са тачке спекулације и траже да извуку што више добити из тих места за преноћивања. Друштво за азил, на супрот томе, стало је на тачку указивања потребне помоћи. Све оне, који у метежу великоварошком из ма каква узрока остану без крова, оно, у колико му срества допуштају, прима, не питајући их за име и не истражујући узрок за што су остали без крова. Исто лице може у месец дана пет пута доћи у женски, а три пута у мушки азил и уживати гостопримство дома. Оно има да буде анонимни гост анонимног угоститеља. Да је ово правилно схваћено, доказује успех и уважење што га је друштво за азил стекло у реду добротворних завода у Берлину. То је друштво цењена и опште позната институција, која своме циљу одговара; а није постала, као што се раније плашило, склониште злочинства. Оно је многим сиромашним и несрећним Берлинцима у крајњој им невољи дало здрава прибежишта; оно је безбројним радницима, служитељима и служавкама, као и оним из туђине без срестава дошлим, привремено уточиште дало, докле не би посла нашли; чува их од отрова моралног и физичке инфекције; брани их да не подлегну пијанству, проституцији, крађи или другим искушењима и доводи их у положај, да се за себе могу постарати". Ко да не потпише с радошћу ове благотворне речи, прожете љубављу према ближњем!

Скоро објављени двадесет други друштвени извештај, за истеклу годину, даје нам прилике да из ближе разгледамо делања друштва. 1891. примљено је у оба азила свега 127.083 лица, и то 109.092 одрасла мушка лица и 17.991 женскиња са децом у опште; мушки азил (сада са 300 постеља) посећиван је дневно просечно са 298, а женски са 49 лица. У мушком азилу удељено је 36.319, а женском 1.404 купатила. Од отварања првог завода па до тада (крај 1891. год.) нашло је крова и прибежишта на овај начин 2,336.797 азилиста!

Грађанско осећање и грађанска имућност основали су и до сада одржавали оба азила. Нека би им и даље све више интереса и пажње поклањали, да би ови благотворни заводи, који помажу да се многа и велика беда ублажи и чије је намеравано повећање преко нужно, и даље на тај начин испуњавали свој лепи позив: да буду уточиште за невољне и притешњене у великој варошки!

* * *

Саопштавајући, у преводу са немачкога оригинала, овај извештај о берлинској радничкој колонији и овај опис азила лицâ осталих без крова над главом, нека ми је допуштено томе, потпуности ради, додати још ово што иде.

Напред је већ поменуто, да оваких радничких колонија, каква је берлинска, има у Немачкој, растурених по провинцијама, двадесет две. Међу њима је прва и најстарија, горе већ помињана, колонија „Вилхелмсдорф", код вароши Билефелда у Вестфалу. Та је колонија послужила као модел у оснивању свију осталих. При руци су ми прибележени статистички подаци о кретању и раду сваке од тих колонија, одакле се још види које су те колоније поименце и од када су. Ево, дакле, и тих података:

Ред. број	ИМЕ КОЛОНИЈЕ	Отворена			Запремности	Примљено	Изашло
		дана	месеца	године		до краја марта 1891	
1	Вилхелмсдорф, провинц. Вестфал	22	августа	1882	200	5713	5541
2	Костоф, провинц. Хановер	14	јуна	1883	150	3141	3006
3	Виклинг, провинција Шлезвиг	14	октобра	1883	150	3640	3490
4	Фридрихсвиле, пров. Бранденбург	12	новембра	1883	175	4087	3951
5	Дорнахоф, краљевина Виртемберг	14	новембра	1883	100	2777	2705
6	Сејда, провинција Саксонска	14	децембра	1883	300	3412	3272
7	Дауелсберг, вел. Херц. Олденбург	3	фебруара	1884	50	1495	1256
8	Вунша, провинц. Шлезија	14	јула	1884	100	1987	1876
9	Мајерај, провинц. Хановер	25	јула	1884	150	2301	2196
10	Карлсхоф, Источна Пруска	15	октобра	1885	250	3594	3485
11	Берлин	1	децембра	1884	80	2279	2090
12	Анкенбук, вел. Херцег. Баден.	26	фебруара	1885	60	1167	1118
13	Најулрихштајн, Хесен	1	јула	1885	120	1635	1533
14	Лилерхајм, Рајнска провинција	15	фебруара	1886	120	1677	1573
15	Шнекенгрин, крал. Саксонска	22	фебруара	1886	120	1944	1851
16	Елкенрот, рајн. провинц.	20	октобра	1886	50	753	695
17	Симонсхоф, краљевина Баварска	1	маја	1888	100	1116	1022
18	Марија Вен, Вестфал	1	октобра	1888	110	909	858
19	Алт-Лациг, провинц. Позањ.	26	октобра	1888	30	430	357
20	Магдебург, провинција Саксон.	22	новембра	1888	28	551	500
21	Рајдоеф, код вар. Јан, Тирингска	18	јуна	1889	80	408	392
22	Ерлах, краљев. Виртемберг	1	априла	1891	100	—	—

Кад се од броја примљених одузме број изашлих, знаће се, колико је у којој поименце колонији било колониста последњега дана месеца марта 1891. год. Ови бројеви најречитије говоре од коликог су значаја и какве успеха имају овакви заводи.

Упознавати се са установама, какве су ове радничке колоније, пратити њихово кретање, рад и развитак, мора бити, очевидно, од превелика значаја, јер у модерноме друштву оне постају све неминовније. То исто важи и за азиле лицâ, осталих без крова над главом. Већ са тога гледишта, а још више ако се неће сувише оптимистички да гледа на прилике нашега живота, оваква друштва и по нас имају и све више морају имати практичке предности.

Мијаило П. Јовановић.

САН

Из успомена Горона, бившег шефа тајне париске полиције.

....Г. Берар, који је био судија а сада народни посланик, испричао је — не опомињем се у којим новинама — једну своју фантастичну авантуру.

Кад је био односио своју судску каријеру, отпутовао је ради задовољства у планину Цевен. Ноћ је провео у крчми, која је била забачена у средини ове непроходне планине.

Уморан од пута, осећао је на грудима страшну мôру. Ноћ беше јасна. У своме заносу он виде крчмара и његову жену, како се полако приближују његовоме кревету. У томе часу беше у некоме несвесноме стању, да се није могао с места покренути нити викати за помоћ.

Човек, који је у руци држао велики куњски нож, пресече му гркљан а жена га чврсто држаше, да се не би могао бранити. — Кад већ није могао да се покрене, они га дочепаше за ноге и главу, па га бацише у једну јаму од ђубрета... Пробуди се под страшним утисцима, страшнијим од онога ножа и од оне јаме, која га слојевима ђубрета притискиваше по грудима, да се хтео угушити. Мôра га тако силно мучаше, да се млади судија пробудио окупан у зноју, а имао је и нервозне наступе.

Брзо се обуче и пође. Али, остављајући крчму, он је дуго посматрао домаћина и његову жену. Њему се тада учинило, да обоје имају разбојнички изглед. То је без сумње у њему произвело дејство хрђавога сна.

Годину дана доцније, г. Берар буде постављен за помоћника државнога тужиоца, баш у вароши онога истог среза, где је оно у планини Цевен провео ону страшну ноћ.

Приспев на дужност, доставише му о једној судској истрази, која је још од прошле године узрујала целу околину. Догађај беше у овоме. Једног бележника или судског извршитеља — не опомињем се тачно — беше нестало у тренутку, кад је био наплатио велику суму новаца... Извесно, да је јадник био убијен, али се убице нису могле пронаћи.

Међу тим, стизале су истражноме судији безимене доставе, да је нестало лице заноћило у некој усамљеној крчми, и да га нису видели да је из ње изашло. Истражни судија, на основу ових доставâ, притворио је крчмара и његову жену. Да би г. Берара поучио у овако заплетеној радњи, позвао га, да при иследењу буде присутан. Г. Берар беше силно изненађен, кад је у ове две особе познао крчмара и његову жену из оне исте крчме, у којој је он онако страшан сан уснио... Као да га је нека виша сила надахнула, он замоли истражнога судију, да може окривљенима сâм нека питања постављати, јер су обоје упорно одрицали дело за које се окривљују.

— Ви сте убице — рече г. Берар, гледећи оштро окривљене. Јест. ви, јер сам вас ја видео, кад сте извршили овај злочин... Ти си кухинским ножем пресекао жртви гркљан, а за тим сте обоје однели леш и бацили у јаму од ђубрета, где се и сада налази...

Крчмар и његова жена задрхташе од страха и запрепашћења... Учини им се, као да виде пред собом дух убијеног човека... Падоше на колена и признадоше дело. Леш је доиста био пронађен у јами од ђубрета.......

Ја не узимам на себе, — вели Горон — да објасним овај феномен, као што га није ни г. Берар објаснио. Ал' се доста поуздано тврди, да је такав сан извесне особе био нека врста предсказањâ или — погађањâ. Нâучари се у осталом слажу, и придају тако чудном сну моћ магнетизма или сомнабулизма, те по томе, да се код лица, која се у такве снове заносе, опажа способност за предсказивањâ. — Ја нисам научар, нити пак књижевник, да се даље упуштам у тајне ових феномена, већ само могу да констатујем један догађај, који се десио за време моје полицијске каријере, и који је по свему сличан ономе, о коме је г. Берар испричао. Да га овде изложим.

У месецу јануару 1891. године јавише ми, да је у своме стану нађена удављена госпођа Базир. То беше стара жена, и становала је у улици Терле, кварту Венсен. Дошао сам одмах на место догађаја са г. Гиљом истражним судијом. Г. Гриман комесар полиције, одвео нас је у ову кућу, где смо нашли све онако, како се било у први мах затекло.

У једној чудноватој, спаваћој соби, која беше украшена барјацима и гомилом религиозних предмета, лежаше тело сироте старице близу самог кревета. Лице јој беше окренуто на земљи.

На први поглед видело се, да је убица своју жртву удавио, а за тим преко ње навалио велики сандук, који беше толико стар и похабан, као и његова сопственица. Сандук је био постављен са кожом дивљега вепра и имађаше свој заклопац. Сем тога, на њему беху и четири точка.. Г-ђа Базир беше часна жена. Живела је искључиво од своје мале, доживотне ренте, која је износила 800 фор. годишње. Она у опште беше побожна и напојена духом своје религије. Има више од тридесет година како станује у кварту Венсен, и није никада пропустила прилику, а да не оде у цркву на јутрење, вечерње, бденије и т. д.

Последњи пут видели су је, како је у 9. сахата пре подне пошла у цркву говорећи: да ће се одмах вратити. Без сумње је хтела да доведе у своме стану неке ствари у ред, а за тим да оде у банку „Национал", те да тамо прими интерес од своје ренте. У први мах, није се у кући обраћала велика пажња на њено осуство. Мислило се, да се где год задржала у вароши, па се доцкан вратила кући, без да је ко год од укућана спазио. Међу тим, сутра дан, њени суседи беху узнемирени: за што се то г-ђа Базир већ не појављује. Знали су, да је она сваког јутра примала религиозан лист „Гласник Св. Филомене" који за побожан свет доносаше редовно молитве, које треба читати преко дана. Шта више, кад је г-ђа Базир била болесна, она се вукла на рукама по кући, само да може узети своје омиљене новине. Кад су, дакле, суседи видели, да је „Гласник Св. Филомене" остао пред вратима, онда су више пута куцали на врата, па кад нису добили никаква одговора, известили су о овоме комесара полиције, који је са браваром врата отворио... Изгледало је, да је крађа била повод овоме злочину, јер су сви ормани били испретурани. По поду видели су се разбацани мали завежљаји кошуљâ и хаљинâ, које је г-ђа Базир имала обичај да прибира и оставља у своје ормане. Убица све ово није такнуо, али су суседи приметили, да нема великог дуварског сахата, који је био тежак до 20 килограма. Прашина на дувару обележавала је место, на коме је овај сахат стајао. На против, златан сахат г-ђе Базир није био однесен. Он је као обично стајао обешен изнад њеног кревета. Како то, да је убица — ако је доиста дошао да краде — заборавио да узме златан, мали сат, а понео онај тежак дуварски, који је морао са ризиком из куће изнети?... Требало је, дакле, прво дознати у банци „Национал", да ли је она примила интерес од своје ренте. Истрагом се и то дознало. Сирота старица није могла имати новаца при себи, јер, и ако је била тачна, одложила је за сутра дан плаћање својих ситних дугова, говорећи, да ће их исплатити, чим добије своје издржање.

Ја и г. Гиљо били смо врло збуњени, па нисмо ни приметили између суседа једну стару жену, неку г-ђу Х. која је показивала велику ревност да нам дâ обавештења. Са неповерењем, чија је последица дуга практика у полицијској служби, упитах једног чиновника: ко је та жена?

— О, то нам је врло поштена жена, одговори ми он. Њен је муж чиновник у једноме надлештву и веома је богат. У осталом, г. шефу, М. и г-ђа Х. врло су добри пријатељи г. С. нашег бившег шефа...

Но и поред таквог обавештења, ја сам остао тврдоглав. Извесна узнемиреност овладала је целим мојим бићем. Реших се, да саслушам г-ђу Х. Она ми у први мах обрати пажњу, на једну тајанствену особу, која је често долазила на разговор код г-ђе Базир. То беше нека врста скупљача милостиње, одевен у саме трље. Лако се, рече ми, може познати по торби, која му о рамену виси. Имали смо велике муке, док смо пронашли овог човека. Једне вечери известише ме моји агенти, да се то лице налази у цркви „Нотр-Дам Виктоар." Узех га тада за мишице и поведох у његов стан — кварт Батињол. Ту је становао са својим братом, кога смо затекли, да кува вечеру на малој, плеханој пећи.

Био сам изненађен од призора који сам пред собом видео. Смрад ме хтеде да загуши. Поред дувара, испод кревета и поред пећи, спазих читаве брегове старих обућâ, са којих је зеленкаста „плесан" производила овај ужасан смрад.

Благи и побожни, они ми одмах испричаше: да заиста познају г-ђу Базир. То је, — говораху ми ови добри старци, — једна врло милостива душа, која нас је својим доброчинствима помагала... Истина, да је један од њих био код г-ђе Базир, али у очи дана извршеног злочина, а не на сами дан, кад је она нађена мртва у своме стану.

Приметио сам, да су оба били до крајности благи и побожни. Они ми укратко испричаше свој чудан живот. Заветовали смо се, говораху ми, на једно дело милосрђа. Ми смо проповедници „светог детињства" (тако ми се чини да су ми казали).... Старији брат беше послужитељ у једном министарству. Оба ова старца живела су од његове скромне плате. Па не само да су живели, но су још и штедили. Од те уштеде куповали су старе обуће, које је млађи брат продавао по вашарима у корист: „светог детињства..." Њихова једина радост била је, да клече по црквама и да помажу сиротињу...

Уверио сам се, дакле, да они нису убице г-ђе Базир, јер су то непобитним фактима доказали. Требало је трагати у другоме правцу... Дознали смо, да је г-ђа Базир имала једну нећаку, коју давно није видела... Једна доставка (коју је без сумње послала суседка г-ђа Х.) показала нам је, да је ова девојка заручница неког касапског момка, који је по париским улицама продавао — коњско месо. (свршиће се).

ПАЛИ У КЛОПКУ.

I.

Била је ноћ. Небом се витлали црни облаци. По кад-кад сéне муња, те осветли околину, у којој се у тај мах један заморени путник налазио.... Он је ишао лагано... Преко рамена пребацио гуњ а шеш накривио... Изгледа, као да иде својти у походе... Већ је близу вароши П... Кроз блесак муње види торањ од цркве... Преко усана пређе му лак осмејак. Варош стајаше на домаку.... Он се упути једној механи... Уђе унутра.... Механџија као да га изодавна познаваше, одмах му изађе на сусрет.

— Камо пројина брашна да те поспем, викну механџија. Где си болан толико? Искривих шију чекајући на тебе!..

— Па, знаш, посао... Вашари, вецбанâ, и — пхи, ко ће то све избројати!

— Нека, нека, само кад се има посла, вели механџија. Него, шта мислиш овде да радиш?

— То ћеш ти боље знати...

— Јес, право велиш Алекса... Ја нешто од јуче премишљам... Ха, сад се сетих! Дошао си баш као што треба... Седи, одмори се... Има времена... Казаћу ти све... Биће пара к'о кише. Добар је то газда... Труло богат... Седи, мајковићу, што блениш тако к'о теле у шарена врата?

Путник седе. Прекрсти ногу преко ноге, па онда гледаше кроз прозор некуда у даљину.

— Хоћеш што пити?

— Болан се пита, осече се путник. И да једем и да пијем.

— Де, де, немој се љутити, биће све готово. Стари смо ми пријатељи. Бога ми, да ми није тебе, па онда Милана Јагодића, па Вујице и — ја би пропао. Овако, ако не цури а оно капље. Бога ми, тако је....

Путник ћути. Он је у тај мах о нечему премишљао. Куд су летеле његове мисли?... Ко ће то знати... По кад-кад би чак и уздахнуо. Најзад подиже главу, па промрмља кроз зубе:

— Проклета полиција. Баш ми не дâ живети...

Механџија донесе јело и литар црног вина. Путник поче јести.... Јео је брзо а још брже пио.... Изгледаше, као да је хтео вином да поврати своју стару кураж и веселост... Поче бивати све живљи...

Механџија трљаше задовољно руке.

— Добро вино, а?

— Изврсно. Још један литар... Хе, сад можемо разговарати... Велиш, да је тај газда богат?

— К'о онај богати Гаван, о коме сам слушао из неке песме...

— Где му је кућа?

— Ту, преко пута од мене... Седи само он и жена... Вечерас се спремају на бал... Код куће је само мала послуга: кочијаш, покућар и слушкиња. Но, и они ће рано полéгати... Жива згода... У великој соби је орман. Отвори само доњу фијоку... Злата, пуно злата, па онда банака све оних од 100 динара у злату... Новац није ствар да се позна. Јок. Промени где хоћеш, па сербез живи!...

— А где ће бити тај бал?

— Тамо, у средини вароши. Учитељско удружење приређује ту забаву... То је најбоља забава. Пуно одабраног света. Седи се по који пут до зоре. Ал' теби треба само неколико минута. Нико то није видео кад си овамо дошао?

— Нико!...

— Тим боље... Де, пи!... Тако... Вино даје кураж.

— Ал' немам „калауза"...

— Ништа за то... Направићу ти мало густа теста... Намажи прозор из авлије... Лупи песницом... Стакло ће прснути без шума и ларме. Откачи „куку"; па онда отвори прозор и уђи унутра... Прозори су ниски... Кажем ти, жива згода...

Путник ћути и премишља. На старом сахату изби 11 сахати.

— Време је... рече механџија.

Путник се диже. Остави гуњ на столицу... Механџија гурну му у руке тесто увијено у неке старе новине.

— Напред. Нека је срећно...

Путник тек промрмља:

— Од мене је давно срећа одбегла...

II.

Кућа газда Д... позната је у целој вароши као прва и најбогатија... Он је трговао са стоком. Читаве џелепе волова гонио је у Пешту... Није се преварио механџија код „Ловачког рога", кад је казао, да је газда Д. труло богат човек...

Ове ноћи он је са женом отишао на забаву, коју је приређивао одбор учитељског удружења... Тамо је он сваке године одлазио. Обично би говорио:

— Учитељи су стубови, на којима почива читав један нараштај. Ако су ти стубови јаки, онда ће и нараштај бити крепак, чио и јак... Или:

— Учитељски је позив што и њива. Ако бациш добро семе, добар ћеш и плод имати... За то треба учитеље помагати на свакоме кораку. Њихова је дужност и света и узвишена.....

Ето, за то је он похађао редовно сваку забаву учитељског удружења. Сматрао би за грех, ако би ни једну пропустио, сем, недај Боже, каквог изванредног случаја, као, болести, смрти и т. д.

У кући је остао стари кочијаш Аћим, покућар Теофило и служавка Амалија.... Они су ћаскали у кујни до 11 сахати, па су се онда разишли да спавају...

У кући је све било тихо и мирно..... Небо је било још мрачно... Муње су с времена на време светлуцале... Из даљине чула се потмула грмљавина.

У авлији газда Д. појави се једна прилика.... Лагано се прикрадала поред зида... Дође до прозора... Полако се издиже на прстима... Осврну се на све стране... Поче нешто мазати на стаклу од прозора... Тишина... Чу се на један мах потмуо пад стакла... Прилика се опет поче обзирати... Нигде никога. Отвори прозор... Као веверица ускочи у двориште... Ено, нестаде је у просторијама куће газда Д...

На цркви изби 12 сахати...

Муња опет сену. Тај блесак обасја другу једну прилику, која се опрезно прикрадала вратима, која у двориште воде... И она се плашљиво обзирала... Дошав до врата, мету кључ у браву... Поче окретати... Врата се не отварају... Са ланца одвоји други, па трећи кључ... Чу се јасно шкљоцање. Брава се отвори... Прилика слободно уђе унутра и врата за собом затвори....

Стари Аћим баш у тај мах изађе из своје собе.... Сетио се, да је заборавио затворити спољна, авлијска врата.

— То ми се никада није догодило, мрморио је Аћим затварајући авлијска врата. Да то мој газда зна, истерао би ми мачка кроз оџак...

И он за час застаде на сред авлије. Гледао је у небо.

— Чудновато, рече, за што нису на колима отишли. Киша тек што није пала... Ал' тако су хтели, па шта ћу?... Оно, и није далеко, ал опет... опет...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

У великој соби газда Д... одигравала се једна врло чудновата траги-комедија.

Да опишемо у кратко, шта се све тамо догодило.

Прва прилика у велико претураше по орману. На један мах трже се... Врата од велике собе нагло се отворише. На прагу се појави један човек...

— Газда, промрмља прва прилика. Пропао сам... Да спасем бар живот.

И јурну на онога човека, који непомичан стајаше на прагу..

Почеше се гушати... Борба беше очајна... Превртаху столове, столице, стакла са ормана... Подиже се ларма... граја....

Аћим ослушну.

— У соби има некога, рече, па опета поче ослушкивати. Ларма и лупа беше све јача...

Аћим брзо пробуди Теофила и Амалију. Наоружаше се добрим ајдамацима, па се сви кретоше у стан газда Д... Амалија носила је лампу... Светлост обасја чудновати призор. Два човека очајно се боре... Ваљају се по поду и шкргућу зубима. Аћим викну:

— Ко сте ви?

Рвачи напустише борбу.... Скочише на ноге и погледаше се..

— Акела!

— „Чекмеџе"!

— Па ми се тучемо?...

— Ја мислим да је...

— И ја тако...

— Пали смо у клопку...

— Те још како!

— Е, то ми се није никад догодило!

— Ни мени! Што ми се не јави, брате?

— Да се нисте макли, викну Аћим, иначе одоше вам „тандаре" у парам-парче...

* * *

Оба ова коцкара: Акела и Ђорица, звани „чекмеџе" дошли су били у намери, да опљачкају газда Д.... Нису знали један за другога... И Ђорицу је један његов јатак научио, да ове ноћи покраде газда Д... И ето, оба се ухватише у клопку. Чупали се и кикали, да их је бела пена спопала, а све за то, што су мислили, да их је неко други на делу ухватио, па су хтели да се одбране и — да сачувају живот.

Бољу им, вала, клопку не би могла наместити ни сама — полиција... Славно је то, кад се коцкари и лопови ухвате у своју рођену — клопку..

„ЧАПКУН МАРКО"

(млађи).

— Како се зовеш?

— Марко Ђорђевић.

— Одакле си?

— Из Шапца.

— Чиме се занимаш?

— Крадем, варам и сечем кесе...

— Пази ти море, шта говориш. Ја нисам научио да се са мном шала тера. Знаш ли ти да ћу те стрпати у ћелију?

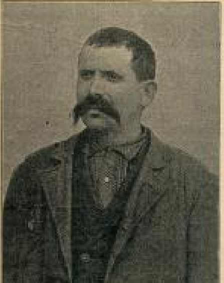

— Камо лепе среће, господине, да се шалим! Не би онда марио, да ме годину дана држите у ћелији. Али, по несрећи, ја говорим истину. Ти си нов, господине, па ме још не познајеш. Али питај о мени старије полицајце, па ће ти сваки рећи: познајем Марка „Чапкуна" као злу пару... Него, ваљда си и ти бар што год слушао о мени?... Ја сам тај „Чапкун Марко" познати коцкар, лопов и варалица. Читао си ваљда те ваше књиге? Хеј, о мени у њима има доста писано...

Овако је говорио Марко једнога дана, једноме новоме писару кварта в......, када су га приликом неке потере ухватили са више београдских скитница.

Изненађен овим Марковим говором, писар га позва к себи у канцеларију. Понуди га дуваном, а Марко, задовољан пажњом која му је тиме указана, настави причати:

— Нисам ти ја, господине, увек био овако „отрцан" као што сам сада. Било је, истина, прилика, да сам и гори изгледао, али је то ретко бивало. Од како знам за себе, полагао сам увек пажњу на своју спољашност. Хе, да ти само знаш мој господине, какав сам ти ја изгледао, кад сам оно био секретар министарства унутрашњих дела, па богат влашки бојер, па....

— Секретар министарства? Ти? прекиде га писар.

— Ја, господине, ал причекај, причаћу ти и то, само док ти прво кажем, шта сам све до сада био...

— Остави то све за после, а сад ми одмах причај о твоме секретарству.

— Молим те, дај ми још једну цигару дувана па онда слушај.

— То је било 1888. године, одпоче Марко. Ја сам тада био у 26. години. Млад, леп, здрав, а окретан за све ђавоље послове. Једног јутра седим ја са Михаилом „пекаром" у кафани код „*", на „Варош Капији." Разговарасмо ко људи о нашем слабом пазару. Преко пута ове кафане становаше једна отмена удовица, на чијој кућној капији беше прилепљена ова објава: „Стан за отменог самца."

Разговарам тако са Михаилом. Он тада није имао сталнога стана, већ је ноћивао по шумарцима „калимегданским." У разговору, онако у шали, пецнух га: да иде код те госпође и погоди стан за себе... На ову лепу досетку Михаило се као мало љутну, али се одмах одобровољи и рече: море, Марко, ми би могли код оне луде госпође направити добар „кшефт." Размисли ти мало о томе. Прилика је врло згодна, а ти си мајстор у стварању необичних планова. — Допаде ми се ова Михаилова идеја. Она ми отвори широко поље за размишљање. И ја сам озбиљно мислио о њеноме остварењу.

Кад сам се сутра дан нашао с Михаилом, ја сам већ био сковао план. Ево какав је то план био. Михаилу сам казао, да набави један нов џак, један нов фес, једну велику књигу на форму „протокола," један пиштољ и силав. Ја сам за себе морао набавити један нов кишобран и цвикер...

— Шта су вам требале све те ствари? упита писар.

— Ама, буди стрпљив, господине, па ћеш и то дознати. Кад смо набавили све ове ствари, одемо у мој стан. Ту смо опарали онај нов џак и од њега сашијемо једну повећу кесу, као што су оне, у којима се новац носи. Михаило оде на Дунав и напуни кесу шљунком, па је онако пуну, донесе опет код мене, те је озго добро зашијемо.

Сутра дан, око 9 и по сати, у које је време госпођа увек била на прозору, упутимо се нас двоје њеном улицом. Ја сам ишао напред у црном оделу, лакованим ципелама и цвикером на очима, а Михаило на 10 корачаји за мном. Припасао силав, заденуо у њега ону пиштољчину, накривио фес, па вуче ону кесу пуну шљунком и ону стару књижурину да га зној облива. Право да ти кажем: изгледао је као онај чича из Управе фондова. Кад смо били поред куће госпођине, она беше на прозору. Ја, као случајно, бацим поглед на њу, а и она се у мене добро загледа. А како и да не погледа, кад сам тада боље изгледао него прави секретар министарства!...

Исто, као и ја, и Михаило, онако случајно, баци поглед горе, али не на госпођу но на ону њену објаву. Пошто се озбиљно у њу загледао и прочитао, он онако кроз зубе промрмља да и госпођа чује: ево стана за мог господина.

Госпођа чу̂ ове речи, па ни пет ни шест, упита Михаила:

— Молим те пријашно, реци ми, шта је твој господин?..

Михаило се озбиљно стави у званичну позитуру, набра обрве, па рече:

— Мој је господин секретар министарства унутрашњих дела. Знате, скоро је премештен из Крагујевца у Београд. Још није нашао стан, а казао ми је да меркам какву добру и отмену кућу... Па, ето, баш ми паде у очи ова објава... Него, извините, несмем дуже стајати. Носимо новце команданту града.

— Ти си добар човек пријашно, здраво добар...., Молим те, кад се будеш вратио из града, дођи овамо да видиш стан за твога господина. Знам, да ће му се допасти...

Михаило обећа госпођи да ће се вратити, па похита за мном, јер ја сам био мало подаље одмакао...

Истога дана, око 11 сати, Михаило са празном кесом и оном књижурином оде код госпође. Пажљиво поче разгледати стан. Није оставио ни једну стварчицу а да је није прегледао. Најзад рече: — нема сумње да ће се овај стан допасти моме господину. Леп је и удобан. Па и цена му није велика 5 дук. месечно... Ово, за такав стан и приличи оваквом господину као што је мој. То вам и није ма ко и ма шта. Он је син чувеног богаташа П. у Крагујевцу... Отац га воли и држи га, што 'но веле: ко мало воде на длану... Е, е, баш ми се стан допада... Скроман, миран, таман за њега, јер он много мисли и — ради... Ако немате ништа противу тога, ја ћу га лепо замолити, да се још данас у овај стан усели?

Разуме се, да је госпођа на ово драге воље пристала.

Тачно у 4 сата по подне, у једном од најбољих фијакера одвезао сам се до госпође. Госпођа ме дочекала онако, као је приличило моме тадањем положају. Прегледао сам стан са највећом озбиљношћу. Не треба да вам говорим, да ми се стан одмах допао. Па како сам тада „изигравао" кавaљера, то о цени не хтедох говорити. Обећах госпођи да ћу се кроз три дана уселити у стан, само док ми ствари стигну из Крагујевца.

При поласку, госпођа ме веома љубазно позва код ње на вечеру за сутра дан. Захвалих се врло учтиво на томе позиву и рекох: да ми је особито мило, што ме те части удостојава, а у себи помислих: здраво! здраво! Риба већ долази на моју — удицу!...

— Јели био тада и Михаило с тобом? — упита писар.

— Разуме се да је био. Док сам се ја забављао са госпођом, он је „курисао" куварици. Том приликом брижљиво је распитивао о материјалном стању госпођином.

— Па шта је даље било?

— Полако, господине, молим те. Него, знаш шта? Дај ми, још једну цигару дувана и поручи ми једну кафу, то јест, ако хоћеш?.....

Одаџија доби заповест да наручи кафу за Марка. После тога он продужи своје причање.

— На истом фијакеру на коме сам се довезао кад сам стан прегледао, одвезем се и сутра дан код госпође. Овога пута госпођа, обучена у најлепше своје одело, дочека ме у дворишту. Пружи ми руку, коју ја веома галантно пољубих. Са осмехом, похвали она моју тачност и изјави своје особито задовољство. Бојала сам се, рече весело водећи ме у собу, — да вас званични послови не спрече те да се моме позиву не одазовете.....

Не треба, ваљда, да вам и то кажем, да је вечера била изврсна. И сада, после 10 година, кад се те вечере сетим, мени вода поцури на уста.

Рекавши ово, Марко не могаше отрпети а да не пљуцне. Насмеја се и сам због тога и настави причати.

Разговор за вечером између мене и госпође постајаше све живљи и интимнији. И када сам у 11 и по сати напоменуо, да је већ време да идем кући, она ме, без икаквог околишења упита: „зар нећете спавати у своме новоме стану?" Слегох раменима и покорих се судбини. Госпођи се то допаде, па постаде још поверљивија према мени! Поче ми причати о њеним приватним стварима; о моменталној новчаној оскудици у којој се сада налази, па ми најзад отворено изјави: како би је веома много обвезао, кад би јој, ако сам при новцу, могао дати на име кирије 25 дук. Толико јој, вели, још недостаје до 100 дуката, са којом сумом хоће да регулише неки дуг у Управи фондова.

— Веома се радујем госпођо, што је баш мени пало у део, да вам учиним једну тако малу услугу. Не само сада, но и у будуће, кад год вам буде требало новаца, ја вас молим да се увек на мене обратите. Хвала Богу, мој отац има доста новаца......

Рекавши ово, ја галантно избројим госпођи 25.— бенаца, које она прими као праве дукате. У место захвалности, допусти ми, да је још једном пољубим у руку.

У моме присуству, госпођа остави бенчеле у једну фиоку асталску, у којој беше и остали њен новац. Поседисмо још једно пола сата, па за тим ме госпођа отпрати у моју собу.

— Лаку ноћ, господине, и пријатно спавање, довикиваше ми она са прага.

— И вами милостива...

Она оде, а ја остадох са̂м у својој соби.

Сео сам на кревет и премишљах о моме плану... До сад је све добро ишло, сад само даље, напред. Ослушкивах. Госпођа је већ спавала. Дошао је, дакле, осудни тренутак. Са свим слободно, као да сам у својој кући, уђем у њену собу. Отворим ону фијоку с новцима; узмем натраг мојих 25 бенчева и на име интереса госпођиних 75 дуката па стругнем кроз прозор напоље.

— Зар те, болан, није било жао госпође?

— Није господине. А знате ли зашто? Само због оне њене објаве: „стан *само за отменог странца*.“

— Па шта је даље било?

— Казаћу ти... Чим сам из госпођине куће побегао, одем на „Калимегдан.“ Тамо сам нашао Михаила. Дâм му 30 дук. а са осталим новцем још истога јутра отпутујем лађом у Смедерево. У Смедереву сам остао 20 дана, па се опет вратим у Београд.

— Шта је госпођа радила за то време?

— То ти, Бога ми господине, не умем казати. Нема сумње да је ствар пријавила полицији, јер, док сам се у Смедереву бавио, у Београду се била дигла хајка на кесароше. Тој хајци није измакао ни Михаило, кога је госпођа одмах познала као мога „послужитеља.“

Михаило је у почетку упорно одрицао, али кад га мало попритегнуше, магарац један признао је све... Ал сам ти и ја долијао. То је било некако баш кад сам се вратио из Смедерева. Није прошло ни два дана, а мене натрапа полиција и стрпа у' апсу.

— Па колико си осуђен због тога?

— Две године затвора...

— Зашто затвора а не робије?

— Чудно питање! Барем је теби познато, да се „чиновници“ не могу осуђивати на робију, одговори Марко смејући се.

Ето, ово је све испричао Марко новоме полицајцу. Прича је потпуно истинита а госпођа, која је издавала стан за „отменог самца“ и дан данас је жива. Сем поменуте осуде, Марко је још два пута судски осуђиван године 1884. на две године робије због крађе новаца директору једног циркуса, који се тада у Београду бавио. Њему је Марко на врло вешт начин предигао једне вечери око 2.400 фор. а. вр. Ухваћен је био тек после 3—4 месеца кад је сав новац „срећно“ потрошио.

Године 1892., Марко је последњи пут судски осуђен на годину дана затвора због једне просте крађе. Крађа, због које је осуђен незнатна је, према крађи коју је учинио приликом спровођења у Пожаревац. Ову је крађу извршио у самоме комесаријату савском. Ево како. Док је жандарм — спроводник — потврђивао уверења, Марко је, онако на брзу руку „генио“ једноме странцу буђелар и у њему 250 фор. Буђелар, пошто је предходно из њега извадио форинте, бацио је онде, а форинте је сакрио испод кошуље на рамену. Претресоше га неколико пута, али при њему ништа не нађоше. Странац, видећи да нема ништа од пара, оде за „нове“, а Марка, добро „фатираног“ одведе жандарм у Пожаревац...

Сем Србије, Марко врши своје операције и по А.-Угарској и Румунији. Њему је све једно. Он не гледа много на народност. Главно је, да свуда добро пролази. За сада га једино то љути, што су у „Полиц. Гласнику“ пре њега изашле слике *млађих коцкара*.

— Барем, вели, због странаца, требало је прво донети *моју слику* и *биографију*, те да виде, како и у Србији има генијалних коцкара...

Марта месеца тек. год. Марко је био у Београду колико тек да види шта има ново. Био је срећан, те је прво видео нове *апсане управе града Београда*, којих се није могао нагледати читавих 10 дана. Том приликом Марко је и сликан. Слика, коју сада доносимо, представља најновију спољашност невиданог „секретара“ и „отменог странца“ у „шатровачкој“ књижевности названог „Чапкун Марко.“

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛВУМА.

Ђорђе Спасић и **Јосиф Ћирић,** оба су из села Шљивовика у срезу лужничком. Ђорђе има 33 године а Јосиф 23 године. Они се само по спољашности разликују један од другог. У осталом, нарочито у начину живота, готово су једнаки. Кад оре или коси један, онда то ради и други, а кад један остави рâло и волове, то чини и онај други, па се онда састану и скроје план, где ће да оду и да што придигну.

Они су крали и кокошке, али се опет не смеју назвати „кокошари“ јер су вршили и опасне крађе, са разбијањем и отварањем кућа и зграда удешеним кључевима, онако исто, као што раде и модерни лопови. Кад су полазили у крађу, носили су и оружје као и други разбојници.

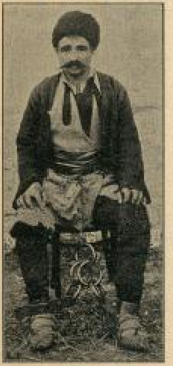

Ђорђе Спасић.

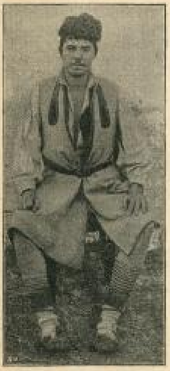

Јосиф Ћирић.

Један без другог никад нису крали нити у крађе ишли, а крали су све, само је остајало оно, што нису могли дочепати. Ово се дâ закључити по стварима, које су као покрађа код њих нађене.

Они своје лоповске операције врше још од пре неколико година, али се никако нису као крадљивци могли ухватити, јер су за време извршења крађа били опрезни. Од њихових сељана, па ни из целе општине, није нико на њих смео пружити прст и рећи: ово су лопови. Што је најглавније, нико се није усудио да бар власти дошане, да се они овим послом занимају. Ето, због тога се нису дуго ухватили а још и за то, што су вршили крађе по другим срезовима, — а највише у бело-паланачком. Ал' сûд, који се много носи на воду, мора се једном разбити. Тако је било и с њима.

Ноћ између 27. и 28. Августа пр. год., била је за њих несрећна. Те ноћи, дошли су оба у село Стражевац, и ту су извршили крађу новаца и разних ствари Живки, ж. Јована Тодоровића. Но при бегству са покрађом, Јосиф буде рањен у леву ногу, и тако рањен оде са Ђорђем кући у Шљивовик и легне у постељу. Власт је за ово одмах сазнала, оба ухватила, дотерала среској канцеларији и одпочела истрагу. Истрагом је доказано, да су извршили девет, које простих а које опасних крађа (сем оних раније учињених за које су се докази утрли) и за ово су оптужени пиротском првостеп. суду, који их је 30. Децембра пр. год. осудио, и то, Ђорђа на 18 а Јосифа на 16 год. робије. На издржање казне још нису спроведени, док пресуду не оснаже већи судови.

Ђорђе је веома дрзак и одважан а и добро развијен, јак и опасан зликовац.

Док су били у притвору код среске власти и док је истрага трајала, Ђорђе је чешће покушавао да побегне и ако је био у окову. Два пута је успео да из апса изађе, али је оба пута ухваћен. Једне ноћи у месецу октобру, Ђорђе одвали врата на апсани. Не далеко од канцеларије, наиђе на једну сељачку кобилу која је била припета да пасе. Од оних припона направи улар, узјаши је онако са гвожђем, претури ноге кобили преко главе, и потера је у правцу ка свом селу. Но беше лоше среће, јер је после четири сата од среске канцеларије, био већ ухваћен и враћен у затвор. Оваки дух Ђорђев сигурно му неће дозволити, да чами у казамату 18 година, већ ће потражити чистијег ваздуха чим му се прилика за бегство угаже. Што се тиче Јосифа он ће за њим поћи да му као и увек прави друштво ако му добивена рана од олова буде зарасла, која му овај мах смета у бежању.

*

Овакво смо извешће, заједно са сликама, добили од начелника ср. лужничког г. Н. Стојановића... Нама је мило што можемо овде констатовати исправност г. Стојановића и потпуно појимање своје дужности, и желили би, да и друге старешине среске пођу путем г. Стојановића, и помогну нам тиме у вршењу нашег задатка.

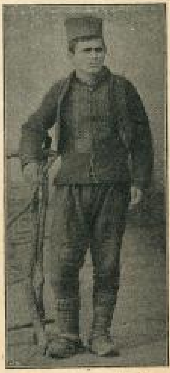

Сава Митић, из Давидовца среза сврљишког, бив. осуђеник нишког казненог завода. Пресудом првостепеног књажевачког суда од 17. маја пр. год., за почињене крађе, осуђен је на годину дана затвора и годину дана полицијског надзора. Од ове казне издржао је само 6 месеци и 19 дана, па је 6. Децембра пр. године путем милости пуштен у слободу. Из казненог завода отишао је право у Алексинац и ступио у службу код г. Косте Николића, сада помоћника начелства округа моравског. — При упису код полицијске власти, Сава је прикрио своје право име и казао је да се зове Мијаило Никић, место рођења задржао је.

У времену док је код г. Косте служио, овоме нестане један дијамантски прстен. Сумња одмах падне на Мијаила (јер се тада тако звао) и полицијска власт над њим поведе истрагу. Али, како није било довољно доказа, он буде ослобођен решењем, пошто је над њим кривична истрага прекинута.

При претресу, који је над њим пажљиво извршен, случајно, у једном џепу, нађено је једно парче згужване хартије, која, кад је исправљена, видело се, да је то исправа, са којом је Сава отпуштен из нишког казненог завода.

На питање, од куда му ова исправа, он је после подужег увијања, најзад признао, да је та исправа његова и да му је право име Сава Митић, а ово је, вели, заменио са новим, да би лакше избегао издржавање полијског надзора. За нову кривицу, Сава је кажњен са 10 дана затвора, али, 10. Марта у вече улучи прилику и побегне.

Слику му доносимо како би га се се сваки чувао, а нарочито они, који држе млађе. Полицијским и општинским властима скрећемо пажњу, да га на случај проналаска подвргну издржавању полицијског надзора. Сава има 19—20 година.

ПОТЕРА.

Димитрије Нешић, из Житковца ср. моравског, окр. крушевачког, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је са рада 11. ов. мес. Димитрије је стаса средњег, стар 39 год., косе црне, образа округлих, чела мала, обрва црних, очију црних, носа правилна, уста умерених, бркова црних, браду брија, на малом прсту десне руке сакат је. Од одела има на себи гуњ и чакшире, на ногама опанке и на глави шубару. Пронађеног треба стражарно спровести управи пожаревачког казн. завода с позивом на Бр. 555 или Управи града Београда на Бр. 11200.

Илија и Крста Лазићи, скитачки цигани, у друштву са осталима — који су похватани — извршили су више опасних крађа ноћу између 10. и 11. ов. мес. у Паланци па побегли. Илија има 20 година, раста средњег, боје и косе црне, без браде и бркова; на глави више обрве има белег од ударца. Од одела имао је старе панталоне и капут, на глави шешир црн, на ногама чарапе и опанке. Крста има 30 година, раста средњег, боје и косе црне, има обичну браду и бркове, на глави има белег од опекотине. Од одела имао је старе панталоне и капут, на глави шешир црн, на ногама чарапе и опанке. Наређује се потера за њима. Пронађене треба стражарно спровести начелнику ср. јасеничког окр. подунавског с позивом на Бр. 6537., или Управи гр. Беогр. на Бр. 11346.

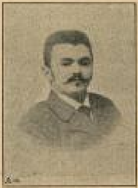

Лазар Радић, бив. бележник и благајник из Адашеваца котар Шид, у Срему, 26. марта т. год. побегао је из Шида, пошто је проневерио преко 1500 фор. а. вр. у злату. Лазар има 34 година, омален, добро угојен, лица округла, црне косе и очију, уста правилна и затубаста. Говори добро српско-хрватски и немачки. По извешћу а-угарске власти, његова жена живи у Нишу, па је вероватно да је и он тамо отишао. Наређује се потера за Лазаром. Пронађеног стражарно упутити Управи гр. Београда с позивом на Бр. 11376.

Слику његову, добили смо заједно са потерницом аустро-угарских власти. И ако је сама фотографија врло хрђаво израђена, ми је доносимо да колико-толико покаже изглед Лазарев, те да тиме помогнемо полицијским органима да овога лопова што пре пронађу.

Петар Божић звани „Милојка“, приватије из Крагујевца, пресудом там. окр. начелства кажњен је са 30 дана затвора; па да би ову пресуду осујетио, побегао је. Он је стаса повисоког, лица сувог, у опште црномањаст. Има до 36 год. Наређује се потера. Пронађеног треба стражарно спровести начелству окр. крагујевачког, с позивом на Бр. 6636. или Управи града Београда на Бр. 11703.

15. тек. месеца нестало је Мише, брата Милована Петровића, из Г. Добрина ср. јадранског, са њиве, где је стоку чувао. Миша има 13. год., црномањаст, омален; од одела имао је на себи гаће, кошуљу и копоран од сукна а на глави шубару; био је бос. Пронађеног Мишу треба упутити начелнику ср. јадранског, с позивом на Бр. 8405. или Управи гр. Београда на Бр. 11671.

Рајко Ћирић, из Црне Баре окр. подринског, који је осуђен пресудом шабачког првостеп. суда од 30. Априла о. год. № 9725. на пет год. робије, због опасне крађе, приликом спровођења из шабачке болнице, где је био на лечењу, у судски притвор, побегао је испред спроводника. Рајко је раста средњег, струка обична, плав, бркова малих плавих, одело немачко жућкасте боје, на десној нози има рану. Има око 35 год. Наређује се потера. Пронађеног треба стражарно спровести првостеп. шабачком суду с позивом на Бр. 10794. или Управи гр. Београда на Бр. 11651.

Живојин Станојевић, овд. војни бегунац, осуђен је пресудом Краљев. судбеног стола у Митровици од 2. авг. 1897. г. Бр. 5625 на месец дана затвора због преваре. Па како је там. суд осудио Живојина и на прогонство из Хрватске и Славоније, па је с тога могуће да се вратио у Србију, Управа гр. Београда наређује потеру за њим. Пронађеног треба стражарно упутити управи, с позивом на Бр. 11.227.

Богдан Толмачев, овд. фијакерист по казивању његове жене Марте, отишао је још 13. ов. м. у Земун, па се отуда није вратио. Наређује се тражење несталог Богдана. О проналаску јавити Управи гр. Београда с позивом на Бр. 11293.

Марка Матића, надничара из Дубља, тражи начелник ср. врачарског преко полицијских власти, да му се одмах упути. Акт ср. врачар. 4408 о. г. и Управе гр. Беогр. № 11243. Хитно.

УХВАЋЕН.

Лазар Л. Цветковић, који је, у 20. броју „Полицијског Гласника“ од ове год., тражен због извршене крађе Димитрију Јовановићу, из Паланке, ухваћен је на граници у пиротском округу, а у часу, кад се спремао да пређе у Бугарску. Из Пирота спроведен је у Алексинац и сад се налази под истрагом и у притвору код начелника среза алексиначког за извршену крађу своме стараоцу г. Манојлу Цветковићу, рачуновођи алексинач. првостеп. суда.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 23. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 30. МАЈА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошта. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским касарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

СЛАВА ПОЛИЦИЈСКЕ ЖАНДАРМЕРИЈЕ.

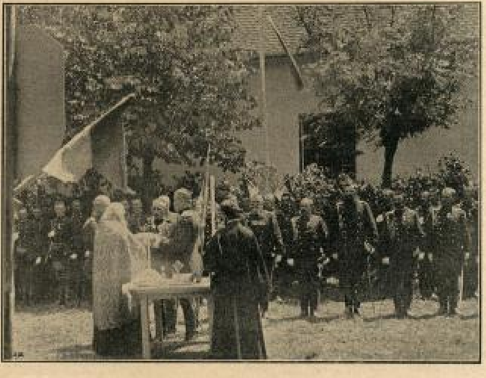

У прошлу недељу, на први дан Духова, овд. команда полицијске жандармерије прославила је свог патрона, на врло свечан начин.... Свечаност ове славе била је у толико величанственија, што су на њој благоволели присуствовати и *Њихова Величанства Краљ Александар I* као врховни командант војске, и *Његов* узвишени отац *Краљ Милан*, као командант активне војске. Сем Њихових Величанстава, овој су свечаности присуствовали: г. Владан Ђорђевић председник министарског савета, у парадној униформи санитетског пуковника, г. Јеврем Андоновић наш министар унутрашњих дела, г. Драг. Вучковић војни министар, г. Никола Христић председник Државног Савета, ђенерал г. Дим. Ц. Марковић, начел. штаба акт. војске, начелник министарства унутр. дела г. Ант. Пантовић, инспектор г. Аца Стевановић, пуковници: г. г. Дим. Недељковић, Јован Ваплић, Јаков Максић, Дамњан Влајић и Александар Константиновић, и још много виших и нижих официра, сви чланови управе града Београда и по два официра нижих чинова и редова из свију трупа овд. као изасланици њихови.

Простор листа не дозвољава нам да опширно опишемо ову свечаност. За то, бићемо кратки, али исцрпни.

⁂

Око 11 сати жандарм-трубач, са улаза огласи трубним знаком долазак Краљев. И за мало, Њихова Величанства стигоше са свитом. Пред уласком, дочекао је Њихова Величанства наш уважени управник града Београда г. Риста Бадемлић. Кад Њихова Величанства ступише у двориште, војна музика отпоче свирати химну. Г. пуковник Марко Ц. Марковић, командант полицијске жандармерије и домаћин славе, изађе Његовом Величанству на рапорт. Кад је Краљ примио рапорт, поздрави се са г. Марком и рукујући се честитао је славу. За тим пође дуж фронта ка десном крилу где је била застава, и кад је дошао према средини, поздрави жандарме са „помози Бог“. Као из једног грла громко одпоздравише жандарми свога Краља са „Бог ти помогао“. Краљ је за тим продужио даље и дошав до врха фронта, поздрави заставу. По томе Његово Величанство дошло је на леву страну дворишта, где га дочекаше поменути чланови владе и остали великодостојници. По поздраву отпоче сечење колача са благодарењем, поред стола, а пред средином фронта. Са војним протојерејом г. Илијом Протићем, ломили су колач, домаћин г. пуковник Ц. Марковић, један најстарији наредник и један редов. Тај моменат доносимо у првој слици. Његово Величанство Краљ са Његовим Величанством Краљем Оцем, одстојали су и посматрали за све време сечења колача и благодарења.

По свршеном благодарењу, домаћин, командант г. Ц. Марковић, изашао је на средину дворишта, поклонив се прво Његовом Величанству Краљу, окренуо се за тим фронту, и, одприлике, како смо у брзо схватили, изговорио је ових неколиких речи о значају ове славе:

„Господо официри и жандарми!

Седамнаестог фебруара ове године, навршило се 38 година од како је ова трупа установљена.

Другог Јуна ове године, навршиће се 36 година од бомбардовања Београда, — а десет година, од како је ова трупа узела себи данашњи дан за патрона и прославља га — као успомену на бомбардовање Београда 1862. год. Кад је наш велики и неумрли *Кнез Михаило Обреновић*, одбијао душманску навалу са српског земљишта, и кад су, већи део наших старих другова, помишљајући на своју *заклетву* и дужност према своме владаоцу и *Отаџбини*, храбро се и јуначки борили, па у овој борби многи од њих и попадали, којима, нека је вечни помен међу нама *и слава* — дали су светао и узорит пример свима нама: како Владаоцу и Отаџбини ваља *служити*, а кад потреба захте, за њих и *умрети*.

Слава је *српски народ* вазда одржавала у слози и љубави. *Српски народ* славу славећи, вазда се сећао својих предака и њихових заслужних и *великих дела*.

Господо официри и жандарми!

Ово слободно место, на коме ми данас стојимо, и без икаквог презања колач режемо и славу славимо, *крвљу* је наших предака и дедова, а *стопу по стопу*, заливано и топљено, док је било ослобођено.

Ова, пред нама на столу упаљена воштаница и овај, према обредима наше свете цркве пресечени, и вином преливени колач, тврди су и непобитни јемци свега овога.

Господо официри и жандарми!

Ја вам честитам данашњу славу, са жељом, да је славите и не заборављате, да вам слава помаже, и да вас вазда у братској слози и љубави одржава, те како би све оно, а у највећој заједници и са коришћу извршити могли — што наш *љубљени и омиљени Господар* и Краљ, Александар Обреновић I. и Отаџбина од нас, а са правом затражили буду.

Живео Краљ и Његов Дом.“

Кад је г. Марко изговорио ових неколико топлих речи, Његово Величанство пружило му је руку поздравив се с њиме, и како нам је изгледало, честитало му је на говору. — Г. Марко је говорио са патосом; одмерено и са топлином; његове речи потицале су из дубине његове патриотске душе.

Умољен од Команданта, Његово Величанство је благоволело пристати да трупа дефилира. И дефиловање са војном музиком на челу извршено је пред Њиховим Величанствима пред двориштем жандармеријске касарне, почев из улице „Девет Југовића“ у правцу поред канцеларије управе града Београда. Жандарми и официри показали су том приликом, да су у војничком вежбању усавршени.

За овим је трупа враћена у двориште, и на истом месту постројена. Његово Величанство Краљ благоволело је у једном кратком али језгровитом говору изразити своје задовољство на службу жандармерије.

Пошто је укратко споменуо постанак и развитак њен, **Он** је поменуо и историјске заслуге жандармерије за време владе блажено-почившег Кнеза Михаила, и **са̂м** констатујући, да жандармерија врши свој постављени јој задатак како се од ње и очекује.

Свој говор, Његово Величанство завршило је са „Срећна вам слава.“

На то официри и жандарми а и сви присутни одноздравише Краља са „Живео.“

Војна Музика, отпоче химну и за то време, официри и војници стајали су према Краљу одавајући **му** почаст као што друга слика показује.

По томе, а по жељи Његовог Величанства, Командант жандармерије извео је пред фронтом четири од најстаријих и најзаслужнијих нижих чинова. Краљ је сваког од њих по нешто упитао и **својом** руком предао је орден за *војничке врлине* староме поднареднику при управи града Београда Дојчину Јовановићу. Остали су тај орден већ имали.

После овога, Њихова Величанства и остали великодостојници, умољени од команданта-домаћина, ушли су у павиљон где су по српском обичају угошћени, којом је приликом Његово Величанство предало орден за војничке врлине г. Сави Нешићу жандармер. мајору при активној команди.

Око 12 сати Њихова Величанства отишли су у двор, испраћени са истим почастима којима су били и дочекани.

По одласку Величанства, настало је право весеље, које је трајало целог дана и у вече до неко доба. Жандарми са својим гостима играли су и певали.

И после подне долазили су гости, официри и грађани. Од страних заступника, видели смо, да су славље ово походили ова господа: Немачки посланик г. Векер Готе са госпођом; Аустријски гроф Шисл, Белгијски гроф Диздел и заступник руског посланика г. Неклудов.

Од новинара, при овој свечаности, био је присутан уредник нашега листа.

И тако је свршена ова лепа и ретка свечаност. Лепа је по импозантном уређењу, а ретка по томе, што она износи на видик оно доба, кад је српска жандармерија са херојском храброшћу, одбијала душмана са прага ове свете и драге земље наше; што је својом крвљу запечатила у историји српског народа: *верност према своме Владаоцу и љубав према својој Отаџбини.*

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

ж. *Уверења која се издају грађанима ради ослобођења плаћања царине на увоз разних потреба за индустрију, занатлиство и кућевну потребу.*

Рађено у суду општине обреновачке
12. марта 1898. год.

Преста суду Риста Поповић трговац па изјави:

Молим суд да ми изда уверење о томе, да сам набавио 21 колето собног намештаја под знаком Н № 1345/1365 у тежини 1726 кила за моју свастику као њену даровину, девојачку спрему, коју удајем за Петра Марковића овд. трговца и да ова роба није за шпекулацију.

За доказ, приводим сведоке.

Риста Поповић.

Ми јамчимо да су наводи Ристини истинити и да је узету робу узео за даровину својој свастици а не за шпекулацију.

Тодор Петровић, бакалин.
Милан Марковић, столар.
Оверава, Члан суда:
А. Папић.

(На полеђини):

№ 5458.

На основу уверења грађана, издати молиоцу тражено уверење по наплати таксе.

12. Марта 1898. год.
Обреновац.

Председник суда:
М. Танкосић.
Чланови:
А. Папић.
Ж. Лазић.

Уверење.

Суд општине обреновачке на основу прибављених доказа, уверава сваку власт, да је Риста Поповић овд. трговац, набавио за даровину — девојачку спрему — својој свастици Катарини, кћери Петра Ивановића овд., собни намештај 21 колето под знаком Н № 1345/1365 у тажини 2726 кила, и да ће јој овај при њеној удаји за Петра Марковића овд. трговца, за кога је испрошена, предати а неће га употребити за трговину и шпекулацију.

Ово уверење издаје суд Ристи пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине обреновачке 12. марта 1898. г. С№ 5458 у Обреновцу.

Писар:
А. Кубуровић.

(М. П.)

Председник суда:
М. Танкосић.

Рађено у суду општине пожаревачке
12. маја 1897. год. у Пожаревцу.

Преста суду Милорад Петровић, фабрикант кожарски, па изјави:

За моју фабрику набавио сам један вагон чамове коре у тежини 10500 кила за бојење кожа, и 3 колета машински делова под знаком S J A № 29/31 у тежини

420 кила. Молим суд да ми изда уверење да ћу ову робу за потребу у мојој фабрици а не за шпекулацију — употребити.

Милорад Петровић, фабрикант.

Ми подписани грађани уверавамо суд и јамчимо, да је горња роба, доиста набављена за индустриско-фабричку потребу и да је Милорад неће употребити за шпекулацију.

Јован Аврамовић, трговац.
М. Арсић, кројач.

Оверава, Члан суда:
М. Пејић.

(На полеђини):

№ 6854.

На јемство грађана издати тражено уверење по наплати таксе.

Председник суда:
Ј. Ашковић.

12. Маја 1897. год.
Пожаревац.

Чланови:
М. Пејић.
И. Арсовић.

Увера.

Суд општине града Пожаревца, по прибављеним доказима, уверава сваку власт, да ће г. Милорад Петровић фабрикант кожа из Пожаревца, набављену количину коре у 10500 кила и 3 колета машински делова под знаком S J A № 29/31 у тежини 420 кила, употребити за своју кожарску фабрику а не за шпекулацију.

Ову уверу издаје му суд, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине пожаревачке 12. маја 1897. год. № 6854 у Пожаревцу.

Секретар: (М. П.) Председник суда:
М. Лазић. Ј. Ашковић.

Увера.

Суд општине града Смедерева, по прибављеним доказима, уверава сваку власт, да ће Перса Раденковић удова овдашња набављену количину рубља под знаком T L N № 634 у тежини 85 кила употребити за спрему своје девојке а не за шпекулацију.

Ову уверу издаје јој суд на захтев пошто је прописну таксу у 2 динара платила.

Од суда општине града Смедерева 15. јула 1897. године № 3426 у Смедереву.

Секретар: (М. П.) Председник суда:
Ч. Протић. М. Поповић.

Увера.

Суд општине града Ваљева, по прибављеним доказима, уверава сваку државну власт, да ће Петар Урошевић, штампар овд., набављених 7 колета, једну штампарску машину са деловима под знаком A C № 2980/86 у тежини 3461 кило употребити за своју штампарију, постојећу овде у Ваљеву, а не за шпекулацију.

Ову уверу издаје му суд пошто је 2 динара таксе платио.

Од суда општине града Ваљева 22. августа 1897. године № 5822 у Ваљеву.

Секретар: (М. П.) Председник суда:
Љ. Петровић. Ф. Кораћ.

NB. Сва уверења ове врсте, треба да су потврђена и полицијском влашћу.

(наставиће се)

САН

Из успомена Горона, бившег шефа тајне париске полиције.

(свршетак).

По тој достави, одмах сам наредио, да ми се тај момак доведе. На моја питања веома се неспретно бранио. Био је збуњен, а та околност зове се на полицијском језику: гризка савести.... У осталом, он је имао сумњиву прошлост..... Још једна околност војевала је у тај мах противу њега. Он, који у очи злочина, није имао у своме џепу ни пребијене паре, имао је сада један наполеондор. За тим је при њему нађен и један свежањ кошуља и штофа, који се потпуно слагаше са стварима, што су нађене у свежњу убијене госпође Базир.

У први мах, није хтео да објасни, одкуда му је овај новац и свежањ, но одмах за тим рече: да је на трамвају срео своју бившу љубазницу, која је била слушкиња, и она му је дала новац и свежањ са стварима.

Овај и овакав одговор није се могао узети у озбиљан обзир за то, што он није могао да покаже ни име ни адресу те своје љубазнице, која је била тако великодушна према њему... Мислио је дуго, па онда рече:

— Аха, сад знам. Она се зове Адела и служи у једној кући близу Арк де Триолф...

Ово објашњење беше детињасто, неспретно, особина свију злочинаца...

Затворисмо га. Тајни агент који га је ухватио, беше тврдо уверен, да је он убица. Међутим, ја и истражни судија сумњали смо у ово тврђење... Сутра дан морадосмо га пустити, јер се беше оправдао. Десет сведока тврдили су: да је он у очи убиства провео цео дан и целу ноћ у кварту Нељи и Левалоа, а то је врло далеко од Венсена.

Што је у овој ствари најзанимљивије, то је, да смо доцније пронашли његову љубазницу, и тада смо се уверили, да је он истину говорио. Она је признала, да му је дала овај свежањ ствари, који је био истоветан са свежњом г-ђе Базир.

Ова ме ствар поче узнемиравати. Вратих се у кварт Венсен, да тамо своју истрагу допуним.

Тамо сам дознао многе појединости, које стоје у вези са овим убиством. Нарочито сам много дознао о г-ђи X... Њени суседи причаху ми, како она није могла трпети г-ђу Базир. Мрзела је, што је побожна, и што од раног јутра па до мрклог мрака гура по соби свој сандук са точковима. Тада је обично говорила: „да она не може даље трпети трамвај над својом главом...“

Сазнао сам и то, да је г-ђа X. пргава, и да се често свађа са женама, које су у истој кући становале.

Међутим, нисам о њој дознао ништа хрђаво. Истина, она је била нешто мало оригинална, али није била у стању да некоме напакости. Једино, што сам о њој дознао, беше то, да је била веома чудновате нарави. Казаше ми, да су је видели једнога дана, како је наручила пуну корпицу пепела на главу г-ђе Базир... Иначе, она ју њу, т. ј. г-ђу Базир често оговарала.

Дошао сам са г. Гилом у стан г-ђе X. да извршимо претрес. Наравно, да смо то учинили под изговором: како нас је два пута обманула, шиљући нам лажна обавештења. Претресом овим нисмо ништа нашли, што би допринело расветљењу овога догађаја. Сем тога, познавајући часност њенога мужа, нисмо се били ни усудили да претресемо све ствари у њеноме стану. У осталом, од тога нас је задржала и бесна вика ове горопадне жене.

Остависмо ову кућу. Зловољан, нерасположен и пун горчине, упутих се у свој стан. Морам признати, да сам тада трагао кривична дела са пуном страшћу каквог старог ловца..... Цело сам вече мислио о овоме злочину. Хтео сам да легнем у постељу, ал нисам могао заспати... Истраживао сам у томе часу побуде, које су руководиле г-ђу X... да убије своју сусетку. Признајем, да сам био тврдо уверен, да је баш она ово убиство извршила... Што сам више о томе премишљао, све сам јаче долазио до уверења: да је г-ђа X... извршилац овог крвавог злочина.

Узбуђен, савладан разноликим мислима и комбинацијама, мени се јавише јасне визије... Привиђао сам чудноване појаве.

...Пред-а-мном је соба г-ђе Базир, заједно са барјацима, који су по зидовима намештени. Па онда, оне свете иконе..., све... све... Ено, једна старица долази из цркве. У руци држи молитвеник. Пење се уз степенице. Заморена седа на столицу да мало одахне. Ено, сад је устала. Отвара полако врата и тражи у предсобљу неки сандук са точковима.... Нашла га.... Поче га гурати по соби... Точкови клопарају... Шта је оно?.. Ено, једна стара жена са разбарушеном косом гурну снажно врата, која су само мало притворена. У руци држи парче конопца......

— То је већ сувише! — виче она. — Тако ми Бога, нећеш ме више будити из сна са тим твојим трамвајем!... Као фурија јурну на г-ђу Базир. Ено, обори је на земљу. Сирота старица дрхће од страха ал не може да виче за помоћ. Разјарена жена обмота конопац око врата запрепашћене старице, и почне стезати из све своје снаге... Чујем кркљање... А сад... сад... ништа... Све је свршено...

Напрегох очи да видим, ко је та жена — убица. Гле, то је главом г-ђа Х... Смеје се са неким лудачким смехом.

— То је тај проклети сандук старе вештице. Ха, ти ми више нећеш досађивати.

Чух за тим тужно зврјање точкова и видох лепо г-ђу Х. како овај сандук навали на тело госпође Базир, које се још последњи пут у самртничком ропцу трзало... Г-ђа Х. збуњено гледа око себе... Ено, изађе у предсобље да се увери: да ли ко год долази... Шта је оно? Скиде са дувара тежак сат; сакри га под кецељу и изађе напоље затвори за собом врата... Пробудих се... Бејах окупан у зноју... Овај ми сан беше пред очима са свима појединостима његовим. Био сам на чисто. Знао сам, да је овај злочин на онакав начин извршен, и да су истоветне побуде, које сам у сну видео. Дакле, убица је г-ђа Х... Одох одмах истражноме судији. Г. Гиљо још спаваше... Пробудих га... Беше изненађен мојом раном посетом... Саопштих му све оно, што сам у сну видео, т. ј. прочитах му узбуђен мој рапорт, који сам на основу овога сна написао... Г. Гиљо био је један од најспремнијих судија у париском суду, што се тиче кривичних истрага. Ја сам ретко видео тако способног судију као што је г. Гиљо. Он је психолошки оцењивао злочинца; умео је да разбистри најмагловитије дело истраге и да схвати побуде, које су руководиле кривца да изврши злочин. Он ме је слушао са највећом пажњом. За време мога читања давао је покретом главе знаке одобравања.

— Са свим тако морао се извршити тај злочин, рече он. То су логични закључци... Јес, јес, злочин се овај морао извести под условима, које сте ми ви сада показали. Ал ваше и моје убеђење није довољно за судије. Верујем потпуно као и ви да је г-ђа Х... луда и да је она убила г-ђу Базир. Али, камо за све то доказа? Треба пре свега пронаћи дуварски сат, а то је не могуће за то, што неби смели понова извршити претрес у њеноме стану, пошто је њен муж частан и карактеран човек. Потражите какав други начин да се овај сат пронађе.

...Вратих се у одељење јавне сигурности. Судија је имао право. Госпођа Х. налази се у таквом душевном стању, да јој чак ни сопствено признање неби ништа вредило. Но, баш да би то њено признање и имали, зар неби јавно мнење казало: како сам неспособан, на место да нађем правога убицу, стављам ово грозно дело на терет једној лудој жени?... Дакле, ја сам требао пронаћи дуварски сат... Сетих се у томе часу на агента Барбасту. Његова специјалност могла ми је бити од користи. Дозвах га к себи... Нисам му објаснио: да ми је сан открио извршиоца овога злочина. Саопштио сам му само моје мисли о томе убиству. Он ме је мирно слушао.

— Ви треба, рекох, да добијете од г-ђе Х... њено признање. Нарочито треба да сазнате, где је склонила дуварски сат.

Барбаста, који је имао великог уздања у самога себе рече:

— Не брините се, ја ћу успети...

За тим оде. Кад је стигао у Венсен, затече г-ђу Х. болну. Лежала је у постељи и беше у раздраженом стању.

— Шта! Зар сте опет дошли да ми досађујете? викну она. За тим настави своју стару песму: како може од сада гледати злочине својим очима, али ако се буде мешала...

— Немојте тако, милостива госпођо, рече Барбаст, који је могао да убеди злочинца, како је злочин, што га је извршио, био уместан и потпуно оправдан... Без многог околишења седе на кревет и поче даље разлагати своје мисли:

— Ја сам дошао само због једне мале формалности...

— Тако?

— Јест. То је са свим проста ствар коју сте ви учинили. Хе, да је мени каква жена досађивала са трамвајем више моје главе, ја бих је оног часа убио...

Луда жена засветли очима.

— Е, мој синко, повика она, па то сам и ја учинила!...

— А где је дуварски сат? упита агент.

— Дуварски сат? смејаше се госпођа Х... па он је овде под креветом...

Сат је био заиста под креветом. За време нашег претреса, нисмо на то могли ни посумњати. Требало је само да г-ђа Х. подигне даске с кревета, па да се сат пронађе...

Обазриво и са пуно пажње, доведе Барбаст г-ђу Х... у одељење јавне сигурности... Ту је она, са осећајима неког изванредног задовољства, испричала све појединости овога злочина. Најзад рече:

— Од кад је она вештица мртва, спавам на миру. Ноћу сам морала слушати кад се враћа из цркве, а ујутру кад се враћа са јутрења. Јес, морала сам слушати, како гура свој сандук са ужасним точковима... Требало је, да је убијем! У очи тога дана, добила сам из дућана спежањ, на коме је био јак канап... Овај ће канап, рекох у себи, бити доста јак да је могу удавити... У понедељак ујутру спавала сам. На једаред пробуди ме из сна лупа њеног сандука. Била се вратила из цркве. Скочих из кревета. Појурим на басамаке. Врата од њенога дворишта беху отшкринута. Јурнух на ову жену; оборим је на земљу и обвијем јој канап око врата... Није могла ни дахнути. Једно дете од 6 година могло је убити... Тада сам, настави она са изразом неке одвратне љутине, навалила на њено тело онај проклети сандук с точковима, и викнух: „нећеш више над мојом главом трескати са овим проклетим двоколицама, које су ме толико мучиле..." За тим сам узела дуварски сат, који је она тако волела и рекох: „нећеш више чути твој сат да одкуцава и звони..."

Био сам запрепашћен, слушајући признање ове жене. Дакле, цео мој сан био је остварен у свима његовим појединостима... И поред свега њеног признања, њој су требали лекари а не судије. За то је била и послата у лудницу Салпетерску на посматрање. Сви лекари беху сагласни: да је г-ђа Х. неурачунљива...

И тако се сврши историја мога чудноватог сна.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.*

(у преводу М. П. Јовановића).

1. САМ СУДИО!

Наша је варош под утиском најјачега саучешћа, изазваног несрећним случајем, који је задесио једну од најугледнијих породица наших. Јутрос, у спаваћој соби свога стана, домска улица бр. 120., нађени су мртви: истражни судија при овдешњем првостепеноме суду, Рудолф Т., и његова млада супруга. Обоје су угушени отровом угљенова оксида. Млади пар синоћ доцкан вратио се кући са села од породице Ц. Заложили су ватру у пећи спаваће собе и сувише рано, пре нужног сагорења угља, заврнули кључ на пећи. У истражном судији Т. варош губи једног веома подобног чиновника, који је своју каријеру започео са најбољим изгледима. Његова супруга била је један од најлепших украса наше вароши. Овај млади пар, који је напрасно и на тако грозан начин отргнут срећи најлепшег домаћег живота, оставио је за собом плод нежне љубави — синчића, од две године...

Ову жалосну белешку донесоше вечерња издања локалних листова окружне вароши Г...

— Ужасан случај! Знате ли што више о томе, господине комесару? упита ме преко својих новина мој сусед за столом у кафани.

— Не, одговорих кратко. Ваше новине објашњавају са свим довољно ту несрећу, непажљивошћу самих страдалника.

Па ипак знао сам више о томе, тако, да ме је терет тога знања тешко притискивао.

---

* „Из црне књиге једног полициског чиновника. Слике из живота, од Јосифа Ерлера" — тако се зове књижица, у којој се налази двестину оваких слика. Како су оне врло подесне да покрену пажњу и наших полициских чиновника за озбиљнија проучавања кажњивих дела, која по дужности иследују, и за слична бележења, то их овим почињемо доносити у преводу са немачког оригинала читаоцима „Полицијског Гласника." Оне ће, надамо се, дати вољу нашим иследницима, да се труде у сваком кривичном случају пронаћи праве узроке кажњивога дела које се догодило и оне скривене мотиве учиниоца, који само дело потпуно објашњавају и карактеришу онако како је у ствари. Ако овакав рад иследника у поједином случају може бити и не би био од утицаја на саму кажњивост, ипак он остаје, а управо само тако ће и бити од правог значаја по овај још много важнији наш интерес, да што боље познајемо све социјалне прилике и морално стање друштва у коме се то дешава, а од кога, као што се данас зна, најпосле све зависи... У сваком случају, поред лепе лектире за свакога, у низу ових слика из живота његове полициске службе наћи ће наши иследници пример, на који се ваља угледати.

Синоћ, баш пред излазак из канцеларије, беше ми дошао Рудолф Т. Били смо пријатељи још као универзитетски ђаци. Случај је хтео, те нас је, после више година, довела служба у исту варош, и тако су поново оживели ранији добри наши односи. У службеном саобраћају врло смо често имали прилике да радимо узајамно допуњујући се као истражни судија и полициски чиновник. Па и у приватном животу проводисмо пријатно по који часак. Но ови приватни, пријатељски часови, бејаху ређи без мало три последње године, од кад је Рудолф себи засновао свој домаћи живот и запросио једну красну и имућну девојку. При свем том, његова доцнија посета не би ме изненадила, да није био у тај мах узбуђен.

— Да нас неће ко узнемирити или прислушкивати? питаше он журно после брзог поздрава. Ја устадох, закључах врата и намакох пред њих густу завесу.

— Као што видиш, тајни кабинет комесара полиције уређен је и готов да прими највеће тајне, одговорих му као у шали...

— Право велиш, то је тајна што ме данас теби доводи, а ту тајну могу поверити само своме старом пријатељу, а не полициском чиновнику, примети он суморно и седе као изнемогао на столицу. Светлост лампе, која му при том лице обасја, показа ми пометеност његову. Мора да је врло озбиљна ствар, ради које ми је дошао.

— Рудолфе, — рекох му пријатељским гласом, — држим да не треба да те тек уверавам о своме сталном пријатељству. Он ме и не слушаше. Његове мисли морале су бити прибране око нечег другог. Поглед му беше укочен у једну тачку пред њим.

— Јесу ли ти при руци акти о тровању Марте М?... — упита ме од једанпут. — Ту су, сигурно, одговорих, њих је у своје време вратио првостепени суд ради евентуалне даље истраге. Та парница, као што и са̂м најбоље знаш, није још свршена.

— Она ће се сад свршити, рече он одважно... Бејах изненађен. — Без сумње си ухватио траг? — Јест, може бити. Шта више на — жалост...

— На жалост?

Рудолф за час застаде.

— Још ми изгледа чудо, неверица, али ако се појави као истина, било би ужасно!...

— За Бога, шта си то пронашао?

— Може бити ништа, а може бити све. Постао сам неподобан да мислим, за то сам дошао к теби, да ми помогнеш, да се нађем у овоме лавиринту. Ти тачно познајеш случај, сву си истрагу водио са мном заједно, па ћеш се моћи тачно опоменути свих детаља?

— Случај је, мислим, пробудио велику пажњу; свакога је изненадио. — Природно, и нама, услед тајанствености која га обавијаше, изгледао је двогубо интересан. Марта М. девојче из добре куће, које беше без оца и матере, живљаше код неке своје старе тетке. Та иста Марта умре напрасно и под ретким симптомима. Суд нареди обдукцију леша, лекари констатоваше тровање арсеником. Истрага беше поведена и нама обојици поверена. Један згужвани, штампани лист, на сметлиште бачен, а на коме беху трагови неког белог праха, беше једино парче доказа, које смо могли наћи. Хемиским испитивањем показало се, да су ти трагови белога праха — арсеник. Књигу, из које је лист био извучен, не могосмо нигде наћи. По свему изгледаше, да је то била нека читанка. Нисмо могли ни на кога сумњати. Најпосле били смо принуђени узети, да се Марта М. сама отровала.

— За то је говорио и факат: што је она била јако раздражљива.

— Не, није била така. Марта је била природе нежне, поетске. Ја то знам, јер сам још пре несрећног случаја често посећивао кућу њене тетке, и девојци показивао, да се за њу интересујем. Што ми је, до данас, била тајна, морам ти сада признати. Ја сам се фактички у Марту заљубио. И, искрено да ти кажем, она би била моја жена, да ми је није смрт отргла.

— А Јелена? — С њоме сам се радо шалио, јер беше ведра и расположена. Тек кад верових, да сам у болу пуном очајања, који показиваше за умрлом сестром својом, опазио, да и она има срца, почео сам се за њу интересовати. У узајамном страдању нађоше се наша срца. Ја запросих њену руку и, пре него што је протекла година дана жалости, одведох је олтару...

— Утеха у несрећи. Мартина смрт донела је њеној сестри срећу...

Рудолф скочи и ухвати ме за раме. — Зар и ти? викну он очајно. Зашто ми ту мисао ниси још онда исказао? — Рудолфе, за име Бога, немој ме рђаво разумети. Како бих ја смео тако страховиту оптужбу против твоје жене подићи?

— Страшну — за тебе, туђинца, и ти се тога грозиш, а ја, супруг, да ли да будем тужилац мајке детета свога?

— Пријатељу, прибери се, то није могуће —

— Није могуће! Да, ни ја нисам веровао, па ипак, ако ми дух није помрачен, морам сад веровати. Пресуђуј са̂м. Где су ти акти тровања Марте М?

— Ево, ту су. Акти не беху још упућени у регистратуру. Они се налажаху код мене ради прегледа и потврде. Одмах их нађем. Рудолф их отвори журно, дрхћућом руком прелиставаше протоколе и из једнога од тих извади згужвани штампани лист.

— Познајеш ли овај лист?

— Наравно, то је лист, у коме је, по хемиској анализи, арсеник био завијен. — Баш исти. А ово је она много тражена књига, из које је тај лист оцепљен. Он извади из џепа једну стару књигу, кожом увезану и пипањем већ истрљану. — Гледај само. Стране 53-54 нема, овај лист носи тај број, а и текст се слаже. Имамо corpus delicti.

— Како си дошао до тога? — Случајно — или је то био божји промисао. Слушај. Данас после подне морао сам се вратити кући, да узмем један акт, који сам код куће био заборавио. Како сам знао да ми је жена после ручка отишла у стан породице Ц., да помогне у припремама за вечерашње сéло, нисам могао пропустити прилику, а да не погледам како се у дечијој соби чува наш мали. Тихо отворим врата, и видох дојкињу како га забавља. Она је малишана држала на крилу и певала му песму из неке старе књиге. Текст те песме учини на мене неки чудан утисак. Учини ми се, као да сам сличну песму у неким ретким приликама већ био читао или слушао. Дојкиња се уплаши од мога нескладнога држања. Извињаваше се, како није мислила ни на шта, што не би ваљало, кад је, из једног угла у орману моје жене, узела ту кожну књигу, да малога весели песмом њеном. Зграбих књигу. Први поглед увери ме, да садржи стихове сличне онима, које сам читао на штампаном листу процеса Марте М.; стране 53-54 не беше, и то ми даде доказа, да је овај лист оцепљен из књиге, да се у њ отров завије. И ту књигу моја је жена држали скривену, и ако је знали како је она онда била важна по истрагу нашу! Разумеш ли ме сада? —

— Рудолфе, не мисли увек само на најгоре. Зар није могао бити и какав несрећан случај, да јој је књига доцније само до руку дошла?

— Случај? Онда је и то случај, што је Јелена од 8. до 11. октобра 188·, како сам се сада, нагнан овом страховитом сумњом, уверио из њена девојачкога дневника, била код свога ујака апотекара Г. у Л., а одмах по њеном повратку Марта се напрасно разболела? Је ли и то случај, што се Јелена, скоро сваке ноћи, из тешка сна трза уплашена и тада је увек гони слика мртве јој сестре? Њен је бол из очајања, њена нервозност од страха — моја је жена та, која је своју сестру убила, јер је моје облетање око Марте пробудило у ње саревњивост!

— Ужасно, ако би тако било! Несрећни пријатељу, шта ћеш да чиниш?

— Не питај шта ћу да чиним? Није ли истина, да ти изгледа противприродно, да муж своју властиту жену преда суду као убицу сестре њене, да жигоше свога сина као дете злочинца-матере? Па ипак морам то чинити, ако нећу да погазим заклетву, коју сам као истражни судија положио! Шта ћу чинити? То ти још не могу казати, моје су мисли пометене. Али једно је сигурно: ако још каква налаза за мене има, тај не сме бити нечастан. — Он се ухвати за шешир.

— Рудолфе, куда ћеш?

— Породици Ц. Не рекох ли ти, да је сад тамо друштво...

— Зар с таким расположењем — то није могуће.

— Морам — она ме очекује. Моћи ћу се савладати, да достојно одиграм до краја улогу, коју ми је судба у овој жалосној комедији живота наменила. Збогом!

— Рудолфе! —

Он ме више не чу. Ужаснут, погледах на акте, који имађаху да узму један тако жалостан свршетак.

Не, то не може, то не сме бити! — — —

⁂

Кад првога јутра, за тим, дође извештај о несрећном случају у кући истражнога судије, ја се драговољно пријавих своме управнику полиције, да учиним прописан увиђај. Док је полицијски лекар констатовао смрт младог брачног пара, услед угушења отровом угљенова оксида, отворих ја писмо које стајаше на столу Рудолфову, а беше на мене адресовано. Било је кратко.

„Све је ужасна истина. Крај главе нашега детета, она ме је на милост преклињала. Нека јој буде. Али не од мене, него од онога, пред чију је судијску столицу зовем, почем је земаљском судији детета ради не смем предати. Што сам ти саопштио, беше само пријатељу намењено. Ћути, детета мога ради. Испуни ову последњу молбу твог несрећног

Рудолфа.“

Пошто сам оставио ову кућу пуну туге и жалости, попе се дојкиња са дететом у једна кола, која беху одређена да их одвезу кући неког даљег сродника. Млада, плава главица, смешаше се и радосно удараше ручицама кад коње спази. Мало недеља по том оде и она за родитељима својим; дифтерија, која дави децу, однела је и то дете. Је ли Рудолф био у праву, да сам суди?

ХРЂАВО ДРУШТВО.

Није се човек хрђав родио. Ма какви да су родитељи, они ипак теже, да им деца буду добра и честита. Истина, још за ране младости опажају се у детету навике и склоности. Неко почне још у школи красти од својих другова: хартију, пропис, пера, оловку и т. д. Неко пак, воли да хвата мале тице у гнезду, и да им живима шије заврће. Те навике и склоности развијају се све више и више, док не постану жудње и док га оне не одведу у вртлог неваљалих и казнимих дела.

Ми ћемо овде испричати кратку историју једног злочинца.

Био је син добрих, честитих и угледних родитеља... Јединац је... Над њим се лебдело и пазило. Свака његова жеља била је испуњена... Најлепше одело имао је на себи... И опет — био је самовољан, разуздан и напрасит... Није му се могло уговети. И ако није ни у чему оскудицу трпео, опет је био незадовољан. Тежио је све више и више, да има новаца и да се може на свој начин прохађати... Школу је слабо посећивао... Она му је била девета брига. Радије је ишао у кафане где има билијара, па се тамо забављао. Више пута и књиге је своје давао у „реум“ на пиће и — билијар... Шта нису радили родитељи да га од тих навика̄ одврате. Чак су једном приликом и полицију звали у помоћ па — ништа. То је још више распаљивало иначе бујан темперамент његов... Отворено се буно против родитеља. Највише је на овај поступак утицало — друштво. Разуме се, хрђаво друштво. Оно је у њему потстицало мржњу и отпор противу својих хранилаца̄. — Шта ће теби тутори? — говорило му је друштво. — Ти си пунолетни?... Зар да они спречавају твоју вољу? Боље мети врат у јарам, па као и свака стока вуци терет... Из наслеђа те не могу искључити. Ти си по закону њихов наследник. На онда, шта је живот? Ако се сада, у тим годинама не проведеш, кад ћеш?... Ово је право доба живота и задовољства. На тебе се осмехује и цвеће, и вино и — лепе очи. Зар, кад постанеш грбав старац да онда уживаш?... На част ти све благо целога света онда... Сад, сад треба пустити срцу на вољу. Вино, песма, црне очи, то је оно, што опија и заноси. То само даје животу чара, милоште и љубави...

Тако му је говорило хрђаво друштво. И он, слаб по карактеру, а снажан основом вољом и разузданошћу — послушао је те савете.

...Напустио је са свим школу. Родитељи су дигли руке од њега... Он је био потпуно слободан. Уживао је са својим друштвом, до миле своје воље. Певао је, картао се и — љубио је ноћне луталице̄... Али и томе има граница̄... За све то треба новаца а он нема. — Па *кради*, говорило му је друштво.. Ето, и ми то чинимо па, живимо к'о бубрег у лоју... Да краде?... Тешка, страховита реч... Сећа се, да је у школи узимао друговима ситне стварчице, и да је увек због тога без казне пролазио. Сећао се, да је често и оца свога подкрадао па — ништа. Али сада, сада, мораће дубље загазити... Мораће проширити обим свога рада до последњих граница̄. И онда, за крађом долази — осуда... Робијаш, презрен, одбачен и од Бога и од људи... То га је испуњавало страхом и ужасом. Но, друштво га је соколило, потстицало, одушевљавало. Оно му је износило пред очи шарене слике сладострашћа и уживања... Чудна ми посла, — говорило му је то исто друштво, — ако што предигнеш. И онда, зар да се некоме прелива, а други да нема хлеба у кући?... Треба ићи за законом *једнакости*. Таква крађа није — грех.... И он је послушао друштво. Из порока загазио је у — грех. Почео је красти. Из почетка омање ствари а после је обијао туђе станове и магазе... И увек, кад је имао успеха, друштво му је пљескало. Говорили су му *другови*, да је генијалан и да му *велика будућност предстоји*. „Он се тиме одушевљавао. Постао је поносит и себичан... Таква почаст годила је његовој бујној, развратној природи... Родитељи његови сматрали су, да немају сина. Они су њега давно сахранили и ожалили... Он је, истина, био жив, али је за *њих био мртав*. Старали се, да из својих успомена̄ избришу и само његово име... А он? Јурио је напред у грех, у злочин... Његова бујна природа, потстицана хвалом „искрених другова̄“ биваше из дана у дан све живља, раздраженија... Тежио је да учини какво веће дело, да изађе на глас, да се — прослави... Било је доцкан, да се та природа припитоми, да се скрене на стазу поштенога живота... Сад више није ишао ни одевен као некада. И здравље му не беше тако као за доба прве, веселе младости... Био је блед, испијен. Друштво га је гонило да пије и он је — пио. Пио је без мере, без граница̄. У пићу је хтео да заборави на своју прошлост... На онда, није имао ни оне неге, коју је имао у родитељској кући. Бивало је тренутака да се озбиљно каје. У тим тренуцима, хтео је да се врати родитељима и да их моли за опроштај. Ал' друштво, тај његов зао демон говорило му је: да је кукавица и да од њега неће бити никад ништа. То је потстицало његову сујету. Зар он кукавица? Он, који је толика дела починио одважно, самостално, са највећом опрезношћу и вештином? Не, то није!... И опет је јурио својим путем, у грех, у злочин...

...Протицали су дани и он је постао — злочинац у правоме смислу те речи... Гледао је на своје старе, школске другове, као на своје крвне непријатеље. Криво му беше, што су они часни људи, поштени грађани и чиновници... А он? Злочинац, измет друштва, ругло светине... То га је испуњавало још јачом мржњом према свету... Заклињао се, да ће се осветити. Коме? О томе није много размишљао. У његовоме срцу беше само мржња и ништа више... И друштво је ту његову мржњу потстицало, дражило... Ах, друштво, друштво? Колико си жучи налило и у онако раздражљиве груди овог изгубљеног створа?

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Дошао је на оптуженичку клупу за почињена дела. Државни тужилац и један судија, беху његови школски другови. Један га оптужује, назива зликовцем, развратником и разбојником, а други... други ће му судити... Страховита коб... Тешко му је. Глава му се заноси... Пред његове очи изађе прошлост, ведра, бајна и весела. Пред његовим очима ниже се слика за сликом. ...Ено школе са својим малим торњем, на коме је школско звонце. Оно оглашује својим танким гласом — одмор... Гле, ено тамо види своје другове, како се играју на ледини безбрижно и весело, док им он торбе претреса и краде поједине стварчице... Како је у томе часу одвратан сâм себи! У машти својој види и своје старе родитеље, погружене, постиђене, смрвљене под теретом његових сопствених недела... Па онда, ето, гледа пред собом и своја два друга из доба прве младости. Један га грозно оптужује а други ће му судити. Судити, он, њему, другу, брату, пријатељу! Шта! Зар он пријатељ, брат и друг једноме злочинцу?.. Осети кајање. Дубоко, велико, право кајање. Оно је долазило из дна душе, чисто, као што је чиста роса на пролетноме цвету... Судија га гледа. Он је завирио у његову душу. Он је својим видовитим оком смотрио шта се у тој души збива... Познао га је... И њему је било тешко... Злочинац задрхта од тога погледа. Волео би, да је пропао у земљу, но што се с тим погледом сукобио.

Најзад болно зајеца:

— Кајем се! Друштво, хрђаво друштво, довде ме је довело! И ево, пред лицем правде, пред лицем целог овог света велим: чувајте се хрђавог друштва. Оно је најжешћи отров, који трује живот, које може од Бога да направи — демона. Хрђаво друштво ствара порок, разврат, злочинце! Кајем се! Ал' ево и признајем јавно, отворено: да је само хрђаво друштво направило од мене — злочинца, преступника, неваљалца, измета друштва и државе!... Родитељи! Опростите своме заблуделом сину, јер се каје, горко каје....

* * *

Морал. Младост је лепа, невина. Ал' кад се та младост у првоме своме развитку нађе у *хрђаву друштву*, онда она постаје одвратна, презрена, изгубљена за цео свој живот. За то се ваља чувати хрђавога друштва. Оно нам највише и лиферује: *преступнике и злочинце*.

УХВАЋЕНИ.

1. **Димитрије — Мита — Илић** звани **„Врка“** из Београда, побегли робијаш пожаревачког казненог завода, за ким је учињена потера у 20. броју „Полицијског Гласника," по истој слици познат је и ухваћен у Софији. Сад се води преписка између нашег министарства спољних послова да се овај бегунац преда нашим властима.

2. **Лазар Радић** бивши бележник и благајник из Шида у А.-Угарској, чија је слика изнета у потерници прошлога броја „Полицијског Гласника" за похарану касу у Шиду, чим је наш лист стигао у Пожаревац одмах је тамо по слици познат и ухваћен. Пожаревачко начелство стражарно је спровело Лазара Управи града Београда, где ће остати, све док се не сврше административни преговори између наше и аустро-угарске власти по конвенцији о издавању криваца.

3. **Петар Божић** звани **„Милојка“** из Крагујевца тражен потерницом у прошлом броју, ухваћен је у Београду. Њега је Управа града Београда већ спровела начелству крагујевачком на издржање казне.

4. **Павле Стокић — Стевић** из Мрчковца окр. пожаревачког, и **Михаило Богдановић** из В. М. Луга ср. врачарског побегли осуђеници са рада из Топчидера, ухваћени су и враћени у исти завод на издржање казне.

ОГЛАШЕНИ ХАЈДУЦИ.

Јован Прву Његран, тежак из Злота, стар 30. год. висок, у лицу црномањаст, браде, очију и косе црне; у влашком оделу, — окривљени за убиство Адама Јовановића Бекерана из Оштреља. Кад је због тога дела спровођен среској власти, отео се од спроводника, побегао у шуму и одметнуо се испод власти, и отпочео да врши казнима дела. Он се ни до данас није предао власти а остављени му је рок прошао, то га начелство окр. тимочког актом Бр. 2542. на основу члана 3. закона о хватању и утамањивању хајдука а у вези са § 243. крив. зак, решењем својим од данашњег Бр. 2542 огласило за хајдука, с тим, да је од данас слободно свакоме убити га. О извршењу овога, или на случај предаје Јованове, одмах известити дотично начелство или управу града Београда с позивом на Бр. 12019.

Паун Стошић — Станишић из Бигренице окр. моравског, побегли војник стали. кадра, оглашен је за хајдука.

Пошто је протекао рок у коме се Паун има предати власти на то није учинио, Начелство окр. моравског, актом својим № 5018 извештава све власти и обзнањује, да је свакоме лицу **слободно Пауна убити.**

ПОБИЈЕНИ ХАЈДУЦИ.

Оглашени и уцењени хајдуци, Николаја Ћатовић из Трбушана и његов друг Митар Милошевић звани „Курјак" из Бершића, као и јатак њихов Љубомир Веселиновић из Коштунића ср. љубић. побијени су 26 ов. месеца од потере, коју су по упуству начелника окр. рудничког г. Шурдиловића, руководили, начелници ср. љубићског и таковског.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Светозар — Војислав Урошевић звани **„Сека Перса“**.

— За што си први пут осуђен на робију?

— На правди Бога, господине.

— А други пут?

— Исто тако.

— А трећи пут?

— И трећи пут на правди Бога.

— А четврти пут?

— Тада, ама баш ништа нисам био крив.

— Баш ништа?

— Ништа.

— Онда значи, да си прва три пута макар мало био крив?

— Оно, знате господине, није било без ништа, ал' опет, нисам тако много био крив.

— Па што онда лажеш, лопужо једна, да си на правди Бога осуђен?

Тако се Светозар бранио приликом саслушања у полицији за једно иступно дело. Ово нас је подсетило на познати догађај за време кнеза Милоша, кад је једном приликом испитивао робијаше шта је ко згрешио, — па оне, што су признали своја дела, пустио кући, *да не кваре* оне поштене што и даље осташе на издржавању казне.

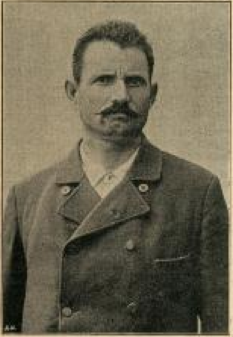

— — — — — — — —

— — — — — — — —

Светозар је један од опаснијих лопова београдских. Још као малолетан, године 1880., осуђен је од стране нишког првостепеног суда на две године робије, због опасне крађе. Чим је ову осуду издржао, крајем 1882. од истог суда осуђен је на три године робије опет због опасне крађе. Кад је ову осуду издржао, крајем 1886. год. дошао је у Београд и удружио се са Костом Панчевцем, чувеним коцкаром у то време, а сада 20 годишњим осуђеником (види слику у 5. бр. на стр. 38. од 1897. године). С њиме у друштву разбио је неколико дућана овде у Београду па одмах за тим пређу у Панчево, па и тамо разбију дућан једног јувелира и похарају га. Много је муке наша полиција имала док их је овде у Београду похватала. Коста буде 1887. год. осуђен на 20 а Светозар на 12 година робије у тешком окову. Од ове осуде Светозар је издржао само 4 године а остало је помилован. Његова умешност и претерана сервилност, због којих је особина од својих другова и назван „Сека Перса" много је допринело овоме његовом понашању.

Кад се докопао слободе, он је својом познатом умешношћу успео, да се, као послужитељ увуче у једну већу кућу београдску, у којој је остао две године. И ту је прилично крадуцао, али благодарећи своме господару који је спадао у ред људи што не радо кога оптужују, он је од овога изашао здрав и читав. За тим, ступи као портир у један овдашњи хотел. Ту је Светозар остао до краја 1896. год. а тада је због крађе новаца једноме госту дошао и по четврти пут под суд. Почетком године 1897., од стране првостеп. суда за град Београд Светозар је осуђен на годину дана затвора. Ову казну издржао је марта месеца тек. год. и сада је опет у слободи.

Доносећи му слику, циљ нам је, да, како полицијским властима, тако и свима читаоцима обратимо пажњу на овог препреденог лопова. Светозар је родом из Крагујевца; има 32 године; високог је раста; плав у опште и добро развијен. Почетком мес. Априла тек. год. протеран је из Београда за Крагујевац. Тада је и сликан.

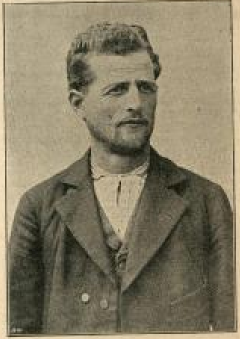

Сотир Михајловић — „Тирче“. Полицији је познат као по све дрзак и опасан лопов и кесарош, који у својим операцијама радо употребљава нож и револвер. И сами његови другови познају га као насртљива, па га се боје. У осталом, и сама га физиономија издаје за злочинца. Сотир је родом из Крушева, у Ст. Србији, али овде живи од пре 15 година. Има му 33 године; средњег је раста; сувоњав је; плав у опште. До сада је два пута судски осуђиван. Први пут године 1883., на две године робије због крађе новаца Јевти Најдановићу, месару овд. Други пут 1893. на пет година робије због покушаја убиства над Илијом Димитријевићем кафеџијом овд. Обе пресуде изрекао је првостепени суд за град Београд. Од последње осуде Сотир је издржао 4 год. а једна му је путем највише милости опроштена. 30. септембра пр. год. пуштен је у слободу и продужио свој стари занат. Полиција београдска апсила га је и протеривала неколико пута. Последњи пут месеца Априла тек. год. ухватио га је и казнио комесар топчидерске полиције г. Сима Н. Обреновић. По издржаном седмодневном затвору Сотир је прогнат у Крагујевац. Скрећемо пажњу свима полицским властима а и грађанима на овог по све опасног зликовца и лопова.

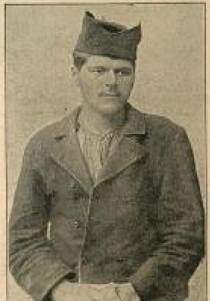

Манасије — Манојло Стојановић — Стојковић. Родом је из Кичева, у Ср. Србији, средњег је раста, има 22 год., неписмен је, не зна никакав занат. Није до сада судски осуђиван валда само с тога, што је непрестано по полицијским затворима све због омањих крађа, превара и скитње. Само од почетка ове године па до сада преко 15 пута био је у затвору управе гр. Београда. После сваког издржаног затвора протериван је у унутрашњост Србије али се он редовно из прогонства враћао. Последњи пут Манасије је кажњен са 10 дана затвора пресудом кв. савамалског од 1. тек. мес. № 3322 и прогонство у округ врањски. 11. маја т. год., по издржаном затвору, прогнат је у Врање. Манасије је, може се с правом рећи, одрастао у „главњачи“ управе гр. Београда. Он је на њу толико навикао, да му је, вели, необично кад је у слободи. Још кад би увек добијао цео лебац и кад ме не би затварали у ћелију, пристао би, драге воље, да до века останем у затвору, вели овај бедни Манасије.

Припазите на њ' да не учини какав тежи злочин, јер сви знаци потврђују, да је на то готов.

* * *

ПОТЕРА.

Живан Савић и **Василије Ђ. Николић,** оба из Београда, редови-регрути I батаљона VII. пука, побегли су из команде. Живан је средњег раста, висок 1.67 у обиму 82 см. бркова малих, жутих; браду брије, очију плавих. Василије је омален, у висини 1.59, обима 79. см. очију плавих, бркова малих, браде нема. Пронађене упутити стражарно управи града Београда, с позивом на Бр. 11750, ради спровода у команду.

Сава Врчевић из Малог Мокрог Луга, отишао од своје куће још 8. пр. м-ца и до данас се није вратио. Сумња се, да се са њим није какав хрђав случај догодио. Он је висок, крупан, црномањаст, брије браду, говори крупно, предње зубе нема ни на доњој ни горњој вилици, има 45 год. Од одела има на себи чакшире, кожни груднак, на ногама опанке, има белег код увета иза врата. Наређује се живо тражење несталога Саве. О проналаску одмах известити начелство окр. подунавског с позивом на Бр. 9848 или начелника среза врачарског на Бр. 6250, а може и упр. града Београда на Бр. 12165.

Петар Валић = Палец мађарски војени бегунац који је 16 ов. м-ца нађен у Смедереву и који је према препису г. Министра иностраних дела од 8-II. 97 г. Бр. 1498 притворен, пошто је у иностранству казнимо дело учинио, — 17. ов. мца утекао је из круга апсане начелства подунавског, када је са осталим апсеницима на чист ваздух био пуштен. Он је вероисповести католичке, има 21 год., стаса средњег, смеђ, косе црне, образа обичних, чела висока, очију и обрва црних, бркова омањих црних. Од одела има на себи блузу немачких војника, плаву, са црвеним леђицама на јаци с преда, панталоне од отворене материје; на глави шешир а на ногама половне жуте ципеле. Наређује се потера. Пронађеног треба стражарно спровести начелству у Смедереву с позивом на бр 10,009

Милосав Васић циганин из Ковачевца среза беличког окр. моравског, који је у друштву са Матом Васићем овд. извршио опасну крађу Стевану Селимановићу, из Бара среза гружанског, побегао је из притвора јагодинског првостепен. суда 8. марта ове год. Милосав је раста средњег, боје смеђе, обрва густих и извнутих, бркова смеђи, нос повијен, на левом оку има бело на зеници, по занату котаричар. Наређује се потера. Пронађеног треба стражарно спровести дотичном суду с позивом на Бр. 9260, или управи града Београда на Бр. 11831.

Љуба Симић, стар 19 година, који је у 1895 год. био шегрт код Тодора Првуловића, трговца овд. и који је извршио истоме покрађу, априла месеца исте године, у разним стварима, па одавде одмах отумарао незнано куда, прека је потреба да се пронађе ако је жив, пошто његов отац, Аврам Симић, писар општине сикиричке, у окр. моравском, сумња, да му је син — Љубомир — убијен негде на путу од кочијаша, Љубомира Митића-Ваљађанина овд., који га је возио из Ниша за Алексинац, одмах пошто је из Прокупља у Ниш поменуте године утекао, и кога је зато и оптужио сада, а овај, међутим, то не признаје. Скреће се пажња свима полиц. властима, да га живо у реону свом потраже, па нађеног стражарно спроведу Управи града Београда или Начелству окр. топличког с позивом на акт Бр. 2975.

Првостепени неготински суд актом од 19. маја ове год. Бр. 6903 доставио је Управи града Београда следеће:

„Решењем неготинског првостепеног суда од 17 априла ове год. № 5890, које је извршним постало, Станбов Петруца, теж. из Дубочана стављен је под суд и из притвора да се брани, због опасне крађе.

Како је опт. Станбов пре стављања под суд побегао за време истраге из притвора општинске суднице и сада се не зна где се налази, то се наређује потера.

Он је стар 38 год. стаса средњег, сувоњав, лица правилног, бркова малих без браде. Од одела има беле старе сукнене чакшире, стари гуњ од црног сукна, на глави велику црну шубару, на ногама опанке и обојке; писмен је, говори српски и румунски“.

Нађеног треба стражарно спровести, Упр. гр. Београда.

Печат општине белушићске украђен је 27. пр. м-ца из суднице приликом премештања канцеларије из једне у другу собу. Том приликом одсечено је 30 ком. непопуњених сточних пасоша под серијама: 18442—18472 у намери, да се лопов користи приликом крађе стоке. Скреће се пажња свију полиц. власти да живо у свом реону потраже лопова са покрађом, па нађеног стражарно спроведу, Управи града Београда или Начелству окр. моравског с позивом на акт Бр. 4624.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 24. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 6. ЈУНА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

СЛАВА ПОЛИЦИЈСКЕ ЖАНДАРМЕРИЈЕ.

Омашком слагача и коректора изостављено је у прошлом броју, из рукописа, под горњим насловом, ово, што је требало да се одштампа између првог и другог става, у првоме ступцу, а на месту где су три звездице. Ради потпунијег извештаја са ове славе, ми овај изостављени текст доносимо и он гласи:

* * *

„Још у 10 сати пре подне, отпочели су долазити гости. Круг жандармериске касарне беше врло укусно окићен. У дну дворишта подигнут је павиљон сав урешен пиротским ћилимима. По дуварима поређане живописне слике свих владара српских из династије Обреновића, а пред павиљоном према средини, на постољу, у природној величини, стајаше биста блаженопочившег кнеза мученика Михаила. Цео круг беше ограђен зеленилом шуме, а под застрт свежом зеленом травом. На десној страни дуж целог дворишта, беше упарађена жандармерија са једним водом ноћних стражара на левом крилу, у лепом и живописном летњем оделу. На средини дворишта а пред фронтом жандарма, постављен је сто на коме беше колач, кољиво и воштаница. Милина је било гледати ову строго дисциплиновану трупу. Са лица жандарма, видиш и озбиљност и веселост. На стражарима могао је посматрач са уживањем гледати ово лепо њихово одело: плави јелеци ишарани са гајтанима, бели фистани и црвене доколенице, на глави шубара са обореним врхама о коме висе црвене кићанчице. За чудо, у последње време, они се по улицама не виђају више у овоме оделу! Ако је то за то, што по васдан спавају, да би ноћну службу што савесније одправљали, — онда је оправдано.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Изборни суд и његов састав.

Поред свију задатака полицијске службе, које руководе службеници ових надлештава, захтева се од њих што више и што веће познавање свију предмета, који спадају у делокруг полицијских власти.

Између осталога рада, долази и *изборни суд и његов састав*. Сваком без разлике полицијском чиновнику, потребно је да зна, како се, на који начин и у каквој форми састављају изборни судови о деоби задругара. Даље, како се доносе решења и одлуке, код полицијских власти о саставу тих судова, тако и састав тих изборних пресуда, које требају да су састављене у законој форми, те да доцније имају своју вредност.

Ми ћемо овде навести два случаја, и цео ток и једног и другог рада, т. ј. одлуке полицијских власти кад се парничари не могу да сложе на деобу и састав изборнога суда, и одлуке полицијске власти и пресуде изборних судова, на случај споразума парничара који деобу траже.

Из ова два случаја видеће се све оно, што спада у делокруг овакве једне радње.

I.

Процедура кад се не пристаје на деобу.

Начелник среза Н.
№ 158.
15. Јануара 189… год.
Н…

Тодор Рајковић из Н., писменом молбом од 30.—9—188.. г., тражио је од ово-среске власти да позове Илију Рајковића из Н., његовог задружног брата, те да се сагласе на изабрани суд, који ће их у њиховом задружном имању поделити.

По овој Тодоровој молби позват је Илија, па упитан према захтеву његовог брата Тодора, односно деобе, изјавио је, да он на деобу не пристаје, дајући за то разлога, што Тодор тражи, да се земља, постојећа у атару села Бегаљице звана „Муљиновац" дели као принов, док је међутим ова земља старина.

Разлог.

Пошто овде нема сагласија, какво се по §. 433. грађ. пост. тражи те да се изабрани суд образовати може, то начелник среза Н. на основу изложенога и поменутог законског прописа и закона о таксама

Решењем

овим упућује молиоца Лазара надлежном грађанском суду, да тамо тражи деобу имања, те да судском пресудом Илију нагна на деобу.

Такса у 5 дин. плаћена је.

Деловођа, писар:
Јов. Стојићевић.

Начелник срески:
Исајило Бркић.

II.

Процедура где парничари пристају на деобу.

Начелник среза Н.
№ 500.
28. Августа 189… год.
Н.

Марко Јанковић из Сланаца, на протоколу код ово-среске власти изјавио је, како се задружни живот између њега и његовог брата Радована Јанковића из Сланаца побркао и неслога породила, те због тога не могу даље остати у задрузи, захтевајући, да се Радован позове ради споразума на састав изборног суда, који ће извршити поделу целокупног покретног и непокретног задружног њиховог имања, пошто се предходно од целокупног имања одвоји уживање њиховој матери Станији.

Према овом захтеву власт ово-среска на дан 23. Јануара 189...г. добавила је оба парничара, који су се споразумели, како на избор судија тако и на поделу имања.

Они су изабрали сваки за себе по једног судију и то: Марко, Милорада Петковића а њему за заменика Димитрија Јовића, оба из Сланаца, а Радован за судију Светислава Марића а њему за заменика Драгутина Јовановића оба из Сланаца.

За председника овог изборног суда, парничари се нису могли сагласити, па су због тога оставили право напред именованим изабраним судијама, да они сами именују лице за председника изабраног суда, и кога они изберу да ће за њих парничаре — бити обавезно.

Према овом споразуму парничара како о подели имања, тако и о избору председника, позвате су напред поменуте изабрате судије ради избора председника, па се ни они нису могли да сагласе за избор истог, те су тако и они оставили ово-среској власти, да ова сама наименује које хоће лице за председника, па ће према томе, овај исти избор бити обавезан за њих, судије и парничаре.

Разлог:

Пошто су испуњени услови из §§. 434., 435., 436., 437. и 438. грађан. поступка, споразумом парничара, како о саставу овог изабраног суда, тако и о начину поделе непокретног и покретног имања, приновка, живог мала, прихода, примања и давања, једном речи, целокупног задружног имања, то власт среза Н. на основу свега изложеног, с погледом и на закон о таксама

Решава:

да се изабрани суд за ову деобу састави на дан тринајестог новембра тек. год. код куће парничара и на месту деобнога имања у 9 сати пре подне, ради поделе целокупног задружног имања, придржавајући се строго XVI. главе грађ. суд. поступка.

За председника овог изборног суда а по овлашћењу изабраних судија, власт ово-среска, на основу §. 437. другог става грађ. поступка, одређује за председника овог изабраног суда, Ђуру Тешића из Н. а њему за заменика Саву Марковића из Н. коме ово решење одмах у препису саопштити, и на реверс му предати; за тим исто саопштити како парничарима, тако и изабраним судијама и њиховим заменицима, и по извршењу овога урадити даље шта треба.

Парничарима препоручити, да имају на уму пропис §. 442. грађ. суд. поступка.

Такса за овај рад у — динара наплаћена је и на акту № 500 прилепљена и прописно уништена.

Деловођа: Начелник срески:
Мих. Ристић. Божа Јевремовић.

III.

Пресуда

изборнога суда по предмету деобе имања Марка и Радована браће Јанковића оба из Н.

Судили су:
Председник суда:
Ђура Тешић.
Судије:
Милорад Петковић.
Светислав Марић.
Деловођа:
Тодор Богдановић.

За деобу.

На основу решења начелника среза Н. од 28. Августа 1897. год. № 500. састао се данас изборни суд на лицу места, а у кући парничара браће Јанковића, који изјавише:

„да су њих двоје поделили све, како покретно тако и непокретно имање, на равне части од пре 8 година, да засебних кућа немају, већ да и данас у једној кући станују, па како нису испуњавани услови по њиховом међусобном уговору о деоби, то су у тој цељи и одредили изборни суд који ће деобу извршити. За овим су се парничари сагласили, да се целокупно имање подели на следећи начин:

да Марко и Радован буду дужни дати њиховој мајци Станији на уживање, до њене смрти, једну њиву у „Точку“ од једног дана орања, сем тога и ливаду у „Крепи“ обе у атару села Н., па ма код кога сина ова седила буде.

Како је упитана мати на све ово пристала, то изабрани суд

Пресуђује:

да Марко и Радован буду дужни дати својој матери Станији на име уживања до њене смрти, речену њиву у „Точку“ од једног дана орања и ливаду у „Крепи“ од 2 дана орања, а после њене смрти, да буде дужан онај, код кога је била на издржању и који је то њено имање заратио и уживао, по закону наше православне вере сахранити и све издатке сносити, како око сахране, тако и ово подушија, а после њене смрти да се исто имање између парничара Марка и Радована на равне делове подели.

Од покретности има припасти Марку:

а) један астал, две столице, пет буради двојке, четири акова и т. д.

А на део Радовану:

б) две столице, седам разних буради и т. д.

Од непокретног има припасти Марку:

а) једна кућа са плацем у селу Н. атару општине Н. до комшија: Н. Н. и т. д.

А на део Радовану:

б) једна ливада у атару села Н. звана „Мисачи“ до комшија Н. Н. (описати границе), једна њива у месту званом „Дулуми“ до комшија (опиши границе) и т. д. и т. д.

Трошак око деобе, да браћа на равне части сносе.

13. Новембра 189… г.
Н…

Председник
изборног суда:
Ђура Тешић.
Судије:
Свет. Марић.
Милорад Петковић.

Деловођа:
Тодор Богдановић.

Изборни суд кад закључи свој рад, дужан је овај предмет, према §. 442 грађ. суд. поступка, пошто изда у препису овакву пресуду са подписом свију судећих судија, парничним странама на рецепис, послати са преписом ове пресуде и решења полицијске власти, првостепеном надлежном окружном суду најдаље за 15 дана од како је пресуду изрекао, и тада је изборни суд свршио свој рад и престаје даље дејствовати.

Противу ове пресуде изборног суда, има места жалбе на првостепени окружни суд, за случајеве, који су предвиђени у §. 444. грађанског суд. поступка. Рок је 15 дана од дана пријема.

У случају да нема жалбе, првостепени окр. суд оснажује ову пресуду за извршну, — и ствар се са тим свршава.

ОДГОВОР НА „РЕДАК СЛУЧАЈ“.

(Уредништво је од г. С. адвоката, добило овај напис, у коме су изложене његове мисли на белешчицу нашу: редак случај, штампаној у 20. бр. нашега листа).

Морам признати, да се слажем са оним, који је овај случај на јавност изнео, да је то одиста редак случај. Још би само додао, да је он и јединствен у судској пракси, кад је првостеп. суд могао одобрити и онако решење полицијске власти од 21. Марта 1898. год. донето по оптужењу Т. за кривоклетство, које се оснива на погрешном схватању саме ствари, а тако исто и законских прописа, што изазива и моје чуђење, да је и суд могао оснажити такво решење. Да објасним ово.

1. Првостеп. суд оснива решење о „прекинутој“ истрази, кад ова, као што се јасно види из самог решења *није била ни* отпочета. Откуда се је дакле могла прекидати!! На основу чега?

2. У полицијском решењу се узима *куповина и продаја вина као полутрговачки посао* само за то, што купца Т. као кафеџију сматра као не трговца.

Па шта се онда има разумети под „целим трговачким послом“, кад је оно само „полу“, или, шта је онда „трговац“? Да ли је то оно лице, које извесне ствари купује од другог лица у цељи препродаје? Ако је то, онда, да ли кафеџија купује од винарског трговца вино, да га сам пије, или га купује у цељи препродаје другоме лицу?

Кад га дакле купује, да га другоме препрода, сматра се, да је закључио „трговачки посао“ а кад је овај закључио, онда се исти по §. 75. трг. зак. *може доказати сведоцима*. Ово моје тврђење поткрепљује и пресуда Апелационог Суда од 26. јануара 1895. године № 251., коју је и Касациони Суд оснажио под 21. августа 1896. год. № 4000/95. Ова је пресуда донета, такође, на основу исказа сведока о дугу, који је произишао од куповине и продаје вина у суми од 600 динара. Пресуда је извршна и сада се налази у истом кварту палилулском ради извршења, коју сам предао 28. Априла тек. год. Дакле, много доцније, него што је кварт донео оно своје решење о „прекидању неотпочете“ истраге. Према томе држим, да је кварт имао пред очима ову пресуду при решавању горњег дела, не би могао изнети онакав разлог: — да је куповина и продаја вина између кафеџије и винарског трговца само „полу“ а не „цео“ таговачки посао, те према томе, да се не може ни доказивати сведоцима код јасног прописа §. 75. трг. зак.

Не излази ли из свега овога, да је, како решење полицијске власти, тако и судско, противно закону. И ја могу само да жалим, што је ово решење по закону коначно, и што је расматрање оваквих решења о „прекидању" истраге законом одузето Касациономе Суду и дато првостепеним судовима, јер потпуно сам убеђен, да овакво решење ни у ком случају Касациони Суд не би оснажио. За то се није требала у поменутом броју „Полицијског Гласника" унети она клаузула: да се овај случај препоручује иследницима као пример у појављеним случајевима, јер и ако је Првостепени суд, по моме мишљењу, погрешно, што је овакво решење полицијске власти *оснажио*, ипак он није *„општа седница" Касационога Суда*, те да његове одлуке могу да служе иследницима на углед у појављеним случајевима.

Оволико сам сматрао за потребно, да одговорим износиоцу овог „ретког случаја".

О самом пак овом конкретном случају, ако буде потребно, говорићу особено, те да се види, да ли је у опште требало овде отпочети кривичну истрагу за кривоклетство, и ако ја врло добро знам, да је у криминалистици најтеже доказати, *да се је неко са знањем криво заклео.*

20. Маја 1898. год.
Београд.

С.
адвокат.

NB. Уредништво задржава право, да у једном од идућих бројева изнесе своје мишљење, и на „Редак случај" и на овај одговор.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

2. ЊЕН УБИЦА?

„Ваше име?"

„Доралича Витали".

Доралича! Какво лепо и поносно име, а како је тужна и јадна она, која, под тим именом, растрзана најдубљим болом, преда мном стајаше!

То што ми причаше, беше нешто, што сваког дана бива, што сам слушао већ по сто пута у својој служби, која ме често подсећа на мўклу исповедаоницу у цркви. То беше историја једног несрећног брака из реда пролетерâ. Па ипак, она је привлачила сву моју пажњу, било због тога, што се у нежном и може бити до скора лепушкастом лицу ове младе жене огледаше ова тешка патња душе, или што је са осећајем нежности покушавала и да брани свога мужа, чија је бруталност у њој налазила трпељиву жртву. Она није својом вољом мени дошла, него сам је ја био позвао, јер су ми сажаљиви суседи јавили, да је муж најсуровије злоставља. Кад је запитах, је ли то истина, она ми одговори само: „он је мој муж". И нехотице помислих при том на хришћанске мученице, које у страшним мукама умираху са речима: „Христос је мој Бог".

„Он нема права да вас туче, и ако вам је муж, ни да тиме узнемирава суседе".

„Виторио је гневан, а и није му лако. Тешким рâдом заслужује он свој новац".

„Који расипа са лакомисленим људима и у — још горем друштву".

Бледи образи младе жене од један пут поруменише.

„То је несрећа".

„За коју је сâм крив. Он је дотле дотерао, да све, што преко недеље заради, даје једној блудници, а његова добра жена мора радом својих рўку да заради деци хлеб".

„Ливија је змија, која га је уплела и залудела. Да није ње, Виторио би био добар и ваљан, какав је био кад је узео за жену мене, сироту девојку. Нека би му Бог очи отворио, ако не мене ради, а оно бар наше сироте деце ради".

„То и ја желим. Да то ускоримо, бићемо принуђени, да се нешто за вас састарамо".

„Полицијом? Милостиви Боже, ако Виторио дозна да сам овде била..."

„Умирите се, нећемо у први мах дирати вашега мужа. Ми имамо срестава, која ће посредним путем дати по вас повољан ресултат, ако је та Ливија сама крива".

„А ви ми обећавате, да ће за мог мужа остати тајна да сте ме звали овде?"

„Дајем вам реч."

„Хвала Богу. Ви знате да нисам из својих побуда овде дошла, па ипак, ако би за то дознао, — могла бих погинути".

* * *

Три дана доцније добио сам рапорт, да је моја одлука, по којој се Ливија Н., љубазница Виториа Виталиса, из нашег полицијског рејона има протерати — постала извршена.

Ми смо свој задатак испунили, сад је Дораличина ствар, да свога мужа врати његовој породици.

Приметивши то, хтедох акат оставити као свршен. Но у том баш тренутку јави се инспектор Р.

„У предграђу Сан Бенедета, кућа бр. 23, несрећан случај са женом столара Виторија Виталиса. Идем ради увиђаја дела на лице места".

Изненађен овим, ја скочих.

„Жена Виториа Виталиса? Онда ћу вас пратити господ. инспекторе." — —

Несрећа беше свршена. Да ли само несрећа?

На бедној постељи, у соби, у којој беше једва најнужнији намештај, лежаше ова жаљења вредна жена, лица као смрт бледа. Наш полицијски лекар стајаше поред ње и притискаше јој главу марамом, водом наквашеном. Крв продираше кроз мараму, барица крви ширила се до подножја постеље.

„Како се то догодило?" упитах лекара.

„Жена се посвађала с мужем, па, кад јој изгледаше да ће полетети на њу, склизнула се и стропоштала натрашке тако несрећно, да је потиљком ударила о ивицу кревета и смртоносно се повредила".

„Смртоносно?"

Лекар климну главом и промени завој.

„Мислите ли, доиста, да то беше само несретан случај?"

„Сама страдалница, која мало час при свести беше, то ми је изјавила".

Доралича на то отвори очи. Поглед, прекоран и пун преклињања, као газеле на смрт поведене, паде на ме, остављајући у мени утисак незаборављив.

„Моја сирота, несретна деца!" уздахну она.

„За њих ће се састарати!" измаче ми се преко усана.

„Отац им се мора одржати. — Госп. Комесару, верујте речма једне која умире — то беше проклети случај — до њега нема никакве кривице. — О, Боже!"

Са болним уздахом завали се она натраг и очи јој се затворише, да се више никад не отворе. — —

„Где јој је муж?" упитах.

„Суседи задржавају га са децом у кујни".

Ја се упутих тамо. Троје деце уплашене стајаше у углу једно уз друго, пажени неком суседком. Она не плакаху, на свађу беху навикнута; о ужасу, који се догодио, немадоше појма. Виторио Витали сеђаше код огњишта и из очајања чупаше своје косе. Ухватим га за руку и уведем у собу крај постеље умрле.

„Дораличо!" викну он громко и паде преко мртва тела. „Моја несрећна жено, опрости ми, што сам те..."

Грчевито јецање гушаше му речи.

Пошто прође овај први излив беспритворног бола, метнух руку на раме његово и рекох му:

„Виторио Витали, последња реч твоје жене беше, да је смрт њена дошла несретним случајем, за који ти ниси крив. При свем том, по закону, ти нам мораш одговарати. Ти се стављаш у притвор".

„Misericordia! Сирота деца!"

„На послетку помишљаш на своју децу? Знај, Виторио Витали, да твоја сирота жена није узалуд умрла мученичком смрћу".

* * *

Виторио Витали предат је пороти. То је била срећа. Где је у колегије државних судија само разум, код поротника превлађује често саучешће у осећању. Последње речи несрећне жене за поротнике беху важније од свију основа који теретише Виториа. Виторио Витали беше ослобођен. Из апсане отишао је право на гробље.

Над гробом сироте мученице, на шта ли се заклео?

Виторио Витали од тада ради ревније но икада; постао је ваљан отац својој деци.

Доралича може мирно да почива!

НАИШЛИ НА МАЈСТОРА.

Мехадија је лепа. Преко ње Бог је излио свој благослов. Најбоља друштвена елита, тамо се стиче, не толико ради лечења, колико ради прохађања и уживања... Салони „Херкулес-бада“ пуни су одабраних гостију... Забава је разнолика. Младеж шета, игра, ужива у музици и излетима, а остарија класа налази уживања за себе на другој страни ове дивне панораме...

Разуме се, да је у Мехадији, поред других забава, врло радо призната и забава — коцкање.

Коцка је тамо разнолика, као што је разнолика и народност која се у њу стиче. Поред „рулета“ игра се „макао“; после „фарбл“; вист, „фрише-јоре“ и — ко ће све те модерне игре избројати?... Не треба казати, да се за сваку такву игру налазе и прави мајстори, вештаци, управо „филаделфије“ који тамо дођу са неколико наполеона, а враћају се са тешким џеповима и буђеларима, као прави — Крези.

Године 18** беше необично много гостију. Пролеће је рано осванило... Природа је мирисала новим, свежим, подмлађеним животом... Мехадија изгледаше као невеста, која је на себе навукла ново рухо, урешено ружама, миртама и камелијама... Све те на њој опија, заноси... Где год бациш око, свуда налазиш нову чар, ново уживање. Кад око ужива, онда се и душа напаја насладама и лепотама божанствене природе.

Тада, поред многих страних гостију, била су тамо и наша два Србина. То су људи префињеног укуса. Њих познаје сваки наш пречанин. Поред укуса за тоалетом, они су били јединствени матадори у — мешању карата... То им је био занат, занимање, друштвен положај. У томе су били дотерали до — савршенства... Нема те фабрике у Европи, која би пропашла карте, и да они на њима не запазе боју, служећи се оним пругама на полеђини, као што се морнар служи компасом на пучини недогледног океана. Они су ту дошли да „изигравају“ велику господу и да сачекају какву жртву, коју ће до голе коже опљачкати...

У то доба, виђао се на бањскоме шеталишту један човек, који је обратио на себе општу пажњу бањских посетилаца.... Беше то човек лепе спољашности, фино одевен; манира отмених.... Волео је, да се са̂м шета; да са̂м руча и вечера и да троши, као какав сопственик богате плантаже у Африци...

Наша два Србина узастопце га праћаху. Њиховим очима није измакао овај непознати Набоб, већ су му пратили сваки покрет и о њему се распитивали код бањске послуге.

— Господин је странац. Говори српски, мађарски и немачки, гласио је одговор бањске послуге.

— А много троши?

— Управо — баца!...

То је било довољно, да се наша два Србина договоре о плану, којим би странца уловили у своје мреже...

Улоге су поделили. Један ће се приближити странцу и стећи његово пријатељство, а за тим ће га намамити да се коцкају, па да га „ошишају без маказа“... Речено — извршено.

Онај старији Србенда (оба су била из пре̑ка) приближи се странцу. Онако фино, са пуно такта престави му се:

— Ника „чапља“ из Новога Сада... рентијер...

— Марко Лалин из Кикинде — велепоседник....

— Драго ми је...

— Мило ми је...

Упознаше се. Разговор се окретао час с једнога предмета на други. Нису имали довољно речи, да похвале лепоту природе, која их са свију страна окружаваше. Ника „Чапља“, чешће је погледао на дебео ланац свога новог познаника, који га чак по трбуху шибаше. Злато беше чисто, француско, тешко 20 карата... Гледа „Чапља“ и диви се...

— Па како се овде проводите?

— Дуго ми је време...

— Играте ли билијара?

— Не!

— Виста? рулета?

— И то не?

— Онда без сумње фарбла?

— По мало, тек да ме прође време...

„Чапља“ једва то дочека. Поче га салетати, да се мало „позабаве“. Наћи ће лако трећега... Има их пуна Мехадија... Па онда, ово је велепоседник; човек богат, са пуним буђеларом, који изгледа као надувана лопта... Таман онакав, као што треба њему и његовоме другу баћа-Лаки...

Странац на једвите јаде пристаде, да се мало поред фарбла позабаве... Уђоше у собу за картање... Тамо је већ седео баћа-Лака и очекивао на исход мисије свога друга...

— Ха, ево нам трећег, викну на глас „Чапља“. Ово је наш земљак. Господине Лако, молићемо, да нам правите мало друштво...

Баћа-Лака се лењо подиже и приђе „Чапљи“.

— Шта заповедате?

— Да се картамо. Онако, „клајн вајс“... Хоће те ли?

— Не браним, и тако ми је дуго време. Ал', молим, под условом: само „клајн-вајс“?

— Тако и ја велим...

Седоше за сто и почеше играти. Странац је био миран... Ни једном цртом на своме лицу не показиваше узрујаност или жудњу за новцем... Миран, тих, присебан, он је држао своје карте и готово механички метао тражено „коштање“...

Игра је текла мало подуже. „Чапља“ и баћа-Лака узврпољили се. Тера их „пех“ да не може горе бити. Истресоше готово све џепове. Пред странцем грдна гомила сребра, злата и банака. Он само згрће и мирно игра... Ретко је кад говорио, сем ако је поједину карту коштао. „Чапљу“ и баћа-Лаку облио зној к'о грашак, а странцу чело мирно и глатко, као да је сад тек за сто сео.

Већ је игра на измаку. „Чапља“ и баћа-Лака метуше своје последње улоге... И то изгубише...

— Доста је за данас, вели јетко „Чапља“.

— И ја велим, додаје баћа-Лака.

— Молим, молим, вели мирно странац. Можемо, ако хоћете играти за ваше сатове и ланчеве. Примам их у „шнур“ као... „звечећу монету“...

„Чапља“ и баћа-Лака погледаше се. У једноме тренутку споразумеше се.

— Па можемо...

И опет седоше за сто и одпочеше игру. Није прошло ни неколико тренутака а оба златна сата и ланца сподобише се у странчев џеп.

— Е, сад је доста... љутну се опет „Чапља“.

— И ја велим, додаје расејано баћа-Лака.

— Молим, молим, настави мирно странац. Можемо, ако хоћете да играмо за ваше ћилибарске „муштикле“. И њих примам у „шнур“ као готов новац.

И опет се обе Србенде погледаше. О час се споразумеше.

Седоше опет за сто и игра одпоче... Странац је однео и обе лепе, ћилибарене „муштикле“.

— Ово је много! викну „Чапља“. Такав „малер“ не памтим да сам кад год имао...

Баћа-Лака приђе странцу, оштро га погледа у очи па рече:

— Ви нисте обичан „пасажер“?

— Као и ви!

— Од рулета?

— Наравно...

— Па како се зовете?

— Господо моја, част ми је преставити се: ја сам из Београда, људи ме прозваше „грба Лаза“ а као што видите немам грбе.

„Чапља“ и баћа-Лака зинули од чуда. Тај великан коцкарски; тај ђеније карташке игре, тај ђаво над ђаволима стоји пред њима миран и хладан, са пуним џеповима и са пакленим осмехом на уснама.

— Ми смо дакле наишли на правога мајстора?

— Као што видите. Него, знате шта. Једна пословица вели: ко другом јаму копа, са̂м ће у њу пасти. Но опет за то бићете вечерас моји гости...

— А ретерација?

— Пешке па — кући, гласно је одговор овог карташког обр-мајстора... Кући, па се учите на — старим картама....

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

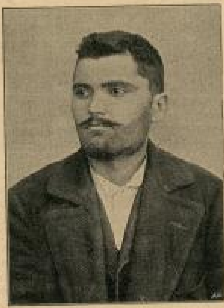

Никола Милошевић. Био је некада поштен и честит занатлија — памуклијаш, а сада лопов и варалица. Он је родом из Херцеговине; има 28 год., по занимању је калфа памуклијашки; у Србији живи од пре 20 година. Три пута до сада падао је под истрагу због крађе и прављења лажнога новца и свих три пута пуштен је из недостатка доказа. Веома бистар по природи и потпуно „школован“ по апсанама, Никола увек ради смишљено и обазриво. Кад је пре два месеца дана долазио у Београд у намери да једном ондаш. лицу прода калупе за прављење лажног новца, он је био толико обазрив да калупе није хтео собом узети у Београд, већ их је закопао на неком месту у близини „Чукарице“. Кад га је полиција другог дана, по његовом доласку у Београд, ухватила и претресла, није код њега ништа нашла. Писар који је вршио претрес, пуцао је од муке, а Никола му се у очи смејао. Каква обазривост! Каква дрскост!

Пресудом кварта дорћолског од 18. марта т. год. № 1571, Никола је кажњен са десет дана затвора и прогонством у окр. пожаревачком. Из прогонства вратио се после три дана али је одмах ухваћен и поново кажњен са 15 дана затвора и прогонством у исти округ.

Године 1896. Никола је био под истрагом због опасне крађе, коју је извршио пок. А. Христодули, адвокату, а прошле 1897. у Шапцу и Ваљеву одговарао је за прављење лажног новца.

Нека се запамти његов лик. Биће од користи и полицији и друштву.

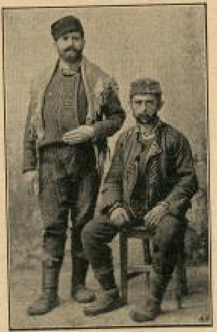

Живота. Новак.

Новак Урошевић и **Живота Стаменковић.** Ова два лопова налазе се сада у притвору код првостепеног крагујевачког суда, јер су решењем суда од 10. априла тек. год. № 8906 стављени под суд. И Новак и Живота раније су живели у селу Жировници, ср. крагујевачком, где су и рођени. Они су по занату шећерџије. Тај посао вршили су код својих кућа, а израђени еснап продавали су по вашарима, саборима и осталим свечаним селским скуповима. Продавајући шећерлеме, они су узгред по који лажни динар и никл протурали. Тако су у марту месецу ове год. Радомиру Станојевићу и Живку Стевановићу, сељацима из Жировнице, на селском скупу у истом месту потурили три лажна динара. Они су те динаре чували неко време и кад је наступила потреба да их утроше, они су покушали неком трговцу да плате рачун. Трговац је одмах приметио да су динари лажни и то им је казао. Знајући од кога су исте узели, оду они да Новака и Животу питају, зашто су им дали ове лажне динаре. Но они се не дадоше ни опепелити и почеше се бунити, говорећи, да они те динаре нису њима ни дали.

— Море Новаче, а и ти Живота, дајте ви нама за ове тантузе праве новце, рече Радомир.

— Ама батали ћорава посла. Какве динаре ви тражите од нас, дрско одговорише ови лопови.

Видећи ови да лепим не иде, не буду ти лењи но оду и ствар доставе начелнику среском г. Скендеровићу, који одмах нареди строгу истрагу и претрес станова. У близини Новакове куће власт нађе 15 лажних динара, а у згради код Животе нађу калуп и у џепу три лажна динара. Истрагом је утврђено, да су и они потурени динари и они нађени код окривљених у свему једнаки и направљени овим истим нађеним калупом код Животе. Динари су тако вешто израђени да се голим оком не може ни у чему другом разликовати од правих, до једино, што су по боји нешто мало црњи од правих... И Новак и Живота опасни су лупежи и фалсификатори, и да се овај случај није догодио у селу одакле су, још ваљда не би похватани били. Ко зна, колико су већ ови неваљалци до сада протурали лажних новаца. Чак се сазнаје, да су у цељи протурања лажнога новца ишли и ван Србије.

Што смо у могућности да изнесемо слике ова два лопова и фалсификата, заслуге је г. Обрада Јов. Стајића, вредног званичника ср. крагујевачког, који нам је послао и податке за биографију. Ми не можемо а да овим путем не похвалимо рад г. Стајића, који даје доказа да с вољом врши своју дужност.

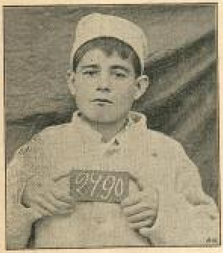

Драгољуб Милојевић, звани **„Јагодинче“,** лопов и кесарош. Родом је из Јагодине, има 19. година, малог је раста, сувоњав, црномањаст, има велике црне очи и густу црну косу. Свршио је четири разр. основне школе и један разред гимназије. Неко време био је на занату и учио је да прави шећер и лакер, па је и занат као и школу напустио. Сада, кад ово пишемо о њему, он већ по трећи пут издржава судску осуду у Топчидеру.

Први пут осуђен је год. 1895. од стране првостепеног суда за град Београд, на шест месеци затвора због опасне крађе, коју је извршио Петру Радосављевићу, трговцу овдашњем. Исте године и од истог суда осуђен је на годину дана затвора опет због опасне крађе, коју је извршио у самој главној полицији на овај начин: Он, Коста Велић, Светислав Живковић, Франц Матоги и Милорад Костић (ни један од тих није пунолетан) разбили су прозор на соби тадањег одаџије управиног Станислава Јанковића, ушли су по том у собу и обили сандук Станисављев, па из истог украли око 220 динара готовог новца и у таксеним маркама, па су за тим побегли. После неколико дана сви су похватани.

Пресудом првостепеног суда за град Београд од 20. августа 1897. године № 15070. Драгољуб је по трећи пут осуђен на три године затвора због крађе новчаника, Јовану Дилберу, апотекару овд. За време иследења побегао је из судског затвора и тек после 18. дана ухваћен је у Параћину новембра 29. прошле године. Драгољуб је спроведен управи београдског казненог завода на издржање осуде.

Међу свима малолетним лоповима и кесарошима „Јагодинче“ заузима прво место.

Ми тврдо верујемо, да ће он, ако се каквим случајем не поправи, постати гори и опаснији од Илије Гавриловића, Мите „Штете“ и осталих, па ће на крају крајева свршити на „Карабурми“ или, што би за њега срећа била, у некој болници. Радовали би се кад ни једно од ово двога не би било већ кад би „Јагодинче“ по издржаној осуди озбиљно прилегао на какав поштен посао...

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ.

И опет ћемо о њему да пишемо, јер он је вечита заговетка, проблем, кога не могу решити ни највећи психијатри овога света. Тај Никола, стајао је пре неки дан пред нама у канцеларији кривичнога одељења управе града Београда. Ево како у природи изгледа овај Никола. Омаленог је раста. Кестењасте браде, која иде доле на „шпиц“; малих бркова; у горњој вилици нема два зуба и за то, кад говори, по мало прска. Лице му је доста пуно; коса црна и густа; очи му се живо покрећу с предмета на предмет. На врату, с десне стране, има траг од шкрофула или какве опекотине. Кад говори крши прсте, или гестовима пропраћа оно што прича. У опште, држање му је тако, да оно представља једног интелигентног човека.

И тај Никола стајао је пред нама тих, миран и — привидно смрвљен за то, што је изгубио „свој глас“, и што му је одузета могућност, да може и даље варати лаковерни свет. Из аката која су нам стављена на расположење, о њему смо ово сазнали.

Приликом Ободске прославе на Цетињу, међ' осталим гостима из Србије био је и Никола. Тискао се свуда. Говорио је, како је он учитељ из Старе Србије и како је за идеју Српства страдао. Кад је кнез Никола одликовао поједина лица из Србије орденима „Даниловог реда“, Никола оде код нашег једног великог чиновника, који се тада са гостима на Цетињу налазаше.

— Господине...

— Шта желите?

— Ја сам, *као што знате*, учитељ у Старој Србији. Сву моју снагу, сав мој живот, посветио сам идеји Српства. Најлепше дане моје младости провео сам у оним неослобођеним крајевима, и потпаљивао сам огањ родољубља и свести у срцима нашега народа. Па за то, држим, да је право, да и ја добијем орден „Даниловог реда“ к'а и друга моја браћа — учитељи.

Господин слеже мало раменима, па тек рече:

— Па лепо, казаћу да се и вама дā.

— Хвала...

И доиста, Никола је успео, те је и он био одликован овим орденом. Ал' ђаво не спава. Његова стара навика избила је на површину. Он је на путу, враћајући се са Цетиња, покрао једног свог друга. За то му је одмах одузето одличије.

То је било *пре*, а *сада*, у новије доба? Да пустимо, нека сам говори. Он је толико дрзак, толико префињен, да и сам често мисли, како је све оно истина, што он прича. Његова су казивања протквана тако, да не могу у први мах сумњу изазвати. Логична веза, сталност у исказима, опис местā и т. д. све је то смишљено и у свему се слаже до ситнице. Он добро познаје и географију, јер може тако тачно да опише не које место, као да је у њему провео цео свој век. Он је решен и на крајна средства. Ево шта је једном са својом женом учинио.

Раставио се од ње. Обоје су пошли својим путем. Она на пут часног и поштеног рада, а он је наставио своја нараднчка дела. Једном је нађе у најживљој београдској улици. Беше сама.

— Стој!

Она стаде.

— Куд си пошла?

— Имам посла...

— Пођи са мном. Имам и ја с тобом посла.

У његовом гласу беше нечега заповедничког. Она је од тога гласа задрхтала и пошла мирно с њиме. Ишли су ћутећи. Пресекоше неколико улица, па стигоше на — Дунав. Обалу су таласи запљускивали... Пођоше ближе обали. Жена устукну натраг.

— Куда ме водиш?

— За мном, ближе, ближе...

— Не, нећу. Знам шта хоћеш. Остави ме!

— За мном, грмну Никола и силно је дочепа за руку. Она се сиротица отимаше. Поче из гласа викати... Били су већ на домаку реке... На један мах створи се пред њима један рођак сироте жене са жандармом. Они су, јамачно, из далека пратили Николу.

— Шта ћеш с том женом, несрећниче? викну рођак.

— У име закона, напред, рече жандарм.

Никола стајаше запрепашћен. План му се разбио као оно сапуњави мехур на руци несташне дечице. Погнуо је главу и пошао са жандармом у — полицију.... Дакле, Никола је хтео да буде и — убица, јер се друкчије не да објаснити оваква његова радња.

Никола је прогнат из Србије за А-Угарску. У Земуну је био ухапшен. Тамо је на протоколу овако лагао.

— Рођен сам у Зворнику. Још као мало и нејако дете, дошао сам са стрицем својим, Лазаром Тодоровићем у Србију. То је било, мислим 1875. године. Стриц ме остави у Шапцу код некога Антонија Пејовића, па је онда отишао на бојно поље где је доцније погинуо... Не знам како, ал' држава српска примила је на себе ту дужност, те ме школовала у Београду све до 1885. године. Те исте године послаше ме у Русију да наставим науке. Тамо сам остао све до 1889. године. Тада сам се вратио у Србију и дāм тадањој влади обвезу: да ћу служити где ме буду поставили.... Поставише ме за учитеља у турској царевини. Као такав био сам у Призрену, Белом Пољу, Скопљу и Солуну. Испунио сам дакле своју обвезу, јер сам четири године одслужио у оним местима у која су ме били послали. Кад сам се вратио у Србију 1894. год. поставише ме за чиновника Министарства финансијā. Хе, ал како се код нас владе често мењају, то сам и ја, као познати политичар био из службе отпуштен... Остав без службе латим се литерарног рāда. Био сам уредник „Борбе“, па онда и „Дневног Листа“... Моји оштри чланци; моја критика на систем оне владавине није власницима годила, па за то ме оптуже за — велеиздају и осуде ме на годину дана затвора, а после ме прогнаше у А-Угарску...

Ето тако је говорио овај Никола код редарственог повереништва града Земуна. И све што је казао — слагао је... Лагао је онако на — дохват, а кројио је све — без маказа. На против, он је родом из села Вакупа, у срезу алексиначком. Има тамо оца Милоја Тасића, мајку Јелену и брата Владимира Тасића, који је поднаредник у подофицирској пешачкој школи... Он се, вели, сада каје, и обећава, да ће се поправити. — Ако се, вели, пустим у слободу, отићи ћу тамо где се боре Американци и Шпањолци, па ћу, или пасти, или постати човек и опрати са себе ову тешку љагу... Ама, кō ће му то веровати? Та за Бога, то говори Никола Милојевић, а Никола слāже чим уста отвори... Дај Боже, да се збиља поправи, ал — „мрка капа зла прилика“. Још нешто. Он нам је обећао, да ће сам написати своју биографију. „И тако је“, вели, „сва моја будућност у Србији сарањена“... Ако у њу не унесе лāж, она ће доиста бити веома занимљива. Видећемо...

ЛОПОВСКИ ХУМОР.

II.

Врло је интересантна психологија старих, увежбаних крадљиваца и преступника од заната. У најновије време почела се обраћати нарочито озбиљна пажња на студију душе и њених особина код лопова, на студију њихове физиономије и језика, рада и опхођења. Заиста, за криминалисту, ништа не даје толико богату и разноврсну, толико интересантну и поучну грађу, колико душевни свет преступника, лопова, злочинаца, јер они увлаче посматрача у најдубље кутове оне тајанствене лабораторије што се зове душа. То је читав један свет са мислима и осећањем, који се од обичних људи јако одликује, особинама, навикама, мишљењем и страстима.

Увежбани полицијски посматрачи умотрили су, у више прилика, једну нарочиту особину код крадљиваца од заната: — то је присебност, ведар дух и комбинативна фантазија. Старога лопова пре ћете збунити каквим згодним, духовитим питањем или вицем и нагонити га на признање дела, него што ће га заплашити полицајчева претња или осорност. У првом случају признање није изнуђено, но је драговољно; у другом је по нужди, изнудно. Он се боји онога који му прети батинама и изнуђује признање; али је назда далеко отворенији и оданији према ономе, ко уме згодним изразима да га себи примами те да се ода.

А кад је већ ту; т. ј. кад већ стоји пред иследником, он је толико присебан, да је за раније приправан на свако питање. Он је спремио све могуће одговоре и уме се увек наћи.

Једном је изашао лопов пред Н. иследника. Овај с њим одмах у разговор.

— О, Лазо, сервус, дакле опет у бајбок. Та докле ћеш, човече божји, ти баш не избиваш из апсе.

— Знате, господин Н. не марим да се сељакам.

У другој једној прилици:

Живкић је учинио нову опасну крађу у Васиној улици. А до скора је због исте ствари већ лежао апсу.

— Дакле опет због похаре Живко?... Е, честитам, честитам, — рече му иследник Н.

— Молим, немате на чему.

— А што?

— Срамно сам преварен: нашао само неколико динара и једне старе панталоне...

Давнашњи лопов има страст да краде и да прича; ни једна његова прича није сентиментална: све су веселе. Кад је у апсу воли добру порцију, воли друштво и лепе, оригиналне епизоде из живота: виц и шала пријатни су му као и сан. Кад је у слободи често се сећа оних ортака, што су, како они веле, остали „у Абацији" — т. ј. апсу.

Може га оставити друштво или памћење, али га његов хумор никада не оставља; то му је највернији пратилац. Да тога лопови немају, врло би им брзо досадио онај ужасни и сурови живот, што га они проводе. Лопов без духовитости, без вица одвратан је и кадар лако да се ода злочинствима; то је већ бестија у човеку.

* * *

Пре неколико година, дошло је много Срба са стране у Београд, да присуствују једној ретkoj свечаности.

Ма да је полиција за раније све лопове прибрала да они то време, док траје прослава, преседе у „Абацији," ипак није могла све пријатеље туђих џепова под своје окриље да доведе. И док је г. М . . . вић држао беседу на железничкој станици, један се „мајстор" привукао неком С. П. новосађанину и лепо му „скинуо" торбу, у којој је било доста новаца, нека писма и двестак визиткарти. Полиција, наравно, лопова није нашла; ал за то је он сам торбу вратио правоме газди. Странац је сутра дан већ нашао торбу на своме столу, у хотелу и кад ју је отворио нашао је једно писамце.

„Поштовани и цењени госп. П.

„Нема сумње да вам је ова врло фина торба кака драга успомена — за то вам је и враћам; оно што је у њој било задржао сам за неке своје домаће потребе. И писма која су била у торби, враћам вам; дајем вам своју часну — лоповску реч: нисам их читао; верујте: не марим да завирујем у туђа писма.

Не могу, а да вам овом приликом не напоменем, да сте врло паметно урадили, што сте оставили своје визиткарте у торби, те бар знамо с ким имамо посла, а тиме сте учинили могућност, да поново дођете до своје фине и скупоцене торбе. Саветујте пријатеље, да увек у нотесу, крај новаца ил у торби међу и своје визиткарте.

Овде често бивају прославе; молим вас дакле да нас не заборавите, но да нас о будућој првој прослави изволите посетити; радоваћемо се да вас опет видимо. Но једно незаборавите: метните и том приликом поред доста пара у торбу и своју тачну адресу.

Дај Боже да се скоро опет састанемо.

С особитим поштовањем
Јеша „џеп,"
искусан ал поштен лопов.

(свешчић св).

ПОТЕРА.

Петар и **Василије** браћа **Николићи** и **Петар — Периша — Јовановић,** скитачки цигани, у друштву са осталима — који су похватани — извршили су у алексиначком и околним срезовима више опасних и простих крађа. Кад су код њихових кућа нађене покрађене ствари, они су одма побегли. Петар Николић има 30. год., раста средњег, у опште црне боје, бркова црних, средњих, браду брија. У средини горње вилице нема једног зуба, у снази је пун. Василије има 28. год., раста средњег, у лицу црне боје, бркова и браде врло малих, лица округла, у снази сувоњав. Периша — Петар има до 35. год. раста повисока, у лицу црне боје, бркова повећи, црни; носи браду а често је и брија; лица дугог иначе сувоњав. Сви од одела носе чакшире и гуњчиће а на глави шубаре. Василије није жењен. Петар Николић има жену и једно женско дете од године дана. Петар — Периш, има жену и 4. деце, два мушка од 8. и 2., и два женска од 13. и 3. година. Наређује се тражење. Нађене стражарно спровести начелнику среза алексиначког, с позивом на Бр. 4646.

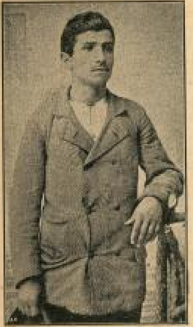

Лазар Л. Цветковић, за кога је у броју 22. „Полицијског Гласника" од ове године јављено: да је ухваћен и да се налази под кривичном истрагом и у притвору код Начелника среза алексиначког, ноћу између 26. и 27. прошлог месеца **побегао је** *из среског притвора* пошто је врата на апсани разбио. Лазар је родом из Кладова, има 18—19 година, омален, црномањаст, кратког врата, а по *лицу бубуљичав*. Учио је 4. разреда гимназије, па се и сад чешће издаје за ђака. По спољашности изгледа миран и благ, али се иза овога у њему скрива велика наклоност за крађе и преваре. Поред крађе коју је извршио своме стрицу г. Манојлу Цветковићу, рачуповођи алексиначког првостепеног суда, Лазар је извршио и крађу Димитрију Јовановићу, из Кладова. По овој слици Лазар се може лако познати. Наређује се потера. Нађеног треба под јаком стражом спровести Начелнику среза алексиначког с позивом на Број 5993. или Начелнику среза кључког на Број 5913.

Што његову слику и биографију имамо, заслуга је г. Војислава Ј. Петровића, писара ср. алексиначког.

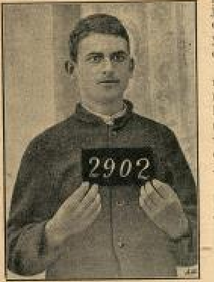

Живојин Велић, осуђеник београдског казненог завода, под бр. 2902., побегао је 28. прошлог месеца пре подне са рада из Топчидера. На себи је однео бело рухо и капу осуђеничку, које је извесно у циљу прикривања заменуо са другим.

Живојин је родом из варошице Параћина. По занату је био калфа кројачки. Како је Живојин сликан на неколико дана пре бегства, то му је лик потпуно веран слици и по њој ће га сваки лако познати.

Наређује се потера за њим. Пронађеног треба под јаком стражом спровести управи београдског казненог завода, с позивом на њен акт од 28. Маја ове године под Бр. 3259, или га спровести управи града Београда, с позивом на бр 12355. Нарочито ваља обратити пажњу у околини његовог места рођења, тамо негде око Параћина.

Тијана, кћи Игњата Милијановића из Петњице, ср. трнавског окр. рудничк., која је била на лечењу у болници душевне болести, побегла је из овог завода 30. пр. мес. Пронађену Тијану треба спровести или болници или управи града Београда, с позивом на бр. 12620.

Иван Глишић, бив. магац. соларе у Смедереву, син Милоша Глишића, тргов. овд. који се решењем првостеп. смедеревског суда од 23. маја ове год. Бр. 11728 има ставити у притвор, за дело из § 191 крив. зак. тражи се. Нађеног треба упутити стражарно управи града Београда.

Иван Зарић из Београда, војни бегунац 2 чете 1. батаљона VII пука „Краља Александра I.“ побегао је из команде. Нађеног треба стражарно спровести Управи града Београда. Лични је опис Иванов: висина 1·70 м. обим груди 0·82 м. плав, бркова кратких, очију плавих, браду брија, особени знака нема. Пронађеног стражарно спровести управи гр. Београда.

Владимир Јовановић, из Београда, војник 2. чете 1 батаљона VII пука, побегао је из команде. Лични му је опис: висина 1,68 м., обим груди 0,81 м., лица смеђег, бркова кратких плавих, браду брија, очију плавих, знаке особене нема. Пронађеног спровести управи града Београда с позивом на Бр. 12.092.

Живко Томић, из Београда, војник 9. батерије дунав. артиљер. пука, утекао је из команде. Пронађеног спровести стражарно управи града Београда с позивом на Бр. 12282.

Михаило Араповић, из Радљева, дунђерски радник из Београда, по решењу г. Министра војног, има да се упути на шестодневно вежбање (на кулук) у Б. Башти — Оклетац. Пронађеног одмах треба стражарно спровести управи града Београда на Бр. 12142.

Милеву, жену Арсенија Димића, бив. одговорног уредника „Дневног Листа“, тражи Београдски духовни суд актом од 13. маја ове год. Бр. 3428. Нађену треба одмах упутити управи града Београда с позивом на Бр. 11821.

Ђорђе Тасић, надничар из Пирота, 27. пр. мес. изјутра убио је своју жену Машу па по том умакао негде. Ђорђе је стар око 60 година, на глави има шубару, на ногама опанке боје бакрене отворене, бркова и косе плаве затворено. Наређује се потера актом начелства пиротског Бр. 4713. и управе града Београда Бр. 12298.

Марко Матић, надничар из Дубља, среза мачванског окр. подринског, тражи се по извесном кривичном делу. Пронађеног треба спровести начелнику ср. врачарског, с позивом на његов акт Бр. 6548. или управи гр. Београда на Бр. 12299.

Лазар Ђорђевић, ковачки циганин и његова жена **Милена,** а тако исто и **Милена** жена Петра Сарге циганина, који су у 1894. год. живели у Новом Селу, ср. трстеничком, оптужени су за дело из §. 173. казненог закона. Пошто се њима не зна стално место становања, начелство крушевачко актом Бр. 5753. расписује потеру за њима. Пронађени могу се спровести и управи града Београда с позивом на Бр. 12407.

Марта, жена Милована Обреновића, из Јагњила, одбегла је 25. пр. мес. у јутру од свог мужа, однесши му 5 дук. цес. у злату, 100 дин. у банкама, 2 ћилима и 1 поњаву као и једну хрпу платна, 13 пари кошуља, 6 пари чарапа и још неке ствари за које се још не зна. Марта има 32 год., раста средњег, образа кратких смеђих, косе смеђе, у оделу сељачком. Са собом је одвела и једно своје мушко дете од 11 год., које је имала са мужем Милованом. Наређује се тражење. Нађену стражарно спровести начелнику ср. јасеничког (окр. крагујевач.) с позивом на бр. 9195, или управи гр. Београда на бр. 12586.

Франц Ајзел, овд. зидар, потребан је првостеп. суду за вар. Београд по акту Бр. 4660 ради саопштења судског решења по његовој кривици из §. 185. крив. закона. Пронађеног упутити управи гр. Београда с позивом на бр. 12735.

Код Пауна М. Кржана тежака из Дубоке среза звишког ухваћена су два крадена вола са лажним сточним пасошима општине средњевске, среза рамског и општине рановачке, среза млавског. Волови су оба длаке црно сивасте, рогова средњих разведених у страну, још не ујаловљени, испод 3 год. старости т. ј. један је променио два зуба а други још није ни један, од роваша има један мало сечено на десном уву. Траже се сопственици, да се што пре са доказима пријаве начелнику ср. звишког с позивом на бр. 5495, или управи гр. Београда на бр. 12612.

Аврам Миленковић звани **„Церован,“** из Бресног Поља, среза трстеничког, који је пре извесног времена условно пуштен са робије, отумарао је од своје куће незнано где. Аврам има да се подвргне надржавању полицијског надзора. Начелство округа крушевачког Бр. 6062.

ТРАЖИ СЕ.

Анку, удову пок. Јована Величковића, бив. овд. и **Андрију Величковића,** овд. радника, тражи првостепени суд за вар. Београд актом № 11344. и акт управе гр. Београда № 12077., ради саслушања по маси пок. Јована Величковића, бив. овд.

СТРЕЉАНИ.

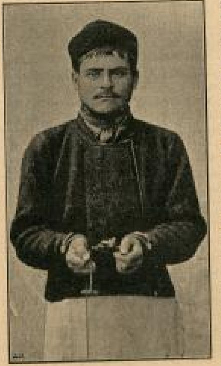

„Са зликовцима треба чистити,“ рекао је пре неки дан, један наш уважени правник... Тако је било и са овим Светозаром Петровићем. Он је био зликовац по својој дивљој и необузданој природи. Родом је из села Лесковца у срезу посавском, округа подунавског. Имао је тек 26 година, а био је потпуно здрав и добро развијен. У место, да своју снагу жртвује својој отаџбини, он умире јадно и жалосно, везан за колац, од хитаца жандарских пушака... Ево у кратко његових недела. Године 1891. извршио је разбојништво у друштву са Живаном Толовићем, Светозаром Митровићем и Кремаом Новаковићем тежацима из Лесковца, — над Милошем Н. из Рожанца. Том приликом однели су свега 10 динара, колико је при себи имао. За ово дело Светозар је осуђен пресудом подунавског суда од 24. августа 1891. године на 18. година, а остали, као малолетни на по 12. година робије... Од ове казне, Светозар је издржао само 3. године, а остало је био помилован. Јес, он је био ослобођен даље казне да опет загази у — грех, у злочин.

Чим се пустио из казамата, његова дивља природа гонила га је на нова, злочина дела. Тако, на дан 29. јануара ове год. у друштву са Живаном Младеновићем из Лесковца, дозвали су у кућу Живанову Радосава Живковића, циганина — ковача, па га убили. Убиство ово донело им је само — пет динара које су новац „братски“ поделили. По извршеном убиству, леш су везали појасом преко средине и бацили га не далеко од куће, где га је полицијска власт нашла. За ово дело, Светозар је пресудом поротнога суда за округ подунавски осуђен на — смрт, а Живан, чију ће мо слику донети у идућем броју, на 20. година робије. Ову је пресуду оснажио и касациони суд. Над Светозаром извршена је смртна пресуда. За циглих 2·50 динара, платио је главом, а могао је, да је само хтео, са коришћу да послужи својој отаџбини...

Светозар је пре неки дан спроведен начелнику среза посавског, где је над њим извршена смртна пресуда.

Мита Витез звани **„Штета,“** опасан лопов, који је пресудом свију земаљских судова осуђен на смрт за дело опасне крађе, спроведен је 3. ов. м. у Паланку; а 4-ог извршена је над њим смртна пресуда. Ми смо Витезову слику донели у нашем листу два пута до сада. Први пут у прошлој години на стр. 161. у 20. броју, и други пут на стр. 129. у бр. 17. од ове године.

У идућем броју, донећемо слику у групи где је Витез сликан са свима својим саучесницима и јатацима.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Из уредништва нестала је годишња бесплатна карта од српског бродарског друштва од бр. 43. која гласи: на уредништво „Полиц. Гласника“ за све пруге за текућу 1898. годину. Уредништво је од Управе истог друштва добило дупликат ове карте. Изгубљена карта оглашује се за неважећу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК М. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 25. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 13. ЈУНА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплаћивати само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

„Српске Новине" од 8. ов. мес. доносе овај указ:

МИ

АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра унутрашњих дела, а по саслушању Нашег Министарског Савета, на основу члана 75. и 76. Устава, и члана 80 изборног закона скупштинског, решили смо и решавамо:

Редовна Народна Скупштина за 1897. год., сазива се у Нишу на дан седамнаестог јуна 1898 године.

Наш министар унутрашњих дела нека изврши ово решење.

8. јуна 1898 год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар
унутрашњих дела,
Јевр. А. Андоновић с. р.

ОЦЕУБИЦА.

„Убио оца"!... Грозне речи!... Ружне су кад се изговоре, ужасне су кад обележавају извршено злочинно дело!... Синовља рука мрцвари, сече, уништава створа, коме има да свој живот да захвали!... Неизмерна, безгранична љубави родитељска, и ти зар немаш друге награде на овом свету, до смрти, и то смрти задане руком детета твога?!... Родио га, подигао га, отхранио, напојио, обукао, човеком га учинио, за њим страховао, и Богу се за здравље његово дан и ноћ молио, и он, син твој, убија тебе, родитеља свога!... И ти га молиш да те не коље, да те не убије, и он те ипак убија, а ти — — — — ти издишеш и спомињеш име његово: „сине.....сине"!.... Овако човек мора сâм са собом да се у мислима разговара, кад мисли о овом несрећном случају, који ћу да опишем.

Жене као жене, не могу да се сложе, него подбуне своје мужеве, да се деле. Апсолутне правде на земљи нема, па нема, нити је може бити, ни при деоби имања између рођене браће. Једноме је право оно, што други за неправо сматра, и обратно! Лични интерес јачи је од правде. Ако је он оштећен, у човеку се порађа освета. Ко се свети, тај не бира осветна средства. Освета је страшна. Тако је било и у овом случају.

У селу Срицима, среза звишког, округа пожаревачког, живео је седамдесетогодишњи старац Павле Јанковић у заједници са своја два сина, млађим Јосифом и старијим Траилом.

Пре неколико година умре чича Павлова жена. Између жене Јосифове и Траилове породи се неслога у кући, и оне завађе и браћу, и њиховог оца, свога свекра са својим мужевима. Услед тога, они се поделе. Јосиф није био задовољан са поделом, због једне краве. Тврдио је, да није право, што му је Траило не да, а нарочито га је љутило то, што је и отац његов говорио, да крава припада Траилу, а да Јосиф на њу нема право. С тога се Јосиф завади са својим оцем Павлом, и он, који је дотле код Јосифа становао, пређе у кућу Траилову.

Јосиф се реши да отме, и својој кући отера краву, око које су се завадили.

На дан 26. маја ове године, изјутра око 7—8 сати, Јосиф оде у њиву, где је крава пасла, и потера је својој кући. Чича Павле чувао је у близини конопљу од тица, и кад је спазио да Јосиф тера краву, пошао му је у сусрет, и стао му је викати: „Немој, Јосифе, терати краву, кад није твоја; она је Траилова!... Немој, синко, то није лепо, грехота је туђу стоку отимати. Што је туђе, то је проклето!"

„Крава је моја, не дам ја њу ни теби ни твоме Траилу", одговори Јосиф у највећој љутини.

„Е вала, ја ти је не дам отерати, кад нећеш лепо да ме слушаш", рече му отац, и поче враћати краву.

„Крава је моја, али си и ти сад мој", цикну Јосиф.... истрже јатаган иза појаса... налете на свога оца, који поче да бега, стиже га и проли очеву крв!... Седи отац, од ударца по глави оштрицом јатагана паде као свећа на земљу!

Крв на глави и лицу старчевом уплаши оцеубицу! У зверском уму овога зликовца-сина пролете мисао: „ја убих оца!... шта ћу сад?!... да бегам од зла!... шта учиних?!... ја убих оца!..." и поче бегати, али зло не хте од њега побећи и ако је он бегао од њега и од крви свога оца! Зло га победи, он му подлеже, и у место да бега или да поправи што је покварио, у место да се покаје, и рањеном старцу у помоћ притекне, он се у највећој љутини поврати и поче немилице јатаганом ударати по глави свога седог оца, који беше сав крвљу обливен, а кроз отворене ране на лобањи и мозак му провириваше!

„Сине.... Јосифе... дете моје... молим те... немој.... боли ме... немој ме клати.... немој ме убити... ја сам ти отац... твој отац Павле... сине... молим те... узми и краву, само ми остави живот... па нека ти је Богом просто... роде мој... молим те... крви моја... ти ме уби... немој ме заклати... Ај мене, шта учини сине"?!.... Овако муцаше испрекидано сиромах отац, под ударцима оштрог јатагана свог сина Јосифа.

Али у сина не беше више љубави, он не имађаше сажаљења у души својој: „освета... освета... освета", то беху мисли убице-сина, и он мрцварећи оца, уз сваки ударац бесно се дераше: „Хоћу да те закољем!... Хоћу да те убијем!.. Хоћу да те закољем"!...

Цео овај несрећни призор гледале су: Јосифова снаја, жена Траилова, са своје две ћерке и једном бабом... Оне су копале кукуруз у оближњој њиви, па су дотрчале старцу у помоћ, али је и њих Јосиф све хтео поклати, те нису могле старца одбранити.

Пошто је Јосиф јатаганом одвалио десну темену кост на глави свога оца; пошто му је засекао десну половину мозга; пошто га је на више места по глави тешко повредио; пошто му је чело, нос, јагодице, уши и вилице дубоко расекао, и леву руку пресекао; пошто га је најужасније измрцварио, он је побегао с тог крвавог места, и однео у руци крвав јатаган, претећи оним женскима — очевидцима — да ће их све сасећи, само ако му се приближе!...

Одмах после овога Јосиф је из свога села отишао право у Кучево, и ту се пријавио, али без јатагана, среском начелнику г. Јов. Радовићу. Био је веома задуван и усплахирен, и само је викао: „Ја сам убио.... убио.... убио сам... убио сам свога оца . . . ја сам га убио . . . свога оца Павла . . . убио јатаганом“!....

Г. Радовић је одмах отишао у Срице и затекао чича Павла још у животу, али на умору, и неколико минута по начелниковом доласку он је издахнуо. Г. Радовић га је ипак могао саслушати и чича Павле му је у прекидима испричао како се ова несрећа десила, и означио је Јосифа као убицу. За тим се занео, и у бунилу по који пут изговарао: „Сине . . . сине“. . . па је у томе и умро.

Јосифу је 40 година, има жену и четири ћерке, од 16, 12, 5 и 2 године. Пре неколико година био је кмет у селу, познат је као добар грађанин. — Ово му је једино рђаво дело до сада. —

Сазнао сам, да је један његов брат од стрица (треће колено у правој побочној линији) био луд у својој 14 години, па оздравио; његов стриц од рођења је слабоуман; његов брат познат је као опасан убојица и кавгаџија. — На Јосифу нема никаквих знакова душевног обољења. Разговарао сам лично с њим приликом мога проласка кроз Кучево за Дубоку, када сам га и сликао.* Он у главноме о овом делу вели овако:

„Може бити да је и мени и моме оцу био кисмет да тако буде . . . па тако се потревило . . . Оно је грехота, али кад се потреви случај, шта ћеш му . . . па ја се кајем, али кад је то било, шта могу сад да радим“. —

Јосиф је у свему признао дело. — Он је већ спроведен првостеп. пожаревачком суду на осуду. *Правда ће се задовољити валда уништењем још једнога човечјег живота!...*

4. јуна 1896. год.
Београд. **Д-р В. М. Суботић (млађи).**

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

з. *Уверења која се издају као потребна за ослобођење од порезе.*

Суду општине ваљевске.

Молим суд да ми изда уверење о томе, да сам новац у 3000 динара, који сам прошле године била дала под интерес Петру Милићу, учитељу, уложила у овој години у зидање моје куће, коју сам подигла у овдашњој вароши. Ово уверење ми је потребно ради тога, да би се ослободила плаћања порезе на ову суму.

13. Марта 1898. год. Милка Петровић
Ваљево. удова.

Рађено у суду општине града Ваљева,
13. Марта 1898. год. у Ваљеву.

Дођоше суду, Марко Ђорђевић, абаџија и Митар Божовић пензионар овд., па изјавише:

Ми уверавамо суд и јамчимо му, да је г-ђа Милка Петровић, удова, свој новац у 3000 динара, који је прошле године дала под интерес Петру Милићу, учитељу, од истога узела и у овој години уложила у зидање своје ново-подигнуте грађевине у овд. вароши.

Марко Ђорђевић.
Митар Божовић.
Оверава Члан суда:
А. Марјановић.

(На полеђини):

№ 8423.

На јемство грађана издати молитељци уверу по наплати таксе.

Председник суда:
М. Тајсић.
13. Марта 1898. год.
Ваљево.
Чланови:
А. Марјановић.
Ф. Радојичић.

Увера.

Суд општине града Ваљева, по прибављеним доказима уверава сваку државну власт, да је г-ђа Милка Петровић, овд. удова, свој новац у 3000 динара, који је у прошлој години дала под интерес Петру Милићу, учитељу, од истог изузела и уложила га у зидање своје ново-подигнуте грађевине у овд. вароши.

Ову уверу издаје јој суд пошто је таксу у 2 динара платила.

Секретар: (М. П.) Председник суда:
Љ. Петровић. М. Тајсић.

Увера.

Суд општине косјерићске уверава сваку надлежну власт, да је Марко Ивановић, према пописној књизи под Б. узео сада 63. годину старости, према чему би се имао ослободити од плаћања непосредне порезе на личност.

Ову уверу издаје му суд на захтев, пошто је прописну таксу у 2 динара платио.

Од суда општине косјерићске 24. Маја 1897. год. № 785. у Косјерићу.

Писар: (М. П.) Председник суда:
М. Анђић. Р. Обрадовић.

Увера.

Суд општине пожешке, према прибављеним доказима уверава сваку државну власт, да се Стојан Николић, радник коларски од Октобра месеца 1890. па до Априла 1897. године бавио у Аустро-Угарској где је се усавршавао у своме занату.

Ову уверу издаје му суд на захтев, пошто је прописну таксу у 2 динара платио.

Од суда општине пожешке, 28. Маја 1897. године № 584. у Пожези.

Писар: (М. П.) Председник суда:
Д. Настић. К. Петровић.

Увера.

Суд општине града Крушевца, по прибављеним доказима, уверава сваку државну власт, да је Милан Богојевић абаџија од 1. Априла 1896. па све до 10. Маја 1897. године био на издржавању казне затвора у Пожаревцу, на коју је земаљским судовима био осуђен.

Ову уверу издаје му суд на захтев, пошто је прописну таксу у 2 динара платио.

Од суда општине града Крушевца, 20. Јуна 1897. године № 4564. у Крушевцу.

Секретар: (М. П.) Председник суда:
Љ. Јосимовић. Т. Ранковић.

Увера.

Суд општине америћске, по своме личном знању и уверењу, уверава сваку државну власт, да је Милун Марковић овд. стања посве сиротног, јер нема више од 2 плуга земље са кућицом, а оптерећен је са женом и четворо деце, и да их издржава једино од инвалидске подпоре, коју прима и да је за сваки рад неспособан.

Ову уверу издаје му суд на захтев, као сиротном, бесплатно.

Од суда општине америћске 1. Марта 1898. год. № 456. у Америћу.

Писар: (М. П.) Председник суда:
С. Гвоздић. П. Ранојевић.

Увера.

Суд општине лукавачке, по своме личном знању и уверењу, уверава сваку власт, да је Милан Пантић, земљоделац овдашњи, претрпео велику штету ове године од града, који је пао 25. Јула ове године, тако, да му је сва летина сатрвена, стока побијена, воће поломљено и да је остао ове године без хране за себе и своју чељад.

Ову уверу издаје му суд на захтев бесплатно.

Од суда општине лукавачке 22. Септембра 1897. године № 5932, у Лукавцу.

Писар: (М. П.) Председник суда:
Д. Стајић. П. Терзић.

Увера.

Суд општине зајечарске, по прибављеним доказима, уверава сваку државну власт, да Милан Јосимовић, калфа абаџијски, од како је изашао из сталног кадра 12. Новембра 1896. год. па до данас, није предузео никакву радњу било на своју руку или радећи код другога; но је непрестано био код свога оца Петра Јосимовића, економа овдашњег.

---

* При фотографисању, слика је испала врло рђаво, с тога је не можемо донети. Уред.

Ову уверу издаје му суд на захтев пошто је прописну таксу у 2 динара платио.

Од суда општине зајечарске, 14. Маја 1898. године № 752 у Зајечару.

Писар: (М. П.) Председник суда:
Д. Аничић. М. Трпковић.

Увера.

Суд општине неготинске по своме личном знању и уверењу, уверава сваку државну власт, да је Марко Уауновић, овд. кројач, своју кућу, коју је подигао у овдашњој вароши, коначно довршио прошле године у месецу октобру, да се до данас у исту није уселио нити је коме под закуп дао.

Ову уверу издаје му суд на захтев, пошто је прописну таксу у 2 динара платио.

Од суда општине града Неготина 20. Априла 1897. год. № 574. у Неготину.

Писар: Председник суда:
М. Томић. А. Тадић.

(наставиће се)

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

3). **113**

†

„Анђела Т....“.

Анђела! Изненађен, приковах свој поглед за ово нежно девојче, које у оделу кривца стојаше преда мном. Са свим плава, лако коврчава коса обавијаше малено лице веома фина кроја, коме особиту драж даваху нешто тамније обрве и дуге трепавице, које се спуштаху преко оборених очију. Слика дечије љупкости и дирљиве безазлености. И она требаше да иде на поправљање; таблица о њој беше преда мном на столу! Анђела! налете ми при тој мисли и нехотице преко усана. Девојче подиже уморене очи.

Поглед из тих дубоко плавих звезда, погоди ме одмах као ледени зрак воде. Тај поглед каза ми све. Ту не беше места ни за какву заблуду; ако је Анђела кад год била заслужила своје име, сада ипак беше само пали анђео.

„Колико вам је година?“

„Шеснаест“.

„Тако млади и већ....“ Не даде ми се да реченицу завршим.

Неки горак осмејак пређе крајеве усана девојчетових и учини јој лице нешто старијим.

„Тако дубоко утонула, хтедосте јамачно рећи. Са свим природно, иначе не бих била овде“.

У гласу, којим ми ово изговори, беше цинизма, који ме вређаше.

„Треба да се стидите, што сте толико забасали“.

„Ја? А за што само ја и увек баш ја? Шта треба онда да буде од оних, који ме учинише таком каква сам? продужи она огорчено.

Колико сам пута слушао слична извињавања у служби својој. Увек неки трећи треба да носе одговорност за погрешке и иступе, које фактички личност по својој слободној вољи чини. И опет као да у овом случају младост несрећнице говори за то, да њене речи не беху само проста фраза.

„Дакле ви сте жртва завођења, неко вас је навео?“ упитах је опет блажим гласом.

„Завођења? Не, нико ме није навео. Ја сам за то, што сам, васпитана“.

Ја се укочих пред грдобом ове невиности из уста једног девојчета, које је тек изашло из детињства.

„Како, зар родитеље своје смете бедити за такву кривицу?“

Девојче стиште усне.

„Ја сам без родитељâ“.

„Онда је погрешка. На табли вашој, у породичном стању, прибележено је, да вам је отац умро, али да вам је мати још жива“.

„Не знам, може бити — за мене је она умрла јер ме је напустила, беди предала“.

„Несрећно дете!“

Ове речи, као нека чаробна моћ, рекао бих, пробише ледену кору око срца девојчетова. Јецајући, спусти се на столицу и покри лице рукама. Ја не сметах овом изливу неизвештаченог бола. Он ми изгледаше као један зрак наде, да душа девојчета још није изгубљена.

Пошто се Анђела умирила, позвах је, да ми исприча историју живота свога. Она то учини реченицама испресецаним, сузама често прекиданим. То беше слика дубоке жалости, која се преда мном развијаше, једна глава из романа превеликог јада великоварошкога, који се увек продужава, а никад нема завршетка.

Њезин отац беше неки сликар, који је у Риму студовао. Тамо се упознао са њеном матером, неком малом глумицом у Аполо позоришту. За своје уметничке услуге имала је малу плату, али је била лепа и имала многобројне удвараче, с којима се немачки сликар у издашности није могао мерити. Али за то је он њој понудио оно, што је вредније изгледало од свију других поклона, — своју поштену руку. Мала глумица без многог размишљања примила ју је, бивши и својим ранијим односима леђа окренула и ступила с тим немачким сликарем у брак, из кога је, после прве године, дошла Анђела. Сама јој је мати ово причала и још, да је прво време њезина брака тим срећније било, што је њен супруг, и не надајући се, знатно наслеђе примио из своје немачке отаџбине, које им даде могућности за пријатан, безбрижни живот. Ово се потврђује и сећањем Анђеле. Она памти себе фино одевену, у лепим, красним бојама шараним просторијама, мажену од својих родитеља, обласкавану од многобројних пријатеља, који гостољубиву кућу посећиваху, пуштану на богате ручкове и вечере, који се тамо често даваху. Отац се овим огрешио о своју будућност; да се капитал тако употреби, да некада донесе као интерес славу уметникову, био је савет матере. Отац, који живљаше само за љубав своју према њој, послушао је тај савет и за мало година расуо све имање уметничком лакоумношћу.

Једнога дана, Анђела се сећа још са ужасом тога страшнога иступа, отац је изјавио, да је пропао. „А твоја уметност?“ с подсмехом довикнула му је мати. Да, његова уметност, која је достизала тамам толико, да могаху, пошто је све продато, у каквом бедном стану, близу крова, животарити. Горки часови наступише за Анђелу, тим гори кад је ушла у године, да је могла разумети све, што се око ње догађа. Мати најпре пролеваше многе сузе, али кад с ужасом примети, да њена лепота, која се још одржавала, од тога страда, прибра се опет. Једнога јутра остави стан и врати се доцкан по подне. Отац, који се био поплашио, с пуно љубави прекорио ју је због тога, а она му изјави, да се сад опет примила за ангажман на ранијем месту своме. Сиромах човек завриснуо је од гнева и бола, на коленима ју је молио да то не чини и одрече се овога посла, али све молбе и претње остале су узалудне. Морао се радовати што му допушташе, да је у путу прати на пробе и представе, и он то чињаше, растрзан дивљом саревњивошћу, с таком издржљивошћу, да је од тога морала патити зарада, којом је до свога худога хлеба долазио. Појмљиво је, да је Анђелина мати постајала све нетрпељивија. Живот глумице тражио је од ње слободнијег кретања, чинило ју је нервозном, што јој је муж о изласцима гледао на сваки корак. Катастрофа као да беше неминовна. Она и дође као ужас. Једне вечери отац, веома узбуђен, оде од куће, па се ни преко ноћ није вратио. У јутру донесоше га двојица на носилима кући — крвљу обливена, с куршумом у срцу. Шта се догодило? Пао је у двобоју, рекла је мати бледа лица, но с очима без суза. А од суседâ Анђела је чула, да је сам одузео себи мучан живот свој. Ни за једно ни за друго није имала права разумевања; она само осећаше да се догодило нешто ужасно, што јој мора несрећу још увеличати. — — —

У скоро је она то горко искусила. Једнога дана нестало јој је матере, која се ни за дете своје није постарала, нити се с њиме ма и опростила само. Оде; и без отказа оставила је ангажман; нико не знаде куда је отишла. Анђела беше предана полицији, неколико дана беше у неком азилу, за тим уврштена у вагабунде и преко границе послата у далеку немачку отаџбину, из које је њен отац некада дошао у Италију. Предана је неким далеким сродницима његовим, простим људима, који је примише као нетражена уљеза против воље своје, па тако и поступаху са њом. Они њој у свему беху туђи, не разумеваше њихова језика, беше јој одвратан хладни и сурови предео, који топломе сунцу земље, у којој је своје детињство проводила, беше строг контраст. Ту да кржљави, чињаше јој се смрт, за то побеже из породице и отаџбине, коју су јој наметнули. Нико је и не тражаше, њени сродници беху весели што је драговољно отишла. Једна група играча на ужету, која се сељаше на југ, узме напуштено дете. Она мишљаше, да је у детету без родитељâ нашла добар лов, али слабачко тело тога детета не могаде изводити мајсторије, које се од њега тражаху. Анђелу морадоше у В. ови играчи оставити болесну. Једна жена, која се беше старала за храну играчâ док су се ту бавили, задржала је дете код себе, под погодбом, да ће јој се платити. Али, кад се Анђела оснажила, а играчи новац не послаше нити се у опште што о њима чуло, жена је принуди да у продаји цвећа потражи себи хлеба. Што је заслужила, морала је давати на одужење, а, ако је било мало, добијала је батине у место бедне хране. Да би избегла батине, прибегла је примеру другарица и — просила. Полиција ју је поново због тога ухапсила, а суд казнио, али шта мари то, она зна да ће се у затвору за њу довољно старати и да ће с њоме човечно поступати.

„Једнога дана за тим...“, завршаваше девојче свој трагични извештај о себи, а бледи јој се образи зажарише пламеним руменилом. — „Али не, оставите ме да не казујем своју бруку. Верујте ми, да ме сећање на то најтеже мучи, ма да сам тако дубоко утонула. Ви ћете већ наћи све у актима; ја сам овде за то, да примим казну, која ми је намењена“.

„Казне сте се већ опростили; сад ће вам се отворити пут да се поправите“.

„Да идем у дом за поправку?“ зајеца девојче.

„Јесте, у дом за поправку. То није озлоглашена хапсана, које се толико плашите, него завод, у коме ћете се учити принципима добра и љубави на часном раду, који би вам осигурао повратак у људско друштво. Гледајте на тај дом онако какав је у истини, као на доброчинство, које вам држава чини, не дајући да утонете у баруштини, у коју сте залутали“.

Анђела плакаше. Уверење, да се девојче може још спасти, беше у мени све чвршће.

„Потпишите овде одлуку, којом се дајете у завод за поправку“.

Девојче се приближи и ухвати перо, које јој уз ове речи бејах пружио. Уздхталом руком, метну она на место, које јој показах и испод броја, одређенога за њу као поправницу,

133

†

„Како? Ви не знате писати?

„Не знам . . . нисам ни учила“.

„Кћи једног немачког уметника! Сирото, највећег сажаљења достојно дете!“

„А докле ћу ја у . . . тамо морати остати?“

„Три године. Може бити и мање, ако се добро будете понашали“.

„Може бити . . . ?!“

* * *

Може бити?! — Кад сам од прилике после две године посетио женски завод за поправку, извештавах се за поправницу бр. 113. „Ах, ви мислите на Анђелу Ф.“, одговори настојница, „она је била једна од најваљанијих девојака, које су наше жалосне просторије примиле. На жалост, она време испита није преживела и отишла је на онај бољи свет, где се, по Светом Писму, грешник, који се каје, прима с више славе него деведесет девет праведника“.

Не могадох а да ми се не покаже гроб Анђелин.

Беше један прост камен у месном гробљу поправног одељења. На њему беше грубо урезано:

113

†

Дирљивијег натписа, у простоти својој, није могла добити хумка, под којом је сирота Анђела нашла вечна мира.

ДЕЦОУБИЦА.

ПРИПОВЕТКА

Гија де Мопасана.

Било је одиста у томе догађају нечега тајанственог што ни поротници, ни председник, ни сам прокурор Републике нису могли да схвате.

Девојка Придан (Розалија), дадиља код супружника Варамбо, из Манта, која је затруднела без знања својих господара, породила се ноћу, у својој собици под кровом, а за тим убила и закопала своје дете у башти.

То је била обична историја свију децоубистава које су служавке учиниле. Али један факат остајао је необјашњив. Истрагом чињеном у соби Розалијиној нађена је потпуна дечија опрема, коју је израдила сама Розалија, проводећи време за читава три месеца ноћи у кројењу и шивењу. Бакалин, који јој је на залогу давао свеће, дошао је као сведок. Шта више, доказало се, да јој је месна бабица, коју је она известила о своме стању, била дала сва упуства и све практичне савете, за случај, ако би се порођај десио у тренутку када би бабичина помоћ била немогућна. Поред тога, она је тражила у Поасију место за Приданову, која је у напред знала да ће је супружници Варамбо отпустити, јер су били врло строги у питањима морала.

Они су били дошли, и човек и жена, мали рентијери из паланке, и присуствовали су седницама, бесни противу те неваљалице, која је осрамотила њину кућу. Хтели су да је одмах виде на гилотини, без суђења, и теретили су је сведочењима пуним мржње, која су у њиним устима постајала читаве оптужбе.

Грешница, лепа висока девојка из Доње Нормандије, доста образована према своме положају, плакала је без престанка и ништа није одговарала.

Сви су били склони да мисле, да је то варварско дело учинила у тренутку очајања и лудила, јер по свему се дало видети, да је мислила да чува и одгаји своје дете.

Председник покуша још једном да је приволе на говор, да је доведе до признања, наваљујући на њу с великом благошћу, дајући јој на знање, да сви људи, који су овде скупљени да јој суде, неће никако њену смрт и да је чак и жале.

Најзад, она се реши.

Он упита:

— Лепо; реците нам сада пре свега, ко је отац детињи?

До тога тренутка она га је јогунасто крила.

И она нагло одговори, гледајући на своје господаре, који су је огорчено клеветали:

— Господин Жозеф, синовац господина Варамбоа.

Обоје супружника подскочише и једновремено повикаше:

— То је лаж! Она лаже. То је подметање.

Председник их ућута и опет рече:

— Продужите, молим вас и реците нам, како се то десило?

И тада она поче нагло и обилно да говори, олакшавајући своме затвореном срцу, свом јадном самотном и смрвљеном срцу, износећи сав свој јад пред те строге људе, које је дотле сматрала за непријатеље и неумољиве судије.

— Да, то је г. Жозеф Варамбо, када је прошле године дошао на одсуство.

— Па шта је чинио г. Жозеф Варамбо?

— Он је артилеријски подофицир, господине. Дакле, он је остао два месеца у кући. Два месеца у лето. Ја нисам ни на шта помишљала када ме је он стао погледати, говорити ми ласкаве речи, а за тим удварати се по васцели дан. Ја сам му се предала, господине. Он ми је понављао како сам ја лепа девојка, како сам допадљива . . . да сам по његову укусу . . . И мени се он допадао . . . Шта ћете? . . . Радо се слушају такве ствари када је човек сам . . . са свим сам . . . као што сам ја. Ја сам сама на земљи, господине . . . немам нигде никога коме би могла говорити . . . никога с киме би могла поделити свој терет . . . Ја немам ни оца, ни мајке, ни брата, ни сестре, никога! Он ми је био као брат који се вратио, када је почео разговарати са мном. А за тим, једнога вечера тражио је да сиђемо на речну обалу, да бисмо на само могли разговарати. Ја сам дошла . . . Шта сам знала? Шта сам могла знати? . . . Обухватио ме је око појаса . . . Уверавам Вас, ја нисам хтела . . . нисам . . . нисам . . . Али нисам могла . . . дошло ми је било да плачем и ако је ваздух био тако благ . . . била је месечина . . .

Нисам могла... он је учинио што је хтео... Тако је трајало три недеље, за све време док је био... Ја бих тада пошла за њим на крај света... отишао је... Нисам знала да сам остала у другом стању... Нисам знала до месец дана после...

И она поче плакати тако јако, да су јој морали дати времена да се поврати.

Председник опет започе тоном свештеника у исповедаоници:

— Дете, продужите.

Она опет стаде говорити:

— Када сам видела у ком се стању налазим, ја известим госпођу Буден, бабицу, која је овде да то посведочи; питала сам је шта ћу да радим, ако се случај задеси без ње. После тога радила сам детињу опрему, ноћ за ноћ, до једног сата изјутра; за тим сам тражила друго место, јер сам добро знала да ће ме отпустити; хтела сам да останем до краја у кући, да бих што више заштедела, јер нисам ништа имала, а требало ми је за моје мало дете...

— Дакле, Ви нисте хтели да га убијете?

— Ох! никако, господине!

— Па за што сте га онда убили?

— Ево за што. Десило се раније но што сам мислила. Дошло ми је у кујни, када сам свршавала са судовима.

Господин и госпођа Варамбо већ су спавали, и ја се једва попнем у своју собицу, пузући се уз наслон степеница; и легла сам на земљу, на под, да не би кварила постељу. То је можда трајало један сахат, можда два, можда три; на последку, ја га повукох из све своје снаге, осетих да излази, и ја га зграбих. Ох! ја сам била задовољна. Учинила сам све што ми је рекла госпођа Буден, све. После тога метнула сам га на своју постељу! Али и после свега тога опет ме спопаде бол, страшан бол. Пала сам на колена, за тим на леђа, на земљу; и тако ме је држало можда један сат, можда два, тако са свим сама.... Најзад изађе и друго... друго дете... двоје... да, двоје...! Ја га узех као и прво, и метнух га на постељу, једно поред другог — обоје. — Да ли је то могућно, реците? Двоје деце! А ја имам двадесет динара месечно! Реците, да ли је то могућно. Једно, којекако, могло би се живети скомрачећи... али никада са двоје! То ми је памет обрнуло. Шта сам знала? Да ли сам могла бирати, реците?

Шта сам знала? Ја метнух јастук озго на њих и не знајући... Нисам могла чувати двоје... и легох на јастук. После остала сам савијајући се и плачући до самога дана када је забелео кроз прозор; обоје су били мртви под јастуком. Тада их узех под мишку, сиђох низ степенице, отидох у башту, узех ашов од баштована, и закопам их у земљу што сам могла дубље, једно на једном месту, друго на другом, не заједно, да не би говорили о својој мајци, када би могли говорити моја сирочића. Шта сам знала?

За тим, у постељи, дође ми зло да се не могадох дићи. Доведоше лекара који одмах познаде. То је истина, господине судија. Радите шта хоћете, ја сам спремна.

Половина поротника чачкали су нос да не би заплакали. Жене, које су биле присутне, јецале су.

Председник упита:

— На коме сте месту закопали друго дете?

Она упита:

— Које?

— Та... оно... друго.

— Друго је у јагодњацима крај бунара.

И она поче плакати тако силно, да је од њенога јецања свима срце пуцало.

И девојка Розалија Придан, би пуштена испод суђења.

ЛОПОВСКЕ ПРОДУКЦИЈЕ.

О јагодинском Спасовском вашару 189* год. скупише се десетак кесароша на заказано место у лугомирској механи, ноћу између првог и другог дана вашарског. После добре вечере и добра пића поведе се реч о „пазару," како је ко прошао. Они, што су боље „пазарили" поделише нешто онима, што нису ништа могли да ућаре. Они пак, који су познати као бољи мајстори, даваху упутства новајлијама, како ће и на који начин сутрадан да оперишу.

Одједном отпоче препирка између Драгише Вељковића, званог „Гишице" и Ивана Ђуровића „Иванчића." И један и други доказиваху, сваки за себе, да је вештији мајстор у занату. Препирка богме узе озбиљнији карактер, и дошло би до густога, да се Срета „Зубан" — стари лопов, не умеша у њихов спор.

— Е добро, — рече „Зубан" — кад ни један не уступа, ја предлажем, да се образује комисија, пред којом ће ова два немирна брата сутра да покажу који је од њих већи мајстор. Операције се имају извршити у присуству комисије. Пристајете ли?

— Пристајемо, — рекоше сви као из једног грла.

По пристанку оба противника, састављена је комисија од ових лица: председник „Зубан", потпредседник Милан „Краљевчанин," чланови: Љуба „Камба", Ферко и „Маснопута."

Председник предложи да се мало проспава и одреди шилбока да их пробуди тачно у 3 сата.

Сутра да се растуримо свак на своју страну, а тачно у 3 сата по подне да се састанемо, ми, чланови комисије и парничари, код Костине шатре на вашару — заврши „Зубан."

Тако је и било.

*

Сутра дан у уречено време и на заказаном месту састаше се сви чланови и оба парничара. Председник, који последњи дође, пређе одмах на ствар.

— Видите ли оног сељака у чистоме руху, што иде овамо — рече „Зубан" и пружи прст на једну страну. Сад је продао волове за 40. банака. Новци су му у џепу од гуњчета на левој страни, увијени у једну хартију. Он је из Н..... а зове се Неша. Ко ће од вас два парничара да му их извуче из џепа?

— Ја, рече „Иванчић."

— Ја ћу, готово у исти мах рече „Гишица."

— Нека иде „Иванчић" — рече „Зубан", — а ти ћеш „Гишице" другоме..... после.

„Иванчић" и не сачека да „Зубан" доврши, брзо се упути сељаку. „Комисија" је пажљиво сваки његов покрет пратила.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— О здраво чика Нешо! Како си шта радиш.

— 'вала Богу, како ти дијете — одговори Неша — загледајући га, као кад се човек прибира и не може да се сети ко је,.....

— Ама, Бога ти, како се зваше онај ваш председник, а?

— Милован....

— А јес' Милован, Милован.... — рече „Иванчић." Ама имам да му предам једно писмо, шта ли беше, не знам ни ја. Молио ме мој кум Стојан из Н. да га потражим. Ја продадох волове па морам кући. Молим те да му даш ово — и ту „Иванчић" извади једну хартију увијену као писамце, па је пружи Неши......

У магновењу кад је ча-Неша примао писмо, „Иванчић" му поверљиво стаде шапутати, шта треба да каже председнику Миловану, употреби прилику, те му извуче завежљај с новцима.

Шта је даље било са ча-Нешом, то лопови не знају да кажу......

⁂

— Браво, браво, „Иванчићу". Ти си показао да си одличан мајстор — рекоше му чланови „комисије".

— Сад је на тебе ред, „Гишица" — рећи ће председник „Зубан". — Ти ћеш...

— Ја ћу сам наћи шта ћу — упаде му у реч „Гишица" чисто љутит и као завидећи слави „Иванчићевој". — Јест, ја нећу да ми се каже ни како се ко зове, ни одакле је, ни где му је кеса, а кад већ као неки испит полажем, нећу ни на стара човека да ударам. Имајте само на уму, да је реч и препирка била о вештини. Према томе, мислим, да на оцену неће утицати ко већу суму новаца украде, но ваља, ко на бољи и вештији начин крађу изврши?

— Тако је — потврдише сви „чланови комисије".

— Е, лепо, видите тамо оног сељака што води дечка за руку. Њега одређујем за жртву. Он, како иде, има да прође право поред вас. Ја полазим да покажем шта знам. Извршићу операцију у часу, кад буде пред вама. — То рече и оде.

„Чланови комисије", сташе се у положај да осмотре радњу. С леве стране иде сељак умереним ходом, водећи дечка (ваљда сина) за руку. С десне стране „Гишица" намакао се на 30—40 корака. Кад је сељак с дечком већ био на 10—15 корачаји према „комисији", „Гишица" убрза кораке. У једном истом тренутку састаше се према „председнику Зубану". „Гишица", још на два-три корака пред сељаком, беше окренуо главу на противну страну, и, као кад човек не пази куд иде, удари нагло између сељака и дечка, и раздвоји их. У том магновењу, кад је сељак, изненађен ударом, сву пажњу обратио на дете, „Гишица" невероватном брзином извуче му из џепа новчаник; ножић, утврђен на малом прсту, који је спремио на случај, ако буде кеса на гајтану, није имао шта да ради.

— О, мај.... како то идеш, као да си ћорав — рече сељак и брзо прихвати дете, које у мало што се не претури у страну.

— Е није вајде „Гишице", мора ти се честитати — поче „Зубан". — Твоја вештина ....

— Још није готово. Немојте ми изрицати оцену — рече „Гишица" отварајући новчаник. — Овде, као што видите, има 40 динара. Сад идем да довршим посао.

„Гишица" стрпа новце у џеп, са земље дочепа руком коњско ђубре, напуни њиме новчаник и изгуби се у вашару. Није прошло ни 2—3 минута, он се врати, и као с неким пркосом поче:

— Господо „чланови комисије", идите тамо под ону колачарску шатру, тамо је онај сељак с дететом. Купите по један колач и посматрајте сву његову радњу. Видећете завршетак мог испита.

„Чланови комисије", дужни да ствар испитају до краја, одоше под означену шатру. Колачар је завио пакет с колачима за сељака и овај се маши руком за џеп. Сви видеше да сељак извуче „шлајпик".

Као да му је ко шамар одвалио, тако се изненади, кад у отвореном „шлајпику" виде место новаца — коњско ђубре.

— Каква је ово анатема. Буди Бог с нама! Ја сам у овоме „шлајпику" имао новаца, а гле шта је ово сад!..., Види-дер, славе ти, да ме очи не варају — рече сељак колачару и поднесе му новчаник под нос.

И колачар и „чланови комисије" прснуше у један страховит смех, а сиромах сељак поче се крстити од чуда.

— Ама, да ми је кесарош извукао, он би и „шлајпик" однео. Није ништа друго, Бог и душа, но је ту умешан анатема, па је новце претворио у балегу.

* * *

У вече се кесароши опет састаше у лугомирској механи. Весеље је трајало до зоре. На свечан начин председник „Зубан" признао је „Гишици" да је бољи мајстор. Није ни Иванчићу одрицао способност. Ту решише, да се 21. истог месеца састану у Крагујевцу на вашару.

МАРКО СТЕФАНОВИЋ, „ТИКВИЋ."

— Зар опет Марко?

— Опет, господине.

— Па за што сад?

— Вала готово ни за што! Ево да вам испричам целу ствар како је текла, па ако не речете да је мој тужилац већи лопов од мене, посеците ме овде — и ту Марко превуче дланом преко врата. — Јутрос сам седео у парку министарства финансија — настави Марко — чистио сам један „шатрав наглавак" (лажан прстен) који сам купио од Алкалаја за четири гроша. Тамам га ја очистих, кад ђаво нанесе ту госпођу и ја, пошто не имађах ни „кантића," (марјаша) приђем госпођи и понудим јој „наглавак." Беше тако лепо очишћен, да изгледаше као прави дијамант.

„А откуда ти тај прстен?" упита ме она.

— Право да вам кажем, госпођо, украо сам га од господина код кога сам служио, он је већ отпутовао у унутрашњост по премештају, одговорих јој.

„Па колико тражиш за њ?" упита ме.

— Колико да тражим, не знам ни сам. Дајте ми 12. динара; бићу задовољан, јер немам пара.

„Ево да ти дам 9 динара, — рече госпођа, — узми толико, јер немам више пара. Ако нећеш, ја ћу те сад пријавити жандарму, па ћеш отићи у апс и нећеш добити ништа, — припрети ми госпођа.

— Ја се к'о бајаги уплаших, пристадох, узех 9. динара, и дадох јој прстен. Чим сам смотао паре, кренух се дубље у парк, причеках нешто време па пођох да потражим „Шоботу." (види слику на стр. . ове год.). Тек што изађох из парка и хтедох да савијем лево да изађем уз оно узано сокаче горе, а поријат (жандарм) испаде преда ме к'о из рукава заједно с госпођом. Чим ме заустави, видео сам колико је сати и да ћу се са „Шоботом" састати у гл. полицији. Шта је даље било ви већ знате, господине. Али, је ли право да ја сад лежим апса а госпођа да остане чиста и здрава, кад је хтела да узме за 9. динара прстен брилијантски, који би, да је прави, вредео брат брату 30. дуката?

Такав је био Марков одговор. Можда је и лагао, али има и вероватности да је истину говорио.

Жандарм, позорник, који је стојао на линији, тамо на ћошку код зграде Државног Савета, случајно се био спустио у парк, и видео да госпођа даје новце Марку а неку ствар од њега да је узела. Познавајући Марка као злу пару, жандарм дочека госпу и са питањима је тако збуни, да је ова признала куповину прстена, али не на онај начин као што Марко прича. Жандарм видећи лажан прстен, каза то госпођи. Ова је сва пребледела и затражи помоћ од позорника.

Чудновато, да је госпођа и могла да се упусти у парк с једном индивидуом на куповање и то за тако ниску цену. Јасно се види склоност да купи крађену ствар, а то је, ни више ни мање, но саучешће у крађи.

Море жене, жене, пазите да вашом лакомисленошћу не брукате и себе и ваше честите мужеве. И овој госпођи за сада штедимо име, али богме, то тако не може да иде у бесконачност.

Марко је родом из Београда, има му 17. година, понекад продаје кифле и земичке, али то само проформе ради. Веома је препреден и дрзак. Једном, кад га је жандарм за неку крађу водио у полицију, отимајући се ујео је овога за руку. Други пут, кад је био у затвору, гађао је шиљбока — жандарма флашом напуњеном воде. Према овоме показује, да ће, ако се не поправи, (у шта се сумња) далеко дотерати. Хоће и да украде и да превари, за то га се треба чувати.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

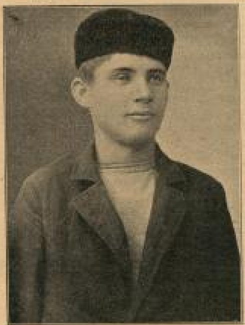

Никола Дамњановић, звани „**Луди**". Другови су га прозвали „Луди", за то што хоће често и на њих да насрне. Иначе је, у извођењу планова за крађу, у протурању лажног адићара и другим угурсузлуцима — кажу исти другови његови — врло наметан. Он краде и вара на све стране, где стане и где стигне, и то тако вешто, да му се диве и његови другови по занату. Од рођеног свог брата, код кога је као бајаги служио (чије име штедимо) дигао је једном око 500 динара па умакао. У затвору главне полиције колико је пута био затворен, не зна се ни рачуна. Протериван је такође небројено пута. За последњу превару, у протурању лажног прстења, опет је протеран у унутрашњост Србије.

Никола је родом из Београда; има 19 година; повисоког стаса, добро развијен. О њему ћемо имати да донесемо неколико врло интересантних прича из његовог лоповског живота. То ћемо учинити у бројевима за ову годину. Пада јако у очи што га у последње време нема у Београду; можда је негде у унутрашњости и тамо смера да што изврши. Нека се припази на њ.

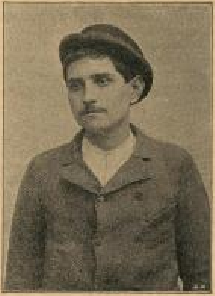

Лазар Јовичић. Нема му више од 18 година, а већ је по други пут у Топчидеру на издржању осуде. Као калфа месарски почетком 1897. г., радио је код Симе Наумовића, месара овд. Једне ноћи Лазар је разбио кућер своме другу из радње Симине и из истог покрао му разне ствари па побегао, али је после неколико дана био у рукама власти. Због ове прве крађе, првостепени суд за град Београд, узев у обзир његово малолетство и дотадање добро владање, осудио га је само на месец дана затвора. После ове казне, Лазар, у место да се поправи, он напротив, постаде прави лопов. Да је тако, показује тај факт, што је Лазар, на неколико месеца по издржању прве осуде, опет извршио једну и то много већу — опасну крађу. У друштву с неким Живком Лалићем, слугом Николе Петровића, овд. месара, извршио је крађу истоме Николи.

Пресудом првостепеног суда за град Београд, од 3. фебруара ове год. Бр. 2518., осуђени су: Лазар на две године робије а Живко на три месеца затвора, и 19. ист. мес. спроведени су управи беогр. казн. завода на издржање осуде.

Лазар је родом из Баранде, у Банату; средњег је стаса; црномањаст у опште.

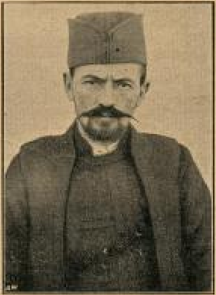

Димитрије Филиповић — Пећанац, опасан разбојник и убица. Био је дуванџиски стражар у Лесковцу. Тадањи поднадзорник Ђока Дидић, коме је Пећанац био придодат на службу — приметио је, да овај не врши своју дужност како треба. Чак се уверио, да Пећанац шурује са својим земљацима — Арнаутима, и да их потпомаже у шверцовању дувана из Турске. По дужности, Дидић ту ствар достави управи монопола дувана и Пећанац за то буде отпуштен из службе.

Окорели зликовац и убица намисли да се за то освети. Што је наумио то је и учинио.

Ноћу између 19. и 20. новембра прошле године, Дидић је био с друштвом у једној кафани. Пећанац је то знао па га је чекао да изврши своју паклену заклетву. — У Лесковачкој улици, званој „Сат-мала", дочека тај разбојник Дидића, кад је овај пошао из кафане, с пријатељем својим Љубисавом Станојевићем, економом. Баш пред кућом Петра Даскаловића, потеже из револвера и с неколико метака обојицу убије.

За ово дело, Пећанац је пресудом лесковачког првостеп. суда № 4875. осуђен на смрт, коју је пресуду и Апелациони суд, 1. марта т. год. под № 1764., оснажио.

Али није ово све што Пећанца терети као окорелог разбојника и убицу. Он је и раније убијао људе и увек је срећно извукао своју зликовачку главу испред куршума. У 1892. год. Пећанац је у Врању убио свог рођеног брата Мирка. Његова мајка Бојана и жена му Митра, били су једини сведоци овога зликовачког дела. На суду под заклетвом посведочише, да је био пијан и да је нехотице брата убио. То га је спасло те је само 6 месеца био у затвору. Међу тим, свет зна да није тако било. У 1893. години опет је извршио једно убиство у Лесковцу, и за то буде осуђен само на робију пошто је убиство било тобож из нехата.

Пећанац је родом из Пећи, у Ст. Србији; по народности је Арнаутин. Поред српског говори још и турски и свој матерњи језик — арнаутски.

Кад се његово дело оконча и пресуда постане извршном, ми ћемо у једној приповетци описати све шта је овај зверчовек починио.

МИТА „ШТЕТА" И КОМП.

Као што смо у прошлом броју, под рубриком „Стрељани", јавили, ми смо до сада донели два пута слику Мите Витеза „Штете". Први пут кад је ухваћен, а други пут кад је на смрт осуђен. На 161. страни од прошле године, донели смо понаособ и слике његових помагача, Мијаила Глишовића и Живка Милосављевића, а у бр. 18. на стр. 136. од ове год., донели смо, такође у засебној слици, и Љубицу, жену Стеве Радојевића а љубазницу стрељанога Мите. По обећању нашем сада доносимо целу групу ове лоповске дружине.

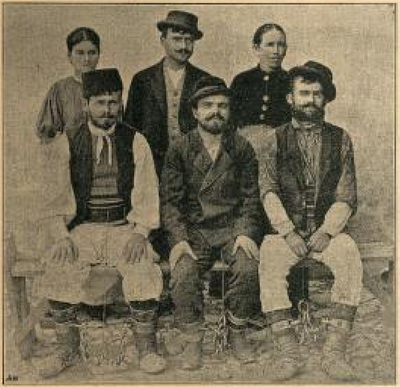

Да именујемо поједина лица:

У првом реду оних што седе, у средини је Мита „Штета", до њега десно Живко Милосављевић а лево Мијаило Глишовић. У горњем реду: у средини Стева Радојевић муж Љубичин; до њега десно Љубица а лево ташта му Јула Максимовић, мајка Љубичина.

О извршеном делу у њиховој осуди, описали смо у бројевима и странама које су у овој белешци споменуте.

ПОТЕРА.

Светолика Савића, одговорног уредника „Малог Журнала," оптуженог за више штампарских кривица, тражи првостепени суд за варош Београд актом № 7972, преко управе града Београда, с позивом на Бр. 7972.

Мијаило Ђорђевић, из Јаловик-Извора, среза нишавског, као притвореник због убиства побегао је 5. ов. м. у вече око 9 сати из окружне пиротске болнице, где је био на лечењу. Наређује се потера за њим. Нађеног треба под јаком стражом спровести начелнику среза нишавског с позивом на бр. 5120. или управи града Београда на бр. 13445.

Владислава Добричића, коме се не зна место становања, тражи првостепени крушевачки суд, да му саопшти пресуду изречену по његовој кривици за штампарски преступ. Владислав има 37. година, раста висока; у опште је црномањаст, браде црне, дуге, у оделу немачком, на глави носи већином астраганску шубару, на ногама ципеле. Пронађеног упутити начелству округа крушевачког с позивом на № 6044. или управи града Београда на бр. 13029.

Недељко С. Јовановић, из Губеревца, среза лесковачког, двадесетогодишњи робијаш нишког казненог завода, за кога смо потерницом у 16. броју ове године на стр. 122. јавили да је утекао из нишког казненог завода, — оглашен је за хајдука решењем начелства округа нишког.

Недељко је опасан разбојник и као такав још једном је раније оглашаван за хајдука. Он има 28. год.; средњег је раста; косе и обрва црних, очију плавих; ћосав, лица бледог и слабуњавог, управо као што и ова слика његова показује. Ко Недељка жива ухвати или га убије, а за то му послужи као средство ова слика у „Полицијском Гласнику," поред награде, коју му буде држава дала, добиће пристојну награду и од уредништва нашега листа. С тога се препоручује и властима и сваком грађанину да на овога зликовца мотре и по овом упутству према њему поступе.

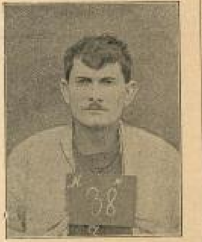

Стевану Николићу, из Крушевице, среза власотиначког, украден је коњ 24. пр. мес. Коњ је доратаст, на челу цветаст, у десну задњу ногу чарапаст, на носу има белу белегу, матор 2 године, пастув. По сазнању, коња су му украли цигани, скитачи, који су до села Башњака долазили са украђеним коњем а одатле некуд отишли. Препоручује се пажња свима властима да трагају за лоповима и нађене да спроведу начелству окр. моравског с позивом на бр. 5201. или управи града Београда на бр. 13028.

Љубисав син Марјана Гоцића и **Драгутин Томић,** из Николинца среза бањског, још 21. пр. м. отумарали су некуд. Љубисав има 35. година, висок, лица црномањаста; на себи има чакшире и гуњ од црног сукна, на глави шубару а на ногама опанке. Драгутину је 30. година, средњег раста, у опште црномањаст, на себи има чакшире и гуњче од сељачког сукна, на глави шајкачу а на ногама опанке. Нађене одмах спровести начелству округа нишког, с позивом на бр. 10375. или управи града Београда на бр. 12948.

Срећку Весићу, из Бањана, среза посавског, непознати лопови украли су ноћу између 4. и 5. т. м. три коња, па умакли. Један је коњ длаке зелене, стар 6. година, на челу лисаст, има жиг „А," други је длаке доратасте црвене, у левом оку има бело, матор 10. година, висок 149. см., на гребену има беле длаке, трећи је матор 3. године, длаке мрко зелене, на задњој десној нози путоногаст, на челу цветаст, низ нос лисаст, без жига. Пронађене лопове треба стражарно спровести с покрађом среском начелнику на Убу, с позивом на бр. 6287., или управи града Београда на бр. 13106.

Павла Стојановића, коректора „Дневног Листа" и **Јоцу Велчевића,** одговорног уредника „Вечерњих Новости," тражи управа града Београда. Пронађене стражарно спровести управи с позивом на бр. 12981. и 12982.

Миловану Радуловићу, рабаџији из Ваљева, украдена су два вола, између 7. и 8., са паше. Један је во стар 8 година, длаке беле, рогова правих, ушију погрчених, без жига. Други је стар 9 година, длаке у пола жуте, рогова повијених унутра; на врату има убој од јарма, и он је без жига. Оба су подкована. Наређује се потера за лоповима. Нађене стражарно спровести с покрађом начелству округа ваљевског, с позивом на бр. 6139. или управи гр. Београда на Бр. 13330.

Живојин М. Радојевић, из Баничине, ср. лепеничког, опасан зликовац, ноћу између 4. и 5. ов. м. разбио је врата на там. среској апсани и са оковом утекао. Он има 20 година, смеђ, омален, у лицу рапав од богиња; одело му је: грудњак, гуњ, сељачка кошуља, шајкача и опанке. Наређује се строга потера. Пронађеног зала стражарно спровести дотичном ср. начелнику у Рачи или управи гр. Беогр. с позив. на бр. 13359.

Степана П. Карабаша, из (села?) ср. поречког, још 1. априла ове год. нестало је од куће. Сумња се, да је се удружио са неваљалим људима, у намери да зла чини. Степан има 27 година, раста је средњег, косе смеђе, бркова малих смеђих, браду брија, у лицу бео — плав, очију плавих. Од одела има на себи: чакшире од белог сукна, гуњче од црног сукна, на глави малу црну шубару а на ногама опанке и обојке. О пронађеном одмах известити начелника ср. поречког, с позивом на бр. 4099. или управу гр. Београда на бр. 13363.

ТРАЖИ СЕ.

Димитрија Ђорђевића, који је био механџија или пекар на Дорћолу, и жену његову **Мацу** тражи иследни судија првостепеног суда за град Београд, ради саопштења по маси пок. Милојка Грбића из Вел. Градишта. Пронађеном саопштити да се јаве суду с позивом на бр. 12625. или управи града Београда на бр. 13050.

УХВАЋЕНИ.*

Љубомир — Љупче — Бошковић, коцкар и лопов, чију смо слику донели у 18. бр. нашега листа, по извештају, који смо добили из Смедерева, познат је и ухваћен тамо у једној кафани чим је поменути број стигао у Смедерево.

Живојин Велић, побегли осуђеник беогр. казн. завода, чију смо слику изнели у потерници прошлога броја, ухваћен је у Параћину и стражарно спроведен истом заводу на издржање осуде.

Радивоје Гурзуновић, калфа берберски, чију смо слику донели у потерници 15-ог броја „Полицијског Гласника," по сазнању, ухваћен је по истој слици у Старом Бечеју. Очекујемо да се ова вест и званично потврди.

ЗА ПОХВАЛУ.

Г. Мијаило Вуксановић, начелник среза таковског, на врло вешт начин, — како то прави полицајци раде — потукао је хајдуке: Николу Ћатовића из Трбушана и Димитрија Милошевића званог „Курјак" из Бершића. За овај његов рад, г. Вуксановић је стекао признање и на Највишем месту, те је указом Његовог Величанства Краља под 31. пр. м. одликован „Таковским крстом V. степена."

Нека г. Вуксановић заједно са својим писаром г. Љуб. Михајловићем, који такође има заслуга у овоме делу, — за учињене услуге друштву и својој земљи, прими и нашу захвалност.

Ако добијемо у свему тачне податке, ми ћемо у једном нашем броју донети приповетку по делу ове хајдучије.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Има неколико наших претплатника чиновника и званичника, који су из једног у друго место премештени па о свом премештају нису одмах известили уредништво, но тек после једног и два месеца, траже да им пошљемо све оне бројеве, што их — наравно својом кривицом — нису добили. Ми смо до сада чинили колико смо могли, али од сада нека се нико више не нада, да ће добити пропале бројеве, ако за свој премештај одмах не извести уредништво.

НЕКРОЛОГ.

Нашег министра унутрашњих дела, Господина Јеврема Андоновића, задесила је велика жалост. Његово унуче Војин, син ћерки му Лепке и зета г. Милутина Марковића, мајора, после дугог и тешког боловања испустило је своју анђеоску душицу 6. ов. м. а 7-ог је уз саучешће многобројних пријатеља сахрањено.

Ми изјављујемо искрено саучешће у жалости нашега министра и његове родбине.

---

* Молимо све власти, да нас одмах извештавају кад кога у будуће по нашим сликама ухвате.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 26. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 20. ЈУНА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, но ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара за годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

О ПРЕВАРИ ПРИ КАРТАЊУ.*

1. У опште.

Људи су знали за коцку још у оно време кад су почели поједине вредности један на другога да преносе — дакле још пре него што су за новац знали. А да је у тој радњи било још и онда превара, то је такође више но извесно. Они пак, који су се том вештином — коцкањем — занимали, били су у сва времена једни те исти, и остали су и дан данас једни те исти, т. ј. они који само гледе, да од другога на варљив начин одузму све што овај при себи има, и што је можда тешком муком крваво зарадио и стекао.

Кад је, дакле, то карактеристика таких људи, то се онда у многим случајевима већ по самим особинама дотичнога лица, које се с неким другим коцка, може да оцени, да ли је он „лажљив играч," или не. Ради олакшице, називаће се овде те индивидуе једном речи „картарош." Да је неко лице „картарош," то је врло тешко определити, али се ипак у појединим приликама то даје опазити. Има ли сведока о томе, да је који играч учинио при коцкању какав сумњив покрет, то та околност може само да изазове сумњу на њега, али то још није никакав доказ, да је он по занату „картарош." Ако је пак неки играч много и врло често добио, то онда пада на њега већа сумња. А ако се код њега нађу маркиране карте, или извесни џепови на хаљинама, онда је то јасан доказ, да је он одиста „картарош." А ово се још и боље и сигурније може утврдити ако је прошлост дотичног добро позната. Сазнавање његове прошлости и у опште начина живота његова, врло је нужно у таким приликама. „Картарош" сам неће готово никада дати правога обавештења о својој егзистенцији, и причаће обично о себи тако, да са себе отклони сваку сумњу, и да отежа свако сигурније трагање о прошлости својој. Он се обично служи оним истим марифетлуцима, као и оне индивидуе, које се налазе по апсанама под лажним именом „непознати." Понајвише прича, да је на лађама служио; да је врло много путовао, и на тај начин своје наследство утрошио; да је морао високу господу, па и саме госпође да компромитује, ако је за њих истину казао, — једном речи употребљава он у таквим приликама све и сва, само да не мора признати, да он већ од дуже година не бави никаквим послом, а ипак да добро живи и да се увек тамо налази, где има глупих људи, који се дају лако при коцкању преварити.

Ако се такав „картарош" увлачи само у нижу класу људи, то онда треба знати, да он спада у ред оних индивидуа, које у својој раној младости нису хтеле ништа доброга да раде, нити су хтеле да слушају савете својих старијих, но су, напустивши школу, неко време трошкариле се уштеђевином своје остареле мајке, или других сродника, а за тим упуштале се у веште операције зајмова и т. д. — Ако су при том још и лепушкасти, они постају и плаћени љубазници извесних жена, те онда с помоћу ових увлаче друге у њихне замке и пљачкају их. Наравна ствар да таки људи доспу с временом и у друштво „картароша" те се и у томе послу извежбају, само да што лакше дођу до удобног и олаког живота, а тиме, разуме се, да и друштву постану штетни и опасни.

„Картарош," који се обично креће у финијем друштву, понајвише је и готово изузетно ниподаштна индивидуа, која је могла иначе нешто честито и корисно да научи, али која је услед слабог карактера, лености и развратног живота, пошла странпутицом. У какво се друштво за тим така индивидуа помеша, како јој њени марифетлуци испадају за руком и како се уме да извуче, кад буде на делу ухваћена, — то је ствар случајности и њене вештине и умешности.

Па како такве индивидуе имају једну те исту историју свога живота, то оне имају и подједнаке изгледе. Нико па ни најизвежбанији не може одмах у каквој гомили људи да распозна таког „картароша" нити је ко у стању одмах да каже, да ли је које сумњиво лице „картарош", или не. Али се готово свагда може и за врло кратко време „картароши" распознати по томе, што он има увек исте црте, исто понашање и исти поглед као и сви „картароши", које смо имали прилике да видимо. Да ли је он пак препредени лупеж, или индивидуа која се само у најпростије механе увлачи, то је са свим свеједно. Сви они имају на први поглед неки извесни бољи изглед, финије су обучени, но што приличи њиховом сталежу, за који се издају, имају боље манире, сигурне покрете, или се у брзо може код њих нешто приметити, што је неправилно. То може сваки опазити, који је с таким људма посла имао. Одмах се може видети и приметити, да дотични није оно за шта се издаје, јер све оно што чини, усиљено чини, а поред тога може се опазити, да све нешто крије и да му ни један покрет није природан као код осталих људи.

Сем тога издају „картароше" и ове две ствари: поглед и руке. Поглед је код свију њих у оном моменту кад се хоће да претварају неприродан, испитивалачки и оштар. Људи, који су кратковиди и не виде добро, не одају се на таке занате. Али људи, који имају добре и јаке очи и чија егзистенција, добит и слобода од тога зависи, да све добро промотре и све виде, што је за њих од важности, а да их у томе нико не опази, навикну се на то проматрање и гледање тако, да се тиме у сваком случају користе. Сем тога ти људи услед дугог вежбања могу врло далеко да виде и десно и лево, а да главом и не мрдну. У таким приликама пруже они своју главу више напред, па онда скупе обрве што је могуће јаче, да стоје као нека извесна копрена пред очима, а за тим бацају оштре погледе на све стране тако вешто, да овај који супрот њих седништа не опази, нити примети да „коцкар" живо унаоколо гледа и све посматра.

Деси ли се да такво лице дође пред иследника, да одговара за превару, то оно врло добро зна, да ту нема шале и да мора све и сва употребити, да се из клопке извуче. С тога оно остане и у таким приликама при оним истим манирима, којима се при коцкању служило т. ј. оно и тада баца оштре погледе на све стране и труди се да задржи хладнокрвност и присебност, како би на тај начин обмануло и самога иследника, као да му је то тобож природна навика. С тога треба сваки иследник да је у таквим случајевима веома пажљив и обазрив, те да чим тако што примети и запази, одмах буде на чисто с киме посла има, па да према томе и поступи онако, како то за сходно и умесно нађе.

Но сем погледа обично су веома карактеристичне и саме руке „картароша." Јер као год што обични лупежи немају поштено израђене руке честита и ваљана човека, тако исто и „коцкари" имају за чудо лепе и брижљиво очуване руке. Њихове су руке готово увек сасвим мекане, гипке и нежне. А да би им оне увек такве биле, они се старају на све могуће начине, да их у таком стању одрже. Не раде никакве тешке послове, јер знају да врхови прстију постају услед тога груби и неосетљиви. Осетљивост и нежност прстију на самоме врху њима је одвећ потребна, јер с помоћу тога распознају маркиране карте. Има их који тврде, да „картароши" и своје прсте на врху мажу разним хемикалијама само да би их за свој посао оспособили, али то још није потпуно доказано. Међутим се позитивно зна, да они своје руке мажу машћу, глицерином и другим разним препаратима од масти. (свршиће се).

---

* У 3. бр. „Полицијског Гласника" од прошле год. на стр. 18. донели смо чланак под насловом „О коцкарима и коцкању" а сад доносимо овај други, који је много потпунији и који може да послужи иследницима као помоћно средство у вршењу своје дужности, а онима, што се радо картају на „срећу" — за намет.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак)

и. *Уверења потребна као доказ за наслеђе код старатељског судије.*

Рађено у суду општине ваљевске, 5. марта 1898. год. у Ваљеву.

Предста суду Агнија Лазаревић, учитељица овдашња, па изјави:

Молим суд да ми изда уверење о томе: да је моја сестра Милева Лазаревић, овд. умрла као неудата, према чему није имала порода; да смо, по смрти почив. ми сестре Милеве, остале моја мати Марта и ја као њена сестра и да сем нас покојница нема никаквих пречих и ближих рођака и наследника.

За доказ приводим сведоке.

Агнија Лазаревић.

Ми доле потписани грађани јамчимо, да су наводи у овом саслушању посве истинити.

Петар Мајсторовић, трговац.
Андрија Марковић, пензионар.
Оверава судија:
Петар Лазић.

(На полеђини):

№ 463.

Ову молбу изнети пред одбор општински.
6. марта 1898. год.
Ваљево.
Председ. суда:
М. Туцаковић.

Решење одборско.

Одбор општински, у седници својој од 12. марта 1898. године

Изјавио је:

да се молитељци може дати тражено уверење.

Ова одлука верно је изведена из записника одборских одлука.

14. марта 1898. год.
Ваљево.
Председник суда:
М. Туцаковић.
Деловођа:
М. Тасић.

Увера.

Суд општине града Ваљева, а на основу одлуке одбора општинског од 12. марта ове године и према прибављеним доказима уверава сваку власт, да је почивша Милева, кћи г-ђе Марте Лазаревића, умрла као неудата, према чему није оставила порода, нити пречих наследника и сродника сем своје матере Марте и сестре г-ђице Агније Лазаревић, овдашње учитељице.

Ову уверу издаје суд г-ђици Агнији на њену молбу пошто је прописна такса наплаћена.

Од суда општине града Ваљева 20. марта 1898. год. у Ваљеву № 463.

Деловођа:
М. Тасић.
Председник суда:
М. Туцаковић.

Увера.

Суд општине пожешке, на основу одлуке одбора општинског од 6. јануара 1897. године и према прибављеним доказима, уверава сваку власт, да по смрти Марка Парезановића, овд. бојаџије, није остало више мушке деце сем Петра и Јанка Парезановића, који су његови наследници.

Ову уверу издаје суд на захтев Петру, пошто је прописну таксу платио.

Од суда општине пожешке 12. јануара 1897. год. № 25, у Пожеги.

Деловођа:
Ђ. Красић.
Председник суда:
Т. Пантић.

Увера.

Суд општине крагујевачке, а на основу одлуке одбора општинског од 6. септембра 1897. године и прибављених доказа, уверава сваку власт, да је пок. г-ђа Драга П. Јовановић, рођена кћи пок. Јована Јовановића бив. судије, који је умро пре 28 година и г-ђе Јелене Јовановић, пензионерке овд., да је пок. г-ђа Драга умрла 21. марта ове год. у својој 30. години живота, код своје матере Јелене као неудата и без завештања, према чему није оставила ни мушког ни женског порода, нити кога од ближих и пречих наследника, пошто јој је рођени брат Драгутин умро у 3. години живота, и тако једини њен наследник је њена мати, г-ђа Јелена.

Ову уверу издаје суд г-ђи Јелени на захтев, пошто је таксу платила.

Од суда општине града Крагујевца 20. септембра 1897. год. № 15739. у Крагујевцу.

Деловођа:
Љ. Пауновић.
Предс. суда:
М. Татаровић.

Увера.

Суд општине пожаревачке, а на основу одлуке општинског одбора од 15. јула 1897. год. и прибављених доказа, уверава сваку власт, да је по смрти г. Павла Радовановића, пензионера, остала удова Софија с кћерима Катарином и Луцијом и сином Живорадом Радовановићем, кројачем овд., као пунолетним, и да се сви у животу налазе.

Ову уверу издаје суд г-ђи Софији на њен захтев, пошто је таксу платила.

Од суда општине пожаревачке 20. јула 1897 год. № 7541. у Пожаревцу.

Деловођа:
Т. Премовић.
Предс. суда:
Стеван Дугалић.

Увера.

Суд општине неготинске, а на основу одлуке општинског одбора од 9. марта 1898. године и прибављених доказа, уверава сваку власт, да су г. Петар Мијодраговић, чиновник овдашњи, Милан Мијодраговић, сапунџија из Књажевца и пок. Марко Мијодраговић, бив. овд. кафеџија, рођена браћа почив. Јованке, жене Андрије Марковића, предузимача из Књажевца, и да пок. Јованка по својој смрти није оставила ни мушке ни женске деце, нити икаквих сродника, сем браће Петра и Милана и деце Маркове: Јована и Катарине.

Ову уверу издаје суд Петру Мијодраговићу, пошто је прописну таксу платио.

Од суда општине града Пожаревца 12. марта 1898. год. № 954. у Пожаревцу.

Деловођа:
М. Симић.
Председ. суда:
Т. Томић.

(наставиће се).

АРХИВА.

Како је архива кључ свију послова при каквој било канцеларији, и како од реда у њој зависи све, то ћемо овде навести неколико *заповедних правила*, којих се треба придржавати тачно, до највеће пажње, јер, од испуњавања ових правила, једино зависи могућност, да архива одговара своме позиву.

Ова заповедна правила ми ћемо, а под овом рубриком, износити у нашем листу у намери, да помогнемо нашем чиновништву, а нарочито општинским писарима, те да у свима архивама завлада једнообразност у току послова и да се заведе ред, од кога све зависи, како би се и ономе, који је позван својом дужношћу на рад, а и ономе који има с влашћу посла, олакшало, да брже и правилније свршава своје послове

I. „Преведи из године у годину!“

Шта хоће ова наредба? Хоће то, да се сваки предмет, који није окончан у прошлој години, но се понавља каквим актом у текућој години, преведе у ову годину, у којој је нови акт дошао.

А како се то чини? У деловодном протоколу на страни „садржај решења“, и под последњом деловодном нумером дотичног предмета, разведе се овако: „*преведено у годину 1897-му види 452*“.

Шта је овим учињено? Учињено је много, јер при тражењу предмета, може одмах да се види, да предмет није окончан оне године, када је пред суд или пред ма коју власт дошао, но се провлачио дуже, и онда, када већ имамо и нумеру предмета у идућој години, лако нам је предмет брзо наћи.

Да наведемо пример.

Долази пред нас једна заинтересована личност и тражи свој предмет. Ми је питамо кад је то било и сећа ли се у којој је години предала то суду или власти. Она нам означава годину. Ми узмемо регистар, и доиста тамо нађемо предмет заведен. Извадимо нумере и разгледамо шта исте значе у деловодном протоколу. Под једном нумером заведена је тужба, под другом белешка рочишта, под трећом акт којим се парничар брани, да на рочиште доћи не може. Дакле у решењу стоји да се рочиште одложи. Но акта нема међу предметима за одређивање рочишта. Шта то може бити, кад мора да су тамо. Најзад претурај све редом у тој години, да се није предмет где случајно затурио. Али и то без успеха. Зној да облије човека, које од муке шта је с предметом, које што човек, који своју ствар тражи, толико чека и дангуби. Најзад сине кроз главу мисао, да није по овоме предмету што поновљено у овој години. Дај регистар и листај. И гле, доиста има акт, којим је једна парнична страна молила, да се по њеном спору што пре одреди рочиште. И тако у место да су акта за одређивање рочишта под № :—: од године 1897. она стоје у актима од 1898. Могли смо се убити тражећи, па опет ништа не би успели. А за што? За то што није у деловоднику преведен предмет у 1898. годину, а да је то учињено, акта би нашли одмах без свију толиких мука и дангубе.

За то, „*преведи из године у годину*“ и на акту, који здружујеш с предметом, стави код деловодне нумере знак превода, који се бележи овако ·||.

Ово не пропуштај ако желиш реда и ако хоћеш да ти посао иде тачно и брзо. (наставиће се)

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(У преводу М. П. Јовановића).

4. ГИНГИНА.

У нашем архиву има један заборављени крај. Ту је хрпа старих аката, о којима нико више не води рачуна. Рукопис је у њима избледео, хартија пожутела, по њој пала прашина с прста, а задах трулежи удара из ње. Прашина и задах трулежи! Шта је све ту сахрањено?

Гингина! Необично име. Како је оно чудно за ухо туђинца, а опет пуно хармонична чара. Али пуна чара беше и она, која га је носила. Црвено-плава јужанка црних, пламених очију, осенчених црним трепавицама и обрвама. Значајна игра природе, нарочито због ретког и чудноватог контраста! Ко год је Гингину једном видео, није је више заборављао. Ако не оштро урезан фини профил и красни лик, а оно њене за причу очи и као ватра црвени праменови косе ударили су му у памет печат вечитог сећања. Зар само сећања? Срећни су они, који у том нису срце изгубили. Крај свега жара, којим, рекао бих, пламтијаше, Гингина је била наспрам људи непомични мраморни кип. Она је примала њихова удварања као данак, који јој дугују, поносито као каква краљица, ма да не беше ништа више него улична певачица, која је за мали новац извијала своје песме на тргу Св. Марка, у гитар свирала и играла. И све то чинила је с толико лепоте, као да су је богови томе учили.

Као заштитник, пратио ју је неки стар човек, који још беше и слеп. Гингини више нико није ни требао, она је умела сама сачувати свој глас. Свога пратиоца она је звала оцем, а они, који су је познавали, причаху да је сироче без оца и матере, а старац сиромашан богаљ, који је као радник пре много година у једној барутани, услед експлозије, остао без очињег вида, и који ју је примио из чистог сажаљења. „Падре“ Бернабо пратио ју је у корак, веран као пас; управљајући на њу своје угашене очи, он би при продукцијама седео на простој дрвеној столичици, коју је собом носио, слушао би њено певање као најпажљивији слушалац и срећно се смешио игри њезиној. Кад би свршила, примао је он у своју лимену кутију, што би захвална публика платила. Сама Гингина никад не би примала дара, а ни падре Бернабо не би коракнуо да прикупља прилог, па ипак се кутија пунила не само бакарним, него, уз јасан звек, и сребрним новцем.

То не беше милостиња, нити каква наплата, него весео данак, трибут радости, који је раскошно Гингини даван, у чему нарочито туђинци беху издашни. Ко је тада у Млетке долазио, познао је Гингину, јер је она спадала у знаменитости величанствена дуждева града, коју вреди видети исто тако, као и Маркову цркву, дуждеву палату и Риалтов мост. Кад би се појавила на тргу Св. Марка, скупљале су се хиљаде заинтересованих.

* * *

Једне благе пролетње вечери 185.., године, сеђаше једно друштво официра, тада врло јаког гарнизона, у засебном локалу једне мале, али, са изврсна вина, најпознатије гостионице на том тргу. Разговарало се врло гласно, што изгледаше са свим појмљиво по батерији празних боцā, а говорило се о Гингини, чија је уметност мало час свакога занимала. Један је говорио, да карактер девојке познаје боље од другога, најразличнија и најпротивречнија мишљења чула се ту о њој. „Кажите ви шта хоћете, ја ту девојку држим за поштену и часну, и за то стојим добар, док ми се противно не докаже. Сад, доста с тим“ — тим речма хтеде најстарији из друштва, један миран и озбиљан капетан инжињерске чете, да заврши објашњења, која почеше да постају ватрена.

„Није доста“, настави Бела од Ц., млад и бујан поручник једног хрватскога пука. „Г. капетан је познати идеалиста и платоничар, али ја узимам жене онако какве су, и кладим се, да Гингина није никакав изузетак“.

Ова реч упали. „Јест, кладимо се, кладимо!“ повикаше сви из гласа.

„Налазим, да није пристојно, част једне женске стране узимати за предмет опкладе“, одговори капетан мирно и с уверењем.

Бела од Ц. хтеде да рекне нешто саркастично на то, али му упаде у реч колега.

„Остави моралиста, ја се кладим. Шта је опклада, колега?“

„Десет боцā шампања; Гингинина част не вреди више“.

С врата локала зачу се гласно смејање. Официри се зачудише.

„Шта је то на пољу?“

Момак утрча.

„Заповедате ли?“

„Ко се смејао?“

„Опростите, господо, шала једна — с друговима“, муцаше збуњено дечко.

„Терајте ви шалу на другом месту, а овде хоћемо да смо на миру!“

Инжињерски је капетан међу тим платио свој део и, лако се поздравивши, оде. Пролазећи кроз кафану, опази он за једним малим столом, баш уза сами улаз њихова локала, старога падра Бернаба, који сркаше свој шербет. На столу стојаше и друга чаша са шербетом, пола испражњена. Старац, дакле, не беше сам дошао.

„Гингина, кад би она чула ово; сирото девојче!“ сажаљиво пређе преко усана официрових.

„Пет боцā шампања à conto?“ викну Бела од Ц. из засебна локала.

„Живела Гингина!“ зајеча у дивљем хору.

Капетан лупи гневно сабљом о камени под и љутито изађе на поље.

* * *

Друге ноћи, која је за тим дошла, ишаше лагано један млад човек преко обале Schiavoni. Код друге затоке стаде и гледаше гондоле, које, слабо осветљене, изгледаху као низ мртвачких сандука. Некаква тишина беше се раширила по целој вароши, која других ноћи у то доба — око поноћи — беше још пуна живота.

Шта је то тако притисло поносну дуждеву варош, као да су се тешки Алпи на њу навалили. Жалостан факат. Полиција је открила једну заверу, јако разгранату, услед чега су предузета многобројна хапшења, а јутрос је и преки суд проглашен.

Страховита мера, која никад не промаша своје дејство, и која је са свим на свом месту овде, где је држава непријатељима подривена, где су Млеци вулкан, који чека само на повољан тренутак да избије....

„Проклети случај, ако је задржи, мрмљаше млади човек за свој рачун, немачким говором.

У том неко метну руку на његово раме. „Gingina non manca sua parola — Гингина не гази своју реч“, рекавши одмах уз то.

Овај се обрну. Неко добро умотано женско чељаде стајаше иза њ.

„Како, девојко, ти знаш немачки?“

„Толико колико ми треба. Али сад ни речи више, хајде за мном“.

И она повуче Белу од Ц. за собом, упутивши се једној оближњој гондоли.

„Зар си ме одмах познала, Гингина?“

„О, у хиљади бих те нашла“.

Осмех задовољства пређе преко лица овог још скоро голобрада, млада човека. Он ухвати девојчину руку, да би је из благодарности стиснуо. Али му она брзо показа једну гондолу.

„Улази!“

„Ко ће веслати?“

„Зар за то Млечанку питаш? Ти си још туђинац у овој вароши“.

„Твоје нежне руке —“

„Знају не само веслом него и оружјем управљати“.

Кроз густи вео, њезине очи као да муњу пустише. Бела то не спази; њега је занимала мисао, да је игру добио.

„А куда ћемо?“

„Далеко ван ове вароши, на којој лежи тешко проклетство; тамо на море, где је за нас слобода као и за вас по брдима“.

„Величанствена девојко, уживати крај тебе значи бити у рају“.

„Остави ме, руке ми требају за рад“.

Лако запљускујући, весла падаху у таласе и гондола се брзо удаљаваше према противној обали, која се као каква тавна пруга, рекао бих, граничила хоризонтом. Како се дошло до овога? Бела од Ц. није оклевао да предузме кораке, који су му се чинили потребни за повољан исход његове опкладе. Његовом момку испало је синоћ за руком, да преда уличној певачици писамце, којим ју је Бела уверавао свим на свету, како је воли, и молио је за састанак. Јутрос је добио њен одговор, да ће га чекати у пола ноћи код друге отоке обале Schiavoni. Тако брз успех до душе надмашио је његове наде, али је младом официру, кога су госпе јако размазиле, изгледао само природан. Одмах се реши, да учини по позиву; та никада се још није он заплашио пред ма каквом љубавном авантуром.

Истина догађаји данашњега дана јаче су ограничили његову слободу, али Бела од Ц. мислио је, да ће се сачувати од сваког непријатног случаја, ако униформу замени цивилним оделом, које му је више пута учинило добрих услуга. На послетку чинило му се, да неће бити скупо, ако ашиковање с Гингином — које му, поред осталог, доноси још и десет боца шампања и нову славу као јунаку у љубави — баш и плати каквим укором или с који дан собног затвора. — — —

* * *

Одмах у јутру јављено је полициској управи, да је вода избацила неки човечји леш на противну обалу. Комисија, која се одмах упутила на само место, констатовала је, да је леш неког младог човека из бољих редова друштва и да има с десне стране груди рану од убода штилетом. Смрт је морала доћи услед утапљења. Леш, при коме није нађено никаквих хартија којима би се личност казивала, пренесен је у варош на гондоли. Војна команда, међу тим, известила је тамо полициску управу, да је нестало поручника Беле од Ц., који је, по казивању његовог момка, прошле ноћи у грађанском оделу био имао састанак с познатом уличном певачицом Гингином, па се више није ни вратио. Према томе не беше тешко погодити личност убијенога. Из свега се видело, да је извршено убиство и одмах је наређено да се Гингина стави у притвор. Нађоше је у цркви Мадона дел Салуте, на мраморним степеницама, пред чудотворним ликом, где лежи сузама обливена. Као да је очекивала агента полиције, механички пође сама за њим, и не одговоривши му ништа на питања. Да јој није ужас дела, које је учинила, језик одузео? Никакве сумње није могло бити о њезиној кривици. За то и сувише јасно говораше писамце убијеног поручника и крвљу умрљано одело, које је нађено приликом претреса стана; а које је она, како суседи потврдише, прошле ноћи на себи имала.

* * *

Гингина је предана преком суду. Претрес беше кратак. Докази за кривицу беху и сувише јаки, и оптужена је имала само да каже шта ју је навело на то дело.

„Чега ради сте пристали на састанак с поручником Белом од Ц.?“ питаше је председник.

„Да бих му доказала, да част једне Млечанке вреди више но што је он мислио!“

„Ви сте сматрали да сте увређени, па сте се хтели осветити. Јесте ли се тога ради снабдели оружјем?“

„Ради заштите своје. Моја кривица није што сам га морала употребити“.

„Али сте ипак имали намеру да га, ако вам затреба, употребите и пристали сте на састанак једино у намери непријатељској. Како се све то збило?“

„Морала сам се бранити, шчепах мач и прободох га. Не знам где сам га погодила, као што не знам ни како је преко гондоле у море пао“.

„Јесте ли викали за помоћ, да бисте покушали спасти га?“

„Нисам; њега нестаде испред мојих очију у таласима, а мене при том обузе такав ужас, да се брзо вратих с гондолом у варош“.

„Иначе немате ништа да изнесете у своју одбрану?“

„Ништа“.

Тиме је Гингина себи пресуду изрекла. Пресуда судијâ гласила је: *на смрт*. У приликама, које владаху, друкче није могло ни бити. За два сата требало је, према прописима закона о преком суду, да се пресуда изврши.

Гингина беше хладна и мирна, кад се видело с млађаним јој животом. Само једну једину милост била је замолила: да пре своје смрти још једном види падра Бернаба. То јој је учињено.

Силину туге и бола слепога старца, на том састанку, не може срце да поднесе. Сад ће да изгуби анђела, који му је био накнада очињег вида. И још на какав ужасни начин!

„Падре Бернабо, теби остаје још доста времена за плач, а мени је време измерено. Јеси ли се побринуо, за шта сам те јутрос молила?“

„Јесам, Гингина, за све, што си заповедила, али тако ти Бога....“

„Нема ту али. Зар хоћеш да Гингина на вешалима сконча?“

Старина зајеча.

„Та дај овамо. То је последња услуга, коју ми чиниш. Света Богородица нека те благослови за то, Бернабо“.

* * *

Кад свештеник дође, да прати Гингину на овом последњем путу, нађе само мртво тело њезино. Она се отровала. Бернаба, који јој је отров морао набавити, нестало је. Два дана узалуд га је тражила полиција. Трећег дана извучен је леш његов из Великог Канала.

Јадна Гингина!

И у својој отаџбини, где је иначе слава тако јевтина, она је не стече. Њезин народ ју је заборавио, као што дете заборавља шареног лептира, којем су се пре неколико минута радовале очи његове. Само још у старим актима је њезина историја, жалосна историја, али која није без поетске дражи — при свој прашини и кужном задаху.

ЛОПОВ КАО ПОЛИЦАЈАЦ.

„У К....ској улици бр. 43. извршена је опасна крађа г. Н-у, овд. инжињеру и предузимачу, који је пре неколико дана отишао у С. Бању с породицом. Полицијским извиђајем, који сам ја лично извршио, нађено је: да је непознати лопов удешеним кључем отворио стан, г. Н-ов, и у његовој канцеларији обио свих седам фијока писаћег стола. По исказу г-ђе М., сестре оштећенога, која ми је ово и доставила, из једне фијоке покрадени су: десетину комада српских државних лозова, неколико планова и још неки важни папири и око 100 динара у бакру увијени у фишецима. Лопов је ову крађу извршио пре два три дана. Ово се закључује с тога, што је лопов приликом извршење похаре преврнуо бокал, који је био на столу напуњен водом, а при увиђају све су ствари нађене са свим суве. За ову похару г-ђа М. сазнала је тек јуче између 6—7 сати по подне, кад је отишла да проветри стан оштећенога. Потписати за сада још не може определити, на кога се сумња, да је ову крађу извршио, јер су учињеном потером пре пет дана, сви важнији и познатији лопови похватани и притворени.“

Овако је гласио рапорт вршиоца дужности старешине кварта Х. г. Н. писара, упућен управнику града Београда. То је било почетком ове деценије, кад су се у Београду подизале многе лепе и велике зграде.

⁂

Ма да беше рано, тек друга половина маја, време је било веома топло. У С. Бањи беше се стекло прилично публике, нарочито оне, која се лечи од ревматизма. Грабе људи да заврше купање још за топлијих дана, да не би после купања опет прозебли.

Г. П. инжињер тек што се беше окупао и пошао у шетњу с једним новим бањским гостом, а писмоноша донесе му и предаде неколико писама.

— Данас имам прилично забаве, рече инжињер разгледајући адресе на писмима. — Ово је од моје сестре. Е, што су ти сестре. Тек недеља дана од како смо се растали, а она већ хоће да зна, како се осећам.... А гле, ово је од Луке М., мог пријатеља, пише ми из Врњаца. Баш ћу ово прво да прочитам; интересује ме како се он тамо провађа.

Млади гост, који је тек пре два дана дошао и као у свакој бањи, брзо се упознао с г. П-ом, ишао је поред њега, звиждукајући неку веселу арију, док је овај једно по једно писмо отварао и читао.

На један пут г. П. пљесну се руком по челу.

— Ух несреће! — узвикну као сумануут.

— Шта вам се то догодило? — чисто преплашено прискочи млади гост и прихвати г. П-а за руку.

— Похаран сам! и то тако несрећно, да ћу грдне штете претрпети, само ако се лопов не ухвати.

Ту г. П. укратко исприча своме новом познанику све што је из писма сестриног прочитао, па се брзо упути у стан, да о несрећном случају извести своју породицу.

*

— Ама није ми стало за лозове и оно неколико тричавих динара. Планови, планови, то је мој капитал. Шта ће лопову планови, а шта ћу ја без њих? Ох, моја двогодишња замука! — г. П. изговори то тако тужно, да би и човека најокорелијег срца растужио.

— Ја вас саветујем да не идете у Београд. Ваше присуство неће помоћи полицији да лопова пронађе. Ја имам једно средство да вас спасем.

Инжињер га погледа чудновато и чисто не дишући.

— Средство! а какво?

— Е, чујте ме. Прилике су такве, да вам се морам искрено и отворено представити. Најзад, ви сте интелигентан човек, па ћете сачувати тајну, јер се тиче вашега спаса.

— Кажите слободно, господине, на моју част, остаће под највећом дискрецијом.

— Ви дакле, као што рекосте, дали би 2000 динара кад би се пронашли ваши планови и предрачуни?

— Даћу господине и 3000, али камо их?

— Е, сад да вам кажем оно што не би никад дознали.... Ја сам тајни полицајац при министарству и управи града Београда, а не чиновник војне шиваре, као што сам вам се био представио. Овде сам упућен да контролишем господина Ј., бив. министра. Што је било нужно ја сам свршио и сад идем да пронађем лопове, што су вас похарали.

Г. П. разрогачених очију посматраше новога познаника.

— Јест, господине, они слепци у Београду ни за сто година не би лопове пронашли. Без мене не могу ни да мрдну, јер ја све лопове знам у прсте, и, мал' те не бих одавде могао да кажем који су... Како дакле, велите, вама су ти планови нужни; требате их за 15—20 дана?

— Јесте, иначе ће бити доцкан.

— Е, лепо, за то баш и нужно је да се планови од лопова откупе, јер ако их затворимо требаће 2—3 месеца док они признаду дело. Ако тако хоћете, не треба да жртвујете ни пет пара на ову цељ. (свршиће се).

ДИМИТРИЈЕ — МИТА — ЛАЗАРЕВИЋ

звани „Циганче“.

Једном ухвате неког Циганина у туђој башти, где краде лук. И, баш кад је Цига напунио торбу, а газда наиђе?

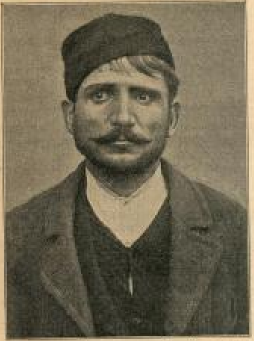

— Шта ћеш бре ту, Циго?

— Нанео ме ветар, — господине!

— А шта ти је то у торби?

— Е, то је ђаво, што је у торби — одговорио је Циганин, видећи да нема више куд.

Ова прича о Циганину позната је читаоцима, и ми је овде доносимо, што има нешто сличнога делу овога нашега „Циганчета“. Да саопштимо.

У фебруару ове године, баш једне св. Недеље, „Циганче“ се дао на посао. Било му је некако згодно, да изврши свој већ унапред скројени план, јер је своју жртву видео у вароши са целом њеном породицом. Од реалке, право доле „Љубичином“ улицом, спустио се право поред шина електричног трамваја. Код бр. 10. заустави се, погледа у нумеру и разгледа „фасаду“.

— То је, рече у себи и продужи на ниже. Мало за тим, опет се врати, опет погледа у прозоре, па се ђаволски осмехну.

*

— Море, Ребека, ово није чист посао. Видиш овога човека што гледа у нашу кућу? Тај, мора бити, хоће да сврати код нас — рече служавци Софија, свастика Јакова Д. Руса, мењача овд.

Служанка погледа са свим равнодушно кроз прозор из сутерена, виде човека што с улице гледа у горње прозоре, и као свака служанка, не даде никакву важност слутњи своје госпођице.

— Па нас смо две саме — продужи „фрајла“ — ако овај несрећник уђе?!

На ове речи она се чисто стресе, приђе вратма и заврну кључ.

Прилике нестаде. Прође још један читав сат. На човека и заборавише. И сама „фрајла“ Софија помисли, да је врло глупо од ње што на сваку ствар гледа тако песимистичким очима.

Прође још пола сата. Пређашње мисли са свим су ишчезле и „фрајла“ Софија посла служавку да јој озго из стана донесе некакву сукњу.

*

— Јаох, „фрајла“ — узвикну запрепашћено Ребека — један... човек...

— Шта? Шта је било?

— Уђе… у… собу…

— Ко?

— Онај… човек — и показа руком на прозор, као да је хтела рећи „онај човек што је тамо стојао“.

Ребека од страха није могла ни да изговори све, али је „фрајла“ Софија већ разумела да се њена слутња обистинила.

Наста мала почивка па „фрајла“ отпоче:

— Је ли онај човек, што је стојао на пољу?

— Јесте… — чисто прошапта Ребека уздрхталим гласом.

— Па рече ли му што? Је ли те видео?

— Не знам ништа. Ја кад га видех одмах сам се вратила. Беше ме много страх.

И саме не знадоше како су отишле код кућне газдарице, г-ђе Љубимковићке, да јој ствар саопште.

Момак газдаричин очас одјури на улицу и нађе уличног позорника — жандарма.

*

— Ево, овде је — рекоше престрављене женске жандарму и показаше му степенице, које воде у стан.

Жандарм с Ребеком и момком г. Младена Љубимковића, уђе у стан. Пређоше све просторије и ништа сумњиво не опазише.

— Па овде нема никог — рече жандарм кад ступише у последњу одају.

— Мора бити да је ту. Ја сам га видела кад је ушао а није никуд изашао.

— Онда нам још остаје, да прегледамо по орманима и испод кревета.

У другој соби једна прилика извуче се испод кревета, на прстима и брзим корацима пређе преко предсобља, упути се вратима што воде у авлију. Али врата беху закључана, пажљиви жандарм знао је шта ради.

Прилика се врати у другу собу.

— Ево га — узвикну момак.

Сви погледи беху уперти на једну ногу која је вирила иза фуруне; некакав човек завлачио се да се сакрије.

— Охо… Ко си ти? — викну строги глас чувара јавне безбедности.

Прилика се усправи.

— А, гле, ти си, Циганче! А шта ћеш овде?

Беше то главом овај Мита, у лоповском друштву врло добро познат под именом „Циганче“.

На питање жандарма са свим дрско али притворним гласом одговори:

— Нанесе ме пут.

— Па зар овде у туђу кућу, кад газда није овде, а?

— Ама, да ти кажем. Један ме жандарм вијао да ме ухапси, и ја овамо побегох; ни сам не знам како… пијан сам, погреших и — уђох у отворен стан.

— Добро, добро, сад ћемо те истрезнити. Напред — викну жандарм и шчепа га за јаку.

Пред жандармом, који је имао пун револвер и оштар тесак, ишао је „Циганче“ до кварта дорћолског, као млада невеста.

Ово се догодило у стану Јакова Д. Русо, овд. мењача у Коларчевој улици, кад је Јаков, с женом и децом, отишао у посету свом једном пријатељу.

На испиту код иследника, Мита је дуго, упорно тврдио, да се хтео сакрити од жандарма, који га је гањао, па као за то је побегао у ову кућу. Али, како с једне стране није могао доказати који га је то жандарм гањао, а друго опет што је и сам увидео, да је то врло ординарна лаж, — признао је најзад да је имао намеру, да Јакова покраде.

За ову кривицу, која је квалификована као *покушај опасне крађе*, „Циганче“ је осуђен пресудом првостеп. суда за варош Београд од 13. априла ов. год. № 8216, на три године робије и две год. полиц. надзора.

Интересно је знати, на који је начин мислио „Циганче“ да изврши крађу Јакову? Да га случајно Ребека није спазила кад је ушао у стан, шта би „Циганче“ радио код затворене Вертхајмове касе. Зар није „Циганче“ имао намеру да се сакрије испод постеље или на које друго склоњено место па у по ноћи, кад и Јаков и сви заспу, да потражи кључеве од касе. А већ, кад ко на такав начин врши крађу, онда се зна да ту ради и нож и разна друга смртоносна оружја.

Ви што шетате и преко дана остављате кућу на млађима, прегледајте у вече све углове по кући, пре но што легнете у постељу, да случајно какав побратим „Циганчетов“ не дође у злонамерну посету. И они што закључавају стан, нека не мисле да нико други не може имати кључеве од њихових врата.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Петар Глишић — „Стара гарда“. Довољно је, да га човек само мало боље загледа, па да дође до уверења, да је Петар један од најопаснијих наших лопова. Каква маргинална појава, какав ужасан зликовац!

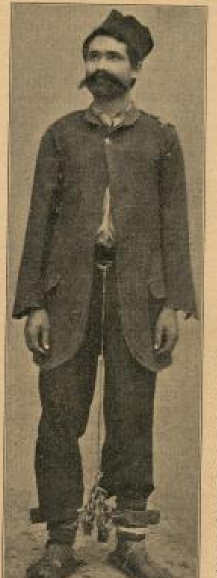

Новембра месеца 1883. год. од стране ужичког првостепеног суда Петар је због паљевине осуђен на 20 година робије у тешком окову. Запалио је неколико пласти сена Милану Босанчићу, земљод. из села Горјана. Од ове осуде Петар је издржао свега 8 год. и 8 месеца, па је 2. августа 1892. год. пуштен у слободу.

Јула мес. 1893. пресудом ужичког првост. суда, Петар је осуђен на две године робије због више простих крађа. Са ове осуде Петар је пуштен крајем 1895. године.

Августа 1897., Петар је, као неки разбојник упао у авлију Ђорђа Опанковића, земљоделца из села Придворице, окр. рудничког и из ове покупио разне ствари па са свим мирно изишао и продужио пут даље. Начелник ср. трнавског извештен о овоме, диже потеру за Петром, ухвати га и притвори. То је било крајем августа, а већ ноћу између 1. и 2. септембра Петар развали апсану и побегне. Том приликом Петар је обио и сандук Драгољуба Обрадовића, служитеља среза трнавског, и из овог однео 1·80 дин. Дакле, још један злочин више!

На пет дана после овог бегства, Петар је већ био у Београду и у друштву с Радисавом Марковићем и Вукосавом Живковићем обио шупу г. Пере Михајловића, трг. овд. и из ове покрали већу количину разног гвожђарског еспапа.

На неколико дана по извршеној крађи, похватана су сва тројица и притворена. Иследђење је ишло обичним током и кривци су признали све. Петар је само молио да се час пре спроведу суду. О његовим ранијим кривицама и бегству из притвора, нико ништа не знађаше. Петар је стрепио да се о томе што не сазна, па за то, као што смо видели, мољаше да се час пре спроведе суду. Једна случајна грешка у мало му није помогла.

Кад је Петар из притвора побегао, начелник ср. трнавског расписао је свима полицијским властима за његово тражење. Такав распис добила је и управа града Београда, код које је Петар био у притвору. Валда случајном грешком оних, који су распис преписивали, у акту који је дошао управи гр. Београда стојало је, да је Петар из притвора побегао ноћу између 11. и 12. септембра, дакле у времену, када је он већ био у затвору управе гр. Београда. Акт је званичан, сумње не може бити никакве, мора бити да има још неки други Петар Глишић. Закључак са свим правилан. Сумње не може бити.

Али, „где је среће, ту је и несреће". Баш у очи дана, када је Петар хтео бити спроведен суду, сазна од некуда г. Душан Алимпић, писар кривич. одељка управе гр. Београда, да Петар није родом из Босне, као што је на испитима говорио, већ из села Злакусе, среза пожешког. Услед тога г. Алимпић се поново врати на онај распис начелника ср. трнавског и пошто му се исти учини сумњивим, он целу ствар представи г. управнику Бадемлићу, који нареди, да се телеграфским путем тражи извештај од начелника ср. трнавског. Опширан телеграм среског начелника казао је управи ко је Петар а у исто доба и упропастио га. Кад је Петар видео да се „све зна", узвикнуо је бесно: „Ах, да ми је, да се само још једном дочепам слободе"! на шта му је чича Дојчин, који је био у близини његовој, са свим мирно одговорио: „Слабо, Бога ми"!

Поротном пресудом првостепеног суда за град Београд, од 11. јуна тек. год. Бр. 13202, Петар је, по други пут осуђен на 20 година робије у тешком окову и 13. тек. мес. спроведен управи беогр. казненог завода на издржање осуде. Он је родом из села Злакусе, среза пожеског, има 37 год., високог је раста, црномањаст, има велике црне бркове и црне састављене обрве. Лева му је ноздрва мало расечена.

Знајући добро његову жељу за слободом — бегством, износимо му слику за сваки случај.

— **Живан Младеновић,** јатак и саучесник разбојнички. — У 24. броју нашега листа од ове год., на стр. 136. под рубриком „Стрељани", донели смо слику стрељаног зликовца Светозара Петровића. У опису његове личности, обећали смо читаоцима, да ћемо донети слику овога његовог јатака и друга, и ми је ево доносимо.

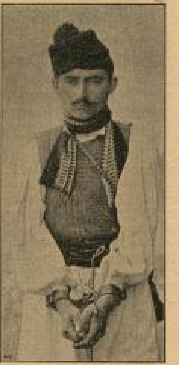

Ово је тај Живан, што је подвео свог кирајџију Радосава Живановића, Циганина-ковача, и припомогао зликовцу Светозару да га убије, само да би му припало на део 2 динара и 50 пара.

Има још људи, који раде и теже да се смртна казна укине! Они упорно тврде да држава нема права да одузме живот човеку, кад му га — веле — она није дала... А зар овакве зверове, који за 2½ динара убију човека, треба пустити да живе? Зар треба опростити живот зверу, да и даље одузима живот другим невиним људма. Је ли овакав зликовац дао коме живот, па да га може после одузети? И најзад, зар није правије да се једној поквареној индивидуи одузме живот, да се спасе других десет живота, који служе на корист своје отаџбине и друштва....

Не, ми никад не можемо бранити такво гледиште.

Живан је за ово дело осуђен на 20 година робије. И сувише је срећно прошао, јер за овакав злочин требао је да умре везан за колац, заједно са својим несрећним другом — Светозаром. Живан је родом из села Лесковца, ср. посавског, окр. подунавског. Има му 24 године; стаса омаленог; косе смеђе; обрва црних, састављених, очију зелених, носа подугачког, брчића смеђих, кратких, лица округла.

Његову слику доносимо нека се нађе, на случај бегства да би се могао одмах ухватити, јер ко убије једног човека за 2·50 дин., тај ће за мало већу суму бити кадар да побије целу једну задругу.

ЛОПОВСКИ ХУМОР.

II.

Овај случај говори како понеки пут лопов има срца и нежности:

Једне кишне новембарске ноћи увуче се један лопов у кућу, и како је дом био на два спрата, он се упути на степенице. И ако је ишао на прстима и лагано, то се опет чуо бат ципела његових. Већ је готово дошао до на врх, кад одједанпут стаде као укопан: зачу оштар, а пријатељски женски глас:

— За бога, сине, како можеш у ципелама по тако гадном времену да газиш преко басамака, а знаш да сам их данас прала и рибала за празнике.

Он стаде.

— Одмах да си скинуо ципеле!

Лопов полако сиђе низ степенице и изиђе на поље.

Друг који га је доле чекао запита:

— Но, има ли што?

— Нема; хајдемо даље.

Кад су подоста одмакли овај се окрете другу.

— Нисам бедној жени ништа могао здипити. Мислила је да сам син њен... а ја се сетих нешто своје покојне мајке, па сиђох низ степенице „без лова."

— Их магарче... ја ћу јој идуће ноћи све смотати.

Овога јако увреди то и крене на ноћиште, посвадивши се с ортаком.

Сутра дан домаћица је добила кратко писамце:

„Пазите и јавите полицији, госпођо. Један неваљалац хоће ноћас да вас похара." „Син."

Сутра дан је већ био у бајбоку, не знајући ни сам како је лако пао у шаке полицији.

ПОТЕРА.

Јудита Пуљевићка, бабица из Крагујевца, која је угарским судовима осуђена на годину дана затвора, за дело учињеног хотимичног побацивања, а која се по извештају начелника округа крагујевачког од 20. маја тек. год. № 8678. сада преселила у Београд, наредбом господина министра унутрашњих дела ПІ№ 10887. тражи се. Пронађену треба стражарно спровести Управи града Београда, с позивом на бр. 13626.

Петра Поповића, б. келнера у хотелу „Солун," који је оптужен од Управе града Београда због дела из § 92. крив. закона, тражи првостеп. суд за варош Београд, па се с тога наређује потера за њим. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом суду с позивом на бр. 12895. или Управи града Београда на бр. 13546.

Драгомир Михајловић, бивши привремени телеграфиста поштанско-телеграфске станице у Кладову, налази се под судом неготинским за више дела, почињених у службеној дужности. Пошто је Драгомир потребан суду а сада се не зна место где се налази, међу тим суд општине јагодинске, по тражењу овога суда одговорио је, да се он по сазнању налази у Београду, и да се често виђа код Алексе Матића, кафеџије који држи „Талетову кафану," у „Душановој" улици. Но како се Драгомир није ни овде могао пронаћи, то се наређује тражење. Пронађеног треба спровести суду неготинском, с позивом на бр. 6282. или Управи града Београда на бр. 13096.

Алекса Н., слуга из Пожаревца, ноћу између 9. и 10. ов. месеца, извршио је крађу Вељку Карамфиловићу, пиљару там. и однео му један куфер пун разних ствари за преобуку. Пронађеног Алексу треба стражарно спровести начелству округа пожаревачког, с позивом на бр. 8675. или Управи града Београда на бр. 13551.

Борисав Ђурчић, из Котраже, среза драгачевског, окр. рудничког, војник X. пеш. пука, које 10. пр. мес., отишао на отсуство у Чачак, одао се бегству. Он има 21. год. био је шећерџијски калфа у Бечу, висок 1·68 м., лица бела и чиста, косе црне, бркова малих црних, тако и браде, али доста ретке; очи граорасте, уста велика и истурена; на левом кажипрсту има посекотину. Говори поред српског и немачки. Од војно-држ. ствари однео је: шињел, копоран, капу шајкачу, оковратник, пар рубља, цокуле, панталоне, торбу, опасач с зиском и нож од пушке мод. 80. год. сер. 3. № 6834. Наређује се потера. Нађеног стражарно спровести команди у Г. Милановац, с позивом на бр. 2268. или Управи града Београда на бр. 13367.

Влајко Николе Адамовића, из Ракове Баре, који се има регрутовати, отумарао је у намери да избегне војну службу. Влајко има 20. год. у лицу бео и косе беле, од одела има на себи бели капут и панталоне, на глави шајкачу, а на ногама гарнизоне чизме. Наређује се тражење. Пронађеног спровес начелнику среза звишког с позивом на бр. 5805. или Управи града Београда на бр. 13550.

Никола Стојковић — Погорелац, из Језера, окр. моравског, осуђеник београдског казненог завода бр. 478. **побегао** је у друштву са осуђеником Петром Вељковићем (чију слику ниже доносимо) из Добричева а испред чувара који их је чувао. Никола има 28 година; стаса је високог, у лицу црн као циганин. Он је осуђен на 18 година робије у тешком окову, зато, што је ноћу између 12. и 13. Августа 1893. године на циглани у селу Језеру, са друштвом својим, на разбојнички начин напао Димитрија Јовановића и Стев. Пејчиновића, ћерамиџије из села Гара, ср. власотиначког, отели им 603 дин. готовог новца, злостављали их, клали и из пушака гађали, — од чега је Димитрије доцније и умро. Никола је дакле опасан зликовац и разбојник, па за то треба живо настати да се што пре пронађе. Начелник окр. моравског депешом наређује потеру за њим. Пронађеног треба спровести под јаком стражом управи беогр. казненог завода или управи гр. Београда с позивом на бр. 14146.

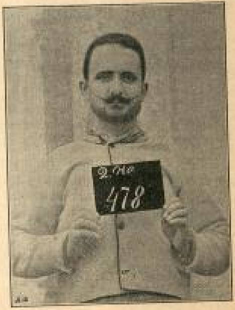

Петар Вељковић, из Чокешине, окр. подринског, дванаесто-годишња робијаш беогр. каз. завода бр. 1205., 16. о.м. у друштву са својим другом такође робијашем, Николом Стојковићем, **побегао** је из Добричева испред чувара. Петар има 40 година, стаса је средњег, смеђ, има образе округле и пуне, очи зелене. Колико је опасан овај зликовац, говоре дела његова због којих је и осуђен. Но ми ћемо овде изложити само два-три, која су довољна да Петра представе читаоцима онаква какав је. Маја 30. 1889. године, Петар је дошао у кућу г. Ант. Обрадовића, свештеника из Сирмова, окр. ужичког, кад овај није био код куће; од попадије под претњом изнудио је 13 дуката као остатак суме од 100 дук., којом је овај поп, 14. ист. мес., био уцењен од два хајдука. Септембра 13. 1890. год. Петар је послао уцењивачко писмо Павлу Самуровићу, трг. из Прњавора; уценио га је са 400 дуката. Писмо је било под именом хајдука Јосовца, а послао га по Спасоју Каљевићу и Томи Булајићу, из Херцеговине. — Маја 28. 1894. год., исти овај Петар убо је ножем општ. служитеља Петра Буквичког, из Чокешина, за то, што је Буквички, по наредби општ. власти а по достави неког Петра Петровића, дунђерина из истог села, отишао у стан да га из куће отера, јер је овај разбојник ушао и са женом Петровићевом затворио се у собу. Од овог убода, пандур Петар другог дана умро је. — То је само један део његових кривица.

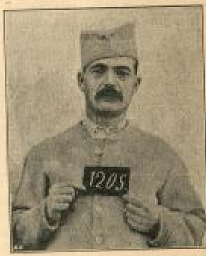

Депешом начелства окр. моравског, од 17. ов. мес., наређена је потера. Пронађеног Петра треба стражарно спровести управи беогр. казн. завода или управи гр. Београда с позивом на бр. 14146.

Андрија Михаиловић, из Дубоке, окр. пожарев., који је због разбојништва био у притвору код пожаревач. окр. суда, 18. ов. мес. **побегао** је. Андрија има 20 година, омален, смеђ, *на десном образу има белегу од увоја.* Он је и војнички бегунац. Наређује се потера. Пронађеног стражарно спровести пожаревач. првост. суду с позивом на бр. 19998 или управи гр. Београда на бр. 14245.

Адам Исајловић звани „**Чакар**", из Београда, војник I батаљона VII пешад. пука, побегао је из команде 7. ов. мес. и још се није натраг вратио.

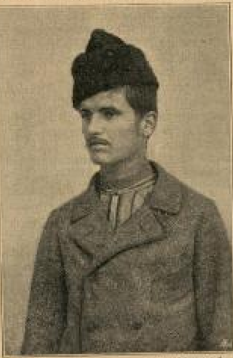

Адам је однео од државних ствари и то: шињел, копоран, панталоне плаве, копоран бели, панталоне беле, капу шајкачу, 1 пар ново-прописних цокула, 3 пара веша, оковратник, два чаршава, висак, опасач, нож са канијом под серијом В № 2404. Лични му је опис: висина 1·73, обим 0·87, лица црномањаста и бубуљичава, дугих образа, очију граорастих, бркова малих, плавих, браду брија. Слику његову имали смо у приправности, јер је Адам раније, док није у војску ступио, био познат као рђав, али је нисмо хтели донети пошто је ступио у војску. Сад је доносимо, да се по њој пронађе. Нађеног Адама треба стражарно спровести команди с позивом на № 2477. или управи града Београда на бр. 14084. (Има још једна његова ранија слика у прошлогодишњем бр. 12. на стр. 95).

Мијајло Миливојевић, скитница, по занату пекар родом из Драгачева, ноћу између 6. и 7. ов. мес. извршио је у Прељини пет злочинских дела па утекао. Мијајло има 30. година, средњег је раста, косе смеђе, брија се, бркова повећих смеђих. Од одела има: прслук, панталоне и шлофијанку; без капута је. На глави има фес, на ногама опанке, код њега је објава од 30. пр. мес. № 3001. суда општине чачанске, којом се упућује у Аранђеловац на прогонство. Моли се власт да Мијајла пронађе и под јаком стражом да га спроведе начелнику среза љубићског, с позивом на број 8423. или Управи града Београда на бр. 13769.

Николу П. Илијића, трговца из Лознице, који се по сазнању налази у Београду, првостепени лознички суд, депешом № 7468. тражи, да му се упути. Наређује се тражење Николино и нађеног упутити Управи гр. Београда с позивом на бр. 13470.

Ноћу између 10. и 11. тек. мес. извршена је опасна крађа Ранку Миловановићу из В. Бошњака у срезу посаво-тамнавског. Крађу су извршили неки Цигани од којих су неки похватани сем једнога, коме се име не зна, но који по личном опису изгледа: омален, на себи има један чохани фермен, на глави астраханску шубару, на ногама чохане тозлуке и опанке, мале браде, бркова малих, црних и очију таквих. Од покрадених ствари однели су: 1. дукат у злату, 8. динара у сребру, 1. јечерму, 1. тозлуке и 2. астраханске шубаре. Овог Циганина, кад се пронађе ваља стражарно упутити начелнику среза посаво-тамнавског с позивом на бр. 4931. или Управи града Београда на бр. 13801.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Још само један број „Полицијског Гласника" па ће се завршити I полгође његова излажења, у овој години. Опомињемо дужнике да претплату благовремено пошаљу како им не би лист обуставили. Они пак, који и за прво полгође дугују не могу се ни у ком случају надати, да ће им се шиљање листа за II полгође — продужити. Скупљаче молимо, да ово приме као наш апел на њих.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 27. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 27. ЈУНА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, но ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

О ПРЕВАРИ ПРИ КАРТАЊУ.

(свршетак)

2. Средства која се употребљавају при лажном коцкању.

Где и на којим се местима лажно коцка, то је врло тешко одредити, али се зна, да се то понајвише и понајчешће чини онде, где се хазардно игра (коцка). Треба знати, да лажно коцкање не бива само по ћумезима, где њих неколико ортака дочепају једнога играча, па га тако опљачкају. Прави „картарош“, који са̂м, или с каквим другом својим „ради“, вазда гледа да се дочепа каквог друштва, у ком се хазардно игра. Чим успе да у такво друштво дође, онда отпочне варати. То варање састоји се у овоме:

а.) *Што се карте „маркирају“*. То маркирање карата бива на више начина. Бива да се ћошкови појединих карата оштрим ножем превуку тако, да оне постану на својим ћошковима грубе, док су друге са свим глатке. Даље бива и то, да се карте „поентирају“ т.ј. да се једна угрејана шиваћа игла најпре забоде у бели восак, па се онда извуче и одмах на извесном месту убоде у карту. Оно мало воска што остане на игли, запуши рупицу на карти тако, да се она не може видети, али се може осетити. Сем тога маркирају „коцкари“ карте и тако, што полеђину „добрих карата“ (као што су н.пр. кец и остале фигуре) нарибају стакленом хартијом. На тај начин боље огрубе, а лошије карте (као што су н.пр. седмице, осмице итд.) натрљају сапуном, те оне тако постају још глаткије. Исто тако кану на полеђину неке карте онакву исту боју, каквом је она иначе обојадисана тако, да оштро око „картароша“ то одмах примети и на мах позна, која је карта. А ако се „картароши“ коцкају с потпуно наивним играчима, онда они просто ноктом забележе поједину карту, те тако играча на сигурно варају. Како свака карта има четири ћошка и како се зарези могу различити учинити, то и „картароши“ имају и употребљавају у томе разне комбинације. Треба знати, да сва та поменута маркирања бивају свагда пре игре, и да се тако маркиране карте морају брзо и вешто променити са правима. Ако „картароши“ не могу у томе да успеју, онда они то маркирање извршују за време саме игре и то ноктом или прстеном, који је на једном месту шиљаст, пошто се тај шиљак може лако и неприметно у карту утиснути.

б.) *Што се карте „промењују“* (транспортирају). Циљ је томе промењивању тај, да се неке карте или уклоне, или да се друге додаду. То врше „картароши“ целом руком, пошто карте покрију гипким прстима и држе их на длану, па их онда полако спусте на крило и вешто ућушну у нарочито спремљене џепове на задњој страни панталона, или на прслуку. За тим опет вешто додаду на тај исти начин играчу друге карте, те га онда опељеше до голе коже.

в.) *Што се нарочите карте „носе уза се.“* Такве карте носе „картароши“ увек собом за то, да би их могли вешто променити с правим и немаркираним, које се донесу на стô за игру. Они носе собом само и поједине карте, да би их могли ућушнути у остале праве карте. То чине само онда, ако карте одговарају једне другима по боји и по величини.

г.) *Што се при картању употребљавају „помагачи“*. „Картароши“ употребљавају у своме послу помагаче исто тако, као и сваки други лупежи. Ти им помагачи користе понајвише онда ако они не играју. Најподеснији су им помагачи: са̂м газда дотичне радње где се коцка, или какав друг, који седи за леђима играча, и тобож мирно посматра игру. Споразумевање између „картароша“ и помагача (бива нпр. с помоћу цигаре. Ова је држи или у устима, или између прстију, или дува с ње пепео, што све може да послужи као уговорени знак између њих двојице о ономе шта противник од карата има. Сем таких помагача има их још и других, који добављају људе и анимирају их за коцку итд.

д.) *Што се карте „лажно мешају.“* Та околност игра веома важну улогу при коцкању. Како „картароши“ то раде, то се не да тако лако описати, но се мора очигледно показати. Толико се само позитивно зна, да вешт „картарош“ уме с картама тако да манипулише, да сваки хтео не хтео, мора да верује да су карте добро промешане, док међутим ни једна карта није се ни с места свога помакла.

ж.) *Што се карте „лажно пресецају.“* У томе има два начина. Првоме је циљ, да онај који сече карте, баш их онде пресече, где то са̂м „картарош“ хоће. Овај прорачуна са свим психолошки, да сваки радо чини оно, што му је најподесније и најкомотније, па ма то и при самој игри било. С тога ућушне у карте какву другу карту, која је шира но оне друге, па је онда вешто и неопажено пренесе на оно место, где су карте пресечене. Не пође ли му то за руком, он пресавије један део карата, које ваља да се пресеку и то уздуж тако, да тај део карата остане нешто угнут. Онај који пресеца карте, задржи се или код оне широке карте, или код оног угнутог дела карата, те их пресече баш онако, како је то са̂м „картарош“ хтео. Не учини ли овај што сече карте тако, онда „картарош“ узме пресечени део карата и неопажено их опет намести онако исто као што је и први пут било, те на тај начин ипак успе у ономе што је хтео. С овим ваља само пробу учинити, па ће се свак уверити, да је овако као што је овде речено.

Сем поменутог коцкања на карте, ваља споменути још једну врсту игре с картама, која у опште узев, није ништа друго до опклада, но која је поред свега тога, што је веома глупа, ипак по целоме свету јако распрострањена. То је тако звано: „погађање попа“, које је мамац за многе лакомислене људе, а нарочито пак за лаковерне сељаке. За ту врсте коцке или игре потребне су само три карте, које се узму тако, да полеђина руке стоји усправно, а карта на длану да је ухваћена палцем и средњим прстом. „Картарош“ узме тако једном руком једну карту, а другом опет оне друге две карте тако, да горња карта од прилике за палац ширине више стоји у руци од оне доње карте. За тим покаже ону доњу карту, коју у левој руци држи, и онда позове играча, да ту карту запамти. Кад овај изјави, да је речену карту запамтио, он онда повуче ову мало на страну и то доле, па за тим покрене ону руку у којој држи ону једну карту на лево, па је онда опет спусти, а левом мрдне на десно и привидно спусти доњу карту, а горњу опет метне лево поред прве. Кад то све учини, онда мења полако места картама, а играч прати непрестано очима ону карту, коју је запамтио. Најзад спусти „картарош“ полако све три карте на какав стô или што друго, али тако да се лице карте не види, па онда позове играча да каже, која је она карта, што ју је он запамтио. По себи се разуме да он неће погодити, која је то карта, јер „картарош“ није спустио доњу од оне две карте на дотично место, већ ону горњу карту, где је играч мислио да је спуштена доња карта. И ма да је ова ствар са свим проста, једноставна и глупа, ипак је за то до сада много њих сељака изгубило на томе сав свој новац добивен на пазару од продате стоке. Па не само сељаци, но и многи други људи, који се за паметније од ових сматрају, претрпели су у тој лакомисленој игри грдне штете.

Кад је, дакле, све то тако као што је напред поменуто, онда је дужност не само наших иследника да добро пазе и мотре на све марифетлуке при коцкању, и да виновнике подвргавају заслуженој казни, но је дужност и свију осталих власти у земљи, а нарочито полицијске и општинске, да овоме злу на свакоме кораку на пут стају и искорењују га, јер је оно, као што нам је свима добро познато, у нас нарочито јако одомаћено.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак)

Увера.

Суд општине грочанске, а на основу одлуке општинског одбора од 5. августа 1897. год. и прибављених доказа, уверава сваку власт, да је Агнеса Вагнер, овдашња удова, рођена у Јабуки у Банату, да је први пут била удата за Ернана Вагнера, да се по смрти Ернановој преудала за Павла Жагора, који је такође умро пре пет година; да се с пок. Павлом доселила у Србију пре 12 година, где стално живи у овдашњој варошици; да је с првим мужем Ерноном имала двоје деце мушке и то: Валентина и Франца, од којих је Валентин умро раније, а Франц пре четири месеца у Видину као предузимач, и да исти нема никаквих пречих сродника и наследника од своје матере Агнесе.

Ову уверу издаје суд Агнеси на захтев пошто је прописну таксу платила.

Од суда општине грочанске, 20. августа 1897. год. № 582. у Гроцки.

Писар:
М. Угричић.

Председ. суда:
А. Петровић.

в. *Уверења потребна за тражење пензије после смрти чиновника, за његову удову и сирочад.*

Суду општине крагујевачке.

Молим општински суд да ми изда уверење о томе:

I да је мој покојни муж Добросав А. Поповић, бив. окр. начелник умро 2-ог овога месеца; и

II да је иза своје смрти оставио у животу мене удову своју закониту жену и две неудомљене кћери, Лепосаву и Марицу.

Таксу не плаћам на основу чл. 3. под к. закона о таксама, пошто ми је ово уверење нужно за тражење пензије, која нам припада по закону о пензионом фонду чиновника.

Подносим извод о смрти Добросављевој.

25. маја 1897. год.
Крагујевац.

Милева удова Добросава
А. Поповића, бив. окруж.
начелника из Крагујевца.

Потписани јамчимо да су наводи у другој тачци ове молбе потпуно истинити.

Петар Костић трг.
Стеван Д. Николић помоћ.
начел. окр. крагујевач.

оверава

Судија:
Т. Перовић.

[На полеђини]:

№ 5764.

Ову молбу изнети у првој одборској седници на решење.

26. маја 1898. год.
Крагујевац.

Председ. суда:
М. Марковић.

Одобрено решење.

Одбор општински, у седници својој од 10. јуна 1897. године

Изјавио је мишљење:

да се молитељци може дати тражено уверење.

Верно изведено из записника одборских одлука.

11. јуна 1897. год.
Крагујевац.

Председник суда:
М. Марковић.

Деловођа:
П. Тасић.

Увера.

Суд општине града Крагујевца, а на основу одлуке општинског одбора од 10. јуна 1897. године и прибављених доказа, уверава сваку надлежну власт, да је г. Добросав А. Поповић, бив. овд. окружни начелник умро 2-ог маја ове године, да је после своје смрти оставио удову г-ђу Милеву и неудомљене кћери г-ђице Лепосаву и Марију.

Ову уверу издаје суд на захтев г-ђи Милеви бесплатно на основу чл. 3. тач. к. закона о таксама.

Од суда општине града Крагујевца 12. јуна 1897. године С№ 5764. у Крагујевцу.

Деловођа:
П. Тасић.

Предс. суда:
М. Марковић.

Увера.

Суд општине града Крушевца, а на основу одлуке општинског одбора, од 12. марта 1897. године и прибављених доказа, уверава сваку надлежну власт, да је г. Панта Петровић, окружни благајник из Крушевца, после своје смрти оставио малолетне синове: Миодрага, Предрага, Борисава и Властимира и кћери: Агнесу и Агапију.

Ову уверу издаје суд на захтев Петра Максимовића трг., стараоца масе поч. г. Панте, на захтев бесплатно на основу чл. 3. под К. закона о таксама.

Од суда општине града Крушевца 1. маја 1897. године № 4523. у Крушевцу.

Деловођа:
Д. Тадић.

Председник суда:
А. Петровић.

(наставиће се).

АРХИВА.

(наставак)

II. Разводи одлуке и решења у деловодни протокол под рубрику „Садржај решења.“

За што долази ова наредба? Долази за то да се може из деловодног протокола, при тражењу предмета знати докле је с истим дошло и где се налази.

Да наведемо неколико примера:

а., у садржају решења пише: „Одредити рочиште за парничне стране.“ Онда се зна да су акта међу предметима, по којима има да се одреди рочиште, и тамо ћемо их наћи.

б., одредити рочиште за полагање заклетве. Онда су акта међу предметима, по којима имају да се полажу заклетве.

в., писати за наплату. Значи да су акта за администрацију, или ако је већ свршено по наредби, акта су у предметима, који чекају на одговор.

г., послата акта с жалбом првостепеном суду.

д., враћен акт с одговором начелству.

е., пресуђено 1/4 1898. год. Значи да су акта у роковима, где чекају или жалбу или да се даду на извршење за наплату.

ж., као свршено, у архиву. Акта су дакле спремна за фасцикулирање.

Када се по овој наредби буде тачно и брижљиво поступало, онда смо поуздани, да увек и у свако доба можемо одговорити, где је предмет, који се од нас тражи.

За то не пропуштај, но разводи сваку одлуку „у садржај решења“, ако желиш да своју дужност правилно отправљаш и да одговориш своме позиву.

Када разведеш предмет, онда код деловодне № на акту, да се зна да си то учинио, стави овај знак ʃ. То је знак развода.

(наставиће се)

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

5. СЕЗАМ.

Награда хиљаду форината!

Прошле ноћи извршена је велика крађа у вили барона Р., у новоме околу.*

---

* Према ономе како је у нас, ја бих овде рекао у новоме „кварту“, што би, и према немачкоме Viertel у оригиналу, значило: у новој четврти варошкој. Но ако је варош првобитно, ради поли-

Покрадене су ове златне и сребрне ствари, као и украси: (долази списак.)

Све у вредности 25.000 форината. Осем тога у готовоме новцу 1.600 форината. Оштећени је одредио 1.000 форината награде ономе, ко би учинио, да дође до покрадених предмета.

Управа полиције.

Зловољан, писао сам ову објаву, која ће, по свој прилици, остати без успеха као и све остале сличне, које сам последњег месеца морао расписати. Број већих крађа у нашој вароши растао је тако, да је бацао свакога у бригу. Шта се није чинило, па ипак нам никако не испаде за руком, да ухватимо лопова. И најтачнија трагања, и најстрожја стражарења била су безуспешна; лопови, пошто су учинили што су хтели, изгледаше да су отишли без трага, да их је нестало; недељама било би све мирно, док нас опет не би изненадили каквом новом, још већом дрскошћу.

Није било сумње, да је то био посао једних и истих руку. Као сваки зликовац од заната, тако и ови наши непознати лопови имадоше своју нарочиту методу, по којој су радили. Све најновије велике крађе извршене су искључиво с помоћу удешених кључева. Нигде се нису лопови користили, иначе тако омиљеним, упадањем кроз прозор, или насилним отварањем врата или прозора, свуда су браве правилно отваране и, по учињеном делу, опет закључаване. Поуздан доказ, да лопови имађаху изврсно подешене кључеве. Исто тако поуздано је, да су све вршили с чудном мирноћом и сигурношћу, јер осем ствари, које су украдене и однесене, сопственицима се све остало налазило у најпотпунијем реду. Ормани, ковчези, бележници, пошто су опљачкани, стојали су увек на оном месту, на ком су их пре тога сопственици оставили. То је узрок, да се, у већини случајева, крађа опажала нешто доцније, а то је опет необично отежавало нашу полициску потрагу.

Али прошле ноћи је тек извршено једно право ремек дело лоповске вештине. У спаваћој соби барона Р. отворена је каса, која се обити не може, сва је испражњена, а за тим опет уредно затворена. Барон Р. случајно је опазио крађу, кад је из касе хтео узети неку већу суму новаца, па у њој нашао празан бележник, у коме је имао готових 1.600 форината.

Како сам с бароном Р. био у пријатељству, ја се, да бих узео потребне податке о томе делу, упутим лично, с једним чиновником, његовој вили. Само дело по себи је чисто. Друго што није се могло констатовати, него да нема ствари од вредности, које су се у каси налазиле депоноване, или да је сама каса са свим неповређена и да ни у спаваћој соби ни у целој вили нигде нема трага, који би сведочио, да је ту било лопова. Кад барон Р. не би био човек, коме се потпуно може и мора веровати, по подацима увиђаја на месту дела могло би се готово узети, да је крађа измишљена. Како су могли лопови с помоћу удешених кључева ући неопажено у кућу па чак и у спаваћу собу, лако је објаснити. Барон Р. беше још неожењен и имао је као послугу: једну стару газдарицу, собара и вртара, који у исто време беше и кућни надзорник. Вртар је јуче по подне добио глас, да му се отац, у селу неколико сати далеком, напрасно и опасно разболео, те му је барон дао два дана одсуства, да може до болног оца отићи. Собар, иначе са свим поуздан човек, наведен неколиким друговима својим, а пошто је знао да му је господар на једном балу, отишао је у неку крчму недалеко од виле и ту при картама задржао се дуже но што је намеравао. Према томе за време крађе у вили се налазила само стара газдарица, која је спавала на другом спрату и уз то још била тврда на ушима. Све ове околности скупа дале су лоповима слободна маха. У питању је, да ли су они за све ово знали или су се само на повољан случај ослонили, али, судећи по префињености с којом су ушли у кућу, први случај јамачно је вероватнији. А баш непојмљиво беше, како им је испало за руком да отворе касу, која се није могла обити и чија брава не показује никаквих повреда. Барон Р. уверавао ме је, да само он има кључ од касе и да га је прошле ноћи, као и увек, имао уза се. У осталом није одавна ни набавио ту касу. Његов пријатељ Сер Велтон, кад се у једноме друштву случајно говорило о новим великим крађама у нашој вароши, подстицао га је да се снабде касом, сигурном од сваког обијања, у коју би метнуо све ствари од вредности. Како је барон Р. имао скупоцених породичних ствари, усвојио је овај предлог и поручио је од једне старе и добро познате фабрике касу, која је била сигурна против обијања, и метнуо је у њу све ствари од вредности. То су лопови морали знати, јер су сав свој рад ограничили само на касу, а све друге столове и ормане оставили недирнуте, шта више као да нису марили ни за предмете од вредности, који су били по собама незатворени.

То беше колико загонетан, толико и тежак случај. Полициски агенти, које смо већ од више сати изаслали, враћаху се један за другим, не могући наћи ништа, за шта би се могло ухватити, да би се лопов гонио. Сви вечерњи листови већ донеше сензациону вест о великој крађи, а по неки од њих, као што се могло очекивати, почеше оштро нападати неподобност полиције. Они су, без сумње, налазили у народу одзива, и ми бејасмо у опасности да са свим изгубимо и иначе већ јако потресено поверење његово.

Мислећи само о овој крађи и неподобан за сваки други рад, упутих се пред вече поново у вилу барона Р. Нађох га код куће, у послу око нацрта, да тачно опише покрадене му ствари.

— Ништа ново, г. бароне? упитах радознало.

— Ништа, госп. управитељу полиције, само мој вртар у неколико врста јавља ми, да је свог оца нашао са свим здрава и да је глас о његовој болести био лажан.

— Да би се припремило земљиште за крађу, као што сам одмах мислио. Од кога и којим путем је добио ваш вртар тај лажни глас?

— О томе јуче, не сумњајући ништа, нисам ни разбирао. У осталом вртар сутра се враћа, па ће нам сам све тачно казати.

— А ко је вашег собара синоћ одазвао да оде у крчму?

— Кочијаш Сера Велтона, који је свог господара возио на бал, па, док се овај не врати, хтео је с њим да проведе време. У овом случају споразум с лоповима није могућан.

— Немогућност је реч, које у нашем полициском речнику не сме бити, г. бароне. Боље рецимо: мало је вероватно. Имате ли, у осталом, ближих одношаја са Сером Велтоном?

— Дружимо се само. Често се налазимо. Али круг друштва, у коме смо ми нежењени, није велики, виђамо се овде онде, а у клубу увек.

— Сер Велтон, пријави момак.

— Ах, lupus in fabula, ја ћу вас молити.

Устадох. — Г. бароне, да вас нећу узнемиривати.

— Никако, ја ћу вас да узнемирим, зачу се звонки глас с веома туђинским акцентом с врата, на која беше ушао Сер Велтон.

Сер Велтон беше велика, угледна појава, енглескога типа, лица јако избријана. Појмљиво што се за њ интересовао женски свет и што је он у овоме успевао, ма да је младост већ прешао.

— Опростите ми, драги пријатељу, што сам истом сада дошао да вам изјавим своје сажаљење. Јучерањи бал, ноћ сувише напорна за моје године, крив је што сам за непријатан догађај сувише доцкан чуо. Сажаљевам тим више, што се добар савет, који сам вам у своје време дао, није потврдио. Фирма, која вам је послала касу од обијања сигурну, може мирно свој патенат бацити у ватру. Зар није истина, г. управитељу полиције?

— Није тако, Сер Велтоне, јер сигурност од обијања није ни дошла у питање, пошто каса није обијена, него су је лопови испразнили само.

цијске потребе посебице или административне у опште, и била подељена у четири четвртине, свакојако мора бити смешно, кад се доцније, услед намножавања људства и проширења њезина, просто умножавају и те четвртине, те се онда говори и о некој петој или шестој четвртини једнога н. пр. Београда. У математици се истина зна за тачку, која се у простору не шири, или за линију, која нема ширине, али се у њој ништа не зна за једно цело, које би се делило у више од четири четвртине... Шест четвртина једне целине остаће за разум вечита загонетка! Они, који су у нас покушавали заменути реч кварт са одељак, нису још решили ствар, јер реч одељак у свом случају не казује оно, што треба и што би се хтело њоме казати. Реч блок, према значењу које има, мислим да се може добро овде применити, за то сам је горе и употребио. Иначе може се узети и реч крај, по ономе како се у нас округ дели, а и по примеру варошких подела у другим државама.

Преводилац.

— Хм, та разлика може имати неке вредности у стручним очима полиције, али не значи ништа за лајике, а посебице за мог пријатеља барона Р., кога је зло снашло; ефекат је исти, и ако је непојмљиво како су лопови могли доћи до подесна кључа за касу, која се обити не да.

— А нарочито до кључа, тако компликована облика. Та ви сте, Сер Велтоне, имали у рукама кључ.

— Одиста? Аха, јест, сећам се, да сте га ви у друштву, одмах пошто сте касу добили, показивали баш због те особине његове. Отворено признајем, да кључу тада нисам пажњу поклањао.

— Али сте ипак рекли, да сада могу мирно спавати. Цела ми је ствар, у колико сам о њој до сада мислио, загонетна. Кад не бисмо, на срећу, живели у времену тако просвећеном, могао бих покушати да мислим на чаробности и да верујем у мистерије.

— Као што је сезам, зар није тако, г. бароне? упадох ја.

Сер Валтон погледа ме изненађено.

— Откуд вам то паде на памет, г. управитељу. Сезам је, јамачно, пре више година много посла задавао нашој, енглеској, полицији, али га је одавна нестало, да му нема ни трага ни гласа. Вероватно је у коме казненом заводу, или је већ умро.

— Сезам? упита барон Р.

— Та да, le nom de guerre, име којим је прозван један у своје време веома познат енглески лупеж, кога као да се сећа г. управитељ полиције.

Али Сер Велтон се варао; ја се нисам тога сећао, него само сам поменуо свуда познату формулу чаробништва: „Сезаме,* отвори се!“ Да бих се извукао да даље што не бих био питан, те да не бих морао признати, да ми је Сезам Сера Велтона доиста непознат био, рекох збогом и упутих се својој кући.

Зар да одем кући пре но што бих тачно знао какав је тај Сезам и шта је све с њим било? Не, то не допушта мој полициски интерес. Ма да је било већ доцкан, одем у канцеларију и узмем преда се албум злочинаца, одељење за Енглеску. У исто време пошљем по Џона Смита, некадањег члана лондонске тајне полиције, нашег нарочитог агента за британске лопове. Албум је био богата збирка карактерних глава мушких и женских зликоваца енглеских, тако, да сам се морао добро потрудити, док сам ликове разгледао и текст проучио, јер самог овог беше једна дебела фасцикла. Нисам још дошао до жељеног резултата, а јави ми се Џон Смит.

— Познајете ли неког енглеског зликовца под надимком Сезам? упитах га.

— Сезам? Са свим га знам, господине управитељу, то је Џек Хери, некада један од најпрепреденијих наших енглеских лопова, али сада као да је на издржању робије од више година.

Превркух регистар. Џек Хери, рођен 22. марта 18.., у Манчестру, лопов од заната, у вези је с друштвом интернационалних лупежа, врло опасан. Изучен механичар. Специјалист у грађењу удешених кључева. Ф. бр. 136.

Фотографија број 136. Човек још млад, снажног састава, јаких и јасних бркова, браде испод образа кратке, права енглеска физиономија.

— А, Џон Смите, познајете ли ове црте?

— Јест, ја сам Херија у Лондону више пута видео.

— У Лондону, наравно — али овде, на кога личи ова слика?

— Џон Смит премишљаше неко време и врћаше главом.

— Сер Велтон? рекох ја.

Полициски агенат удари се по челу и рече:

— Сер Велтон! А, сад знам за што ми се његово лице чинило познато. До сада нисам умео себи то објаснити. Значајно, кад се брада одузме, сличност се не да превидети.

Сер Велтон, богати Енглез, кога је грофица Л. увела у друштво, човек, који се са свим као џентлмен показивао и — Џек Хери, лопов од заната. Само да ли је то могућно? Па ипак тек мало час баш сам сам тврдио, да у очима полиције ништа не сме бити немогућно!

Сличност беше факат, кочијаш Сера Велтона оне критичне ноћи удаљио је од куће собара барона Р., Сер Велтон знађаше тачно све како стоји у стану бароновом, он је барону и саветовао да набави касу, кључ од касе имао је једном у својим рукама....

Глава ми је горела. Уздрхталом руком узех акте о крађи у вили Р., извадих из њих кључ од касе, који је ту био приложен као corpus delicti, испитивах га под лупом при јасној светлости, и онда га показах полициском агенту.

— Џоне Смите, шта видите у трећем кривом урезу кључеве секирице, са свим у углу.

— Неку загаситу мрљу, може бити нешто рђе.

Пажљиво завучем перорез на означено место.

— Видите сад шта је.

— А, то је, нема сумње, делић воска.

— Један делић само, али ипак доказ, да је од кључа узет отисак у воску. Траг је, најзад, нађен! Поручите одмах по инспектора Брунера, да се спреми с четири наша најбоља агента.

* * *

Беше скоро пола ноћи, кад стигосмо пред малу, елегантну палату, коју је Сер Велтон имао такође у новом околу, у центру његовоме.

— Сер Велтон је код куће, али кола стоје спремна да га навезу.

— Добро. Ми ћемо се прикрити иза зида у врту и задржаћемо кола. Инспекторе Брунеру, дајте инструкције својим људима!

Стрпљење нам не беше стављено на какву тешку пробу. Ни пола сата не прође, а велика капија скоро нечујно отвори се и кола с два коња лагано пролажаху кроз њу. У том тренутку наши људи опколише кола. Инспектор Брунер отвори врата на колима.

— Сер Велтоне, стављам вас у притвор у име закона!

Неко лице, пуне, јако црне браде, наже се из кола, рекавши:

— Моје је име Ремингтон, Сер Велтон је у својој палати. Кочијашу, напред!

Инспектор Брунер штињаше се. У истом тренутку једна рука смаче човеку у колима браду с лица. „Сезаме, ову маску познајем, ви се стављате у притвор!“ зачу се у тај мах глас. Џон Смит беше тај, који се с друге стране у кола попео. Наста потмула вика, чупање, ни мало не оклевајући, полициски агенти ускакали су у кола, и Џек Хери беше везан.

Сер Велтон-Хери, побојавши се за своју сигурност услед оне једне речи сезам, која му је код барона Р., без икаква знања мога иначе о томе, излетела случајно из уста, решио се, да још ове ноћи остави варош, и, да би избегао сваку сумњу, беше намеран с помоћу екипаже да дође на прву станицу, а одатле да се користи железничким експресним возом и да отпутује на север. У скривеном, двоструком дну његовог путничког ковчега нађоше се не само све ствари, покрадене из касе барона Р., него и многи накити и украси, које је Џек Хери морао предати као виновник и свију других великих крађа. Метода, којом се служио, била је колико префињена толико и успешна. У Баден-Бадену је прошле године, под маском богатог Енглеза Сер Велтона, везао тесне односе с грофицом Л., која је до душе већ прецветала, али још жудна за љубавним авантурама. Ова га је увела у најбоље кругове. У друштву умео је на једној страни мајсторски да игра улогу џентлмена, а са друге стране опет није пропуштао ни једне прилике о посетама, поселима и т. д., да у одличним домовима, који су били за његове лоповске екскурзије, тачно не извиди и не промотри терен и да не добави отиске од свих потребних кључева. При томе радио је он мирно и смотрено, и често се месецима спремао за напад, који је извршивао ноћу, када су господа ван куће, а пошто и слуге отклони. За ове последње морали су се старати његови саучесници, а они су били опет све његове слуге. Покрадени предмети, који су се састојали увек из са свим лако преносних ствари, украса и накита, тајно су изношени из земље и преко вештих прикривача велике интернационалне дружине лупежа, којој припадаше Џек Хери као најзнатнији, претварани у новац.

---

* *Сезам*, како је мислио управитељ полиције, поменувши ту реч у горњем разговору, јесте име једне биљке, управо наша трава „расковник“, коју, као што је познато, траже сви они, који се заносе мишљу да дођу до неког скривеног блага, затвореног ма где, па верују, да се то место не може отворити ни благо изнети без те траве. У том смислу поменуо је управитељ полиције реч сезам или расковник, и не слутећи, дакле, на тада још непознато му име чувеног енглеског лопова Сезама, тако прозваног у свету за то, што је у крађама без икакве повреде све потребне му просторе отварао и затварао, дакле као каква мистериозна трава сезам или расковник.

Преводилац.

Ту је објашњење, како су и зашто сви наши напори за проналазак зликоваца дотле остајали без успеха, па бисмо, може бити, још и даље имали доста врло непријатних часова, да једна реч сезам није неочекивано решила тешку загонетку.

ДЕТЕ

(из забележака једнога полицајца)

Неко закуца на вратима моје канцеларије, и висока, лепо одевена госпа ступи пред мене. Са собом је водила једну девојчицу од својих пет до шест година. И нехотично ово ми дете паде у очи. Било је напредно лепо. Имало је крупне, црне очи, а дуга плава косица у коврџама спушта се низ рамена. На образчићима се огледаше очевидно здравље, а мала румена усташца беху некако упорно испућена, што му даваше неки достојанствен и озбиљан изглед. Ну, ко би се загледао у то лице, приметио би на њему и неку потајну тугу. Очи беху сањиво и уморно полусклопљене; потајна модрина разлила се по јагодицама, а испод очију познаваше се трагови скорашњих суза.

Госпа приђе мени.

„Имам ли част говорити са господином Н. Н.,- писаром Управе града Београда?“

Одговорих да сам ја тај, а госпа настави:

„Ја сам супруга Мијаила Мрчића, начелника среза с—ког. Мој муж одговара за некакву утају, и комисија је тражила да се спроведе овамо код вас у Управу. — Он је пре три дана овамо спроведен, па бих молила да ми дате дозволу, да се могу са њим састати. Жандарми ме к вама упутише и рекоше ми, да ви издајете потребну дозволу.“

Бејах у малој неприлици. Радо бих јој захтев испунио, али не могох. Управникова је наредба гласила, да се притвореници могу с родбином састајати од једанаест до дванаест часова пре подне, а сад беше тек десет часова.

„Госпо“, рекох јој, „извините ме, али ћете морати мало причекати. Време од једанаест до дванаест часова одређено је за састанак с притвореницима. Таква је наредба и важи за све без разлике.“

Она погледа уплашено у дете, које је узверено посматрало час мене, час своју матер; поћута мало, па онда започе шапатом:

„Та ја могу и причекати, него не знам шта ћу са дететом?. Као да осећа сву несрећу која нас је снашла! Уби се лепо за оцем. Њега више воли, него мене... Јединче нам је, па га је размазио, па сад мука! Од кад је он овамо спроведен, оно нити шта једе, нити спава. Непрестано за њим тугује и тражи га. Жалост гледати! Ноћас, сву ноћ, није језика увукло!...“

„Па куд је све прошло, и сат времена није баш много;“ рекох ја. „Моћи ћете ваљада за толико да га заварате.“

„Та... покушаћу“, развуче она, „шта могу друго?“

И пође.

Али не беше још ни до врата дошла, а дете врисну колико га грло доноси:

„'Оћу тати... Где је тата?.. Мамо, где је тата?..“

Загрцну се и поче се давити од силне туге. Неки модри колутови избише му по лицу, а очима стаде превртати.

„Тата, где је тата?“

Мати га брже диже у наручја, и стаде га рупцем трљати по слепим очима, а ја викнух жандарма да одмах донесе воде.

Шта сад да радим? Познавао сам сву строгост и непопустљивост управникову, па како да се помогнем? Тај стари полицајац неће да зна ни за какве изузетке. Наредба је, наредба, то је његово начело. Нека цео свет пропадне, наредба се не сме обилазити. А опет недавно је било још и неке злоупотребе у састанцима са притвореницима, па га је то направило тврдоглавијим и постојанијим, него што је. Имао сам о томе искуства... Али оно дете? Умире да би само видело свога оца и ја ту не могу ништа помоћи. Осећам сав његов бол, и морам да се правим стена. Џаба ти и такве службе!

У зло доба сину ми згодна мисао. Од десет часова сви се притвореници пуштају „на шетњу“ у апсанско двориште, па ће се дете, ваљда, умирити кад види свога оца. А са прозора се лепо види све у дворишту.

„Госпо,“ рекох обрадован збуњеној матери, „можемо се још помоћи. Дете ће се, ваљда, умирити кад види оца. Он је у дворишту и моћи ће се видети одавде с прозора“.

Она сину од радости и захвално ме погледа.

„Хвала вам, господине; да покушамо!“

За тим се окрете детету:

„Ево, тате, чедо моје! Ево; хајд'мо овамо.“

И дете се од једном умири и ућута. Погледа сузним очима око себе, али кад угледа само мене, поново врисну:

„Није то тата! Ја 'оћу тати.“

„Па није то тата, чедо моје, то је чика. Тата је у башти! Хајде да га видимо!“

И она нагло притрча прозору.

У авлији беше тада више од тридесет осуђеника и притвореника. Имало их је почињући од најокорелијих коцкара, па до неких бивших виших чиновника. Неколико озбиљнијих људи шетају замишљено горе доле; а три коцкара удесили „јаницајас“, па се весело прескачу и грохотом смеју. Тамо опет један трговчић прикачио неком чичи јагњећи реп, па се уби дерући: „Уа, стари, уа! 'оћеш и сад јагањаца,“ Мора, да овај чича испашта за крађу јагањаца.

„А, ено тате“, тепала је јадна мати. „Гле, гле, тамо пуно, пуно људи, па ено и тате. Тата, ево твоје бебе, ево твоје Косе! Она је добра, па слуша. — 'Оди тата, овамо, 'оди.“

И сам приђох прозору. Али као из пркос у тој шареној гомили не беше онога, кога ми тражимо. У залуд гледамо напрегнуто и нервозно.

Међу тим дете је било потпуно мирно. Радознало и весело гледало је кроз прозор, а обема ручицама добоваше по окнима. Само се једном окрете матери и загледа се у њу дубоким погледом, погледом, који пита; па после и опет посматраше по дворишту.

„Ово је баш чудно“, прошапутах. „Нигде га нема. Мора да је где у сенци од зграде, или...“

Госпа ме уплашено прекиде:

„Да није болестан?“ замуца.

„А, није“, „ја бих вам већ казао. Него, можда, није хтео да излази. Непријатно је то....“

Госпа нагло саже главу и убриса две крупне сузе. У тај мах и дете заплака.

„Где је тата? Тамо нема тате!“

Зазвоних и жандарм уђе.

„Трчи доле и реци господину Мрчићу, — знаш оном капетану, — да стане на сред авлије, да би се могао одавде видети. Кажи му да су му ту госпа и дете, па хоће да га види. Одмах, живо!“

Жандарм отрча, а дете ме пажљиво гледаше. Беше за часак ућутало. За тим метну прстић у уста и ослушкиваше. Ја приђох прозору и отворих крила, а у том се појави и господин Мрчић. Но, хвала Богу! Би ми лакше.

И још и не изрекох „ево тате!“ а дете пљесну радосно ручицама. Беше угледало свога оца, па жељно закликта:

„Тата, тата! Ено мога татице, зик, тата зик!“

Па како се трже матери из руку, у мал' не излете кроз прозор...

Како се несрећни отац осећао, не умем описати; али ја бејах ганут до суза. Оно „тата, тата,“ у душу ми је продрло. Тек да заплачем. За то се брзо окретох и побегох од прозора. Мој ме је старешина, управник, и иначе звао „лирски полицајац“, па је сад само требало да ме види и да плачем.

Детињој радости не беше краја. Смејало се, подигравало, тапшало ручицама; а после отпоче да певуши једно развучено: „Тата, татице, 'оди овамо.“ Али и то не потраја дуго. Од једном напући усташца и сакри лице у материна недра.

„Мама“, заплака се полако, „мене тата не воли. Неће да дође овамо.“

Тужније ништа до тад не чух. Глас, којим је то изрекло, гушио се у очајању.

Јадно дете! Оно невиниашце не зна шта је то грех, па не зна ни за последице греха. У његовом чистом, небеском свету, нема параграфа, ни закона, па нема ни казне. Оно није могло разумети шта се то чини, и да отац, и ако му срце пуца од жалости, не може к своме детету.

„Тата, тата, 'оди овамо“ чух још једном и дође ми да бегам. И нехотице извадих часовник. Беше тек десет и по часова, а мени изгледаше вечност. Више нисам могао издржати. Да знам да ћу одмах бити стрељан, морам оно дете одмах пустити његовом оцу. Најпосле, и тај управник,ваљада, има срца.

„Знате шта, госпо“, повиках одлучно г-ђи Мрчић, да се она чисто трже, „идите доле господину. И ако није време ево вам дозвола!“

И дадох јој оно парче хартије што се зове: „дозвола“, и што је толико растављало дете од оца.

Већ после неколико тренутака угледах дете у очевом наручју. Оно, сироче, обавило руке око њега, па не може да га се довољно наљуби и награли; а он плаче као киша.

„Тата, татице, мој слатки татице, је ли да ме волиш?“

После овога одох код управника. Представих му најживљим речима цео догађај и признадох свој грех. Он ме мрко одмери, поћута мало, па ће онда рећи:

„Ама, кажем ја да си ти лирски полицајац...“ Него, најпосле, знаш како је, добро си учинио. Имам и ја деце, а дете је — дете.“

МИРКО СТЕФАНОВИЋ, „ТИКВИЋ.“

— Зар опет Мирко?

— Опет, господине.

— Па за што сад?

— Вала готово ни за што! Ево да вам испричам целу ствар како је текла, па ако не речете да је мој тужилац већи лопов од мене, посеците ме овде — и ту Мирко превуче длапом преко врата. — Јутрос сам седео у парку министарства финансија — настави Мирко — чистио сам један „патрак нагљанак“ (лажан прстен) који сам купио од Алкалаја за четири гроша. Таман га ја очистих, кад ђаво нанесе ту госпођу и ја, пошто не имађах ни „паптића,“ (марјаша) приђем госпођи и понудим јој „нагљанак.“ Беше тако лепо очишћен, да изгледаше као прави дијамант.

„А откуда ти тај прстен?“ упита ме она.

— Право да вам кажем, госпођо, украо сам га од господина код кога сам служио, он је већ отпутовао у унутрашњост по премештају, одговорих јој.

„Па колико тражиш за њ?“ упита ме.

— Колико да тражим, не знам ни сам. Дајте ми 12. динара; бићу задовољан, јер немам пара.

„Ево да ти дам 9 динара, — рече госпођа, — узми толико, јер немам више пара. Ако нећеш, ја ћу те сад пријавити жандарму, па ћеш отићи у апс и нећеш добити ништа, — припрети ми госпођа.

— Ја се к'о бајаги уплаших, пристадох, узех 9. динара, и дадох јој прстен. Чим сам смотао паре, кренух се дубље у парк, причеках неко време, па пођох да потражим „Шоботу.“ (види слику на стр. 146. ове год.). Тек што изађох из парка и хтедох да савијем лево, да изађем уз оно узано сокаче горе, а поријат (жандарм) искаде преда ме к'о из рукава заједно с госпођом. Чим ме заустави, видео сам колико је сати и да ћу се са „Шоботом“ састати у гл. полицији. Шта је даље било ви већ знате, господине. Али, је ли право да ја сад лежим апса, а госпођа да остане здрава и читава, кад је хтела да узме за 9. динара прстен брилијантски, који би, да је прави, вредео брат брату 30. дуката?

Такав је био Мирков одговор. Можда је и лагао, али има и вероватности да је истину говорио.

Мирко је родом из Београда, има му 17. година, понекад продаје кифле и земичке, али то само приформе ради. Веома је препреден и дрзак. Једном, кад га је жандарм за неку крађу водио у полицију, отимајући се ујео је овога за руку. Други пут, кад је био у затвору, гађао је шиљбока — жандарма флашом напуњеном воде. Према овоме показује, да ће, ако се не поправи, (у шта се сумња) далеко дотерати. Хоће и да украде и да превари, за то га се треба чувати.

•

У претпрошлом броју на стр. 192. ми смо донели ову Миркову биографију, но без слике. Пошто смо му сад и слику набавили, ми уз њу доносимо исти текст само у неколико скраћен. Још је у претпрошл. броју било погрешно име *Марко*, а треба да је Мирко.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Убице. Април 1. тек. год. био је за београдску полицију прави „Априлили“. Тог дана нађен је мртав у своме стану Танасије Благојевић, млекаџија, убијен својом рођеном секиром. За последње 3—4 године, у Београду се није десило ни једно хотимично убиство. Природно је, што је овај случај узбунио целу београдску полицију, која настаде свим силама својим да пронађе убице. Имали смо прилике да тада посматрамо рад њен. У управи лично сам г. управник издаваше потребне наредбе, у кривично одељење довођио се један по један апсеник. Члан кварта врачарског, у чијем се реону убиство беше догодило (у близини ђерма крагујевачког) од раног јутра с два писара беше на лицу месту; сви остали квартови дигоше потеру за сумњивим лицима; телефон између њих и управе не престајаше да ради, свако важније извешће преко телефона

Панта Савић.

Сава Ковачевић.

достављаху управи, а ова их опет, по наредби саопштаваше кварту врачарском. Сви полицијски органи имађаху тада једну једину жељу — да пронађу убице.

Овакав енергични рад наше полиције није остао без успеха. Истога дана око шест часова по подне, убице већ беху у рукама власти. Па шта мислите, читаоци, ко беху убице? Први момак, управо ортак Танасијев — Панта Савић и један бедник, једна битанга, човек који ништа није радио већ живео од милости своје љубазнице — Сава Ковачевић, бив. месарски помоћник. И један и други имађаху рачуна — материјалне користи да убију Танасија. Први да би се опростио повећег дуга, који је дуговао Танасију, а други, да би осујетио наплату једне менице, по којој његова љубазница имађаше давати већу суму новаца пок. Танасију. Поред овога и готов новац, за који су убице мислиле, да је код Танасија, много је допринео убиству његовом.

Обојица убица ни код иследне власти ни код суда не хтедоше признати дело, које су учинили, али против њих беше толико доказа, да их је суд пресудом својом од 2. јуна тек. год. № 12349 осудио на двадесет година робије у тешком окову. 18. истог месеца обојица су спроведени управи београдског казненог завода на издржање осуде.

Панта је родом из села Лабуништа у близини Охрида; има 26 год., жењен је, у Србију је дошао пре годину дана.

Сава је родом из села Тарчина у Босни, 32 му је године, нежењен је, у Србији живи од пре 20 година, по занимању је месар.

Ко је ово? На протоколу у канцеларији ср. јадранског, где је ухваћен као вашарски кесарош, казао је, да се зове Живојин Алексић, да је служио у Ражњу код Љубе Крстића — „Грчког“, кафеџије. Позивао се и на среског капетана, да га под тим именом познаје, али капетан рече да се зове Јован. Рођен је, вели, у Крагујевцу и има 30 година. И сам његов друг Станко Окановић, стари арамбаша кесарошки не зна му право име. Зна само да каже да се овај у коцкарском друштву зове „Ване.“

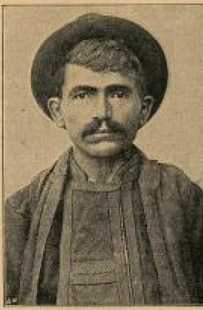

Самозвани Живојин Алексић и сам признаје да му је занат кесарошки и да од вашара до вашара иде једино за то, да коју кесу одсече. Признао је, да је небројено пута био кажњаван полицијски за иступна дела.

Да би се идентичност ове индивидуе сазнала, молимо свакога оног, који га по овој слици позна, да преко своје полицијске власти или непосредно јави уредништву, ко је он. Можда ће се овим ући у траг каквом извршеном злочину, јер људи, који своје право име крију, не чине то узалуд.

Лични му је опис: омален, у опште црномањаст, очи црне, бркова црних, брија се. Одело му је шумадијског сељака, као што се и на слици види, но без чакшира је.

Он је из Лознице спроведен начелству у Шабац, да се протера у Крушевац.

Један писар ср. јадранског ухватио га је и сликао заједно с чувеним кесарошем Станком Окановићем, чију слику доносимо у идућем броју.

Вашарским — полицијским комесарима скрећемо пажњу на овог „трговца“, који по вашарима тражи хлеба без мотике.

ТРАЖИ СЕ.

Јелена — Јелка — Милинковић, девојчица, кћи пок. Јована Милинковића, бив. адвоката из Шапца, 18. т. м. пре подне отумарала је негде. Јелена је била у стану код своје сестре Катарине — шнајдерке — у Високој улици број 9., у реону кварта савамалског. Јелена има 15 година, висока је, смеђа, косе кестењасте, очију великих, црних, испод гуше је засечена (знак од скрофула), од одела има: црвену сукњу с црвеним шарама, блузу крем, на глави има жут шешир с „плотиш“ пантљикама, а на ногама црне ципеле. Извешћа о несталој Јелени треба достављати управи града Београда с позивом на Бр. 14376.

Начелнику среза зајечарског, пошло је за руком да уђе у траг једној цамбаској дружини, која је с фалсификованим пасошима продавала крадене коње. Ова дружина има свој печат суда општине доњо-клупачке у срезу алексиначком, под којим су печатом већином лажни пасоши издавати. Код среске власти налазе се сада сточни пасоши под следећим серијама и бројевима: пасош серија 25 Бр. 1872 од једног коња длаке доратасте, 6 му је година, на леђима има белу длаку од убоја седла, издат од суда општ. ошљанске у срезу жичком 9. априла ове год. Пасош серија 50 Бр. 15390 од једног коња длаке доратасте, матор 9 год. са жигом „А“ издат од општине салашке у срезу крајинском 25. априла тек. год. Пасош серија 30 Бр. 1647, једна кобила длаке мрко-доратасте, има 5 година, жиг „К“, издат од општине доњо-клупачке у ср. алексиначком 1. октобра пр. год. Пасош серија 30 Бр. 16616 од 1 коња длаке мрко-вране, 6 му је година, по леђима бео од седла, на оба ува ровашен, издат у општини доњо-клупачкој пом. среза 14. октобра 1896. год. Пасош серија 5 Бр. 19264 од 1 коња длаке вране, од 2 год. матор, без роваша, издат од општине метровничке у овом срезу 2. маја тек. год. Пасоши серије 25 Бројева: 10042, 10043, 10045 и 10048 непопуњени су и на сваком утиснута три печата суда општине доњо-клупачке среза алексиначког. Пасош серија 30 Бр. 12543 од 1 коња длаке зелене — ђогасте — на леђима има беле длаке од убоја седла, 6 год. му је,, издат од општине слатинске у овом срезу 11. јула пр. год. Пасош серија 27 Бр. 0054, 1 коњ длаке дорасте, на челу и међу ноздрвама лисаст, 9 год. матор, издат од општине лучке у срезу крајинском 26. августа 1894. године. Пасош серија 30 Бр. 1358 од 1 кобиле длаке мрко-дорасте са ждребетом, матора 10 година, на гребену има белегу од седла, издат у општини доњо-белоречкој у овоме срезу 26. августа прошле год. Пасош серија 45 Бр. 12247 од 1 коња длаке доратасте, матор 8 год., жиг „К“, издат од општине штубичке у срезу брзопаланачком 28. августа пр. год. Пасош серија 25 Бр. 10035 од 1 коња длаке зелене, лисаст, на челу има жиг „Т“, има 5 год. издат од општине доњо-клупачке, у срезу алексиначком, издат од јануара тек. год. Пасош серија 25 Бр. 10030 од 1 кобиле, длаке мрко-доратасте, на челу цветаста, има 7 год., жиг „Т“, од општине доњо-крупничке среза алексиначког, од 8. марта т. год. Пасош серија 54 Бр. 17337 од 1 коња, длаке алатасте, има 9 године, на челу цветаст, на обе задње ноге путаст, од општине неготинске издат 31. маја пр. год. Пасош серија 54 Бр. 2283 од 1 коња, длаке доратасте, 6 година му је, од општине варошке, среза сврљишког, издат 11. маја пр. године. Пасош серија 45 Бр. 12052, од једне кобиле, длаке куласте, 6 година јој је, жиг „А“, беле длаке на челу и носу, стражње ноге беле, из општине грљанске, среза крајинског 15. јуна тек. год. Пасош серија 54 Бр. 3073 од једног ждребета, длаке дорасте, има годину дана, из општине грљанске овога среза, 30. априла ове год. Пасош серија 52 Бр. 55 од једне кобиле, длаке дорасто-алатасте, матора 5. год., на десној и левој стражњој нози има беле длаке, издата од општ. бучванске, овога среза, 9. маја п. год. Пасош серија 54 Бр. 2284 од 1 коња, длаке доратасте, матор 6 година, издат од општине варошке, среза сврљишког 11. маја 1897. год. Пасош серија 45 Бр. 12053 од 1 кобиле, длаке црне, матора 8 год., жиг „А“, издат од општине грљанске, среза крајинског 15. јуна тек. год. Пасош серија 8 Бр. 11608 од 1 коња, длаке мрко-дорасте, 5 година му је, издат у Метришу, ср. крајинског 14. јуна тек. год. Сем ових пасоша налазе се код среске власти три коња и две кобиле са следећим описом: 1 коњ пастув, длаке мрко-дорасте, матор 4 год.; други коњ длаке алатасте, има 10 год., жиг „А“, на гребену бела длака, такође и на носу и стражњој нози испод кичице. Трећи коњ дорасте длаке, 7 година му је, на гребену беле длаке, жиг „А“. Кобила длаке мрке, матора 7 година, на челу мало цветаста, на гребену беле длаке, жиг „А“. Траже се сопственици горње стоке да се са доказима својим пријаве ср. начелнику зајечарском, с позивом на његов акт № 6382.

ПОТЕРА.

Светозар — Тоза — Алексић, звани „Пећанац", лопов и коцкар, који је отпутовао негде из Ниша у друштву са овим (у слици) Светозаром — Војиславом — Урошевићем, званим „Сека Перса" — извршио је једну опасну крађу у Нишу. Начелство округа нишког депешом под № 11599 наређује потеру за овим лоповом — Алексићем. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству с позивом на горњи број његове депеше или Управи града Београда на Бр. 14669.

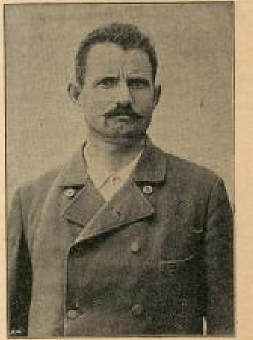

Светозар — Војислав — Урошевић „Сека Перса"

Урошевића слику донели смо једном у 23. бр. на стр. 177, али је и сад доносимо како би се по њој што пре могао ухватити лопов „Пећанац", јер су они нераздвојни другови. Међу тим и сам Урошевић под сумњом је, за извршену једну опасну крађу у Београду; за то, чим се ухвати, треба о томе доставити Управи града Београда и позвати се на горњу нумеру њену.

Геза Бауер, бив. чиновник Шенкера и Комп. у Ријеци (Фијуми), пре неколико дана проневерио је 26.000 форината и побегао. Геза је родом из Б. Пеште, има 26 год., средњег је стаса, добро развијен, смеђ, у опште. Он је раније више пута долазио овамо у Београд трговачким послом, те се с тога мисли, да је и сада овамо побегао. Полиција из Ријеке моли за тражење Гезино и обећава добру награду ономе ко га прокаже или ухвати. Ако би ко ма што о Гези сазнао, нека то достави Управи града Београда.

Михаило Маричић, бивши чувар топчидерске економије, пресудом првостепеног суда за град Београд од 11. јуна тек. год. № 11904 осуђен је на 15 дана затвора због небрежљивог вршења службе (§ 99. казненог закона). Управа града Београда, код које се ова пресуда на извршењу находи, актом № 13.800 тражи Михајла, да пресуду над њим изврши.

Андра Ж. Цветковић, бивши срески писар у Прокупљу, код нач. среза добричког као одређеног комесара има да одговара по својим кривицама што их је починио, док је био у служби. У последње време Андра је живео у Параћину, али од како га позивом траже он мења места по Србији. С тога се наређује тражење. Нађеног треба стражарно спровести начелнику среза добричког, с позивом на бр. 3854., или Управи града Београда на бр. 13648.

Јован Јовичић, редов 3-ег ескадрона II коњичког пука, побегао је из своје команде 6. тек. мес. у вече. Лични опис Јованов: Раста средњег, боје смеђе, лица дугуљастог, погледа укоченог. Нађеног Јована упутити означеном пуку с позивом на бр. 2497. или Управи града Београда на бр. 13744.

Начелник среза параћинског депешом од 13. тек. месеца доставља, да су ноћу између 12. и 13. тек. мес. непознати лопови украли Пауну Петровићу, Јовану Петровићу и Јовану Милосављевићу, сви из Супеле и то: једног коња, четири кобиле и два ждребета. Наређује се потера за лоповима. Пронађене с покрађом стражарно спровести истом ср. начелнику или Управи града Београда, с позивом на бр. 13893.

Ђорђе Ђорђевић, ћурчија из Дубоне, на опасан начин извршио је покрађу новаца својој жени Милеви у монети: 40 комада новчаница српских од по 10 динара, и 2 дуката у злату = 24 динара. — Ђорђе је раста средњег, црномањаст, косе проседе, бркова великих, има око 50 год. Од одела има на себи панталоне, капут и прслук од простог црног штофа, на ногама ципеле а на глави црни тврд шешир. Пронађеног стражарно спровести начелнику среза смедеревског, с позивом на Бр. 4568 или Управи града Београда на Бр. 14568.

Драгомир Тамбурашевић, из Златара и неки **Драгомиров,** који је непознат, извршили су разбојништво у селу Златарима и то једно убиство и два покушаја убиства, па су за тим побегли у намери да и даље зла дела чине. Тамбурашевић има 24 год., стаса дежмекастог, у опште црномањаст, браде и бркова малих — црних — у гуњу, чакширама и шубари. Драгомиров је стаса средњег, у опште црномањаст, браде и бркова малих и црних у црном капуту сукненом, панталонама и шубари. Наређује се жива потера за њима. Пронађене стражарно спровести начелству окр. крушевачког с позивом на Бр. 7016. или Управи града Београда на Бр. 14571.

УХВАЋЕН.

Ђорђе — Коста — Павловић, варалица и коцкар, чију смо слику донели у 10. бр. од прошле године на стр. 78 и у „Полицајцу" календару од ове год. на стр. 72. ухваћен је у Шапцу. Он је тамо дошао с исправом аустро-угарске власти која је гласила на име Младена Нигринова, и коју је он сам фалсификовао, као да је визирана од наших власти на Забрежју. Али члан суда општине шабачке г. Павле Маринковић, познао је овога лупежа по сликама које напред поменусмо. Павловић је дуго и упорно тврдио да је он главом Младен Нигринов, но кад му поднесе слику његову, он немајући куд, признаде да је то он, само рече, да му није име Коста као што тамо стоји, но Ђорђе.

ЈЕДНА ЗВАНИЧНА ПОХВАЛНИЦА

УПРАВА
БЕОГРАДСКОГ КАЗНЕНОГ ЗАВОДА
Бр. 3436.
5. јуна 1898. год. у Београду.

ПОХВАЛНИЦА.

Осуђеници овога завода: Павле Стокић — Стевић из Мрчковца, окр. пожаревачког и Михајло Богдановић из В. М. Луга, окр. подунавског, побегли су 20. маја ове године, са рада из Топчидера.

Владимир Петровић, служитељ ср. грочанског, 21. истог месеца враћајући се из Београда, у путу, на месту код „Брестова," више Гроцке, у пољу, примети два сумњива човека, па свесан своје дужности, као орган јавне сигурности, хтео их је зауставити, но пошто су они почели бегати, он је за њима трчао и пуцао, те их на тај начин натерао да стану, када их је ухватио, везао и власти среској предао.

Сматрајући управа, да је овакав поступак служитеља Владимира сваке хвале достојан, она према овлашћењу Г. Министра правде од 4. јуна ове године № 7481. издаје Владимиру ову *похвалницу* за његово ревносно вршење службе у хватању ових бегунаца, поред новчане награде од 50. динара, која му је издата по предлогу управе од стране Министарства унутрашњих дела.

Управник
(М. П.) Београдског Казненог Завода,
Јов. Марковић, с. р.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Да не би делили ове приче што их у овоме броју доносимо, приповетка „Лопов као полицајац" свршиће се у идућем броју.

Са овим бројем завршујемо I полгође у овој години. Пречишћавањем спискова и књига, ми ћемо за II-го полгође обуставити лист без разлике свима, који благовремено не обнове, претплату. Они пак, који још ни за I полгође нису положили претплату, ако до изласка идућег броја исту не пошљу или бар преко својих скупљача не изјаве кад ће је положити, неће више добијати наш лист.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 28. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 4. ЈУЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским кметовима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, али они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЈОШ НЕШТО О БЕРЛИНСКОЈ ПОЛИЦИЈИ

Читаоци „Полицијског Гласника“ нису остали неупознати са берлинском полицијом после чланака о њој у њему штампаних, а по том и засебно изданих, под натписом „Тасина Писма.“ При свем том ми ни мало не сумњамо у потребу, да ће се један стручан полициски лист, какав је овај, морати још често враћати на берлинску полицију већ по томе, што и срећно уређене полиције морају се редовно узајамно проучавати и у раду пратити, да би што боље одговориле задатку своме. А кад то важи за одношај између полиција срећно уређених, колико ово проучавање мора бити велика и права потреба наше зацело без среће уређене полиције према оним срећним јој другама! „Полицијски Гласник“ треба и мора, дакле, своје читаоце редовно да занима изношењем уређења и рада полиција престоничких и других већих вароши нарочито због чудновате примитивности наше полиције, а, на жалост, највише још због одсуства сваке воље у позваних, до сада, да нам полиција из тога стања изађе, реформована према савременим захтевима и снабдевена спремним за службу особљем, а од кога би се тражило само да служи свом правом и великом задатку.

У овај мах ми се враћамо на говор о берлинској полицији колико ради тога, да би читаоци имали што више примера из самог пословања њезиног, толико и да виде како је поједине податке о њој приказао један Немац широј својој, немачкој публици и са коликом озбиљношћу као и правилношћу суђења при том располаже. При овом мислимо на дело: Berliner Polizei und Verbrechertum, von Paul Lindenberg, из кога је један одељак већ саопштен читаоцима овога листа под насловом: „*Без рада и без крова*“ (бр. 21 и 22.) Сад ћемо, дакле, са обзиром на напред наведено, саопштити нешто из осталих одељака исте књиге.

* * *

Средства, којима се криминална полиција служи, гонећи злочинце, и разноврсна су и особито добро смишљена, тако, да им се мора дивити сваки, који први пут улази у сазнања о томе. Пре свега за то је на услузи албум злочинаца, но пре него што бисмо узели да се из ближе са њим упознамо, изнећемо у кратко *значај фотографије* за криминалистику у опште, јер она је веран савезник како за хватање кривога тако и за одбрану невинога. Полиција, према овоме, све више и више призива у помоћ фотографско знање. Фотографује се не само злочинац као увек сумњив, да би се његова слика у стотине примерака разаслала и осталим полициским властима, како би га оне, на случај потребе, ако би им у госте дошао, мотриле, или, ако је у бегству, хватале, него се фотографују и предмети, који могу бити од важности да расветле злочин и допринесу, кад се фотографски умноже, да се пронађе злочинац.

Пре више година убијена је и опљачкана у Берлину нека самохрана жена. Ни за шта се није имало ухватити, од чега би се могло поћи за проналазак кривца, осем једне цедуљице, нађене у стану убијене међу стварима, од два реда мушка рукописа, у којима наравно не беше никаква имена. Ту цедуљу полиција је фотографовала и снимке доставила берлинским новинама, молећи их да их објаве. И ево шта се догодило. Писар неког правозаступника виде у новинама рукопис, учини му се познат, претури по актима и заиста у испиту једног сведока нађе исти рукопис. Одмах је известио полицију, која притвори тога сведока, и у најкраћем времену би утврђено, да је он тај убица.

У другом случају фотографија је спасла једног невиног. Нека млада девојка убијена је и на одговор је повучен један човек, за кога се нагађало да је убица. На рамену девојке била је нађена длака, за коју се држало да је из браде оптуженога. Али, фотографијом увећана за хиљаду и шест стотина пута, показа се као псећа длака, и то пса старијега, жутог, кратке длаке. Доцније је као убица пронађен један сопственик таквог пса.

Од највеће је важности фотографија у испитивању трагова од крви, на име је ли крв људска или животињска. Један, на чијем оделу беше крвавих мрља, и на кога се сумњаше да је учинио убиство за којим се трага, тврђаше да су мрље од козе коју је заклао, па је и доказао да је клао козу. Али увећавањем од десет хиљада пута фотографија показа, да на капуту, уз кошуљу, има и људске крви, и тако притворени беше ухваћен у кривици.

Сличне велике услуге чини фотографија у проналаску фалсификовања исправа, јер различна мастила, према хемијском саставу им, различно и испадају у слици. Тако је једном неки сведок био позван пред суд за „21. тек. месеца“. Он је пропустио доћи на рочиште, па, да би избегао малу новчану казну, од 1 начини 4. Фотографија је обелоданила преправку и он доби осам месеца затвора због фалсификовања исправе. И радирања излазе јасно на видик у увећаним фотографским снимцима, те су многу, иначе мудро смишљену, превару обелоданили.

А сад да пређемо на *албум злочинаца*, чијим распоредом и пространством берлинска полиција с пуним правом може се поносити, јер јој се он у небројено случајева показао као драгоцено помоћно средство. За њ се има нарочито благодарити увиђавности и опрезности инспектора криминалне полиције, веома делатнога и заслужнога г. Маршајда Хилесема, који је за своје личне сврхе, 1876. год., прикупио збирку фотографија свију могућих злочинаца а, по том, обративши се својим колегама, знатно је проширио и, најпосле, уступио, на срећу службе, полицији. Данас постоји у берлинској полицији чувени албум злочинаца у дванаест фолио великих свезака, а укупно има осам хиљада фотографија, почевши од убица разних врста па до дванаестогодишњег детета, које је метар свиле у дућану украло. Свеске су подељене овако: 1., убице, разбојници и опасни лопови; 2., лопови, који краду из џепова, кесароши, 3., који краду по продавницама и трговинама; 4., лопови на преноћиштима; 5. Bauernfänger-и, а то су они, који вребају неискусне људе и за њих се прилепе, да им у каквој игри новац узму; 6., Hochstapler-и, т.ј. варалице, елегантне и на велико, који одседају у најбоље хотеле и иду у прва места у опште, приказујући се елегантним држањем и скупоценим оделом као лордови, грофови, барони и у опште одлични људи, да би кога из тих редова преварили и опљачкали; даље, фалсификатори и варалице у опште; 7., сви обични и ситнији лопови; 8., разни злочинци, који нису никакве „специјалисте“; 9., блуднице и људи противприродних наклоности; 10., фотографије из иностранства; 11., авантуристе; 12., фотографије интернационалних лопова и варалица. У првој свесци, крај лика неких злочинаца, стоји хумка и на њој крст, што значи, да је погубљен услед осуде на смрт.

Свакој фотографији придани су подаци о фотографованоме: најпре име, па мера тела, за тим кратак лични опис. На пример: „број 187, Фридрих Карло Шулце. 1·73. Коса црна. Очи црне. Нос дугачак и узан. Усне испућене. Бркови црни.“ Или: „број 510. Ернст Август Леман, 1·85. Коса затворено плава, кудрава, мало прошарана. Очи модро сиве. Нос прћаст. Брада пуна и затворено плава. На челу, с леве стране, одскочно бео ожиљак, доле савијен.“

Разгледати ове слике, с једне стране веома је интересно, а с друге опет у највећем степену гнусно. Истина не слаже се са фактима, кад се говори о „злочиначком типу“, јер где који од убица и разбојника изгледају са свим невини, тако, да би се преварили и сами највештији физиономичари, али има и таквих ликова, који казују толико суровости, лукавства и мржње, да се морамо ужаснути. Код Bauernfänger-â, под 5 поменутих, пада у очи читав низ елегантних појава, које, кад бисмо видели где на другом месту, никад не би будиле сумњу нашу, да живе само на превару и лупештво. Ни „даме“ нису без дражесних, по изгледу одличних облика, а тако ни интернационални лопови, који говоре више језика и вешто умеју кокетовати са орденском ружицом у рупици пуцета. И тоалета је разноврсна: овде имамо са бала право у затвор доведену витку плавојку у пикантном маскенкостиму, тамо видимо неку тршаву крадљивицу са котарицом на руци, па онда опасног лопова одевена као поштански момак, лопова трговачких пакета који гура колица, одевен као момак коме је то посао; за тим видимо лопова оделâ, суха тела, увијена у два украдена врсканута; персијанца у шубари на глави и тесном капуту, који, купујући неке ситнице у јувелирској радњи, „превиди“ те у џеп меће и више дијамантских прстенова, или каква мелеза, како бисмо ми рекли „Сека Персу“, која по гостионицама чуда прави.

Гдекоје слике казују, да они, чији су ликови узети, немадоше воље сликати се, јер се у више слика виде од јести или са свим искривљена лица, једно око затворено, искривљена уста или отомбољене вилице. На другим портретима видимо злочинца утегнута или се примећавају са стране руке и ликови полицистâ, који фотографованога силом притискују уза седиште. Пређе су ове мере, које су крајња противност ономе како фотографи иначе раде, молећи најљубазније, чешће примењиване, а данас моментна фотографија, која иде као муња брзо, чини имену своме и сувише части, не дајући злочинцу времена ни за накарађивања.

Фотографски атеље је баш уза саму собу инспектора криминалне полиције. То је мали, полу мрачан простор, у коме гори гас; на обе стране светлуца више спиритних пламенова; лаким притиском једне лопте од гуме запаљује се прах магнезије, на којој се светлости фотографује, и у истом тренутку и слика је готова, која испада скоро увек јасна и жива. Ако је зликовац упоран, приступа се сада само у крајњем случају сили, махом се прибегава каквом лукавству да се умири; један чиновник шали се или ћаска што год са њим, или се направи да га бајаги саслушава, износи му акте и поставља питања, док на један пут зацврчи магнезија, а чиновник, иронично смешећи се, казује: „најлепше вам хвала, слика ће бити изврсна!“ Али ако се какав злочинац баш ни којим начином не може наместити да мирно седне, онда се, док трâје претрес или саслушање, црта, а да то не примети, па по том цртању израђи се фотографија. Свака фотографија израђује се у четири комада: један иде у албум злочинаца, други у личне акте, т.ј. у акте кривице фотографованога лица, трећи задржава старешина криминалног одељења, а четврти се даје чиновницима тога одељења, да га имају пред очима ради што тачнијег познавања.

Какве услуге чини албум злочинаца, види се најбоље отуд, што се сваког данâ више пута узима и њиме се користи, а годишње неколико стотина проналазака по њему се учини. Некоме странцу у позоришту нестало је кесе с новцима; поред њега седео је неки миран стари господин, који је и ћеретао са њим. — „То је он!“ узвикну покрадени, држећи прст на слици. „Аха, па и ја то мишљах“, прихвати чиновник, који најмарљивије и са чудесним познавањем лица и физономија управљаше овом ретком галеријом слика — а мало минутâ за тим већ је расписана наповест, да се тај показани лопов ухапси.

Други случај: нека госпођа погоди једну служавку и била је са свим задовољна са тим скромним и вредним дететом са села, које врло љупко говораше простим народним говором; али после осам дана нестаде ове, сада већ и за госпођу, вештице, а са њоме и свакојаког рубља, одела, златних и сребрних ствари исте госпође. Госпођи је саветовано да се обрати криминалној полицији, и ту јој се одмах изнесе албум злочинаца, свеска IX. „На шестој страни она ће јамачно већ бити, ова Ема Шубел“, рече чиновник мирно и са извесношћу. „Али она се зове Августа Пехов“, упаде бојажљиво у реч госпођа. „О, та има и више имена, па и племићских — погледајте овде, па зар није и то она?“ и криминални чиновник показиваше једну фотографију. Али госпођа је вртела главом: „Не, не, то није она!“ „Није — прихвати полицајац, — јер имате пред собом једну одличну салонску прилику, у тесно скопчаном жакету од плиша, са модерним шеширићем, под којим су ванредно вешто израђене коврчице, са најкраснијим сунцобраном и најелегантнијим рукавицама. Али ће, по свој прилици, то опет бити она. Ова Ема Шубел воли преодевања: данас бароница а сутра собарица, па онда бôна или помоћница госпође. Али у нас има више њених разних слика — како стојимо са овом?“ и при том јој показа једну лепушкасту собарицу са хамбуршком капицом, на коси најлепше раздељеној и најравније очешљаној, са белом кецељом и у памучној хаљини. „Јест, то је Августа!“ викну госпођа готово уплашена. „Да, да, та радо прави таке шале“, говори чиновник више за себе, „морамо похитати да је ухватимо, иначе нећемо од ствари у опште више ништа наћи; то је наша стара познаница, шест пута кажњена!“

Недавно завела је берлинска криминална полиција и мерење злочинаца, по „антропометричкој системи“, коју је основао Dr Бертилон у Паризу, и која, ослањајући се на податке које јој анатомија пружа, састоји се у мерењу извесних делова тела, да би се тим путем олакшало да се доцније опет може познати какво сумњиво лице. У Берлину се не иде тако далеко као у Паризу. Узимају се само четири мере: дужина лобање, ширина лобање, дужина средњег прста леве руке и дужина леве руке од лакта до врха средњег прста. Каква ће успеха бити од ових мерењâ, показаће се у практици тек после дужег искуства.

У вези са албумом злочинаца стоје *листови регистра и спискови карактерних знакова*, у којим списковима као додатак има још и *збирка надимака злочинаца*. Листови регистра, који по бројевима иду оним редом којим и албум злочинаца, садрже личне белешке, за истрагу нужне. Узмимо, н. пр., да је један лопов нађен по албуму злочинаца и констатовано да је он тâј: под његовом фотографијом стоји бр. 310; кад чиновник отвори у регистру лист, на коме је бр. 310, наћи ће, најпре, опет слику лопова, а за тим уз њу писмена допуњавања: „Химелман, Фридрих (право Хершел); обућар, трговац. Рођен 7. марта 1853. у Варшави. W. 2931, A. G. (број аката варшавске полиције). 1883. због крађе из џепова са дружином у Сарлују — 2 године робије. 10. априла 1884. крађа из џепа (Констанц) 2 месеца затвора. 13. јула 1888. лоповска дружина (Бон), 2 године 9 месеца робије. Поред ових назначења, иследнику је сад лако набавити све остало што се овог лопова тиче.

Списак карактерних знакова, који такође испуњава једну врло дебелу фолио велику свеску, дели се овако: косе, очи, носеви, уши, руке, ноге, ожиљци, грбе, тетовирања и замуцкивања. Ако отворимо главу „носеви“, наћи ћемо на пример: „Тиле, Ернст 2201 (то је опет број листа у регистру, па дакле и број у албуму злочинаца), нос у врху у лево повијен; у глави „ноге“ можемо наћи: „Верктаг, Фридрих, 751, лева нога краћа од десне“, или у глави „тетовирање“, које се често налази у злочинаца: „Шмит, Ернст, 6610. На грудима орао, на десној руци два укрштена мача, један анђео, једна жена, на левој мишици касапски грб и змија.“ —

Веома је значајно излагање азбучним редом свију надимака злочинаца. Ти надимци имају везе или са самим именом, или са местом рођења, или са пређашњим занимањем, или, најзад, са спољашношћу њихова субјекта. Бележења, од прилике, гласе: „Келнер-Емил. — Емил Бекер, келнер; рођен у Берлину 21. маја 1862. — опасан лопов, обија и ускаче.“ — Или: „Стралсундац-Алберт. — Алберт Бруц, касапин; рођ. у Стралсунду 18. јуна 1856. — Bauernfänger“. Или: „Карамбол-Август. —

Карло Фридрих Ернст, пореклом Шулце, рођен 4. јануара 1859. у Берлину. — Опасан лопов, обија и ускаче.“ Да бисмо навели само још које име, напомињемо, да берлинска полиција познаје: „Мртву Главу“, „Уланца Отона“, „Пекара Еда“, „Седога Антона“, „Матроза Алберта“, „Камерунца Фрица“, „Стаклоглавог Адолфа“, „Црнога Рикарда“, „Дрскога Освалда“, „Молера Густава“, „Сомотску Капу“, „Белога Августа“, „Штудента Освалда“, „Лепињу Отона“ и т. д.

И овако вођење рачуна о надимцима донело је већ користи. У зидарској улици била је једном учињена нека дрска крађа проваљивањем и узалуд се трагало за злочинцем. Но једнога дана јави се криминалној полицији један занатлија из те улице и саопшти јој, да је његов дванаестогодишњи син кроз више вечери затицао пред кућним вратима два човека и од њих је чуо случајно два пут име „Црвени Отон“. Криминална полиција поче одмах од тада пазити на „Црвенога Отона“, на кога дотле није имала основа за сумњу, па му по том претресе стан и нађе баш њега као једног од злочинаца у тој крађи.

Још је већа корист од бележења карактерних знакова. Један случај може ту корист да покаже за све. Криминалној полицији дође нека удовица са својом ћерчицом; покрао ју је неки од заната лопов, који је пре тога долазио, да бајаги од ње узме собу под закуп. Кад је изнесен пред њу албум злочинаца, није могла пронаћи слику тога лупежа, али кад је упитана да ли јој је што год од његове спољашности пало у очи, ћерчица узвикну: „мама, ја сам га добро гледала, он је имао на једном палцу усек, један ожиљак.“ Чиновник разгледа главу „ожиљци“ и одмах нађе лопова, који се тачно подударaше са описом госпође. Исто после подне беше ухапшен, а и госпођа, кад је пред њу изведен, познала га је — последица беше година дана затвора! —

Веома је обилата, даље, грађа, по којој се проналазе они, који раде на фалсификовању рукописа и подражавању жигова. Један широк орман пун је таких фалсификата, а на сваком листу стоји име фалсификатора. Узмимо да је, на основи лажнога писма или жига фирме, дигнута једна количина робе од некога трговца и оштећени да је известио о томе полицију, давши јој лажна документа. Ако варалица није какав „новајлија“, може рачунати скоро на сигурно, да међу оним хартијама већ има његовога фалсификата и да ће овај лако пронаћи чиновник, коме је тај задатак поверен и који је веома извежбан у познавању рукописа.

Изгледа врло згодна, а ипак необично проста, установа, да се за два сата може извршити „потера“ по свима гостионицама и пансионатима, да би се видело, да ли се не налази у којој од њих прикривен какав злочинац, добегли у Берлин са стране. Берлин је подељен у тридесет окола̂, а гостионице и станови странаца свакога окола исписани су на по једном листу. Кад се врши ова потера, шаљу се тридесет криминалних чиновника, од којих сваки има да разгледа на листи му исписане куће; после два сата сваки може известити шефа, да ли је истраживање имало успеха или није.

За саобраћај са осталим немачким и страним полициским властима служе новине: лист централне полиције, који излази у две хиљаде пет стотина примерака и који са свим природно доноси и фотографије оних злочинаца, за које је полициску власт берлинску стало да се лично што више познају. Лист је садржином својом шарен и могао би по неком писцу романа дати богате грађе, јер ту саопштаване „биографије“, нарочито биографије варалица и авантуриста, богате су у изненађењима свих врста, а нису ни без врло романтичких и љубавних примеса; уз то, ту су опомене да се свет чува, а саопштавају се и потере за лицима која власти траже, личне белешке о умаклим лоповима, тачни описи оних, за које се мисли да носе лажно име, саопштења о симулантима, објаве о извршењу казне и т. д.

Ма колико да су велика ова помоћна средства криминалне полиције, ипак нису довољна, да се победно може борити са берлинским злочинцима — ту су још живе трупе, и то су тако звани „вигиланти“ или „петогрошњари“, које име доводе још из времена, када су за сваку своју услугу добијали пет сребрних грошића. Вигиланти су махом рекрутовани из кругова злочинаца или и још држе са овима неке интимне везе, да се могу у њих убрајати; на тај начин они дознају и за по који намеровани зликовачки напад и то на време јављају полицији, тако, да ова може предузети потребне мере. Чим су пак злочинци дотле дотерали, да је један од њих постао потказивач, они су одмах обрали бостан за навек. Али бива и да је вигилант подесно оруђе у рукама својих другова, који му намерно дају лажне вести и на тај начин заваравају полицију. И по неки пут заиста стоји вигилант у служби и полиције и злочинаца, то јест он служи страни, која га најбоље плати, а од стране злочинаца скупо се купује његово ћутање. Скоро увек ту се има посла са карактерима са свим нечистим, поквареним, мало поузданим, али ипак криминална полиција не може се одрећи вигиланата и мора да прима њихова лагања.

Но ипак више од свега вреде и у криминалној полицији речи: „у се и у своје кљусе!“, помози се сам, и у многим случајевима криминални чиновници су упућени једино на своје властито делање; снага воље, досетљивост, окретност, вештина обрлатити кога, телесна снага — све то као да су особине, којима мора располагати ваљан орган криминалне полиције, ако хоће да има лепа успеха. Дужности ових криминалних полициста најтеже су што се замислити могу; њихове одлуке могу спасти живот људи, а могу и читаве породице да сурвају у несрећу и беду. Често у личној опасности, у борби са изметом од људи, морају ипак увек очувати мирноћу и присебност, сећајући се своје велике одговорности. Њихову оштроумљу постављају се најшири захтеви: данас, дознавши за траг некога касира који ту има да прође, стоји полицист у оделу носача на станици, рекао би сваки и не обраћајући пажњу на путника сад баш дошлог, а опет на свакoг најтачније мотрећи; сутра, богато одевена, налазимо га „под липама“, као наивна иностранца, да би намамио овог или оног лупежа; трећи пут прати он, одевен као радник, у корак каквог сумњивог злочинца по Берлину, придружује му се, као случајно, у крчми и мотри ту с ким ће се састати и шта чинити. За тим га опет видимо као безраднога пекарскога момка, где тражи да уђе у преноћишта пекарâ, у којима се често страсно коцка; или се закључава у какав стан, у који намеравају лопови да упадну, и изненађује лопове баш кад су у највећем послу. —

Криминални полицист и злочинац не стоје — са свим природно има изузетака — у односима баш тако запетим, како се обично узима. Злочинац наравно види у полицисту свог непријатеља, али као год што је он уверен у истину свог принципа да треба да чини зло, исто тако зна и то, да је позив криминалиста да њега, злочинца, гони и што је могуће нешкодљивијим учини; то му је служба и за то је плаћен, не може му се, дакле, ни замерити! Шта више покушало се да тврди, да по кад што између ове две тако супротне странке постоји и неко узајамно поштовање пред лукавством и трудом, којим траже један другом да доскоче, и није ништа ретко, да се из уста једног злочинца чује где хвали кога криминалног чиновника као особито ваљана. За то и бива само ређе и мало кад крваве борбе између криминалних органа и злочинаца, шта више бива, да заједнички седе за чашом пива и причају шта су доживели, нарочито ако је лупеж своју последњу казну издржао, а у нову се још није уплео.

Главну масу криминалних полициста чине тако звани Schutzmann-и. Они се узимају од униформованог шуцманства (жандармерије), најпре на пробу за шест месеца, и предају се криминалној полицији; ако се покажу подобни, остају стално њој у служби и остављају на увек шуцманску униформу, јер у свом новом својству носе само цивил. Њихов је знак, по коме се познају, метална медаља, велика од прилике као петодинарац, која на једној страни има орла над вароши Берлином, а на другој речи: „Краљевски пруски полициски чиновник“, као и број медаље. Ова долази још из године 1809., када се, за време настањивања француске војске, веома намножише злочини, напади на својину, тако, да поуздани грађани, као приватна лица, морадоше помагати мали број полициста. Ти грађани ношаху тада ову медаљу, да би се по њој могли познати, као какав билет, који би могли показати. И данас она служи истом циљу; на основи тога знака може сваки званичник одмах предузети стављање у притвор и захтевати помоћ униформоване полициске снаге.

Наоружање криминалних органа, и то револверима, скорашње је. Ипак они се њима користе само у крајњој нужди; иначе ослањају се на телесну снагу своју, која их никад не оставља. Исто тако ретко употребљавају у спроводу притвореника тако зване лисице, које су удешене тако, да и при најмањем покрету, бегству сличном, веома осетно притискују, а везују десну руку притворенога, око карпа, тако, да је крај у левој руци полицисте, коме остаје десна увек слободна да може савладати сваки отпор лица које овако води.

(свршиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак)

л. *Разна уверења за опште приватне потребе.*

Суду општине ваљевске.

Познато је и самом суду да ме је моја жена Јелица напустила од 1890. године и да је отумарала некуда, и да се на продужење брачног живота ни до данас није вратила.

Намеран сам да поведем код духовног суда брачни спор, па молим суд да ми о томе изда уверење.

Прописну таксу платићу.

5. јануара 1898. год. Крсман М. Илић
Ваљево. опанчар из Ваљева.

(На полеђини):

№ 15.

И самом суду познати су наводи молиочеви као истинити, па то му издати тражено уверење по наплати таксе.

5. јануара 1898. године Пресед. суда:
Ваљево. Чед. Костић
Чланови:
П. Матић
С. Илић

Увера.

Суд општине града Ваљева, по своме личном знању и уверењу, уверава сваку надлежну власт да је Јелица жена Крсмана М. Илића, ковача овд., још од 1890. године отумарала некуда, напустивши његов дом и њега, и од тога доба до данас није се више враћала своме мужу на продужење брачног живота.

Ову уверу издаје суд Крсману на захтев, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине града Ваљева 7. јануара 1898 године № 15. у Ваљеву.

Деловођа: Председник суда:
Љ. Перић Чед. Костић.

Уверење

Ја доле подписани, узимам себи за жену Драгу, удову покојног Танаска Костића бив. овд. чинов. који је 15. децембра пр. године умро, и обвезујем се да ћу новорођено дете, које се на случај од дана венчања па у року од пре девет месеци роди, као своје рођено сматрати и о њему се старати, као што би се за своју рођену децу старао и бринуо.

23. јануара 1898. год. Јован Андрејевић
Крушевац. кројач.

Да је Јован Андрејевић кројач овд., кога суд лично познаје ово уверење, његову садржину и подпис на истом за своје признао, и својој заручници Драги издао, суд општине града Крушевца тврди, пошто је прописна такса у два динара наплаћена.

№ 63
23. јануара 1898. год. Председник суда
Крушевац. С. Маринковић.
Деловођа:
Јов. Денић.

Увера.

Приликом ступања у брак са Милесом, кћери Марка Петровића из Ниша, примио сам од њенога оца као девојачки мираз у готовом новцу три хиљаде динара, даље цело покућанство и намештај собни у стварима које су изложене у овом списку који прилажем овоме уверењу. Све ове ствари а и готов новац остају код мене на руковању за наше заједничко уживање, али исте су увек и у свако доба својина моје жене Милесе, што јој и овим уверењем признајем.

12. марта 1898. год. Милош Марковић
Ниш. трг. из Ниша.

Да је Милош Марковић овд. трговац ово уверење, које издаје својој жени Милеси, пред овим судом за своје признао, суд општине града Ниша тврди пошто је прописна такса наплаћена.

№ 7854 Председник суда:
12. марта 1898. г. М. Николић
Деловођа:
М. Тапић.

(наставиће се).

АРХИВА.

(наставак)

III., Региструј предмете из акта!

Шта се хоће с овом наредбом? Хоће се то, да се сви предмети, који долазе пред власт, региструју из самих акта, по којима се има радити.

За што је корисна ова наредба? Од ове наредбе има више користи. Прва је, што се предмети одмах по заводу у деловодник уводе и у регистар, што значи, да обе ове важне књиге иду упоредно. Друга је, што се из самог акта увек тачније предмет у регистар може завести, док међу тим, кад се то чини из деловодника, може и мора бити увек погрешака, једино због краткоће увода у деловодник, а друго и због честих погрешака протоколисте. И за то, ако је који предмет погрешно уведен у протоколу, неће тај исти случај бити и са регистром. Трећа је корист, што смо себи олакшали при тражењу појединих потребних предмета, јер одмах имамо све у регистру заведено по дотичним партијама. Још да тога није, морали би, кад год нам устреба, превртати редом листове деловодника, да нађемо нумеру предмета, који нам је потребан.

У добро уређеним архивама давно је већ напуштен начин увођења предмета у регистар из деловодника. То се може данас видети само онде, где влада немар, небрига и леност, а све то доказује у исто време неподобност и неспособност чиновника. Онај чиновник, који хоће да своју дужност савесно врши, па ма у ком надлештву био, било у општини или у државној служби, треба да има за правило ову наредбу. Ко се ње не држи, он не одговара својој дужности, нити има појма о њој.

Ми знамо, да код нас има и таквих архива, које по две године нису ни почеле с уводом у регистар, али знамо и то, да су то жалосне архиве, и боље би било да их и нема. Готово сваки дан можете чути за такве архиве од појединаца: „Нема ми брате акта, а не можеш да замислиш, колико губим због тога.“ Овај грешник не зна за то, да му се акта одвета не могу да нађу, услед неуредности, но држи, да га или упењују, или се тера неки инат према њему.

За то пазите на архиву, јер од ње зависи све па и сам ауторитет.

IV., Стављај на предмет увек Р№!

Шта је то Р№? То је прва нумера под којом је дотични предмет у регистар заведен. На пример: Марко Јовановић, абаџија, тужи Милоша Петровића пиљара, за скинуће пописа са ствари, у вредности 120 динара. Ова тужба заведена је у деловодник, под № 253. Под том нумером, ушла је као први акт по овом спору и у регистар, и та № је Р№. Све што даље по овоме предмету буде долазило, низаће се на ову партију у регистру, а код сваке деловодне нумере ставиће се поред исте и Р№ 252., за тим доле при дну акта и све № које су нанизане на овој партији.

А за што то? За то, да имамо увек пред очима партију предмета, те ако би нам што требало, да се одмах, без по муке, можемо уверити из регистра без превртања листова, јер нас на то упућује сам регистар, где је предмет и на којој страни. Даље имамо на акту све нумере и онда тражимо предмет где је. Здружимо га брже и предајмо брже на рад. А што је најглавније, овим смо постигли још и то, што при здружењу акта, из истих можемо лако да се уверавамо, да ли је завод у књиге био правилан, јер ако је у актима две Р№ онда значи, да је предмет у регистру добио две партије, и ту ћемо грешку одмах исправити. (наставиће се)

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(У преводу М. П. Јовановића).

6. IN FLAGRANTI!

Један цивилни служитељ уведе га, као смрт бледа, погледа прикована за земљу. Човек веома леп, племенита лица, јако црне браде унаоколо. Уз то беспрекорно одевен, јер на себи имађаше црни фрак, белу машну. Све казиваше појаву веома елегантну.

Из самих сјајних одаја једнога од првих финанс-барона ове вароши довели су га право у нашу полициску дирекцију. Домаћин лично предао га је полициском агенту, затекавши га у својој спаваћој соби на делу крађе скупоцене женине гривне.

Тек што сам прибележио општа питања и одговоре, као што то бива у сваком случају притвора, при чему се приведено лице легитимовало као адвокатски секретар Д-р Ст. — пријави се и барон Л. Такође у пуном свечаном оделу, преко кога је имао елегантан огртач, уђе овај омалени, добро утовљени господин.

„Госп. комесар ме познаје и јамачно већ зна за жалосну аферу, која ме овде доводи“, поче одмах.

„Нешто само у опште, госп. бароне; рапортовано ми је, као да је ту нека крађа.“

„Јесте, — коју је покушао тај господин у моме дому — ту је corpus delicti.“ При том пружи ми једну кутијицу, обложену угасито црвеном кадифом. Отворих је и на ме засијаше као какве варнице јасни зраци једне тешке златне гривне, у којој беше ружица прекрасних драгих каменова.

„Зар није лепо парче, чију праву вредност може знати само онај, који је бацио на њ око?“ примети барон, погледајући оптуженога са пуно претње. Овај пребледе још више и, ћутећи, гризаше своје усне.

Ови мукли покрети, а који опет много казиваху, не измакоше ми из вида; они ми одадоше, да овде није само нека обична крађа. Не допустивши да се то примети, упитах барона, да ли не би волео, да свој исказ даде, пошто се оптужени уклони.

„За што?“ упита он. Ово је за мене само један посао, ма и најнепријатнији, а у пословима ја сам навикао да је све са свим чисто и отворено. Г. доктор нека истинитост мога казивања одмах потврди или порече, како му је воља.

„Онда молим да испричате како је све било, г. бароне.“

„Догађај је прост и кратак. У моме је дому вечерас забава с игранком, као што сам то навикао преко зиме да чиним. Случај ме нанесе од прилике пре једног сата у моју спаваћу собу, која је на противној страни од соба, у којима се друштво гостило, и ту, упрепашћен, нађох мало познатога ми г. доктора са гривном моје жене у руци, коју он, кад ме угледа, брзо у џеп смота. Ја га позвах да каже шта ће ту и да даде украс, који сам му у руци видео. Д-р Ст., овако ухваћен, даде ми гривну, али не хте ништа више рећи. Мени више и не треба, јер сам га затекао in flagranti, на делу. Звонио сам за слугу, наредио сам да се зовне најближи полициски агенат и њему га предадох као — простог лопова.

„Г. Бароне!“ плану оптужени усред ћутања свога.

„Е? Зар нисам голу истину казао? Није ли све тако, како сам исказао? Ако није, имајте смелости да порекнете то што рекох.“

Један горак осмејак пређе преко лица младог човека.

„Пошто сте ви имали смелости, да ову тужбу на мене дигнете, била би жалосна смелост с моје стране, кад бих се бранио.“

„Молим, махните се свију фраза. Овде имамо посла само да констатујемо факте. Јесам ли вас ухватио у својој спаваћој соби, кад сте ову гривну сакрили, или нисам?“

„То не поричем.“

„Онда објасните мени или г. комесару, шта сте имали посла у мојој спаваћој соби ви, коме, као госту, она није била приступна.“

Оптужени очевидно беше у великој унутрашњој борби, а за тим одлучно одговори: „То нећу казати.“

„То ми је доста. Остало све ствар је полиције и суда.“

Овако признање г. барону могло је и бити довољно, али мени не. Чињаше ми се, да гривна у овој афери има са свим споредну улогу, ма да „основи подозрења“ заповедно упућиваху на крађу.

„Беше ли гривна у кутији, кад ју је г. Д-р Ст. скрио?“ упитах барона.

„Не, у кутију сам је метнуо ја, кад сам је хтео донети да је вама предам.“

„Та околност од интереса је за мене, јер је гривна овде, на месту где се спопчава, покварена, рекао бих услед тога, што је силом отворена. Можете ли то објаснити, г. бароне?“

„Не могу, јер заиста не знам како је гривна ту искварена — вероватно да је моја жена баш због тога квара оставила гривну, коју је, како се сећам, с почетка вечери имала на себи.“

„То може бити; саслушање госпође баронице свакојако расветлиће ту околност.“

Ја приметих, како ово непријатно дирну г. барона.

„Г. комесару, ја не бих желео, да ми се жена — ни као сведок — уплеће у ову, као што се види, сензациону парницу.“

И Д-р Ст. беше се нешто узврпољио, кад се овом приликом помену г-ђа бароница.

„И ја мислим, да би госпођу ваљало поштедети и не уплачити у ову аферу, која је одиграна само између мене и г. барона. Ја признајем, да сам затечен с гривном у рукама, више јамачно не можете од мене захтевати.“

„Па ипак, г. докторе, ваш је рођени интерес, да објасните овај корак, непојмљив за ваше околности.“

„Да објасним? Узмите да сам на ово нагнан неодољивом принудом. То је законски основ за олакшицу, као и моје отворено признање.“

„Пошто сам га in flagranti ухватио“, упаде у реч барон подругљиво.

„In flagranti? Изгледа, да вам се тај израз веома допада, г. бароне. Ако вам је ова ствар за шалу, онда је то ствар вашега укуса. Мени је за умирење, да ви нисте ничим оштећени. Украс, који као да вам веома на срцу лежи, опет је у вашим рукама, а за непромишљени корак, који сам учинио, гледате ме тешко кажњена губитком части — оне части човекове, која за вас, закључујући по свима поступцима вашим, свакојако као да је од врло незнатне вредности.“

„Господине!“ викну барон Л.

„Не жестите се; сами сте ову размирицу обележили само као „посао.“ А сад допустите ви мени, да вам ја, који у том само трошкове носим, честитам тако повољан успех!“ одговори Д-р Ст. саркастички.

Да бих прекинуо даља објашњавања, упитах: „јесте ли знали да се украс налазио у спаваћој соби г. барона?“

„Нисам.“

„Па шта сте тражили у тој одаји, далекој од просторија у којима се гости налажаху?“

Доктор ћуташе.

„Вероватно тражаше нешто што више вреди, него да само међу гостима и у друштву буде, али га је и у том спречила моја неочекивана појава.“

„Је ли оптужени из круга познаникā ваше куће, г. бароне.“

„Моја је кућа отворена и ја нисам у стању, да за сваког посетиоца, кога примим, пре тога истражујем како је забележен и шта се о њему мисли.“

„И ви остајете на томе, да судом гоните свога госта?“

„То морам чинити, баш за то што је моје гостопримство повредио на начин тако еклатантан. А сад, ако ћете ми допустити, госп. комесару, да одговорим својој дужности према осталим гостима својим, као домаћин.“

С тим речма оде барон Л., пошто је још један последњи поглед, пун мржње, бацио на Д-ра Ст.

„Одричете ли се још и сада, пошто је барон отишао, тога, да објасните овај жалостан случај?“ упитах младог човека, који ме је јако заинтересовао.

„Наравно, ја се користим овим правом сваког оптуженога.“

„Онда веома жалим, што вас због велике сумње за крађу морам задржати у притвору и предати надлежноме суду.“

„Вршите своју службу, г. комесару — својим признањем ја се надам да сам скинуо своју кривицу.

* * *

Поротници су огласили Д-ра Ст. кривим за злочин крађе, а колегија судија, имајући у виду претежне олакшавне околности, осудила га је само на казну краткога затвора. Претрес није имао оних интересних момената, које је очекивала публика, сензације жудна; чисто признање оптуженога свело је доказну процедуру на проста констатовања онога што је садржина ствари.

Онога дана, када је Д-р Ст., издржавши казну, из затвора пуштен био, јављено нам је, да је, чим је у свој стан дошао, пројурио себи куршум кроз главу.

Једини излаз, пошто је без части остао. Така беше пресуда света у опште. Пресуда и лака и брза!

Само мало њих мишљаше друкче.

Да ли једна од тог малог броја не беше и прослављена помодарка и варошка лепотица госпођа бароница Л., која се одмах, чим је започела парница противу Д-ра Ст., кренула на дужи пут у иностранство са својим супругом?

ЛОПОВ КАО ПОЛИЦАЈАЦ.

(наставак)

— Дакле, за 15 најдаље 20 дана, вама су нужни планови... а ја вам их могу набавити за 10 дана; само извините, што вам опет понављам: ова ствар мора остати у потпуној тајности.

— Ама, човече!.. — заусти инжињер да га поново увери, да не брине.

— Верујем вам — прекиде га полицајац — но ја то понављам с тога, што се упуштам на један — по закону — недозвољен начин за проналазак покраће. Јер, колико је властима потребно да се покрађа проваће, у толико је још важније, да лопови не прођу без казне. Ми узимамо нов пут истраге, који нас истина води, да што пре стигнемо к вашим напорима; али он лопове не доводи на оптуженичку клупу....

Инжињер је као бесвесно пушио своју „вирџинију“ и пуштао густе колутове дима, но сваку реч полицајчеву он је с највећом пажњом слушао. „Ово је диван човек, кад с толико пожртвовања ради да ме спасе“, мислио је у себи.

— Шта марим ја — рече најзад — хоће ли лопови доћи под суд за крађу; нек им је просто с моје стране. Мени је стало само до мојих папира, без којих ја не би ништа добио, па да их на Карабурму воде.

— Тако је, — потврди полицајац. — После, имајте и ово на уму, кад би их, рецимо, затворили:... Зна се да лопови нису толико необазриви, да ваше планове вуку по џеповима; њих су јамачно оставили код свога јатака..... Не би ли затварањем лопова, тај јатак ради своје сопствене коже, све папире, бацио — у ватру.

— Ух, не говорите тако, молим вас. Не рекох ли вам: дајем и 3000 динара, само да се што пре дође до хартија.

— Молим, молим, ја хоћу да вас што више уверим о корисги мога предлога....

Инжињер махну руком у знак да се даље не говори о томе.

— Мислите ли ви још данас на пут?

— Кроз по часа, како бих стигао за ноћни воз.

— Треба ли вам новаца? Колико? а кад уђете у траг, онда већ, као што смо се споразумели.

— Тхе... па није ми потребно... што се мог путног трошка тиче, ја имам новаца довољно... не, не треба ми...

— Е! како то?!.. тако не иде, — рече инжињер и стрпа му један завежљај у џеп од спољњег капута. — Кад ствар срећно свршите, онда ћу ја умети на свој начин и своју захвалност да вам покажем.

(свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Станко Окановић, кесарош. Ми смо још у прошлој години у 7. бр. на 53. страни донели слику овога старог кесароша. Тада смо у опису његове личности казали, да је то човек, који четврт века врши свој опаки занат по вашарима у Србији и да је иначе опасан, јер хоће и ножем да насрне на човека. — На лозничком видовданском вашару 15 пр. мес. Станка је ухватио полицијски комесар. Код њега се издавао за неког Стевана Лазаревића, али срески писар г. Гавра Радосављевић познао је у њему по поменутој прошлогодишњој слици Станка Окановића. Разуме се, он је тада морао признати да је Станко и да је покушао да прикрије своје право злогласно име.

Пошто је она слика Станкова донета у прошлој години његовог млађег живота, а он се сада знатно изменио, ми доносимо ову најновију, коју смо добили добротом г. Радосављевића, писара, (јер га је он и сликао тамо у Лозници) и која ће у овом добу корисно послужити полицијским комесарима за хватање овога редовнога посетиоца свију вашара у земљи. Из Лознице Станко је спроведен начелству у Шабац, да се протера у Књажевац.

Приликом овог последњег сликања код среског начелника у Лозници, Окановић се веома противио и сликар је због тога покварио једно стакло у апарату. Кад је сликање свршено, он је дрско рекао присутном чиновнику: „На здравље! Да имам што ситније од песнице, частио бих вас...“

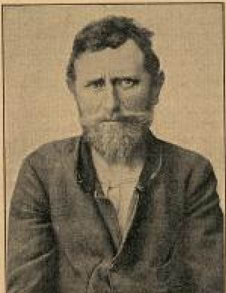

Кад су спровођени у Шабац он и „Васе“ (види слику у прош. бр. на стр. 209. под насловом „Ко је ово?“) једним су лисицама били везани један за другог и тако су ишли пред спроводником, једним коњичким жандармом. У путу Станко је кришом дохватио са насипа једну каменицу и мучки се бацио на жандарма. Да само жандарм није мрднуо главом, поред које је каменица као стрела пролетела, он би погинуо.

На лозничком вашару одсечено је неколико кеса и једној госпођи украђен је сат с ланцем. То је сигурно дело Станкових руку. Што код њега није ништа од тога нађено, није никакво чудо, јер, сви кесароши имају и своје јатаке код којих плен остављају. Ови пак јатаци кесарошки путују по вашарима као памуклијаши, опанчари, кожари и т. п. Међу тим, то нису те занатлије. Ово се да извести и с тога, што они носе по врло мало еспапа. По некад сав еспап износи вредност 15 до 20 динара и још много мање, а иду рецимо из Ужица у Неготин, из Врања у Лозницу и т. п. На таквеназови трговце и занатлије, требале би власти да обрате строгу пажњу на вашарима и ако нису добро легитимисани, да их чисте.

Марија Розманек. Родом је из А.-Угарске, али у Србији проводи ова индивидуа више од 15—20 година. Под видом служавке, она се увлачи у куће и краде све што јој падне шака. За крађе и скитњу кажњавана је много пута на затвор и прогонство, али валда што јој овде послови иду боље од руке, увек се брзо из прогонства враћала. И док је полиција поново ухвати, дотле она већ учини понеку нову крађу. Последњи пут Марија је нађена опет у скитњи и пошто је полиција знала њену прошлост, — кажњена је од стране кварта палилулског под Бр. 3096 на пет дана затвора с прогонством у А.-Угарску. Да би и остали свет сем београдске полиције познао ову индивиду-у,

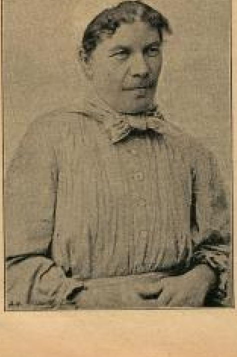

ми је доносимо у верној слици. Марија је на протоколу саслушања изјавила, да јој је 38 година. Полицијски органи, ради сигурнијег упоређења с овом сликом могу јој слободно додати још 20%. Лаж ове врсте, најзад, слабост је скоро целога женског света.

УХВАЋЕНИ.

Адам Исаиловић — „Чакар“, војник I батаљ. VII пешад. пука, који је 7. пр. м. побегао из команде, познат је по слици његовој изнетој у бр. 26. на стр. 202. нашега листа и ухваћен у селу Вировцима, ср. колубар. окр. ваљевског. Кад је Адам дотеран у општинску судницу и упитан за што се ту бави, он не знајући да је његова слика изашла у потерници „Полицијскога Гласника“, извади и показа објаву по којој је корсем пуштен на осуство. Општинска власт спроведе га начелнику ср. колубарског, где на протоколу признаде, да је објаву сам написао и свога командира на њој потписао.

Начелство ваљевско спровело је Адама Управи града Београда, где је с њим по закону поступљено.

Светозара Алексића, званог „Сека Персу“ чија је слика изашла у потерници прошлога броја, и његовог друга Светозара „Пећанца“, који је такође по истој потерници тражен због извршене крађе у Нишу, ухватила их је полиција у Софији и већ их је спровела начелству округа нишког.

ПОТЕРА.

Начелник, среза масуричког депешом од 1. тек. № 3689 јавља ово:

„Синоћ у први мрак 7 наоружаних непознатих лица нападоше на кућу Радула Илића, тежака из Власине; њега и чељад злостављали су и из куће однели 30 дук. 8—9 наполеона, 18 турских меџедија, 50 дин. у српским новчаницама, 60 динара у сребру, 40 дин. у никлу, 8—9 руских рубаља, два пиштоља кремењака, једну дугу пушку кремењачу, један мали револвер од 5 пука и још доста других ствари и рубља.

Зликовци су били наоружани пушкама вокинкама и дугим ножевима, обучени у пећанско одело а говорили су српски и турски. Врата од стана Радулова отворили су удешеним кључем. Моле се све полицијске власти, да зликовце у своме домашају живо потраже, па нађене мени стражарно спроведу.“

У случају проналаска зликовци се могу спровести и Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 15215.

Јован Михаиловић, родом из Ужица, притвореник првостепеног суда за варош Београд, који је оптужен за превару, (то је онај, што је ономе сељаку паковао банке у писму за управу фондова, па му банке дигао а место њих у писмо метнуо исечену хартију) — побегао је из притвора 29. прош. месеца. Јован има 29 година, раста је високог, лица округлог, малих упалих очију, роав по лицу, има браду и бркове, блед — испијен. Одело је на њему немачко. При говору афектира. Наређује се потера. Пронађеног треба стражарно спровести првост. суду за град Београд или Управи града Београда с позивом на Бр. 15069.

Лазар Здравковић, пекарски момак, родом из Зајечара, ноћу између 27. и 28. пр. мца извршио је опасну крађу Стојану Ристићу, хлебару из Пожаревца, однев му из затвореног сандука: 60 дин. у банкама, 105 дин. у никлу и 35 у сребру. Лазар има 29 год., средњег је стаса, округлих образа, обрва и очију црних. Начелство округа пожаревачког депешом № 9518 моли све полицијске власти, да Лазара потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Лазар може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 14983.

Ђока Вошњаковић, коцкар из Земуна, који се у последње време настанио у Коцељеву, ср. посаво-тамнавски, (и који се издавао под именом Сава Бугарски), ноћу између 26. и 27. пр. месеца, побегао је из притвора суда општине коцељевачке, где је за извршену опасну крађу био затворен. Ђока има 34 године, омален, очију плавих, креза, бркова риђих, у лицу црвенкасто-бео. Од одела има на себи: мали кожух, кошуљу кратку а гаће широке, на ногама велике црвене чарапе и опанке што се с прећицама закопчавају. Наређује се потера за овим лоповом, који јамачно хоће да пребегне у Аустро-Угарску. Нађеног стражарно спровести начелнику среском у Владимирце, с позивом на Бр. 5380, или Управи града Београда на Бр. 14.965.

Павле има 25 год. средњег је стаса, црномањаст, по лицу роав. Јован пак има 20 год., високог је раста, у лицу црн као Циганин, говори крупним гласом.

Наређује се живо тражење за одбеглим осуђеницима. Пронађене треба стражарно спровести нач. округа пожаревачког с позивом на бр. 9512. или Управи гр. Београда на Бр. 14984.

Димитрије Станковић, звани „Обраш“, слуга фијакерски, 15. овог мес. побегао је из Врњачке Бање са фијакером и коњима Милана J. Младеновића, фијакериста из Свилајнца. Фијакер је жут а коњи: један длаке отворено доратасте а други зелене. Први има 4 а други 7 год. Димитрије је родом из Соко Бање, има 26 год. средњег је стаса, косе смеђе, браде и бркова жутих. Мисли се, да ће кола и коње продати па по том пребећи у Бугарску. Наређује се живо тражење. Пронађеног Драгутина са покрађом треба стражарно спровести начелнику среза ресавског с позивом на Бр. 6962. или Управи града Београда на Бр. 14985.

Милан Петровић, из Београда, који је 1. јуна 1895. год. упућен у овд. болницу за душ. болести на лечење, ноћу између 25. и 26. пр. м. побегао је. Милан има око 18 год. од фамилије нема нигде никог, болује од епилепсије. Он је високог раста, слабо развијен, ћосав. Побегао је у оделу једног болничара, које је украо и то: 1 капуту старом избељеном, на ногама је однео опанке и чарапе, а на глави капу шајкачу од плаве чоје. Пронађеног стражарно упутити управи овд. болнице за душ. болести с позивом на Бр. 867. или Управи града Београда на Бр. 14851.

Начелник срески депешом својом од 26. о.м. № 9121. из В. Градишта, јавља, да су ноћу између 21. и 22. тек. мц. из поља са пајована украдена два коња Радивоју Симићу из Мајиловца од непознатих. — Један је длаке ђогатасте 8 год. стар, без роваша, бео, под жигом положено „в“ — други је длаке доратасто беле, од 8 год., без роваша, на леђима и репу по мало бело, без других роваша под жигом положено „м.“ Наређује се потера за лоповима, које, кад се пронађу, ваља заједно с покрађом спровести начелнику ср. рамског с позивом на број његове депеше или Управи града Београда на Бр. 14857.

Министарство иностр. дела писмом својим од 9. пр. мес. № 7169. на основу саопштења овд. руског посланства, известило је госп. мин. унутраш. дела, да је **Теофило Климентије Игњатијевић Призиленски,** поданик руски, бив. благајник старатељства петроградског племства, побегао 22 јуна пр. год., однесши из касе, која му је била поверена 147.000 рубаља у државним папирима и новцу. Пошто није искључена могућност, да је овај Призиленски по учињеној крађи дошао и нама у краљевину Србију, министарство унутрашњих дела расписује свима полиц. властима у земљи, да га у своме подручју потраже, па у случају проналаска да га притворе и одмах известе министарство с позивом на ПБр. 13411. а могу и Управу града Београда на Бр. 14716.).

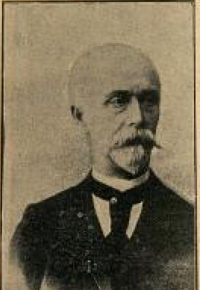

Тим расписом господин министар скренуо је пажњу полицијским властима на слику *) овога бегунца, која је штампана у 18. броју „Полицијског Гласника“ од прошле године, а коју ради лакшег хватања и овога пута доносимо. — Ономе, ко ухвати Призиленског, даће руска држава награде 4000 рубаља (12000 динара у злату). Бегунац има 58—60 година, средњег је стаса, иначе у свему као и у слици.

---

*) Ову слику Призиленскога добили смо још прошле год. непосредно и штампали смо је у Потерници на стр. 143.

Начелник среза смедеревског депешом од 26. о.м. № 9822 доставља: „24. о.м. Младен Томић из Сеоне, дечак од 16 год. отерао је на пашу 7 брава мршавих свиња, и од тада нема ни њега ни свиња. Сумња се да га није ко од зликоваца убио и свиње покрао. Лични опис Младенов овај је: раста средњег, косе црне, малих црних бркова, без браде, на себи је имао од одела кошуљу и гаће, опанке и црну шубару. Свиње су оваке: 6 брава беле а један нераст црн и по трбуху шарен, црно-бело. Моле се све власти да живо потраже Младена, па нађеног заједно са свињама да упуте дотичном среском начелнику или Управи града Београда с позивом на Бр. 14867.

Љубисав Влајић, из В. Плане среза орашког, окр. подунавског, редов 4 чете, 4 батаљона, III гард. пеш. пука побегао је из команде 21. о.м. у војничком државном оделу. Љубисав је висок 171 см., плав, бркова плавих, очију зелених, уста и носа обичних, браду брије, по лицу богињав, особитих знакова нема. Пронађеног упутити команди с позивом на Бр. 2397. или Управи града Београда на Бр. 14850.

Виталис Ђурковић, бив. контролор овд. фабрике дувана, због злоупотреба учињених у званичној дужности а у суми од 9696·20 динара, стављен је био под суд и у притвор решењем првостепеног суда за град Београд, под 21. октобром прошле године № 21039. Решењем истог суда од 22. декембра пр. год. № 25309. Виталис је био пуштен на јемство, да се код куће своје лечи до пресуђења дела.

Но како је Виталис пре кратког времена побегао из Србије у цељи да избегне казну, наређује се потера за њим. Он је родом из Заблотова у Аустро-Угарској, но под 18. априлом 1891 год. примљен је у српско поданство; има му до 45 година. Изгледа је: пун, средње висине, глават, очију плавих, косе и бркова такође плавих; на средини темена ћелав. Док је овде био бријао се и носио наочаре, управ као што ова његова слика показује, али могуће је, да је сад у цељи прикривања браду пустио, а наочаре скинуо.

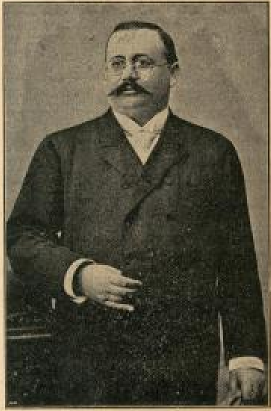

Нађеног Ђурковића треба стражарно спровести првостепеном суду с позивом на № 10257. или Управи града Београда на Бр. 11212.

Павле М. Мустецић и **Јован М. Лазић,** родом из Пољане, окр. пожаревачког, — осуђеници београдског казненог завода, ноћу између 28. и 29. јуна текуће године побегли су са државне ливаде зване „Клепечке“ у близини Костолца, где су на раду били.

Живојин, син Мате Милошевића, из Маскара, среза темнићског, окр. моравског, који је био на лечењу у овд. болници за душевне болести. 22. пр. мес. око 1 сах. по подне побегао из завода. Живојин има око 22 год., повисоког раста, средње развијен. Однео је на себи болничко одело и то: блузу и панталоне шарене од сегелтуха, кошуљу, гаће, опанке, чарапе и капу — шајкачу — од плаве чохе. Наређује се живо тражење овог побеглог болесника, па нађеног спровести истој болници с позивом на Бр. 851. или Управи града Београда на Бр. 14.622.

Карло Ребринг, родом из Лемберга у Аустро-Угарској, врло опасан лопов. На доставу овд. аустро-угарског вице конзула, пребегао је отуда и пошто није искључена могућност да је у Србију дошао, наређује се и овде за њим потера. Карло је римокатоличке вере, има преко 20 год., средњег стаса, плав, има мале плаве бркове, плаве очи, енергичан поглед, на доњој усни зарезак, варошки је одевен. Говори немачки, пољски, руски и влашки. Нађеног стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 14.798.

Крста Милошевић, калфа берберска из Крушевца, који је окривљен за две опасне крађе, 24-ог прош. мца у 6 сати по подне побегао је из притвора. Он има 16 година, стаса омаленог, косе црне, очију граорастих. Од одела има на себи капут и панталоне шарене а на ногама опанке. За Крстом се наређује потера. Нађеног стражарно спровести начелству округа крушевачког с позивом на Бр. 7143, или Управи града Београда на Бр. 14.777.

Живојин Остојић, берзански служитељ, учинио је, по његовом признању, проневеру и дужност у Берзи напустио. Управа града Београда расписује актом № 14607, да се Живојин пронађе и с њим по закону поступи.

Ноћу, између 30. јуна и 1. јула ове године, у селу Гостиљу, среза златиборског, ухваћено је једно непознато лице које није знало српски говорити, па је дотерано у затвор општинске суднице. То лице исте ноћи *заклало је ножем два општинска служитеља, који су одређени били да га чувају, па побегло.* Начелство округа ужичког депешом од 1. тек. месеца № 8176 достављајући овај случај моли све власти да се учини потера за овим зликовцем. Пронађени може се спровести и Управи града Београда, с позивом на Бр. 15070.

Косту Поповића, бив. општ. чиновника, који се у последње време са станом налазио у Ресавској улици бр. 9. (а можда се и сада налази), тражи првостепени суд за град Београд актом № 14066 да му се спроведе због извесних штампарских кривица. Коста избегава да на позив предстане суду, па за то се овим тражи. Нађеног треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 14914.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Начелник округа врањског депешом од 28. о. м. № 8182 доставља: „**Недељко С. Јовановић** из Губереваца ср. лесковачког двадесетогодишњи одбегли робијаш, није се у остављеном му року предао власти по објави начелника окр. врањског од 3. јуна т.г. № 6927. штампаној у 122. броју „Срп. Новина“.

Начелство окр. врањског на основу чл. 3 закона о хватању и утамањивању хајдука у вези с §. 243. кр. зак. а пошто је остављено му рок прошао под данашњим, № 8182. решило је: да се Недељко огласи за хајдука, с тим, да је од данас слободно свакоме убити га.“

О овоме се извештају све полицијске власти с тим, да се о овоме известе и сви општински судови.“

Недељкову слику донели смо у 25. броју нашега листа на стр. 194. Ко ухвати или убије Недељка добиће 800 динара награде. Акт Упр. гр. Београда № 14986.

ТРАЖИ СЕ.

Првостепени суд за град Београд актом својим од 25 тек. месеца № 13977. тражи да се пронађе и одмах суду упути **Михаило Костић,** бив. келнер у „Доњој београдској пивници“ као приватни тужилац по кривици Војина Радојичића овд. келнера због два дела опасне крађе. Акт Управе града Београда № 14804.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Овај број обуставили смо многима који до сада нису положили претплату за I полугође ове године. Број, који је за овим на реду, обуставиће се и осталима, који нас дотле не измире с дугом.

Уредник нашег листа отпутовао је у Ниш, где ће провести до идуће среде. Све оне што очекују одговоре на писма, молимо да причекају на његов повратак.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 29. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 11. ЈУЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уреднику у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЈОШ НЕШТО О БЕРЛИНСКОЈ ПОЛИЦИЈИ

(свршетак).

Сваки дан даје криминалној полицији нове задатке, и сваким даном бива све већи терет њезина рада, који се увек брзо и сигурно врши. Преко тридесет хиљада је у Берлину људи, који хоће од злочиних дела да живе. Као велика варош, он привлачи и прима у себе свакојаке елементе, мешајући их са својим сталним становништвом, у коме они мисле да живе а да се не ухвати рачун манама њихове прошлости, верујући да ту могу понајбоље остати неопажени и у будућим предузећима својим. Тако се и у Берлину развио тај читав свет злочинаца, а кога је овај свет једном увукао у своје коло, тај једва да му се кад могао отргнути. У Берлин је дошао какав млад човек, који покушава све, да где год нађе какво место; сваког дана загледа у новине и води рачуна у какву службу да ступи према огласима о служби која се тражи, сваког дана као без душе трчи кроз Берлин тога ради, па се с вечери без успеха враћа у свој стан. Конкурената је много, а један од тих отишао је пре њега и осталих. Мало новаца, што је уза се донео, већ понестаје; ако је пре узео под закуп собицу, сад се мора задовољити само са постељом, у којој ће спавати, и према томе посећује мале локале, само да умири глад и загаси жеђ. И на једном и на другом месту лако упада у познанства с људима, који су већ ударили странпутицом, а њихова наговарања и намамљивања најпосле налазе одзива у души, помраченој незадовољством и ненадањем бољему. Он се одупире искушењу и све се још труди да нађе посла, али — узалуд! — У очајању и с огорчењем, све чешће тражи најниже крчме спиритуозног пића, да би тако ноћ, пошто кревет више не може да плаћа, провео у којој од оних најгорих јазбина, познатих у Берлину под именом Pennen; друштво му је све горе, навођење на зло све јаче, док једна „добра прилика" не уништи и последњи отпор, на име пригода ова: из неког магацина има да се покраде роба, а он треба да помогне однети покрадену робу — предузеће безопасно, које ипак обећава добру награду. И он покушава, удара тим путем!.... Тиме је он за људско друштво изгубљен готово за увек. Јер ако није на овом путу већ први пут ухваћен, допашће му се чудновати, релативно лака „зарада", упада све више и више у кругове злочинаца и брзо ће „авансовати", од помагача постаће и сам један од оних који баш извршују дело, јер и у овој „каријери" има поступности и ранга — а раније или доцније начиниће познанство и са полицијом. Ако је већ први пут ухваћен, резултат ће махом бити исти, јер ако ће и да се окрене, да се врати с овог рђавог пута, издржана казна велика је сметња, а осем тога у тавници је — као што се често чује да је тавница највећа „школа за злочинство" — у друштву са другим старијим злочинцима, увучен је у њихове замке, с некима од њих везује и ближе пријатељство и често, док је још у затвору, обавезује се на нов злочин, који ће се извршити по отпуштању.

Само овај један пример оцртали смо како неко може да постане злочинац, а могли бисмо дати их велики број. Наравно да невоља и јад нису увек покретачи за први, судбоносни корак на том путу, јер често на то покреће лакомисленост или наклоност ка комотном животу, жеља или чежња бити раван у трошењу са каквим бољега стања познаником, а сама пригода или најзад урођени нагон ка злу, храњен лошом лектиром и сваком врстом завођења, којима је нарочито изложена берлинска младеж. Тиме се објашњава и све веће умножавање младих злочинаца у Берлину, које задаје најозбиљније бриге, а узрок му је у суштини у рђавим становима сиромашније класе, у спекулисању са местима за преноћивања, где су деца од најраније младости непрестано у додиру са лицима пропалим, често већ више пута кажњеним, те се ту, као у каквој школи, у велико васпитавају за све пороке и злочине, који се само замислити могу. Ту се мора у поправљању и помагању са свим енергично ићи напред, мора бити најревноснија тежња државне и општинске власти, да што скорије окрене на боље.

Да би се злочиним склоностима младежи стало на пут, треба строжији надзор од стране школске власти над ученицима и за време слободних часова, ваља умножити поправне заводе и изменити извесне одредбе казненога законика. Последње средство предлаже се нарочито са више страна, јер се мисли, да је законска казна лица испод 16 или 18 година живота врло неподесно средство за означену сврху, већ да би свако кажњење требало са свим искључити до тих година, јер у тим младим годинама, ако и има нешто увиђавности у кажњивим делима, коју казнени законик узима као довољну за нарицање казне, *недостаје много у чврстоћи воље и моралној моћи одупрети се*, а то је потребно да би лице *могло* противстати злочиној дражи и навођењу на зло. У место кажњења, хоће се да се утиче на карактер тих лица у јачој мери и да се поправља пренебрегнуто васпитање, у колико је то још могуће. Удружење криминалистâ, које се за ово заложило, у својим комисиским предлозима препоручује, да се узакони почетак кажњења тек од назначених овде година, а сво старање о васпитању детета *да узме држава у своје руке* не само тек услед извршења какве кажњиве радње, *него и у сваком случају где постоји занемареност васпитања детета у нравственом погледу или где је само и бојати се те занемарености*. За даље би судија био овлашћен, да према лицима, која су, навршивши 16 година, учинила кажњиво дело, изрече казну или државом надзиравано васпитање, *ако нису навршила 20 година*. А ово владом уређено и надзиравано васпитање било би или у самој породици тога лица, или у другој којој подесној породици или би се *исто лице предало коме од васпитних завода државних или државом надгледаних*. Да би се одредило на који начин да се изведе то државом надзиравано васпитање, у предлозима комисије препоручује се установа *среских васпитаоница*, која би се образовала од једног представника владе, од по једног представника обојих цркава хришћанских, од једног представника среза или општине и једног представника више школске наставе. Уз тај нацрт дошао је читав низ предлога како да се уреди извршење казне затвора према младим лицима, шта ће се са трошковима око васпитања државом надзираваног, као и какви ће принципи владати у извођењу тога васпитања.

Уз ове жељене законске реформе, могло би се најпре препоручити, да се лица у затвору групишу и одвајају при издржавању казне према добу живота њихова и према делима за која су кажњена. Шеснаестогодишње девојче може бити са свим морално занемарено и покварено, па ако се затвори са другом својих година, која је допала затвора због каквог другог дела, видеће се одмах како једна мами другу да пође њеним путем. Слично томе бива и са дечацима, на које казна затвора не утиче васпитно, поправљајући, него често баш штетно, кад су у друштву са старијим осуђеницима, који их одушевљавају да и даље чине злочине и поучавају како да их врше. Ваља размислити, да ли не би било далеко корисније место казне затвора принудно васпитање, државом надзиравано, *у каквој радничкој колонији*, која би се за овакву младеж основала у селу.

Као што је већ поменуто, *нека се школа прошири, размахне кругом рада свога више него до сад*; њој се овде, као учионица, отвара тешко, али и благодарно поље рада. На жалост, школа, нарочито у Берлину, *добија често елементе већ покварене и заражене*, јер због тескобних берлинских станова и збијања у један простор деца често својим очима гледају и својим ушима слушају многе неморалне сцене, од којих се и одрасли грозе, и њихова се млада душа тиме трује. Децу извесних друштвених класа што раније и колико је могуће више држати одвојену од њихове околине, био би прави задатак школе, и ми би смо тога ради указали на *париске материнске школе*, у којима се држе деца сиромаха преко дан, да се под надзором учитељица играју и друго што треба раде. Мали већ од две године примају се и гаје ту с пуно љубави, и, кад одрасту, дају им се нужна и корисна знања и припремају се поступно за школску наставу, којој ће приступити. Таких материнских школа у Паризу има 130 са 24.000 малих, у којима ради 125 настојница и 310 учитељица.

Ми бисмо радо препоручили још једну париску установу, на име предавање десеторо или двадесеторо тако занемарене деце једном енергичном и вештом занатлији, чији би занат дечаци научили за две до четири године, и за које би време они становали код њега — који би, разуме се, државну или приватну накнаду за то имао — и он их најстроже надзиравао. Ова васпитна метода, која није по шаблони корекционих завода, имала је од чести веома повољних успеха, а мајстори, којима се таква деца поверавају, у опште повољно се изражавају и хвале своје питомце, који су позније, као помоћници, налазили рада и у других мајстора.

Као и иначе у социјалном погледу, радикално решење питања о становима у првоме реду стоји на тапету, ако се хоће да сузбију злочини како у Берлину тако и у другим великим варошима. Треба само видети берлинска преноћишта, па да се појме грдна зла отуда; њих неће никад са свим нестати, али се могу ограничити у великој мери, ако се раднички свет под јевтинији и бољи кров намести, којим би се у дело привеле оне озбиљне речи: да су „станови један од најважнијих фактора друштвенога благостања, задовољства и мира у народу.“ Како дубоко засеца ово питање, казује нам дело: „Јавно здравље у Берлину.“ Седамдесетих година невоља са становима у Берлину достизала је свој врхунац и, услед система давања места за само преноћивање, станови сиромашнијих породица, препуњени, нечисти и без вентилације, постали су права куга и легло болести свију врста. Статистички подаци то су јавно потврдили. То је било време, када многе породице у опште не могаше наћи крова над главом, него живеше као номади по пољима око Берлина у колебама и под шаторима.

Од тог доба много је што шта поправљено, али је више остало да се још уради. Није место да у то подробније улазимо. Довољно је само да укажемо на оно што треба и да нагласимо важност са гледишта наше теме.

Казне у казненим законима често се одређују веће него што треба, нарочито при поврату крађе н.пр. мало дрва, одела и других најнужнијих животних намирница, а по неки пут законске одредбе су тако растегљиво постављене, да им примена бива неправедна или се показује као проста шиканерија од стране власти; с друге пак стране у животу се може приметити, да су за нека дела мале казне прописане. *Казне затвора за многе кривце изгубиле су много од ужаса свога*, и о томе, нарочито у вези са целокупним стањем у друштву, ваља озбиљно промислити. А старање и брига за оне, који се пуштају из казнених завода, једна је од најважнијих тачака у питању како да се стане на пут непрестаном растењу броја злочина и злочинаца. Изишавши из казненог завода, они махом остају без сваке моралне потпоре, без средстава, па и ако би хтели радити, врата се пред њима обично затварају, за то их често крајња невоља и огорченост у души управо гони на нове злочине. Веома је желети, да приватни кругови овом питању више пажње посвећују, ма и по угледу на досадање „удружење за поправку сужњих“, које већ одавна у Берлину постоји, а статутима својим себи је ставило у задатак: прво, да је властима на руци у сазнавању и отклањању свега што у уређењу и управи казнених и поправних завода смета моралној и телесној поправци осуђеника; друго, да непосредно ради на поправци осуђеника религиозном наставом и буђењем побожности према разликама њихових вероисповеди, раздавањем подесних списа, наставом у основним знањима и давањем рада, да би осуђеници, изучивши га, били сигурни шта ће радити кад буду из завода пуштени, и треће, да се стара, да пуштени осуђеници, не налазећи нигде помоћи, не буду наведени опет на злочин, него да се што више и што јаче држе на путу поправљања. Удружење, које, на жалост, располаже са мало средстава, развија непрестано делатност веома благотворну, јер просечно од три хиљаде годишње отпуштених осуђеника, који се њему обраћају, две трећине намешта у подесна места, где су они махом задовољни. Желети је, да удружење има што више чланова.

Најпосле, додирујући са свим специјалне берлинске прилике, нужно је: појачање и боља награда полицских снага, потпун преображај ноћне страже, ограничење проституције строжијим казнама, марљивијим надзором, и, најпосле, јака контрола над онима који могу бити прикривачи или јатаци лопова, нарочито контрола над телалима и зајмодавцима.

После свега овога, немачки приказивач берлинске полиције не пропушта казати и то, како је пре свега важно, да широки слојеви становништва не очекују сву помоћ само од полиције и судова, него да их, у колико може бити, помогну и сами на сваком кораку и да у опште теже да буду од помоћи у друштвеним невољама, које додирнусмо, па ће тада и на пољу злочина бити у многоме друкче, много што шта предупређено и поправљено. Али, да буде становништво овако услужно и властима на руци, треба и органи полицијске власти, рекли бисмо ми с обзиром на наше прилике, да улију у њега пуну веру: да раде само за срећу његову и да се строго и најревније у служби држе само свога задатка, да неће ни помислити а камо ли радити да и праведнима кривице стварају, да драже и изазивају ит.д. једном речи: да сама полиција никад не злоупотреби свој моћан положај!

Пре него што бисмо завршили с овим приказом, не можемо а да још коју не речемо о преноћиштима берлинским, која, по овом немачком приказивачу, носе у себи најгори квар морални и најнеморалније утичу на подмладак нижих класа. Скупоћа берлинских станова, појачана скупим још и иначе животом у великој вароши, приморава хиљаде породица, да и саме спекулишу са становима које држе, правећи их неком врстом свога капитала, јер таква породица у тај стан или један део његов прима на преноћиште момке и девојке, само да би могла скрпити кирију. Лица, која така преноћишта узимљу, махом су реда радничкога, али и лица са малим платама из других позива долазе у така преноћишта, и онда их је број неколико стотина хиљада. Зором трчећи на посао, којим су везани целога дана, они истом у вече, често доцкан у ноћ, траже где ће преспавати. Принуђени да гледају да недељно што мање на то утроше новаца, они мало мотре на место где би могли отпочинути; сва су им места једнака, само да их што јевтиније стане. И они, који така места продају за преноћиште, умеју добро с тим да рачунају, не остављајући ни једно место, којим се не би користили, и пред повратак уморних радника брзо импровизују места за спавање из појединих постељних делова, као што су сламњача и губер, често на самој земљи, у ходнику, у кујни, све лежиште уз лежиште, често и закуподавац са својим закупцима заједно у једном простору, на неколика квадратна метра сабијени и одрасли и деца, и људи и жене. Није потребно ништа више да говоримо о томе какви су ови простори, како су нечисти и непроветрени и од каквих опасности могу бити и јесу по здравље, као и каква ће одрасти у тој мешавини деца закуподаваца. Закуподавцима, који продају така преноћишта, све једно је ко ће ту бити, само кад им се плаћа, а немају повода ни интереса да се брину за порекло, дотадањи живот, па ни за садање занимање својих закупаца, нити се придржавају полицијске наредбе о пријављивању тако строго, а по околностима и никако. Ту може бити и зликоваца, о којима они ништа не знају, недељама и месецима прикриваних, пошто само слаба ту може бити контрола полиције.

Али су за скривање добродошле, и ако не баш са свим сигурне, већ помињане „Pennen“, растурене по целом Берлину, преноћишта најгоре врсте, у која ноћу долазе међу сиромашнима најсиромашнији, међу поквареннима најпокваренији. И како је ту тек све несрећно! У собама ниским, зараслим у нечистоћу, у бедним подрумским јазбинама, у опалим шупама и некадањим шталама даје се онима, који за то моле, а за цену од пет до тридесет пфенига, да преноће на подераним џаковима, слоју пола труле сламе, у разломљеним јаслима, на столицама, клупама и столовима, врло често баш на самој земљи. Не свлачећи се, немајући чиме покрити се, спавају ту јако збијени они, који за своју уморну главу нису могли или хтели отићи под бољи какав кров — најшареније друштво што се замислити може. Ове су пене зими обично препуне, а лети често празне, јер њени стални гости тада оваком преноћивању претпостављају преноћиште на пољу, у слободној природи, или бирају друго какво ноћно склониште. Избор је велики, а чини се без премишљања! Онај који бира где тако да преноћи, са свим радо иде у какву нову грађевину, пењући се често уз опасне лествице, на таван и кров, ни железничка кола нису му мање мила, па амбарови, штале, омнибуси и друга кола; па онда, клупе, хладници, паркови и т. д.

После овога нама остаје само још да поновимо оне раније речи ауторове: „*Као и иначе у социјалном погледу, радикално решење питања о становима у првом реду стоји на тапету, ако се хоће да сузбију злочини како у Берлину тако и у другим великим варошима.*“

* * *

Аутор, којим се у овај мах користимо, није човек, који би, у жудњи за каквом новом организацијом друштва, хтео да доскаче невољама друштвеним, мењајући одмах и све основе на којима постоји модерно друштво. Већ у томе је мудрост његова, јер свако успешно решење каквога питања друштвенога зависи у пуној мери од стварне могућности, па ма колико да су шири и пространији погледи појединаца. Доследно томе, аутор показује велику увиђавност и јаку моћ расуђивању у оцени средстава, којима би се што јаче и што боље сузбијало непрестано растење броја злочина и све веће гомилање злочинаца. Треба уздићи запуштено и пренебрегнуто васпитање, нарочито морално, у нижим слојевима друштва, уређењем *куће* и проширењем круга рада школе. Људима треба кућа, у којој би као *људи* становали, а школу треба извести и изван зидова данашњих јој учионица, па принудном васпитању, контролисаном од стране државе, подложити подмладак где је год сумња да се оно пренебрегава, а децу нижих редова друштва што раније узети из опасне околине у којој су, како би добило потребно домаће васпитање. И кад нам аутор за тим указује како да се изведе тај преображај, онда тек видимо сву озбиљност његових посматрања.

Може бити да ће се наћи ко, који ће одмах свему томе одрећи вредност за наше прилике, мислећи да је ово само зло запада, којега у нас нема. Тај би тиме доказао само своје велико незнање у целој овој ствари и непознавање баш тих „наших прилика“. Ко је год проучавао личности наших злочинаца, он је с тим на чисто: да је ово зло и у нас, релативно, велико и врло озбиљно. Наравно, то није тако лако увидети онима, који на злочине и злочинце гледају само по спољним им знацима, и онда све своде на то: ухватити злочинца, подвести дело под закон и отерати га на робију. Али као што у медицини данас озбиљни радници мало хоће да знају за саме болести, сматрајући да оних, тако апстрахованих, и нема, него да има само болесникâ — тако се и у криминалистици проучавају данас злочинци а не злочини. Болести и злочини без детаљног проучавања свију прилика у којима је постао и под којима се развијао дотични пацијенат док се није поболео, или злочинац док није зло учинио, само су апструкције, довољне за радњу шаблонску, каква је недостојна озбиљних и правих радника. Но ми ћемо се другом приликом на ово вратити и нарочито.

Мијаило П. Јовановић

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

Суду општине смедеревске.

Нужно ми је уверење о томе: да сам повела парницу код тога суда противу Петра Радуловића, трг. овд. за скинуће пописа са мојих ствари у вредности 193 динара.

Молим суд да ми ово уверење изда, таксу платићу.

Милица ж. Павла Антића
из Смедерева.

11. јуна 1897. год.
Смедерево.

Одобравам поступак моје жене
Павле Антић столар.

№ 5784.

Издати молитељици тражено уверење, по наплати таксе.

11. јуна 1897. год.
Смедерево.

Председ. суда:
П. Тадић.

Увера.

Милица, жена Павла Антића, столара овдашњег, поднела је код овога суда спор, противу Петра Радуловића трг. овд., због скинућа пописа са ствари у вредности 193 дин. Тужба је протоколисана код овога суда под 5. јуном ове год. под № 5292.

Ову уверу издаје суд Милици на захтев пошто је прописну таксу у два динара платила.

Од суда општине смедеревске 12. јуна 1897. год. № 5784.
Смедерево.

Деловођа:
Н. Петровић

Председ. суда:
П. Тадић.

Увера.

Петрија, удова Марка Ненадића из Бабине Луке, стања је посве сиротног, и није могућна ни по имовини ни по привреди никакву таксу код судова и осталих власти по својим споровима, које води, плаћати.

Ову уверу издаје јој суд на захтев бесплатно.

Од суда општине бранковачке, 12. маја 1898. год. № 592.
у Бранковини.

Писар:
Ж. Лукић

Председ. суда:
П. Трнковић.

Увера.

Мијаило, Милан и Лука браћа Милосављевићи овд., још од 1888. године у овдашњој вароши упражњавају колонијално-бакалску радњу под фирмом „Браћа Милосављевић“. Од како им је отац умро, а то је од 1884. године, непрестано живе у задрузи и ни до данас нису се поделили.

Ову уверу издаје суд Мијаилу на захтев пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине града Неготина 12. марта 1897. године
№ 1272. у Неготину.

Деловођа:
П. Остојић

Председ. суда:
Н. Петровић.

Увера.

Милан Јагодић, стругар овдашњи, још од 1884. године упражњава у овдашњој вароши радњу стругарску под својом фирмом. Српски је поданик. Има сва грађанска и политичка права, пошто плаћа држави 40 динара непосредне порезе. Владања је и понашања у опште доброг, за каквог се и у грађанству сматра.

Ову уверу издаје суд Милану на захтев пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине града Ниша 18. марта 1897. године
№ 7523. у Нишу.

Деловођа:
М. Танић

Председ. суда:
П. Петровић.

Увера.

Марко Петровић, столар овдашњи, од више година оболео је и услед те болести за рад онеспособио и осиромашио тако, да није у стању о своме трошку лечити се у бањи Ковиљачкој у коју мора ићи по савету овдашњих лекара на лечење.

Ову уверу издаје му суд на захтев бесплатно.

Од суда општине лесковачке 14. јануара 1898. год. № 78.
Лесковац.

Деловођа:
М. Десимировић

Председ. суда:
П. Тадић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

АРХИВА.

(свршетак).

V. Пази на завод у деловодник!

У деловодник сваког дана треба завести све предмете који су дошли, и то под оним даном кога су примљени. „Прекоредно завођење „президијала“ забрањено је.

Предмете заводи тачно. Акт добро прочитај, схвати му смисао и онда га уводи тако да истина у кратко, али ипак све оно означиш, шта је се актом хтело или шта се тражи.

Не пропуштај, да увек у деловодни протокол, при заводу предмета, на дну завода ставиш свезу № предмета, јер то је услов за брже здруживање акта, а служи и као правило за сравњивање предмета.

VI. Немој да трпиш гомилање акта за здруживање!

Неопходно је потребно да се акта која долазе, а која имају везу са појединим предметима, одмах здружују, и предају на рад. Тиме се постизава бржи развој послова, а олакшавају се знатно послови у архиви, јер ће тада увек имати мање оних, који ради ургирања по својим предметима власти предстају.

Поред тога избегавају се и могуће неправилности, које се често дешавају. Да докажемо примером.

Деси се, да неко тражи скинуће забране, с тога што није од стране повериоца благовремено оправдана. Тај акт о скинућу није здружен, но стоји на сајузу. Међу тим, поверилац доцније је дигао тужбу за оправдање и долази пресуда, или наредба за рочиште. Дужник вели, да је поднео акт и чека решење о скинућу, а не пресуду или позив за рочиште. Дакле већ неправилност и збрка, која се не сме допустити. А све ово дошло је само с тога, што акт за скинуће није био здружен. А да је то било, решење судско било би у сасвим другом правцу и не би имало повода ни заплету ни жалби.

VII. Пази на рокове!

Шта су рокови? То су акта која су сређена у архиви редним бројем и чекају на рок за жалбе или за ма какву даљу процедуру.

Тамо се слажу наречене пресуде које чекају на рок своје извршности за наплату, забране за правдање у законом остављеном року, пресуде по иступним кривичним предметима, решења судске или административне природе која чекају рок за поступање по истима.

Ова акта треба брижљиво прегледати сваки дан и све оне предмете, по којима нема жалбе, дакле који су постали извршни, треба са означењем „извршно“ или „није поступљено по наредби“ „није оправдана забрана у законом року“, предавати суду за наредбу за даљу судску процедуру и извршење.

VIII. Слажи одмах свршена акта и она која чекају одговор!

Ништа горе није видети, но када се уђе у какво надлештво, па вам пред очи изиђу претрпана и растурена акта на све стране неуређена и несложена. Код оваквог стања ствари не може се ни очекивати никаква тачност, ред и брзо свршавање послова. Докле онај који тражи акта претура редом сва акта по оним растуреним и неуређеним гомилама, дотле онај коме се предмет тражи окупи чекајући и дангубећи пред вратима или у самој канцеларији и сам чудећи се шта је то и на што толико претурање.

За то не пропуштај но одмах чим примиш акта слажи их хронолошким редом на своје место. Ако су предмети сасвим свршени ти гледај да их одмах и фасцикулираш, — то јест сложиш и повежеш у свеске, — ако су она која чекају одговор слажи их тамо, или су за рокове, мећи их на своје место у ред. Само ако тако будеш радио, онда можеш рећи да ти је архива у реду.

IX. Фасцикулирање.

Какав је то посао? Сва свршена и коначно расправљена акта долазе на место одређено за фасцикулирање — слагање за архив. —

Овај посао врши се овако: Сваки свршени предмет мора добити свој редни број фасцикуле у коју улази. Узима се деловодни протокол и онда се види деловодна нумера дотичног предмета, који се има фасцикулирати и сравњује се са истим. Ако се слаже, онда значи да је предмет исправан и ставља се на противној страни „садржај решења“ онде где је означено „Ф“ „Ред“ „I — 1“, и тако се продужава све даље докле се иста фасцикула не попуни и онда долази „II — 1“, и тако даље. Није рђаво за веће архиве, но би било и оправдано, да се сва акта у предмету фасцикулирају на фасцикулу у коју предмет улази. Ово ради веће гарантије и ради тачнијег и бржег рада при тражењу предмета.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

7. DOLORE DEL MONDO(*)

Анђолина!

Нека необична узбуђеност опажала се у свету, који је испунио сву башту елегантне ресторације на Piazza Grande. Анђолина, улична певачица! Пре неколико дана дошла је у нашу варош, и већ је њена уметност, по јавним локалима ресторација и кавана, који беху њена сфера, свуда славила необичан тријумф, зашто је Анђолина имала да благодари од части својим личним дражима, а од части и дражесном приказу веома дирљиве песме Il Dolore del mondo — бол од света, туга због живота. Она беше нежна плавојка, бела лика, племенитих црта лица, коме два крупна црна ока даваху особиту чар, појачану још неким лаким болним осмејком око узаних ружичних усана. Да ли овај долажаше из какве физичке патње — Анђолина као да имађаше леву ногу нешто узету — или из какве бола душе, за све дотле беше тајна, јер улична певачица ни са којим гостом тих локала, кроз које је свако вече свуд около ишла, ни у какав говор се није упуштала. „Grazie, signore!“ беху јој једине речи, које су јој се са усана могле чути, кад их је механички понављала, прибирајући што јој се пружало као поклон. Анђолина као да стајаше и под строгим надзором. Некакав дугачак човек, с грбом на леђима, средовечан, некако одвратан и гадан, беше увек уз њу, и и у певању праћаше је с неком простом гусáлā, уз које је он нешто свирао. И најживља фантасија једва да би могла нацртати већу противност између идеала и трошности слике човекове, него што је она изражена у Анђолини и њеином другу. Близу беше мислити, да је улична певачица намерно изабрала себи таква партнера, да би тако у што јачој светлости истакла тај контраст и вредност личних јој дражи. Но да ли се може веровати у таку препреденост овог нежног створа, лица једног анђела? Томе би противречно већ тај факат, што певачица као да стоји у неким односима зависности од богаља, који јој увек сваки покрет прати Аргусовим оком.

Анђолина, која имађаше на себи идеализовани италијански костим, отварала је концерат са којом националном песмом и увек односила аплаузе.

„Хоћемо Il Dolore del mondo“, примети мој пријатељ X., који поред мене сеђаше и за ту се песму одушевљаваше. И са других столова зачу се иста жеља. „Il Dolore del mondo“, зачу се са свих страна, мало за тим.

Музиканти се одмах припремише да угоде жељи. Богаљ поче увод уза своје гусле и Анђолина стаде, лако скрстивши руке и подигнувши погледе тамних и сањаличких очију својих к небу, на коме трепташе хиљадама јасних звезда.

„Un angelo son io — анђео сам ја“, течијаше са лако отворених усана њезиних, и стапањем гласа, у Италијанака ретким, певаше дирљиву песму туге анђелове, који је из раја слетео на земљу, да ту позна шта је туга због живота, бол од света.

„Da mi il dolor del mondo, io ti darò dei angeli, dei angeli l' amore.“ О дај ми да тугујем због живота, па да ти дадем анђелске љубави.

---

*) Dolore del mondo по италијанском, Weltschmerz по немачком, значи: туговање над пролазношћу и ништавилом бића човекова, поимајући живот као нешто чему се не само немамо рашта радовати, него га морамо сматрати као праву беду, јад и бескорисну муку само. При свем том, песмом, помињаном овде у тексту, приказује се жудња анђела да на свет дође, да дакле све те муке и бол поднесе — ради љубави.

Кад се песма заврши узвиком који усхићава, наста само пљескање. „Bis, bis!“ јечаше са свих страна. Певачица мораде поновити своју чаробну песму и баци публику у још веће одушевљење. И саме даме заборавише на италијанске обичаје, па пљескаху живо.

„Прекрасно, дражесно!“

„Ах, заиста пирамидално, таква услуга хоће краљевске награде“, хуњкаше неки млад човек за једним оближњим столом, за којим је седело више чланова наше jeunesse dorée.

„Која се, на жалост, никако не слаже са празноћом твоје кесе“, нашали се његов сусед. Општим смејом тога малог округлог стола беше плаћен овај јевтини „виц“.

„Ми ћемо дати сваки по форинту — каква ће бити твоја краљевска награда?“

„Један пољубац — пошто је о пољупцу певала.“

„Coram publico? На то озбиљно не мислиш.“

„Parole d'honneur. Да се кладимо? Шест боца̂ редерера. Ко прима?“

„Ми сви. Нека буде!“

Анђолина са тањиром већ беше пошла. Прилога, као што се могло предвидети, беше обилно. И по који сребрни новац видео се. Али ни ти велики поклони као да не могадоше пореметити равнодушност певачице. Увек једним истим гласом благодарила је она речма: Grazie, signore!

Сад стаде крај стола младих господичића. Пет форината полетеше у тањир. „Grazie signore!“ И не пазећи што шести ни паре не даде, Анђолина се обрну. У том ухвати је млади човек, који је опкладу предложио, с леђа око појаса и притисну јој пољубац на усне. Изненађена, али никако не и уплашена, Анђолина га погледа и — смешаше се. У истом тренутку зачу се неки дивљи крик. Богаљ беше скочио и подигнутом столицом хтео је ударити господичића за столом. Али ресторатер и момак, који су то на време приметили, уздржаше га и одмах одведоше у гостионичину собу, при свем његовом одупирању. На Анђолину је вика имала особита дејства. Као иза сна тргнута, уплаши се, звераше за тренутак у публику, као да би хтела помоћи, а за тим отрча за својим пратиоцем, и не свршивши са купљењем прилога̂.

„Ах — шта ме се тиче — опклада је добивена! Жан, шест редерера̂“, заповеди фини господичић и, гледајући сад некако с висине на своје другове, седе немарно опет на своју столицу.

* * *

Кад ми у јутру предадоше у канцеларији полицијске рапорте, нађох у њима, да је те ноћи притворен улични музикант Пипи Лоренцини због убиства, које је покушао над женом својом.

„Пипи Лоренцини — да није то онај богаљ са гуслама, који је синоћ свирао на Piazza Grande?“ упитах надзорника страже.

„Јесте, г. комесару.“

„А његова жена?“

„Анђолина, улична певачица, која је овде толику пажњу побудила“.

„Његова жена! Анђолина је рањена!“

„Само лако у десно раме. Лоренцини ју је хтео ножем у прси убости, али се она срећно руком бранила, те је добила убод у раме. На запомагања певачице, суседи су савладали Лоренцинија и нашој га стражи предали. Он је још дуго беснео у хапсани, али је сад миран. И Анђолина и њена мати већ су ту ради саслушања.“

„Пустите овамо уличну певачицу.“

„Саму?“

„Не, с матером.“

„Разумем, г. комесару.“

Мало за тим, стајаху преда мном обе жене. Анђолина са свим мирна, обична сањалачка погледа. Десна рука била јој је у завоју и везана. Њезина мати, већ стара, сувоњава жена, била је приметно узбуђена. Она одмах приђе право мени.

„Вама је познат случај, г. комесару, о, то је ужасно!“ —

„Молим вас ћутите, док се не питате. Иначе мораћу наредити, да се за неко време удаљите.“

Старица хтеде још говорити, но као да се по том сети нечег паметнијег, па метну мараму на уста, очевидно за знак да ће слушати моју заповест, ма како јој она тешко падала. Ја се окретох уличној певачици.

„Ви се зовете Анђолина Лоренцини?“

„Анђолина“.

„Ви сте жена музиканта Пипи Лоренцинија?“

„Његова жена?“ Нека језа као да јој прође кроз тело. „Његов роб!“

„Његов роб?“ излете ми зачуђено из уста.

„Наравно, жртва његовог злог духа. Ни Пипи није то, што се чини да је. Његова наказност дело је ноћних сила, које су га поставиле мени за чувара. Али час искупљења није далеко, и тада ће се јавити мој лепи принц, коме сам за супругу намењена.“ — Она ово говораше мирно, гласом пуним уверења. Ја се испуних ужасном сумњом.

„Анђолина, одакле сте ви?“ упитах ово љупко створење, гледајући га погледом, пуним сажаљења.

„Из раја“, одговори ми она. Кад сам на земљу сишла, ногу сам тешко повредила. Колико ми је бола то причинило! Али колико ми још више бола причини, кад ме предадоше моме Церберу. О, ја сам већ познала бол од света, тугу због живота, коју сам на земљи тражила!“ Један уздах изађе из груди несретнице, који ме дубоко у срце такну.

Мени није требао знак, који ми је стара госпођа давала, па да познам, да преда-мном стоји једно човечје створење — без ума. Зазвоних за служитеља и дадох му да Анђолину одведе у предсобље, наредивши да тамо чека.

„Ваша је кћи умно поремећена?“ упитах старицу.

Ова одахну; видело се да је весела, што је ослобођена принуде да ћути, па пусти слободан језик свој. Што ми наприча, беше једна жалосна историја патње. Анђолина беше дете играча на ужету. Као еквилибристкиња слављена је још пре мало година и издржавала је и себе и матер своју. Догодио се несрећан случај, те се при једној продукцији стропоштала и леву ногу тако тешко повредила, да јој она оста узета. Тиме је завршила своју каријеру у циркусу. Незнајући никаква друга рада, она с матером западе у беду. Тада јој се приближи Пипи Лоренцини, богаљ, који се већ одавна био запалио скривеном и безизгледном страшћу за играчицом, за којом је свуда ишао као члан циркусног оркестра, и обећа јој сигуран живот, ако буде жена његова. Несрећне жене, које пред очима имадоше само понор срама или жалосну судбу милошћу помаганих сиротана, без премишљања примише ту понуду. Тек кад постаде жена Пипијева, виде Анђолина какво је велико зло учинила, и онда изгуби ум. При свем том богаљ не скидаше окова, којом је несретницу за се приковао. Он је пронашао, да у њену гласу лежи скривено благо; механички научи је неколиким песмама, и са њоме отпоче занат уличког музиканта, који му обилата плода доношаше. При том љубљаше лепи створ демонском страшћу, и, да му га ко не би одузео, чуваше га дивљом суревњивошћу, од које је Анђолина горко патила. При јучерањој сцени на Piazza Grande, Пипи је био приметио, да се његова жена насмејала пољупцу млада господичића, па је, доспевши кући, сиротици најужасније прекоре чинио. Анђолина овај пут није његовим поругама одговорила уобичајеном мирноћом својом, него му се одупрла и припретила оставити га. За то је, звер, потегао ножем и покушао сјурити јој га у груди. — —

Јецајући, старица, кад сврши, паде на колена и заклињаше ме, да ужасној жртви, која јој је дете одузела, крај припремим и да њу и Анђолину истргнем из руку њихова мучитеља.

* * *

Једна виша сила молбу јој је испунила.

Анђолина би предана заводу за умноболне и тамо ускоро смрт ју је за навек ослободила њених страдања. Душа јој се вратила у онај рај, из кога она у безумљу своме мишљаше да је на земљу сишла. Пипи Лоренцини, који је због покушаја убиства на више година заточења био осуђен, добивши вест о смрти своје жене у заводу у Г., где је на издржавању казне био, угушио се. На гробу уличне певачице, у идиличноме сеоскоме гробљу у П., неки од оних, које је усхићавала песмама својим, из благодарности за то, и ганути жалосном историјом њеном, подигли су јој један прост споменик, на коме се, поред дана смрти, чита:

†
Angiolina,
che cantò e provò il Dolore del mondo.
R. I. P.

Анђолина, која је бол од света певала и искусила, овде мирно почива!

ПОДМЕТНУЛА ДЕТЕ

У селу Ресници, среза прокупачког, десио се веома интересантан догађај. Ноћу између 30. јуна и 1. јула ове год., једна непозната жена дође у кућу Петра Недељковића, тежака и замоли домаћина, да је прими на конак. Лепа, карактеристична особина српског народа — гостопримство, очувана је и у овом месту. Петар прими намерницу, угости је добром вечером и даде јој лепо коначиште.

Непозната жена је, као што је изгледало, прикривала своје име. На питање, одакле је, рекла је само, да је из ср. добричког, али не хте рећи из кога је места.

И Петар и његови укућани приметили су да је гошћа у другом стању и да је време њеног порођаја на прагу.

И заиста још исте ноћи ослободи се бремена и роди женско дете, крај којега је те ноћи и сутра дан 1. т. м. лежала.

Кад је било сутра дан у вече замоли она укућане Петрове, да јој покажу где је река, те да тамо оде и да се опере.

Укућани јој показаше и она отиде, али како је тада отишла није се више ни вратила. Дете, које је породила, оставила је на уздарје гостопримљивом домаћину.

По свој прилици ова породиља је нека удовица или девојка из околних села, која је изабрала овај пут и начин да своју срамоту прикрије и дете подметне.

Сиромах домаћин Петар не зна од муке шта ће, већ непрестано хуче и анатемише непознату намерницу, која му створи белај: подметну му дете као кукавица јаје, па умаче без трага и гласа. Да Бог сачува свакога од таквих наопаких намерника и гостију!

Власт среза прокупачког наредила је општ. суду, да се за негу и одржање детета постара, а за мајком детињом и Петровом гошћом наређено је трагање.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

НОВ НАЧИН КРАЂЕ

У Wiener Tagblatt-у читамо како је тамошњој полицији пошло за руком, да ухвати једног лопова, који је вршио крађе игала из краватни. Лопов се зове Петар Андрејевић Левин(!!!) и допутовао је из Одесе; он је крао људма испод носа скупоцене игле, и то је чинио с таквом вештином, која пада у ред најсавршенијих кесарошких вештина. Петар Андрејевић се издавао за трговца. Полиција сумња у ту његову изјаву и за то има пуно права, јер овај интересантни Јеврејин вршио је у Бечу тако вештачки лоповски занат, да се с правом може сматрати, да је вештак у својој струци. Он је специјалиста у свом начину крађе, и у аналима историје злочинаца недостижан је.

Петра бисмо могли назвати човеком, коме је увек велика врућина. Јер у томе се стастојао његов начин крађе, што је увек кукао да изгоре од врућине. У таквим приликама хладио се увек шеширом. Шешир беше крут, а испод њега су невидљиво радили његови прсти с туђом иглом из краватне. Нико није видео, како је то вешто чинио „трговац из Одесе“!

Петар Андрејевић Левин био је чест гост на јубиларној изложби. Веома радо кретао се тамо, где је велико гурање, и навала, а нарочито је волео налазити се у Аутоматској ресторацији. Многи свет, који ужива у томе, да се на тајанствен начин послужи сам без келнера, није ни обраћао пажњу ни на шта, сем како ће добити жељено поткрепљење, па за тим ухватити згодно местанце на веранди. Ту је навала на аутомате велика. Левин је увек био ту. У гужви је свагда врућина. Али трговцу из Одесе било је увек онда вруће, кад би опазио да се приближава какав гост, који у краватни има лепу иглу с дијамантским каменом. Петар би тада скинуо шешир, али не из учтивости, већ да се хлади. Он би шешир спустио на груди, па кад би тако стао лице у лице са суседом, махао би шеширом тако вешто, да је крути окрајак од шешир једнако ударао у иглу, док је малко не истера. За тим би Андрејевић мало издигао шешир, те би испод њега његови извежбани прсти извукли иглу. Јадна жртва ништа не би опазила. Ту маневру је Петар по свој прилици више пута извршио, док посматрач није увидео, у чему се састоји та вештина. Полицијским агентима пао је у очи тај човек, што му је увек врућина. Они су га посматрали подуже и видели да махање шешира има неког значаја. Гледали су му оштро у прсте, када је на једном госту извршио свој маневар. Тек код другог госта, кога је Левин покрао, усудили су се агенти да приступе хапшењу. На саслушању у полицији казао је да се зове Петар Андрејевић Левин. Код њега је нађена штедионична књига, која је гласила на 456 форинти. Из почетка се противио да каже свој стан. После је признао, да станује са својом осмогодишњом кћери у Бечу, у II бецирку. Ти његови наводи били су истинити и у стану су нађене две брилијантске игле, које мора бити да су украдене.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Милан Џинић и Ђорђе Илић

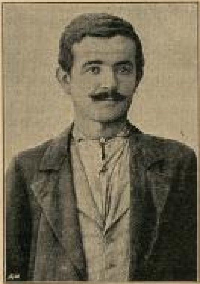

Милан Џинић

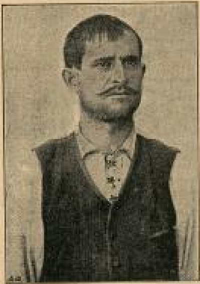

Ђорђе Илић

Милан је родом из Д. Тузле у Босни, има 23 године, црномањаст, по занимању је слуга. Док траје пара дотле он живи левентујући и банчећи, чим нестане он опет у крађу. Али карактеристична је црта његових операција у томе, што он краде само онде, где је добро познат. За то му је потребно да се прво увуче у поједине куће као слуга, па кад измери све прилике и околности он тек тада приступа своме делу. Тако је он (како је сам причао неким осуђеницима у затвору) пролазио врло јевтино и нису га никад у крађи ухватили. Али како наш народ прича „лоповима ђаво даје опанке и они успешно краду све док им се опанци не подеру,“ тако је и са Миланом било. У последње време служио је код г. Пере Видаковића, у Београду. Као и у свакој газдинској кући тако и код г. Видаковића имало је много што шта да се украде. Јануара месеца изађе он из службе, и разуме се покраде он од свога газде неке ствари и однесе их у Обреновац. Пошто их је на брзу руку уситнио, он знајући како у кући постоји врати се и још једном покупи неке ствари, између којих и једно ћебе, па са њима опет у Обреновац. 26. јануара Милан дође и по трећи пут у Београд, у походе г. Видаковићу, но овога пута повео је собом и свог друга, овога Ђорђа Илића, с којим се у Обреновцу упознао и с којим је кројио планове за будући живот у крађама. Овом приликом нису Бог зна шта дигли: само једне коњске амове. И њих су однели у Обреновац. Е ту су већ опанци дотрајали. Кад су покушали, да амове продаду, падну у очи полицији, која их узме на одговор, да кажу од куда им ти амови. Кад је полиција видела према њиховом увијању да има посла с лоповима, попритегне их мало и они врд' овамо, врд' онамо, па признаду.

Пресудом првостеп. суда за град Београд, № 9151 осуђени су: Милан на пет а Ђорђе на *две* године робије.

Милан има 23 год., средњег је стаса; црномањаст, а Ђорђе 27 година, средњег стаса, косе смеђе, очи жућкасте, у лицу роав, по занимању надничар.

Јеврем Марковић, звани **„Ћопа"**. Да га болест није омела [сакат је] колико је по природи дрзак и опасан, претекао би чувенога разбојника Илију Гавриловића. Још док је малолетан био хајдуковао је с пок. Деспићем хајдуком. Године 1880 осуђен је на две године робије због опасне крађе, коју је извршио Јелици Лазаревић из Стојника. Јуна мес. 1884 год., у друштву са Јоцом Јентовићем обио је дућан Михаила Албахари, ситничара у улици „Стари Телеграф" и из истог покрали разне ствари. Поротном пресудом првостепеног суда за град Београд, Јеврем је због ове крађе осуђен на 20 година робије у тешком окову и 5 год. полицијског надзора. Са ове осуде пуштен је 1. априла 1897 год. и од тог доба живи по Београду издржавајући се прошњом, пошто га је болест [узетост] толико обрхвала, да је постао неспособан за ма какав рад.

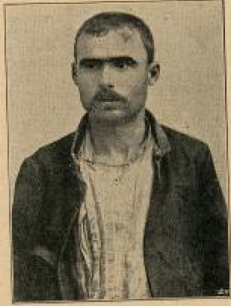

Само по некад Јеврем се сети „срећнога доба". То бива, кад заради мало више новаца и попије мало више „шушњинге" (ракије). Тада се мирни просјак претвара у правог звера. Са ножем у руци, вукући се на коленима, Јеврем боде кога стигне. Тада је опасан и за мимопролазнике и најневинији може да страда. Било је неколико случајева, да се Јеврем у таквим наступима тукао и са жандармима, а једном приликом кидисао је и на самог чиновника у Управи града Београда. Муке су имали тада жандарми, да га савладају и затворе у ћелију. Тек после 24 сата, Јеврем је дошао к себи. Родом је из Сибнице, среза космајског, окр. подунавског, има 38 год. средњег је раста, округла лица, косе и бркова смеђих.

ТРАЖИ СЕ.

Драгољуб Гавриловић, бив. шегрт код Ђоке Обрадовића, бравара овд. 22. пр. м-ца побегао је од свог мајстора и до данас се није вратио, нити се пак зна где је.

Драгољуб има 15 год., средњег је стаса, црномањаст, у оделу од модрикастог шајка. На предњој страни главе, баш у средини, Драгољуб нема косе. Место, на коме нема косе, велико је колико петодинарац.

Ако ко ма шта сазна о Драгољубу, нека јави његовом оцу Јови Гавриловићу, кафеџији у Крагујевцу или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 15575.

Првостепени суд за град Београд, актом својим од 1. тек. м-ца тражи, да се пронађе и њему одмах упути **Аврам Сасон,** бив трговац из Београда, те да га саслуша по његовој кривици због банкротства.

?

1. У прошлој години донели смо ову слику на стр. 94. (12. број) „Полицијског Гласника" у рубрици „Из полицијског албума", а под насловом „Владимир Ћирић, варалица, лопов и коцкар". Као што се читаоци могу уверити, ми смо још тада у опису његове личности изнели невероватне ствари, на какав је начин вршио преваре над трговцима и занатлијама београдским. За све ове побројане угурсузлуке ово је лице суђено и осуђено под именом „Владимир Ћирић". Али, сад нам стиже писмо из унутрашњости, од једног званичног лица полицијске струке, које тврди, да ово лице није Владимир но неки — Душан Жуњић из Пожеге.

„Душан је пре неколико дана био у Куршумлији — продужава у своме писму достављач. — За кратко време извршио је више превара над грађанима, код којих се представљао да је учитељ из Старе Србије, помоћник порески, агент трговачки који продаје шиваће машине и т. д.

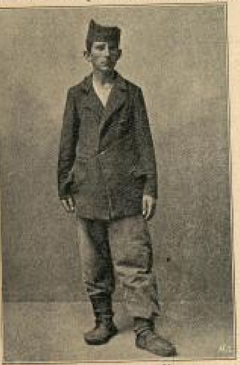

„Кад се сазнало његово занимање и да је он та варалица и коцкар под именом Владимир Ћирић, он је осетио и побегао некуда.

„Дакле, Душан је родом из вароши Пожеге, година има 18—20, слика донета у бр. 12. од пр. год., у свему одговара оригиналу и физиономији Душановој: само што је још мало погурен и кад иде више је напред повијен — пригнут. Врло је препреден и опасан коцкар. и варалица, у правом смислу у извршењу операција и недела доследан је Милојевићу. Услед овога, преко је потребно да уредништво поново донесе његову слику под именом: *Душан Жуњић, коцкар и варалица из Пожеге*, како би на њега све власти могле да скрену пажњу" и т. д.

Пошто је ово лице заиста извршило у Беграду небројене преваре и кажњавано и суђено и полицијски, уредништво „Полицијског Гласника" знајући да је било доста случајева, да се неко под туђим именом годинама крије, — одазива се жељи достављача и доноси слику овога неваљалца, тим пре, што је и овде у Београду вршио преваре над разним лицима, под разним именима. Молимо дакле све ове, који овога познају, а нарочито власт ср. пожешког, да се навесте тачно које је ово лице, па о томе да јаве уредништву. Ово је нужно још и с тога, што уредништво спрема велики албум (од преко 3000. сликаних криваца, у коме поред осталога треба да су тачно обележена и њихова имена, и места одакле су.

2., Од начелника ср. таковског, г. Мих. Вуксановића добили смо ово писмо:

„Ухваћени кесарош у ср. Јадранском, чију је слику уредништво изнело у 27. броју свом: *зове се правим именом Иван Ђуровић*, родом из Татинца у ср. ужичком (близу саме вароши Ужица) по занимању је *био шустер*. Ја држим, да га и многи Ужичани познају.

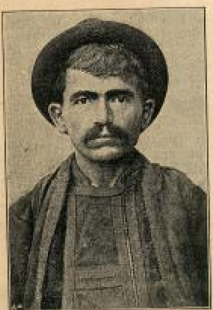

Ја сам га уапсио у очи ово-годишњег вашара Г.-Милановачког овде. — 8. маја т. г. и по издржаном петодневном затвору прогнао за Ужице.

Дакле, лаже да му је име Живојин Алексић, а погрешно је и дотични срески начелник јавио да му је име Јован."

Доносећи ово писмо ми поново доносимо и слику овога кесароша, с молбом да дотична полицијска власт из чијег је среза овај — сада по имену — Иван, јави уредништву: да ли се баш тако зове, те да се идентичност његова утврди.

ПОТЕРА.

Стеван Петровић, из Брезнице, **Сава Миленковић,** из Крепољина и **Миленко Радовановић,** из Изворице, који су били под истрагом и у притвору код начелника среза хомољског, први због хајдуковања а друга двојица због више опасних крађа, ноћу између 2—3 тек. м-ца проваливши су зид на апсани и побегли.

Стеван има 20 год. омален је, округлог лица, ћосав, плав у опште. Од одела има на себи црн гуњ, беле чакшире и белу влашку шубару.

Сава такође има 20 год., средњег је раста, дугуљаста лица, у опште смеђ, сунчањав и ћосав. На себи од одела има: црни гуњ и чакшире и црну, полуастраганску шубару. Једном је већ осуђиван због злочина.

Миленко нема више од 19 год., средњег је раста; црномањаст, лица дугуљастог, без браде и бркова. На себи има црно сукнено одело.

Наређује се живо трагање за одбеглим зликовцима. Пронађене треба спровести начелнику среза хомољског с позивом на Бр. 5239. или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 15378.

Драгомир Надрљански и **Љубисав Гајић,** притвореници начелства округа крушевачког, ноћу између 5—6 тек. м-ца провалили су зид на апсани поменутог начелства и побегли из притвора. Драгомир има 18 год., средњег је стаса, плав у опште, говори брзо. Љубисав нема више од 16 год., омален је, црномањаст. Исте ноћи кад су они побегли, побегао је и Драгутин Стаменковић, притвореник општине крагујевачке, те се с тога сумња, да је и он у друштву с њима. Он има 16 год., средњег је стаса, црномањаст је у опште.

Наређује се живо тражење за одбеглим притвореницима. Пронађене треба стражарно спровести начелству окр. крушевач. с позивом на Бр. 7509. или Управи гр. Београда на Бр. 15550.

Влагоју Митровићу, земљоделцу из Звиздара, среза тамнавског, ноћу између 4—5 тек. м-ца, непознати лопови украли су: два коња, једна коњска кола, амове, једно седло, једну половну узду и два улара. Један од коња има 13 год., висок је 122 сантиметра, длаке је мрке, на челу мало цветаст. Други има 3 год., висок је 142 сантиметра, длаке је црне.

Наређује се живо тражење лопова и покраће. Пронађене лопове с покрађом треба спровести начелнику среза тамнав. с позивом на Бр. 7539 или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 15501.

Ноћу, између 3—4 тек. м-ца, непознати лопови увукли су се у стан Јане, удове Пеше Јовановића из Врања и из истог украли и однели: 100 динара у српским новчаницама, 12 комада акција Врањске Задруге, 15 метара шајка, 10 пари чарапа, три аршина чоје и 29 топа сукна, све у вредности 1900 динара.

Наређује се живо тражење како лопова тако и покраће. Пронађене лопове с покрађом треба стражарно спровести, начелству окр. врањског или Управи гр. Београда на Бр. 15528.

Димитрије Нешић — Андреја Хам, осуђеник пожаревачког казненог завода, који је 11. маја тек. год. побегао са осуде, па за време док је у бегству био, пао је под истрагу и у притвор због прављења лажног новца, ноћу између 6—7 тек. м-ца поново је побегао из притвора.

Он има 39 год. средњег је стаса, црне косе, округлих образа, малог чела, очију и обрва црних, у малом прсту десне руке сакат је.

Наређује се живо тражење за одбеглим Димитријем. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику среза ражањског с позивом на Бр. 5919. или Управи града Београда на Бр. 15660.

Љубомир Мирковић, из Живковца, среза качерског округа рудничког, **Здравко Марковић,** из Мајдана, среза таковског, округа рудничког и Јован Галовић из Крагујевца, — осуђеници пожаревачког казненог завода, 8 тек. мес. пре подне побегли су са осуде.

Љубомир има 19 год. средњег је стаса, смеђе косе, црних очију, округлих образа.

Здравко има 20 год. средњег је стаса, очију, обрва и косе црне, округлих образа; на себи има војничко одело.

Јован има 21 год., средњег је стаса; црномањаст је у опште.

Наређује се живо тражење за одбеглим осуђеницима. Пронађене треба стражарно спровести управи пожаревачког казненог завода с позивом на Бр. 1435 или управи града Београда на Бр. 15782.

Што немамо слике ових побеглих робијаша као и Димитрија Нешића одбеглог робијаша истог завода за ким је без слике изашла потерница у 22 а и у овоме броју нашега листа — кривица је до управе Пожаревачког казненог завода, о чему ћемо проговорити засебно у једном од идућих бројева.

Криван Јанош, из Липа (Липово) близу Арада, благајник сиротињске (масалне) касе арадског института, покрао је у готовом новцу и у вредећим папирима 259.000 форината и побегао у свет. Јанош је од прилике 176 см. висок, има 40 година; мршав, болешљивог изгледа, упало обријано лице, кратковид и с тога носи оштре наочаре; коса му је плава, бркови плави и у вис увијени. Често гледа разроко; болује од стомака. Говори немачки, мађарски и француски. Из Арада, по дознању, он је отпутовао преко Пеште Беча и Хамбурга, али пошто га потерница није могла ухватити, мора да је само заварао траг и окренуо овамо на Исток. Не искључујући ту могућност, мађарска полицијска власт послала је и нама ту потерницу. Пошто је слика тако рђава да се апсолутно не може у листу употребити, ми је и не доносимо. Ако се Јанош пронађе треба известити Управу града Београда с позивом на ову потерницу.

Милан Радовић из Ваљева (бр. 480.) и **Милош Јовановић** из села Грошнице, окр. крагујевачког (бр. 383.) — осуђеници београдског казненог завода; 8 тек. мес. побегли су из Љубичева, где су на раду били.

Милан има 30 год., средњег је раста, црномањаст је у опште, шкрофулозан је.

Милош такође има 30 год., средњег је раста, црномањаст је у опште, има велики нос и широке зубе.

Оба осуђеника однела су са собом по један пар летњег одела, гуњ и капу осуђеничку.

За одбеглим осуђеницима наређује се најживље тражење. Пронађене треба стражарно спровести начелству окр. пожаревачког с позивом на Бр. 10052 или управи гр. Београда на Бр. 15785.

Како је ова депеша стигла при закључку нашега листа, није нам било могуће сад донети слике, но то ћемо учинити у ванредном или у идућем редовном броју.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

Г. Мих. Кр. Ђорђевић, изванредни посланик и пуномоћни министар на Румунском Двору Краља Карола I., и бив. министар унутрашњих дела, допутовао је 2. ов. м. у Београд на осуство код своје породице. Одавде је отишао у Ниш, тамо пробавио два дана, био је и гост код *Његовог Величанства Краља,* ишао с Његовим Величанством у лов по нишкој околини, а за тим се 8. ов. мес. вратио у Београд и 9. пре подне отпутовао је брзим возом са својом породицом у бању Рохич.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Од г. Тасе Миленковића, који се бави у Бечу, добили смо једно писмо са бечке изложбе. Писмо је пуно интереса за наше читаоце а од поуке за полицијске чиновнике, с тога ћемо га донети у идућем броју нашега листа.

Ми смо још пре два три месеца, молили наше повереннике да нам пошљу новац за продате књиге „Полицајац" са календаром. Том приликом тражили смо, да нам се непродате књиге врате, па смо и рок оставили докле их примамо натраг. Како повелико њих, нити послаше новац нити књиге вратише, то су они јамачно све књиге распродали. Па хоћемо ли већ једном добити новац?

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

ВАНРЕДАН БРОЈ

БРОЈ 30. У БЕОГРАДУ СРЕДА 15. ЈУЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

СА БЕЧКЕ ИЗЛОЖБЕ

(ИЗ ТАСИНОГА ПИСМА)

У Бечу 20. јуна 1898.

........Не мислим да пишем о целој изложби, која је ове године у Бечу отворена — поводом педесетогодишњег царовања Фрање Јосифа. Ма да скромност и ограниченост њена пада у очи и најобичнијем посетиоцу, ја то нећу у овом писму да излажем и разна нагађања, што изложба није лепша испала, износим. Него, за овај мах хоћу да скренем само пажњу на један мали део изложбе. *Ту мислим на павиљон ц. кр. бечке полиције.* На бечкој изложби и бечка полиција има свој одељак. Идући *ротунди* (главној згради) мало повучена у страну, налази се с леве стране *полицијска барака* на простору од 360 квадр. метара. Зграда је скромна, доста повучена, и ако је посетилац изложбе нарочито не тражи, не би му лако у очи пала, нарочито са тога, што је сасвим заклоњена зградом за — *Wohlfahrtsausstellung*..... На уласку у полиц. одељак постављена је велика биста цареве, а одмах с десне стране портрети свију управитеља Беча од 1848 до данас.... У првом одсеку изложен је орман за пријаву становника (Meldungsamt). Ту су поређана у реду сва имена на *S* онако, како сам ја то већ у мојим *писмима из бечке полиције* изложио.... На табли изложени су догађаји тога дана (Vorfallenheiten des Tages) као н. пр.: На улици херенгасе нађено је дете од три године... на ландштрасе сударила су се два фијакера, од којих је један тешко повређен итд. У том одсеку изложени су спискови свију хотела и кафана у Бечу, а одмах ту је и орман са албумима за злочинце. Ту су урамљени и сви *полицијски листови*, који излазе у Аустро-Угарској... У нарочитом одсеку изложена је на очигледан начин сва радња по *Бертиљонажу*. Слике су од воска. И ви лепо очима све тачно видите: како се кривцу мера узима, како чиновник бележи, како кривац мора да стоји итд. Одмах у том крају изложено је и развијање Бертиљонажа у свету. Изложене су све државе, које ту установу имају. Видно је истакнута Румунија. Помиње се и Хиндостан. Само, на жалост, нема — Србије!!!... Осем тога ту су изложене и слике злочинаца, којих се само помоћу Бертиљонажа идентичност могла доказати. Ту су истакнути рукописи злочинаца. Ту су разни њихови фалзификати. Ту се могу видети фотографисани разни положаји, у којима су убијена лица нађена, њихови станови, распоред ствари, који је зликовац, претурив све, за собом оставио, итд. Ту је обилато заступљен и *криминални музеум*. У њему су оруђа, са којим су зликовци своје жртве убијали; ту су справе, са којима су касе и станови обијани; ту су машине за прављење лажних новаца и папира итд. Одмах је за тим изложена и школа за поуку полицајаца. Ту су скелети човечији, маркантни изражаји лица, карте, књиге, човечија коса, справе за мерење, микроскопи итд. Ту је после и *полицијски фотографски атеље*, где је такође изложено како се и у том одсеку ради... После изложена је пластички жандармерија од 1848—1898 г., па онда развитак полицијске установе за педесет година. Ту су изложене све њене гране. Где треба све је то пропраћено табелама и плановима. На углед изложена је соба дежурнога чиновника и шта све у њој треба да има. Па онда телеграфска и телефонска станица. Па онда у сликама саобраћајна средства за ових педесет година. За тим насловна имена свију листова, који су од 1848 године почели излазити и данас излазе. Па тако су исто врло интересне и поучне и слике из полицијскога праксе. Има их у скулптури, масној боји, акварели, пастели, и скицама. Лепа је слика: Ухваћени коцкар. Па онда: транспортирање кривца у апсеничким колима; спасавање дављенице из Дунава; прва помоћ осакаћеноме; заустављање поплашених фијакерских коња; живот у стражари; налазак новорођеног детета на улици; и т. д.* У **Тасиним писмима** ја сам све потанко изложио како се обављају разноврсни послови у бечкој полицији. Нешто што сам ја тамо описао, наћи ће се и овде на бечкој изложби. А ја сам неке појаве још и опширније изложио. Ласкам себи, да сам сву радњу полицијских органа тако нацртао, да ме је и мало писмен човек могао разумети. Још када би наши полицајци могли доћи овде, да бар само изложбу виде, њима би многе и многе појаве могле бити још јасније и у практичној служби поучније. У тој цељи ја сам онако на брзу руку, полазећи даље из Беча, и написао ово неколико редова. Мислим, да би корисно било, ако би се бар на дан два послало на изложбу неколико чиновника из београдске полиције. Могли би доћи једно два члана и четири, пет писара. Трошак на њихово путовање једва да би изнео до *1000 динара*. Једна багатела према ономе, шта би ти чиновници могли видети и поучити се. Јуче *је био на изложби директор дрезденске полиције*. Чујем, да су долазили из пештанске и берлинске полиције. Извесно је, да ће доћи и посланици и из других места. Па зашто ове корисне ствари да не виде и наши полицајци?.... Тужимо се сви на њих: Како су неспремни и невешти. Па како ће, ђавола, и бити нешто бољи, када их ничему не учимо, и када ни Земуна нису видели? Нека се вину мало амо, да виде овај свет и овај живот у њему, па да имају мало ширег појма. А моје је уверење, да ће их бечке колеге овде примити љубазно и све им што треба објаснити........

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

Ради тога, а да би општински писари имали пред собом законску радњу и правилну процедуру, за радове у спорним случајевима, код општинских судова, и ради тога, да би се и у овој грани судских општинских послова, постигла једнообразност, ми ћемо на овоме месту изнети неколико ексемплара судских општинских пресуда, са читавом процедуром и пре изрицања исте и после до извршења.

Пре свега, потребно је напоменути, да је законодавац тиме што је у § 6. грађ. поступка, уступио извесне, тамо обележене спорове, у надлежност општинских судова, за суђење, имао на уму брзу и просту радњу, обележивши овај свој циљ и нарочито у § 13. грађ. поступка, кога се прописа при спорној радњи треба тачно придржавати.

Да напоменемо и то, да су општински судови дужни и обавезни по § 13. I став грађ. поступка све своје пресуде заводити у нарочити за то постојећи протокол пресуђења. У овај протокол дакле треба тачно увести у тамо дотично означене рубрике, реч парничара, а за тим разлоге суда и онда пресуђење. Протокол треба потписивати одмах, без одуговлачења и застоја. У исти мах у дотичну рубрику код саме изречене пресуде треба означити, кад је пресуда постала извршна; кад је положена заклетва или када је иста од стране првостепеног надлежног суда по жалби уништена.

---

*) *Јуче сам на кратко време био у бечкој дирекцији....* Обећао сам, да ћу у повратку посетити све колеге, старе познанике. Гледаћу, да неке слике са полицијске изложбе добијем за *„Полицијски Гласник.“*

Кратком поступању код општинских судова, на основу § 449. 450. и 451. грађ. поступка нема нити може бити места, јер се томе противе наричити прописи § 13. и 20. грађ. поступка, који прецизирају саслушање парничара о спорној ствари пред самим судом. Свако осудно решење донето по кратком поступку на основу горе наведених законских прописа, који означавају поступак код државних судова, мора пасти и пада у сваком даном случају при појави жалбе, само с тога што дужник није саслушан.

Да томе поступању код општинских судова нема места, види се и из тога, што законодавац у својим законским одредбама за општинске судове нигде не помиње „осудно решење" но увек и свуда говори о „пресуди" са наређењем да се иста мора уводити у „*протокол суђења*". За осудна решења нема протокола, где би се иста могла уводити, дакле она су искључена за поступање код општинских судова. С тим треба бити на чисто. И ово питање требали би наши правници у свом стручном листу да рашчисте, те да се постигне једнообразно мишљење у истом.

Да пређемо на нашу задаћу.

а., *Тужба.*

Димитрије Јовановић, пиљар овдашњи, по овој под ¹/., приложеној облигацији, која је потврђена судом општине неготинске, дугује ми 180 динара од датих му готових новаца на зајам.

Како је рок обавези протекао још 5. марта 1897. године, а дужник ме у овоме своме потраживању није ни до данас намирио, то га тужим томе суду и тражим, да га суд осуди, да ми плати 180 динара главног дуга са 12% уговореног годишњег интереса од 5. марта као дана прошла рока до наплате, да ми накнади плаћену таксу по овоме спору и на име осталих спорних трошкова 10 динара.

Основ је тужбе дуг од зајма.

Доказ јавна исправа.

20. маја 1898. год.
Неготин.

Понизан суду
Мих. Петровић
абаџија.

б. *Судска процедура.*

Ову тужбу одмах завести у деловодни протокол и одредити рочиште у најкраћем року за парничне стране ради пресуђења спора.

20. маја 1898. год.
Неготин.

Пресед. суда:
А. Јовановић

в. *белешка суђења.*

Рађено у суду општ. неготинске 22. маја 1898. год.

Белешка по спору:

Михаила Петровића, абаџије овд.
противу;
Димитрија Јовановића, пиљара овд.

Због 180 дин. главног дуга са 12% год. инт. од 5. марта 1897. год. до наплате.

Доказ јавна исправа.

На данашње рочиште дошле су обе парничне стране.

Приступљено је равнању, но парничари се нису могли поравнати.

Тужилац оста у свему при својој тужби, тражећи на име спорних трошкова 10 динара.

Тужени признаје исправу и дуг постојећи у истој, није о року исплатио за то што нема новаца.

Судски разлози:

Поднетом исправом, коју је дужник и пред судом за своју и истиниту признао, тужилац је своје тражење потпуно доказао, и за то се тужени има на плаћање дуга и осудити. С тога суд општине града Неготина, на основу § 6. и 13. грађ. судског поступка

Пресуђује:

Да тужени Димитрије плати тужиоцу Михаилу сто осамдесет динара главног дуга са 12% уговореног интереса од 5. марта 1897. године до коначне наплате; да му накнади плаћену таксу у 6·80 динара и на име осталих спорних трошкова и дангубе три динара.

Пресуда је одмах јавно и усмено саопштена парничарима.

Од суда општине неготинске 22. маја 1898. год. № 2157. у Неготину.

Деловођа:
П. Терзић

Судије:
М. Остојић
П. Јовановић
Одборник:
М. Станчић

НБ. Заведи белешку и пресуђење одмах у протокол суђења.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

ЛОПОВ КАО ПОЛИЦАЈАЦ.

(СВРШЕТАК).

Инжињер је задовољно дахнуо душом кад је остао сам: искрено се зарадовао што га је срећни случај упознао са човеком, који ће, истина за добру награду, порадити да се планови пронађу и врате. Није шала, на њима треба г. инжињер да заради око двестак хиљада динара најмање, а колико му тек вреди што ће на време кућу предати, и видно целоме свету показати своју инжињерско-архитектонску способност и вештину...

А тајни полицајац је још исте вечери био на путу за Београд. Седећи у возу друге класе, он је неколико пута с пажњом прелиставао завежљај добивених банака и лупкајући у прозор као за себе задовољно је шапутао.

— Ово је тек прва рата..... предговор. И треба. Треба и господин инжињер да плати за планове, по којима ће да зида палате; а он се добро адресирао. Наравно да плати, треба и ја што год да зарадим кад зида тако огромну грађевину, јер и ја имам ту удела.

* * *

У једној споредној престоничкој улици постојала је до скора каваница код П......, а извесни посетиоци њени звали су је под „Дивљег ждребета." То име дали су кавани по кавеџији кога су они „од милости" звали дивље ждребе. Данас нема више те кавнне — регулација престонице збрисала је са лица земље, али њени посетиоци и даље су, може бити, наставили заједничке састанке у другој којој кавани. Кавеџија Тоша, био је на први поглед човек веома мирне, управо голубије нарави; али познаници који су редовно свртали, врло су добро знали колико лисичија лукавства лежи у оним мирним очима; колико дрскости има у оном лажном осмеху. Другови без њега никакав посао нису предузимали, а свака тајна била је њему поверена.

По спољашности својој кавана јако личаше на кућерак за становање; чак није ни фирму своју имала. И ако је било летње доба, пред њеним вратима никад се није могао видети сто, нити да ко напољу седи, као што је то готово обичај под свију престоничких и великих и малих кавана. Ова мала правила је изузетак. Ваљада је кавеџија имао разлога што је тако радио. У осталом он није много пића трошио, колико је поред ракије, вина и кафе, још и друге послове вршио.

Сутра дан зором рупи унутра „тајни полицајац". Он је био стални гост ове каванице и поверљиви члан једне дружинице која се ту врло често скупљала. Кавеџији засија лице од изненађења и радости.

— О Игњо.... добро дошао. Кад ти пре из бање?

— Јутрос рано, возом.

— Је л' пријало „купање?"

— Жестоко!

— Е онда да частиш.

— Немам времена. Него деде да нађеш Лазу и Шурка, а и Перу Гарду; реци им да дођу вечерас да се договоримо за нашу ствар и да учинимо поделу, а ти спреми оне дрљотине и перечене, па кад ми затреба да их експедирам ја ћу их узети.

— 'оће ли црћи „ингинериус"?

— Наравно..... Хиљаду динара, а можда биће и више. Замисли, просте линије и којекакве црте, па се опет на њима да зарадити. Бадава, наш занат вреди злата!

— Дакле вечерас седница?

— Јест у девет, десет сати.

„Тајни полицајац" се опрости и оде.

* * *

Кад је мрак увио престоницу, пријатељи „лепих вештина“ већ су били на окупу код „дивљег ждребета“. У маленој ониској собици, са једним прљавим прозором, што гледа у двориште, кроз дувански дим могло је оштро око опазити и познати лица старих, окорелих и извежбаних лопова, коцкара и кесароша београдских. Ту су се они код „дивљег ждребета“ скупљали на разговор и састанке; одатле су они чинили излете и полазили у лов; ту су они доносили и остављали плен и „зараду“ своју. Ту су они скупили се и заказаног вечера да већају о подели „зараде на инжињерским радовима.“

Кроз бледу светлост лампицу што је осветљавала ова мрачна лица дајући им још тајанственији изглед, понајвише је падао у очи „тајни полицајац“. Он је се одвајао од друштва поред осталога и оделом, јер је био господски и уљудно одевен, а и понашањем, јер је врло достојанствено шетао по соби и пажним гласом питао свакога по нешто. Питао је што не долази Пера „Гарда“, а „Шурко“ му одговори.

— Он је од јутрос, то јест од ноћас у „шатровци“ (апсу). Отишао мало да се види са овим нашим управником, кажу нешто га овај воле, па га звао ноћас на једну „каву“...

Кад изнесоше планове готово сви прснуше у смех.

— Замислите људи, и на овоме да зарадимо хиљаду динара, е то је заиста којешта! говораше иронично кавеџија Тоша звани „дивље ждребе“.

А Шурко му се унесе у говор.

— Шта се ти разумеш у те древнарије. Ти ниси „лахман“. Ја сам на једном писму једне удовице, некадање саветниковице зарадио преко две стотине динара.

— То је што свет воли литературу.

— Наравно!

Шурко опет узе реч и поведе поново говор о плановима.

— Дакле, господо, ја мислим ред је да мени припадне највећи део, јер ја сам узео собом те хартије и донео их. Да их ја нисам понео, од тога не би било ништа.

— Не би врага. Понео би их ја, додаде Лаза. Чудна ми чуда: донети хартије! А молим лепо: ко је пронашао стан инжињеров, ко је пронашао да је он у бањи, па онда ко је припремио земљиште за операцију, ко је отворио кућу и најпосле ко је обратио пажњу на папире и казао да и они вреде бар педесет гроша? Ко је све то урадио? Ваљада ћу ја бити пречи од Шурка, који је био обичан амалин, те је само пренео ствари из куће овамо. Дакле, ако ко баш заслужује да буде највише награђен за свој труд и рад, онда, без сумње, на прво место долази моја маленкост.....

Кавеџији је било криво ово отимање о првенство, а њега запостављају.

— Слабо бога ми! викну он. А ја сам овде мачији кашаљ. Шта велите. Тоша је овде шипка уз бубањ, пети точак у колима. А да нема мене видео бих вас како би се провели и како би вам операције испадале за руком.

„Тајни полицај“ је био љут; ова распра га је непријатно дирала; ова саможивост ортака вређала му је „чувства“ и он се трудио достојанственим тоном да их измири.

— Та то нема смисла, господо, да се лудачите и отимате о првенство. Ако когод овде што важи, ја, без претеривања, највише важим, па опет нисам толико себичан. Јер ја рачунам да ћемо ваљада имати још какву заједничку операцију да изведемо. А што се тиче ових хартија и зараде на њима ја мислим да заслуга припада свима подједнако. Али овде није то главно; главне су паре. Паре треба за њих добити. А ко ће то извести? Ко?

— Ти! рекоше сви у глас.

— Ја, дакако. И ја сам, као што вам је познато, то унеколико испословао. Постао сам „тајни полицајац“, да би их што скупље могао продати. У осталом идеја за све ово, као и њено извођење мора се једино мени у заслугу уписати. Шта дакле да се препиремо: поделићемо лепо хиљаду динара, којих будемо добили за ове лудорије, а толико је, од прилике сам инжињер обећао, а ако падне који грош више, у шта ја јако сумњам, онда допустите, да то буде мени на путни трошак... пристајете ли.

Друштво се брзо договори.

— Пристајемо.

„Тајни полицајац“ узе цртеже и планове, сави их брижљиво и при поласку, опраштајући се, обећа да ће кроз осам дана, сам лично доћи на исто место да поделе зарађених хиљаду динара.

* * *

Инжињер је ликовао од радости прегледајући своје цртеже и планове, на којима је скоро две године брижљиво радио и благодарећи „тајном полицајцу“, коме је дао три хиљаде динара за труд и цртеже, припремао се да скорим отпочне подизање грађевине.

Једнога дана, годину и нешто више после свега, пошто се велелепна грађевина, дело руку његових већ високо дизала украшавајући српску престоницу, инжињер једним особитим грађевинским послом оде у Управу града Београда. Прелиставајући један албум са многобројним фотографијама, на једанпут му се поглед заустави на једној слици.

Управник погледа значајно у инжињера а овај упре прстом у слику.

— Управниче, овај вам вреди пара.

Управник погледа слику.

— Аха.... позната тица. Муке нам задаје.

— Како?... Тајни полицај, па муке задаје?

— Какав тајни полицајац? чуди се управник.

— Па овај овде...

— Хахаха... та то је Игњат Игњатовић....

— Полицај...

— Какав полицајац тајни... Игњат Игњатовић један од најпрепреденијих лопова и варалица, кесарош и коцкар првога реда, чувени Игњат Игњатовић „Земунац“. Од куд ви њега да познајете?

Инжињер чисто блене у управника и не може да дође себи од чуда; кад се мало примири он лепо исприча догађај у бањи и историју својих цртежа....

ПОТЕРА.

Сава Радисављевић из Сибнице, округа моравског и **Јован Станимировић — Стојимировић** из Липа, округа подунавског — осуђеници београд. казненог завода, **побегли** су 7 т. м. из Беле-Реке, где су на раду били. Сава има 36 год., висок је, крупан, смеђ, има кратке густе бркове и велики нос. Јован има 25 год., средњег је стаса, црномањаст, округлих образа, бркова малих, ретких. Од одела однели су собом по два пара кошуља, по један гуњ и по једну капу осуђеничку. За одбеглим осуђеницима нарећује се живо тражење. Пронађене треба стражарно спровести управи пожаревач. казненог завода с позивом на Бр. 1887 или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 15.855.

Стеван Милановић из Кличевца, окр. пожаревачког, осуђеник (Бр. 2073) београдског казненог завода, **побегао** је 9. ов. мес. у у вече са рада из Добричева. Стеван је осуђен пресудом првостепен. суда пожаревачког под 25 фебруаром пр. год. № 5714 на 8 година робије, зато, што је ноћу између 13 и 14 новембра 1896 год. у друштву са Станојем Ђорђевићем и Живојином Јовићем из истог места, извршио опасну крађу Павлу Станковићу из Кличевца, и том приликом и на овога и његовог чобанина пуцао из револвера у намери да их убије. Нарећује се жива потера. Пронађеног треба стражарно спровести управи београд. казненог завода с позивом на Бр. 4074. или Управи града Београда на Бр. 15.849.

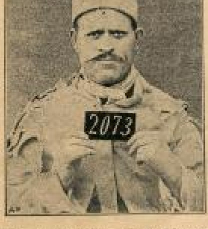

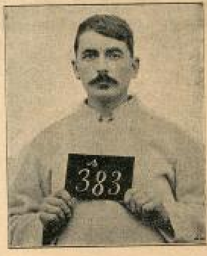

Милош Јовановић из Грошнице, окр. крагујевачког осуђеник беогр. казн. завода (Бр. 383) **побегао** је из Добричева са рада 8 тек. месеца. Милош је осуђен пресудом првост. крагујевачког суда 18 септембра 1893. год. зато: I, што је ноћу између 2 и 3 јуна исте год. обио зграду Стевану Ратинцу из Грошнице и на опасан начин покрао му око 200. дин. у разној монети и II, што је ноћу између 6 и 7 Јуна 1893 год. око $10^{1}/_{2}$ сати гађао из пушке Благоја Живадиновића из Грошнице и оловом га тешко обранио. Ово је Милошу други пут што бега са робије. Наређује се живо тражење. Пронађеног спровести стражарно управи пожаревачког казненог завода с позивом на Бр. 1879 или Управи града Београда на Бр. 15.784.

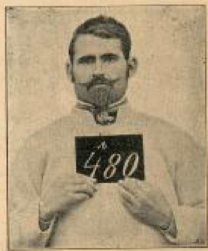

Милан Радовић из Турске, но који се настанио био под нас у Ваљеву, осуђеник беогр. казненог завода (Бр. 480) **побегао је** са рада из Љубичева 8. тек. мес. Милан је осуђен на 16. година робије у тешком окову и 5. година полиц. надзора, пресудом ваљевског првостеп. суда од 31. јануара 2894. год. № 2383., зато, што је у друштву са Милошем Зечићем — Милановићем из Херцеговине (који је ту скоро у потери убијен) и Јованом Живковићем из Турске, — напао са оружјем у руци, разбојнички, на Рајка Драгојловића тежака из Бранковине, везали њега и све његове укућане, па му изнудили 28. дин. у новцу (колико је овај спрема и имао) и још неке ствари покупили и однели. Наређује се потера. Пронађеног спровести или казненом заводу или управи града Београда с позивом на Бр. 15.785.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Наша најбоља услуга! Један од београдских листова,*) и сада поново похваљујући ваљано уређивање нашега листа, чини нам приговор: да „са свим противно“ дужности и задатку своме радимо што доносимо слике људи, „који су се огрешили о друштвени и државни ред и законе“, јер им се тиме „онемогућава да се тргну и врате на пут поштених и добрих људи“, пошто такво лице „куд се год окрене, свуда налази пред собом затворена врата, нико га неће, нико га не прима, јер је обележено до најмањих ситница, па му је чак и слика позната“, и онда „шта ће, куд ће, но на стари занат и неваљали живот.“ На тај начин „Полицијски Гласник“, вели исти лист“, само јача, потпомаже зло, које би хтео да лечи и, мислећи да служи јавној сигурности, чини јој само „рђаву услугу“... И поред све ове оштрине, тај приговор зачињен је бојажљивом несигурношћу, израженом речма: „чини нам се“, „можда и грешимо што овако мислимо“, свакојако „није на одмет уредницима „Полицијског Гласника“ ова напомена, да о томе добро и озбиљно промисле.“

Ево нас да одмах, и без икаква премишљања, овај приговор обележимо као савршено неосновано гледиште, са кога нам се чини, као заблуду, коју једва да нам може бити потребно побијати.

Уредништво „Полицијског Гласника“ има на расположењу око пет хиљада фотографија рђавих и осуђиваних лица, па ће их и даље прибирати и број им умножавати, али не у намери да би их све унело у лист и јавности предало, него да ово учини само са онима, за које би се то показало као права потреба. Према великом броју фотографија, којима уредништво располаже, оно је до сада веома мали број предало јавности, уневши у лист дотичне ликове, уз потребан опис. То већ собом само говори колико се пажње и обзира има при овим публикацијама. Оне се, дакле, своде само на случајеве праве потребе, коју диктује јавни интерес. Та потреба нам до сада се поглавито показивала у овим случајима:

1., Кад се познати учинилац казњивога дела не може да пронађе што се не зна где је, што се крије или што је, може бити већ и као осуђеник, у бегству. За таким кривцима надлежна власт по дужности чини потеру и, дајући тачан опис позива свакога, да помогне пронаћи познатога кривца и јавити јој, ако би што о овоме знао. Публикација лика такога кривца управо је неопходна, улази у појам потере, коју закон налаже и, доследно томе, ми ћемо увек у таком случају доносити и од сада слике тих кривaца.

2., Кад је ко више пута као кривац кажњен, тако, да се сматра као „непоправљив“, или као лице, које чини зло већ из навике или као занат. У том случају несумњиво има се разлога узети, да се такав кривац неће поправити и са рђава пута вратити, док му се не ускрати свака прилика за нова варања, крађе и зла дела у опште, а за то је публикација његова лика врло важно и моћно средство. Према потреби чувати друштво од нових превара и крађа од стране таквога неваљалца, од споредне је важности како ће он доћи до некога уточишта. Треба све чинити, да се такоме не да приступ и онде, где на то могу имати права само честити и ради људи, не дати му да се он ту увуче под *фирмом оних увек добрих људи*, те да добије само нових прилика за пљачку. За то ликове ових неваљалаца такође треба публиковати. А кад једном увиде да им се доиста ваља поправити, наћи ће места где ће се моћи склонити. Само онај, који их прима под свој кров или им рада даде, треба да зна с ким има посла, да би знао колико им поверења сме поклонити и какав надзор над њима мора имати. Оваква лица, пак, позната су увек као хитра, досетљива и за по неку службу нарочито потребна, те је веома могуће да нађу места. Само, понављамо опет, онај, који их прима, не треба да је у обмани о њима, ради потребнога надзора. И овде публикација ликова оваких људи јавља се као потреба како реда друштвенога тако и њих самих, како ради заштите друштва тако и ради добра самих таких кривaца. Противна радња била би управо, ако не немар, саучешће у злим делима њиховим, значила би прикривање њихова лика и тиме пленење на руку да варају свет, прикривајући се као увек добри и ваљани под лажним именом, да само дођу до нових прилика за зла дела. За то, ко их прима треба да зна какви су, те да се према томе управља, а ако под тим погодбама баш не могу наћи склоништа, држава има дужност да својом или приватном помоћу даде установе, где би оваки људи дали претходно доказе о поправљености, добрим намерама и корисном раду своме. О којим установама смо ми говорили и још ћемо говорити.

Нисмо ми без хуманих погледа према оваким кривцима, па ма они били и најокорелији злочинци. То показују радови већ до сада изношени у нашем листу, у којима се врло видно истичу и околности, које као по закону узрочности стварају злочинце и које свуда у свету чине, да се већ почиње утврђивати и неки нарочити „тип злочинаца“. Ми, уз то, не прикривамо ни онај прави појам, да се у што већој мери отклањају оне невоље и јади, из којих тако потичу злочинци, који су данас постали предмет врло озбиљног анатомског, физиолошког и социјалног проучавања.

3., Најпосле, потреба публикације лика злочинчева јавља се и у оним случајима крвавих и врло тешких злочина, који, како закон вели, „позор света на себе обраћају“, те се тражи да се злoковац види, а очувати његов лик треба и као објекат мало час поменутога проучавања.

У осталом појава публикације злочинаца у наведеним случајима није неки наш оригинал. Као што смо већ имали прилике напомињати у досадашњим бројевима нашега листа, овако се ради и у листу полицијске дирекције у Берлину.

Овим смо, надамо се, сасвим јасно доказали, да оваким радом својим чинимо најбољу услугу реду и јавној сигурности.

Данашњи, ванредни број издајемо због побеглих робијаша. Тако ћемо чинити и у будуће увек кад наступи сличан случај. Кад који од њих буде ухваћен молимо дотичну полицијску власт да о томе извести и уредништво.

---

*) „Мале Новине“ од 7. овога месеца, број 183., у чланку: „Рђава услуга.“

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 31. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 18. ЈУЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

Овде ћемо да наведемо неколико шеретлука и навика, којих се обично држе варалице и злочинци. Ово ће за иследника бити од врло велике важности, јер ако све ово буде знао и имао у виду, објасниће му се много што шта, знаће у ком правцу да води истрагу, а уједно моћи ће и да баци један поглед у природу индивидуе, с којом има да ради.

I. Прерушавање.

Ма да је познато, како често, како вешто и с коликим се успехом прерушавају варалице и лопови, ипак неће бити згорега, да покажемо, како управо нема тога, што они не би били кадри да симулирају, да нема тога, што нису кадри да дисимулирају. Више пута имаће у тој ствари лекар да дâ свој суд, а иследниково је, да не поклања апсолутно никакве вере манама и болестима, које кривци тврде да имају, и да у таквим случајевима увек потражи лекарево мишљење.

Али има тушта и тма прилика, кад се лекар не може питати, било што он није позван да по природи те ствари одлучује, било пак што иследник има решити какав веома важан корак, пре но што се може дозвати лекар. У прве случајеве спадају оне небројене вештине прерушавања, којима се гоњени злочинац служи да изгледа друкчији но што је у потерници описан. Треба упамтити, да новајлија у злочину *најпре* изврши дело, а за тим се преруши, док међу тим стари злочинац најпре се преруши, па онда зло дело учини. Први дакле бежи у *прерушеном* облику, други у свом *природном*, и према томе он се налази у куд и камо повољнијем положају. Кад се кривац ухвати или само оштро осмотри, онда се прерушај може лако открити.

Узмимо дакле, да неизвежбан лопов учини какву превару; он је обријан и кратко ошишан, као такав се тражи а путује с лажном црвеном брадом и с дугом бароком. Ту лажну браду и косу лако је открити и он их на послетку мора једном скинути. Извежбан злочинац чини обратно: он изврши превару с лажном црвеном брадом и лажном дугом бароком. Тако је он у потерници описан и тако се тражи, али он је браду и бароку одмах по учињеном делу скинуо, те и најоштрије посматрање не може у таквим случајевима ништа помоћи.

При проучавању потерница треба на ову тачку обратити нарочиту пажњу и сматрати све за сумњиво и лажно, а особито прерушај, који јако пада у очи. Овде је у главном сасвим свеједно, да ли је лопов учинио прерушај у циљу, да за време извршења дела не буде познат, или је био у природном облику, свакако он је своју спољашност по учињеном делу променио, колико му је год то било могућно. Ако н. пр. у потерници стоји: „чупава, смеђа брада“ — онда је она била или лажна или ју је лопов по учињеном делу обријао; стоји ли: „носи плаве наочаре“, то их је лопов или метнуо док не изврши дело а за тим скинуо, или у опште носи плаве наочаре, те ће у бегству то сумњиво обележје бацити, ма колико да је на те наочаре навикнут. Тако исто јача обележја не ће овде више пута имати никакве вредности; тако ће н. пр. лопов за време извршења дела употребити висок глас, или ће у бегству, ако је од природе имао висок глас, напрегнути све силе да га измени у дубоки. Тако исто може се изменити ход, држање, навика, одело, па чак и телесна величина. Зна се за једног варалицу, који је у једној банкарској радњи променио велики број купона, који су веома вештачки фалсификовани. У опису, којим је банкар оцртао варалицу, није ни *једна* реч била истинита: брада, наочари, коса, одело, глас, држање и висина, све је било лажно. Нарочито је падало у очи, што је варалица описан као човек „средње величине“, ма да је очевидно спадао у ред већих људи. На име он је имао на себи дуг вршкапут. Банкарева тезга, висока као обичан сто, била је с поља постављена даскама, те је овај човек могао чучећи прећи кратки пут од врата до тезге и вратити се, и тако у дућану учинити утисак малог човека.

Још много већи знаци могу се симулирати, н. пр. рамање, укоченост руке, сакатост у руци. Кад је такав знак у опису личности подвучен или штампан крупним, црним словима, неизвежбан полицајац обраћа једино и само на то пажњу и не обазире се ни на кога другога, ко не рамље, нема узету руку, сакатост у руци и т. д. Исти је случај с брадавицама, белегама и т. д. Знамо за једног чувеног железничког весарона, који је од столарског туткала, и фино учињене коже начинио на лицу једну огромну белегу, кад је једну повећу крађу извршио. Прича се о једном лопову, да је имао поред самог ока једну велику (природну) брадавицу. Она је у потерници била црним словима одштампана, али ју је он одмах по учињеном делу бријачицом одсекао, а за тим наочаре натакао. То сечење извршено је хоризонтално (од ока према уху) а ожиљак, који је услед тога постао у облику линије, изгледао је тако, као да је то начинила жица од наочара.

Косметичка вештина је у том правцу далеко дотерала; брадавице, урођене белеге, ожиљци итд. не задају јој никаквих тешкоћа, па чак и белеге по кожи у боји (ако нису испупчене) могу се уклонити лечењем које је пронашао Dr. J. Пашкис у Бечу, кад се тетовирају нарочитим бојама: кожа остаје на дотичном месту још 2 до 3 дана црвена, а за недељу дана цело је место нормално. Појмљиво је да се лопови и варалице за таква средства за улепшавање веома живо интересују.

Каква се прерушавања могу учинити изменом боје на лицу, довољно је познато, а ко познаје изврсност наших данашњих шминки, не ће се чудити, што лопови од њих чине веома велику употребу. На име лако је, да се из црномањастог, нечистог лица начини ружичасто, фино лице; напротив много је теже да се такво лице претвори у смеђе, кад је потребно да лопов у непосредној близини вара.

У вези с вештачки произведеном бледоћом доста пута иде и иначе болешљив изглед: симулант корача полако, уморно и погнуто, врат му је обвијен рупцем и непрестано кашљуца. Нарочито жене умеју тако што изврсно да изведу.

Кад варалица бежи од велике му је користи да дозна свој опис, а то му је веома лако. У важним случајевима ти описи изиђу у свима дневним листовима, иначе само у полицијским потерницама, које, према свом циљу и својој природи, не могу остати само у рукама власти, већ се морају дати телалима, антикварима итд., да би се ови обавестили о украденим предметима. Али код таквих људи може дотични врло лако добити да баци један поглед у своју потерницу. У крајњем случају обрати се он сам властима, или непосредно или преко ког друга, који под изговором да нешто зна о кривцу, може сазнати његову потерницу и најтачнији опис.

Такве дрскости дешавају се чешће но што се мисли, и само тиме се може објаснити, што је лопов кога тражимо, тако брзо и тачно сазнао свој лични опис. Према овоме изгледа, да се ширењем лоповских описа по јавности чини већа штета но корист. Али није тако. Опис одбеглог злочинца треба саставити са зрелим расуђивањем и смишљеним испитивањем, т.ј. у појединим случајевима треба да сами себе пре свега упитамо: шта мора безусловно бити истинито, т.ј. шта се не може изменити (н.пр. мали узраст, недостајање руке или ноге, боја очију, облик носа ит.д.) а шта се може изменити.

Код свију других особина мораћемо се упитати, на који начин и у ком правцу се могло извршити прерушавање. Најпре ћемо сами према потерници одредити опис и тога ћемо се описа држати. У овом правцу најтежи је рад за полицајца, који са датим описом има да тражи дотичног злочинца по целој вароши, по извесним гостионицама, по железницама, ит.д. а нема кад, да једног за другим тачно посматра, да према опису испитује праве или лажне особине. Но ту мора бити све и сва извежбаност и оштар поглед. Много је лакше иследнику, коме предаду извесну индивиду-у као злочинца, који се тражи. Ако се опис не слаже, онда треба пре свега имати пред очима, да се готово све може фалсификовати. Пре свега ваља да се уверимо, да се при писању описа није у спољнем посматрању поткрала каква грешка; за тим испитајмо поједине моменте, који се не слажу по својој унутрашњој вредности, т.ј. да ли је нађена разлика могла бити фалсификована. У таквим питањима не треба никада да сами доносимо коначни суд, док год не позовемо стручњаке у помоћ.

Много и много пута извесне метарморфозе сматраћемо за немогућне, али за тим лекар, зубни лекар, бандажиста, бербери и жене, које су искусне у вештинама тоалета, поучиће нас бољему. Како се н.пр. вештачки прави грба, махна у кожи или руци ит.д. може нам сваки искусни бандажиста казати, а објашњења о прерушавању лица (тако зване маске) може нам дати сваки позоришни фризер и глумац.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак)

пресуде код општинских судова

II. за скинуће пописа

а. *Тужба.* Решењем начелника среза колубарског, округа ваљевског, од 19. марта 1898 године № 5284, које овде под ⅟. прилажем, упућена сам на парницу противу Милана Јовановића трговца из Мионице, — који је ставио забрану, за обезбеду свога потраживања, на имовину мога мужа Јована Јовановића, овд. терзије, — да докажем право својине, на пописану покретност, пошто сам и на протоколу при извршењу пописа изјавила, да је пописана покретност моја својина.

Према овоме решењу а у законо одређеном року, тужим томе суду Милана Јовановића, трг. овд., и молим суд, да донесе своју пресуду, да се извршени попис, од стране начелника среза колубарског, са ствари означених у поднетом решењу, а које су процењене 187 динара, скине, и да се исте мени као моја својина, на слободно руковање предаду.

Све ове ствари пописане, донела сам моме мужу, као спрему при удаји, што ће потврдити сведоци: Марко Пешић, Милан Јагодић, Петар Лазић и Живко Петровић сви овд. поред којих ћу се и ја, ако суд за нужно нађе, допуно заклети.

Основ тужбе скинуће пописа

Вредност спора 187 динара.

Доказ сведоци и допуна заклетва.

За писање ове тужбе и осталих спорних трошкова тражим 50 динара.

29. марта 1898 г.
Мионица

Милица ж. Јована Јовановића.
Одобравам поступак моје жене.
Јован Јовановић терзија.

С№ 784. Завести ову тужбу у деловодни протокол и одредити рочиште, за пресуђење овога спора, на које позвати обе парничне стране и сведоке.

30. марта 1898 год.
Мионица

Председник суда
М. Мојић

Рађено у суду општ. мионичке
6. апр. 1898 у Мионици.

б. Белешка по спору:

Милице ж. Јов. Јовановића терзије овд.
противу:
Милана Јовановића, трг. овд.

Због скинућа пописа са ствари у вредности 187 дин.

Доказ сведоци и допуна заклетва.

Судили:
Председник суда
М. Мојић
Судије:
А. Марић
П. Маричић
Бележио деловођа:
Ј. Симић

На данашње рочиште дошли су парничари. Ту су и сведоци.

Парничари се нису могли поравнати.

Тужитељица овласти, да је на овом рочишту заступа Петар Матић овд. Полаже 1 динар таксе у такс. маркама за ово овлашћење.

Заступник тужитељице оста у свему при тужби. Тражи, да се сведоци испитају после чега ће дати своју реч.

Тужени каза: да не признаје тужитељци право својине, јер не подноси за то никаквих стварних доказа, који се траже, па да се може узети, да је она донета пописане ствари своме мужу при удаји као спрему донела. Као доказ за ово, вели, могло би послужити, само потврђено писмено влашћу полицијском, или којом другом, која би према закону била надлежна, но и тада само у том случају, ако би овај унос као спрема био оглашен преко званичних новина. јер у том случају, то је обавезно. Испиту сведока нема места, јер њиховом исказу не може се, на основу закона, поклонити никаква вера. Тражи, да се тужитељица од тражења одбије и да попис остане у сили.

Испит сведока.

1., Марко Пешић, пиљар овд., има 32 године, не стоји ни у каквим искључењима законским према парничним странама, способан, каза:

Ја знам, када је се тужитељка Милица удавала за њеног данашњег мужа Јована, а то је било у години 1895, око Тројица, да му је као девојачку спрему однела, двоја пуна кола ствари. Колико сам те товаре могао оком прегледати, видео сам, да је било душека, јоргана, јастука, шифоњер, орман са четири фијоке, астал, столице, ћилимови и два гвоздена кревета. Све нисам могао видети, јер нисам био при товарењу. На ово ћу се заклети. Дангубе тражим 5 динара.

2., Милан Јагодић, абаџија, има 45 година, не стоји ни у каквим искључењима законским према парничним странама, способан, каза:

У свему као и први сведок, јер је однос ствари из куће оца Миличиног, у очи самог дана свадбе својим очима гледао. Заклеће се. Дангубе тражи 4 динара.

3., Петар Лазић, трговац, има 26 година, у свему способан за сведока, каза: Тада, када је се Милица одвела, ја сам служио код њеног оца Марка. Својом руком сам товарио на двоја рабаџиска кола њену девојачку спрему, која је се састојала из ових ствари: 1 шифоњер двокрилни, 1 орман фладрован са четири фијоке, 6 столица од трске плетених, астал политиран, 2 душека, 2 јоргана, 3 ћилима, 2 кревета гвоздена 6 јастука белих и 4 јанилека пуњена вуном. Било је још ствари али не могу да се сетим свију у појединостима. Да ли су то те ствари, које су сада у попису не знам. док не бих видео. На моју сведоџбу заклећу се. Дангубе не тражим.

4., Живко Петровић, баштован овд., има 54 године, у свему способан за сведока, каза: Доиста, знам, да је Милица кћи Маркова, при својој удаји за Јована, донела пуна двоја кола ствари, но сада их не могу све побројати, јер их нисам разгледао. Било је кревета, хаљина спаваћих, столица, ормана, и ћилима. На ово се могу заклети. Дангубе тражим 3 динара.

Заступник тужитељке рече: испитаним сведоцима, потпуно је доказано, да су пописане ствари својина његове властодавке, и зато тражи, да се попис скине. Наводима туженог да испиту сведока нема места, суд не треба да поклања пажње, јер је вредност тражбе испод 200 динара, а његове властодавке муж, није трговац, да стоји у обавези, да донет мираз и спрему мора по прописима трг. закона, објављивати преко званичних новина. Ако суд нађе да треба његова властодавка, допуно да се закуне она ће то учинити. Тражи 40 динара трошка.

Заступник тужиоца оста при својим ранијим наводима, да се у овом случају својина не може доказивати сведоцима и тражи, да суд његове наводе законом цени и тужитељицу од тражења одбије. Тражи 50 динара трошка и дангубе.

Сведоци су заклети на своје исказе.

Судски разлози.

Испитом испитаних сведока тужитељица је своје тражење до велике вероватности довела и за то јој се има допуна заклетва досудити. Наводима туженог, да испиту сведока нема места, не може суд поклонити пажње, јер је вредност спора испод 200 динара, што се сведоцима доказује, и суд ценећи њихов карактер мора да им поклони своју веру. За то суд општине мионичке на основу § 6 и 13 грађ. судског поступка,

Пресуђује

Да се попис стављен начелником среза колубарског, по забрани Милана Јовановића са ствари тужитељице Милице скине, и то са 2 гвоздена кревета, 2 душека, 2 јоргана, 4 јастука жинилска, 6 јастука перјаних, 3 ћилима, 1 шифонера, 1 ормана са четири фијоке, 6 столица од трске, 1 астала политирана, 1 огледала са златним рамом, у вредности 187 динара, и да се исте предаду на слободно руковање тужитељици Милици.

Тужени Милан да јој плати таксу 6·40 динара, и да јој плати на име спорних трошкова и дангубе 6 динара, а тако и сведоцима Марку, Милану и Живку по 2 динара дангубе.

Пресуда јавно одмах саопштена парничарима.

Од суда општ. мионичке 6 априла 1898 године № 620. у Мионици.

Председник суда
М. Мојић

Деловођ
Ј. Симић.

Судије
А. Марић
П. Маричић.

NB Заведи белешку у протокол пресуђења.

* * *

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

6. САРДИНСКИ ВРАЧ

— Што гледаш тако мргодно? Зар не знаш да зле очи могу бити несрећне по дете?

— Несрећне? Света Богородица нека чува твог малог анђела од сваке несреће, Комаре Лучија. Али.... и Анета застаде, дубоко уздахнувши.

— Тебе као да нешто много тишти, сусетко. Непојмљиво. Млада и лепушкаста женица као што си, тек две године како си се удала за најкраснија момка у селу.

— Већ две године и... Анета узе у руке главу мушког детета, црне и коврчаве косе, које сусетка у наручју држаше, па жудно пољуби детиње чело.

— Ах, сад разумем. Бог те није благословио породом. Дуго ти је ваздан уз преслицу, док је Ђорђе преко дан по послу у пољу. То је, наравно, рђаво, тим горе, што ти за то ниси крива.

— Шта хоћеш тиме да речеш, комаре?

— Боже мој, што се одавно већ прича на кладенцу. То је теби учињено.

— Учињено? Па ко ми то учини?

Сусетка опрезно погледа у наоколо. — Ко ће други него Волфанго, врач.... брзо за тим шапну јој.

— Није могућно!

— А за што да није могућно? Зар није он на те бацио око.

— Иди одатле, грбава веро!

— Та ми сви знамо, да си више волела красног Ђорђа и да ти је он био пречи. Али се Волфанго заклео, да ти се за то освети. Сад ти трпиш од његове пакости.

— То не могу да верујем, комаре Лучија.

— Мораћеш веровати. Волфанго је врач. Доказао је више пута, да може велико зло учинити и уклети коме што. За то буди паметна, говори с мужем својим; може бити испашће му за руком умолити врача, да дигне своју злу вољу.

На тај савет Анета је само вртела главом. При свем том једва је дочекала Ђорђа да се из поља врати, те да му још на вратима са сузним очима исприча, шта је дознала од комаре Лучије. Ђорђе пољуби женицу и преклињаше је, да таком лудом брбљању не верује. Али он не би био Сардинац, кад би и сам себи то одмах избио из главе. Да је Волфанго важио као врач, ни њему не беше тајна; а да Волфанго није волео њега, искусио је више него једанпут. Еле, он хтеде да чека на прилику, да са њим озбиљно говори. Какву прилику? За што још чекати? И још исте вечери упути се ка Волфангу, чија колеба беше у једној гудури изван села, у шуми. Нађе га испред колебе, где справљаше омче, да хвата тице.

— Море, Волфанго, је ли истина да си ти врач?

— Људи веле, пошто познајем моћ трава и језик тица у шуми.

— Али људи веле и то, да си ти узрок што порода немам.

Волфанго се подругљиво насмеја, па додаде:

— А зар би ти милије било, кад би се противно говорило?!

Ђорђе се маши ножа, који за појасом ношаше.

— Језик за зубе, несрећниче!

Волфанго скочи и беше готов за бој ножем, којим је радио свој посао, за тим рече:

— Охо, младићу, ако хоћеш тако са мном говорити, брзо ће бити крај.

Махни се ножа, врачу; знам други језик, који ће ти боље годити. Види овај златник; нека твој буде; ако дигнеш чини с моје жене.

Волфанго халапљиво погледа на сјајан златник. У души његовој наста за мало борба. Лакомство надвлада жудњу за осветом.

— Такав разговор заиста ми се више допада. Не знам да ли ти жељу могу испунити; то зависи од виших сила. Ако смеднеш покушати, наћи ћу те у поноћи на стени Бефаниној.

— Ове ноћи још?

— Тако је, месец стоји како нам треба. Собом ћеш понети једно бело ланено платно и две воштане свеће.

— На што то?

— То је још тајна. Да те није страх?

— Страх?! насмеја се Ђорђе, па десницом ухвати за свој нож и додаде:

— Дакле, у поноћ на стени Бефаниној. Али тешко теби, ако ме напустиш.

И, не рекавши му збогом, окрену се и оде кући. — —

Стена Бефанина, трњем и папратом пола покривена, беше у једној тужној пустињи. Прича се да је ње било и за време Римљана и да је служила као жртвеник. Доцније је ту стену држала вештица Бефана, и на њој су је, нарочито у бурним ноћима, виђали у бело увијену. Тешко човеку, који би био несмотрен да јој се приближи; животом би својим платио тај луди корак. У народу се то веровало и сваки се клонио те околине.

Мало пре поноћи стиже Ђорђе крај стене Бефанине, са једним замотуљком под пазухом. Са плавог свода небеснога, звездама испуњеног, светлео је месец пуним сјајем и своју сребрну светлост изливао по свој околини. Од Бефане, дакле, која се бојала сваке светлости, па и месечеве, могао је човек бити сигуран. Па ипак није могао Ђорђе потиснути неко језиво осећање, кад у сенци силне стене виде неку прилику, где чучи.

— Ко је ту? упита он и трже нож.

— Један пријатељ злих духова као и сам што си, одговори смејући се Волфанго и скочи. Јеси ли понео што сам ти поручио?

Ђорђе размота замотуљак и баци му платно и воштане свеће. — Ево ти, хајде само брже!

— Не може друкче, него како сам научио. Имаш ли какву пушку код себе?

— Немам пушке, нож ми је доста.

— Мени није. Ножем пуцати, није моја вештина. Из опрезности понео сам собом пиштољ. Узми и увери се је ли пун. Ја ћу, међу тим, намештати олтар.

— Волфанго рашири платно на камену, утврди свеће на обе стране његове и припали их.

— Шта је са пиштољем? упита за тим.

— Није пун, празан је.

— То сам знао. Сад, дај ми га и одступи за седам корака. Ни један више ни један мање; број седам је важан, број тачно!

Ђорђе, на кога не осташе без утицаја ове необичне припреме, следоваше захтевима Волфанговим. Овај се, међу тим, обрнуо беше стени, као да би са њом што имао посла. Кад Ђорђе опет баци поглед тамо, пиштољ стајаше на белом платну између обе свеће. Врач, пак, беше пао на колена и мрмљаше речи неког неразумљивог говора. Зачуђен, Ђорђе посматраше ову неугодну радњу. Али како се уплаши, кад се од једанпут обе свеће угасише, а неки дубоки глас, који као да долажаше испод платна из стенине шупљине, одговори врачу истим неразумљивим говором*)

Не разумевајући што бива, стајаше сардинско сељаче са устима отвореним и дркћућим удовима. Тајанствени дијалог, пак, није дуго трајао.

Врач уста, узе пиштољ са импровизована олтара и са њим приђе Ђорђу.

— Дух Бефанине стене казао ми је, да ће ти овим пиштољем огласити, да ли прима твоју жељу. Окини пиштољ па, ако испали, знак је, да ти је са жене враџбина дигнута; ако не опали, нико ти не може помоћи.

— Али то је немогуће, пиштољ је празан, муцаше Ђорђе.

— За то има њиме да се докаже чаробна моћ. Опали, али у ваздух.

Невољно је Ђорђе притиснуо обарач. Пуцањ се разлеже. Врач јаукну и стропошта се на земљу. Куршум му је прошао кроз груди. Ђорђе, у узбуђењу, није пазио, да је Волфанго захтевао да у ваздух пуца, а пиштољ, који је он за празан држао, био је у правцу баш према врачу.

Неописани страх спопаде младића. Један поглед на искривљено лице, избечене очи Волфангове до ужаса јасно га увераваше, да је он постао убица. У очајању, рукама чупаше своје косе. Да ли да оде и све власти јави? Али ко би му веровао, да је без његове кривице дошла смрт врачева? Па ако би му се и веровало, у најбољем случају сигурно му је неколико месеца затвора за нехатно убиство. Више месеца од Анете раздвојити се! Не, то он не би преживео! Али и за што је то нужно? Ко га је видео овде, ко би могао доказати, да је он баш тај, који је врача убио. Неком брзом импулсу следујући, Ђорђе зграби платно и свеће, па побеже кући у наручје своје младе женице, која га је у страху очекивала и којој је био казао, да и преко ноћ мора обићи своју стоку, што је бајаги неке сумњиве људе приметио у близини.

Тек другог дана пронађе се Волфангов леш поред стене бефанске. На земљи се нађе један избачен пиштољ, и други такав исти, но који није ни био пун, испод гуња мртвачева. Народ говораше, да је врач ту нашао смрт за то, што је хтео да дозна тајне Бефанине. У осталом одавно се видело, да овај мрски човек неће на природан начин свршити. Нико се, у осталом, и не труђаше много да скине вео, који смрт његову обавијаше. Волфанго је увек био сумњиво лице, може бити Сардинија, без њега, оста са једним од безбројних разбојника мање. — —

Ни година дана не прође, а Анета љуљушкаше на рукама детенце црне коврчаве косице. Кад год би Ђорђе, очима које сијаху од среће, посматрао матер и дете, осећао би и прекор, да оне грозне ноћи није у ваздух испалио судбоносни метак. Оде, најпосле, свештенику и плати му молитву, коју је имао да чита за сироту душу Волфангову. То је било доста Сардинцу, да од тада буде ослобођен сваке гриже савести.

ГДЕ ЈЕ ЛЕШ?

I

РАСПИС

Канцеларија среска лежи близу саме пијаце, у маленој варошици Н. Са њеног доксата видиш дивну, природну панораму, која даје оку неописану чар. Тамо, у плавичастој магли, на помолу зоре, јавља се величанствени Хртањ, озарен зрацима пролетњега сунца. Са обе стране на погледу, простире се неколико убавих села, чији се кровови прелевају према сунцу, као растопљени бакар...

У томе је срезу капетан Д.

Он има свој стан у згради среској. У једноме делу те зграде смештене су канцеларије, а у другоме станује он са својом породицом. И апсана је подељена, т. ј. испод оне половине где су канцеларијске собе, лежи среска апсана, а испод стана капетановог стоји подрум намењен за кућевне потребе.

...Једнога дана у другој половини месеца маја 188.*) год. седео је у својој канцеларији капетан Д. и отварао је дневну пошту. Пошта редовна долази сваки дан, а амонетна један пут у недељи. Срез је мали. Броји 14. општина, које, кад би се груписале, могле би представљати 6—7 добро уређених општина са капиталом с којим би таква једна општина могла много што-шта корисно да учини. Овако подвојене, оне се троше и не могу да остваре ни најнужније своје потребе.

Капетан Д. отвара писма, чита и бележи на полеђини шта се има по њима да уради. Наједаред паде му поглед на један акт, на коме су три линије црвеном оловком подвучене.

— Хм, шта је ово? рече тихо господин Д. Мора да је каква потерница за одбеглим робијашем. Чуло, што ови робијаши често бегају!...

Узе акт па га окреташе у рукама. Своје мисли даље настављаше:

— Па није то баш најгоре у нас. Бегају робијаши и код напреднијих народа, где су смештени у галијама, а камо ли да не бегају у Србији. Ама, ови „условни отпусти" просто нас даве на сваkome кораку. Па онда и „помиловања"! Ето, суд осуди једнога убицу и разбојника на 20. година робије, а он не одржи ни пуних пет, па ето га у село. Тешко селу где он дође. У место да казамати поправљају они кваре. Ах!... то није моје да расправљам... тек само мислим...

Поче читати:

„Начелнику среза Н...

„Павла Марића, трговца овд. нестало је пре извесног времена... Од прилике пре двадесет дана, он је отишао са стоком, угојеним воловима, на вашар у Д... и од тада па све до данас ништа се о њему не зна. Но ипак могло се сазнати од појединости ово: да се из Д... преко вашег среза кренуо за К... и ту му се траг изгубио. С њиме је ишао неки „калауз", који се у К... њему придружио. Предузмите све да се Павле пронађе, јер по свему изгледа, да се овде крије какав злочин... Лични опис Павлов овај је: омален, седе браде и бркова, има 56. година. На њему је: гуњ од сурога сукна и чакшире, а на ногама опанци „грађени". На глави има „астраганску" шубару, а о пасу носи кратак, усарачен нож, са белим корицама"...

„О резултату ваше истраге известите ме што пре... Начелник ср. Р."

— Хм, рече полако капетан. Ово је распис. Обична ствар. Мој срез, дао Бог, изобилује са оваким и подобним појавама. Не знам, ал' народ није више онакав, какав је био у она стара наша времена. Све се то покварило и занатило!... Па онда, и вера је доста посрнула. Гледам пре неки дан у цркви, па ми срце пуца од жалости. Бројим — свега осам грађана! Да нисам ја био са мојим персоналом, учитељи, поштар и телеграфиста, душе ми моје црква би била — празна... Хе, тако му је зар време...

За тим опет поче тихо читати распис:

...Предузмите све, да се Павле пронађе, јер по свему изгледа, да се овде крије какав злочин"...

— Може, може лако бити, резоноваше даље капетан. Павле је био на вашару у Д... Продао је стоку и имао је при себи новаца. Неко га је сигурно пресрео и... Хм, ови ...чани и ...пољци онаки су људи. Ама, ко опет Павла овде познаје? Он је странац... Да не буде то какав „калауз" из овога краја, који га је на путу пратио и у клопку домамио? Видећу... испитаћу...

---

*) Факат је, да се врачи у Сардинији за своје сврхе особито радо служе вештином говора из трбуха.

Зазвони. Унутра уђе пандур Влајко, отресит и снажан момак. Одслужио је свој рок у војсци, па је у њему оличена сушта дисциплина.

— Заповедајте, г. капетане!

— Ти си из ...?

— Јесам г. капетане!

— Ама, они твоји сељаци и ...пољци опаки су људи, а?

— Опаки, г. капетане!

— Хоће да пресрећу путнике?

— Па, можда и хоће. Има их свакојаких...

— А хоће и да прекољу?

— Не знам, г. капетане, јер нисам ништа о томе чуо?

— Добро, добро, знам, тако те тек питам... Подај овај акт Пери практиканту нека га заведе и распише свима општинским судовима, па га одмах мени донеси.

— Разумем, г. капетане!

Пандур оде, а капетан се удуби у своје мисли. Њега је у тај мах занимао тај догађај, јер беше таман и нејасан. У њему не беше ни зрачка светлости.

„Павле се из Д... преко нашег среза кренуо за К... и ту му се траг изгубио“, понављаше неколико пута. Ама где, на коме месту и у које доба, то не стоји у овоме распису. Срез је мој истина мали, али се по неколико сахата протеже са свију страна. Збиља! Пут за К... води у правцу ...ука и ...поља. Тако је... А онај... калауз?... Хм... хм...

Зазвони... Унутра уђе други пандур.

— Има ли ко да чека на пољу?

— Има неки да потврде „облигације“, а ту је и отац Ника.

— Нека уђе отац Ника, а те друге људе упути код Цветка писара да он сврши шта треба...

— Разумем, г. капетане...

Пандур отвори врата и пропусти унутра оца Нику.

То је свештеник озбиљан и образован. О стварима у опште говори објективно и са пуно разлога.

— Помаже Бог! Како сте?

— Хвала Богу. Ви синоћ стигосте из Београда?

— Синоћ...

— Шта има тамо ново?

— Ништа... Београд други Вавилон. Света пуно... Збиља, донео сам вам Тасину књигу: „Живот за динар“. Красна ствар. Пуна интересних ствари... Балава, Таса па — Таса! Пун драгоцена искуства, он нам је пружио неоцењив материјал за размишљање. Његове приче пуне су интересних слика, које су оцртане верно и уметнички. Свака је психолошки снимљена, и опет свака за себе представља један беочуг на ланцу, који се протеже од оних одвратних механа и уцера па до казамата београдских...

— Са свим тако...

— Па онда, настављаше даље отац Ника, престоница наша данас је град са многобројним насељењем; управо, она представља стицај свију народности... Па зар онда не треба радити, да се београдска префектура удеси онако, како је то код напреднијих народа?

— Имате право...

— Но, о томе други пут. Дођох да вам кажем, да сам видио налог свештеницима, у погледу опела оних, који умру од великих богиња...

— Врло добро. Ви сте увек били оличена тачност... рече љубазно капетан.

— Хвала на „комплименту.“ А сад, збогом! Треба да одем у поље... Тамо имам да исповедим једног мештана... На умору је.... Чудновато! Веле да му је сестра месечарка — и да је она узрок његове смрти....

Отац Ника оде...

Капетан није ни узео у обзир свештеникову напомену о месечарци. Тако што дешава се и код људи и код жена... То је ствар науке, а њоме се специјално није могао капетан бавити. Њему је требало оно, што је једноме полицајцу преко нужно. Судску медецину пажљиво је проучавао и у томе је доста знања стекао... у служби је био пажљив, тих и миран. Наравно, да је по кад-кад излазио из оквира своје хладноће, али то само онда, кад пред собом види тврд, одлучан, злочиначки карактер....

Врата се отворише. У канцеларију уђе Влајко пандур носећи распис начелника среза Р. са још једним писмом.

— Расписато је, рече Влајко, предавајући распис, а ево писмо, послао је „председник“ општине...... пољске.

Капетан узе запечаћено писмо и окреташе га у руци.

— Ко га је донео?

— Два дечака....

Капетан отвори писмо и поче на глас читати:

„Начелнику ср. Н.

„Шаљем учтиво г. Начелнику у прилогу под $^{-}|_{1}$ нож, што су га нашли код „Пропасти“ више ....поља, Жика и Мика чобани из нашега села. У прилогу под $^{-}|_{2}$ шаљем и оба чобанчета на даљу *закону употребу*, јер се види да нож није био у „притежању“ каквог нашег сељака, већ каквог јабанције — трговца, или тако нешто... на пример“....

Бр. 209.

17. августа 188* год. (М. П.) Председник суда

...поље *Стева Перић*

— А где су ти дечаци?

— 'вамо у „конку“... Носе и нож о коме вели кмет у томе писму...

— Пусти их унутра!

— Одите 'вамо, викну Влајко, отварајући врата.

У канцеларију уђоше два дечака. Плашљиво стадоше код врата гужвајући у рукама своје шубаре.

— Шта ћете, децо? упита их благо капетан.

Овај благ, мек глас охрабри дечаке. Један од њих крочи ближе и рече:

— Нас је кмет 'вамо упутио. Вели, идите капетану и предајте му нож, а ја сам му већ писао....

— Нож? А од куд вам тај нож?

— Знаш, ми чувамо овце горе у брду. Јуче смо се са стоком навратили до оне велике „Пропасти“, хеј тамо, више села! Једна овца баш дође близу „Пропасти.“ Тражи ђавола да падне унутра! Потерасмо је са тог опасног места. Таман ја да зобиђем око „Пропасти“, а оно запех ногом о нешто у трави. Био је то „чкаљ“ г. капетане! Здравља ми баш прави „чкаљ“! Ама тик њега у палини спазих овај нож! Леп нож! Прави турски, славе ми! Ево, види. Само не знам, чији је? И наш кмет вели, да наши сељаци не носе овакве ножеве. Мора да је каквог „јабанције“...

У његовој глави сину једна мисао.

— А где сте нашли овај нож?

— Кажем ти, код „Пропасти“ више села...

— А је ли дубока та „Пропаст“?

Оба се дечка насмејаше.

— Па дабогме, рече онај други угушујући смех, те још како дубока, па јој не видиш дна! Хе, колико пута бацимо ми унутра камен, а оно хуји, хуји, као да ђаволи неки из ње говоре. Камен се и не чује кад падне доле у бездан. Кажем ти, тако је дубока, да јој не би допатила дно ни она највећа бандера од телеграфа, крста ми...

Лепо, децо, лепо, рече капетан па се окрену Влајку. Кажи г. Цветку да ове дечаке о свему овоме преслуша. Не бојте се, децо, ништа. Неко се зар одмарао тамо горе, па је заборавио свој нож....

Дечаци се погледаше.

— Зар одмарао, овде? рече онај први. Ама ко ће да се пере и на онај крш без нужде? Најпосле, ко зна, може и то бити...

Дечаци изађоше с пандуром из канцеларије. Оста сам капетан.

— Чудновато, рече тихо капетан посматрајући пажљиво нож. Слаже се потпуно са описом у овоме распису. „Кратак, усарачен са белим корицама“, са свим тако... Један ми је важан доказ у рукама. Ама, леш, где је леш? Па онда, ко су убице, јер нема сумње да је овде извршен злочин? Ал' полако, само полако... Не сме се ништа преухитрити. Злочин је вешто изведен. Зликовци мора да су препредени и лукави.

За тим узе пред-а се распис и на полеђини његовој написа ову кратку наредбу:

„*Потписати ће сам ово дело извидети ослањајући се претходно на пропис § 51. крив. суд. поступка.*“

Начелник ср. Н.

Д.

То беше све.

Али у његовој глави ројиле се разне мисли. Он је био предан своме послу и душом и телом. За њега је била дужност права светиња. Сви други обзири падали су испред дужности.

— Не може другчије бити, рече испрекиданим гласом. Убиство је извршено у моме срезу, и то без сумње тамо, на обронку оне провалије, где је нађен овај нож. Али ко су убице? Одакле су? -Хм, хм...

И капетан се опет удуби у своје мисли.

II

ГАЗДА ПАВЛЕ И ЊЕГОВ „КАЛАУЗ"

Газда Павле од туда је из села М.... среза Р., које је удаљено од среске куће само један сахат. Среска је канцеларија у Р.

Газда Павле добар је домаћин и „трули" газда. Ради само стоком, а у томе је био „батлија". Што он оком види и оцени, ту се никада није могао преварити. Он је терао стоку и у Пешту. Знао је да вам прича и о „Маргаритином острву", и о „варошкој башти"; па онда о „Штајнбруху", „Андрашијевој улици" и т. д. Био је човек веселе нарави и разговоран. Чудо, што је сваку ситницу запамтио, па вам је о њој могао причати и на широко и на дугачко.

У кући је имао само жену и једнога сина, око 20 год. Као „првенац" није му син узет у војску, те је тако он имањем управљао, док се газда Павле по трговини ван куће бавио.

25. априла вашар је у Д. То је један од најбољих вашара у Србији. Ту долазе трговци из целе Србије па и странци да стоку пазаре. Није то било један пут да је и Аустрија набављала стоку за своје оближње гарнизоне са д.......ског вашара. За то је газда Павле и био спреман да на тај вашар отера своје најбоље волове... Одатле мислио је отићи до вароши К. где се могу добити мршави волови по јевтину цену. Само је за тај посао морао доброг „калауза". И он га је нашао, као да га је био поручио.

На два-три дана пред вашар д-ски изишао беше газда Павле у авлију и посматраше своје угојене волове, које је имао на вашар да отера. Задовољно се осмејкиваше гледајући гојну и напредну стоку.

(свршиће се)

ИЛИЈА ГАВРИЛОВИЋ *)

Слику овога најопаснијег лопова, разбојника и убице донели смо у 10. броју нашега листа у прошлој год., с кратком напоменом, да је то слика из његових млађих година, коју смо ми при покретању листа нашли у албуму Упр. гр. Београда — и тада смо обећали, да ћемо донети његову најновију слику и описати његова разбојничка дела. Испуњујемо реч. али и то у неколико, јер разбојничка дела Илије Гавриловића није лако описати; то би био читав роман. Но ми ћемо у згоднијим приликама, доносити у одломцима његова разбојничка дела, а сада задржавамо се само на мало ширем опису његове личности и неколико фаза, кроз које је он пролазио.

Илија Гавриловић родом је из села Раниловића, округа рудничког, има 48 год., високог је раста, коштуњав, сувоњав, црн, ћелав. Сем српског језика говори још влашки, турски, немачки и маџарски. До године 1872 био је овде у Београду момак дуванџијски, а те године ступио је у жандармерију, у којој је остао до год. 1876.

И данас има у жандармерији неколико другова Илијиних, који причају, да је Илија био најбистрији, најтачнији и најревноснији жандарм у оно доба. Био је и кицош par excellence; само за један шињел плаћао је, веле, по 12 дук. Камо лепе среће да Илија није излазио из жандармерије, а још боље да у исту није ни ступао, већ да је остао при своме занату. Место најокорелијег зликовца, ми би данас имали једног честитог грађанина или једног храброг војника. Његова јака воља, храброст и ванредни природни дар јамче нам за то. Од колике су вредности ове његове особине, најбоље нам доказују његова, може се рећи, епохална зликовачка дела.

Као што поменусмо Илија је изишао из жандармерије 1876 год. Узрок његовом изласку из исте, била је једна дуванџијска удовица звана „лепа Тинка", с којом је он из раније одржавао љубавне везе. „Лепа Тинка", можда је највише припомогла, да Илија пође неваљалим путем, на коме се ни до данас није могао зауставити.

И поред најенергичнијег распитивања, нисмо могли сазнати: шта је Илија радио и чиме се занимао до 1881 год. Нема сумње да је живео о трошку поменуте удовице, а узгред да је и по мало крао. Те 1881 године, видимо га први пут у првостепеном суду за град Београд, где одговара за једну опасну крађу, због које буде осуђен на две године робије.

Прва казна, ма како блага била, увек има огромног дејства на кривца. Она га са свим препорођава. Она га ствара или поштеним човеком или најокорелијим зликовцем и лоповом. Први су случајеви веома ретки; други су готово обични. На велику жалост и штету друштва и са Илијом је био други случај. Двогодишња робија направила је од њега највећег зликовца у Србији, па можда и на целом Балканском Полуострву. Само за неколико месеца, пошто је пуштен са осуде, он је починио толико казнимих дела, да су га судије горњо-милановачког првостепеног суда, са чистом савешћу крајем 1883. год. осудиле на смрт. Ова смртна казна, коју је, узгред буди речено, и Касациони Суд одобрио, само је путем Највише милости сведена на 20 година робије.

Кад би се у нас мало више пажње обраћало на лица, која се предлажу за помиловање, кад би се у казненим заводима боље проучавала природа појединих криваца и најопаснији од њих држали одвојено и строже од осталих, — тада би Илија давно трунуо под земљом. или би, по све безопасан по друштво, чамио у казамату београдском до 1903 год., тада би, најзад, и дан дањи били у животу: Алекса Змијановић, Тоша Савић, Регина, жена Матеје Штимца и још многе друге жртве, које су попадале од зликовачке руке Илијине.

Пошто је одробијао неколико месеца у београдском граду, Илија се једне ноћи с помоћу направљеног ужета од исеченог чаршава спусти низ бедеме градске. На обали дунавској чекао га је чамац, који су његови јатаци спремили и он срећно умаче. Ови исти јатаци раније су му дотурили потребну тестеру, с којом је окове престругао. Тестера је удешена искључиво за стругање гвожђа; мала је веома, витка, да је можеш савити како год хоћеш. Илија је неколико дана ту тестерицу носио у устима под језиком!!

Исте ноћи, кад је побегао, Илија је већ био у селу Борчи у Банату, и тамо је он имао својих ортака — јатака. Пошто је прикривен неколико дана код њих преседео, оде у Румунију, где остане 7—8 месеца, па се опет врати у Београд. Његово бегство већ беше заборављено. Полиција и не слућаше на његов долазак.

Неколико дана он је спокојно проживео код „лепе Тинке". Дању је чувао кућу а ноћу је излазио и, разуме се, вршио операције.

*

Једне вечери, око 10½ часова хиташе Теразијама један човек око својих 35 год. Киша лагано промицаше, али се он слабо осврташе на њу. Кад стиже до места, на коме је сада трамвајска чекаоница, стаде од једном као укопан, поче зверати око себе, па од једном јурну на противну страну. Кад стиже пред „Париз" застаде, опет мало и посматраше једног човека, који мало час беше изишао из улице „Скопљанске" и журио се Теразијама ка „Коларцу". Пошто га је посматрао неколико секунада, извуче револвер из задњег џепа и појури за њим. Код апотеке Ђурићеве сустиже га и дигнувши руку с револвером викну га:

— О Илија, јеси ли ти?

Човек, који беше главом Илија Гавриловић, окрену се са свим мирно.

— Ја сам! одговори.

— Па шта ћеш овде о.. ти твог?

— Не лај!... Не буди луд!... Ако ме пустиш на миру, ево, даћу ти 30 дук., колико сада имам код себе: даћу ти и овај златан сат с ланцем... Ако нећеш, ми ћемо се тући на живот и на смрт!

---

*) У идућем броју, уз свршетак овог описа Илијиног донећемо и најновију слику његову.

Говорећи ово, Илија се маши за револвер, али његов гонилац, тајни полицајац благовремено примети и напери свој револвер на њега.

— Ако се само макнеш, убићу те као пса. А сад — напред!

Видећи да нема куд, Илија пође напред а Ђ. тајни полицајац, сав срећан што се није преварио у рачуну, и што га је по ходу познао, ишао је обазриво за њим, са револвером у руци. —

Но наједанпут деси се нешто, што у мало не осујети целу ствар...

Кад су били између Позоришта и Позоришне кафане, Илија као муња нагне оним сокачетом ка гасној џамији.

За један моменат Ђ... се препераз од страха да му тако добар лов не умакне, но брзо се прибра, испали неколико револверских метака и даде се у потеру за њим. Ноћни стражар, који је био под турског посланства, чувши пуцањ, полети да види шта је. Чим спази да неко бега испред гониоца, он истрча преда-њ и са напереном пушком викну: „Стој!... пуцаћу!“ и — заустави га. У том стиже и тајни полицајац.

Видећи Илија да је пропао, и сам се предаде...

(Свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Јован Пантелић из Мојковића ср. рађевског, окр. подринског и његова жена **Марта.**

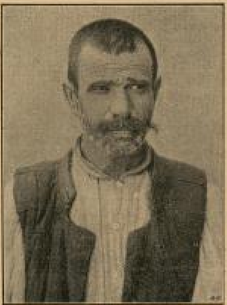

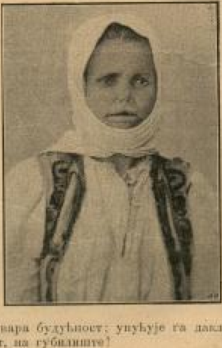

Јован има 50 год.; средњег је стаса; косе смеђе; браде и бркова риђих; очију плавих, носа повеликог, образа дугих, — просед.

Марта има 40 год., стаса средњег, чела великог, косе и обрва смеђих, носа крњавог у лицу рошава.

Још у 1888 години Јован је за извршену опасну крађу стоке Живку Арсеновићу из Мојковића, осуђен био на осам година робије, од које је издржао нешто, а нешто у путу милости ослобођен. По изласку са робије, Јован је продужио и даље свој опаки занат који он по својој савести не сматраше ни за какав порок.

Има и других људи што краду; и махом сви они знају да то не ваља, но то чине да себи без будака прибаве средства за живот, али, овај Јован, не само што не сматра крађу као неко рђаво дело, но држи да је то врло добро што чини. У томе нас утврђује, овај факт, што он врши крађе у друштву са својом женом, па чак и са малолетним сином својим.

Може ли се друкчије то објаснити кад отац води своје рођено малолетно дете, и, у место да га упућује на стазу поштена рада, он га учи како да краде и тиме себи да ствара будућност; упућује га дакле на пут који води у казамат, на губилиште!

Јануара месеца ове године, Јован у друштву са својом женом Мартом и сином Драгомиром дође ноћу у кућу Милана Ђурђевића из истог села, провале чардак и покраду га!

Можда је Јован имао и других разлога, што је крађе вршио у друштву са својима. Један његов познаник рече: „Он је тако радио једино из обазривости. Није смео да краде са другим лоповима, јер је хтео да се очува, да се не ухвати. Зато је он увек вршио крађе у друштву са својом женом, а кад му син ојачао онда и с њим!!“

Као што каже пословица: „Заклела се земља рају да се сваке тајне знају“ тако је то и овде било. Јованов син Драгомир, и сам држећи да је крађа нека врлина, — похвали се једном у друштву своме, међ децом, како је он са оцем вешто неке крађе извршио и исприча им баш овај случај у извршеној похари код Ђурђевића.

Миц по миц и Ђурђевић једног дана то дочује и достави власти, која лопове похвата, стави их у притвор и поведе истрагу.

Вештином полицијске власти ствар се потпуно докаже и они буду осуђени пресудом првостепеног лозничког суда и то: Јован на 20 година робије у тешком окову, Марта на 5, а Драгомир као малолетан на 3 месеца затвора.

Пре месец дана спроведени су на издржање казне. Јован у београд. казнени завод, Марта у пожаревачки, а Драгомир је задржат при канцеларији среза рађевског.

Убице попа Јеврема. — Неки сељаци, који идући путем из Житног Потока стигоше рано изјутра 9 маја о. г. у Прокупље, донеше глас, да су у путу срели оседланог коња попа Јеврема Илића, пароха жито-поточког, како је без свога господара пројурио друмом и у шуму замакао... У иначе маленоме граду Прокупљу, овај се глас брзо разнесе и постаде предмет општег разговора, тим више што је попа тамо све живо познавало, јер је с кућом живео у Прокупљу... Једни тврђаху, да је коњ збацио попа па утекао кући, други опет, да је поп свратио у неко оближње село ради каквог чинодејства, па му се коњ отео и побегао... Нагађало се разно; како је ко схватао, тако је и говорио — сто људи, сто ћуди.

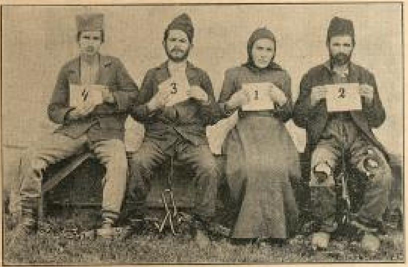

Око 10 сати, на домаку саме вароши, појавише се неки сељаци. Што су дубље улазили у варош, око њих се све више свет скупљао. Један од њих водио је поповога коња.

— Шта би с попом? упита их један чаршилија.

— Нема га.

— А где ухватисте коња?

— У шуми.

Полицијска власт узе ствар у своје руке. На коњском прибору, дизгинама и улару, нађоше мрље од скорашње човечије крви. То је било довољно; власт је одмах била на чисто да је поп убијен.

Нареди се најстрожија и најживља полицијска истрага, која одмах и невероватном брзином показа свој резултат. У шуми више растовничке реке нађоше мртва попа. Ох, то је било грозно убиство! Истрагом је утврђено, да је поп на друму ударен тупим оруђем по глави, па да је онако онесвешћен одвучен у шуму и тамо заклан као брав.

По учињеном полицијском увиђају, леш попов одмах је пренет у прокупачку болницу ради секције и сахране.

Док је на једној страни вршен полицијски увиђај на лицу места и леш донет у варош, дотле су органи полицијски узели најживљу акцију за проналазак извршилаца овог злочина. И, још се тако рећи поп није ни охладио, а кривци су већ били у рукама власти.

Грозно! Па ко је извршилац овога дела? Мати деце попове, осамнаесто-годишњи друг у браку његов, — попадија Евгенија, жена закланога попа Јеврема беше творац овог ужаса.

Да би се по њеном зликовачком мишљењу ствар што вештије извела, попадија Евгенија (бр. 1) у споразуму са својим љубазником Петром Димитријевићем (бр. 3) из Прокупља и са Петровим ујаком Ристом Наумовићем (бр. 2) пекаром, скројила је план, како да дође главе своме мужу, другу!

Она је казала где и кад да се поп причека. Зликовци су га дочекали, (на путу између Прокупља и села Житног-Потока) ударцима батина онесвестили га, свалили с коња, и, као што смо казали — увукли га у шуму и тамо заклали,

Попадија је дакле по сопственом свом признању код власти знала и сат у коме ће њеном 18-годишњем мужу и другу метнути нож под грло. И ова грозна жена, данима је хладно очекивала да попа нестане са лица земље. И ни једном јој не дође да се покаје, да одустане; ни једном, дакле, њено зликовачко срце не попусти.

Истрага се још води. Кад кривци буду осуђени проговорићемо коју више.

Слику ову добили смо од писара среског г. Мијаила П. Илића из Прокупља.

* * *

ЗАГОНЕТАН ДЕЧКО

Из акта шабачке општине и из реферата Драг. Миловановића, иследника истог суда, под Бр. 8119. вадимо податке о овоме загонетноме дечку:

....22. априла ове године, баш у очи Ђурђевског вашара у Шапцу, приспео је тамо овај младић, за кога се ни сад не зна ко је и одакле је. Био је одевен у чакширама половним, ужичкога кроја, у кошуљи истој која је и у слици, гуњче пребацио преко рамена и у руци држао је мараму; управо онако као што то вашарски коцкари чине. Сумњив по спољашњости својој, пао је у очи и власт општинска ухвати га, дотера у судницу и узме га на испит. У одговору своме овај је замуцкујући, дијалектом као што се у источном крају Србије говори, једва одговорио: да је из Скопља, да му је име Марко Плајић и да је преко Митровице дошао у Шабац. Није хтео да каже зашта је дошао. На другом саслушању изјавио је: да је пре 3—4 дана протеран из Београда и да га за то зна управник града Београда г. Риста Бадемлић.

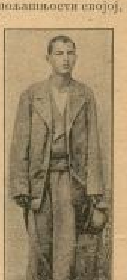

Како се ничим није могло утврдити ко је он, то је иследник призвао чувенога кесароша Перу „Прангаша“ и још једнога не би ли их ови познали. Чим су ова двојица ушли у канцеларију, овај и не знајући за шта су ови дошли рече: „Немојте ми продавати кесарошка посла.“ Једно с тога а друго што је лагао, да никад није био у Србији, па то доцније признао, — беше довољно да се у његово поштење са основом посумња, те је за то стављен у притвор. Ни један од ове двојице нису га познали, само им се чинило да су га виђали у апсанама Управе града Београда....

Апсанџији општинском прво је казао да се зове Илија Цветановић, а други пут Стојан Стефановић. Пошто се и по издржаном затвору није могао нагнати да каже своје име и место одакле је, спроведен је начелству округа подринског, које га стражарно протера у А.-Угарску.

Но тиме није било све свршено... 27 јуна ове год. баш у очи доласка Његовог Високопреосвештенства Господина Митрополита у Шабац, дође однекуда и ова индивидуа, — по овом приликом у оделу цивилном, као што се и у слици види. Одмах је познат и притворен. Претресом нађене су код њега три железничке карте босанских железница од којих једна беше цела и нежигосана датумом. Од неких бозаџија дознало се да је из Приједора и да му је име Осман Манџић. Том приликом он је са бозаџијама говорио турски, и како су тада у притвору били неки Маџари, са њима је опет говорио маџарски. Поред нађених железничких карти, при њему су нађени и неки рукописи његови латиницом изврсно написани; рукопис је леп и исписан. Питао га је исљедник и на само као у поверењу, да се каже ко је, но он и тада не хте се казати; каза само да је свршио трговачку школу и више ништа.

Власт општинска и овога пута казнила га је неколико дана затвором и прогонством у А.-Угарску. Том приликом сликала га је и послала слику преко Управе града Београда не би ли се овим путем како год сазнало, ко је он и на њ' припазило на случај поновног преласка у Србију.

Доносећи слику овог загонетног дечка, ми позивамо свакога, који га позна, да јави уреднику, или Управи града Београда с позивом на Бр. 15.006.

* * *

ПОТЕРА.

Мика Анетовић — Михаило Алексић, Циганин, родом из Салаша, окривљен је код начелника среза зајечарског због фалсификовања сточних уверења и крађе коња. Мика је, чим су му саучесници похватани, побегао и сада се не зна где је. Он има 30 год., високог је раста, добро развијен, црномањаст. Наређује се живо тражење за одбеглим Миком. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику среза зајечарског с позивом на Бр. 7397 или Управи гр. Београда на Бр. 15860.

Едуард Вист, родом из Чаславе у Чешкој, бив. чиновник земаљско-среске власти у Доњој Тузли, почетком овог м-ца проневерио је већу суму новаца и побегао. Мисли се да је пребегао у Србију. Он има 33 год., малога је раста, округлога лица, загасито-плаве косе и бркова. Говори чешки, немачки, и прилично српски. Наређује се тражење за Едуардом. Пронађеног треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 15890.

Павле М. Мустецић и Јован М. Лазић, родом из Пољане, окр. пожаревачког, — осуђеници београдског казненог завода, ноћу између 28. и 29. јуна текуће године побегли су са државне ливаде звање „Клепечке“ у близини Костолца, где су на раду били.

Павле има 25 год. средњег је стаса, црномањаст, по лицу роав. Јован пак има 20 год., високог је раста, у лицу црн као Циганин, говори крупним гласом.

Наређује се живо тражење за одбеглим осуђеницима. Пронађене треба стражарно спровести нач. округа пожаревачког с позивом на бр. 9512. или Управи гр. Београда на Бр. 14984.

(И у 28-ом броју, донели смо ову потерницу, но приликом преламања листа погрешно је подељена била на два места, јер, други и трећи став остао је између потернице Ђоке Бошњаковића и Димитрија Стојковића на стр. 217. Овим се исправља.)

* * *

ТРАЖИ СЕ.

Иванке, кћери Светозара Лекића, из Љутица, среза пожешког, нестало је 27. маја тек. год. и све до сада о њој се није могло ништа сазнати. Држи се, да су Иванку однели или убили зликовци. Она има 13 год., средњег је раста, добро развијена, црномањаста, на десној обали има белегу од огреботине, у сељачком је оделу. Ако ко ма шта сазна о Иванци, нека о томе извести начелника среза пожешког с позивом на Бр. 8863 или Управу гр. Београда на Бр. 16126.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Молимо полицијске чиновнике из унутрашњости који сликају извесне кривце, да их сликају у формату „брумбила“, или ако их сликају у цело, онда слика нека буде већа. Уз пошиљај слике, нека дотичнога што тачније опишу јер је то толико исто важно колико и сама фотографија. Нарочито их молимо да обрате пажњу на сликање кесароша.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 32. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 25. ЈУЛА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

II. Лажна имена

Једна од највећих тешкоћа за полицијског и судског чиновника састоји се у лажним именима, која злочинци узимају. Коме су год познате те тешкоће и последице, које могу услед тога произаћи, не ће се ни најмање зачудити, кад кажемо, да је предлагано, да се сваком један пут кажњеном злочинцу или у опште сваком човеку на видном месту испише име и порекло писменима, која се не даду избрисати и која при исписивању не би причињавала ни најмањег бола. Али пошто нема изгледа, да ће се тај смели предлог икада остварити, онда морамо потражити друга средства, да би могли изаћи у сусрет овим немилим случајевима, кад нам се натура сумња, да се нека сумњива индивидуа лажним именом послужила. Вредно је проучавати овакве људе, пошто ће ретко ко из шале или због каквог малог иступа узети лажно име.

Узроци, за што то по неки чини, могу се у опште свести на то, да је то неки одбегли притвореник, или да је морао бегати због неког тешког злочина, или пак, да претпоставља, да се под звучним отменим именима башкари по свету на рачун лаковерних људи. Код једне и исте индивидуе могу бити удружена оба, па чак и сва три поменута узрока. Само се по себи разуме да нема средства, да се до правог имена ког човека дође каквом методом, или ипак се може (а то није реткост, као што се чини) обилазним путевима утврдити идентичност појединог лица, само ако нас не мрзи, да се мало промучимо.

Пре свега ваља нам се уверити, да ли дотично лице има какву исправу. Ако је има, онда је треба најпре пажљиво прегледати, да није цела или делимице фалсификована. Покаже ли се да је цела фалсификат или да су у њој фалсификовани: име и други главни подаци, онда ваља поступити, као да и нема никакве исправе. Само онде, где би се показало да потпис власти, која је издала исправу, није фалсификован, могло би можда бити упутно, обратити се на њу с питањем, коме је управо издала путну исправу. Можда ће се тако од онога, коме је исправа издата, моћи дознати, како је и на који начин нестало му те исправе или у чије је руке из његових прешла.

Само се по себи разуме да „опис личности“ у исправи треба строго упоредити с имаоцем исправе: висину, стас, косу и т.д., а најбоље ће још бити да се сумњива личност с помоћу стручњака подвргне испиту из онога, што јој је у исправи означено као занимање. Тим начином може се бар дознати, да ли дотични ту своју исправу употребљава право, као што он тврди.

Како се има поступити, да се сазна право име неког лица, оцениће се према приликама. Ту највећу улогу игра време. Веома је практично, да такве личности пустимо, да колико је могућно више и опширније причају.

Таква лица су већином доста путовала и много видела. Доста пута испадне нам за руком, навести их да нам приповедају о својим путовањима и доживљајима, само ако умемо да њихову сујету ангажујемо. Такав човек већином прича да се родио на каквој лађи, међу Циганима, на неком путу или иначе на какав авантуристички начин, за тим је дошао у неку групу комедијаша, мечкара, циркусија и с њима лутао по свету. За тим се најмио код џелебџија или коњарских трговаца као чувар, био је и на мору и тамо је служио као ћумурџија, паракувар и т.д. Лађа је имала неко индиферентно име („Плуто“, „Нептун“, „Ст. Марија“, „Венеција“ и т.д.) и капетан је или већ умро, или је у Америци остао, или је био врло неуредан човек, који је рђаво водио своје забелешке, тек свакако не може се утврдити, да ли је приповедач био тамо у служби.

Сва та приповедања узму се на протокол, или што је још боље, стенографишу се, али тако да то приповедач не опази. У причање поступно уђе и по која искра истине: најпре описивања земаља и људи, које је одиста видео, за тим његови односи према њима, на послетку успомене из његовог ранијег живота. Кад се његова саопштавања исцрпе, иследник ће прекинути саслушање, па се што је могуће тачније, извештавати о оним местима, приликама и односима, о којима је дотични у свом описивању пута говорио. На првом саслушању ваља гледати, да дотични што више описује свој пут, те ће тако његови податци бити много тачнији. На тај начин сазнаћемо много више истинитог, те ћемо можда моћи створити комбинацију о његовом занимању, пореклу, родбини и другим приликама. Међу тим по његовом говору и дијалекту моћи ћемо отприлике одредити одакле је.

Примера ради да наведемо један догађај, како нам га прича чувени немачки криминалиста Ханс Грос:

„Ја сам био казнени судија у једној малој варошици, близу које се налази једна чувена светска бања. Једног јутра пораних тамо на коњу неким службеним послом и свршим свој задатак. Али ми коњ беше путом изгубио потковицу, а пошто ковач, једини који је био у тој околини, не беше код куће, морадох до неко доба после подне остати ту у бањи. Ту беше председник општине и царски инспектор бање, стари аристократа и бивши коњички официр, који се тога места примио да му лакше време пролази. Беше то веома пријатан, паметан и дружеван човек. У друштву тог дивног старог човека проведох тај дан, и он ми скрену пажњу на једну чудну личност, која се већ од дуже времена у бањи бави. Био је то крупан, доста симпатичан човек, кицошки обучен. Могао се видети свуда, где има каквог забављања, веома се радо мешао у тамошња најбоља друштва, није изгледао болестан, и лудо је трошио новац. Звао се барон фон Ф.... из Хановера.

„Овај младић изгледа ми нешто сумњив“ рече мој пратилац, који је много држао до „репутације“ бање, и причао ми је много што шта о њему. Оба смо се заинтересовали за њ, те решисмо да га то после подне посматрамо. Пратили смо га кроз парк, ишли за њим у курсалон, у ресторацију и кафану и посматрали његово чудно држање. Највише је падало у очи његово трошење новаца. Изгледаше као да он не ужива у томе да нешто купи, већ само да дреши кесу. По томе ћете увек познати необразована човека, који је без зноја дошао до новаца, те им не зна праву вредност, који их је даље добио на олак начин, украо их, наследио и т.д., а пре тога патио се и скомрачио. Таквим људима је, може се рећи, главни циљ: да расипају новац.

Даље јако је падало у очи, да се предмет нашег посматрања кицошки а често и наметљиво истицао као племић, али да је поред све своје веселости и распуштености непрестано нешто презао и зебао, као да је осећао неку несигурност.

Све то било је тако карактеристично а при том и занимљиво, да смо га ми све с већом вољом посматрали и на послетку дошли до закључка, да тај човек, по свој прилици, расипа наслеђено имање свог и сувише штедљивог оца, и да је, можда, да би се боље провео, узео какво звучно аристократско име.

Већ бејах ту ствар са свим сметнуо с ума, кад „барон фон Ф.“ изађе преда ме у пратњи једног жандарма. Тај жандарм дошао је, да се тај Ф. у последње време много и на велико коцка, те му је затражио исправу. Барон фон Ф. одговорио је да „људи његовог положаја“ немају обичај носити са собом исправе, сурово и дрско је оправио жандарма а за тим је сутра дан хтео да отпутује. Тај тако нагао одлазак учинио се жандарму сумњив, те га је притворио и предао суду. Мени се то жандармово енергично испуњавање дужности није свиђало, пошто на непрестана питања притвореног, какво је зло учинио, нисам умео ништа да одговорим. Он се истина понашао учтиво, али разљућен у највећој мери, што се тако рђаво с њим поступило, непрестано је имао у устима посланство, пред којим ћу морати да одговарам и које ће ми доста нашкодити ит.д.

На послетку се почесмо лепо разговарати. Његов отац је, рече, био хановерански спахија, његова породица пореклом је непосредно од Хајнриха Левена. После анексије његова се породица иселила из Хановера а он од тада непрестано предузима велика путовања. Све је он то испричао природно и основано, говорио је, у колико сам ја могао оценити, правим хановеранским дијалектом и понашао се врло пристојно. У мени је побудила сумњу само та околност, што ми не хте казати никога, на кога бих се могао обратити телеграфским питањем о личности барона фон Ф. Он би, рече, пропао у земљу од стида, кад би његовим високим сродницима и познаницима дошло какво питање од власти о њему; то би му упропастило целу будућност ит.д. У скоро се мора увидети, да је потпуно невин; он више воли и да у затвору лежи, но да се ма коме телеграфише.

То ми се није свиђало, те га упитах, како изгледа грб његове породице. Снебивајући се рече он: озго један шлем, доле штит, наоколо „арабеске“ и врло много злата и сребра. О сликама на грбу, драгоценостима на шлему, боји покривача ит.д. није могао на сва питања ништа да рекне. Да један „легитимиста“, који је са својим краљем домовину оставио, не познаје свој сопствени грб, то је био најбољи доказ за мене да ме је тај човек лагао, те за то реших, да га не пуштам. Одмах узмем „Алманах баронских домова“ и у њему видим, да постоји баронска породица фон Ф., али барон Ото фон Ф., као што је мој притвореник себе називао, не беше ту. Многи његови искази о појединим члановима породице слагали су се, али већи део беше нетачан. Сад сам био сигуран, те ти га оставим у затвору, поред све његове вике и претње с посланством. Али шта да се сад ради? Доказано је да је лагао и да се неистинитим именом послужио, али није имао никакве теже кривице, која би мој поступак оправдавала.

После дужег размишљања паде ми на ум, да у тој варошици живи један стари стругар из Мекленбурга. Позвах њега, те у његовом присуству поведох подужи разговор с мојим притвореником. Добри Мекленбуржанин био је мишљења, да тај човек истина говори хановерским дијалектом, али да га он ипак сматра за Хамбуржанина. Одмах су послате фотографије, описи ит.д. у Хамбург, Хановер, Бремен, Линебург, Олденбург ит.д., и после недељу дана добисмо вест, да се тај човек зове Ото Х., да је гостионичар у близини Хамбурга, и да га дражђанске власти траже због убиства и велике покраће вредећих хартија. (наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак)

Пресуде код општинских судова

III. за раскинуће уговора о закупу.

а. *Тужба.* Дао сам под закуп моју кућу у овдашњој варошици постојећу, Петру Матејевићу, сарачу овдашњем, од Митрова до Ђурђева дана, с том погодбом, да ми условљену закупну цену од по тридесет динара месечно, уредно сваког месеца плаћа.

За доказ о оваком уговору подносим оригиналну обавезу Петрову, која служи као уговор о закупу.

Закупац Петар већ трећи месец није испунио своју обавезу, јер ми кирију условљену не плаћа. За то га тужим томе суду и тражим да га суд осуди, да ми тромесечну кирију, за месеце новембар и децембар прошле и јануар ове године, рачунећи месечно по 30 динара, свега 90 динара плати, и да га пресудом својом присили, да се из мога имања као неуредан платиша исели, да ми накнади плаћену суду таксу и на име спорних трошкова 20 динара.

Основ тужбе дуг од кирије и раскинуће уговора о закупу.
Вредност тражбине 90 динара.
Докази, исправа.
8. фебруара 1898. г. Марко Ристић
Уб. бакалин.

Исправа гласи:

Г. Марку Ристићу, бакалину овд.

Узео сам под закуп вашу кућу, постојећу у Немањиној улици, у којој има: две собе, предсобље, кухиња, подрум и шупа за смештај ствари, са ценом од по 30 динара месечно, с том обавезом, да месечну кирију свакога месеца уредно плаћам.

Кућа је у потпуно исправном стању, какву сам је дужан по истеку рока закупу и предати.

Закуп траје од Митрова дана ове до Ђурђева дана идуће године.

22. октобра 1897. год. Петар Матејевић,
Уб. сарач.

Рађено у суду општине убске
10. фебруара 1898. године.

б. *Белешка* по спору
Марка Ристића, бакалина овд.
Противу
Петра Матејевића, сарача.
Због дуга од кирије и раскинућа уговора о закупу.
Вредност спора 90 динара.
Доказ писмена исправа.

Судили су:
Председник суда
А. Перић.
Судије:
М. Јовановић
Ст. Павић.
Бележио деловођа:
А. Арсић.

На данашње рочиште дошле су обе парничне стране, па тужилац овласти да га заступа М. Матић, овдаш., а тужени Н. Тадића.

Прописна такса од по 1 динар у таксеним маркама наплаћена је, утиснута на акту и прописно уништена.

Парничне стране нису се могле изравнати.

Заступник тужиоца оста у свему при тужби, с тим, да му тужени и за овај месец фебруар кирију од 30 динара плати, пошто је у њега ушао и он исти стан у половини месеца не може ником издати, а тиме би са месечном киријом био оштећен. Тражи да се тужени из стана као неуредан платиша исели, јер нема довољно гарантије за закупну цену, када је се овако упустио.

Тражи на име спорних трошкова 20 динара.

Заступник туженога рече: мој властодавац доиста је погодио са тужиоцем закуп, како се у тужби наводи, са условом да се месечна кирија уредно плаћа, како и исправа, која је у тужби, гласи, но тужилац није испунио уговор како треба, јер му је шупу предао у неисправном стању, тако, да је није могао употребити, поред тога, на подруму су врата таква, да исти и нема никаква затвора. Више пута, одмах у почетку говорио је његов властодавац тужиоцу, да ово у ред доведе, но он то није учинио, зато је био принуђен да сам оправку начини. Ова оправка износи суму од 60 динара, по рачунима које овде прилаже. Да је овако у ствари доказаће сведоци, Милан Јовановић, пиљар и Димитрије Јовановић, обућар. Моли суд да ово рочиште одложи и друго одреди, на које да се позову сведоци на које се позива.

Заступник тужиоца рече: изговори туженога не вреде, нити могу имати законог ослонца. Тужени не пориче своју исправу, уговор о закупу, признаје уговорену цену, а признаје и дуг за који се тужи. Изговарању да је имање примио неисправно нема места, код јасног и изричног признања у својеручној исправи, да је закупно добро примио у потпуно исправном стању. Код овакве исправе нема места испиту сведока. Моли суд да овај спор по доказима пресуди и његовом властодавцу даде задовољења, како се не би и даље штетио.

в *Судски разлози.*

Одгађању рочишта нема места, пошто се сведоцима не може побијати важност исправе.

Поднетом исправом коју је тужилац за доказ поднео, а и тужени је и пред судом за своју признао, тужилац је потпуно доказао уговор о закупу. Из ове исправе види се да је имање туженом предато у исправном стању, даље да је уговорено плаћање кирије месечно. На данашњем рочишту утврђено је да тужени није одговарао својој обавези, дакле да је неуредан платиша.

Све ово суд ценећи, а узевши у обзир и имовно стање туженога, који не даје довољно гарантије за тачну наплату кирије, када би се иста и даље гомилала, нашао је, да је тужилац у праву и за то на основу § 6. и 13. грађ. поступка судског, као надлежан

Пресуђује:

Да се уговор о закупу раскине и да је се тужени дужан из закупног тужиочевог добра иселити до 1. марта ове год.

Тужени да плати тужиоцу 120 динара на име кирије за месеце новембар и децембар прошле године и јануар и фебруар ове године. Да му накнади плаћену таксу у 5·20 динара и на име спорних трошкова четири динара.

Пресуда је одмах јавно саопштена парничарима.

Од суда општине упске 10. фебруара 1898. год. C№ 720. Уб.

Председник суда:
А. Перић.
Судије:
М. Јовановић
Ст. Павић.

Деловођа:
А. Арсић.

NB. *Заведи белешку са пресуђењем у протокол суђења.*

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

9. ЈЕДНО ПИСМЕ КАО ДЕТЕКТИВ.*)

Име: графица Марзенска са ћерком.
Пратња: послуга.
Место становања: Л.
Задржавање: неодређено.

Тако је гласила једна пријавна листа између осталих листа важнијих личности, које беху данас допутовале. Графица Марзенска — име ми се не чини непознато. Прелистам свој бележник и видех, да се не варам. Пре три године, графица је у једној врло деликатној породичној ствари затражила наших полициских услуга. Мени је поверено да извидим што треба и то ми беше прилика за веома интересно познанство са овом, и ако годинама прилично измаклом, ипак још лепом и трезвеном госпођом, реда племићскога. За то ми је и остало врло живо сећање на графицу Марценску. Изненађено гледах у свој бележник. Са свим тако, ту стајаше име Марценска, а пријавна листа беше попуњена са: грофица Марзенска. Да то нису две различне личности? Узех схематизам племића. У њему беше забележено само име Марценски; графовске линије Марзенски не беше ту. Мора бити, дакле, да пријава гостионичарева није тачна, да у овом случају није рађено према строгој полициској наредби, по којој сами гости хотела имају лично испунити пријавну листу. Ствар ме интересоваше, за то позовем полициског агента одељења за хотеле, коме беше поверено да пази на хотел X. Како је био час дневних рапората, агенат је био ту.

— Из хотела X. пријављена је данас нека графица Марзенска са ћерком?

— Јесте. Висока госпођа и кћи јој дошли су брзим возом јутрос у седам сати, с једном дворкињом и ливрејисаним слугом.

— Ко је испунио пријавну листу.

— Сама госпођа. Ја сам се десио баш у портировој соби, кад је гостионичарски момак донео пријавну листу. И рукопис вао да је женски.

Имао је право. Рукопис је показивао женску, али и неизвежбану у писању, руку. Може бити дворкиња је пријаву написала? То би могло објаснити и неисправност имена.

— Јесте ли ви видели графицу?

— Јесам, прилично стара дама, високог стаса, проседеле косе.

А, то није графица Марценска, коју сам ја познао и чији ми лик још јасно стоји пред очима. Она је витка, импозантна стаса, смеђе косе. Ово мора да је, дакле, нека са свим друга личност, нека графица Марзенска, коју — племићски схематизам не познаје!

— Припазите, а да не падне у очи, на ову госпођу и достављајте ми све, што од важности приметите односно ње, заповедих ја полициском агенту и оставих на страну пријавну листу.

* * *

Сутра дан, пре подне, јави ми се полициски агенат опет на рапорт.

— Доносите ли што ново о графици Марзенској?

— По заповести. Графица је овамо дошла, да уреди са удадбом своје кћери Олге за барона Волфганга С—бург.

— За сина барона Родериха С—бург?

— Да, за сина.

Име барона С—бург било ми је познато, али не и његова личност. Ово беше појмљиво. Барон С—бург становаше у планини, у замку, пола дана далеко од наше вароши, одакле годинама није долазио, нити кога тамо примао. За то му је друштво дало име „пустињак“.

— А је ли и барон С—бург овде?

— Наравно, и отац и син. Они су још јуче, праћени неким елегантним господином, по изгледу из туђине, посетили госпођу графицу и код ње пробавили неколико сати. После подне, доцкан, господа су ишла нашем првом јувелиру Р., код кога је барон Родерих С—бург изабрао накит, у вредности десет хиљада форината, за заручницу младу графицу Марзенску, наредивши јувелиру, да га данас у подне однесе и преда графици.

Графици Марзенској, чије сам име узалуд тражио у схематизму племићā? Изгледаше ми са свим, да нису чиста посла.

— А који је то странац, што је пратио барона С—бурга?

— Имена му не могадох дознати, само чух да га барон Родерих С—бург, кад пролажаху поред портирове ложе, зове маркизом.

— Добро. Идите опет одмах у хотел X. и не пуштајте из очију графицу Марзенску и послугу јој. Даља упуства очекиваћете тамо. Замолите, узгред, јувелира Р., да се потруди, по једном врло хитном послу, доћи овде к мени.

Марценски — Марзенски, баш ме веома занима сличност ових имена, све о томе мислим. Још једном претурих списак племићских имена, али резултат опет негативан. Графица Марценска доиста је имала кћер Олгу, али је више од године дана

---

*) У прошлом броју на овом месту, а под натписом: 8. Сардински Врач, погрешно је на два три места у тексту отштампано: комаре Лучија, у разговору између Лучије и Анете, већ треба да стоји: Комаро Лучијо, као италијанско име жене са српским наставцима петога падежа. За тим, код речи Комаро, где је она први пут поменута, треба да дође под звездицом при дну ово објашњење: Комара је италијанска реч (Comare), која управо значи кума, а по неким италијанским крајевима придаје се правом женском имену као неко пријатељско рођаковање, и онда ово *Комаро Лучијо* јесте што и *Кума-Лучијо*.

Већи број примерака никако није ни донео ово објашњење, а мањи, кад је изостављање примећено, донео је, али опет погрешкама искварено.

Све је ово испало погрешно превиђањем од стране коректора, у хитњи.

Моле се читаоци, да, према овоме, сами учине поменуте исправке.

Ур.

како је ова умрла, и графица Марзенска хоће сад да уда своју кћер Олгу. Каква ретка игра случаја у обе графовске породице, чија имена разликују се само једним писменом! Да ли ће што расветлити извештај, који сам још јуче телеграфски тражио од полицијске дирекције у Л.?

Кад јувелир Р. изађе пред мене, потврди ми потпуно податке полицијског агента. Оба барона С—бург, праћена неким трећим господином, чије име звони као страно те га се сада не може сетити, била су јуче у сутон у његовој радњи, изабрали су један врло леп накит од десет хиљада форината и, ради сигурности јувелира, оставили му упутницу на банку Н., чија је солидност изван сумње. Данас у подне деловођа јувелиров има да преда накит графици Марзенској у хотелу Х.

— Да ли се не бисте устезали, г. Р., да у овоме мени дате улогу свога деловође? упитах јувелира, као да се на један пут нечем присетих.

Јувелир ме погледа зачуђено.

— Ви, госп. комесару? Говорите ли збиља или се само шалите?

— Са свим озбиљно. За што, то је службена тајна. Будите сигурни, да се немате плашити злоупотребе свога поверења. У осталом можете дати да ме прати један од ваших момака из радње.

— Ипак нећете веровати, г. комесару....

— Да вам накит у мојим рукама није довољно сигуран? При свем том искуство казује, да јувелири у својим пословима не умеју бити довољно смотрени. Тим је боља ова мера за моје смерове. У 11¼ сати представићу вам се као ваш нови деловођа радње. Је ли свршено? По себи се разуме, најстроже ћутање!

— Жеља полиције мора ми бити заповест. Ја лично очекиваћу вас, госп. комесару.

* * *

Мало пре 12 сати бејах ја у хотелу Х. са једним момком из радње јувелира Р. Ту заповедих полицијском агенту да узме скрињицу са украсом и место момка јувелирова пође са мном графици Марзенској. Графица имађаше три собе у првом спрату. Дворкиња нас пријави и ми бесмо одмах примљени. Један јако избријани служитељ, у господској ливреји, чије подмукло и увеверено лице падаше у очи, отвори нам врата за салон. Видех како на мене и пратиоца ми баци поглед неког изненађења, и приметих, да се одмах, док ми праг прелажасмо, обрати дворкињи са неким питањем.

Графица Марзенска већ ме чекаше у салону. То беше омалена, доста корпулентна и нешто чудно одевена дама, преко педесет година стара, лица са свим округла, са кога два ситна ока с нескривеном жудњом погледаше величанствени украс, који узех из скрињице у рукама мојега пратиоца.

— Долазите од јувелира Р. — ах, врло лепо — Олга, ходи, ту је твој заручнички дар, који ти је јуче обећао барон С—бург.

Румено плава девојка, у летњој јасно плавој хаљини, дође брзо из побочне собе и као да беше веома изненађена лепотом накита, више него што би то требало очекивати од једне даме ранга графице Марзенске.

— Ах, како красно сија и трепери, дајте ми...

— Пардон, али господар ми је нарочито наредио, да накит предам у руке само графице-матере Марзенске.

— Графица-мати Марзенска сам ја, примети с поносом старија дама.

— Графица Марзенска из Л.?

— Тако је, из Л.; тамо су моја добра.

— А је ли тамо и г. граф Марзенски?

— Господине, шта вам даје права да то питате?

— Основана сумња, да у вама гледам пред собом једну варалицу, госпођо. У Л. постоји заиста граф Марценски, али не Марзенски.

— Марценски или Марзенски, то вам може бити све једно; ваше је само да ми предате накит, са којим вас је послао ваш господар.

— Никако то. Мој налог гласи, на жалост, друкче. Г. полицијски агенте, ухапсите ову даму.

Она викну и крену се, као да би хтела на мене да јурне и накит истргне.

— Нечувено! Шта вам даје права на то, господине?

— Моје службено својство, у коме сам као полицијски комесар, и овај телеграм полицијске дирекције у Л., који тврди, да се права графица Марценска сада у Л. налази, те по томе тобожња графица Марзенска ће бити велика варалица.

* * *

И у ствари тако је било. Ухватили смо добар лов. Оба барона С—бург била су у великој опасности, да постану жртвом једне међународне лупешке дружине. Барон Родерих С—бург дао се завести једним новинарским огласом, којим се посредовало за удадбу „једне веома имућне аристократкиње“ за каквог младог племића, те је о томе ступио у преписку с неким мнимим маркизом Сераљио у П. Како барон-отац С—бург, због свог усамљеничког живота дотадањег, савршено не познаваше женски свет, ово му се учини као најбољи пут, да своме већ одраслом сину, који је био умно нешто ограничен, нађе жену према реду његову и у исто време да жељеним миразом помогне се у својим финансиским неприликама, које му могадоше бити опасне. За тај циљ он је маркизу Сераљио, који је био умољен да води преговоре са графицом Марценском, већ више стотина форината у напред дао, а после тих преговора јуче се састао овде са графицом и по потпису брачног уговора између сина му и графице Олге, која је имала да добије мираза триста хиљада форината, одмах је, по савету маркиза Сераљио, набавио заручнички дар у вредности десет хиљада форината. Вешто скројени план лупежима би са свим и испао за руком, да се лице, коме је поверена улога графице, а које је једном већ било кажњено као варалица и чију идентичност ласно могадосмо утврдити по фотографији нашег албума злочинаца, није из непажње јавило као графица Марзенски место Марценски.

Она још и сада испашта своју казну поред своје тобожње кћери у женском казненом заводу. И маркиз Сераљио, један под најразличнијим именима озлоглашени варалица, кога нам је испало за руком пронаћи и ухапсити још истога дана, дели исти судбину. Само слуге, у кога је побудила сумњу моја или полицијског агента појава код графице, беше, заједно са „дворкињом“, нестало и остадоше непронађени.

Случај је у своје време изазвао дивљење, и хапшење дружине варалица штампа је обележила као срећну мајсторију полиције. Да се за успех имало благодарити баш само једном писмену као детективу, знали смо, наравно, само ми од струке.

ГДЕ ЈЕ ЛЕШ?

(НАСТАВАК)

Није ни опазио, како, наслоњен рукама на плот, посматра један човек час њега а час стоку. Тај човек беше повисок, плавих бркова, са фесом затуреним по врх чела. Изгледаше, као да се за тренут беше занео у посматрање гојних воловā.

— Ех, рече газда Павле, баш „нај“ грла... Неће их, вала, бити на целом вашару оваквих...

— И неће газда, рече непознати.

Павле се окрену.

— А ко си ти, брате?

— Ја сам из „банско“...

— Е?

— Јес!

— А где си пошао?

— Па знаш, калаузим тако трговцима.

— Калаузиш?

— Јā.

— Море, па мени баш треба један калауз! Знаш, хоћу стоку да гоним на вашар у Д. а одатле идем у К. да пазарим тамо мршавију, па да је до јесени угојим, а онда опет на вашар још у Пешту.

— Вала, за тај посао од мене нећеш наћи бољег!

— Уврати се амо до мене, па да се наредимо ка' људи.

Непознати уђе у авлију.

Павле га уведе у кућу...

Брзо се погодише. Даће му Павле до Митрова дана пет дуката, три пара опанака и педесет ока чисте пшенице.

— А како се зовеш? упита га Павле.

— Лазо Мргодић.

— Тако? Е, па, Лазо, ноћас ћеш путовати са стоком у Д., а знаш посао? Буди вредан и добар, па ти неће код мене ништа фалити….

— Немај бриге, газда! Чуваћу твоје ка' и моје. Па онда, знаш, ја ти знам стоку купити ка' мало који. И познајем оне крајеве ка' да сам тамо и рођен… Што моје око „опацује“ то слободно води!… Море, „калауз“ сам ја, да ми нема равна. Видићеш…

На томе се свршило.

Лазо се налазио код стоке. Спремао се ноћас да путује на вашар у Д… Газда Павле креnуће се један дан доцније. Таман ће о вашару бити тамо…

И јес Лазо био вредан.

По вечери привеже опанке; узе добру дреновачу па изгна волове из авлије. Павле га је довекле испратио.

— Знаш ли пут, Лазо?

— Ко, зар ја? Море, знам ти сваки камичак чак до Зајечара!… Не брини се ич. А где ћу те сачекати?

— Онде, где буде комесарница.

— Добро.

— Срећан пут!

— 'вала, газда! И Лазо се крете на пут.

Оно, газда Павле се мало снебивао, што је пустио стоку са непознатим човеком, али је и у томе био обазрив. Наредио је одмах једноме од својих наполичара, да пође за „калаузом“ и да мотри и на њега и на стоку. Но та је бојазан била излишна. Лаза би и иначе био на своме месту. Ко зна, да он није можда имао друге какве намере?

Другог дана по одласку Лазином, спремаше се и газда Павле да путује. Обесио је о врат велику „чантру“ за новце. Обукао „стајаће“ рухо и начешљао лепо „зулове“. Изгледаше прави трговац. Само је нешто био мучаљив. Неки таман облачак нерасположења пао му на чело.

— Шта ти је, дӗко? — упитаће га добра домаћица Павлија, а тако га је од милости звала. Теби као да нису данас све козе на броју?

— Не знам ни сам шта ми је, одговори Павле суморно. Нешто ми хладно око срца…,

— Можда си рђаво спавао?

— Може бити…

— И он се опет удуби у мисли…

— Ех, којешта, викну најзад весело! Што ја стрепим? Зар сам једном ишао на пут?… Дед, бӑко, спреми ми „пљоску“, ама је нӑли са оном ракијом из малог бурета…

Кад је био готов, опрости се са својима, прекрсти се, па се полак крете на пут, ослањајући се на своју дебелу дреновачу.

— Срећан ти пут, дӗко, довикиваше Павлија.

— Срећан ти пут, бӑбо, довикиваше јасни глас његовога сина… —

Газда Павле се осврте. Махну на њих руком, а у очима заблисташе му се сузе……..

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Велики је тај вашар у Д. Он спада у ред најпосећенијих вашара у целој Србији.

Ми нећемо овде описивати вашар са оним разноликим шатрама „вењацима“ и т. д. Наша је цељ да испричамо један крвав догађај, који је дуго неопажен остао.

Лаза је са стоком стигао на време. Обрео се по вашару, неби ли нашао кога од својих сељана. И доиста, тамо под шатром грк-Митка спази тројицу баш из свога села. Пију ракију и гледају на онај свет, који се тиска на све стране кроз вашар.

Стоку је оставио на одређеном месту и казао наполичару газда Павловом, који му се у путу придружио, да на њу мало припази, док се он не врати.

— О, Ник… хтеде викнути један од ове тројице, но му Лазар затвори шаком уста.

— Пст, ћути, шапну му Лаза; овде сам само Лазар Мргодић…

— А! Ту има нешто? прихватише сва тројица шапатом.

— Има!

— Па, де нам реци, знаш да смо наши!

Лаза седе у средину и отпоче лаганим гласом, осврћући се често да се увери, да га ко год не прислушкује…

— Ја сам „калауз“ код неког газда Павла из М…! Дотерао сам овде десет комада волова! То вам је „трули“ газда! Сад ће у њега бити пара ка' више!…

— Је л' дошао с тобом?

— Није, ал' ће скоро доћи… Чекам га…

Баш тада, пред шатром засвираше Цигани коло. Момци се почеше хватати… Девојке и млăде једва то дочекаше…

Док се коло играло, дотле су ова четири познаника између себе тихо разговарала.

— Велиш, код „Француза“ у Н…? упита један.

— Тамо!

— Кад?

— За дан — два. Нека се један тамо нађе, па кад нас види, нека вас одмах извести… Знате већ шта треба?

— Не бери бриге… Ама, за то је згодна ноћ?

— То је моја ствар! Заговараћу га до сумрачка… Само паметно и смотрено. — Преко потока…

— Кад пређете?

— Јес. Онда изненада…

— Мотком?

— Мотком по глави, а онда нож… Пс… пс… неко као да нас прислушкује!… Идем, време је! Дакле сигурно?

— Сигурно… А новац?

— Поделићемо…

Лаза оде. Она тројица испише своје пиће, па се упутише кроз вашар, да из далека мотре на газда Павла. Једно им је само задавало бриге, што не упиташе Лазара: да ли Павле има оружја при себи. Ал' знајући свога друга као добра, вешта и поуздана, они су били сигурни, да ће он и ту препреку вешто уклонити, — ако би је случајно било.

Из далека смотрише Лазара. Поред њега стојаше човек у чистоме руху, миран и озбиљан.

— Личан човек! прошапута један.

— Газда човек! додаде други.

Лазар их је из далека смотрио па им врло вешто даде знак да одлазе.

Ови се удаљише. Изгубише се у оним гомилама света, који се тискаше у правцу једне „Панораме“…

Цена је стоци у опште била добра. Агенти Панђелови из Београда одбираху све оно што је најбоље.

Разуме се, да је и газда Павле својих десет комада волова продао по добру цену. Узео је за њих више од хиљаду динара, још су купци платили и пренос пасоша сточних. Таква је била погодба.

— Добро смо, 'вала Богу, пазарили, рече Павле.

— И вреди злата 'нака марва, одговори Лаза а очима некако ђаволски жмирну, гледећи како газда Павле трпа дукате у своју „чантру“.

— Е, мислим, да се вратим дома, па да други пут одем у К. рече газда Павле. Нешто нисам „кајил“ да путујем.

— Погрешићеш вала, газда, ако не одеш у К. Тамо је тек „елбет“ за тебе. Притегла власт за порез, па се стока продаје буд' зашто! За педесет дуката да узмеш читав „целеп“… ама стока, да ти око стане.

Павле се колебаше.

Лазар то спази, па окупи хвалити стоку и јевтиноћу тако живо и речито, да се најпосле газда Павле решио да отпутује с њиме до К…

— А кад ћемо газда тамо?

— Сутра сабајле. Да се овде мало одморимо. За тим се окрете наполичару и настави: ти иди дома. Поздрави ми све тамо. Реци, да ћу се скоро вратити.

Извади неколико динара и даде их наполичару.

— Ово нека ти се нађе уз пут!

— 'вала газда и нека ти је срећан пут!

Наполичар оде. Газда Павле упути се у механу да се мало прихвати. На по пута застаде.

— Море, Лазо, имаш ли ти трошка.

— Па, готово и немам, снебива се Лазар.

— На и теби нешто, рече Павле и бркну руком по кеси. Доста ће ти бити за који дан.

— 'вала, газда, рече Лаза, а за тим тихо додаде: мој си!

Сиромах Павле, није ни сањао, да се у његовом „калаузу“ скрива убица и разбојник. (НАСТАВИЋЕ СЕ).

ИЛИЈА ГАВРИЛОВИЋ *)

(наставак)

Без једне речи он допусти да му вежу руке и одузму револвер. Тако ћутећи оду у гл. полицију.

Кад је спуштен доле у апсане и апсанџија Дојчин заврну кључ од ћелије у којој сместише Илију, онда тек проговори:

— Вала, Ђ… што сам те до сада штедео, имаш да захвалиш само оном хлебу, што смо га заједно јели,**) а сад ти кажем за ово ћеш ми платити главом.

— Море, Илија, уживај ти за сада кад ти је Бог дао; лако ћемо за после, одговори му Ђ… иронично.

Сутра дан, Илија је спроведен у град на даље издржавање осуде. Разуме се већ да је тамо примљен са раширеним рукама, а да би му из главе избили сваку помисао на бегство, окују га најтежим оковима и тако окованог затворе га у засебну градску капију.

— Вала, синовче, божја ми вјера, да си тица не би могао сад утећи, рече му један чувар, кад га је затварао.

— Видећемо, одговори овај, више као за себе.

Није требало да прође ни пуна четири месеца, па да стари чувар дође до уверења, да је Илија нешто више од саме тице, — да је „прави нечастиви", да „није сам". Кад је једно јутро отворио ћелију, да Илију пусти напоље, — у мало га није капља ударила, кад је видео, да је ћелија празна, решетке гвоздене на малом прозорчићу престругане, а тешки окови Илијини окачени о гвожђе на прозорчићу. Сиромах чича! Пуних 10 минута стојао је на вратима и немо посматрао празну ћелију. Тек, кад га викну један његов другар, коме паде у очи толико његово задржавање, — освести се старац и појури канцеларији управниковој, одакле ни крив ни дужан оде на Илијино место.

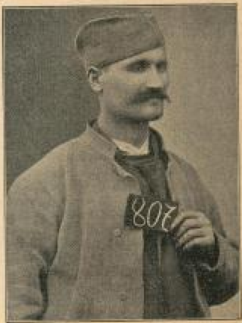

Глас о овоме загонетном бегству Илијином, као муња распростр'о се по целом Београду, а око 8 сахата телеграфска жица беше га већ разнела по целој Србији. Бегство Илијино беше свима загонетно. Сви, без узрока', осуђиваху управу београд. казненог завода што га није боље чувала. Тајни полицајац Ђ… беше као убијен.

— Не плашим се за себе, рече Ђ… Камо срећа да хоће кидисати на мене. Рукама бих га удавио. Но зликовац може напасти на кућу и све живо да ми покоље.

— Не бој се ништа, храбраше га његов стари друг и колега Љ… Нас двојица морамо га наћи од данас за 15 дана, па ма он био под земљом.

— Ах, што не убих пса, кад ми беше у рукама, узвикну Ђ… готово очајно.

Док су Љ… и Ђ… смишљали начин, како ће што брже и лакше ухватити Илију, и док београдска полиција претресаше сваки кут по Београду, а жандарми коњаници јураху по околини његовој — дотле се Илија спокојно одмарао код једног свог јатака у Борчи. Његова зликовачка душа пливала је од блаженства што му је ово бегство тако срећно испало за руком.

— Нека једном увиде ко је Илија Гавриловић, говораше он чисто за себе.

Премишљајући на коју ће страну, Илија од једном узвикну:

— Морам опет у Београд. Треба да ископам онај новац на Бањици, треба да видим Тинку, и треба… … треба да се наплатим са оном стрвином о… ли му његовог. Овде је Илија мислио на Ђ…

Само да прође 5—6 дана док се они тамо у Београду мало umire… а тада ћу им већ показати ко је Гавриловић… И са оним Љ…. морам свршити. И он ми може једном направити посла као и овај Ђ… Убијај свакога, ко ти стане на пут. Ух што мрзим те полицајце. Кад бих могао све би их побио.

На 7—8 дана, после бегства Илијиног, једне вечери, могло је бити од прилике 10 сахати, тајни полицајац Љ… сав задуван улети у собу дежурног члана управе града Београда.

— Које добро, Љ…., упита га члан видећи га онако узрујана?

— Веома важна ствар, г. члане.

— Шта је? Говори.

— Овде је Илија Гавриловић.

— Где море?

— Ено га код Тинке на шанцу. Овог тренутка идем отуд.

— Па јеси ли баш видео Илију?

— Нисам га видео, али смем живот дати да је тамо.

— Да не буде до сада већ отишао. За што си напуштао кућу?

— Не бојте се, г. члане. Још вечерас имаћемо Илију у рукама. Молим вас само наредите што пре да се спреме неколико жандарма и одмах пођу са мном. Добро би било, да пође и један њихов официр. Знате, Илија хоће и да убије. Жандарми ће бити мало слободнији, кад и официр буде међ њима.

— Добро, Љ… Наредићу све што треба. Само пазите да нам зликовац не умакне.

После 20 минута, четири жандарма са једним потпоручником и Љ… беху врло опрезно опколили кућу.

*

У Тинкиној кући беше све мирно и тихо. Скоро нечујним шапатом Илија ћаскаше с Тинком и спремаше се да легне. Онако узгред он је упита:

— Долази ли чешће код тебе оно полицијско њушкало Љ…?

— По кад кад наврати онако у вече, одговори му она.

— Колико је пута долазио од како сам у бегству?

— Два пута.

— Хм, о… ли му његовог. Нада ми се овде; за то је и вечерас долазио. Може ми тај угурсуз још и посла направити. Да ми се онако не спава, још ноћас би свршио и с њим и са оним Ђ….

За тренут ућута, учини му се као да нешто шушка.

— Да му ниси, море, ти што причала?

— Бог с тобом, Илија! Како можеш тако што и помислити?

— Не шали се главом; преклаћу те као јагње.

Још Илија није честито ни довршио ове последње речи, а неко закуца на вратима.

— Ко је то? упита Тинка.

— Ја сам, Љ…., отвори.

— Шта хоћеш у ово доба? Ја сам већ легла.

— Имам нешто врло важно да ти кажем. Отвори одмах; не бој се ништа.

— Бога ми, ја ти не могу сад отворити. Дођи сутра рано, па ћеш ми казати шта имаш.

— Немој бити луда! Кажем ти, ствар је врло важна.

— Сутра, сутра; вечерас ти никако не могу отворити.

— У име закона отварај! грмнуше у један мах два строга гласа.

То беху Љ… и потпоручник жандармски.

— Несретнице, ти си ме издала! цикну Илија на Тинку и дохвати са стола свој велики нож и револвер.

— Нисам, Илија, живота ми. Онај проклети Љ… Јао пропашћу… бежи брао у другу собу.

Под ударцима кундака врата прскоше у парчад и Љ… са потпоручником и још два жандарма, улете у собу. Прва двојица имађаху револвере у рукама, а жандарми беху узели пушке „на руке". Тинка, бледа као крпа, стајаше на сред собе.

— Где је Илија? упита Љ…

— Ево ме, псето полицијско, одговори му Илија из друге собе, и у истом тренутку, онако кроз затворена врата, испали на њих неколико метака.

---

*) При овом продужењу, овај је опис проширен, с тога ће се тек у идућем броју свршити

**) Ђ… је с Илијом заједно служио у жандармерији.

— Пуцај, командова потпоручник и сви скресаше по један метак у врата.

— Напред, повика Љ... и полете вратима, а за њим потпоручник и оба жандарма, који поново беху напунили пушке.

У моменту разбише врата и улетеше у другу собу, и — соба беше празна. Отворен прозор казиваше јасно где је Илија Видећи то Љ... чисто посрну. Потпоручник од љутине гризаше бркове. Нико не проговори ни речи... Беху чисто онемили од силнога изненађења, кад су видели да је зликовац умакао.

Куда ће сада од срамоте? Илија им лепо побеже испред носа. Страшно!

У сред тог њиховог очајничког положаја, чу се с поља неко викање: „у помоћ." Сви јурнуше кроз прозор напоље, и у правцу идући ка кафани „Црногорцу", смотрише како се један жандарм ваља с неким по оној празној ледини.

Беше то Илија, који напрезаше све силе, да се отргне од жандарма, али га овај беше стегао као утопљеник, и не пушташе га. У последњем тренутку Илија се маши ножа и поче њиме боцкати жандарма. Видећи овај, да ће бити изгубљен, ако најмање попусти и дадне маха да га добро удари, с тога притиште још јаче, и поче викати за помоћ. За тили час стиже Љ... са потпоручником и жандармима.

Једним ударцем кундака Илији испаде нож из руку; беше савладан и везан. За време везивања не рече ни речи; само звераше дивљим очима и бесно шкрипаше зубима.

(свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

— Па баш је уби?

— Убих, г. члане.

— А за што болан?

— Скривила ми.

— Шта је она теби могла скривити?

— Варала ме.

— Е, а како те је могла варати?!.. Јеси ли ти био њен муж?

— Био сам више од мужа; био сам њен роб. За њу сам робовао и дању и ноћу. Све што до сада зарадих, однесе она. Пуне три године служио сам код газда Николе Димитријевића, — све по шесет дуката за годину, па од свега тога сада немам ништа... Све дадох њој, па опет она не беше задовољна са мном... Тражаше и друге... Сад неће више никог тражити...

— Кајеш ли се, барем, за ово што си учинио?

— Не знам како да вам кажем, г. члане. Од кад смо заједно, свађали смо се озбиљно више пута, али никада не помишљах на убиство. Шта ми јутрос би, ни сам не знам. Нешто ми се стушти као неки мрак пред очима, дође ми нешто као да је морам убити, дохватих, не знам ни сам како... нож са стола и... знате већ како је даље било. Рекох: нисам мислио да је убијем, али се ипак сада ништа не кајем што сам је убио. Не знам како ће доцније бити, али сам сада чисто задовољан што је нема више. Кад није хтела да буде само моја, нек не буде ничија.

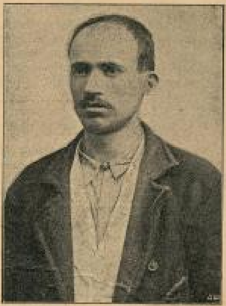

Ванђел Бојковић — убица.

Овако одговараше Ванђел Бојковић у кварту дорћолском, кад су га, после извршеног убиства, отпочели испитивати.

Убиство је извршио над Маријом удовом пок. Ивана Јелисавчића, бив. пекара, у прошлу недељу око 7½ сата пре подне, о чему су по полицијском рапорту донели извешћа и сви дневни листови.

Тога јутра, кад је Марија убијена, Ванђел је дошао код ње и почео јој пребацивати неко њено неверство. Она му почне оштрије одговарати, одатле се између њих изроди велика свађа, која се, најзад, сврши тиме, што Ванђел дочепа велики кухињски нож, који беше на столу, и удари је њиме баш испод срца. И ако рана, што је доцније секцијом констатовано, беше дубока 6 сантиметара, — ипак Марија имађаше толико снаге, да, вичући за помоћ, јурне за убицом, који покуша да бежи. Тек, кад је изишла на улицу, осетила је да је снага издаје и она посрћући врати се натраг. Дошав на средину куће, стропошта се, а после 20 минута издахнула је.

Марија је имала око 40 год., била је доста пуна, лепушкаста, но беше и позната као жена „шарена". Обмањивала је Ванђела, да ће поћи за њега, те му тако новац извлачила, а овамо је опет, кришом, с другима ашиковала.

Марија је своје непоштење платила главом. Њена смрт може корисно послужити за пример многима и многима.

А шта је с Ванђелом?

Окован тешким оковима, он сада у затвору Управе гр. Београда размишља о љубави и ономе шта је учинио. Првих дана по извршеном убиству говорио је у очајању да ће се убити; али се сада оставио тих мисли и мирно очекује судску пресуду. Жао му је, вели, само фамилије.

Ванђел је родом из Скопља, нема му више од 25 година, средњег је раста, сувоњав, риђ. Пре извршеног убиства служио је као калфа код Ристе Крстића, хлебара на Зереку, а раније опет код Николе Димитријевића, хлебара на Вел. пијаци. Док је служио код Николе, који лиферује хлеб за притворенике Управе гр. Београда, Ванђел је, свакога дана носио хлеб у Управу и том приликом виђао поједине притворенике и видео како они живе. — Сад је њихово друштво доживио.

ПОТЕРА.

Петар Велковић из Чокешине окр. подринског Бр. 1205 и **Никола Стојковић — Погорелац** из Језера окр. морав., Бр. 748 осуђеници београдског казненог завода, **побегли су** испред чувара још 16 јуна тек. године са рада из Добричева. Ми смо у броју од 20 пр. месеца на страни 202. у потерници донели њихове слике но ни до данас нису похватани. Како су оба опасни разбојници, те могу велика зла починити, ми им у цељи поновне потере опет доносимо слике. Слике су верне, нарочито су поново израђена клишета, (јер раније донете слике због хитње нису најбоље испале у клишетима) и ако се ма где у Србији налазе, а буде се обратила довољна пажња, моћи ће се по овим сликама врло лако познати и похватати. С тога нека сваки кмет припази на „новодошавше" у селу а нарочито они у околини оних места одакле су они, и резултат мора бити добар. Ово нека важи и за власти по варошима, јер ови бегунци врло лако могу и тамо потражити склоништа.

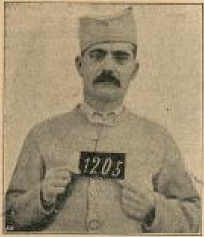

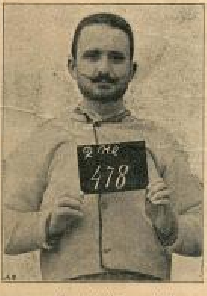

Петар има 40 година, стаса је средњег, смеђ, образа пуних — округлих, очију зелених.

Никола има 28 година, висок, у лицу црн као Циганин.

Први је осуђен на 12, а други на 18 година робије.

Пронађене ваља под јаком стражом спровести управи београдског казненог завода, или Управи града Београда с позивом на Бр. 14166., која ће са њима поступити како треба.

Настас Игњатовић, слуга, родом из Свилајнца, ноћу између 15. и 16. тек. мца похарао је свога газду Михаила Димића, воскара из Ћуприје, и однео му један јанџик у коме је било до 150 дин. Настас је ово учинио кад се с газдом враћао с бољевачког вашара за Ћуприју. Настас има 28 година, средњег је стаса, црномањаст, у оделу „немачком". Наређује се тражење, пронађеног Настаса треба стражарно спровести начелству округа моравског с позивом на Бр. 7052. или Управи града Београда на Бр. 16574.

Тодор Талић, калфа пекарски, родом из Ниша, решењем прокупачког првостепеног суда од 15. тек. мца № 7159. стављен је под суд и у притвор, због убиства, које је још пре 12 година извршио над Јованом Н…, слугом пекарским, родом из Врања или Ст. Србије. Тодор је одмах по извршеном убиству некуда побегао, и све до данас није се могао пронаћи. Њему може сада бити око 40—44 године. То је све што се о њему зна. Наређује се тражење. У случају проналаска. Тодора треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 16.484 или прокупачком суду на Бр. 7159.

Јелена Казимировић из Кожувара, среза тамнавског, округа ваљевског, 14. тек. мес. ноћу украдена су два коња и једна кобила; један је коњ алатаст, има 4 год. на левој стражњој нози има жиг П., висине је преко 150 см., — други је коњ стар 3 год. длаке доратасте, задње су му ноге обе беле до кичица, на челу је цветаст; — кобила је стара 4 године, длаке доратасте, има на задњој левој нози жиг П. Наређује се тражење покрађене стоке и лопова. Пронађене упутити Управи града Београда с позивом на Бр. 16.694.

Неговану Негићу из Радуше, среза тамнавског, ноћу 11 овог мес., непознати лопови, из паше украли су две кобиле: — једна длаке врање, има нос лисаста, матора 9 год. на обе задње ноге с преда има по мало беле длаке и жиг Н. — Друга длаке алатасте, стара 6 година, на носу има мало бело. Наређује се потера за лоповима, које треба упутити заједно са покрађом начелнику ср. тамнавског с позивом на Бр. 7948 или Управи града Београда на Бр. 16.373.

Решењем првостепеног београдског суда окр. подунавског, од 14. јула 1898 год. Бр. 11169, стављен је под поротни суд и у притвор **Сима Ђорђевић,** родом из Старе Србије, има 25 год., — за то, што је ноћу 13. августа 1895 год. у друштву са **Станком Арсенијевићем,** који се већ налази у судском притвору, извршио разбојништво над Живком, женом Цветка Ђорђевића, тежака са Бањице. Како је Сима одмах после овог дела утекао, то га ни иследна власт није могла заједно са оптуженим Станком суду спровести. Па с тога је суд под 14. т. м. преко „Полицијског Гласника" наредио потерницу за Симом. Пронађеног стражарно спровести суду с позивом на Број 11.169., или Управи града Београда на Број 16.442.

Петар, син Саве Петковића, контролора дувана из Житковца, априла месеца тек. год. извршио је крађу ствари Јовану Петровићу, трг. из Параћина и побегао. Он има 19 год., малога је раста, црномањаст у опште, замуцкује кад говори. Начелник ср. параћинског депешом Бр. 11.662 од 22 тек. мес. моли све полицијске власти, да Петра потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Петар може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 16.849.

Стојан — Стојко — Новаковић, родом из Турске, који је прошле године, као слуга, живео у селу Ореовици, среза моравског, извршио је више опасних крађа и побегао. Он има 35—36 год., омален је, добро развијен, плав, има зелене очи и велике густе бркове, у оделу је сељачком, кад говори заноси старо-србијански. Пре неколико дана био је у Пожаревцу и одатле кренуо за Београд. Наређује се живо тражење за Стојаном. Пронађеног треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 16.837 или начел. среза моравског окр. пожаревачког на Бр. 7748.

ТРАЖИ СЕ.

Стеван Цветковић и **Илија Недељковић,** оба из Београда, редови I чете I. батаљона VII. пука, 10. тек. мца удаљили се се из команде и по довољном тражењу нису се могли пронаћи. Стеван је висок 1·68, плав, бркова белих, малих, очију плавих, косе смеђе, образа сувих. — Илија је висок 1·58, црномањаст, ћосав, очију црних, образа округлих. Пронађене упутити команди VII пука с позивом на Бр. 2982 или Управи града Београда на Бр. 16.359.

Јозеф Енгелдингер, овд. шегрт шнајдерски, побегао је од свог мајстора пре месец дана. Његова мати Ветика Енгелдингер моли преко Управе града Београда да јој се син потражи и обвезује се, да ће дати на име награде 20 дин. ономе ко га пронађе. Јозеф има 15 год., раста је малог, очију зеленкастих, обрва и косе смеђе, лица и носа округла, у лицу плав, зуби очњаци у горњој вилици — на левој страни — нарасли су један на другог. Од одела имао је на себи: грао кариран капут, браон панталоне са белим пегама, црни шешир. — Пронађеног ваља упутити Управи града Београда, с позивом на Бр. 15.986.

Милија, син Петронија Илића, из Копривнице, слуга Јеврема Врбића, из Тешнице, 14. ов. мца отумарао је некуда. Он има 14 год., средњег је раста, косе русе, очију плавих, шарених, носа обичног, образа кратких. Од одела имао је на себи: чакшире, јелек, антерију, преклопачу, све од сукна, и на глави шајкачу, био је бос. О пронађеном одмах известити начелника среза моравског, окр. нишког, с позивом на Бр. 6296 или Управу града Београда на Бр. 16.754.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Начелство окр. крушевачког телеграмом од 20. тек. мца № 8189, јавља да је огласила за *хајдука* **Драгомира Тамбурића,** бив. осуђеника из Златара, ср. жупског. Драгомир има 24 год., стаса је развијеног, дежмекаст, браде и бркова црних, малих. Од одела носи: гуњ и чакшире, а на глави шубару. Од оружја има пушку магацинку и револвер. Наређује се потера. О нађеном или убијеном Драгомиру, треба одмах известити начелство окр. крушевачког с позивом на горњу његову нумеру или Управи града Београда на Бр. 16.666.

УХВАЋЕН

Сава Радисављевић, осуђеник београд. казненог завода, за чије смо бегство у ванредном 30. броју нашега листа, у „Потери" саопштили, — по извешћу начелника среза левачког, ухваћен је пре неки дан у селу Сибници и спроведен Управи казненог завода на издржање осуде.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

У броју 29-ог „Полицијског Гласника" у рубрици под знаком „?" поново је изнета слика Владимира Ћирића, варалице и лопова. Томе је повод био тврђење једног среског званичног лица из Куршумлије које својим писмом тврди да то није Владимир већ Душан Жујић из Пожеге. По нашој дужности да би се идентичност доказала ми смо том истом сликом управили питање на власти а нарочито на власт ср. пожешког, да известе уредника које је то лице. Одмах, чим је слика изишла, уверили смо се: да изнета слика не представља Душана Жујића из Пожеге, но да Душан случајно личи на оно лице изнето у слици — на Владимира. Даље, уверили смо се да Душан ни у колико није онакав како се представља у ономе опису. Истина, знамо, да је прави кривац, Владимир, вршио превара под разним именима па чак и на име Душана Жујића.

Како нас начелник ср. косаничког г. Миљко Борисављевић који Душана добро познаје уверава, Душан је сиромах, али врло вредан, добро писмен и честит младић.

Под данашњим, ми смо послали и писмо оног званичника и писмо ср. начелника, — Господину Министру Унутрашњих Дела, молећи га да нареди истрагу, те да се извиди: је ли оно званично лице имало намеру, да се ради какве мржње Душану на овај начин освети, и ако то буде, онда да с њиме поступи како Господин Министар нађе за потребно.

Резултат свега овога доставићемо, а за сада радо чинимо поправку према Душану.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 33. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 1. АВГУСТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским касирима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

II. Лажна имена

(НАСТАВАК)

Осим дијалекта, којим непознати говори, имамо само још неколико средстава, која нам такође могу бити од помоћи. Пре свега препоручили бисмо, да се сумњива личност подвргне лекарском прегледу, јер на тај начин ћемо наћи на телу разне знаке, белеге итд., а за тим, ако је дотични обрезан, видећемо да је Јеврејин или Мухамеданац. У многим случајевима имаћемо да видимо и лица, која су тетовирана на руци или грудма, па ако је такво лице још истетовирало почетна писмена свог имена и презимена, посао ће нам тиме бити још више олакшан.

Исто тако од велике је важности, да се хаљине сумњиве личности најбрижљивије прегледају. При таквом прегледу треба нарочиту пажњу обратити на шавове и она места, где је материја удвостручена; крагнове на капутима, „шлицове“ на панталонама и сличне делове одеће треба распорити. Тако се доста пута могу наћи хартије, од којих се притвореник из ма каквог разлога није хтео растати, као што су н.пр. писма, прибелешке, па чак и његове праве исправе, које је он можда у измењеним приликама био рад да опет употреби. Код једне такве личности нађене су тако у шеширу под кожом једне пресавијене новине. У тим новинама, које су биле масне и браљаве, беше извештај из суда о расправи због неког уличног разбојништва, које су извршила два човека. Један је, према извештају у новинама, ухапшен и осуђен; „његов друг је побегао“, завршавао се извештај у том листу, „и до сад није ухваћен.“

У почетку се било наклоњено, да се то сматра за пуки случај, а и притвореник изјави са свим слободно, да је он с кривцем (који је осуђен) седео на једној школској клупи, да је до тих новина с извештајем случајно дошао и да их је у шешир, који је купио код телалина, метнуо за то, што му је био сувише широк. Још рече да га је судбина његовог школског друга, који је толико ниско пао, веома тронула. За сваки случај тај извештај из новина, фотографија и лични опис непознатог притвореника послати су суду, који је расправљао то разбојништво, и наш непознати био је тај други, за кога је у новинама речено, да „до сада није ухваћен“. Кад је видео да нема куд, признао је, да је те новине сачувао „из интересовања за своју ствар.“

У понеким приликама може нам великих услуга учинити психолошко посматрање. Само се по себи разуме да се за то не могу одредити никаква правила. Али ваља нам да сумњиву личност колико је више могућно оштро посматрамо, да се с њеним душевним особинама упознамо, да се у њен унутрашњи живот удубимо а за тим се с тим упознатим особинама користимо. Био је један овакав случај. Код једног члана полиције дође полицијски агент и замоли га, да му допусти, да види једног непознатог притвореника, пошто му се чини, да је ушао у траг лицу, које је покрало неку касу. Кад је видео тога човека, његово се мишљење утврди и он се с непознатим пусти у разговор. Притвореник је знао за покрађу те касе, па кад је опазио, да њега сматрају за лопова, на један пут скочи и рече, да ће радије признати, да је због убиства био ту и ту у затвору па побегао, но што ће допустити да га сматрају за лопова.

То су сва средства за утврђење идентичности непознате варалице. Много тежа је ствар с варалицама финије врсте, код Немаца тако званим „Хохштаплерима.“ „Hochstapler“ долази од ‚Stabler = Betler = просјак, који иде са штапом (Stab), тако да се под речју Hochstapler (hoch = висок) има подразумевати просјак у вишем стилу. Тај појам се с временом проширио, тако, да се данас код Немаца под тим именом сматра онај човек, који се издаје за какву високу личност, па под том маском врши преваре, проневерења и крађе. То су већином људи, који су у својој младости имали боље васпитање или су бар били у приликама, да се науче правити се као такви. Без изузетка све су то људи даровити, вешти и духовити, људи, који су наклоњени добром животу а троми, да се на поштен рад науче.

Како „Хохштаплер“ врши свој посао, то се може видети из случајева, што их готово сваки дан доносе разни страни и наши листови. Он долази код златара и краде док избор чини или наручује, да му се изабране ствари донесу у хотел, где га с њима нестаје кроз другу собу; он долази и банкару и диже новац на лажан чек; он се уме увући у отмене клубове, где направи велике дугове и ишчезава; лажно се коцка у велико; жени се и узима једну или више богатих девојака, па кад дође до мираза, њега нигде ни од помена; купује куће и имања на почек, задужи их и отиде; постаје компањон каквог трговца и прави на његово име дугове; у кратко он уме да се ваљано користи људском слабошћу за звучна имена, лепе хаљине и окретно, поуздано држање; он зна да на свету има доста будала и тако живи на њин рачун докле га не ухвате.

Иследников посао с таквим људима није ни мало лак. На првом месту иследник зебе, да не учини грешку и не притвори каквог поштеног човека. Но једино и најпоузданије је средство да се код таквих људи добро пази на то, да ли немају на себи што лажно. То се може видети: у телесном изгледу, у оделу, у понашању, говору, тврђењу и порицању, негде ће изаћи на средину противуречност или неистинитост, и тада иследник може мирно да почне свој рад. Нарочито се можемо примаћи ближе сумњивој личности, кад је пустимо да нам тачно и много из свог ранијег живота приповеда; неистинитости, противуречности и авантуре изаћи ће брзо на видело, а остало је ствар телеграфа и фотографије.

Никад не треба сматрати за изгубљено време, које смо употребили, да утврдимо идентичност неке личности, јер у том времену већином се докажу кривице, због којих је дотични притворен. Ако је н.пр. какав тобожњи племић X починио велике дугове, онда је ту несумњива превара, кад се докаже, да он скомрачи и нема нигде ништа, а кад се тобожња грофица У, у коју се посумњало да се лажно коцка, покаже као обична кокота, онда је лако доказати, да ли се лажно коцка.

III. Симулације болести

Нема готово ни једне болести, која човечји род мучи, коју не би варалице из каквог било узрока употребиле и симулирале. Циљ је различан: Ако је варалица у слободи, онда се лажна болест употребљава већином за просјачење. Свакоме од нас и сувише је добро познато у коликој мери просјаци симулирају слепоћу, глувоћу, сакатост и друге махне, да о томе не треба ни говорити. Исто тако биће нам позната навика оних просјака, што иду из стана у стан, те се жале и причају, како им деца леже код куће од богиња, дифтерије или које друге заразне болести: да би такво лице што пре опремили, дајемо му више, но што бисмо му иначе дали. Те ствари, као и симулација грчева, епилепсије, пљување крви итд. нису од бог зна каквог интереса за иследника. За њега су важни:

а) *Побољење сумњивих сведока или окривљених који су позвани.*

Више пута имаће иследник прилика, да му од двојице или више њих позваних дође само један; другоме је нешто позлило, пао је с коња, или је нечим другим спречен да дође. Безазлени иследник саслуша одмах онога, што му је данас дошао и строго му препоручује, да каже оном другом сведоку, да сутра неизоставно дође. Овај ће тај налог поуздано извршити. Он је на данашњем саслушању тачно дознао, у чему је ствар, зна шта је иследнику казао, то саопшти оном другом, и на тај начин се договоре, шта ће овај сутра дан на саслушању говорити.

То не чини само окривљени, већ и сведоци, који из неког узрока хоће да неку неистину кажу. Наступи ли такав случај, иследник ће већ из тога, што је неки позвани изостао, имати довољан разлог да посумња, да ту нису чиста посла. Или су ради сукривци или сведоци или једни с другима да се договоре, те нам не остаје ништа друго, но да сведоке итд. кад год не дођу сви, вратимо и рекнемо им, да неизоставно морају доћи сви заједно.

Кад већ почнемо саслушавања, ваља нам да најозбиљније настанемо, да поједина саслушавања долазе одмах једна за другима и да се они, који су саслушани, с места удаљавају из судске зграде, како не би имали прилике, да се међусобно споразумевају. Ако имамо само двојицу да саслушамо, побринимо се, да саслушања дођу одмах једно за другим; имамо ли њих више, треба гледати, да несаслушани буду у чекаоници, а саслушани да одмах одлазе из суда тако, да се с онима, који нису саслушавани, не могу никако састајати. Је ли ствар од каквог значаја, онда неће бити довољно само „наређење“, мораћемо да употребимо и неки надзор, пажњу, која ће нам увек донети добрих резултата.

Најбоље ће се учинити, кад се, бар у важнијим случајевима, пожуримо са саслушањем сведока и тако не дамо им времена, да се о ствари тачно споразумеју, а још боље је, да се саслушање изврши на месту, где је дело извршено, чиме се је већ избегао заједнички пут сведока до судске зграде. Тај заједнички пут је за ствар у толико опаснији, што се том приликом само о саслушању претреса и толико се о тој ствари опширно наговори, да на послетку нико више не зна, шта је видео или од других сведока чуо. Али кад иследник одмах по извршеном делу дође на лице места и ту саслуша људе, тако ће још најчистију истину дознати. Наравно да он не сме позивати сведоке у гомилама и на тај начин остављати им времена за разговоре. Сведоке треба звати тако, да никад не зна један за другог да је позиван, и да ни један нема кад, да се с другим разговара. Тиме смо учинили бар оно што је човек кадар да учини. — Треба увек да имамо пред очима ово важно правило: *Што год се сведок пре саслуша, његови су искази све истинитији.* Ако му остављамо времена, слабимо му сећање и дајемо прилике за споразумевања.

(наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак)

Пресуде код општинских судова

Доказ главна заклетва.

I.

а., *тужба.*

Милији Милосављевићу, из Бргула, дао сам на зајам још 20. марта прошле године 80 динара, и он ми је обећао тај дуг платити одмах чим среди летину, но ево ми то ни до данас не исплати и ако сам му више пута потраживао.

За то сам принуђен тужити га суду, са молбом, да га осуди на плаћање, како главног дуга у 80 динара, тако и плаћену суду таксу и на име трошка и дангубе 10 динара.

За доказ овога мога потраживања подносим главну заклетву, коју туженоме нудим и враћену примам.

Основ тужбе дуг од зајма.
Вредност тражбине 80 динара.
Доказ главна заклетва.

3. децембра 1897. год.
Бргуле.

Јован Пешић
земљод. из Бргула

№ 1578.

Одредити рочиште за пресуђење овог спора.

3. децембра 1897. год.
Бргуле.

Председ. суда:
П. Маричић.

б., *судска белешка.*

Рађено у суду општине бргулске 8. децембра 1897. год.

Белешка по спору
Јована Пешића, земљоделца овд.

Противу

Милије Милосављевића, земљоделца овд.

Због 80 динара дуга од зајма.
Доказ главна заклетва.

Судили су:
Председник суда
П. Маричић
Члан:
М. Ристић
Одборник:
К. Пантић
Беležно писар:
Н. Панић.

На рочиште дошле су обе парничне стране.

Нису се могли поравнати.

Тужилац оста у свему при својој тужби.

Тужени дуг не признаје, но вели да од туженог није никако и никада какав новац примио на зајам. Прима понуђену заклетву.

в., *судски разлози.*

Тужилац је за доказ свога тражења поднео главну заклетву. Тужени је исту примио на ту околност, да тужиоцу од узетог зајма ништа не дугује, за то му се иста има и досудити. С тога суд општине бргулске, а на основу § 6. и 10. грађ. суд. поступка

Пресуђује:

Да се тужени закуне на то: да од тужиоца није примио на зајам 80 динара, нити да му је од зајма ма шта дужан, па онда да се тужилац одбије од свога тражења и да плати туженом на име дангубе 2 динара.

Ако се тужени не закуне, онда да плати тужиоцу 80 динара дуга, да му накнади плаћену суду таксу у 3·80 динара и на име дангубе два динара.

Пресуда одмах саопштена парничарима и тужени је у присуству тужиоца положио заклетву.

Од суда општине бргулске, 8. децембра 1897. год. № 1578 у Бргулама.

Писар:
Н. Панић.

Председ. суда:
П. Маричић,
Члан:
М. Ристић.
Одборник:
К. Пантић.

II.

а., *тужба и глава белешке иста.*

На данашње рочиште дошао је само тужилац а тужени није, нити је свој изостанак од рочишта оправдао.

Тужилац оста у свему при тужби.

б., *судски разлози.*

Тужилац за доказ своје тражбине подноси главну заклетву, коју нуди туженом и враћену прима. Тужени није на рочиште дошао, нити свој изостанак правда, према чему се има сматрати, да је заклетву тужиоцу повратио и зато се иста овоме има и досудити. С тога суд општине бргулске на основу § 6. и 13. грађ. поступка

Пресуђује:

Да се тужилац закуне на то: да је туженом дао на зајам 80 динара, и да му он ту суму ни до данас није вратио, па онда, да тужени тужиоцу тај дуг плати, да му накнади плаћену таксу у 3·80 динара и на име трошка и дангубе 2 дин.

Ако се не закуне да се одбије од тражења.

Пресуда је тужиоцу одмах саопштена. Саопштити је и туженом.

Од суда општине бргулске, 8. децембра 1897. год. № 1578 у Бргулама.

Председ. суда:
П. Маричић.
Писар:
Н. Панић.
Члан:
М. Ристић.
Одборник:
К. Пантић.

III.

а., тужба и глава белешке иста.

На рочишту су обе парничне стране.

Парничари се нису могли поравнати.

Тужилац оста у свему при својој тужби.

Тужени вели: доиста сам узео од тужиоца у марту месецу прошле године 80 динара на зајам, с том погодбом, да му их вратим чим средим летину, но ову суму сам му вратио у житу и кукурузу још прошле године о Малој Госпођи. Да је овако у ствари посведочиће ми Милош Терзић и Марко Јанчић, овдаш. сељаци, који су били ту када је тужилац од мене жито за тај рачун примио. Молим суд да ове моје сведоке испита, па ће се уверити о мојим наводима.

Тужилац рече: да наводи туженог нису истинити и тражи да се овај спор по поднетим доказима пресуди.

Судски разлози:

Тужилац за доказ подноси главну заклетву, но тужени не примајући је, подноси доказе, сведоке, који ће потврдити, да је он овај дуг тужиоцу намирио. Да би суд могао праведнију своју одлуку донети, и услед тога, што тужени има права доказивати и на други начин, да је у своме праву, без да прими заклетву, суд општине бргулске

Решава:

Да се ово рочиште одгоди и друго у што краћем року одреди, на које позвати парничаре и сведоке, ради саслушања сведока туженог.

Од суда општине бргулске, 8. децембра 1897. год. № 1578 у Бргулама.

Председ. суда:
П. Маричић.
Писар:
Н. Панић.
Члан:
М. Ристић.
Одборник:
К. Пантић.

Накнадно извиђање.

Рађено у суду општине бргулске 15. децембра 1897. год.

NB. *Испиши главу белешке.*

На рочишту су парничне стране и сведоци туженог.

Испит сведока.

1. Милош Терзић, земљод. овд., има 45 година, у свему способан за сведока, на питање суда каза:

Прошле године о Малој Госпођи, десио сам се код куће туженога. Ту је био и тужилац. Тужилац му је тражио, да му врати неких 80 динара дуга, што му је вели још с пролећа дао, но тужени се најкаше, да новаца нема, јер рану још није продао, и не може да је даде у бесцење. Ту су се у моме присуству наредили, да тужени даде тужиоцу тај дуг у рани, и то је одмах овде и извршено. Примљено жито и кукуруз тужилац је одагнао својој кући, на колима туженога одмах. Заклећу се. Тражим дангубе 2 динара.

2. Марко Јанчић, земљоделац, има 28 година, у свему способан за сведока каза:

у свему као и први сведок Милош. Заклеће се. Дангубе тражи 2 динара.

Сведоци су, на своје исказе заклети.

Тужилац рече: да су сведоци неверно преставили стање ствари, јер отерано жито од куће туженог, није било за тај дуг од позајмице у новцу, но је био ранији од позајмице у рани.

Судски разлози:

Тужени је испитом испитаних сведока, потпуно доказао, да је тужиоца у овом његовом потраживању потпуно намирио. За то суд општине бргулске на основу § 6. и 13. грађ. поступка

Пресуђује:

Да се тужилац од свога тражења одбије и да плати туженом и сведоцима по два динара дангубе.

Пресуда саопштена парничарима одмах јавно у судници.

Од суда општине бргулске, 15. децембра 1897. год. № 1578 у Бргулама.

Председ. суда:
П. Маричић.
Писар:
Н. Панић.
Члан:
М. Ристић.
Одборник:
К. Пантић.

NB. *Све белешке са пресуђењима заведи у протокол суђења.*

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

10. НЙКОГОВИЋ.

Поноћ беше већ прошла, кад ми надзорни агенат јави, да неки човек, по изгледу реда радничкога, навалује да говори са мном. Уздахнувши, дигнем се с кожна дивана, на који сам, обучен, легао тек пре четврт сата, и наредим, да га пусти. Уђе неки висок момак, јако црномањаста лица, кратке коврчаве косе, прави тип становника с југа. Из очију му, изнад којих беху као какав свод густе обрве, сијаше незкривен пламен. Узрујан, као што се већ на први поглед могло видети, он само обрташе у рукама свој сиви шешир од филца.

Опазивши да га погледима својим питам, стаде се усиљавати да отпочне, па, најпосле, бурно избаци:

— Госп. комесару, окујте ме, ја сам учинио убиство...

Невољно поскочих, ужаснут.

— Убиство?

— Дабоме, зовите га како хоћете, увек је исто. Геко Молини мртав је, а ја сам тај, који сам га пробо.

— Геко Молини?

— Јесте, најгаднији, али и најбогатији момак у Св. Вартоломеју. Новац је моја и његова несрећа. Да није био имао велики дворац са много поља, Анита се не би морала удати за њ, а онда он би и данас био жив.

— Ти си га, дакле, убио из саревњивости, због жене му.

Момак се на то горко насмеја.

— Из саревњивости? Ба! И ако је Петар Спадија у свему Св. Вартоломеју као нико и ништа, као Нйкоговић извикан, ипак би му то било и сувише мало, да ма и у сну буде саревњив према Геку Молину. Али је истина, да сам дело учинио једне жене ради. Но, ради које жене? Анита је лепа, госп. комесару, да не видех лепше на далеко у свету. Несрећа моја беше, што морадох отићи из земље, када ме пре четири године узеше у цареву војску, у далеку Херцеговину. Тада видесмо да се љубимо, ја и Анита, и ако ја бејах најдивљачнији момак у свему Св. Вартоломеју. А може бити баш због овога и беше те љубави, јер ни Анита никако не беше девојче као остале. У скоро по рођењу, умрла јој је мати. У сама оца, који се за све више бринуо него за своју кћер, она је одрасла као осица у пољу. Као деца, често смо се завађали, па и тукли, то јест она ме је гребла, како је могла, као каква дивља мачка. Томе се људи, онда, смејаху. Али позније, кад се боље разумедосмо, њима не беше право, нарочито оцу, који је правио капитал од лепоте девојчета и хтео да вуче већи интерес, него што га је могао очекивати, ако би своју кћер удао за мене, озлоглашена „неваљалца“, прозваног „Нйкоговићем“. Па ипак, он је се преварио. Да је Анита постала моја жена, ја бих им свима показао, шта све може бити од једног Нйкоговића. Сами су криви, што сам сада постао убица!

Сиротом младићу ударише крупне сузе низ црнурасте образе. Хитро, као да би се стидео показати какав мекши осећај, утре их шеширом својим.

— И Анита те остави?

— Отац је на то принуди. Из искуства морате знати, госп. комесару, да матора сељачка јогуница, кад једном науми нешто, што му се види корисно, не преза ни од каква зла. И са свим је зло радио. Ми нисмо били ништа крили од њега, и, док сам ја ту био, није нам стајао на пут. Познавао нас је обоје и знао добро, да је сваки труд залудан. Али кад сам узет у војску и са батаљоном отишао у Херцеговину, онда виде, да му је дошло време. Тиме се он користио, како му је само требало. Писао сам Анити с почетка по које писмо, ма да ми је писање увек тешко ишло. Ни једно од тих писама она није добила. Отац се старао да њих на време нестане. На против, пред Аниту је износио, да сам, како бајаги моји другови пишу, почео у туђини разуздано живети, да, шта више, ни буле не згледим и да се са свим отворено ругам и смејем девојци, која за мном ђаликује код куће и хоће да очува верност своју према мени. Анита ме је сада уверавала, да у то није могла веровати; али, слушајући из дана у дан све једну те једну песму, она јој се, најпосле, и прѝвиче. А жене су, и без тога, све склоне, да у томе буду неповерљиве. С тим се само Анита не би могла сагласити. Отац знађаше за још драстичнија средства. Дознао је, да је Геко Молини бацио око на девојку, а добити за зета најбогатијега момка у нашој општини, био је за лакома старца ћар, који није могао упустити. Вративши се пре осам дана са своје војне дужности, нађох Аниту као млађу Гекову. Нећу описивати беснило, које ме због тога обузе. Гледах да у вину заборавим свој бол и стадох се са сваким свађати. Људи рекоше, да је Нѝкоговић остао веран себи, шта више да се вратио још гори, него што је био. Кад сам Аниту јуче први пут опет видео, пљунуо сам пред њу. Она при том беше као смрт бледа и не могаде речи пустити из уста. Мало за тим, добијем од ње писамце, којим ме заклињаше, да, кад се смркне, дођем у вр̂т иза куће, па ће ми објаснити и доказати, да никад није волела кога другог, него само мене. Геко није био код куће и имао се вратити доцкан у ноћ или сутра рано. С почетка не бејах вољан да послушам, јер за Аниту, која ме је изневерила, нисам хтео више да знам и намеравао сам, да оставим своју домовину. Али кад се смрче, нека невидљива сила гоњаше ме да одем на место састанка; чињаше ми се, да морам Аниту још једном видети, да бих јој казао колико се о мене огрешила и да јој у очи кажем колико је презирем. Али друкче бѝ суђено. Кад ми она, гушећи се у сузама, исприча шта је све чињено и колико је мучена, па ми се закле, да би, за доказ своје непроменљиве љубави, још те ноћи оставила своју кућу и свога мужа, јер би јој милије било ма где у далеком свету подносити са мном сваку беду него уз омрзнута Гека живети у обиљу, онда сам пред њом пао на колена и молио је, да ми опрости за поругу, коју сам јој тога јутра учинио. — Како се, за тим догоди зло, ни сам не знам добро. У један мах нешто шушну из џбуња и на месечини видех где нож севну. Да ли беше подигнут на мене или на Аниту? Не знам. Извучем свој нож и тога тренутка лежаше Геко Молини крај мојих ногу, сав у крви....

Надзорни агенат предаде ми, међу тим, једну хитну службену депешу. Отворих је и прочитах: „У Св. Вартоломеју, у вр̂ту своје куће, нађен је Геко Молини, ножем убоден, мртав. Јака сумња пада на сеоскога момка Петра Спандију, званога Нѝкоговића, човека јако озлоглашена. Он је у бегству. Потера је учињена."

— Петре Спандијо, овим се потврђује твоје казивање. Ти се стављаш у притвор. — — —

Порота је нашла, да је Петар Спандија крив за убиство без предумишљаја, и према томе је осуђен на пет година робије.

Да ли ће он, пуштен из казнена завода, остати стари Нѝкоговић? Лепа Анита имаће у рукама судбину његову.

ГДЕ ЈЕ ЛЕШ?

(НАСТАВАК)

III.

МЕХАНА КОД „ВРАНЦУЗА".

Готово на крају варошице Н. има једна механа, која се зове „код Вранцуза"... У ту механу свраћају рабаџије, а по неки пут наврати се и какав трговац. За „отменије" госте, има ту један собачић, у коме је застрт сто и неколико древних столица. На сред тога собачића виси мала, чађава лампа, која жалосну светлост баца ноћу на предмете, који се ту налазе.

Ову механу од скора држи неки Цинцарин. Од куда је овамо дошао, нико није знао. Мало је говорио, што баш није особина Цинцарâ у опште. Као повајлија слабо је кога и познавао. За то је зар Лазар и изабрао за газда Павла ову механу?

26. априла, око четири сахата по подне, дошло је Павле са Лазаром у механу код „Вранцуза". У механи беше тада само један сељак, који изгледаше као да за столом дрема. Чим је чуо с врата јасан глас: еј, газда, јеси л' ту? одмах је скочио са столице, искапио остатак ракије, па је изишао на врата која у авлију воде. То је било тако брзо, да га ни газда од механе, па ни сâм газда Павле није видео. Ал' што они нису видели, видео је Лазар. Његове се очи засветлише а усне му се на смех развукоше.

— Како си, газда? упита Лазар механџију.

— Фала Богу, здраво, а ти?

— И ја!

Механџија тек промрмља: да ме ђаво носи ако си знам кò је овај човек?...

— Има ли добра вина? упита опет Лазар.

— Има, има, тимочко, ама убаво!

— Донеси пò оке!...

Механџија оде а Лазар са Павлом уђе у онај собачић за „отмене" госте.

Павле је био нешто нерасположен. Његове мисли лутаху далеко, тамо, где му је жена и син. Чинило му се, да је сад код куће. Обилази ливаде и њиве, штале и качаре... Чисто види, како је то све прегло на свој посао. Беше му у тај мах тешко на срцу. Кајао се из дубине своје душе, што је пошао на пут, сâм, са овим „калаузом" кога честито још није ни познао... Од куд да се њему повери?... За што се повео за његовим говором? Па могао је и други пут отићи где је хтео? За што баш тако да хита?

Све је то газда Павле премишљао, ал' опет није могао да одоли наваљивању свога „калауза". Та он је тако лепо говорио, тако живо представљао корист његову, да је и мимо вољу кренуо на пут да пазари стоку по јевтину цену. „Власт продаје у бесцење стоку за порез" вели му „калауз". Тамо је сада „есбет" за трговца. За педесет дуката да узмеш читав „џелеп"; ама стока да ти око стане." Ето, за то је и кренуо на пут. Ћар је за тренут угушио у њему сваки други осећај.

Па некако и Лазар се умео око њега наћи. Где он оком ту он скоком!... Чува га и пази ка' оца. Док је он спавао у механи Д... дотле је Лазар пребдио пред његовим вратима. То је Павле знао. Веран, мисли у себи, као пас. Такав ми човек и треба за тај посао...

Механџија донесе вино. Лазар поче наливати чаше.

— Пиј', газда!

— Вала и могу. Хоћемо л' овде преноћити?

— Јок! Хоћу да те угостим вечерас у својој кући. Близу је. За черек сахата тамо смо... Имам и ја газда своју кућу, своју чељад и свој мâл. Е, вала, волим, да твоја нога ступи на мој праг, него Бог зна шта! Како ће се моја Јелица радовати, па тек мој Радован. Добра је то жена, моја Јелица, а Радован? Чита ка' поп! Целу „песмарицу" зна већ на памет! Па што пева — батали! Кажем ти, мило ће ми бити да те мало угостим. Послао сам већ о томе абер кући. Надају нам се... Па онда, знаш, „поштивам" те ко рођеног оца! Видим, да ће са тебе и моја срећа синути...

Пошто се одморише, Павле рече да се полази.

— Па можемо, прихвати Лазар, ал' у томе часу пође му крв на нос!

— Ето белаја! Мораш мало причекати да ми крв одиђе. Тако мени, тек...

Од куда ова крв тако изненада? Да не буде како силом наведена?

То ћемо доцније објаснити.

— Умиј се, рече Павле, па ће престати.

— Одох на бунар. О'ма ћу се вратити!

Павле оста сâм за столом.

Уморан, обрхван разним мислима, задремао је. Механџија га није узнемиравао. Кад се Павле пренуо из сна, мрак је већ пао. Лазар сеђаше поред њега.

У собашцику горела је лампа. Њена нејасна светлост падала је на она два човека, који се тако много разликоваху један од другога. Павле беше тих и миран. Изгледаше као да је уснио анђеоским сном. А Лазар? Мргодан и пун паклених мисли. Док је Павле спавао, дотле је он мотрио на њега сатанским погледом. Руке је грчевито стискао а преко његових дрхтавих усана отимао се лак уздах: мој си!

— Да овде ноћимо? рече Павле.

— Овде? Није него још нешто! Месечина као дан! Свет врви по друму. Хај'дмо газда. Зар овде да ноћимо?...

— А што неби? Механа је.

— Јес, механа је, ама није како треба. Док си ти мало продремао, чуо сам већ о овоме „Вранцузу" много... Није за тебе, кажем ти...

Павла нешто текну на срцу.

— Велиш, несигурно?

— Несигурно!

— Онда да идемо!

Платише пиће па се кретоше на пут.

При поласку упита Павле: како се зове ова механа?

— Код „Вранцуза"!

— Упамтићу!

Изађоше на улицу. Беше лепа, пролетња месечина. Друмом су терали неки сељаци дрва за у варош. Тамо даље срели су неке рабаџије са трговачким еспапом. Озго са брда чуле су се „двојнице".

Лазар беше весео и разговоран.

— Ех, како ће се радовати моја Јелица и мој Радован! Не знаш газда, како ће се радовати?

— Ама, заборавих те упитати, рече Павле, да ли ти је крв много текла?

— Па „коца" много! Зато се тако дуго и задржах на пољу.

Да је ко год, наблиза посматрао, видео би, како се Лазар некако чудновато осмехну, као да је хтео рећи: „марифетлук", мој стари „марифетлук" кад хоћу неког мало дуже да задржим.

А ево шта је Лазар радио.

Он увек носи са собом траву „крвавицу", па кад му треба, тури је у ноздрву, лупа песницама озго толико, док не изазове крв...

Онако исто као и деца што раде.

Док су оба путовали, дотле је механџија „код Вранцуза" стајао пред вратима своје механе и гледао у ноћ. Изгледаше, као да се сâм собом разговара:

— Чапкун човек онај „калауз". Мора да је мет'о неки „бенђије" у вино, кад је онај чича заспао... Прави чапкун! Ама што га води по ноћ'? Куде га води? Ич ми се не тиче!... Да си гледам ја свој пос'о!... И уђе у механу.

IV.

УБИСТВО.

Ноћ је. Тамо доле, поред главног друма идући К... на самоме завијутку речице, виде се три сенке, како стоје прикривене иза једног дрвета. Поред реке пасе мали, планински коњ, на коме је прост, дрвен самар.

С десне стране од друма протеже се село ....поље, које се са последњим својим кућицама губи у оном планинском осоју више села.

Могло је бити позно у ноћ. Коњ је поред реке храо и тресао своју замршену гриву. У селу су лајали пси. У тај мах projурише друмом једна путничка кола. У њима је био неки телеграфиста, који се премешташе са службом у К...

— Нису они, рече један од оних прикривених иза дрвећа.

— Они ће пешице доћи. Видео сам их у механи „код Вранцуза."

— Како си се споразумео с Николом?

— Очима. Чим ме је с врата погледао, знао сам да ће ноћас намамити трговца 'вамо код нас. За то сам дојурио 'вамо, да вас известим... Сад ће они доћи... Пст! Чујете ли што;

— Јок!

— То као да неко звижди?

Оба она друга ослушнуше.

— Преварио си се. То ветар ује.

— Ама, слушајте! Опет...

И заиста, друмом чуло се тихо звиждукање.

Сва три вребала прилегоше на земљу.

У тај мах чуо се горе на брду потмуо тутањ. Неко је секиром обарао дрво у планини...

Коњ опет захрза.

— Та они иду, рече један од вребала. Само пазите... Поуздано и брзо...

— А леш?

— За то је коњ! Мир, приближују се већ.

На друму се појавише два човека. Један од њих је омален у лепом и чистом оделу. У руци је носио полебелу дреновачу.

Други беше повисок у обичном сељачком оделу. Затурио фес на главу па звиждуће. Чуо се већ близу и њихов разговор.

— Море Лазо, коца нас у велико ноћ ухвати, а твоју кућу још не видимо.

— Ено је тамо горе, где се она ватра светли. Ту смо газда! Има до дана још доста. Одмараћеш се вала до миле воље!

— Море, твоја нас крв и у путу доста задржа?

— Па, дође ми тако по кад-кад...

— А како да не дође, кад једнако чачкаш нос?

— Сврби, па морам...

У то стигоше до завијутка, који ка реци води.

Баш у томе часу зачу се на друму коњски топот. Неко је јахао од села ка Н... То беше пандур срески. Мамузао је коња, који је јурио унапред. Мора да је тамо носио какву наредбу, па се сада враћа...

— Већ је минуо далеко... Чуо се само још потмуо топот, који се најзад у даљини изгуби.

Павле стаде. У њему се јави мисао, да се врати на друм, па да викне из свег гласа оног коњаника. Ех, мислио је, да хоће сад овуда проћи црни Циганин, ја би га побратио да пође са мном натраг у Н... О, да хоће само кô друмом да прође?... Беше му нешто хладно око срца. Осврну се. Нигде никога сем њих двоје. Село далеко. Коњ хрже поред реке... Ал' опет, учини му се, као да нешто на близу шушну. Прође га језа целим телом... Поток је лагано жуборио, па као да је чуо у томе жубору неки тихи глас: врати се Павле!

Лазар стаде код једног плићака.

— Овуда газда...

— Нећу, идем на друм!

— А што?

— Тако!

— Немој се шалити! Хајд', прелази...

— Јок ја!...

Она три вребала примакоше ближе реци. Могло се јасно видети, да су двојица имала тешке батине у рукама а трећи го нож.

— Нећеш код мене газда? рече Лазар.

— Нећу!

— Мораш, викну „калауз" па га снажно дохвати руком за врат. Овамо!

Павле се отимаше.

— Шта ћеш! Нећу!... Остави ме!...

Ал' у томе тренутку осети по глави јак ударац. Заниха се да падне.

— Удрите! викну Лазар.

— Немојте! Сине!... Павлија!... Јој!...

Други ударац угуши му глас у грлу.

— Кољи, викну опет Лазар.

Један од зликоваца дохвати за косу полумртва Павла, главу му подиже, а онај с ножем пређе снажно преко грла. Крв шикну...

— Готов је, рече један.

— Паре, брзо, узмите паре!...

Претресоше леш, и све дигоше што су нашли...

— Шта ћемо сад?

— Коња, викну један. Брзо доведите оно моје кљусе што пасе тамо поред реке!

Онај што је Павла преклао, отрча по коња.

Чим је коња довео, натоварише леш на н'; везаше га добро тканицама преко самара, па се кретоше полако горе уз брдо.

Небом се почеше витлати црни облаци. Изгледаше да ће брзо киша пасти...

— Све нам иде на руку, рече Лазар. Етô, тек што није киша пљуснула, па ће опрати трагове крви...

— Где ћемо сад?

— Тамо горе код оне „пропасти". У њу ћемо леш бацити...

— Ту га нико неће моћи наћи!...

Почеше муње светлити... Тад се за тренут могаше видети овај страховити спровод.

Један је напред водио за улар сирото кљусе, које се често о храпаво камење спотицаше. Двојица са стране придржаваху леш, а Лазар последњи завршаваше овај спровод мотрећи по кад-кад, да их ко не прати.

Чим су се успели горе на гребен, пљусну киша.

Лила је, што 'но веле, к'о из кабла. Лазар се смејао:

— Славе ми, баш ваља. Овако би до зоре муке имали затурујући траг од крви...

Сирото кљусе само брекће од умора.

Дођоше већ до „пропасти".

Сваки је од њих добро познавао то место. Знали су, тако рећи, сваки камичак који се ту налазаше. Колико су пута само овде са стоком пландовали; колико пута бацали камење у ту дубоку провалију. — Уставише се на неколико корака пред провалију. Коњ је врчао на ноздрве, и тресаше мокру гриву.

— Скидајте, викну Лазар.

Скидоше брзо леш са самара, и наднеше га над саму провалију. Замахаше њиме два три пута и бацише га у бездан. Нису опазили, да је приликом тога махања нешто лупило о камење а откотрљало се мало даље од провалије...

— Свршено је, рече Лазар. Сад хајдемо код мене, тамо ћемо новац поделити.

Спустише се по стрмим стазама доле. Ноге су им често клизале, те се спотицаху о камење. Кљусе је спустило главу па лагано иђаше за њима...

— Добро, рече опет Лазар, није нас нико видео...

Јес, није вас од људи нико видео, ал' вас је видео — Бог. Он је хтео, да се ова ствар Павлова задржи код провалије, те да нађа ваше крваво дело и да вас преда неумитној правди на осуду...

V.

МЕСЕЧАРКА

Никола Павковић беше добро познат у селу — Д...... пољу. Имао је у кући само жену Пеладију и сестру Милену.. Био је често на путу. Волео је да „калаузи" каквоме трговцу и од тога је животарио. Иначе је познат као левента.

Највише се дружио са Манојлом Шлекићем, Милојем Трајиловићем и Петром Секулићем. Манојло и Милоје били су малолетни, а Петар раван годинама Николиним. Имали су од прилике по 22—23 године. И ова тројица су позната као сеоске левенте и бадаваџије.

Па не само то, већ се у селу увелико говорило, да они чине и омање крађе.

Једаред су украли овцу Милете Трикића; заклали је у појати, па је онде метнули на ражањ и пекли. Таман је била зарудела и мамила апетит за једење, бану у појату кмет са пандурима, па их потера у судницу. Морали су носити кроз село на ражњу печено јагње. Свет се смејао. Ал' то није било све. Тако исто кмет их је из општинске суднице спровео капетану у Н. Цела се варошица згрнула те их гледала.

— Уа! викаху једни.

— Трговци од „перја!" викаху други!

— „Смотаузи", дерао се грлати надзорник купатила...

И то их опет није поправило. Што дикла — навикла..

Ето такав је био и Никола и Манојло, и Милоје и Петар. Ни фали ерака ни кули петака!...

(наставиће се)

ИЛИЈА ГАВРИЛОВИЋ *)

(наставак)

Дежурни члан управе, извештен о свему што се догодило, нестрпљиво ходаше по соби и очекиваше долазак Илијин са пратњом. Најзад стигоше и они. Пратња Илијина беше много већа, но што је члан замишљао. И ако беше већ 11 сахата ипак за Илијом иђаху око три стотине душа које се тискаху да га што боље виде.

Кад су стигли пред управу, морала је изаћи сва жандармеријска стража, да радозналој светини спречи улазак у гл. полицију.

Илију затворише у ћелију и за сваку сигурност поставише нарочиту стражу код њега. Љ... сав блажен оде да тражи свога колегу Ђ..., а дежурни члан, пошто је о свему написао опширан рапорт управнику, леже у постељу, запали цигару и мишљаше дуго и дуго о Илији.

А Ђ...? Он не имађаше речи да захвали своме колеги Љ...

Чим је, сутра дан, Илија спроведен у град, чувар Црногорац, пуштен је из затвора. Плакао је сиромах, као мало дете и благосиљао, што 'но кажу на сва уста, тајног полицајца Љ... Кад су му, онако од шале, поново нудили да чува Илију, молио је, да га од тога поштеде.

— То није божје створење, то је сатана, одговорио је чича кретећи се.

И Управа београдског казненог завода и Управа града Београда, оптуже Илију тадањем истражном судији за град Београд. Прва за бегство, а друга због оног пуцања на Љ... и жандарме — покушаја убиства. Услед тога, Илију поново из града врате у затвор управин. Наредник Тимотије — тадањи апсанџија управин, бојећи се, да Илија и њему не побегне, затвори га у нарочиту апсану, звану „Ћорка", која беше до саме његове собе, у којој сем Илије беше и један војнички бегунац, који у бегству беше извршио неколико опасних крађа.

Положај „Ћорке" беше такав, да се о бегству из ње није могло ни помишљати. С две њене стране беху стражаре, с треће „Главњача", а с четврте соба апсанџијина. Код такве сигурности, апсанџија Тимотије, који беше ожењен човек, спокојно иђаше готово свако вече кући на спавање. У апсанама остајаше његов помоћник каплар Аксентије.

Истрага иђаше доста споро. Већ 20 дана како је Илија у затвору, и за све то време, само је једном узимат на испит. И он сам, у осталом, беше се променио. У почетку не хтеде ни с ким проговорити ни речце, а сад се већ поче по мало и шалити. Кад год му се дала прилика упушташе се у говор са апсанџијом Тимотијем, с којим је, такође, заједно служио у жандармерији и кога, чак и сада зваше „Тимо".

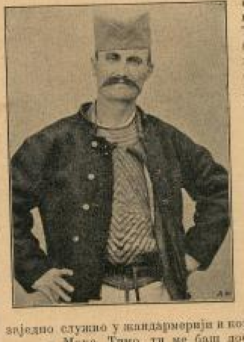

— Море, Тимо, ти ме баш добро чуваш?

— Морам Илија.

— А што болан, пре два дана не допусти да се састанем са оним мојим пријатељем — пиљарем, те да ми човек да који грош? Немам за шта ни дувана да узмем.

— Не смем Илија. Г. судија је наредио да се ни с ким не састајеш.

— Е то је друга ствар, кад је г. судија наредио. Ја сам, Бога ми, мислио, да си ти тако хтео, па ми баш беше чудновато а и жао. Сетих се, како смо некада, док бесмо у жандармерији, лепо живели.

— Па и сада, ја лично немам ништа против тебе Илија, али знаш, брате, служба је служба.

— И треба да си тачан, Тимо. Ах, камо среће да сам ја још у служби? А овако . . . . овако ће ме убити као неко псето на Карабурми, рече Илија, и поче утирати сузе.

— Не бој се Илија. Неће те осудити на смрт. А што се тиче робије, знаш вала Богу, како то код нас иде. Док је помиловања и условног отпуста, нико не треба да се плаши робије. И ти сам, да ниси до сада два пута бегао, можда би већ био помилован или условно пуштен. Много си погрешио што си бегао.

— Видим и сам. Ако ме сада мимоиђе куршум, бићу миран ко бубица и гледаћу да мојим владањем служим за пример осталим осуђеницима. Та нисам ја, валда, Тимо, тако покварен, да не могу мислити о поправци.

— Ниси, Илија, ниси. Можеш ти још бити честит човек.

— Дај Боже, одговори Илија и оде у апсану.

На три дана после овог разговора, апсанџија Тимотије и помоћник му, каплар Аксентије, вечераху у њиховој соби и разговараху о појединим апсеницима.

— Вала, г. нарединче, чини ми се, да нам није овог Илије, по осталим могли би и дању и ноћу бити у вароши.

— Није ни он тако страшан, капларе. Извикали су га много. Он у ствари има добро срце. Последњи залогај хлеба у стању је поделити с човеком.

— Не дао Бог, да он са мном дели хлебац. Далеко му лепа кућа. Ја му никако не верујем.

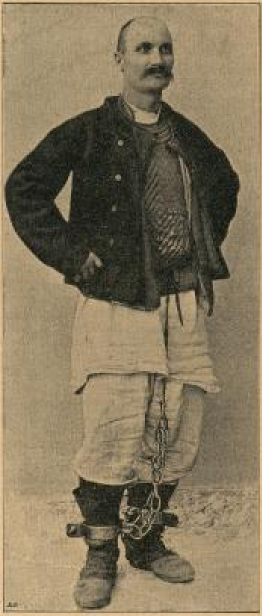

— Мањимо се тога, пресече га наредник. Идем ја мало до куће; једно ми је дете нешто слабо. Ти остани овде и добро пази. Немој да се деси што год за време мог осуства.

— Не брините ништа, г. нарединче.

— — — — — — —

— — — — — — —

Кад се, сутра дан, око 5 сати из јутра, апсанџија Тимотије вратио у Управу, имао је шта видети и чути. „Ћорка“ развањена, Илија и онај притвореник, који је с њим био затворен побегли, а у његовој соби седи дежурни члан са једним писаром и дежурним официром и саслушавају каплара Аксентија.

— Па добро, капларе; кад велиш да си спавао овде у овој соби, онда помисли и сам је ли могуће: да они пробију овако дебео зид, отворе прозор и утекну, а ти од свега тога ништа да не осетиш.

— Једини Бог, г. члане, сведок ми је, да сам, на несрећу моју, ноћас спавао као заклан; да ништа нисам осетио, а још мање, да сам имао каквог удела у овом бегству. Та за Бога, г. члане, видите, разбојници су и мени однели све што сам имао.

— То не значи ништа, капларе, пресече га члан и шапну нешто дежурном официру, који одмах издаде заповест, да се каплар разоружа и води у затвор.

Апсанџија Тимотије стајаше на уласку собе, и готово несвесно посматраше шта се ту ради. Тек кад му приђе дежурни официр и отпоче му откопчавати сабљу, покуша и он да нешто каже, али му реч заста у грлу.

— Водите га, рече официр жандармима.

— Немојте га затварати заједно с капларом, додаде члан.

Зликовачка душа Илијина ликовала је и овога пута. Наредник и каплар страдаше на правди Бога. Каплар Аксентије имао је да захвали само своме тврдоме сну, што је оне ноћи остао жив. Као што се доцније од њих самих сазнало, кад су зликовци пробили зид и ушли у собу, у којој је спавао каплар Аксентије, Илија је са ножем у руци стајао над креветом капларовим, спреман да га закоље само ако се мрдне; његов другар је за то време купио по соби све што је било од вредности. Каква велика дрскост; каква луда срећа?

Велика потера, која је за одбеглим зликовцима одмах дигнута по Београду и околини, успела је само да у једном винограду на топчидерском брду нађе окове, којима су они били оковани. Зликовци су са оковима на ногама прошли кроз целу варош и чак на Бањици нашли су једног Циганина, који им је скинуо окове. Да не би окови приликом хода звецкали, они су их добро увили парчетима од хаљина и крпама. Само паклени дух Илијин могао је смислити и извести овако дрско бегство.

Година дана колико је Илија овога пута у бегству пробавио, направила је од њега светскога разбојника и лопова. Пропутовао је целу Аустро-Угарску, Румунију, Бугарску, Грчку, Турску па чак и Италију. Илија је у свима тим местима остављао трагове свога зликовачког генија. Његова појава у Бечу као свештеника и учестано разбијање јувелирских радња, узбунило је целу бечку полицију. Док сваки кутић Беча би претресен да се пронађе „сумњиви српски поп“, како бечлије назваше Илију, — дотле он већ беше узео под закуп један од првих хотела у Букурешту. Са пасошем, који је гласио на име „Новице Костића“, а који му је за ово бегство нарочито спремио његов друг и саучесник Михаило Савић, тадањи старешина еснафа пиљарског у Београду, — Илија је готово посве дневно, одлазио у српско посланство у Букурешту, те примао новац и писма, што су му слали јатаци из Београда. Служитељи и млађи чиновници посланства, беху веома предусретљиви према Србину, који држаше први хотел у престоници румунској.

И смешно и жалосно!

(свршиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

АНТРОПОМЕТРИЈА У НЕМАЧКОЈ

Констатовање идентичности код злочинаца путем антропометриским од стране појединих полициских управа у Немачкој показало је толико успеха, да се с правом сме тврдити, да је тој установи осигурано већ и јединство за сву царевину, да тако ће представљати целину, којој ће центар бити у Берлину.

Поводом тим, а како сада саопштава берлински Zeitschrift für Polizei und Verwaltungsbeamter у својој свесци за другу половину овога месеца, још лане, а на име 14. и 15. јуна, били су се у Берлину састали изасланици са разних крајева Немачке, њих 30 на броју, и још из Аустро-Угарске 5 и Холандије 1, да проуче шта све у том погледу има и како ради Берлин, саветујући се за тим, а према програму унапред утврђеном, о овоме:

1., Да на један начин и у истом облику све злочинце од заната, нарочито опасне лопове, кесароше, велике варалице, фалсификаторе новца, коцкаре, педерасте, насилне изнудиоце, мере све полициске управе, како којој од њих допадну они притвора или надзора;

2., Да се свуда заведу једна оруђа за мерења, каква су већ примењена у Паризу и Берлину и, ако би било нужно, да се набављају само преко неког центра, главнога места за ове ствари, које би се имало уверавати о исправности њиховој;

3., Да се у Берлину при полицијској дирекцији држи курс за обуку чиновникá, који ће се у служби занимати пословима ових мерења;

4., Да се заведу једнаки картони и подједнако бележење мера на њима по пропису општем за све полициске управе;

5., Да се одреди једно место као центар за прибирање и уређивање свију картона.

После дводневног већања у овој конференцији, којој је присуствовао и представник царевинског правосуђа, донесена је ова резолуција:

„Скуп признаје, да су за констатовање идентичности злочинаца недовољна средства, којима сада располажу полициске власти у Немачкој царевини (фотографија и особени знаци), и да је Бертилонова метода, која ту идентичност констатује мерењем појединих делова тела, неизоставна, прикладна и подобна допуна оних средстава, јер се њоме поставља на нову и савршено бољу основу оно досадање узимање описа и бележења особених знакова.

„Скуп је једногласног мњења, да је, ако се Бертилонова метода мерења прими од стране појединих немачких државица за основу налажења идентичности у злочинаца, нужно установити и један центар за сву царевину, и да тај центар треба да буде краљевска полицијска управа Берлина.

Поменути стручни часопис, уз то, уверава, да све, што је пруска влада од тада предузимала да и у дела приведе ову резолуцију, даје наде, да ће ускоро једном општом „нормом бити уређена ова метода мерења за све полициске управе у Немачкој.

Као што је познато, оснивалац је ове методе Алфонсо Бертилон, сада шеф „службе за судску идентификацију“ (service d' identification judiciaire) при полициској префектури у Паризу. Не гледајући на научну вредност ове методе, практични јој је циљ, да се, као успешно оружје, употреби у борби против злочинаца, пошто искуство учи, да средства, којима се до сада ради овога служило (а у нас још и сада служи у искључивој мери), на име лични опис и фотографија (а као што се види, у нас је и фотографовање злочинаца нова ствар!), нису довољна за констатовање идентичности, т.ј. да се по њима доцније може опет познати извесно лице. Метода се, да напоменемо и овом приликом, оснива на томе, да се мерењем извесних делова човекова тела, који у мери не подлеже променама, те ће по томе показати увек исту меру, и уз неки нарочити опис тела, који би томе мерењу одговарао, потпуно може осигурати, да ће се тако измерено и описано лице моћи увек познати, његова идентичност увек утврдити. Али је њена практичност за сврхе криминалне полиције и за казненоправну процедуру поглавито у томе, да су картони, на којима се налазе забележени подаци мерења и описа, груповани тако, да им је подела јако видљива, да потребна група одмах пада у очи, дакле да се картони држе сређени и чувани тако, да је могуће брзо, лако и са свим сигурно наћи картон сваког раније једном већ мереног лица. Наравно да је ова метода, по имену проналазача и примењивача јој, Бертилонова, а иначе антропометрија или антропометриски систем, у току времена усавршавана, да би што боље одговорила тим практичним сврхама, и ми ћемо најскорије саопштити на овом месту нашем свету њено најновије, садање стање у Немачкој, које обећава изнети поменути часопис.

20. јула 1898 год.
у Београду

М. Н. Јов.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Љубисав Благојевић звани **„Калаба“**. Полиција га сматра као најопаснијег лопова и коцкара, међу онима који су у слободи. Од како је пуштен са осуде, а то је 22. фебруара тек. год., „Калаба“ задаје много посла београдској полицији. По природи веома бистар, у извођењу својих операција, до крајности дрзак, потпуно спреман у машин-шлосерском занату, „Калаба“ понекад чини права чуда. Од како је у слободи починио је толико крађа, да им се ни броја не зна. Све је то тако вешто извршено и удешено, да полиција, и поред најбоље воље, није у стању, да га ма и за једну крађу окриви.

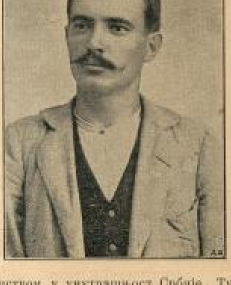

Сада, када ове редове пишемо, „Калаба“ се налази у затвору код Управе. Ухваћен је једне ноћи на коцки у кафани код „Моруне“ и пресудом кварта палилулског осуђен на 20 дана затвора и прогонством у унутрашњост Србије. Ту прилику једва смо уграбили да га сликамо, те је тако ово његова најновија и највернија фотографија. Обраћамо пажњу свима властима а и грађанству на овога после опасног лопова и коцкара. Нарочито треба припазити на њега по вашарима, јер редовно посећује све вашаре.

„Калаба“ је родом из Ариља, има 30 год. средњег је стаса, добро развијен, црномањаст је. Због више опасних крађа био је осуђен на пет година робије и са ове је пуштен 22. фебруара тек. год.

ПОТЕРА.

Сима Илић — „Пећанац“, — осуђеник нишког казненог завода, 23. тек. мца по подне, побегао је из нишког расадника, где је на раду био. Сима има 24 год., родом је из Турске, високог је раста, косе црне, а тако исто и очију, обрва и бркова. За овим бегунцем наређује се најживље тражење. Пронађеног треба спровести Управи нишког казненог завода с позивом на Бр. 1696 или Управи града Београда на Бр. 17021.

Илији Трајиловићу, из Вел. Села, среза пожаревачког, ноћу између 24. и 25. тек. мца, непознати лопови украли су два коња, од којих је један длаке отворено-зелене, има 7 год., а други длаке доратасте, има 10 год., испод трбуха с леве стране једну гуку у величини јајета. Начелник среза пожаревачког, депешом од 26. тек. мца № 13088, моли све полициске власти да потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу лопове са покрађом. Акт Упр. гр. Београда № 17156.

Брисељски првостепени суд јавља, да су некој г-ђици Хавријети Стуер 12. јула (по новом) покрадене многе хартије од вредности и то: Аустријске хартије од године 1868, од по 1000 фор. под бројевима: 186811, 244244, 244246, 244247, 273337; бразилијанске хартије од 500 динара под бројевима: 3066, 3417, 6968, 12329, 20717, 20718; памплинске железничке хартије од по 500 динара под бројевима: 32181, 57318, 57327, 100254, 120070, 125140, 129815, 136543; хартије града Барселоне (Шпанија) од 500 динара под бројевима: 46184, 46185, 46186; хартије прашког трамваја, од по 50 динара под бројевима: 1917, 19649, 19651; кубанске хартије од по 500 динара бројеви: 74208, 125158, 1064028; хартије града Јоханесбурга од по 50 динара број: 1372; града Антверпена: с. 14386 № 21, с. 68734 № 20, с. 68734 № 21, с. 85739 № 2; 30 доминиканске хартије бројеви: 49892, 51696, 57227, 82268, 82269, 82585, 82586, 82597, 82598, 82599, 82610, 98408.

Ове хартије од вредности украла су г-ђици Стуер „на амерички начин“ нека три лица, којих опис овде доносимо: 1. Човек, око својих 70 година, висок, сув, косе и бркова смеђих, на себи је имао отворен врскапут, на ногама ципеле на дугмета, на глави мекан тиролски шешир, личи на Енглеза; 2. Човек од својих 60 година, стаса средњег, јака састава, бркова смеђих, мале шиљасте браде, лица округла, затубаста носа, типа јеврејског, у сивкастом је оделу (енглески жанр) на ногама има ципеле, на глави сивкаст шешир, личи на Француза 3. Жена око својих 60 година, јаког састава, висока, на себи има дугу, црну пелерину, суру сукњу, на ногама кућне ципеле, на глави шешир са плавим цветовима и разним украсима жуте боје; личи на Францускињу.

Обраћамо на ово пажњу полицијским властима и грађанству, а нарочито мењачима и банкарима, да припазе, ако би им случајно какво лице понудило поменуте хартије под горњим бројевима, да га одмах доставе Управи града Београда.

ТРАЖИ СЕ.

Милан, син Крсте Младеновића, циглара из Гор. Милановца, од пре месец дана отишао је од куће и сада се не зна где је. Он има 13 год., средњег је стаса, у оделу сељачком. Ако ко ма шта о њему зна, нека извести начел. ср. таковског с позивом на Бр. 4441 или Упр. гр. Београда на Бр. 16448.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

У осуству уредника, који је стигао тек при закључку листа, — његов заступник погрешно је унео у слог обе слике Илије Гавриловића. Једна је требала да остане за идући број у коме ће се ово свршити,

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА. ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 34. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 8. АВГУСТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

III. Симулација болести

(наставак)

б.) Нагло поболење окривљеног или важних сведока за време саслушања.

Деси се више пута, да се окривљени или сведок, било случајно било услед узбуђења, разболе. Но у већини случајева болести, као што су несвестица, падавица, грчеви итд., не ће увек бити природне. *Да је тако, најбоље ћемо видети по томе, што је време, кад је болест наступила, било за симуланта повољно:* дакле, кад је онај што га саслушавамо био дотеран до зида, кад није могао да нађе згодна одговора или је почео да пада у противуречности.

У таквом случају не може се много учинити, јер чак и онда, ако је иследник увидео да дотични симулира, ипак му није ни од какве користи натерати симуланта, да одустане од симулације, јер овај је већ добио времена да се промисли, а то му је и било главно.

Али за иследника није све једно, да ли симулација постоји или не. Јер ако симулација постоји, прво смо дошли до уверења, да у ствари има нечег сумњивог, а друго, можда ће нам поћи за руком, да дотичног нагнамо да одустане од своје игре, пошто му докажемо, да смо га прозрели. Иследник ће у таквим приликама увек позвати у помоћ судског лекара, а кад му овај не буде при руци, осмотриће колико је могућно тачније појављене болести: несвестицу, падавицу ит.д., та своја посматрања ставиће на хартију, да би их могао тако у потпуности предати лекару на оцену. Ако посматрања буду тачна, лекар ће питање о симулацију решити исто тако, као да је он лично гледао наступ. Па ипак најбоље би било да је лекар био присутан, али шта ћемо кад је немогућно, да се он тако брзо дозове да види наступ. Сем тога, кад лекар дође, симулант се већ „опоравио.“

Кад је лекар констатовао симулацију, иследник ће, кад се такав случај понови, енергично настати, да симуланту објасни, да је његово претварање за њ бескорисно, па чак и опасно, јер га сумњичи.

Препоручили бисмо за овакве случајеве још једно према приликама добро средство. Кад н.пр. онај кога саслушавамо на један пут добије грчеве и стане се ваљати и трзати, иследник ће с чиновником на протоколу повести разговор о „оболелом“, у ком ће га разговору задиркивати, говорити о њему непријатне ствари, на пример, како је „оболели“ и сам кривицу признао или га је саучесник издао ит.д. Тада ће симулант, гневан што се таква неистина говори, од једном почети да ослушкива и мање ће се пресавијати и трзати, а нарочито ако се буде лагано говорило. Прича се, како је један Циганин, који је добио падавицу, на један пут оздравио, кад је иследник рекао, да ће се тај човек морати предати у лудницу, где ће га метнути „да седи на леду“ и „по неколико сахата држати га под тушем“. Циганин је на један пут оздравио и обећао да не ће никад више добити „наступ“.

Али поменуто средство, ма да би оно у приликама могло бити од користи, не треба увек употребљавати, пошто неистина није ни у којој прилици допуштена, а сем тога, ако нам ствар не испада за руком, излажемо се неприлици да симулант прозре наше намере. Али ипак умесно је и биће можда корисно, ако у случајевима, кад опазимо симулацију, мирно и одређено рекнемо, да то мора бити симулација и да окривљени тиме не побољшава ни у колико свој положај. Кад овај види, да му се никако не верује, врло је вероватно, да ће се оканути претварања.

Но пошто нам је главна ствар, да утврдимо, да ли симулација постоји, а лекара не можемо брзо дозвати, нити наступи толико трају, док лекар дође, осем код тобожњих хроничних болести (н.пр. глувоће), најбоље ће бити, да се упознамо с неким средствима, којима се сами можемо у појединим случајевима помоћи.

1.) Симулација глувоће.

Таква симулација је за иследника врло незгодна, нарочито кад му је потребно да саслушање сврши брзо, без одгађања, а нема кад и прилике су такве, да не може позвати лекара у помоћ. Сумња ли се, да онај, који се саслушава, симулира, онда је пре свега потребно доказати му, да је провиђен. За то има средстава, која и сваки лаик може да употреби.

Аве Лалман препоручује, да двојица нижих чиновника, који имају јак глас, узму симуланта и да му на ухо стављају питања вичући колико год их грло доноси, и то све дотле, док се дотични не окане претварања. Али то није за препоруку, јер није ни од какве користи, пошто је доказано, да такво викање проузрокује болове чак и глувима.

Међу тим ово је врло добро и корисно средство. Кад сумњамо да се нека личност претвара да не чује, зађимо јој иза леђа, ударимо јако ногом о земљу или испустимо неки тежак предмет да падне. Онај који је у истини глув, осети то по потресу; симулант пак мисли, да ни то не треба да чује — први се обазре, а други не.

Ако неко тврди, да само на једно ухо ништа не чује, за то има једно поуздано средство, да се истина открије. Две личности ставе сумњиву индивиду-у између себе и једновремено јој шапућу у уши различите ствари. Ако је једно ухо глуво, онда дотични разуме потпуно јасно, оно што му се на друго ухо шаптало и може то испричати; али ако чује на оба уха, онда се то шапутање на оба уха тако збрка, да он баш ништа не разуме и ништа не може казати.*)

Међу тим по Касперу Лиману најбоље је средство, да се симулација позна, физиогномичка дијагноза. Кад иследник у току иследења непрестано посматра црте лица онога, кога саслушава, и тежи да опази, да ли и какав утисак чине извесна питања или речи на „глувога“, он ће у скоро по очима, покрету главе или руку увидети, да ли га је разумео или није.

За глувонемог важи то исто што и за глувог, пошто се глувонеми рађају глуви, па због тога не могу да науче говорити. Кад се неко претвара да је нем, правиће се и да је глув, јер су врло ретки случајеви да неко доцније онеми, те се и не симулирају. И код глувонемих ће физиогномична дијагноза бити од значаја. Треба упамтити, да и глувонеми опажају тресав, који произведу тешка тела, те се обазру, док међу тим симулант то не чини.

---

*) Müller „Klinische Wochenschrift“, 1869.

2.) Симулација падавице.

Падавица се појављује чешће, како код регрута, који су ради да избегну служење у војсци, тако и у криминалима, да се избегну саслушања или казне. Криминални случајеви ће већином пасти у део лекарима, али је доста пута и за иследника од велике важности, да одмах зна, да ли је епилептични наступ прави или није: кад се на пример има да изврши хапшење, или кад окривљеник или сумњиви сведок, као што је већ споменуто, хоће да прекине досадно му саслушање. Ако иследник одмах види да се дотични претвара, он ће поступити са свим друкчије но што би поступио, да то није био случај. Осем тога, он ће на лекарско мишљење у већини случајева морати дуго да чека, пошто се симуланти обично чувају, да у присуству лекара наступ добију. Ако се пак лекар може брзо да дозове, онда симулант своје претварање тако скрати, да лекар не добије потпуну слику наступа. Симуловани наступи већином се добро представе и према томе није их лако познати. Узрок за то лежи без сумње у томе, што наступе падавице не симулује нико, ко такве наступе није више пута гледао. Пошто је та болест јако раширена, сумњива личност је увек за то могла имати довољно прилика. О средствима, с помоћу којих се симулација падавице може познати, писано је у страним књижевностима веома много, а о томе су нарочито доста писали војни лекари, пошто су симулације такве врсте код регрута најчешће. Да наведемо нека од тих средстава, која ће нашем иследнику моћи бити од користи.

1. Увек ће бити сумњив онај случај, кад наступ избије за време хапшења, саслушавања итд. Наравно да не треба ни то заборавити, да доста пута узбуђење, страх итд. могу проузроковати наступ и код правих болесника.

2. Начин падања је од велике важности. Прави болесник пада не бирајући место, не пазећи, не чувајући се рукама, тако да се доста пута тешко повреди, највише у лице, пошто унапред пада. Симулант се спушта и чува се испруженим рукама или задржавањем лактовима. Ако то не учини, он ће пак бол, који случајно у паду добије, мучно моћи да сакрије и изразиће га мрштењем лица итд.

3. Онај познати крик код епилептичара, који кад једном чујемо лако не заборавимо, тај „cri unique, rauque plutôt qu'aigu", као што француски лекари кажу, доказује у понеким приликама истинитост случаја. Викне ли падач неколико пута или ако виче дуже времена, онда је он сигурно симулант; узвикне ли само једанпут, онда је наступ или истинит или је добро имитован; ако тог узвика не буде, наступ ипак може бити прави, пошто тог крика код сваког епилептичара нема.

4. Важни су и не могу се тако лако подражавати тако звани грчеви мишића, оно јединствено трзање и дрхтање појединих мускула, на име на потиљку и леђима. То дрхтање мишића могу вештачки произвести врло снажни људи, на име гимнастичари, и то на мишицама, али по целом телу не може нико; код правог епилептичара дође то само по себи. Међу тим симулант удара рукама и ногама, трза се, подрхтава и батрга се, али игру мишића не може да изведе.

5. Најважнија је боја лица, која је код правог болесника веома бледа, а доцније постаје плавичасто црвена; бледоћу не може симулант никад вештачки да створи, док међу тим румен могу многи људи да изазову.

Кад онај, кога саслушавамо, на један пут добије, било прави или лажни наступ падавице, пре свега не треба да се збунимо; као што смо већ рекли, страх и узбуђење могу доста пута да произведу наступ, а тако што чешће се дешава у судници. Млад и невешт иследник, који на такве случајеве није навикао, збуни се, и не може да буде миран посматралац. У таквом узбуђењу устрчи се он тамо амо, јури по воду, зове у помоћ итд., а кад за тим запитају лекара, да ли је наступ био прави, он не може ништа да одговори, јер му иследник није дао тачан опис симптома.

Кад се деси епилептични наступ, иследник је пре свега као човек дужан, да га сматра као прави, т.ј. да прискочи у помоћ, у колико му је то могућно. Ваља му се постарати да се оболели не удари, а то ће учинити тако, кад све ћошкасте ствари из његове близине удаљи, за тим му одело раскопча и гледа, ако је могућно, да му какво еластично тело, плуту, пресавијен рубац, дрво, гуму између зуба метне, да болесник језик не прегризе. Али ту треба пазити да тај предмет не склизне у ждрело и оболелог не удави. Осем тога не може се ништа више учинити. Чека се и посматра, да ли ће се открити симулација.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(наставак из бр. 29.)

Суду општине пожешке.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам стања посве сиротног, да немам никаква ни кретна ни некретна имања, нити имам какове привреде; да немам никога од фамилије ко би ме издржавао и помагао.

Као сирота таксу за ово уверење немам од куд платити.

15. маја 1898. год. Петра Живановић
Београд. удова.

Увера.

Суд општине пожешке уверава сваку власт, да је Петра Живановић, удова, стања посве сиротног. Нема никакова ни кретна ни некретна имања, нити има какве привреде, јер је за исту по својој старости неспособна. Од фамилије нема нигде никога, који би је издржавао и помагао.

Ову уверу издаје јој суд на захтев и употребу, као сиротној бесплатно.

Од суда општине пожешке, 15. маја 1898. године № 854 у Пожеги.

Писар: [М. П.] Председ. суда:
А. Лазић Мар. Кретић.

Суду општине књажевачке.

Потребно ми је, ради тога, да би на основу закона о лову могао добити дозволу за лов, уверење о томе: да сам владања и понашања у опште доброг, за каквог се у грађанству сматрам и да испуњавам све услове које тражи чл. 10. зак. о лову.

Прописну таксу платићу.

28. јула 1898. год. Марко Јовановић
Књажевац. пензионар.

Увера.

Суд општине књажевачке, уверава сваку надлежну власт, да је г. Марко Јовановић, пензионар овдашњи, владања и понашања у опште доброг, за каквог се и у грађанству сматра, да је без икаквих порока, према чему има све услове, које за ловца тражи чл. 10. закона о лову.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу, пошто је прописну таксу у 2 дин. платио.

Од суда општине књажевачке, 28. јула 1898. године С№ 5842 у Књажевцу.

Деловођа: Председ. суда:
П. Петровић [М. П.] М. Тадић.

NB. Сваки онај који хоће да лови, па био члан ловачког удружења или не био, мора добити за лов дозволу, које издају полицијске власти, а ову дозволу не могу добити без оваковог уверења, издатог од општинске власти. За то овде износимо формулу тога уверења, да би општинске власти знале како треба у оваквим случајевима да поступају.

Суду општине севојничке.

Нужно ми је уверење о томе: да сам од 6. јануара ове године, па све до 18. фебруара ове године, био по мојим пословима са робом на путу, и да сам се тек 18. фебруара вратио својој кући.

За доказ приводим сведоке.

29. фебруара 1898. год. Марко Ристић
Севојна. земљод. овд.

Ми доле потписани уверавамо општински суд, да је Марко Ристић, овд., доиста по својим пословима, терајући робу за продају, од 6. јануара па све до 18. фебруара ове године био на путу.

29. фебруара 1898. год. Ненад Савић
Севојна Петар Ненадић
земљод. овд.

Оверава:

Кмет:
А. Павловић.

Увера.

Суд општине севојничке, на основу прибављених доказа, уверава сваку власт, да је Марко Ристић, земљоделац овд., од 6. јануара, па све до 18. фебруара ове године пробавио на путу ван своје куће и да је се истој вратио 18. фебруара ове године.

Ову уверу издаје му суд на захтев, пошто је прописну таксу у 2 дин. платио.

Од суда општине севојничке, 29. фебруара 1898. године № 178 Севојна.

Писар: (М. П.) Председ. суда:
П. Лазић Н. Терзић.

Суду општине кладовске.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам српски поданик и грађанин ове општине од године 1883., да су ми сва деца изрођена овде у Кладову и да су у Турску отишла само ради виђења са фамилијом.

Прописну таксу платићу.

14. маја 1898. год. Трајко Николић
Кладово лебар.

На полеђини:

№ 574.

Уверити се из пописних књига од 1884. и 1890. како је се молилац пријавио па о томе известити суд.

Деловођи на поступак.

14. маја 1898. год. Председ. суда:
Кладово. Ј. Кумрић

Трајко Николић, лебар, са својом женом, два сина и једном кћери пријавио је се при попису од године 1884. и 1890., као српски поданик, за каквог се до сада и по правима и по дужности у овој општини сматрао.

Деловођа:
М. Танасковић.

Р.

Издати молиоцу тражено уверење по наплати таксе.

15. маја 1898. год. Председ. суда:
Кладово Ј. Кумрић
Кметови:
А. Поповић
Р. Симић.

Увера.

Суд општине кладовске, на основу пописних књига од године 1884. и 1890. уверава сваку власт, да је Трајко Николић, хлебар, грађанин ове општине од 1883., да је српски поданик, са свима правима и дужностима, да су му се деца овде у Кладову изродила, и да су у Турску отишла само ради виђења са фамилијом.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине кладовске, 15. маја 1898. год. № 574 у Кладову.

Деловођа: Председ. суда:
М. Танасковић Ј. Кумрић.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(У преводу М. П. Јовановића).

11. КРИВИЦА ИЛИ ЖРТВА?

У веома елегантним одајама клуба „Дијана“ владаше највећа узрујаност. Ливрејисани слуга, са узнемиреним цртама на лицу, отворио ми је врата, кад сам му се казао у својој службеној улози, и увео кроза салоне за читање и игру, у којима господа у разним групама живо разговараху, у један кабинет за пушење, оријентално намештен. Ту на дивану лежаше пружен леш некога старог господина, пуне и беле браде. Једна рука млитаво висаше му над подом, а друга као да беше грчевито стиснула леву страну груднога дела полуотворена герока, чију рупицу од пуцета крашаше орденска ружица. Једва да сам имао времена да једним погледом посмотрим ову слику која потреса, кад ми приђе један средовечан човек, карактеристичне главе и врло интелигентан.

— Ви ме познајете, госп. комесару?

— Јест, госп. докторе.

— Онда смо слободни од сваког даљег приказивања. Пре пола сата из сна су ме дигли и звали да одмах дођем у клуб, где се, рекоше, догодио несретан случај. Кад дођох, могадох само да констатујем смрт барона Р.

— А узрок смрти?

Тровање лауданом. Барон Р. толику је количину лаудана узео, да је неминовно морала наступити смрт.

— Несрећним случајем?

Лекар слегну раменима.

— То ће казати ближе околности. Пошто лекарска помоћ беше искључена, ја сам леш, ради службенога увиђаја о делу, оставио, како сам га и нашао. Са своје стране могу само да приметим, да сваки пацијенат, коме се нареди да узме лаудан, добија прописану и тачну дозу. Желите ли још што год?

— Благодарим, доста је за сад, молим вас да причекате док се „начини протокол.“ Окренувши се свима около нас, упитах: ко ће од господе бити тако љубазан, да ми исприча појединости овог догађаја?

Неки омалени стари господин, најелегантније одевен, приђе ми.

— Граф С. Као потпредседник клуба, јамачно сам најпозванији, да вам дадем тражена објашњења. Тога ради молим вас да пођете са мном у клупску канцеларију, где ћемо бити на миру.

Поклонивши се, пођем са графом у оближњи, прост, али са доста укуса намештен, биро. Граф седе у једна фотељ и руком ме позва да и сам седнем.

— Молио сам вас, госп. комесару, да овде дођемо, јер сам желео да говорим с вама у четири ока. Ствар, која нас занима, најделикатније је природе. Ми, чланови клуба, већ смо се зарекли да о томе ни речи не говоримо. При свем том, а због мало поуздања у службено нам особље, није искључена могућност, да глас избије на јавност, који би вам морао дати повода да истражујете. Ја бих рад био да се то избегне; за то ћу вам, без икакве резерве, саопштити све шта је у ствари. Кад ме саслушате до краја, ви ћете јамачно умети уважити моје разлоге за то.

Граф заћута за тренут. Саопштење, које имаде да ми учини, као да му не беше лако. После нешто премишљања, продужи:

— Вама, може бити, није непознато, да чланови нашега клуба припадају само првим круговима вароши. Увек нам је био принцип: највећа смотреност за примање у клуб. Нарочито наш многогодишњи председник барон Р., пред чијим сте мртвим телом сад стајали, толико се строго тога држао, да се нашем клубу управо замерало са ексклузивности. Тим је непојмљивији овај садањи случај. Као у свима таким клубовима, и у нас се играло. Ми смо увек тежили, да у границе сведемо све хазардне игре, но по себи се разуме, немогуће нам беше да их са свим истиснемо. Наш председник барон Р. у тој игри учествовао је пређе врло ретко, али у последње време, откад је јединац му син, Ервин, по напрешеном пунолетству, постао члан клуба, чинио је то чешће не без интереса. Сви ми мишљасмо, да ово чини само с тога, да би био у близини сина свога, који је имао праву страст за игру на срећу, да би, дакле, тако у неку руку стражарио над њим. Ступањем барона Ервина као да се у опште жеља за хазардном игром опет развила у нашем клубу. Млађи елементи придружише му се с известним одушевљењем, а и од нас старијих чланова не беше с раскида овај или онај по који пут да покуша срећу на карти, сећајући се ранијих времена. Особито се радо играо макао. Добици и губици, при том, нису били велики, али опет толики, да се са буџетом гдекојег учесника у игри нису могли сложити. Већ намеравасмо, да о том предмету поведемо говор у првој седници управе, кад нас, на жалост, предухитри ноћашњи догађај. Пре кратког времена, барон Ервин увео је у клуб једног младог човека, маркиза Н. из Рима, који се за време овде задржавао. Маркиз истина није чинио бог зна како симпатичан упечатак, али је пријатељски примљен, с обзиром на личност сина нашега председника, као гост. Он се јављао обично тек доцкан у вече и учествовао је искључиво у игри. У први мах губио је он, ни мало се не узбуђујући, знатне суме, али за тим од једном срећа се окрете њему у корист и млади човек добијаше свако у бога вече, тако, да то узбуђиваше остале чланове. Као да су се неки од господе, која је у игри имала учешћа, договорили, да подвргну строгом посматрању своме све што при том бива, како би ухватили рачун тој невероватној могућности сталног добијања. Ми, чланови управе клупске, о томе нисмо ништа слутили. Кад партија макао беше у пуном јеку и граф Ц. изгуби знатну суму, коју је метнуо на једну карту, он прекиде од једном игру, рекавши да су карте избележене. Ово окривљавање, са свим појмљиво, све узбуни. На жалост, тужба је била истинита. Све карте нађене су избележене, наравно то је могло приметити само оштро и вично око. Наш председник, који је у игри учествовао, одузе све карте и сви присутни дадоше му реч, да се неће разилазити, док се не расправи мучни случај. Он сам сматраше да је дужан одмах приступити извиђају. У том смеру дође овде у клупску канцеларију и стаде саслушавати све службено особље. На крају тога извиђаја, позва к себи свог сина Ервина. Шта је између оца и сина било, нисмо сазнали. Један слуга причаше ми, да је после четврт сата барон Ервин изашао из собе и клуба у највећем узбуђењу. Више није ни долазио. Мало времена за тим, стајаше наш председник у салону за игру, клецајући и поводећи се. „Господо“, говораше он гласом промуклим и једва чујним, „имам да искажем тешко признање. На то ме гони нужда, да скинем сваку сумњу с једног невиног. Карте, с којима је играно, заиста су избележене. Ја сам сâм тај, који сам их донео у клуб и разменио.“

„То није могуће!“ изађе са усана свију. „Ми познајемо барона Р. годинама као човека од части.“ „Хвала вам, господо, на поверењу, које ми у овом тешком тренутку није ни у колико утеха. Али, на жалост, ја сам истину рекао. Ради невиног, преклињем вас, да ни мало не сумњате у моје речи. У орману секретаријата наћи ћете, као доказ, још неколико „шпила“ маркованих карата. Страст је ископала гроб части још неких, па и мојој. Све што могадох учинити као испаштање, то је моје отворено признање. Оно ме је стало тешке борбе. Уз то су дошли наступи моје старе нервне болести. Против тога истина сам узео лаудан, који увек са собом носим, али се бојим.......“ Барон Р. не заврши. Спопаднут грчем, он се сруши на пôд. Кад га у споредном салону на софу положисмо, беше већ мртав.“ — — — —

Граф С. је завршио, дубоко дирнут.

— Па шта мислите о његовом признању?

— Ја сам барона Р. познавао увек само као кавaљера у најпотпунијем смислу те речи. Али последња жеља умрлога мора нам бити света. А и вама, зар не, госп. комесару? Смем ли рачунати на то, да сте ме разумели?

Он ми пружи руку. Ја је, као одговор, стискох. Лако климнувши седом главом, заблагодари ми за одговор, који сам му дао. — — — —

Сахрана барона С. извршена је са свом свечаности, уз саучешће свих чланова клуба. Само барона Ервина, сина умрлога, и маркиза Н. не беше при том. Они обојица заједно оставили су варош и о њима се ништа није чуло. То је јамачно и боље било — може бити то је знак, који казује, да највећа жртва једнога оца, ако је овај случај био жртва, није била узалуд принесена.

ГДЕ ЈЕ ЛЕШ?

(наставак)

Шта није чинила сирота Пеладија па и Милена да Николу одврате од тих злих навика па — ништа. А говорио камену а њему, свеједно! Оне би тек онда дахнуле душом, кад би Никола по „послу“ отишао из села.... Тад би се обе предале своме кућевном и пољском раду.

Милена беше лепа као уписана. Једва ако је зашла у 18 годину... Нико јој неби могао ни у чему маханисати: само једно запазили су сељаци код ње. Била је — месечарка.

Месец је имао утицаја на њено биће.

Не један пут видели су је сељани, како излази несвесно кроз врата, или прозор, па се пуза на кров од куће. Тада су мирно застали, прекрстили се и гледали „божју вољу.“ Видели су, како стоји на врх крова и отвореним очима блене у месец. Чим месец почне залазити за какав облачак, она се пушта са крова истим правцем. Да је сутра дан питате, шта је те и те ноћи радила, не би вам умела казати. За то је нису никада ни питали. Жалили су ту младу, лепу девојку... Иначе беше тиха и мирна.

Оне ноћи, кад се извршило убиство над Павлом, Пеладија је спавала. Милена је тада седела на своме кревецу и слушала како киша пада, и како њене капљице ударају о прозоре... Ко зна шта је у томе часу премишљала? Можда је и њено срце осећало нешто, што се не да исказати, што се тешко мами са чистих, девојачких усана?... Да не буде пламен љубави уждио њено младо срце? Па то не би била никаква тајна!.. Дешава се то код младих девојака...

Милена се трже из својих мисли. Учини јој се, као да је чула неке гласове пред вратима.

Киша једнако пада. Ослушну... Доиста, чуо се неки разговор на пољу, а за тим неко удари песницом у врата.

— Отварај!

Милена ђипи с креветца.

— Ко је?

— Никола! Отварај!...

Милена отвори врата. Унутра уђе Никола са три своја друга.

— Иди Милена у собу, ми ћемо остати овде у „кући...“

Милена уђе у собу. Њој се учини чудноват овај ноћни састанак њенога брата са овим људима.

— Мора да има овде нешто, рече Милена, па запали жижак. Пеладија још спаваше.

Они четворица шапутаху нешто у „кући.“ Изгледаше као да се због нечега свађају. То беше само за тренутак, после је опет било мирно... За мало, па се отворише врата од „куће.“

— Лаку ноћ, чу се глас Николин.

— Лаку ноћ и теби, одазваше се они с поља.

Никола „замандали“ врата, па уђе у собу.

— Што си ти упалила „видело?“ Гаси, хоћу да спавам.

Милена кроче до мале столичице, на којој је жижак стојао. Она и нехотице погледа на Николу.

— Крв! цикну, па устукну корак натраг.

— Ћути, викну угушено Никола.

Пеладија се промешкољи на својој постељи.

— Твоје су руке крваве, Никола? рече угушено Милена.

— Ћути . . .

Милена дрхћући од страха дуну у жижак. У соби наста помрчина.

— Сутра ћу ово опрати, мрмљао је Никола, лежући онако мокар у постељу. Покри се губером, па се ућута.

И Милена леже, али није могла ока склопити. У њеној глави беху страховите мисли. Знала је, била је уверена, да је њен брат учинио злочино дело. Али шта је могла сама да учини? Да јави кмету? Та брат јој је, једини брат... Страшно!.. Ћутала је... Чуло се само кад и кад угушено јецање... Плакала је сирота... Хтела је у сузама да угуши свој бôл, своје горке осећаје... — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Ова ће ме девојка издати ма кад тад, рече једног дана Никола, оправљајући ограду око авлије. Не знам шта ћу с њоме? Да је.... грехота је, сестра ми је... Видећу...

Беше лепа мајска ноћ. Месец је јасно светлио. Никола се позно у ноћ враћао кући из сеоске механе. Уђе у авлију... Хтеде поћи у своју собу, али му поглед застаде на крову од куће. Тамо је видео нешто... Једна женска с расплетеном косом стоји на крову и блене у месец. Он је ту прилику гледао више пута, ал' никада није у својој души осећао јачег интереса него сада... Стоји непомичан и гледа нетремице у ту појаву.

— Моја сестра? Згода! промрмља. Знао је, да је у такој прилици не треба месечара викнути по имену. Може бити опасно по његов живот... Згода! понављао је више пута. За тим се примаче на домаку појаве.

Гледа. Девојка изгледаше нêма и укочена, као да је од камена срезана. Њене отворене очи беху управљене на месец. Руке отпустила.

— Сад! промрмља опет Никола. Бар се неће знати да сам ја...

Месец лагано поче залазити за један облачак... Девојка као да се покрену на своме месту.

— Милена! викну Никола.

Девојка се заниха. Ноге јој се омакоше и стропошта се са крова на земљу.

— Свршено је, рече Никола, па уђе у кућу.

То све беше брзо, док си оком тренуо...

* * *

Ово што смо сада испричали, догодило се на неколико дана пре, но што је отац Мита казао капетану Д. да мора отићи у .... поље код некога сељака, који беше на умору. Тај сељак био је Никола. Од онога дана, од кад је своју сестру — месечарку — викнуо по имену, те је пала са крова, ухватио је у грудима неку муку. Та га је мука толико истрошила, да је пао у постељу. Беше му већ крај. Милена је оздравила телом, али душом не. Она је једнако мислила на ону крв, коју је видела оне ноћи на рукама свога брата. Није знала са чега је боловала. Осећала је, да је сва угрувана; да је лежала у авлији, али од куд тамо, тога се није могла сетити.

Никола је лежао на постељи, болан, преболан...

Беше то онога дана, кад је поп Мита дошао у село. Свратио је мало до суднице да види, колико је порезе скупљено и да ли има што и „бира“. Од суднице крену се кући Николиној. Нашао га у постељи. Готово не дише.

— Шта ти је? упита благо свештеник.

— Молитву! Велику молитву. Хоћу да умрем.

— Имаш ли што на души?

— Пр-во мо-ли-тву... муцао је несрећни Никола.

Свештеник метну епетрахиљ, узе књигу и поче читати. Никола се за час умири... Отворио је очи, па као да гута сваку реч, која излази из уста смерног свештеника.

Тишина. У дну собе стоје Пеладија и Милена. Обе тужне и расплакане. На полици гори кандило...

— Готов сам, а ти?

— И ја... чуј... једнога... дана... тамо... крај потока... Ућута...

— Даље!...

— Звао сам се... Лазар... па онда... он... она... моја сестра... месечарка... Јао!.. Види!... То је он... он... не дајте ме.

То беше све!.. Његово тело поче се грчити. Очи избуљио а усне развукао, као да би хтео још нешто да каже... Поче кркљати. Ропац.

— Свећу! рече свештеник. Он умире.

И доиста, Никола је умро. Умро са једном тајном на уснама, са једним грехом на души, која је већ прхнула горе да дâ рачуна о ономе што је на земљи било...

— Он је имао неки грех на души, рече полако свештеник. Знате ли ви што год о томе?

— Не знам, одговори Пеладија.

— А ти?

— Милена ћуташе.

— Реци, оно што знаш и олакшај души.

Милена се бораше сама собом. Бризну у плач.

— Ти знаш нешто, ћери? Преклињем те именом Божијим, реци ми, и олакшај срцу.

Тишина. Милена крхаше очајно руке.

— Но? упита је свештеник.

Милена се трже као из неког дубоког сна. Подиже очи. Косу, која јој падаше преко чела, уклони и забаци је преко рамена. Стаде мирно пред свештеника.

— Оче, рече одважно, води ме код кмета. Тамо ћу казати шта знам!

Пеладији се окрену соба. Све се то тако брзо догађаше, да није имала времена да се прибере.

— Код кмета, оче, викну Милена, па излете из собе.

Свештеник махну главом. Погледа на мртваца, па онда рече тихо:

— Велики је Господ и силна су дела његова....“

(наставиће се).

ИЛИЈА ГАВРИЛОВИЋ *)

(наставак)

Ненавикнут на поштен начин живота, Илија после неколико месеца преда хотел другоме и оде у Бугарску. Дошав у Софију, нађе на неке Србе, који су га добро познавали, па бојећи се, да га ови не прокажу, он одмах напусти Бугарску и пређе у Турску, по том у Грчку, из које се вину чак у Италију. Велика количина новца, с којом овај зликовац располагаше, његова интелигентност, углађеност и озбиљност, беху предмет опште пажње како на путу, тако и у самој Италији. Неапуљски келнери дуго ће се сећати „богатога српског хотелијера Новице Костића“, чији „тринкгелти“ никада не беху мањи од петице.

* * *

Док је Илија овако богато „репрезентовао“ српске хотелијере по Италији, дотле тајни полицајци Љ... и Ђ... беху разапели мреже на све стране, да му уђу у траг. Од како Илија беше побегао, ови људи не имађаху никако мира. Готово сваке ноћи могаше их човек видети, како се шуњају око Тинкине куће, око „Три Кључа“, кафане „Седам Кочијаша“ и по другим сумњивим местима где су рачунали да Илија може доћи.

Једног дана деси се нешто, што веома обрадова ова два њушкала... Тинка је отпутовала у Панчево; тамо је и све своје ствари однела.

— Ту је, рече Љ... Ђ...-и.

— Не може бити другче, одговори овај.

И заиста, Тинкина сеоба у Панчево није била набадава; тој сеоби оба полицајца даваху велику важност.

Добар полицајац исто је што и добар ловац. Страст првога ни у колико не уступа страсти другога. Разлика је између њих само у томе, што први хватају људе, а други животиње.

Љ... и Ђ... беху већ стекли име добрих полицајаца. Овом приликом они доказаше до то име потпуно заслужују; и њихов неуморни рад и дању и ноћу, није могао остати без успеха.

На 15 дана по одласку Тинкином у Панчево, Илија је, захваљујући њима двојици, ухваћен у Панчеву, у пивници Вајфертовој, где је са Тинком на пиву био. Без икакве ларме, без икаква протеста, предао се зликовац панчевачким полицајцима, који се, знајући с ким имају посла, беху добро спремили.

Љ... и Ђ..., који беху спремили Илији овај колач са тадашњим чланом управе, г. Михаилом Рашковићем, ликоваху и овога пута.

Илија и по трећи пут би побеђен од њих. Они лично за њега беху већи зликовци, но што он беше за остале.

(свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

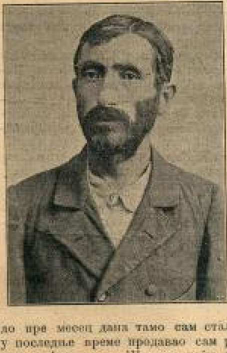

Михаило В. Аранђеловић, убица. За непуних 12 дана извршена су у Београду два убиства. Оба су извршена из истих побуда, оба на један исти начин, оба једним истим оруђем. Ванђел Бојковић, бивши слуга хлебарски, 19. тек. мца измрцварио је ножем своју милосницу Марију. Само после 12 дана, то исто учинио је и овај Михаило са својом милосницом, која је, чудним случајем, носила исто име као и Ванђелова милосница Марија. Зар ово није очигледни доказ о понављању привичних дела?

У 32. броју нашег листа ми смо изнели слику убице Ванђела и описали његов злочин. Ево да то учинимо и са овим Михаилом. По да пустимо прво да он сам говори:

Ја сам Михаило В. Аранђеловић, бив. кафеџија, родом сам из Смедерева, до пре месец дана тамо сам стално живео, имам 35 година, у последње време продавао сам рибу и служио, до сада нисам осуђиван. — Женска, коју сам мало час убио, зове се

---

*) Дали смо да се израде и слике јатака Илијиних, због тога остављамо да се ово у идућем броју сврши.

Марија Ћурчић, родом је из Аде у Бачкој, имала је 32 године, распуштеница је. Са њом сам се упознао пре 5 година у Смедереву, када још држах кафанску радњу и од тог доба нисмо се раздвајали све до пре неколико дана. Ја сам радио кафанску радњу свега две године, па сам пропао и отпочео се бавити риболовом. Тај посао радио сам до пре месец дана, када сам, заједно са Маријом дошао у Београд и стали у службу у хотел „Славија“, где смо остали до пре неки дан. 28. јула тек. год. напустили смо службу услед тога, што је и сам хотелијер напустио радњу и отишао у Смедерево. Оставши без службе, ја и Марија, преселимо се у стан код њене стрине, Кате Тобџиове, која станује у улици „Високој“. Јуче пре подне почех разговарати с Маријом о месту, које нам беше нашао један овдашњи посредник, али ми она рече, да се ја за њу ништа не бринем, већ да гледам за себе. Тражила је, да се са свим оканем, и да раскинемо све односе међу нама. Можете замислити, господине, како је ово на мене утицало? Док сам имао и газдовао, она ме није хтела оставити, а сада, када сам остао без игда ичега, па и без рада, она ме тако немилосрдно тера од себе. Поред свега тога, ја јој не рекох ни речи. Мислио сам, да ће се најзад сажалити и пристати да примимо понуђено нам место. — Јутрос јој опет поменух о служби, али она не хтеде ни да чује, већ ми опет понови све оно, што ми је јуче рекла, па по том, не обзирући се на моју молбу, диже се и оде у Земун. Ово је, господине, било и сувише за мене. Нисам просто знао шта ћу да радим. Био сам изван себе. — Реших се, да окушам и последње средство; да још једном замолим Марију. Мишљах, да ће се умилостивити, да ће омекшати, ако је потсетим на она срећна времена, која смо некада проводили. Ради тога, данас по подне сачеках њен повратак из Земуна, пођем са њом улицом „Савском“ и почнем је преклињати, да не тера са мном више комендију. У место сваког одговора, она ми рече да је не узнемирујем, јер ће звати позорника да је заштити. Кад то чух, господине, смрче ми се пред очима, дохватих несвесно нож, који ми беше за појасом, и ударих је њиме. — — — — — — — — — — — — — — —

Знате већ шта је после било.

— Је л' ти жао Марије? упита га писар, који га саслушаваше.

— Ни мало је не жалим, господине. Како је радила, тако је и прошла. Кајем се само за то, што сам постао убица.

— Имаш ли још што да изјавиш?

— Имам.

— Шта?

— Желео бих знати: је ли Марија још у животу, и на које сам је место ударио?

— За што то питаш?

— Биће ми лакше, чини ми се, ако то знам.

— Добро, онда знај, да је Марија мртва и да си је ножем ударио по сред срца.

— Хвала ти за то, господине.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Ето, то је убица изјавио на првом саслушању код кварта чим је дело извршио...

31. пр. м-ца Марија је убијена тачно у $4^1/_2$ сата по подне пред кафаном званом „Сањанска“. По извршеном убиству, Михаило није покушавао да бежи, већ је мирно сачекао жандарма и предао му нож, с којим је убиство извршио. Потпуно свесан онога, што је учинио, Михаило сада, у друштву са Ванђелом, у затвору Управе града Београда, мирно очекује награду за свој злочин.

Желети је, да се остали љубавници не угледају на ову двојицу, јер би се у том случају свакога дана одиграла у Београду по једна љубавна драма, слична овима.

Жарко Ракић, Јоца Сакошанин и Илија Продановић познати десароши и скитнице из Београда, ухваћени су овде без путне исправе. Молим за извештај да тамо нису учинили какво кажњиво дело. Код Жарка нађено је 300 динара.

Тако је гласио телеграм начелника среза рамског упућен из Вел. Градишта 23. пр. мес. под № 10294, Управи града Београда.

На ово питање, Управа је под 25. истим месецом послала одговор среском начелнику, да именовани овде ни за какво дело не одговарају, јер тако су и сви квартови Управу известили.

Већ 26. дакле један дан доцније, дође опет слично питање од начелника среског из Кучева. И њему је одмах послат одговор као и рамском капетану.

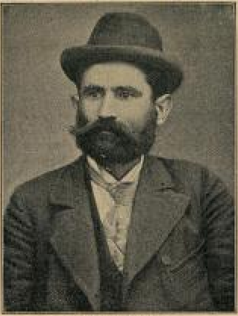

Жарко с брадом

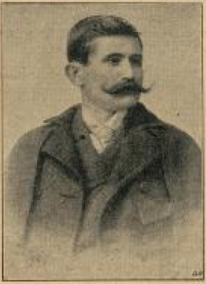

Жарко без браде

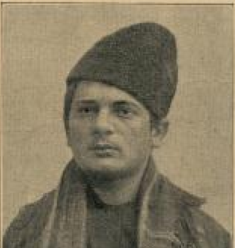

Јоца Сакошанин

Превртите листове „Полиц. Гласника“, нађите 80 страну у бр. 11. од ове год. Тамо ћете видети опет сличан случај о Жарку. Начелство окр. крагујевачког доставило је депешом Управи града Београда, да се Жарко од неколико дана тамо бави, да лумпује, троши и све плаћа банкама и наполеонима.

Доносећи тај извештај окр. начелства ми смо донели и слику Жаркову. Питали смо, да ли ће ко у њему познати лопова. И, већ, у 13. броју на стр. 90. јавили смо: да су неки сељаци у среву звишком, у изнетој слици познали лице, које је тамо некоме измамило преко 300 динара да му корсем набави калупе за прављење лажнога новца. — За ово дело Жарко је на захтев среског начелника спроведен њему из Крагујевца. Но како се види, он је слободан, што значи да се извукао од одговорности. Сад опет путује по Србији; опет је дакле — пун пара. Удружен са добрим „снагама“ Јоцом и Илијом познатим операторима, он је створио агентуру као „Трикоша и Каволе“ и путују из места у место, да своју „агентурну“ радњу што више развију. Ми смо се постарали да му изнесемо и другу слику — без браде — коју смо добили од чиновника из крагујевачког начелства. То је потребно, јер он је час с брадом, час без ње.

Јоцу Сакошанина изнели смо још у прошлој години у 8. бр. на страни 62. но тада изнета слика његова беше из ранијег доба, кад је још као дечко крао и варао. Сад доносимо и његову нову слику, по којој се може лако познати. Јоца је лопов од детињства и врло вешт у своме занату, а такав је јамачно од потребе Жарковој дружини.

Илија Продановић стари је лопов. Зна и шлосерај, па ако устреба да се „оправи“ каква брава, ту је он човек од „фаха." Ако затреба да се јуриши на „шанац" и за то је увек готов, јер је врло дрзак и лукав. Читајте његову биографију у 10. броју од ове год. стр. 71.

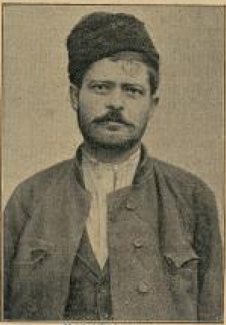
Илија Продановић

Интересно је знати: какав је задатак себи поставила ова опака дружина? у којој цељи они путују по мањим местима у унутрашњости?... Да не мисле поштеним начином да живе то је ван сваке сумње... Али, шта им је главно?... Ако им је задатак да врше операције по последњој Жарковој методи — да варају свет са неким тобожњим машинеријама за прављење лажних новчаница, онда, готово да их пустимо нека људи раде, кад има и таких будала да у то верују и кад има тако несавесних људи, који траже лебац без мотике. У томе би случају само било, да лопов лопова похара... па нека им и буде... Но, Жарко хоће да протура и калупе за прављење лажног металног новца, а то је богме опасна ствар; зато требају и власти и грађанство, најозбиљнију пажњу на њ' да обрате.

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију идентичност хоћемо да утврдимо, ухваћено је 29. тек. мес, у механи на „Трешњама" од начелника среза врачарског. Кад је том приликом претресено, нађени су код њега два пасоша, један велики турски, који му је издан од стране овдашњег турског консулата 9. марта тек. год. и један мали српски пасош за унутрашњост Србије, издан од начелства окр. тимочког 25. априла тек. год. под Бр. 3037. Пасош турски гласио је на име „*Јована Лалића*", а пасош српски на име „*Јована Грујића*". Позвано да објасни, од куда му два пасоша и да каже: ко је, шта је и од куда је, ово лице изјавило је: да је родом из Македоније, да је по занату келнер и да је пре три године прешао у Србију. Кад му је примећено да не говори истину, услед тога што није знао име ни једном од кафеџија, код којих је служио, онда је казао, да је родом из Босне, да је војнички бегунац аустр.-угарски и да је *априла мес. тек. год.* побегао из аустр. угарске војске и пријавио се Управи града Београда.

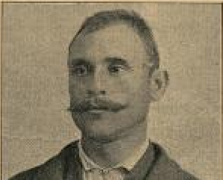

Услед тога, „Јован" је, актом среза врачарског № 9380, спроведен Управи града Београда, да се она увери о истинитости његових исказа, и да с њим даље по закону поступи.

Код Управе на испиту „Јован" је поновио све ово што је по други пут казао код начелника среза врачарског, али су у Управи одмах видели, да је све то сушта неистина, јер он вели, да је из војске побегао *априла мес. тек. год.*, а из пасоша турског, види се: да је он у Београду био још 9. *марта тек. год.*, кога му је дана и пасош издат. Нова лаж требала је да утврди раније измишљену. „Јован" изјави, да је он фебруара, а не априла мца. побегао из војске аустр.-угарске, и да је, од начелства округа тимочког два пута добијао пасош: један крајем фебруара, а други априла мца. Извешће, које је телеграфским путем тражено и добијено од начелства округа тимочког, срушило је и ову лаж „Јованову."

Услед оваког скандалозног лагања, „Јована" стрпају у ћелију.

Пошто је у ћелији провео 24 сата, узет је на испит и тада је казао ово:

„Ја сам обмануо власт у томе, што сам казао, да сам из војске аустриске пребегао у Србију фебруара или априла м-ца тек. год. Ја сам бегство извршио почетком марта м-ца. У Србију сам прешао више аде „Циганлије", превезао ме један рибар. Он ми је још казао, да се јавим команданту дивизије, што сам и учинио. По што сам тамо о потребном саслушан добио сам једну малу објаву, с којом сам отишао у турски консулат и извадио пасош. Консулат ми је одмах издао пасош, по што сам родом из Босне. Са овим пасошем кренуо сам се у унутрашњост Србије, да тражим службу, али по што сам уз пут имао разних неприлика, које су потицале отуда, што поједине општинске власти нису могле разумети шта пише у турском пасошу, то сам се решио, да по што по то извадим и српски пасош. Кад сам дошао у Зајечар, пријавим се поново начелству као војнички бегунац аустр.-угарски, не казујући ништа, да сам се раније дивизији јављао, те ми тако начелство издâ мали пасош за унутрашњост Србије. То је тај пасош, који је нађен код мене. Ето сада сам казао праву истину, а да је доиста тако, нека Управа пише и пита команданта дунавске дивизије, па ће се уверити."

— Сада, када сам казао праву истину, ја мислим г. писаре, право је, да ме ослободите ћелије.

— Ослободићу те, ако ми само још нешто кажеш, али истину хоћу.

— Кад сам већ све казао, казаћу и то само ме пустите из оне проклете ћелије.

— Јеси ли ти од стране дивизије био упућен овој Управи ради саслушања?

— Нисам.

—Ниси?

— Нисам, Бога ми!

— Лажеш опет, битанго једна. Апсанџија, остави га у ћелији до даље наредбе.

На два дана после овога, „Јован" затражи од апсанџије, да га изведе пред писара, по што се вели решио, да каже праву истину, па ма шта било с њим. У осталом, неки апсеници, већ су били шапули писару г. Алимпићу, ко је и шта је Јован?. Он је само потврдио њихово казивање, кад је изјавио ово:

— Све што сам до сада, приликом испитивања казивао, лагао сам. Увиђам, да ми је немогуће и даље обмањивати власт, па с тога, ево, хоћу да покажем праву истину.

— Ја сам доиста војнички бегунац аустро-угарски, али сам из војске побегао још 1895 год. У Србију сам прешао код Шапца и пријавио се одмах начелству округа подринског, које ме је упутило команданту дивизије у Ваљево. По препоруци команданта дивизије примљен сам у жандармерију и одређен у ваљевски жандармски одред. Као жандарм учествовао сам неколико пута у потерама за хајдуцима, а кад је ухваћен Јовићевић рањен сам у ногу. Та рана приморала ме је, да изиђем из жандармерије. То је било априла м-ца 1896 год. По што сам, после неколико месеца добро оздравио, ступим као каплар, јер сам у аустро-угарској био подњаредник, у стални кадар — у I. батаљон I. чету. У војсци сам остао до децембра м-ца 1897 год., и тада сам из исте побегао у Турску. Због неких неприлика, које сам имао са Турцима у Скопљу, после 15 дана вратим се поново у Србију и све до сада служио сам по разним местима у унутрашњости као келнер. Почетком месеца марта ове год. био сам у Београду и тада сам од овдашњег турског консулата добио тај пасош. Цела је истина, да су ми неке општинске власти правиле сметње због овога пасоша, те сам се с тога, дошав у Зајечар, начелству пријавио као војнички бегунац и добио овај мали пасош. Ето вам, господине, целе моје историје, па радите са мном што год хоћете. Ја бих вас само молио, да ме час пре спроведете мојој команди.

— Кажи ми још, како ти је право име, упита га писар?

— Јован Грујић.

— А што у пасошу турском стоји Јован Лазић?

— Нисам хтео казати право име.

— За што?

— Имао сам разлога.

— Каквих?

— То су моје ствари.

— Ја треба да знам те разлоге, иначе ћеш опет у ћелију.

— Ја их нећу казати, па ма никад не изишао из ћелије.

Према овоме исказу Јовановом, одмах је од команданта I. батаљона ст. кадра тражен потребан извештај, али исти до данас није добивен. У осталом и овај исказ није са свим тачан. Из акта о бегству Јовановом, која су изнађена у архиви Управиној, види се: да је он пребегао у Србију 22. марта 1896 год., више савског моста.

Према свему овоме, изгледа, да је Јован неко по све сумњиво и проблематично лице, а можда и неки опасан лопов, па за то му и износимо слику, са овако опширним описом, и молимо свакога, ко ма шта о њему зна, да то што пре саопшти Управи града Београда с позивом на акта под Бр. 17623. Јован је још у затвору код Управе.

ПОТЕРА.

Ђура Врајовић, бив. служитељ крушевачког првостепеног суда, решењем истога суда стављен је под истрагу и у притвор. Он је 26. пр. мца побегао из Крушевца, и по свој прилици, сада се налази у Београду. Крушевачки првостепени суд депешом № 13077 моли све полицијске власти, да Ђуру потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Ђура може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 17793.

Ђорђу Костурићу, кафеџији из Ниша, непознати лопов украо је кључеве од касе, исту отворио и украо из ње: једну ниску од 80 комада разног новца, 1 златан сахат мушки, 2 златна женска сата, 4 дијамантска прстена, 1 дијамантске минђуше, 5 пари златних минђуша, десет златних прстенова, неколико гривни и медаљона, један нож са два реза (кама) и један мали револвер. Мисли се, да је ову крађу извршио Драгутин Бркић, келнер, који је, одмах по извршеној крађи, побегао из Ниша. Наређује се најживље тражење за лоповом и покрађом. Пронађеног лопова са покрађом треба спровести стражарно начелнику окр. нишког с позивом на Бр. 13718 или Управи града Београда на Бр. 17355.

Риста Загорчић, скитница, родом из Карана, среза и округа ужичког, окривљен је код начелства окр. ужичког због крађе волова Јовану Грујичићу, земљоделцу из села Рајковца, среза тамнавског, округа ваљевског. Он има 28 год., средњег је раста, танак у струку, црномањаст, у лицу је рапав од богиња, говори крупним гласом, неписмен је. Наређује се тражење. Пронађеног Ристу треба спровести начелству округа ужичког с позивом на Бр. 9306 или Управи града Београда на Бр. 17536.

Начелство округа пожаревачког депешом од 1. тек. мца Бр. 14276, јавља ово: „Из суднице суда општине вел. лаолске у срезу млавском, 29. пр. мца украдено је седам сточних пасоша дупликата: сер. 82 бр. 8125, 8126, 8127, 8128, 8129, 8130, 8131, без попречних реченица „општински сточни пасош“, што је при сечењу заостало. Обраћа се пажња полицијским и општинским властима на ове покрадене пасоше. Акт Управе града Београда Бр. 17677.

Страхиња Ниновић, притвореник среза ваљевског, који је био у притвору и окову због више кажњивих дела, ноћу између 30. и 31. пр. месеца, побегао је из притвора. Он има 26 год., високог је стаса, добро развијен, црномањаст, у оделу сељачком. Начелник округа ваљевског, депешом № 8048 моли све полицијске власти, да Страхињу потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Страхиња може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 17492.

Фридрих Колош, светска варалица, који је допутовао железницом из Крагујевца у Београд 22. тек. мес. по подне и одавде одмах сутра дан побегао, — тражи се на све стране. Он је омален, плав, опаљен у лицу, у оделу пепељавом, а можда га је већ и променио. Пронађеног под јаком стражом спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 188.

Марку Стевановићу, из Уроваца, среза посавског, округа ваљевског, украдени су 24. пр. мес. коњ и кобила. Кобила је длаке доратасте, висине 148 см., стара 8 година, има на врату војни жиг „К“, предње копите уздуж прсле, на гребену бела белега величине 0·20 п. дин. пикла, без ровања. Коњ длаке доратасте, стар 3 године, величине као и кобила, белега нема никаквих. Препоручује се свима властима да трагају за лоповима и нађене да спроведу начел. среза посавског, окр. ваљевског с позивом на Бр. 7050. Онај ко пронађе или лопове прокаже, добиће од сопственика Марка 100 дин. у име награде.

Спасоју Исаиловићу, из Звечке, среза посавског, окр. ваљевског нестала је 22. ов. мца једна кобила ждребица у 3-ћој години, длаке доратасте, висине 143 см., у обе задње ноге путоногаста, без икаквих ровања. Препоручује се свима властима да трагају за лоповима и нађене да спроведу начелнику среза посавског, окр. ваљевског с позивом на Бр. 7107.

Решењем првост. београд. суда окр. подунавског од 30. јула ове год. № 11757 стављен је под поротни суд, притвор и оков **Илија Петровић,** звани „Мајор“, стар 35—40 год., надничар и слуга воденичарски при поточарама, родом из Босне, вере православне, у последње време служио је у општ. рушањској: за то што је 25. маја 1895. год. по подне око 5 сати разбио катанац на затвореној воденици поточари, у месту званом „Мацарица“, Гаврила Радојчића из Пиносаве, из исте украо 12·15 дин. готовог новца и 1 велики црноглави револвер — преламач — од 6 пука са футролом и 12 метака, које по процени вреди 15 дин., а које је својина Петра Жујовића, воденичара, слуге поменутог Гаје. Како је оптужени Илија одмах по учињеној крађи побегао, то га ни иследна власт није могла заједно са актима његове кривице суду спровести, с тога је суд под данашњим наредио потерницу за побеглим Илијом. Пронађеног треба стражарно спровести првостепеном суду, с позивом на Бр. 11757 или Управи града Београда на Бр. 17679.

Рафаило Вукићевић, бив. чувар винограда села Ресница, среза прокупачког, ноћу између 28—29. м-ца убио је Радосава Петровића, земљоделца из истог села, па по извршеном убиству побегао. Рафаило има 30 год., средњег је стаса, добро развијен, црномањаст, у оделу сељачком. Наређује се живо тражење. Пронађеног треба спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 17862 или начелнику среза прокупачког на Бр. 7072.

УБИЈЕН У ПОТЕРИ

Г. Владимир Поповић, начелник ср. студеничког, 30. пр. месеца у вече дочекао је у заседи оглашеног хајдука **Велисава Ердоглију** и на месту га **убио**.

Г. Поповић је врло вредан срески начелник. У хватању и утамањивању злих људи он се већ одликовао још онда, кад је на познати — јуначки начин ухватио хајдука Бркића и неке његове другове, зато, он и свaку похвалу заслужује.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

У данашњем броју, у рубрици *„Полицијски Речник“* доносимо између осталога и **формулу уверења**, које ће према новом закону **о Лову**, општински судови давати на захтев појединим ловцима.

Последњи пут опомињемо наше претплатнике да претплату за II. полгође пошљу уредништву, јер ћемо обуставити лист и свести штампање листа на мањи број. После ће бити узалудно тражење накнадних бројева, јер се више неће моћи добити.

Има извесни број читалаца, који нису ни за I полгође платили. За њих у толико пре важи ова опомена.

За Београд дали смо признанице да се купи претплата за II полгође. Признанице важе само оне, на којима је утиснут жиг *„Уредништво Полицијског Гласника, Београд.“*

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 35. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 15. АВГУСТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

III. Симулације болести

(наставак)

3. Симулација несвестице.

За иследника је од врло велике важности, да се с том врстом симулације упозна, пошто ће несвестица у врло ретким случајевима толико трајати, докле лекар не дође. Иследнику ће бити потребно, да зна је ли несвестица права или лажна с тога, што ће му много лакша бити истрага, кад види, да је окривљени или сведок сматрао за потребно да симулује несвестицу. Да се позна права несвестица, за то је најбољи знак тај, што дотични *на један пут пребледи*, и то пред несвестицу, али та бледоћа не појави се у опште само по лицу, већ и на уснама и деснима. Ако тога не буде, онда је несвестица лажна. Јер бледило није последица, већ узрок несвестице; несвестица није ништа друго но оскудица крви у мозгу и целој глави. То се опажа по бледилу. Очи су непомичне, зенице се обично рашире, трептање је искључено.

Буђење из праве несвестице битно се разликује од буђења из несвестице, која се симулује. Али да би се та разлика могла поставити, потребна је стручна спрема или бар вежбање. У осталом за лаика је доста то, да обрати пажњу на бледоћу, коју вештачки не може нико жив да изведе.

4. Симулација блесавости.

Дешава се више пута, да се онај, кога саслушавамо, направи глупљи но што је. То је за кривца и извесне сведоке у већини случајева корисно, а за иследника колико досадно толико и опасно.

За кривца је корисно да се направи глуп, с једне стране у томе, што се нада, да ће иследник тако доћи до закључка, да он није био способан за дело, које је можда извршено с препреденошћу, а с друге у томе, што правећи се блесаст, неће да разуме непријатна му питања и тиме добија времена за размишљања.

Од не мање вредности је таква симулација за сведока, који било из каквог узрока не ће да изиђе с истином на среду, који дакле хоће да поштеди окривљенога или је казивањем потпуне истине сам у опасности, или мора да припази, да с другим сведоком не дође у противуречност. Ма колико била досадна и непријатна таква симулација за иследника, ипак му не ће бити тако са свим тешко да је открије, само ако буде имао психолошког знања и вештине.

За то имају два начина; с помоћу тих начина ваља да нам пође за руком да докажемо противуречност.

Први је, да противуречност нађемо између појединих исказа, од којих су једни промишљени и лукави, дочим други изгледају невешти и глупи.

Други је, да противуречност нађемо у разлици између реченог и израза очију.

Што се тиче прве противуречности, може се рећи, да ће и највештијем симуланту мучно испасти за руком, да за време дугог саслушања, не избаци бар један пут какав паметан одговор. Иследник мора умети, да сведока „ангажује“, да га за ствар угреје и да тера дотле, док се овај не покаже, а кад се само једном добије одговор, који је разумљивији но остали, ту је основ сумњи, да имамо посла са симулантом.

Са свим слично томе односи се ствар с противуречношћу између погледа и говора, између очију и уста. Ни један паметан човек нема глупих очију, ни један глуп човек нема паметних очију. Цело лице, држање и покрети могу варати, али очи не варају, и ко је ма и мало извежбан у посматрању очију, не ће се никад преварити.

Но оно што ми називамо „изразом ока“, само је делимично у очима, главно је околина ока, а она се може с помоћу дотичних мускула произвољно мењати. Али те промене не могу дуго трајати и не изгледају природне. Комичар с интелигентним цртама лица може доста пута веома „глуп изгледати“, али очи му, па ма био он и највећи вештак, не могу бар за дуже време имати глуп израз.

Кад се дакле ма и најмање посумња, да се онај, кога саслушавамо, прави простији но што је, потребно је само његов поглед добро посматрати, и ма да се он труди да укочено и несвесно гледа, ипак неће моћи спречити, да му се онда, кад види да је у тешком положају, не искраде из очију један поглед више интелигенције. За тим долази још и то, што симулант чешће, кад мисли да га нико не посматра, баци брз, испитивалачки поглед на иследника, да види да ли му верује или не. Ухвати ли иследник један једини такав поглед, онда ће бити за цело на чисто, с ким има посла. Је ли се уверио, да постоји симулација, онда нека не оклева, да симуланту у кратко и јасно саопшти, да је увидео шта он хоће. Иследник ће тада најбоље учинити, кад симуланту разложи, за што му не верује, кад му објасни последице његовог понашања, а за тим и не узимајући у обзир његову тобожњу блесавост, настави саслушање и питања ставља тако, како то одговара интелигенцији, коју иследник код симуланта претпоставља.

Не треба мислити, да у иследников круг рада не спада, да скида симулантима маске. Од једног истинитог исказа доста пута зависи благостање и бол, част и слобода неког човека, а иследник је позван да штити правду. Он не врши своју дужност, кад не улаже највећу пажњу и труд, да онај, кога саслушава, каже истину.

IV. Знаци.

Лопови и варалице имају најразличитије и најразноврсније знаке за међусобно споразумевање. Иследнику је од непроцењене користи да се упозна с разноликошћу, употребом и раширеношћу тих споразумних знакова, јер ће му се тада објаснити многи случајеви, који су му дотле били заговетка. На пример нека покрађа може нам се учинити врло немогућна, јер смо само једног учиниоца опазили и ухватили, па га не можемо направити одговорним, јер је ту безусловно морало бити више учинилаца, а тајни споразум није откривен. За тим тајни договори у затворима могу сав утрошени труд осујетити, а њих је немогућно открити, кад иследнику нису познати знаци тајног споразумевања.

На послетку дужност је иследника, да не води рачуна само о случају, који му је у део пао, већ мора обратити пажњу и на то, шта се у опште дешава у његовом срезу, каквих ту има људи и како једни с другима стоје. Деси ли се где год у срезу какав већи злочин, иследник је тада о многоме информисан, те ће моћи да потчињеним органима даде важних упустава за истрагу.

За младог иследника биће права дика, кад се приликом каквог важног случаја полицијски органи, жандарми итд. поверљиво њему обраћају, за савет га питају и по његовим се упуствима управљају. Али таква спрема може се стећи само марљивим проучавањем лопова и њихног живота. Кад се злочин деси, онда је доцкан, да лоповске манире проучавамо, то се мора радити у времену мира. Између најразноврснијих знакова на прво место доћи ће:

а.) *Графички знаци.*

Ове знаке морамо обележити као најинтересније у сваком погледу. Они би били достојни нарочитог проучавања.

Њихно се порекло с правом води од оних старих знакова, што су их пре више столећа на западу употребљавале убице и паликуће. Ти знаци су у почетку служили за то, да се њима каквој веома разгранатој разбојничкој дружини означи кућа, коју у извесно време ваља напасти и опљачкати а у случају потребе, пошто се побију становници, и спалити. Они беху проста облика, већином кос крст с цртама са стране, и као што већ поменусмо ти знаци били су нека врста обележја, којима су се обележавале куће, које треба изгорети, напасти итд. Тако нпр. стрела са више косих црта значила је кућу, у коју треба метнути ватру, стрела, на којој би на косим цртама били још додати и престенчићи, била би знак, да је у обележену кућу већ метнута запаљива материја. Ти споразумни знаци убица и паликућа датирају се још из петнаестог столећа. У време реформације било их их је у Немачкој највише и тада је констатовано, да су ти знаци већином дело разбојничких чета, које је папа у Немачку послао, да Лутеранце убиствима и пожарима уништавају.

Из времена тих људи сачуван је један такав знак, који је био нацртан у Тирингену на једној усамљеној шумској капели. У једном реду нацртана је стрела, иза ње четири усправне линијице, а иза ових последња месечева четврт. То беше дакле лоповски позив и значио је: У правцу стрелице четврта кућа одавде напашће се прве ноћи последње месечеве четвртине.

За прочитавање тог знака није била потребна писменост, али требало је бити лопов, па да се то разуме, и сваки који је могао да тај позив протумачи, беше добро дошао.

Туда су пролазиле разне скитнице, читале су тај позив и сваки, који је хтео да у тој ствари учествује, додао би ножем, оловом или угљеном свој знак. И свака варалица и лопов имао је и има свој знак, који његови другови добро познају. Испод горњег позива на тиринШкој капели нацртано је у доњем реду: тица, четвороугаоник са пет малих положених линијица, кључ, лонац и ланац: пет знакова петорице разбојника, на чији је долазак аранжер ствари, чим је то прочитао, могао с поузданошћу рачунати. Горе на западу може пажљив посматрачац наћи на тушта и тма тих лоповских знакова по капелама, житницама, крстовима, плотовима, зидовима а нарочито по усамљеним местима и раскршћима. Наравно да они врло ретко значе убиство и паљевину, али значе, да је тада и тада тај и тај „шатровац“ био ту, у друштву или сам, да се у том и у том правцу удалио и да ће се тада и тада вратити.

Важнији су знаци за пролазнике, у којим кућама просјачење има успеха; веома су чести пак знаци, да ће се у близини извршити нека покрађа, али да је потребан помоћник, који се тиме тражи. — Мислимо да ће бити занимљиво и корисно, да наведемо неколико таквих знакова, што их је Аве Лалман прикупио. Тако кључ са стрелом је знак обијача, прекрштене сабље знак ђака просјака, карте са стрелом значе коцкара, који се лажно коцка. Веома је интересантан лоповски знак, о коме нам прича чувени криминалиста Грос. Тај знак се састоји из једног папагаја, који је нацртан од једне линије, из цркве, три камена, повијеног дете и кључа. „Папагај“, вели Грос, „представља грб неког међу лоповима познатог обијача. Ова три камена су по сељачком календару у Штајерској знак св. Стевана, пошто је тај светац, као што је познато, каменован. Повијено дете означава рођење Спаситељево, дакле 25. децембар. Сад је дакле тај знак лако прочитати: „Свима лоповима познати ималац папагајског грба намерава, да двадесет шестог децембра обије једну цркву; он тражи друштво и 25. децембра налазиће се код тог знака, да дочека другове, који би били ради да у тој покрађи уделују! Жандарми су се разумевали у таквим знацима и донели су их суду, један свештеник помогао је да ствар литургички објасни и на сам Божић ухваћена су на месту, где је био знак, четири чувена лопова.“

У Немачкој је веома раширено код просјака давање знака цртањем, по угловима кућа, виолина и флаута у најпростијем облику. Виолина је добар знак: у кући, на којој је нацртана, можеш добити нешто. Флаута је супротност, управо као да би се њоме хтело рећи: „Дувај ти овде колико хоћеш, не доби ништа.“

Други један знак састоји се у опомени, да је у тој и тој околини строг полицијски надзор. За тај циљ се употребљава представљање у цртежима оружја, какво у тим крајевима носе жандарми и службеници. На пример бајонет представља жандарма, а кратка крива сабља или нож, општинског пандура.

Међу тим поред таквих знакова додају се и други, који садрже неку претњу, а и позив да се у каквом нападу уделује. Пре неколико година нађен је на једном усамљеном друму у шуми у источној Штајерској један убијен жандарм; био је сав испробадан ножем. Он је због своје претеране ревносне службе и енергичног држања био јако омрзнут код скитница и Цигана; они су га се бојали и мучки га убили, баш у тренутку, кад је на крај друма сео да лулу напуни. Неколико дана после његове смрти нађен је недалеко од места, где је он убијен на полусрушеном зиду један груб цртеж, који је представљао главу са жандармским шеширом. Над том главом беху врло јасно нацртана четири ножа.

Да тај знак није нацртан доцније, т.ј. после смрти жандармове, доказала је та околност, што га је киша веома покварила, а од дана убиства па до часа кад је нађен цртеж није било кише. Тај цртеж је дакле био претња или је њиме тражена помоћ, а можда је неко и хтео да жандарма опомене, да се причува. Да је тај знак благовремено нађен, сиромах жандарм би можда био очувао живот, јер не би ноћу ишао сам тим опасним путем. С тога увек треба обраћати пажњу на места, где би се какви знаци опазили.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

Суду општине ваљевске.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам још у новембру месецу 1897. године иступио из радње г. Петра Деспотовића, трговца, да сам по изласку из ове радње, био болестан, целе 1897. године, и да услед тога нисам ништа радио, нити данас штогод радим, према чему немам никакве привреде, а оптерећен сам са женом и петоро ситне деце, даље, да ми је кућа, постојећа у овдашњој вароши, услед прошлогодишње поплаве тако оштећена, да је за становање постала неупотребљива.

Прописну таксу за ово уверење платићу.

7. јануара 1898. год. Марко Алексић
Ваљево. посредник.

Увера.

Суд општине ваљевске, по своме знању, издаје Марку Алексићу, посреднику, следеће уверење:

Да је од г. Петра Деспотовића, трговца, иступио у новембру 1896. године, да од тога дана па до данас није нигде у радњи, и да нема никакве привреде; да је читаве прошле године био непрестано болестан; да је оптерећен са женом и петоро ситне дечице; да је прошле године услед велике поплаве знатно оштећен у томе, што му је кућу вода тако искварила, да је постала неупотребљива за становање.

Прописну таксу суд није наплатио знајући молиочево посве бедно стање.

Од суда општине ваљевске 8. јануара 1898. године № 54 у Ваљеву.

Деловођа: (М. П.) Председ. суда:
М. Јовић. Д. Поповић.

Суду општине смедеревске.

На париску изложбу намеран сам изложити моју израду из моје обућарске радње и то: 1 пар чизама од рускога лака, 1 пар финих мушких ципела од гемзледера, 1 пар финих женских бронерских ципела, 1 пар женских комотшуха кожних. Нужно ми је уверење о томе, да сам ову обућу израдио у мојој радњи, коју упражњавам у овдашњој вароши, и томе, од када као самосталан обућарски мајстор у овдашњој вароши радим.

20. августа 1897. год. Петар Васић
Смедерево. обућар.

Ми потписани грађани јамчимо и уверавамо општ. суд, да је именовану обућу у овој молби, израдио сам Петар Васић у својој обућарској радњи.

Марко Лекић
20. августа 1897. год. Сима Ненадић
Смедерево. обућари.

Оверава:

Члан суда:
М. Остојић.

Увера.

Суд општине града Смедерева, уверава сваку надлежну власт, да је обућу, и то: 1 пар чизама од руског лака, 1 пар мушких ципела од гемаледера, 1 пар женских бронерских ципела и 1 пар кожних женских плитких ципела — комотшуха — коју жели слати на париску изложбу, израдио сам у својој обућарској радњи Петар Васић, овдашњи обућар.

Петар у овоме граду упражњава самостално обућарску радњу непрестано без прекида од 1872. године.

Ову уверу издаје суд Петру на захтев и употребу, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине града Смедерева 20. августа 1897. год. № 4201 у Смедереву.

Деловођа: Председ. суда:
Јов. Марић. (М. П.) Л. Алимпић.

Суду општине неготинске.

Потребно ми је уверење о томе: од када живим у овдашњој вароши, каквог сам за то време владања био и за каквог се у опште у грађанству сматрам, каквог сам имовног стања и могу ли себе и своју породицу издржавати а да не паднем на терет општини или држави.

Прописну таксу платићу.

17. марта 1898. год. Ненад Савић
Неготин. кожуар.

Увера.

Ненад Савић, кожуар овд., живи у овдашњој вароши и упражњава кожуарску радњу од 1880. године. Стања је средњег. По своме имовном стању и по привреди може задовољно издржавати себе и своју породицу, а да не пада на терет држави или општини.

Владања и понашања за све време од када у овој општини живи, био је доброг, за каквог се у опште и у грађанству сматра.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу, пошто је прописну таксу платио.

Од суда општине неготинске, 17. марта 1898. год. № 2594 у Неготину.

Деловођа: (М. П.) Председ. суда:
Ј. Савић. Н. Маричић.

Суду општине крушевачке.

Потребно ми је уверење о томе: да сем радње абаџиске коју упражњавам у овд. вароши немам више нигде никакве радње на своје име.

Прописну таксу платићу.

28. јуна 1898. год. Марко Лекић
Крушевац. абаџија.

Ми јамчимо и уверавамо суд, да Марко Лекић, абаџија, сем абаџиске радње коју у овдашњој вароши упражњава, нема више нигде и никакове радње на своје име.

28. јуна 1898. год. Јов. Антић трговац.
Крушевац М. Андрић абаџија.

Оверава:

Члан суда:
А. Петровић.

Увера:

Суд општине крушевачке, на основу прибављеног уверења, уверава сваку власт, да Марко Лекић, абаџија овд., нема нигде и никакве радње на своје име, сем радње абаџиске, коју у овдашњој вароши упражњава.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине крушевачке 28. јуна 1898. год. № 5724 у Крушевцу.

Деловођа: (М. П.) Председ. суда:
Ј. Марић Д. Танасковић.

Суду општине зајечарске.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам од 2. марта 1897. године престао упражњавати бакалску радњу у овд. вароши под мојом фирмом; да су из капитала, који сам у тој радњи имао, измирени моји повериоци и да од тада немам никакве радње на моје име.

24. фебруара 1898. год. Н. Петровић
Зајечар бив. бакалин.

Ми јамчимо и уверавамо власт о свима наводима у молби молиочевој.

24. фебруара 1898. год. П. Поповић, трговац
Зајечар А. Савић, кројач.

Оверава:

Члан суда:
М. Тасић.

Увера:

Суд општине зајечарске по прибављеном уверењу, уверава сваку власт, да је Никола Петровић, бивши бакалин, престао радити бакалску радњу у овдашњој вароши 2. марта 1897. године, да су капиталом из ове радње измирени његови повериоци и да од тада није нигде отпочео да упражњава ма какву радњу, на своје име.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине зајечарске, 24. фебруара 1898. год. № 734 у Зајечару.

Деловођа: (М. П.) Председ. суда:
Т. Перић П. Костић.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

12. СЕСТРА МАГДАЛЕНА.

— Шта мислите, г. инспекторе?

— Тонијо Тосолис..... нема сумње. Све тачно одговара оној неспретности његовој, како је он навикао да се увлачи. Смолавом хартијом избио прозорско окно, за тим прозор отворио и ускочио, око одмах бацио на „чекмеџе“, разлупао га, награбио новац и друго што му се чинило да је од вредности, па ухватио маглу, опет кроз прозор. Задатак тако лак, да бих рад био знати како би се овај лупеж извукао, да не дође опет на неколико година с оне стране катанца.

— Али зар све то не говори, да је исто тако и неко други могао дело учинити.

— Дабогме, кад не би било нечег нарочитог уз то! Али погледајте добро ковчежић. Чиме мислите, г. комесару, да је он обијен.

— Каквим тупим оруђем, рђаво наоштреним ножем.

— Наравно, и то ножем којим се лоза реже. Усек лепо казује, да је морао бити такав нож. А обијања помоћу таквих ножева специјалитет су Тосолисов. Тај као да има за њима праву манију, коју ја само тиме могу објаснити, што је нож, којим се лоза реже, у исто време оруђе, а према околностима и врло опасно оружје, за које би се, ако би било нужно, могао, при свем рђавом гласу своме, правдати што га при себи има.

— Колко се сећам, Тосолис је ту скоро пуштен из казненог завода.

— Тек пре две недеље, и као да се у занату своjему, ма да је тамо две године провео, није усавршио. Сувише је комотан и тром, да би још што научио у школи злочина.

— Он је под полициским надзором?

— По актима, јест. Али шта de facto значи полициски надзор, сами знате, г. комесару.

— Свакојако од њега је та корист, да ћемо тицу наћи у њезину гнезду, да, дакле, тај под надзором мора бити бар у својој кући.

— То сумњам, г. комесару, јер из искуства знам, да Тосолис, кад му „посао“ испадне за руком, неће пировати код своје жене. Ако вас интересује, г. комесару, да видите како Тосолис живи, може вас водити агенат Боци, који му добро познаје стан.

Нисам имао разлога да пређем преко ове жеље надзорникове, једног од најваљанијих наших извршних органа полицијских, и отпустим га. Пошто сам још госпођу бароницу Б., једну већ остарелу даму, у чијој је вили, близу вароши, крађа учињена, а коју је тај случај наравно узбудио, известио о резултату нашега увиђаја, у колико сам то сматрао за нужно ради умирења њена, упутим се са агентом Боцијем у варош.

Како је крађа, која је још за време прошле ноћи морала бити извршена, нама истом данас по подне пријављена, а за отпочињање истраге требало је опет нешто времена, то се већ беше смркло, кад стигосмо у далеки крај вароши, где требаше да станује Тонио Тосолис. Да би се о гаду и јаду, који влада у пролетерском крају велике италијанске вароши, могло имати појма, мора се видети својим рођеним очима. Чатрље, у пола распале се, у којима махом само подрумски простор може заклонити од буре и непогоде, простори, у којима би само свиње становале, опасне степенице, брегови ђубрета и кужних отпадака, једном речи садржина нужничка озго по земљи збијена и свуда развучена. Служба ме је више пута доводила у овај крај, па ипак никад ми није испало за руком да савладам осећање одвратности и гађења, које ме је спопадало, чим бих ту нашао.

Да брже дођемо до циља, позвах агента да ускори своје кораке. Разлог за ово као да беше и тај, што појава наша на овоме месту није остала а да не пробуди неко изненађење. Прогурасмо се кроз различне гомиле дроњавих жена и у прљавштини закореле деце и ступисмо на крају улице у једну зграду, која је пре личила на неки напуштени амбар него на стан. Ја хтедох да уђем у мрак, али осетих да ме неко трже за руку. „Чекајте за тренутак, г. комесару, док припалим фењер. Овде смо запали у мишоловку. Само још два корака, и ви бисте се стропоштали у подрум. При овим речма, полиц. агенат Боци кресну жижицу и припали ручни фењерчић. При светлости његовој, видех да је имао права. Баш испред самих ногу мојих зијала је мрачна јазбина.

— Ово је баш опасно по живот, приметих ја.

— Без сумње опасно за сваког, који није са местом добро познат. Али с једне стране општина је одавна увидела немогућност да прибави важности грађевинско-полицијским прописима у овом крају, а са друге стране и становници би се енергично одупирали свакој мери, која би их лишавала њихових природних препрека, да непозвани к њима не долазе.

Једна таква препрека као да беху и степенице, које од дворишта стрмо и без икаква наслона са стране вођаше горе у једини спрат. Смотрено се успесмо уз њих, прескочисмо ходничић, чије труле даске у поду прећаху да пропадну, и сад стајасмо пред једним ниским вратима, црним од дима. Баш кад полиц. агенат пружи руку за кваку, чу се изнутра шкрип кључанице, брзо метнуте. Чуло се, дакле, да долазимо, па се припремало. Агенат куцаше на вратима.

— Хеј, ти унутра, отварај!

Нико не одговара.

— Отварај, у име закона!

Све ћути.

— Полиција је ту, отварај или ћемо врата изваљити!

Ударивши ногом у дрво које крцка, Боци даде својим речима потребну силу. Претња као да не оста без дејства. Изнутра се чу неки уздах, неко јецање, кратко ослушкивање и на тим кораци, који се хитно приближаваху вратима. Кључаница би враћена натраг. Боци отвори врата. Са свим мрачан простор беше пред нама.

— Шта, ви сте светлост утулили, још мирише стењак олајне лампе. Не мари, ми смо понели са собом осветљења.

Боци пронесе видело својег ручног фењера кроза собу. Слика језивога јада, која се откри у свој наготи пред очима нашим, не дâ се описати. Нека најгоре одевена кукавна женска прилика лежаше на постељи од сламе пола сатрулеле, а око ње три четири изгладнела детета, чије је голо тело покривено са мало бедних крпа. Жена беше бојажљиво стисла мршавим рукама један хлеб.

— Иди одатле, сатано, викну нам она, грозничаво ватрених очију. Хоћете да нам отмете краљевски обед, који нам је милостиво донео божји анђео. После ових речи, наста урлик од кукњаве заплашене деце.

— Она пати од пелагре, говори у лудилу, дошапну ми полиц. агенат.

Није ми требало ово објашњење, јер сам знао за страховите појаве ове ужасне болести, која је најжалоснији специјалитет југа.

— Где је Тонијо Тосолис, ваш муж? упита агенат.

— Зар ја знам? Сигурно код вас у паклу, јер од јуче није дошао да ме туче. О, те батине! Имајте сажаљења, задржите га, ја вам га поклањам. Ми не оскудевамо ни у чему за срећу своју, јер имамо да једемо.

За тим ватрено притиште своје усахнуле усне на хлеб. Деца, мислећи да ће га она појести, јурнуше к њој и падоше јој у наручје.

— Хлеба, мајко, хлеба, наш је, ми смо гладни!

До срца потресен, ја се окренух да не гледам ту гадну сцену. Поглед ми паде на неку мушку прилику, огртачем умотану, у најтамнијем углу. Да није то Тонијо Тосолис? Брзо приђем човеку и метнух своју руку на њ.

— Ко сте ви?

Човек окрете лице. У том тренутку паде на лице његово један зрак фењера агентова.

Изненађен, ја се тргох.

— Маркиза!...

— Сестра Магдалена... за Бога, не издајте ме!

— Је ли могуће, на овом ужасном месту, тако и сувише доцкан, у мушком оделу, ви... једна од најславнијих...

— Раскошница наше вароши. Довршите само своје мисли, г. комесару, може бити баш у томе наћи ћете разрешење овог што је непојмљиво. Ко у свету живи као ја, има много да испашта.

— Али тако опасан корак у овај пакао јада и порока?...

— Ви се не бисте чудили, кад бисте познавали правила нашег друштва световних милосрдних сестара. Али она су тајна, тако тајнова као и наша обавеза, о којој наша „свезнајућа“ полиција и не слути. Један прост случај учинио је да сад и ви знате за једну тајну, коју, да ћете чувати, морате ми обећати.

Само под погодбом, да ћете ми допустити, да вас из овог понора јада човекова вратим у сферу вашу.

Маркиза ми, смешећи се, пружи руку.

— Са захвалношћу примам вашу понуду. Са своје стране ви ћете ме истина држати за каква аспиранта у служби Св. Хермандада,*) али ме то не може дирати, од кад имам искуства, да ни строга полиција према нама дамама није без галантерије — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

* * *

Сутра дан читао сам у локалним вестима наших новина, да је прошле ноћи био сјајан бал код кнеза С. и да је између свију сјајних звезда на том балском небу нарочито сијала у лепоти и елеганцији прослављена Маркиза Р.

А тек два сата пре тога бала био сам затекао ову звезду као Сестру Магдалену за ужасним одром од пелагре оболеле жене опаснога лопова, који је још исте ноћи у једној озлоглашеној кући ухваћен и ухапшен.

Највећа психолошка загонетка на земљи још увек је жена!

---

*) Хермандад значи *братство*, а име је друштва, образованога у варошима неких области Шпаније још ранијих векова ради одржања реда у земљи на супрот притиску и глобљењу народа од стране племства, да казни свако такво безакоње. Оно је у томе помагано од краљева, који у њему налажаху средство, да сломе моћ племства, које и њих стешњаваше. У XVI. столећу, добивши и законску уредбу, обрну се у просту уличну жандармерију за уличну сигурност, улазећи у посао кад се догоди какво важније дело, и тада му се придеву оно „свети“, да би му се одржао углед из оне борбе противу племства. Но тим је свршено са свим са слободама народним, у колико их је још било. Горњом алузијом својом, дакле, маркиза хоће да каже, да се она није нашла ту, да, ма и на скривен начин, служи тајном занату полиције, него да, као Сестра Магдалена, чини добра напаћенима, невољнима, болнима, без милосрђа осталима — „последњима“ на овоме свету.

Преводилац.

ГДЕ ЈЕ ЛЕШ?

(СВРШЕТАК).

V.

ОТКРИВЕН ЗЛОЧИН

Капетан Д. био је пажљив у својој истрази. Сав се био предао своме послу. Правио је вазда комбинације, како ће и на који начин да открије овај злочин.

Док се он, удубљен у своје мисли, старао, да унесе светлост у овај тајанствени догађај, дотле је практикант Раде водио овакав разговор у својој канцеларији са пандуром Влајком.

— Нож? Чуда Божја! И то ми је нешто! Па нож к'о нож! И онда зар за такву ситницу направити толику ларму. Бре, расписуј свима општинама, бре, саслушавај ону дерлад и Бог те пита шта!... Убили човека? Па лепо! Ама, ко ће знати убице? Ваљда се не тражи од нас да смо волшебници?... То је било давно, а злочин треба трагати за „пресна“ трага. Сад су сви трагови потрвени!... Дед' још једну кафу, само са „кајмаком“!

Тако резоноваше овај дебељко, потоњи српски полицајац. Па зар је он један такав? Зар се он један истиче овако, схватајући са оваког гледишта свој позив?

Може се мислити, како је капетану поред оваких органа. Његов апарат збиља не може да ради онако, како треба. Он наилази на препреке у самој својој околини. Све то има своје мишљење, своје назоре и погледе... Али о томе доста... Доћи ће зар време и неких реформама у полицијској струци, за којима плаче ова весела земља.

Капетан је био на чисто са овим:

1. Да је убиство извршено у његовом срезу; и
2. Да је леш бачен у провалију више села.

Друге поставке није било.

Баш кад се спремаше да донесе решење по томе, пандур јави оца Миту. Он се враћаше из Д... поља са кметом и Миленом.

— Дођосте л'? упита капетан.

— Дођох. Пуно новости за вас. Сад спремите пера на на посао.

— А за што?

— Један злочин...

— Злочин?

— Да, злочин. Ево кмета, па нека вам каже шта је дознао по томе...

Кмет исприча у кратко све оно што му је Милена казала: како је видела крваве руке свога брата оне ноћи, кад је са онима из села дошао по киши својој кући. Отац Мика, потанко је показао оно, што је од самртника на умору дознао... Ствар, дакле, беше јасна.

— Која су то три човека, с којима је Никола био у својој кући?

Кмет рече:

— Манојло Шкекић, Милоје Трајиловић и Петар Секулић. Сви из Д... поља.

— Јесу ли ту?

— Јесу!

— А девојка?

— И она!

— Нека причекају а и ти буди ту док те не позовем.

Кмет изађе из канцеларије.

— Влајко, викну капетан.

— Заповедајте.

— Реци Јанаћку да добро пази на ову тројицу да се не договарају, а ти јаши одмах коња па у Д... поље. Тамо ћеш наредити да се над провалијом оном горе, намести чекрк. Уже да буде дугачко, а врх од греде да се положи тако, како би лежао по средини ове провалије. Разумеш ли?

— Разумем г. капетане.

— У осталом, нека пази да буде овако, како сам ја овде нацртао.

На хартији, коју је капетан дао пандуру, беше овакав нацрт, који, истина, није вештачки изведен, али ипак означаваше оно што треба. На крају ужета беше оштра „гвоздена кука“, о коју се може прикачити какав потежи предмет.

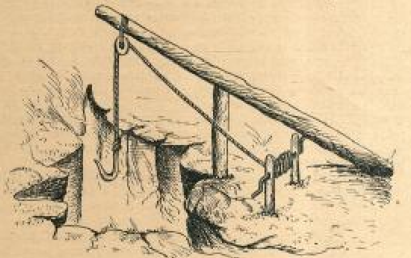

— Пре но што пођеш, кажи г. Цветку да дође овамо, рече капетан.

Пандур оде.

Капетан трљаше задовољно руке. Лице му дође ведро, као оно код човека, коме је с душе грдан терет пао. Устаде и поче најлак ходити по канцеларији.

— Тако је, и никако другчије. Убице су сачекале своју жртву негде близу у крај пута, па је онда однеле горе и бациле у провалију. При бацању откинуо се убијеноме са каиша нож и пао међу камење... Никола је један од тих убица, јер се она крв на његовим рукама не да другчије објаснити, већ да је крв убијеног Павла. Но и ако се то баш и утврди, онда по § 17. крив. суд. поступка, нема се шта више према њему радити, јер је — умро. Али ови, Манојло, Петар и Милоје, они су ту!... С њима ваља обазриво поступати.

Из тих мисли трже га писар Цветко, који уђе у канцеларију.

— Ви сте ме звали, г. капетане?

— Јесте. Седите за мој сто.

Писар седе а капетан зазвони.

— Нека уђе девојка, рече пандуру.

У канцеларију уђе Милена. Беше бледа. На уснама играо јој је тужни осмејак.

— Пишите, рече капетан писару и поче диктовати:

„Рађено * маја 188*.

„Кратак испит.

„Милене, сестре пок. Николе Павковића, бив. из Д... поља, а по делу убиства Павла Марића из Р.“

— Даље формулишите протокол у смислу § 103. и 107. крив. суд. поступка, заврши капетан.

Писар живо писаше.

— А, сад, испричај нам све што знаш о твоме брату пок. Николи? упита капетан Милену.

Милена поче причати. Њен глас с почетка беше тих, дрхтав, али што је даље причала, беше јаснији и силнији. Испричала је све што је по томе знала.

— А имаш ли још што да искажеш?

— Немам ништа!..

— Изађи напоље... Нека уђе Петар, рече капетан пандуру, који је до врата стојао.

Уђе Петар. Изгледаше узнемирен. Очи му лутаху с предмета на предмет по канцеларији. Најпосле задржа се на капетану, који беше миран и озбиљан.

Сви напори иследникови беху без успеха. Петар упорно одрицаше, да је са Николом какав злочин извршио. Ону ноћ, кад је са осталима дошао у кућу Николину, правдао се тиме, што их је Никола позвао да се нареде због неке земље, коју је хтео његовоме оцу продати. Николу је срео, вели, са осталима, на путу, кад се био из механе читлучке враћао. То су исто казали и Манојло и Милоје.

Али у току иследђења, механџија, који држи механу на друму водећи Читлуку, показао је, да те ноћи није код њега долазио Никола, кога иначе добро познаје, и кога, вели, није од дужег времена видео. Таким врдањем прибављен је противу

Петра, Манојла и Милоја основ подозрења из § 125. крив. суд. поступка. Истина, један удаљен основ, али је у први мах и он био довољан, да се види, како се сва тројица труде, да дело убиства забашуре, и да са себе скину сваку сумњу и одговорност. Иследник се надао, да ће даљом истрагом доћи до праве и чисте истине. Па онда, окривљени Петар, Манојло и Милоје, нису хтели показати, од куда је те ноћи она крв на рукама Николиним? Одричу да су Николине руке биле крваве, ма да им је Милена то у очи казала, да су заиста оне ноћи биле Николине руке крваве, и да јој је он казао да о томе ћути. Петар, Манојло и Милоје и то су категорички одрицали, наводећи, да они нису видели крваве руке на Николи, и да је то она — Миленија — измислила за то, да њих терети, пошто је Никола умро.

После испита наредио је капетан да се Петар, Манојло и Милоје држе под присмотром до сутра, и да буду раздвојени, како се неби могли договарати. Миленији казао је да иде кући.

За овим је написано кратко решење у смислу §. 73. крив. суд. поступка, да се изврши претрес у стану окривљених, не би ли се тамо нашли предмети и ствари које се на казнимо дело односе као: крваве кошуље, хаљине, оруђа и т. д.

Сутра ће извршити „увиђај на лицу места.“

Да ли ће бити успеха? Да ли ће се открити овај злочин? Да ли ће се наћи одважан човек, који ће спустити у провалију?.. Све је то занимало капетана. Све је то било остављено — сутрашњем дану.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ко се само пењао на онај стеновити гребен, према „Девици планини“ тај ће знати, какав је то положај. Грдне стене уздижу се целим венцем, а где има мало равни, ту се просуо ситан и крупан камен, преко кога једва газиш. Има доле, местимице, и по мало траве за стоку, нарочито у оној удољици ниже „пропасти.“ До тога гребена иде се узаним, кривудавим стазама, које су, рекао би, из камена исечене...

Капетан, писар, кмет местни и неколико мештана пењаху се по тим стазама горе. Пандури су водили Петра, Манојла и Милоја, који обореном главом једва корачаху. Уз ту малу гомилицу пристало је и неколико младића из оближњих села, који су се са друма придружили овоме походу.

Горе, код провалије, био је намештен „чекрк“ онако исто како беше капетан нацртао. И ту се стекао народ, да види, шта ће то капетан да уради.

Сви су већ били код провалије.

Капетан пажљиво посматра околину. Нигде ништа, што би открило какав траг. Провала дубока. Ово гротло зија као сушти пакао. Страх човека да ухвати кад у њ погледа. Час по капетан би бацио крадимице поглед на Петра, Манојла и Милоја. Они беху као утучени. Видело се, како се „дреје“ на њима тресу. Дрхтали су...

Капетан ћуташе. У гомили нема тишина.

Најзад ће капетан почети, заустављајући често свој поглед на ону гомилу отреситих младића.

— Људи! Знате ли за што смо ми овде? Власт има уверења, да се у овој провалији налази леш једног убијеног човека......

Петар, Манојло и Милоје почеше јаче дрхтати. То је капетан спазио, али је опет наставио свој говор.

— Мени треба човек, који је одважан, и који ће се хтети пустити по овоме чекрку доле у амбис, да извади леш...

Сви ћуте. Капетан настави:

— Де, ко је јунак и срца јуначкога, нека изађе на среду?

Сви опет ћуте. Они младићи погледаху један на другога.

— Зар никога нема да послужи правди?

— Има! викну један од оних младића и устури се пред капетаном. Ја ћу послужити правди и извршити овај посао!

Петар, Манојло и Милоје посрнуше. Да их пандури не придржаше, пали би на ово храпаво камење.

— Алал ти вера, соколе! викну капетан. У име Божје на посао. Ето ужета, спусти се по њему доле, па ако нађеш леш, закачи га за „куку“, дрмни ужетом неколико пута и одмах ћеш бити извучен из тога амбиса. А ти кмете, дед одбери два снажна човека да окрећу „чекрк“. Нека буде још који и у „резерви“ ако се ови уморе.

Све то беше о час извршено.

Младић дохвати левом руком уже, а десном се прекрсти и рече:

— Помози ми Боже! Ово чиним за правду и за једног твог „иксана“.

За тим се дохвати обема рукама за уже и викну: пуштајте!...

„Чекрк“ се поче одмотавати. Младић тоњаше у провалију. Још му се глава видела, па онда га нестаде. Пред свима зијала је само она црна пропаст.

Уже се одмотаваше све више и више. У народу наста тајац. Беше то тренутак пун страхоте и ужаса. И уже се непрестано одмотаваше. Оно скоро долазаше своме крају, кад уједаред олабави, сави се млитаво око осовине „чекрка“. То беше знак да је смео младић стао на подлогу провалије.

Међу присутнима беше таква тишина, да би се, што но веле, чула мува где прелети... Само тамо, где стајаху она три окривљена, чу се лак врисак.

Уједаред задрма се уже. То беше знак да се „чекрк“ окреће. Два снажна сељака почеше „чекрк“ окретати. Зној им је с лица капао као грашак. Запеше из све снаге.

— Помозите људи, сустали смо, викнуше оба у један глас.

Прискочише два одморна човека па их заменише.

У народу зачу се радостан усклик. На површини провалије појави се младић, држећи се чврсто за уже... За мало, па се виде и нека маса, на којој беху крваве хаљине. То беше леш убијенога Павла...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

На крају смо ове наше приповетке.

Петар, Манојло и Милоје признали су дело. Веле, да их је Никола на то наговорио, и да је он био главни кривац, а они само његови саучесници...

Спроведени су суду. Судила им је порота. Пресуда је гласила: да се Петар за ово дело казни са 20 година робије у тешком окову, а Манојло и Милоје са по 15 година робије, но као малолетни, без окова.

Ту је пресуду и касација одобрила.

Добри капетан Д. за свој труд око овога, добио је — пенсију.

Тако је код нас!

ИЛИЈА ГАВРИЛОВИЋ

(СВРШЕТАК)

За Илију настајаху све црњи и црњи дани. Чим је издат од аустро-угарских власти, стављен је поново под кривичну истрагу: за два бегства и више убистава.

Интересантно је како се по овој ствари ушло у траг злочинцу. Ми ћемо овде само у неколико изнети од чега је нешто већ и у јавности било (у „Правнику“ за 1894 годину.)

Г. Таса Миленковић, тадањи начелник министарства полиције, као човек који се сав посветио на штудирање зликоваца и извршења кривичних дела у нас, — испитујући убиства последњих година нашао је: да су Тоша Савић, бив. каф. код „Балкана“, Регина Штимац, жена М. Штимца, бив. мењача на ондаш. желез. станици и Алекса Змијановић, бив. бурмуџија на Варош—Капији, — убијени под једним околностима. Јер, сви троје убијени су ноћу и једним истим оруђем. Два буздована нађена су, један у стану Регинином а други у стану Алексином. Сва три лица ударена су на једно исто место, у лево слепо око. Сва три лица за време извршења убиства имала су уза се псе и они нису лајали, што су иначе увек чинили према странцима. Осим тога, у руци Регининој нађена је коса убичина. Помоћу мискроскопа прегледана коса је нађена да је плава, и да ће бити од човека око 40 година стара. И према томе г. Тасина је комбинација утврђена овако: Убица мора бити развијен, и имати поуздану руку; по занимању је морао бити касапин или тако што год који на сигурно удара, и т. д. Ове своје комбинације, г. Таса је саопштио ондашњем управитељу вароши Београда и у колико је познавао зликовце, скренуо му пажњу на велику вероватност, да је ова убиства могао извршити само Илија Гавриловић, који је већ тада био на робији за друге злочине.

Истражни судија, који је ову ствар предузео, дошао је до одличног ресултата. Употребом једног свог полицајца, који је на невероватно вешт начин ушао у везе Илијине са његовим јатацима, у кратком року беху похватани сви саучесници ових тајанствених убистава. Међу њима беху као најглавнији Михаило Илић, звани „Параћинац“ пиљар, Мијаило Митровић сајџија, Илија Стојановић, винарски трговац и овога таст Пера Марковић, бив. ноћни стражар, — дакле читава дружина, за пљачкање и убијање људи у Београду.

Ова опака дружина, беше у толико опаснија, што чланови њени беху у грађанству сматрани као честити и поштени људи. Њиховој околини, Боже сачувај, да би икада на ум пала каква сумња на њих. Зар они да буду лопови и разбојници? они, који беху и виђени и уважавани!!... Мијаило Илић беше старешина еснафа пиљарског, Мијаило Митровић, имађаше своју сајџиску радњу на угледном месту у Београду и посао му је ишао врло добро. О Илији Стојановићу и да не говоримо. Његово достојанствено држање у богатоме руху, велики златан сат са двокраким златним ланцем, скупоцено бриљантско прстење на рукама и најзад, његов глас и трговачке везе са свима виђенијим винарским трговцима — све то прављаше ти утисак, да пред собом гледаш човека пуна части, уваженога богаташа и доста образованог грађанина престонице....

Мих. Илић

— Зар они лопови и саучесници зликовачки? То је неразумевање свога задатка, викаше један.

— То је још горе. Клевета и бламаж на цео трговачки сталеж, додаде други.

— Ама ови жутокљуни полицајци, запамтиће заједно са онима, који ово подметнуше честитим грађанима....

Такав се протест чуо у једној маси грађана, који испунише ходнике Управе вароши Београда и који, чим ове похапсише, дођоше да јамче, да се пусте у слободу.

Јавно мишљење беше скоро претегло на страни окривљених саучесника. Али поред свега, ништа не могаше да ствар измени, јер дело беше такве природе, за које се ни на чије јемство кривци не могаху пустити да се бране из слободе.

Илија Гавриловић беше као убијен. Затворен у засебној ћелији и чуван од нарочитог стражара, он и дању и ноћу размишљаше о опасности, која му овога пута озбиљно прећаше. Његови највернији и најсигурнији јатаци беху похапшени. Да је ма и један од њих остао у слободи, све би лако било. Тада би се могло мислити и о новом бегству. Три пута до сада бежао је помоћу њиховом и поред најбрижљивијег чувања. А сада..? Сада може бити свашта. Његови јатаци не имађаху прилике, да се јавно хватају у коштац са властима. Ако који од њих попусти, ако призна — оде глава. Кад год би у мислима дошло на ово последње, Илија би, чисто бесвесно, почео да се тресе и да лупа у врата. Стражар у том случају, морао је звати апсанџију, да га умири.

Мих. Митровић

Истрага се вођаше доста живо али слабо корачаше у напред. Саучесници Илијини беху тврђи од камена, и тако се вешто брањаху, да по некад и самом судији задаваху озбиљне бриге. Ко зна још, како би се ова истрага свршила, да се саучесник Илија, једно по подне не превари, и не призна једну маленкост, која врло згодно послужи судији, да га нагна на признање. Признао је апсолутно све,

Ко није био иследник ма и најкраће време, тај не може ни замислити, какво задовољство осећа добар иследник, кад у каквој већој и важнијој истрази дође до истине. Награда у плати, коју му држава даје за његов труд, ништавна је према овоме задовољству. Само њиме могу се објаснити успеси многих славних иследника, чију ревност и вредност њихови претпостављени често пута нису могли да увиде.

* * *

Истражни судија беше само у неколико задовољан својим успехом. Да би могао ликовати над зликовцем Илијом и дружином му, требало је, да бар још један од саучесника призна кривицу, и да покаже још неке ствари, које Илији*) беху непознате. Таст Илијин Пера Марковић звани „чича Пера“ даваше судији највише наде за то.

Цео сутрашњи дан, и пре и после подне, провео је судија испитујући „чичу“, али не дође ни до каква резултата. „Чича Пера“, стари курјак, не хтеде никако нагазити на трулу даску. Судија већ због тога поче да губи стрпљење и у вече кад је прекинуо саслушавање, позва свог помоћника да се посаветује, шта да раде.

Не знамо по чијем предлогу би закључено, да се идуће ноћи зет и таст ставе у један затвор. Циљ је истражној власти био, да таст сазна за признање кривице свога зета, те да би сутра дан и он то исто учинио.

Али, циљ беше промашен и то тако несрећно, да је тај поступак спасао главу Илији Гавриловићу, која је већ тако рећи била — у торби.

* * *

Трећег дана по томе, још рано изјутра, у Управи све се живо устумарало. Апсанџија пуштајући једне по једне „на ваздух“, кад је отворио једну апсану, беше се скаменио од изненађења. Тако непомично стајаше неколико тренутака, гледајући ужасан призор, па се прену и у неколико скокова отрча дежурном члану, да му усмено преда неочекивани рапорт.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Шта кажеш!?... како је то могло бити?... Зар стражар ништа није приметио!... члан чисто муцаше од изненађења.

— Не знам, г. члане, беше одговор.

Као у неком очајању, члан сиђе низ степенице у овај доњи апсански свет. И, готово не дишући дође до отворене ћелије, у којој су били „чича Пера“ и његов зет Илија. Чисто устури главу назад, кад угледа пред собом два онакажена леша.

— Гавриловићу, и сам ти сотона помаже! изговори члан јасним, али очајничким гласом.

Чича Пера висио је обешен о гвозденој решетци над вратима, а његов зет Илија Стојановић лепо положен и покривен лежаше мртав у кревету. Обојица се већ беху почели надимати.

Увиђајем полицијским, који је одмах учињен на лицу места утврђено је: да се је прво обесио Илија, па онда таст му, чича Пера. Да је Пера Илију, пошто је овај био мртав, скинуо са вешала и положио га на кревет, па се онда и сам обесио...

Грижа савести, тај најнемилосрднији судија, спасла је и овога пута зликовца Илију Гавриловића од сигурне смрти — на Карабурми.

Догађај овај омео је целу истрагу. Илија и остали саучесници и даље упорно одрицаху како код истражног судије, тако и код суда. Пред судом се Илија тако вешто бранио да је све судије и адвокате изненадио.**) И цела ствар сврши се најзад тиме, што је Илија поново осуђен на 20, а његови саучасници (чије слике напред доносимо) са по 12 година робије у тешком окову. Дакле Илија је и овога пута спасао своју зликовачку главу од куршума! Чаи је с пуним правом рекао, да му и сам сотона помаже.

---

*) Илија Стојановић саучесник.

**) Оновмад кад је у једном друштву поведена реч о Илији Гавриловићу, један одличан адвокат који заузима врло угледно место у своме колегијуму и као зналац закона и као говорник рекао је нашем уреднику: „Илија се тако вешто и са таквим говорничким даром бранио пред судом да бих му ја тек једва могао секундирати“.

Фебруара месеца 1895 год. Илија је са својим саучесницима спроведен Управи београдског казненог завода на издржање осуде. Ако опет не искомбинује неко бегство, или каквим по њега срећним случајем не добије милост, — он ће се пустити у слободу 3. фебруара 1915 године.

*

У београдским казаматима међу свима осуђеницима најбољег је владања Илија Гавриловић. Својом послушношћу и озбиљним понашањем он је дотерао дотле, да је сад старешина собе. Променио је већ четири управника и 7—8 рачуновођа. Питајте кога хоћете од њих, сваки ће вам потврдити, да је Илија примерног владања и понашања. Ако се ма шта догоди у соби међу осуђеницима Илија то одмах доставља рапортом своме старешини; једном речи Илија је у граду што и добар војник у војсци. Али, (опет ово пусто али) стари зликовац све то ради са рачуном. Зна он врло добро да је то једини пут, којим се из казамата иде у радионицу, а кад је већ тамо, он је онда као и птица на грани. Није забада веровање међу осуђеницима: да је Илији гвожђе на ногама исто тако као нама рукавице на рукама, а градски бедеми толико, колико нама обична ограда од врљика; — кад год усхте — веле — он је о час од њих слободан.

Да би Илија што пре дошао до свог жељеног циља, он је од пре годину дана постао и побожан. Осуђеници га често пута виђају где се клечећи Богу моли по пола сата. Једном, пре неколико месеца, кад је Илија био пред управником, овај добре воље рече му: — Тако само, Илија, владај се добро и примерно као и досада, па ће те и г. министар имати у виду. Врло лако може те и предложити за помиловање.

— Господине управниче — отпоче Илија сасвим побожно са рукама на прсима — ја сам много Богу згрешио. И, кад би Бог хтео да ми грехове опрости, он би ме већ смакао са овога света.... Ја се кајем за недела, што сам их починио..... Молим вас да ме никако не предлажете за помиловање... Хоћу овде, да умрем као роб и тиме да покајем душу своју.

Тако је Илија говорио код управника казненог завода; један чувар мислећи да су то покајничке речи, брисао је влажне очи длановима. Но, ономад, кад је фотограф нашега листа отишао да га поново слика, он изађе из своје резерве и показа се у својој правој зверској кожи.

— Шта! хоћете да ме сликате! Вала кажите г... г... да ћу се ја кад тад наплатити са њима. Ако ја то не доживим, имам још својих људи тамо у слободи који ће то извршити.

Илија је изгледао као крвожедна звер у кавезу, која се врти и тражи слободе да јурне на мирне посматраче менажерије. Фотограф, да би га ублажио и приволео на сликање понуди му цигару.

— Нећу! рече строго, а после мале почивке настави: И отров да ми дате, ја не смем овде умрети. Морам ја још доживети слободу, да.... и ту Илија отпоче као из списка читати имена многих личности по Београду са пуно претње, којима мисли да дође главе.

Покварено је неколико фотографских плоча, јер није никако хтео да се слика. Једва је фотографу пошло за руком да га два пут добро сними. Морао је да измисли читав план, како ће да га превари, и то кад се Илија није томе надао.

Завршујући овај кратак опис Илијин, који је био и остаје највећи, најопаснији и највештији лопов, разбојник и убица у краљевини Србији, ми у име целога друштва молимо Управу београдског казненог завода, да га добро чува, јер ако би се по несрећи још једном дочепао слободе, онда..... онда би јамачно отишло још неколико богаташких глава са овога света.

ПОТЕРА.

Сави Илићу, земљоделцу из Вел. Лаола, среза млавског, ноћу између 5—6 тек. мца непознати лопови украли су два вола, оба длаке сиве. Начелник ср. млавског депешом № 13932 моли све полиц. власти, да лопове са покрађом потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу, у противном да одговоре о непроналаску. Пронађени лопови могу се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 18011.

Милутин Вељић, Циганин из Придворице, среза посавотамнавског и **Светозар Раинсављевић,** родом из А.-Угарске, притвореници среза тамнавског, 9. тек мца у вече, побегли су из притвора. Милутин има 30 год. средњег је стаса, црномањаст, пун у лицу. Светозар има 48 год., сувоњав је, очију, косе и бркова црних, средњег стаса, у оделу банаћанском. За одбеглим притвореницима наређује се живо тражење. Пронађено треба спровести начелнику среза тамнавског с позивом на акт под Бр. 9203, или Управи града Београда на акт под Бр. 18356.

Лазар Живковић звани **„Шваба“** родом из Тароша у Аустро-Угарској, осуђеник бр. 1666. београдског казненог завода, **побегао је** 11 ов. месеца у вече са рада из Љубичева у осуђеничком оделу. Он је омален, има му 38 година; у лицу црн, носа малог, косе смеђе, бркова густих смеђих, чела великог.

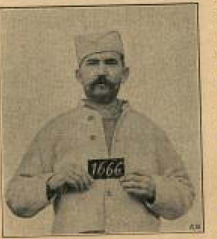

Лазар је због последње кривице своје осуђен на шест година робије у окову, зато, што је ноћу између 10 и 11 априла 1896 године, у друштву са Љубомиром Јанићем, Борисавом Допићем, Петром Марковићем и Јанком Делићем, — удешеним кључем отворио магазин Срећка Јатуновића из Ушћа у округу ваљевском, и из истог покрали: пшеницу, зоб, кукуруз, брашно, пасуљ и ракију у знатној количини, чија се вредност није могла определити.

Наређује се жива потера за Лазаром. Пронађеног, треба стражарно спровести Управи београдског казненог завода с позивом на Број 4637. или Управи града Београда на Бр. 18638.

Илији Глигорићу, земљоделцу из Гор. Врањеске, непознати лопови ноћу између 7—8 тек. мца украли су: две кобиле, једна коњска кола, зелено офарбана и један пар половних амова. Једна је кобила длаке зелене, висока 147 см., има 10½ год., а друга је: длаке доратасте, висока 145 см., има 8½ год., по ребрима има белу белегу, а на сапима жиг „В“. За лоповима и покрађом наређује се живо тражење. Пронађене треба стражарно спровести начелнику среза поцерског с позивом на акт под Бр. 10340, или Управи града Београда на Бр. 18265.

ТРАЖИ СЕ.

Радован Цвејић, тежак из Смедерева отумарао је негде пре 10 дана, оставив код куће жену са двоје нејаке деце. Радован има 30 год., стаса је високог, дежмекаст, плав у опште, жутих бркова. Од одела има на себи црне панталоне и антерију, на глави сламни бели шешир а на ногама опанке. Начелство округа подунавског депешом Бр. 14906 моли све полицијске власти да отумаралог Радована што пре пронађу и њему га упуте с позивом на горњи његов број. Радован се може упутити и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 17987.

УХВАЋЕН

Ђура Врајовић, бив. служитељ крушевачког првостепеног суда, чију смо потерницу донели у прошлом броју нашега листа од 8. тек. мца, ухваћен је истога дана овде у Београду, и одмах сутра дан 9. тек. мца стражарно спроведен крушевачком првостеп. суду.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 36. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 22. АВГУСТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

IV. Знаци.

(наставак)

а.) *Графички знаци.*

Овде спадају и цигански знаци. Куд год Цигани прођу, они остављају иза себе знаке, не само ако су ту били, већ и ако су какав злочин извршили. Али у том случају такви знаци остављају се у скривенијем облику и на месту, које је теже наћи. Најчешћи је њин знак троугао, којим се ваљда хоће да представи харфа; тај знак оставља се већином онда, ако је Циганин једну ноћ преноћио под кровом. Исто тако вешају се разне крпе о кућу, плотове, дрвеће и т. д., и то је поуздан знак, да су ту били Цигани. Они су већ пре толико столећа умели да народ обмањују, да су те крпе врачбине и да у њима има болести, које ће прећи на онога, ко те крпе додирне. С тога се нико и не усуђује да их додирује, те оне служе као споразумни знак за све Цигане, који туда пролазе. Такви знаци већином се виђају поред путова и на раскршћима. Друго једно споразумно средство састоји се из увезаних гранчица, уплетених грана, па чак и из траве и сламе. Исто тако метну поред оног пута, којим су отишли, три камена један на други, највећи оздо, најмањи озго.

Ако на путу има песка, голе земље или снега, онда су знаци начињени у облику линија; таквих линија има највише три, и она у средини показује правац, којим су Цигани отишли.

Разуме се да свих ових знакова има и код других скитничких лопова, али они доказују, да је онај, који их употребљава, ако није Циганин, имао посла с њима и у неколико постао њин.

Управа града Београда

Ваља нам пазити да не погрешимо и не узмемо за лоповске знаке оне знаке, што их путујући оштрачи (шлајфери) цртају по оним кућама, у којима су узели на оштрење маказе, ножеве и т. с. Сличност тих знакова са лоповским знацима несумњиво се датира из времена, кад су оштрачи, уједно и оправљачи штитова, лутајући из места у место, били у исвреном додиру са свакојаким скитницама.

Кад тако оштрач скупи једног дана извесан број ножева и маказа, њему би било просто немогућно, да за сваки комад зна који је чији, пошто један на други личи, кад на свакој кући не би забележио знак, који је метнуо и на предмете, што их је из те куће узео. Ти знаци показују нам читаву мнемотехнику, у многом погледу су интересантни, али за наше циљеве су само у толико од значаја, што их морамо умети разликовати од лоповских знакова. Посумњамо ли у нарочитом случају, да ли имамо посла с оштрачким или лоповским знацима, онда нам не остаје ништа друго, но да каквог оштрача упитамо. Ти људи познају знаке и других оштрача.

б.) *Знаци за споразумевање.*

Ови знаци састоје се у састављању азбуке из разних положаја прстију. Ту се у главном употребљава позната азбука глувонемих. Н. пр. писме *А* представи се стиснутом песницом, а писме *О*, кад палац и кажипрст један други врховима додирују, а остали се прсти скупе. Али та азбука није општа, већ се мења према земљама, пределима, тако да, кад се два глувонема из далеких крајева састану, један другог не разумеју, и ако теже да се на једном језику споразумевају. Тај случај не ће бити код лопова, који су ту азбуку тако изменили, да је она за њихне циљеве постала готово интернационална. Иследник не мора да ту азбуку разуме, доста је кад зна, да има таква врста споразумевања, којим се могу два сукривца добро споразумевати преко дворишта, кроз прозоре. Иследник, који не води рачуна о тим споразумевањима, или сматра испод свог достојанства, да на то пази, не само да постаје смешан у очима притвореника, које иследјује, но и истрагу води правилно, испуњава спољашњу форму. Такав чиновник не врши своју дужност пити у свом раду може имати успеха.

Друга једна врста споразума састоји се у томе, што од два лица једно прстом полако по ваздуху нешто пише, а друго, ако је само мало извежбано, веома лако то чита.

Ова врста знакова врло је опасна, нарочито у оним омиљеним, тако званим „суочавањима“.

Суочавати се могу неосумњичени сведоци. Таквим суочавањем могу се врло лако отклонити какви замашни неспоразуми и добити важни ослонци, који се у појединачним саслушањима не би добили. У осталом суочавања су увек штетна. Ко зна, како се лако могу споразумети два лопова с помоћу азбуке глувонемих и т. с., назање да им не да тако просту и згодну прилику, као што је суочавање.

Осем досле набројаних начина споразумевања, има их још много и много. Тако, осем при суочавању споразум се може постићи и приликом састанка притвореног са својим сродницима и пријатељима, макар и у присуству иследника. Више пута имаће иследник прилике, да се диви силини осећаја, с којима лица — за која он није мислио да су тако нежна, — јурну једно другом у загрљај, плачу, вичу и љубе се све дотле, докле иследник не увиди, да је било доста болова и не растави их.

У већини случајева цела та појава имала је само циљ, да се притворенику дода нека цедуља, турпија или да му се бар пришапће, како да се брани и на кога да се позове као на сведока. Исто тако дешава се, да обратно притвореник своме посетиоцу дода цедуљицу или какав мали предмет, који је умео да сакрије од чувара, или да нешто дошапне. Тај начин споразумевања практикују лопови најрадије и највише.

Аве Лалман прича за један случај, како је љубавница једног притвореника, у тренутку кад се с њим пољубила, из својих уста у његова утиснула златник, с којим је притвореник одмах покушао да подмити чувара.

Исти писац вели, да су донешена деца веома опасна, пошто човеку ни на ум не пада, да притвореник, занимајући се с дететом и милујући га, може примити све, што му се преко детета пошаље.

Разуме се да је потребна извесна вештина, да се на побројане начине, поред пажње, нешто прими или дâ, али ни један лопов није невешт и сви они имају по извесан степен кесарошке вештине.

Поводом тога навешћемо из са свим друге области један доказ, колико су вешти ти људи, и који ваља да нам послужи за пример, шта се све може учинити приликом поменутих састанака. Тако чувени немачки криминалиста Грос прича нам овај случај: „Један мој пријатељ, полицијски комесар, поручи ми једном да има нешто „интересантно“. Одем до њега и дознам, да има у притвору једног интернационалног кесароша, који је издржао казну и кога има да преда властима његове државе. Кесарош је био болестан те је полицијски комесар поступао с њим веома благо и обазриво. На дан пре свог поласка рекао је он комесару, да ће му „нешто“ показати. То „нешто“ било је сад продуцирано. Тај човек био је специјалиста у „припаљивању цигарета“. Он захтеваше од мене, да метнем нешто слично новчанику у унутрашњи џеп од капута, али да капут не закопчавам. За тим ме је замолио, да запалим једну цигарету, а њему да дам једну неприпаљену. За тим узе он свој пресавијени врскапут преко руке, као што се обично носи врскапут, приђе ми, врло се учтиво поклонивши, и замоли ме да припали своју цигарету на мојој. Пружих му цигарету, али, разуме се, пазих на књижицу, коју у место новчаника бејах метнуо у џеп врскапута. Од свега, што сам могао опазити, било је само то, што је тај човек цигарету мало дуже припаљивао и мало се невешто понашао. На име правио се, као да му се цигарета не ће да упали, тако да сам ја морао да неколико димова јаче повучем, као што то обично чинимо, кад хоћемо да другоме олакшамо припаљивање цигарете.

На послетку сад је и кесарошева цигарета била упаљена. Он се поново учтиво поклони, ступи натраг и ја више нисам имао своје књижице, која је играла улогу новчаника. Он је испод пребаченог капута умео да тако вешто манипулише, да ми је књигу из џепа извукао, а да ја нисам осетио ни најмањег додира. Он је, дакако, умео правом кесарошком вештином обратити моју пажњу на своју невештину у припаљивању, ма да сам ја знао шта ће бити.“

Помислите дакле, кад је тај лопов могао да неопажено нешто одузме својој жртви, која се само пасивно држала, колико ли је тек лакши посао одузимања и додавања, кад обе стране активно поступају па су се још претходно једним погледом, знаком, покретом споразумели, да нешто треба примити или дати.

Али ако би који веома разборит иследник хтео да отклони опасност тиме, што би изрично забранио загрљаје, стискање руку и т. с., ипак не би увек могао спречити, да не буде споразума знацима, погледима, покретима руку и т. д., који знаци, и ако су били кратки и брзо дати, ипак могу садржавати све, око чега се цела истрага окреће; сав труд, све оштроумље може бити изгубљено у једном јединном тренутку, који се не може никад више повратити.

Веома опасна врста споразума могу бити још тајна писма притвореничка. За таква писма употребљавају се разна хемијска мастила. Врло су опасна сва она мастила, која се могу видети кад се угреју или натрљају изгорелом хартијом, пепелом, прашином и т. д., јер се сва та средства могу набавити у притвору. Ако је, на пример писано раствором хлорокобалта, довољно је да се хартија само мало угреје крај пећи или над упаљеном жигицом, па да се писмо прочита. Ако је неко притворенику писао раствором гума-арабике, довољно је да се у писмо духне, а за тим натрља пепелом, прашином, сагорелом хартијом, па ће се писмена јасно видети. Дувањем гума се услед топле паре раствори и постане лепљива, те тако кад се цела хартија натрља, онда се прашина или пепео прилепи за лепљива писмена, а неисписани део хартије остаје чист.

Нарочито су опасна она мастила, која се могу удесити да се час виде, а час да их нестане, јер тако притвореник може, кад му је год воља, да у притвор добијено писмо чита и садржину му уништава, а опасни су и с тога, што притвореник таквим мастилом може да води сумњиве прибелешке, којих садржину није рад да заборави. Кад год су му те ствари потребне, може се њима без икакве опасности користити.

Таквих мастила има много; најбоље је и најраспрострањеније тако звано Видеманово мастило: 1 део ланеног уља, 20 делова течног амонијака, 100 делова воде. То мастило мора се сваки пут пре умакања пера добро промућкати, и све, што се њиме напише, може се прочитати кад се овлажи, а чим се осуши, на хартији се не познаје ништа више.

Врло је лако направити и према томе се много употребљава мастило, које се добија, кад се бакар раствори у сољној киселини, којој се дода мало сумпорне киселине, и тај раствор се дотле водом разређује, докле оно, што се напише, не постане невидљиво. Кад се год тим мастилом написана хартија угреје, покажу се писмена у жутој боји, а нестаје их кад се хартија расхлади.

Врло велику пажњу ваља обраћати на сваки комадић хартије и не заборављати, да такав начин писања може већином да се удеси између редова каквог безазленог написа.

Из затвора се мучно могу на други начин и прошверцовати писма, осим таква, која су написана поменутим хемијским мастилима или млеком. Таква кореспонденција се већином протура из апсане у апсану, а шаље се и на поље. Па и кад се обрати пажња, да притвореник само под надзором пише писма, ипак се деси, кад надзор није добар, да притвореник то писмо замени с другим, које је раније написао или да за време писања неопажено дода неколико редака урином.

Зна се за један случај, да је једна притвореница у канцеларији завода употребила тренутке, кад на њу није пажено, те је једно зашиљено дрвце влажила млеком из својих груди и тако између редова исписаних мастилом написала неколико редова млеком. Против таквог зла имају два средства: да се свако писмо, које иде у затвор или из њега излази, добро угреје (на пећи, или над лампом), или што је још боље: да се ни једно писмо не пушта у затвор, нити да се и једно пушта у спољни свет из затвора. Прво средство може се употребљавати увек, друго само у важним случајевима иследења. Кад дође какво писмо за притвореника, најбоље ће још бити, да га зовнемо преда се и прочитамо му га један пут, а по његовој жељи и више пута, али да писмо њему не предајемо. Ово је још у толико корисније, што у опште никаква хартија не ће ући у затворе, јер би притвореници иначе могли да полеђине и крајеве писама употребе за своју кореспонденцију.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуде код општинских судова

(наставак)

Пресуде код општинских судова за повраћај ствари.

а., *тужба.*

Петру Ристићу, овдашњем трговцу, дао сам у залогу — реум — једне дијамантске минђуше, у вредности 190 динара, и он ми је на исте дао 60 динара, с тим, „да му позајмљену суму вратим у року од три месеца.

По истеку рока, носио сам новац Петру и тражио моју заложену ствар натраг, но он је предају ствари и пријем новца непрестано одуговлачио, док ми најзад није казао, да је заложене минђуше продао, пошто их нисам о условљеном року подигао.

Тужим га томе суду и молим, да га суд осуди, да ми моје минђуше, које сам му у залогу дао, врати или да ми накнади за њих вредност у 190 динара. Примљених од њега 60 динара на зајам, предајем суду у депозит до окончања овога спора. —

За доказ моје тражбе и тужбених навода, подносим реверс Петров, којим се признаје да је од мене минђуше у залогу — у реум — узео.

Основ тужбе, повраћај ствари.

Вредност тражбе, 190 динара.

Докази писмени.

Молим, да се Петар осуди да ми накнади плаћену таксу и на име трошка и дангубе 20 динара.

29. марта 1898. год. Милош Јовановић
Ваљево терзија.

б., исправа.

Милош Јовановић, терзија овд., дао ми је *једне дијамантске минђуше* у залогу, на које сам му дао *60* динара, с тим, да ми ову суму новаца врати у року *од три месеца*, рачунајући од данас. У случају да ми ову суму о року не врати, онда заложена ствар остаје моја својина и ја сам је властан продати и из ње се наплатити.

2. јануара 1898. год. *Петар Ристић*
Ваљево трговац.

NB. Исправе текст је штампан, само речи које су подвучене, попуњене су рукописом туженога Петра.

в., *белешка судска.*

Рађено у суду општине ваљевске 4. априла 1898. год.

Белешка по спору
Милоша Јовановића, терзије овд.
противу
Петра Ристића, трговца овд.
Због повраћаја ствари у вредности 190 динара.

Судили судије:
М. Нешић
Ј. Секулић
П. Спасић.
Бележио деловођа:
М. Станић.

На рочишту су обе парничне стране. Тужилац овласти, да га до окончења овога спора пуноважно заступа Ј. Арсић, адвокат овд. Такса у 1 динар у таксеним маркама наплаћена, прилепљена и прописно уништена.

Парничари се нису могли поравнати.

Заступник тужиоца оста у свему при својој тужби, тражећи да се тужени осуди, да његовом властодавцу заложену ствар врати и депоновани новац прими, и да му накнади на име парничких трошкова 20 динара. За данашњи представак тражи 12 динара.

Тужени рече: из саме исправе, коју тужилац подноси за доказ, види се, какви су услови о датом зајму, на заложену ствар. Тужилац о року није испунио своју обавезу и он је ствар после тога уговореног рока, као своју својину продао. Не пристаје да му ствар врати, или њену вредност накнади. Тражи да се тужилац одбије од тражења као неумесног. На име дангубе тражи 10 динара.

Заступник тужиоца рече: тужени и овде пред судом признаје, да је од мога властодавца примио у залогу дијамантске минђуше, којих вредност означену у тужби не побија. Данас, утврђено је, да овде постоји уговор о залози, а када то стоји, онда се ствар има тако и расправити. Према закону, онај који ствар у залогу узима, не може се из ње самовласно наплаћивати, но може суму дату на заложену ствар после протеклог рока преко суда тражити, из залоге, продајом исте. То тужени није чинио, за то је дужан ствар заложену вратити, или накнадити вредност исте. Поднета исправа не веже тужиоца, но само туженог, јер се из исте не види потпис и обавеза његова, да пристаје на услове положене у исправи. Па да се узме да и наспрам тужиоца има ова исправа његове обавезе, опет иста не вреди с тога, што није од стране онога, који се обвезује својеручно написана и потписана, јер то закон изрично наређује.

г., *судски разлози.*

Тужена страна није ништа приметила на вредност ствари означену у тужби.

Поднета исправа нема никакве законске вредности, јер не одговара прописима § 189. и 192. грађ. поступка. Према чему, иста се у овом случају не може ни узимати у обзир, као какав доказ за парничне стране.

Тужени признаје, да је од тужиоца ствари узео, у реум — залогу. — Тужилац није ништа приметио противу рока о трајању залоге. Дакле, има се узети да је рок за узети зајам био три месеца. По истеку тога рока, тужени је имао права за наплату истог зајма из заложене ствари, но не самовласно, но путем надлежне власти — § 843. грађ. закона. Но он то није чинио, но је, како вели, ствар сматрајући као своју својину отуђио. Тим својим, противузаконим и недозвољеним поступком, навукао је на себе одговорност, за накнаду вредности заложене ствари, на шта се има и осудити. С тога суд општине ваљевске на основу § 6. и 13. грађ. пост.

Пресуђује:

Да тужени врати тужиоцу минђуше дијамантске, које је од њега у залогу примио, или, да му накнади вредност њихову у 190 динара, да му накнади плаћену суду таксу у 8·40 динара, и на име парничних трошкова 10 динара.

Депозит у 60 динара положен од стране тужиоца служиће за извршење пресуде.

Пресуда одмах јавно у суду саопштена парничарима.

Од суда општине ваљевске, 4. априла 1898 год. № 2754
Ваљево.

Судије:
М. Нешић
Ј. Секулић
П. Станић

Деловођа:
М. Станић

NB. Заведи белешку протокол суђења.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

13. ОРУЖНИ САХАТ.

„Ecco signori, на месту смо. Тамо, иза оне борове шумице, сељаково је имање. Само сто корака још, па ћете бити тамо."

„Онда напред; што си стао, кад смо тако близу?"

„Не смем, господине официру; корак даље — може ме живота стати."

„Па тешто!" Уз то официр галантно опсова и, претећи, извуче сабљу из корица. У том паде на мишицу му једна умирљива рука.

„Момак не каже ништа ружно, госп. поручниче. Он зна да овде има људи, који би услугу што нам је чини сматрали као издају, те се не би устезали ножем је осветити. По наше намере боље је да га отпустимо." Ово говораше неки средовечан човек, у цивилном оделу, само службена капа, коју ношаше, казиваше да је чиновник.

„На вашу одговорност, госп. полициски помоћниче. Кад бих се ја питао, сва би та навчад морала доћи под нож."

Чиновник не одговори ништа, него пружи сељачету, које их је довело, мало новца и ово се, захвалгодаривши, брзо удаљи.

„Новац не презиру, па ма био и аустриски", мрмљаше поручник. Одаламио бих ја њега неколико пута пљоштимице сабљом, па би му то била најбоља награда за услуге. Ко нам јамчи, да неће отићи тамо и издати нас?"

„То, у колико познајем људе, не могу да верујем. А и коме би нас издао? Гарибалдовци још нису близу, а у овом сељачком свету и најусијаније главе добро ће се промислити пре него што би покушале подићи руку против наоружаних војника."

„Требало би само да покушају. Сваки би од мојих људи, и ако су заморени данашњим дугим маршем, добио десетак ових патрона. — Ах, најпосле дођосмо до циља; момак као да нас није варао, ако је тамо колеба тога — тога — како се зове та сељачина?

„Бортоло Марони."

„Марони врло добро знам да ту има нешто с италијанским кестеновима[*]. Сад ћемо ми њих извадити из ватре, а да прсте не опечемо."

Поручник се и сам насмеја своме „вицу" и, кад експедиција дође на неколико корака пред колебу, командова: стој!

Ноћ се беше спустила. Изнад сивих брда беху разастрти тешки црни облаци, из којих с времена на време севаху муње, чаробно осветљујући ове кршне крајеве. Природа даваше верну слику политичког стања земље. И нада-њ се подизаху с југа црни облаци буре. То беше почетком јула 1866. У пркос сјајној победи аустриског оружја код Кустоце, граница италијанске Тиролске беше у опасности од Италијана, нарочито од чета Гарибалдијевих. И унутра у земљи иредента *) је опет подизала главу. По неки Тиролац-Италијанац већ је био отишао под заставу Гарибалдијеву, а већина смотрено очекиваше развитак догађаја, па да у повољном тренутку устане на отворену буну. С обзиром на мало војске у овоме крају, опасност не беше мала. Политичке власти морадоше због тога добро мотрити. И данашња експедиција полициског помоћника с малом групом војника беше једна мера против припремане побуне. Власти је поверљиво јављено да се у имању или крај имања Бортола Маронија, на алпиској висоравни Ц. близу границе италијанске, налази велики депо оружја, које је ту сместила иредентска пропаганда, да би се њиме одмах наоружали добровољци италијанске Тиролске, чим би Гарибалди упао у Тиролску. Ово није смело остати неизвиђено, за то полициски помоћник Л. беше уз припомоћ војне патроле, којом је командовао поручник Р., изаслат на означено место, да извиди шта има у ствари и да према томе предузме потребне мере.

---

[*] Хоће да рече, да се не могаде одмах сетити имена овога човека, а знао је да је слично добрим за јело маронским кестеновима.
Пр.

Полициски чиновник корачаше напред и покуша да отвори врата. Она беху закључана. „Значајно“, рече чиновник, „то иначе није обичај. У селу Марони зацело не чувају благо“.

„Злато и сребро не, али гвожђе чувају“, примети поручник.

„Зар под својим кровом? Толико памети још има у њих, да тако не раде. У осталом сад ћемо сазнати што се закључавају.“

Полициски помоћник куцаше на вратима. Из колебе нико се не јавља. Тек на поновљено куцање показа се једна глава кроз оквир прозорски, али се због помрчине ништа више не могаде распознати.

„Ко је то? питаше женски глас.

„Отварај, млада, хоћемо да уђемо!

„Муж ми није код куће.“

„До врага“, загрме поручник, „то нам можете и унутра казати, та већ киша почање. Отварајте, или ћу с војницима изvaлити врата!“ То поможе. Главе одмах нестаде с прозора, кључаоница би прађена и на вратима се појави сељанка са свећом у руци.

„Ако не мислите на какво зло, улазите“, рече она, не показујући се ни мало уплашена због ове изненадне посете. Уђосмо у једну доста велику просторију, коју слабо осветљаваше ватра, која је на отвореном огњишту горела. То беше кујна, а по италијанском обичају у исто време и соба за становање у кући. „С овим се морате задовољити“, рече жена. У нашем дому има само још две собе, у једној спавам ја с мужем, а у другој наша кћи Пија. При том показа руком на девојче, које неким дрветом мешаше качамак у котлу над ватром. Девојче једва ако је имало петнаест година и беше од оне грубе планинске деце италијанске Тиролске, али никако не и без дражи.

„Сами ћемо се уверити чега има у вашем сељачком дому“, мрмљаше официр и заповеди војницима да оставе пушке. „Пре свега гледајте, да имамо што јести.“

„Качамак или сир, другог ничег нема овде.“

„Зар ни млека, ни масла?“

„Не, краве су на Алпима.“

„Дакле, коњушнице и тор празни су?“

„Јест, г. официру.“

„Лепо, моји ће се људи тамо сместити.“

Жена се не успротиви, не питаше ни шта има то да значи. Ратно време као да беше људе припремило на све.

Полициски чиновник и официр поскидаше своје ствари, па седоше на две дрвене и расклиматане столице близу огњишта, а војници се спустише поред стола. Пија диже котлић с качамаком, заменивши га неким великим судом, и оде с матером да донесе потребну количину кукурузна брашна.

„Држим да смо у залуд ишли, г. полициски помоћниче“, примети поручник потмулим гласом. „Бедна колеба не изгледа да у себи скрива оружни магацин. Па онда, јамачно не би иредентовци оставили само две жене да га чувају.“

„Ваш је суд преухитрен, г. поручниче. Вест, коју имамо, из сигурна је извора. Она и не каже да се слагалиште оружја има тражити у овој колеби. По свима знацима, имамо посла са људима смотреним и морамо паметно поступати.“

„Проклета експедиција, волео бих да бијем бој противу две хиљаде црвених кошуљаша*), него да по овим брдима, Богу за леђима, тумарам и тражим неке критије-пушке, којих може бити има само у фантазији какве сељачине, која је својом вести хтела да заради коју форинту.“

„Што се мене тиче, уверен сам да оружја има скривенога“, примети полициски чиновник хладно.

„Онда ћу га ја наћи, г. помоћниче, а моји људи биће прави керови за трифле, ако га нањуше.“

Мати и кћи вратише се, и овај се разговор прекиде. Оне стадоше заједно правити качамак, не говорећи при том ни једне речи. Поручник Р. покуша да проговори нешто с Пијом, али се одмах мани тога, видећи како су јој речи скупе, па за то сам припали цигару на ватри и незадовољно је стаде пушити.

Било је већ у велико ноћ, док стаса вечера, те се мало прихватисмо. На пољу је било врло рђаво, ветар је продирао у колебу кроз саставке њене, а киша је јако ударала о кров.

„До ђавола, данас се ништа више не може радити, за то ће бити најбоље да пустим људе да спавају. Сутра ће тим раније бити на ногама. Еј, жено, води нас у коњушницу“, заповеди поручник.

„Држим да би људима овде било боље“, примети жена Маронијева.

„Неће да нас води у коњушницу, врло сумњиво“, пришапну поручник полициском чиновнику, па за тим грмну најјачим гласом:

„Али ја хоћу тамо! Напред, марш!“

Без икаква договора више, сељанка узе фењер и одведе војнике у коњушницу, која је била ту одмах уз колебу. Полицијски чиновник оста сам с девојчетом, које је прало котао и стаде њеним провинциским дијалектом, којим он потпуно владаше, запиткивати је тек само ради разговора. Пија га слушаше с изненађењем и, што не испаде за руком официру, то учини полиц. чиновник: привole девојче да уђе у разговор и тако задоби њено поверење, којим се надао доцније још користити.

Пија беше већ одавно свршила свој посао и полиц. помоћник не знађаше чиме да објасни што се официр и жена Маронијева толико задржаше, кад се врата отворише и поручник јурну унутра.

„Гледајте тамо, г. помоћниче, шта ће оно бити?“ викну он и показа ми неку око стотину корака далеку домаћу, из које се силан пламен у небо подизао.

„Наши лисичци, које смо за зиму тамо зденули, у пламену су“, рече сељанка, која сад тако исто журно и сва мокра уђе у кућу.

„Ко је то запалио?“ викну поручник.

„Ваљада неко од ваших војника, који је ту у близини пушио.“

„Шта трабуњаш? Шта ће моји људи тамо?“

„Шта знам? Они и по коњушници сад копају, а нису ме за то питали“, одговори жена, намрштено погледајући.

Полициски помоћник сад знађаше све. Поручник беше пренаглио, хтео је оружје да проналази на своју руку. Жена је дала пламени знак и сад може бити све изгубљено.

„Моји ће људи ватру угасити“, рече официр и одмах изађе.

„Немојте, то ће и киша учинити“, викну за њим сељанка, па и она изађе.

Поручнику, кад се окрете да брзо изађе, испаде нешто и звекну. Пија се саже и подиже ствар: То беше компас, велики као какав женски сахат.

---

*) Под тим именом Italia irredenta, што значи неискупљена, неослобођена Италија, стојаху и још стоје удружени италијански родољуби у циљу сједињења свих области, које италијански језиком говоре, с краљевином Италијом. Иредента је тиме управљена против Аустрије. Пр.

*) Иредентовци ношаху блузу од црвена платна. Пр.

„Официр изгуби свој сахат", рече она, радознало загледајући ствар, „али то је неки чудан сахат, ја се у њ не разумем."

„Наравно, необичан сахат", примети помоћник смешећи се — „сахат за оружје."

„Сахат за оружје?" упита девојчица радознало, „ја никад нисам што чула о таком сахату."

„То верујем, дете; такав сахат са свим је нов проналазак."

„А за шта служи тај сахат?"

„Одмах ћу ти објаснити. Видиш црну иглу у сахату. Узми ону гвоздену варјачу и принеси је сахату близу. Тако, добро. Пази како игла својим врхом показује тамо, где ти држиш кашику."

„Јест, јест, чудновато! викну девојче, коме ствар очевидно чињаше задовољство.

„Па на што то, чему служи?" упита за тим.

„Да покаже место, где стоји скривено гвоздено оружје."

„Боже! Кад би официр имао уза се сахат код лисника...."

„Врх од игле одао би му, да под њим има скривена оружја", упаде јој у реч полициски чиновник, гласом који прети. Девојче паде на колена и, подигнувши руке, стаде молити за милост.

„Misericordia, несрећа, будите милостиви према сиротом оцу моме!"

Полициски чиновник знађаше сад све. Без одговора, изађе напоље.

.....Још исте ноћи, пошто је киша угасила ватру, очистише војници пепео са згаришта и разгрнуше земљу. После напорна рада, наиђоше на неку шупљу стену, у којој беше читав магацин употребљивих пушака и другог оружја. Марони и његови другови, који су, служећи преденти, све ово оружје ту сложили, наравно беху побегли, опоменути на време оним ватреним стубом, а угљен и пепео зденутих лисника јамачно би остао најсигурније сковиште оружја, да га није проказао поручнику „оружни сахат"....

ЕЛЕКТРИЦИТЕТ И ЊЕГОВА КАЗНЕНОПРАВНА ЗАШТИТА

Под овим натписом, бечка *Нова Слободна Преса* ових дана донела је један чланак, који заслужује и нашу пажњу, за то га овде доносимо у целини. Он гласи:

Прошле зиме први пут је један аустриски суд судио о једном случају, који се, у суштини својој, типички састоји у овоме:

Неко је из спроводника главне електричне станице, без знања и допуштења власника овога предузећа, у намери противуправног присвајања, узимао електричну струју, било ради осветљења или преношења снаге, и тиме наносио штету заводу за електрицитет. Овај по себи зацело не баш необичан и уз то врло прост догађај, изнео је на видик питања и мњења, која су у стручним круговима предмет научног оцењивања. Та расуђивања врзу се око овога: „*Може ли бити крађе електрицитета?*" и: „*Шта је, с правног гледишта, електрицитет?*" Ствар је занимала, најпре, судове у немачкоме царству, где су од године 1896. о оваким конкретним случајима давана мњења и доношене одлуке и од стране највиших инстанција. Пошто се примена електрицитета све више шири и у нашој отаџбини (Аустрији) на све могуће начине, није могло проћи без прилике да иста питања не настану и у нас.

Правилно правно схватање мало час поменуте противуправне радње заиста је ванредно тешко, нарочито у колико о том ваља судити, да ли ту доиста има оног преступа против својине, који би се, како би на први поглед могло изгледати, квалификовао као крађа. Аустр. казнени законик у свом §. 171. поставља као критерију за крађу ову одредбу: „Ко ради своје користи узме туђу покретну ствар из државине другога, а без пристанка овога — чини крађу." Држећи се одредбе немачког казненог законика, која исто тако гласи, немачки судови у први мах решаваху скоро без изузетка, да, према закону, у оном намерном, бесправном и некоректном узимању електрицитета нема крађе, из разлога тога, што је крађа, а тако и превара, могућа само код какве (покретне) „ствари", дакле на каквом „телесном" добру. А телесне ствари, како школа учи још од римског права, само су оне, које се могу ухватити и опипати. Те особине, с правом се вели, електрицитет никако нема, нити се у научним дефиницијама ове природне снаге може наћи каква ослонца за појам о њему као о ствари." Ко би данас и знао објаснити шта је баш управо електрицитет? Неки тврде да је то бајаги неки „флуид", већина, пак, са исто толико поуздања, сматра га само као неко „стање", изазвано појавама, чији су узроци још неиспитани. Зар није недавно један од најславнијих електротехничара, на жалост ту скоро су више рано преминули Галилео Ферари, покушао да конструише неки појам о електрицитету, па и из његових, и ако лепих и поезијом надахнутих речи, види се оно „не знамо." Правнику као практичару и не остаје, дакле, ништа, него да каже: Кад природна наука до данас о томе ништа није јасно изрекла, још мање може бити задатак јуриспруденције и судства да аподиктички решава о суштини појава, који је чисто физикалан.

Али нека електрицитет заиста и не би имао ничег материјалног, телесног у себи, нека, дакле, не би био ништа друго него једно „стање" или „снага", здрав разум при свем том не може затворити очи пред тим, да је самовољно и бесправно узимање електрицитета, који се производи и продаје, те је по томе економско добро, које на пијаци има своју вредност, да је тако противправно узимање електрицитета радња, за коју ваља казнити, и која према томе треба да се подведе под казнени закон. Ма како било са појмом електрицитета, извесно је да овај *постоји*, јер се спољашње јавља и силно показује, непоречно је *да је ту*. За ово је потпун доказ већ сам тај случај, што се електрицитет може присвајати, одузети од произвођача, кога он стаје рада и новаца. Правди и правном осећању потпуно ће се одговорити, ако се ради схватања електричне енергије као ствари, не будемо бојажљиво придржавали разликовања да ли што телесно и материјално постоји или не, а са економског гледишта оправдано је, да електрицитет, који је тек у најновије време постао предмет саобраћаја, буде у том саобраћају и правно што боље заштићен.

Оно, што избија на површину при овом, јесте, да ли је електрицитет „снага" или „материја", али ће ваљда бити најправилније, да се схвати да је из обојега сложен, да су снага и материја нераздвојни и да једна без друге не може ни бити. Са свим исто спорно питање беше пређе, кад је пронађен и практички примењен „светлећи гас." Али ту је брзо сву сумњу разбио факат, да је гас несумњиво материја, јер се извесним хемиским процесом може довести у течно стање. Према овоме значајне су речи једног од најбољих савремених правника, професора *Фрибурга*, о појму електрицитета као ствари, а које од прилике казују, да појам о ствари, како се он у римском праву и доцније у току времена до данас утврдио, не сме се никако сматрати као непроменљив и строго омеђен за сва времена и за све правне случајеве. У осталом, и он мисли, да приватноправно објашњење појма ствари никако није пресудно за казненоправна суђења, чија највиша сврха мора бити да осигура правно стање за сва добра и да их чува од злонамерних напада. Да правни појмови не треба да су укочене, окоштане слике, кроз сва времена консервоване, него да их ваља подмлађивати живим духом модернога времена и бистријим посматрањем, показује нам на пример конструкција оног правног појма, који је познат као „умна својина" и који је за собом навукао и „крађу" те врсте. Наше модерно правништво већ у овом праву ауторства одлучно се уздигло на схватање, да сваком добру, телесном, материјалном или умном, припада заштита од стране права.

Ово примењено на наш спорни случај не може друкче гласити, него да неко, ко самовласно одведе електрицитет из какве жице или иначе, да би се противправно користио, и тиме другог оштети, заслужује казну. Ако по непоречним принципима не сме бити изречена казна без законске норме, онда то оправдава само последицу, да се правни појам крађе, ако није довољан и за овај случај, према новијем напретку и савременим тековинама тако конструише, да прими у себе и оне преступе, који дојако изгледаху као изузети од тога, што се за њих није ни знало. Може бити да се с аустриским казненим законом ради гоњења ове противуправне радње може помоћи и на други начин, на име применом §. 197., тумачећи по њему овако себично присвајање електрицисета као превару, јер је лукавом радњом неко доведен у заблуду, те је претрпео штету у свом добру и праву. Овака примена овог параграфа задовољила би интерес јавног морала. Тако је и урадио аустриски суд, квалификујући кривицу као превару и судећи је уз то још као у стицају са оним довођењем у опасност телесне сигурности, услед самовољног и нестручног мешања у посао спровођења електрицитета.

Али је још од веће важности, да се створи несумњива извесност, да је електрицитету, који, на начин како се данас производи, представља једну велику вредност, загарантована најпространија казненоправна заштита у корист његових произвођача, па ма се и законодавство према томе морало подешавати и мењати. По најновијој практици немачких судова, те потребе нема више за немачку царевину, јер се тамо махом саглашавају сада да може бити крађе електрицитета, и овакве кривице казне се по закону који већ постоји са свим као крађа. Друкчије је у Аустрији, где се то још не може да прими према закону за крађу. Ту извесно може служити као пример, коме треба подражавати, што је у Енглеској из истог повода захтевана као нужна санкција законска, на име да се обнародује нарочити законски акат, који ће изречно казнити као крађу противправно узимање електрицитета.

* * *

Производња електрицитета и његова све разноврснија примена и у нас неминовно изазива потребу сличних премишљања и нужних законских одређивања, која би му давала потребну правну заштиту, јер без сумње кривице ове врсте у Србији не би се могле подводити ни под досадањи појам крађе, ни под појам преваре, одређени прописима §§. 220. и 251. нашег казненога законика.

18. августа 1898. год.
у Београду

М. П. Јов.

ГЛАД

(ИЗ БЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГА ПОЛИЦАЈЦА)

Покрупан, окошчат човек, испупчених јагодица а упалих очију, пожутела лица и кривих ногу, то је познати лопов Петар Жагрић, родом из Д. Б—ца. Пре неколико дана пуштен је са робије. Може му бити око тридесет и пет година и ако на први поглед изгледа много старији. Никад се није женио, није му дала робија. Прву већу крађу извршио је у својој осамнаестој години, а другу у двадесетој петој. Почео је крађом јагањаца, а продужио је да обија вајате. Један грех ствара други. —

Данас одговара за извршено разбојништво над Цветом, снахом Јована Перића из В—ћа. Сама Цвета познала га је и означила за учиниоца овога дела. Кад ми га доведоше, изгледао је миран, као да је обичним послом дошао власти. По неки пут само дигне главу према таваници, заколута очима и потмуло уздахне. Али ја нисам у први мах на то обраћао пажњу. Мислио сам: стара робијашка посла. По правилу, кад какав бивши робијаш одговара за нову кривицу, он се прави или безазлен као дете, или подражава страдалника, који на правди пати. А обично се уме претварати одличном вештином. Као каква стара глумица... Али мени код Петра друго нешто изазва саучешће. Имао је неки болешљив израз као после тешке болести. Блед, са модрим затегнутим усницама, а малаксало се погрбио. То се већ не може подражавати.

„Па ти, Петре, и опет овамо," ослових га после кратког посматрања. „Теби робија ништа не помаже!"

Он слеже раменима и наже главом у напред. Нека тамна сен пређе му преко лица, а прсте укопа у дланове.

„Очију ми мојих, господине, морао сам. Ја сам некад крао за то што сам хтео — био сам баш прави лопов, — али ме сад зло натера те учиних несрећу..."

„Ене, а какво зло?!"

„Глад, господине, глад. Ја знам шта ме чека, али нисам могао више да гладујем."

„Па што ниси ишао да радиш, да зарадиш?"

„Нема нигде посла за старог робијаша, господине. Сви са мном лепо, али ме се сви клоне. Ако хоћеш да ме слушаш да ти испричам целу невољу. Нећу те ни за длаку слагати!"

Сав израз био је одлучан и убедљив. Дозволих му, и он настави:

„Ти већ знаш кад се оно вратих са робије. У очи Митров-дана... Е, дођем у село. Бога ми ти кажем, зарек'о сам се кад сам пуштен, да више ни туђ влат не узмем, ама кад дођох у село у мало не направих сто јада... Знао сам и раније да ми је све и сва продато за кривичне трошкове — и за прву крађу продате су ми две њиве, — али ме са свим огорчи кад се својим очима уверих да је све моје имање постало туђе. Прво наиђох на забран у „Листу". — знаш к'о коса је, — и упитах једно чобанче: „чији је?" Вели: „Сад је Обрадовића." Распитам и за остало. Њива у „Потесу" Веснића; ливада Симе Рђе; виноград неког из Бабића. Смрче ми се пред очима.... Дођем и своме дому. За њ нисам смео ни да питам оно дете... Било је већ пред вече. У „кући" се разбуктала ватра, а око ње играју се и скачу троје деце. Угледах и домаћицу где нешто послује око лонца.

„Ој, домаћице!"

„Ој!"

„Чији беше овај дом?"

„Марка Јовића. А ко си ти?"

Не рекох. Нешто ми лупи по глави као врљиком, а вилице ми се стегоше. После ми крв заигра, и узе ме неки бес... Дохватим се за нож. Хтедох да јурнем унутра и да учиним чуда од оне нејачи и од свакога, кога стигнем... Али хвала Богу! Нису ми они криви, помислих на један мах, па јурнем из села као луд. Уплаших се од сама себе... Не знам ни ја колико сам трчао. Кад посустанем, био сам већ далеко у неким забранима... Где ћу сад? Еј, кукавац сињи шта сам учинио? Проклета крађо, докле ме доведе! Немам више ни куће, ни кућишта. Го сам као пиштољ. И птица има склоништа, а ја немам... И заплачем као мало дете. Није што хоћу, него сузе саме теку...

Још исте вечери одем у Топлицу код Ћосе механџије. Понудим се у службу. Кад му рекох ко сам и шта сам, даде ми ракију и каза да има доста слугу. Видех да лаже, али боји се човек... Имао сам код себе још двaeст пара. То ми је свега остало од оних десет динара, које сам на робији зарадио. Остало сам утрошио на опанке и пут. Купим за толико леба те повечерам и одем даље. Заноћим у једној колеби у пољу.

Сутра дан — гладан. Крче ми црева као натоварена араба. Потпашем се добро, па пођем да тражим посла... Да не причам дуго... Обишао сам тога дана неколико домова и ништа. Чим ме познаду, веле, не треба им посленик. Неће нико да стрепи.. И не залежах се цео дан, ама ни мрве. Већ поче да ме боле мешина. Кад би пред вече наиђем на један добар извор и узмем пити. Али не помаже. Ја пијем, а оно ми се враћа. Хтедох да где свратим да замолим коју кору, али не могу. Пођем, па се вратим... Срамота ме!.. У мрклу ноћ узмем јести неко лишће и трњине. Мало поутишам глад. Легнем у један ендек и најпосле заспим.

Сутра дан исто. Ни посла, ни леба. Еј, што ме пустише са робије! Тамо бар има леба... Тога сам дана једва ишао, а у мешини ме пече као жива жеравица. А на лишће и трњине ни погледати. Нешто ми се стужило од њих...

Тако, господине, и трећи дан. Само тада већ нисам ни тражио посла. Лежим изнемогао у једном шумарку, па гледам у небо и велим:

„Еј, боже да ли те има! Види муке моје и смилуј се!"

А око мене се све у наоколо окреће и подигрује као у колу.

У том удари туда нечије дете. Носи торбицу о рамену а румени му обрашчићи к'о руже. Вере се кроз дрвље, па све мени ближе. Ја њега гледам, гледам, и од једном скочим. Не знам шта ми би! Они румени образи учинише ми се као најбоље печење, и дође ми да их загризем. Толико бејах гладан.. Дете врисну и одскочи у страну, па наже бегати, а како запе торбицом о неке грање, врпца се прекида и торба оста. Прекрстих се. Опрости Боже, шта хтедох да урадим. Да једем жива двоношца.

Брзо узмем торбу и на моју срећу у њој нађем комадић сира и парченце проје. У два залогаја све поједем. Истресем и оне мрве, па и њих поједем... То ме мало окрепи... Седим па мислим шта ћу сад да радим? Вала идем да тражим посла још код Ружића, а ако и ту не добијем обићу нечији млекар у сред дана. Није право да умрем од глади к'о пас. Боље и куршум.

Таман ја тако премишљам, а надаље путем удари Перићева снаха. Човек јој је негде на послу, па му носи ручак. У једној руци држи лонац, а у другој заструг сира и пола проје, Беше још подалеко, али лепо осетим мирис од пасуља, што је у лонцу. Нисам могао више издржати од глади. Учини ми се да онај лонац вреди царева блага и више. Дохватим једну повећу облицу, па брже на пут. Она пред мене, а ја „стој!“ Жена поче бегати, а ја оном облицом по глави. Она паде к'о свећа. После сам сазнао шта сам урадио.. Дохватим оне судове и проју и утечем у густиш. Ту се слатко наједем. Никад слађе нисам јео. Било је за двојицу, а ја сам све за час појео... Сад се сетим и оне несрећнице. Би ме је жао. Сиђем на пут, а она још лежи. Једва душом миче, а крв јој из главе лопи. Брже донесем у весу воде са потока и станем је поливати. Имао сам муке док је повратих. А кад она отвори очи, ја је оставим и одем у планину. Ту сте ме и нашли. Нисам се баш ни крио.

Ето, господине, то ме на зло нагони. А сад судите како знате. Ваља право рећи: и крив сам. Да још некад не украдох оно јагње не би сад ово патио.“

„И загрцну се дугим, загушљивим плачем. **М.**

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

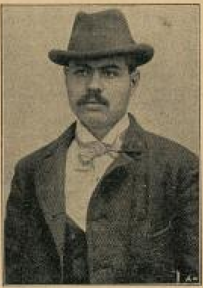

Никола Јовановић, фалсификатор и варалица. Августа 17. тек. год. спроведен је Управи београдског казненог завода на издржање двогодишње робије један фалсификатор par excellence, једна варалица, која је у књигама Управе казненог завода наведена под именом Николе Јовановића. Ова индивидуа у размаку од једног месеца дана, прошле год. октобра и новембра м-ца извршила је овде у Београду две преваре и један покушај исте. Да није на велику срећу београђана, ухваћен, када је покушао да изврши и трећу превару, ко зна колико би београдских трговаца закукало због ове варалице, која се у својим неваљалим операцијама, послужила именом и кредитом једног свог рођака — честитог и уваженог трговца ћупријског.

Са писмима, која је сам писао и на којима је фалсификовао потпис свога ујака, овај Никола преварио је г.г. Илију Милишића и Стевана Ђ. Танасковића, трг. овд. и дигао: првоме 147, а другоме 187 динара. Кад је на исти начин покушао, да превари, и г. Светозара Стојадиновића, овд. трг. — пасео је. Г. Стојадиновић, који је раније био много варан писмима и цедуљицама, познатих варалица: Светислава Цветковића и Влајка Атанацковића, био је овога пута обазрив и није одмах исплатио Николи 200 дин., колико је тражио на основу писма свога ујака, већ је прво телеграфским путем тражио одобрење. Одмах је од овога добио телеграфски одговор, али не да Николи изда тражени новац, већ да га преда полицији. То је било новембра м-ца пр. год.

Никола је своје кривице, које је навијао кварт варошки, разуме се, признао.

Марта месеца тек. год. спроведен је суду на осуду, који је нашао, да постоји дело фалсификата, казнимо по §. 147. казненог зак. и с обзиром на његово малолетство пресудом својом од 29. априла тек. год. № 9592. осудио га је на две године робије. Пресуду су оснажили и виши судови.

Никола је родом из Параћина, тамо има честиту фамилију; нема му више од 20 год., средњег је раста, црномањаст, у лицу пун, добро развијен.

Ако осуда на њега не буде имала никаква утицаја; ако из завода изиђе гори, но што је био кад је у њ ушао, — ми ћемо тада имати прилике, да Алексу Костића опишемо у другом издању. Свакако треба на њ обратити пажњу, јер новим је путем Никола пошао, мучно да неће ићи даље. Гледајмо да буде што мање жртава.

Јован Грујић—Лазић—Лазов. Поводом слике, коју смо изнели у 34. броју нашег листа, у рубрици под насловом „Ко је ово“ од г. Предрага Обрвнежевића, писара среза студеничког добили смо овај извештај:

„Јована Грујића Лазића чија је слика и опис изашао у 34. броју „Полиц. Гласника“ а на страни 261, начелник среза качерског, округа рудничког пресудом својом од 6. априла тек. год. казнио је, као сумњиво лице, са три дана затвора и прогонством у Турску. При Јовану онда је нађен само турски пасош и ништа више. Акта о овој његовој осуди налазе се и сада у архиви начелника среза качерског. Из њих се може видети, да је Јован само за два дана, колико је као келнер био у Г. Милановцу, покрао свога газду.

Како мени изгледа, Јован ће пре бити какав шпијун него злочинац, а то с тога, што је за кратко време пропутовао готово целу Србију, а нарочито крајеве: руднички, подрински и тимочки.“

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Много је важнији извештај, који је начелник среза качерског актом својим од 13. тек. м-ца № 6292 доставио Управи града Београда. Исти се састоји из саслушања Арсенија Филиповића, служитеља пореског одељења поменутог среза, које гласи:

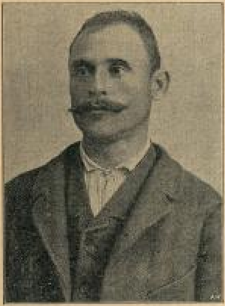

— „Године 1896. био сам потајник за хватање хајдука Бркића и осталих у окрузима ваљевском и подунавском. Јован Лазов, чија је слика изишла у 34. броју „Полиц. Гласника“ био је тада жандарм — редов у ваљевском жандармер. одреду. Он је у Ваљеву извршио једну опасну крађу, због чега је био стављен под истрагу и у притвор од стране начелства округа ваљевског. Једне ноћи Јован у апсани извали фуруну и побегне. Да би му бегство, што пре и сигурније било, он одмах иза Ваљева пресече телеграф. жице на линији Ваљево-Шабац, за тим сачека поштанска кола и на истима се одвезе за Шабац. По наређењу ондашњег окружног начелника г. Божe Мутавџића, ја сам за Јованом ишао у потеру до Уба, али га нисам могао стићи. Јована врло добро познајем а тако исто познаје га и г. Петар Јевтић, жандармеријски капетан, који је 1896 год. био командир ваљев. жандарм. одреда. Мислим, да се у архиви начелства окр. ваљевског и сада налазе акта иследђења кривице његове.“

Уредништво од своје стране има да дода овим извешћима то: да је Јован спроведен команданту I. батаљона ст. кадра, код кога се сада под истрагом налази као војнички бегунац.

Како је он могао ступити у војску, после овога, што је о њему испричао служитељ Филиповић, треба да нам објасни садањи његов командант, коме скрећемо озбиљну пажњу на ово извешће о Јовану.

И за друге Јованове кривице, које су откривене потерницом у нашем листу, јамачно ће Јован одговарати пред судом, о чему ћемо у своје време известити читаоце.

ПОТЕРА.

Миле Жигић, слуга код Глише Вукосављевића, трг. из Шанца извршио је опасну крађу и однео у готову новцу 400 дин., једну пушку двоцевку, која је са десне стране на цеви прела и једне чизме половне, које су му на ногама. Миле има 27 год., стаса је средњег, косе риђе, образа пуних, чела широка, обрва плавих, очију зелених. У оделу је немачком, са цицаном шареном кошуљом. Наређује се живо тражење. Пронађеног спровести начелству окр. подринског, с позивом на депешу Бр. 13244. или Управи града Београда на Бр. 18922.

Начелник, среза смедеревског депешом од 11. ов. м-ца Бр. 11950 доставио је следеће: „Из свеске сточних пасоша општине коларске, непознати лопов отсекао је и украо на дан 8. ов. м-ца три пасоша серија 534 Бр. 2045, 2046 и 2047." Наређује се потера за лоповом. Нарочиту пажњу ваља обратити на горње бројеве код сточних пасоша. Пронађеног лопова спровести стражарно среском начелнику у Смедерево с позивом на горњи број његов, или Управи града Београда на Бр. 18563.

Милоје Миладиновић—Ђекић, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је са осуде 16 тек м-ца. Он има 24 год., родом је из села Мијатовца, среза беличког, округа моравског, високог је стаса, смеђе косе, плавих очију, округлих образа. За одбеглим Милојем наређује се најживље тражење. Пронађеног треба стражарно спровести управи пожаревачког казненог завода с позивом на Бр. 876. или Управи града Београда на Бр. 19087.

Мирко Стевановић—Тиквић, лопов и коцкар, извршио је овде опасну крађу и утекао некуда. Мирко је описат у 27. броју „Полицијског Гласника" од ове године. Молим, да се нареди живо тражење и пронађени мени стражарно спроведе."

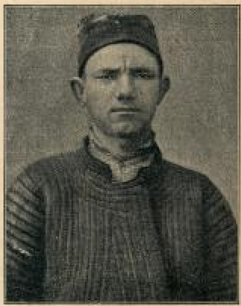

Тако је гласио телеграм начелника среза јасеничког округа подунавског од 13. овог месеца.

У цељи бржег проналаска овог лопова, ми на овоме месту поново доносимо слику његову.

Мирко је вешт лопов и варалица; треба прочитати његов опис на стр. 268. у 27. броју од ове године, из кога ће се видети његове „финесе" у измишљању, како ће до новаца доћи.

Пронађеног треба под јаком стражом спровести дотичном среском начелнику с позивом на горњу депешу његову, или Управи града Београда на Бр. 18691.

Вучку Андрићу, берберину из Чачка, ноћу између 29 и 30. пр. м-ца, отворен је дућан удешеним кључем, и из истог однето му: два бријача, једне маказе, три пешкира, једна машина за шишање са прибором, једна тамбура, једна бошча, — све у вредности 60 дин. Мисли се, да је ову крађу извршио *Петар Марковић—Крста Милошевић,* калфа берберски из Ниша, који се издаје за келнера, и кога тражи начелство окр. ужичког депешом Бр. 9433. Наређује се живо тражење за лоповом и покрађом. Пронађеног лопова треба спровести стражарно начелству округа рудничког с позивом на Бр. 9185 или Управи гр. Београда на Бр. 18967.

Из свеске сточних пасоша општине јаворске одсечен је и украден један сточни пасош серија 29. Бр. 14153. Наређује се тражење лопова, кога са покрађом треба стражарно спровести начелнику среза моравичког, округа ужичког, с позивом на његову депешу под Бр. 10062, или Управи града Београда на Бр. 18768.

Мијаилу Јанковићу, каф. из Београда, ноћу између 15. и 16. ов. месеца, непознати лопови украли су из бараке на постаји у Раковици 28 ком. чаршава црвених и белих асталских. Сумња се да су ову крађу извршили, Мијаило Тасић звани „Канча" и Светозар Кишмаш келнери из Београда. Наређује се тражење за покрађом и лоповима. Пронађене спровести начелнику ср. врачарског с позивом на Бр. 10143, или Управи града Београда на Бр. 19276.

Дејан Митић, из Црвеног Града у Турској пре месец и по дана дошао је у кућу Спасе Ристића из истог места па овога покрао и одвео му жену Божану оставив у кући троје деце без ичијег надзора. По изјави оштећенога, Дејан је са Божаном и покрађом отишао у Параћин или Ћуприју, или у ту околину, али није искључена могућност да је и у ком другом месту у Србији. Дејан има 25 година, раста омаленог, развијен, у лицу црвене косе, обрва смеђих. На себи има чакшире беле без шава, памуклију са рукавима, на глави фес без кићанке, на ногама ципеле или старо-србијанске опанке и турске шарене чарапе. Поред тога има још црне вунене ст. србијанске чакшире. Божана је танка, очију црних, косе црвене, у лицу пуна. На себи има белу гуњу дугачку тамошње старо-србијанске ношње, једну сукњу шарену на пруге и јелек бео вунен, на грудима шарен. Начелство округа врањског депешом № 10055 моли све полицијске власти за проналазак ових бегунаца—лопова. Пронађени могу се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 19321.

Коста Димитријевић, родом из Крагујевца, који је био под истрагом и у притвору код начелства округа крагујевачког због једне опасне и једне просте крађе, — 8. тек. м-ца побегао је из притвора. Он има 17 год. средњег је раста, плав у опште.

Наређује се тражење за одбеглим Костом. Пронађеног треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 18823, или начелству окр, крагујевачког с позивом на Бр. 13753.

ТРАЖИ СЕ.

Даринка, кћи Милутина Матића, из Тополе, нестала је 22. пр. месеца. Сумња се да је није когод одвео. Даринка има 16 год., обучена је била у сељачком оделу, лепа, стаса средњег, косе смеђе, лица округлог, пуног, очију плавих. Собом је однела неке женске ствари. Начелник среза јасеничког (окр. крагујевачког) депешом бр. 10663., моли све полициске власти да Даринку у своме кругу потраже и њему упуте. Ако се ова пронађе у Београду онда Управи гр. Београда с позивом на Бр. 18286.

Миленко, син Николе Вучковића, теж. из Вошановца, побегао је од куће 2. тек. м-ца незнано где. Миленко има 13 год., средњег је раста, црне косе, плавих очију. Од одела има на себи кошуљу, гаће и гуњче; на ногама опанке, на глави сламни шешир. Тражи се. Пронађеног спровести начелнику среза млавског с позивом на његову депешу Бр. 13911. или Управи града Београда на Бр. 18852.

Борисав Тамбурић, брат оглашенога хајдука Драгомира Тамбурића из Златара, отумарао је негде од своје куће још пре 4 месеца. Борисав има 19 год. стаса је средњег, црномањаст. Од одела имао је на себи: гуњ и панталоне од пиротског шајка, шајкачу и обувен у опанцима. Начелство округа крушевачког, актом № 9074, моли све власти да се Борисав пронађе и њему упути. Може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 19283.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

У данашњем броју доносимо зграду канцеларија Управе града Београда. У идућим бројевима доносићемо и зграде других полицијских надлештава у Србији, ако нам дотичне старешине буду послале фотографију.

И уз данашњу потерницу побеглог осуђеника пожаревачког казненог завода не можемо донети слику, а из истог разлога као што смо и раније приликом бегања осуђеника из тога завода јавили, — дакле зато што управа завода није дозволила сликање свију осуђеника и ако је за то имала наредбу господина министра правде.

Стални сарадник нашега листа г. **Душан Алимпић,** писар крив. одељења Управе града Београда, указом од 18. ов. м., унапређен је за писара I. кл. Честитамо му.

Како је последњим указима више начелника и писара среских премештено у друге срезове, то их молимо, кад од дужности буду разрешени и пођу на нова опредељења, да нам јаве, како би им могли променити адресе, да им се бројеви не губе. У исто време, све оне вредне наше повереннике међу њима, молимо, да у ова места где оду заузму се око прикупљања претплате и ширења нашега листа.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 37. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 29. АВГУСТА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

IV. Знаци.

б.) *Знаци за споразумевање.*

(НАСТАВАК)

Ако је пак потребно да писмо кога притвореника изађе на поље, онда га ваља чисто преписати и тај препис да притвореник у присуству чиновника потпише; препис се пошаље на пошту, а оригинал се метне у архиву. Али да превара може бити и поред све те пажње, доказује нам један врло поучан случај, који нам прича чувени немачки криминалиста Грос. Поседник једне мале шуме осумњичен је, да већ неколико година протура крадене ствари преко границе. Тај човек је затворен, али његова жена остављена је у слободи, пошто није било сумње, да би могла побећи, а имала је повећи број мале деце, од којих једно још беше на сиси.

Види опис на стр. 286.

Тај човек је на првом саслушању одрицао све. Непрестано је молио да му се допусти да види жену, јер има с њом да се разговори. Жена је дозвата у суд. „Мени је изгледало веома сумњиво“, вели Грос, „то толико мужево напаљивање, да се са женом разговара, те одбих његову молбу, али му рекох, да пристајем да ја кажем све жени што јој он жели казати, те да ми исприча шта хоће. После дугог колебања, вртања и опирања рече он, да јој кажем само ово: „Нека добро храни волове, он их је до сад (док није ухапшен) добро хранио, па нека се и она побрине, да волови добијају добру храну.“ Ту безазлену поруку саопштих ја жени и она отиде.

Али та ме је ствар занимала дуже и још истог дана пошаљем жандарма, да се увери, да ли ти људи у опште имају волова. Одговор је гласио: „Имају три коња и једно кљусе, на коме је тај човек тѐрао крадене ствари. Волова нити имају нити су их икад имали.“

Није било сумње да сам пао у клопку. Сам сам пренео поруку, која је извесно имала други смисао и која је за истрагу морала имати великог значаја. Ту ствар не могох дуго решити. Бејах себи ставио у задатак, да ту погрешку пажњом и тачношћу колико је више могућно поправим.

Дуго времена после, пошто је истрага довршена, имао сам у затвору једну девојчицу, која је међу Циганима одрасла и која је на најпрепреденији начин научила да краде. Сирото створење, које су Цигани можда били малено украли, било је врло захвално и причало ми је многе циганске марифетлуке. Између осталог упитам ја девојчицу, шта то значи „хранити волове“, и добијем одговор, да у том крају значи: „Господу судије лагати и ништа не признати.“ — Дакле смисао ове поруке био је: „Ја до сад нисам ништа признао, не признај ни ти ништа ни под којом погодбом.“

Друга једна врста споразума врши се с помоћу писмена урезаних у дрво. Кад се н.пр. обична писмена утисну у дрво тако, да та удубљена слова састављају реч или реченицу и кад се преко њих струже оштрим ножем или што је још боље комадићем разбијеног стакла дотле, док та слова не постану невидљива, она се опет могу распознавати, кад дрво овлажимо. На име струготине од дрвета збију се у шупљину слова, те она на то и постану невидљива; кад се те струготине овлаже, оне набујају и дигну се, те тако се сад слова виде у испупченом облику. За тај циљ може се употребити свако дрво, а наравно да је боље оно, у кога су струготине финије (н. пр. липа, јавор, крушка). С тога ваља пазити на сваки комадић дрвета, који се предаје притворенику с поља у затвор. н. пр. на заклопце ручних огледала, дршке од четака, чешљеве, кутије с јелом и т. д. Прича се за један случај да су таква слова била исписана на дрвеној лажици, па су се читала, пошто се лажица овлажи у чорби. Онај, који је с поља притворенику доносио јело, говорио је, како је тај човек „тако навикао на дрвену лажицу“, те никоме није ни падало на ум да забрањује уношење у затвор „безазлене“ лажице.

Да споменемо још један начин споразумевања. У једној великој парници било је притворено двадесет осам људи, а пошто су апсанске просторије биле врло ограничене, у скоро се опазило, да притвореници на разне начине један с другима кореспондују. Пошто је то ствари врло шкодило, поставе се војничке страже, и сад су дан и ноћ по ходницима шетали тамо амо војници. Али то је имало утицаја само неколико дана, за тим се на целој линији притвореника у њихним одговорима опазила промена фронта, они су се дакле дописивали опет. Иследник, који је стао марљиво вребати, опази једном приликом како се кроз прозорче на апсанским вратима, које због мотрења стоји отворено, помаљају руке, које војнику кад прође, задену нешто за стражњу фишеклију. На другим вратима се опет видела једна рука, која је то „нешто“ узела иза фишеклије, и то је тако ишло даље: војници су, и не слутећи, били писмоноше. Притвореници пошто нису имали хартије, писали су на крпицама, које су цепали од својих кошуља. Једина оловка, која је стојала на расположењу, путовала је с писмима из руке у руку и употребљавана.

в.) *Знаци за познавање.*

Ти знаци су интернационални и задатак им је да с помоћу њих лопови један другог налазе и познаду.

Где се год састану два весароша: у гостионици, на тргу, у цркви, на железници или у притвору, за њих је врло важно, да један другог што је могуће брже познаду, било да један с другим заједнички ступи на посао, било да се увере, да се један другог нема бојати, било да се спречи, да се један не труди да другог као жртву употреби и тако н. пр. у лажном коцкању драгоцено време губи.

За иследника је довољно да зна, да има таквих знакова, да су познати и да се разумевају, докле је год лопова. Ако то иследник не зна, многи ће му случај остати необјашњен.

На пример окривљен је неко, да је покушао у железничком купеу покрасти једног сапутника. Окривљени се бранио тиме, да је било немогућно покрађу извршити већ с тога, што је према обојици њих седео један „елегантан господин", који би целу ствар морао био опазити и пред чијим би очима немогућно било усудити се красти. Тај господин је отпутовао даље, не зна се куда, али никако није могућно да је могао бити саучасник у покушају крађе, пошто се доказало, да је ушао у воз пола дана раније него окривљени. Многи би можда целој тој причи поверовали, кад се не би знало, да је један једини покрет руке, што га је један од њих учинио, а други на њ одговорио, био са свим довољан, да обојицу увери, да се један другог нема ништа бојати.

На тај начин се споразумевају по вашарима и гостионицама и т. д. лажни коцкари, који један другом одмах помажу, ма да се пре тога нису никад видели. Они најпре играју безазлено, најпре добија један, за тим други. То задобија поверење присутних. Или: они играју какву игру, у којој се погађају карте. У тој игри добија већином онај, који погађа. Они играју тобож више из задовољства него ли за паре, а кад се гледаоцима свиди те и они почну с њима да играју, онда се више не игра из задовољства, већ за крваво стечене паре и онај што погађа карте, изгуби и последњу аспру. Или: Један игра, а онај други што се знаком показао, седи иза партнера и показује му, какве карте имају други.

Тих знакова по којима лопов лопова може да позна има веома много. Овде доносимо два знака, који се употребљавају у Немачкој, али оба та знака, разумеју лопови целе „цивилизоване" кугле земљине и то не само сада, већ од толико столећа.

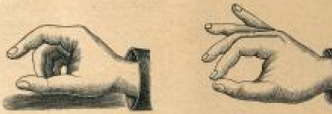

Кад знамо да има оваквих знакова, моћи ћемо обележити као могућна многа казнима дела, за која иначе не би могли ни помислити да постоје.

За иследника је од мањег, али за лопова од врло великог значаја једна врста намигивања, на немачком тако звани „Scheinlingszwack", који се састоји у томе, што се једно око затвори а другим се шкиљи преко носа. То намигивање је у лоповском животу од врло велике важности и доста пута је почетак заједнице, која је дужег или краћег века.

Не треба заборавити, да „пријатељства" између лопова по правилу не трају дуго. Много има којечега, што им квари слогу: подела плена, сумња у издају, неспоразум у погледу извођење неког предузећа, завист због веће вештине једнога, гнев због неумешности другога и т. д. За тим не иде им у рачун да дуго заједно остају и с тога, пошто властима јако пада у очи пријатељство људи, који код њих и онако најбоље не стоје. Из свега овога излази, да у лоповском животу владају непрестано промене, да се они састају ради једног или двају предузећа, да све опасности, плен и тајне братске поделе а за тим се растану да се више никад не виде. С тога им је потребно да непрестано налазе нове другове, а то им је, само ако су унеколико вешти, врло лако. Људи, који теже ка неком одређеном циљу у добром и у рђавом смислу, налазе се и познају лако, могло би се рећи инстинктивно. То је за то што сваки од прилике зна своје особине, те их лако проналази код другога. Ко је само имао прилике да посматра, могао је увидети, да се страсни ловци налазе исто тако брзо као педерасте, шахисте, научни испитивачи, пијанице и хазардни коцкари. Тако исто наћи ће лопов лопова између стотине поштених људи. Један миг ока као питање с једне а други миг као одговор с друге стране, и још исте вечери извршила се покрађа. Тако се једино и могу објаснити случајеви, да су људи, од којих је сваки дошао, бог те пита одакле, могли заједнички извршити неку операцију.

Био је један овакав случај. У полицијском извештају о некој великој покрађи стојало је, да би се безусловно морало закључити да је то дело извршио један чувени обијач (који је имао врло карактеристичан начин при обијању), да он није тек „прекјуче" пуштен с дугогодишње робије, те није имао кад да тако брзо нађе три до четири друга, који су били неопходно потребни за извршење тог дела. С тога пустише дотичног да мирно путује и тек много доцније утврђено је, да је ипак он био аранжер те провале, и, као што је један од његових саучесника додао, помоћнике је нашао и домамио служећи се намигивањем.

г.) *Акустички знаци.*

Ови се знаци употребљавају разно. Тако најпре долазе:

1.) Дозивања и опомене.

Први се знаци представљају готово искључиво животињским гласовима, на име таквим гласовима, који се обично ноћу чују. Појмљиво је, да људи, који се спремају да изврше неки напад у шуми, или се приближавају некој кући, не ће дозивати један другог по имену, нити ће од себе давати каква гласа, по коме би их други опазили. Животињски глас, кад се још добро подражава, није никад сумњив, а кад се претходно учини договор исто је тако и поуздан, као и кад би кога именом дозивали.

Тако веома се употребљава кукурекање петла, превеличино пућкање, креветање жаба у близини вода, а најрадије пак совин глас. Сова има свуда, у шуми и пољу, по брдима и барама, у усамљеним пределима и у близини човечијих станова, у вече као и у јутру, њин глас, дакле није никад сумњив, па га чак врло радо употребљавају и ловци, кад један другог у шуми довикују. Ни једна животиња не плаши се тога гласа а људе хвата неки празноверни страх кад чују сову, те тада воле да затворе уши но ли припазе на џепове.

Употреба ових животињских гласова може у понеким случајевима за иследника бити од важности. Кад н.пр. треба дознати, да ли је неки напад у шуми извршен с помоћу саучесника, упитаће се сведок, да ли се пред само дело или после њега чуо совин глас. Ако се каже да јесте, онда би то већ морао бити неки особит случај, да је баш на месту дела права сова била.

Опомене се састоје такође у животињским гласовима. Оне се употребљавају у тренутцима, кад прети каква опасност. За њих није потребно бог зна какво споразумевање, доста је да један од лопова звиждне, удари длан о длан, и сваки његов друг склања се. У таквим приликама се употребљавају и речи из коцкарског језика. Наши имају за то реч ђај, коју смо већ донели у речнику, и која значи *бежи*.

(свршиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђење код општинских судова.

а. *тужба*

Суду општине пожешке

Милош Борисављевић, абаџија овдашњи, дугује ми од узиманог хлеба, из моје хлебарске радње 58 динара.

Како на више мојих потраживања, овај дуг неће да ми плати, то сам принуђен тужити га суду, и молити, да га на плаћање истог осуди, да ми накнади плаћену таксу и на име трошка и дангубе десет динара.

За доказ подносим рабош „кпочку", из кога ће се суд о дуговној суми уверити, а „ипле" се налази код туженог

Основ тужбе дуг од узиманог хлеба.
Вредност дажбине 58 динара.
Докази: рабош „квочка“.
27 маја 1897 г.
Пожега.

Марко Петровић
хлебар овд.

На полеђини
Бр. 574. одредити рочиште за пресуђење овог спора.
27/V 1897. г.
Пожега.

Председник суда
М. Драгић

б. белешка

Рађено у суду општине
пожешке 12 јуна 1897 год.
у Пожези.

Белешка по спору
Марка Петровића, хлебара овд.

Противу

Милоша Борисављевића абаџије овд.

Због дуга од узиманог хлеба.
Доказ рабош

Судили су
Председник суда
М. Драгић
Судије
П. Јанчић
С. Илић
Деловођ
М. Атић

На данашње рочиште дошли су парничари.

Нису су се могли поравнати.

Тужилац оста при тужби, тражећи да суд осуди туженог на плаћање дуга, да му накнади таксу и за данашњи предстанак 10 динара.

Тужени рече: доиста дугујем тужиоцу од узиманог хлеба но не толику суму, коју он тражи, но само 28 динара. „Пиле“ сам изгубио, но ћу се заклети на моје наводе, а верујем и тужиоцу на противно.

Тужилац рече: да заклетви овде нема места, пошто он подноси рабош који је потпун доказ о постојању дуга, и пошто исти рабош тужени признаје као свој.

в. судски разлози

Тужилац за доказ свога тражења подноси рабош, који тужени као свој признаје. Из истога се види, да је тужени од узиманог хлеба, на истом задужен са 58 динара. Наводима туженог да је сума задужења мања, нема места, јер зато би могао за доказ поднети само „пиле“, које тужени вели да је изгубио. Тако исто под већ поднетог доказа, нема места заклетви. Зато суд општине пожешке на основу §. 6., 13. и 15. грађ. поступка.

Пресуђује

Да тужени Милош плати тужиоцу Марку, педесет и осам динара дуга од узиманог хлеба, да му накнади таксу у 3·20 динара и на име трошка и дангубе пет динара.

Пресуда одмах саопштена парничарима.

Од суда општине пожешке 12 јуна 1897. године № 732. у Пожези.

Председник суда
М. Драгић
Чланови:
П. Јанић
С. Илић

Деловођ
М. Атић

NB Заведи пресуду са белешком у протокол пресуђења.

Рабош као доказ вреди у колико се истог „квочка“ слаже са „пилетом“, и када је исти потписан од стране дужног, или је утврђен његовим печатом. — §. 25. грађ. пост.

а. тужба

Суду општине ваљевске

Сад о Михољу дану ове године, држао сам на вашару ортачки шатру — механу, са Јованом Петровићем, пиљаром овд.

По свршеном рачуну и исплати свију трошкова око постављања шатре и расклапању исте зарадили смо на чисто око 300 динара.

Према овоме има ова зарада да се подели на нас двојицу и онда мени припада на мој део 150 динара.

Како Јован не пристаје на леп начин да ме исплати, то га тужим суду и молим да га осуди на плаћање ове суме, да ми накнади плаћену таксу и на име трошка и дангубе 20 дин.

За доказ да смо ову радњу радили ортачки, и да ми је по пречишћеном рачуну, ову суму дужан платити, позивам се на сведоке: Петра Ранчића абаџију, Марка Илића пиљара, Јоцу Костића ковача и Лазара Папића каф.

Тужбе основ дуг од ортаклука.
Вредност тражбе 150 динара.
Доказ сведоци.
3. октобра 1897 год.
Ваљево.

Марко Илић
касапин.

б. белешка

Рађено у суду општине ваљевске 5/X 1897 год. у Ваљеву.

Белешка по спору
Марка Илића касапина овд.

противу

Јована Петровића пиљара

Због неиспуњења уговора о ортаклуку.
Вредност тражбе 150 динара.

Судили су
Председник суда
П. Спасић
Судије
Н. Илић
Т. Никовић
Деловођ
А. Спасић

На данашње рочиште дошли су парничари и сведоци.

Нису се могли поравнати.

Тужилац оста у свему при тужби.

Тужени рече: не признајем тужиоцу никакав дуг од ортаклука, јер шатру на Михољском вашару нисмо држали ортачки, но је он радио код мене у шатри као обичан надничар, и што је имао да прима, ја сам му исплатио. Тражи да се тужилац одбије и да му плати дангубе 6 динара.

Испит сведока

I Петар Ранчић, абаџија, има 42 године, у свему способан за сведока на питање суда каза:

На два дана пред Михољ дан ове године, седео сам у друштву са тужиоцем и туженим у кафани Лазара Папића, и тада сам чуо да су се исти споразумели да раде ортачки у шатри на вашару тако: да тужени о свом трошку направи шатру а тужилац да донесе судове, а пиће и остало дао им је на вересију сам кафеџија Лазар, па о свршетку вашара, пошто се исплати трошак око шатре и дуг, онда да деле чисту зараду по пола. На показано ћу се заклети. Дангубе тражим 4 динара.

II Лазар Папић каф. овд., има 38 година, способан за сведока на питање суда каза:

На два дана пред Михољски вашар, у мојој кафани, споразумели су се тужилац и тужени, да раде ортачки у шатри на вашару, тако: да тужилац о свом трошку подигне шатру, а тужени да унесе остали прибор и судове, па по свршетку вашара по исплати свију трошкова, да добит деле по пола. У то име ја сам им дао пиће и остале потребе на веру. По вашару тужени Јован исплатио ми је сав дуг, а како су они свршили рачун не знам. Заклећу се, дангубе тражим 4 динара.

III Марко Илић пиљар, има 48 година у свему способан за сведока каза:

Први дан по вашару, а када су тужилац и тужени расклапали шатру и прегледали рачун, био сам на лицу места и тада сам видео да им рачун стоји тако: да су на чисто преко свију трошкова зарадили 300 динара, и тужени је тада рекао тужиоцу, на твој део долази 160 динара. Имам да наплатим нешто од вересије од продате стоке на пању, зато дођи сутра у механу Рончевића, па ћу ти све поштено исплатити. Тужилац је на то пристао. Заклећу се. Дангубе тражим 4 динара.

IV Јоца Костић ковач, има 26 година у свему способан за сведока каза:

У свему као и сведок Марко. Заклеће се. Дангубе тражи 6 динара.

Тужени изјави да сведоци неистину сведоче.

Сведоци су на своје исказе заклети.

е., судски разлози

Исказом испитаних сведока Петра и Лазара, утврђено је то, да је између тужиоца и туженог био закључен уговор о ортаклуку за рад у шатри о Михољском вашару. Сведоџбама, пак, сведока Марка и Јована, утврђено је то, да су ову ортачку радњу обављали и да је тужиоцу на његов део припало по прегледаном рачуну 150 динара, и то, да је тужени то обећао сутра дан исплатити. Овим сведоџбама заклетих сведока суд поклања своју веру и налазећи да је тужилац своју тражбину потпуно доказао, на основу §. 6. и 13. грађ. пост.

Пресуђује

Да тужени плати тужиоцу на име зараде из ортачке радње 150 динара, да му накнади плаћену таксу у 7·20 динара и на име трошка и дангубе 5 динара, а тако и сведоцима по 2 динара дангубе.

Тако пресуђено и одмах саопштено парничарима.

Од суда општине ваљевске 5 октобра 1897 год. № 8734 у Ваљеву.

Председник суда
П. Спасић
Чланови
П. Илић
Т. Ивовић

Деловођ
А. Спасић

NB Заведи пресуду са белешком у протокол пресуђења.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

14. ЊЕГОВ ПРВИ СЛУЧАЈ.

Макс Херберт био је најмлађи, али и један од најревнијих чиновника наше полициске дирекције. Радио је по разним канцеларијама и свуда се показао врло употребљив, само му још никако не испаде за руком да му се даде у самосталан посао какав интересан случај, на коме би могао, као вешт полициски чиновник, опробати своју подобност. И то се да̀ разумети. Интересни су случајеви у полицискоме животу махом само злочини важније природе. Брзо проналажење њихово, добро поимање дела и успешно гоњење злочинца зависи поглавито од правилно предузетог „месног увиђаја“ и прве истраге. Ако при том испадне за руком утврдити „основе подозрења“ за које се можемо ухватити, има изгледа за повољан ресултат, иначе ће се полициска власт неминовно забатргати у далека и дугачка истраживања, која су — ако не дође у помоћ каква срећна случајност — често са свим безуспешна. Због тога сваки старешина гледа да повери извиђај каквог интересног случаја само оним чиновницима, чије искуство и подобности виде му се за то најподеснији. Добар избор таквог чиновника долази на терет одговорности, коју носи шеф полиције. Није, дакле, немање поверења, него са свим разумљива обазривост узрок, што Херберт до сада не доби ни један интересан случај. На његову молбу, управитељ полиције одавно му је то био обећао, али још никако не хтеде наћи повољне прилике да то обећање и испуни. По томе се може судити каква беше радост овог младог господина, кад одмах по закључку позоришне представе, којој је као надзорни чиновник присуствовао, доби директан налог управитеља полиције ове садржине:

„Сад ми баш донеше ово, случајно нађено и врло сумњиво, писамце. Отидите одмах на само место, да предузмете што служба тражи. Налажем највећу смотреност и очекујем подробан извештај. *Управитељ полиције.*“

Приложено писамце није имало адресе, а гласило је:

„Све је покушано, али у залуд. Што је намишљено, мора се учинити и Ц. уклонити. Отров ми се не допада, но најбоље је куршум кроз главу. Данас је красна прилика, Бабо до поноћи није код куће. На сигурно те чекам на вратима врта, ливадска улица број 6, чим куцне 10 сати. Рок се мора одржати. Ф.“

Лице младога чиновника озари се радошћу.

„Ах, једва једном један интересан случај, једно предумишљено убиство, или бар покушај тога. Управитељ ће видети да се неће у мени преварити!“

Правило је, да се позориште по свршетку представе не оставља, док се свет не разиђе. Повредивши тај пропис, он најжурније остави позориште и с једним агентом јавне сигурности притрча једном фијакеру.

„Жао ми је, већ сам заузет, госп. комесару.“

„Службена реквизиција! Возите најкраћим путем до угла ливадске улице. Али нека коњи јуре што брже могу. Неће вам бити штете.“

„На вашу одговорност, госп. комесару.“ Кочијаш шибаше своје вранце и кола летеше преко камена тако да варнице севаху.

Херберт кресну једну жижицу и погледа у сахат.

„Четврт до десет. Да ли ћемо моћи за четврт сата стићи у ливадску улицу?“

„Тешко, и ако је кочијаш добро ознојио своје коње“, одговори агенат. „Ливадска је улица у околу летњиковаца, ван вароши; обично се рачуна вожња добра пола сата.“

„Али ми хоћемо, ми морамо на време стићи; било би ужасно да нам неколико минута задоцњења све поквари!“

Херберт мучаше велику муку, чинило му се да се вожња отегла у вечност. Кад, најпосле, кола стадоше и из њих изађе, погледа у сахат.

„Десет сати већ прошло, брзо, док није било са свим доцкан!“

Док су стигли до врата врта број 6 у ливадској улици, у којој су готово све само високи зидови вртова и гвоздени преплети, прође још скоро десет минута. Мала врата беху добро закључана, а нико се не могаде видети у близини. Полициски агенат стаде добро разгледати по околини.

„Госп. комесару“, јави он по том, „ја се сад умем наћи, и ако је помрчина. Закључана врата воде у велики врт породичног дома трговинског саветника Р., а главни улаз је куће одмах тамо лево на углу.“

„Трговинског саветника Р. — а, дакле он је тај, против кога је план скројен да се нападне. Ви чувајте стражу овде и задржите одмах сваког сумњивог, који се вратима приближи. Ја ћу спред у кућу.“

Чиновник хиташе правцем, који му је агенат показао и лако нађе улаз у кућу. Капија стајаше отворена, а тако и врата на кући.

Младом човеку, у узбуђењу његову, то и не падаше што у очи. Мало тренутака, и он стајаше у јасно осветљеном вестибилу кућином; и тек што хтеде похитати уза степенице на први спрат, а на њима се појави, у оделу отворене боје, нека женска прилика, јако узбуђена и потресена.

„О, Боже, ту сте већ једанпут, ако већ није доцкан!“ викну му она и стрча низ оно мало степеница.

Доцкан! Та реч као гром удари у Херберта.

„Госпођице, шта се догодило?“

„Немојте да вам објашњавам. Сад баш одвукоше га да га убију. Морамо их спречити, ви ћете га спасти.“ Гласом пуним јецања каза она ово, узе младога човека за руку и пође са њим у врт.

„Ја ћу га спасти“, уверавaше је Херберт, хитајући непознатим путем кроз врт за девојком, која напред трчаше. На једанпут јекну пуцањ. Девојка врисну и у очајању подиже руке. „Доцкан, убили су га!“ Херберт за тренутак стајаше не знајући шта да мисли. Убиство извршено, и то баш пред носом му, и он га није могао спречити... Где је пушка севнула, видео је он јасно неколико њих.

Хтеде да потрчи тамо, кад неки човек натрча на девојку, рекавши јој:

„За Бога, Елза, шта ћеш ту?“

Девојка одгурну човека. „Не дотичи ме се, твоје су руке умрљане крвљу његовом!“

Једним скоком, Херберт стаде уз човека и ухвати га за мишицу.

„Убицо! Хапсим те у име закона!“

Човек се грохотом насмеја. „Па ко сте ви, господине?“

„Полициски чиновник. Ако сам дошао доцкан да спречим злочин, злочинац ми неће умаћи.“

„Али то је сувише лудо! Ја сам правник Фриц Р., син трговинског саветника Р.“

„То ћемо видети. Кога сте убили?“

„Убио? Ни муву у свом животу нисам убио.“

„А пуцањ, који се сад чуо?“

„Пуцањ?...“

Млади човек погледа очевидно збуњено у девојку.

„Признај само, ја све знам“, јецаше она, „нашег сиротог Цезара гнусно сте из пушке убили!“

„Цезара?!“

„Па да, старог пса наше куће. Њега је веома волела моја сестра, а и мени беше мило то верно псето, па сам замолио свог пријатеља, драгонског поручника Ота од Б., да га он убије из пушке а не ја. Зар није, Ото?“ — запита млади човек, окренувши се младом официру, који тог тренутка прилажаше с чуђењем на лицу.

„Тако је. Мислим да сам овај, не баш пријатан, задатак савесно извршио и сиротом Цезару свршетак учинио лаким. Одмах је био мртав, а вртар ће га одмах затрпати земљом.“

Разочараност младог полициског чиновника, чије су смеле наде једним ударцем тако свирепо уништене, не да се описати. Најзад победи добра воља младих људи, који су се овде нашли из тако чудне случајности, и он прими позив младога домаћина, да се о догађају објасне уз чашу вина.

То не беше тешко. Случај је одиграо ону заједљиву шалу, која с времена на време као какав проплавак пушта нешто веселе светлости у мрачну шуму полицискога живота.

Цезар, престарело псето дома трговинског саветника Р., морало је бити убијено због старачке болести, која се није дала лечити. Како се у кући нико није могао на то одлучити, Фриц је за ту услугу замолио свога пријатеља Отона од Б. и, доследно томе споразуму, цедуљом једном јавио му згодан тренутак да се то учини. Официр је то писамце, састављено у тону младићском, или где забацио или изгубио. Овај који га је нашао, зачуђен злокобним садржином, сматрао је за дужност предати га одмах дирекцији полициској. Кад је Ото од Б. тачно у 10 сати у вече нашао се у летњиковцу и с Фрицом повео пса, на смрт осуђена, у врт, сестра је то приметила. Па да би, ако може бити, спасла своје мило псето, Елза се у том страху реши да најбрже зовне марвена лекара из оближње драгонске касарне, за то одмах посла момка по њега, а по том, у оном узбуђењу, угледавши младог полициског чиновника у његовој униформи, држала је да је војни ветеринар. — Дошавши око пола ноћи кући, трговински саветник Р. зачуди се друштву младих људи, које затече још у најживљем разговору, и беше први, коме је овај шаљиви догађај испричан.

Али Херберт га је доцније, кад је бивао при доброј вољи, причао још некима. За то мислим да ме неће кривити за индискрецију што изнесох овде тај догађај, тим мање што је његов главни јунак на скоро за тим оставио полициску службу а започео мирнију политичку каријеру, која обећава далеко више. Наравно, није се никад одао, да га је на то одлучио овај први интересан случај његов.

НА ГРЕХ НАВЕДЕНА

Целог дана квартовни чиновници јурили су у потери за скитнице. Члан г. Ч.... бавио се неколико дана на осуству и мени паде у део та почаст, да као најстарији квартовни писар, тих неколико дана заузимам положај старешине кварта П-ског. Положај ласкав али тежак.

У први сумрак стиже и последњи писар. За њим два жандарма дотераше четворицу везаних. Познате птице које се бележе у ред опаснијих и на које се одавно вребало. Нађени су и похватани тамо негде око „Сибирије“ у Палилули.

Наредих, да се из подрума изведу у авлију и остали што су преко дана дотерани. Пребројасмо их; беше равно двадесет на броју.

— Г. М..., рекох своме млађем колеги, направите спроводницу па кроз по сата да се одведу сви у Управу на преноћиште. Нарочита пажња нека се обрати на ове да не умакну, и показах руком на ову последњу четворицу. Сутра рано нека их доведу; саслушаћете их па да донесемо пресуде.

Тек што уђох у канцеларију да закључим дневни рад, да испотписујем нека акта, чух неки разговор пред вратима. Кроз жагор чуо сам и један молећи женски глас „јавите ме г. писару.“

— Ко је то, Живане? викнух из канцеларије и у исто време притиснух на дирку електричног звонцета.

— Чича Л... и једна жена, одговори жандарм — одаџија. Кроз отворена врата видех их обоје.

— Уђите, уђите. Које добро, чича Л...?

То беше човек од преко 60 година. Палилулац је и живи од земљорадње, али тај вам је жива историја; врло бистар и паметан старчић; зна вам све причати као какав историк, све догађаје још из доба Кнеза Милоша, па до данас.

Погледах на жену; она тихо јецаше. Са опалог и уплаканог лица, виде се јасни трагови некадање лепоте, а проседа коса што јој вираше испод мараме, чинила ју је веома интересантном. Само понашање, држање и начин изјављивања бола њене душе казиваше, да не припада ономе простачкоме палилулскоме сталежу.

— Ено због ове жене, дошао сам да те молим, господине. Њен син ухваћен је данас у потерници; молим те да га пустиш.

Чича Л... за тим отпоче да прича укратко шта зна о ухваћеноме сину ове жене доказујући ми, како писар није имао права да га тера у кварт.

Мени беше доста само реч његова. И сама појава ове жене, признајем, учинила је на мене такав утисак, толику побуду сажаљења, да сам без икаквог даљег објашњавања узео и артију; написах неколико редака као молбу њену у виду саслушања и на полеђини ставих решење:

„Пошто и Л... овд. тврди, да Јоца М. син молитељке није скитница, да се исти не спроведе у затвор, но да се пусти кући.“

И потпис ове жене на овоме саслушању потврди моје мишљење о њој. Беше јој рукопис лак, читак и доста исписан.

Наредих да Јоцу пусте. Жена ова, за коју из потписа видех да се зове М. М. удова, лако се поклони у знак благодарности; са њених усана чух само једну реч: хвала, и оде.

— Ти, господине, видим, не познајеш ову жену, рече Л... кад изађосмо из канцеларије.

— Не.

— А јесте ли познавали покојног газда П..... бив. овд. трговца.

— Нисам, али сам слушао о њему.

— Е то је његова....

— Шта, ње....!

— Јест, то је његова жена. Велика је њена историја, господине. Сутра да се нађемо код „Орача“ на каву, да ти причам, па да се чудиш.

— Па причај ми сад.

— Е не могу, чекају ме деца на вечеру, већ је доцкан. Због ње се задржах а ја сам у ово доба увек код куће.

— Онда сутра?

— Сутра.

Ми се растадосмо. Он оде у Палилулу, а ја ка Теразијама.

(свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Ђурђе—Ђорђе Ненадовић - лопов. Средњег стаса, црномањаст; усне му испречене и преко горње средином као засечене. Има му 23 године а већ је био на смрт осуђен. Срећним случајем по Ђурђа касациони суд поништи пресуду, и на поновном суђењу беше осуђен на 20 година робије у тешком окову са пет година полицијског надзора. Ено га сад тамо у западном делу београдског казамата, где вуче тешко гвожђе, и зове се Бр. 3084.

А за шта све то?

Ни за шта!

Ама није ни за шта. Оно ако се узме вредност покраће, онда је ни за шта, али кад је Ђурђе ту крађу извршио на начин како то врше они људи, који су готови да ударе на човека и пушком и ножем, онда је за шта?

Он је већ једном као малолетан осуђен био ни за шта па му ђаво није дао мировати но забраздио даље.

1. Ноћу између 19. и 20. новембра пр. год. обијен је вајатГлигорију Остојићу из Петке; украђено му је 60 дин. у банкама. Ту је крађу извршио Ђурђе у друштву са Љубомиром Ђорђевићем из Ћелија. На његов део припало му је 30 динара. Е то баш није ништа.

2. Ноћу између 10. и 11. октобра исте године, обијен је катанац на вајату Андрији Спасићу из Шопића. Лопови су покрали у новцу и стварима 189 дин. и 90 пара. Толико је оштећени показао. И ту крађу извршио је Ђурђе са истим Љубомиром у друштву. И од те покрађе пала је Ђурђу на део нешто пара и нешто ствари, које скупа износе највише 50—60 динара. И то није ништа.

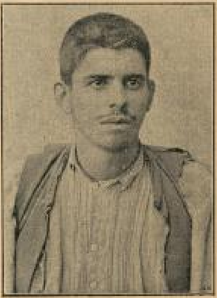

3. Ноћу између 15. и 16. новембра исте 1897 год., са кованлука Јовице Јанковића-Даниловића из Петке, украдена је једна кошница пуна меда!!!; мед је истресен и однет а кошницу је лопов оставио. И ту крађу извршио је исти Љубомир. Шта може да вреди кошница меда?

Дакле за некаквих стотину динара метнуо је главу у торбу, коју не би ни извадио да случајно није прва кривица и осуда његова била у малолетству.

Ето шта бива са лакомисленим људима који о себи не воде рачуна.

Износећи Ђурђеву слику и кратак опис његових почињених дела, ми би предложили: у сваком селу, где год наш лист допире, нека они писмени људи сакупе сељачку младеж око себе, а нарочито оне који су као несташнији познати, па да им ово прочитају и објасне, како се и „ни за шта“ може осудити на смрт; и да им препоруче, да у туђе не дирају но у своје рођене очи.

Рајко Ћирић звани **„Црнобарац“**, лопов и кесарош.... И он је пашарски „трговац.“ Да баци „попа“, да осече кесу, — за то је мајстор. По занату је берберин, али многи Мачвани од овог лупежа, обријани су без бријача, и ошишани без маказа. Ни броја се не зна колико је пута Рајко са тамбурицом примамио по ког наивног сељака па му умилним гласом певао „за један часак радости, хиљаду дана жалости.“ И сиромах сељак, заиста у његовој свирци и песми уживао је, *за један часак радости*. Али кад се после пипне у недра и види да нема кесе, у којој беше сва његова замука, да му нема уштеђевине за порез и друге намирнице — онда зар не наступи за њ оно друго — *хиљаду дана жалости*?

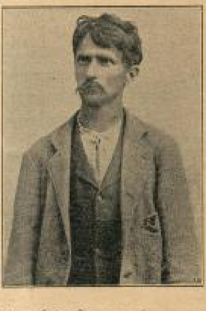

Поред све своје вештине, Рајко је у два маха пао у клопку, за то да оставимо све његове нетужне кривице, о којима мучно да би се и могло исцрпно говорити. Пустимо ова два кратка извода из судских акта из 1891 и 1897 године:

1. Ноћу између 19. и 20. децембра 1891 год. Рајко је обио вајат Симе Стевановића, земљоделца из Црне Баре, и из истог украо одело сина Симиног Драгутина. Због ове крађе, од стране шабачког првостеп. суда осуђен је на две год. робије. Са осуде је пуштен 6. децембра 1892 год.

2. Ноћу, између 22. и 23. септембра 1897 год. у механи црнобарској украо је 120 дин. Живојину Гајићу, земљоделцу из истог села. Ухваћен је одмах сутра дан. Пресудом апелац. суда од 24. марта 1898 год. № 1214 осуђен је на две године затвора, и 12. јула тек. год. спроведен управи пожаревачког казненог завода на издржавање осуде.

Рајко је родом из Црне Баре, среза мачванског, има 36 год. средњег је раста, сувоњав, косе угасите, очију зелених, бркова риђих.

МАЈСТОРИЈЕ ВАРАЛИЦА̄

П. ЛИНДЕНБУРГ

Прев. **Доб. В. Б.**

„Лопов краде, а варалици дају“, то је позната париска изрека, која се сваког дана обистињава поново. Хиљадама хиљада превара дешавају се већ годинама по Паризу. Варалица је најпажљивији посматралац париског живота, и он га познаје из основа. Као какав најревноснији новинар, варалица прати савремене догађаје, као и појединости увек променљиве париске хронике; он зна за сваку случајност, која ће се догодити, а коју може употребити у своју корист.

Кад су се пре неколико година бавили у Паризу официри једног руског корпуса, један је део париског становништва био електризован искреном радошћу. Баш је тада био једног дана по подне концерат у Тиљеријској башти. На једној клупи седео је један угледни Парижанин са својом супругом и ћерком; к њима приђе и седе на њихову клупу један фино одевен младић, и у скоро се почеше разговарати. Млади̑ човек, који је говорио француски са страним нагласком, представи се као руски мрнарски официр, Ромиков. Брачни пар је био веома расположен; он је био врло богат, а пређе је трговао; вече проведоше заједно, вечерали у су једној од најбољих ресторација. За сутра обећа Рус, да ће доћи к њима на њихову домаћу светковину, и то у униформи. Господину, госпођи и госпођици Барбијер беше срце пуно радости, јер је изгледало, да се официр Ромиков веома интересује за госпођицу Луцију, и ко зна, ко зна, да неће бити поред политичког савеза и још какав! Господину Барбијеру су завиделе еснафлије и рођаци, који су присуствовали тој свечаности, кад се указао у сали млади официр у својој сјајној руској униформи са Владимировим орденом на грудима, и кад одведе Луцију к столу, те је својом забавом очара, као и све присутне. О, та било је необично весело; и после ручка остадоше гости још позадуго, а господин Барбијер отвори своја најбоља вина, која је ретко и сам пио. Мало после тога позва официр домаћина на страну и рече му: „Молим вас за неколико речи на само, драги господине Барбијеру“, и томе је следовала прича, како мрнарски командант рускога корпуса хоће да приреди почасну гозбу грађанима вароши Париза, али командант нема толику суму новаца код себе, даље, како му је он причао о своме познанству с господином Барбијером, како ће командант евентуално примити доброту господина Барбијера за неколико дана, докле новци не стигну из Русије — — у кратко, господин је дочекао велику срећу, што је могао да послужи свога госта са 6.000 франака. И новац и официр, који не беше официр већ варалица, никада се више не врати.

Готово у исто време, када је владао страх међу парижанима од Равашола, ишла су тројица људи код богатијих становника, па им се представљаху као анархисте, и молили су за милостињу, да би могли ићи на „општи ручак“, т.ј. у салу, где се увек добивала топла чорба, поред анархистичких предавања. Многи од оних, које су за помоћ молили, давали су по пет, десет, па и двадесет динара из страха, да не би од равашолских другова били почаствовани којом бомбом. Овој је тројици ишла жетва веома добро, док не падоше у руке полицији.

Весела је историја, која је била у вези са кратким бављењем у Паризу набоба од Рампура. Пред једним од највећих базара застаде један еквипаж, и из њега изиђе прво један господин у фраку са сјајном звездом ордена, а за њим два Индијанца са турбанима и у шареном оделу, који показаше господину пут у радњу. „Набоб од Рампура“, одмах се разлеже по радњи, те се шеф радње и први му помоћник пожурише, да се ставе на расположење овом високом госту. Господин гувернер кнежев рече шефу, да Његова Узвишеност хоће да купи целу опрему; с тога изнесоше најлепше ствари, које наиђоше допадање се од стране Његове Узвишености, који је то изражавао са једно „oui“ или само климањем главе. Читаве штосове пакета са најодабранијим стварима послаше у кола, те их готово напунише. Гувернер замоли шефа још, да покаже Њ. Светлости гоблинске тепихе и запита кнеза, да ли може он за то време да однесе ствари до Гранд Хотела, па ће доћи после с тајним секретаром да изравна рачуне.

„Oui, oui,“ рече кнез. Кола одоше, а кнез остаде; купио је већ повелик број тепиха на тај начин, што је само климнуо главом или рекао „oui“ — а то је било по вољи трговцу. Један сат прође; шеф запита Њ. Узвишеност, да ли ће се његов гувернер скоро вратити. „Oui, oui.“ Чекаху два сата узалуд. Даље не мога издржати шеф, већ запита Набоба, да ли сме да пошаље у Гранд Хотел по гувернера. „Oui, oui!“ То и учинише, и сав преплашен врати се послати и рече: „Њ. Узвишеност Набоб од Рампура седи баш сада у Гранд Хотелу, и никад није имао посла с каквим гувернером, нити пак с тим базаром.“ Зовнуше полицију, и тек тада проговори овај „Индијанац“ лепо француски, те рече, да је пре кратког времена дошао у Париз из Хавра, и да је данас био беспослен на Сенином кеју, кад га зауставише два фино одевена господина и запиташе, хоће ли да заради двадесет динара. „Наравно, ја пристадох. Обукоше ме фино и поучише, да само говорим „oui“ или да климам главом, и за то сам добио десет динара унапред. И сада молим полицију, да ми каже, да ли зна, где станују та два господина, да одем до њих, те да примим и других десет динара.“ Јест, кад би то полиција знала! Она на велику срећу свију варалица, није свезнајућа.

И Панамским Скандалом умели су се користити неколико швиндлера. Једног новембарског дана застадоше једна кола пред вилом маркиза де Парниса у Avenue Marceau. Маркиз је зиму увек проводио у Ници. Из кола изиђоше три господина; портир, који је у кући само са својом женом управљао, отвори врата. „Ја сам полицијски чиновник,“ повика један од господе оштрим тоном и отвори горњи капут, на чијој је постави био полицијски знак. „Ви сте ухапшени, ево наредбе о вашем затварању,“ и показа овоме престрављеноме човеку велику службену хартију. „Ви сте узели од свога господара један чек од 30.000 динара, који је он добио од Панамског Друштва, те сте тако постали и ви сакривач. Сержане, припазите на овога човека, њега ћемо после на осуђеничким колима одвести. А сада напред, да претресемо кућу!“ Сержан, како га мало пре полицијски комесар назва, остаде доле у ходнику да пази на портира, чија је жена одвела полицијског комесара и његовог пратиоца у маркизеву приватну канцеларију, и ту је сву преметнуше. Ствари од вредности одвојише на страну, и саставише о њима записник, који је морала да потпише портирова жена, па их онда однесоше у кола, а за тим у полицијску префектуру. Комесар и његов секретар одоше колима, а сержан остаде да пази; после једно пола сата оде он да потражи осуђеничка кола, која су сигурно залутала. Наравно, он више не дође, и тек после извесног времена сетише се портир и његова жена, да је то била превара. Однете ствари вределе су близу 200.000 франака.

Кућни су надзорници најчешће жртве вараличких операција. Један човек у плавој блузи утрчи сав задуван у надзорникову собу и повиче његовој жени: „Госпођо, госпођо, на четвртом се спрату појавила ватра — пламени већ пролазе кроз прозоре!“ Преплашена госпођа, разуме се, отрчи уз степенице; горе не нађе ни трага од пожара, а доле не нађе ни трага од својих накита.

Један човек, обучен као слуга у каквом новчаном заводу, дође једно вече код кућног надзорника: „Могу ли говорити са госпођом Делавеновом?“ — „Извините, она је изишла.“ — О, то је фатално — она је молила јутрос нашу Банку, да јој изда 1500 франака, јер има, рече, сутра неко повелико плаћање.“ — „Госпођи ће бити веома криво, што је нисте затекли.“ — „Верујем, већ. Али ја ћу јој написати неколико речи; молим вас за парче хартије, мастило и перо“ — док је писао рече опет: „знате, ја ћу код вас оставити новац,“ и извуче из свога портмоне-а две банкноте по 1000 динара. „Ви ћете то још данас предати госпођи Делавеновој, је ли?“ — „Ако хоћете да ми поверите, можете бити сигурни.“ — „Добро а можете ли ми вратити кусура 500 франака?“ — „О, да,“ и портир отвори свој орман и извади новац. Пошто је послужитељ из Банке примио 500 динара, отиде. Наравно, госпођа Делавенова није никакав новац тражила, обе банкноте беху лажне, а сиромах кућни надзорник остаде без своје уштеде.

У портирову собу уђе један амалин с једним тешким пакетом књига. Скиде капу, обриса зној и пошто се издувао, рече портировој жени: „До врага, баш се намучих! Господин професор Диран није још код куће — не, не, ја знам, он је баш сада купио на кеју ове књиге, ево листе, и молим вас да ми исплатите 25 динара; ја не знам, Бога ми, како ти људи могу бацати толике новце на такве трице!“ — „Он је научењак“, рече портирова жена готово охоло, „он довлачи амо књиге са свих страна!“ — „Да, да, он претура тамо још друге књиге, и баш за то и није хтео да исплати рачун, да би имао новаца за друге књиге. Ево рачуна, госпођо.“ — Добра чуварица куће исплати 25 франака, и носач их узе, али додаде: „Но, госпођо, на овакој врућини, а пакет је веома тежак, ваљда сам заслужио бакшиш, зар не? Господин Диран сигурно ће вам тај издатак признати,“ и, пошто прими још по динара, оде рекавши више пута „merci“. — У пакету је било разног ђубрета, које није ништа вредело, а господин Диран, разуме се није купио никакве књиге, већ је та варалица изиграла његову манију за куповањем књига.

(свршиће се)

ТРАЖИ СЕ.

Начелник, ср. качерског депешом од 20. ов. м-ца № 6408 јавља: „У селу Живковцима, овог среза ухваћена је 12. ов. м-ца једна кобила, длаке доратасте, средње величине, има на левој страни врата државни жиг „а“ изврнуто, без других знакова“. Тражи се сопственик да се обрати ср. начелнику са доказима о својини, (акт Управе гр. Београда № 19446.

Начелник, ср. качерског депешом од 18. ов. м-ца Бр. 6282, јавља: „У селу Моравцима ухваћена је једна кобила са старим седлом, длаке затворено доратасте, седло је бок маџарско и старом уздом, на леђима има три белеге од седла, висока 145—150 см. Има државни жиг с леве стране врата „в“, непоткована.“ Тражи се сопственик који са доказима да се јави ср. начелнику (акт Упр. гр. Београда № 19266.)

Павла, сина Јована Цветковића, тежака из Комарице, среза власотиначког нестало је од пре 15 дана. Он има 18 год. омален је, плав, ћосав, у одеху сукненом. Ако ко ма шта сазна о њему, нека о томе одмах извести начелство окр. пиротског с позивом на Бр. 8540, или Управу града Београда на Бр. 19679.

Наста, кћи поч. Перка Милићевића из Пожеге 19. ов. м. око 7 сати изјутра побегла је од своје мајке Круне и однела је 5—6 дин. у новцу, 2 пара ципела и 2 сукње. Она има 15—16 год., средњег је раста, косе риђе, очију плавих, образа округлих, носа правилног, у опште је плава, има белегу испод носа од убоја. Наређује се тражење. О пронађеној одмах известити начелника ср. пожешког с позивом на Бр. 11112, или Управу гр. Београда на Бр. 19447.

Милоша Симеуновића, бив. практиканта опд. тражи првостеп. суд за град Београд актом од 20. ов. м-ца Бр. 15173, да му се стражарно спроведе. Управа града Београда, актом № 19455. наређује тражење.

ПОТЕРА.

Милану Војићу, земљоделцу из Скобаља, среза смедеревског, ноћу између 13.—14. тек. м-ца украдене су две кобиле. Једна од њих има 20, а друга 4 год., обе су длаке вране. Начелник среза смедеревског депешом од 22. тек. м-ца Бр. 12426, моли све полициске власти, да лопове са покрађом живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени лопови могу се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 19680.

Љуба Антић, тежак из Мелова на дан 8. Јула о. г. дању извршио је отмицу 8 коња Ванђелу Марјони Ашинина из планине Кукавице у друштву са **Недељком Јовановићем,** из Губеревца, хајдуком (види слику у бр. 16 стр. 122 и бр. 25 стр. 194 од ове године) **Анђелком Стојановићем, Јаном Илићем,** и **Манчом Стефановићем,** из Крушеве Главе и чим је дознао да се за ово дело тражи, побегао је. Љуба има 35—40 год., стаса високог, образа дугих, сувих, бркова жутих, очију смеђих, косе црне, говор обичан. На себи носи гуњ, чакшире, капу шајкачу, опанке; од оружја носи дугу пушку капислију, револвер и реденик са метцима. Наређује се жива потера. Пронађеног стражарно спровести начелнику ср. пољаничког с позивом на депешу Бр. 5365., или Управи гр. Београда на Бр. 19638.

Богосав Милићевић из Врбовца, среза смедеревског, окр. подунавског, осуђеник београд. казненог завода Бр. 1770, **побегао је** 22. ов. м. у 5 сати по подне са рада из топчидерске осуђеничке баште. Наређује се потера. Нађеног стражарно спровести Управи истог казненог завода с позивом на Бр. 4896 или Управи града Београда на Бр. 19705.

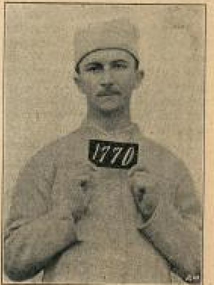

Богосав је по други пут на робији. Први пут је пресудом подунав. првост. суда под № 4108, 1894 г. осуђен био на две године робије.

Други пут пресудом истог суда од 6. новембра 1896 год. № 24238 на четири године у лаком окову, зато што је у друштву са Милованом Пајчићем из истог места (осуђеником Бр. 1771) у петак у очи Видов-дана 1896 године украо волове, сточни билет фалсификовао и продао их на пожаревачком вашару. По уверењу општинског суда, а и по томе што је ово већ други пут на осуди за опасне крађе, Богосав је рђавог владања.

Сотир Милосављевић, из Пљакова ср. косаничког, окр. топличког, осуђеник београдског казненог завода Бр. 2359, **побегао је** 22. ов. м. у 5 сати по подне са рада из Топчидера, заједно са Богосавом Милићевићем, осуђеником Бр. 1770. Сотир је пресудом прокупачког првостепног суда од 14. августа пр. год. Бр. 7002., осуђен на 12 година робије но као малолетан без окова и губитка грађанске части. Осуђен је за то, што је 17. јуна 1897 год., изјутра, око 7 сати пре подне, у два маха пуцао из пушке Пибодијевога система на Милуна Јовановића из истог места пољског чувара, и онога на месту убио. Овај злочин извршио је због тога, што му је убијени Милун казао, да ће доставити, што је овај (Сотир) учинио штету у њиви Радонце Миловановића из Пљакова. Сотир је у 21. години. Наређује се тражење; пронађеног стражарно спровести Управи београд. казненог завода с позивом на Бр. 4896, или Управи гр. Београда на Бр. 19705.

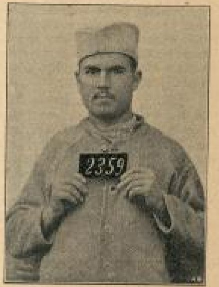

Милорад Тадић, шегрт Стевана Карпа лимара овд. 27. пр. мес. напустио је газду и побегао, пошто је дигао 10 дин. пазарног новца. Милорад има 14 год., средњег је раста, у лицу смеђ, образа округлих. У оделу је варошком. Пронађеног упутити начелству округа подринског с позивом на Бр. 12472, или Управи града Београда на Бр. 20396.

Ђорђе Гушић, родом из села Плешина, среза студеничког, који је био у притвору код начелства округа нишког због опасне крађе, 24. тек. м-ца побегао је из притвора. Он има 18 год., стаса је омаленог, припомањаст је, у оделу немачком. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству с позивом на Бр. 15073, или Управи гр. Београда на Бр. 19877.

Аксентије Цветковић, слуга, родом из Турске, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза беличког због убиства, па решењем истог начелника пуштен у слободу — на јемство, злоупотребио је слободу и побегао. Јагодински првостепени суд актом № 13262, моли све полициске власти, да Аксентија потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Аксентије може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 19929.

Милош — Миша Монашевић, калфа обућарски, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза јасеничког окр. крагујевачког, 26. тек. м-ца побегао је из притвора. Он је родом из Крагујевца, има 18 год. плав је, високог стаса, у оделу немачком. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелнику с позивом на Бр. 12122, или Управи гр. Београда на Бр. 20051.

Геза Бауер, родом из Пеште, а благајник једног завода у Фијуми, украо је 26.000 фор. Аустриске власти мисле да се Геза крије код нас у унутрашњости Србије. Одређују награду ономе ко га пронађе 10% дакле 2.600 форинти. О пронађеном треба известити Управу гр. Београда, с позивом на Бр. 18980.

Спасоје Пајовић, радник зидарски, родом из Сенице у Турској, 24 тек. м-ца извршио је у Аранђеловцу две крађе и једну превару, па побегао. Он има 35 год., средњег је стаса, косе риђе, бркова великих жутих, у лицу је сувоњав, у оделу је сукненом. Мисли се да се Спасоје сада налази у Паланци, Рипњу, Влашком Пољу или околним селима. Начелник среза јасеничког, окр. крагујевачког депешом Бр. 12168, моли све полициске власти, да Спасоја живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Спасоје може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 20159.

УЗ СЛИКУ „АТЕЉЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“

Ова зграда подигнута је на оном празном плацу који је уз Управу града Београда, а на оним рушевинама где је некада била турска полиција, за коју и данас још памте старији београђани. Под њом је још у целости овај историјски подрум у којем су Турци вешали осуђенике, а још стоје и оне алке, о којима су жртве висиле.

У атељеу „Полицијског Гласника“ сликају се сви осуђеници, коцкари и други опасни људи, њихове се слике тамо израђују и спремају за албуме полицијске.

Од 1. новембра у ову зграду преселиће се и целокупно уредништво „Полицијског Гласника.“

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

У колико се чине припреме, да „Полицијски Гласник“ излази и у вечерњем издању. По свој прилици први број угледаће света у другој половини септембра, или најдаље 1. октобра тек. год.

Овај лист излазиће независно од „Полицијског Гласника“ али стојаће у вези с њим и чиниће му услуге.

Доносиће тачне дневне догађаје из Београда и унутрашњости Србије, а у свакоме броју биће и по која криминална прича из наше и стране криминалистике са илустрацијама.

Излазиће без разлике свакога дана и продаваће се на број по 5 пара динарски.

Многи наши повереници често пута шаљу нам на име скупљене претплате по познату суму у неплаћеном аманетном писму, и ми овамо морамо да платимо 75 пара динарских на име поштанске таксе. Један ср. начелник, послао нам је једном приликом ресто 80 пара дин. у писму неплаћеном и то у таксеним маркама. Кад смо платили поштарину 75 пара и марке продали са сконтом 5 пара, онда нисмо ништа ни добили. Да се ово не би и у будуће дешавало молимо све поверенике — ср. начелнике и оне који су од њих овлашћени, да при шиљању новаца поштанску таксу плате из суме од претплате, а испод 12 динара да и не шаљу, но да причекају, док још коју суму на име претплате не прикупе.

За послате календаре „Полицајац“ још од неколико њих нисмо добили новац. Принуђени смо да га опет потражимо овим путем. Ако и ово не помогне, позваћемо их поименце у једном од идућих бројева. Да до тога не дође, молимо их дакле да новац што пре пошљу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 38. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 5. СЕПТЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

IV. Знаци.

г.) *Акустички знаци.*

2.) Фонички саобраћај у затворима.

(Свршетак)

Овај је много проширенији и опаснији, но што се обично узима. Већином се мисли, да лопови не могу у затворима да дођу до дужих и тачнијих међусобних саопштавања, да краћа саопштења немају никакве вредности, те према томе да о таквим маленкостима не треба ни водити рачуна. Који од иследника тако мисли, или није никад своје затворе видео или не зна, од каквих последица могу бити такви споразуми, или лаже сам себе.

Помислимо само на положај притвореника, који има дневно на расположењу 24 сахата, за које време може да ради што му је воља, који нема да мисли ништа важније но о својој кривици, који зна, да му може помоћи само његова памет, његов одговор, и који ће употребити све, да се споразуме с којим притвореним саучесником, да би се слагали у одговорима, или да стави у задатак каквом другом притворенику, који ће у скоро бити пуштен, да овај настане, да се нађу лажни сведоци, униште трагови и склоне corpora delicti.

Дабогме да то не ће бити ни у колико опасно, ако се један чобанин, који је убио срну, да би дошао до кожуха, нешто тајно споразумева са слугом, који је украо сребрн сахат човеку, који га је негде заборавио, али са свим друкчије стоји ствар, кад у рукама имамо препредене лопове, који дан и ноћ мисле, како да присвоје туђу замуку, да не буду ухваћени и кад их ухвате, да умакну. Ти људи измишљају сваковрсне начине да се споразуму.

Ко само ма и за кратко време хоће да обрати пажњу, врло ће брзо видети, како с таквим стварима стоји и у најуређенијим затворима. На вратима и прозорима, дању и ноћу, у ћелији и за време шетње избацују притвореници реченице, речи, бројеве, неартикулисане гласове, на које се чују одговори, јер све то други лопови извесно да разумеју, иначе се то не би тако непрестано свуда и увек настављало. Један се правио луд и непрестано је изговарао бројеве — одмах пак на другом кату био је један тако пакосан, те је бедног лудака исмејавао. Тако кад би онај доле неко време бројао, онај би други то исто чинио „ругајући му се." Онај доле каљутио би се, те би и опет бројао, а онај горе смејао се је и опет му се подругивао. Кад се на послетку опазило, да су се та двојица споразумевали, било је већ сувише доцкан.

У другом једном затвору била су ухапшена два Јеврејина. То беху побожни људи и певали су сваки дан јеврејске псалме, али то нису чинили никад једновремено, „да не би један другом сметао". После дужег времена откривено је са свим случајно, да су се та два човека у певању споразумевали како да се бране.

Кад људи певају у затворима, већина мисли, да те људе не тишти ништа и да они безбрижно чекају реч правде. На текст тих песама и не обазире се нико, а да иследник на то певање у затворима обраћа мало већу пажњу, увидео би, да се текст за те песме узима већином из његовог иследења. Исто тако и звиждукањем се врло добро постижу споразуми.

Да је то могућно, доказ је тај, што је познато, колико је проширено споразумевање с помоћу куцања. То је зло толико узело маха, да су у Немачкој, да би му доскочили, морали преустројавати затворе. Приступило се зидању тако званих Шекових ћелија (с троструким зидовима) а Аве Лалман прича, да су једном у Вајмару часовнике са звоника вешали по ходницима, да би гласним ударима њихалице ометали споразум куцањем. Најинтереснији је пример за „куцање" несрећни Фрања фон Шпаун, који је на крају прошлог столећа био заточен у Мункачу и Куфштајну као „по државу опасан човек." Он беше дознао, да је до њега био ухапшен један Француз по имену М. (доцније војвода и министар), и сад он покушаваше, да се с њим споразуме. Он је најпре небројено пута по двадесет четири пута у зид ударао, док се његов сусед није досетио, да то значи двадесет и четири слова у азбуци, те му је одговорио. За тим поче Шпаун најпре један пут, за тим двапут, па онда трипут ударати, и овај други докучи, да он тиме хоће да каже а—б—в итд., он му одговори и за кратко време ова два друга могли су потпуно један другог разумевати и један се с другим разговарати. М. је пуштен пре у слободу него Шпаун, али га се је сећао и доцније му израдио пенсију. Прича се и то, да је Шпаун М. посетио у Минхену и пред вратима почео старо куцање; М. је узвикнуо: „C'est Spaun, ou le diable!" (То је или Шпаун или сам ђаво!) Аве Лалман вели даље, да се данас у затворима ради споразума куцањем употребљава готово увек систем Морзеовог телеграфа, с помоћу кога се, као што је познато, сва слова представљају комбиновањем дугих и кратких удараца (цртица и тачака).

Различне ударе лако је извести, н.пр. кратак удар прстом, дугачак песницом, или пак различитом јачином. Ако се н.пр. за куцање употреби кашика, штап, даска, поклопац, ципела итд., онда ће се краћим, оштријим куцањем обележавати тачке, ширим, потмулим црте.

Кад се сад узме у обзир, колики број људи (нарочито на западу), осем чиновника, станичних служитеља, чувара, железничких радника итд. знају откуцавати телеграфске сигнале или су имали прилике, да тај систем бар унеколико упознаду и проуче, даље, да се ти знаци могу наћи у сваком популарном уџбенику физике, онда ће бити јасно, да је лоповима само било потребно, да узму тај систем, па да свуд по затворима „по Морзеовом систему" без бриге телеграфују.

Да би се стало на пут оваквом начину споразума, добро је — ако немамо ћелија, да лопове надалеко једне од других раставимо — да наредимо чуварима да и они нападу у лупање кад чују лупу у затворима; тако се омета и чини немогућним споразум између притвореника.

Врло често се међу притвореницима, који су у једном кату притворени, постизава споразум, кад потрбушке легну на под, па онда полако и јасно према земљи говоре. Ако сад други дописник, па ма био и у удаљенијој ћелији, легне тако на патос, да ухо лепо с даскама састави, он разуме врло добро шта овај говори. Али за овакву врсту споразума потребно је да се лопови претходно или преко других притвореника договоре, у које ће време извршити тај споразум.

д.) *Обележја.*

Под тим се разуму маркирања лопова, који су окривљени да су издали кога другог лопова. У пређашња времена су потказивачи или издајице у лоповским четама просто убијани, а више пута и на муке метани. Доцније су их на мртво име тукли и на једном или оба образа засекли им по једну косу линију.

Тих обележја данас готово нема више. Аве Лалман сећа се једног старог Јеврејина, који је био „обележен“. Овај начин обележавања издајица практикује се највише међу Циганима. Људима, који су тако обележени, не треба никад поклањати сувише вере. Био је један случај, да је један маџарски Циганин намерно сам себи начинио засекотину на образу. Он је отишао под власти и преварио их, да су га то други Цигани обележили, што их је, по њиховом мишљењу, издао. Да би им се, како он рече, за то осветио, показао је властима многе покраће и водио жандарме на лице места, где је дело учињено. Међу тим он је таквим својим радом ишао на руку својим лоповским друговима. Јер док је он жандарме водио да покаже какву незнатну крађу, на другом месту је била извршена велика покрађа. Према томе треба увек бити обазрив и према потказивачима, који су сумњиви, јер они нам могу направити великих сметњи у раду.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуде због својине са вештачењем.

а., Вештачење пре подигнућа тужбе.

Суду општине пожешке

Мијаило Ристић, овдашњи казанџија, копајући темељ за своју нову грађевину, коју је намеран подићи, заузео је и мога земљишта.

Како сам га на леп начин склањао да ми моје земљиште ослободи, но он се није хтео одазвати, принуђен сам тужити га суду.

Пре но што би могао подићи тужбу молим суд да се сходно § 250. и 252. грађ. поступка вештачки оцени стање заузећа на лицу места и да се одреди цена заузетом земљишту. За вештаке одређујем Петра Пантића зидара, Милоша Петровића земљоделца и Марка Јовановића абаџију.

Прописну дијурну за вештаке у 15 динара полажем суду.

Протокол вештачења молим суд да ми изда у препису.

27 маја 1898 г.
Пожега.

Манојло Пантелић
трг. из Пожеге.

На полеђини
№ 964.

Да члан суда А. Недовић са деловођом Арс. Петровићем и одређеним вештацима у овоме акту, изађу на лице спорног места и учине вештачење. Протокол вештачења саставити, и оверен препис истога предати молиоцу Манојлу по наплати таксе.

Вештаке предходно заклети. По свршеном вештачењу издати им положену дијурну.

27/VI. 1898. год.
Пожега.

Председник суда
Д. Настић

Вештаци су позвани и заклети по пропису § 259. грађ. поступка.

Заклетва гласи:

Заклињем се да ћу у спору Манојла Пантелића трговца противу Мијаила Ристића казанџије око заузетог земљишта, моје мњење дати по мом најбољем знању и савести.

Тако ми Бог помогао.

Петар Пантић зидар
Милош Петровић земљоделац
Марко Јовановић абаџија

28. маја 1898 г.
Пожега.

Оверава

Председник суда
Д. Настић

Рађено 28/V 1898 год.
у Пожеги.

Протокол вештачења

извршеног на лицу места, око кога се споре Манојло Петровић трговац и Мијаило Ристић казанџија овд.

Вештачењем руководио члан суда општ. А. Недовић.

Бележио деловођ општ. суда А. Петровић.

Вештаци:

Петар Пантић зидар
Милош Петровић земљоделац
Марко Јовановић абаџија

Данас а по наредби суда општине пожешке од 27. маја ове године № 964, изашли смо на лице места оспореног земљишта и приступили прегледу стања ствари.

Затражили смо од парничних страна тапије, и на наш захтев тапију нам је предао Манојло. Мијаило Ристић је се изјаснио, да тапије на своје земљиште нема, јер га ужива као наслеђе од својих предака, у овоме истом стању у коме се и данас налази, што може доказати сведоцима.

Када је приступљено премеру имања Манојловог а по његовој тапији, нашли смо, да је Мијаило Ристић доиста ударио за читава по метра темељ за своју нову зграду на земљиште Манојлово, које његова тапија захтева.

Заузеће је са јужне стране Манојловог имања, које је одмах до имања Мијаилова и обим му је у ширину 0·50 метара, протежући се читавом дужином плаца Манојлова у овој ширини са 20 метара.

Имања парничних страна налазе се у Немањиној улици.

Приступивши процени заузетог простора, обазирући се и на место и положај заузећа, нашли смо да вредност заузећа износи осамдесет динара.

Манојло Петровић није ништа приметио противу вештачења и оцене заузетог земљишта.

Мијаило Ристић навео је, да је вештачење једнострано, да као такво нема законе вредности и да он има доказа и сведоке, — који ће потврдити, да он ово имање, на коме сада грађевину диже, овакво какво је, ужива од старине.

Парничари
Манојло Петровић
Мијаило Ристић абаџија

Вештаци
Петар Пантић зидар
Милош Петровић земљоделац
М. Јовановић абаџија

Оверава

Деловођ
А. Петровић

Члан суда
А. Недовић

б., Пресуда по предходном вештачењу.

а. тужба

Суду општине пожешке

Мијаило Ристић казанџија овдашњи, диже своју нову грађевину у овдашњој вароши у Немањиној улици.

Ударајући темељ за исту, заузео је, под исти и мога земљишта, са јужне стране, и то, са лица улице, у ширини 0·50 метара, кроз сву дужину мога плаца, која се граничи, до његовог 20 метара. Ово земљиште, по процени вештака, износи вредност 80 динара.

Како Мијаило никако не пристаје, да ово спорно питање, на леп начин изравнимо, и да ми моје земљиште ослободи, то га тужим суду и молим, да га он својом пресудом, на то принуди. Поред тога молим да га суд осуди да ми плати трошкове око вештачења, плаћену таксу по овом спору, и на име осталих спорних трошкова 60 динара.

За доказ подносим $^{1}/_{1}$ тапију у препису, од које ћу и оригинал на увиђај поднети. Тапија је потврђена првостепеним судом за окр. ужички 28. јануара 1884 год. под № 786., даље, протокол вештачења $^{1}/_{2}$., којим се заузеће одређује.

Основ тужбе својина.

Вредност тражбе 80 динара.

Доказ исправе.

1. јуна 1898 год.
Пожега.
№ 1200.

Понизан суду
Манојло Петровић
трг. из Пожеге

Пошто је ово спор хитне природе то одредити рочиште одмах и позвати на исто парничне стране.

1/VII 1898 год.
Пожега.

Председник суда
Д. Настић

б., Белешка.

Рађено у суду општине пожешке
2. јуна 1898 год. у Пожеги.

Белешка по спору
Манојла Петровића трговца овд.
Противу
Мијаила Ристића казанџије овд.

Судили су
председник суда
Д. Настић
Чланови
А. Недовић
П. Матић
Деловођ
А. Петровић.

Због својине земљишта. Вредност 80 динара. Докази писмени.

На рочишту су обе парничне стране.

На понуду суда за равнање, нису се могли поравнати.

Тужилац оста у свему при својој тужби, подносећи суду и оригиналну тапију, потврђену судом округа ужичког од 28. јануара 1884 год. № 786. Тражи и за данашњи представак 10 динара дангубе.

Тужени рече: дизањем моје нове грађевине, нисам заузео тужиочевог земљишта, но је иста постављена на мом сопственом земљишту, које је у свима овим границама, које сада држим, било исто тако заграђено, док нисам ограду оборио ради дизања зграде. Овакав мој плац уживам још од 1880 г. као наследник мога покојног оца Танасија Ристића, и противу његових граница, све до данас није ми тужилац ништа примећавао. Да овај плац овако и са овим границама уживам као наслеђе од оца, потврдиће ми сведоци: Миле Перић бојаџија, Јанко Спасић абаџија, Тихомир Грујић опанчар, који за ове границе знаду још од онога времена када је мој отац имање држао. Молим да суд ово рочиште одгоди и друго одреди, те на исто позове и моје сведоке. Вештачење је једнострано и зато не може имати никакве важности. Противу процене — вредности оспореног земљишта нема шта да примети.

е., Судски разлози.

Тужилац за доказ својих навода подноси уредну тапију. Вештачењем које је вршено уредно и судским путем на основу § 250., 252., 253. и 257. грађ. пост. доказано је прегледом на лицу места, да постоји заузеће. Овим доказима суд мора поклонити своју потпуну веру, и истима је тужилац своје тужбене наводе потпуно доказао. Наводе туженог да је вештачење вршено једнострано, суд не може узети у обзир, јер овде је случај такве природе, да је се овај начин вештачења, морао ради саме брзине расправе спора употребити. Но и ово вештачење вршено је у присуству туженога, када је и том приликом на лицу места признавао да тапије нема а исту ни суду не подноси.

Одлагању рочишта за испит сведока, нема, нити може бити места, јер јавну исправу не могу потрти сведоџбе сведока, нарочито и с тога што је тапија доцније потврђена судом, дакле, после онога стања, које би имали сведоци означавати и утврдити, према чему, ако је било заузећа, по тапији тужиочевој, за земљиште које тужени сада за своје држи, није требао као граничар тапију потписати, но свој протест уложити. Кад то тада није учинио сада му одбрана и право пред судом пада.

На основу ових разлога и § 6. и 13. грађанског пост. суд општине пожешке

Пресуђује:

Да тужени одмах уступи тужиоцу заузето земљиште, у Немањиној улици, са јужне стране плаца тужиочева, и то: са лица улице у ширини 0·50 метара, па у читавој дужини у правој линији 20 метара, да му накнади трошкове око вештачења у 16·50 динара, таксу плаћену по овоме спору 4·80 динара и на име спорних трошкова и дангубе 20 динара.

Пресуда одмах саопштена парничарима.

Од суда општине пожешке 2. јуна 1898 године № 1200. у Пожеги.

Председник суда
Д. Настић
Чланови
А. Недовић
П. Матић

Деловођ
А. Петровић

NB Заведи пресуду са белешком у протокол пресуђења.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

15. ЖЕНА СТРОЦАТОРОВА *)

Крстарећи од саме зоре па до мркле ноћи са одељењем жандарама по нашим италијанско-тиролским пограничним брдима, бејах веома уморан и са свим посустао кад се вратих. На жалост, труд и ови велики напори нису крунисани успехом. Нисмо пропустили да претресемо и промотримо сваку кућу сељачку, сваку колебу ту на Алпима, шта више сваки џбун на путу нам, пуном опасности, па ипак никаква трага од Бепа Бетониса. А опет морао је бити ту. Тек пре неки дан убијен је и опљачкан један италијански сточарски трговац баш код саме границе, на територији нашој, аустриској. И још како убијен! Несретник је био најпре онесвешћен ударом, па онда са свим правилно обешен о дрво. Радници, који пролажаху ту путем, први приметише мртво тело, па, мислећи да је самоубиство, јавише то нашој првој пограничној станици. С комисијом судском одмах сам отишао на место дела и без тешкоћа констатовао разбојништво с убиством. Начин извршења изгледао је свакојако необичан, али ми опет није био нов. Сетих се да сам пре више година читао, како је неки озлоглашени друмски разбојник италијански из Марша извршивао злочине на сличан начин. Та сваки зликовац има више или мање својих особина у вршењу жалосна му заната, а одлика Бепа Бетониса, прозванога Строцатором, била је у томе, да своју жртву учини најпре безотпорном, за тим да је обеси. Цела истина, којој су се, на претресу судском у Риму држаноме, у своје време јако чудили. Да није ово страшило, овај гад нашао кога подражаваоца, кога који би се и на њ угледао? Још тога дана мојој је сумњи учињен крај саопштењем италијанске полиције, да је на вечиту робију осуђени Бепо Бетонис, il Strozzatore, побегао, и да италијанска влада расписује 500 лира награде ко ухвати овог опасног зликовца.

По себи се разуме да смо дигли све на гоњење зликовца. Сви органи сигурности тога пограничнога среза узети су за крстарење, с помоћу свију финансиских стражара, којима располагасмо, удешено је да злочинца вијамо са свим као у котлу каквом, из кога измаћи не може, па ипак до јако сви труди остадоше узалудни. Строцатора баш као да је земља прогутала. Није се могло веровати да је на италијанску територију умакао, јер би се тамо морао осећати далеко несигурнијим. Италијанска коњичка жандармерија начинила је прави кордон, јер је горела жељом, да заслужи награду за главу Бетонисову.

Појмљиво је колико ме је у овим околностима морало љутити и мучити службено писмо, које сам затекао у канцеларији својој и које на начин доста оштар даваше израза чуђењу, што оправдана узнемиреност народа још није утишана хапшењем разбојника. Зловољан будући, бацим се, онако обучен, на диван за спавање и бејах, још премишљајући о данашњој експедицији, готов да ме сан ухвати, кад ме тргне неко тихо куцање на прозору моје приземне собе за службени рад. Скочим и отворим прозор. Ма да на пољу беше мрачно, опазих прилику неку под прозором, бојажљиво уза зид прибијену.

— Шта је? упитах.

— Госп. комесару, морам говорити с вама, али да ме нико не види, тајно! одговараше журно, дувајући ми на уво.

— Ко сте ви?

— Све ћете дознати. Пустите ме само да уђем, страх хоће да ме убије.

— Због чега хоћете овамо?

— Због Строцатора.

Ова реч тесну ме као електрични удар. Одмах отворих позадња врата своје собе и позвах непознатога унутра. На светлости лампе видех да је то неки момак у оделу италијанског чобанина. Био је умотан широким огртачем, боје угасите, а са шеширом великим и меким, јако намакнутим на чело. За даља посматрања немадох времена.

— Знате ли где је Строцаторе? питах брзо уз разумљиво узбуђење.

— Знам.

— И хоћете да ми га издате?

---

*) Strozzatore, реч италијанска, значи: онај који веша, дави.

— Хоћу.

— Да бисте добили награду, којом му је италијанска влада главу уценила?

— Не, него да бих се осветила.

Убезекнуто загледах младића. Дивљи, пун мржње зрак запламте из његових са свим црних очију.

— Ко сте ви?

Момче једним брзим покретом смаче шешир са своје главе. Пуно праменова коврчаве косе падоше низ плећа.

— Ја сам Пипета, жена Строцаторова.

— Жена његова!

— Јест, његова жена. Изгледа вам чудовиште, да жена издаје свога мужа, јел'те? Али је чудовиште и оно што он учини са мном, пошто му слободу дадох. Ја сам била та, која сам му дала сретства за бегство. Да бих му се могла приближити, ја сам месецима као зидарско слушче радила на новим зградама казненога завода у Терачину од јутра па до мрака. Погледајте ове руке, оне су ми сведок; видите бразде преко лица мога, ископане оскудицом, коју сам за њега подносила. То не беше залуд, смело предузеће испало ми је за руком. Бепо је избегао, а ја сам му окове раскинула. Каква срећа! Заједнички бегасмо преко брдâ, после невероватних напора стигосмо на границу и ту нађосмо сигурно место да се одморимо. Проклета мисао!

— А убиство сточног трговца из Вероне?

— Бепо га је извршио; ја сама жртву сам му уходила.

— Проклетнице?

— За што? Он не може живети да не ради. Зар је он крив, што га његова дивља крв гони на убиство. О, какав је то човек! Да ме је убио, ја бих била срећна што умирем од његове руке; али да ме грди и туче због друге и пред том другом, што је моје лепоте нестало у самом страдању за њ, то поднети не могу, то хоће освете. Како дође до тога — хоћете да знате? Оно несрећно убиство! Ви сте нас јако притеснили, с једне стране ваши, с друге италијански жандарми. Као дивљач коју керови јуре, бегали смо све више уз брегове. Ужасан пут! Снага ме издаде, ноге ми се разраљавише. Преклињах га да ме остави и да само себе спасава. Али ме он узе у своје снажне руке и ношаше ме као какво дете. Доспесмо до неке колебе и зажелесмо да уђемо. Нека висока девојка, косе плаве и у перчин сплетене, која се на прагу појави, хтеде не дати нам да уђемо. Али се сукоби с погледом мога мужа, који се беше наљутио и, стојећи, прећаше стиснутим песницама. Она уздрхта сва, а млечно јој лице обли се самим руменилом. О, Бепо је увек имао среће код жена! Колеба нам сад беше отворена и, што беше још вредније, девојка нам показа једну врло блиску, пространу, са свим скривену пећину, с једним улазом само, који беше познат само њој и њезину оцу, неком озлоглашеном кријумчару, тако, да у тој пећини могадосмо бити сигурнији него ма где. Ми смо били спасени, али ја сам ту изгубила свога мужа. Плава змија занела га је, они су се једно другом допали. Како сам им ја била на терету, он ме је терао и, пошто нисам хтела ићи, истукао и ногом ритнуо као какво шугаво псето.

Жена, испричавши ово, покри лице рукама и стаде грчевито јецати.

Проговоривши јој неколико утешних речи, хтедох метнути јој руку на раме, али ме она ухвати за руку и рече, хитајући:

— Ова рука треба да ме освети, сама ћу њоме управљати, кунем се Светом Богородицом. Али хајдете брзо, госп. комесару, док ме још бес раздире свест ми одузимљући, јер иначе могу се брзо стати кајати за ужасан корак који сам предузела.

* * *

Пипета је говорила истину. Без њене издаје тешко да бисмо могли пронаћи место, где се Строцаторе налазио скривен. Протицање једног готово пресушелог планинског поточића показиваше у једној јаруги стазу, уз коју се тешко и без и једне речи пужасмо између врлети. Пипета нас је водила; ја сам ишао за њом, с једним стражарем и два жандарма. Освит зоре олакшавао нам је пењање. После хода, који је трајао дуже од три сата, Пипета на један пут стаде.

— Ту смо.

— Али не видим пећине.

— То је доказ, како је јако скривена. А мало би што и користило, да се унутра иде. Бепо је смотрен, па је се добро укопао. Тамо га ухватити, тешко да би сте могли, или би стало много крви. А крви је већ доста проливено! Заклела сам се, да вам Строцатора предам у руке, и одржаћу заклетву. Идите с људима својим иза стене.

Она то рече пресудно и заповеднички. Сви поступци ове чудне жене казиваху, да не треба ни мало сумњати у поузданост њену. Распоредим људе према њеном захтеву, а свој добро напуњени револвер држах у приправности.

Пипета се приби уз неко жуто џбуње, размакну грање и викну неколико пута, између пауза неједнаких, неким дуже протезаним криком као каква тица грабљивица. Не потраја дуго, кад се силна хридина иза џбуња стаде мицати и из грања, које пуцаше, изађе нека јако порасла, снажна прилика, коју једва могадох што више уочити у сутону расвитка.

— Ха, ти ли си, жабо једна! чух неки строги глас. Шта тражиш још овде?

— Гле, драгане мој! и, рекавши то, Пипета паде на свог мужа, обавивши га рукама.

На мој знак, јурнуше жандарми напред. Строцаторе их опази.

— Несретна издајицо, рикну он, иди с овог света! У руци му заблиста нож, који сјури Пипети дубоко у прси. Уздахнувши, она паде.

Убица се користио тренутком забуне, те, одгурнувши стражара, који га хтеде везати, јурну низ ону стазу. Изгледаше безуспешно гонити га.

— Пуцај! командовах ја.

Три метка готово једновремено опалише и одјекнуше у брдима као гром. Строцаторе учини још један скок, па се стропошта.

Остало оставих жандармима, а ја се пригнух Пипети. Бледа лица, она лежаше непомична на хриду, прободених груди, из којих тецијаше још топла крв. Својом марамом гледах да је зауставим и положих главу жене у своје крило.

— Пипета, чујете ли ме?

Она отвори уморене очи. Из оних загонетних звезда погоди ме поглед, који никад нећу заборавити.

У њима се не огледаше више мржња, него бол неисказани, јаук пун прекора.

— Где је Бепо? питаше гласом који дрхташе.

Строцаторе је мртав, јављаше ми баш у тај мах један од жандарма.

— Мртав! О, заједно са њим умрети, каква срећа!

Неки осмејак блаженства разли се по лицу њезину, па јој остаде на лицу и после смрти.

Ја сам се постарао, те је укопана у један гроб са мужем својим.

То је била једина благодарност, коју сам јој могао указати за превелику услугу, коју је мени и човечанству учинила, издавши Строцатора.

НА ГРЕХ НАВЕДЕНА

(наставак)

* * *

Сутра дан одох рано на каву код „Орача“. Чича Л... као редован гост већ је био тамо. Ја сам овде кад кад, долазио; ал' овога пута дођох нарочито, да чујем причу чича Л... кога сам увек радо слушао.

Бејасмо сами за столом и ја поручих две каве.

— —

— Случај, господине! — после уобичајеног поздрава отпоче чича Л... Она грешница, што синоћ дође са мном к теби због сина, требала је да буде богата, врло богата, ...али, њена једна погрешка, један грех, све је то тумбе окренуло... И ако је много погрешила, она је сирота врло строго кажњена, јер је — на грех наведена.

— Видиш! Тамо, где се издижу оне палате, оне лепе зграде, што красе нашу престоницу — и ту показа руком низ улицу „Два бела голуба“ ка центру Београда — тамо и сад постоји једна двокатница покојнога П. некадањег богаташа, мужа оне грешнице.

Он ми падаше као неки далеки сродник. Још сад ми стоји у памети и као да сад гледам очима ону слику, кад се њих двоје узеше. Ама што то беше пар људи, што су њих двоје живели, то, чини ми се, данас више нема. Кућа њихова цветала је сјајем и изобиљем као мало која. У њиховом дому даване су чешће пријатељске гозбе, где се до миле воље пило старо неготинско вино и певало на сав глас. И није на празно било оно што су људи говорили: „Имају па знају како се живи. Људи би били кад не би!“

Али, срећа није потпуна; она увек има своју сенку која често помрачава радости живота. И ти срећни људи, којима су толики позавидели на богаству, покрај толика имања, имали су и својих жеља које им Бог није хтео услишити. Ни после неколико година од како се узеше, немадоше оно што и у најсиротнију чатрљу доноси радост и срећу; били су без онога, без чега, како сам П. говораше, — нема блаженства у кући — били су без деце.

Домаћин, у последње време, шта више, није то крио ни пред ким. Он се често поче жалити како је због тога несрећан. Колико је пута само преда мном то својој жени пребацивао...

Једног празничног дана по ручку, одох му у посету. Још с врата приметих да беше мало „накресан“.

„Ходи Л..., ходи да пијемо!“ узвикну чим ме спази. „Седи овде до мене. Хоћу да окренем у лумпeрај; да све имање попијем... Ја немам за кога да течем;.. немам коме да остављам...“ седи!...“

„Море мани се, човече! шта је теби? докле ћеш тако?“ рекох; и често ми би криво и срам од оне жене.

„Шта мани! А шта ми вреди све богатство?... Гледај оног мог бедног комшију шустера Перу — пева му кућа од радости и ако са дечицом само пасуљ ручa... Ето, ту је нећа срећа него у великим и меблираним собама и свиленим ћилимима...

„Па шта ћеш, брате... Божија је воља... Зар хоћеш противу његове свевишње воље?“ почех ја да га одвраћам.

„Каква Божја воља, какви бакрачи. Нема ту никакве Божије воље, мој Л...; него не ваља њака, не ваља...; хеј!“

Бедна жена покри лице рукама и поче јецати. Изађе у другу собу; беше је срамота од мене.

„Иди бестрага“ викну за њом „не требаш ми. Ја хоћу наследника... хоћу да знам за кога течем и коме да оставим ово пусто имање — ватра га изгорела.“ За тим отпоче да говори и неке непристојне речи.

Ја устадох. Узех капу и пођох вратима да идем... Беше ми много криво, што преда мном толико изрезили жену.

То га као мало трже. Скочи и не даде ми да изађем... После беше миран, али, с времена на време дубоко уздисаше.

Седели смо и пили до пред ноћ. Кад сам пошао кући врло ме лепо испрати, али ја се ипак реших, да му више не улазим у кућу. Не могах више да подносим његове лудорије за децом.

Прође бога ми више од годину дана, ја му више никако не провирих у кућу. И звао ме преко момака и долазио је сам толико пута; али, ја не хтедох никако.

Једног дана исприча ми моја Стана како П... ова жена, ова иста, често долази у наш крај, код неке гатаре. Доцније мало, сазнам опет да често иде код Марије врачаре; да јој ова даје неке траве, корење и друге чудновате ствaрчице и предмете. Кад је П. ишао на пут, она по сву ноћ код врачара. Море, водили су је по пољанама, кували јој мачку без белеге, давали јој да јаше вратило у глуво доба и шта ти ја знам каквих још чуда није та жена учинила, само да остане тешка.

(свршиће се)

* * *

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

„Дука од Медуна“

Нико га не зна ко је и од куда је? Пропутовао је готово целу Јевропу, и у сваком новом месту, у које је долазио, мењао је не само име но и народност. Кад је у Србији, издаје се за Србина и сина пок. Ивка Поповића, жандармер. капетана, који је погинуо за време бомбардовања Београда. У Бугарској је био Бугарин, рођен у Видину или Црногорац рођен у Берану; у Аустро-Угарској је Србин из Вршца, а у Румунији Србин из Пожаревца. Кад је у Русији, он је према приликама, српски или бугарски или црногорски официр у оставци.

Ова индивидуа, снабдевена је пасошима готово свих јевропских држава, која је узгред буди речено, и доста образована, јер говори: српски, француски, немачки, руски, турски, талијански, бугарски и грчки. Никада ништа није радила, већ је за све време свога досадањег 36-то годишњег живота скитала из места у место и варала, не само појединце, но и поједине целе градове, па ако хоћете и државе. Познате варалице: Никола Милојевић и Алекса Костић, једва ако би могли бити добри шегрти код овога самозваног „Спасе Поповића-Ивановића“, који је у извођењу својих операција и планова ненадмашан.

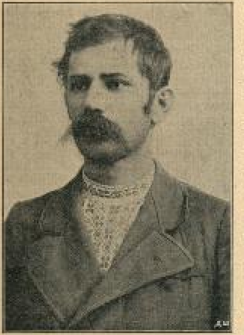

Поменули смо већ, да нико не зна од куда је ова варалица, па с тога ни ми не можемо ништа рећи о његовом месту рођења, пореклу и његовој најранијој младости. Почињемо од 1874 год. од времена, када је полиција почела о њему водити рачуна. Повод томе — рачуну — беше новац, који ова варалица поменуте године немилостиво расипаше. Неколицина старијих београд. кафеџија, још се, ваљда, сећају „богатога руског официра“, који имађаше наполеона као плеве и трошаше их стотинама за ноћ. Срећна та времена беху и за њих и за „Дуку од Медуна“, али веома несрећна за неке богате Русе, које он беше опељешио.

Почетком 1875 год. „Дука“ је прогнат из Србије, као лице после сумњиво и без икаква занимања. После дугог лутања по Русији, године 1878 виђамо „Дуку“ у Бугарској, као полиц. чиновника у Видину. Ту је остао до 1881 год., а те године, не зна се због чега, напусти Бугарску и оде у Цариград одакле, после једномесечног бављења буде прогнат у Стару Србију — у своје родно место Пећ(?). Ово протеривање „Дука“ је сам удесио, а ево за што:

Пок. Ивко Поповић, бив. жандармериски капетан, који је храбро погинуо за време бомбардовања Београда, и за чијег се сина овај „Дука“ издавао, био је родом из Пећи. „Дука“ је то знао, па кад је једног лепог дана остао без игде ичег у Цариграду, он се сам пријави полицији и изјави: да је родом из Пећи, да је дошао у Цариград да тражи рада, па пошто истог није могао наћи, рад би да се врати кући, али нема с чим. Молио је за помоћ.

Људи без занимања нигде се не трпе, а најмање у великим градовима. Према томе није никакво чудо, што је турска полиција одмах и радо испунила жељу „Дукину“ и протерала га у место рођења.

Кад је стигао у Пећ, ова недостижна варалица, по плану још у Цариграду скројеном, разгласи: да је син пок. Ивка; да у Србији није могао добити парче хлеба и ако је његов отац погинуо за њену слободу и да је најзад том незахвалношћу Срба толико озлојеђен, да се решио да промени веру — да се потурчи.

Куд ће куга него у свој род, куд брука него за Србе Пећ нце?.

Зар да доживе ту срамоту, да се турчи син њиховог омиљеног земљака и јунака пок. капетана Ивка? Какви би они Срби били кад би још и то допустили.

Па Турци? Зар да се смеју њиховом патриотизму.? Зар да сваком згодном приликом скрнаве ту њихову светињу, указујући им на сина њиховог Ивка и његово издајство?

Не, не. У интересу целога Српства, у интересу целог Хришћанства, они то не смеју допустити. Пок. Ивко не би у гробу могао мирно почивати, кад би се његов син потурчио.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Сироти Срби Пећанци, мислећи да је ова варалица заиста син пок. капетана Ивка, реше се да га по што по то одврате од намере. По што „Дука“ удараше највише на то: како у Србији није за њега било и тако нема од чега да живи, они се договоре и скупе између себе око 100 лира, да му их предаду, да помоћу њих предузме какав посао. Шта више, један од њих уступи му привремено једну своју кућу за становање. Све то учинише Срби Пећанци, само да би и даље очували име добрих Срба и патриота.

* * *

Трећег дана по пријему новца, „Дука“ загребе“ из Пећи пут Црне Горе. Дошав тамо, одрече се и Српства и капетана Ивка, па се отпоче издавати за Руса и руског артилеријског официра у оставци. Као велики пријатељ балканских Словена а при том богат човек, дао је оставку на државну службу, па сад, вели, путује по Балкану, те да „своју браћу Словене“ што боље упозна.

Захваљујући великој наклоности Црногораца према Русима и лирама Срба Пећанаца, „Дука од Медуна“ живљаше на Цетињу као неки руски кнез. Поједини Црногорци чисто са неким страхопоштовањем поздрављаху овога „брата Москова“, а многи од њих обратише му се за препоруке на виђеније личности у Русији. Разуме се већ, да се он радо одазиваше тим њиховим молбама, услед чега његов углед отпоче нагло расти.

Све беше као што треба; све иђаше као подмазано. Још само један корак; још само неколико дана и... орден је ту. Ако успе у томе, освојио је поље, на коме ће своје операције моћи развијати до миле воље. Човек његових особина, са орденом црногорским, биће у стању да обмане цео свет а не само Русију.

Оваквим лепим сновима успављиваше се наш „Дука“ на Цетињу и у глави својој кројаше већ планове за нове преваре. Требало је само још неколико дана, па да његови снови постану стварност, али..... пусто али поквари све.

Једно вече, од прилике после десето-дневног „Дукиног“ бављења у Црној Гори, стиже на Цетиње један путник у оделу Срба из околине Пећи, који рече: да је у Пећи био трговац и да је отуд побегао због зулума арнаутског, који му беху отели све што је имао, па шта више хтели и њега самог да убију. Оставио је, вели, жену и децу код једног свог доброг пријатеља, а он похитао у слободну Црну Гору, да сачува своја прса од куршума арнаутског. Србин Пећанац причаше тако живо, у једној кафани скупљеним Црногорцима, о невољи која га је задесила, да они већ почеше претити осветом, а један између њих предложи, да се Србин Пећанац одмах одведе „доброму брату Москову“, те да и њему исприча шта га је снашло, е да би то он доставио коме треба. Овај предлог допаде се свима Црногорцима, те ти они онако уморног Пећанца сподбију, па с њим право у стан „Дукин“. „Дука“ се тек беше раскомотио, па онако докон прегледаше своју касу, т.ј. бројаше лире, које још не беше утрошио. Кад му је момак пријавио Црногорце, он нареди да се одмах пусте к њему, а оне лире, које бројаше, навлаш растури по столу. Хтео је тиме да покаже Црногорцима, како је богат и како мало води рачуна о новцу. За тили час напуни се соба Црногорцима. Србин Пећанац беше у средини њих. Због свог малог раста не паде одмах у очи „Дуки“ нити овај спази њега. Тек кад један Црногорац исприча, за што су дошли и позва Србина Пећанца да изађе пред „Дуку“ као пред неког владаоца и он изиђе преда њ, могаху један другог добро видети и.. познати се.....

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Пошто је неколико пута протрљао очи, Србин Пећанац обрати се „Дуки“.

— Бога ти, господине, беше ли ти у Пећи пре 15 дана?

Тврдо решен да се бори до последњег тренутка „Дука“ баци један охоли поглед на Пећанца, па се окрену Црногорцима и упита их:

— Шта хоће овај човек?

— Ово знаш, господине, није научио да разговара са великом господом, па се збунио, одговори један Црногорац.

За време овог говора Србин Пећанац добро посматраше „Дуку“, па пошто се уверио, да је он доиста она варалица из Пећи, повика:

— Какав велики господин? Какав руски официр.? Шта, ви људи булазните.? Ово је једна препредена варалица, која је нас Пећанце грозно преварила и придигла нам око 100 лира.

— Лаже сукин син.

— Лажеш ти, варалицо. Преварио си нас, па си дошао да вараш и ове људе. Држите га, браћо.

— Ево лира на столу, завика један Црногорац.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

(свршиће се)

МАЈСТОРИЈЕ ВАРАЛИЦÂ

П. ЛИНДЕНБУРГ

Прев. **Доб. В. Б.**

(СВРШЕТАК).

Једнога дана застаде један приватан екипаж пред једном кућом у улици Св. Хоноре; из њега изађе једна елегантна дама, која запита чуварку куће, да ли би могла добити стан под кирију. Разуме се, она се погоди, да плаћа 5000 динара годишње кирије за тај квартир и рече своје име: „Бароница Пуеро“, и даде своју адресу. Кад је хтела да дâ бакшиш чуварци куће, не нађе у своме портфељу ни паре. „Боже мој!“ повика она, „изашла сам без новаца. Молим вас, госпођо, затражите од мога кочијаша 50 динара, а ја ћу вас дотле причекати овде.“ Ова се врати ускоро натраг, и рече, да кочијаш има само шест динара код себе. „О, како је то непријатно,“ рећи ће бароница, „хтела сам нешто нужно да купим, па сад не могу.“ Тако угледној новој кирајџики стави чуварка куће сву своју уштеду, 300 франака, на расположење, и бароница то милостиво прими. Пошто новац није донет сутра дан, као што је речено, потражи чуварка госпођу Пуеро у кући, коју је она назначила као свој стан, али је тамо не нађе, јер су и „бароница“ и њен „кочијаш“ били варалице.

Као што смо видели, варалице се појављују у најразноврснијем оделу, те морају нарочиту пажњу да обрате својој елегантној гардероби. „Права“ варалица клони се увек издавања новаца, јер он добива и жељено одело својим лукавством. Један човек, коме су хаљине све мокре, дође госпођи Лесклидовој, за чијег се супруга зна, да је изишао пре једног сата, и да се још није вратио. „За име Божје, госпођо, ваш се муж сурвао у Сену, баш кад је хтео да уђе у скелу. Немојте се без потребе плашити, није се десила несрећа. Ми смо га извадили и само му је сад потребно топло одело, те ме је с тога овамо и послао“, а госпођа му, разуме се да тражено одело. „Хоћете ли и ви, госпођо, одмах? — „Да, да, сад ћу и ја, само да се обучем.“ — „Па онда ћу да отрчим напред.“ И он отрча тако напред, да га више никад и не види госпођа Лесклидова! Разуме се по себи, то је била само превара.

Варалица се уме добро да постара и за своје благоутробије. Један лепо одевен слуга уђе у један велики локал и оде право газди радње: „Мој господар, гроф Лури, добио је сад баш неколико гостију. С тога вас молим, да ми одаберете најфинијих јела, а од вина: малаге и шампањера. Ваш момак нека пође са мном — можда ће бити још што год потребно.“ Момак пође за овим с пуном корпом јела и пића; пред кућом, у којој је требало да станује гроф, застаде његов слуга и удари се по челу: „Ех, баш сам луд где ми је памет, та господин гроф ми је рекао да не заборавим вишњеву ракију; но, лепа парада, још да сам то заборавио лепо би ми ишло од мог господина. Трчите брзо натраг и донесите флашу најбоље вишњеве ракије; само се пожурите, да мој господар не буде нестрпељив, а корпу оставите овде.“ Слуга потрчи што је брже могао, да донесе вишњеву ракију, а дотле је „грофов слуга“ далеко већ измакао с корпом.

У комптоар велике винарске радње Морсове уђе један постарији официр и представи се: „Капетан Дијамел. Хоћу да купим за нашу официрску касину вина и коњака, и то скупље и јевтиније врсте, па вас молим, да ми покажете пробе Бордо-а?“ Официревој се жељи одговори с највећом радошћу, и он пробаше вина пуна два сата, причајући о својим ратним авантурама, и при поласку оставља лепу поруџбину: четири бурета Бордо-а, једно буренце рума, једно буренце коњака и шест корпи шампањера.

„Сутра у подне мора ова поруџбина бити пред Добо-касарном; молим вас да пошаљете уједно и рачун.“ Сутра дан зауставише се кола пред касарном, пред којом се шетао капетан, али данас у цивилу. Он приђе кочијашу и рече му нестрпљиво: „Чекам већ подуже, а немам времена. Где је рачун?“ Кочијаш га изнесе. „Шта“ зар само један егземплар? Ја сам јуче у комптоару нарочито казао, да се напишу два примерка; е, баш су глупаци! Ето, а ја морам у скоро на дужност!“ За тим се окрену кочијашу: „Брзо, сине мој, отрчите натраг и донесите и други рачун;“ кочијаш оде, а капетан остаде да чува кола. Кад се кочијаш вратио, није било ни трага ни гласа од кола и вина. Капетан је отерао сам кола, да се не би трудио кочијаш!

На завршетку да испричамо још једну особиту мајсторију једне варалице. Барон Ф. Б., богат младић, хтео је да издаде свој стан, који је доносио годишње кирије 20.000 франака. Једно пре подне пријавише му грофа Морица Грандијера, који хоће да прегледа стан. Барон га прими веома љубазно: „Јесте ли ви, господине грофе, син генерала, који има исто презиме?“ — „Наравно, господине!“ и гроф исприча, како је до сад био у дипломатској служби, по разним варошима, а сада хоће стално да се настани у Паризу. Како је слуга јавио барону, да је доручак готов, то барон позва грофа на доручак, а после се извезоше, ручаше заједно у вароши, а вече проведоше у позоришту. Стан нису прегледали, али на молбу баронову дође гроф сутра дан опет. Показа му собе, и оне се допадоше веома грофу, беле су веома у реду и падала су у очи множина одељења за купање. „Да“, рече барон, „ја сам велики пријатељ лечења водом; та купања одржавају младост и здравље.“ Барон је и даље причао о користима од купања, што је гроф веома пажљиво слушао. „Кажите ми, господине бароне, да ли би сте хтели да будете тако добри, да ми покажете један практичан курс купања сада?“ — „О, с великим задовољством, драги грофе,“ одговори барон и скиде се, те се поче весело купати. „Молим вас, извините ме за један тренутак“, извињавао се гроф, одмах ћу се вратити.“ Барону беше за чудо, што нема грофа никако. Гроф беше послао бароновог слугу, да му донесе сребрну табакеру из ресторације, где је заборавио. Барон у часу примети, да му је са писаћег стола нестала кутија, у којој је било свакојаких драгоцености.

ПОТЕРА.

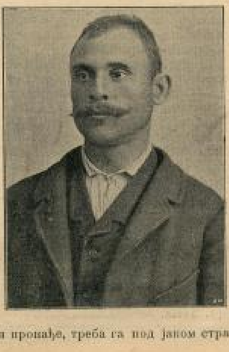

Јован Грујић - Лазић - Лапов, војнички бегунац, чију смо слику изнели у 34-ом броју нашег листа под насловом „Ко је ово“? 27. августа тек. год. у вече, **побегао је** из гарнизоног затвора у Врању. Он је био стављен под суд и у притвор од стране судског референта моравске дивизије због бегства из војске и кривица учињених за време бегства, о којима се сазнало поводом изнете му слике и извешћа која смо о њему донели у прошлом броју нашег листа. Ово бегство Јованово најбоље доказује: колико је он опасан и покварен. У циљи, да се ова препредена лопужа што пре ухвати, а и због тога, што ћемо овај број послати и у места где прошлих бројева са сликом његовом нема, — износимо му поново слику и скрећемо озбиљну пажњу свима властима и читаоцима на њега. У случају да се Јован пронађе, треба га под јаком стражом спровести команданту моравске дивизије у Нишу с позивом на Бр. 8524, или Управи гр. Београда на Бр. 2065.

Василије Дражић, из Белосавца, окр. подринског — осуђеник београдског казненог завода Бр. 1929, који је био на раду у Добричеву, побегао је 26. пр. мес. испред чувара. Он има 25 година, средњег је стаса, црномањаст је. Осуђен је био на 8 год. робије за то што је:

а) Ноћу између 4. и 5. септембра пр. год. у друштву са Јеремијом Пајићем из Белосавца пробушио сврдлом на неколико места амбар Илије Пајића, из истог места и из истог однели жита, у вредности 20 дин.

б) Ноћу између 31. августа и 1. септембра пр. год. ускочио кроз отворени прозор у дућан Дамњана Тарбића, ковача, и из истог украо и однео две гвоздене осовине, којих вредност износи 24 динара.

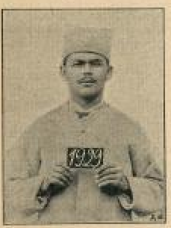

За одбеглим Василијем наређује се најживље тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа моравског с позивом на Бр. 8588, или Управи града Београда на Бр. 20226.

Илија Алимпић, родом из села Накучана, окр. подринског — осуђеник београдског казненог завода, Бр. 2438, који је био на раду у Добричеву, побегао је 26. прошлог месеца испред чувара у друштву са Василијем Дражићем, осуђеником Бр. 1929. Илија је био осуђен на 6 година робије у лаком окову за то, што је 23. јануара 1896 год. украо једну кобилу Живану Поповићу, земљоделцу из Добрића. Илија сада има 27 година, средњег је стаса, црномањаст је. Наређује се живо тражење одбеглог осуђеника. Пронађеног треба под јаком стражом спровести начелству округа моравског с позивом на његову депешу од 26. прошлог месеца под Бр. 8588, или Управи града Београда с позивом на њен акт од 27. истог месеца под Бројем 20226.

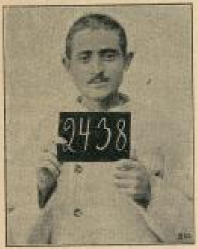

Дамњан Војић, родом из села Бакионице, по занимању столар, решењем начелства округа ужичког стављен је под истрагу и у притвор за извршени покушај убиства над својом маћехом Ружицом. Дамњан је по извршеном делу одмах побегао, и сада се не зна где је. Он има 40 год., средњег стаса, у опште је плав. Начелство окр. ужичког актом својим од 26. августа тек. год. Бр. 10882, моли све полициске власти, да Дамњана живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Дамњан се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 20402.

Милан—Михаило Јовановић, Циганин, скитач, решењем књажевачког првостепеног суда стављен је под суд и у притвор због крађе коња, и прављење и употребу лажних исправа. Он је још за време истраге побегао из болнице књажевачке, где је био на лечењу. Милан—Михаило има 46 год., средњег је раста, дежмекаст, добро развијен, у опште црномањаст. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести књажевачком првостепеном суду с позивом на Бр. 7743, или Управи града Београда на Бр. 20674.

Јанићије Коларевић, родом из села Породина, окр. пожаревачког — осуђеник београдског казненог завода, побегао је 28. тек. м-ца са рада из Топчидера. Он има 22 год., средњег је стаса, смеђ је у опште. Осуђен је био на 8 год. робије због извршених десет опасних и простих крађа и то:

1. 8. марта 1893 год. извршио је опасну крађу Станоју Гајићу из Кушиљева.

2. У среду пред Божић исте год. обио је кућу и похарао Николу Вучковића из Вашаповца.

3. Ноћу између 12. и 13. нов. 1893 год. извршио је опасну крађу Благоју Марковићу из Ливадице.

4. Исте ноћи извршио је опасну крађу Николи Атанацковићу из Ливадице.

5. Ноћу између 29. и 30. септембра 1893 год. извршио је опасну крађу Милошу Обрадовићу из Ливадице.

6. Ноћу између 5. и 6. новембра исте године из затворене авлије украо је једну овцу Велимиру Каменчићу из Кушиљева.

7. Исте ноћи извршио је опасну крађу Милану Антићу из Кушиљева.

8. Ноћу између 29. и 30. децембра исте год. извршио је опасну крађу Миловану Митићу из Четережа.

9. Ноћу између 5. и 6. новембра исте год. украо је два ама са уздама из авлије Мијаила Николића из Кушиљева, и

10. Ноћу између 11. и 12. октобра на опасан начин украо је из авлије разне ствари Јовану Васићу из Ливадице.

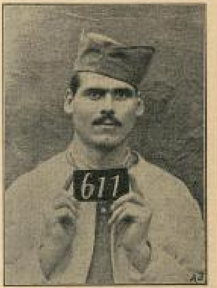

Све је ове крађе Јанићије извршио у друштву са Радисавом и Стеваном Бацакићем, Стеваном Вајкићем, Адамом Милосављевићем, Илијом Радивојевићем, Марком Станојловићем, Димитријем Милошевићем и Јованом Станојловићем из Породина. Јанићије је дакле учесник у свима побројаним крађама, а ови именовани другови његови, били су подељени, једни на једној, други на другој итд.

Као што се види, Јанићије је залазио из куће у кућу, са имања на имање и на дрзак начин дизао што је год дохватио. Према броју и начину извршених крађа, да само није био малолетан, он би већ давно добио куршум у чело.

На робији у последње време није имао никакве тешкоће јер је био слободњак, и он несретник опет бега, јамачно да изврши нове грехове. За одбеглим Јанићијем наређује се најживља потера. Пронађеног треба стражарно спровести управи београдског казненог завода с позивом на Бр. 5004, или управи града Београда на Бр. 20235.

Живко Н., бив. патрогасац из Шапца извршио је крађу Милану Бобићу, келнеру из Београда и однео му: 25 динара готовог новца, један пар новог одела, четири пара белог веша и једне нове ципеле. Живко има 30 год., стаса је високог, сувоњав је, црномањаст. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести Управи гр. Београда с позивом на Бр. 20251.

Раде Марковић—Васиљевић, земљод. из села Чичкоте, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза арилског, побегао је из истог 26. тек. м-ца. Он има 26 год. малога је раста, дежмекаст, у опште је смеђ. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику среза арилског с позивом на Бр. 6043, или Управи града Београда на Бр. 20227.

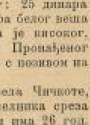

Јулијус Штајниц, бив. комисионар у Б. Пешти, проневерио је комисиони еспап, у вредности 5292 fl., и побегао. Мисли се, да се Јулијус сада налази у Србији а нарочито у Београду, где и фамилије има. Он је и раније, пре 3 до 4 године био у Београду, — у банкарској радњи Андрејевића и Комп. Слика, коју му доносимо из тога је доба и потпуно одговара садањем његовом изгледу; с том само разликом, што су му сада мало дужи бркови.

Он сада има око 27 година, средњег је стаса, косе смеђе, а тако исто и бркова, у лицу је бубуљичав. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести Управи гр. Београда с позивом на Бр. 20266.

Владимир, Марко и Младен Васиљевићи, скитачки Цигани, који су окривљени за три опасне крађе, 2. овог м-ца, ноћу побегли су из притвора начелника среза ражањског.

Владимир има 28 год., раста је средњег, од одела има јелек, кошуљу и гаће од сељачког платна, на ногама опанке, у лицу црн и пун.

Марко има 25 год. раста је средњег, од одела носи гуњче, кошуљу и гаће од сељачког платна, на ногама шарене чарапе и опанке црвене.

Младен има 16 год., стаса је малог, црномањаст у опште, од одела има на себи кошуљу и гаће од сељачког платна, босоног.

Сви носе обичне шубаре.

Наређује се живо тражење. Нађене ваља стражарно спровести начелнику среза ражањског с позивом на Бр. 8058, или Управи града Београда с позивом на Бр. 20822.

Радојица Трифуновић, родом из села Јежевице, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза трнавског због убиства своје жене, — побегао је из притвора. Он има 40 год., средњег је стаса, плав, на челу и палцу једне руке има мале белеге од посекотина, једном је већ био на робији. Начелник среза трнавског актом од 22. тек. м-ца № 7753, моли све полицијске власти, да Радојицу живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Радојица се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 20365.

Ђорђе Антић, земљоделац из Врандола, среза белопаланачког, окр. пиротског, осумњичен је, да је на дан 25. августа тек. год. убио из пушке Богдана Поповића, свештеника из Мокришта, истога среза. Ђорђе, кога је нестало одмах по извршеном убиству, има 45 год., средњег је раста, има дугачке смеђе бркове, у оделу је од белога сукна. Начелник среза белопаланачког депешом Бр. 5319, моли све полицијске власти, да Ђорђа најживље потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Ђорђе може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 20699.

Ђорђе Пастрмац, бив. суд. писар, који је због дела фалсификата стављен био под кривичну истрагу и у притвор, решењем првостепеног суда за варош Београд од 6. Јуна 1896. год. № 11822, па побегао попова се тражи. Пронађеног треба стражарно упутити истом суду с позивом на његов акт од 2. септембра тек. год., № 557, или Управи града Београда на Бр. 20689.

ТРАЖИ СЕ.

Анка Томићева, купарица, пресудом начелства окр. ужичког осуђена је на три дана затвора или 9 динара новчане казне. Не зна се где се сада налази Анка, па с тога начелство округа ужичког актом № 6366, моли све полицијске власти, да Анку пронађу и поменуту пресуду над њом изврше, па о томе начелство известе.

Јоксима Мијатовића, механџију из Причиновића, тражи стражарно начелник среза мачванчког, депешом Бр. 16560. Пронађени Јоксим може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 20372.

Јоцу Мијовца, бив. винограџију из Шапца, тражи начелник среза поцерског ради неког саопштења. Пронађеног Јоцу треба спровести поменутом начелнику с позивом на његов акт под Бр. 4864, или Управи гр. Београда на Бр. 20353.

Младена Вуковића бившег одговорног уредника „Српске Заставе" тражи првостепени суд за варош Београд актом својим од 1. септембра ове године № 47553, да се пронађе и њему упути. Пронађени Младен може се упутити и Управи града Београда с позивом на његов акт Бр. 20555.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

А. Ј. Крагујевац. — Добили смо рукопис „Наш Драјфус" и употребићемо у згодној прилици са неком малом изменом. Хвала.

Г. К. Скендеровићу ср. начелнику Крагујевац. Примили смо и другу партију претплате. За одговор о пријему, послаћемо и обрачун. Хвала.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 39. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 12. СЕПТЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ИЗ БОЛНИЦЕ ЗА ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ У БЕОГРАДУ.

Прилог за грађу за српску судску психијатрију.

„Луди Гуђа" заклао жену.

РЕФЕРАТ

Саопштаван у седницама срп. лекар. друштва, 12. септ. 1896. и 5. јан. 1897. год.

од

Д-ра Вој. М. Суботића (млађега)

секундарног лекара у болници за душ. болести

У *„Браничу"* од 1898. г. у бројевима 12. и 13., изнео сам под насловом *„Луди Риста — Убица"*, како је један иначе миран, а много година душевно болестан старац ужасно намрцварио, у парчета исекао, своју снају, без икаквог узрока и повода.

Овога пута хоћу да прикажем г.г. колегама и људима од правничке струке један сличан случај, како је један човек, који је од рођења у селу познат као *„луд — шашав,"* увек миран и бојажљив, и називан *„Луди Гуђа"*, извршио убиство над својом женом: заклао је ножем — перорезом.

Тиме бих желео да и овом приликом изнесем на видело, да мирни умно растројени болесници нису без опасности по своју околину.

С друге опет стране, овај је случај интересан и с тога, што су поред самога умоболнога злочинца била окривљена још 2 лица као саучесници — по исказу убичином — у овоме убиству: брат и снаја убичина, али су као невини ослобођени.

Од не мањег значаја јесте и појава да је овај умоболни злочинац час признавао, час одрицао дело, које је учинио, и тиме лаика — посматрача, па врло лако и судије могао да доведе у незгодан положај да мисле да злочинац намерно лаже. Овај случај служи као пример, да један одиста умно растројен човек, који је учинио злочин, може исто чак и да одриче, па чак и на друга лица да га баца, и да може доста вешто и траг да прикрива: може дакле да чини оно исто, што и паметни често раде у намери да се осуде и заслужене казне, ослободе.

Сем тога човек, о коме је овде реч, на нестручна лица, и она која га већ не познају, на први поглед не чини утисак лудог човека. Услед тога могао би суд лако пасти у грешку, да га за паметног сматра, као што га је н. пр. иследник сматрао, и као таког га оптужио суду, коме на част служи, што је ствар расправљао правилним путем, и што није усвојио иследниково нестручно мњење о кривчевој памети. Оригинално је како иследник у својој тужби суду с љутином говори о суду општине влашанске, што он у уверењу вели, да је злочинац „суманут", и како с патосом изјављује: „да среска власт не усваја разлог и мишљење суда, који није ни надлежан о томе свој суд и оцену изрећи"!.. Међу тим иследник није опазио, да је лично он учинио грешку: да је он свој суд изрицао о ономе што сам није разумевао и за шта није био надлежан! На основу чега находи он да Милоје није суманут?! Да други иследници не падну у сличну грешку, држим да ће им овај случај служити као леп пример, како треба бити обазрив, и тачно и потпуно сваку ситницу иследити, а не судити без суда!.. Да је тако, види се баш из овог случаја, јер то исто општ. уверење, које није „усвојио" иследник, побудило је суд да стручна лица упита за мишљење, да ли је истина што општ. суд вели, да је кривац „суманут". Суд је тражио истину, он је њу и нашао и тиме је задовољио правду.

Не само за суд, него и за лекаре, иследников је рад веома значајан. У овоме случају лекари су морали на себе узети дужност иследне власти, због површно вођене потраге. Да иследници виде шта све треба лекар и суд о кривцу да знају у случајевима где се сумња у здраву памет кривчеву, може им корисно послужити наша сведоџба.

Уверен сам, да је користан споразум и узајамни рад лекарев, иследников, и судијин на пољу судско-медицинском. За то и пишем ове редове.

Мислио сам како и шта да прикажем из овог случаја, па сам смислио да је најкорисније држати се реда у актима — а све је рађено на основу оригиналних акта — па приказати цео ток радње онако какав је. То је корисно с тога, што се има известан ред у раду, и с тога, што се сваки, који има посла са случајевима ове врсте може многим чиме користити, кад види целокупан рад описан.

I. Извешће општинске власти.

Суд општине влашке на дан 3. апр. 1896. № 3578., известио је начел. ср. космајског, да је ноћу између 30. и 31. марта 1896. г., нестало Смиљке, жене Милоја Врнића, сељака из Влашке. Да је Смиљке нестало и сам је суд сазнао тек 2. априла.

Учињен је претрес куће Милојеве, и нађене су крваве гаће и кошуља Милојева.

Упитан Милоје, што му је рубље крваво, одговорио је: *„одите да ви кажем где је кукавна Смиљка."*

Милоје одведе кметове и сељане у атар дубоњски, и тамо нађу Смиљку заклану и бачену у једну јаругу и претрпану шумом. Код Смиљке је нађен и нож са којим је заклана.*)

---

*) И ако не спада у обим ове расправе, ипак куриозума ради, да саопштим историју овог ножа.

Смиљка је била позната као жена, која је волела да краде. Годину дана пре њене погибељи, на једној свадби у њином селу, нестало је ножа (перорез) куму из сватова. До кума је седео поп Пера Поповић, свештеник у Влашки. Кум му се пожали на извршену крађу његовог ножа. Попа устане са свога места у врх совре и почне народу говорити: „Грехота је красти, а камо ли је тек грехота покрасти кума!... Неко је украо кумов нож. Нека му је просто, али нека бар врати нож, неће га нико сутра тужити!...

Нико се не јави. Сви викаху: убио га Бог ко је украо. Сваки викаше за себе: ја нисам.

Три пут је попа опомињао лопова да се јави, а три пут му је говорио: „лепо, тешка је кумовска клетва, она ће постићи лопова кад тад..."

Кад и то не поможе, онда устаде кум и викну: „Да Бог да му моја бритва главу одсекла, ко ми бритву украде!"...

И опет се нико не јави!...

Ни свадба и прође, па се и на украђену бритву у селу беше заборавило.

Кад је код жртве Смиљке на њеним грудима нађен крвав нож, са којим је заклана, власт је трагала чији је то нож, и гле чуда, сазнало се, да је лопов била погинула Смиљка.

Народ у селу, кад је за то чуо, говораше: „Испуни се кумовска клетва!"

Суд општински одмах је притворио Милоја и брата му Милутина.

Напоменути ваља, да су и Милоје и Милутин, пре него што је суд извршио претрес у кући њиховој, и нашао крваво рубље Милојево, обојица казали, да не знају где је Смиљка.

Од куће Милојеве до места где је Смиљка убијена има два и по километра.

II. Радња иследне власти.

Први испит над Милојем.

(у селу Влашкој 4. апр. 1896. № 4196).

Милоје вели, да не зна за што се узима на одговор.

Кад му је казано, он је онда *признао дело*.

Из његовог признања извадићемо само оно што је главно.

Милоје прича: У недељу 31. марта 1896., „тек што се беше свануло“, позвао је њега и његову жену, после заклану Смиљку, Милутин, брат његов, да заједно са женом Милутиновом Милицом, иду да накупе дрва у шуми, у јарузи атара Дубоњског, јер им је било нестало дрва код куће.

Смиљка је, вели он, носила за својим појасом један нож — „федреместер.“

На лицу места накупили су четири гомилице дрва — сувог грања.

За овим вели: „и тек што смо ово спремили, на један пут мој брат Милутин скочи на моју жену Смиљку, обори је на земљу, и притиште је, извади јој иза појаса нож „перорез“ и поче је клати и бости. Ја викох да не ради то, но он викну на мене, *те ми рече*, **да и ја морам то да радим,** те пошто је *он преклао, натерао је мене те сам је* **ја доклао,** те је на месту остала мртва. Она се тада бранила рукама. И како ми је дао нож, он је притиснуо моју руку, те ме је она бранећи се посекла по руци.“

Мало доцније у истом саслушању Милоје вели: „ово што сам учинио, морао сам, јер ме је брат М. натерао, и поправљам, да је баш ја нисам заклао, већ он, Милутин, и мени је силом утурио нож у руку, и руку ми притиснуо под гушу Смиљкину, па кад овако није могло бити, он је узео нож и са њим је заклао.“

„Тада је од ње силна крв текла, и како ме је Милутин притиснуо уз Смиљку, моје се кошуље искрвавиле“, вели Милоје.

Милоје вели, да је Милутин, а не, он Смиљку свукао у јаругу и тамо је затрпао лишћем и шумом, *и ту код ње бацио нож са којим су је заклали.*

Шта је даље било?

Милоје овако описује: Милутин и Милица отишли су на штацију у Младеновац, а њему је Милутин рекао да иде код говеди.

Овоме додаје:

Казао му, вели, Милутин да баци — „отури“ — крвав свој кожух, те га је он и бацио; а *казали* му, вели, њих обоје да на бари оперу крваве гаће и кошуљу, и тога истога вечера опет му они, вели он, казали, да крваву кошуљу и гаће свуче, и друге обуче, што је он и учинио.

На другом месту, а тога истог саслушања вели: „У вече М. и М-ца, натерали ме, те сам ону рубу — кошуљу и гаће — свукао, а друге обукао.“

Односно тога, где је стајала Милица, снаја његова, кад су њих двојица клали Смиљку, он вели: на 40—50 метара далеко од њих, купила је дрва, и свему се овоме невешта правила. Не зна да ли је она за ово знала, али, вели он, мора да је знала кад је ту близу била.

Односно тога, *чијом је иницијативом ово убиство извршено*, он вели иницијативом његовога брата Милутина, и тврди да га је он на извршење *„силом натерао“*, те му је **„морао помоћи.“**

Односно самог узрока, зашто су убили Смиљку, Милоје вели, да је његов брат Милутин убио Смиљку *„из користољубља“*, јер је, вели, Милутину неправо било, што га је Смиљка терала да се њих двоје оделе од Милутина и преселе својој удатој јединици кћерци у Младеновац.

Милоје је исказао и то, да их је у путу на месту где је убиство учинио, из далека из њиве, све четворо спазио само један човек, неки М. В., али се нису срели, нити су разговарали.

Кад је Милоје био близу капије код своје куће, после убиства, видео га је неки Ж. М. М. и питао: „што рамљеш Милоје?... Што си тако мокар?...“, а он му је одговорио: „убо сам се.“

Оригиналан је и интересан исказ Милојев, где говори о гризи савести за време и после убиства. Он вели:

„Мени је ово жао било (кад је Смиљку клао), и молио сам Милутина да не ради, али он није хтео да ме послуша.“

„Мени је жао било Смиљке, те сам сваког дана ишао код ње, где је била убијена и плакао, јер ме је она чувала и крпила.“

Саслушање над Милутином (истог дана), није довело ни до каквог резултата. Он се бранио да то није истина што Милоје говори за њега, и да је био тога дана код стоке, код куће и на станици у Младеновцу, а у дрва никако није ни ишао.

Саслушање над Милицом (истог дана), истоветно је као и ово предње. Она сведочи, кад се с мужем вратила са станице, да је питала Милоја: „шта ти је“, а он јој је, вели, одговорио: „убише ме Дубоњани, и ринуше ме у воду.“

Исказ брата погинуле Смиљке гласи: „Моја пок. сестра, жалила ми се да јој муж убиством прети.“ —

Решењем иследне власти (6. апр. 1896. № 4174.), продужено је кривич. ислеђење над Милојем, Милутином и Милицом, и сви троје стављени су у притвор (§. 225. и §. 123. тач. кр. пост.). —

Протокол секције.

Рађено 3. апр. 1896. год. у селу Влашкој над мртвим телом Смиљке жене Милоја Брквића, сељака из истог села, која је нађена 2. овог месеца мртва у потоку истог села.

А. Спољни преглед.

Мртво тело око 40 год. старо, средњег раста, слабо развијене мускулатуре и костију. Боја коже и видљивих слузокожа бледа. Пупиле раширене. Мртвачке пеге на доњим деловима тела у велико развијене.

1. На темену више ка левом уву рана 4 см. велика, оштрих ивица и углова у дубини својој до периоста.

2. Десно око извађено и место њега празна очна дупља, у чијој дубљини стоји још комад очног нерва у величини од 2 см.

3. Испод десног ока, коже лица а од чести и мускулатуре у величини до половине образа нестало је. У горњој половини ове ране, одмах испод десне јагодице, налази се један убодни канал, који улази у уста.

4. По левом образу и носу мале огреботине.

5. На врату, попреко одмах испод грљана, рана 15 см. дугачка 6 см. широка, која сече душник и једњак и у дубини својој долази до самог кичменог стуба. Главне артерије, вене и нерви нарочито на десној страни пресечене попреко. Обе унутрашње стране ове ране неравних су површина.

(наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуда са вештачењем у току парнице.

а. тужба.

Мијајло Ристић, овд. казанџија, диже у улици Немањиној једну своју грађевину. Копајући темељ за исту заузео је мога земљишта са јужне стране и са лица улице 0·50 метара у читавој дужини плаца са 20 метара.

Како на леп начин није пристао да ми земљиште ослободи, то сам принуђен тужити га суду и молити да га суд пресудом својом нагна да ми заузето земљиште ослободи.

Да су моји наводи истинити увериће се суд из моје тапије коју овде у препису прилажем и од које ћу оригинал суду на дан суђења поднети.

Заузето земљиште вреди сто динара.

Тужбе основ својина.
Доказ писмен.
Вредност 100 динара.
27 маја 1898 год. Манојло Петровић
Пожега. трговац из Пожеге.

№ 2423.

Пошто је ствар хитне природе, то одредити одмах рочиште, на које позвати парничне стране, ради извиђаја и пресуђења спора.

27/V. 1898. год. Председник суда
Пожега. Д. Крстић

б. белешка.

Рађено у суду општине пожешке
1. јуна 1898 год.

Белешка по спору
Манојла Петровића трговца овд.
Противу
Мијаила Ристића казанџије овд.

Судили су
Председник суда
Д. Крстић
Судије
А. Недовић
П. Матић
Бележио деловођ
А. Петровић.

Због својине земљишта — заузећа
Доказ писмен.

На данашње рочиште дошли су парничари.

Нису могли да се поравнају.

Тужилац оста при тужби, тражећи да суд осуди туженог да му уступи заузето земљиште, да му накнади плаћену суду таксу и на име трошка и дангубе 20 динара. Подноси тапију од свог плаца у оригиналу, која је потврђена судом округа ужичког, још 20. јануара 1884 год. № 522.

Тужени рече: не стоје у истини наводи тужиоца да сам копањем темеља за моју нову грађевину, заузео ми шта од земљишта тужиочева, но сам кеци ударио на моме сопственом земљишту, које уживам од старина као наследник мога покојног оца Живојина Ристића бив. овд. Овај плац на коме сам намеран да дижем грађевину непрестано је до сада био под оградом у мојој државини и ја сам ограду сада скинуо кад сам почео копати темељ за нову грађевину. Тапије на ово имање немам, јер је исто наша давнашња старина. Да је овако како наводим потврдиће ми сведоци: Марко Јанчић абаџија, Тодор Неждић шпекулант, Исидор Пејић земљоделац, које молим суд да позове и испита.

По саслушању парничних страна суд је нашао да му је вештачким прегледом нужно познање ствари и зато је на основу §. 247, грађанског поступка

Решио:

Да се оспорено земљиште на лицу места извиди средством вештака које парничне стране имају сходно §. 248 грађ. пост. изабрати.

Ови вештаци имаће оценити и вредност оспореног земљишта.

Саопштити парничарима ово решење и позвати их да изаберу себи вештаке.

Председник суда
Д. Крстић
Деловођ Судије
А. Петровић А. Недовић
П. Матић

в. процедура око избора вештака

Позвани парничари на основу горњег решења да изаберу вештаке они изјавише:

Ја бирам за вештака Петра Тасића предузимача, а њему за заменика Васу Јоцића зидара.
Манојло Петровић

Ја бирам за вештака Марка абаџију а њему за заменика Јована Гагића предузимача овд.
Мијаило Ристић

Оверава
Председник суда
Д. Крстић

(NB у случају да тужени неће да изабере вештака из ма којих узрока онда га сходно §. 248. грађ. пост. сам суд за њега одређује).

Позвати изабране вештаке да изаберу трећег. За тим узети од њих заклетву по пропису §. 259. грађ. поступка и упутити их на вештачење.

Вештачењем ће руководити члан суда г. А. Недовић и и деловођа А. Петровић.

О вештачењу саставити протокол, који ће се поднети суду, по том одредити рочиште за пресуђење овога спора,

Од тужиоца наплатити 15 динара дијурне за вештаке.

1/VII 1898 год. Председник суда
Пожега. Д. Крстић

Рађено у суду општине пожешке
2 јуна 1898. год.

Дозвани данас изабрани вештаци од стране парничара, Петар Тасић предузимач и Марко Петрић абаџија, и позвани по пропису §. 248. грађ. пост., да изаберу трећег, ради извиђаја овог спора они се сагласише и изабраше Миливоја Пајића економа свршеног земљомера, а њему за заменика Марка Лазића земљод.

Петар Тасић предузимач
Марко Петрић абаџија

Оверава
Судија
А. Недовић

Одмах је дозван изабрани вештак Миливоје Пајић, економ и од сва три вештака сходно §. 259. грађ. поступка узета је заклетва.

Деловођ Судија
А. Петровић А. Недовић

г. протокол вештачења

Рађено 3. јуна 1898 год.
у Пожези.

Протокол вештачења
по спору
Манојла Петровића трговца
противу
Мијаила Ристића казанџије
Због заузећа земљишта.

Вештаци:
Миливоје Пајић економ
Петар Тасић предузимач
Марко Петрић абаџија

Вештачењем руководи
члан општ. суда
А. Недовић.
Бележио деловођ, А. Петровић.

Данас као одређени вештаци изашли смо, на лице места, оспореног земљишта и извршили смо преглед истога, узевши од тужиоца оригиналну његову тапију. Тужени на наш захтев није нам поднео никаквих доказа о својини, наводећи да је своју одбрану поднео суду при којој и сада остаје.

Плацеви парничних страна налазе се у Немањиној улици.

Када је извршен преглед и премер плаца тужиочева по захтеву тапије, нађено је: да је тужени Мијаило, доиста заузео од плаца Манојлова са лица 0·50 сантиметара са дужином са јужне стране до дна плацева 20 метара.

Заузето земљиште према месту и положају вреди 80 дин.

Парничари нису ништа приметили, до што тужени рече: да ће своју примедбу изјавити на суду када буде одређено рочиште за расправу спора. Дијурну по пет динара примили смо.

Вештаци
Парничари Миливоје Пајић економ
Манојло Петровић Петар Тасић предузимач
Мијаило Ристић Марко Петрић абаџија

Оверава
Деловођ Члан суда
А. Петровић А. Недовић

б. белешка са пресуђењем

Рађено у суду општ. пожешке
5 јуна 1898 год.

NB устрој главу белешке.

На рочишту су обе парничне стране.

Прочитана су акта.

Тужилац према поднетим доказима и извршеном вештачењу, тражи пресуду. За данашњи предстанак тражи 10 динара. Моли суд да му се досуди и накнада положене дијурне за вештаке у 15 динара.

Тужени оста при свом ранијем исказу, тражећи да се ово рочиште одгоди и друго одреди, на које да се позову и испитају његови сведоци, који ће потврдити да ово имање како је сада ужива као наслеђе од свога оца још од године 1880.

Судски разлози

Тужилац за доказ свога тражења о својини подноси тапију, потврђену првостепеним судом за округ ужички, под 20. јануаром 1884. год. № 522. Вештачним прегледом на лицу места, утврђено је заузеће. Вредност заузетог земљишта, процењена је у 80 динара, према чему је суд овај надлежан за суђења овога спора.

Узевши у оцену доказе тужиоца суд налази да је тужилац своје право потпуно доказао, и зато му се заузето земљиште од стране туженога има пресудом судском вратити у својину.

Одлагању рочишта ради испитивања сведока туженог, нема места, јер се сведоџбама сведока не може утрти важност јавне исправе — тапије, тим пре што је тапија судским путем потврђена доцније но што би сведоци могли тврдити државину туженог. Да је било ове државине, онда би тужени протествовао, противу утврђења тапије, при самом убаштињењу тужиоца, и не би исту у овим данашњим границама, као граничар потписао. Када то тада није учинио, садањим његовим наводима, нема никаквог законог ослонца, и с тога суд на основу ових разлога и § 6 и 13 грађ. судског поступка

Пресуђује:

Да тужени буде дужан, одмах уступити тужиоцу заузето земљиште, које његова тапија захтева, са лица „Немањине“ улице 0·50 метара ширине у дужину 20 метара са јужне стране спорног земљишта, да му накнади плаћену суду таксу у 5·40 динара, положену дијурну за вештаке у 15 динара и на име парничних трошкова десет динара.

Пресуда саопштена парничарима одмах.

Од суда општине пожешке 5 јуна 1898 год. № 2560. у Пожеги.

Председник суда
Д. Кретић
Деловођ
А. Петровић
Судије
А. Недовић
П. Патић

NB Заведи белешку са пресуђењем у протокол суђења.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

16. ЈЕДНА МЛЕТАЧКА ТАЈНА.

„Ако хоћеш да учиниш својој отаџбини једну велику услугу, очекујем те вечерас у 11 сати у Café Quadri, на Марковом тргу, под маском: црни домино.*) За познавање знак: жути шепут на десном рамену. Лозинка: Audaces fortuna adjuvat. *Црни домино са жутом ружом.*“

То беше садржина једног врло пријатно мирисавог писамцета, које затекох у четвртак у јутру, беле недеље године 186., међу осталим стварима с поште, на столу у канцеларији својој.

Изненађен будући, загледах још једном коверат, који сам био већ бацио. Адреса се слаже, моја је, нема погрешке.

„Рђава шала!“ беше ми прва мисао, која ми дође на ум. Нисам туђ у овој старој и поштовања достојној вароши дуждевој, јер служба ми је донела познанства у свима круговима грађана, а ни једно од тих познанстава није могло послужити за какво пустоловство. Даље размишљајући, закључих, да ће свакојако бити невероватно, да ко баш мене хоће да учини предметом какве рђаве шале. Колико знам, за то нисам дао никоме повода. Да није може бити каква замка, у коју бих имао упасти? То је већ више могуће. Нашу, аустриску полицију сви Италијани, па ни Млечани, не гледају радо.*) То доношаху собом политички односи, а осем тога неки од мојих колега у служби, морам на жалост признати, својим осорљивим поступцима доприносили су томе, да се мржња распаљује и тиме јој давали изглед оправданости. Из сигурна заклона пакосно пецкати органе полиције, Млечанима је изгледало дело патриотско. И ако сам знао, да ме није мрзео свет, с којим сам имао теснијих веза по служби, опет ми не изгледаше са свим немогуће, да се овим сумњивим писмом може хтети да будем намамљен на кораке, који би по мене могли бити од врло непријатних последица.

Свакојако било би најпростије, а може бити и најпаметније, ову чудновату позивницу уз још по неко анонимно писмо, којих нам често читаво тесте дође, бацити у кошар, али ме од тога уздржаваше онај нарочити, одлични мирисави дах писамцета, који казиваше да замку, ако је то доиста нека смотка, није наместила нека груба рука. Метнух писмо у џеп, намеран да о ствари још промислим преко дана. Али у истини ја већ бејах решен на тај тајанствени састанак. Непозната лепотица — и сухопарни полициски чиновник има својих сањарија, — ма каква јој била намера, бар нека нема разлога, да ме држи за страшљивицу.

* * *

Мало пре 11 сати седео сам, сав умотан у домино од црне свиле, у Café Quadri поред шербета, и посматрао тумарање света на Марковом тргу. Овај је сада, веома јако осветљен због празновања месојеђа, био као каква прекрасна дворница за игру, у којој се, уз звуке музичне капеле, таласало хиљаду глава, са маскама свију врста, једно шаренило од света, који само брбља, шали се и смеје. То беше нека нарочита, ретка слика, која се мора видети, да би се њене дражи правилно оцениле. У овом тренутку ја јој наравно не поклањах ону пажњу, коју је заслуживала — моје је мисли односила непозната пошиљатељка писамцета, које сам носио у џепу. Да ли ће она заиста доћи?

Гвоздени стражар на торњу крај саборне цркве удараше својим чекићем једанаест сати. И немислећи, механички, бројао сам ударе. Још не беше све искуцало, а нечија рука спусти ми се на плећа. Подигох очи. Неки црни женски домино са жутом ружом на рамену стајаше иза мене.

„Audaces...“ шапну ми маска.

„Fortuna adjuvat“, додадох ја, као запета пушка спреман.

„Онда хајде са мном“.

Женски домино даде ми своју руку и под руком изађосмо из каване. Тај призор оста непримећен. Оваких састанака и малих интрига на Марковом тргу је данас без броја.

Моја непознаница тискаше се са мном кроза свет толико, да смо једва изашли из њега. На самоме тргу већ се могадосмо слободније кретати.

„Куд ме водиш?“ упитах своју сапутницу.

„На мали трг.“

„А одатле?“

„Не буди сувише радознао, све ћеш дознати.“

Разговор нам прекидоше друге неке маске, које се испречише пред нама и покушаваше задржати нас. Оне нам примећаваше што носимо црне маске са ружом жутом и шепутом жутим. Изгледаше да им није по вољи ово састављање црног и жутог, па рекоше нешто ружно, као да су нам непријатељи.**)

---

*) Domino је одећа лица, било женског или мушког, као маске, а састоји се из дугачког свиленог огртача са широким рукавима и таке капуљаче. Обично је црн, а може бити и друге боје. У маскарали, дакле кад је прерушавање обичај, то је карактерни костим. Пр.

*) Тиче се времена, када и Млеци са својом облашћу улажаху у састав аустриске царевине. Пр.

**) „Црно-жуто“ означава аустриску државу, те због тога становницима италијанских области под Аустријом, као што тада беше случај, како рекосмо, и са Млецима, беху мрске ове боје. Пр.

„Како је несмотрено, што је она ову боју изабрала“, примети моја сапутница.

„Ко је то *она*?“ упитах је зачуђено.

Она не одговори, него дијалектом чисто венецијанским изговори маскама, које нам беху на путу, неке речи, све пре само не ласкаве, па ипак имадоше успеха и пут нам би слободан.

Не узнемиравани даље, стигосмо на мали трг, а одатле на обалу. Моја сапутница пусти се испод руке моје и даде знак гондолару, који као да њу и чекаше.

„Гондола је спремна, уђимо.“

„А куд ћемо на гондоли?“

„Нећемо далеко. Не губи време запиткујући, минуте су скупоцене.“

„У часовима ашиковања?...“

„У часовима кад се отаџбини служи! Зар можеш још оклевати?“

Више нисам запиткивао. Уђосмо у гондолу. Једна светла зрака, која паде од фењера са обале на гондолу, показа ми да ову краси грб. Не могадох га разазнати, јер ме моја пратитељка брзо угура у унутрашњост гондоле и затвори за собом врата. Лађица се одмах крену и, по моме нагађању, удари кроз [illegible] испод моста уздахâ. Ништа нисам могао видети, јер сви прозорчићи са стране и врата гондоле бејаху покривени густим завесама.

Црна маска са жутом ружом спусти се поред мене и лагано уздахну.

„Шта кажеш?“ упитах, мислећи да хтеде што рећи.

Ништа, дахнух мало, кад смо се овде скрили. Сукоб с оним маскама заплашио ме је.“

„А ја сам баш видео, да си се храбра показала.“

„Па морала сам — ти си полицајац, а ја Млечанка. Разумеш ли ме?“

Наравно, разумео сам је, ма да ми то није звонило пријатно. Сад ми је било јасно, да писамце није писала моја пратитељка, него да ме је само потражила по налогу неког другог лица. Тиме беше протумачено оно *она*, које јој се раније у љутњи измакло из уста.

„Имаш ли вере у мене?“ од једном упита ме моја сапутница.

„Зар нисам то доказао тиме, што сам за тобом пошао?“

„Донде није много за тим стало. Али за даље хоћу твоје потпуно поверење.“

„Па у чему се оно има да састоји?“

„Да допустиш, да ти очи вежем.“

„Ах, чудно захтевање!“

„Од кога не могу попустити. Ти не смеш знати куда те водим.“

„Па ипак рече, да ћу све дознати.“

„Наравно, више него што се и надаш. Али само под погодбом, коју сам ти навела.“

„А ако би се ја устезао?“

„Зар се плашиш?“

„Па зар би онда био полициски чиновник?“

„Мир, не казуј ту реч, ако нећеш да поквариш све. Нисмо сами.“

„Гондолар —“

„Уме ћутати и одан је, али кад је једно у питању, престаје сва поузданост.“

„Кад је у питању то што се — нас тиче. И то ми зар ти казујеш да појачаш моје поверење у тебе!“

Моја пратитељка мрдну, као да би хтела слегнути раменима. Шта сам јој ја? Она је то сама признала, рекавши да је и она Млечанка.

Најпосле стаде гондола. У том тренутку осетих да ми се очи везују.

„Ни гласа и за мном, ако ти је мио живот,“ шапну ми моја сапутница. При том узе ме за руку и поведе са собом. Другом руком, која ми беше слободна, ја ухватих испод огртача за свој добро напуњени револвер, кога сам пажљиво прикрио уза се.

Опазих да ме води преко неких степеница у осетно хладну претскућницу, а одатле преко узаних и увијених степеница на први спрат. Нека врата тихо се отворише и ми уђосмо у простор пријатно загрејан, који по поду беше застрт меким простиркама, преко којих смо нечујно корачали. Судећи по трајању хода, мора да је био какав дугачак ходник или каква низ соба, кроз које пролажасмо. Најпосле, моја пратитељка застаде. Опазих да закуца на вратима, три пут, у кратким паузама.

„Entrez, уђите“, потмуло се чу женски глас изнутра.

Ми уђосмо.

Облачак слаткога даха који заноси струјаше ми на сусрет. То беше исти дах, којим је било надахнуто и писамце што сам га јутрос примио. Разумедох шапат два женска гласа. По својој прилици моја пратитељка извештаваше шта је учинила, но садржину тога говора нисам могао разумети.

„Опростите, госп. комесару, што сам на тако необичан начин замолила вас да дођете, јер су тако захтевале околности“, дође ми на једанпут у ухо неки јасан глас. Смем ли рачунати на вашу потпуну дискрецију?“

„Зар можете сумњати, и кад ме потпуно имате у власти својој, непозната лепотице?“ одговорих ја, узевши положај потчињености због тајанствености ситуације у којој сам.

„Доста, ласкања једног слепог! Али не треба и даље да трпите. Розина скини везу с господина.“

„Заповест беше одмах извршена. Видох се у дражесном будоару, сумрно осветљеном ружичном светиљком. Једна дама у најелегантнијем неглижеу од чипака на који корак стајаше преда мном, причвршћујући густ вео, којим тек што је замотала себи главу. Вео беше од неког финог и непровидног ткања, какво за цело могу носити оријенталке.

„Видите, маскарала још никако да се сврши“, примети она уз то. „На жалост, кратко је време, те вам не можемо давати ближих објашњења. Ипак све ћете знати, чим видите шта је прави циљ вашега бављења овде. Молим вас, да ми следујете с пуним поверењем. Розина, ти ћеш, међу тим, стражарити.“

Дама подиже тешку завесу од кадифе и кроз тај застор на вратима уведе ме у врло елегантну собу, у којој, драперијама од плаве свиле натkривена, постеља казиваше ми, да то мора бити ложница непознате. За даља посматрања немадох времена. Мој вођа једним притиском о зид отвори тапетна врата у зиду и позва ме да сиђем низ неколико степеница. Збуњен, ја зауставих своје кораке. Степени вођаху у светао мраморан басен.

„Мој кабинет за купање“, примети дама. „Немојте се ништа плашити, басен је празан.“

„И ја ћу...“

„У њега сићи ћете, наравно. То вам изгледа чудно, јелте? Па ипак решење ове загонетке простије је и прозаичније, него што сте се може бити надали. Хоћете ли бити љубазни, да за тренутак будете са свим мирни? Зар не чујете ништа?“

„Неки жагор, као грајање различних гласова из далека.“

„Врло добро. А сад прислоните своје ухо овом шкољкастом удубљењу уз цев за отицање.“

„Ха.... невероватно!“

„Зар није истина? Скоро свака реч може се чути тако јасно, као да се говори у соби поред нас. А уверавам вас, да није близу место, одакле долази овамо глас. У неимарству старе луждеве вароши нека се нико не чуди ничему. Једна случајност откри ми акустичну тајну овога купатила, а с тим и другу тајну, која је за мене од мањег интереса него за вас, наравно из других обзира. Ја вас остављам самога, јер вас моје присуство може само узнемиравати. Чим будете чули све што вам може требати, потражите ме у мом будоару.“ —

* * *

Не могу да знам колико сам пробавио у овој чудној прислушкивалници; што долажаше у моје уши, беше од интереса тако великог, да на време заборавих. Кад се кроз ложницу вратих у будоар, нађох своју непознаницу у једном фотељу, главом ослоњену на руку и, како изгледаше, дубоко замишљену.

Чувши моје кораке, хитро навуче на лице вео, који је била дигла и пође ми у сусрет.

„Е, јесте ли задовољни, знате ли све?“

„Све — и саму главну ствар —“.

„И имена, зар?“ упита живо.

„Па да богме, имена. Ви као да сте добро обавештени“,

„Боже, па за што сам ја читаве сате провела у истом прислушкивању?“

„И ви сте, дакле, такође сазнали и за имена?“

„Не, госп. комесару, име није никако помињано. У Млецима су смотрени, јер се зна да нерасудно показано какво име може по кашто стати главе онога чије је.

„Маркиза Л., на пример.“

„Милостиви Боже, ви знате —“.

„Само то једно име, које се у најживљем разговору измакло из уста дами, која као да је душа онога тајанственога скупа. Оно ми је доста као кључ за остала“.

„Несретница! О, ви нисте смели чути то име, ви га морате заборавити, чујете ли, госп. комесару, морате!“

„А кад то не бих могао!“

„Моћи ћете. Размислите да сте овде у мојим рукама, да имам верних слугу, који ни од чега не зазиру, помислите на Млетке с њиховим лагунима који умеју ћутати — но, не мислите ни на шта друго него само на то, да не злоупотребите моје поверење, на велику услугу, коју сам учинила вама и вашој држави, те да ми не платите уништавањем живота мога“.

„Умирите се, госпођо; чинићу све, што је у мојој моћи, али —“.

„Не, не, никакво али. У овом случају не сме бити али — сами видите!“ па хитро смакну вео с лица.

Мој поглед паде на, као мрамор бледо, лепотом свуда у Млецима слављено, лице маркизе Л. Изненађен будући, уклоних се једап корак натраг.

„Појимате ли сад, госп. комесару, да морате заборавити име маркиза? Нећете се, ваљда, хтети задужити том грдобом, да сте жену учинили издајницом њенога мужа. Питаћете ме, па за што сам вас дозвала овамо, да вам откријем тако опасну тајну. Из љубави према своме мужу, кога обожавам, а из освете према змији лажљивици, која ради да ми га отргне. Сами сте чули, да се у оном скупу налази једна жена; она је глава завере, која се ту излегла. Она је повлисар Ђузепа Гарибалдија, и није рђав корак овог опасног човека, што је баш њу послао овамо, да припреми терен. Где је сувише слаба љубав за отаџбини, морају помоћи њене дражи и њена вештина завођења. Више него један је, њоме прелашћен, пао јој у мрежу, па међу њима, на жалост, и мој муж. Вама не може бити више непознато, на чему се овде ради. Гарибалди је са четама добровољаца својих близу границе; он не може да мирује, он жуди за новом славом и има помаман план, да узме Млетке једним препадом. Њему се ништа не чини немогуће и нада се у народ, који има да узме великог учешћа у буни. Ви знате шта је овдашњи свет — поводљива маса, мека као восак, ако буде добрих вођа. Да маркиза Л., једна од првих и најпопуларнијих личности дуждева града, не сме ту изостати, знао је добро Гарибалди, па му се није чинило скупо, ако се ту заложи и госпођа Маритана.

„Маритана?“

„Дабоме, Маритана, прослављена неапољска балерина на Феничу. Дадох вам њено име, да бисте заборавили име мога мужа. Мислим да ћете бити задовољни овом променом. Тиме сам вам дала доказа о свом пуном поверењу; обећајте и ви мени сад, да се за то нећу кајати.“

„Не, маркиза, ви ћете видети да нисам неблагодаран.“

„Бићу срећна, ако се не преварим у вас, госп. комесару. А сад је време да учинимо крај чудној ситуацији, у којој се налазимо овде. Пошто је загонетка решена, биће вам сада све јасно и јамачно нећете се љутити, што је карневалско пустоловство, коме сте се надали, узело тако озбиљан обрт!“

Она ми пружи своју нежну ручицу, а ја се не могадох одрећи да на ту малу руку не притиснем један пољубац.

Пола сата доцније, гондола ме опет изнесе на мали трг. Ту су још весело врвеле безбројне маске. Мени је било, као да сам изишао из неког фантастичког сна.

* * *

То не беше мој сан. Рано у јутру, још док Млетке спаваше најдубљим сном, изненадих играчицу Маритану својом посетом у пратњи два полициска агента. У тајној фијоци њеног красног писаћег стола нађе се интересна преписка њена са Гарибалдијем, у којој беху сва упуства за извођење опасне завере. Наравно да се пре тога није могло надати, да ће будоар прослављене балерине бити место, из кога би изашла завера. Само имена Млечана замењена су шифром, које кључ не могадосмо пронаћи. Ни играчица, коју ухапсисмо, није хтела шифру проказати. На скоро за тим, после закључења бечког мира, она би пуштена опет у слободу. Тиме су завршени и кривични акти о карневалској завери 186. год. у Млецима.

Али у тим актима нема ништа о томе, да се само љубавној сревњивости једне жене има благодарити, што бела недеља, када беше у изгледу устанак, није дала историји поносне краљице Адрије, историји Млетака, један од најкрвавијих листова.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Зверске убице. — Један страховит догађај разбојништва и убиства, десио је се у селу Кучајни, ср. звишког.

Станоје Илић, тежак из Кучајне, био је 17. пр. мес. на своме салашу у обору, где је музао овце. Тог истог дана у вече, још не довршивши свој посао у авлији око оваца, чу лавеж паса и нечију вику на вратницама. Пришавши ближе, опази свога рођака, који викаше, да му отвори. Станоје, не слутећи ништа, отвори вратнице, да пропусти рођака, али се за овим појавише још седам људи. Станоје их у помрчини не могаше познати и одмах се досети, да ту нису чиста посла. Тамап кад хтеде нешто да предузме за своје спасење, један од зликоваца удари га сикиром по глави и несрећни човек са располућеном главом паде на земљу. Разбојници се одмах за тим упутише кући, где се налажаше жена Станојлова Николија, његова ћи Цанка, лепа и млада девојка, око 17 до 18 година и мало 10 годишње чобанче Драгомир. Јадна жена, не надајући се таквим гостима, већ беше легла са својом ћерком, и немало се беше уплашила, кад виде прерушене људе. Један од зликоваца дохвати Николију и веже је преко средине, да се не би рукама бранила, док други то исто беше урадио и са ћерком јој Цанком. Тако везане, мати и ћи, биле су жртве разбојничке похотљивости. Одмах после тог гнусног поступка зликовци, без икаква милосрђа, прекољу и матер и ћерку. Несрећне жртве беху се браниле очајнички и викале за помоћ, али све беше узаман. Салаш је од села скоро два сахата далеко, а у околини нигде нема близу других салаша. Крв је јурнула на све стране. Зликовци беху њоме умрљани и по рукама и по оделу. У једном углу собе, где се то зверско дело до-

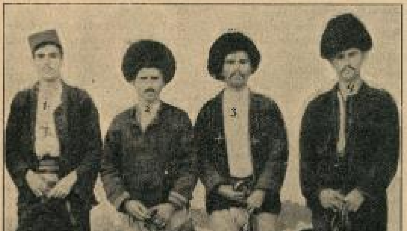

гађало, шћућурило се беше јадно чобанче и дрхтало је од страха. Разбојници дохватише дете за косе и њега преклаше онако, као што би се јагње заклало. Кад су све то извршили, испретурали су све ствари, тражећи новаца. По кући владаше страшни неред. Станоје, који још не беше издахнуо, довукао се у самртној агонији иза салаша и тамо испустио душу. Тек сутра дан изјутра, људи су опазили ово крваво дело. Општинска власт одмах је то доставила среској, и начелник срески г. Радовић одмах оде на место догађаја и учини увиђај. Вештим вођењем истраге од стране самога г. Радовића сутра дан беху убилци похватани. Зликовце је г. Радовић ухватио тако, да се нису могли одмах ничим оправдати и збацити сумњу са себе. Крваво одело њихово, секира и ножеви, одмах их је издало.

Ево тих зверова у облику људи.

1. Живојин Ст. Мирковић из Кучајне; 2. Илија Ј. Љ. Предић из Цермошње; 3. Мартин Пејић из Буковске; 4. Васа Илић, 5. Милован Ђ. Јоцић и 6. Живојин Стојичевић из Кучајне; и 7. Мартин Ил. Јанковић из Цермошње.

Четворица су признали дело, а тројица не. Начелник среске дело је иследио и кроз који дан спровешће их суду. Кад се дело оконча, овај догађај описаћемо опширније.

Василије Петровић — Јанковић, звани „Врбавац“. — Родом је из села Врбавне, среза таковског, округа рудничког, има 52 год., малога је раста, сувоњав је, смеђ, жењен је; кад није на робији занима се привидно пиљарлуком. Децембра 10. прошле год. по четврти пут спроведен је Управи београдског казненог завода на издржање осуде. Први пут осуђен је године 1888., од стране нишког првостепеног суда на годину дана затвора због једне просте крађе. Чим је пуштен са осуде, године 1889. осудио га је горњо-милановачки првостепени суд на две године робије због једне просте и једне опасне крађе. Кад је издржао ову казну, био је неколико месеца у слободи, па је дошао у Београд и извршио три опасне крађе. Због ових крађа пресудом првостепеног суда за град Београд од 17. децембра 1892. год. осуђен је на 10 година робије у тешком окову. Од ове осуде „Врбавац“ је издржао свега половину — пет година, а остало му је, у путу највише милости, опроштено. Августа 2. прошле год. пуштен је у слободу, а 4. септембра исте год. већ је извршио опасну крађу Катарини Величковић, куварици у кафани код „Пауна“. Крађу ову извршио је у друштву са Костом Новаковићем, чију смо слику и биографију изнели у 8. броју нашег листа. Пресудом првостепеног суда за град Београд од 19. новембра прошле год. Бр. 22548., „Врбавац“ је због ове крађе, а с обзиром и на раније његове осуде, осуђен на 20 година робије у тешком окову. Један од судија, који су га судили, био је мишљења, да се на смрт осуди.

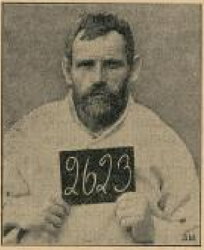

„Врбавац“ је један од најокорелијих и најпрепреденијих лопова. Он се, с пуним правом, може назвати „прекаљени робијаш“. Кад је због ове последње крађе узимат на одговор од стране кварта теразијског, он је, да се небн сазнало за његове раније осуде, тако вешто крио своје име и место рођења, да истражна власт никако није могла доћи до праве истине. Тек, кад је позвато неколико старијих чувара управе београдског казненог завода и кад су они познали стару лопужу „Врбавца“, сазнало се ко је он, и одакле је?

Услед честих бегства осуђеника, није искључена могућност да ће и Василије једног дана побећи с робије. Ми му износимо слику за сваки случај.

* * *

ПОТЕРА.

Ранисаву Максимовићу, трг. из Косјерића, непознато лице, пре неколико дана, на варљив начин измамило је и одвело једног коња. То лице представило се Ранисаву као *„Никола Лугумерски правник III год.“* и молило је овога, да му дâ коња, те да на истом одјаше до Ваљева, па ће га тамо, вели, предати Ранисављевом момку, који вози пошту, да га врати натраг. Не надајући се никаквој превари Ранисав му да коња, а он уседне на истог и загребе. Непознати је имао 24—25 год., средњег је раста, у струку танак, црномањаст, у оделу грађанском, са половним шеширом од белог штофа. Коњ, кога је одвео, длаке је дорате, висок 144 см., има 8—10 год., у обе прве ноге штрупиран је, на њему је било немачко седло. Наређује се тражење. Пронађену варалицу треба стражарно спровести нач. среза црногорског с позивом на Бр. 4995, или Управи гр. Београда на Бр. 21097.

Самуила Полтара, трговаца из Вуковара, напали су 4. тек. м-ца, у близини села Степоша, среза расинског, два непозната наоружана зликовца и изнудили му: 180—190 динара у српским новчаницама од по 10 дин., 40—60 форината; једну од 10, а остале од по 5 форината, 10 динара у ситном српском новцу, један буђелар од жуте крокодилске коже са позлаћеним оквиром и натписом: *„Grand Hotel Vukovar“*, једну табакеру од жуте коже, 3—4 лоза привилеговане мађарске класне лутрије, један златан сат са ланцем у вредности 180 fl., један мали револвер белих корица — пониклован, три кошуље од белог платна са монограмом „V. C. P.“, 5—6 џепних марама и 2 пешкира под истим монограмом. Начелник среза расинског депешом № 16300, моли све полицијске власти, да обрате строгу пажњу на описате ствари и зликовце. Акт Управе гр. Београда Бр. 21140.

Ђура Перић, земљоделац из села Придворице, среза јасеничког, окр. подунавског, решењем среског начелника стављен је под кривичну истрагу и у притвор због девет казнимих дела, махом опасних крађа. Не зна се где се сада Ђура находи, па с тога нач. среза јасеничког актом од 4. тек. м-ца № 16351, моли све полицијске власти, да га живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Ђура може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 21045. Он има 35 год., средњег је стаса, смеђ, бркова средњих плавих, браду носи у шпиц, а поврх чела има белегу од ударца; у оделу је српском.

Трајко Радуловић—Стевановић, родом из села Битврђе у општини сурдуличкој, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза масуричког због убиства своје жене, побегао је из притвора ноћу између 31. августа и 1. септембра тек. год. Он има 22 год., омален је, прилично развијен, малих црних очију а тако исто и бркова, у лицу је блед и подбуо, ћосав је и ћелав, у оделу је од сурог сукна. За одбеглим Трајком наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом среском начелнику с позивом на Бр. 5188, или Управи града Београда на Бр. 20835.

Гаврилу Николићу, земљоделцу из Јеленца, среза јасеничког, ноћу између 3.—4. септембра тек. год. украдене су из обора две кобиле. Једна од њих има 5 год., длаке је зелене, а друга има 4 год., длаке је дорате, у десну задњу ногу жутоногаста је. Наређује се тражење лопова и покрађе. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом среском начелнику с позивом на Бр. 12454, или Управи града Београда на Бр. 20892.

Ноћу између 8. и 9. ов. мес. око 3 сахата, из логора где је смештена комора III. гард. пеш. пука, украдени су два коња са ћебадима и уларима, — обвезнику истог пука Сави Вуличевићу, из Азање, ср. јасеничког, окр. подунавског. Један је коњ длаке дорате, у десно уво ровашен и у десно око разрокаст; други је длаке мрке и без икаквих других знакова. Наређује се потера за лоповима и покрађом. Пронађене стражарно спровести Управи гр. Београда с позивом на Бр. 21265.

Љубомир Радосављевић, редов осуђеник из Марковца, побегао је испред стражара са пушком војничком, муницијом и оделом. По сазнању он има намеру да пребегне у Аустро-Угарску. Гарнизонар крагујевачки депешом № 1442, наређује живу потеру за њим. Пронађени може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 20927.

Јован—Јоца Николић, слуга, родом из Аустро-Угарске, решењем шабачког првостепеног суда стављен је под суд и у притвор због крађе новаца Стевану Станковићу, трговцу из Митровице на дан 26. децембра пр. год. Он је због ове кра
био у притвору код начелника среза мачванског, па је из пр

твора побегао, и све до данас није се могао пронаћи. Јован је средњег раста, слабуњав је, црномањаст, ћосав, има 20 год. Шабачки првостепени суд актом № 15099, моли све полицијске власти да Јована потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Јован може се спровести и Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 21012.

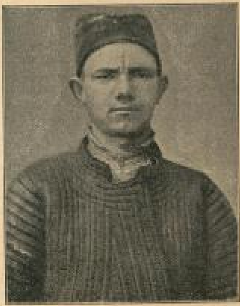

Мирко Стефановић — Тиквић лопов и бесарош, којега смо слику донели у 36. броју нашега листа са потерницом начелника среза јасеничког, ухваћен је био и стављен под кривичну истрагу. Али, 7. тек. мес. Мирко је опет **утекао** из притвора начелника ср. јасеничког округа крагујевачког. Ово је трећи пут што му слику доносимо, а то доказује, колики је неваљалац и са коликом порцијом дрскости располаже.

Начелник среза јасенич. депешом № 12681, моли све полиц. власти да за Мирком учине живу потеру па нађеног њему стражарно спроведу у Аранђеловац.

Власти, којима је ближи Београд, могу ухваћеног Мирка спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 21181.

Петар Марковић—Креста Милошевић, калфа берберски из Ниша, који је био под истрагом због опасне крађе, 4. тек. м-ца, приликом спровода за Чачак, обио је апсану општине бесничке и побегао. Он има 17 год., омален је, сувоњав црномањаст. Начелство окр. рудничког депешом од 5. тек. м-ца № 10165, моли све полицијске власти да Петра-Кресту потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени може се спровести и Управи гр. Београда на Бр. 20974.

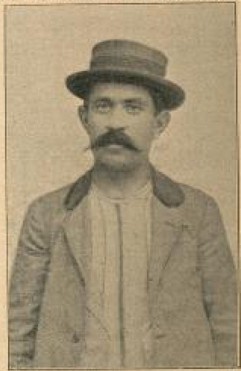

Риста Михаиловић, лопов и коцкар, осумњичен да је извршио неколико крађа овде у Београду, кад је тражен, утекао је негде у унутрашњост Кр. Србије. Управа града Београда, актом № 20888, наређује потеру за њим и моли све полицијске власти да га потраже па нађеног њој упуте. Риста је небројено пута кажњаван иступно због крађа и скитње. Ово је онај исти Риста што је описан у 6. броју на стр. 39. од ове године нашега листа, како је у друштву са Лазаром Крстићем, чувеним коцкаром покрао Мошона Мордохаја просјака и то у затвору главне полиције. То је била врло интересантна крађа и начин њеногa проналаска.

Риста је по занимању налничар. Родом је из Требиња у Херцеговини. Има му 41 до 42 године. Слика му је верна и по њој се може одмах познати.

Ђорђе—Ђока Милетић, родом из Крупња, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза хомољског због покушаја убиства, побегао је из притвора 8. тек. м-ца, око 5 сати по подне. Он има 19 год., средњег је стаса, развијен је, у лицу пун, у опште црномањаст. Од одела има на себи гуњ и чакшире од црнога сукна и црну јагњећу шубару. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом среском начелнику с позивом на Бр. 6813, или Управи гр. Београда на Бр. 21272.

Непознати лопов, пре неколико дана украо је из суднице општине кучајнске среза звишког шест комада непопуњених сточних пасоша, под бројевима: 1453, 1454, 1455, 1456, 1457 и 1458, серија 82. Ова је крађа извршена сигурно у циљу да се употреби на какву крађену стоку из истог или ког обližњег среза. Начелник среза звишког депешом Бр. 8053, моли све полицијске власти у земљи, да обрате пажњу на сточне пасоше са предњим бројевима и серијом те да лопова ухвате и њега о томе известе. Власти ближе Београду, могу пронађеног лопова спровести и Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 20869.

Миловану Јелићу, земљоделцу из Бруснице, ноћу између 3. и 4. ов. м. непознати лопов украде кобилу длаке дорасте, 5 година стару, 143 см. високу. Иста кобила има до гребена мало од убоја бело, на врату има жиг „Т", од вршаја искошена је по ногама. Начелник среза таковског депешом Бр. 11946, моли све полицијске власти да лопова потраже па нађеног са покрађом њему спроведу. Може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 20868.

ТРАЖИ СЕ.

Атанасија Стојковића, родом из села Дугог Поља, среза бањског, окр. нишког, који је био сеиз под државних пастува на станици пастувској у Соко Бањи, тражи начелство округа нишког актом № 15333. Атанасије има 25 год., малога је раста, црномањаст је и ћосав. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 21074.

УХВАЋЕНИ

Илија Алимпић и **Василије Дражић,** побегли осуђеници београдског казненог завода, чије смо слике изнели у потери прошлога броја „Полицијског Гласника", одмах су ухваћени у селу Митковићу, срезу поцерском и већ су спроведени Управи београд. казненог завода на издржање осуде. Исто тако похватани су и **Сотир Милосављевић** и **Богосав Милићевић,** који су 22. августа тек. год. побегли са рада из Топчидера и чије смо слике изнели у претпрошлом 37. броју нашега листа.

Поред овога, како нам пре неки дан рече г. управник београдског казненог завода, сви осуђеници побегли из његова подручја (сем још двојице) похватани су, махом по сликама изнетим у „Полицијском Гласнику".

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Због нагомиланог материјала, започета прича „На грех наведени" и опис „Дуго од Мелуна" свршиће се у идућем броју.

Претплатницима у Београду. Наши повереници за престоницу добили су и остатак признаница за наплату дужне претплате и за II. полугође. Уредништво вас моли, да на њихово прво потраживање признаницу исплатите. Треба обратити пажњу на признанице које им се доносе. Праве наше признанице, поред потписа имају још и жиг: **„Уредништво Полицијског Гласника Београд"**.

Поверенике у унутрашњости Краљевине, који су нам већ један део ово-годишње претплате послали, молимо да пошљу и остатак, те да намире целокупан рачун за све претплатнике до краја године.

Гл. П. Ваљево. Одговори бар на једно од толиких писама, па на тај одговор био и у неплаћеном писму.

г. Ј. Јелисавчићу ср. начелнику Владимирци. Рукопис примљен употребиће се. Писмом опширније.

г. М. Ст. Драгутиновићу. И ваш рукопис уредништво је примило. Употребиће се, о чему ћемо вас опширније писмом известити.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 40. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 19. СЕПТЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краља-Милана“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, но они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ИЗ БОЛНИЦЕ ЗА ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ У БЕОГРАДУ.

Прилог за грађу за српску судску психијатрију.

„Луди Гуќа“ заклао жену.

РЕФЕРАТ

Саопштаван у седницама срп. лекар. друштва, 13. септ. 1896. и 4. јан. 1897. год.

од

Д-ра Вој. М. Суботића (млађега)

секундарног лекара у болници за душ. болести

(наставак)

6. На десној руци између обеју костију радијуса и улне, од прилике по средини њиховој, рана 5 см. дугачка, оштрих ивица и углова у дубини вертикално долази до саме коже на другој страни.

7. Испод ране под 6. на корену руке рана 3 см. велика а 1 см. широка, оштрих ивица и углова, у дубини својој пролази само кроз кожу.

8. На длановима обе руке, нарочито на прегибима прстију, ране оштрих ивица, и углова у разним величинама, тако да су дланови са свим исечени. На левој руци једна оваква рана пролази са свим кроз длан.

9. Шкољка десног ува одсечена.

Пошто су овакве повреде нађене то је даљи рад секције обустављен.

Мишљење: Смиљка је умрла насилном смрћу. Повреде су нанесене оштрим оруђем — ножем. Смрт је проузроковала рана под 5. јер су њоме повређене важне артерије, вене и нерви по живот. Смиљка *је се очајно бранила* што сведоче ране на длановима, које су постале при одбрани хватањем ножа за оштрицу. Губитак ова а и рану под 3. проузроковале су „вране“ јер је Смиљка неколико дана у потоку убијена лежала. Шкољка десног ува одсечена је, по свој прилици, пошто је Смиљка већ мртва била. Рана на врату није постала једним потезом ножа већ у неколико пута, ово показује сама унутрашња површина ране, јер је неравна.

3. Априла 1896 год. *Dr. М. Величковић*
Влашка лекар среза космајског

Општински суд издао је уверење о Милоју, да је „*слаб радник*, **пошто је суманут.** *Владања је доброг.*“

III. Радња првостепене судске власти.

Решењем првостепеног подунавског суда (11. маја 1896. год. № 8266.), сви троје стављени су под суд и у притвор.

26. маја 1896. имао је Милоје да да̀ одговор на тужбу државног тужиоца. У акту стоји записано:

„Опт. Милоје није умео да каже има ли шта у одбрану или не. Кад је позват да да̀ реч на тужбу, он је само одговарао речју: „*не знам*“, а тако исто и кад је позван да одреди браниоца (№ 8782.).“ —

Први претрес
(12. јуна 1896. № 10035).

На овом претресу Милоје је порекао своје признање, учињено под полиц. власти, да је своју жену убио. Вели да је то лажно признао, јер га је тукао пандур, признање му је силом изнуђено, вели он.

Државни тужилац г. Пачић изјавио је, да пристаје да се Милоје прегледа лекарски, *ако суд сумња у његову здраву памет*.

Бранилац Милојев, г. Симић адвокат рекао је ово: „Сам суд из иследења данас из акта могао се уверити, *да опт. Милоје не располаже собом, да је умом ограничен, те по томе, да је лишен слободне воље*. Ово се потврђује како његовим изгледом, нелогичним говором, и свима знацима једног човека, *који представља човека слабог ума, или помраченог ума*, и кад се узме у обзир, и кад би стојало све ово, што се иследењем утврђује, и да је убиство извршено на овај начин, онда апсолутно нема никаквог повода ни једно од оптужених да с намером изврше онако грозно дело и то с оруђем — једном бритвом, — која се случајно нашла код убијене. Све ове околности порађају сумњу у здраву свест туженога, и за то молим суд да нареди лекарски комисијски преглед од стручних лекара — психијатра — јер то захтева сама важност предмета и дела, које за собом повлачи казну смрти.“

Решење суда гласило је: да се Милоје пошље у општу државну болницу, на посматрање његовог душевног стања здравља. (Решавали: председник Н. Ђ. Нинић; судије: Вој. Т. Ц. Јанковић, Петар Одавић; деловођа писар Стев. Грубић).

17. јуна 1896. јавио је апсанџија суду, да се Милоје *разболео* од срдобоље и моли да се спроведе у болницу, што је суд одмах и наредио да се учини (№ 10221.)...

Управа опште држ. болнице јавила је 20. јуна (№ 1419.), суду да Милоје није телесно болестан и с тога га је и вратила суду. Односно оног другог захтева судског да се у Оп. Држ. Бол. посматра душевно стање Милојево, управа болнице одговорила је суду у истом своме акту овако: „А ако суд хоће да зна стање душевног здравља Милојевог, нека изволи то тражити путем састава комисије лекарске у суду, а ова болница за то није надлежна. Управник болнице Др. Св. Атанасијевић (с. р.).“

После овога суд је умолио г. мин. ун. дела, и г. мин. је одобрио да се Милоје спроведе у Лудницу на посматрање односно његовог душевног стања, где је примљен на дан 3. јула 1896. г. (С№ 6231.).

IV. Милоје у Лудници.

Резултат посматрања у Лудници над Милојем, описан је у овој сведоџби:

Лекарска Сведоџба.

Првостепени суд округа подунавског, актом својим № 10649. од 2. јула 1896. год. послао је *на посматрање*, у Болницу за Душевне Болести, свога притвореника Милоја Бркића, из села Влашке, „пошто се из уверења општин. суда види, да је он оглашен за сумануtог, а међутим оптужен је за убиство своје жене.“

У исто време, суд је послао на употребу и сва акта овога дела, и нагласио је, „да ако управа нађе да је потребно да се Милоје задржи у болници, она ће изволети о томе известити суд, у противном изволеће послати га натраг суду.“

Да се ово посматрање изврши, наредио је г. министар ун. дела својим актом од 29. јуна 1896. С№ 6231.

Из судских аката види се, да је Милоје оптужен за убиство своје жене Смиљке, која је нађена заклана над селом, у јарушумом и грањем претрпана, три дана после пошто је из куће нестало; да је Милоје код полицијске власти признао, да је он своју жену заклао у недељу 31. марта 1896. рано ујутру, али да је то своје признање код првостепеног суда после опорекао; да се напослетку посумњало у његову душевну исправност, пошто су суд општински и његов бранилац изјавили да је Милоје „*суманут*.“

Суд је донео одлуку 2. јуна 1896. № 10035., „*да се Милоје лекарском комисијом прегледа: да ли је заиста суманут, и могао ово дело извршити као неурачунљив, и да тај протокол прегледа пошље суду*.“

За давање одсудnога мишљења о душевном стању Милојеву, било је неопходно потребно познавати његово душевно стање од рођења па до дана, када је доведен на посматрање у нашу болницу. За ово нисмо имали никаквих података. Оно пак, што Милоје прича, у недостатку доказа, није се ни могло узети озбиљно у обзир, нити се a priori могло његовим речима веровати, а у толико мање, што је он већ једном о једној истој ствари двосмислено говорио: н. пр. признање и порицање дела.

Ради прибављања потребних анамнестичких података, ишао је по наређењу г. мин. ун. д. С№ 9024. од 17. септ. т. г. Др. В. М. Суботић у Милојево село Влашку, и тамо је сазнао ово:

У породици Милојевој није било никад — у колико се опомињу стари људи — ниједног случаја душевних болести.

Милојев *деда* и *баба* били су обоје добри и паметни.

Милојев отац био је бистар и добар човек.

Милојева *мајка* била је *још боља*, но њен муж, Милојев отац. — Обоје су умрли пре неколико година од природне смрти.

Милоје је имао *4 брата*. Двојица су умрли. *Сестре* је имао три. Све су помрле.

Милојева *цела породица* у селу је позната као *добра* и паметна, али сиромашна.

Ујчевина Милојева, вели се, да је здрава, добра и паметна. Ни у материној породици није био ниједан случај душевних обољења.

Опште је мишљење у селу, да је Милоје „од створења, постања његовог, био *замлаћен, шашав*“. Био је увек аљкав, прави „*адраповац*“. Није био ни на какав озбиљан посао употребљив, где је требало, како то сељаци веле „*мукнути*“ својом главом. Није умео спремити, нити овејати жито, однети га сам у воденицу, истоварити, самлети, утоварити и кући дотерати. Није умео ни пиле ни јагње нити заклати, нити уредити. Није умео опанке скројити, нити сашити. Није умео застрти пуну врећу или џак. Палицу у јарам није умео начинити нити гужву уплести. До своје 15. године није умео, како ваља завезати гаће на себи. Никад није долазио на општинске састанке, зборове, а тако исто ни у цркву, нити се причешћивао. У механу није никад у свом животу отишао; није био пијаница, а ни блудник. Једино што је умео то је, да чува стоку, и то на оном месту и до које му се границе рекне да даље стоку не сме пуштати. Па и тада неки пут дотера сву стоку, неки пут двоје троје остави на путу, а неки пут не дотера ни једно. Умео је, вели се, и точак на ветрењачи окретати, али и то тек онда, кад му се кључ са којим се точак окреће, утрапи у руке! „Док му се не заповеди и не покаже како шта треба, он сам није имео ништа радити“. Био је слаботиња: строго се покоравао строгим заповестима.

Тако н. пр. пре 3 године, један човек узјахао је на Милоја, и натерао га, да га на леђима носи читав сат по селу. Кад га је ко год псовао, он је сав дрктао од страха, и ништа није могао проговорити. Био је врло *поводљив*: шта се год хтело, могло се с њиме чинити. Свога самосталног и одређеног мишљења никад ни за шта није имао. Ни за шта није био способан, нити за газду, домаћина, нити за слугу, ни за грађанина. Милоје је у селу познат под именом „*Гућа*“, или „*луди, шашави Милоје*“, или „*Луди Гућа*“, или „Пота“. Ове надимке има од детињства. У обичном говору нико га није звао именом његовим него овим надимцима. Кад су у селу некога хтели обележити као не са свим свеснога човека, онда су обично и њему придевали ове Милојеве надимке; тиме су означавали њихову једнакост. — Вели се, да је био паметан „као дете од 5 година.“

Кад је било време женидби Милојевој, отац његов није му могао наћи девојку: ниједна није хтела поћи за „*Луду Гућу*“. Томе доскочи његов отац. Под изговором да узима девојку за млађег Милојевог брата, он њу доведе у своју кућу и венча не за Милојевог брата но за Милоја 14. I. 1879. Ово је, разуме се, било могуће учинити са женском, која није много боља могла бити од Милоја. И заиста сви сељани тврде да је и она, жена његова, погинула Смиља, била као и Милоје: „шашава“ и „ограничена“. —

Непоимање строгости законске, и законских одредаба; велики ступањ лакомислене непромишљености, најбоље се види у томе што је Милоје као војник сталнога кадра пре 20 година два-трипут бежао из касарне својој кући. Сељани и породица Милојева тврде, да је Милоје онда као душевно неспособан од војске ослобођен. Нисмо могли у овоме смислу добавити никаквих званичних података.

Милоје није био способан да буде старешина у кући, но је био његов млађи брат Милутин, после смрти очеве од пре 5 година.

Милоје је рођен 25. I. 1859. г. и имао је у браку са својом женом Смиљком, која је рођена 11. I. 1858. год., 4 деце. Двоје њих умрло је у 5 години живота природном смрћу. Једно дете, женско, од 7 и по година, умрло је 13. Марта 1896. год. „*од падајуће болести — фраса*“ а после дужега боловања, како то стоји записано у протоколу умрлих. Ово дете, вели њихов свештеник, поп Пера, било је узето у обе ноге и обе руке, вечито је лежало и није никако проговорило.

Једна кћер њихова била је испрошена пре, а удата после извршеног убиства над Смиљком.

Брачни живот Милојев и Смиљкин био је врло несрећан. Рђаво су живели, свађали се и тукли, али тако да је Милоје добивао батине од Смиљке. Милоје је увек сумњао у поштење своје жене. Међу тим сељаци тврде да је она била исправна, али и преко сваке мере ружна и страшно аљкава и прљава жена.

Милоје не зна читати ни писати.

* * *

Сад да пређемо на посматрање у нашој болници од 3. Јула 1896., када је примљен.

У Јулу месецу 1896. одмах по доласку у болницу, преболовао је доста лако запаљење плућа.

Ускоро по пријему оријентисао се где се налази. Знао је да је у „Лудници“.

Упитан за узрок, да ли му је познато зашто је доведен у „Лудницу“ одговарао је да не зна.

Његово понашање било је овако: Стоји или седи сâм за себе, не меша се са другим болесницима, и не упушта се ни с ким у разговор. У лицу је жалостиван. Не плаче. Уздише по који пут. Обично гледа само преда се. Кад му лекари приђу, он се мало збуни, устане, скине капу, и стидљиво им погледа по који пут у очи. Нема обичај гледати право у очи ономе, с киме говори. За поздрав обично пружи руку да се рукује, али то уради увек некако сметено. Кад се с њим разговара стојећки, он обично наваљује сав терет тела час на једну, час на другу ногу, а ону која је слободна избаци у напред, и труди се као да заузме бољи и лепши положај. При томе, навика му је да глади бркове, али и то некако необично, невешто, сметено.

У говору је спор. Глас му је слаб. Треба му дуго времена док на проста питања смисли одговор, и гласно изговори шта хоће да каже.

Од почетка па до сада увек је био миран. Лепо је и мирно спавао. Увек је при добром апетиту. До данас није се ни с ким завадио нити потукао; нити је на кога год насрнуо; нити се пожалио да му је ко шта зло учинио; нити је ма са чим незадовољан био; нити је протестовао што је у Лудници; нити је желео, ни молио да га пустимо да иде кући, већ напротив вели: „ја волим да имам одело лепо па да служим код тебе“; нити се бринуо што је у притвору судском: изгледа као да он и не прави никакве разлике између слободе и лишења слободе, и као да му је све једно, и једно и друго.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(У преводу М. П. Јовановића).

17. СВЕ НАПРЕД!

„Ах, како сте незгодни, Адела, опет ћете заспати; идите спавајте, боље ми је одрећи се ваше помоћи!“

„Али, милостива госпођо —“

„Не браните се, идите“. И, показавши руком врата, жена управитеља полиције увери собарицу како јој је стало за тим да се што пре чисти одатле. Госпођа беше жена одлучна; поговора није трпела. Адела слеже раменима и, поклонивши се, оде из спаваће собе.

„Била си неправедна према девојци, Лудмила; она, и ако је већ доцкан, изгледа ми са свим присебна и несана, примети управитељ полиције, који већ беше скинуо са себе своје свечано одело и лежаше у постељи под покривачем.

„Мани се, Хенриче, ти знаш да ми твоје заузимање за служавку не може бити по вољи.“

„Та ја само мислим — ти као да си данас у опште нешто незадовољна и узбуђена.“

„Незадовољна може бити, али не и узбуђена, нити би за то било разлога, кад ово вече не би било изгубљено код гувернера.“

Управитељ полиције уздахну, рекавши: „Ноћ је, треба спавати!“

„Шта ме се тиче? Спавај сутра. Друштвеним дужностима морамо одговарати; то тражи наш положај од нас. Сети се само колико нас је труда стало док смо га добили.“

Наравно, то их је стало доста труда. Као скроман полициски помоћник, стао је пред олтар са њом, девојком сиротном и породице мало знане. То је био брак љубави и прво време тога брака беше за њ најлепше време живота његова. На жалост, оно је мало трајало. Унутрашњи немири у држави тражили су потпуну реорганизацију полициске управе, а услед тога наста неочекивано и брзо авансовање спремних и подобних чиновника, у које се рачунаше и помоћник Р. Али изненадно побољшање материјалног стања беше од судбоносна утицаја на младу госпођу. У госпође, дотле скромне, разбуди се амбиција, да буде дама од света. Ослоњена на положај свога мужа, она тражаше сада да уђе у кругове, који јој дотле беху затворени. То је жртва, која се будућности мора чинити, само тако теби ће се осигурати сјајна каријера — говорила је она без престанка своме мужу, а он јој је попуштао нешто брачног мира ради, нешто љубави ради. Изашао је из граница дојакошње своје домаће повучености, жену је своју увео у друштво, у свет, примао је госте и према томе се наместио. Кад му је шеф пенсионован, а он, и ако беше више њих од њега старијих, постављен за управитеља полиције у Н, изгледаше, као да тај факат даје за право жени, да потврђује оно њено мњење. А у ствари, он за ово унапређење ни у колико није имао да благодари каквом моћном заузимању личности тамошњега друштва. Већа плата новога положаја дошла је таман кад треба, јер су га већ веома притеснила задужења услед знатног трошења последњих година. Повећана плата истина не беше довољна да би могао за кратко време исплатити дугове, али је могла послужити да се поново дође до веома нужног кредита. А госпођа је знала и сувише добро, да новом рангу треба одговорити већим сјајем. Трговци те вароши радоваху се поруџбинама, које добијаху. „Милостиви Боже, шта ће најпосле бити!“ кукаше управитељ полиције, кад му поднесоше опет читав низ неплаћених рачуна. — „Бићемо уврштени у ред племића, а ти наименован за председника полиције“, одговори госпођа Лудмила с пуним уверењем. — А дотле?“ — „Ништа се не брини и остави мени сву бригу.“ Тиме је она увек завршавала сва објашњења. А овај чиновник, тако енергичан у својој службеној дужности, одавно се одрекао сваке моћне речи у својој кући...

Док у њему речи женине буђаху ова мучна сећања, дотле је она свукла своју красну балску хаљину и угасила лампу. То га трже из његових мутних мисли.

„Шта? Ти већ угаси лампу, Лудмила?“

„Погреших, у осталом умем се наћи и у мраку. Али вратимо се на своју ранију тему, Хенриче. Ја сам приметила, да је кнез данас нешто веома важно говорио с тобом. Шта је повод томе?“

„Пронашли смо два опасна лопова, који су испразнили излог фабриканту златне робе. Његова Светлост каже, да је веома задовољан радом наших детектива.“

„А како сте лоповима ушли у траг?“

„Помогло нам је то, што су имали везе са једним познатим јатаком у нашој вароши, чији стан кад смо претресли, дошли смо до онога што смо желели. Значајно је да и најпрепреденији лупеж често на послетку ипак нема нужнога лукавства!“

„Наравно, то је значајно, али и срећа за нас. Ти би се овим поводом могао користити, Хенриче, да сутра, уз јутрењи рапорат, изнесеш пред кнеза своје заслуге за одељењу полицију сигурности. Гвожђе се мора ковати, докле је вруће. И кнегиња је вечерас напредно љубазна била према мени. Може бити моменат је повољан, да у својој каријери коракнеш још један корак напред.“

„Али, Лудмила, од мога постављења за управитеља полиције врло је мало времена протекло....“

„Али је то време и скупоцено, врло скупоцено у нашем положају. Захтев кнежев не би могао остати неуважен, од тебе само зависи, да га он постави. Ми морамо све напред.“

„Све напред!“ Управитељ полиције понови те рече с дубоким уздахом, а мутне мисли неке стадоше га опет притискивати и тако преносити у оно стање сна, које нас обично ослобођава брига земаљских. Али овом жаљења вредном човеку не би суђена ни та срећа, него и у сну му се јављаше неки заједљивац, који му показиваше жуђену племићску диплому, па би га, баш кад би се машио руком да је узме, нестало с подругљивим осмехом.

Неко кратко, брзо куцање на вратима трже из сна управитеља полиције. Он скочи, јер је знао да то мора бити каква важна службена вест, због које се усуђују узнемирити га.

„Шта се догодило?“ упита Аделу, која се појави на вратима.

„Његова Светлост гувернер чека на вас.“

„Шта, зар тако доцкан!“

„Не, тек око осам сати у јутру, али собар Његове Светлости вели да је посао веома хитан.“

„Јавите да ћу одмах бити на служби.“

Госпођа Лудмила као да овоме случају не придаваше никакве важности. Зевнувши, она се окрете у постељи на другу страну, а мало за тим дисањем својим казиваше, да се опет предала сну свих праведника. Уз мужа као полициског чиновника, она се навикла на слична узнемирења, која би остале жене доста узбуђивала.

После двадесет минута, управитељ полиције стајаше пред својим најстаријим, пред гувернером. Гувернер га прими у салону за пушење, у коме, у елегантном неглиже-у, корачаше горе доле, пуштајући облаке дима из своје хавана-цигаре.

„Један немио случај, драги управитељу“, поче одмах после кратког поздрава, „узрок је што вас тако одмах узнемирих, а ни сâм не могадох сна имати, толико је природе непријатне. Представите себи, ноћас је за време бала украдена мојој жени диадема, стари, скупоцени и наслеђени, породични накит њен.“

„За време бала? То није могуће, Светлости!“

„Није могуће — да, тако и сам мишљах, али на жалост друкче казују факти. Кнегиња имађаше на себи диадему о вечери и серклу, за тим је заболе глава, па, да би јој лакше било, оставила је накит у свом будоару. Пошто се разиђоше гости, хтела је узети да га затвори, али њега више не беше нити му знаде каква трага.“

„А диадема је остала у будоару?“

„На једној ниској столичици. Госпођа, која беше тако љубазна да прати кнегињу — ах, сад се са свим добро сећам, то беше дражесна госпођа, ваша супруга — учини је још пажљивом, да је сумњиво накит толике вредности оставити у будоару; али јој моја жена, шалећи се, рече, да тако сумњичење сме бити допуштено само супрузи једног тако заслужнога полициског чиновника као што сте ви.“

Управитељ полиције као да не поклањаше дужну пажњу овој хвали из уста кнежевих, те рече: „Чудно, да ми жена о том ништа није причала.“

„Е, боже мој, какво чудо — после једног ноћног бала, са кога се вратила уморна. Госпођа, ваша супруга није могла ни слутити, да је прорекла истину, нити и сме што о том дознати. Ствар је и сувише деликатне природе. Погледајте само ову листу тих за синоћ позваних, цвет овдешњег друштва. Да ли бисте смели и помислити ма кога од тих да сумњичите овим делом?“

Управитељ полиције врћаше главом на то, упитавши: „А послуга, Светлости?“

„Њој је будоар био неприступан, осем мог собара, за чију верност мислим да смем јемчити.“

„Па ипак нужно ће бити да се саслуша свако од послуге и да се тачно прегледа.“

„Нека буде са свим по вашем нахођењу, само ако вам се чини могуће да то буде под другим каквим изговором. О нестанку дијадеме за време јучерањег бала не сме ни послуга ништа знати. Ствар је природе и сувише шкакљиве и хоћу да избегнем свако зачуђавање, захтевам најстрожу дискрецију — и према самој госпођи вашој супрузи. Сад чините што вам служба ваша налаже, ја мислим да се на вас у сваком погледу могу ослонити, драги управитељу, и очекујем најбољег успеха.“

Најбоља успех! И то се хоће у оним околностима, где се нема ничега, за шта би се могло ухватити да се пође неким трагом, где се и о самој крађи не сме ни говорити! Грашке зноја избијаху по челу сиротог управитеља полиције, кад стаде премишљати о решењу питања, које га плашаше и о ком очевидно вишаше сва његова будућност. С погледом на деликатност ствари, ово беше, са свим сигурно, најтежи случај, који га је задесио у његовом службовању, делима обилном.

Првог дана за тим, он ни о чем другом није мислио, нити је што друго радио. Ушло се, под разним изговорима, у најситнија истраживања, расписано је са највећом резервом свима домаћим и иностраним полициским властима да мотре на дијаманте, који су тачно описани, а у вредности преко сто хиљада динара. Али нико на знађаше одакле су и коме покрадени. Загонетка, коју чиновници полициске дирекције не могадоше одгонетнути, ма колико да су разбијали главу око тога. Шеф сам имао је у рукама ову аферу, узимаше у своје руке све акте, који се на то односе и брижљиво их чуваше у својој фијоци, и не протоколишући их.

Госпођа Лудмила је јамачно приметила узбуђеност мужевљеву, али при свем труду не испаде јој овога пута за руком да му језак одреши. Правила се увређеном и најзад изјави љутито, да хоће својој пријатељици, бароници В., у А., да оде у госте, пошто јој је то давно обећала, а свога мужа да остави за неко време, док не промени своју досадну ћуд. Управитељ полиције није се противио томе, а сва његова пажња беше заузета истрагом о тајанственом нестанку дијадеме, јер безуспешност истраге чињаше кнеза с дана на дан све нестрпљивијим.

Управитељ полиције беше већ готов да падне у очајање, кад трећег дана, пошто му је жена отпутовала, добије с вечери телеграм полициске управе у П., ове садржине: „Ружа Бернард, дворкиња кнегиње Х., тражила је да заложи скупоцену дијадему с дијамантима, бајаги по налогу своје госпође. Јавите депешом је ли налог истинит, јер је сумња на крађу.“

Првим ноћним возом дође управитељ полиције лично у П. Кнегиња никад није имала у служби какву дворкињу Ружу Бернард. Изгледаше да је злочину ухваћен траг. Управитељ полиције, узбуђен од радости, не могаде да дочека крај. „Лудмила ће се радовати“, мишљаше он, „корак напред неће изостати као награда.“ — — —

Два дана доцније гувернер имађаше у рукама без икаква квара женину дијадему. Управитељ полиције предао му ју је својом руком. Велико задовољство за заслужног полициског чиновника. Задовољство? Упала, бледа лица и као да је много година старији, вратио се он отуд кући својој. Ту га чекаше жена његова, сломљена, с очима поцрвенелим од плача. Кад он наиђе, неком леденом језом уздркта јој све тело; не усуди се ни да га погледа. Гласом који дрхташе само упита:

„Шта ће сад бити?“

„Кнез је племенит човек; све ће заборавити и остаће као закопано — под погодбом, да се откажем положаја свога.“

„Милостиви Боже, — а ти?“

„Ја ћу му још данас предати молбу за пенсију. Је ли ти сад сујета задовољена?“

„Хенриче, преклињем те, немој ме корети. Што сам учинила, чинила сам и за тебе. Знала сам да смо пропали, па сам изабрала тај очајнички корак, да бисмо се спасли.“

„Зар злочин да учиниш ради спаса? Несрећнице, како си слепа! И да нас спасеш, ти си нас обоје бацила у понор. Ми смо свршили!“ —

И заиста су свршили. У најкраћем року управитељ полиције би по молби стављен у „стање покоја“. А мир му је и био нужан, јер је од један пут постао изнурен телесно и душевно. Нагађало се, да је пао као жртва политичких погледа, које старији кругови нису трпели. Нико то није могао разумети за човека, чије су све тежње дотле биле управљене на што бржу каријеру. У највећој тишини управитељ полиције одселио се из вароши. Од кад је пао, остао је без пријатеља, само његови многобројни поверитељи, који се и после тога интересоваху за њ, ужаснуше се кад после неколико месеца сазнадоше, да га је у познатом пенсионарском месту нека скривена бољка однела с овог света.

А госпођа Лудмила? Помисао, да је се из среће да постане председниковица полиције сурвала у понор једне чиновничке удовице са бедном пенсијом од коју стотину форината, одузимаше јој памет. Нервни систем беше јој разорен. Да би се примирила, прибегавала је морфијуму. Једне вечери узе дозу и сувише јаку. У јутру је нађоше мртву у постељи.

Једна белешка у локалним листовима, под натписом „тајанствена смрт“, беше сав некролог овог живота, који је знао само за сјајну девизу: „све напред!“

О ВЕЛИКИМ ВАРАЛИЦАМА

П. ЛИНДЕНБЕРГ

Велике варалице битно се у многоме разликују од обичних варалица, ма да се у једноме потпуно слажу, а то је, што обоје хоће да испразне џепове својим драгим ближњима на згодан и безопасан начин. Обична варалица тражи згодну прилику, и задовољава се и малим добитком; а велике варалице распростиру своје мреже на велико, те своју жртву исцеде по свима правилима своје вештине, док им жртва, ако је икако могуће, не да и последњи остатак свога имања.

Па и за велике варалице најпогодније је земљиште Париз. Париз је варош лакомислености и бурног, веселог живота, ту се скупљају богати и имућни људи из целога света, ту је највеће шаренило светско; ту је, с једне стране, невероватна побуда, за расипањем, права игра с милијонима, а на другој страни опет пожуда за богаством, силом, и угледом. Ту је најсјајније поље за сваковрсне преваре, и ту се доказује, да ништа и није доста чудновато и фантастично — за свашта се нађаше будала, које ће веровати, а које варалице добро остригу.

Пре неколико година седео сам с једним својим француским колегом, после позоришта, у Café Americain. Било је већ доцкан у вече, а ипак је гостионица била пуна света. Свaку забаву отежавало је опште брбљање, звекет чаша, наручивање и довикивање келнерима, ларма са улице, те се пажња обраћала само на најближе предмете. Па и уз прос томе падоше нам у очи два господина, од којих један живо узвикну: „То је он!“ и у исти мах показа руком на једнога господина, који је седео поред нас, а имао је потпуно аристократски изглед, имао је у рупици од капута знак ордена почасне легије, плаве наочаре, и веома је раскошно пуштао дим из своје „хаване“, а његове очи, ретке ватре, прелетале су по томе шаренилу у гостионици без стварнога посматрања. Он је знао, као и ми, да се речи онога господина односе на њега, али се ни најмање не обазираше на то, већ узе са стола последњи број „Temps-a“, па зачуђено диже поглед горе, кад оба она господина приђоше к њему, и кад му онај што га је пратилац учтиво пажљивим, прошапта неколико речи. Од ларме нисмо могли чути њихов разговор у почетку, а сада чусмо, како им овај господин, не дижући се са столице, нити остављајући новине, преко воље одговара: „Ја вам понављам, господине, да је то, по свој прилици, каква заблуда: јер не познајем ни вас ни онога господина, и морам вас молити, да ме оставите на миру.“ — „Не, не, ја се не варам“, одговори онај од ове двојице, што је оно први узвикнуо, ја бих се смео заклети, да је то онај исти господин, који — —.“ — „Господине, ја сам маркиз де Бери, ево вам моје карте и стан", и наш сусед извади из свога џепа елегантну кесицу од сафијана, украшену златном грофовском круном и једним монограмом, те из ње извади једну визиткарту, „молим вас за ваше име, да бих могао тражити од вас задовољења!" — „Само полако, мој драги Минијеру, немојте да правимо овде скандал, него изволите поћи за мном одговори сада иронично трећи господин, мећући лако руку на раме маркизу, „ви знате, ко сам ја, и у вашем је интересу, да се ово сврши на миру. Дакле, ако смем молити" — — и показа руком на улицу. Маркиз промрмља неколико речи, баци нешто новаца на сто, диже се полако и заврши речима: „Последице ћете имати да сносите ви, господине!" За тим изађоше сва тројица, седоше у једна кола, којих брзо нестаде у множини улица.

Мој пријатељ, један познати млади француски журналиста, смејаше се од срца: „Изврсан је човек тај маркиз де Бери, односно Виконт Каман, односно Барон де Теријер, односно пуковник Рожер де Клермон, стари Минијер, а на немачком Милер!"

„Зар га ви познајете?"

„Наравно; ја сам долазио с њим и у лични додир. Ја сам говорио о њему у нашем листу, и то не баш тако похвално, и он ми посла своје сведоке, два са свим угледна господина, којима смо морали да објаснимо, како су осрамоћени; и њих је љуто обмануо!"

„Зар тај маркиз де Бери?

„Да, да, кад ви тако називате — најгорег и највећег варалицу и швиндлера, што се само замислити може!"

„Шта, зар тај џентлмен скроз и скроз — зар он варалица, швиндлер?"

„Један од највећих што их има у Паризу! Ја нисам ни знао, да је он опет у слободи; баш је скоро имао да издржи некакав затвор. Бог зна шта је опет учинио; овај други господин изгледа да је његова најновија жртва, јер га је тражио у друштву са полицијским комесаром, те га је овде нашао. Можда ће га сада мало дуже задржати у затвору, јер он чим остави апсанске зидове, одмах вара наново. Колике је он људе до сада унесрећио на свагда и довео до просјачког штапа! Ту скоро довео је до просјачког штапа једног благајника и не само да му је придигао сву његову, крвавим знојем зарађену имовину, већ га је увалио и у превару и грех — пре тога је основао своје акционарско друштво, наравно лажно, и тим начином преварио је повелик број богатих банкара, те их добро очерупао!"

„Молим вас, причајте ми опширније о томе!"

„Тај тако звани маркиз де Бери, који се, као што поменух, правим именом зове Минијер, био је пре, ако се не варам, келнер. Он говори више језика а има веома фине манире, те је прави доказ за то, да у једној милионарској вароши, која има тако интернационалан карактер, као Париз, може све да буде могућно, те да и најлуђе будалаштине не бивају одбијене, већ се радо примају. Тај је „маркиз" основао то акционарско друштво на основу те измишљене приче, како је он од турске владе купио острво Родос за 300 милиона франака, и да га сад хоће да прода, наравно с профитом, Француској, Енглеској, Немачкој или Сједињеним Државама; показивао је свакојаке лажне депеше и писмена, нашао је многе, који су му поверовали, а међу овима је било људи, који су припадали разним друштвима, те су давали маркизу знатне суме новаца за к'о божем потребне „политичке" преговоре. Тиме је он постигао свој циљ и — њега нестаде из Париза, те је живео и швиндловао тамо негде по Италији или Швајцарској, па се после, кад се та ствар мало заборавила, опет мирно вратио на Сенину обалу. Кад му је тако добро испао плен са Турском једанпут, он хтеде да проба опет сличним начином своју срећу; он је био упознао једног благајника једне велике банкарске куће, те исприча овоме, да је он узео од Султана под аренду све порезе, трошарине и монополе итд., и да он сада тражи само добре европске силе за владавину те земље и за уређење издатака, те му обећава, као своме пријатељу, једно врло добро место, на коме ће имати годишњег прихода 50.000 франака! Свакојако требало му је новаца, јер је његова каса исцрпена, а високи турски чиновници треба да добију свој „бакшиш"; цела ствар изгледала је сјајна и доносила би чисте годишње добити 26—30 милиона франака. Овај добри благајник подлегну тако лепим изгледима на добру зараду, те с драге воље даде овоме све своје имање и дохвати се чак и касе своје банке. За кратко време придигао је „маркиз" овоме благајнику неких 300.000 франака. За то време живео је „маркиз" царски — држао је свој екипаж и послугу, у предграђу Париза беше најмио једну вилу, сваки доручак стао га је по 30, а ручак по 60 динара, држао је сјајне гозбе итд. и то је трајало све дотле, докле се та ствар није обелоданила, те обојица одоше у затвор. Животна срећа тога лаковерног благајника уништена је за свагда, а ваш „маркиз", као што видосте, плива опет у раскошству, а ко зна, под каквим ћемо га именом и у каквом оделу опет кад год срести." —

(наставиће се).

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Бизмарк и чиновништво. Берлински „Zeitschrift für Polizei und Verwaltungsbeamte", у свесци својој од 16. августа ове године, поводом смрти Бизмаркове, бележи ово: „Пруски управни чиновници не смеју заборавити, да њему — кнезу Бизмарку — имају да благодаре за давно тражену и уређењем округа од 13. декембра 1872 год. наведену реформу унутрашње управе у Пруској. Развитак јавнога живота у многим правцима захтевао је децентрализацију управе, у колико се само не би реметила државна целина. Ослобођење министра од детаља управе скраћивањем инстанција, олакшање терета државној управи преношењем појединих управних грана на самоуправне корпорације, умањење чиновничког кадра узимањем грађана на почасна звања у управи државним пословима, заштита на јавном праву основаних индивидуалних права управним судовима — то све беху обележја оног великог законодавства. Административни судови представљају веће јемство и бољу израду правне државе, верно старој хоенцолерској изреци: „suum cuique", а самоуправа, примивши извесне области пословања владиног, или посебице полицискога, отргла их је и ослободила оних колебања политичких, којима је обично изложен уставан режим. Она осигурава непартаичност у управи, корисно уноси у управу искуство из практичког живота и чува је од бирократске једностраности. На тај начин и управним чиновницима је овај велики човек оставио једно свето наслеђе, које они имају да очувају и још развију и умноже на срећу отаџбине. Не мање је важан по државну управу овај његов рад на великој социјалној реформи, која обухвата свуколику Немачку и која, заснована на посланици царевој од 17. новембра 1881., прокрчи пут за нову еру у културном животу Европе. Већи спомен вечите славе не могадоше себи подићи ни цар ни канцелар ничим другим него тим доброчинствима, којима се користе милијуни радника средством законодавства за заштиту радника..."

9. Септембра 1898.
у Београду.

М. П. Јов.

Лечење тајним средствима. У Пруској се нашло за потребно, да се забране они јавни огласи, којима се препоручују лечења каквим тајним средствима, али та забрана није нашла свуда подједнаке примене. Има лекова, који се у једној провинцији узимају за тајна средства, а у другим провинцијама не сматрају се као таква, и за то им се ту не смета да се јавно препоручују и хвале. Настало се, да се та неједнакост, на коју се с правом жале дотични кругови индустрије и трговине, уклони. Но мучно је наћи излаза како да се аутентично утврди појам „тајних средстава", који би обухватао све случајеве и био лако разумљив. Пошто се у опште мисли, да лек није тајно средство, чим се зна из чега је састављен, препоручује се, да се у тој незгоди може доћи до сагласности и помоћи се на тај начин, што ће се прописати: да такво тајно средство престаје бити тајним, чим се у јавном огласу опишу његове особине. Треба, вели се, поставити као начело, да је један лек престао бити тајно средство у лечењу, чим су одмах у самом огласу казани његови саставни делови и њихове помешане количине, и то казано онако како у истини и јесте и начином за свакога разумљивим. Никако није довољно, ако је то казано тако, да о средству може само стручњак судити, нарочито не, ако су саставни делови тога средства забележени латинским језиком. С тим се у главноме саглашава и правна практика, која налази, да тајног средства има у сваком оном случају, у коме нису при огласу истакнути да се знају „довољно“, „за публику јасно“, „за свакога несумњиво“, саставни делови и њихова размера у справљању. Не треба пак тражити, да се из објављивања види и начин како се справља само средство, јер се оном забраном хтело, да се публици даде могућности да може и сама судити о лековитости и новчаној вредности појединога средства, које јој се као лековито разним огласима јавно препоручује и протура, а не да јој се даде могућности, да по објављеном рецепту и сама справља така средства. У том смислу ова је ствар уређена расписом министарским ове године. Да ли ће ово и нама моћи послужити као пример?!

9. септ. 1898. год.
У Београду

М. И. Јов.

НА ГРЕХ НАВЕДЕНА

(НАСТАВАК)

Вратио се, чујем, с пута. Ништа. Срете ме једном на улици, видим га, сја се од радости.

— Где си ти, човече? пита ме он.

— Ето ме.

— Па што те, болан, нема код мене? — Та дођи да ми се зарадујеш! Честитај ми! Кажи: драгичка! Море, кажем ја: *земља је то, земља!*

Видим: просто други човек, ни онај,- ни дај Боже — преобразио се.

Отворено му кажем да ми је криво и жао на њ, што је онако преда мном грдно жену.

— Ко грдно? Ја!? Море батали, било па прошло... Та то је злато; то је благо од жене... Кажем ти — родна њива.

Разумео сам у чему је ствар. Тог смо вечера ишли на пиво, заједно; частио ме је — мањите се!

После сам му ишао и на вечеру и до неко доба ноћи седели, веселили се и певали. Он је био најсрећнији. Чак је декламовао неку песму, где каже да ће му жена родити сина, а он ће му дати име Марко или Милош.

Елем, није дуго трајало, па ти у његовој кући настаде весеље и пијанка, како се давно не памти. Можете и сами знати, шта је све било. Чак је тога дана и радњу своју затворио.

— Хеј, човече, та ово је слава... више него и слава! Слава је сваке године, а ово у дванаест година једва један пут!

Где стигне части, ког сретне поздравља. Веруј, господине, не памтим да сам икада видео тако човека који је гинуо за децом и да је био више срећан и задовољан. Ово, радост и јесте; али и њој има границе.

Е, требали сте тада да слушате суседе његове само шта све разговарају.

— Јеси ли чуо? Замисли: П... добио сина!

— Та није могућно!?

— Он сина добио?

— И то после толико година!

— А колико има како се оженио?

— Дванаест или тринаест година.

— Е, људи, кажем вам, тај ће човек полудети од радости.

— Боже мој, чудна ли је то игра природе! Нико није ни помишљао на то, а судба, ето како га усрећи!

Он се купао у срећи и задовољству. И сам, веруј ми, као дође човек некако млађи, свежији, живахнији, па и сама радња као да доби нова полета, окрену на боље и поче напредовати. С ким се сретне тапше га по рамену; са послугом је као и са рођенима; у кратко цела кућа пропевала и процветала. Није ни шала, господине, толико благо и богатство, а кућа пуста као пећина, као гробница.

Али знаш шта каже песма: певај данас, ама ћеш сутра и да плачеш. И срећа лаже, као и људи. Нека те грех овади само — па си изгубљен. Кад невоља или Бог на кога навале па га ошину — оде све у неман. Није много требало, па да се његово ведро небо наоблачи, да му се сви планови сруше... Хе! Ко ће као Бог! Знаш: заклела се земља рају, да се сваке тајне знају. А, веруј, тако и јесте. Мора ти изаћи дело на видело, па макар га сакривао у утробу земљину. И тако се и овај мој рођак преобрази, нестаде га, изгуби се као увенула травка. Само слушајте, како је то било. — Верујте, ко га је познавао — није га више могао познати. Изгуби се за три дана и три ноћи. Али је и удар био страшан!

(свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

„Дука од Медуна“

(СВРШЕТАК)

Србин Пећанац, који је био један од главнијих приложеника за „Дуку“, док овај беше у Пећи, шчепа га за гушу. Наста један лом у соби и усред оног гушања и ломљаве, „Дука“ би грдно страдао да се некако неисчупа из руку овога.

Пошто се срећно спасао од јатагана црногорских, и умакао са Цетиња, „Дука“ дође у Котор. Ту се укрца у лађу и оде у Метковић, а одатле сувим, преко Босне, до „Босанског Брода“, где се поново докопао лађе, и истом дође право у Београд.

Новац, који је „Дука“ расипао по Београду године 1874, беше му створило неколико доста мизерних познаника и познаница. Међу њима се нарочито одликовала једна удовица — кафеџика из Палилуле, чије владање у моралном погледу, беше доста сумњиво.

Кафеџика — удовица била је ванредно лепа, и „Дука“ беше успео да задобије њену наклоност. До душе не зна се, да ли је то постигао својом лепотом или парама, али је главно то, да лепа кафеџика лудоваше за „Дуком“. Кад га је полиција, онако изненада, протерала из Београда, лепа кафеџика хтела је свиснути од туге. У мало није напустила радњу и отишла за њим. Доцније већ, време је, разуме се, учинило своје и излечило је од љубави. Беху остале само још понеке успомене.

* * *

Дошав у Београд без пара и икаквих средстава за живот, „Дука“ се упути право лепој кафеџики. Заљубљени људи, само, могли би да опишу састанак њих двоје. Напомињемо само то, да се целе једне ноћи у кафани точило пиће бесплатно.

Прође неколико дана у весељу. Кафеџика, сва срећна, поче салетати „Дуку“ да се венчају. Он јој даде реч.

За неколико дана беше и прстен. „Дука“ већ поче брињути о радњи. Драгана га само посматраше и уживаше у њему.

За свадбу беше већ све спремљено. Требало је да прођу само још три дана, па да „Дука“ и лепа кафеџика формално постану муж и жена, али...... један изненадни догађај уништи све идеале кафеџикине.

Полиција београдска беше од некуд начула за „Дукину“ операцију у Пећи и његово „кораблокрушеније“ у Црној Гори, па ти једно вече изненада рупи у кафану удовичину. Вереници тек беху вечерали, па уз чашу вина разговараху о свом будућем животу. Таман „Дука“ поче доказивати, како би, после свадбе требало напустити досадању кафану и узети под закуп какву велику гостионицу, а дежурни писар уђе у кафану и упути се столу за коме беху вереници. „Дуки“, кад га смотри поче срце живље куцати, али ипак устаде да га дочека. Дошав до њега писар га упита:

— Јесте ли ви Спасоје Поповић?

— Јесам, господине?

— Ви сте син пок. Ивка Поповића, бив. жандармеријског капетана.

— Да.

— Варалицо једна, зар и мене хоћеш да обманеш? рече писар и нареди жандармима, да га воде у кварт, што ови одмах и учинише.

Сирота кафеџика, кад је ово видела, пала је у несвест. Један од присутних гостију, који је из раније много облетао око ње, са задовољством је узвикнуо:

— Тако јој и треба кад хоће да се удаје за којекакве пробисвете.

Пошто је у „шатровци“ одувао пуних 15 дана, „Дука“ буде понова протеран у Турску, одакле после кратког времена оде у земљу, у којој је најбоље могао пролазити, и у којој је долазио и до новца и до положаја — у Бугарску.

Поново буде примљен у службу државну, као полицијски чиновник у Видину. Ту остаде све до пред српско-бугарски рат, а тада је нашао за паметно да побегне из Бугарске, али не у Србију, да се бори против Бугара, но у Русију — подаље и од Србије и од Бугарске.

Рат између Србије и Бугарске свршио се, али се „Дука“ не хтеде враћати у Бугарску. Докопавши се од некуд потпоре „Слављанског Комитета“, као емигрант бугарски, ова варалица остаде у Русији све до 1893 год.

Свему има краја, па с тога и ова потпора није могла до века трајати. Године 1893 „Дука“ изгуби не само потпору, но у мало не изгуби и главу због једне љубавне афере са једном госпођом *„од отмен положаја“*.

Лишен и средстава за живот и љубави, „Дука“ је мислио да ће најпаметније учинити, ако се врати у Србију, у којој не беше већ толико година, па тако и учини. Почетком октобра месеца 1893 год. „Дука“ стиже у Београд а око половине истог м-ца доспе и по трећи пут у „шатровницу“. Издржао је 10 дана затвора и по трећи пут прогнат је био у Турску.

Од тог доба о овој варалици ништа се није чуло, све до јуна месеца ове год., када је из Русије прогната у Србију, као „бивши српски официр“.

Из акта, којим је спроведен, не види се узрок прогонства, али по свој прилици биће због нечег замашног, јер је кроз целу Русију стражарно спроведен.

На саслушању своме код Управе гр. Београда 24. јуна тек. год., „Дука“ је, ударајући у старе жице, отпочео на дугачко и на широко приповедати већ познате измишљотине о његовом пореклу, додавши још и то, да је за време првог српско-турског рата учинио великих услуга Србима.

— Па зар вас ничим нису наградили за то, упита га чиновник, који га саслушаваше?

— Нису, јер.....

Није довршио шта је хтео да каже, јер у том тренутку уђе у канцеларију управник г. Бадемлић. Видећи га, „Дука“ пресече говор, саже главу и покуша да избегне његов поглед, али баш самим тим изазва г. Бадемлића, да га боље загледа и.... да позна „стару тицу“, коју је, док је био начелник округа нишког, толико пута затварао и протеривао због разних превара.

Увидев, да му лаж више не може помоћи „Дука“ престаде одговарати на питања.

— Радите, рече, са мном што хоћете. Ја и иначе нисам мислио да останем у Србији.

Приликом претреса, који је над „Дуком“ извршен, поред осталог нађено је код њега преко 30 спискова „приложеника“, по којима у разним местима Јевропе, а поглавито у Русији, купио добровољне прилоге, као српски, бугарски и црногорски емигрант. Само по једном од тих спискова, скупио је у Москви преко 500 рубаља.

Много је интересантнија једна молба, која је нађена код њега, и коју је он хтео, одавде из Београда, послати бугарској влади.

Том молбом он, као црногорски официр у оставци, бив. управник полиције у Видину и грађанин црногорски рођен у Берану, моли бугарску владу за новчану помоћ а за услуге, које је учинио Бугарима, за време ослобођења Бугарске и њеног сједињења са Источном Румелијом.

Иста молба овако почиње:

Долепотписани рођен сам у црногорском граду Берану. Док бејах мали, отац ме посла у Цариград његовом брату а моме стрицу, који служаше код тадањег руског посланика грофа Игњатијева. Драгоман Харковски, кнез Дондуков, приликом једног свог доласка код грофа Игњатијева, изиште ме од грофа и стрица, и одведе у Петроград, где ме да у школу. У школи сам остао до своје 14 године, а тада ступим у војску — у артилерију. За време првог српско-турског рата, дошао сам и ја у Србију са осталим добровољцима. Због храбрости, којом сам се одликовао у свима бојевима, произведен сам у чин поручника и одликован медаљом за храброст, а главно-командујући, генерал Черњајев, узме ме за свога личног ордонанса. По свршетку рата отишао сам у Бугарску са пуковником Черњајевом и храбро се борио за ослобођење драге ми браће Бугара, а кад је ослобођење извојевано, постао сам управник полиције у Видину. — — — — — — — — — —

У овом смислу ова варалица продужује и даље своје лагарије, које већ нису тако интересантне.

Да завршимо.

Самозвани „Спаса Поповић“, од других назван „Дука од Мелуна“, долази у ред најпрепреденијих светских варалица. Он не вара само појединце, већ као што на једном месту рекосмо, целе вароши, па и поједине државе. Варалице овакове врсте сто на сто пута опасније су од обичних варалица. Жигошимо их овако јавно и чувајмо их се као живе ватре.

Пресудом Управе града Београда од 28. јуна тек. год. Бр. 44981, „Дука“ је кажњен са пет дана затвора. По издржању истог, он је сам одмах отпутовао у Бугарску, где му је, вели, обећана државна служба.

Нека му је срећан пут увек, кад иде из Србије.

Стојан Стојановић — Фујор. — Београдски казамат примио је ових дана у своје зидине још једног оворелог зликовца, још једног зверског убицу, чије је злогласно име са свога неваљалства чувено, колико у краљевини Србији толико исто и у суседним државама: Румунији и Бугарској. Недела овога звера ужасна су, чисто невероватна за људе иоле питомије нарави. Ми ћемо све то описати. Та описивања његових варварских дела, изаћи ће у два три броја нашега листа са његовим сликама.

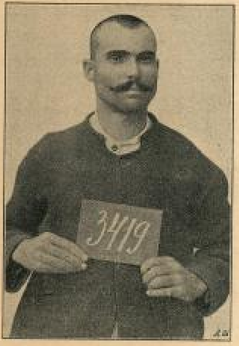

Но да напоменемо, да смо до сад већ у два маха доносили слику овога зликовца. Први пут у броју 16. од прошле године на страни 125, кад је био у притвору код начелника ср. кључког, у кладов. граду, а други пут у бр. 4. од ове године на страни 26., кад је из казамата побегао. Оба пута изношен је у слици са његовим другом зликовцем Миленком Михаиловићем, из Подвршке, ср. кључког, који је с њим заједно хајдуковао и који се и сад налази у бегству.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

Љубомир Мирковић — Гавриловић. — Родом је из села Живковца, среза качерског окр. рудничког, има 19 год., средњег је раста, црномањаст, у близини десног ока има једну малу белегу. По занимању је келнер, али не, то му је занимање споредно. У келнере он иде само онда кад престаје вашарска сезона, кад наступе хладни дани, а његови се џепови испразне.

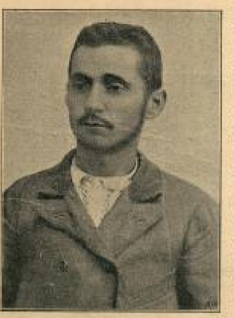

У прошлој години, као што сам прича — нанишао је „на трулу даску.“ Као келнер, покраде свога газду Николу Атанасијевића, механџију из Шапца и због тога децембра месеца буде осуђен од стране шабачког првостепеног суда на две године затвора. Јуна месеца ове год., већ је употребио прилику да умакне из пожаревачког казненог завода и све до пре неки дан био је у бегству. Његову слику нисмо имали да изнесемо приликом бегства, па га свет није ни познавао, зато је комотно обилазио вашаре и „трговао“. Сасвим случајно пао је опет у рукама власти. Један служитељ из пожаревачког казненог завода бавио се неким својим послом у Београду. Кад је 10, ов. м. ујутру дошао на велику пијацу, опази он у маси света и овога Љубомира и одмах га позна. С места јави жандарму који је био у близини; овај га ухвати и доведе у Управу града Београда.

Љубомир је сликан и спроведен казненом заводу у Пожаревац. Слику му износимо и уносимо је у албум вашарских кесароша.

Колико вреди изношење фотографија оваких индивидуа нека послужи и факт, што је Љубомир за време, проведено у бегству, комотно шетао, на чак неколико пута иступио и кажњаван затвором, под лажним именима. Никоме међутим ни на ум није пало да је то какав одбегли робијаш.

Драгутин С. Нешић. — Септембра 4. тек. год. спроведен је Управи београдског казненог завода на издржање петогодишње робије у окову, на коју је казну осуђен пресудом првостепеног суда за град Београд од 24 августа тек. год. Бр. 16998. Ово му је, у име Бога, трећи пут, како улази у казамате београдске као робијаш.

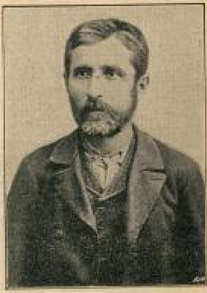

Године 1889. Драгутин је од стране ваљевског првостепеног суда осуђен на 15 година робије у окову због убиства Јоке Лаловићке из Ужица. Да је среће он би ову осуду још и данас издржавао, а не би из града изишао још пре 4 год. само за то, да се у њега сада врати са неколико злочина више.

Драгутин је сада осуђен због две крађе: једну је извршио Драгутину Ђорђу, колару, а другу Драгутину Јовановићу, опд. калфи коларском. Првоме је, прошле јесени покрао разне ствари и алате, а другоме је маја месеца тек. год. украо на спавању новчаник са 5 динара. Истога дана ухваћен је овде у Београду.

Сем побројаних осуда, Драгутин је 1884. год. пресудом првостепеног суда за град Београд № 3672. осуђен на две год. робије због опасне крађе, коју је био извршио своме бившем газди пок. Павлу Косовловићу, бив. ковачу.

Драгутин је родом из Новог Сада, сада има 47 година, средњег је раста, плав је, проседе, добро развијен, по занимању је колар, у Србији живи од 1876. год.

* * *

ПОТЕРА.

Начелник среза космајског депешом од 17. тек. месеца № 11893, јавља: „Јуче на ноћ у овоме срезу убијено је једно непознато лице, које има 36—40 год., смеђа лица, кратких бркова, по темену ћелаво, крезубо, у оделу штофаном." Код њега је нађена једна оваква забелешка: „Богољубу Стојковићу у Богдановцу један жути бич за поклон." Ако ко ма шта зна о овом лицу нека достави најближој полицијској власти, а она опет нека одмах извести начелника среза космајског.

10. овог месеца око 11 сати пре подне, више места званог Бабин Гроб, идући за Равну Гору, пет наоружаних зликоваца напали су **Јању Ђорђевића,** овчара из В. Плане и отели му: 1 револвер белокорац, један стари силав и кесу са 6 дин. у сребру и никлу. Од разбојника један је имао турску пушку капаклију, двојица мартинке а код друге двојице какво је било оружје, оштећени није умео казати. Један је имао око 30 год., плав, дугих црвених бркова и мале браде, доста крупан, средњег раста. Други је могао имати 20—25 год., плав, танких бркова и мале браде. Трећи 20 година, ћосав, средњег раста. Четврти 25 година, црномањаст, малих црних бркова, обријан. Пети око 20 година, црномањаст, без браде, бркова врло малих црних, средњег раста. Сви су били у шињелима, на ногама црвене опанке, на главама пешкире. Наређује се потера за зликовцима. Пронађене треба стражарно спровести начелству округа крушевачког, с позивом на Бр. 16489, или Управи града Београда на Бр. 21384.

Софроније Ђорђевић, земљоделац из Медвеђе, среза трстеничког, 14. тек. мца по подне убио је из пушке Милеву, удову Јанићија Моцуковића, опд. и побегао. Он има 46—50 година, средњег је стаса, црномањаст, бркова је смеђих, брије се. Начелник среза трстеничког депешом № 12548, моли све полиц. власти, да Софронија живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Софроније може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 21966.

Христина Цолер, проститутка, родом из Трневе у Аустро-Угарској, која је била на лечењу у гор.-милановачкој окр. болници, ноћу између 6. и 7. тек. мца, побегла је из болнице и том приликом једној болничарки покрала разне ствари. Лични опис Христини непознат је. Наређује се тражење. Пронађену треба стражарно спровести начелству окр. рудничког с позивом на Бр. 10451, или Управи града Београда на Бр. 21930.

Миливоју Миловановићу, из Врановe, среза смедеревског, ноћу између 14. и 15. тек. мца, непознати лопови украли су два вола. Оба вола имају по 6 год., средње су величине, један је длаке зелене а други плавкасте. Начелник среза смедеревског депешом № 14153, моли за тражење крадљиваца и покраће. Крадљивци с покрађом могу се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 21891.

Чедомир и Драгомир Јелић, из Д. Добриња, окривљени су код начелства окр. за покушај убиства. Чедомир је раста средњег, косе смеђе, лица плава, очију зелених, има 18. год. Драгомир је раста високог, косе смеђе, у лицу плав, има 23 год. Не зна се где се они сада налазе, па за то начелство окр. ужичког актом № 11488, моли све полицијске власти, да их потраже и њему стражарно спроведу. Они се могу спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 21928.

Милутин Живковић, из Сикириће, и **Живојин Будимировић** из Обреновца, лаки јахачи при Управи Државне Ергеле у Љубичеву, побегли су ноћу између 12. и 13. овог месеца. Од одела носе на себи: блузу од браун чоје, панталоне беле од сегелтуха, ципеле и камашне на ногама и беле жокејске капе. Управник Државне Ергеле, депешом № 2754, моли све полицијске власти, да именоване потраже и нађене стражарно њему упуте. Ухваћени могу се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 21738.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Из овог броја изостала је рубрика „Полицијски речник" због других дугачких ствари, које нисмо хтели да прекидамо.

Од неколико дана наши повереници прикупљају претплату по Београду. Добри претплатници одма на прво потраживање полажу новац, али има их и таквих, који одлажу са: „дођите сутра", или „дођите крајем овог месеца. Некоме се чак чини да је платио па вели: „док видим по рачунима дал сам ја то већ једном платио", и т. д. Ми их овим поново молимо, да тако у будуће не чине, но да претплату одмах на прво потраживање положе.

г. **Антонију Димчићу — Петковићу каф. Крагујевац.** — Ми смо још по првој вашој жалби обратили пажњу и уверили се, да вам се лист редовно шаље. Према томе, што ви неуредно лист примате кривица је или до тамошње поште или до њеног разносача. Ако се још једном то догоди, молимо вас јавите нам, да се жалимо г. Министру народне привреде.

* * *

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

г. **Риста Бадемлић,** управник града Београда, вратио се 15. ов. мес. из иностранства, где је са својом супругом провео двадесет дана на одсуству, 16. је о. м. већ примио своју дужност.

г. **Мил. Д. Лешјанин,** писар начелства тимочког, верио се 4. ов. м. са г-ђицом **Јулком,** ћерком г. Васе Стевановића, трг. из Алексинца. Честитамо.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 41. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 26. СЕПТЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, и они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ИЗ БОЛНИЦЕ ЗА ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ У БЕОГРАДУ.

Прилог за грађу за српску судску психијатрију.

„Луди Гуђа“ заклао жену.

РЕФЕРАТ

Саопштено у седницама срп. лекар. друштва, 13. септ. 1896. и 4. јан. 1897. год.

од

Д-ра Вој. М. Суботића (млађега)

секундарног лекара у болници за душ. болести

(наставак)

* * *

Прво о чему смо с њиме говорили, било је — по себи се разуме — злочино дело, за које се у актима вели, да га је он учинио.

У прво време, он је непрестано одрицао, да је своју жену заклао.

Тек 1. Августа 1896. признао је, да је он Смиљку убио, и то, вели, да је **секиром** ударио по врату, а 3. Августа вели **„ножем“**. —

Том приликом тврдио је, да га је на то дело „*наморао*“ његов брат Милутин. Доцније, у више прилика, он је час тврдио, да је он сâм њу убио, и да брат његов за то ништа није знао; час опет, да је и он саучесник. Пада у очи да су његови одговори врло много зависили, не од његова личног убеђења, и од онога како је заиста било, но од питања како су му стављана, т. ј. ако је запитан: „Милоје, кажи истину, немој лагати, грехота је, Бог ће те казнити ако лажеш, признај лепо, *је ли да је заиста твој брат тебе на убиство натерао, и с тобом Смиљку убио*“, — он би одговорио: „*е, сто баш да ти кажем, јесте тако*“; ако је пак ово исто питање стављено, али с овом изменом: „*је ли да заиста твој брат тебе није натерао на убиство, нити је он с тобом Смиљку убио, но си је ти сам убио*“, — он би одговорио: „право да ти кажем.... јесте.... тако је.... ја сâм је сâм убио.... није Милутин... он није ту ни био... био је са Милицом на штацији.... сâм сам, господине... сâм.“ Највећим делом он ипак остаје при томе, да је он сâм своју жену убио.

На ову околност, на ту несталност, превртљивост, на то лако признавање и одрицање једног тако свирепог дела, на то врло лако добивање каквог се хоће одговора, на то, да он на свако „*је ли тако*“ одговара „*јесте тако*“, ми скрећемо особиту пажњу суда, и констатујемо, да се оваква својства налазе само код мале деце, која још не располажу са великом количином знања, и јаком моћи критичнога расуђивања.

Упитан за *разлоге и побуде*, из којих је тако страшно дело учинио, и *да ли се каје*, он је тако исто, као и са признањем и одрицањем, давао разне одговоре. Један пут вели зато, што је била блудница, а то није ничим доказано; други пут вели зато, што је њеном кривицом — она га случајно гурнула — изгорело, и од тога умрло, оно дете *о коме је раније било говора, које је умрло — бар тако је поп записао —* од „фраса“. О овоме није такође никоме ништа познато, па ни оптуженику, ни укућанима, сем његовој снаји Милици, која је такође под судом за ово дело; трећи пут вели да је није мрзео, већ је волео: ишао је, вели, по ње мртве у јаругу и тамо над њом плакао, а плакао је и било му жао кад су је мртву кући донели; четврти пут вели, да се каје што ју је убио; пети пут вели, да је добро што је тако учинио, и да јој се он добро осветио!

Кад смо се потрудили да му докажемо, да он није смео и требао бити њен судија, па баш да је она и узрок смрти детиње, он нам је онда одговорио, да је он њу суду тужио, да је била три дана у апсу, па је пуштена. Ово такође никоме у селу није познато, нити је то ичим доказано.

Из свега овога види се, да би он овај свој злочин у неколико хтео да извини тиме, што мисли да је био у праву извршити га. Сâм пак начин, како он то своје право схвата, не одговара схватању, које је својствено разуму човека са здравом памећу. Сем тога види се и то, да је он ово убиство извршио без даног му повода — безузрочно. Његово дело — по логици здравога разума — није ничим оправдано.

* * *

Да споменемо још ово: Колико Милоје цени себе и своје способности, види се из тога, што би радо пристао да код једнога од потписаних лекара служи, а само за то, да му се даје хлеб, ништа више не тражи!

Како мало схвата значај свога злочинога дела, и последице, које за њ отуд проистичу; како ни најмање није свестан онога шта му услед тога предстоји: смрт, робија или лудница, најбоље се види из тога, што нашу шалу за збиљу прима и вели: „па како ти рекнеш, господине, хоћу да се оженим са девојком коју ми ви велите“.

Какве су у опште његове душевне способности видеће се из ових забележака:

У недељи дана вели да има 6 дана, и при томе остаје и онда, кад свих 7 дана по реду гласно изговори и на прстима изброји, додајући: „сто... шест“, као да има намеру да нас увери, како ми то не знамо. — Не зна колико недеља има у једном месецу. — У једном месецу, вели, да има 6 дана. — У једном дану, вели, има 50 сати! — Једна година, вели, да има 15 месеци, а не уме да каже име ни једнога месеца, а то ли да их наброји — по његову рачуну — свих 15! — Не уме да израчуна колико ће новаца добити за 20 јаја, ако је једно јаје 5 пара динарских („марјаш“), већ вели *грош!* — За 100 кила кукуруза, ако би кила била по 10 п. д. („двадесет пара“), вели да би добио *дукат!* — За 50 кила крушака, ако би кила била по 10 п. д. добио би, вели: „*један грош... не, већ шест гроша!*“ — За пет коња, ако би сваког коња продао по 50 дуката, вели да би добио 40 дуката! — Ако би му једна крава давала сваког дана по једну оку млека, онда би му, вели он, она за месец дана дала свега шест *ока!*

Бројати уме само до десет. Преко тога броји овим редом: „10, 11, 12, 16, 18, 19, 20, 21, 30, 60, 50, 100, 160, 80, 100, 162, 100, 50, 80, 1700, 160, *сто милиуна и педесет*, 21, 22, 20, 50, 60, 80, 100, 150, *сто и осамдесет милиуна*... **нема више да се броји!!!**“ Тако он заврши своје бројање.

Кад му је дато више комада разног новца, он је овако одговарао: за наполеондор вели ово је дукат. Кад му је дат дукат и упоређен са наполеоном он онда за наполеон вели: ово је динар. За динар вели ово је пола динара. За пола дипара вели ово је пола динара. За 1 комад од 5 дин. у злату вели ово је пола динара. За један наполеон рекао је да је то грош! За банку вели да има „5 динара„ не, има 10 динара, а то је 60 гроша!" За 30 п. д. у бакру вели да је то 2 гроша! У пола динара вели да има 2 гроша! У шест банака вели да има 50 динара! Не уме да разликује 10 п. д. од 20 п. д. у никлу — за обоје вели да је грош! За 2 динара у сребру вели да је динар!

Не зна ко је у Србији био владалац кад је он у војсци служио! После дугог премишљања вели: Краљ Александар [пре 20 година!]! Не зна како се зову отац и мајка Њ. В. Краља Александра. Не зна које је вере он лично, а уме да се прекрсти. Појма нема да у Србији има Митрополита, а то ли да зна његово име!

Мишљење. Милоје је душевно растројен, од рођења умно неразвијен. Овако се душевно стање назива: *Слабоумље, уска ограниченост (Imbecillitas). Он није способан за вршење никаквих правних односа, и не може за своја дела пред законом одговарати — он је* **неурачунљив.***)

Убиство је учинио у неурачунљивом стању.

Милоја треба задржати у Болници за Душевне Болести; а не спроводити суду.

9. новембра 1896 г.

У Београду

У Болници за Душевне Болести

Чланови сталне лекарске комисије:
Управник Болнице за Душевне Болести
Д-р *Јован Данић*
Секретар Санитетског одељења министарства ун. дела
Д-р *Михајло Цвијетић*
Секундарни лекар у Болници за Душ. Болести
Д-р *Вој. М. Суботић*

* * *

Други претрес.

(7. децембра 1896. № 19431.)

Милоје није спровођен суду, него је задржан у Лудници.

На овом претресу прочитана је предња сведоџба. Један сведок — жена — сведочи, да јој се Смиљка једном жалила, како је Милоје хтео да је закоље.

Други сведок сведочи, да му је Милоје једном говорио, како ће он да убије Смиљу, и да иде на робију, „јер је чуо да је тамо *добар лебац*."

У овом смислу сведочило је неколико сведока.

Држ. тужилац оставио је суду да цени лекарску сведоџбу.

Због неких нових сведока које су захтевали парничари, суд је одложио овај претрес, а за њим и *трећи претрес* (30. децембра 1896).

Четврти претрес.

(15. Јан. 1897, № 676).

Са овога претреса занимљива је одбрана браниоца Милутиновог и Миличиног. Саопштићу је у целини:

Одбрана за опт. Милутина Брчића и за опт. Милицу ж. Милутинову а по оптужењу њином за убиство.

I. За опт. Милутина.

Против опт. Милутина држ. тужиоц изнео је ове основе подозрења.

1. Што га опт. Милоје за саучесника означује;
2. Што је крио траг казнимом делу;
3. Што се лажно бранио.

Досадањим ислеђењем код суда ови су докази са свим потрвени и обеснажени и то овим доказима:

Против првог основа: Казивање опт. Милоја код полицијске власти отпало је, јер је опт. Милоје на првом претресу порекао свој исказ и за себе па и за опт. Милутина.

Сем тога лекарском комисијом утврђено је, да је опт. Милоје учинио убиство у неурачунљивом стању, *и да је опт. Милоје већином признавао да је сам дело учинио, а да Милутин и Милица нису са њим ни били.*

Кад се овоме дода исказ сведока: Анђелије, Животе, Степана, Ранђије, Ђорђа и Васе, који тврде, да је сама убијена Смиљка њима говорила, да ће је оптужени Милоје заклати, и да би то већ одавно учинио, да је опт. Милутин и Милица нису одбранили, онда је са свим јасно, да је опт. Милоје у свом лудом уображењу сам и заклао Смиљку без саучешћа ичијег, што се и самим лекарским прегледом утврђује, из кога се види, да је Смиљка на више места бодена и бранила се, а да је ту учествовао и Милутин она би безусловно само заклана била и ништа више, те би се јасно приметило, да је уз припомоћ другога заклана.

Само то *дакле, што су опт. Милутин и Милица спречавали и бранили убијену Смиљку искључује вероватност, да су и они у убиству учествовали.*

Овај је дакле основ потпуно обеснажен, §. 239 крив. пост.

Против другог основа. Овај основ је неверно у полицијском ислеђењу наведен, а у ствари он и не постоји. Сведок Вићентије објаснио је на суду како је извршено тражење Смиљкино. Он вели, да су претраживоци одредили међусобом где ће који да тражи, и да је у део пало опт. Милутину да тражи Смиљку на оном крају где је нађена. Даље вели, да опт. Милутин није ни извршио преглед свега места с тога, што су га остали претраживоци одазвали натраг. А кад се то узме у обзир, онда и ако је опт. Милутин казао да је тамо нема, има се односити само на она места докле је дошао, а не и на она места, где није ни стигао, — Дакле он није крио траг казнимом делу.

Кад се овоме дода и то: што сведоци Сретен и Мијаило тврде да су само оптужен. Милоја видели где сам иде од онога места где је Смиљка убијена, и да је био крвав и мокар т.ј. да се од крви прао — и још к томе кад се дода и сведоџба сведока Ђорђа Брчића, који такође тврди, да је опт. Милоја око 10 сах. у недељу кад је убиство извршено, видео крвавог и мокрог, — онда све то даје доказа не само да опт. Милутин није крио трагове, но шта више, да је сам опт. Милоје убиство извршио.

Против трећега основа околности. Сведоци: Вићентије Брчић тврди, да је у свануће на 1 сахат видео оптуж. Милутина код своје куће; — сведок Антоније Милосављевић тврди, да је опт. Милутин око 8 сах. изјутра долазио код њега и куповао кожух — а за тим око 10 сах. да је био на штацији у Младеновцу — а све ово није лаж него истинита одбрана, која потпуно потире исказ лажног сведока Милоја и Мијаила пијаног пред судом.

Нема дакле ни вероватности ни сумње да је опт. Милутин био учасник у извршењу дела убиства, па за то се има као невин ослободити — толико пре, што се сведоку Мијаилу ни у колико не може веровати, пошто је он сада после толиког ислеђења нађен и најмљен да за паре сведочи.

II. За опт. Милицу.

Тужба држ. тужиоца износи против ње ове доказе:

1. Што је била у близини места где је дело учињено и
2. што је са убијеном рђаво живела.

Оба ова основа потпуно су потрвена овим доказима:

Против првог основа: Сведок Цајка тврди, да је опт. Милица била код своје куће баш у време кад је сунце излазило, а то је баш онда кад је дело извршено.

Ову сведоџбу утврђују браћа од стричева опт. Милоја и то: Матија и Вићентије, јер они сведоче, да су Милицу видили код њене куће око 7 сах. изјутра.

Напослетку и сведок Ђурђија тврди, да је око 2—3 сах. од сванућа Милица долазила код ње и тражила торбу да иде у Младеновац где је после видела и њу — Милицу — и опт. Милутина.

Кад се овој сведоџби дода и даљина места од куће опт. Милице, до места убиства, које износи на 2540 метара, онда је јасно, да опт. Милица није могла бити и на месту убиства и у селу, и по томе да је сведоџба сведока Милоја очевидно лажна.

Овај основ обеснажен је и тиме, што два сведока: Мијаило и Сретен тврде, да су они одмах после онога времена, кад је дело учињено, видели близу места дела, само опт. Милоја, који је и сав крвав и мокар био, а кад би тамо били Милутин и Милица вероватно би било да би и њих видели.

---

*) Овај израз употребљен је с тога, што је ту реч суд употребио у питању, које нам је ставио.

Против другог основа мржње.

Сведоци: Матија, Радојка, Никола и Вићентије тврде, да свађа између опт. Милутина и Милице није била таква, да се њом обелодањује намера за убијство, већ да је то обична домаћа свађа, као што то бива и по другим задружним кућама, т.ј. данас се споречкају, а сутра опет лепо живе. Дакле није она претња из тач. 4. §. 121. кр. пост.

На против исказом сведока: Анђелије, Стевана, Ђорђа и Васе доказано је, да су опт. Милутин спречавали и бранили Смиљку од опт. Милоја, кад год је овај хтео да је туче и да је закоље, што им је сама Смиљка казивала.

Дакле против опт. Милице нема никаквих доказа, да је она учесник дела, јер њу није чак Милоје, и ако је луд, теретио да је за ово знала.

Најзад и да је могуће без доказа узети да је опт. Милица за ово дело знала, ипак за њу по §. 51. крив. зак. нема одговорности.

Тражим да се и опт. Милица ослободи као невина.

На име награде за сав рад досадањи тражим 240 динара од оба оптужена солидарно.

15. Јан. 1897 год.
Београд

Алекса Васић
зас. и бранилац оптужених
Милутина и Милице.

(свршиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуда због скинућа пописа.

а, тужба.

Суду општине неготинске.

Решењем начелника среза крајинског од 15. маја ове године № 7254, упућена сам на парницу противу Јована Саватића трг. овд., да докажем да су пописане ствари и то: један шифоњер, два гвоздена кревета, један астал, један орман са четири фијоке и један шпархерт, по процени у вредности 180 динара, моја својина а не мога мужа Стевана Марковића, обућара овдашњег.

На основу тога решења дижем ову тужбу противу Јована Саватића, и молим суд да донесе своју пресуду, да се попис са ове моје имовине скине, и да ми се све пописане ствари предаду на слободно руковање; да ми накнади плаћену таксу по овоме спору и на име трошка и дангубе око вођења овога спора 20 динара.

За доказ да су пописане ствари, моја својина, подносим суду списак потврђен начелником среза смедеревског, који је оверен и сведоцима присутним, када сам при мојој удаји за Стевана, све ствари наложене у њему донела као девојачку спрему.

Тужби основ скинуће пописа.
Доказ исправа.
Вредност спора 180 динара.

Понизна суду
28 маја 1898. г.
Неготин.
Марија ж. Стевана Марковића.
Одобравам поступак моје жене
Стеван Марковић обућар.

б., прилози уз тужбу.

Рађено у канцеларији начел.
ср. крајинског 15. маја 1898.
год. Неготин.

Решењем првостепеног суда за округ крајински, од 24. априла 1898. год. № 9384, одобрена је забрана на покретност Стевана Марковића, обућара овд., за рачун Јована Саватића трг. овд., а за обезбеду 150 динара меничног дуга.

Када је власт извршила забрану увевши у попис ову покретност: један шифоњер, два гвоздена кревета, један астал, један орман са четири фијоке и један шпархерт, које ствари проценитељи су проценили 180 динара, — онда је г-ђа Марија ж. Стеванова изјавила, да је пописана покретност њена својина а не мужа јој Стевана, и зато среска власт, пошто јој поверилац то право својине није признао, на основу § 466. грађ. пост.

Решењем овим упућује појављену господарку Марију ж. Стевана Марковића обућара, да у року од 15 дана, од дана пријема овога решења, поведе спор код надлежног суда, противу повериоца Јована Саватића, трг. овд., и тамо докаже право својине на пописану покретност.

О томе да је спор у остављеном року подигла поднеће ово-среској власти уверу.

Не учини ли то у остављеном року, среска власт ће учинити даље по закону и својој надлежности.

За ово решење да плати два динара у таксеним маркама, које прописно уништити.

Из канцеларије начелника ср. крајинског, 15. маја 1898. год. № 7254. у Неготину.

Писар (М. П.) Начел. срески
А. Негић М. Катић

Списак

ствари, које ми је приликом удаје за мене донела моја жена Марија, кћи Петра Јовановића терзије из Смедерева.

1 шифоњер двокрилни	50	динара
2 гвоздена кревета	60	„
1 орман са четири фијоке	30	„
1 астал	12	„
1 огледало велико	10	„
6 комада столица плетећи	30	„
1 шпархерт	30	„
6 јастука белих перјаних	30	„
4 рипсана јастука напуњена вуном	40	„
2 ћилима велика	60	„
2 јоргана од рипса	40	„
Свега	392	динара

и словом у вредности три стотине деведесет и два динара.

Све ове ствари њена су својина, које ми је као своју спрему девојачку донела од њенога оца, Петра Јовановића терзије из Смедерева, и зато јој овај списак потврђен влашћу среском издајем на њену употребу.

12. априла 1892. год. Стеван Марковић
у Смедереву. обућар из Неготина.

Ми познајемо Стевана Марковића и били смо присутни када је при одводу девојке Марије, из куће Петра Јовановића, све ствари пописане у овом списку однео и на лађу натоварио за Неготин.

Марко Пејић, обућар
Данило Протић, лимар.

Да је Стеван Марковић обућар из Неготина, кога потписати познаје, преко сведока: Марка Пајића обућара и Данила Протића лимара овд., овај списак издао својој жени Марији, кћери Петра Јовановића терзије овд., признавајући јој својину ствари наложене у истом, начелник среза смедеревског тврди. Такса за потврду наплаћена је и прописно уништена.

12. априла 1892. год. (М. П) Начел. срески
у Смедереву. Н. Костић.

в., судска процедура.

№ 984.

Примити од тужитељке тужбу. Издати јој уверу по наплати таксе, за тим одредити рочиште, на које позвати парничаре ради пресуђења спора.

28. маја 1898. год. Председ. суда
Неготин. И. Лекић.

г., белешка.

По спору
Марије ж. Стевана Марковића, обућара,
противу
Јована Саватића, трговца овд.

Судили су:
Председник суда
И. Лекић.
Чланови:
М. Петровић
Р. Савић.
Бележио деловођ,
К. Симић.

Због скинућа пописа са ствари у вредности 180 динара.

На данашње рочиште дошли су парничари.

Нису се могли поравнати.

Тужитељка оста при тужби и поднетим доказима. За данашњи представак тражи 10 динара.

Тужени не признаје право тужитељици, на пописану покретност. Поднети списак не може јој служити за доказ, јер вели, да пописане ствари не морају бити баш оне, које је она као девојачку спрему своме мужу донела, а да су то те ствари, тужитељица ничим не доказује, зато тражи да се одбије од тражења. Тражи дангубе 10 динара.

д., судски разлози са пресуђењем.

Према процени извршеној од стране полиц. власти, спорни предмет износи вредност 180 динара, према чему је за расправу и пресуђење овога спора, надлежан овај суд.

Ценећи доказе тужитељкине, суд је нашао да је поднетим списком, који је потврђен код среске власти, као јавном и пуноважном исправом, потпуно доказала својину, на ствари, које су узете у попис за дуг њеног мужа Стевана, туженом Јовану. Наводима туженог Јована, да можда ствари нису оне исте, које су у попис узете и оне које је тужитељка као спрему донела, нема места, јер он о томе не подноси никаквих доказа, што би морао учинити, јер је слабији у праву. Зато суд на основу § 6. и 13. грађ. пост.

Пресуђује :

Да се попис извршен, од стране начел. среза крајинског, са пописаних ствари и то: једног шифоњера двокрилног, два гвоздена кревета, једног астала, 1 ормана са четири фиоке и једног шпархерта, скине, и да се исте предаду тужитељки Марији на слободно руковање.

Тужени Јован да накнади тужитељци плаћену суду таксу у 7·80 динара и да јој плати на име трошка и дангубе 5 дин.

Пресуда је одмах парничарима саопштена.

Од суда општине неготинске, 2. јуна 1898. год. у Неготину № 1001.

Председ суда,
И. Лекић.
Чланови
М. Петровић
Р. Савић.

Деловођ,
И. Симић

НБ. *Заведи белешку са пресуђењем у протокол суђења.*

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

18. ЖРТВА ВЕРНОСТИ.

И млада, и лепа! Ни ледена рука смрти не могаде накарадити њено племенито лице: само око пуних јој усана виђаше се црта неког бола. Смрт је морала доћи моментано.

„Погођена у срце", изјавио је одмах судски лекар, који је прегледао леш. „Маркиза Р. умрла је насилном смрћу од туђе руке."

Маркиза Р., супруга једног вишег, пенсионованог официра, чије име улази и у домаћу историју, једна од најславнијих лепотица те земље — она убијена! Ова ужасна вест пробудила ме је у сам расвитак дана. Један полициски агенат донео ми ју је с наредбом председника полиције, да неодложно идем са судском комисијом на место дела, које се догодило у замку маркизе, сат далеком од вароши.

Ни минуте нисмо надангубили. На колима најбрже дођосмо у замак, у коме беху сви у највећем узбуђењу. У дворишту се искупила из околине гомила људи, чим се чуло за ту ужасну вест; многобројна послуга тако се изгубила и помела, да сам морао више пута викати кога од служитеља, да нам каже пут за спаваћу собу маркизе, где лежаше леш на једном дивану. Мртва маркиза беше у пуној уличној тоалети, са малим шеширићем, испод кога се спуштаху црне коврчице косе, с рукавицама на рукама. Убијена је или одмах по повратку кући или баш кад је била спремна да изађе. Једна тавно црвена пруга, која иђаше низ сиви јој струк и на меканом и пуном тепиху остављаше необичну мрљу, казиваше одмах где је место ране.

Погођена у сред срца. Ко је убица?

„Где је маркиз Р.?" упитах слугу, који нас ту доведе.

„Отац није кадар да овамо дође. Сам сам га пред ваш долазак одвео одавде и готов сам да вам дадем све потребне податке о — несрећи." Овако ми одговори неки млад порастан човек, који неприметно беше ушао у собу. Његово лепушкасто лице беше истина нешто бледо, али, према младости човека који могаше имати тек двадесет година, изгледаше са свим мирно и казиваше прибраност.

„Само несрећа?" упитах ја гласом који изражава сумњу.

„За нашу кућу велика несрећа, госп. комесару, која не би била ни мало мања, ако бисте, на радост гомиле сензације жудне, могли констатовати и злочин."

„Госп. маркиже, ја сам овде у служби дужности, мој се рад руководи само законом. Све околности казују, да је учињен злочин, и, према томе, задатак ми је да пронађем учиниоца. Знате ли ви, госп. маркиже, ко је убица?"

Млади човек беше оборио поглед свој, премишљаше шта да одговори.

Ја му не смедох дати времена за премишљање. „Казујте, госп. маркиже", поново га одмах упитах.

„Јест, казујте, госп. маркиже", као да неким потмулим гласом одјекнуше речи иза мојих леђа. Изненађен тиме, погледах око себе. Неки стар човек, проседеле косе, гмизаше по земљи и гледаше у мене неким укоченим, накараћеним лицем. Мора бити да се нечујно дошуњао по меким простиркама из кога кута ове велике собе.

„Казујте, госп. маркиже, откријте без зазора госп. комесару, да сам ја био тај, који сам убио милостиву госпођу маркизу."

„Ви, убица?"

„Јест, ја, Андрија Кола, маркизин лични слуга, ја сам је убио из освете, јер је о мени зло мислила, клеветала ме и хтела отерати из службе маркизу, коме сам двадесет пет година верно служио. Зар није тако, млади госп. маркиже?"

Млади човек не одговори, али му мишићи на лицу играху од силног узбуђења.

„Та говор'те, кажите једном, ви то морате знати, јер сте први били на месту, кад сам по несрећи испалио метак. То беше овде, на прагу од врата, био сам се сакрио иза велике завесе крај врата — ево, ево оружја, којим сам извршио убиство и које сам тога ради украо од младог госп. маркиза."

И при том пружи ми револвер, који је носио скривен под капутом.

„О, ви сте веома добри, госп. маркиже, па не бисте хтели да издате суду мене, старог слугу ваше куће. Како сам вам веома благодаран за то! Али је сад то узалуд, докази су тако јасни, порицање не би помогло више. Је ли тако, госп. маркиже; ово је ваш револвер?"

„Јест, мој је", оте се из уста младом човеку.

„Мој је! — чујете ли, госп. комесару, мој млади господин потврђује то, потврђује све, што сам признао. Он неће да Андрија, који га је као дете у свом наручју носао, остане још и као лажов, и ако га је његова дивља крв начинила убицом. Госп. маркиже, нека би ми Бог опростио што сам учинио и нека би вашем добром, милом оцу у вама дао накнаду за тешки губитак, који је данас претрпео од моје — убилачке руке."

Андрија Кола сакри лице рукама, а младог човека обузе тако силан потрес духа, да мораде изаћи из собе, загрцујући се од плача.

Казивања Андријина, којима је себе сама оптуживао, потврдише се трагањем, које сам учинио. Тек је две године прошло, како се стари маркиз Р., вишегодишњи удовац, венчао са Леонтином Т., познатом богињом Велике Опере у М. Ова неприлична брачна веза изазвала је запрепашћење у првим круговима друштва, у којима је маркиз играо велику улогу, те је био принуђен, на миг који му је јасно дат са највишег места, одрећи се своје каријере и повући се у приватан живот. Чинило се, да му је тај живот срећан, и да је кадар учинити му, да заборави на жртву, коју је поднео њега ради. И један једини облачак, који је с почетка био мутно небо његове домаће среће, беше разгоњен. Син му Алфредо, дете из првог брака, природну одвратност своју према маћеси, против воље и у околностима тако рђавим наметнутој му, савладао је, прелашћен лепотом и љубавним дражима, те је ушао у одношај љубазности према њој, која није никад посустала на тај начин задобијати.

Једини је био Андрија Кола, који као да се није умео наћи у новоме стању. Служећи кроз четврт столећа лично маркиза, извојевао је себи положај више члана породице него слуге. Одан и телом и душом своме господару и његовој умрлој супрузи, све је чинио да растури маркизов брак са том „комедијашицом", а последица је тога била претња, да ће из службе бити отпуштен. Али Андрија ипак оста у служби, чак и онда, кад нова маркиза, која не могаде не приметити његову одвратност, устаде отворено против њега, те не пропушташе ни једне прилике да тога ради утиче на свог мужа. И тако, дакле, беше личне мржње Андријине према маркизи. Али да ли се она показивала толика, да је могла навести на крвав злочин, и какав је био мотив, који је прошле ноћи дао непосредна импулса за то? Пре свега требало је то одгонетнути.

Сагласним исказима служитеља потврђено је, да се стари маркиз у вече пред само убиство вратио с пута, јавивши на један сат пре тога за свој изненадан долазак, а пут је био предузео на дуже време и ради својих породичних послова. Вечерао је са својом супругом и већ је био приправан да, путом уморен, отпочине, кад се млади маркиз доцкан враћаше из околине у коју је био изашао. После пола ноћи ужасни глас дигао је из сна напрасно све што је у замку спавало, глас, да је маркизу снашла несрећа. Нађено је, као што је већ описано, пробијених груди, у спаваћој соби њеној; млади маркиз и Андрија Кола први су били крај леша. —

Најжалоснији део мога задатка беше саслушање старог маркиза. Нађох га у соби за рад, са свим сломљена. За једну ноћ овај чио и крепак човек постао је прави старац.

„Шта имам да вам кажем?" закука он. „Изгледа ми немогуће, да је такав злочин учинио Андрија, узор слуге. Знате ли како ми је дошао у службу? Пре двадесет пет година, док сам становао у П. као млад официр, развадио сам једно крваво ограшје младића вином загрејаних, на које сам случајно наишао. Андрија лежаше под коленима свога противника, у чијој руци севаше оштар нож. Да сам једну секунду доцније дошао, Андрија би имао нож забоден између ребара. За то, што сам му живот спасао, постао је он највернији слуга, каквога господар може само желети. То ми је он више пута доказао у најтежим тренуцима мога живота. И зар он, који је увек био готов за ме да погине, сад да убије оно што ми је на земљи најмилије, моју жену, зар он да ми свирепом руком отме последњи сунчани зрак живота мога? Не, господине, или ја више не разумем овај свет!

Један агенат полициски уђе и пријави ми, да је у Андрије Коле, кад су га претресали, нађено писмо, које је старога слугу веома узнемирило. Хтео је одмах к мени да га доведу, а кад му то одрекоше, написао је неколико речи на парчету хартије, преклињући да се ово с писмом преда мени.

Журно отворих писмо, верујући да ће оно бацити што светлости на овај још загонетан случај. Оно беше без натписа а у њему беше неколико врста, писаних женском руком и у узбуђењу.

„Чекај ме око поноћи у парку. Р. се вратио неочекивано; ми морамо бежати. Њему сам се продала, а теби сам срце поклонила. Не могу и даље ту комедију да играм; иначе бих морала полудети. Корак, пред којим си до сад уздрхтавао, мора се сад учинити. Ја сам све припремила. Или ћеш ти за мном сад у слободу, у живот љубави, или ћу ја сутра отићи и све му признати. Он ће на мени постати злочинцем, а мени је милија брза смрт од овога ропства које убија лагано. Ако твоја заклињања нису лажи, спасавај *твоју Л.* —

А на Андријиноме парчету хартије стајаше:

„Ако Бога знате, госп. комесару, поништите прошлето писмо, које сам ја задржао. Ову сам жену убио, да бих од срама сачувао седу главу маркизову, његов светли дом. У својој простоти ја не знадох другог средства. Верујте последњим речма једног мртвога."

„Где је Андрија Кола?" питах узбуђено.

„Под сигурном стражом у соби, у кули, на трећем спрату замка".

„Хајдмо одмах тамо".

Још не изађосмо из собе, а један жандарм уђе запрепашћен.

„Госп. комесару", јави жандарм, „притвореник Кола, покушавши да бежи, стропоштао се с прозора собе, у којој је чуван, у двориште на калдрму".

„И мртав је?"

„Мртав!"

„Дакле, ипак је крив!" промуца маркиз. „Тако је очувао верност, на коју ми се заклео?" — —

„Јест!" таку је верност показао!! —

Ја згужвах писмо, које скриваше срам дома маркиза Р. Андрија Кола може мирно почивати у гробу своме. Он није у залуд поднео највећу жртву верности, коју сам икад нашао у животу своме, пуноме искуства!

НА ГРЕХ НАВЕДЕНА

(свршетак)

Ни налик на дојучерашњег човека, коме је срећа из очију вирила. Наиђе море, нека чудновата и потајна бољетица, па га поче изнутра да једе и подгриза као црв румену јабуку.

Може бити да је све то пуки случај хтео; али, знате, ја верујем да је ту и божји прст умешан: он натрапа на извор своје несреће, која му дом у црно зави, која му збриса све радости. Да ме питате: како је то било? не би вам умео рећи. Испочетка је све ишло некако лагано, али мало по мало, у њему се породи сумња, а ту сумњу још више појачаше неке случајне ствари, о којима је дознао да су се догађале за време његова бављења на путу... мало по мало, а њему изиде јасно као дан да је жена учинила страшан, неопростиви грех, само да би било среће и мира, радости и спокојства у кући. Дакле, преварен, изигран? Други је то, Бог те пита ко, али он, он није! Није то његова крв!

Требали сте га само видети: чини се миран, спокојан, али му се просто на лицу чита, да га једе нека ужасна тајна. И он је чувао своју невољу за самога себе; није дао никоме да завири у душу његову. Жена је осетила велику промену у свему, али испочетка није на то обраћала пажњу: држала је да је због тога што му послови не иду у дућану како треба.

Једнога дана дошао после ручка код мене на кафу. Седи, пуши — ни речи не збори. Наједанпут скочи.

— За што човек живи на овом свету?

Мене зачуди то изненадно питање. Мислио сам говориће о кредиторима, који не плаћају, а он испаде опет:

— За кога управо живи човек?

Ја похитам да га уверим да има зашта.

— Па за кућу живи, за жену и децу.

— И децу, умре му реч на уснама, дакле и децу...

И пуче прстом у ваздуху. Мене нешто текну у срце; погледам а очи му се светле као стакло а влажне као сунђер.

Не поседе дуго. Оде. Тај је човек крио шта је душа у дубинама патила. Ноћу је чешће излазио из куће и шетао по башти и вароши; али мира није нашао ни у сузама које је из потаје лио нити у својој самоћи. Једини Бог зна несрећу његову и тајну што га толико кињи и упропашћује. Видите, Бог да му душу прости и покаје, он је сад одавно, покојни; али се никад не могу начудити тој вољи, тој издржљивости и нико није сазнао: од чега пати тај човек. Истрајао је сам самцит у својој несрећи. Он је знао, добро је знао да је грех жене случајан, нехотичан, да је она на грех наведена; али ма како да је, он није могао бити равнодушан и оставити је без казне. Стидео се самога себе и презирао самога себе. Бар да није докучио; ал' сад кад све лежи пред њим јасно, он нема ни за њу ни њеног сина ништа, ништа до бескрајно презирање и освету, страшну освету. То ће бити лекција и казна што се дала навести на грех.

Жена је његова у последње време почела назирати од куд ветар дува, јер јој је пало у очи што је престала радост због детета. Он га не љуби, не милује, не игра се с њим; она је приметила тај прелом и бојала се да не изиђе дело на видело и да се не рашчује њена тајна; бојала се да кривац не буде кажњен. И док се она тешила надом да ће се све добро свршити, дотле је се он дуго ломио и премишљао како да казни жену за грех, као да је осуди за обмануту највишу срећу у животу.

Ми смо сви мислили, да ће ствар бити заборављена, јер он жени не говораше никад ништа, нити је икад за шта корео и ако му је толико пута долазило у памет: да је зграби за косе, да јој пљуне у лице и каже: „Ђубре!“, ипак је све мирно текло, док најпосле смрт није показала у чему се састојала његова казна и освета. Као што видите, кривац је знао за своју кривицу, а знао је и судија њен, али они су се избегавали да се грех и казна за живота његова не сусретну.

Негда весела кућа поста поново као нека гробница: отац је гледао своје дућанске послове, мати се занимала дететом, али је и сама стрепила од погледа његова. Дан за даном, а година за годином. Знате, господине, како је: где нема радости, макар милиони били у кући, све је мртво. Ето, право да вам кажем, не жалим никад што нисам онако богат, као он што је био; требали сте видети само: тамо, иза свилених завеса и ако је раскош и сјај, осећа се несрећа, осећа се сиротиња.

Потајна је болест поступно и лагано јела и убијала несрећнога оца и он је венуо, док, најпосле, не дође час да каже збогом овом животу и свету. Требали сте бити тада у кући као што сам ја био, па да вам се срце стегне од туге и жалости. Већ је био при крају, дође дете од његове куће. Зову ме. Већ је био при крају. Жена му полагано прилази постељи и гледа у њега. Дрхти јој рука, којом му чело милује, цепти онај нежни глас, којим му тепа. Њега као прожима нека језа, и мени се срце стегло од туге.

Па кад га једанпут пољуби у чело, он отвори очи и испусти тајну.

— Е... да немамо... њега, била би... срећна би била!

А њу као да неко шину по лицу. Образи се осуше мртвачким бледилом и она паде на болесника покривши очи рукама, па бризну јецати.

— Крива сам! али ти си ме на тај грех навео!...

У соби је владала мртва тишина. Болесникове груди се бурно дизаху и спуштаху. Њене сузе јако га гануше.

— Праштам ти... али је до... доцкан је! Свршено је раније!

Заиста било је доцкан: смрт метну крст преко свега. Очи му се склопише, груди издахнуше тешко и дубоко, а на лицу оста као залеђен последњи осмех, који говораше да прашта, да све прашта; али је било доцкан.

Питаћете како: пред смрт П... је сва имања пренео судским путем на родбину. Сину, због кога сам ја синоћ у кварт долазио, само је име оставио, а жени ништа!

Чича Л... заврши своју причу и устајући са стола додаде: „Ето, господине, то је историја оне бедне жене. Лудоријама покојнога П... за децом, због чега је непрестано њу кривио и грдио, она је силом — *на грех наведена*.

О ВЕЛИКИМ ВАРАЛИЦАМА

П. ЛИНДЕНБЕРГ

(наставак)

Ништа нећемо погрешити, ако кажемо, да се у Паризу „зарађује“ годишње само преварама на 20 милиона франака. Од тога није поштеђен ни један сталеж, и у опште нико. Кад је једног дана новембра месеца 189* године хтео да пође у цркву нотрдамски свештеник Весани, пријавише му једну принцесу, на чијој је карти било име Princes Adélaide de la Tour d' Auvergne. Он је пусти к себи, а она му исприча дирљиву историју, како је морала да позајми од некаквог зеленаша 5000 франака, па је сад овај притегао за паре. Она заврши речима: „Спасите ме, господине, позајмите ми ту суму новца!“ То је био узвик бола те елегантно одевене даме. Свештеник је био дирнут, а према несрећници сажаљив, те јој он даде новце, а она му још исприча, како је она кћи принца, по коме носи име, а који је недавно умро у Алжиру, те ће у скоро примити наслеђе. Пошто се много захвалила, удали се несрећна Аделаида, а свештеник беше, због учињеног доброг дела, сав блажен све дотле, док му не отворише очи другови, којима је он ово причао, те овај увиде, да је жртва једне препредене варалице. У скоро пронађе полиција т. зв. принцезу, која је била обична праља, али код ње не нађоше ни суа од измамљеног новца.

Баш у вароши слободе, братства и једнакости — Паризу налази се слепо, а често и смешно обожавање и клањање грофовској круни, а то даје прилике великим варалицама, да боље врше своје „операције.“ Грофу Сузенекуру долажаху једно за другим рачуни, и то све на његово име; час како је господин гроф са познаницом доручковао за шест стотина франака код Бребана, час нека поруџбина цвећа за 80 франака, час купљени дијамантски брош за 3000 франака, даље како је направио хаљина за неколико стотина динара, даље како се служио неким колима и коњима, те направио рачун од 200 франака — доста је било то, да се грофовим именом служило још неко непознато лице, и које се на рачун његове касе веома весело и задовољно проводило. Потере су свуда направљене, али — у залуд, па чак ни приватна полиција не дође ни до каква резултата — тајанствени други гроф де Сузенекур правио је и даље рачуне на штету касе правога грофа де Сузенекура! Тада се реши енергична млада грофица, да сама тражи варалицу, која им срамоти име фамилије, а осим тога кошта их грдне суме. Она оде код свију трговаца, код којих се задужио лажни гроф, и тражила је од њих да јој тачно опишу грофа; према њиховим описима, то је био висок човек, плавих бркова, танког гласа и с моноклом. Кад је добила тако тачан опис, диже се грофица, те неколико вечери похађаше са једном својом служавком сва места за забаву, јер је држала да ће ту морати наћи на свога „супруга број два“. И она се није преварила. У ложи једнога позоришта виде тога, кога је тражила, са једном веома пикантном пратилицом; она причека свршетак представе, те отпрати ово двоје, које одоше у једну кафану, те узеше једну собу да тамо вечерају. Кад је све то видела грофица, одмах се пожури у први полицијски одељак, те замоли, да је прати један комесар; грофица посла по келнеру једно писамце с натписом „за грофа де Сузенекура“, и псеудо — гроф рече келнеру, да је то за њега. Али овога пута та велика варалица паде у клопку, јер га одмах затворише, и полиција тамо нађе, да је то један швиндлер, кога одавно траже и који се пређе издавао као руски кнез Сухинов, па је посећивао један од највећих карташких клубова, одакле је истеран, јер се служио преварама, а доцније је извршио још неколико дела, којима се гази закон. —

Пре неколико година живео је у Паризу гроф Чернадијев, и играо је велику улогу у париском друштву. Он је становао у једној сјајној палати, његова су се кола са четири коња на далеко славила, у његовом су се салону могли видети министри и генерали — о, господин гроф је држао главу веома охоло, а новац је веома раскошно издавао, док једне ноћи не би крај свему сјају, све се ствари грофове конфисковаше, а он би оптужен за преваре, те тако та висока личност мораде изаћи пред суд због прљавих дела. То је било лукаво створење, тај благородни Рус, он је многе зеленаше и јувелире преварио за по стотине хиљада франака, али нигде се није могла потврдити директна превара, те га је суд могао само на то осудити, да одмах напусти земљиште лепе Француске. Он одговори одмах жељи славнога суда и оде у Монтре на Женевском Језеру, са својом супругом — једном високом, лепом плавушом — и са своја два дражесна детета. Ту узме под кирију најлепшу вилу са сјајним парком; ту је држао тридесет коња, за презање и јахање, послугу од дванаест лица, имао је свој пароброд на Језеру, који је свако вече, чаробно осветљен, возио грофове госте по тихим таласима; код њега се скупљало најбоље друштво, чак су засебним позивима долазили његови пријатељи из Париза у посету к њему. О свакој свечаности код грофа знало се на далеко, и причало се, како је господин гроф давао јавни ватромет, како је становницима места и суседима приредио тиме велико задовољство, како је своје госте изненадио драгоценим поклонима, у кратко, такво га је једно вече коштало по 50.000 франака! Али после кратког времена би опет крај томе сјају, вилу напунише својим посетама сами повериоци, париски зеленаши, који су грофу на најлакомисленији начин позајмљивали новац. Претпрошле зиме појавио се гроф Чернадијев у Турину; опет баснословни издаци, опет је говорила цела варош о њему, рачунало се, да је за неколико месеца издао 300.000 лира, држало се, да много даје на сиротињу, ради чега је изабран одмах за општинског одборника, а никако се није могло веровати, да је „гроф“ заиста крив, кад је затворен због разноврсних швиндлераја. Ни талијански суд не могаде му ништа нашкодити, већ га само протера, и то због велике његове молбе не у Русију, већ у Швајцарску. У Турину се мало расветлила његова историја: он је рођен 1867. год. у Иркуцку у Сибиру, а отац му је био војник; доцније га је васпитао један трговац, који је радио с чајем, а по имену Чернадијев, и после многих и многих авантура дође у Беч, где се ожени једном младом Пољакињом; затим је путовао по свету и научио много језика, занимао се провођењем путника, и после кратког времена појави се у Паризу као „руски гроф — милионар“. За сада се не зна, где се он крије, о, али таква господа, као „Гроф Чернадијев“, не могу никада да допусте, да се о њима не говори.

Баш у исто време, када је тај даровити Рус терао „свој занат“ у Турину, појавио се у Паризу један његов колега, Кнез Лоп де Косварем. Он је био представљен једној богатој грађанки, Мадам Жилијан, она га је извукла из „тренутне новчане неприлике“, а кад му је она тражила позајмљену суму натраг, он јој је у поверењу казао: како се сада налази у великој новчаној неприлици, али да ће се то ускоро поправити, јер ће се оженити кроз кратко време Кнегињом Демидов де Сан Донато, која ће му донети мираза два милиона рубаља у готову, а три милиона у добрима у Русији. И он позва најусрдније госпођу Жилијан и њеног супруга за своје часнике при венчању.

Овај се брачни пар веома поносио тим својим високим познанством, што их је, узгред буди речено, коштало 200.000 франака, и били су у кнежевом стану, који је био најукусније намештен, као код своје куће. Најпосле је требало да се изврши и венчање, и то у Ници. Брачни пар Жилијан оде у Марсељ, да тамо узму у првом хотелу собе за нови кнежевски брачни пар. На један пут дође из Нице депеша, да је венчање наишло на разноврсне тешкоће, јер су и он, а и она, странци, те ће се венчати у Лондону. Господин и госпођа Жилијан, по својој урођеној услужности, одоше у Лондон, и тамо чекају једну, две, три недеље, али кнез не дође, већ их, место њега, окупише повериоци и повериоци, јер су ови лакомислени људи били веома издашни према кнезу, и издали су скупа пола милиона франака — разуме се у лудо. Нигде не беше ни трага ни гласа од кнеза, који је заиста припадао једној од најстаријих белгијских племићских породица!

Једна помодарка умела је да употреби у своју корист љубав многих парижана према кнежевској круни и угледном имену; то је била Madame Apparuti, издавачица „Conseille des Dames et des Demoiselles“, а имала је и један помодни салон, у коме су биле, с времена на време, изложбе особито скупоцених костима. Најпознатије даме најугледнијег париског друштвеног круга добиле су за такву једну изложбу овакав позив:

„*Милостива Госпођо!*

Издавачица „Саветника“ моли вас, да јој укажете ту част, те да посетите њену изложбу царских и краљевских огртача и гала робе, које су израђене по „Саветнику“ за више европских дворова.

Rue de Lille. *Madame Apparuti.*“

Изложба је била посећена, као што се могло и очекивати, не може боље бити. Ту су се чула многа изражавања допадања и дивљења вештини кројења; ту је био један огртач од пурпурног сомота, украшен дивним златним везовима и хермелином, за руску царицу, чији ће осам метара дугачки шлеп носити на највећим свечаностима у Петрограду дванаест пажева; цена: маленкост — 150.000 франака. Ту је се могао видети један костим, боје као гранат, украшен сребрним везовима, спремљен за грчку краљицу, а коштало је „само“ 75.000 франака. Било је ту и друге робе за ову или ону велику руску кнегињу, за принцезе или херцогиње, у кратко, салон те госпође дисао је чисто дворским духом, а посетилице су биле горде, што им се указује та част, да се могу дивити тоалетама које су справљене за тако високе личности.

(наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Стојан Стојановић — Фујор.

(наставак)

Фујор је рођен у Великој Јасикови, у срезу крајинском. Отац му је био пушкар и ковач сеоски. Био је доста имућан. Стојан му је био јединац син; требао му је као помагач у послу те га није ни давао у школу. За то је Стојан — који је од свога деде наследио надимак „Фујор“ (што значи румунски облак) — тек доцније као самоук нешто у војсци, нешто у затворима научио писменост.

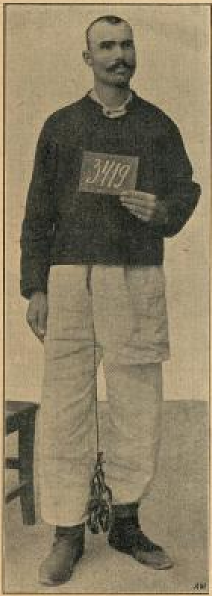

Још као малолетни младић, склон свакоме злу и неваљалству, Фујор је са неким друговима својим обио дућан једном неготинском трговцу и покрао отуд пиштоље и друге ствари. Његова је кривица доказана и он је пресудом првостепеног суда неготинског од 18. октобра 1890. № 10294. као малолетан осуђен на годину дана затвора. Већи део ове осуде издржао је у притвору који му је урачуњен у издржавање осуде.

На непуне 3 године после тога Фујора хватају као протурача лажних новаца. На саслушању признао је, да је сам правио те лажне новце. Неготински првостепени суд осудио га је за то дело на 5 година робије.

Једновремено био је оптужен и за разбојништво, извршено у трњанској механи, али од тога је због недовољног доказа ослобођен.

Још горња пресуда није постала ни извршна, а Фујор је уграбио прилику, те је утекао из судског притвора.

Он вели, али се његовим казивањима апсолутно не сме вера поклањати, да му је за бегство из притвора указао помоћ један жандарм, коме је за ту услугу дао 5 банака.

Кад се ослободио притвора и окова, отишао је у село Вајугу (у срезу кључком), где му је таобина и узео је своју жену те је повео собом у Румунију, куда је прешао с лажном исправом, која је гласила на име Димитрија Стојановића. Услед тога Фујор је оглашен за хајдука.

Неко кратко време тумарао је тако по Румунији беспослен, док се најзад није устанио у румунском селу *Фламнди*, где је ступио у службу код помоћника среског старешине.

Близу села *Фламнђе* има друго румунско село *Жијану Маре*, у коме је живео румунски чиновник г. *Ђорђе Стојичику*, који је одржавао веома пријатељске односе са кућом фламндског подшефа полицијског, код кога је Фујор био у служби као кочијаш.

Те две чиновничке породице веома често су се узајамно посећивале. У свакој прилици возио би их Фујор, на колима свога господара.

Таква једна посета дала је повода, да се у Фујоровој неваљалој души зачне и сазре паклена мисао за извршење оних страшних злочина, за које данас испашта на робији.

(наставиће се).

Светозар Степанчевић и **Петар Рашић** лопови. Ноћу између 19. и 20. јануара ове 1898. год., ова два лопова, удружени, увукли су се у отворен стан г. Саве Тошковића трговца из Шапца и из овога покрали и однели разне драгоцености у вредности 2171 динар.

Због ове крађе, осуђени су пресудом првостепеног суда шабачког, од 6. тек. год. № 10179. и то Светозар са три а Петар са пет година робије у лаком окову.

Пресуду ову одобрили су виши судови; она је већ постала извршном и обојица сада издржавају казну у београдском казненом заводу.

Али, како се сазнаје, оба ова лопова, вршили су крађе у Аустро-Угарској одакле су нам и дошли у госте, па да су као извршиоци неких казнимих дела и пребегли у Србију. Да би се ово могло што лакше утврдити, ми износимо њихове слике, а власти тамошње, које већ примају наш лист, нека се увере о истинитости ових гласова и учине даље шта им чинити ваља.

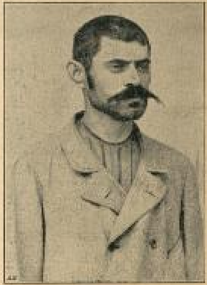
Светозар

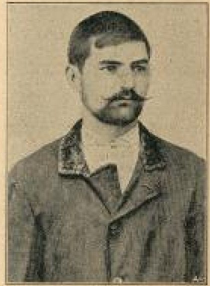
Петар

Светозар је родом из Шида у Аус.-Угарској. Има 33 године, средњег је стаса, лица округла, чела малог, косе црне, очију граорастих и нешто мало разроких, бркова црних повеликих; на листу од десне ноге има белегу од ране.

Петар је родом из села Путинаца у Срему. Има му 22 године, стаса је средњег, лица пуног округлог, чела малог, косе и бркова смеђих, очију зелених, обрва великих, смеђих.

ПОТЕРА.

Рафаило Вукићевић, земљоделац из села Рашице, среза добричког, окр. топличког, ноћу између 28.—29. јуна тек. год. ранио је из пушке Радована Петровића, онд., од које је ране овај одмах умро. Одмах по извршеном делу Рафаило је некуд побегао и сада се не зна где је. Он има 30 год. средњег је стаса, добро развијен, црномањаст; у оделу је сукненом. Прокупачки првост. суд, актом од 12. тек. м-ца № 8868, моли све полициске власти да Рафаила живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Он се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 22383.

Непознати лопови, ноћу између 16. и 17. т. м-ца, украли су Јестратију Обућини, из Лозња, једну кобилу, која је матора 3 год., висока 145 с.м., длаке мрке, у леву задњу ногу путасти. Начелник среза таковског, депешом № 12519. моли све полицијске власти, да у своме кругу потраже лопова па нађене заједно са покрађом да му се спроведу. Исти се могу упутити и Управи града Београда, с позивом на Бр. 22102.

Антоније Јовановић, берберин, побегао је 3. ов. м-ца из Петровца, и собом однео алат газде свога Владимира Милисављевића. Антоније је лица пуног, округлог и црвеног, косе седе, носа затупастог, дежмекаст, има до 53 год., на глави носи црн полуцилиндер, а на себи црне штофане хаљине. Начелник среза млавског депешом од 18. ов. м. № 16077, моли све полицијске власти да Антонија потраже, па нађеног њему спроведу. Исти се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 22206.

Радоје Првуловић, из В. Креме среза јасеничког, окр. подунавског, редов 4-те чете II батаљона VII-ог пука који је пресудом војног суда дунав. дивиз. области, осуђен на три године лака затвора, — побегао 19-ог т. месеца. Наређује се строга потера за њим. Пронађеног стражарно спровести Управи београдског Гарнизона, с позивом на Бр. 3606., или Управи града Београда с позивом на Бр. 22461.

Милутин Михајловић, из Београда редов VII пешад. пука побегао је из своје команде 15 т. мес. Милутин је висок 1·65 см., плав, бркова малих и црних, браде црне. Наређује се тражење. Пронађеног стражарно спровести команданту VII пука, с позивом на његов Бр. 5023. или Управи града Београда на Бр. 22367.

Гаврилу Вирићу, теж. из Криве Реке ср. златиборском ноћу између 22. и 23. о. м., непознати лопови украли су из чаира: коња, кобилу са ждребетом и једну ждребицу. Коњ је од 10 година, длаке доратасте, на леђима и врату од убоја самара има белеге од белих длака; у колену леве предње ноге има малу гуку од убоја; гриву носи на обе стране врата но на левој страни више; потковани је турским ковом у све четири ноге. Кобила је такође 10 год. стара, длаке зелене, у предњим ногама поткована турским ковом. — Ждребица је од 2 године, доратасто-мрка, без поткова. — Начелник ср. ариљског депешом № 11570, моли све полициске власти да лопове потраже и пронађене са покрађом њему стражарно спроведу. [Акт Управе гр. Београда Бр. 22657.

ТРАЖИ СЕ.

Неоспорни судија за град Београд, актом својим № 18200, и Управа града Београда траже **Станислава Вучковића,** овд. бакалина, ради саопштења по маси пок. Живојина Вучковића.

Милана Матића, шпекуланта из Ниша тражи начелство окр. нишког актом № 4387. Пронађеног треба стражарно спровести помен. начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 22392.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Јеврем Андоновић, министар унутрашњих дела са својим секретаром г. **Живојином Протићем,** 22, ов. м. пре подне отпутовао је у Ниш одакле се 24. вратио у престоницу.

Г. Момчило Татић, писар Управе града Београда, који је у Бечу провео годину дана ради студирања полицијске струке вратио се 22. ов. м. на своју дужност.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС
НОВИ ЗАКОНИ
са изменама и допунама могу се добити у мојој књижари

	д. п.
Закон о *шумама са изменама и допунама*	1·—
Закон о *лову*	—·20
Закон о *штампи*	—·50
Закон о *изменама у закону о таксама*	—·50
Закон о *Учитељској школи у Јагодини*	—·50
Закон о *основним школама*	—·50
Закон о *средњим школама*	—·60
Закон о *устројству општина и општинских власти са свима њиховим изменама и допунама и закон о чувању пољског имања*	—·80
Закон о *уређењу Управе Фондова*	—·60
Закон о *државним економима са законом о унапређењу воћарства и са законом о пољопривредним станицама*	—·60
Закон о *потпомагању домаће радиности (индустрије)*	—·20
Закон о *устројству војске* [са свима изменама и допунама	—·50

КЊИЖАРА
МИТЕ СТАЈИЋА
У БЕОГРАДУ

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 42. У БЕОГРАДУ, ЧЕТВРТАК 1. ОКТОБРА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краља Милана" ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ИЗ БОЛНИЦЕ ЗА ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ У БЕОГРАДУ.

Прилог за грађу за српску судску психијатрију.

„Луди Гуђа" заклао жену.

РЕФЕРАТ

Саопштени у седницама срп. лекар. друштва, 12. септ. 1896. и 4. јан. 1897. год.

од

Д-ра Вој. М. Суботића (млађега)

СЕКУНДАРНОГ ЛЕКАРА У БОЛНИЦИ ЗА ДУШ. БОЛЕСТИ

(Свршетак).

И овај претрес, а за њим и пети (7. II.) и шести (1. III. 1897.), буду одложени. На њима су испитивани сведоци Милутинови и Миличини.

Седми претрес. Пресуда.

(24. III. 97. № 4795.)

ПРЕСУДА

Првостепеног суда београдског окр. подунавског

Надлежног по кривици Милоја и Милутина Бркића и Милице ж. Милутина Бркића, из Влашке, које бране и то Милоја г. Јов. Симић, адв. овд. а Милутина и Милицу г. Ал. Васић, адв. овд. а туже:

Заступ. државн. тужиоца г. К. Љ. Тодоровић судија и прив. тужилац Ђурђе Урошевић, из Младеновца.

Пресудили су: *Због „убиства."*

Председник суда, *Н. Нинић,*

Судије: *Мил. Р. Поповић,*

за III. судију — писар — правник. *Ст. Левић.*

Деловођа, писар. *А. Динић,*

Решењем суда од 11. маја 1896. год. № 8266., стављени су под суд и у притвор Милоје и Милутин Бркић и Милица ж. Милутина Бркића, из Влашке, за то: што су 31. марта 1896. год. у јутру заклали Смиљку ж. Милоја Бркића овд. у шуми и бацили је у јаругу атара села Дубоне те тиме учинили дело хотичног убијства са предумишљајем, казнимо по §. 155. крив. закона.

Заступник Држ. тужиоца у тужби својој № 8781., тражио је: да се оптужени за ово дело осуде на казну по наведеном законском пропису, и на плаћање свих трошкова око иследења, признавајући оптуженима у олакшавајућу околност само добро владање — тач. 4. §. 59. кр. зак., а опт. Милоју и признање — тач. 7. §. 59. кр. зак.

Како се пак за време претреса стање ствари изменило, јер се лекарским мишљењем утврдило, да је Милоје душевно растројен, од рођења умно неразвијен *и да је убиство учинио у неурачунљивом стању,* те по томе не може ни бити ни осуђен; а пошто се пак основи подозрења, који су стајали противу Милутина и Милице ни у колико изменили нису, — то је тражио: да се само опт. Милутин и Милица за ово дело осуде на казну по §. 155. кр. закона.

Прив. тужилац, како у тужби под № 4174., тако и на претресима тражио је: да суд поред казне оптужене осуди да му плате за убијену сестру 5000 дин. и на име трошка и дангубе 500 дин., као и за сваки долазак на претрес по 20 дин.

Опт. Милоје код полицијске власти признавао је, да је извршио ово дело, и то у друштву са опт. Милутином и Милицом а на претресу то опорекао и сваки час је друкчије говорио.

Опт. Милоје налази се у болници за душевне болести, као умно оболео.

Опт. Милутин, како на свом испиту код иследне власти, тако и на претресима не признаје да је извршио ово дело, нити да он зна ко је учинилац истог.

Опт. Милица такође не признаје дело, нити зна, ко је учинилац истог.

Бранилац опт. Милоја навео је: да је лекарским мишљењем утврђено, да је опт. Милоје растројен од рођења и умно неразвијен, које се стање сматра као слабоумље. Истим мишљењем утврђено је и то, да је радња опт. Милоја била неурачунљива и да се и данас у том стању налази, услед чега је и данас у дому за душевне болеснике; да по §. 53. кр. зак. дело, које је опт. учинио, оделито од спољних утицаја, некажњиво је по закону — нема кривичне одговорности. С тога моли суд да опт. Милоја на основу §. 250 а), крив. пост. пусти испод суђења.

На име награде тражи 1000 дин.

Бранилац опт. Милутина и Милице у својим подужим одбранама навео је: да је целокупним иследењем овога дела утврђена и потпуно доказана невиност његових клијената, па за то тражи: да их суд за ово дело ослободи као невине, у толико пре, што је утврђено, да је опт. Милоје сам ово дело извршио у *бесомучном стању.*

На име награде тражи да му опт. солидарно плате 1000 динара.

По овоме је суд у смислу §. 218. кр. пост. нашао:

Да овде по лекаровој секцији, представци тужилачке стране, постоји кажњиво дело, хотимичног убиства са предумишљајем из §. 155. крив. зак.

Да противу опт. Милоја истина постоји његово признање код иследне власти, да је извршио ово дело, али како се лекарском сведоџбом приложеном у акту № 17687., доказује, *да је он душевно растројен и од рођења умно неразвијен,* и пошто је он свој исказ мењао и сваки час друкчије говорио, то се онда овај његов исказ не може узети против њега за никакав доказ, а и кад би се узело за доказ, да је он ово дело извршио, ипак он се за ово дело према §. 53. крив. зак. не би могао да казни, када се поменутом лекарском сведоџбом утврђује, да је он то дело извршио у неурачунљивом стању, дакле, *да је код њега услед ове душевне растројености била искључена слободна воља,* и према томе да се има ослободити од сваке казне.

Противу опт. Милутина и Милице да не стоје наведени основи подозрења у тужби, и то:

Казивање опт. Милоја код иследне власти, не може се узети противу њих за основ подозрења из тач. 4. §. 123. кр. зак. с тога, што Милоје није то и на претресу потврдио, и њима и у очи то казао, но шта више и сам за себе опорекао је да је извршио ово дело, а и с тога, што се поменутом лекарском уверењем утврђује, да је он душевно растројен од рођења.

Други основ подозрења из тач. 4. §. 121. кр. пост. такође не може опстати; јер Матеја Бркић, Радојка Бркићка и Виђентије Бркић не утврђују да су они оптуженици претили убијеној, или да су показивали наспрам ње јаку мрзост, и да имају намеру, да јој какво зло учине, но веле, да су се свађали и мирили, као што то обично по кућама бива.

Противу њих не може да се узме за околност из тач. 1. §. 238. кр. пост. као да су се наговарали противу постојећег основа подозрења, јер и ако су се они позивали на сведоке Виђентија Бркића, Сретена Бркића, г. Перу Поповића и Ђурђију ж. Станоја Бркића да су их у време, када се вели да је ово дело извршено, виђали ван овог места, где је ово дело извршено, па они нису то утврдили, но да су их виђали доцније, а то с тога, што није доказано да стоји тај основ подозрења, да су они били на месту извршења овог дела, јер исказ опт. Милоја код иследне власти, као што је напред наведено невредећи је, а једини исказ сведока Милија Вујића, да их је то јутро виђао близу тог места, не може се узети за доказ, да су они заиста били близу тога места. Истина и сведок Мијаило Гајић то тврди, што и овај сведок Милија, или пошто сведок Јован Сарајлић тврди, да је тужилац плаћао трошак за овога сведока Милију, као да му је и карту жељезничку набавио за Београд, када је овај полазио суду на сведоџбу, само да сведочи противу оптужених, што се утврђује и сведоџбом сведока Алимпија Зорића, који тврди, да је тада тужилац частио сведока Мијаила и дао му карту жељезничку, и што се тужилац није одмах позвао на њега, но тек код суда и то после дугог времена, то онда суд према тач. 5. §. 229. крив. пост. овом сведоку не може никакве вере поклонити.

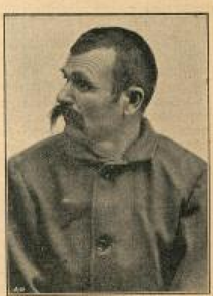

Тако исто противу Милутина не може се узети да постоји основ подозрења из тач. 11. §. 121. крив. пост. јер је исказ опт. Милоја, код иследне власти, као што је напред наведено, не вредећи, и тако онда није утврђено, да је њему опт. Милутин казао, да баци кожух, који је био крвав, те према томе онда ни сведоџба сведока: Антонија Милосављевића, Николе Матића и Спасоја Бркића, који тврде, да је Милутин по извршеном убијству куповао кожух од Антонија за Милоја не може се ставити на терет Милутину, јер је он као кућни старешина могао то и чинити, а када ово наведено није утврђено, онда сама сведоџба Виђентија Бркића, који тврди, да је оптужени Милутин при тражењу убијене Смиљке, а када је он — сведок — пошао месту, где је после нађена Смиљка, казао, да је он тражио на том месту, и да је није нашао, не може се узети за доказ овог основа подозрења.

Дакле према наведеном, нема никаквих доказа противу опт. Милутина и Милице, а да нису они извршили ово дело утврђује се и тиме, што Анђелија ж. Милоја Бркића, Живота Павловић и Степан Павловић тврде, да им се убијена Смиљка жалила, да је хтео опт. Милоје да је закоље, да је нису одбранили опт. Милутин и Милица, дакле, да су је они шта више бранили, и да је могуће да је ово дело извршио Милоје, јер поред свих сведока, сведоци: Ранђија Бркић и Васа Бркић тврде, да је Милоје претио, да ће да убије Смиљку.

Да се опт. Милутин као кућни старешина по §. 807. грађ. зак. има осудити на плаћање трошкова за Милоја, јер сам признаје да је био кућни старешина, па је као такав требао више пажње да обраћа на Милоја као сумануто, а тако исто одговоран је за трошкове и за себе и за опт. Милицу, јер су они повод иследјења.

На основу изложеног и §. §. 241., 296., и 328. крив. пост. с погледом и на зак. о таксама, суд

Пресуђује:

Да се опт. Милоје, Милутин и Милица за ово дело убијства *ослободе као невини.*

24. III. 1897. год. № 4795.

у Београду
Председник суда,
Писар,
Н. Никић.
А. Дим. Динић.

Судије: *Милан Р. Поповић.*
За III судију — писар. *Ст. Лазић.*

Други део пресуде — о плаћању — не тиче нас се.

Жалба Држ. тужиоца (г. К. Љ. Тодоровић, судија), Касационом Суду, интересна је с тога што додирује и лекар. сведоџбу, јер у жалби стоји: „Лекарско уверење о прегледу опт. Милоја нема *вредности*, јер се њиме утврђује садање душевно стање оптуженога и умна неразвијеност; а он је могао бити у времену извршења крив. дела способан за исто, што је и учинио, признавајући пред иследном власти све онако како се слаже са иследјеним околностима — §. 225. кр. пост.“ —

Касациони суд оснажио је пресуду првост. подунав. суда, а жалбу држ. тужиоца одбацио је. (№ 2909. од 11. IX. 1897.).

Милоје је и сада још у Лудници. Његово психично стање није се ни у колико променило. Он је и сада онако исто, као што је у нашој сведоџби описано.

Захваљујући доброти уредника „Полиц. Глас.“ г. Н. Димитријевића, Милоје је сликан у „Атељеу Полицијског Гласника“, те читаоци могу видети и лик овога *умоболног злочинца*.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Једна правилно одобрена и решена забрана, код општинског суда.

а, *Суду општине обреновачке*

Димитрије Јовановић, абаџија овдашњи, дугује ми, под ⁄. приложној облигацији, својеручно написаној и потписаној сто динара, од датих му готових новаца на зајам.

Како је 24. септембра ове године, рок за исплату овог дуговања, протекао, а дужник ми дуг, ни до данас, није платио, то учтиво молим, тај суд, да изволи одобрити забрану на следећу вредност дужникову и то на:

1., 2 кревета гвоздена.
2., 6. јастука од рипса напуњених вуном.
3., 1. орман двокрилни.
4., 1. орман са две фијоке.
5., 1. орман за умивање.
5., 2. јоргана од сатина.

Све што се попише, нека се преда на чување, г. Јанку Бесаревићу, трговцу овдашњем.

7. децембра 1898. год.
Обреновац
Марко Нешковић
абаџија.

№ 7824.

Позвати одмах дужника и саслушати га, по овом дуговању, затим предмет дати суду, на решење.

7. децембра 1898. г.
Обреновац
Председник суда
М. Перић.

Рађено у суду општине обреновачке, 7. децембра 1898 год.

Дозван Димитрије Јовановић, абаџија овдашњи, и пошто му је показана облигација, коју је својеручно написао и потписао, на сто динара, као дужник Марка Нешковића, овд. абаџије, и упитан признаје ли овај дуг, он изјави:

Ова облигација моја је, ја сам је својеручно написао и потписао, и издао Марку Нешковићу, абаџији овдашњем, јер сам ту суму од њега узео у зајам. Новаца за сада немам, но гледаћу да га што пре измирим.

Димитрије Јовановић
абаџија.

Оверава

Писар
Н. Христић
Члан суда
М. Тасић

Испуњени су услови § 377. 378. 398. и 399. грађ. поступка, зато суд општине обреновачке као надлежни по § 6 и 9 грађ. суд. поступка

Решава

Да се тражена забрана, на именовану покретност дужникову одобри, и одмах удејствује. Узабрањене ствари предати на чување одређеном стараоцу под законом одговорношћу.

Саопштити решење странама.

Од суда општ. обреновачке 7. децембра 1898 г. № 7824. у Обреновцу.

Председник суда
М. Перић

Деловођ
М. Иконић

Судије
М. Тасић
П. Илић.

НБ. *Пази на пропис § 19. грађанског поступка, и управљај се по њему, јер забрану не може општ. суд одобрити, све дотле, докле дужника не саслуша, иначе ће иста бити поништена од стране првостепеног суда, коме жалба иде на расматрање.*

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

19. ЖРТВОВАЛА СЕ?!

Беше запарно летње вече. Црни облаци непогоде навлачили су се с југа и згомилавали као какав огроман зид, од кога се једва још могаше разликовати парожаста слика оног колосалног планинског склопа што затвараше ову долину. Али и ако је непогода тако претила, решио сам се да изађем у шетњу, јер ми је омарина у канцеларији била несносна. Лагано сам ишао дуж насипа железничког, који, уздигнут доста високо и ни с које стране незаклањан, а још поред реке, даваше нешто свежине дисању, док остали путови, по италијанском обичају између високих зидова, баш с вечери као да из себе испуштаху сву сунчану јару, коју су преко дан у себе примали.

Па ипак данас ме не могаде окрепити ни шетња железничким насипом, те се већ хтедох окренути да се вратим станици, да не чух баш у тај мах неку гласну кукњаву, која ми долажаше из стражаре бр. 96. Не премишљајући много, похитам тамо и уђем на врата тек само притворена. Одвратна слика изађе ми пред очи. На поду лежаше млада, лепушкаста девојка, једва да имађаше осамнаест година, а један човек, седе косе и браде, левом руком држаше је за дуге јој косе, десном пак држаше штап, којим је удараше. Шчепах старца за руку, викнувши: „Зар те није стид, крвниче, да своје дете тако злостављаш?“ Човек се — а то беше чувар пруге и те стражаре — усиљено насмеја. „Да се стидим, ја да се стидим, а она ми нанела срамоту под моје седе косе?“ — муцаше он преко тешка језика. Очевидно беше пијан, образи му се беху зажарили, а из очију му пламтијаше сатански пламен. Девојче се, међу тим, истргло из руку очевих и чучаше у једном кутићу собе. Ни речи не говораше у одбрану своју, само тихо плакаше погнуте главе.

„Видите, госп. комесару, таква је она и према мени“, муцаше старац. „Неће вам та проговорити. Данас у подне, дошавши кући гладан, затекао сам је пред огњиштем да плаче. Ватра угашена, чорба хладна. На сва питања и прекоревања одговараше ми само сузама. Моја Терезина и сузе! Та она је увек била највеселије створење на целој прузи железничкој, љубимица свију који је знадоше, једина утеха последњих дана мога живота! Најпосле, ја сам је приморао да говори, али од тога што чух хоће срце да ми препукне. Изгубио сам своје дете. Хтео сам знати име несретника, који ми је цветак згазио, место где бих га могао наћи, да се с њиме разрачунам. Она ме упути замку, али ми имена не каза. Прибрах се и одох замку, где нађох све узмувано. Беше дан свадбе младога барона с неком грофицом из П. Велика гозба, гости, момци, све у највећем расположењу. Ја западох ту незгодно. Млади барон, који ме је познавао још кад је био несташни дечко, виде ме и упита шта ми је. „Изгубио сам све, срећу живота свога“, рекох му на то. „А ја сам своју нашао“, прасну ми он на то. „Пиј, да растераш бриге, стари; у вину је утеха; испиј чашу у моје здравље, хоћу данас да гледам само весела лица.“ Пио сам чашу за чашом, да бих угушио бол, заборавио поругу. Но то ми не испаде за руком, као ни да нађем оног несретника, кога сам тражио. Кад чуше људи шта бих ја хтео, стадоше смејати ми се и саветоваше ми да идем кући, јер сам пијан. Дођох кући, питах поново Терезину за име његово, па, како ми га опет не хтеде казати, разјарих се — тукао сам је, први пут у своме животу!“ Старац је ово испричао испрекидано и дрхћући гласом, а за тим, пошто га снага издаде, паде на једну столицу.

„Идите да спавате, стари“, рекох ја. „Ви данас не владате собом и нисте за службу. Ја ћу замолити шефа станице да вам пошље заменика.“

Терезина се на то диже и, пошто је утрла сузе с очију, рече: „Није нужно, госп. комесару. За то сам ја овде? Није ово први пут, да ја вршим службу за свог оца. Ви пак, госп. комесару, учинићете добро ако се кући вратите. Чујете ли грмљавину? Велика олуја, непогода ту је.“ Девојка јасно говораше, она одбијаше сваку помоћ с моје стране. „Лаку ноћ, Терезино, и вама треба мира,“ рекох јој, а одговор њен беше: „Ја ћу га и наћи, лаку ноћ.“ —

* * *

У железничкој ресторацији искупило се велико друштво. Сватови младога барона Л. нису хтели да не испрате младенце на станицу. Поплашени непогодом која се спремаше, они се довезоше нешто раније. До поласка воза, који ће младенце одвести италијанским морима, а отуд у Швајцарску, требало је још више од пола сата. Напољу фијукаше олуја, а крупна киша јако удараше у прозоре. Пламене муње, уз потмулу грмљавину, с времена на време севаху, разгонећи таму. Злослуто време, да се њиме започне свадбено путовање. То беше свима предмет разговора. И сâм сам младоме барону, познавајући га већ доста година, чинио такве примедбе. Он се смејао томе. „Што да ме онеспокојава непогода? У купеу, који сам узео, за ноћас смо сигурни, а после тим већма ћемо се радовати сутра још лепшем дану. Допустите, госп. комесару, да вас прикажем својој жени.“

Барон се прогура са мном кроз госте и доведе ме грофици, која, леђима окренута према прозору ресторације и окружена женскињем, сеђаше у елегантној путној хаљини, држећи прекрасан букет. Млада жена не беше никако лепотица, али њен нежни лик и правилне црте, у којима се видела срећа, даваху јој особиту драж. По свим знацима судећи, барон Л. није ушао у овај брак само парâ ради. Грофица ми љубазно пружи руку, а ја јој исказах своја честитања. На један пут ме нешто тикну. Поглед ми беше пао на једно смушено лице, искрсло иза двојних прозорских окана, пред којима сеђаше грофица. То беше лице Терезине, кишом натопљена, умршена коса висила јој је низ самртнички бледо лице. Погледи јој звераху по сали и за тренут зауставише се, израза неописано крвничкога, на младенцима. Нестаде је у час, као што је и дошла. Ни барон, ни млада му супруга ништа од тога не приметише, али тим јаче мене дирну ова злокобна појава. Морадох сазнати шта је хтела ту Терезина. И ако оркан беше, и ако је киша сипала, протрчим кроз перон и сву околину станице железничке. Све узалуд, Терезине нигде не беше. Да се нисам преварио, да није, може бити, појава девојке само једна слика фантазије моје услед овога што сам видео у стражари бр. 96, а што ме је у великој мери потресло?

* * *

Брзи воз беше се отиснуо у ону бурну ноћ, сватови беху се разишли са станице. Ја сам се био вратио у своју инспекциону собу железничког здања и разгледах вечерње листове, поштом дошле. Али не могадох прикупити мисли, неки немир беше овладао мноме. Наједанпут чух с перона неке узбуњене гласове, брзим корацима хиташе неко мојој канцеларији.

„Госп. комесару, велика несрећа, брзи воз је мало час пред стражаром бр. 96, изашао из шина. Сад баш донесе један кондуктер тај ужасни глас“, јави у највећем узбуђењу полициски агенат, који је на служби.

Ова страховита вест не изненади ме, беше ми као да сам је очекивао, као да сам се томе надао. С непојмљивом за овај мах мирноћом, учиних све потребне наредбе, послах по лекаре, позвах сав персонал којим се у станици располагало и похитах на место несреће. У неизвесности о величини катастрофе, мени беше ужасно и мучаше ме само време које ми требаше да најбрже стигнем на то место. Дугачка, тавна пруга, обасјана суморном белом и црвеном светлошћу по којег фењера, беше нам пут. Кад бејасмо близу места и бура за тренут попусти, језа нас прође, чувши вику и запомагање....

„Право чудо", рапортова влакођа, изишавши пред нас, блед од страха и дрхћући гласом, „машина и вагон за пртљаг излетели су из колосека, три вагона прилично су оштећена, од службеног особља само машинист и ложач, а од путника тројица су лако рањени."

„Како се догодила несрећа?"

Једна стена, вероватно услед непогоде, отиснула се с брда близу стражаре бр. 96, и пала између шина. Кћи стражарева, баш пред сам пролазак воза, дошла је на колосек, да уклони камен. Машинист примети опасност, даде знак на узбуну и пуну контра-пару. Но већ је било доцкан, несрећа се могла само умалити, а не и спречити.

„А, зар Терезина, кћи железничког чувара?"

„Ево је где још лежи под локомотивом, размрскана... Сиротица, узалуд се жртвовала!"

Има ли ту још шта да се двоуми?

* * *

Жртвовала се?! — Црни гроб несретне девојке покрива загонетну тајну.

ЗЛОЧИН ЛУДОГА

ИСТИНИТИ ДОГАЂАЈ

Да ли да вам описујем какав је живот и какви су људи у Доњој Буковици?

Ако сте макар једном били у неком селу нашем, можете лако представити себи и живот у Доњој Буковици, јер он се у многоме не разликује од живота у другим селима.

И у Доњој Буковици, као и у свима другим селима, има људи свакојаких: има и добрих и рђавих, и вредних и сиротних...

А већ, наравно, Доња Буковица, и ако има цркву није без механе. Пре би могла бити без цркве, но без механе.

И тако дешава се и у Доњој Буковици, да док једни раде други „благују". Једни су на послу, а други, којима посао није прирастао за срце, беспосличе у сеоској механи, „чешљају карте" и ћаскају о које чему.

Од неког доба поче долазити у механу и Ненад Перић, кога пре ниси могао намолити да се сврне у њу.

Ненад је сиромах но ипак свој домаћин. Има нешто веома мало имањца, али је вредан и штедљив, те не трпи никакву оскудицу. Цело село држи о њему да је добар човек, а већ свак верује у то, да је он на правди Бога страдао, кад га оно осудише на робију због паљевине.

И он је био некад човек веселе нарави. Али од кад се из затвора вратио, постао је ћутљив, замишљен, озбиљан. Колико је год могао, избегавао је људе и разговор са њима. Већ и за то ваљда није досле долазио у механу.

С тога се сви редовни гости доњо-буковичке механе не могаху довољно начудити од куд сад наједанпут то учестано долажење Ненадово у механу?

Душе ваља, он је и сад био онако исто тих, миран, ћутљив и невесео као и пређе, чак ако хоћете и невеселији и замишљенији, али тек тражио је људе; тражио је вреву и галаму, што је пре избегавао.

Сваку пошалицу и причу понеког сеоског превлапала или чапкуна пратио је живим интересовањем.

А ако би се повео говор о парама, о богаствима и о злату богаташа, или би се причало што год о „благу Цара Радована", Ненад би се налактио на обе руке и такве би говоре слушао нетремице.

Исто га је тако заносило и опијало ако се што причало о бојевима, о ратовима. У сласт је слушао и готово сваку реч гутао, кад је причано што о Косову Пољу и о српској погибији на њему...

Гости механски примећаваху да је Ненад очито сваким даном све невеселији и туробнији.

Постаде и расејан и забораван.

Није била једна прилика, кад тек чујеш механџију где виче:

— Хеј, Ненаде! А што заборави, човече, мотику? Куда ћеш без ње у поље?

Једном је заборавио и шешир свој на столу механском, те се с пола пута вратио гологлав, да га узме. Чисто га беше стид од људи са толике заборавности своје...

Такав је био у механи и с људима. А код куће своје поста од неког доба сасвим несносан. Ништа му није по вољи. Свачему нешто манише и замера.

Са женом својом Пелагијом, коју је јако волео и коју није никад злостављао, као што би то радили многе комшије његове са женама својим — у последње време једнако се нешто кошкао. Све јој је нешто пребацивао, од ње нешто истраживао и почесто је грдио.

И на децу, коју је волео изнад свега, све се нешто осецао и ретко их је кад лепо и погледао.

Сви су видели промену. Жена је чак понадаље и слутила шта ће бити то, али није могла опредељено рећи, да та промена долази отуд, одакле је она слути...

Једне вечери баш се Ненад љуто завади са својом женом око неких пара.

Деца полегала, испод губера вире и са страхом слушају говор очев, који спомиње такве суме злата, за какве нису никад чула.

Пелагија кад год би изишла у двориште, дубоко би уздахнула, па би прекрстив се, прошапутала:

— Добри Боже, шта је ово с мојим човеком? Је ли он при себи кад говори овако — буди Бог с нама?! Тешко мени ако буде он нешто...

Реч јој замре на уснама и она не смеде довршити, што рећи хтеде.

* * *

Протекоше неколико недеља и али живот између Ненада и Пелагије постајаше све гори. Сирота жена хтеде већ да затражи помоћ власти, да је заштити, али јој зла коб не даде да то учини.

Једнога јутра баш кад се спремила беше, да утекне од куће и да допадне до општинске власти, срески начелник среза в... доби од општине буковичке овакав извештај:

„Ненад Перић овд. јутрос, око 6 сати, убио је секиром своју жену Пелагију. Зликовац је ухваћен и притворен."

Среска власт изаслала је одмах свога чиновника да учини увиђај на месту извршеног злочина.

Писар срески, који је дошао да изврши увиђај, у разговору са сељанима дознаде, да је некад веома лепо живео са својом женом и да је за њих потпуно неразумљиво шта га је могло навести на ово злочинно дело.

У разговору са људима стиже писар са општинским представницима кући Ненадовој.

Призор, који се указа пред њима, беше страшан.

Једна жена, располућене главе лежи у крви својој, а око ње циле и пиште здерећна сирочад њезина...

Језа нас подилази и кад помислимо само на тај језиви и тужни призор.

* * *

Увиђај је учињен и злочинац је спроведен у притвор среске канцеларије.

Ненад је, кад су га спроводили, целим путем ћутао, али је главу држао право у вис, не обарајући свој поглед пред људма у земљу.

Кротак и ћутљив је остао и у притвору. Мирно је сносио сва заједања, све прекоре, све грдње и увреде, којима су га обасипали срески служитељи.

У притвору је преноћио. Али се за ту једну ноћ знатно изменио.

Иследник, коме је речено, да је то један кротак човек, чисто се трже, кад виде пред собом Ненада, мрачна погледа и накострешене косе.

— Зар ово миран и кротак човек, — помисли у себи — а поглед му као у крвожедног звера?

Иследник једва се мога отргнути од непријатних осећања, која га обузеше, кад виде подивљали изглед Ненадов.

Постави му оно познато „опште питање“. Ненад је одговарао мирно и лепо. Глас му је био у тој мери благ и пријатан, да је иследник и противу своје воље, морао констатовати, да глас и изглед Ненадов стоје у суштој супротности.

— Рођен сам — поче Ненад казивати — у Доњој Буковици. Бога ми ти кажем, не знам колико имам година. Али добро знам, да сам био с царем Лазарем на Косову. Тамо је сва војска изгинула, само смо ја и цар Лазо остали живи. Ето њега у његовом Крушевцу, а ево мене у мојој Буковици. Од то доба имаће до двеста, а најмање 150 година. Имам троје деце. Један ми се син посветио и ево га где и сад пиши у буковичкој цркви... Био сам једаред и осуђиван на шест година робије због паљевине. Сад ме терете, да сам убио своју жену. А ево, господине, казаћу ти право, очију ми, нисам је ја убио... Знаш, узела ми она 130 златних дуката, па појела... Лепо попела се на таван, нашла мој заструг с дукатима, па све до једног... фуке, фуке... Дадох јој Христове масти да избаци дукате. И она поједе читаву оку масти, али аја: ни масти, ни дуката. Ја јој говорим: „Море, Пелагијо, остави дукате на миру, а ђаво нек носи маст.“ — „Јок, одговори она мени, ја ћу и тебе појести“. — А ја шта ћу онда него напишем писмо Цару и испратим га по староме Југ Богдану, да однесе у Београд... Испричам у писму целу ствар. Она се од тога тако препаде, да узе секиру те се уби сама!.. Ето, вере ми, тако је било... Лажу, господине, да сам је ја убио. Него, знаш шта — и Ненад се примаче ближе мало иследнику — пусти ти мене, да идем кући и да из њеног трбуха извадим оне жућаке, па ћемо лепо поделити...“

Сад тек виде иследник од куд тај тако страшан изглед и мрачан поглед у овога човека. Његов лудачки говор стајао је у потпуној сагласности са његовим страшним изгледом.

Али то је утисак, који је Ненад и изгледом и говором својим учинио само на једног лајика. За то је иследник призвао зналце, да они оцене: је ли Ненад доиста с ума сишао?

И лекари казаше, да је Ненад полудео и да је убиство своје жене извршио у савршено неурачунљивом стању.

Ненад је био необично миран и послушан. За то је срески старешина донео одлуку, да се пусти из притвора, те да као слободњак послужује по канцеларијама.

Пуштан је да иде и по вароши, да пазарује, а одлазио је и кућама појединих чиновника.

Заборавио је на све. Ни деце се своје није више сећао... Из његове душе избрисано је све. Живео је без икаквих успомена.

Ако си га куд послао, послушао је добро. Али за веће поруке није био, није умео ни да схвати, ни да запамти ништа, ако се оно тицало посла необичнијег и ређег.

Кад би био на само, узимао би плајваз и шарао би по каквој артији неке речи без везе и без икаква смисла. Запитам шта ради, одговарао би:

— Пишем молбу скупштини да ми да одсуство.

Ретко је кад седео беспослен. Увек је шушкао понешто.

Ишао је вазда голих груди и босоног. Тако је ишао и по највећој хладноћи.

Изгледа да му то не само није шкодило здрављу, него да му је било чак од користи.

* * *

Као год што сунчани зраци тешко продиру кроз густу маглу, али топлоту њихову ипак осећамо, тако су исто тешко продирали зраци разума кроз овај густи мрак, који је обвијао свест Ненадову, али ипак за то поче он понешто схватати и разумевати. Поче да појима свој положај, поче да схвата место и околности у којима је.

Опорављање његово ишло је споро, али поузданим кораком право излечењу.

* * *

Превалило беше пола зиме, а Ненад још једнако иде голих груди и босоног. Не смета му ни најљућа сувомразица, а ни мећава.

Знатно се изменио. Поглед му је ведрији, очи чистије. Али из њих читаш сад неку велику тугу, некакав дубок и тежак бол...

Сад више не гледа никоме у очи, крије свој поглед од свакога. Неће да га питају људи за сузе његове...

* * *

Једно јутро, тако на неколико дана пред Божић, улази срески пандур Кезун и јавља, да је Ненада од синоћ нестало и да га од тад нигде нема.

— Свуд смо га тражили — вели Риста пандур — па га нигде не могадијасмо наћи.

Капетан издаде одмах заповест да потраже Ненада на све стране. И тражише га и тражише, али узалуд. Њега нема, те нема, као да је у воду потонуо.

Тих дана беху страховите хладне ноће, а то јутро понајхладније. Оштар студен северни ветар не даде човеку ока отворити. Нигде никог по улицама, као да су опустеле. Без велике невоље не хте нико ни из куће да изађе.

Ако је Ненад по тој хладноћи некуд отумарао, онда Бог да му душу прости! јер се он онако бос и голих груди неће више жив вратити.

Тако се мислило, али то је мишљење било погрешно.

Ненад је баш по овој најљућој зими био код куће своје да види децу и да се горко исплаче на гробу своје Пелагије.

То су после потврдили очевидци, а и он сам, кад сам га призвао и запитао где је био каза то исто.

— А где си ти, Ненаде, од синоћ? Запитах га.

— Био сам, господине, — одговори он болно и тужно — био сам код своје куће да видим децу и да...

Не мога више ни речи рећи. Грунуше му сузе и за час му облише и лице и голе груди.

И мене дирну ово. Отпустих га нек иде напоље....

* * *

Ненада дотле није нико видео ни да се заплаче, ни да се Богу помоли. А тога дана, по подне, кад се вратио из свог села Риста Кезун видео га је у два маха где је пред шталом заронио главу у дланове па горко јеца.... Пред мрак видео га је опет где се скрштених руку, очима упртим у небо, тихо моли Богу.

* * *

Освану 20. децембар 189' Ненада и опет нигде нема.

Али га сад нађоше и нађоше га брзо.

Не беше никуд отишао ван куће.

Нађоше га у подруму, али хладна и укочена. Висаше обешен о клину једне подрумске гредице.

Повраћена свест учини га самоубицом.

Кад му се вратио разум, и ако не још потпуно, он је разабрао шта је све урадио и за што се налази у среској апсани. О несумњивости свога злочина уверио се на гробу своје жене. Уверио се, да је све оно, што му је казивано црна јава а не само празан сан као што је у први мах мислио. Грижа савести, и горко кајање тако притискоше његову још сасвим неизлечену душу, да се он мораде повити под тим теретом. Подлеже му и поста самоубица.

Ситна дечица остадоше и без оца и без мајке.

* * *

Тешка је клетва морала лежати и на Ненаду и на невиној дечици његовој.

Ж.

О ВЕЛИКИМ ВАРАЛИЦАМА

П. ЛИНДЕНБЕРГ

(НАСТАВАК)

С времена на време, та иста госпођа причала је, како је добила поруџбине најскупоценијих тоалета за руски двор; она је показивала телеграме и писма из петроградске дворске канцеларије, те се љубављу француском према Русима добро користила. Наиме, она је говорила, како нема код себе толико новаца, да би могла извршивати толике скупоцене поруџбине, те је правила колосалне зајмове, обећавајући знатан интерес. Тако су јој више помодара дали 400.000 франака, други 100.000 франака, један познати фабрикант свиле позајмио јој је 400.000 франака, други опет 250.000 франака, једном славном сликару измамила је 35.000 франака, у кратко, Madame Apparuti пумпала је славно, особито пензиониране више чиновнике и официре, и на једанпут је нестаде на жалост својих поверилаца, јер је цео њен дуг износио три милиона франака. Она је отишла у Петроград, али њени повериоци порадише, те је тамо затворе, али се она разболи, те на кратко време после затварања умре од некакве опасне болести. Наравно, све оно, што је она износила као поруџбине за руски двор, било је лажно, као вредност поменутих костима, јер на пример онај „огртач руске царице", за који је она казала, да вреди 150.000 франака, није ништа друго, до позоришни огртач, који је могао највише коштати 2000 франака!

Код великих варалица веома је омиљено појављивање у маски побожног или филантропског лица. Доброћудни Парижанин веома је издашан, а особито је лаке руке, кад се што тиче религиозне или добротворне помоћи, те то варалице веома често изигравају на најподлије начине. У Паризу су пре неколико година гроф Фосе де Меријел и његова рођака грофица Адријена де Павили скупљали добровољне прилоге за сиротињу и подигли су у предграђу Јавел преноћишта за 100 људи и 50 жена. Они су умели да заинтересују за своје планове кнегиње: Бурбон, Баганца, Роан, Шимај и друге даме старе аристократије, издавали су месечни часопис са литерарним и вештачким прилозима најугледнијих писаца и сликара, а за све то давао им се новац и капом и шаком. То је текло тако неко извесно време, док једнога јутра не ухапси полиција обоје — „он" је био обичан закупник шатри на годишњим вашарима у околини Париза, а „она" је била дотле вештакиња у јахању коња. Они су скупили лепу сумицу новаца, па су чак купили и један плац, на коме су имали намеру да дигну вилу. Али то им се изјаловило, но ипак привремено, јер за такве људе има увек новаца на париским улицама!

Варању много служи сујета самих Француза, да се на пример поносе племићском титулом, или да им груди краси какав орден, или да им дућане красе дипломе или медаље; трговина са племићским крунама, орденима, титулама и дипломама има доста, и поред тих трговаца егзистују више веома распрострањених института, који — разуме се за добре паре — веома много племићских лоза — нових, на своју руку, састављају, праве нове ритере, даље, који израђују разна наименовања, и деле дипломе и медаље.

Како су ова лукавства већином позната, лажљивци се опет умеју довити, те да дођу до новаца. Још за живота председника Карнота умела се једна варалица срамно послужити његовим именом. Једнога дана доби Карно писмо од једног кмета неког омањег места, и то ове садржине: „Господине Председниче! Ја сам и сувише почаствован послатом ми дипломом, којом се постављам за почасног управника наше варошице, и много вам пута хвала за то; али на жалост немам средстава, да вам пошаљем тражену суму $5\frac{1}{2}$ динара за диплому, те вас с тога молим, да ме ослободите те таксе". Господин Карно, који није ништа ни слутио о каквој дипломи, нареди одмах истрагу; а резултат је истраге био тај, да је један индустријалац слао такве дипломе неколиким већ француским општинарима, у којима се наводе све заслуге дотичнога, па је ту и потпис Председника Републике и министра унутрашњих дела, као и самога тога индустријалца, као шефа „Комитета за дипломе сећања;" у писмима им се тражило, да у року од три дана пошаљу поузком $5\frac{1}{2}$ динара. Многи општинари послали су тражени новац, и били су особито горди, јер им је собу украшавала врло лепа „Диплома признања Председника Републике!"

У Паризу има стотинама „агентура", које, често под именом какве обичне радње — Давање зајма на залоге, Завод за кредит, Завод за посредовање за разна места, Завод за разна обавештења, Приватна полиција, Комисиона или Шпедитерска радња и т. д. — изводе највеће швиндлераје; најоригиналнија од оних јесте бесумње „Агентура за лопове", која посредује између покрађенога и лопова! Ако се деси у Паризу каква велика крађа, па при том нестане заплењеноме и каквих светских папира, који се тешко могу купити од лопова, онда лопови одлазе одмах у Енглеску, где имају својих „комисионара" — може се већ замислити, како су то часни људи — и ови се обраћају париским агентима, те се тек тада ступа у преговоре са покрађеним, да му се врате папири, разуме се, за врло велику награду; често се та понуда радо прима, јер на тај начин покрађени добија бар известан део свога покрађеног имања, а агентура „цвета" не може боље бити. —

Варалице умеју такође да употребе у своју корист манију Француза, да шпекулирају и да што пре стекну „ренту". У том погледу нема ничега необичног и невероватног што какве будале не би могле да схвате и не верују. Они дају радо своје тешко зарађене паре свуда, само да би добили што већи интерес; а, разуме се, дају и државне папире. И, наравно, ствар се мора најзад обелоданити, али то су те племените финанцијске варалице знале врло добро у напред. Минерално масло, припитомљавање зечева на основу нових искустава, фластер, који се справља из отпадака од корита за млеко, вађење соли из Сибира — ето, глупаци само траже прилике, да упадну у овакве и сличне преваре. Имати идеју и спремити се за њу, то је главна ствар, а остало се већ лако налази, тим пре, ако им и штампа буде на руци, а и то често бива! Као пример лакомислености и присебности може нам послужити ова историјца: Једном великом париском поседнику дође један познати инжењер, и исприча овоме, како у Шпанији има изврсан сребрни рудник, који би радо претворио у имовину акционарског друштва и да за то потребује потпору тога финансијера. „Као капитал", додаде он још, „могу бити довољни 25 милиона франака. Мина се налази у Шпанији у Ренови; она се може црпсти читаво столеће и све ће акционаре обогатити — ево овде предлога, планова, и нацрта, што вам осигурава сваку гарантију". — „То ми је са свим свеједно", одговори финансијер, „допустите ми само једно питање: провинција, у којој је ваш рудник — — постоји ли у опште?" —

(Свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Стојан Стојановић — Фујор.

(СВРШЕТАК)

Како су румунска села Фламида и Жијану Маре веома близу једно до другога и како је Фујор тако често превозио свога господина и госпођу код г. Ђорђа Стојичана, регистратора среског у Жијану Маре, а опет овога и госпођу му такође често у Фламиду, то се добро и потанко упознао са целим распоредом кућним у дому г. Стојичана.

Једнога дана возаше Фујор на каруцама госпођу Марицу, жену г. Стојичана.

Г-ђа Стојичану је лепа женица и богато одевена.

Фујор се од часа на час освртао и гледао те у лепу жену, те у две ниске цесарских дуката, које јој висаху о врату.

У његовој зликовачкој души разбуктала се убрзо страсна пожуда за туђим благом: и за туђом женом и за њеним сјајним златним нискама дуката....

Али кратак пут између та два румунска суседна села не беше погодан за то, да се изврши какво разбојништво. А уз то саобраћај је на томе путу тако жив, да се ништа не би могло непримећено урадити. Па онда није Фујор ни луд, да учини на тај начин зло дело, да се одмах по извршењу његовом дозна да га је он учинио. Онда би одмах био ухваћен.

За то је извршење своје намере одложио за бољу, згоднију и повољнију прилику, а распламтелу страст своју за тај мах стишао је и угушио у себи...

Саме околности ишле су на руку томе, да Фујор убрзо, на непуна два месеца после тога, изврши свој зликовачки план.

Село Фламида, где је био Фујор у служби, лежи близу Дунава, дакле, на самој граници Румуније. Наши Крајинци често прелазе у румунска погранична места, те је Фујор био у опасности, да може бити проказан.

За то се реши да напусти службу и да се повуче или дубље у Румунију или да пређе у Бугарску.

То је ускоро и учинио; побегао је од свога господина и склонио се негде испред очију својих познаника из Србије. То је лако могао учинити, јер таст његов родом је из Румуније, па је Стојанова жена имала много сродника у Румунији, који су му радо дали склоништа.

Фујора неста, дакле, за неко време...

* * *

И у Фламиди и у Жијану Маре заборавили су већ одавна на одбеглог слугу „Сг'игу" (како су у Румунији звали Фујора) а и на саму ону непријатност, на коју се беше г-ђа Марица жалила своме мужу, кад ју је Фујор оно целим путем фиксирао и — гутао очима...

Све се то заборавило, као да никад није ни било.

Беше октобар*) месец, кад се, као што знамо, веома брзо смркава.

У кући г. Стојичана нема никог, осим домаћина и њиховог старог и верног слуге Гице.

Домаћини седе за трпезом и вечерају.

Пун је сто разне ђаконије, јер тек што се село за вечеру.

Нема више од 7 и по сати.

Наједанпут, сасвим неочекивано и неопажено груну у трпезарију три наоружана човека. Први међу њима Фујор са запетим револвером и голим јатаганом у руци, а за њим још двојица — два нагарављена лупежа.

Домаћинима се следи крв у жилама. Стојичану намах појми сву страхоту ситуације, у којој се сад налажаше.

Фујор нареди својим помагачима, да вежу домаћине, што би одмах и извршено. То учинише после и са слугом. И кад то учинише, онда се обрте Фујор везанима, па им рече:

— Ако само један глас пустите, бићете овим јатаганом исечени... Будете ли послушни и дате ли нам што тражимо, ништа вам урадити нећемо.

Слугу Ђорђа (Гицу) увео је у собу некакав трећи друг Фујоров, који је такође био нагарављен.

Пошто су лупежи све троје живих укућана везали, сели су за трпезу и халапљиво пождрали све, што је било ту и што се у кући могло наћи за јело. Фујор је сам собом силазио неколико пута у подрум и довлачио отуд вино.

Наједоше се добро, а напише се још боље... И тако што би још могло бити неког човечанског осећања у душама њиховим — алкохол је и то мало збрисао.

— Дајте накит и новац! — заповеди Фујор.

— Даћемо вам све, само нас одрешите — одговара несрећни домаћин.

— Казујте где су кључеви, па ћемо сами узети, што нам треба — одговара разбојник Фујор.

И сиромах г. Стојичану шта ће друго него каза где су кључеви, где су новци, где је накит, не би ли разбојнике умилостивио, да му бар живот опросте.

Претурише све и нађоше сав накит и све новце. Све на све до 1600 динара вредности.

Тад се повукоше на договор у предсобље.

Чичу, служитеља Ђурђа, изведоше напоље, и кад овај хтеде викати за помоћ — посекоше га.

У соби, где је била мртва тишина, чуло се све шта је на пољу урађено и г. Стојичану молио је Бога, да га мимоиђе судба, која је снашла његовог верног слугу Ђорђа.

Што је молио, није измолио. Њега је снашло нешто грђе и од саме смрти.

Разбојници Фујор и Миленко вратише се у собу. И обојица на очиглед домаћинову нанеше му најгрђу срамоту његовом имену, и кући његовој.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

И то тим нељудима, тим зверовима не беше довољно.

Фујор и његов друг потегоше и завитлаше својим јатаганима више глава несрећних жртава те посекоше по врату и мужа и осрамоћену жену.

Крв је шикљала до таваница... и попрскала је оба разбојника.

И муж и жена тако искасапљени, падоше на тле, и изгледаху као да су са животом свршили.

„Мртви су“ — помислише разбојници и, после ових страшних и гнусних недела својих, одоше из куће.

Чим су се удалили њихови кораци, г. Стојичану дође к себи, ослободи се својих веза, ослободи и жену, и онда повика за помоћ. Дођоше комшије, дозваше и лекара, те се липтање крви заустави, ране се превише и срећно, правим чудом Божјим, спасе се живот ових многопострадалих супружника.

* * *

После овог разбојништва Фујор је пребегао у Бугарску и настанио се у Лом Паланци.

Одмах сутру дан ухваћен је један од саучесника његових, некакав Петар Мусић*) који је цело дело признао пред румунским судом и који је услед тога осуђен на доживотну робију и теретан рад у солским рудницима, јер у Румунији смртне казне нема. Али ова казна, на коју је Петар осуђен, тежа је и од саме смрти...

И Фујор је, на основу признања Петровог, осуђен румунским судом *in contumaciam* на вечну робију.

Међутим наше власти дознаду за његово бављење у Лом Паланци, затраже га од бугарских власти и ове га издаду.

Фујора спроведоше у Кладово. Ту је лежао у притвору неких девет месеци, али истрага није ни довршена, а он је уграбио згоду те је утекао, заједно са другом својим Миленком, који је још и данас у бегству.

Склонио се у Јасикову, у кући Стана Мијајловића свога рођака. Ту је испод кревета ископана једна рупа, у коју би се Фујор на случај претреса куће могао увући и склонити испред очију потере.

Али седећи ту у кући Становој, он се спремао за нова разбојништва; за то је набављао оружје и муницију.

Он би једног дана доиста и отпочео да врши своја нова недела, да га потера, коју је предводио сам окружни начелник г. Мијајло Ковачевић, није у томе омела: ухватила га и суду спровела. И нашла га је скривена баш у оној рупи испод кревета.

На суду је Фујор све порицао, и ако му је читана пресуда румунског суда, по којој је Петар све признао и Фујора као главног кривца означавао и ако је, поврх свега и сам г. Стојичану лично дошао на претрес и на суочењу испричао Фујору у брк сва његова недела, Фујор је и после тога дрско и упорно порицао.

Но суд га је наш на основу непобитних доказа ипак сасвим праведно осудио на двадесет година робије у тешком окову, јер га на смрт није могао осудити с тога, што у Румунији, где је он разбојништво извршио, нема смртне казне.

* * *

Тражили смо прилике, да видимо тог звера-зликовца, који је у толико опаснији, у колико је препреденији, смотренији и лукавији.

И дата нам је прилика. За њу имамо да захвалимо г. Јевђи Марковићу, управнику казненог завода, који је дао извести пред нас Фујора.

Фујор је висока раста, сув, али крупних костију. Витак је, лак, окретан и живахан. Очи су му мале, живе, мало упале. У лицу је црномањаст. Има један или два кварна, начета предња зуба. Није ружан. Кад говори око усана му лебди један јако подозрив осмех. У опште на први мах чини пријатан утисак на човека. Кад смо упитали о разбојништву и Живану Маре, он је се насмејао иронички, хотећи тиме да покаже своје сажаљење, што још и у тако што можемо веровати!

У говору је одсечан и јасан. Брзо схвата оно о чему је упитан и у својим одговорима вешто избегава све, што би могло, макар и сад после осуде његове да личи на какво признање.

Пориче све. Једино признаје да је правио и протурао лажне новце.

Нада се, и то нам је отворено казао да ће после 7—8 година изићи из затвора. Међутим ми смо мишљења да оваког опасног и окорелог зликовца не би требало пустити ни једног сата раније, него онда кад издржи свих двадесет година робије. А дотле ваља га добро чувати. За то је и спроведен из нишког казамата у Београдски, што се држи да је овде на сигурнијем месту. И доиста овде у београдском казамату строго се чува.

С.

ПОТЕРА.

Густав Холесингер, бив. благајник будимпештанског осигуравајућег друштва „Мушуал“, проневерио је 27. тек. мца 15.600 форината друштвеног новца и побегао. Он је родом из Столног Београда (Секешфехервара) у Угарској, има 24 год., по народности је Јеврејин, висок је 166—167 см., сувоњав је, има бледо, бубуљичаво лице, загасито-плаву косу, високо чело, смеђе очи, обрве и бркове, велики, крив, затубаст нос, велика уста и дебеле усне. Говори: мађарски, немачки, француски и енглески. Глас му је танак. Није искључена могућност, да ће Густав ударити преко Србије, па с тога му износимо овако опширан опис и обраћамо пажњу како властима тако и грађанима на њега. Ако неко ма што о њему сазна нека о томе извести Управу града Београда с позивом на бр. 23081.

---

*) Октобар 1895. године.

*) Родом из кључког среза.

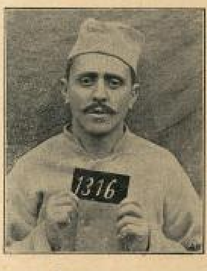

Димитрије Мијаиловић из Власанице, округа подринског, осуђеник београдског казненог завода Бр. 1316. 24. овог месеца **побегао је** из топчидерског завода, где је био одређен да ради. Он је као војник три пут бегао из команде, па је зато војним судом осуђен на четири године робије поред деградације.

Димитрије има 23. године.

Управа београдског казненог завода, моли све полицијске власти да овога бегунца у своме кругу потраже, па пронађеног њој стражарно упуте. Исти се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 22971.

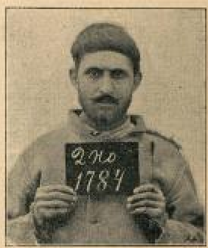

Чедомир Ковачевић, Циганин из Докмира, окр. ваљевски осуђеник београдског казненог завода, Бр. 1784 који је био на раду у Добричеву, 25. ов. месеца у вече **побегао је** испред чувара а у друштву са осуђеником Рајком Радовановићем. Њему је 30. година, у лицу црн, стаса средњег. Чедомир је осуђен на пет година робије у лаком окову зато:

1. Што је ноћу између 10. и 11. априла 1896. год. украо кобилу Јеврему Јефтићу из Лукаваца, окр. ваљевског, и

2. што је у месецу септембру 1895. г. украо кобилу и ждребе Јеротију Ђуричићу из Кланице истог округа.

За Чедомиром наређује се жива потера. Ухваћеног треба стражарно спровести Управи београдског казненог завода или њеном филијалу у Добричеву. Исти се може спровести и Управи града Београда, с позивом на Бр. 22971.

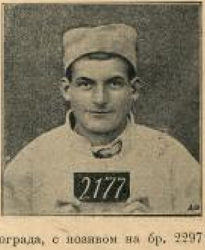

Милан Сретеновић из Вукосавца, окр. крагујевачког, осуђеник београдског казн. завода, Бр. 2177., 24. овог месеца **побегао** је са рада из Топчидера. Милан је као малолетан осуђен на *две* године затвора без окова, зато: што је ноћу између 3. и 4. априла 1897. године, у друштву са Богосавом Папићевићем из Вукосавца украо свиње (четири комада назимади) Урошу Мирковићу из Јеловика и још исте ноћи отерали у Младеновац да их продаду, где их је власт и похватала. — Милану је сад 20 година.

Наређује се потера за њим. Пронађеног ваља спровести управи београд. казненог завода, или управи гр. Београда, с позивом на бр. 22971 и 22977.

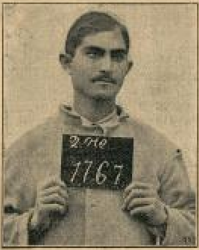

Рајко Радовановић Циганин из Новака, окр. ваљевског, осуђеник београдског казненог завода Бр. 1767 **побегао је** 25. овог месеца са рада из Добричева, у друштву са осуђеником такође Циганином — Чедомиром Ковачевићем. Рајко има 28 год., црн је у лицу као и обично сваки Циганин; стаса је средњег. Важно је знати још и то, да је Рајко разрок, те га је већ и по томе лако познати. Он је осуђен на осам година робије у лаком окову зато:

1. што је ноћу између 15. и 16. фебруара 1896. год. у друштву са још четворицом лопова као што је он, — ушао у затворену авлију Симе Леонтијевића из Коњуара, обио катанце са два његова вајата и покрао разне ствари, и

2. Што је исте ноћи и са истим друштвом обио два вајата Станку Лукићу из истог села па и њему покрао разне ствари.

Наређује се потера за њим. Пронађенога ваља стражарно спровести Управи београдског казненог завода у Београду или њеном филијалу у Добричеву. Исти Рајко може се спровести и Управи града Београда, с позивом на Бр. 22971.

Марко Илић, из Чуковца, окр. тимочког, који стално живи у Београду, а занимања је, погачар, као редов резервиста при VII. пешад. пуку, кажњен је са 20 дана затвора и задржат да ту казну издржи. Међу тим, Марко је 19. т. м. побегао из војног притвора. Командант VII. пеш. пука актом № 5049, моли све полиц. власти, да бегунца пронађу и њему стражарно упуте. Исти може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 22666.

Милан Николајевић, родом из Даниловог Града у Црној Гори, побегао из притвора начелства окр. подунавског. Милан је раста високог, има му 19 год., голобрад, плаве косе, на глави носи шубару, на ногама опанке, на себи има капут и плаве панталоне. Исто начелство депешом својом № 19101, моли све полиц. власти у земљи, да се побегли Милан потражи и нађени њему стражарно спроведе. Ухваћени може се спровести и Управи и гр. Београда с позивом на Бр. 22915.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Антоније Пантовић начелник министарства унутрашњих дела вратио се са одсуства из унутрашњости Србије још 23. ов. месеца, па због болести у једној нози још није отпочео долазити на своју дужност.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Да би полицијским и општинским властима што пре доставили слике побеглих осуђеника, овај број место у суботу пуштамо данас.

НАПОМЕНА

Са овим бројем улазимо у половину другога полгођа ове године, а још многи наши повереници не послаше претплату ни за **прво.** Ми још ову једну напомену чинимо овим путем, па ако их ни она не покрене да одговоре својим дужностима, мораћемо се жалити на надлежном месту.

УРЕДНИШТВО
„ПОЛИЦ. ГЛАСНИКА“.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 43. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 10. ОКТОБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, но ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЦИГАНИ, ЊИХОВ ЖИВОТ И ЊИХОВЕ ОСОБИНЕ

I. У опште.

Цигански живот је јединствен у свету. С тим чудним народом врло је тешко опходити, а нарочито човеку који га не познаје. Ако смо ради да нам много што шта у животу тог народа буде расветљено, потребно је да му се приближимо и проучимо га. Циганин се из основа разликује од сваког другог културног човека. Оно, што је човек научио и стекао знања у опхођењу с другим људма, не може употребити, кад има посла с Циганима. Многи иследник није имао прилике, да тај народ проучи, а с тога ће му бити добродошло ово неколико појединости, којима хоћемо ма и површно да оцртамо живот тог чудног народа.

Ма колико да се Циганин разликује од сваког другог лопова, ипак они имају међу собом неку чудну сличност. Откако Цигани живе у Европи, остали су за сва времена непромењени, и кад читамо најстарије извештаје, наредбе власти, парнице и прибелешке о Циганима све нам се чини, да су то исти данашњи, наши Цигани.

У току векова они су се расули по свима земљама: али свуда су остали једни другима слични, слични телом, говором и делима. О циганском језику вели др. А. Ф. Пот, који је поред др. Миклошића најбољи познавалац њихног језика: „Циганска наречја свију земаља, у којима Цигани живе, потпуно се слажу поред свег бескрајног шареног и силног утицаја туђинских идиома“. То потврђује Миклошићеве речи, који за циганска наречја свију земаља вели, да потичу из једног јединог новоиндијског дијалекта, који с кашмирским језиком и дардујским дијалектима чини једну групу језика.

De Gerando вели: „Између Циганина у француском пиринејском департману и Циганина у Мађарској нема просто никакве разлике“.

Исто тако вели Швикер: „Код Цигана свију земаља налазе се готово исте навике, исте врлине и пороци.

А Либих вели: „Прави, истински Циганин тип је свих осталих Цигана“.

Против тога мишљења, што су га дали многи познаваоци циганског народа, о тој колико чудној толико и прилично необјашњивој сличности између свих Цигана, као да у неколико говори то, што би какав посматралац могао рећи, да се н. пр. француски и мађарски Циганин могу веома тешко споразумети. Али то има свог простог узрока у томе, што је с једне стране француски Циганин примио у свој језик француске фразе, као год и мађарски Циганин мађарске речи, а с друге стране што је вековно бављење у једној земљи морало донети са собом, да онај говори француским а овај други мађарским нагласком.

Кад би мађарски Циганин могао да нешто на свом језику напише, а француски Циганин то могао прочитати, извесно је да би разумео шта је мађарски брат написао, само ако не би било туђих фраза. Дакле, и ако Цигани разних земаља тешко могу да се међусобно споразумевају услед измењеног изговора, ипак сви они говоре истим индијским језиком и сви су један исти индијски народ.

Најбоље њих карактерише Влислоцки, који је с тим светом живео, те га бесумње изврсно познаје: „Њихне моралне особине“, вели он, „показују чудну смесу таштине и простоте, претворства, озбиљности и праве лакомислености, готово потпуно оскудевање у човечјем расуђивању и разуму, које прате лукавство и поквареност, ти обични производи незнања; за тим долази недостојно пужење у животу и раду, којим иду на то, да друге својим лукавством заслепе; они се ни мало не обзиру на истину, но најдрскије лажу, никад не руменећи, јер код њих и нема стида. Једино што према болу од батина имају обзира“. У осећајима су више материјални но грозни и осветљиви.

Овом одиста добром опису могло би се можда додати, да Влислоцки познаје у главном ердељске Цигане, који према његовом опису морају бити куд и камо бољи но наши. Наш Циганин је поред лености и осветљивости још и кукавица. Та црта у животу Цигана од врло је велике важности за криминалисту, пошто му је потребно да се при оцењивању карактера неког Циганина, његовог понашања, његових намера, мотива и циљева, као и у питању, да ли је извесно дело извршио Циганин, мора увек имати на уму, да су Циганин и кукавичлук нераздвојни појмови.

Против овог тврђења многи ће устати доказујући примерима, како су се поједини Цигани у бојевима показали као велики јунаци. Године 1557 бранили су Цигани замак Нађ-Ида (код Кашаве) против ђенерала Пухајма и држали су се врло јуначки. Али то је, прво једини историјски доказ циганске храбрости, друго били су иза шанчева и зидова и треће борили су се и за свој живот, који су на послетку изгубили.

Исто тако меродавна је и та околност, да Цигани, који служе војску, постају добри војници. „Циганин“, вели аустријски капетан Сулцер, добар познавалац циганског народа, „мора дуго бити војник, мора дуго бити разбојник, па да само с простом војничком одважношћу изложи груди непријатељској танади, па да путнику одузме кесу, пре но што га убије пушком иза жбуна. О томе сам се више но једанпут уверио у Ердељу, Влашкој и Молдавији; видео сам, како је један једини одважан човек са штапом у руци најурио пола циганског села а у Ердељу има пословица, да се педесет Цигана може најурити једном мокром крпом.

У осталом није потребно путовати у Влашку, па да се тако што види. Сваки боговетни дан можете гледати како један једини жандарм или пандур тера пред собом читаву гомилу Цигана.

Ја сам у своје време непрекидно имао посла с Циганима. Једног дана дотера један жандарм преко тридесет Цигана, међу којима беше око двадесет људи; они су били осумњичени да су извршили неку покрађу. Ти Цигани имали су само једна кола; жандарм им је изишао на пут и ухватио кљусе за узде. Тиме их је спречио, да му ни један не утекне. Као што ми је апсанџија причао, он је питао Цигане, како су то допустили, да их један једини жандарм похвата и дотера. „Господин жандарм има пушку“, рекао је најстарији, „а у пушци седам фишека“. А кад је апсанџија рекао, да жандарм није тиме могао да све њих потуче, добио је врло значајан одговор: „До душе не би потукао све, али седморицу би убио, а ни један од нас нема воље, да буде који од те седморице“.

Исто је тако карактеристично и то, што су сва убијства, од стране Цигана, која су мени позната и за која сам чуо, извршена искључиво на спавању, из сигурне заседе или тровањем. Убиство, у којем би се човек морао изложити опасности, неће никада Циганин извршити.

Па ипак поред свега тога не треба да се зачудите кад кажем, да Циганин може бити изврсан шпијун. *Швикер* вели, да се Валенштајн 1625 врло успешно послужио с Циганима као уходама. Исто тако употребљавао их је Јован Запоља против Фердинанда Аустријског, а царски генерал гроф Баста могао је 1602 само по Циганину да пошље једно писмо у опкољени град Бистрицу. 1676 ухваћено је седам Цигана с једним француским инжињером, Пјером Дироа, који је девет година скитао са својим Циганима и с помоћу њих обележио најважније стратегијске тачке Немачке и Аустрије за краља француског.

Грелман вели, да су Цигани за то тако извесно способни за шпијунажу, што се „дају лако најмити, у оскудици су, а осим тога пуни су таштине, те мисле да ће тиме постати неко важне личности“. За тим треба узети на ум још и то, да су Цигани, који већ столећима скитају по сасвим непознатим пределима, добили врло развијено животињско чуло оријентисања. Представите само себи шта то значи отићи на једно само по причању познато место, на ком н. пр. неколико њих треба крађу да изврше, наћи најкраћи а најсигурнији пут, растурити се и наћи се, с покрађом ударити натраг опет сигурним путем, опет се можда растурити и на послетку се на ново састати на одређеном месту — и то све без карте, без компаса, не знајући читати, и не смејући становнике питати! Па ипак то чине Цигани сваки боговетни дан!

„Кад је у окупацији 1878. — прича један аустријски официр — мало пре заузећа Сарајева требало да се успостави веза између трупе, која је источно марширала, и главне трупе, дођоше око два сахата по поноћи два хусара на наше предстраже са хартијама за главнокомандујућег. Тој двојици хусара (каплар и редов) показан је само правац, у коме да према нама јашу. Они су пошли пред вече, имали су најрђавији терен, са свих страна били су опкољени Турцима, морали су на два места да препливавају реку и дошли су срећно и за непојмљиво кратко време к нама. Упитах каплара, како се он то умео тако наћи у земљи, у којој није никад у своме животу био, и добих значајан одговор: „Jch nix wissen, aber Komerad is Zigeuner“. („Ја не знам, али друг је Циганин“). Тек тада погледах ја у тог другог хусара и према слабој светлости логорске ватре спазих правог и истинског Фиргу, кога је у том тренутку више интересовала моја у пола испушена цигарета него цео бој! Као што сам доцније дознао, Цига се са својим капларом срећно вратио к својима“.

Ко је рад да зна, како се то Цигани умеју свуда наћи, нека пита тице селице, како оне умеју да се врате у свој завичај!

Ту, за наша чула потпуно непојмљиву способност, свуда се умети наћи, никад правац не изгубити, све видети и оценити, не треба никад сметати с ума, кад нам је потребно да решимо питање, да ли су извесно дело извршили Цигани или не. Готово не претерује се, кад се каже: „Циганима је све могућно“, ако се још то „све“ ограничи на оно, што се може постићи савршеним лукавством, окретношћу, дрскошћу, поквареношћу и похотљивошћу.

Х. Гр.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

* * *

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

Пресуда због пољске службености.

(§. 6 грађ. пост. §. 335 грађ. закона)

а., *тужба.*

Суду општине косерићке.

Од Милована Сакића овд., купио сам једно парче земље у простору од два хектра, у месту званом „Добри до“, но са том погодбом да имам права службености, са колима и пешачки преко његова имања у ово моје парче земље.

Како ми Милован ову службеност сада не дозвољава, а ја у ово моје имање немам куда да уђем, то сам принуђен тужити га томе суду, са молбом да га осуди да ми пут за купљено имање мора дати, пошто га иначе не би могао употребити, да га осуди да ми накнади плаћену суду таксу и на име трошкова и дангубе десет динара.

За доказ мојих навода о сопствености земље имам тапију утврђену првостепеним судом округа ужичког, коју ћу суду на захтев поднети, а да у ово имање немам улаза увериће се суд вештачким увиђајем на лицу места.

Од моје стране за вештака одређујем Миливоја Ристића, земљоделца а њему за заменика Петра Спасића, земљоделца овдашњег.

Молим суд да овај спор огласи за хитан и да га што пре расправи, јер ми летина на имању пропада, пошто не могу да је средим и одвезем.

Покоран суду
29 септ. 1898 г. Илија Савић
Косерић. земљод. из Косерића.

б., судска процедура.

№ 782

Завести ову тужбу у деловодни протокол. Позвати затим туженог и узети од њега реч, према тужбеним наводима, и пристаје ли да без даљег тужења даде тужиоцу задовољења. Не пристане ли, онда га позива да од своје стране одреди једног вештака и њему заменика, пошто се овај спор мора судски и вештачки на лицу места извидити. — §. 247 и 248 грађ. поступка. Пошто тужени одреди вештака, онда позвати именованог од стране тужиоца да изаберу трећег.

Вештаке заклети, и потом се њима на лицу места, у присуству кмета Р. Панића и писара И. Лелића извршити увиђај и суду извештај поднети.

29 септ. 1898 год. Председник суда
Косерић. М. Драгић.

Рађено у суду општине косерићке 29 септ. 1898 год.

Дозван према горњој наредби тужени Милован Сакић овд. и пошто му је тужба тужиоца и горња наредба саопштена он изјави:

Истина је да сам то парче земље тужиоцу Илији продао, и на исто сам га тапијом убаштинио. Но никаква уговора о службености нисмо имали, јер да је о томе речи било, то би се и у тапији означило. Не пристајем да му ма какову службеност дам. Вештака нећу да бирам.

† Милован Сакић
потписао га
И. Лелић писар општ.

Оверава

Члан суда
Р. Панић

Када тужени Милован неће да бира вештака, онда на основу §. 248 грађ. пост. суд одређује за њега, вештака Мијаила Росића земљод., а њему за заменика Илију Перића зем. овд. Поступити даље по наредби од 29 септ. ове год. № 782.

Председник суда
30 септ. 1898 год. М. Драгић
Косерић кметови
писар Р. Панић
И. Лелић А. Нелић

Рађено 31 септ. 1898 год. у суду општине косерићске.

Дозвани Миливоје Ристић и Мијаило Росић, земљод. овд. одређени вештаци по овом спору и позвани да изаберу трећег они изјавише:

За трећег вештака бирамо Петра Дражића овд. а њему за заменика Симу Илића.

Миливоје Ристић
Мијаило Росић

Оверава

кмет
Р. Панић

Вештаци су одмах заклети онако како прописује наређење § 259 грађ. поступка.

31 септ. 1898 год. кмет
Косерић Р. Панић

в., вештачење.

Рађено 1. октобра 1898 год.
у Косерићу
Протокол вештачења
по спору
Илије Савића овд.
противу
Милована Сакића овд.
због службености.

Вештаци
Миливоје Ристић
Мијаило Росић
Петар Дражић

Руководили увиђајем
кмет
Р. Панић
писар
И. Лелић

Изашли смо на лице места и прегледали положај оба имања тужиоца и туженог и нашли смо следеће:

На имању тужиоца у простору од два хектара посејан је био кукуруз, који је сада збран и стоји на рпама.

У ову тужиочево имање не може се ни са које друге стране колима ући, но кроз имање туженога, које је пре и било саставни део. Ако се тужиоцу не би дао пут службености преко имања туженог, онда би му ово имање које је од њега купио, било после неупотребљиво.

Дијурну по пет динара, коју је тужилац положио примили смо.

Миливоје Ристић
Мијаило Росић
Петар Дражић

Оверавају
писар — кмет
И. Лелић — Р. Панић

г., белешка

Рађено у суду општине косерићске, 3. октобра 1898. год.

Белешка
по спору
Илије Савића овд.
противу
Милована Сакића овд.
због пољске службености.

Судили су
Председник суда
М. Драгић
кметови
Р. Панић
А. Недић.

На данашње рочиште позване су обе парничне стране.

На понуду суда нису могли да се поравнају.

Тужилац оста при својој тужби, молећи суд, да га што пре у своје имање уведе, да не би трпео толику штету, која му предстоји ако у своје имање не би и на даље могао улазити. Тражи да суд осуди туженог поред осталих трошкова да му плати и 15 динара дијурне за вештаке коју је положио.

Тужени не пристаје да тужиоцу да пут, наводећи да то не мора и да при продаји оног парчета земље није било говора о путу за исто. Тражи да се тужилац одбије од овог тражења као неумесног. За данашњи представак тражи 10 динара.

д., судски разлози.

Спор је био пољске службености, која долази под одредбу §. 335 грађ. закона, зато је надлежан за суђење општински суд. — §. 6. б., грађ. поступка.

Вештачким увиђајем на лицу места утврђено је, да тужилац нема ни с које стране улаз у своје имање од како му је тужени то спречио. Овај улаз му се има на основу §. 341 грађ. закона досудити.

Како тужени и сам признаје, да је ово имање он тужиоцу продао и да је оно било саставни део његовог целокупног имања, то тужилац има права да захтева службеност од туженога, и суд му је од њега има и досудити. — §. 346 грађ. закона.

Наводима туженога да није било уговора о службености при продаји, нема места, јер то право тужиоцу и сам закон даје.

За то суд општине косерићске

Пресуђује

Да је тужени дужан тужиоцу дати колски пут преко свога имања, за оно парче земље које је тужилац од њега купио. Тужени као крива страна, да плати тужиоцу плаћену таксу у 6 динара, да му накнади 15 динара положене дијурне вештацима, и на име трошка и дангубе десет динара.

Пресуда одмах саопштена парничарима, јавно у суду.

Од суда општине косерићске, 3. окт. 1898. год. № 852
у Косерићу.

Председник суда
М. Дражић
писар — кмет, Р. Панић
И. Лелић — кмет, А. Недић.

NB. *Заведи белешку и пресуду у протокол суђења.*

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

20. МАТЕРЕ СВОЈЕ РАДИ

„Il comico Asti dal Teatro diurno", комичар Асти, пријави служител.

„Нека уђе."

Неки млад човек, витка стаса, у оветшалом летњем оделу отворене боје, појави се на вратима. Дадох му знак да ми се приближи, и он прилажаше моме столу снебивајући се и уз то још једнако клањајући се.

„Ви сте Еторе Асти, млади јунак друштва: Compagnia drammatica Veneziana?"

„Јесте, госп. комесару."

„Чиме имате да се легитимујете?"

„Пасошем своје матере."

„Своје матере?"

„Да, госп. комесару. Видите сами. И он извуче из џепа бележник, коме је боју тешко одредити, а из њега извади један документ, брижљиво завијен у хартију неких новина. То је био пасош, који је издао синдикат вароши Млетака, а гласио је на име удовице Аделаиде пл. од Р. и шесторо јој деце: Етора, Енрику, Бетину, Исидора, Павла и Адалгизу.

„Аделаида пл. од Р. — зар је вама мати била Немица?"

„Мати не, али отац јесте, био је аустриски официр."

„А према овоме пасошу ви сте италијански држављанин?"

„Тако је. Отац ми је био у млетачком гарнизону и ту је се познао са Аделаидом-Асти, глумицом у Teatro Malibran. Био је частан човек. Хтео је само легитимно да се веже за жену коју љуби и коју је веома ценио. За то се, ма како да му то беше тешко, одрече свога чина, и прими се неке мале цивилне службе. Дође година 1866. Отац беше принуђен да бира: да изгуби и ту службу или да се уврсти у италијанске држављане. Да не би жену и децу своју предао јаду и невољи, изабра последње. Но не би му суђено да дуже ужива плодове ни ове жртве. Две, три године за тим, епидемија тифуса однесе га с овог света. Може бити по нас би било боље, да смо и ми исте судбе били, јер смрћу хранитеља настадоше горки дани за нас." Уз ове последње речи дубок уздах из груди оте се младом човеку. Да ли је све ово тако у истини, или он и ту само игра комедију?

„Оставите се тих сећања, која вас само потресају", приметих ја намерно гласом, који казиваше да за све то слабо марим. „Осем тога, по самом вашем причању излази горе за вас, кад сте могли повредити гостопримство ове земље, која је некада имала вашега оца на једном часном положају.

„Мислите ли, госп. комесару?"

„То је показао јучерањи случај у Teatro Diurno, због кога сте и звати данас. Ви сте се синоћ, по гласу овог полициског рапорта, у комедији „La Regata", појавили на бини с тробојном заставом и тиме сте дали повода нашем лако поводљивом свету за немилу демонстрацију."

Против своје воље, верујте, госп. комесару. Појава Бартолова са заставом награде, коју је код Регате задобио, тачно је прописана у комедији, која је прошла цензуру."

„Јесте појава, али не и тробојна застава. Могли сте знати, да она овде није допуштена."

„Одношаји су ми били са свим непознати, госп. комесару. „Регату" смо јуче приказали овде онако, како смо је налада већ сто пута давали у Италији без икаквих сметња."

„Тамо вам и за будуће желим најбољим успех. Овде сам принуђен, да вам, кад не познајете наших одношаја, не дам више никакве прилике за сличне несмотрености."

Глумац се трже. „Шта значи то, госп. комесару?"

„Значи, да сам у том непријатном положају, да вас морам прогонити. Ви ћете још данас оставити варош и нашу државну област."

„Милостиви Боже!" Млади човек пребледе као крпа, дрхтавица га нека узе, и, као да хтеде пасти у несвест, брзо се ухвати за столицу, поред које стајаше.

„Жао ми је, господине, што вам је ова наредба тако тешка, али вас, као странца, не може мимоћи ова последица ваше непромишљене радње."

„О, то није могуће", промуца млади човек, као неразумевши моје примедбе. „То би била моја пропаст, несрећа моје браће и сестара, смрт моје матере."

„Ви претерујете, и сувише трагично цртате. У вашој отаџбини јамачно имаћете плоднијег поља за делање него у туђини."

Глумац се гласно насмеја. „Плодно поље за рад? — Јест, у тамници, која ми је тамо спремљена!"

„Како — вас судови гоне?"

„Само војни суд, али у овом случају то је исто. Ја сам крив за бегство из војске — злочин, који се у Италији казни с најмање три године затвора."

„Ви — бегунац војни?"

„Бегунац! Не хтедосте да чујете до краја моју историју, да познате најжалоснији одељак њен. Да не бисмо по смрти очевој помрли од глади, мати је прибегла некадањој уметности својој. Успеха не беше каквом смо се надали. Њена чувена лепота беше већ прошла, њен глумачки таленат изгубио се у бризи како да се живи; свет је заборавио некадању Аделаиду Асти, а не могаде се усхићавати више за глумицу, која јадима испијена и већ стара ступа као глумица. Беспримерно жртвујући се, покушаваше она срећу, спуштајући се све више у мање групе комедијаната, па успех опет беше жалостан. Кад једанпут дође у опасност да не могаде нигде бити примљена, стаде преклињати једног импресарија*), да је из милосрђа приброји са децом својој трупи. И одиста, деце ради послуша је и употреби нас одмах у комадима где има дечијих улога, који баш тада беху популарни. Покушај испаде за руком како се нисмо надали. Сви показасмо нешто талента за бину, нарочито ја и сестра ми Енрика, ми ускоро постадосмо љубимци публике. Мати беше тиме охрабрена да раскине уговор с импресаријем и да сама, с нама децом као главном снагом, прибере малу дружину, с којом би заузела коју од мањих италијанских бина. Отуд истина не беше бог зна какве добити, али се могло удобно живети. Кад смо одрасли, узесмо веће и стручније улоге, те основасмо Compagnia Veneziana, која се, као и још неке италијанске путничке дружине, састојала само из чланова исте породице. Ту ме снађе, за ове околности нарочито, горак удес, да ме као Берсаљца узму у војску. Мојим одласком као да је нестало срећне звезде позоришне дружине моје матере. Није јој испало за руком да нађе замену мени; представе остајаху пусте, који дођоше до просјачког штапа. Покушаше и последње, да извојују себи бољу судбу у туђини, али и то прође рђаво. То сазнадох из писма, пуног вапаја и очајања материнског, у коме ми она описиваше горку невољу своју и браће и сестара ми тако, да ми се срце цепаше. Очајање ме обузе и, не умејући ни на шта друго да мислим, користим се повољним случајем који ми се дао, те побегнем из касарне и, као сваки обичан злочинац, плашећи се дана и кријући се путем, пређем границу, гладан и жедан. Не могу вам описати радост и бол, с којим ме примише моји. Мати је опет добила свога сина, али као — дезертера, he ради постао је војни бегунац!"

Млади човек покри лице рукама.

„А успех тог злосретњег корака?" питах ја, веома потресен живим приказом глумчевим.

„Успех до сада, као што сте и сами видели у току нашег гостовања овде, не беше неповољан. Могадосмо живети. Из овога ћете сад, госп. комесару, лако доћи до уверења, да је, у таким околностима, увек далеко морала бити од нас свака мисао, да каквим непромишљеним кораком чинимо немогућим овај и без тога тако критичан положај свој."

Овом његовом казивању могло се веровати. Свакојако није била искључена могућност, да је оно, што се јуче догодило, од стране глумаца било срачунато да би се на лак начин задобила наклоност света једним недопуштеним срествoм; али та сумња ничим није била доказана, а моје праведно осећање бунило се да се сатре један човек на голу претпоставку једну.

„Никако није мала одговорност, која ме може снаћи", приметих ја после нешто премишљања, „јер упуства наша у свему што се на политику односи и тачна су и строга, али ми се чини да ваш положај оправдава изузетак. Јучерањи случај истина мора добити што му по закону припада, али казна неће имати последица, које би сте ви веома осетили. Обећајте ми сад, да ћете у будуће клонити се свега, што би могло поновити јучерање немиле сцене."

Очи младога човека засијаше радошћу. „Дајем вам своју часну реч — али не, часна реч једног дезертера не значи ништа — кунем вам се успоменом свога оца, која ми је увек била светиња, да вам ни ја ни ко из дружине моје неће никад дати повода да се кајете, што сте овај пут дали мах милости место строгом праву."

Још једно питање. Као дезертеру, вама је затворен повратак у Италију. Наше аустриске провинције језика италијанскога сувише су мале, да би у њима ваше друштво стално могло имати сигурне зараде. Шта мислите за вашу будућност?"

„Ах, госп. комесару, то је питање, које ми већ толико ноћи није дало спавати, ма да наш позив собом доноси да само са данашњицом рачунамо! Шта ће од нас бити, ако у иностранству нађаду извори? Божја воља, у Бога се уздамо, који, као што се опет уверих, нас никад са свим не оставља."

* * *

Од тада су године протекле. С почетка нисам губио из вида друштво: Compagnia Veneziana, али никад нисам што непријатно опазио. Доцније сам случајно видео из провинцијских листова, да гостује на разним местима са више или мање успеха; најпосле, са свим га изгубих из очију. И случај бих са свим заборавио, као и акте, које је прашина попала у куту регистратуре, али недавно, на начин заиста чудан, кад отпутовах у Италију, пробуди ми се сећање на то.

Био сам присутан у Ф. Teatro Regio гостинској игри једне нове звезде у Италији, трагичара С. из Америке у улози Отела. Успех, који задоби, беше редак и за саму живу природу италијанске публике, али и заслужен. Уметничка радња госта могла се слободно поредити с приказима славних Росија и Сальвинија, а он беше још над њима у колико имађаше сву снагу младости.

Представа се сврши по италијанском обичају, тек око пола ноћи и ја бејах у трпезарији баш при чају, кад неки веома лепушкаст пар уђе у салу и седе за једним столом близу мене.

„Гост позоришта: Teatro Regio, велики трагичар С., кога имамо част да примимо у стан", шапну ми ресторатер. Појмљиво је, да сам с интересовањем посматрао ту нову звезду. Висок, витак стас, јасно изражена глумачка глава, нешто наиђале оштре црте — гле, ове црте нису ми непознате. морао сам човека раније видети, свакојако док беше много млађи, одавно! А — па и он мене гледа изненађено и као да нешто тражи у сећањима својим. Да ли је могуће да се варам? Брзо решен, усталох и приђох глумцу, најучтивије поздрављајући га.

„Извините, имам ли части Етора Асти...."

---

*) Impresario је у Италији директор какве позоришне дружине. Од вароши, у којој намерава представе давати, он добија бесплатно или под закуп локал за то и прибира тога ради „трупу", дружину. Она зависи са свим од њега, а он махом има сам у својим рукама сву артистичку и економску управу и цело предузеће узима на свој ризик и трошак. Пр.

Глумац се подиже. „Не, господине, Асти је умро, мора бити овде је у Италији умро, а ја, амерички држављанин С., наследио сам га. Могу вам о њему казати све што желите, а познајем и вас, који сте некада тога сиромаха ослободили једног мучног положаја. Како сам срећан, што вам у његово име могу и опет најтоплије да заблагодарим, да вас уверим, да своју милост нисте излили над човеком недостојним тога.

„Честитам из свег срца; данас имадох прилике, да вам се дивим у улози великог уметника. Срећа се, дакле, најпосле насмешила и вама и вашима?

„Да, после тавне ноћи, нађосмо сунчану светлост на овој страни океана, куда смо се окренули, тражећи последње прибежиште. Сваки корак дружине: Compagnia Veneziana тамо беше благословен. Дођосмо до неочекиваних успеха. Моја сестра Енрика задоби срце једног краља железница и постаде му супруга.“ Од тог часа бејасмо спасени. Браћа ми Исидор и Павле добише добро плаћена места као чиновници железнички, а сестра ми Бетина удаде се за једног богатог фермера.

„А мати?“

Неки облак пређе преко лица глумчева.

„Она умре. Први лаврови венци, које сам добио поново појавивши се, а пошто сам се изучио у највећег америчког глумца Б., красе њен мртвачки сандук. Она умре у миру, јер је умела да осигура својој деци будућност. Видите најмлађу ми сестру Адалгису. Она је сушта подмлађена слика своје матере, мој добри геније.“

Један поглед у анђелско лице девојке, која стајаше уз глумца, даде ми да појмим, како је могао некада у Млецима аустриски официр напустити свој чин из љубави и како је могао син за своју матер постати бегунац испод заставе.

Приближавање нових гостију растави ме од мога усхићавања. То беху књижевници и колеге, који су дошли да учине своје признање и изразе наклоности славном уметнику. Топлим притиском руке опростим се и упутим у своју собу, где написах овај доживљај свој. Он требаше да буде један нов лист у картографијама једног полициског чиновника, а и прилошак за биографију једног од најинтереснијих и најславнијих туђоземских уметника из данашњег времена, једног уметника, који за ореол своје славе у највећој мери и има да благодари својој синовљој љубави.

ЋИР ПЕНЧИНО СТРАДАЊЕ

ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ

У години 188* још је постојала у Београду бакалска фирма *Пенче Најдановића*. Она је радила у Београду све до пре десетак година. Сада ради само у П...

Пре петнаест и нешто више година, у које доба пада и овај догађај, радила је она на велико. Махом су код ње пазаривали трговци из унутрашњости. Код ње је пазаривао и газда Сава Марковић, трговац из Н*.

То вам беше понајбоља муштерија ћир Пенчина: ем много троши еспапа, ем за готово пазарује.

Ако би се кад што и десило, да газда Сава пазари што на вересију, не би добро ни кући стигао у Н*, а већ би звали ћир Пенчу на пошту да прими аманет, који му газда Сава шаље за измирење свог последњег рачуна. И кад је куповао, дакле, на овако кратак почек, може се рећи, да је у самој ствари куповао и за готово.

И тако је газда Сава с пуним правом стекао толико поверења код ћир Пенче, да би му овај и половину своје магазе кредитирао, кад би само он то затражио.

Једнога пролетњег дана године 188*, баш на двостак дана пред Ђурђев дан, добије ћир Пенчо овакво једно писмо:

„Газда Пенчо,

„Мој прика газда Сава Марковић твоја је муштерија. Знаш га, као што га и сав Н* зна да је трули газда и да је тачан платац. Једва ли ће још тројица четворица бити у Н* као што је он. Али ето десило се и њему, да му је понестало пара, те му, као пријатељу свом, позајмих 3000 дин. на меницу. Утврдисмо рок, кад да ми врати, па ме сад срамота, да му пре рока тражим. Међутим паре ми требају за еспап“.

„За то те питам, ћир Пенчо, да ми одговориш: хоћеш ли ти дати мени за 3000 дин. еспапа на вересију, па да ти ова меница пријатељ Савина послужи до свог рока за гаранцију. Кад дође рок, да је наплатиш од Саве, који је, као што знаш, тачан на плаћању као сат.“

„Одговори па да одмах дођем по еспап.

Павле Павловић
трговац из Н*

Ћир Пенчо остави писмо с меницом у касу и очекиваше на долазак газда Савин, који му јавио беше, да ће тих дана доћи по еспап.

И не прође ни три дана, а ево ти газда Саве у дућан ћир Пенчин.

Како је он једна понајбоља муштерија био, то је у дућану ћир Пенчином дочекан готово раширених руку.

Док су момци паковали еспап за газда Саву, ћир Пенчо је уграбио прилику, да га припита за ону меницу и оно писмо, које је добио од Павла Павловића, прике газда Савиног. Газда Сави као не би ни мало по вољи, кад виде своју меницу и кад прочита писмо газда Павлово.

— Е свота му његовог! — псује Сава — што ме резили тај човек?! Да ми рече „немам пара“, па да му дам и пре рока. Него воли рђа тако да се фали како има моју меницу.

— Не мари ништа, газда Саво — стишава га ћир Пенчо. — Ако само хоћеш, писаћу му нек дође и нек одвоји за 3000 дин. еспапа, а кад дође рок меници, пошљи паре мени.

— Оно, баш ако хоћеш, можем му дати еспап слободно. Дужан сам му и платићу о року.

— Е па добро и то је свршено! вели ћир Пенчо и задовољно трља руке, што му се указала прилика, да учини једну услугу својој најбољој муштерији, газда Сави из Н*.

Еспап, који беше газда Сава одвојио, би потоварен на кола и испраћен за Н*.

Газда Саво овога пута оста дужан за еспап, али не много, само 1000 динара.

*

Не потраја ни два три дана, а ево ти код ћир Пенче и газда Савиног прике, газда Павла Павловића, да види шта је с меницом и с еспапом.

Ћир Пенчо га дочека, као што би и самог газда Саву дочекао: С пуно поверења и пријатељске услужности.

И газда Павле узе за 3000 дин. шећера, каве и другог најкурентнијег еспапа.

Еспап потоварише на кола и испратише за Н*.

*

Дође и прође и Ђурђев дан; дође и прође и рок меници газда Савиној, а ћир Пенча узалуд очекује, какво год писмо од газда Саве из Н*.

Нити шиље 1000 дин. за свој дуг, нити оних 3000. дин. по Павловој меници.

Ћир Пенчо се узнемири. „Мора бити да се томе човеку догодила каква несрећа или каква штета у трговини — па се збунио око тога.“ Тако резонира ћир Пенчо, али седе и ипак написа писмо газда Сави, да му одмах испрати оних 3000 д. по Павловој меници, а 1000 дин. од еспапа, могу, најпосле, остати и на дугу.

Али газда Сава не одговори на то писмо ништа.

Ћир Пенчо се још јаче узнемири. Седе и написа још једно писмо газда Сави. Али и опет никаква одговора од њега.

У место газда Савиног писма доби писмо од газда Павла Павловића. Овај му писаше:

„Ћир Пенчо,

„Похитај са наплатом менице, јер је Сава изгубио на једној лиферацији, па, да Бог да, да не дође под стечај. Него ти не часи ни часа, но тражи наплату — рок је и иначе протекао.

Твој искрени пријатељ
Павле Павловић
трговац.“

Ћир Пенчо види да се у слутњи није преварио, да се газда Сави морала десити нека голема неприлика, кад паре не шиље и кад на његова писма не одговара.

Газда Сава му је, истина, једна најбоља муштерија и није рад да га вређа, али „ближа је кошуља од аљине“, и он мора гледати на првоме месту, да себе обезбеди, те ти ваш ћир

Пенчо немаде куд но оде код адвоката и предаде му меницу газда Савину ради наплате судским путем.

И адвокат затражи код суда К* забрану и она би и одобрена и извршена. Кад дође рок Ћир Пенчо даде таксу и забрана се и оправда.

Али кад власт хтеде да изврши наплату, по осудном решењу судском, газда Саво изјави ово:

„Не дугујем фирми *Пенче Најдановића* ни по каквој меници, а најмање по овој, коју нити сам ја попунио, нити потписао. Она је прост фалсификат и противу фалсификатора поднећу кривичну тужбу.“

Вештачењем је утврђено, да је меница доиста фалсификована, те да је према томе на њој лажан потпис Саве Марковића.

Извештен Ћир Пенча о томе, саопштава он полицијској власти у Н*, да је ту меницу добио у залогу од тамошњег трговца неког Павла Павловића, кога треба узети на одговор, јер нико други не може бити фалсификатор но он.

Е па дај онда на среду тога газда Павла Павловића!

Јес, дај га, ома, одакле?!

У Н* нити сад има нити је икада постојао какав Павле Павловић „трговац“ и „прика“ газда Савин.

То је било измишљено име, а овај човек, који се био под тим именом јавио Ћир Пенчи и код њега узео на 3000 дин. еспапа, звао се друкче и био је у овој бездушној превари само саучесник и помагач — газда Саве Марковића.

Он је сав купљени еспап стоварио у дућан газда Савин и онда га је из Н* нестало, можда за навек, можда за неко време, док ствар не буде потпуно свршена.

Са законског гледишта газда Сава се, дакле, не само оправдао и доказао да није дужан оних 3000 дин. него се сад наједанпут пшчаурио за — тужиоца противу Ћир Пенче!

Јединствен, ваљда, случај, да се *лопов јавља као тужилац, а опљачкани и похарани као оптуженик.*

Али овога пута тако је било.

Зна се да се фалсификатор кажњава робијом и губитком грађанске части.

Ћир Пенчо је стојао, дакле, пред опасношћу, да оде на робију за то што је по једној лажној, фалсификованој меници тражио наплату.

Али, како је „честити“ газда Сава све лепо удесио, то је од њега зависило, хоће ли Ћир Пенчо доћи под кривичну истрагу и у притвор [а већ после, наравно, и на робију] или ће се све то на „леп начин“ изравнати.

И као „душеван човек“ он је, преко пријатеља понудио Ћир Пенчи, да га спасе и курталише несреће.

Но, наравно, он, који је услед забране Ћир Пенчине, претрпео и грдну срамоту и голему ненакнадиву материјалну штету, не може то учинити друкче, но да му Ћир Пенчо, у име оштете дâ бар „само“ 5000 дин. у готовом новцу и да му ресити овај „рачунић“ у 1000 дин. од купљеног еспапа.

Као што се види са свим „хришћански“ услов.

Али Ћир Пенчо стојао је пред страшном алтернативом: или да оде на робију и да буде обешчашћен, или да плати 6000 дин. па да се спасе беде!

Трећег избора није било и кад није било, Ћир Пенчо се одлучио да плати уцену и исплати је лупежу — Сави Марковићу.

Отвори касу, изброја 5000 дин. од свога муком и трудом стеченога капитала, и посла их ономе разбојнику у Н*. С тим парама посла му и наплаћен рачун од 1000 дин. на онај еспап, који је тај модерни лупеж купио од њега пред Ђурђев дан.

И тако је Ћир Пенчи пропало и оних 3000 динара, што је кредитирао „Павла Павловића“, и оних 1000 дин. што их је поверио газда Сави, а врх свега и 5000 дин. што је морао платити у готову.

Ћир Пенча је дакле са 9000 динара платио искуство, да човека треба мало боље познавати пре, но што би му се неограничено поверење поклонило. О човеку, о његовом карактеру у опште не дâ се судити по томе, што он неко време одговара својим обвезама и тачно плаћа. Та тачност може бити и намерно удешена, као што то доказује и овај догађај с Ћир Пенчом.

*

Ово, што смо овде испричали у основи својој истинито је и верно је испричано. Само су права имена замењена измишљенима, а место, одакле је варалица и његов саучесник, прећутано је.

Испричали смо га за то, да се наши престонички трговци поуче њиме, те да буду смотренији у поклањању свога поверења.

Зло би било, кад би још некоме од њих могли подвалити овако неки нови „Павле Павловић“, који, као и овај, нигде не постоји.

О ВЕЛИКИМ ВАРАЛИЦАМА

П. ЛИНДЕНБЕРГ

[свршетак]

Ево још једне истините причице, која се тицала опет „оснивања рудника“, која је коштала једнога лаковернога 800.000 франака. Билиону, пређашњем директору једног позоришта (Ambigu), дође један господин, и изнесе му, како може да склопи друштво за вађење каменог угља баш уз сами Париз на једном добру, и да му само недостаје потребан капитал — горе поменута сума — те да створи акционарско друштво. „Шта“, запита Билион, „код Париза угљени мајдан, па непознат?“ — „Наравно, та откривен је са свим случајно на имању једног мог пријатеља — али можете се сами уверити!“ И Билион се извезе с тим човеком, тамо, где је овај казао — и виде, да су радови већ почели, како двадесет до тридесет рудара већ буше горњи слој земље, и како се свуда налазе најлепше руде угља; неколико инжењера узеше планове и израчунаше, колика је потребна сума и рекоше, да је то један од највећих проналазака овога века и да скрива у себи велико богатство — те господин Билион даде радо 800.000 франака. Сутра дан нестаде двојице пријатеља, све је била проста лаж, рударски радници су били париски амали, инжењери варалице, а угаљ су преко ноћ донели из Париза и на назначеним местима затрпали.

Ако се хоће лепо да живи, мора се узети на се сјајан облик, јер Француз гледа много на спољашност. Најми се цела кућа или, још боље, сагради се палата, узму се безбројне слуге у сјајним ливрејама, о, тако се лакше ухвате муве на лепак и свега неповерења нестаје. Па баш кад се изрази неповерење опет има средстава да се оно потисне. Неки извесни оснивач Ни—т имао је у своме приватноме комптоару испод покривача на столу скривено електрично звонце, чије се звоњење, разуме се по себи, овде није могло чути. Дођу ли само неповерљиви према г. Н. и хоће да узму своју оставу или хоће да продаду своје уделе, онда Н. одмах притисне у звонце, и одмах доле у публици чује се гласан жагор. Н. отвори завесу и запита: „Шта је то тамо?“ Благајник му одмах дође: „Опет је велика навала за акције тако јака — не знамо...“ — „Ни једна се не сме више продати,“ прекиде га Н., „морамо за данашњу берзу да резервујемо, јер ће курс још данас попети се за пет процената.“ — Онај, што је био неповерљив за своје паре сада се умирује, сав срећан, јер му је новац на тако добром месту. Кад је Н. — ова „Мала Берза“ банкротовала, пасива је износила десет милиона франака; ти важни кључеви од „подземних“ каса, који су висили у његовој приватној канцеларији, били су вештачки израђени од дрвета, а блескаво злато, које се могло видети у његовим касама, били су тантузи!

Преваре оваква врсте не би биле могуће, кад не би налазиле потпоре од стране париске штампе. Многе париске новине имају удела при таквим оснивањима, и ако понекад индиректног, те добивају под ма каквим именом велике суме. При предузећу од 10 милиона франака, рачуна се да бар 2½ милиона оде на париску и велику провинцијалну штампу, и кад се после банкротовања чуде о тим великим сумама, прича један, да су га берлински листови стали 400.000 франака, само да ћуте о његовим преварама. Један „часни“ предузимач износи овакав рачун за 25 милиона франака, које је уплатило једно акционарско друштво:

Приходи:

Уплате акционара	25,000,000 фр.

Издаци:

Банкарима итд. који су вршили упис	6,000.000	„
Огласи, рекламе итд. за новине	8,000.000	„
Огласи на простој хартији	1,000.000	„
„ „ хартији од две боје	1,500.000	„
„ „ „ „ три боје	2,000.000	„
„ „ кућама и у разним салама за читање	3,000.000	„
Бифе за прву генералну скупштину	2.000	„
Депоновано код мога банкара у Бриселу	3,000.000	„
Мали поклони чиновницима итд.	20.000	„
За поделу међу нама	478.000	„
Свега	25,000.000	фр.

Плаћање редакторима бива више мање јавно и „такса“ се распоређује према рангу и распрострањености листа. Тешко томе предузетнику, ако не плати париској штампи! У томе имају удела и велике и мале париске новине, ма да „део“ није увек частан. Кад је још Жирарден уређивао „Liberté“, уђе к њему један сарадник, сав радостан: „Добио сам за потпомагање М. банке 20.000 динара.“ — „Где је новац?“ упита Жирарден. Сарадник му га предаде. Жирарден полако преброји новце и метну их спокојно у свој џеп. „А мој део?“ упита сарадник. „Изгледа, драги пријатељу, да ви долазите из провинције“, рече му Жирарден; „изгледа да ви не знате нашу практику. Код „Revue des deux Mondes“ никад се не хонорује први прилог једнога аутора, а код „Liberté“ се никад не дели прва зарада његова!“ Журналисти је била то добра поука, и после неколико месеци имао имање од 300.000 франака, али и оно за кратко време изби на површину, и како је дошло тако и прошло.

Расипање је неописано у берзанским круговима. Кавана А. на Талијанском Булевару, чија се слава датира још од последњега царства, била је посећена веома због скупоценог рајнског вина, које је поседник те кафане купио је још 1866. године. Многи су банкари хтели да имају тога вина и код куће, да би њиме служили своје госте при гозбама, али газда вина увек одговараше: Не, та су вина специјалитет мога локала, и не могу се продавати ван кавание.“ — „Шта стаје ваш локал?“ запита један од највећих берзанских играча: „Два и по милиона франака.“ — „Добро, од данас је локал мој!“ — Таквих би се историја могло много и много испричати.

Место тога можемо испричати једну историју, која се десила у друштву берзанских трговаца са старим Александром Дима. Овај је био славан са својих кратких париских историјета, те кад навалише на њега у овом друштву да им тако што прича, он их запита, какву врсту приче хоће: „Љубавну историју какву?“ — Не, не, не, о томе знамо доста.“ — „Какву историју убиства? Знам једну врло лепу...“ — Не, нећемо ништа грозно!“ — „Историју каквог лоповлука?“ — „О, молимо, то, то!“ — „Дакле“, поче Дима, „био је некад један берзанац.....“ па онда престаде и погледа по друштву. „Па како даље, шта је било даље?“ почеше га запиткивати. — „Даље?“ поче опет Дима, „дакле хоћете историју лопова; па лепо, то сте ви сами!“ — — —

Да, да, бурни париски живот износи пред очи пажљивога посматрача веома црну сенку, али и она нам служи као допуна целокупне слике те лакомислене и веселе Сенине вароши, за коју је још Карло V. тврдио, да би Париз значио цео свет кад би остале вароши биле само вароши! Па и данас важе те речи, а изгледа, да се најбоље осведочило то у погледу ритера варања, јер за њих Париз значи заиста цео свет варања и — — последица.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Светозар Васић, лопов.

Једног дана кад је писар кривичног одељења Управе гр. Београда сишао да по дужности прегледа апсане и њене становнике, приступи му један притвореник:

— Г. писаре, украли ми ноћас две банке.

— А где?

— У „главњачи?“

— Знаш ли ко ти је украо?

— Не знам.

— А где ти је стајао новац?

— У постави од капута.... —

Хм, — замисли се писар... Јеси ли причао коме од притвореника да имаш новаца?

— Нисам ником. Пре но што сам и осуђен, склонио сам новац. Јуче су банке биле на свом месту, али кад сам се јутрос пробудио, капут је био расечен и оне однесене.

— Апсанџија, обрати се писар овоме, ко је још ноћас од „шатравих“ био затворен у „главњачи?“

— Суботић, Леви и *Васић*.

— Води их сву тројицу код тебе у канцеларију.

— Разумем.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

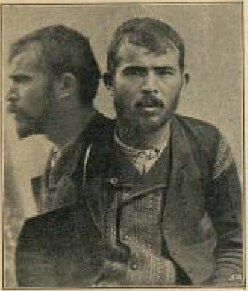

После 10 минута пронађене су и банке и крадљивац. Банке су биле под једном даском у „главњачи“, увијене у једну цигарицу, а крадљивац је био овај — Светозар Васић. Он је тада издржавао у управи пето-дневни затвор по пресуди комесара топчидер. полиције.

Упитан, од куда је знао да је овај притвореник имао новаца, и како му је „гепио“ банке, рече:

— Хе, за нас „шатраве“ обична је ствар, да одмах увидимо имали неко новаца или не, а нарочито пак кад дотични спава?.. У овом последњем случају треба га мало дуже посматрати, па има ли новаца и где му стоји одмах се може познати по томе: што ће он, и ако је у сну, машити се руком за оно место где је новац. Ето, то је за нас знак увек сигуран.“ Тако је и са овим Петром било.

*

Због ове крађе, Светозар је пресудом Управе од 21. септембра тек. год. № 22472, осуђен на 10 дана затвора и четири месеца полицијског надзора.

Затвор је издржао у ћелији и 2. тек. м-ца спроведен је у место свога становања — Аранђеловац ради издржања надзора.

Светозар је родом из села Обрежа, среза темнићског, окр. моравског, има 33 год., по занимању је обућар, средњег је раста, смеђ, стално живи у Аранђеловцу.

Он је до сада два пута судски осуђиван.

Први пут септембра м-ца 1886 год. од стране јагодинског првостепеног суда по четири године робије због две опасне крађе. (Покрао је судницу општине обрешке и једног воденичара на Морави.)

Од ове осуде Светозар је издржао само две год., а остало му је — половина — опроштено у путу највише милости.

Године 1890, по што је ове две године, за које је помилован провео у слободи, Светозар је осуђен на 15 година робије у тешком окову. Осудио га је ћупр. првостеп. суд због опасне крађе, коју је извршио једном трговцу у Параћину.

И од ове осуде Светозар је издржао само половину, а остало му је опроштено.

Марта 15 тек. год. пуштен је у слободу, и од тог доба живи у Аранђеловцу.

Крађа, коју је је Светозар извршио у затвору управином, најбоље доказује, да издржана осуда на њега није ништа утицала у погледу његове поправке, већ је постао гори но што је пре осуде био.

Имајући то у виду, ми му износимо слику и скрећемо пажњу и властима и грађанима на њега.

ПОТЕРА.

Гаврил Гавриловић — Рибин, бивши благајник контоара грофице Штенбок Фермор (Stenbock Fermor), из Петрограда проневерио јој 1,800.000 рубаља (5,400.000 динара) и са том сумом побегао у свет. Овдашње руско посланство преко нашег министарства спољ. послова, моли да се обрати пажња на лица која у Србију долазе, не би ли се како год овај Гаврило могао ухватити. На случај да се Гаврил пронађе, треба га стражарно спровести Управи гр. Београда.

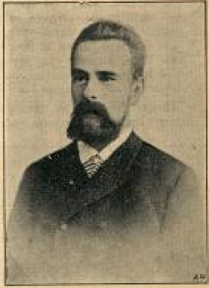

Лопови ове врсте који крадију тако огромне суме, обично бегају у оне државе, где мисле да полиција није уређена. Тамо се они више година прикривају под туђим именом док се на покрађу не заборави.

Колико би части чинило нашој полицији, кад би Рибина (ако би случајно амо нашао) ухватили, о томе не треба ни говорити.

Према овако огромној покрађеној суми, јамачно је и врло велика награда одређена ономе ко га ухвати.

Христина, жена Милована Васића, из Свилајнца покрала је свога мужа и пре десет дана са два женска детета побегла за Београд. Она је том приликом обманула власт и узела пасош на месец дана. Начелник среза расинског актом Бр. 10406, моли да се Христина потражи и њему стражарно спроведе. Иста се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 23615.

Глиша Матић, из Хрватске, редов II. чете I. батаљ. VII. пука удаљио се из команде.

Од државних ствари однео је собом: 1 плави копоран, 1 плаве панталоне, 1 капу шајкачу, 2 пара веша, 1 пар цокула, 1 оковратник, 1 опасач, 1 ранац, 1 нож М. 80 г. серија 2, Бр. 8325. Лични му је опис: плав, лице мало и округло, очи плаве, нос мали, бркова мали, брија се, висок 1·77 см. Командант VII. пешад. пука актом Бр. 3891, моли све полицијске власти, да се Глиша потражи и пронађени њему спроведе. Може се спровести и Управи града Београда, с позивом на Бр. 21006.

Јоца Ранчић, из Каменице (у Бугарској) **Ђорђе Спасић,** из Пирота и **Михаило Ђорђевић** из Јал. Извора — притвореници пиротског првостепеног суда, ноћу између 4—5 тек. м-ца провалили су зид на апсани у којој су били затворени и побегли. Јоца је средњег стаса, црномањаст добро развијен; био је под судом због горосече; Ђорђе има 60 год., омаленог је раста; био је под судом због убиства своје жене. Михаило има 23 год. средњег је раста, плав, прилично развијен; био је под судом због убиства са разбојништвом. Сва тројица су у сукненом оделу. Пиротски првостеп. суд актом № 9085 од 5. тек. м-ца, моли све полицијске власти да одбегле зликовце најживље потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени зликовци могу се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 23919.

Мелентију Марковићу, земљоделцу из села Виновца, среза смедеревског, непознати лопови ноћу између 6—7 тек. месеца украли су из отворене авлије две крмаче и осморо прасади. За крадљивцима и покрађом наређује се тражење. Пронађене крадљивце треба стражарно спровести нач. ср. смедерев. с позивом на Бр. 15354, или право гр. Београда на Бр. 23982.

Драгутину Стокићу, из села Сиракова среза рамског, непознати лопов 6 тек. мес. украо је на панађуру петровачком једну кобилу са ждребетом. Кобила има 10 год., длаке је доратасте; жигосана је знаком положено „т“; без роваша је. Ждребе има 5 месеца; длаке је такође доратасте; по челу је лисасто. Наређује се тражење. Пронађеног крадљивца са покрађом треба стражарно спровести начелнику ср. млавског с позивом на ПБр. 3, или управи гр. Београда на Бр. 23981.

Војин С. Трајковић из Дубаве, округа топличког, осуђеник београдског казненог завода Бр. 3045., **побегао је** 7. ов. мес. са рада из Топчидера. Њему је 18 година. Осуђен је пресудом пороте прокупачког првостеп. суда на годину дана затвора, зато:

1. Што је ноћу између 30. и 31. децембра прош. год. из затворене авлије Јована Стојановића теж. из Дубаве, украо једне чакшире, и

2\., што је исте ноћи дошао у авлију преко плота, па обио на прозору једну пречагу од куће Петкане удове, Ранђела Петковића из Дубаве и украо једну шубару, две вунене сукње и 50 аршина платна сељачког.

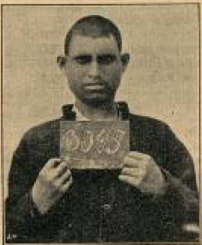

Наређује се потера за одбеглим Војином. Нађеног стражарно спровести Управи београд. казненог завода, или Управи града Београда с позивом на Бр. 23180.

Печат општине рачанске у срезу косаничком украден је 6 тек. мес. Начелник ср. косаничког депешом № 8565 моли све власти, да на крадљивце и украдени печат обрате најстрожу пажњу. Акт управе гр. Беогр. № 20980.

Начелник окр. нишког, актом својим № 16762. доставља властима, да су приликом претреса воденице, постојеће на реци „Мировачкој“ између Бољевца и Лукова среза бољевачког нађене разне покрађене ствари, и то:

1. Један шарен вунен ћилим.
2. Један пар чизама.
3. Један кантар француски који мери 12 к.
4. Један нож са канијом.
5. Један револвер.
6. Један сат будилник.
7. Једне чарапе вунене за чизме.

Траже се сопственици ових покрађених ствари, да се јаве истом начелству с позивом на горњу нумеру акта, или Управи града Београда, на Бр. 23103.

Непознати лупежи ноћу између 22. и 23. септембра, украли су кључеве из механе Ђорђа Ристића из Чачка па истима отворили Ђорђеве зграде и покрали му: 4 динара у готовом новцу; једну признаницу од 24 динара, по којој је поверилац Јанко Драгић из Чачка, а дужник Мијајло Самарџић из Рогаче; један билет војнички; више опанака и чарапа сељачки; 20 тањира дуплих, који су оздо забележени црвеним воском, 20 виљушака и 5 ножева.

Начелство окр. рудничког актом № 10883. моли све полицијске власти да се лопови потраже, па нађени њему са покрађом спроведу. Власти ближе Београду могу их спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 23274.

Илија Стругаревић, притвореник Г. Милановачког првостепеног суда, који је био осуђен на затвор због крађе стоке, побегао је из судског притвора 2. тек. м-ца. Илија је родом из Брусннце; има 45—50 год., средњег је раста; добро развијен, црномањаст. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести помен. суду с позивом на Бр. 16017, или Управи гр. Београда на Бр. 24041.

Мији Сулићу, свирачу из Јагодине, непознати лопов, ноћу између 5. и 6. тек. м-ца, украо је у кафани Стевана Марковића у Параћину ове ствари: један капут и панталоне од црног штофа, један прслук од белог пикета, једне сељачке тканице, један црни камен од прстена, у новцу 2·50 дин., — све у вредности 30 дин. Наређује се тражење за крадљивцем и покрађом. Пронађеног крадљивца треба стражарно спровести нач. округа моравског с позивом на Бр. 10210, или Управи гр. Београда на Бр. 24108.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА. ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 44. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 17. ОКТОБРА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЦИГАНИ, ЊИХОВ ЖИВОТ И ЊИХОВЕ ОСОБИНЕ

(наставак)

1. У опште.

Цигане ваља сматрати као производ њиховог природног живота, којим они од толико столећа живе: храна, стан, борба с елементима и гањање, какво се употребљава према зверовима, за тим телесни састав и бистрина духа, све то уједно ствара биће, које у извесном правцу не може учинити ништа, а у извесном све. За тим ваља узети у обзир и то, да су се све мисли и тежње Цигана, од како су се појавили у Европи, кретале увек у једном и истом узаном кругу мисли: они хоће да се удобно и слободно селе, куд им је воља, не желе да над њиме господаре, али неће ни да чине оно што им други заповеда; они сматрају за највећу срећу, кад могу да се одаду неограниченој лености и према томе хоће да ономе, који је радио, одузму толико да задовоље своје најмање потребе. Част, отаџбина, породица и држава, прошлост и будућност свог народа, све је то Циганину потпуно непознато; код њега се све то замењује нечовечјом леношћу, животињском глађу, материјалном љубави с малчицу таштине. Према томе све његове тежње су управљене на то, да на незаконит начин присваја туђе добро.

Кад се сада промислимо, да су Цигани исто тако даровити као и сви културни људи, да су они од толико столећа сву своју снагу употребљавали на најразличитије, најузвишеније циљеве, од којих свак жње користи, док су међу тим Цигани од вајкада све своје знање и умење посвећивали једино циљу, да на рачун других живе, онда ћемо врло лако појмити, да они у томе могу показати таквих дела, која би другим смртнима била чисто немогућа.

Начелство окр. подринског у Шапцу

(види опис на стр. 342.)

2. Како Цигани краду.

Оно што је за нас најважније знати у Циганским крађама, то је она велика вештина, с којом се Циганин креће на посао. За нас је то с тога од велике важности, што се увек, кад се изврши каква покрађа, означују за учиниоце укућани, на име слуге, а то с тога, што се сматра као немогућно, да је какво страно лице могло знати, како шта стоји у кући, без чега се покрађа није могла извршити, и што је за извршење те покрађе требало велике вештине и дрскости. Већину таквих крађа, за које се мисли да су учиниоци могли бити само лица, која познају ред и распоред у кући, извршују Цигани. Оно што слуге и суседи за толико година нису у кући опазили, стара Циганчура је просећи, врачајући и бацајући карте, за десет минута толико тачно видела и искомбиновала, да се на основу њених опажања могла извршити најдрскаја покрађа. Куда једва мачка може главу да протури, туда се увлачи и извлачи мали Цига, као да су му широм врата отворена, а где се ни један акробат с највећом вештином не може да попне, Циганин се успужа као каква мачка. Ни један бравар не може брзо ни поуздано наћи, где је капија најслабија, каква је брава, како се могу врата иставити, док не би добио приступа да ствар осмотри са свију страна; Циганину је довољно да баци један поглед, да само руком додирне, па да зна шта му ваља радити.

Обратите једаред пажњу, колико и како брижљиво зидар или грађевинар испитује и премерава, док донесе суд о чврстини, јачини, свези и конструкцији неког зида и т. д., а за тим погледајте на рупу, коју је Циганин у зиду ископао. Он је зацело изабрао најтање, највлажније и најкртије место, на ком с унутрашње стране нема никаква намештаја, који би сметао. Зацело он на изабраном месту није наишао на повећи, замашнији камен, који би му осујетио проваљивање. Како је он могао да се већ с поља у кући оријентира, да уђе баш у ону собу, у коју је хтео, како је могао да прође поред укућана који ту спавају? Нико не уме прошуњати се кроз кућу тако нечујно као Циганин, проћи поред спавача а да не запне о какав предмет или произведе какав шум. „То је морао бити какав дух“, вели обично покрадена личност, „иначе ја чујем све у сну; како би то могло бити, да је жив створ прошао поред моје постеље?“ Јест, Циганин се прошуња као каква авет, нечујно, као да нема тела.

Једино остаје његов задах, његов чудновати, трајни задах, који не заборавља нико, ко га је ма и један пут осетио. Он је, као што говоре, у неколико сличан оном веома карактеристичном црначком задаху. Судски чиновници, који познају тај задах и у којих чула мириса нису сувише тупа, чим уђу у судску зграду одмах га осете, ако је Циганин притворен, као да је тај задах остао на зидовима. Том околношћу можемо се у више прилика послужити, кад смо ради да дознамо, да ли су извесну покрађу извршили Цигани. Ако су Цигани крађу извршили, морали су неко време задржавати се и понеке предмете додиривати; у већини таквих случајева отварају они ормане, сандуке и т. д., и тада хаљине и рубље прими тај задах и за дуго га задржава. Ако тада уђе у тај простор лице, које познаје цигански задах, и ако није протекло много времена откако су лопови отишли, с највећом поузданошћу може се рећи, да су ту били Цигани. Ако би хтели да цигански задах с нечим познатим упоредимо, најбоље би се можда рекло: мирис масти са мишјим задахом.

У колико је значајна вештина, с којом се Циганин увлачи у кућу, још је значајније то, како он мудро спреми повратак и осигура се против сваког напада. Он помишља на бегство као и сваки други препредени лопов, само што њему поред његове окретности и вештине не треба бог зна каквих великих припрема за то: нешто искривљена пречага у прозору, мали створ у зиду, само мало одшкринута врата — довољно је Циганину, да у случају потребе гипкошћу и окретношћу ласице ишчезне тако хитро, да оштећени, који још на време приспе на место покраће, мисли, е је лопов већ одавно умакао, док међу тим он му се просто из шака измакао.

Против напада обезбеђује се Циганин изузетно стражарима, који с непојмљивом, неуморном пажњом прате сваки догађај и јављају га, при том су обдарени соколим очима и лисичијим слухом, дакле чак ноћу опазе много пре личност, која им се приближава, но што она види њих; осем тога ти стражари спремати су за такву службу још из своје младости, и према томе у њој се разумеју боље него ико други. За тим долази и то, да Циганин готово никад не путује сам или у са свим малом друштву, јер је јако друževan и брбљив створ. Ништа више не мрзи од самоће. Он се увек скита и краде у већем друштву, и за то је сваки из тог друштва, па био то човек, жена или дете, његов поуздан друг у лоповлуцима, и према томе стражара има у обилатој мери. Кад Циганин иде у крађу, он иде с друговима, са женом и децом, другови му помажу красти, жене стражаре и помажу носити украђене ствари, деца чине то исто и сем тога морају се провлачити кроз тарабе и мале отворе, а за тим изнутра отварати врата. Старо је начело, да је за успех од највеће важности јака стража, јер у колико су многобројнији стражари, у толико је већа сигурност, а у колико је већа сигурност, у толико је мирнији лопов, а у колико је мирнији лопов, у толико је већи плен. Миран пак рад при извршењу покраће сигуран је знак циганских покраћа, јер се по делу сазнаје, да су лопови радили са свим мирно и удобно. То се објашњава само великим обезбеђењем, које може Циганин себи створити, пошто само он има толико другова, па име читаву лоповску дружину, чији је члан и сам.

Други начин, којим се Циганин обезбеђује, тај је, да врата увеже, е да би тиме спречио, да га укућани у самој кући не изненаде. Чим је ушао у простор, у коме има да врши своје операције, најпре се обрне вратима, која из других простора кућних воде у простор, одакле хоће да краде. Нађе ли у вратима чак и кључ, њему то није довољно да га само окрене, Циганин зна врло добро, да је једна обична брава врло слаба заштита. Он дакле гледа да врата подбочи, ако се отварају унутра, а да их веже ако се отварају на поље. Прво није тешко, а за друго је потребна вештина, да се врата за рагастов тако чврсто вежу, да се не могу ни најмање одшкринути, пошто би тако укућани могли увући нож и уже пресећи. Из тог разлога Циганин радије за тај циљ употребљава жицу него уже. Али тај начин њиховог везивања такав је, да заслужује свако признање. Ако је то дело извршено брзо, просто, нечујно и с великом вештином, будите уверени да га је извршио Циганин.

Не смемо тврдити, да су сва таква везивања врата увек циганско дело. Има и других лопова, који су тај занат од Цигана примили, те га и они практикују. Али ту опет има неке разлике између њих и Цигана. Циганин то увезивање врши куд и камо елегантније, а други лопови некако врло невешто и незграпно! Па онда, не може се опет рећи, ако врата нису била подбочена или увезана, да извршиоци покраће нису били Цигани. Не везују они врата онда, кад то нема никаква циља: н. пр. кад врата воде у собу, у којој нема живих душа или других врата. Међутим каква је ситуација у кући, то Циг зна са свим тачно још пре, но што се кренуо на посао.

Други начин, да се дозна јесу ли неко дело извршили Цигани, састоји се у томе, да се све оне околности, које су биле потребне за извршење дела, упореде са циганским особинама и према томе оцени, да ли су извршиоци Цигани. Пре свега ваља узети у обзир њихов кукавичлук, плашљивост. Као што смо већ споменули у убиствима не треба никад ни помишљати да је Циганин могао бити убица, ако му је само ма и најмања опасност могла претити. Исто тако не треба сматрати да су неку покраћу извршили Цигани, ако у кући има неколико одважних људи, који би их оружјем могли предусрести. Је ли лопов н. пр. кад смо га повијали, на непојмљиво вешт начин утекао пужењем низ олук, преко тараба и т. д., то је онда био Циганин, али ако се лопов дрзнуо да скочи с какве висине, да је био у опасности да сломи ногу или се иначе повреди, онда то није био Циганин.

Карактеристично је, да Циганин врло често држи у приправности оружје, кад краде: буџа је наслоњена крај њега, а нож му је у зубима, да би га имао брзо при руци, чим би га ко напао. Али кад дође до тога да се треба бранити, Циги то и не пада на ум, већ бежи што брже може. Деси се више пута, да Циганин у бегству пуца на своје гониоце, али то тек онда пошто је умакао у помрчину, скрио се иза кућњег угла или дрвета и т. д.

Исто тако карактеристичан је начин, на који Циганин извршује убиство, ако се уопште на исто сме да одважи. Онај жандарм (види „Шта све лопови практикују" на стр. 264 „П. Гл.") кога је више Цигана мучки напало и убило, имао је на њему небројено много дубоких убода, којих је велики број морао да добије, кад је већ био мртав. Циганин своју жртву бије за то толико да би се ослободио, да би је сигурно убио, то је једно, а друго ју што се у таквом њиховом поступку огледа грозна жеђ за убијањем, јер Циганин као да ужива у томе да мртвог човека свега испробада и измрцвари.

Циганин је врло прождрљив. Оно што очима види, хтео би да је одмах његово. У земљама, које пате од Цигана, позната је ствар, да се посек мора чувати од њих. Довољно је да само виде какву ствар, па да се у њима разбукти страст крађе.

„Ми не можемо друкчије", рекла је једном једна стара Циганка, „метни Циганину златник на његов гроб, његова ће рука израсти и златник докопати".

Да је врло опасно нешто лепо изнети пред Циганина, то зна сваки сељак, али колико пута виђа Циганин сељака, а колико пута сељак њега! Као каква лисица шуња се Циганин око куће, око села, око житница, он види све, њега не види нико, и тек пошто је нешто нестало, сумња се да су ту можда били Цигани.

Х. Гр.

(наставиће се).

ДУШЕВНО БОЛЕСТАН — КРАДЉИВАЦ

Суманути у првоме студијуму свога оболења, доста пута чине кажњива дела, почев од најобичнијих крађа, па до убиства. Појаве те тако су честе, да је у судској медецини састављен један нарочити одсек, у коме се све то изучава, а добио је назив „Судско-медецински део у развићу лудила."

Истражни чиновници и судије, треба да су добро упознати са овим делом психијатрије а да се до тога дође, ваља поред теориске наставе, изучавати конкретне случајеве. При овоме изучавању треба ићи, сада у науци примљеном методом, од простога сложеном. Тако, поред случајева заплетених, у којима иследници морају да своје потпуно поверење даду лекару, има и других у којима и они сами могу, с мало више пажње, да уоче, да власт има посла са умоболним лицем. Заплетени случајеви су они, где лекари, на основу познавања знакова неке душевне болести, могу да ту болест констатују са сигурношћу и много пре но што поступци дотичне особе постану такви, да болест душевна постане јасна и за лајике. Та периода може да траје годинама. Прости случајеви су они, где само треба пажљиво изучити начин постанка неке кривице, исказе оптуженога, његово држање, понашање, његову индиферентност наспрам онога што се с њима дешава, па да се има озбиљна разлога сумњати у његово душевно здравље.

Пример, који наводимо, долази у ред ових простих случајева, а у толико је интересантнији, што се тиче једне честе појаве у току врсте болести која се у целоме свету — на жалост — све чешће виђа.

Неки Јоца С...., из Пожаревца, радник враћајући се из Београда преко Гроцке наиђе у једној ливади близу те варошице на неке овце; чобанин је спавао а он сабере, 8 комада јагањаца, 6 брава оваца и 3 брава овнова, и дотера у Гроцку, те их све ћутуре прода по 8 динара пар! Та необична јефтиноћа учини, да се посумња да су крађене и власт га узме на испит. Ту он изјави да је нашао на овце, дотерао их и продао, у томе свом поступку он не увиђа ништа рђаво. При свем томе, власт га, после двомесечнога притвора, предаје суду суд подунавски, видећи његову забуну, упути га у Болницу за Душевно болесне.

Посматрањем нађено је да је тај човек душевно оболео од „Опште парализе" и о њему дато је овакво лекарско извешће.

Лекарска сведоџба:

По добивеним податцима Јоца има 40 година. Од када се је на њему болест појавила, не зна се.

Маја месеца т. г. Јоца је био у Београду, не зна да каже ни сам, чега ради. При повратку отерао је из једног стада у околини Гроцке 8 јагањаца, 6 брава оваца и 3 овна па их је продао, за малу суму у Гроцкој, где га ухвате и на испиту код власти, он одмах изјави: да је ту крађу учинио с тога, што није имао новаца за трошак. Спроведен суду окр. подунавског, за време притвора приметило се је, да је болестан и упућен је у општу државну болницу, — а одатле у овај завод.

Кад је овде примљен, није знао да каже, зашто је био у апсу, тврдио је доцније да је неко свиње украо, али не зна где је то било, мисли у Пожаревцу, но кад му се каже, да је то било у Гроцкој, он одговара „па може бити." Не зна како је овамо доведен. Крајње је заборављив. Не појима реално стање и прилике у којима је.

Прегледом над њим констатовано је: да је Јоца у стању велике збуњености, да је расположен и крајње безбрижан, да ноћу не може да спава, да тумара по собама, да је у опште његово понашање, оно, које имају обично болесници ове врсте. Кад му се дâ, да пише, једва може да испише неколико речи прескачући слова и читаве слогове.

Лице његово је без израза. Говор спор и замршен. Ход му је тром.

Мишљење лекарско: Поступак Јоцин односно крађе оваца, начин извршења те кривице, његово понашање и одговори код власти и целокупно његово држање за време док је био у притвору, а нарочито ово шта је овде констатовано јасно показује:

Да је Јоца душевно оболео од Dement. paralyt. (опште парализе), да је крађу, о којој је реч, учинио већ у томе болесноме стању, као што се то често виђа код паралитичара, те тако он треба да буде примљен у болницу за Душевне болести на лечење и чување.

17. августа 1894 г.
Београд

Чланови комисије:
Д-р *Данић*
Д-р *Васић*
Д-р *Суботић*

Разуме се да је суд уважио лекарско сведочанство, прекинут је даљи рад, болесник остављен у болници. Његово се стање знатно погоршавало, као што то увек бива у тој — за сада — неизлечивој болести, и он је 31. јануара 1895. године умро.

Да је иследни чиновник био ма и мало упознат са појавама као што су ове, могао је по самоме првоме исказу оптуженога видети, да има посла са душевно оболелим, који има права на *сву симпатију* и *потребну му негу*, а не да буде држан у апсанама неколико месеци.

Д-р *Васић*.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

а.), тужба.

Суду општине обреновачке

Мијаило Јовановић, опанчар овдашњи, држи моју кућу под закуп, за 30 динара месечне кирије.

Рок закупу је од Ђурђева до Митрова дана, с том погодбом, да ми кирију у 30 динара месечно плаћа уредно, концем свакога месеца.

Како ми Мијаило није платио кирију за месец август и септембар ове године, то га тужим томе суду и молим да га суд осуди, да ми дужну кирију за ова два месеца, а тако и за месец октобар у 90 динара плати, да ми накнади плаћену таксу и на име трошка и дангубе десет динара.

Да ми је ову кирију дужан, доказ је то, што и сада седи у мојој кући, а признанице да ми је кирију за прошла два месеца платио нема, које су једини доказ да је уредан платиша.

Тужбе основ, дуг од кирије.
Доказ уговор о закупу (држање имања).
Вредност тражбине 90 динара.

10. октобра 1898. г.
Обреновац.

Илија Јоксић
воскар.

№ 5347.

Одредити рочиште на које позвати обе парничне стране.

11. октобра 1898. г.
Обреновац.

Председ. суда
Н. Тадић.

б.), белешка.

Рађено у суду општине обреновачке 14. октобра 1898. год.

I. Белешка
по спору
Илије Јоксића, воскара,
противу
Мијаила Јовановића, опанчара.

Због 90 динара дуга од кирије за месец август, септембар и октобар ове године.

Судили су:
Председник
Н. Тадић
Судије:
И. Павловић
П. Вељковић
Бележио деловођ
Д. Стојковић

На рочишту су обе парничне стране.

Нису се могли поравнати.

Прочитана је тужба и тужилац оста у свему при истој, тражећи за данашњи престанак пет динара.

Тужени рече: ништа тужиоцу не дугујем од кирије, јер сам му исту за месеце август и септембар платио, но он ми није дао признаницу. Истина је, да је закупна цена по тридесет динара месечно и да закуп траје од Ђурђева до Митрова дана ове године. Тужилац не подноси никаквих доказа, да сам му ту тражену кирију дужан, јер његова гола реч о томе дуговању нема никакове законске важности. Тражим да се тужилац одбије од тражења и да ми плати на име дангубе десет динара.

Судски разлози:

Тужени признаје да држи тужиочево имање под закуп, са ценом од по 30 динара месечно кирије. Признаје да је и сада у закупном добру. Према оваковом стању ствари, на њему лежи терет доказивања, да је кирију за коју га тужилац тужи, уредно платио. Он те доказе не подноси, и зато је дужан исту платити. Зато суд на основу § 6. и 13. грађ. поступка

Пресуђује:

Да тужени плати тужиоцу кирију за месец август, септембар и октобар ове године, рачунајући месечно по 30 динара, свега 90 динара, да му накнади плаћену таксу у 5·40 динара и на име дангубе пет динара.

Пресуда саопштена парничарима јавно у суду.

Од суда општине обреновачке, 14. октобра 1898. год. № 5398 у Обреновцу.

Председ. суда
Н. Тадић
Судије
И. Павловић
П. Вељковић

Деловођ
Д. Стојковић

II. Устрој главу белешке.

На рочишту су обе парничне стране.

Нису могли да се поравнају.

Тужилац оста при тужби у свему, тражећи за данашњи представак десет динара.

Тужени рече: ја сам дуг овај потпуно платио, јер сам тужиоцу кирију за месец август и септембар положио. Истина, признаницу ми на то није дао, изговарајући се, од данас до сутра. Закуп стоји онако како је он у својој тужби навео, да се кирија уредно по 30 динара месечно плаћа, но ја сам тој мојој обавези одговорио. Да је овако у ствари, ја ћу се заклети, а верујем и тужиоцу нека се закуне да му кирију нисам платио за месец август и септембар, па ћу му исту одмах положити.

Тужилац прима понуђену заклетву да му тужени кирију није платио.

Судски разлози:

Тужени признаје закуп и уговор о њему, но вели, да је закупну цену уредно сваког месеца полагао, па и за месец август и септембар, а за доказ тога, употребио је главну заклетву, коју нуди тужиоцу и повраћену прима натраг. Тужилац је заклетву примио, зато му се иста има и досудити, с тога суд на основу § 6. 13. и 290. грађ. поступка.

Пресуђује:

Да се тужилац закуне, да му тужени није ни до данас платио кирију за месец август и септембар, па онда, да му тужени плати кирију за месец август, септембар и Октобар у 90 динара, да му накнади плаћену таксу у 5·40 динара и на име трошка и дангубе пет динара.

Ако се не закуне, да се одбије од тражења и да плати туженом на име дангубе пет динара.

Пресуда саопштена парничарима јавно у суду и тужилац је одмах положио заклетву.

Од суда општине обреновачке, 14. октобра 1898. године № 5398 у Обреновцу.

Председ. суда
Н. Тадић
Судије
Н. Павловић
П. Вељковић

Деловођ
Д. Стојковић

III. Устрој главу белешке.

На данашње рочиште дошао је само тужилац.

Тужени није био пред судом ни до 12 часова пре подне, и ако је позив примио.

Тужилац оста при својој тужби, тражећи за данашњи представак десет динара.

Судски разлози:

Тужени на данашње рочиште није дошао, према чему се има, а на основу § 140. грађ. поступка сматрати, да тужиоцу дужну кирију признаје, јер не подноси ни усмено ни писмено, никаквих противу-доказа, зато суд, на основу § 6. и 13. грађ. поступка

Пресуђује:

Да тужени плати тужиоцу 90 динара, на име дужне кирије за месец август, септембар и октобар ове године, да накнади плаћену таксу у 5·40 динара и на име трошка и дангубе пет динара.

Пресуда је тужитељу саопштена одмах у суду и туженом је саопштити.

Од суда општине обреновачке, 14. октобра 1898. године у Обреновцу № 5398.

Председ. суда
Н. Тадић.
Судије
Н. Павловић
П. Вељковић

Деловођ
Д. Стојковић

NB. *Заведи белешку и пресуду у протокол суђења.*

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

21. СТАРИ АУСТРИЈАНАЦ.

Лепа Венеција, краљице мора!

Оно што смо разговарали беше варијација ове неисцрпне теме. Допутовавши у Млетке, случајно сам се нашао на тргу св. Марка пред Cafe Quadri, за малим столом, у друштву два млада господина, која ми се брзо приказаше као земљаци. Узајамно исказасмо имена своја, али, као да смо се договорили, не казасмо и своје положаје у грађанском животу. Да ли намерно или случајно? Шта је стало за тим? Нама је доста то, што знамо да смо Аустријанци и да смо се, као такви, нашли у туђој земљи; а та околност зближила нас је брже него ма које друго и најтачније знање наших узајамних личних одношаја. Моји нови знанци беху сад први пут у Млецима, а ја се у старој дуждевој вароши, коју сам необично заволео још из детињства свога, осећах са свим као у својој кући. Њене тајанствене чари годиле су ми. Колико сам год пута потражио поља Италије, нисам могао одолети примамљивању да поздравим ту чудесну варош из минулога доба сјаја њезина, нити сам могао са кампаниле да не пустим погледе своје да блуде за дражима њеним, ни да не просањам неколико сретних часова на обали Лида, гледајући плаву Адрију и да — као што то баш сад намеравах — не проуживам једну од оних чудноватих италијанских ноћи на Марковом тргу, која је свакоме неизгладљива успомена.

„Evviva Venezia!" викну у појмљивом одушевљењу млађи мој путни познаник и подиже своју чашу марсале, пуне златних искрица. Одмах се одазвасмо и звонко куцнусмо чашама.

Неки већ у годинама господин, који беше за једним од предњих столова и отуд нас гледаше, устаде и, са чашом у руци, приђе нам.

„Evviva Vienna!" рече нам, па, приметивши наше изненађење, додаде гласом потмулим: „Живела лепа Аустрија!"

Била би неуљудност не одазвати се овој пажњи непознатога. Проседеле косе, доброћудно осмехнута и румена лица, проста одела са црним дугачким капутом, до врата закопчаним — чинио је упечатак са свим честита човека.

Он испи своју чашу до дна, заповеди служитељу да је опет напуни, а за тим примаче једну столицу нашем столу.

„Је ли допуштено, господо? Моје је име Поли, стари сам Аустријанац, па ми је увек мило бити у друштву својих земљака." Немачки говораше доста течно, с лаким, али ни мало непријатним италијанским нагласком.

Како немадосмо разлога да будемо неучтиви према старом господину, начинисмо му драге воље места. Очевидно обрадован нашом предусретљивошћу он се труђаше да нам ода благодарност живим цртањем млетачкога живота, показивањем и описивањем знатних личности, који у оној маси света на Марковоме тргу пролажаху мимо нас, а тиме нам је давао доказа како тачно познаје локалне одношаје некадање дуждеве резиденције, којом се веома интересоваху моји путни знанци.

„Мора вам се завидети што сте се могли настанити у овој величанственој вароши", примети један од њих.

„Тако је са свим, она има својих дражи, за иностранца може бити више него за домороца, нарочито ако су га прилике, као мене, ту природиле."

„А ви нисте млечанин?"

„Никако. Као што сам рекао, ја сам стари аустријанац, био сам у служби аустриској. Дође несретна година 1866. и — али нека ми сећање на ово најжалосније време мојега живота не квари радости данашњега састанка с тако љубазним земљацима. Хоћемо заједнички да уживамо лепоту што нам је Млеци дају и тога ради чиним вас пажљивим, да је данас на великоме каналу гондолска свечаност са серенадом. Ако се одмах кренемо, доћи ћемо још на време; почетак је заказан за 10 часова, али тачност није врлина Италијанаца. Ако пристајете, господо, радо примам на се дужност да вас водим."

Гондолска свечаност на великом каналу ретко је уживање, које не смедосмо пропустити. За то с благодарношћу примисмо понуду старог Аустријанца и кренусмо се баш кад гвоздени ритер на звонику уз Маркову цркву подиже чекић да објави десет сати.

На пристаништу најми наш вођ једну гондолу и ту одмах доказа како веома добро зна месне прилике, јер се са власником гондоле погоди тако, да цена вожње би спуштена на половину од цене коју је овај био тражио.

„Докле год вас ја пратим, нећете ви платити туђинске цене", примети он уз то. „Жалосно је, што се иностранац, од кога Млечани живи, сматра као лимун. Али немачка добродушност сама је поглавито крива; она омета све тежње општинске комисије за странце, те се не може да стане на пут глобљењу, на које се тако много жали."

Брзим веслањем приближаваше се наша гондола уласку у велики канал. Он нам изгледаше као слика басана. Пред прекрасним хотелом стајаше једна вилински осветљена лађа, а около ње много стотина гондола, украшених махом лампионима у боји. Тек што им се приближисмо, а лађа се крену, уз веселе звуке музичке капеле у њој, окружена правим ројем оних многобројних гондола. Бурним evviva гледаоци с обеју обала поздрављаху фантастични поход, а најлепше палате, које великом каналу даваху светскога гласа, као и величанствени Риалтов мост, који се изнад њега дрско распињаше, и многобројне импозантне цркве од мрамора расипаху светлост разнобојних бенгалских пламенова. На појединим местима поход се заустављао и кроз млак италијански ваздух чули су се снажни и пуног гласа мушки хорови. То беше упечатак који осваја и који у иностранаца ма које народности, ради којих и беше припремљена серенада, изазиваше дивљење и усхићавање.

Колико је трајала ова пловидба, док се дошло на крај великога канала и отуд вратило, нисмо умели одмерити, јер нам време прође као у сну, док један завршни ватромет не објави крај серенаде. Наш вођ, по том, као да погађаше шта мислимо.

„Јамачно неће вам, господо, бити по вољи, да још сад идете у хотел. То би био може бити са свим сухопаран завршетак ове драме, по свој прилици јединствене у тој врсти. Ако допустите, предложићу вам нешто боље, на име да мало завирите ноћу у једну палату млетачку".

„Да ли је то могуће? Та ми смо овде странци."

„Али сам ја добро познат, можете се ослонити на мене."

Он се обрну гондолару и даде му неки налог, који ми не могадосмо разумети. Гондолар као да га одмах разумеде, те из великог канала скрену у један од многобројних побочних канала, који воде кроз варош. Све беше већ поспало, тек по која само гондола с малим фењерчићем на врху, а уз карактеристични глас опомене свога вођа, промакне мимо нас и не дотакнувши се наше лађице, ма да је пролаз врло узан. Окретност и вештина млетачких гондолара за дивљење је и може се са свим равнати са чувеном у свету извежбаношћу бечких фијакериста. Баш о томе говорасмо, кад се наша гондола заустави уз мале камене степене, које воде малој капији једног од старости већ поцрнелог здања.

„То је позадност једне палате, која се протеже до великог канала. С ове стране она наравно не примамљује, али тако је млетачко неимарство. Унутрашњост њена надокнадиће вам то."

Госп. Поли изађе и приђе капији. Не знам да ли је он сам познавао механизам њен или је притиснуо дирку каквог електричног звонцета, само видех да се тешка гвожђем окована врата без шкрипе и шума отворише, чим ступисмо на степене. Ушавши на капију, преко завојитих и слабо осветљених степеница успесмо се и дођосмо у велико старинско предсобље, у коме изађе пред нас служитељ у црном оделу. Он као да добро познаваше госп. Поли, јер поверљиво овом климну главом у знак неког одобравања и, поклонивши се, отвори двокрилна врата једне собе.

„Допустите, господо, да вас уведем", рече Поли и пође напред. Ми уђосмо за њим у једну високу, готово празну собу, кроз ову у дворницу са стубовима, украшену ликовима старих предака и млетачким огледалима, у којој беше малих столова и на њима боцâ, пола испражњених, и чашâ. Прекрасан камин од мрамора начињен је трпезом. За њом куњаше један, пола заспао, млад човек, у фраку.

„Ах, мало смо задоцнили, друштво је већ у послу", примети Поли, „Батиста, једну боцу lacrima Christi".

„Зевајући, млади човек узе једну боцу са трпезе, извади јој запушач и са четири чаше метну је на један празан сточић.

Од како смо ступили у ову кућу, у мене се стала будити сумња, да смо се сувише поверили непознатоме вођи своме. А све дотле његово држање и понашање показивало се тако честито, да би свака појава такве сумње била неделикатна. Кад смо пак у дворницу ушли, моја сумња доби нове хране и ја је не могадох више прикрити.

„Пардон, г. Поли", рекох, „али пре него што бих сео овде, молим вас да одређено кажете где смо ми ово сада?"

„У палати Dória Ribalto, најфинијем месту у Млецима за састанак странаца. Одмах ћете се уверити, да се овде прикупља елита странаца, у овим собама, које је маркиз Рибалто, велики љубитељ свега што је из иностранства, ставио им на расположење.

„А где је сада та елита?"

Поли ме узе за руку и одведе крају дворнице. Ту отшкрину једну завесу и даде ми да завирим у другу дворницу, у којој за зеленим столом сеђаше велико друштво.

„Ха, — коцкарница!" измаче ми се из уста.

Поли ово не чу. Он баш у тај мах беше у исто време хитао неком господину беле косе, који, с тробојном ружицом у рупици од пуцета, са свим достојанствено иђаше из сале у којој се игра.

„Маркиз Рибалто — три Аустријанца, моји земљаци", приказиваше он нас и њега узајамно.

Маркиз се поклањаше с уобичајеном учтивошћу и покушаваше да нас поздрави рђаво немачки. Како му овај језик очевидно причињаваше много тешкоћа, умоли Полија да му као тумач послужи, и преко њега понуди нас, да разгледамо његов апартман као област интернационалну, коју је он странцима ставио на расположење, па, ако би нам било пријатно, да можемо узети учешћа у невиној игри, ради које је ту цвет млетачке страначке колоније. Много хваљени италијански ноћни живот у Млецима је, вели, права бајка, и он је се, у тежњи да се у његовом родноме месту развије што већи саобраћај између странаца, решио, да установи једну малу банку, која је шта више постала потребном у сваком бањском месту. Својим именом јемчи за велику солидност њену.

Оба млада пута познаника моја изгледаше одушевљени колико каваљерском држању маркиза толико и надом на уживање у игри, за које им се тако неочекивано даде прилика, и изјавише, да ће радо следовати позиву, а ја, пошто с маркизом испразних „за добру срећу" неколико чаша „lacrima Christi", које од тог славног вина као да имађаше само етикету, придружим се с њим као гледалац томе послу, радознао да видим шта ће даље бити.

За зеленим столом играчке сале играло се rouge et noir, црвено и црно. Двадесетину лица прикупило се око њега. Мало се што говорило, и то језиком француским, али се без многог труда дало приметити, да су то махом Немци и Енглези. И неколике даме беху ту. Наш приступ не узнемири никог, нико не обрати ни пажње на то, све се јако занело у игри. Суме, које су метане, беху врло велике; пред играчима стајаху гомиле златника и свежњи крупних новчаница. Док се маркиз показиваше услужан да мојим пратиоцима начини места за столом, ја сам пажљиво пратио игру. Али моја посматрања не дадоше ресултат, којег сам се плашио. Банкер згрташе добитке и плаћаше губитке једнаком тачношћу. По свему, пак, изгледаше, да му овај дан није дан среће. Чињаше се да нема места бојати се преваре.

„Messieurs faites votre jeu!"

Опет зазвецкаше златници и зашушкаше банкноте. Метнут новац представљаше мало имање. Напрегнуто гледаше сваки у ону кобну куглицу, од које хиљаде зависе. Али баш тог тренутка од једанпут паде на сто нека тешка рука.

„Nel nomo del Re!"

Иза банкара јавила се, као из земље никла, нека прилика. Господин црне, пуне браде, црног одела, с тробојном шарпом око паса скопчаном.

„La polizia!" Маркиз беше тај, који први престрављено викну.

„Наравно, полиција" упаде чиновник. „Оглашавам да је узапћен сав новац, који се налази на столу, и молим сваког од господе да ми своје име каже, да би сутра у квестури могао тражити што му припада".

Устурнувши главу, маркиз приђе полициском чиновнику.

„Познајете ли ме?"

„Наравно, госп. маркиже Рибалто".

„Јест, ја сам тај, и ја протестујем против овог насилног акта. Ова господа моји су гости. Шта вам даје права да нападате на кућу моју?"

„Овај налог, који ћете и ви респектовати, г. маркиже".

При том извуче из џепа свога капута једно писмено, отвори га и пружи маркизу.

Он га, рекао бих, пажљиво прегледа, па онда врати.

„Чините по дужности својој, госп. изасланиче; закону се морам приклонити. А вас, господо и госпође, молим, да се покорите оном што мора бити; будите уверени, да из ове немиле напасти, која мора да је услед неког рђавог разумевања, неће произаћи за вас ни материјалних ни личних непријатности. За то јамчим ја, маркиз Рибалто."

Док се гости, очевидно изненађени, дизаху са својих седишта, изасланик је вршио своју службу, помаган другим господином с тробојном кокардом, по свима знацима полициским агентом, згрћући на столу затечене суме и бележећи колико која износи.

У том зајечa крештави глас електричног звона и у истом тренутку погасише се собом саме све гасне светиљке. У сали наста неописани метеж и забуна, само се чула вика и грдња. На срећу, мучно стање трајаше само неколико минута, па на једанпут показа се јасна светлост кроз размакнуте завесе на уласку, на коме се јави једна јака жандармска патрола, држећи у својој средини маркиза и оног изасланика.

„Заузмите све изласке и светлости дајте!“ чу се строга команда.

Заповест би одмах извршена. Слика, која се показа сад у пуној светлости, могла би послужити као сцена какве веселе игре, да ситуацију нису правили ђаволски озбиљном жандарми с извученим и за пуцањ готовим револверима. Сала за игру беше управо празна, само иза прозорских завеса, па и под зеленом чохом играчкога стола, могадоше се приметити да вире бледа, преплашена лица.

„Молим, господо, изађите само,“ рече звучним гласом поручник жандармски, који беше пришао столу за игру, с иронічним осмејком.“ Према вама немамо никаквих рђавих намера, још нам је мило што смо на време дошли, да вас спасемо из руку друштва варалица и лупежа. Ја ћу вас молити само за нека мала објашњења, а по том могу вас одмах пустити. Ја сам мирно стајао крај стола играчкога и његов поглед у тај мах пало на мене.

„Шта, да ли видим добро, стари знанац из мог службовања на граници“...

„Тако је, госп. поручниче С., ја сам вас познао, чим сам вас видео.“

„Какво пријатно изненађење!“ Поручник приђе мени, пружи ми руку и поведе ме мало у страну.

„Ви сте овде у каквој тајној мисији?“ шапну ми он при том.

„Не, ради задовољства свог.“

„Зар у овом друштву?“ Поручник се смешаше, неверујући ми. Ја умем чувати вашу тајну, а бићу вам благодаран за лов, у ком сте ме помогли.“

„Зар ја?“

„Наравно, ви, а још више ваша два пратиоца, јер, посматрајући њих, пронађосмо са свим случајно ово гнездо варалица, које одавно вијамо. Из признања према томе, молим вас, да младој господи саветујете, да у будуће, кад пешке путују по пограничној италијанској области, буду смотренији и мање радознали, јер цивилно одело једва да ће их иначе моћи сачувати од непријатности.“

Ја сам разумео. Моја слутња о задатку ових мојих младих путних знанаца, коју сам имао од тренутка кад смо се први пут нашли, потврдила се. Али ко је тај стари Аустријанац, тај Поли? И нехотице изађе ми ово питање из уста нешто гласно.

„Окорели варалица, редовни питомац казнених завода, који је све школе злочинаца свршио још док су Млеци били под Аустријом и, као што видите, не да нам још никако дахнути.“

„Па и сад вам је умакао?“

„Благодарећи вашој пажњи, није. Погледајте само!“

Он нам показа прстом на два жандарма, који држаху у ланцима изасланика с тробојном ешарпом и баш у тај мах смакоше му с лица браду. Лице старог Аустријанца изгледаше ми сада бесом растрзано, оно исто лице, које нас је пре мало часова на Марковом тргу пленило часношћу својом тако, да ме је навело на непромишљени корак, којим сам познао једно свакојако најинтересније пустоловство што је се икад могло догодити међу тајанственим зидовима у Млецима.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Мирко Јовановић, звани „Врица“.

Половина опаснијих зликоваца и лопова, које је Управа града Београда у току ове године спровела казненим заводима на издржање осуде, не беху родом из Србије, већ махом из Аустро-Угарске, изузев неколицину Румуна и Немаца. Примера ради помињемо: Павла Топалова, Симу Басту, Богољуба Мартиновића, Алексу Јовановића, Ђорђа Илића, Петра Цинића, Илију Драгоја, Петра Рашића, Светозара Степанчевића, Драгутина Нешића и т. д.

А шта да речемо о Мити Штети и Љуби Трети?

Сви побројани беху странци; сви беху дошли у Србију, не да раде и на поштен начин да прибављају себи средство за живот, већ да туђе краду и отимају. Најзад, сви они, као што нам је познато, беху највештији, најдрскији и најопаснији лопови и разбојници.

Са истушно кажњеним лицима још је црње и горе. Од њих стотину само су 30 из Србије, а осталих седамдесет странци су.

Да ли ће се, и кад ће се овом злу, моћи стати на пут, тешко је погодити, али је више но извесно, да ће овако остати све дотле, док наше полицијске власти не почну обраћати много већу пажњу на многобројне војничке бегунце, слуге, раденике, назови трговце и у опште сва сумњива лица, која им по све дневно предстају и дрско изјављују да су пребегли у Србију, било из патриотизма, било због нечије самовоље, гоњења или из симпатије према нама Србима. Досадањим искуством утврђено је, да ни десети од њих не говори праву истину. Има и сувише примера, који нам доказују, да су се под фирмом војничких бегунаца и невиних раденика крили најопаснији зликовци и крадљивци. Треба само прочитати 20., 34. и 36. број нашег листа, па видети шта су радили Ђока Сервијанац и Јован Грудић-Лазаћ?

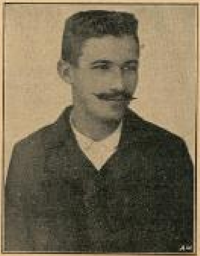

У место да се најтачније и до ситница уверавамо о њиховим исказима, ми без икакве резерве акцептирамо све оно што они измисле, па им још дајемо и „билет пребивања“.

Ако потражимо узрок због кога овај друштвени олош јури у Србију, наћи ћемо га у строгој примени закона у њиховој отаџбини и строгом надзору тамошњих полиц. власти с једне стране и великој нашој лабавости с друге стране.

Кад је Мита Штета једном приликом упитан: за што није крао и пљачкао у својој отаџбини, у којој су му и прилике и људи куд и камо били познатији но у Србији, он је, имајући на уму вешала, одговорио право лаконски.

— Голицао сам много ово врата.

Што овако узгред исписасмо ово неколико редака, узрок је ова индивидуа — овај Мирко Јовановић, који такође није родом из Србије, већ из села Делиблата у Аустро-Угарској.

Чим је у месту рођења изучио нешто мало занат берберски и постао калфом, а то је било почетком 1894. год., он је прешао у Србију и неко време радио овде у Београду, па по том отишао у унутрашњост Србије.

Лутајући из места у место, из вароши у варош, ова индивидуа стигла је најзад и у Ваљево, крајем 1894. год.

Не зна се, да ли је Мирко и по осталим местима крао, али је у Ваљеву, само на неколико дана по свом доласку извршио једну опасну крађу, и једном тамошњем хлебару украо равних 300 дуката, па са тим новцем побегао у Београд.

Захваљујући енергичном трагању београдске полиције, Мирко је у Београду само за три дана представљао богатога масароша и потрошио ово 500 дин. Четвртога дана он је већ „штеповао“ пред жандарм. коњаником пут Ваљева.

Пресудом ваљевског првостепеног суда од 10. септембра 1895. год. № 24518, Мирко је због ове крађе, с обзиром на његово малолетство и потпуно признање кривице, осуђен на три године робије.

Ову осуду Мирко је издржао у Топчидеру, па је децембра мца пр. год. пуштен у слободу.

По што је неко време провео у Аустро-Угарској, колико тек да се заборави на њега, он је априла месеца тек. год. поново прешао у Србију и погодио се да ради код једног овд. доста угледног мајстора.

Плата му беше добра, „трингелти“ такође. Али „што је дивља навикла.“

Маја 3. тек. год. пошље мајстор Мирка на Бањицу, да ошиша и обрије неке официре — сталне муштерије. Свршив посао, свратио је мало у бараку, коју тада држаше под закуп Илија Николић.

Док је Илија изишао на поље да послужи једног госта, Мирко, који остаде сам, у трепут ока јурне чекмеџету и из истог покупи око 50 дин. — све што је у њему било, па побегне у варош.

И овога пута, као и први пут, Мирко није имао срећу, јер истог дана ухвате га у једној кафани у „Чишеклиској улици.“

Пресудом првост. суда за град Београд од 12. августа тек. Бр. 16060, Мирко је због ове крађе осуђен на пет година робије, и 26. септембра спроведен управи пожаревачког казненог завода на издржање осуде.

Мирку сада нема више од 24. год.; средњег је стаса, добро развијен, у лицу је пун, црномањаст.

Приликом спровода за Пожаревац тврдио је, да ће, чим му се укаже прва прилика, побећи са осуде. Верујући приличио у његово тврђење, а желећи у неколико предупредити му намеру, ми му износимо слику, те да је сваки упозна и запамти.

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику доносимо, ухапшено је 1. тек. мес. у Бечу због једне опасне крађе. На саслушању своме, оно је изјавило: да се зове Стеван Радуловић, да је по занимању калфа кројачки и да је, као такав, радио овде у Београду у улици космајској бр. 62, па је, отприлике пре месец дана допутовао у Беч.

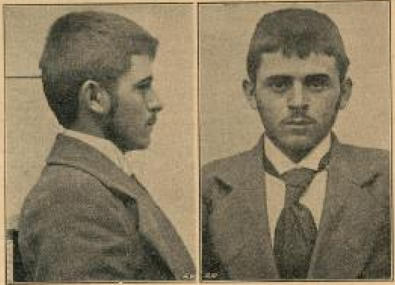

Никакве исправе нису нађене при Стевану.

Овдашњи аустро-угарски консулат актом од 8. тек. мес. Бр. 12649, саопштио је предње Управи гр. Београда и молио је за извешће о томе: јесу ли истинити искази Стеванови, је ли српски грађанин или не, и да ли је раније осуђиван?

Моли се сваки онај, ко ма шта о овом лицу буде знао, да то достави Управи гр. Београда с позивом на Бр. 24347.

СТРЕЉАНИ

Начелник среза грочанског г. Ђока Петровић, јуче је у селу Малом Пожаревцу извршио смртну казну над Милошем Марковићем и Миланом Лукићем, бив. земљоделцима из истог села.

Милош и Милан осуђени су на смрт пресудом првостепеног београд. суда округа подунавског, од 12. августа ове год. № 12299, због разбојништва, три опасне и три просте крађе, једног бегства, и једног дела из §. 188 казненог зак. (одвођење девојке силом). Дела која су извршили ова су:

1. Г. Јеремији Вучићевићу, свештенику из М. Пожаревца, развалили су подрум и украли један аков ракије.

2. Истоме г. Јеремији отворили амбар удешеним кључем и из истог покрали жито.

3. Милошу Симићу тежаку из Касидола украли су једну кошницу.

4. Децембра 27. пр. год. украли су на опасан начин двоје свиња г. Јеремији Вучићевићу, свештенику из М. Пожаревца.

5. Ноћу, између 6.—7. јануара тек. год. украли су једну овцу Јовану Гајићу, земљодел. из М. Пожаревца.

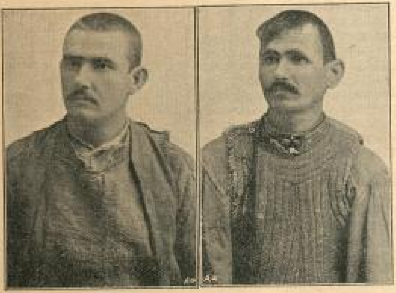

Милош Милан

6. Ноћу између 7.—8. јануара тек. год. удешеним кључем отворили су подрум Радована Кузмановића из М. Пожаревца и покушали, да из истог пиће покраду.

7. Октобра 12. пр. год. напали су на кућу Станка Обрадовића, тежака из М. Пожаревца и покушали да силом одведу сестру његову Савету.

8. Марта 31. тек. год., приликом спровођења суду, на друму Гроцка—Београд, побегли су испред спроводника Ђорђа Марковића, отевши му том приликом пушку, револвер и опасач с метцима.

9. Онога дана кад су побегли, напали су Владимира Аврамовића, воденичара из Врчина и Младена Максимовића, теж. онд. и од истих силом изнудили: двоје чакшире, један гуњ, једне чизме, двоје опанке и двоје чарапе.

10. Априла 3. тек. год. око 8 сати у вече напали су на кућу Јована Радовановића, тежака из Сибнице и од овога том приликом изнудили 200 дин. готовог новца и једну пушку.

Милан је два пут раније осуђиван. Први пут 1891, на пет год. затвора због тешке телесне повреде, а 1895, на две год. робије због крађе.

Готово у свима побројаним делима учествовао је са Миланом и Милошем и Миленко Аврамовић, који је осуђен на 20 год. робије, и чију ћемо слику изнети у идућем броју.

Милош има 25, а Милан 28 год. Први нема нигде никог сем стричева, а други има мајку, жену и једно женско дете.

Како су радили онако су и прошли.

ПОТЕРА.

Љубомир Ђурић, из Новог Села, срез јадрански окр. подрински, оптужен је за то: што је ноћу између 6. и 7. децембра 1894. год. обио вајат Боже Живановића из Радаља и из истог покрао разне ствари, па по извршеном делу побегао незнано куда.

Љубомир има око 26. година, стаса средњег, косе и бркова плавих и образа округлих, белих.

Моле се овоземаљске власти да именованог Љубомира преко својих органа потраже у своме подручју и стражарно га спроведу лозничком првостеп. суду.

Од првостепеног лозничког суда 29. септембра 1898. г. Бр. 11801 у Лозници.

Зејин Карацић, Циганин ковач из Пожеге родом из Новог Пазара у Турској ноћу између 9. и 10. ов. м. око 11½ сати, заклао је своју невенчану жену Мушу и одмах побегао. Зејин има 30. год., стаса је средњег, косе црне, образа округлих, бркова црних обичних, отишао је у гаћама и кошуљи, гологлав и бос. Начелство округа ужичког депешом Бр. 1306 доставља и моли све полицијске власти да се побегли Зејин потражи ако се нађе и њему стражарно спроведе. Исти се може спровести и Упр. града Београда с позивом на Бр. 24292.

Андрија Радић, опасан лопов. Ноћу између 12 и 13 августа тек. год., на опасан начин покрао је Армана Гезу, јувелира из Новог Сада и однео следеће драгоцености: 49. разних прстенова брилијантских, 5. разних брилијантских брошева; 1. прстен са 2 брилијанта и 1. рубином; 18. разних дијамантских прстенова, 1 пар дијамантских дугмета за манџетне; 13. златних мушких сатова; 9. златних женских сатова; 1. сребрни женски сат; 20. златних разних ланчева мушких; 2. женска златна ланца; 15. разних златних коле-а; 6. златних бразлетна; 2. златне бразлетне са „опалом“; 2. лорњета са златним ланчевима; 2. златна ланца — официрска; 3. брилијантске игле; 3. дијамантска броша; 1. дугме с „опалом“ и дијамантом; 1. мушки златан медаљон; 10. златних наочара; 2. гране златне емаљиране; 23. разних златних бурми; 47. разних златних прстенова са разним камењем и још др. ствари; све у вредности од 6000 фор.

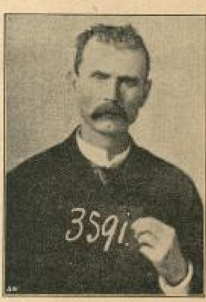

Андрија је родом из Баје у Бачкој. Има му 50 год.; по занату зидар. Стаса је високог; витак, сув, плаве косе и бркова; чела високог и очију плавих. Три пута је био до сада на робији.

Крађу ову извршио је у друштву са Јосифом Ботка Молнаром, који је већ у рукама аустро-угарских власти и са Милом Вулетином, који је утекао и за кога се чује да је прешао у Србију заједно са овим Андријом.

Мила Вулетин је родом из Радоша, котара огулинског; има му 30. година; омален, дежмекаст, риђе браде и бркова, лица округла. На себи је имао тада капут браун карирен и црни мекани шешир. Неки веле да су га виђали у Пириману, селу између Обреновца и Уба.

На молбу органа аустро-угарских власти, који су ради овога лично представили Управи града Београда, наређује се потера за овим зликовцима — лоповима. Пронађене ваља са покрађом стражарно спровести Управи града Београда.

Никодију Радовановићу, земљоделцу из села Златова, среза млавског, непознати лопови ноћу између 10. и 11. тек. мес. украли су две крмаче и четворо назимади енглеске расе, „доли“. Једна од крмача супрасна је, а обе су кусе. Наређује се тражење за крадљивцима и покрађом. Пронађене крадљивце треба стражарно спровести начелнику среза млавског с позивом на Бр. 17449, или управи гр. Београда на Бр. 24470.

Илији Ковачевићу из Копељеве, ноћу између 9. и 10. тек. мес. непознати лопови украли су 2 коња. Оба украдена коња имају по 10 год.; длаке су доратасте; један има знак „В“ а други знак „К“ на врату. За крадљивцима и покрађом наређује се живо тражење. Пронађене крадљивце треба стражарно спровести начелнику ср. посаво-тамнавског, с позивом на Бр. 8583 или управи гр. Београда на Бр. 24469.

Непознати лопов ноћу између 8. и 9. ов. м. украо је из авлије коња Аксентију Васићу, тежаку из Лусира, среза беличког. Коњ је длаке доратасте, у лево око чакараст. Има му до 6. година. Наређује се потера за лоповом. Пронађеног са покрађом спровести ср. начелнику у Јагодини, с позивом на Бр. 16919 или Упр. гр. Београда Бр. 24241.

ТРАЖИ СЕ.

Јована Стојановића, родом из Ниша, који се сада са службом налази у Београду тражи XIII. пук. окр. команда да му се упути на издржавање 10 дневне вежбе у Неготин. Акт Управе града Београда Бр. 23412.

Глигорија Максимовића и **Ристу Дамњановића,** овдаш. сарачије, тражи начелник среза врачарског актом № 13926, да му се спроведу ради испита по извесном кривичном делу. Управа града Београда расписује тражење њихово под Бр. 23583. Пронађене треба спровести Управи или срезу врачарском.

Првостепени суд за варош Београд актом својим од 5. ов. м-ца № 20401, молио је Управу, града Београда да му се стражарно спроведе Станоје Радовановић, бив. одговорни уредник „Српске Заставе.“ За проналазак Станојев, Управа актом Бр. 23697, наређује тражење.

Начелство окр. нишког, депешом № 17588 доставило је, да је **Алекса Костић**, тринаесто-год. син Косте Цолића из Сопота, јуче у јутру возом без дозволе очеве побегао у Београд. Пронађеног Алексу у Београду, треба спровести Управи града с позивом на Бр. 28.953.

Јанићија Милована Трикошанина из Лисице, тражи III. пуков. окр. команда ради регрутације. Ко зна где се Јанаћије налази, нека јави Управи града Београда № 24315.

УЗ НАШУ СЛИКУ НА ПРВОЈ СТРАНИ

У самој средини града Шапца, а у улици званој „Господска“ близу „бечког“ моста, постоји једна од највећих и најстаријих кућа у тој вароши. То је бивши дворац Господара Јеврема, брата покојног Великог Кнеза Милоша у коме су сада смештене канцеларије начелства округа подринског и првостепеног шабачког суда.

Покојни Јеврем Обреновић подигао је ову зграду*) још за време прве владавине покојног Великог Кнеза Милоша и у њој је становао, док је управљао нахијама: шабачком, подринском и ваљевском.

Некадањи дворац Господара Јеврема знатан је због многих историјских знаменитости, од којих бележимо као најглавнија ова два: прво, што је у њему рођен Милош, син Господара Јеврема, а отац Његовог Величанства Краља Милана; и друго, што је године 1844. за време катанске буне, Стојан Јанковић по прелазу у Србију са својим катанама, прво заузео поменути дворац и држао га под својом влашћу док буна није престала.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Указом **Његовог Величанства Краља** од 11. ов. м., управник гр. Београда **Г. Риста Бадемлић,** почаствован је највишим звањем у земљи, — постављен је за Државног Саветника.

Ми се искрено радујемо овоме одликовању Господина Бадемлића, тим пре и више, што је он својом дугогодишњом верном и оданом службом Краљу и Отаџбини то потпуно и заслужио.

Уредништво „Полицијског Гласника“ прикупља слике свију досадашњих наших министара полиције и управника вароши Београда. Од оних који су још живи већ је уредништво набавило један део фотографија; од којих нема, обратило се на њих лично с молбом да му пошљу. За оне пак који су помрли, уредништво се овим обраћа њиховим сродницима и моли их, да му било фотографије било живописне слике пошаљу. Чим уредништво те слике пресними, вратиће их сопственицима са највећом благодарношћу.

---

*) Данас постоји у Шапцу још једна зграда преко пута овога дворца, коју је такође Господар Јеврем подигао био за касарну својих војника. Ваља знати да је Господар Јеврем први установио стајаћу војску и војну музику. Доцније, 1828 год. Кнез Милош је ову кућу поклонио војводи Луки Лазаревићу, кад се овај вратио из Русије. И сад је она својина г. Драгомира Лазаревића окр. начелника у пензији, унука војводе Луке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 45. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 24. ОКТОБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, но ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ЦИГАНИ, ЊИХОВ ЖИВОТ И ЊИХОВЕ ОСОБИНЕ

(наставак)

3. Крађа деце.

Да ли Цигани одиста краду децу? То се приповеда и верује свуда, али ретко да је ко то видео; о томе има читав низ језивих прича, али званичних података нема. Цигани се и иначе страшно плоде, па према томе није им ваљда потребно да још и туђу децу хране и поред тога излажу се великим опасностима. Ја мислим да ће веровање о крађи деце бити исто што и оне ужасне приче из прошлих времена, кад су Цигане окривљавали да једу људе и кад је стотинама њих погубљавано на основу њиховог признања, које им је мучењима изнуђавано. Једно као и друго биће само плод народне фантазије.

Само једно пада у очи: По народном предању Цигани краду искључиво децу са црвеном косом, *бала камаскро* = коса сунца, сунчана коса, јер код њих постоји веровање, да су деца с таквом косом срећа за кућу. Изгледа дакле да Цигани, код којих се рађају само деца с црном косом, крађом набављају ту „батли децу“.

Али ствар може бити и у томе, да Цигани просјачећи и врачајући више пута наилазе на црвенокосу децу и том се приликом изражавају како су таква деца срећна. Пошто пак већ постоји веровање, да Цигани краду децу, онда је сасвим појмљиво, да људи, чије се црвенокосо дете Циганима допада, после тога почну страховати, да би им Циганин могао то дете да украде, пошто они иначе „краду све што им се допада.“

Из бојазни, да би Цигани могли украсти дете, врло је лако могућно, да је у даљем причању створена представа, да су они одиста украли неко црвенокосо дете, као што се такве измене дешавају сваки дан у предањима.

Пошто су се такве приче и даље шириле, створено је тврдо уверење: да Цигани краду само црвенокосу децу. Ако је тако, онда то народно веровање и она циганска празноверица о сунчаној коси не допуњавају једно друго, већ је прво поникло из другог, и то нам даје нов пример честих логичких грешака, које су већ доста пута биле узрок замашним закључцима, пошто је узимано да такве појаве једна другу објашњавају и потпомажу, ма да је једна била само последица друге: simul cum hoc за propter hoc.

Али опет морам напоменути, да сам само у једном случају моје праксе посумњао да су Цигани украли једно дете, кад је нестало неке црвенокосе девојчице.

4. Душевне особине и вера.

О душевним циганским особинама не може се ништа повољно рећи; н. пр. код њих је захвалност нешто извештачено. Циганин уме начинити се тако захвалан, да би ти чисто изгледало нечовечно не веровати му, али код њега не ћете никад наћи истинске захвалности, а незахвалности увек.

Проваљена је једна велика сељачка кућа и из ње однешено све, што се однети могло, тако да је кућа просто осиротела. Сви знаци казивали су да су ту крађу извршили Цигани, те су покрађени укућани и испитивани у том правцу. Они увераваху, да у последње време у њиховој кући није био ни један Циганин, нити је који, у колико они знају, туда прошао. Не беше могућно да су Цигани били учиниоци већ и због тога, што је пре неког времена примљена из сажаљења у кућу једна Циганка, која је нађена на мећави у шуми, одакле се није могла ни маћи. Та Циганка породила се у тој кући, ту је дуго боловала и, као што суседи уверавају, брижљиво је негована заједно са својим дететом. Кад се кренула на пут, она је своју захвалност на такав начин изразила, да су свима присутним „удариле сузе на очи“. На растанку, а и за време свог боловања, више је пута говорила, како ће она показати своју захвалност тиме, што ће порадити, да „тој доброј кући“ Цигани за вечита времена ништа не учине на жао. Тако што мора се веровати, мишљаху укућани. Али жандарми нису томе веровали, но затражише да им се та захвална Циганка опише што тачније (имала је једно око и била је врло висока) и за кратко време имале су власти у шакама и њу, и њену дружину, и један део покрадених ствари. Та жена је велики део своје болести симуловала, док је проучила распоред у кући, обичаје и друге појединости, па чак је воском извадила меру кључева, и тако на основу тог њеног ухођења извршена је та огромна покрађа.

Као што не треба веровати у циганску захвалност, исто тако не треба поклањати вере ни њиховом на далеко чувеном пијетету према покојницима. Прича се да Циганин усред своје лажи застане, кад га упитате, да ли хоће оно што каже да потврди са заклетвом „*ап и муленде*“ (тако ми мртвих). Ја то нисам никад покушавао, а не би то ни чинио, али ако је истина, да Циганин не ће да под том заклетвом лаже, онда то није због „пијетета према мртвима“, већ просто оно детиње страховање од духова, које је све и сва у његовим религијским осећајима. Карактеристично је да на циганском језику *муло* значи како леш, тако и авет и вампир, тако да је за Циганина поједини његов покојник и „авет“ готово једно и исто, те с тога се он ваљда и не сме криво клети са „муло“ или „муленде.“

Напоменућу још и то, да Циганин не прави никакву разлику између *девел* (Бог) и *бенг* (ђаво). За њега су обоје надземаљске силе, које му чине добро и зло. Н. пр. кад је каква животиња скончала, Циганин ће рећи: „Убио је Бог“. Код нас би то прост човек казао: „Однео је ђаво“.

Кад тако неки народ нема религиозних представа, кад у појму Бога не види неко узвишено биће, које људма добро чини, већ неку непријатељску силу, онда је тај народ много и много изостао иза осталих народа у погледу племенитости и лепих осећаја.

Али не треба се ни чудити што су Цигани такви какви су. Све што се за њих у току толиких столећа чинило, ограничавало се на гоњења и протеривања. Покушаји цивилизације били су већином површни, сурови, противни циганској природи, у кратко за њих се није учинило ништа. Чак и ми криминалисте водимо рачуна о њима само онда, кад другом свету што украду или му какву штету нанесу; а шта Цигани чине једни другима, то се никога не тиче. Ко је од нас прискочио кадгод у помоћ, кад Циганин Циганина испребија? Ко је кад дигао глас против њиховог гоњења? Ко је кад заштитио част које циганске девојке, од којих многе у детињем добу постану мајке? Ко је осветио покојника, кад је Циганин Циганина отровао? Ко зна у опште штогод о њиховом ужасном отрову „дрп“? Ко је видео Циганина да лежи у болници? Од чега умиру Цигани? Где су њихни гробови? —

5. Лоповске справе и отров.

Проучавати Цигане и њихов живот врло је тешка ствар. Много и много времена можете долазити с њима у додир, па да врло мало што докучите.

Код Цигана ћете у врло ретким случајевима наћи оруђа за отварања и обијања, док међу тим за друге лопове таква оруђа су најдрагоценије имање. Ма да је готово сваки Циганин врло вешт ковач и бравар, ипак он не ће да себи направи калаузе и справе за обијања и т. д. Он је и сувише лен, да их направи и носи уза се, сувише плашљив, да их држи код себе. Ни у самој природи Циганиновој није, да он ради калаузом или справама за обијање: он улази у кућу кроз прозор или на какав удобнији начин, пошто у напред тачно зна како стоји са прозорима и вратима; орман отвара он са непојмљивом вештином ножем, искривљеним чавлом или на који други начин: примитивно, али поуздано.

Али оно што се код Цигана увек налази, то су удице и лепак. Удица служи за различите циљеве, према величини и конструкцији, али најређе за свој једини циљ, пецање рибе, чиме се Циганин само изузетно бави. Циганска удица служи у главном за пецање живине сваке врсте: кокошију, патака, гусака, а у случају потребе и голубова. Циганин, већином пак Циганка, приближи се слободно јату живине, наравно кад је живина мало подаље од куће и кад нико на њу не пази, те стане да јој баца мрвице хлеба. Прича се да у тај хлеб метну неку смесу коју живина страшно воли. Кад се живина тако тим мрвицама мало приближи, онда им бацају велике мрве, и на послетку мрву, у којој је удица; удица је везана за свилени конац, а овај за јак пртени конац или фину жицу; кокошка, рецимо, прогута удицу, Цига је довуче до себе, извади удицу, кокошку удави и обеси испод капута о замку, која је за то нарочито спремљена; друга живина се у тај мах уплаши, али се поново врати, те онда деде Јово на ново. По кад и кад Цигани праве од зелених крпчића или у недостатку тога од лишћа вештачке жабе, те њима обмањују гуске. У такву жабу скрију они удицу, жабу донесу пред гуске, па онда вештим трзањем удешавају да жаба скакуће. Нема гуске која се не би тада преварила, мислећи да ту за њу има масан залогај. Тако Циганин дође до печења а сељак мисли, да му је лисица однела гуску. О Циганима и не сања.

Има још један много опаснији начин употребљавања удице. Узму се три или четири удице, окрену једна другој леђима, чврсто се увежу, а за тим се над њима за конац веже оловни куршум. Разуме се да се може употребити и једна удица, али ова не хвата тако сигурно као систем од више удица, пошто овај, као и котва, свакад хвата па пала како му драго. Оловни куршум служи, разуме се, за то да се удица лакше може бацити. У том бацању су Цигани, нарочито одрасли дечици, веома извежбани.

Х. Гр.

(наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

Пресуда због дуга од кирије.

Суду општине књажевачке.

а., *Тужба.*

Неши Петровићу, овд. трговцу, дао сам под закуп моју кућу, у којој има, са лица улице дућан и у позадини стан, са три собе, кухињом и осталим удобностима, са ценом по 100 динара месечно, од Ђурђева до Митрова дана ове године, под том погодбом, да ми условљену суму сваког месеца уредно плаћа.

Како ми Неша није платио кирију, ни за месец септембар ове године, а сада првог новембра истиче рок закупу, и он ће из закупног имања да се сели, то га тужим томе суду, и молим, да га осуди, на плаћање дужне кирије, за месец септембар и октобар по 100 динара, што износи суму од 200 динара, да ми накнади плаћену таксу и на име трошка и дангубе 20 динара.

За доказ служи ми становање у мојој кући, а тужени нека поднесе признанице о плаћеној кирији.

Тужбе основ дуг од кирије.
Вредност тражбе 200 динара.

12 октобра 1898 год.
Књажевац.
№ 9354.

Милан Петровић,
бакалин овд.

Одмах одредити кратко рочиште на које позвати парничне стране, на коме овај спор извидети и пресудити.

12/X 1898 год.
Књажевац.

Председник суда
М. Настић.

в., *Белешка.*

Рађено у суду општине књажевачке, 14 октобра 1898 г.

Белешка по спору
Милана Петровића, бакалина овд.
противу
Неше Петровића, трговца овд.

Судили су судије
Н. Спасић
Ј. Терзић
А. Марковић
Бележио деловођ
П. Стевић.

Због дуга од кирије у вредности 200 динара за месец септембар и октобар ове године.

На данашње рочиште дошле су обе парничне стране.

На понуду суда нису се могли поравнати.

Тужилац оста при тужби у свему, и тражи пресуду, за осуду дугујуће кирије. За данашњи предстанак тражи 10 дин.

Тужени признаје уговор о закупу и закупну цену. Признаје и то, да тужитељу није платио кирију за месец септембар и октобар, у суми од 200 динара, но вели, да није то учинио с тога, што му тужени није хтео извршити оправке на закупном имању, по закљученом уговору, но га је с дана на дан заваравао, све дотле док он то није морао сам извршити. Те оправке, које су условљене, састоје се у томе, што је тужилац био обвезан, да реперира и у ред доведе собе за становање, да у великој соби метне нову фуруну и да исту измала, даље да подрум који је био по све рабатан и набушен у ред доведе, и да му у авлији направи једну дрвену шупу за смештај кућевних потреба. Да је овакав уговор између њих стојао, ако тужилац не призна, доказаће сведоци: Јанко Давинић, трг. и Петар Милић, абаџија, који су били при погодби. За ову оправку, као што се из рачуна, које прилажем, види потрошио сам 192 дин., што ће потврдити и издаваоци истих: Павле Јанковић, предузимач, Илија Маленић, молер и Недељко Степановић, гвожђар, које суд, ако за потребно нађе, може испитати, када ће се о мојим наводима уверити. Најзад полажем суду 200 динара, с тим да се ова сума стави у депозит и да се не издаје тужиоцу, докле се овај спор међу нама не расправи. Ако тужилац не пристаје на ово што сам навео, онда молим, да се ово рочиште одложи и да се друго одреди, на које да се позову сведоци, на које се овде позивам.

Тужилац изјави, да наводи туженог нису истинити, и да када признаје дуговну кирију и закуп нема места одлагању рочишта, нарочито с тога, што он сам никакве преправке на његовом имању није могао чинити.

Узевши у обзир наводе парничних страна, а и да би се дошло до правог и истинитог стања ствари за правично пресуђење овог спора, суд општине књажевачке

Решава:

Да се ово рочиште одложи, и друго одмах у најкраћем року одреди, на које позвати парничаре и сведоке тужене стране.

Положених 200 динара унети у депозитну касу, с тим, да се никоме не издају, до окончања овога спора.

14/X 1898 год.
Књажевац.

Потписи.

г., *II белешка.*

Рађено у суду општине књажевачке, 16./X 1898. год.

NB. *Стави главу белешке.*

На рочишту су парничари и сведоци.

Испит сведока.

I Јанко Давинић, трговац, има 42 године, у свему способан за сведока, на питање суда каза:

Био сам при погодби тужиоца и туженог, када су се погађали, за закуп куће тужиочеве, и тада су условили, да тужени плаћа тужиоцу уредно сваког месеца кирију по 100 динара месечно, но тужилац да му у авлији направи шупу дрвену за смештај, да оправи подрум, да репарира кућу, да му велику собу измала и да у исту намести нову гвоздену фуруну. На ово ћу се заклети. Дангубе тражим 4 динара.

II Петар Милић, абаџија, има 56 година, у свему способан за сведока, у свему као и први сведочи, заклеће се. Дангубе тражи 6 динара.

III Павле Јанковић, предузимач, има 34 године, способан за сведока, на питање суда, каза: рачун који је тужени поднео, мој је и ја сам од њега исти наплатио, у суми од 100 динара. Направио сам му дрвену шупу од дасака у авлији, репарирао кућу и подрум, који је био сав избушен и неупотребљив. На то ћу се и заклети. Дангубе тражим 5 динара.

IV Илија Маленић, молер, има 27 година, способан за сведока, на питање суда, каза: рачун који је тужени поднео, мој је и ја сам га издао туженом и исти наплатио, за мој рад око грунтирања и малања велике собе у кући тужиоца. На то ћу се заклети. Дангубе тражим 10 динара.

V Недељко Стефановић, гвожђар овд., има 38 година, способан за сведока, каза: тужени је од мене узео једну гвоздену фуруну за 50 динара. На то сам му издао тај рачун, који је пред судом и исти сам од њега наплатио. Заклећу се. Дангубе тражим 10 динара.

Тужилац изјави, да сведоци Давинић и Милић неистину сведоче, јер при погодби није било никакве речи о каквим преправкама и оправкама. Против осталих исказа сведока нема ништа, јер тужени је на свој ризик могао чинити шта хоће, но он му то право не признаје.

Тужени изјави, да је испитом испитаних сведока, Јанка Давинића и Петра Милића, доказао услове при уговору о закупу, даље, да је испитаним сведоцима Павлом, Илијом и Недељком утврђена вредност утрошена на закупно имање, с тога тражи, да суд тужиоца одбије од тражења као неумесног и да му се преправка призна, урачуна и од кирије одбије.

Сведоци Јанко и Петар заклели су се на своје исказе.

Судски разлози.

Тужени је испитаним сведоцима Јанком и Петром потпуно доказао, да је тужилац био дужан извршити преправке и оправке на имању. Даље, испитаним осталим сведоцима доказано је, да је он те преправке извршио и да га је то коштало 192 динара, противу које вредности тужилац није ништа приметио, за то се и од стране суда има сматрати за уредну.

Према оваквом стању ствари, има се узети, да тужилац своју обавезу према туженом није извршио, и да је онда он имао право да је о своме трошку изврши и од кирије му утрошену суму одбије — §. 680 и 681 грађ. закона.

С тога, а на основу §. 6 и 13 грађ. поступка, суд општине књажевачке

Пресуђује:

Да се тужилац од свога тражења одбије, јер се туженом признаје право оправке по закљученом уговору о закупу у вредности 192 динара.

Тужилац да плати туженоме на име трошка и дангубе 5 динара, а испитаним сведоцима по три динара.

Тужени ће бити дужан платити тужиоцу само 8 динара као ресто кирије, која му се има признати преко утрошене преправке. Положени депозит предати туженом по одбитку ове суме од 8 динара, која се има употребити на извршење ове пресуде.

Пресуда саопштена парничарима истог дана.

Од суда општине књажевачке, 16. октобра 1896. године № 9526, у Књажевцу.

Потпис деловође Потписи судија

NB. *Заведи пресуду у протокол пресуђења.*

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

22. ИСЕЉЕНИК

У Америку!

Пароброд је оставио пристаниште и крилима својим претураше пенушаве таласе. „Speranza!“ — нада, сија његово име у златним и на далеко видним словима. Јест, нада! Како му је згодно име дао случај. Пут на њему предузимати, био је последња нада свих његових путника, последња карта на коју су они метнули све што још имају, па и живот свој, коме не беше више места у староме свету. Сироти сељаци и надничари, којима не беше кадра нигда тако благословена земља Италија дати више ни комадић проје...

Speranza!

На обали стајаше једна млада и горко плакаше.

„Me misera — о, сад сам са свим остављена. Доменико, за што то учини?“

За што? Та и сама је то најбоље знала. Он није отишао као невера, него је радио као частан човек. Он је није завео, срца су им се нашла, а што се није остало при првом пољупцу — да ли да им се замери што, под вечно плавим небом италијанским, где у жилама бруји тако топла крв?! Кад му је открила, да под појасом носи залогу његове љубави, није се смишљао, него ју је одвео парохиском свештенику, који им је, да не би општини досадили, одмах руке саставио. „Хиара“, рекао јој је он тада, „сад си моја жена и делићеш са мном све што ми небо досуди, радост и патње. Само се бојим патње ће претегнути. Нека ми Бог одржи здраве руке, да бих могао радити за те и дете нам. Али зарада је овде сувише мала за нас троје. Тамо, где је већ хиљаду пре нас нашло среће, потражићу и за нас бољу судбу — у новој отаџбини, с оне стране океана.

Данас се та реч приводи у дело. И он се налази међу исељеницима, које лађа „Speranza“ брзо односи преко бесних вала морских. Више него ма који други уздржавао се да не оде он, јер је за собом остављао младу жену, с којом се тек венчао, дете, које још ни пољубио није.

За Хиару су настали тешки дани. Донела је на свет једно љупко детенце, једно црномањасто мушкарче. Како је јако наликовало оцу своме Доменику! И њој не би суђено да му у наручје метне тај најлепши поклон своје љубави. Писмом није му могла јавити ни за саму радосну вест овога рођења, јер она, као и многе друге њена реда и пола у Италији, није учила ни писати. Али Дон Анселмо, парох малог селоцета, показа своју готовост да јој учини ту услугу хришћанске љубави према ближњем. Како ће то писмо обрадовати сиротога Доменика! Она је живо у души својој цртала себи ту слику радости његове, и то јој помагаше да лакше подноси сву невољу и оскудицу. Скоро ће и томе бити крај, небо мора имати сажаљења и благословити Доменикове кораке, које је предузео ње и детета им ради. Може бити ни која недеља неће проћи, а он ће послати путни трошак, те да и она за њим може поћи у нову им отаџбину, где их чека срећна будућност, коју је тако жудно сањала. Она се надаше и гладоваше са својим дететом.

Недеље и месеци пролажаху, а од Доменика никаква гласа, а камо ли да новаца пошље. Колико се пута обраћала пароху, молећи га да за њу поново пише мужу јој, и честити човек то јој је обећао. Ни сумње није било, да ли је он ту реч одржао, јер је он према Хиари био тако предобар, по који пут дао би јој што да једе, ма да сам, како се жаљаше, једва има од чега да живи.

Појмљиво је, да у пределу, где здрав човек нема никакве зараде, где је сам слуга божји упућен једино на милост својих парохијана, самохраној жени не остаје ништа друго, него да с дететом изађе на улицу у прошњу. А Хиара је била самохрана, остављена и од Бога и од људи, шта више од њега који јој је био све — од свога Доменика. Ах, не може бити друкче, њему се у далекој туђини догодила каква велика несрећа, њега није само нестало — он је мртав! Бол, који Хиару сажизаше и при самој помисли, не могадоше угасити ни сва вали плиме океана, који је раздвајаше од гроба мужа, кога је тако јако љубила. Или би они то ипак могли, да је није уздржавала пред једним кораком очајања љубав према сиротом, невином детенцету!

„Signore, fate la carità!“ Уделите, господару!“

Пет је година како Хиара проси, пет дугих и чемерних година како на улици живи. Док је малога Анђела у пелене завијала, држала га је у наручју и људи више даваху из сажаљења према сиротоме црву. Сад он трчи за колима и онима који шећу, и људи дају више да би се опростили детета које проси. Није лепушкаст, али је доброћудан и весео дечко; његове црне очи севају као муња испод јаких обрва. У њима је много духа или и много пакости. Тешко и њему и другоме, ако се ова развије у школи уличној! Анђело, који може бити има све да буде ваљан члан друштва људскога, био би онда ужасан злочинац.

Да ли на то мишљаше млада жена, која, у траље одевена, са склопљеним рукама чучаше на калдрми уличној а погледи јој блуде по овој даљној пучини, где се, рекао би, загасито зелено море састављало с плавим небом.

„Signore, fate la carità!“ Уделите господару!“

Анђело беше истрчао испред једних двоколица, које су брзо јуриле, а на каквим се колима обично вози у овом крају. У њима је седело двоје добро одевених. Човек, који је држао вођице, беше црномањаст и око лица имађаше црну браду, а жена уза њ не беше баш лепа, али њена веселост и добродушност, која сијаше на округлом јој лицу, даваше јој нарочиту драж, и ако беше у неком шареном и неукусном оделу. Изненадним искакањем дечка поплаши се коњић и тргну у страну, давши тиме повода човеку који управљаше да га бичем јако шибне. Да ли намерно или не, тек један део бича мазну и Анђела преко леђа тако, да јаукну од бола.

Тај јаук тргне Хиару. Као надражена лавица скочи на колима са стиснутом песницом.

„Несрећниче!“ Али она једва изусти ту реч. Као кип укоченој, остаде јој поглед на човеку, који такође у њу гледаше као у срце дирнут.

„Жено, ко си ти?“ викну он.

„Зар то Доменико пита?“ јекну она.

„Хиара!“ Узвикнувши ово, он скочи с двоколица и обгрли жену. „Хиара, милостиви Боже, та је ли могуће да ниси умрла?“

„Умрла? Нисам. Али готово би се скапало од глади, да се нисмо просећи захрањивали, ја и — оно сирото дете твоје, које си баш сад...“

„Стани! Дете моје — о Боже!“ И он узе малишана, привуче га себи при свој напућености његовој и обасу пољупцима црну кудраву главу његову.

Млада жена с двоколица посматраше све ово с изразом који би био мешавина од чуђења и жаљења. Најпосле не могаде зауздати своју радозналост. „Доменико, та објасни ми...“

То учини пажљивом и Хиару. „Да, Доменико, објасни и мени, која је та с тобом?“

Ово питање погоди Доменика, усред највеће радости његове, као млаз хладне воде. Он стаде крхати прсте.

„Шта да чиним, несретник? Олива је моја венчана жена као и ти, Хиара!“

Његова жена! Како је са свим различито утицало ово откриће на те две жене. Хиари из очију севну варница бесне мржње, и руку беше подигла, као да би хтела убити овога човека, који ју је тако гнусно преварио. „Јадниче!“ промуца кроз усне, у којима не беше крви. А Олива се од чуда пљесну рукама по глави. „Хиара, твоја умрла жена, о којој си ми толико доброга причао, с којом си се пре четири године венчао, није, дакле, у истини била умрла? Каква срећа, Доменико!“ При том хитро скочи с кола и похита Хиари. Ти убога, сирота жено, како си се јако напатила! Али је сад твојој невољи крај. Доменико је тако добар, ти ћеш са њим опет бити срећна.“

Хиара се гласно насмеја. „Срећна, са њим — поред тебе?“

„Поред мене? Ах, о мени није више реч, пошто је он нашао тебе, своју прву жену, па још с милим дететом својим. Али како је томе гло бити, Доменико? Та ти си износио писмо о смрти њеној пред нашу свадбу?“

„Тако је, и ја се морадох њега држати, јер ми га је послао сам парохиски свештеник.“

„Зар Дон Анселмо?“ упита Хиара с пуно неверице.

„Баш он главом, коме сам пре тога био послао новац за те, па најпосле и сав путни трошак. Он ми је јавио ту тужну вест, да си дете родила мртво, а мало по том да си од тога и сама умрла, и да је новац употребљен на исплату трошкова око лечења и сахране.“

„Ужасна превара — а ја и моје дете, међу тим, скоро умирали смо од глади!“

„О, тај...! Смилуј му се, Боже, кад сад од њега затражим рачуна!“ Једним карактеристичним покретом руке објасни он ту своју претњу.

„Онда би дете твоје имало за оца злочинца, Доменико? До сада смо оплакивали једног само умрлога; остави нам и даље ту утеху и врати се са својом младом женом у Америку. Судба нас је раздвојила...“

„Али данас поново здружила, Хиара. Сам Бог удесио је, те ме је нека неодољива чежња гонила да се вратим у своју домовину; ако тамо на оном небу има Бога, он ће јамачно, после оволиких искушења, дати да се опет нађе прави пут.

* * *

Они су га и нашли. Олива, друга жена Доменикова, била је дете италијанских емиграната, али није у залуд рођено у земљи америчкој. Била је одгајена у васпитана у практичном духу, а за Доменика се удала, што је ваљан човек задобио поштовање њена оца, који јој га је и довео као просиоца. Доменико је Оливи отворено признао, да је љубио само прву своју жену, али Олива није ни тражила љубави, него само самосталности у кући. Због тога њој и не требаше неког јунаштва, да би се решила одрећи се руке мужевљеве, коју она — пошто он није ни знао да је још био везан брачном везом — никако није ни имала по праву. Пошто су испуњене све дуготрајне формалности, брак је по законима и канонима разрешен, и Олива се, слободна и весела, врати у Америку, да у кући оца свога чека новог просиоца, кога није могло не бити код знатна мираза њезина.

А Доменико се више и не врати у Нови Свет. Њему је испало за руком да се стално настани и скромно живи у својој отаџбини са срествима што их је тамо стекао за пет година трудом својим.

А Дон Анселмо?

Кад полициски иследник, коме беше поверена ова истрага, уђе у његов стан, не нађе га, њега беше нестало. Једни говораху, да га је поглавар цркве послао на „епитимију“, други да је преко Океана у Америку побегао и тако умакао правди која има да га казни.

Умакао од казне? Сваку кривицу прати казна; ма где снашла ова Анселма, све једно је.

У осталом ко зна кроз какву велику душевну борбу, каквом чемерном невољом у животу је наведен на ове црне, зацело тешке кораке у овоме кривоме путу на један злочин, о чијим последицама он без сумње није размишљао колико треба.

Факат је, да је италијанска влада у најновије доба видла се принуђена, да у свој казнени законик унесе један нов параграф, којим се најстроже забрањује свештеницима просјачење у општинама њиховим!

Велики разлог за олакшање кривице Дона Анселма.

МИРИЋИЈА

СТУДИЈА.

Идемо планином. Леп зимски дан. Осијало сунце, ал' оно зимско, што не греје, него сија неком леденом светлошћу. На све се стране цакли замрзнути снег, а оштри планински ветар звижди нам поред ушију и својим мразом допире и под саму одећу. А по некад као да хоће да се нашали, залети се на гране, које су се од снега повиле, и сручи нам на главу повећу количину снега... Пролети и по која сврака или врана, закрешти или загракће, поплашена од нас, — и то је сад једини знак живота у овој леденој пустињи.

Идемо ћутећки... Сви смо уморни, сањиви, љути и туробни. Ово је трећи дан како се људски одморили нисмо, а за две ноћи свега смо спавали по неколико часова. Враћамо се из потере. Па бар да смо имали жељенога успеха, него сав труд и мука у залуд. Сазнали смо где је на зимовник дошао хајдук Дукић са двојицом другова, али му за времена проказа неки од јатака наш напад и он нам измаче. Јурисмо на све стране, претресасмо све сумњиве домове и ништа. Као да у земљу пропадоше. Једино нам паде шака Мирићија, Дукићева љубазница. Она му је била најбољи увода, саветник а и помагач у многим злочинима. Пронађосмо је у кући њенога очуха... Сад и она иде с нама. Водимо да је предамо правди.

Мирићија је још девојка. На саслушању је изјавила да јој има двадесет година, али ту има нечега занимљивога. Изгледа да је много млађа и ако све сеоске девојке по правилу изгледају старије но што су. Али се није тому чудити кад се зна да тежачки посао убија, а Мирићија живи на доплету. Њу рад не рани, за њу се старају њени драгани. За последњу годину и по драган јој је Дукић... Она је повисока, стасита прилика; умерено пуначка; правилних и врло лепих црта и необично бела лица. Уста има мала са танким усницама; косе смеђе бујне; пијавичасте обрве; а очи црне и необично крупне. Кад јој први пут загледате у очи изненади вас нежан и милокрван поглед, али загледајте се дуже, па ћете видети у њима и нешто дивље. Врло често засија у њима нека необична сјајност као у гневу... Кад говори, пак, говори преко успијених усница; глас има звонак и пријатан и, што пада у очи, махом меша у говор градске речи и изразе. Види се да је често долазила у Лазаревац и Ваљево. А и одело јој је сразмерно укусно. Не носи се као њене друге. Имаде ту и много чега градског. На ногама су јој кожне ципеле са „клакиром“ на врховима; сукња јој је од дебелог вуненог лица, какво се у граду носи; на грудима има јелек сав срмом извезен; око врата љубичасту свилену мараму, а косу плете у две плетенице и обавија их око главе. У коси, пак, носи омањи вештачки ружин пупољак... Сад је завијена и дебелим, тешким плетом пепељаве боје, који јој лепо доликује. Види се да има и укуса.

Од часа, од кад је јуче нађосмо, па све док се од јутрос не кренусмо, била је необично весела и разговорна. Са жандармима се шалила као са јаранима на сабору, а и мене не оставља на миру. Шале су јој пропичне, а увек духовите. И сваку своју шалу пропрати раскалашним смејом. Ја јој то нисам хтео спречавати. Хоћу да је проучим у свему... Синоћ ме упита: „јесам ли жењен?“

Рекох да нисам.

„Е онда, вере ми, да сам то знала не би ме нашао. Овако ће мој драган због тебе свашта мислити, па кад ме пустите неће ме примити.“

И зацени се од смеја...

Али од јутрос целим путем ћути. Забаучила се оним плетом, па само гледа преда се и по некад стресе се од зиме. Није ни уплашена, ни замишљена, али се види да нешто размишља. И кораке је убрзала. Једва је стижемо.

Досади ми ћутање. У разговору се лакше путује. У то време баш смо пролазили кроз неко поширoко искривудано корито осушенога потока, а са обе нас стране окружује ниско шибље, трњаци и сметови.

„О, Мирићија“, рекох јој, „шта си се ти ућутала? Да не мислиш на драгана?“

Она застаде и приђе мени.

„Па о њему и мислим, дабогме. Баш мислим како ће нам лепи сватови бити.“

И насмеја се весело.

„Је ли, Милуне“, окрете се она жандармском каплару, „ти си онако најдебљи, хоћеш да ми будеш кум?“

„Хајд', хајд'“, осече се каплар љутито, али се одмах трже и у развученом смеју додаде: „теби само комендије падају на памет.“

А она ће:

„А што, болан не био, комендије? Хоћу и ја да се удајем као и друге моје срећне друге. Него, кажи ти мени примаш ли се ти кумства?“

„Море, окани се ти мене!“

„А што, болан, окани се. Бојиш се, ваљада, да се не истрошиш.“

Одјекну смеј и сва се лица разведрише.

„Ђаво — девојка“, рече неко из гомиле.

„А ти, Милоје“, окрете се она једном високом среском пандуру, „хоћеш ли ми ти бити стари сват?“

„Хоћу“, одговара овај, а она се зацени од смеја:

„Ето, видите што је галант човек.“

За наконче узеде једног малог шпрљавог општинског пандура, а за чауша одреди једнога кмета.

Кмет се љути.

„Овај, немој ти, овај, која си хајдучица, да са мном, овај, који сам власт, овај,...“

Она се осече:

„Ето, што ти је геја. Он би, ваљада, хтео да је кум. Не може то, брајко, тако, каплар је већа власт од тебе.“

Општи смеј, а она се обешењачки подмигује на разјареног кмета.

„Него, овај господине“, развуче она и загледа ми се дубоко у очи, „немам још девера. Ово имам четири побратима, али ми ни један не ваља. Сви су хајдуци, а ја те људе мрзим, као што знаш. Баш бих волела да ми ти будеш девер.“

Жандарми се од једанпут уозбиљише. Погледају у мене унезверено, а каплар јој већ приближи песницу близу ребара.

„Па да будем, ја шта ћу“, одговорих, „како ћу ти одрећи кад тако лепо молиш?“

И сви сматраше за дужност да се насмеју.

„Е, тако те хоћу, господине. То је од срца. Дакле сад си ми браца.“

Застаде, отклони плет с главе мало у назад и пружи ми своју помодрелу руку.

„Хајде сад, браца, да се пољубимо.“

Бејах изненађен и то не мало. Но знадох шта да јој одговорим.

„Па што, ти си мени браца, а ја теби снајка?“

Насмејах се да забашурим забуну, али то она одмах примети, па се окрете кмету:

„Је ли, кмете, хоћеш сад да ми будеш чауш? а?“

„Море, овај, јеси чула, ја...“

„Што се затежеш?! Кад може господин писар, можеш ваљада и ти. Нећеш бити постидан. Видиш, све сама чиновничка вамилија.“

Поново се осу смеј, а она се и даље шали:

„Ама што су ми свати, не роди их мајка. Гле, гле, онако по хајдучки. Сви оружани до грла... Само нам једно фали. Нема младожење. Ех да оће, бог дô, сад да искрсне од куд и мој младожења — Дукић.“

Каплар баш не мога да отрпи.

„Вала да хоће“, прихвати он пакосно и намаче шајкачу на чело, „баш би било весеља. Било би ти, кумо, шенлука из пушака ка' књагињи. А и пило би се доста. Не би ни ти остала без исета. Пет хиљада динара глава му вреди.“

Погледам у Мирићију, а она се преобразила. Ни оне безазлености, ни оне веселости. Бледа је као крпа, мишићи око уста играју јој, а очима преваљује као јастреб.

„Вала, куме и да хоће, баш би вам била жива згода за то. Да му само очи сагледате, прнули би сви у ово трње као врапци.“

„Ао, мајку јој њену“, започе неко, а она погледа по гомили изазивачки и достојанствено настави пут.

После је ћутала целим путем. Завукла се у плет све до носа и чини се као да иде сама. И не гледа нас. Не хтедох је ни ја заподевати на разговор. Разговарао сам са потером.

Тек кад се приближисмо среској кући, она скиде плет с главе, одахну и пружи руку напред.

„Е, ево, браца, и моје цркве. Хвала Богу, кад стигосмо. Дуги они сватовски пути. Баш ми од мраза ноге одпадоше.“

Затворисмо је.

Одем у своју канцеларију и латим се заосталих послова, а каплар Милун дође и заста код врата.

„Шта је, капларе?“

„Ама ништа... спрдња. Само дођох да вам јавим да се она јунак — жена разбалавила к'о нико.“

„Ко, зар Мирићија?“

„Мирићија богме. Плаче као киша.“

Дигнем се и полагано дођем до апсанских врата. И чух угушено тешко јецање где тмуло одјекује из мемљиве дубине. Оно што је пред нама тако вешто сакривала, поверила је немим зидовима. Срце је у свакога.

Милорад Ј. Митровић.

ИЗ КРИМИНАЛНЕ СТАТИСТИКЕ

Самоубиство

Међу осталим жалосним привилегијама које је мајка природа дала своме љубимцу човеку јесте способност да у извесном тренутку раскрсти са својим животом. Животиње се не убијају: самоубиство је особеност људске расе. Велики француски песник Алфред де Вињи вели у својој чувеној поеми *Вукова смрт*:

> „Како треба сносити живот и сва његова зла,
> То ви знате, узвишене животиње“.

Самоубиство није ни мало нова ствар, увек је било у људској врсти бића која су мање могла да резимирају, нестрпљивијих, очајнијих и осетљивијих. У старо доба, код класичних Грка и Римљана убијали су се људи са неком узвишеном мирноћом: велики Римљани из доба царства римског предмет су нашег дивљења.

Са цивилизацијом, са свима њеним добрим странама ишла је и једна зла, то је страшно напредовање броја самоубистава. Статистички подаци показују да је у *Француској* било

1827.—1830.	год.	једно	самоубиство	на	18.268	становника
1831.—1835.	„	„	„	„	15.369	„
1836.—1840.	„	„	„	„	13.033	„
1841.—1845.	„	„	„	„	11.598	„
1846.—1850.	„	„	„	„	10.274	„
1851.—1855.	„	„	„	„	9.557	„
1856.—1860.	„	„	„	„	9.480	„
1861.—1865.	„	„	„	„	8.021	„
1866.—1870.	„	„	„	„	7.948	„
1871.—1875.	„	„	„	„	6.715	„
1876.—1880.	„	„	„	„	5.897	„
1881.—1885.	„	„	„	„	5.133	„
1886.—1890.	„	„	„	„	4.500	„

Дакле за 70 година број самоубистава постао је *два и по* пута већи.

За Белгију статистички подаци још су црњи.

			мушких	женских	укупно
Год. 1838.—1839.	убило	се	—	—	178
„ 1840.—0849.	„	„	195	47	242
„ 1851.—1855.	„	„	166	28	194
„ 1856.—1860.	„	„	179	34	213
„ 1861.—1870.	„	„	?	?	265
„ 1871.—1880.	„	„	373	68	441
„ 1881.—1890.	„	„	551	107	658
„ 1891.	„	„	648	120	760
„ 1892.	„	„	673	122	795
„ 1893.	„	„	706	119	825
„ 1894.	„	„	693	146	839

Као што се види, број стално расте, и за 60 година постао је *четири* пута већи.

Примећени су извесни стални односи између самоубистава и доба године, полова, доба старости, брачног стања, економских услова, криза, занимања. Самоубистава има више лети него зими, код мушких него женских, код млађег света но код старијег, код нежењених но код жењених, код сиромаха но код богатих, у гладним годинама више но у родним, више код људи који се баве умним радом него код оних који се баве ручним радом. Главни узроци самоубиства јесу: беда, породичне бриге, телесне болести, алкохолизам, љубав, љубомора, разврат и судско гоњење.

Енглески лекар Dr. *Porbes Winslow* изнео је пред међународни конгрес судске медицине статистички преглед узрока самоубистава у Лондону. Он је тражио узроке за 7.190 случајева, и нашао је да се убило људи:

	људи	жена
Због беде · · · · · · · · · ·	905	511
„ домаћих брига · · · ·	728	523
„ губитка новаца · · ·	322	283
„ пијанства и разврата ·	287	288
„ губитка на коцкању ·	155	141
„ осујећених планова ·	122	110
„ љубави · · · · · · · ·	97	157
„ љубоморе · · · · · · ·	94	53
Због пониженог самољубља	53	53
„ гриже савести · · · ·	49	37
„ фанатизма · · · · · ·	16	1
„ мизантропије · · · ·	3	3
„ непознатих узрока · ·	1381	57

По мишљењу енглеског лекара ови „непознати узроци“ биће опет беда.

Један статистичар, пола у шали пола у збиљи, изнео је страшан факат: да, ако самоубиства буду и даље расла у овако великој сразмери, кроз неколико стотина година доћи ће дан, кад људи неће свршавати природном смрћу него самоубиством... Тада неће бити потребни потопи, геолошке катаклизме или поремећаји у сунчаном систему — живот ће се на нашој планети и без тога угасити, и сан мрачне индијске философије о вечном уништењу, збиља, биће ужасна јава!

Наравно, с претпоставком да се неће искоренити добро познати узроци самоме злу. А та је претпоставка немогућа.

L.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

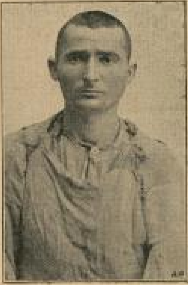

Миленко Аврамовић. У прошлом броју нашега листа, износећи слике и биографије Милоша Марковића и Милана Лукића, који су стрељани у М. Пожаревцу 16 тек. мес. казали смо, да је с њима заједно, и због истих дела осуђен и овај Миленко Аврамовић, али не на смртну казну већ на 20 год. робије у тешком окову.

Обећали смо читаоцима изнети слику Миленкову и ево искупљујемо реч.

Миленко је родом из села Касидола, среза грочанског; има 23 год., средњег је раста, у лицу је суњољав, у опште је плав, по занимању је слуга.

Као малолетан небројено је пута истушно био кажњаван због ситних крађа и превара, а кад је већ одрастао, почео је красти на велико, па се најзад здружио са Милошем и Миланом. Што и он није с њима осуђен на смрт има да захвали томе, што се сам предао власти.

Октобра 16 тек. год. Миленко је спроведен Управи београдског казненог завода на издржање осуде. Тог истог дана одведени су из Управе на стрељање Милош и Милан. Њих двојица пре поласка молили су, да се опросте с Миленком, али он није имао куражи да изађе из свог затвора, већ им је онако кроз врата довикнуо: „*Срећан вам пут*.“

РАЗБОЈНИЧКА ЈАЗБИНА

— К. Ортман —

Било је то једне мрачне јесење ноћи кад сам се враћао кући, идући поред реке, која протиче кроз нашу варош. Предео, у коме се налажах, беше у ово доба пустији и усамљенији, него икоји други у целој вароши, а осим тога штедљиви фењери распростираху тако слабу светлост, да ја и против своје воље убрзах корапе, како би што пре доспео у живљу улицу. Али изненада, баш иза мојих леђа, чух тихо „пст“, и кад се окретох, спазих малу људску прилику, коју очевидно беше обузео ужасни страх, а од узбуђења ни речи не могаше прословити.

— Ах, драги господине — промуца она једва дрхтавим гласом — ја сам видео нешто страшно, нешто ужасно. Ах помозите, помозите; можда ће се још моћи спасти.

Таман бесмо дошли у близину једног уличног фењера, те могах оштрије осмотрити лице овога човека. Оно беше жуто као восак и од страха тако искривљено, да за тренутак помислих, е имам посла с каквим сумануцим. Али како у овом напуштеном и навиклом крају вароши не беше искључена могућност каквог несретног случаја или злочинства, то замолих старца, који гласно цвокоташе зубима, да се прибере и укратко ми исприча: шта је видео и где се шта има да спасава. Моја хладнокрвност и очевидно саучешће дејствовало је на њ, те и ако је у причању морао чешће застајкивати, јер се његово слабо тело тресаше као од грознице, то сам ипак после неколико минута дознао, да се овуда, поред реке, враћао од болесничке постеље његове удате кћери, и да је, бојећи се у усамљеној улици, врло пажљиво око себе гледао. Од једном је приметио како се један мали чамац, у коме сеђаху два човека, отисну од обале сасвим мирно и без шума, а помрчином од високе обале скоро потпуно скривени, те се у њему заче страховита сумња, да ова тајна вожња на чамцу у тако необичном часу мора стајати у вези са каквим подозривим, недозвољеним предузећем. Тада се сакрио иза једног стуба неке грађевине и одатле све посматрао, шта се у реци збива. Људи лаким ударима весла отераше чамац на средину воде, ту се сагоше и издигоше из чуна некакав тамни, тежак предмет, који имађаше човечји облик, један од њих бројао је полугласно до три, и на овај знак, бацили су тело у воду. При томе послу били су врло обазриви, да се једва могао чути мали шум, и само у тренутку кад се вода преко, како изгледаше, мртвог тела састави, зачу се глас као потмули јаук или очајни узвик. Оба човека удаљише се врло брзо и нечујно, као што су и дошли. Његова прва намера била је да гласно виче за помоћ. Али од силног узбуђења уста му беху као завезана, те му је било немогућно ма и најмањи тон изустити. Он беше стар, слаб човек, те се не би могао одупрети сили, а на послетку и шта би оном јаднику што је бачен у воду припомогло, ако би и он његову судбину морао поделити. На срећу, чуо је у овом критичном моменту моје кораке с друге стране улице; беше се сасвим до иза мене нечујно довукао, и пошто се уверио да не личим на разбојника и убицу, усудио се да ме ослови.

Пошто причање у свима појединостима носаше обележје истине, а мени већ по самом мом позиву дужност налагаше брзо истраживање дела, то извукох моју пиштаљку, којом позвах стражаре и позорнике из околине, а старцу наредих да ме води к месту, где се та несрећа догодила. Кад сам дунуо у пиштаљку, за мало што није од страха пао на колена, мислећи да сам хтео сазвати зликовце, да и њега упропасте; али пошто сам му саопштио да сам полицијски чиновник, пошло ми је за руком да га поново успокојим и приволим на испуњење моје жеље. Са потпуном одређеношћу обележи ми стуб иза кога се био сакрио, и без оклевања показа прстом на место у реци, где је човечјег тела нестало. Већ после непуна три минута налажаху ми се на служби више чиновника јавне сигурности, којима укратко казах у чему је ствар, и који одмах беху готови да енергично приступе послу. Један од њих пожури се ка једној повећој лађи у близини, без многа размишљања попе се на њу и, не будећи сопственика иза сна, одреши један мали за лађу привезан чун. Једно весло и чакља беху срећом у чунићу, и пошто се још један чиновник попе у њ, јаким ударима весла отераше га на показано место. Ми са обале пратили смо с највећом пажњом напоре ове двојице, који чакљом и веслом тражаху тело по прилично дубокој води. После неког времена изгледаше, као да ће њино тражење остати безуспешно, те се у мени већ беше зачела сумња о старчевој свесности, кад један од људи из чамца гласно узвикну, што је значило да је напипао на нешто сумњиво, и уз припомоћ свог друга, после дугих пет минута и неисказаних напора, заиста извукоше, како се нама чињаше, мртво човечје тело, и положише га у чамац. Старца спопаде тако јака дрхтавица, да се једва могао држати на ногама, и преклињући мољаше ме, да га поштедим, да не гледа леш убијенога. Он не могаше никакав леш гледати, и ако сад устреба да посматра насилно убијеног човека, то ће му сигурно доћи главе — умреће. Ми га и у томе успокојисмо, али његову молбу, да га пустимо да иде кући, на жалост, нисам могао испунити, пошто се тајанствено дело морало узети у поступак. Док је тело из воде извученога смештено у болницу, која је срећом, била врло близу, упутих се ја са добрим старцем у криминални комесаријат, где се направи протокол, на основу кога ће се известити државни тужилац и приступити даљим истраживањима.

Изгледало је, да ће нам истрага бити врло олакшана; јер као неким чудом пошло је за руком лекарским напорима, да полумртвацу, који је био врло јаког телесног састава, поново поврате живот, ма да је опет пао у дубок, несвестици сличан сан, који искључиваше и сваку помисао за узимање на испит. Али се мислило, да ће својим исказима, кад се из овога сна пробуди, моћи унети доста светлости у овај догађај, и због тога је његовом болничару строго наређено, да јави полицији чим се пацијенат пробуди. У његовим хаљинама нити је се нашло каквих хартија, нити иначе какав предмет, на основу кога би се могла утврдити његова личност. Тако исто при њему нису нашли ни новаца. Али друга једна околност у толико више допринесе упознању његове личности. Одмах сутра дан јави се Полицијском Биро-у нека још млада, просто одевена жена са уплаканим очима и преплашеним лицем, изјављујући, да јој је од јуче по подне нестало мужа, а пошто је у овој вароши стран и сасвим непознат, нема сумње да му се могла каква несрећа догодити. Већ при површном опису, који је жена дала о спољашности свога мужа, доказало се, да је он истоветан са оним из воде извађеним, али ипак жена је испитана до најмањих ситница пре него што је одведена болесничкој постељи. Што је она испричала било је, природно, врло мало. Они су имали омање сеоско добарце у провинцији, на коме су поштено живели и брижљиво га обделавали. Али за њих наступише зла времена, те су се одлучили после неких несрећних случајева, и пошто им је једно дете умрло, да се иселе у Америку. Срећом нашли су купца, коме су за умерену цену продали добро, а пре једног дана приспели су у престоницу с намером, да идућег јутра наставе пут за пристанишну варош, где би се укрцали у лађу. Били су одсели у једној малој гостионици, одакле се њен муж вратио опет на железничку станицу, а кад се отуд за дуго није вратио, и она је пуна очајања отишла на станицу, где је сазнала, да јој је муж са ручним пртљагом, а у пратњи неког мршавог, високог, плавог и још младог човека отишао већ пре неколико часова. Даље није знала ништа, а ми, разуме се, нисмо с овим добили никакав нов основ за истраживање. Да овај случај заиста није био покушај самоубиства, већ да је исказ старчев заснован на истини, и да се над младим земљорадником извршило злочинство, види се из околности, што је он, по вероватном тврђењу његове жене, носио при себи осем разних прстенова и једног сребрног часовника са златним ланцем, још и сав новац, који је добио за имање, а износио је више хиљада марака, смештених у кожној кеси. Он је према томе опљачкан до голе душе.

На послетку, у подне се пробуди Кајлхолц — тако се зваше повређени — из свога заносног сна. У пратњи лекара приђох његовом кревету и почех га испитивати о ономе, што се прошле ноћи с њим десило. Његови одговори беху у почетку сасвим нејасни и бесмислени, и тек постепено враћаше му се сећање на догађај.

Кад сам његову свест у неколико разбистрио, и кад је дао своје исказе у доста разумљивим реченицама, увидео сам, да ћу имати врло тешку и са мало изгледа повољну истрагу. На станици га је ословио неки врло висок и мршав младић с плавом косом и многим пегама по лицу. Исти му је врло предусретљиво указао помоћ при транспортирању пртљага и упустио се с њим у разговор, у току кога га је безазлени Кајлхолц упознао са својим односима и намери о исељењу. Разговарајући се прешли су заједно више улица, и кад га је пратилац задржао пред једном већом ресторацијом и позвао на чашу пива, овај је без размишљања пристао. У локалу је било врло много света, те су сели за један сто, за којим тек што беше заузео место неки црномањаст господин са врло пријатном и поверљивом спољашношћу. Његов га пратилац није познавао, али је ипак љубазни господин узео удела у њином разговору, па кад је био говор о његовом намерном исељењу, господин је радосно изјавио, како се баш добро десило, јер и његов брат с женом хоће такође првом лађом из Хамбурга у Америку, и како би њима извесно било врло мило, кад би се одмах могли упознати са својим сапутницима. — Кајлхолц је, до душе, испрва одбио позив, али на непрестане молбе и наваљивања пријатног господина, на послетку је пристао. Тада се овај плави младић удаљио, пошто, како рече, нема више времена да им прави друштво. Ова двојица такође пођоше, пошто су пртљаг оставили до повратка у ресторацији.

Међу тим, беше се сасвим смркло, и пошто су прешли врло дугачак пут, идући на цик-цак разним улицама, уличицама и плацевима, то се одмах почео кајати, што се поверио и пошао за страним човеком. Ну, како је био јак и неустрашив човек, а при том га пратилац увераваше, да су врло близу циљу њиног путовања, бојазан га је брзо прошла. И, заиста, наскоро ступише у неку кућу, која је требала да буде стан његовог брата. Једна врло лепа, млада девојка, отворила им је врата на три пута поновљено куцање његовог вође. Одмах за тим би му представљен као помињати брат неки човек с кратко ошишаном косом и врло тајанственим изгледом. Шта је с њим било од овог тренутка, Кајлхолц није могао казати. Само се још једва опомињаше, да му је понуђена чаша вина, коју је он наискап попио. Сви други догађаји беху потпуно ишчезли из његовог памћења, и нити знађаше где и како му је имање опљачкано, нити шта је даље с њим било. Свакојако, вели, биће да је сањао, како је у један мах лебдео над страшном, мрачном провалијом, у коју су га бацила двојица људи, али не би могао тврдити, да је се тако што с њим заиста догодило.

(наставиће се)

ПОТЕРА.

Даница Станковић из Ниша, при спроводу за Ужице побегла је ноћу између 14 и 15 ов. м. из Алексинца и одмах возом отпутовала за Београд. Њој је до 25 год., стаса високог, црномањаста, у оделу црном. Начелник среза алексиначког депешом № 12932 моли да се Даница пронађе и њему стражарно упути. Ако се у Београду или у местима ближим Београду нађе, треба је спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 24673.

Јован С. Дачић, слуга Божидара Недовића трг. из Пожаревца украо је газди Божидару 400 динара па побегао. Начелство окр. пожаревачког, депешом од 15 тек. мес. № 16526 достављајући ово, моли све полиц. власти да Јована у своме кругу потраже и нађеног њему стражарно спроведу. Исти се може спровести и Управи града Београда, с позивом на Бр. 24672.

Ђока Н. на кога се сумња да је извршио крађу коња Илији Ковачевићу из Коцељева ноћу између 14 и 15 ов. мес. побегао је из затвора суда општине коцељевачке. Ђока је раста средњег, лица дугог, црвенкастог; очију зелених, чела високог, обрва жутих, брада мала, црвена, глава на десној страни засечена; одело обично. Једновремено са њиме побегли су **Стеван Ковачевић** из Свилеуве са женом и децом и **Франц Соки**, на које се сумња да су учествовали у овој крађи. Њихов опис непознат је. Наређује се тражење. Нађене стражарно спровести начел. ср. посаво-тамнавског с позивом на Бр. његове депеше 8671. или Управи гр. Београда на Бр. 24646.

Димитрије Н. надничар из А.-Угарске коме је 17 до 18 година, без браде и бркова, у лицу црномањаст, на себи од одела има капут и панталоне плаве поцепане, — покрао је ноћу између 15 и 16 Велка Стојановића, зидара из Младеновца и однео му од ствари: двоје чакшире од сукна, 1 црвене, 1 плаве; један црвен џемадан са рукавима, један црвен џемадан без рукава; један фермен црвен, 4 гаће, 4 кошуље, 3 пара чарапа, двоје канице, 1 пар ципела, 1 шубару од коже црне, 1 свирајку, 1 ренде лунђерско, 3 грудњице вежене само за прса на кошуљи, 1 пантљика од 15 метара и једне бисаге. Суд општине младеновачке депешом од 16 т. м. № 3009. моли све полиц. власти да Димитрија пронађу и њему стражарно спроведу. Може се спровести и Упр. гр. Београда с позивом на Бр. 24631.

Јоле и Никола браћа Николићи, Цигани, из села Врдила ср. жичког и мати им **Радојка,** напали су 18 ов. м. у вече, на путу Лазара Николића и сина му Рајицу Цигане из Мрсаћа; Рајицу су ножевима убили, а Лазара тешко повредили, па затим утекли. Јоле има 18—20 год. средњег је раста, добро развијен, црномањаст, буљавих очију. Никола има 14. год. црномањаст, омален; у оделу је сељачком и носи стару војничку парадну капу. Радојка има 35 год., средњег раста, црномањаста и сувоњава; у оделу је сељачком; собом носи и мало женско дете. Начелник ср. жичког депешом од 20 ов. мес. № 11049., моли све полиц. власти да се ове убице најживље потраже и њему стражарно спроведу. Могу се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 25224.

Милош Јаковљевић, бив. трговачки помоћник а у последње време келнер, решењем кварта палилулског стављен је под кривичну истрагу и у притвор због крађе новаца Петру Арсовићу, бакалину. Он има 18 год., средњег је раста, плав, у лицу сувоњав, има малу жуту браду и бркове. Не зна се где се Милош сада налази, па с тога Управа града Београда моли све полиц. власти, да Милоша потраже, и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на Бр. 24790.

ОКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Алекса Костић, један од најпрепреденијих варалица београдских издржао је своју осуду при пожаревачком казненом заводу, и септембра месеца тек. године пуштен је у слободу. Ми смо приликом његовог бегства са робије у 6. броју од прошле године на стр. 44. донели слику и опширнији опис о угурсузлуцима што их је овај неваљалац починио. По тој, ранијој слици, познао га је и ухватио на шабачкој пијаци писар начелства г. Светолар Поповић....

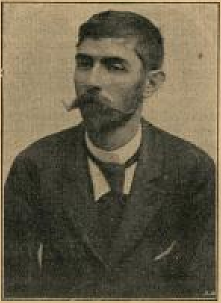

Пре неколико дана Алекса је био у затвору управином и тада је поново сликан. Чим је пуштен, одмах је отпутовао негде у унутрашњост Србије, сигурно у циљи да продужи свој стари занат — крађу и варање.

☞ Скреће се пажња грађанству да га се чува, а полицијским властима опет, да га подвргну надржавању полицијског надзора.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

НОВИ ЗАКОНИ

са изменама и допунама могу се добити у мојој књижари

	д. п.
Закон о *шумама са изменама и допунама*	1·—
Закон о *лову*	—·20
Закон о *штампи*	—·50
Закон о *изменама у закону о таксама*	—·50
Закон о *Учитељској школи у Јагодини*	—·50
Закон о *основним школама*	—·50
Закон о *средњим школама*	—·60
Закон о *устројству општина и општинских власти са свима његовим изменама и допунама и закон о чувању пољског имања*	—·80
Закон о *уређењу Управе Фондова*	—·60
Закон о *државним економима са законом о унапређењу воћарства и са законом о пољопривредним станицама*	—·60
Закон о *потпомагању домаће радиности (индустрије)*	—·20
Закон о *устројству војске* (са свима изменама и допунама	—·50

КЊИЖАРА
МИТЕ СТАЈИЋА
У БЕОГРАДУ

Три прошлогодишња комплета „Полицијског Гласника“ елегантно повезана има на продају по цени од 12 динара.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 46. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 31. ОКТОБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду на „Великом Тргу" до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, а ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ПРЕДЛОГ УРЕДНИШТВА

Мисаоном човеку који је озбиљно проматрао систем кажњавања у нас, морала су пасти у очи извесна факта. Један од тих факата јесте: што највећа већина отпуштених робијаша баца се опет у зло, и после већих злочина и са већом казном враћа се поново на робију. А наш закон не зна за шалу: две опасне крађе — смрт! — Из ових основних опсервација излази: да казна, у таквим приликама, не постизава жељени резултат, него чак и на против. И човек се тада мора запитати? *Зашто?*

Да. *Зашто?* Казна је издржана; задовољени су споредни њени разлози: задовољена је она апстрактна „друштвена правда" заплашени (?) су они који би хтели да се одаду на вршење сличних дела, али најглавнији и најлогичнији разлог казне није задовољен: преступник се не враћа друштву поправљен, оспособљен за поштен и користан рад. У таквим случајевима, строгост казне постаје суровост, чак и неправда: када преступник изађе са робије или затвора њему су сва врата затворена, на његово чело ударен је срамни жиг, и њему је, бар у већини случајева, онемогућен други живот но преступнички. Ми немамо потребу да наводимо Игова Жана Валжана, ми се позивамо на свачије свакодневно искуство, на факат који смо поменули: да се са робије опет иде на робију.

Шта бива са несрећником када изађе са робије. За време док је издржавао казну изгубио је пријатељске и сродничке везе; изашао је без новаца, без средстава, без могућности да нађе хлеба на тврдој калдрми. Шта да чини? Да ради? Где да нађе посла? Не могу да га нађу ни они који годинама беспрекидно и беспрекорно раде, који знају где, како и код кога да нађу посао. И ако га нађе, прво питање које му се ставља јесте: „где си до сада радио?" И после одговора, строги поштени послодавац окреће му леђа и тера га с прага: ко би смео још и робијаша примити? Да проси? Он је још здрав, млад; ко ће да му удели? Међутим, треба јести, црева крче, а трбух не зна за моралне догмате. Власт га без престанка гони што нема посла. Положај очајан и такав да када би се у њему нашли сви и најчеститији људи, 99% учинило би исто што и он: склизнули би и пали у злочин. — У тим тренуцима налази се старо друштво, и са удвојеном енергијом и вештином одаје се на стари посао. Ћелијска врата за њ су увек отворена, и њега ето опет на робији!

Једна грешка, и више но грешка: једна опасност јесте што је у тако критичним тренуцима несрећник, који већ има предиспозиција за злочин, остављен самоме себи, дато му је да слабим рукама крчи себи пут кроз хладни и неповерљиви свет. Дат му је посао који премаша његову снагу, дат му је терет који не може издржати, и, остављен без икакве помоћи, навикнут да га друштво само казни и гони а никако помаже, он постаје звер. Али друштво — ако не цело, а оно бар свеснији чланови његови — када није било у стању да спречи његов пад, треба, у сопственом интересу, да му помогне да се дигне.

А искуство показује да лаже сваки онај који каже да се преступник не може поправити. Неоспорно је, до душе, и Ломброзо и Фери и цела модерна криминално-антрополошка школа имају право, да има преступника по рођењу, морално болесних створова, анатомским диформитетима предиспонираних за злочин, али, поред таквих, има и бедника који су из слабости, случајем, са незнања, из беде пали у зло. Велики песник француски пева:

> Шта смо учинили за њих пре тога мрачнога часа?
> Јесмо ли штитили слабо? јесмо ли
> Држали ту кртаву и голу децу на коленима својим?
> Да ли једно зна радити, да ли друго зна читати?
> Из незнања се злочин рађа.
> Јесмо ли их поучавали, волели, и водили?
> Зар није било њима хладно? Зар нису била гладна?

И сваки зна колико има људи које је у зло навукло не рђаво срце и покварена природа него жалосне прилике у којима су се нашли. И такви створови могу се и требају поправити.

Треба им помоћи, и то ма са ког гледишта хоћете. Свако зло може се поправити; ако се човек не може поправити, нашта нам онда цивилизација, наука, нашта све велике тековине културе! Зар због једне грешке казнити човека извесан број година, и ту казну продужити целога века, затворити му сва врата поштена живота, и до гроба га оставити обешчашћена? Зар није човечније пробудити у њему и развити заспали осећај људског достојанства и свете љубави према раду? Зар није и правично и хришћански пружити руку грешнику и помоћи му да се дигне? Што је најглавније, није ли корисније по цело друштво да се од одметника, лопова, убица, скитница, који шире зло и тако огромно шкоде и коштају, створе мирни, поштени, корисни радници?

Ми смо уверени да су великом броју разумних људи често овакве мисли долазиле на памет, и да и они деле наше уверење: *да је друштвена потреба да се отпуштеним робијашима омогући улазак у поштен и радан живот.* Друго је питање — ако се ствар у принципу призна за потребну и корисну: — како да се изведе та мисао, показати практичан пут, те да од речи постане дело.

Ми смо уверени да један тако велики и значајан посао не може бити дело појединца него свију људи који верују у његову корисност. Ми мислимо да сви интелигентни људи који су за ову ствар треба да оснују друштво коме би био циљ: *да преступнике, при враћању са робије, уводи у поштен живот, да их материјално помаже док не нађу посла, да им налази посла и места, да води надзор над њима, докле год не постану мирни и корисни чланови друштва.*

Таква друштва (у Француској под именом *Les Sociétés de patronage en faveur des libérés*) постоје већ у великом броју у целом образованом свету. Има их и за људе, и за жене, и за децу. Најозбиљнији и најодличнији људи покретачи су и чланови таквих друштава; готово свуда оваква друштва имају државну помоћ, њихов делокруг се раширио, постигнути резултати врло су повољни, и она делају на част човечности нашега доба и на корист заједнице људске.

⁂

Износећи овај предлог, ми молимо:

1. *Да наша штампа, било у изводу било у целини, изнесе га пред ширу публику и упозна је са овим мислима,* и

2. *Да сва господа која би делила наше уверење писмено нас известе о своме пристајању за оснивање једног таквог друштва.*

То би био први корак који би се имао учинити, а њему би следовало оснивање самога друштва и вршења његовог великог задатка.

Просто, без фраза, ми износимо овај предлог, који су нам диктовали осећаји човечности и добро схваћени интереси друштвени, и поново апелујемо на просвећену пажњу домаћих јавних гласила и свију озбиљних људи у нашој земљи.

ЦИГАНИ, ЊИХОВ ЖИВОТ И ЊИХОВЕ ОСОБИНЕ

(наставак)

5. Лоповске справе и отров

У свима народима дечурци бацају камење, али они теже, да камен баце што даље. Не чини тако мали Цига; он скупи преда се читаву гомилу камења, у величини ораха, за тим себи постави мету: повећи камен, дашчицу, крпу, у одстојању од десет до двадесет и пет корака, а по том неуморно баца приправљено камење ка тој јединој мети. Тако то траје по неколико сахата — али он у томе убрзо постигне такву вештину, да никад неће мету промашити.

Кад се извежбао у томе, онда добије удицу и крпу. Крпа се обеси и сада мали Цига баца удицу из разних положаја на замишљени предмет крађе и привлачи га к себи. Тако што потпуно се слаже с циганском природом, јер то је и лепа забава а и вежбање, којим се отвара изглед да се дође до хлеба без мотике. Цига се у том бацању удице сматра за вештака онда, кад између густог грања, кроз које баци удицу, може да срећно извуче крпу.

Практична употреба ове вештине састоји се у томе, што се тако краде рубље, одело и сличне ствари из просторија, које су неприступачне. Тако се н. пр. удицом краде рубље из дворишта кад је тешко или опасно ући у двориште. С непојмљивом вештином краду се удицом хаљине из соба, које имају на прозорима решетке, докле сељак мирно у другом делу куће руча. Чак и хаљине, које висе о чивилуцима, закачи Цига удицом, трзи у вис док не спадну, а за тим их вуче по земљи, док их не докопа у руке.

Доста пута скрије се Циганин иза плота, те пеца ћебад с коња, што чекају свог господара, који је кроз прозор гостионице морао видети „свакога ко је прошао путем". Али Циганина иза плота није видео а тако исто не види никад више ни своје ново коњско ћебе. — На тај се начин може објаснити известан број „загонетних" крађа, у којима се учинилац није видео, нити се може појмити, како се могла крађа извршити. Зацело на тај начин се краду и посеци.

Цигани се још баве врачањем и лекаријама; лекарије су им сасвим или делимице симпатетичне природе. Разне масти и косе, спаљене или у натури, готово су увек у употреби и играју велику улогу у љубавним стварима. Из чега се састоји чувено средство за спречавање оплођавања код женских, није ми познато; интересно би било сазнати, јер је то једино право абортивно средство.

Исто тако код Цигана се увек налази фосфора и арсена. То двоје им служи за тровање пацова и мишева. Сваки Циганин се у томе добро разуме и радо се подухвата лова на мишеве, јер тако добија најбољу згоду, да све у кући тачно види и прегледа.

За разбојничке циљеве, или кад хоће да кога отрује, Циганин не употребљава фосфор, арсен или сличан отров. Ако хоће кога да отрује, за то он има свој отров „дру" или „драј", који је другима непознат и који је један од најтајанственијих отрова. То је неки фини сињави прашак, који се добија, по свој прилици од гљива (можда од Aspergillus niger), које клијају из животињског организма. Тај прашак се даје у каквој млакој течности. Лице отровано тим отровом добије грозницу, кашаљ, а више пута почне пљувати и крв и за две до три недеље умре. Ако се организам расхладио, отров се раствори и нестане га, те после кратког времена по смрти не може се више констатовати тровање.[1]

6. Понашање код суда

Имамо још да кажемо, како се Циганин пред судом понаша. Пре свега морам и опет да напоменем, да Циганина ваља познавати, иначе никад не можемо доћи до истине и увек можемо лако погрешити. Разлика између Циганина и сваког другог човека велика је, и што год више упознајете ово чудновато племе, све се више дивите, како се то у нашим културним земљама, у нашем добу, које све нивелише, може одржати једно племе, које другим народима ни у чему не личи.

Кад Циганин изиђе пред суд, понаша се бојажљиво, опрезно. На сва питања врло радо одговара као и Чивути опет каквим питањем, пошто тако добија времена да се промисли. То му је тако прешло у крв, да на питање како се зове обично одговара: „Како да се зове један сиромах Циганин?" Ако га упитате за године, чућете: „Колико ми је година?" Зар ја знам кад сам се родио?" Ко да ми каже, колико ми је година?" Питамо ли га, да ли је раније кажњаван, одмах стане надовезивати: „За што да будем кажњаван?" Ко вели да сам ја кажњаван?" Јесте ли ме виђали у ланцима?" „Зар ја изгледам тако, као да сам већ кажњаван?"

И сад стане уверавати како је био невин и како је и сада невин. На послетку он се одважи, забуне нестаје, а наступа дрскост и самопоуздање. Из његових уста оспе се читава бујица речи, које треба пустити да мирно теку. Ја сам за то заједно са криминалистом Либихом, који саветује да брбљиве особе треба пустити да се испричају, а не као што Јагеман предлаже, да им треба реч прекинути. Не помаже то ништа тражити од Циганина, да се краће изражава; кад га прекинете у говору, он опет почиње изнова да прича оно што је већ казао, те тако не само да се није ништа добило, већ се и употребљено време изгубило.

Није с горега прибележити све оно што Циганин прича. То је добро с једне стране за то што га тако лакше хватамо у противуречностима, а с друге за то што је њему то прибележавање непријатно те тежи да буде краћи. Али у току сваког саслушања очигледно све више расте Циганинова дрскост, а нарочито ако је иследник миран и ћутљив. То Циганин сматра за глупост те је све дрскији. Ако се заинтересујете за његове идеје, он лаже још више, ако посумњате у какво његово дело, у какву племениту црту, коју он тврди да има код себе, тада он надовезује још више. Кад сте га пустили да неко време тако прича (ваља рачунати на добру порцију наивности и код најдрскијег, најмудријег Циганина), у згодном тренутку треба му кратко и енергично изнети противуречности и доказе, који против њега говоре.

Ретко кад можете довести Циганина до признања, али да је он осетио да је његова кривица доказана, опазићете по томе, ако попусти у пређашњој дрскости и одједаред почне увијати се и молити. Не треба изгубити из вида његову наивност: она га гони, да још већма пориче своју кривицу, а онамо у држању је износи на видело. Оно начело: „Пријатељу, ти признајеш своју кривицу, јер си суров", непознато је Циганину, и што више опажа, да се за његову кривицу зна и да је већ доказана, све је учтивији, све га већма оставља поуздање и дрскост. Чак кад Циганин приступа признању, он то чини оклевајући, двоумећи и ако је могућно с лажима. Ја се сећам на један једини случај, кад сам од једног Циганина добио потпуно, опширно признање и у исто време важне податке против других окривљених. Неки брачни пар беше осумњичен, да је пре више година извршио неко убиство, у коме је издаље суделовао један Циганин; тај Циганин био је због неког другог мучког убиства у скоро по напред поменутом убиству осуђен на вечиту робију, и дакле већ од толико година у затвору. На свом саслушању порицао је (као и брачни пар) врло упорно: да он није познавао убијеног, да не познаје осумњичене супружнике, да о свему томе не зна ништа. Он се ослањао на ту околност, што је од тог доба прошло много времена, и није знао, да је одмах по извршеном делу учињена тачна истрага и да је ствар била јасна до најмањих ситница. Кад је Цига, стари и препредени лопов, видео да суд зна све боље и тачније него и он, ћутао је неко време, а за тим поче: „Господине, ја сам сиромах осуђен на вечну робију; због те нове ствари не можете ме обесити, а више од вечне робије не могу добити; ја ћу све казати". За тим је целу ствар испричао потпуно верно и истинито и том приликом ми је дао више поука, које су за мене биле од велике психолошке вредности.

---

[1] „Gerichtliche Chemie", von Alex. Classen.

Х. Гр.

(свршиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

Пресуда због продаје и куповине.

а., *Тужба.*

Суду општине паланачке.

17. новембра прошле године продао сам Сави Лазићу овд. један кош кукуруза ћутуре за 170 динара, с тим да ми куповну цену плати за два месеца.

Како је плаћање овог купљеног кукуруза било, још 17. јануара ове године, а дужник ми ни до данас није измирио, то сам принуђен тужити га томе суду, и молити, да га осуди на плаћање дуга у 170 динара са 6% год. интереса од 17. јануара ове године, као дана прошлог рока до наплате, да ми накнади плаћену таксу и на име трошкова и дангубе 10 динара.

За доказ да сам му кош кукуруза, под овим условима и за ову цену продао, позивам се на сведоке: Ранка Милановића, шпекуланта, Недељка Тасића, кафеџију и Ђуру Милошевића земљоделца све овд., које молим да суд на рочиште позове и испита.

Основ тужбе дуг од продаје и куповине.
Вредност тражбине 170 динара.
Доказ сведоци.
20. октобра 1898 г. Јанко Арсић
Паланка трговац

№ 5243. Одредити рочиште, на које позвати парничаре и сведоке тужиочеве, када ће се овај спор извидети и пресудити.

20/X 1898 год. Председник суда
Паланка Н. Катић.

б., *Белешка.*

Рађено у суду општ. паланачке 1. новембра 1898 године у Паланци.

Белешка
по спору
Јанка Арсића, трговца овд.
противу
Саве Лазића, шпекуланта овд.

Због дуга, од продаје и куповине, у суми 170 динара.

Судили су судије
П. Милетић
Д. Арсић
Ј. Панић
Бележно деловођ
К. Симић

На данашње рочиште дошли су парничари и сведоци.

На понуду од стране суда, парничари се нису могли поравнати.

Тужилац оста у свему при тужби, моли суд, да испита његове сведоке, који ће потврдити његове наводе, а он ће се поред њихових сведоџба ако суд нађе за потребно и допуно заклети.

Тужени не признаје да је од тужиоца тај кукуруз узео, но вели да је било само погодбе, но иста није прекинута, нити је он кукуруз дигао, према чему не може бити ни речи о плаћању истог.

Испит сведока.

I. Ранко Милошевић, шпекулант овд., има 40 година, у свему способан за сведока, на питање суда каза: Био сам тада при погодби. када су тужилац и тужени пазаривали тај кош кукуруза. Тада су прекинули цену тако, да тужени онако ћутуре прими сав кукуруз налазећи се у кошу и да га одмах крене за 170 динара, коју суму ће му бити дужан исплатити, у року од два месеца. Ово је било у новембру месецу прошле године. Да ли му је тужени тај кукуруз платио и да ли га је дигао не знам. Заклећу се. Дангубе тражим 5 динара.

II. Недељко Тасић, кафеџија, има 54 године, способан за сведока, на питање суда каза: у новембру месецу прошле године, но кога дана не могу да се споменем, били су у мојој кафани тужилац и тужени, и знам, да су се тада погађали, за један кош кукуруза ћутуре. Тужилац је давао туженом 170 динара. Нисам био ту кад су цену прекинули, јер сам био у послу око других гостију у кафани, но знам да су пили аванлук. Да ли је тужени дигао кукуруз и је ли му га платио не знам. На ово ћу се заклети. Дангубе тражим 6 динара.

III. Ђура Милошевић, земљоделац, има 36 год., способан за сведока на питање каза: у новембру месецу прошле године, био сам у Недељковој кафани и присуствовао сам при пазару кукуруза, између тужиоца и туженог. Тада су прекинули погодбу тако, да тужилац даде туженом, кош кукуруза ћутуре, за 170 динара, а тужени да га плати у року од два месеца. Је ли тужени кукуруз дигао и је ли га тужиоцу платио не знам. Заклећу се. Дангубе тражим 10 динара.

Тужилац није имао шта да примети на исказе сведока, но вели да је истим утврђена продаја и куповина. Тражи пресуду.

Тужени рече: да сведоци нису утврдили ту околност, да је он кукуруз дигао а кад тужилац о томе не подноси никаква доказа, то је онда његова тужба остала без доказа, јер тиме, што се та околност не утврђује, значи, да није закључен и извршен уговор о продаји и куповини. Тражи да суд одбије тужиоца од тражења као недоказаног. За данашњи представак тражи 20 динара.

Судски разлози:

Испитом испитаних сведока, тужилац је потпуно доказао, закључење уговора о продаји и куповини, а њиховим сведоџбама, довео је до велике вероватноће и предају продатог кукуруза, према чему се има сматрати да је уговор о продаји и куповини закључен, а тужиоцу се има досудити допуњујућа заклетва на ту околност, да је уговор о предаји кукуруза извршен. Зато суд на основу § 6. 13 и 291 грађ. поступка

Пресуђује

Да се тужилац допуно закуне, на ту околност: да је туженоме продао кош кукуруза, који је тужени од њега за 170 динара 17 новембра прошле године купио, и да му тужени ту суму није ни до данас платио, па онда да тужени плати тужиоцу ту суму, у 170 динара, са 6% год. интересом од 17 јануара 1898 године, као дана прошлог рока до наплате, да му накнади плаћену таксу, у 8·40 динара и на име трошка и дангубе шест динара. У том случају тужени да плати и испитаним сведоцима Ранку, Недељку и Ђури по три динара дангубе.

Ако се тужилац не закуне, онда да се одбије од тражења, као недоказаног, и да плати туженом и сведоцима по три динара дангубе.

Пресуда саопштена парничарима јавно у суду одмах.

Од суда општ. паланачке 1. новембра 1898 год. у Паланци С№ 5478.

Потпис деловође Потпис судија

NB. *Заведи белешку и пресуду у протокол пресуђења,*

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

23. ПЕСМИ — КРАЈ!

„Госп. комесару, прогоњена за Италију стигли су“, јави ми инспектор страже. „Шест лица: пет људи и једна девојка. Девојка се прогони у Америку, одакле је родом“.

Америчанка међу прогоњенима, необично нешто.

„Којим узроком, за што?“ упитах.

„На основи одредаба закона о скитницама. Прогнанички пасош ништа више не казује.“

„Онда доведите ми девојку“. — — —

Мало минута за тим, ето опет инспектора, пратећи девојку. Бејах изненађен, те ми поглед оста на племенитом изгледу ове девојке, ма да беше бедно одевена. Бледо, намучено, црним коврчицама окружено лице показиваше још јасне трагово некадање нацело велике лепоте једне туђинке. Око усана јој лебдејаше израз бескрајно жалосне посусталости, а очи држаше само земљи оборене.

„Како се зовете?“ упитах љубазним гласом.

„Говорим само свој материњи језик“, одговори ми она на шпанском језику.

„Онда са свим слободно њиме се и служите. Ја сам, још у младости својој, учио тај језик, па се надам, да ми је остало још толико у памети, да се могу с вама разумети“. Изненађена тиме, она ме погледа радосно.

„Ах, како ми је пријатно чути говор свога роднога места! Ви, госп. комесару, баш добро говорите нашим језиком.“

„Тек колико за потребу службе“, приметих смешећи се. „Сад вас молим да ми одговорите на питање за ваше име.

„Моје је име Долора Кало. Ја сам Циленка, кћи Мигуела Кало, угледнога трговца у Сантјагу.“

„Па зар сад овде — у таком стању — међу прогоњенима?“

„И ви не верујете? Јамачно мислите причаћу вам неку басну, да бих вас покренула да ме жалите? Али, на жалост, то ће бити баш истина, са свим жалосна истина. Чујте само историју моју. Испричаћу је у кратко, да не злоупотребим сувише ваше стрпљење. Пре три године, у Сантјагу гостоваше једно италијанско оперско друштво, чије сам представе с оцем чешће походила. Од певача је нарочито баритон Антоније Силва, због ласкавог и пуног улагивања гласа, а још више због поносне мушке лепоте, заносио сав женски свет у Сантјагу. И мени се чињаше он идеал, идеал шеснаестогодишње девојке! Како се понех, кад приметих, да је он запазио моје интересовање, шта више изгледаше да ми одговара. — Није нам било тешко да се нађемо. У Американа је све слободније него у Европљана. Али наша љубавна срећа брзо би разорена. Једног дана не беше Антонија на уреченом састанку. У вече новине донесоше вест, да је притворен, што је опасно убо ножем неког младог човека, с којим се био завадио. Cherchez la femme! жена је узрок, завршиваше се белешка у новинама. Заклела бих се тада, да сам ја крива за Антонијеву несрећу. Зар сам могла и слутити, да је он имао још коју жену, с којом би имао веза, а у исто време и мени се клео на љубав и верност? Да сам тада то сазнала, да сам знала да је он крваво дело учинио због те друге, јамачно све би било друкче. Овако, љубављу распаљена, ја се осетих позвана дужношћу, да Антонија спасавам ужаснога положаја, и ништа ме не могаде зауставити у томе. Имала сам и памети, да се латим средства, које у Сантјагу никад није било без чаробне моћи своје — крадом узех знатну суму новаца из касе свога оца. Никако и не помишљах на кривицу, коју овим учиних, та и Антоније је мене ради постао злочинцем! Подмитила сам једног чувара притвореника, те је пустио Антонија да побегне. Да смо даље требали заједно да бежимо лађом у Европу, чињаше ми се да се већ по себи разуме. Антоније се с почетка показиваше усхићен мојим делом, пуним пожртвовања, заклињаше ми се да ме никад неће напустити, и да ће ме, кад у његову отаџбину дођемо, узети за жену. Али кад у Бриндизи стадосмо на италијанску земљу, рече ми да ће, ради наше сигурности, узети неко друго име и да због тога морамо своју обавезу одгодити на неко време. Мени изгледаше ово са свим оправдано; само да останем увек уз њега, па бих и веће жртве подносила, а не да се одречем само једне форме, која ми се тада видла беззначајна. Прво време нашег живовања у Италији најлепша је успомена мога живота. Антонију, услед ранијих његових веза, не би тешко наћи места у великим операма, а мени указиваше нежне пажње. А и од новаца, које сам од куће понела, имадох још доста, те могадосмо уживати своју срећу у пуној мери безбрижно. На жалост, она за мало трајаше. Лакомислени другови увукоше у своје друштво Антонија, који се разметаше својом увек пуном кесом — он поче да се карта и пијанчи. Све молбе и запомагања моја остадоше без успеха, а све више излажаше ми на видик његова осорљива природа, коју сам доцније тако горко осећала. Последице неуредног му живота брзо се приметише, Антонијев глас поче да опада, тај некада омиљени певач не могаде више да загрева свет; импресарији, који су га пређе тражили, одбијаху сада његове понуде изговарајући се разлозима ништавним. Али најгоре беше то, што Антоније подмећаше мени да сам крива за његове уметничке пазатке. Он тврђаше, да му наклоност публике, нарочито света женског, одузима то, што је стално везан за мене, да због мене нестаје и квари му се глас, као у какве тице певачице, која би се, затворена у кафезу, морала лишити слободе у гори, на коју се навикнула. Никад нећу заборавити оно вече, кад Антоније први пут ступивши у Reggio Emilia, од публике извиждан, дође кући, па ме као бесан стаде ударати! Од тада поче суноврат. Викао је на своју отаџбину, да у њој нема разумевања ни благодарности и хтеде сад да покуша срећу у туђини. С каквим успехом! Антоније падаше све дубље и дубље — до кафе-шантана. Шта сам све препатила кроз то безутешно време, ни описати не могу. Још црвеним и при самој помисли на тај најчемернији срам. Била сам се понизила до онога што је недостојно. Би, што је морало бити. У Л. Антоније ме је напустио — с другом — за увек! Остадох на улици, без средстава, ни језика туђег не знадох. Свакојако један још пут беше ми отворен, да бих још неко време живела, али ма колико да сам крива, осећање части нисам са свим изгубила, а оно ме чуваше од — срама... Да не бих умрла од глади, просила сам и — крај песме наћи ћете у мом прогнаничком пасошу...“

Не, прави крај песме нађох ускоро за тим у једним италијанским новинама, које донеше белешку, да је нека млада Американка, Долора К. из Сантјага, баш кад је лађа улазила у пристаниште код Ђенове, скочила у море и у таласима његовим нашла брзу смрт.

ИСТОРИЈСКИ УБИЦА

Међу убицама који су својим страховитим злочинима ушли и у саму историју, и успели да крвавим словима обележе своју успомену, једно од првих места заузима двадесетогодишњи младић Жан-Батист Тропман, о коме су се у Француској читаве књиге и студије писале, и који се у криминалним стварима и данас врло често помиње.

Тропман, родом Елзашанин, служио је као чиновник у трговачкој кући богатог трговца Кенка. Породица Кенк која је бројала осам душа (отац, мати и шесторо деце) јако га је пазила и волела као да је од њихових. Тропман је био, поред своје необичне интелигенције, врло покварен младић, право чудовиште од неваљалства. Да би се дочепао имања породице Кенка, он смисли крвав план, који је на длаку извршио. Оца породице, старога Кенка заведе у околину Париза, причајући му о неким златним рудницима, и ту га убије и закопа. После месец дана врати се, каже целој породици како посао напредује не може боље бити, и како је старац казао да дођу два сина да му помогну. Удовица пошље најстаријег сина, и Тропман њега на месту убије и закопа. Неко време лагао је породицу како отац и син немају времена да пишу, како су рањени у руку, и тако даље. Али како је удовица почела сумњати и како се злочин могао открити, он се реши да поубија целу породицу. Ево како описује тај његов грозни злочин *Клод*, тадашњи управник париске полиције, у својим *Мемоарима*:

„Једне ноћи, 19. септембра, 1869., један фијакер заустави се пред вратима Пантена. Било је дубоко у ноћ, ветар је силно дувао, густи облаци покривали су месец. Фијакер се био зауставио пред вратима Пантена, јер кочијаш не знаде на коју ће страну. Једно лице промоли главу из кола, и нареди фијакеристу да тера напред.

То лице био је Тропман.

Он је седео у средини кола, према г-ђи Кенк, жени његовог заштитника и најбољег пријатеља. Два млађа детета седела су поред матере, а троје остале деце седело је према њима, заједно са Тропманом.

Цела породица долазила је из Елзаса, и била је у најпустијем крају око Пантена, где је, по речима Тропмана, стари Кенк купио велико имање, и где са најстаријим сином, очекује жену и децу. Верни Тропман био је послан да их доведе.

Кола се зауставише на путу код једне ливаде с детелином. Тропман сиђе први са госпођом и двоје деце. Осталима је казао да остану.

— Ми идемо у сусрет вашем оцу, рекао им је, и ми ћемо вам га довести.

И тада прстом показа на дну једне њиве велики бео зид који се видео према слабој месечини.

Госпођа Кенк са једним дететом испод руке ишла је за убицом, који је водио друго.

Пошто је Тропман отишао с мајком и двоје деце, кочијаш се окрете и упита троје деце која су остала:

— Зашто идете тако доцкан?

— Ми ништа не знамо, одговори најстарије. Наш пријатељ Тропман довео је нас довде по вољи очевој.

Протекоше скоро двадесет и пет минута.

Кочијаш је био ућутао, јер је ветар тако звиждао да се говор није могао чути. Само у два три маха неки узвици и лајање паса надвисише хуку ветра. Када се не чу ништа више, Тропман се врати. Узнемирен нешто, он скиде троје деце. и заповедничким гласом рече кочијашу:

— Идите. Решено је да останемо овде.

Фијакер пође путем у Париз.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Сутра дан један сељак, по имену Ланглоа, опази на својој њиви неки брежуљак који јуче није видео. Брзо се приближи, и када дође поче разгртати земљу лопатом и — стукну пренеражен. Пред њиме су биле лешине једне жене и петоро деце! Сви су били поубијани будаком. Жена је имала двадесет и девет рана, и то све позади, само две у слабине. Ланглоа је, пре вештака, по свима знацима могао констатовати да су сви још живи покопани. По рукама им се видело да су се бранили.

26. септембра, неки Hugh'е, на четрдесет метара даљине од места где је нађено шест жртава, нађе и седму. Лешина је имала ударе будака у груди и била је Густава Кенка, најстаријег сина.

После кратког времена нађоше и осму, лешину несрећног Жана Кенка. Лешина је већ почела трулити, али се на рубљу видело име Кенково.

Тако је ово чудовиште *од двадесет година* убило целу *једну породицу:* од осам душа *оца, матер и шесторо дечице!*...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Тропман је био наскоро ухваћен. У затвору је писао стихове и неколико пута покушавао да се убије. Покушавао је да подмити своје чуваре да му набаве отрова, преклињао је свештеника и апотекара ансанског да му даду отрова, па чак и саме посетиоце који су долазили да га виде. Полицију је непрестано лагао да је имао саучасника, па је чак успео да једно писмо у томе смислу упути и самој царици. Све му је било у залуд. 19. јануара сечиво гилотине одруби му главу. У последњем часу, везан и стављен на гилотину, борио се са џелатом и одгризао му прст.

Тако је свршио овај жалосни витез злочина.

РАЗБОЈНИЧКА ЈАЗБИНА

— Р. Ортман —

(свршетак)

У колико се на основу овог исказа могло радити, предузете су све полицијске мере. Али моја бојазан, да ће се врло мали или никакав успех постићи, показала се као оправдана. Како портир железничке станице тако и келнер ресторатора, засведочили су поново исказе Кајлхолцове, али његовог пратиоца нико не познаваше, нити га је ко где год раније видео. Осем тога, њихов опис не слагаше се са оним лицима, која полицији беху позната као варалице сељака, или као други чланови разбојничког света. Кад се Кајлхолц после неколико дана опоравио од последица оне злокобне ноћи и био пуштен из болнице, покушавао је неколико пута да нађе ону несрећну кућу, али у томе никако није могао успети, те је на послетку морао од тога одустати изјавивши, да му је немогуће упознати како зграду, тако и пут којим су онда ишли. Тако је полиција била упућена само на своју сопствену снагу, а за покрађеног била је велика срећа што се нашао неки добар човек, који је о овоме догађају читао у новинама, те му дао занимања, и тиме га привремено спасао крајње оскудице.

Од овог догађаја прошло је већ више недеља, и ја сам на-њ био већ скоро и заборавио. Међу тим, тада сам морао путовати на више дана у једно оближње село ради трагања за виновницима неког разбојништва с убијством. И у овом случају рачунао сам, да ћу имати посла са врло оборелим зликовцима, те сам се одлучио, да не идем у село као чиновник, већ у маски сточног трговца, како би ми истрага била што сигурнија. При свем том ни овде нисам постигао никаквог успеха, те сам, враћајући се у престоницу, дошао на станицу врло зловољан и као убијен. У хаљинама сточног трговца, а снабдевен лажном брадом, остао бих непознат и свом најбољем пријатељу. У трепутку кад оставих купе, паде ми поглед на једног високог, танког младића, са црвеном као ватра косом, где стоји у станичној одаји од мене прилично подалеко, обзирући се врло пажљиво на све стране. Као муња пролети ми кроз главу мисао о покраденом Кајлхолцу те се реших да овог подозривог младића узмем на око. Враћајући се потпуно својој улози, изађох полако, с тешким корацима из вагона, и потрудих се, да лицу дам што простији израз, и остах стојећи на перону, привидно не знајући на коју ћу страну. Очекивање ме није преварило; птица заиста пође на лепак. После неколико трепутака младић ми приђе. Већ по првим речима уверих се, да имам посла са једним поштеним чланом друштва за хватање и варање сељака, те удвостручих своје напоре да га у тој за-њ опасној обмани одржим. Сељачким дијалектом из околине, који ми срећом беше исто тако лак као и „високо-немачки", испричах му, да хоћу да се иселим у Бразилију, а срце ми заигра од радости, кад млади човек добро одиграним чуђењем лупи се рукама и поче причати о неком свом ујаку, који се носио баш истим мислима. Говораше ми о састанку са овим ујаком, и ако имам воље да одмах упознам свог сапутника, који је један красан, добар човек, то ћу најбоље учинити ако му за један сахат правим друштво. Разуме се, да сам позив примио радосно, пошто сам најпре руком опипао џеп и уверио се, да је на добром месту и при руци мој кратки, гвоздени „убилац", једино оружје, које, осим ћорфишецима напуњеног револвера, увек при себи носим. Исто тако као што је био случај и с Кајлхолцем, позва ме пратилац да свратимо у једну ресторацију на чашу пива; али пошто нисам хтео упуштати тичицу, која је мислила да сам већ у њеној замци, то одбих позив и замолих, да ме одмах води ујаку. Ишли смо по једном бескрајном кругу варошким улицама, и у себи нисам могао одрећи вештину моме вођи. Странац на овом цик-цак путу зацело не би могао приметити, да ми, у ствари, увек у једном истом крају вароши остајемо, прешав после толико дугог пешачења један размак, који се у правој линији могао прећи само за неколико минута; међутим, ми смо употребили за то више од једног сахата. Кад сам напослетку почео изјављивати своје нестрпљење, уверавaше ме младић са сигурношћу, да смо већ на месту, и, доиста, одмах по том заустависмо се пред неком омањом кућом у једној извиканој улици. Да сам овде завршио своју улогу сточног трговца и исељеника, и да сам свога пратиоца одмах затворио и кућу претресао, доспео бих, можда, такође до жељеног циља. Али пошто сам успео да ову препредену варалицу довде одржим у заблуди, моје криминално частољубље подбадало ме је да идем још и даље, те ако ми буде могуће, да једним ударцем разорим цело гнездо. При томе сам знао, да се излажем великој опасности, али сам се ослонио на своју одлучност, телесну снагу и, пре свега, на моје познанство свију разбојничких и варалачких лукавштина. Тако слободно пођох, али с највећом опрезношћу за вођом кроз неко уско и мрачно двориште. И оно се тачно слагаше с Кајлхолцовим описом, као и три пут поновљено куцање, које нема сумње, служаше између оваког друштва као уговорени знак. Млада девојка, која им отвори врата од приземног стана, беше, заиста, значајне лепоте, али ме та лепота у овом трепутку много мање интересоваше од открића, да је она једна од најопаснијих џепних и дућанских крадљивица, коју полиција одавно тражаше ради осуде због једног читавог низа крађа и разбојништава. Једва сам се уздржао, да се на мени не позна радосно изненађење. Учиних младој дами неколико комплимената и захтех, да се видим с помињатим ујаком. Познаник са станице уверавaше ме, да ће он одмах доћи и предложи, да би до његовог доласка могли провести време при чаши вина и каквој невиној игри. Прво одбих с примедбом, да никакво вино не могу да поднесем, а другу понуду примих, али само да играмо „шесет и шест" или „овчије главе." Млада девојка услужно примаче две столице за сто, и добро применамтих да оној, која беше мени намењена, даде с великом брижљивошћу нарочито срачуњено место. Седећи на њој леђа би ми била окренута према једним вратанцима, која су ми одмах пала у очи, и која су за ме, по намери „добрих људи", требала да буду судбоносна. Ну, како ми је било много стало до тога, да се ујак укаже, то и даље једнако остах у својој улози, те примих показано ми место без поговора. Али ипак, кад се млада дражесна дама хтеде наместити иза мене, да би, како рече, могла игру мало посматрати, замолих је да узме друго место, наводећи како не волим да ми ко гледа у карте. У ствари за ово захтевање имао сам сасвим друге, важне узроке. На име, био сам извукао једно мало џепно огледало, па сам га врло вешто иза мојих карата сакрио, те сам помоћу њега могао све тачно посматрати, шта се иза мојих леђа збива. Да ова опрезност није била излишна, набрзо сам се уверио, јер од једном, сасвим нечујно, раставише се вратанца, а у мом огледалу угледах лепо најпре главу, а по том и цело тело једног човека, који ми скроз беше познат, и од кога се, према његовој прошлости, могло очекивати све, само ништа добро. То беше у лупешком друштву под надимком „Шустер Ото" добро познати и опасни разбојник, који је већ небројено пута стављан под суд због небројених простих и тешких крађа, а последњи пут због разбојништва и телесне повреде. За ово је дело осуђен на вишегодишњу робију, али ју је избегао крајње дрским бегством. Све потере за њим остале су до сада сасвим безуспешне. Моје задовољство због овог проналаска беше тако велико, да потпуно заборавих на опасност моје ситуације, и, са неким расположењем, праћах у мом огледалцету сваки покрет овог бедника. Видех, како моме пратиоцу даде неки знак, те младић са удвост133ученом жестином поче бацати карте на сто, очевидно у намери, да сву моју пажњу скрене на игру. За тим спазих, како тајанствени „ујак" изнесе напред руку, коју је досад с једном флашицом и белим убрусом држао иза леђа, и на прстима приђе корак ближе к мојој столици. Сад се већ ниједан тренутак више није смело одуговлачити, већ је требало несретниковића збунити брзим препадом. Скочих муњевито, одбацив моју столицу брзим покретом ноге, и пре него што је се лукави нападач прибрао од страха, паде мој „убилац" на његово десно плеће с таквом жестином, да му рука клону као сломљена, и са потмулим узвиком посрну назад. За тренутак био сам обезбеђен његове силе, а пошто се бојах осем високог младића још и лепе даме, то се без премишљања латих мог другог средства, које ме и против најдрскијих разбојника није још никад изневерило; извукох мој ћоравцима напуњен револвер из унутрашњег џепа, управих претећи његова уста на оба субјекта, која ту дрхћући стајаху бледа као смрт, и наредих им, да ортака узму у средину и преда мном пођу напред.

— Ја сам полицијски комесар Х. — подвикнух им. Мислим да сте који пут слушали о мени, и да се са мном није шалити. Дакле напред! Првог који покуша да бега, убићу без сажаљења.

Са задовољством приметих, да се сви троје, отежући и шкрипећи зубима, спремише да следују мојој заповести, видећи и сами да нисам човек, који би се шалио с таком сортом људи. „Шустер Ото" је при мом неочекиваном удару испустио малу флашицу, те је до мог повратка опрезно склоних ногом на страну. Моја три заробљеника потерах пред собом са издигнутим револвером као стадо оваца, а на улици сам их предао неколицини чувара јавне безбедности, које сам пиштаљком дозвао, те су их отерали у сигуран затвор.

Кад је извршена преметачина куће, изнета је на видело цела тајна зликовачке дружине, а на једном скривеном месту, које је „Шустер Ото" сам издао, нађен је и највећи део новца, који је украден јадном Кајлхолцу. Млади човек, који је разним власуљама и мењањем одела врло вешто остајао непознат, доводио је „муштерије". Млада, лепа дама послужила је честитог сељака вином, од кога смо нашли више флаша помешаних с приличном дозом морфијума, али ради што веће сигурности, довели су жртву помоћу хлороформа у дубоку несвестицу, у ком је стању и у воду бачена, из које се само чудом избавила. Свакојако и мене би снашла иста судба, те кад хладнокрвно о свем том размислим, и сетим се, у какву сам опасност био дрско и охоло зашао ипак мало задрхћем. Зликовци покушаше у почетку с лагањем, али кад се само један од њих избрбља, признадоше дело сви, те су све троје скупа на дуго време уклоњени од људског друштва. Кајлхолц и жена му изгубише сваку вољу за исељењем, и ако су примили највећи део свог новца. Својим скромним капиталом отпочеше једну малу радњу, која их, уз њину марљивост и поштење, доведе до угледног стања.

С немачког

Ж. А. Л.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

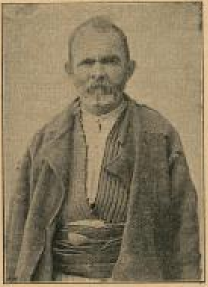

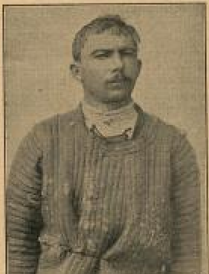

Павле Младеновић и син му **Никола**. Отац и син, Обојица лопови; обојица одговарају за иста дела; обојица се осуђују на исту казну. Па зар би и могао отац пустити самога сина међу оне покварене људе у казамату београдском? Зар се толико бринуо оно васпитања његовог; зар се толико трудио да га на пут изведе, па да га сад сама пусти у град београдски? Не! Он, отац, који је уживао у своме јединцу; који је био у стању да га до његове 28-ме године очува, не може допустити да му син сада пропадне. А син зар да допусти, да се његов стари отац мучи под старост сам, без игде иког свога? Не, он, као добар син, толико је захвалан своме оцу, што га је на пут извео, да га ни под којим условима није пустио самог у град. Иде и он за њим. Какав диван пример очеве љубави и синовљег пожртвовања? Каква страшна слика доба у коме живимо!

Павле Младеновић, старац од 66 година и син му Никола од 28 год. поротном пресудом првостепеног београдског, суда за окр. подунавски од 28 маја тек. год. № 8966. осуђени су на по 10 година робије у тешком окову и 9 јуна тек. године спроведени управи београдског казненог завода на издржање ове осуде.

А знате шта су радили?

Ноћу, између 3—4 фебруара тек. год. развалили су тор манастира Раковице и из истог украли 7 коза, а ноћу, између 5 и 6 истог месеца обили су шталу Танасија Стојковића из Јајинаца и из исте украли три брава свиња.

Ето, за 7 коза и троје свиња и отац и син дошли су у казамат београдски, а њихова кућа са свим пропала.

Осуђени су родом из М. М. Лука; тамо имају и породицу.

Панта Јекоеровић. Четрдесет му је година, а осуђен је до сада на 41 годину робије, у три пута.

Први пут 1872 г. Панта је као малолетан од стране првостепеног суда за округ подунавски, осуђен на годину дана затвора, због крађе, коју је извршио једноме сељаку из села Вреоца, среза колубарског, окр. подунавског. Ову казну издржао је у пожаревачком казненом заводу.

Октобра месеца 1888 првостеп. београд. суд за округ подунавски пресудом својом № 20284 осудио је Панту на 20 година робије у тешком окову због једног разбојништва и три опасне крађе.

Разбојништво је извршио над Жиком Н. земљод. из села Шилаковца, ср. посав. а крађе неким сељацима из села: Врбовне и Болевца истог среза.

У место да на осуди остане до 1908 год. Панта је крајем 1891 год. пуштен у слободу. Од 20 год. дакле, издржао је свега три год. и неколико месеца, а све остало опроштено му је, нешто путем највише милости, а нешто услед условног отпуста.

Слушајте даље:

Пресудом првостепеног суда за град Београд од 5 октобра тек. год. Бр. 16155, Панта је опет осуђен на 20 год. робије у тешком окову због крађе извршене Филипу Бугарчићу и Бошку Арсенијевићу, земљоделцима из села Јабучја, среза колубарског.

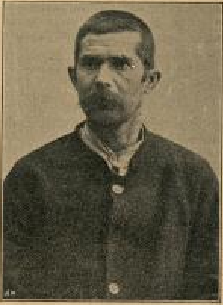

Крађу је извршио ноћу, између 19—20 маја тек., а покрадене ствари, по процени вештака нису вределе више од 58 динара.

Панта је са свим мирно саслушао судску пресуду.

Изгледа шта више, да му је са свим све једно био у граду београдском или у слободи. Бунило га је истина у почетку то, што је за малу ствар — 58 дин. осуђен на тако велику казну, али се доцније сетио да је то због ранијих осуда.

— Оволност ме уби, одговарао је обично онима, који га питаху.

Панта је родом из села Сакуле, среза колубарског, али је стално живео у селу Вреоцима истога среза, стаса је повисоког, косе и обрва смеђих, очију жутих, лица округла, чела малог; на левој обрви има белегу од убоја.

Милан Грујић звани „Црни“. Пре неколико дана — 23. тек. мес. из јутра, једна отменија госпођа београдска беше дошла на Вел. Трг да купи неке кућевне намирнице. Док је госпођа куповала што јој треба, један гамен иђаше стопу у стопу за њом, тако сви мишљаху, е је он слушче њено.

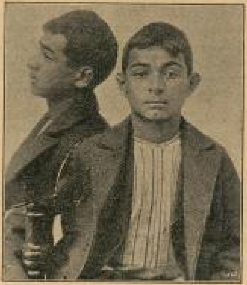

Кад госпођа застаде код једног пиљара и мало се саже да пробере неку зелен, гамен који је праћаше, приђе јој са свим слободно и из шпага извуче јој новчаник.

Приметив ово госпођа се одмах окрете и викну на њега, да јој врати новчаник, али јој он са свим дрско одговори, да јој га он није ни украо већ једно друго лице.

Један жандарм који се у близини десио и све видео, уштедео је госпођи даље непријатности због дрскости гаменове, докопав га за јаку и нашав новчаник код њега.

Тај гамен није био нико други, до овај Милан, кога су његови другови прозвали „Црни“, валда, због тога што је црн као да је Циганче.

Разуме се већ, да је Милан одмах одведен у кварт Варошки, који га је, пресудом својом од 23. тек. мес. № 9282. осудио на десет дана затвора. Овај затвор Милан још издржава у Управи гр. Београда.

Милан нема више од 17 год., родом је из Београда, зна нешто мало занат обућарски, од две године па на овамо не избија из затвора Управе града Београда. До данас није судски осуђиван, али је био под истрагом неколико пута.

Још нешто. Милан је рођени брат Николе Грујића, опасног лопова, чију смо слику изнели у 5. броју нашег листа од ове године. Према томе, нема никаква изгледа на поправку, с тога смо га уврстили у наш албум међ кесароше, слику му износимо у циљу, да свет причува своје џепове од њега.

ПОТЕРА.

Божидару Векрићу, земљоделцу из Д. Ступња, среза расинског, ноћу између 20 и 21 тек. м. непознати лопов украо је једног коња. Украдени коњ има 12—13 год.; длаке је вране; на врату има војни жиг „6“ положен, а сем овога и на плећкама жиг „7“. Наређује се тражење. Пронађеног крадљивца са покрађом треба спровести начелнику ср. расинског с позивом на Бр. 19492, или Управи гр. Београда на Бр. 25349.

Михаило Маричић, бив. чувар топчидерске економије, пресудом првостепеног суда, за град Београд од 11 јуна тек. год. № 11904 осуђен је на 15 дана затвора за небрежљивост у дужности (§ 99 казненог закона). Не зна се где се Михаило сада налази па за то Управа гр. Београда актом № 13800, моли све полицијске власти да Михаила пронађу и њој спроведу.

Илија Рајковић, бив. слуга, који се обично бавио службом у селима округа подунавског, 28. ов. м. извршио је крађу својој сестри Пијади жени Живе Азуцког, фијакеристе, са станом у улици „Ади-Ђериној“ бр. 11. Украо јој 170 динара у готовом новцу и побегао. Илија има 30 год. повисоког раста, у опште смеђ, на себи носи кожух, али није искључена могућност, да је од покрадених новаца купио себи друго какво одело. За крадљивцем наређује се тражење. Пронађеног стражарно спровести Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 25379.

Никола Лидоч, бив. гаваз турског консулата у Турн-Северину, на опасан начин украо је консулу 247 дин. и један златан сахат, па побегао. Он има 19 год. средњег је раста, подужег носа, смеђе косе, говори: румунски, грчки и арнаутски. Ако ко ма шта о њему сазна, нека то достави Управи гр. Београда с позивом на Бр. 25002.

Стојман Стошић, звани „Врдка“, по занимању цигљар, бив. притвореник начелства окр. врањског, 18 тек. мес. побегао је из притвора поменутог начелства. Он има 30 год.; средњег је стаса, лица плавог, очију граорасти, косе смеђе, у оделу је сукненом. Начелство округа врањског актом од 21 тек. мес. № 7737, моли све полицијске власти, да Стојмана живо потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Стојман може се спровести и управи гр. Београда с позивом на Бр. 7737.

ТРАЖЕ СЕ.

Милана Цветковића, бив. трговца тражи првостепени суд за град Београд актом № 18297. Пронађеног треба спровести поменутом суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 24258.

Мирослава Милетића, радника штампар., који је неко време живео у Шапцу, тражи Управа града Београда. Пронађеног треба стражарно спровести истој управи с позивом на Бр. 24848.

Рудолф Најц, друштвени директор из Кемптена, у Баварској јавља да му је ноћу између 17. и 18. овога месеца на тајанствен начин нестао његов шеснаестогодишњи син. Држи да је врло лако могућно да је дошао у Србију. Опис: средње величине, витак, румених образа, висока чела, кратко ошишане плаве косе, лице му овда онда нервозно подрхтава; на себи има зеленкасто одело, сивкаст превалут с кадифеним оковратником, црн шешир, кишобран, жуту дугачку кравату, уза се носи мали црни ручни куфер и код себе има отприлике 250 марака. Отац ће поднети све трошкове и ономе ко му сина нађе даће 37·50 динара у злату награде. У случају проналаска ваља телеграфски известити на ову адресу: „Rudolf Neuz, Vereinsdirector, Kempten (in Bayern).

Јована, сина Богдана Нешића, земљоделца из Д. Капања, среза азбуковачког, окр. подринског тражи управа града Београда актом № 25581. Јован има 16 год. стаса је повисоког, црномањаст је, до 23 априла тек. год. служио је код Јована Умлауера, бакалина овд. Пронађеног Јована треба спровести Управи града Београда.

Милована Ивашевића, бив. чувара осуђеника у Добричеву, родом из Петровца, тражи пожаревачки првост. суд ради извесног саопштења. Ако ко зна где се овај Милован сада налази, нека то достави најближој полицијској или судској власти, а она опет нека то достави пожаревач. првост. суду с позивом на Бр. 14189.

УЦЕЊЕН

Драгутин Тамбуровић, оглашени хајдук, на основу чл. 4 зак. о хватању и утамањивању хајдука, уцењен је са 1000 дин. Ова сума, по извешћу нач. окр. крушевачког од 23 тек. мес. № 10500, издаће се ономе ко Тамбуровића прокаже власти да га она ухвати или убије, или он то сам учини. Драгутин је родом из села Златарића, среза жупског, окр. крушевачког.

УХВАЋЕНИ

Ђура Перић, земљоделац из села Придворице, среза јасеничког окр. подунавског, чију смо потеру изнели у 39. броју нашега листа, ухваћен је 29. тек. мес. у Београду и спроведен начелнику среском у Паланку. Ђура је стављен под истрагу за девет казнених дела, махом опасних крађа. Њега је познао и јавио власти један бивши полиц. званичник, који је из нашег листа видео, да се Ђура тражи.

И они побегли осуђеници чије су слике изашле у потерници нашега листа у бр. 42 и 43, по извешћу управника београдског казненог завода — ухваћени су.

СТОГОДИШЊИЦА Ј. Д. Х. ТЕМЕ-А

12. ов. м., навршило се сто година како је рођен Јодокус Доменгус Хубертус Теме, један од најплоднијих криминалистичких писаца, угледан правник и политичар немачки, чија су дела од чести и на српски преведена. По свршеним правним наукама Теме је био судија у незнатној варошици Рагниту, у Источној Пруској, за тим државни тужилац у Стендалу; од 1839 до 1848 у Берлину председник криминалног суда а за тим професор права у Цириху. Његов отац био је судија, и брижљиво је васпитавао свога сина, коме је кум, прота у манастиру Клархолцу дао имена сва три светитеља заштитника поменутог манастира. Као посланик на Националном Већу он се борио за слободу у редовима ондашње опозиције, а заједно с познатим Лотаром Бухером припадао је оној групи, која је била против порезе. У тој борби буде оптужен због велеиздаје и привремено послат на робију. Кад је, одмах за тим, 1849 г. изабрат у једном срезу за посланика, морадоше га пустити из затвора. После више месеци био је и судом ослобођен, и пошто није хтео молити краља за државну службу, он напусти своју домовину. И ако је поново изабран за посланика, он се није хтео више бавити политиком, и пресели се у Швајцарску.

Његови романи су поглавито криминалистички, пуни интереса и ванредно занимљиви. Публика их је читала с највећим интересовањем, управо страсно, те су му они пронели име и сачували га за још дуго времена. Теме је писао лапидарним стилом, избегавајући сваки реторски накит. Напослетку му је то постало манир. Један од његових романа, на пример, почињало је овако:

Била је ноћ. Мрак као тесто. Звоно поче избијати. Дванаест сати. Лагано, чврсто удари. Улица је била усамљена. Све је спавало. Само је чесма жуборила. Или је то била киша. Не, чесма. Прође један фијакер. Бр. 583. Затворен фијакер. У том се чу пуцањ. Итд. итд. итд.

Збирку Темеових криминалних прича превео је на српски пок. Аксентије Мијатовић, под насловом: Темеова криминална библиотека. — **Звезда.**

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Антоније Пантовић, начелник министарства унутр. дела, који је по повратку са одсуства подуже боловао, оздравио је и 26. ов. м. отпочео је долазити на дужност.

Г. Милан Ђорђевић, члан управе града Београда, верио се 26. ов. м. са госпођицом Јеленом, ћерком пок. Косте Ђукића, бив. трговца из Београда. Честитамо.

Г. Војислав Павличевић, начелник среза јасеничког (окр. подунавског) добио је једногодишње одсуство, за више образовање у полиц. струци — у Варшаву. Лепа пажња од г. Министра, који се стара да полицијску струку унапреди са спремним полицијским чиновницима.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

С радошћу можемо јавити нашим читаоцима, да нам је г. Таса Ј. Миленковић предао за лист још једну од својих интересантних бележака. Чланци ће излазити под насловом „*Наша деца*". У њему се износе страшни призори, који морају покренути на озбиљно мишљење све оне који добро мисле о нашем подмлатку. Већ како г. Таса пише, то је познато. Његови књижевни радови читају се увек с особитим интересом и у нас и на страни. Чланци ће почети одмах идућим бројем.

Наша рубрика **„Из црне књиге једног полиц. чиновника"** исцрпљена је са данашњом 23 причом „*Пасји крај*". Г. Јовановић, преводилац тих дивних ствари што су занимале и вишу нашу читалачку публику, много је задужио наше уредништво својом пажњом према листу, и ми смо му свесрдно захвалили.

Обраћамо пажњу пошт. читалаца, на наш први чланак: „Предлог уредништва". Нарочито молимо г. г. новинаре да га прочитају, па, према у чланку изјављеној молби, да га било у изводу или у целости у својим листовима изволе прештампати.

Г. Коцићу писару начелства, **Ниш**. Молимо вас пошљите нам што пре оне фотографије са тачним описом. Ако друкчије не може бити, уредништво ће признати издатак за сликање кривца... А шта је са осталим претплатницима?

Уредништво „Полицијског Гласника" преселило се на „Велики Трг" до Управе града Београда у сопствену зграду, где је и „Атеље Полиц. Гласника."

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

НОВИ ЗАКОНИ

са изменама и допунама могу се добити у мојој књижари

	д. п.
Закон о *шумама са изменама и допунама*	1·—
Закон о *лову*	—·20
Закон о *штампи*	—·50
Закон о *изменама у закону о таксама*	—·50
Закон о *Учитељској школи у Јагодини*	—·50
Закон о *основним школама*	—·50
Закон о *средњим школама*	—·60
Закон о *устројству општина и општинских власти са свима његовим изменама и допунама и закон о чувању пољског имања*	—·80
Закон о *уређењу Управе Фондова*	—·60
Закон о *државним економијама са законом о унапређењу сточарства и са законом о пољопривредним станицама*	—·60
Закон о *потпомагању домаће радиности (индустрије)*	—·20
Закон о *устројству војске* (са свима изменама и допунама	—·50

КЊИЖАРА
МИТЕ СТАЈИЋА
У БЕОГРАДУ

Три прошлогодишња комплета „Полицијског Гласника" елегантно повезана има на продају по цени од 12 динара.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 47. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 7. НОВЕМБРА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду на „Великом Тргу“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, и у ову се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

КА ПРЕДЛОГУ

О ОРГАНИЗОВАЊУ ДРУШТВА ЗА ПОМОЋ ОТПУШТЕНИМ ОСУЂЕНИЦИМА

Предлог нашег уредништва који је изашао у прошлом броју „*Полицијског Гласника*“ нашао је доста живог одзива. У прилог њему, ми помињемо, да је прву идеју о томе код нас дао уважени наш криминалиста г. Таса Ј. Миленковић, и ту ствар одлично извео и мотивисао у VI. свесци свога *Дневника*“ у чланку „Робијаши“. Он је о тој ствари после великог низа факата, а на основу свога искуства, казао ово:

> Како би било, да се и у нас склопи *друштво за помоћ отпуштеним осуђеницима*.
>
> У свима другим државама таква друштва постоје. И броје по неколико хиљада чланова. Она, уз помоћ општина, корисно дејствују и спасавају несретнике од нових злочина и поврата.
>
> Ако је когод и залутао — зар да му не покажемо прави пут, што води добру и поштењу.
>
> Ако је наш суграђанин, по својој лакоумности, рђавој навици, злом срцу или и васпитању, једном и погрешио — зар да му за на век затворимо врата која воде поправци.
>
> Ако се од срца каје — зар да га не примимо к нама, те да га упутимо, да од сада чини само добро.
>
> Та то је дужност наша. То је наш — ближњи.
>
> Зар он нема душу, као и ми? Зар он нема веру као и ми? Зар он не говори језиком нашим? Зар он није Србин, као и ми? И најзад, зар није данас, кад се непријатељ са свију страна дигао на нас, Србин Србину потребнији него икада?... Зар није лепше и поносније Бањичко Брдо — него градски казамат?.........
>
> Друштво за помоћ отпуштених осуђеника могло би себи ставити у задаћу: да помаже бивше осуђенике док посла не добију; да им даје наставе; да им одмах чим изађу с робије, налази рада у вароши; да их често обилази, контролише и поучава. — Има занатлиских и трговачких радионица, које увек требају радника; има иначе у вароши свакојаке по нешто: да се копа, наноси, зида, носи; има пуно посла и у државним, и у општинским и у приватним грађевинама — где се још налазе радници за два и више динара наднице... Свуда на те, и томе сличне послове, друштво би могло упућивати оне несретнике, да их избави нових тамница и апсана.
>
> Отуда би онда биле три користи: Прво спасли би јаднике, да не иду поново у поврат и пропаст; друго, спасли би нас, наше суграђане, да их ова лица не краду и тако не штете; и треће, уштедели би држави, а то значи опет нама свима, трошкове на храну, одело и чување оних силних апсеника и робијаша, који се из године у годину све више множе....

Износећи меродавно мишљење ауторитета у томе питању, ми опет наглашавамо предњу преку потребу установљења једног овако корисног и хуманог друштва.

Све одзиве у штампи ми ћемо износити у листу.

НАША ДЕЦА

(ИЗ ТАСИНИХ БЕЛЕЖАКА)

1.

Београд сваким даном све више губи тип национални, те прима нове навике и облике западнога живота. На тај начин постаје светска варош. А лежећи на дивном положају, на утоку Саве у Дунаво, он даје најлепшу природну панораму, те некако мађијском силом привлачи странце к себи. Ако узмете у рачун посете странаца према броју становника, онда се после Париза — српска престоница највише посећује. На 200.000 путника, то железницом то пароброђом, прође сваке године кроз Београд. Можда једна четвртина од тога остаје који час или који дан у њему. Једне године само по хотелима и механама било је на 30.000 путника!..

Званични пописи тврде, да Београд има само 58.396 становника. Тај број биће погрешан. Зна се, како је добивен. Уписивачи су узети на силу, па се и посао радио без воље. Једна велика маса остала је неуписана. Са тога ја по мојим рачунима, смем казати: да Београд броји до *65.000* становника.

Истина, то још није ни десетина онога, што имају друге обичне вароши на Западу, али и са оволиким бројем, Београд има да покаже и све оно зло, које дају остале велике престонице и многољудне вароши јевропске.

2.

Велике вароши гаје и развијају у себи и клице великих зала и порока. Лондон је највећа и најбогатија престоница, али, у тој ризници светској, где се стичу милијуни светскога капитала, умире годишње 54. душа од *глади*... У Великој Британији — вели писац *(Јон Хенри Мекај)* — има 4,000.000 људи, који живе само од — милостиње!!... А *80.000* лондонских кћери иде у — проститутке (10%) У Лондону том просвећеном граду над градовима, има на 20.000 деце, која не знају: шта је то отац, ни шта је то Бог... Она се рађају у каналима и подрумима, и умиру у борделима и казаматима. Тамо има редовно на 150.000 скитница, лопова и кесароша. Сваке године хватају у крађи и прошњи на *10.000* деце испод *десет* година!!... Тамо постоји лоповско друштво — Pick pockets — које има своје штатуте и своју управу... Не може се рећи, да је лондонска полиција невешта и неспремна, али се зло множи а порок шири. Мудра енглеска управа сваке пола године хиљаде лопова и скитница товари на лађе, па их разноси по својим колонијама. Али и тамо их је пуно... Силна Русија иде за тим, да у Хиви унесе и расади своју културу, али грабљива Енглеска и анархизмом подривена Немачка грозничавом жудњом јуре и тамо и у друге крајеве света, не само да нађу пијаце својој индустрији, него да по оним отетим пределима расеље своју децу, своје робијаше и кесароше..... Како је пак у другим престоницама казао сам раније (види: *Тасина писма* и *Дневник*)... *Париз* лиферује за апсане — 15.000 деце. *У Берлину* су деца разбојници, који с оружјем у руци људе убијају и пљачкају...*) У *Бечу* су чувена деца кесароши, познати

---

*) Случај, што се прошле године десио у Берлину, узбунио је све јавно мњење. Једнога јутра освануо је у свом стану убијен адвокат М. Леви, а у исто време и његова жена тешко рањена. Убијени је био сав избоден ножевима, а његова жена исечена свуда по горњем телу. Убице су извршили и крађу. После живе истраге злочинци ухвате. Један се звао *Бруно Вернер*, а други *Виља Грос*, обојица дечаци, тек у 15-ој години. Својом охолошћу и непоправношћу ова су деца задивили све присутне на претресу... Друга три разбојништва извршили су дечаци и девојчице испод 18 година. Шегрт Ото Вагеншиц убио је једну поштарку и опљачкао, а било му је тада 16 година! У Немачкој на стотину осуђеника за разбојништво долази дванаесторо деце од 12—18 година!!!...

са својих вештих превара... Само ове четири јевропске престонице имају на *250.000* јавних женскиња, махом девојчица, који од блуди живе...... Ја овде нисам узимао у рачун *Пешту*, престоницу наших шовинистичких суседа, јер је већ познато, да тај охоли народ својом децом, својим кћерима, ревносно пуни све бордеље, почев од нашега Београда па до гордога Цариграда...*)

3.

Рекох напред — Београд мами странце. И маса јури к нама у престоницу.

Све се то настањује овде с намером, да чини: добро или зло, да живи поштено или непоштено.

У којој размери то бива, то се бар даје лако опазити. *Криминалитет је већи, морал је опао, сиротиња се намножила*......**)

У ранијим белешкама *(Дневник IV)* открио сам малчице завесу са тмина београдских, и притом показао пороке, што се у нас одомаћују...

Није ми тада била намера, да читаоцу натерујем црвенило у лице, причајући му оне развратне појаве, којима је легло у блудноме животу на Западу.

Онда као и сада једна је жеља: да обратимо пажњу онима, који су надлежни а могу, да зло спрече....

Тада не казасмо све, јер имамо још много што шта да у нашим белешкама изнесемо — али има нешто што не смемо да тајимо:

Док се порок шири међу људма, нека закон чини своје. Али, када зло улази и међу децу — онда нам је свима дужност, да прегнемо на посао.

Редови, који следују, има да покажу црне силујете.

Слике ће на хартији падати онакве какве су.

Ми их нећемо дотеривати.

Какве биле, оне ће имати да покажу двоје: *шта се збива с децом*, и *шта раде наша деца*...

Још једна само жеља. Родитељи, који воле своју децу, нека пажљиво прате ове белешке.

После њих, оне могу и треба да заинтересују и власти а и сваког појединца....

(наставиће се).

ЦИГАНИ, ЊИХОВ ЖИВОТ И ЊИХОВЕ ОСОБИНЕ

(свршетак).

7. Циганска имена

Особите тешкоће задају циганска имена. Узевши ствар у нашем смислу, они до пре сто година нису ни имали имена, док их власти нису нагнале, да сваки од њих има своје име и презиме. Циганину се то не допада да се зна његово име, јер му је јасно, да га власти тако лакше хватају. Али они су прибегли једном другом лукавству. Презимена су ограничили на врло мали број. У томе се нарочито одликују маџарски и немачки Цигани: У Маџарској се готово сваки Циганин презива Хорват, Фајер, Барања, Најман, Саркени или Кокош. Ко да сад буде на чисто које је који Хорват! Врло је комично, кад читате аустријске полицијске листове, па у лоповским потерницама нађете читав низ циганских презимена Хорват и Саркени! Исто тако Цигани у Немачкој презивају се већином Вајс, Крајц, Кец, Кифер, Хапштајн, Мерц, Муфел и т. д.

Али то су само презимена за власти, презимена, под којима се Цигани крећу, ступају у војску и иду у затвор. Међу тим сви Цигани знају међусобно ова „презимена за власти" и никад неће ни један погрешити и доћи у противуречност са којим другим кад изађу пред службене органе.

Али међусобно се они називају са свим друкчије и имају имена, каква смо чули од Индијанаца. То су већином придеви, н. пр: *састерескеро*, гвоздени; *бидангеро*, безуби; *биканескеро*, ћулави; *бинаскеро*, онај што нема носа; *гарчо*, ћелави; *матакердо*, пијани; *вешиво*, сакати, за тим: *гали минч*, црна девојка; *шјури остро*, оштри нож; на послетку *мурч*, гуска; *берчеро*, пастир; *мерикло*, бисер; *кашадо*, непребијани и т. д.

Упитате ли Циганина за име његовог другара (с којим се рецимо пре кратког времена први пут састао), он ће вам одмах казати име „за власти;" упитате ли га за тим, како се то циганска каже (као да хоћете да вам преведе то име), многи ће се покаткад истрчати с правим именом дотичнога.

Кад се дозна које тако име, ваља га прибележити, пошто оно више пута може послужити, да лакше успоставимо разлику између два Циганина; једном добивено име Циганин никад не мења, ма да га није наследио. Наслеђе имена било би уопште тешко, пошто „pater semper incertus" није нигде више оправданије но код Цигана. Потпуна су измишљотина она причања о светињи брака код Цигана, за које веле да за браколомство кажњавају браколомнике тиме, што им разрезују кост у колену. То су анегдоте, које су створили они сами, да би се показали бољи но што су. Да Циганин има ма и најмањег појма о девојачкој части, о светињи брака и т. д. ја то сматрам просто као немогућност. Он се черупа и бије са својим љубавним противником, али то чине и животиње. Част и стид у смислу културнога човека непознате су ствари за Циганина.

8. О неким телесним особинама код Цигана

Такође у погледу на телесне особине и способности не може се Циганин оцењивати као други човек. Ово важи на име кад се питамо, да ли је неком човеку нешто „могућно или није". Уопште за сваког човека може се прилично поуздано рећи, да ли он може ово или оно учинити; код Циганина се не може никад с извесношћу казати и према томе је најбоље држати, да Циганин може све.

Овај случај важи нарочито онда кад је реч о путовањима у која удаљена места; кад кажемо: „Тамо се може стићи по добром путу, кад је тај пут човеку познат, кад човек не носи никакав терет, у том и у том времену", онда то може важити за обичне смртне, али за Циганина не. Био пут добар или не, познавао га или не познавао, носио нешто или ништа, то је Циганину баш свеједно. Кад мора бити, он превали неки пут у времену, које је чисто невероватно, и зна само за једну препреку: ветар. Да Циганин не може подносити ветар нити борити се против њега, то је наглашавано у свима делима о Циганима, и то је цела целцата истина.

Други лопови краду најрадије у бурним ноћима, напротив Циганин се тада увлачи у мишију рупу, да се скрије од свог наследног непријатеља. Кад мора да по ветру путује, треба му више времена но другим људма. Ако је каква крађа извршена

---

*) Биће, мислим, од интереса овде, овако узгред, поменути личну и имовну сигурност у маџарској престоници. „Пестер Лојд" има обичај те чешће пакосно додирује опасне прилике у Србији, и хоће рало да нам попује. Да му то вратимо, али са истинским бројевима, поменућу за сада само ово. Прошле године, у месецу Децембру, извршено је у Пешти на *1894.* разних преступа и злочина. У месецу Јануару полицијским потерама ухваћено је само једнога дана на *868.* скитница, лопова, и уопште лица без занимања, склоних на све могуће злочине. Лична и имовна сигурност била је толико угрожена, да је управник пештанске полиције, *Руднај*, држао из дана у дан конференције са својим чиновницима. Овако несигурно стање занимало је после бригом и саму владу... У осталом нездраво политичко и морално стање у маџарској престоници избило је на видик и у њиховој интелигенцији. Да поменемо само ове случајеве. Пештански лекар др. *Коротнај*, долазећи као домаћи лекар болесници удови Пачу, покрао ју је. Са тога је осуђен на три године затвора... Други лекар др. *Бела Ленкај*, увукао се, као обичан лопов, у галерију слика грофа Черонина и украо му две скупе слике. После се потрагом сазнало, да је он тако крао и по другим галеријама слика... А у Јулу месецу прошле године, ухваћен је на улици, усред Пеште, *Карло Колик* рачуноиспитач мин. финансије, баш у часу, када је једној дами украо из џепа кесу с новцима!!....

**) Зар страначки утицај не опажамо и у другом погледу. Зар не чујете сваки дан, како се и на улици и у кући потискује све више и више лепи српски језик и губе једна по једна од оних дивних особина нашега народа. По, бајаги, господским кућама говори се — немачки. Београдске кћери, будуће мајке, брбљају по нешто француски, уче клавир, а заборављају српске обичаје. Истина тешко се удају, али бар умеју да приме — странца... Како вам је у кући, тако вам је и на улици. На београдским дућанима читате стране фирме и немачке натписе. Чак и на берберницама у Палилули стоји на улицу — Rasirstube!!...

у врло ветровитој ноћи, онда можете на првом месту рачунати, да је нису извршили Цигани.

У погледу на болести треба с Циганином другчије поступати. Треба се н. пр. чувати, да Циганина, који се после кратког времена у апсу разболи, не сматрамо одмах да се он то претвара. Чак и кад лекар не може никакву бољку да нађе, Циганин је више пута тешко болан, болан, болан као Алпинац у равници, као становник из равница у брдима, као тица селица у кавезу. Циганин је од толико времена навикло на неограничену слободу и без ње не може да живи. Исто тако не може да сноси туђу храну, туђе одело, наметнути му ред и поделу времена. Он се разболева, душевно и телесно се разболева, па кад му већ не можете пружати једини лек: слободу, немојте га бар мучити тиме, што ћете га сматрати за симуланта.

Значајно је и важно за криминалисту веома брзо залечивање рана на циганском телу, као што је то случај и код других источних народа. Немачки лекар, професор др. Александар Рајер, бивши лични лекар вице краља египатског, који је дуго времена био управник болнице у Кајиру прича, да је то право чудо како на Арапима брзо зарашћују ране. Тако је н.пр. један млад човек пао с куће тако незгодно на плот од колаца, да му је колац са свим прошао кроз бутину и за читав палац изишао на другу страну. Тај човек је тако невешто дигнут са тог коца, да му је он у извлачењу још већу рану начинио, па ипак та је рана залечена врло брзо, и болесник није добио ни најмању грозницу. Ово истина да је и клима много допринела, али то исто успешно видање рана имамо код Цигана, који живе у овом нашем поднебљу. Циганин је врло осетљив према телесном болу, па ипак он може с врло тешком повредом да путује, па чак и онда кад мора да бежи, може да нас просто изненади својом издржљивошћу. На једном вашару прегазе кола једног Циганина тако несрећно, да су га морали онесвешћенога пренети у болницу. Лекари су били мишљења, да ће му требати више недеља докле се опорави. Црни болесник није могао да се у болници скраси; трећу ноћ по својој повреди побеже он кроз прозор у недођију, однев са собом и чаршаве из постеље.

Кад је потребно да донесемо суд у питању, да ли је Циганин, који је у извесној прилици добио какву повреду, могао с тешком раном на себи, извршити ово или оно, онда се у таквом случају не може мерити оном мером, која важи за друге људе. Тако се исто мора радити, кад се питамо, кад је н.пр. Циганин добио рану коју му видимо на лицу извидану али још свежу. У одговору на то питање добро ће се учинити, кад се одбије добар део иначе нормалног времена, „јер“, као што је рекао један искусни хирург, „код Цигана можете гледати, како рана зарашћује.“

Цигани и њихни приврженици не приписују то брзо зарашћивање рана њихном телесном саставу, већ тобоже народним лековима, које они имају. Пре кратког времена хтео је један жандарм да притвори неког врло опасног лопова, који се дружио са Циганима. Лопов се упусти са жандармом (у једној гостионици) у борбу с ватреним оружјем; жандарм паде, али и лопову беше жандармово пушчано зрно размрскало десну руку испод лакта. Могао је да још бежи, дошао је до једног другара, који га је више пута примао у кућу и рече му: „Ако још могнем да стигнем до мојих људи (т.ј. Цигана), они ће ми у брзо извидати руку, а ако не стигнем, онда сам пропао.“ Те речи доказују бар, колико је велико поуздање имао тај човек у циганско видарство.

Исто тако као и са спољним повредама стоји ствар и са другим болестима, којима Цигани подлежи као и сви други људи, али које они морају одболовати на пољу и на путу. У статистичким податцима о Циганима врло оскудевамо, али проценат умирања код њих није ништа већи но код нас. Међутим, код Цигана можемо сваки дан видети људи врло дубоке старости, који су још свежи и окретни.

Погрешно је мишљење неких, који по кад и кад рачунају да извесну крађу није извршило неко циганско друштво за то, што им деца леже од великих богиња. Не смета то Циганину ништа. Више пута могу се и објаснити изненадне појаве заразних болести једино тиме, да су их донели Цигани просећи и крадући.

9. Циганске пословице.

На завршетку донећемо неколико пословица које имају Цигани и које има други народ о њима, јер ни по чем нећете боље познати неки народ, но по његовим пословицама.

„Бољи магарац, који човека на себи држи, но коњ, који га са себе збацује. — Кад у свом срцу нешто тајиш, то зацело неће нико дознати. — Жену и мараму не бирај при свећи. — До чега не можеш доћи не захтевај. — Красти није срамота, али је срамота кад те у крађи ухвате. — Лакше је красти, него радити. — Где нема новаца нема љубави. — Ко лопову помаже и сам је лопов. — Ко ти нарочито ласка, преварио те је или је намеран да те превари. — Ко чека, да га други позове на ручак, остаје више пута гладан. — У добру пријатеља је вазда. — Деца говоре оно што раде, људи оно што мисле, старци оно што су видели. — Будали је срце на језику, а паметном језик у срцу.“

Пословице о Циганима.

„Живе као Цигани (за мужа и жену). — Циганска посла. — Циганчи вазда. — Хвали као Циганин коња итд. итд.“

Из свега овога излази, да су Цигани народу досадни и мрски. У презрењу и гађењу, наносећи штету другима, проводе Цигани свој бедни живот. Шта ће на послетку бити од овог чудноватог народа?

◆

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

Пресуда због дуга од зараде — ајлука и повраћаја ствари.

а., *Тужба.*

Суду општине обреновачке

Прошле године о Митрову дану погодила сам се у службу по 20 динара месечно код Милоша Јовановића, овдашњег трговца, да га служим као газдарица у кући и да му децу гледам, која су остала без мајке. Том приликом донела сам у кућу Милошеву моје ствари и то: један гвоздени кревет са намештајем, један орман шифоњер двокрилни, 1 астал и 6 столица фини од треке, једно огледало велико са позлаћеним рамом, четири поњаве моја израда, све у вредности 180 динара. Сада о Митрову дану ове године испросила сам се за Милана Јагодића, обућара овдашњег и хоћу да идем у своју кућу по венчању, које ми је сада у недељу.

Када сам од мога газде затражила рачун и моје ствари он ми је одговорио, да ми то не да, јер неће да ме отпусти, тражећи од мене да и даље код њега у служби останем.

Мени је то немогуће, а како ми газда не да ни рачуна о заради ни мојих ствари, то сам принуђена тужити га томе суду и молити, да га осуди да ми на име моје плате још као ресто по рачуну плати 190 динара и да ми моје ствари унете у његову кућу преда као моју својину.

За доказ позива се за заслугу на буквицу а неће све њене наводе ни тужени газда одрећи. Ако јој не призна унос ствари доказаће јој Марија удова Танасија Илића ковача, Танасије Илић ковач, Петар Лазић обућар и Станко Петровић абаџија сви овдашњи, које суд нека дозове и испита, у случају да тужени ово не призна.

4/XI 1898 године
у Обреновцу
Жика Љубичић
удова

№ 8253. Пошто је ова ствар хитна, то одма одредити рочиште на које позвати парничне стране, ради пресуђења спора.

4/XI 1898 год.
Обреновац
Потпис председника.

б., Белешка.

Рађено у суду општине обреновачке 5/XI 1898 год. у Обреновцу.

Белешка по спору

Жике Љубичића, удове овд.
противу
Милоша Јовановића, трговца овд.
Због зараде и повраћаја ствари.

Судили су
Председник суда
Ж. Јовичић
Судије
Н. Секулић
Д. Тадић
Бележно писар
К. Томић

На данашње рочиште дошли су парничари.

На понуду суда нису се могли поравнати.

Тужитељка оста у свему при тужби. Тражи да тужени покаже њену буквицу из које ће се суд уверити о погодби за службу. А за ствари ће јој доказати сведоци на које је се позвала и који су пред судом. На име заслуге за 12 месеци имала би да прими 240 динара, но како је узела 50 динара, онда јој је остао дужан још 190 динара. Моли суд за пресуду.

Тужени рече: Тужена је доиста код мене служила од Митрова дана прошле године до Митрова дана ове године, но не са ценом од по 20 динара месечно но по 15 динара, о чему ће се суд уверити из буквице у коју је уписана код полицијске власти, коју овде подноси суду, према чему на име зараде имала би да прими од мене за 12 месеци 180 динара но узела је које када за њене разне потребе 100 динара, према чему има да прими само осамдесет динара, што ћу јој одмах платити, кад даље у служби неће да остане. Што се тиче ствари које тражи у овој тужби и које је донела у моју кућу, ја јој исте и не спорим, но ено јој их па нека их носи.

Тужитељка рече, да је погодба била за 20 динара месечно, но је то у буквици удесио тако тужени, да је код власти уписана за 15 динара. Што се тиче трошка није узела више од 50 динара, и тражи пресуду за ресто зараде.

Сведоци су питани само о дангуби пошто нису имали о чему сведочити, јер је тужени ону околност коју би они имали утврдити сам признао. Сведоци су тражили дангубе по три динара.

в., Судски разлози.

Признањем туженога, да је дужан тужитељки зараду, по буквици, утврђеној полицијском влашћу доказано је, да јој на име зараде има плаћати, за 12 месеци, рачунећи месец по 15 динара, свега 180 динара. Ово је потпун доказ о погодби и износу суме за служебну зараду. Тужитељка му признаје, да је потрошила на име својих потреба 50 динара, и ова сума се од укупне суме има одбити, према чему се тужени има осудити на плаћање 130 динара на име зараде, без обзира на његове наводе, да јој дугује само 80 динара, јер ничим не доказује да јој је издао већу суму од оне коју му она признаје.

Ствари тужени по своме признању има вратити тужитељки.

На основу ових разлога суд општине обреновачке с погледом на § 6, 13 и 180 грађ. пост.

Пресуђује

Да тужени Милош плати тужитељки на име зараде сто тридесет динара, да јој накнади плаћену таксу у 8·40 динара и на име дангубе три динара и сведоцима Танасију и Марији Илић, Петру Лазићу и Станку Петровићу по 1 динар дангубе.

Ствари по свом признању да јој преда.

Пресуда саопштена парничарима одмах.

Од суда општине обреновачке 5 новембра 1898 године № 8458 у Обреновцу.

Потпис деловође Потпис судије

г., Одвојено мишљење.

Ја сам мишљења, да се ова тужба тужитељкина одбије као неумесна и неуредна, из ових разлога:

1. Једном тужбом не могу се тражити два основа са разнородним доказима, какав је случај овде, јер се овде тражи дуг од зараде и ајлука, и повраћај ствари, а то је противно § 96 грађ. судског поступка.

2. И да би се суд могао по овако неуредно поднетој тужби упуштати у суђење, ипак не би био надлежан овај суд, јер вредност по оба ова спорна основа, прелази круг надлежности за општинске судове § 6. грађ. пост.

3. За суђење, извиђање и регулисање спорова између газда и слугу надлежна је полицијска власт по § 356 крив. закона, и прописаним правилима о регулисању односа између газда и слугу.

5/XI 1898 године Судија
Обреновац Д. Тадић

NB. *Заведи белешку пресуђења и одвојено мишљење у протокол суђења.*

д., Задатак.

Нека општински писари о овоме спору размисле, и изнесу своје мишљење о томе, да ли је овде донета пресуда правилно и сходно захтевима законским, или греши судија који одваја своје мишљење, и вели, да је тужба поднета ненадлежно и да је неуредна.

МОЖЕ ЛИ БИТИ КРАЂЕ ЕЛЕКТРИЦИТЕТА

Последњих дана месеца септембра ове године, расправљено је у општој седници Касационог суда: *да крађе електрицитета не може бити, за то што је електрицитет нетелесна ствар, и што као казним није предвиђен у нашем казненом законику.*

Оваква одлука опште седнице Касационог Суда према допуни тачке 1. § 16 зак. о устројству Касационог Суда, обавезна је за судове па следствено и за истражне власти, док се противно не реши апсолутном већином гласова у два састанка на општој седници, или док се у закону не учине измене, које би и ту ствар расправиле.

Да ли је горња одлука правилна, и ако је у општој седници Касационог Суда донета са једним гласом (8 против 7), изложићемо у кратко и своје гледиште, држећи се при томе истина науком утврђених и расправама сличних питања у страним државама, што ће без сумње интересовати наше читаоце.

Но, пре него што би се упустили у ово излагање, вредно ће бити изнети пред читаоце — исцрпније сам конкретни случај, изнети побуде судова и закључак опште седнице.

Дакле ствар је у овоме:

Б. С. кафеџија из Београда оптужен је, што је без дозволе друштва за електрично осветљење из друштвеног спроводника електричног, спровео *сам* електричну струју у своју кафану, ову трошио без знања друштвеног не дајући друштву никакву накнаду за то.

Иследна власт налазећи да не постоји дело крађе казнимо по §. 221 крив. зак. спроведе дело суду, и суд расмотривши акта нађе такође, да у радњи оптуженога Б. стоји дело крађе према §. 220 крив. зак. и узме га под суд и у притвор за дело из §. 221 крив. зак.

Оптужени Б. изјави жалбу против оваквог судског решења и Касациони Суд примедбама свога I одељења од 18. септембра тек. год. Бр. 7351 поништи горње судско решење са ових разлога:

„По §. 220 крив. зак. за појам крађе тражи се: да се туђа покретна ствар *узме* из туђег притежања у намери противзаконог присвајања. Из ове се одредбе види, да закон замишља телесну ствар, која се физички може видети и опипати.

За електрицитет науком није утврђено, да је *телесна* ствар, те по томе, он по закону не може бити предметом крађе. То тек, што је друштву за електрично осветљење радњом оптуженога, повређено право које на електрицитет има, може бити предмет грађанског спора, али према §. 2 крив. зак. кривичног дела нема."

Првостепени суд није примио ове примедбе и налазећи да је његово гледиште на ову ствар правилно, упути Касационом Суду следеће противразлоге:

„Смисао примедаба Касац. Суда тај је, да електрицитет не може бити предметом крађе за то, што он није *телесна* ствар, јер ово није науком утврђено, а за појам крађе према њеној дефиницији у §. 220 крив. зак. потребно је, да је неко туђу покретну ствар из туђег притежања противзаконо присвојио, претпостављајући да закон замишља под појмом ствари такву телесну ствар, која се може физички видети и опипати. Према овоме Касациони Суд даје најужи значај и појам речи ствари у поменутој дефиницији крађе.

Првостепени суд сматра, да овакво мишљење Касационог Суда није правилно с тога, што законодавац у §. 220 крив. зак. није изреком означио, да предметом крађе морају бити ствари туђе, покретне и *телесне*.

Изводити да је законодавац имао намеру, да у поменутој одредби крив. закона одреди, да предмет крађе мора бити *телесна* ствар, а да не може бити *бестелесна*, и ако то није изриком исказано, а нарочито ово изводити из речи „из туђег притежања“ у пом. законском наређењу, било би погрешно, јер се томе изразу не може дати тако узак смисао, да се туђа ствар мора узети руком, већ тај израз у вези с осталим текстом дефиниције крађе „у намери да је противзаконо присвоји“, мора имати схваћење противправног прибављања или одузимања туђе ствари.

Суд узима, да реч *ствар* у пом. дефиницији означава онај појам, како је изрично казано у § 182 грађ. зак. т.j. под именом ствари разуме се у законом смислу „све оно што није човек или лице и на потребу човека служи“.

Електрицитет као такав јесте ствар, јер је несумњиво да човеку на потребу служи, и то да је баш таква ствар, како је у § 220 крив. зак. предвиђено, јер ју је оптужени као такву себи присвојио тиме, што је из спроводника — жице, која је својина тужилачког друштва, помоћу своје жице спровео друштвену струју из друштвеног спроводника у своју кафану и ову осветљавао и тиме штетио тужилачко друштво. Према томе суд сматра „*да електрицитет може бити предмет крађе*“.

Услед датих противразлога општа седница Касационог Суда 23 септембра тек. год. Бр. 7537 одржи у сили и снази примедбе свога одељења, а противразлоге одбаци, и на тај начин утврди: *да крађе електрицитета не може бити.*

Преступи овакове врсте били су предмет суђења и код аустриских и немачких судова. Први су узели да присвајање електрицитета без дозволе друштва, које га производи сачињава казнимо дело, — превару,* док немачки судови сматрају да овде има крађе, па их зато и казне као обичну крађу.

Из саопштења примедаба Касац. Суда, јасно се види, да је Касациони Суд анализирајући одредбе § 220 крив. зак. донео овакову одлуку: да крађе електрицитета не може бити, што он није телесна и покретна ствар.

Стављајући се на гледиште, да у овом случају има крађе, и да је гледиште истражне власти правилније, изнећемо за ово своје разлоге. Но да би ово учинили, претходно ћемо цитирати примедбе нашег крив. зак. о крађи, као и одредбе његовог изворника.

Тако, наш крив. законик у § 220 овако дефинише крађу: „крадљивац је онај, који туђу ствар, из туђег притежања *узме* у намери, да је противзаконо себи присвоји“.

Аустријски кривични законик пак у своме § 171, који одговара нашем § 220 крив. зак. дефинише крађу овим речима: „Ко ради своје користи узме туђу покретну ствар из државине другога, а без пристанка овога, — чини крађу“. И из једне и из друге дефиниције о крађи излази јасно, да се за појам крађе тражи: туђа ствар, да се узме из туђег притежања противзаконо у користној цељи.

Касациони Суд доносећи своју одлуку по овом оптужењу сузио је значај § 220 кр. зак. налазећи, да реч „узме“ претпоставља фактичко узимање нечега; да се нешто мора баш опипати и руком узети, дакле да мора бити телесна ствар. Закон не каже да мора бити телесна ствар, но само „*покретна*“.

Реч „узме“ у § 220 крив. зак. означава промену господара ствари, да је нека ствар неправилним путем прешла у сопственост другога лица, она се не мора руком пренети, па да буде дело крађе, она се може и на други начин узети, на пр. кафеџија своме момку не дозвољава да пије вина, овај да би се газди за то осветио, на цев од трске редовно свакога дана кроз врањ пије вино газдино, — дакле не узима руком ништа, не пипа такође ништа, па ипак за то чини крађу.

Сва новија законодавства штите књижевну својину, казнећи повреду ове као крађу. И у томе случају, не узима се фактички ништа, али се туђи умни производ противзаконо присваја, и за то се и казни као крађа. Реч „узме“ не треба разумети у буквалном смислу, већ у смислу присвајања.

Из оваког погрешног закључка, да пропис § 220 крив. зак. претпоставља *телесну* ствар, Касац. Суд узима да нема крађе електрицитета, за то, што за електрицитет науком није утврђено да је он *телесна ствар*. Овим је уједно признао да је он — ствар, само није телесна ствар. Па кад закон не тражи за појам крађе телесну ствар, но само ствар, онда је гледиште истражне власти било потпуно правилно.

Но из одлуке Касационог Суда може се у опште видети, да он електрицитету оспорава стварну вредност, да он у опште и није ствар, али и то је противно и науци и самоме закону.

По науци утврђено је, да су ствари просторно ограничени физички делови спољне природе човекове, који му служе као економско добро, док наш законодавац у § 182 грађ. зак. за ствар сматра све оно што није човек или лице а на потребу човека служи. Из овога јасно излази, да наш закон сматра и електрицитет као ствар, јер није човек, није лице, а служи на корист човеку, па кад је ствар, онда је природно да повреда ствари мора бити заштићена.

Да ли је електрицитет, који се налази у нарочито постављеним спроводницима, дакле у ограниченим пространим деловима физичке спољне природе човечије, ствар, — на сваки начин да јесте и по науци. Зар сматрати га да није ствар, када је тужилачко друштво утрошило силан новац за његово справљање вештачко и спровођење кроз нарочите спроводнике, зар он као предмет приватне производње није економско добро, само зато што се не да опипати?

Други би случај био о присвајању природног електрицитета, који се у васиони налази. Он није ничији и као такав слободно је свакоме узети га, али присвајати електрицитет који се вештачким путем справља, из нарочитих спроводника, која приватна лица справљају и на своју корист употребљавају, несумњиво је дело казнимо. Зар дозволити појединцима да могу самовласно узимати струју, која друштво кошта грдних новаца, па неказнити? — То није дух закона. Све ово што сачињава појединцима или удружењима њихову приватну својину, што они својим радом и привредом производе, сачињава њихово економско добро, које се у свакој држави мора штитити и казном припретити, зарад одржања друштвеног поретка.

Неприродно је узети, да у овом конкретном случају нема казнимог дела, и оставити некажњен поступак појединаца при незаконитом присвајању туђе тековине, али кад је већ Касациони Суд нашао да казнимог дела нема, желети је да и наше законодавство ову празнину попуни.

Д.

РЕТКО УБИСТВО

— ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ —

Пре непуне три године десило се у једноме селу, недалеко од престонице, једно интересантно убиство са којим је вредно да упознамо наше читаоце.

Село И., јесте на граници три среза и баш ту, под тим граничним углом, на крају села, десио се овај крвави призор, који, обучен у рухо једне приповечице, ево како се у народу приказује.

*

Обрен Калејић, шумар општине И., био је омален човек; у лицу смеђ; ретких, малих брчића, обријане браде; увелих, тамних образа, малених очију које су играле као на зејтину… Увек се носио кицошки, и био је женскарош, да га је ретко на далеко наћи… У опште речи: био је лола над лолама… Још од малена мало је имао воље за паорске радове и увек их је избегавао. Са свога нерада није радо био виђен ни у родитељској кући, те је, услед тога, долазило дотле, да је више пута и тукао старога оца, који га је гонио на рад…

Већ у шеснаестој години својој заљуби се јако у једну сиротицу из истога села — Ђурђију „Ковачеву“, коју у брзо по том и превари, одузев јој девојаштво... Ђурђија је што 'но веле лудовала за Обреном: она је можда много више и искреније волела овога враголастог сељака, који је умео да заради хлеба без мотике.

---

* „Полиц. Гласник“ бр. 36. стр. 275.

Родитељи Обренови бејаху прилично имућни, те не дозвољаваху да им син узме сиротицу, па су за то више пута долазили у сукоб са Обреном.

Али, како зли језици у селу говоре, Ђурђија је још од своје пок. матере научила „маћијање", па се тиме у овој прилици вешто користила... Видевши, да се по селу сазнало, шта је учињено с њом, она „омаћија" Обрена тако, да презре родитељске савете; одели се од дома њиховог; сагради себи кућу на крај села, више једног погустог шумарка и венча се са Ђурђијом. Пре венчања а за време деобе, долазило је до немилих призора између оца и сина. По свој околини пуцала је брука, како је чича Степан испребијан секиром од стране свога сина Обрена, а по том како је овога вијао отац по селу и неколико пута гађао из пушке.

Еле, како му драго, Обрен и Ђурђија су муж и жена...

Медени дани прођоше као руком однесени... Жарка љубав ових „заљубљених" за мало трајаше, па се окрете у несугласице, задевице, кавгу, бој „на мртво име;" бегање Ђурђије од куће и т. д. и т. д.

У том животу, у том тако горком и несрећном животу, пролазили су дани и године, а за то време Обрен и Ђурђија добили су четворо деце... Сваку кору црна хлеба Ђурђија је натапала горким сузама, чему су се придруживала често и већ одрасла деца њихова, која су, као и мати им, увек била модричава... Обрен је непрестано пио, варао *своју жену*, проводећи љубав са другим женама, највећма са неком удовицом *Миленом*, која је како се вели, многима „памет завртела"...

Главно занимање било је Обрену шумаровање и — лов; лов на тице и зверове и — *на туђу својину*... Он је био чувен и на далеко познат убојица; био је што оно веле: прави „Турчин"... Ко њега увреди, тај је свршио своје; тај из потаје буде или премлаћен, или му једнога јутра тек осване обор без свиња односно са „из освете" убијеним и у обору остављеним бравом. Убити човека њему је била веома лака ствар, а на то је у свако доба и за малу награду био готов. Многа убиства у селу и околини, за која кривци нису пронађени, приписивана су њему, али јавно о томе нико није смео рећи, јер тада тешко томе — и његовој глави, и његову малу... Упалити сена, разбити подрум, кош, качару; ухватити у шуми прасе па му *живоме* осећи бут „за ћевап", и пустити га, да се онако наказно вуче — њему ништа није било тешко и страшно. У кућама његових милосница, никад није било без мрса.

Ако се данас завадиш или и споречкаш с њиме, он ти у очи, пред сведоцима, каже, да ће ти ма чиме нашкодити, па слободно бери кожу на шиљак и добру се не надај!...

Кад сутра, по том, осване дан и одеш у тор, а оно најбоља овца лежи у својој сопственој крви; нит' ваља месо, нит' кожа: месо се устајало а комад коже, заједно с плећком, осечен и однесен!...

И ако знаш, да ти је ову *доброту* учинио Обрен, ти се ипак с њим здравиш: заподеваш шалу, па или причаш шта ти је са бравом, или о томе ни речце — ћутиш као заливен... Обрену ни бриге, јер нити га смеш тужити, ни „бедити", нити који од сељака сме сведочити, да им је Обрен кретио.

Тако је то трајало све донде, док је у Обрену куцало његово зулумћарско срце; док је у њему живела његова погана душа...

(свршиће се)

ЕНГЛЕСКИ ЛОПОВИ

Лондонски лопови и варалице с правом се сматрају као најпрепреденији и најлукавији у своме занату. Велики успех постижу нарочито тим, што покрађене збуњују својом љубазношћу. Да наведемо један мали карактеристичан пример.

Послужитељ једне велике лондонске банке имађаше обичај, да суме, које је имао да носи банци или из ове на друга места, ако су биле омање, носи у кеси под мишком.

Када је једног дана носећи овако под мишком две велике кесе с новцем ишао у банку, осети како се неки човек, излазећи из куће што беше баш пред њим, очеша о његово раме тако јако, да му једна кеса са звеком паде на земљу. Дигнувши је одмах, хтеде он да се обреце на непажљивца, али га овај по неколико пута понизно мољаше за извињење, те таком љубазношћу одљути бан. послужитеља, који мирно продужи даље својим путем.

Али када је у банци обе кесе наручио да новац преброји, нађе у оној кеси што ју је био испустио место сребрног новца само неке старе оловне, месингане и бакарне плочице, и ако и на овој као и на оној другој кеси беше прави жиг његове банке. Беше очевидно да варалица, који се онако нагло очешао о његово раме и тиме проузроковао да момак испусти кесу, није пустио да иста падне на земљу, већ је бацио другу, лажну, а праву је с невероватном брзином дочекао и склонио.

Тада се држало да је он имао помоћника, али се набрзо када је ухваћен дознало, да је то дело сам брижљиво припремао и извео. У том циљу је ступио у везу са једним бившим чиновником банчиним, како би набавио тачну копију тих кеса за новац. Ова припрема је добро награђена, јер варалици паде у руке скоро хиљаду фуната.

Да не само мушке варалице, већ и женске оперирају са особитом виртуозношћу и уметношћу, доказује следећи догађај:

У једну јувелирску радњу уђу мати и кћи да купе прстен. За време док испитиваху и бираху изнету робу, одједном мати удари кћер шамаром. Девојка увераваше с великим негодовањем и одвише кочоперним изливањем, да јој је прстен случајно за време бирања упао у џеп.

Јувелир се умири повратком прстена и мајчином казном, и пошто је мати изабрала и купила један од изнетих егземплара, одоше обе даме из трговине.

Али тек што оне беху ишчезле, примети јувелир да му нема једног врло скупоценог прстена. Брзом потером пронађу обе даме и врате их натраг, а прстен се, наравно, нађе у материном џепу, која је шамаром хтела само да обрати јувелирову пажњу са себе на млађе лице.

Заједничке операције двојице или више све су омиљеније у лондонском лупешком друштву. Најдрскија подувећа изводе се у друштву. Уђе на пример какав фино одевен господин у неку јувелирску радњу, да „изабере" коју ствар. За време бирања шчепа дрско бриљантску гривну и брзо изађе напоље. Али недалеко од радње лопов је био већ ухваћен. Како јувелир беше истрчао из радње брзо за лупежом, онако гологлав, то га конштаблер задржа на неколико корака иза дућана.

— Молим вас, зар нећете узети прво шешир, па онда да идемо у полицијску станицу — рече учтиво полицајац покрађеном јувелиру.

Јувелир се пожури у радњу, узе шешир и штап, пожури се опет напоље, али ни лопова ни конштаблера нигде не беше.

Кад је се на послетку вратио у радњу, један трећи ортак оне две варалице беше се користио узбуђеношћу јувелирове жене, те при „избору" јувелирских предмета украо неку скупоцену ствар и, такође, срећно умакао.

Такве лоповске операције изводе се заједнички често. При томе употребљавају често врло комплициран апарат. Пре неког времена описано је у неким енглеским листовима једно тако вештачко дело, изведено од читавог туцета варалица. — Једног дана пођем у Чити — тако се описује у овој вести — и задржах се пред излогом једне радње да разгледам неке слике. На скоро опазих да сам опкољен од једно пола туцета дечака, који се баш уза ме прибише. На мах осетих неки покрет у моме џепу и приметих, да ми је већ нестало новчаника. Тада шчепах једног од тих несретниковића, који ми беше најближи, и таман хтедох да му опалим неколико ваљаних шамара, кад ми приђе млад, фино одевен господичић са речма:

— Ви сте претрпели неку штету, господине?

— Штету! — одговорих, свакојако, и овај варалица ми је сигурно узео новчаник, јер је за последњи четврт часа непрестано чувао стражу код мог џепа.

— Смем ли питати — поче страни господин — да ли вам је штета врло велика?

— Две новчанице од по десет фуната.

— Знате ли нумере новчаница, како би их код банке могли задржати?

— На жалост, не знам!

— То сам вам, господине, — рече милосрдни господичић — врло обавезан за дато ми повољно објашњење, јер овај проклети обешењак што вам је џеп испразнио куне се, да је нашао само једну десетицу. Нас смо троје, те би нам то било нешто мало. Препоручујем се!

Пре но што добих времена да стегнем песницу да га ударим, беше варалица већ стругнуо у једну споредну улицу, и за тили час ишчезе у њој. Међу тим беше се искупила гомила света око мене и оног што сам га држао за јаку. Овај се ни најмање не отимаше, само рече, како се нада, да ће скоро наићи какав полицијски чиновник, те да га пита: како он сме да јавно, на улици, напада мирна човека. Погледах га боље, и заиста ми се учини да то неће бити лопов, већ миран и поштен човек. С тога га замолих за извињење и пустих га.

Он још размишљаше о моме поступку и мишљаше, да и ако му баш не иде добро, то он ипак не мора бити лопов. Али у данашње време је несрећа кад се не може носити елегантно одело. Ја сам ово сматрао као учтив позив за накнаду. Бојећи се да га нисам неправедно напао, дадох му нешто новаца, што сам још имао у другом џепу.

— Али, молим вас, немојте ништа казати о овоме лумперају мојим колегама. То је била приватна ствар нас двојице. То ћу задржати за себе. Али сад се морам журити, да не би они обешењаци измакли с мојим делом. С Богом!

Више никад не видох ни те кесароше ни моје новце.

С немачког **Жив. А. Л.**

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Милован Рајковић и **Драгић Матић**. Марта 25. тек. год. у селу Сакуљи, среза колубарског, окр. подунавског, десио се један догађај — један страховит и срамни злочин, који је узбунио не само сељане села Сакуље, но и сваког оног, ко је за њега дознао.

Виновници тог срамног злочина не беше нико други до ова двојица: Милован и Драгић, а сам злочин састојао се у томе, што су они поменутог дана бацили у бунар шесто-годишње *дете Војина — синовца Миловановог* само за то, да би Милован наследио његов део имања.

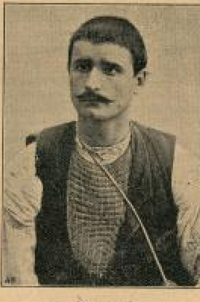

Милован

Упропастив све што је имао, осуђиван неколико пута због крађе, у своме селу од свију презрен, Милован се решио на овај злочин, али, немајући довољно храбрости да га сам изврши, он је нашао овога Драгића, који у осталом не беше ништа бољи од њега.

Онога дана када је злочин извршен, Милован је одвео Војина до једног бунара, подаље од села. Ту их је већ очекивао Драгић, који, ко сањћим шалећи се с Војином да ће га бацити у бунар, докопа истога па га одиста у бунар баци.

По извршеном злочину оба злочинца побегли су, а Војин је остао у бунару запомажући.

Шта је било с њим?

— Нема смрти без суђеног дана, вели наш народ, па тако је у овом случају и са Војином било.

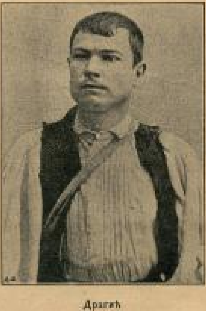

Драгић

Јован, Глигорије и Љу-ир, браћа Васиљевићи онд. љоделци, обилазећи своје имање, које беше у близини бунара, у коме Војин беше, чују његово запомагање; прискоче му у помоћ и изваде га из бунара.

Да су само неколико минута доцније дошли, Војина данас не би било међу живима, јер већ беше онесвеснуо.

Разуме се већ, да су Милован и Драгић одмах похватани и решењем начелника среза колубар. стављени под кривичну истрагу и у притвор. Обојица су упорно одрицали свој злочин код истражне власти, па тако исто чињаху и код суда, али им све то ништа не поможе, јер њихова кривица би доказана сведоџбом сведока очевидаца.

Првост. београдски суд за округ подунавски осудио их је, и то: Милована на 12, а Драгића на 10 година робије у тешком окову.

Апелациони суд пресудом својом од 16 септембра тек. год. Бр. 3198 повисио им је казну још са по две године робије, те је тако Милован осуђен на 14 а Драгић на 12 година.

Октобра 27. тек. год. оба ова злочинца спроведени су управи београд. казненог завода на издржање осуде.

Кад их је том приликом један полицијски чиновник упитао зашто су осуђени, Драгић му је, смејући се, одговорио оном најобичнијом „шатровачком“ фразом:

— На правди Бога. —

И Драгић и Милован немају више од по 25 год. Драгић је ожењен и има четворо деце; обојица су пре ове осуде били посве рђавог владања.

КО ЈЕ ОВО?

Октобра 21. тек. год. прогнала га је овамо земунска полиција као нашег поданика због „вагабундирања“. Људи не трпе да им се земља пуни беспосличарима и скитницама, а у те беспосличаре и скитнице спадао је и овај, за кога земунска полиција у акту № 199, којим га је предала београдској полицији, рече: да се зове „Милан Петрушић“ и да је родом из Београда.

Као што обично у неким приликама бива, наша београдска полиција примила је „Милана“, па како јој се учинио сумњивим Србином, јер врло рђаво говораше српски, то га подвргне строгом испиту. Видећи да му је немогуће обмањивати полицију београдску, јер о самом Београду, за који је код земунске полиције казао, да му је место рођења, немађаше ни појма, „Милан“ на крају крајева изјави: да је родом из села Ержилоша у Маџарској; да се зове Иштван Ковачић, да је, као бив. војник II. пешач. регименте пре годину дана побегао из Б. Пеште(?) и да је, бојећи се да га земунска полиција не би прогнала у место рођења, те би се тако сазнало за његово бегство из војске, обмануо исту као да је родом из Београда.

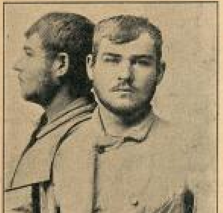

— Ја сам, као што видите, господине, војнички бегунац и ништа више, и као такав молим за заштиту српских закона.

— Ако сумњате у моје казивање, а ви тражите извешће од аустр.-угарских власти, па ћете се уверити, да сам истину говорио. Док то извешће не стигне, ја молим да останем овде у Београду, и да ми дате дозволу за рад.

Овај исказ Иштванов одмах је саопштен земунској полицији, а он је, као посве сумњив, задржан у притвору управином.

На неколико дана после овога, јави земунска полиција београдској полицији, да све оно што је Иштван казао не постоји у истини, као и да II. пешачка регимента није у Б. Пешти, већ у Бечу.

Кад је овај извештај земунске полиције саопштен Иштвану, и он је том приликом позван да каже „праву истину ко је, шта је и од куда је, — он је изјавио ова:

— Истина је, да још нисам служио војску нити из ње побегао, али сам ипак за то војнички бегунац, јер сам побегао од регрутације. Молим власт да ме пусти у слободу, — ја желим да служим као војник у Србији.

Није требало много па да се увиди, да је и овај исказ Иштванов лажан, но с тога га подвргоше строжем надзору и припретише му ћелијом.

Ресултат тога беше тај, што је Иштван још истога дана признао: да је у месту свога рођења — селу Ержилошу пре годину дана украо 700 фор. једноме своме рођаку, да је с тога побегао из места рођења, па, разуме се, и земунску полицију обмануо.

Да ли је и овај исказ Стеванов истинит или не? — то ће најбоље знати земунска полиција у чијим је рукама сада Иштван.

Ми смо сматрали за дужност, да изнесемо слику Иштванову, једно с тога да би се о њему што више сазнало, а и за то, да скренемо пажњу нашим полицијским властима на она многобројна лица из Аустро-Угарске, која им се посве дневно јављају као војнички бегунци и томе слично.

Иштван је предат земун. полиц. 31. пр. м-ца.

◆

ПОТЕРА.

Милан Главинић, болесник болнице за душевне болести родом из села Глијеча, среза моравичког, окр. ужичког, 1. тек. м-ца по подне побегао је из болнице. Милан је високог раста, добро развијен, у лицу црномањаст; главу увек држи мало искривљену на десну страну, кад говори сваку реч пропраћа блесастим смејањем, има му 42 год., од одела има на себи блузу, чакшире и капу шајкачу од плаве чохе. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести управи болнице за душевне болести с позивом на акт под Бр. 1517, или Управи гр. Београда на акт под Бр. 26312.

Ђурђу Лукићу и **Живану Нешовићу,** земљоделцима из Г. Врбове, среза таковског, непознати лопови ноћу између 27. и 28. тек. м-ца украли су по једног коња. Ђурђев коњ има 5 год., длаке је зелене, висок 145 с.м., на челу је цветаст, жигосан је државним жигом словом „Т" положеним, а Живанов коњ има 6 год. висок је 105 см., длаке доратасте, такође је жигосан држав. жигом. Наређује се тражење. Пронађене крадљивце са покрађом треба стражарно спровести начелнику среза таковског с позивом на Бр. 14134, или Управи гр. Београда на Бр. 29195.

Крушевачки општински суд депешом од 30. прош. м-ца Бр. 12714 доставио је следеће: „У овој вароши ухваћен је са две краве Љубисав Миловановић из Ћићевца за које није могао да покаже од куда су му, што доказује да је стока крађена. — Обе су краве сиве, старе по 8 год. а једна кукорогаста" — Тражи се сопственик ове стоке, који да се јави општини крушевачкој с позивом на горњу његову нумеру, или Управи гр. Београда на Бр. 26101.

Владимир Јовановић, редов 2 чете I батаљона VII пешад. пука, родом из Шипуље, окр. подринског, 24. пр. м-ца удалио се из команде без дозволе. Владимир је висок 1·68 м., у обиму преко груди 0·81 м., смеђ, плавих малих бркова, носа обична, чела малог, брија се. Препоручује се властима да Владимира потраже и нађеног спроведу команданту VII. пешад. пука с позивом на Бр. 5676.

У атару села Славујевца, ср. лесковачког, нађен је један мангуп во, од пре 20 дана. Во је длаке црвене, рогова јеленастих, матор 6 год. Начелник среза лесковачког актом № 14651, расписује за тражење сопственика (Упр. Бр. 25969.)

Ноћу између 25. и 26. пр. м. четири непозната Циганина прошли су са 7 коња кроз село Језеро среза бањског од којих су три коња ухваћена а са остала четири коња Цигани су побегли. Похватани коњи изгледају: први је коњ длаке зелене, стар 3 год. на челу цветаст, друго је кобила, длаке вране матора 2 и по год. на челу врло мало цветаста, и трећа, кобила длаке доратасте матора 2 год., на челу цветаста, а на носу брњаста. Начелник ср. бањског, депешом расписује потеру за побеглим Циганима и тражи сопственике похватаних коња. (Акт Управе гр. Београда № 25641).

Јован Недељковић, родом из села Јасенове, среза белоцркванског, жупаније тамишке у Мађарској, пресудом кривичног судбеног стола у Белој Цркви осуђен је на шест месеци робије због крађе разних ствари Сави Станковићу тамош. Вредност покраде износи 400 форината. Јован је, за време иследења био у слободи, па је, пре но што је пресуда по кривици његовој извршном постала, пребегао у Србију. Он има 34 год. средњег је стаса, округлог лица, очију, обрва, бркова и косе црне; у опште је црномањаст, на левом образу има брадавицу. Сазнаје се да се Јован сада налази у Београду, код неке своје сестре Катарине — Кате Николић. За Јованом наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести Управи гр. Београда с позивом на Бр. 26374.

◆

ТРАЖЕ СЕ.

Цветко Станковић, Клач, пресудом првостепеног суда за град Београд од 23. септембра тек. год. № 16486, осуђен је на 30 дана затвора, због лаке телесне повреде. Управа гр. Београда актом № 25972, тражи Цветка, да би поменуту пресуду над њим могла извршити. Пронађеног треба стражарно спровести Управи.

◆

УХВАЋЕНИ

Зејин Каранић, Циганин, о коме смо донели потерницу у 44. броју нашега листа, ухваћен је у Пожеги, и решењем начелника среза пожешког стављен је под кривичну истрагу и у притвор.

◆

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Јеврем Андоновић, министар унутрашњих дела, не може примати посете сутра о својој слави Св. Арханђелу.

Г. Коста Скендеровић, начелник срески и г. Мијаило Гачић, срески писар, 1. ов. м. добили су од народа среза гружанског позлаћене сабље, у знак признања за ревносну службу.

Г. Милан Ђорђевић, члан Управе гр. Београда венчаће се у идући четвртак са госпођицом **Јеленом,** ћерком поч. Косте Ђукића, бив. овд. трговца.

◆

НЕКРОЛОГ

† **Никола Ђорђевић,** окр. начелник у пензији, отац г. **Срете Ђорђевића,** члана Управе града Београда, и

† **Тома Протић,** пензионисани рачуноиспитач мин. финансија, отац г. **Јосифа Протића,** комесара савског одељка, — преминули су 4. ов. м-ца, први у Крагујевцу, а други у Београду.

Изјављујемо наше саучешће породица умрлих.

НОВИ ЗАКОНИ

са изменама и допунама могу се добити у мојој књижари

	д. п.
Закон о *шумама са изменама и допунама*	1·—
Закон о *лову*	—·20
Закон о *штампи*	—·50
Закон о *изменама у закону о таксама*	—·50
Закон о *Учитељској школи у Јагодини*	—·50
Закон о *основним школама*	—·50
Закон о *средњим школама*	—·60
Закон о *устројству општина и општинских власти са свима његовим изменама и допунама и закон о чувању пољског имања*	—·80
Закон о *уређењу Управе Фондова*	—·60
Закон о *државним економима са законом о унапређењу воћарства и са законом о пољопривредним станицама*	—·60
Закон о *потпомагању домаће радиности (индустрије)*	—·20
Закон о *устројству војске* (са свима изменама и допунама	—·50

КЊИЖАРА
МИТЕ СТАЈИЋА

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 48. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 14. НОВЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду на „Великом Тргу“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

НАША ДЕЦА

(ИЗ ТАСИНИХ БЕЛЕЖАКА)

4.

Беше то зимњег дана, када у полицију уђе једна сиротица, носећи на рукама своје јединче, ћерчицу од две године.

То беше нека Настасија праља.

Очи у сироте жене беху исплакане... А и дете, узнемерено, јецаше час по...

— Ја сам сада праља, господине — поче она жена своју тужбу — а била сам удата за Јована пројача, на Великој пијаци. Пре десет месеци остала сам удова. Муж ми је од јектике дуго лежао, па сам на њ потрошила све што сам имала. Он умре. После њега остаде ми ово детенце, сироче... Нисам имала никаквог имања, па сам морала ићи по кућама и кору леба зарађивати. Шта сам знала — прала сам туђе кошуље, те тако хранила и себе и дете... Не имајући никога код куће, да јединче оставим, ја сам га носила собом. Па док сам ја прала, дете се забављало онде, код корита, око мојих ногу... То је тако ишло неко време, али ми после госпође, код којих радим, забранише: да дете доводим. Не можемо, рекоше, гледати, да нам то твоје дериште трчи и дречи по авлији и ларму прави. Него, када од сад дођеш, а ти дођи на рад сама; а дете остави. Иначе ако не можеш тако онда немој ни ти долазити. Наћи ћемо ми другу праљу... Шта сам знала друго чинити, него да дете од себе одвојим. Тешко, врло тешко ми је било, али сам морала... У мом комшилуку нађем неку Берту и Јована Маџара, те се с њима погодим за 16 динара, да ми дете чувају и хране, како бих ја слободна била да радим и зарађујем.... Ах... проклети људи... Када сам им дете предала, оно је било здраво и весело... Ах... Боже мој... како ми је тешко било, када сам се од њега одвојила... Али сада, после три месеца, приметила сам, да ми је дете почело венути, да ништа неће да окуси, да једнако плаче... Ох... Боже мој... Ја узмем дете к себи и станем јединче загледати. Видим му некакве ранице по устима, у носу... Загрнем га, па и доле некакве флеке.. Ах... милостиви господине, шта су ови људи урадили са овим мојим дететом...... Дошла сам сада, господине, овде у полицију.... Не знам шта ћу... Дете ми једнако плаче... Неће да се одвоји од мене... Несретница шта знам.....

Сирота мајка, љубећи непрестанце своје дете, удари у плач, да се угуши у сузама. Сиротиња воли више децу него богаташи. А и оно, сироче, поче у вриску...

Не слутећи ништа, сирота праља, додаваше: да су јој Берта, или њен муж морали дете испустити, те се је угрувало, убило, повредило, или тако што...

Ја узех дете к себи.

Беше сироче лепо, са плавим, умиљатим очицама.

Стадох му тепати, да га колико толико ослободим.

Али оно не престајаше од болова јецати.

На моје питање: где боли — оно ручицом показиваше на свој трбушчић...

Одмах, на први поглед, оно црвенило око носа и очију, дође ми сумњиво. Имајући у полицији више прилика да видим, паде ми мисао, да ће ту бити погана болест...

Наредих: да се детенце прегледа.

И лекар нађе: да је *скроз и скроз заражено секундарним сифилисом...*

Какав ужас !...

Онда наредих, да се види мати — сирота праља. Лекар је нађе — сасвим здраву... Прегледаше после и Берту, па и њу нађоше — здраву. Остало је још, да се прегледа Јован... Али он, чувши за почети извиђај, умакне испред власти, и пребегне у Земун.

Извиђај се продужи.

Сад изађе и Берта, те на испиту посведочи: да је Јован неваљао човек, да је поквареног владања, итд.

Довољно, свршеним иследњем буде утврђено: да је Јован, имајући болест, ма и површно, *обљубио сирото детенце* и *да га је тада заразио сифилисом.*

Јован је имао 35 година.

Како је био родом из Аустро-Угарске и њен поданик — то је аустро-угарској власти послато цело иследење са тражењем, да се нечовек, зликовац, казни.

5.

Катица, дете од 6 година, дрхћући сва у страху и плачу, тужила се врачарском кварту:

— Сада, после ручка, када сам преко врачарскога поља пошла у школу, један човек сачекао ме је онде, у пољу, код шанца. Прво ме је почео милоцати, па ме је онда дохватио обема рукама преко средине, и увео у шанац. Ту је самном срамотно радио. Ја сам се бранила и викала, али ме је он по глави тукао, и претио ми, да ће ме заклати, ако само будем даље викала... Ја сам онда само плакала. Он ме је после оставио и преко поља утекао..... Ја сам се уплашила, па не знам, како тај човек изгледа... Био је црн, страшан, имао је браду. Говорио ми је нешто.... али га нисам разумела.

Лекарским прегледом нађено је, да је јадна девојчица силована — (педерастија).

Наређена потера за кривцем — није га могла наћи.

Причало се после, да је једно сасвим непознато лице, по својој прилици какав странац, чешће тумарало по ономе крају Врачара, да се је виђало око врачарских школа, али да га је после нестало...

6.

Ово што се десило с овим девојчетом, извршено је и са једним мушкарцем од 9 година на самоме гробљу, код палилулске цркве.

— Данас после ручка — вели овај дечко — нашао ме је на Батал-џамији један човек. Казивао ми је, како се познаје са мојим оцем, како је пошао њему, па хајде, вели, да идемо заједно. Тако ме је наговорио, да идемо преко гробља. Када је тамо било, он ме заведе у лево, у гробље... Ту ми покаже кесу с новцима. У кеси је било пуно пара... Он ме онда брзо стане свлачити. И уради самном срамотно... Ја сам се бранио, али ми је он претио, да ће ме убити... После ме је оставио, а он је отишао — сав трчећи преко гробља...

Лекарским прегледом буде утврђено силовање.

Полицијском потрагом кривац би ухваћен и осуђен на десет година робије.

То је био некакав Антоније, пиљар, родом из Скадра.

7.

У простом свету иде веровање: да ће се заражен човек сместа излечити од венерије, ако само изврши обљубу над невиним девојчетом.

Та се заблуда често врши на Истоку, али како тврде писци судске медецине, *Каспер* и *Машка*, то се веровање шири и случај дешава и на Западу.

Било с једне или с друге стране, ово је прешло и код нас.

Није био само један случај да су тако деца страдала...

И, ево, како се брани оптужени:

— Када сам ухваћен.... видим да се нема куда, па хоћу да кажем праву истину... Пре три године заразио сам се.... Лечили су ме прво бербери, па онда доктори, али нема никакве помоћи... Сиромах сам човек, али и оно, што сам имао, све сам дао на медецине..., Грдне сам муке испатио, али нисам лека добио... Када ми нису помогли људи, онда су ме лечиле некакве бабе... Најпосле ми нека баба Бета рече, да нађем младо девојче... То ми, вели, може бити још једини лек... Гледао сам девојчице, када из школе излазе... И сада што би — би,... Уби..., сеци... што зна власт нек ради са мном......

8.

Познат је и онај случај са децом из јеврејске школе на Дорћолу...

Зликовац Каранфил сачекивао је једно по једно дете, и у самој близини школској извршио је противприродни блуд над осамнаесторо ђачића...

Деца, једна за паре, други за шећерлеме, право из школе, ишла су зликовцу на његов зверски ћејф...

Нека су то чинила једанпут, а нека више пута...

Ма да сам овај случај већ помињао у мојој књизи: „*Џелату или лекару*", на-њ скрећем пажњу и у овој белешци ради тога само, да се види: шта се све ради са децом, из школа и добрих и одличних породица...

9.

Али, и ови и многи други слични случајеви дешавали су се, и десиће се опет, једино са тога узрока, што се у нас деца остављају без икаквога надзора и пажње.

И отац и мајка мало хоће да разбирају, где им се бави дете, када одмах после ручка трчи бајаги у школу; нити хоће да распитују и да се уверавају, где им се дете, после школе, бавило, и с ким се дружило...

И отац и мајка гледају данас на децу, као на какав терет и досаду. И чим нађу само згодну прилику, једва чекају, да их најуре из куће.... Шта ван куће са том децом може бити — они не страхују, нити хоће о том да мисле...

Разуме се, деца остављена овако сама себи, тумарају и лутају, с једнога краја вароши одшврљају чак на други крај... Тамо западају у замке поквареним и развратним прохтевима, и страдају не могући и не умејући да се бране...

У Београду је обична појава — да се *деца губе*... Сваки дан можете читати у „вечерњим листовима": да се изгубило ово или оно дете, и да се позива онај, који дете буде нашао, да га, као оно изгубљену какву ствар, преда полицији!!

Више пути бивало је, да се детенце од три или четири године, коме родитељи станују у Савамали, нађе залутало на Дорћолу... Друго са Теразија отишло је било чак до — Вајфертове пиваре... Једно дете из близине Кнез-Михајлове улице нађено је код крајњих кућа на — Енглезовцу..... За време ноћњег дежурства у главној полицији, жандарска патрола донела ми је, једне вечери, девојчицу од две године, коју је нашла у Васиној улици, а коме су родитељи становали на — топчидерском друму....

Интересно је, да се боље чувају *пашчад* него — *деца*.... Пратите новине, па ћете се уверити, да на *десет* огласа о изгубљеној деци долази тек *један* о несталом *пинчу* или *хектору*..... И још кажу, да они из полиције знају причати: како се нађеном кудрову више обрадује његова милостива госпођа, него што то бива код по неких мајака и очева, када им се предају залутала им деца....

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

Пресуда за накнаду штете

а., Тужба.

Суду општине пожаревачке

Од Богдана Спасића, овдашњег трговца, узео сам његову механу под закуп, заједно са припадлежећим једиком, у који долази и билијар.

При заузимању механе за рад примио сам са осталим стварима и билијар, но како је исти био неисправан морао је се оправити, и Богдан је исти изнео ради предаје мајстору на оправку. Од тога времена више билијар ни унет није у моју радњу, ево већ шест месеца.

Овим сам оштећен са 180 динара, јер толико би зараде имао да сам и билијар у радњи имао. Тужим суду Богдана Спасића и молим суд да га осуди, да ми ову штету накнади, да ми плати на име трошка за вођење овога спора 20 динара и да ми накнади плаћену таксу.

Да сам при закупу условио поред осталог једека и билијар и да га је Богдан ради оправке изнео позивам се на сведоке Симу Нешића, бравара и Јанка Станковића, абаџију који ће моје наводе утврдити. Молим суд да их на рочиште позове.

Основ тужбе накнада штете.
Вредност тражбине 180 динара.
Доказ сведоци.
7. новембра 1898 год.
Пожаревац
Сима Лазаревић,
гостионичар

б., Белешка

Рађено у суду општине пожаревачке 10. новембра 1898 г.

Белешка по спору
Симе Лазаревића, гостионичара овд.
противу
Богдана Спасића, трговца овд.

Због накнаде штете услед неиспуњења уговора.
Вредност 180 динара.
Доказ сведоци.

Судили су
судије
А. Нешић
Ђ. Петровић
С. Недић
Бележио деловођ,
М. Петровић

На рочишту су парничари и сведоци.

На позиву суда парничари се нису могли поравнати.

Тужилац оста при тужби, с тим, да билијар није уживао шест месеца, услед чега је оштећен, са 1 динар дневно, а ако тужени не признаје, да је са оволико оштећен онда нека се та штета вештачки цени.

Заступник туженога рече: да се некоме нешто накнади, а особито штета, треба тај који тражи накнаду, да има право на то. Овде је случај уговорено право, јер је реч о закупу § 677, 679 и 680 грађ. закона, а сваки закуп није ништа друго, него продаја и куповина служебности § 641, 642 и 643 грађ. закона. Продаја и куповина закључују се уговором. Уговори треба да се испуне онако како су закључени, § 540 и 541 грађ. закона. Тужилац не доказује ничим, да постоји онакав уговор, где би тужени био дужан, да му поред осталог једека даде и билијар. Испиту сведока нема места по § 243 „В" грађ. поступка, јер вредност закупне цене уговора прелази 200 динара, пошто је месечна кирија била 100 динара а тужилац је у радњи већ пола године дана. Дакле уговор се не може доказивати сведоцима тим пре што се истим сведоцима хоће да утврди и постојање уговора и штета. У исказ ових сведока не може нико веровати, јер њихове сведоџбе немају никакове законске важности. Ако суд нађе да има места испиту сведока онда се позивам и ја на ове сведоке: Радоја Стојановића, обућара, и Живка Першића, столара, овд., који ће ми потврдити то, да је тужилац пред њима, одмах по усељењу у моју кафану признао да билијар није ушао у механски једек и да на њега није имао ни права. Противу вредности штете немам шта да приметим, јер нисам за исту ни одговоран.

Решено:

Има места испиту сведока обеју парничних страна.

Потписи судија.

Када је суд приступио испиту дошавших сведока пред суд, онда је тужени казао: Испиту сведока нити има, нити може бити места, но када суд долази до таквог уверења да има томе места, онда ја нудим тужиоцу главну заклетву на ту околност, да је он при закупу моје кафане, условио уз остали једек и билијар, па ћу му онда тражену вредност штете за коју он вели да је имао платити. Повраћену заклетву примам.

Тужилац прима понуђену заклетву.

Сведоци питани само за трошак и дангубу и тражили су по два динара.

Судски разлози:

Противу вредности тражбине о накнади штете тужени није ништа приметио, према чему се има узети да је она оволика, колика је тужбом означена. Дакле 180 динара.

Тужени је тужиоцу понудио главну заклетву, на ту околност, да је при закупу механе, било условљено, да уз остали једек иде и билијар, и тужилац је на ту околност исту и примио, зато му се иста има и досудити.

С тога суд општине пожаревачке, на основу § 6., 13. и 290. грађ. поступка

Пресуђује:

Да се тужилац Сима закуне на то: да је при уговору о закупу механе туженог условио, да поред осталог једека, у овај улази и билијар, па онда, да му тужени Богдан накнади 180 динара штете, за неуживање истог, да му плати на име трошка и дангубе 10 динара и да му накнади плаћену таксу у 8·40 динара, и сведоцима Сими Нешићу и Јовану Станковићу по два динара дангубе.

Не закуне ли се, да се одбије од тражења, и да плати туженом Богдану 10, а сведоцима Сими и Јанку по 2 динара дангубе.

Пресуда саопштена парничарима одма јавно у суду, и тужилац је одмах заклетву положио, према чему је пресуда извршна, у смислу положене заклетве.

Од суда општине пожаревачке, 10. новембра 1898. год. С№ 7854 у Пожаревцу.

Потпис деловође. Потписи судија.

NB. *Заведи пресуду и белешку у протокол суђења.*

ПРАЗНИК У ТАМНИЦИ*)

(с француског)

У почетку марта 1884., једна затворена кола преносила су неколико осуђеника из Консијержерије (париска апсана) у Велику Рокету (такође париску апсану).

Један од тих осуђеника звао се Шадењ, а надимак му је био „Адвокат“. Због опасне крађе био је осуђен на осам година робије. Био је још млад; није изгледало да има више од деветнаест година, а толико му је доиста и било. Сушту слику његову налазим у портрету Монпарнаса који је нацртао Виктор Иго („Јадници“, 3 део, књига II, глава III. Види српски превод Мите Ракића). Ма да је био у тако озбиљном положају, Шадењ је био добро расположен, његов разговор весео. Он је већ био упознат са „Великом“; пре ове осуде био је три пута осуђиван: то је био *момак*. Изгледао је врло расположен што се враћа у Велику Рокету. Долазио је код пријатеља, старих знанаца. Ступао је у жалосну категорију „великих осуђеника“, на које је некада са толико зависти погледао. Сада је учинио први корак на робији.

Робија! Робија!
Адвокат је тако срећан!
Јадни младић!!..

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Дошавши у Рокету „Адвокат“ је нашао пријатеље. Познали су га. Честитају му. Храбре га.

— Колико ти је година?

— Деветнаест?

— Ти ћеш ставити венац на Цвети.

— Сумњам. По свој прилици ће „Мува“ из Ла Вилете, који га је и лане ставио.

И сви се погледи обраћају на сплет зимзелена који је ветар лелујао на врху високог дрвета, који је био повијен у виду вешала и носио фењер.

Сплет зимзелена био је некада венац.

Сваке године на Цвети, у Рокети мењају венац. Најмлађи осуђеник има за дужност да се успужа уз високи дирек и да закачи венац на гвозденом врху. Тај дан био је празник за осуђенике. Тога дана купила се милостиња за њих. Сви су давали: управник, педесетар, чувари, цео персонал тамнице. Пошто су скупљени прилози, онда закуска, а после закуске ручак.

Као на свадби! Несрећници су били луди од задовољства.

Једите, пијте, смејте се!

Приближује се час када ће нестати осмејка на уснама вашим. И то ће бити за навек.

Једите, пијте, смејте се!

То је весеље на дању.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Робија!!!
*Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate.**)

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Одакле је дошла традиција тога венца од зимзелена? Зашто осуђеници стављају тај венац? Зашто то скупљање милостиње?

Ево шта каже легенда:**)

То је било 18.. Великом Рокетом владала је гвоздена рука педесетара Л.... За најмању грешку била је казна, строга казна. Казне као што је остављање на сув леб, затварање у засебну ћелију, биле су непознате. „Кошуља“ је била средство тортуре. Руке су се попраћале на леђа, до самих рамена. Кости су се ломиле, и крв је застајала у жилама. После „кошуље“ долазиле су батине и псовке.

Заточеници су били раздражени. Потмуо гнев кипео је код свију. Чуле су се претње. Мукло хујање које се чује пред буру.

Казни све више, неправде све веће. Гнев се удваја. Дан у коме прсне биће ужасан, крвав...

Њих двадесет осуђених на робију стоје у дворишту. Они су се ставили на чело покрета. Осећајући да су изгубљени, они немају ничега да се плаше.

На фењеру, заиста чека своју жртву. Час освете, дивље освете куцнуо је:

— Милост!.. Милост!..

— Јеси ли ти имао милости према несрећницима којима си кости ломио?

— Помоли се Богу.

— Смилујте се на моју жену!

— Смилујте се на моју децу!

— Зар твоје жртве нису имале матерâ?

— Моли се Богу. Час ти је куцнуо. Нема милости за тебе.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Уже се затеже тежином тела педесетарова.

---

*) Ова слика извађена је из дела: *Souvenirs de la Petite et de la Grande Roquette* recueillis de différents côtés et mises en ordre par l'Abbé Crozes T. II. — То су занимљиве успомене тамничког свештеника париске Велике и Мале Рокете *Кроза*.

*) „Оставите сваку наду, ви који улазите“. Стих који по Дантеовој *Божанственој Комедији*, стоји на вратима Пакла.

**) У ствари је било ово: Пре петнаест или двадесет година, један бригадир по имену Л... у мал' што није постао жртва једне буне заточеника. Већ је био обешен о фењер који је био у сред дворишта, кад једна млада девојка, која се налазила код управника, отвори изненадо прозор и викну „Милост“. Заточеници, запрепашћени, скидоше несрећнога Л...

— Ура! Ура!

Освета је била потпуна.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Тишина!

Врата се отварају и улете млада, лепа девојка. Готово дете, мила и чиста као љиљан.

— Милост!

Како тај слаби гласак надвиси урлике бесомучника?

Редови се отворише. Жртва се скиде са ужета. Једна реч била је довољна.

— Ура! и овога пута.

— Ура! за невиност која укроћава злочин.

Девојка иде несрећнику са осмејком једнога анђела, са осмејком опроштаја, са осмејком благодарности. Светло јој је лице од радости, и својим слабим ручицама дреши кобну замку.

— Воде, молим вас, говори она.

Сто осуђеника лете да је послушају. Ко носи воду у суду, ко у рукама.

Камо тигрова који су хтели да загасе своју мржњу крвљу жртвином?

Педесетар се лагано повраћа:

— Он дише, госпођице.

— Отвара очи.

— Спасен је.

Сви су срећни.

Ура!

Осмејак девојчин био је залога опроштаја који су кривци добили.

Венац од зимзелена подсећа сваки дан несрећнике у Великој Рокети да је милост божја неизмерна.

То је легенда.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ево шта се дешавало на Цвети 1884.

„Адвокат“ је одиста био најмлађи осуђеник, и он је требао да намести венац. Дан се приближавао, и „Адвокат“ је био пресрећан.

Устао је први. Мора да се чека док се служба сврши. Свештеник говори о венцу од зимзелена који се види у свакој кући.

Слика породице јавља се пред очима несрећника. Они виде прошлост, са детињским радостима, са светим осећајима, са надама на будућност. Мајка, озбиљна и нежна, показује им прстом пут којим треба да иду. Ах! Зашто нису слушали те савете?

И сваки осуђеник добија по једну гранчицу зимзелена, оставља је у своју ћелију, и чува је. То му је слика оног, другог, срећног живота; то му је слика породице, коју ће једнога дана опет видети.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Сви су изашли из капеле.

Жељени часак дошао је. „Адвокат“ држи у руци венац. Као детлић пере се уз глатки и високи дирек, и ено га на гвозденом врху где ставља нови венац. Одатле баца поносите погледе на гомилу под њиме. Сада је на врхунцу својих жеља.

Јадан младић!

Јадне матере! Стегните на груди ваше дете које сте на свет донеле. Будите му одбрана! Водите га правим путем, јер — ко зна? — можда ће мало створење које ви дојите кроз неколико година пузати се уз дирек у Великој Рокети и закачињати на њ венац од зимзелена. Ко зна, да неће те исте очи које на вас тако љупко и невино гледе доцније са врха тога дирека поносито гледати на осуђенике и чуваре.

Јадне матере!

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Адвокат“ је сишао. Дељење милостиње почење. Новац је подељен међу осуђеницима.

Дан је на измаку. Ветар тресе зелени венац на дувару. Ноћ.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Идуће године, ставиће други венац. И тада ће свима пасти на ум „Адвокат“.

После тога венца опет други!

Затим, заборав!...

— — — — — — — — — — — — — — — —

Lasciate ogni speranza!...

РЕТКО УБИСТВО

— ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ —

(свршетак)

*

— Јеси ли вера? — упита прва женска.

— Вера, — одговори друга.

— Онда само одважно...

— На све сам готова.

— Ником ни речце!

— Не бригај; дош'о му је довде! — и показа руком подгрлац.

— А како тек мени!... Ти стој с те, а ја ћу с ове стране врата; мој Јован (дечак од 16 година) стоји уза-ме — твој Милош (вршњак првога) уза-те — добро је; деца спавају... Чим га опазите, будите спремни — ја ћу прво у чело а ви докусурите... Ако не падне одмах, склептаћемо га сви и исећи.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— Неко лупа! — рече Милош.

Ослушнуше...

— И пева, дадо, — рече Јован.

— Пијан је — додаде Милош.

— Пст... он је... — шану Јованова мати...

— — — — — — — — — — — — — — — —

Сви бејаху готови као запете пушке...

У соби, земљом патосаној, догореваше у једном углу, на плеханој пећи, лојана свећа, која већ отпоче пуцкарати у знак да броји последње часове... Сем тога и убрзанога дисања женā и дечакā, који не могоше а да не дрхте — у соби и кујни владаше гробна тишина.

— Мене је страх, нано — шану Милош.

— Кушуј, или ћу ти размрскати главу, како ми се смркло пред очима! — дошапну му жена, која беше с противне стране.

Ај-зај
Боже дај
Ил' девојку
Или рај —

певаше прилика улазећи у неосветљену кујну... Певушећи и посрћући ступи на праг собе, коју једва осветљаваше лојаница.

Врата између собе и кујне бејаху мало отшкринута. Пијани одгурну јаче врата, те се ова широм отворише, али у тај мах ушица велике секире целива његово чело.

Лојаница се угаси...

Сељанка беше добро развијена, те је један ударац ове бесвесне жене био довољан да удареногa сруши на под... Он паде главом у собу а ногама у кујну; средина тела — појас — лежаше на прагу...

— Разгрћи ватру — викну жена, која прва удари, па похита и скиде пепео са жара, који лежаше под оџаком на „огњишту.“

За то време друга жена и дечаци хитро „докусурише“ убиство тако, да ударени не имаше времена ни гласка да пусти.

Одједном трже се Јован изненадно и викну:

— Јаој, бајо*; црни бајо, шта учинисмо с тобом!

— Ћут'! — Запрети му Милош, — или ћемо и тебе тако!

— И онај умуче.

Убице загледаше своју жртву, али јој се лице не могаше распознати... Беше све изубијано и у крви...

— Па то није наш баја! — викну Јован и побеже у угао.

— Куку црна — додаде мати Јованова — та да ли је ово Обрен или браца-Диша (брат Обренов, који је по лику и оделу сличан са Обреном.)

— Куку мени! — прогунђа друга жена.

---

* оче

Паклени страх беше обузео обе жене! Оне су хтеле да убију Обрена, али ако је то његов брат?! Шта ће и куда ће тада?!

Диша је са Обреном становао заједно у последње време, а баш тога вечера одвезао је жито у чаршију... Можда се он с пута вратио на се, уз пут, напио, што практиковаше почешће.

Чим се жртва још на капији приметила, убице и не мислише ни на кога другог, но на Обрена... Оне беху збуњени, бесвесни. Жена, која изврши први ударац, у онај мах, у сумраку, не беше у стању да завирује у појављено лице, а њезини саучесници, такође бесвесно, удараху га још у њеном мраку.

— Ај, погано дете, што нас поплаши! — изусти једна жена.

Обе жене дрхтаху као прутови! Шта ће, несрећнице, да раде, ако одиста буде убијен Диша, а сада баш ако наиђе Обрен?! Имају ли куражи, да над овом жртвом сурвају још једну?!!...

Брже-боље дочепају корито, које су спремиле за тај случај, и стрпају у њ' лешину, па, уз припомоћ дечака, однесу је у џбуње, удаљено неколико минута од места убиства.... Збаце леш и, носећи корито, врате се у кућу, страхујући, е да Обрен не буде у њој...

Матори шаров, који беше везан у једноме углу дворишта, заурлука, да се рапави глас разлегаше по целоме селу.

— На газдину главу! — прошапташе жене.

У кући не беше Обрена, кога жене сумњиво очекиваху... Ступив у собу, убице се згрозише од онога мрака; од јаука разбуђене деце и од помисли, да су човека убили! Обузе их самртни страх; ноге им механично клецаху, а сви делови тела дрхтаху ужасно.

— Ах, грех нам на душу! шта учинисмо то! — Завапи дечја и Јованова мати, која умириваше расплакану децу.

За то време је њезина саучесница, разгрнув још више жар, хитро мотиком покупила крв и, са земљом, бацила је у обор, где бејаху свиње.

По том се расташе, и ова жена, са својим сином Милошем, одмах је преко воћњака отишла својој кући.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Неизвесност убица не потраја дуго, јер одмах сутра дан знали су да нису промашили циљ, јер Обрен те ноћи не дође кући; дакле, *он је убијен.*

*

Прошло је три дана, па жена Обренова Ђурђија, оде и јави кмету да њезина мужа нема да дође кући и да не зна где је. Прође још два дана а о Обрену ни трага ни гласа. И мало и велико чудило се шта је са Обреном и где је!!

Као општински шумар, он се није могао, без кметова знања удалити из села на тако дуго време; за то целим селом овлада сумња. Ђурђија није избијала из суднице молећи кмета да сазна, шта је са „храниtељем њезине деце.“

Најпосле, зађе по више сељака по целој шуми, у уверењу да је Обрен убијен. Тражили су га цео дан по шуми, по свима кутовима, јаругама и скривеним местима, и у мркли мрак вратише се са одговором: *нема га!*

Никоме не пада на ум, да загледа у оне шумарке, што су најближи Обреновој кући!

Тек када се смрад на далеко поче осећати, сети се један сељак, који преком стазом иђаше за жељез. станицу, да смрад може бити од леша убијенога Обрена.... Не буде лен, него прошврља по шумарку и ужасне се, када наиђе на смрдљиви леш, који беше у распадању и са кога једна велика псина кидаше бутину.

Не могаше се познати, чије је тело, али све околности, утврдише да је то Обрен.

Вештом истрагом која је била занимљива у овом загонетном случају, утврђено је: да је Обрен убијен у *својој* кући, што се познало и по кориту, које нађоше у „качари“, а које не беше најпажљивије опрано.

Ђурђија, жена Обренова, под првом, јавом стегом иследниковом, признала је, да је убиство она извршила и издала је саучеснике: — Обренову милосницу *Милену*; за тим сина ове — *Милоша*, који је, опет, теретио и *Јована* сина Обреновог и Ђурђијиног.

Сви су признали дело и сада се налазе на робији и то: Ђурђија и Милена осуђене су по 20, а Јован и Милош по 12 година. Већ им је до сада опроштено по неколико година.

За нас је сада од интереса питање: од куда то, да се *здруже жена и милосница* једнога човека, па да онога убију *договорно* и у друштву свака са својим дететом!?

Тај чвор ево како се дреши.

Обрен је са Ђурђијом живео венчано, *а у исто време*, и то читав низ година, живео је и са Миленом, стално и *невенчано.* И Јован и Милош његова су деца; први му је брачни син — са Ђурђијом, а други ванбрачни — са Миленом. Ђурђија и Милена другарице су из малена премда је друга од прве прилично старија. Не само Ђурђија, већ и Миленин пок. муж, па и цело село, и изван домашаја села И., знали су да Обрен живи са Миленом и да је помаже у издржавању. Деца њихова и његова такође су то све знала.

Првих година Ђурђија се љутила на Милену и није хтела с њом да говори, али су године све то загладиле те је дошло и до тога, да се прва жали другој, како јој је живот досадио; како је вољна да се одвоји од Обрена, кога су и деца њихова мрзела.

Милена је у последње време већ у велико била кивна на Обрена, који ју је „лагао толико година“ па је у последње време почео злостављати, у намери да је напусти; за тим што ју је заразио *сифилисом* тако, да јој је досадно живети. Она је и предложила убиство, што су прихватили и Ђурђија и њихова деца.

Одиста, ретко и интересантно убиство!

Вредно је да на завршетку напоменемо, како су сељани села И. ожалили Обрена

Стари, погурени и сèди чича Стеван, отац Обренов, рекао је:

— Требало је и пре скинути намет са села!

Невероватно али истина!

— Еј, посветила им се! — нема тога у селу, ко није рекао, када је сазнао за убице Обренове.

— Бог да му душу прости! — нико му не рече.

ЖИВОТ ЈЕДНОГА РАЗВОЈНИКА

свица Павла Фукса.

Један најозлоглашенији разбојник из прошлога века — „Lânguille,“ (јегуља) тако га зваше не само полиција, но и његови другови због његове вештине са којом је увек умео да умакне и из потере, и из најјачих затвора — био је пореклом из једне старе сиромашне племићске породице у Елзасу. Тек што му је било шеснаест година, већ је, осећајући наклоност за пустоловством, дошао у Париз, место где се састају све катилинске егзистенције (протуве), и благодарећи одличном васпитању, — јер је он између осталога говорио изврсно немачки, француски и енглески — као и лепом стасу, а уједно и симпатичном лицу и аристократском понашању, у брзо је добио приступа у прве престоничке куће. Незнатна средства, која је донео из домовине, нису му дуго трајала, и он остави Париз, оде у Лондон, где је био непознат, да ту настави своју сјајну улогу. Ту се представи као јединац син некога богатога лорда, који у то време заузимаше велики положај, са знатним дохотком у источној Индији, и својом умешношћу, знањем језика и финим манирима, успе да отклони сваку сумњу од себе. Име његовог назови оца, отвори му прве салоне енглеске аристокрације, у које се иначе тешко могло улазити, и створи му неограничен кредит, код најбогатијих банкара у Ситију, и у најсјајнијим продавницама „Регенстрита“, кога је умео изврсно да опљачка. Најславније лепотице, богате много прошене наследнице, које је непрестано пратио при шетњама на коњима у Хајдпарку, лудовале су за елегантним, лепим сином индијскога набоба. И тек што беше намеран да објави своје заручење са најбогатијом наследницом неке старе енглеске породице, када једно вече у друштву, честитаху му повратак његовог назови оца. Наравно да Lânguille — од сада ћемо га звати само по надимку, из призрења према живим члановима његове породице — није могао више остати у Лондону, ако није био рад да ступи у блиско познанство са енглеском полицијом. И тако још исте ноћи, спакова он своје сандуке, док лорд Н. не беше још обавештен о присуству сина, кога он не познаваше. Тако узе под кирију један лађарски чамац и при добром ветру искрца се већ другог дана у Кале.

Пошто ни у ком погледу није био спреман, за неочекивани долазак лорда Н., то га тај долазак изненади у часу, кад је био прилично без новаца. Због тога, продаде он у Паризу, један део своје богате гардеробе, и мноштво драгоцености. Са сумом од продатих ствари, могао је извесно још неко време да живи пристојно, да је хтео да се ограничи. Али он хтеде, да наставља пређашњи живот, и тако ускоро затим, пошто је провео једну бурну ноћ у коцкарском паклу у Палеројалу, пробуди се и виде да му је још остала само празна кеса. И поред коцкарског живота у Лондону, ипак му још беше непознат прави пут злочина. Он промени, као и у Лондону име, — и по примеру многих племићских пустолова, који су лакоумним животом упропашћени, — и под тим именом ступи у војску у Royal-Alsace пук. Али тек, што беше обукао униформу, његов пук мораде да се креће на бојиште — (то је било у време седмогодишњега рата). Патње и оскудице у рату никако се не допадаху овом разнеженом младићу, нарочито кад виде, да официри живе у изобиљу, док међутим прости војници гладоваху, морајући да сносе све могућне оскудице. Он се у томе разболи; али пошто оздрави и мораде да се врати у свој пук, на граници Пфалца, он виде да је боље да се опрости с ратном срећом и да побегне. Неко се време тако скитао; за тим се реши да се врати у Елзас. Тамо у близини Саверне имао је његов отац један порушен замак и неко мало имање. Кад је тамо дошао, отац му беше умро — мајка му је преминула док је још био дете — а замак и имање беше у рукама једног бездушног кајишара бележника Ернеста из Молехајма, у чије је канџе покојник запао био као и многи други. Ернест отера „Јегуљу" са прага своје очевине најпогрднијим речима, и напуца псе на њега, и он се сматрао за срећна што је могао брзо побећи, јер му Ернест још прећаше, да ће га предати maréchaussée-има, тадањим жандармима као скитницу, а то „Јегуља" као бегунац није ни мало желео. Шта да сад ради? Наравно да је приликом свога тумарања и у прљавим прчварницама, у којима се крио од полиције, чуо имена једнога Липса Тулиана, Картуша, Ханикела и других хероја друмских и шумских, али још се грозио тај фино васпитани, у најбољим друштвима некада радо виђани човек, од таквог корака, који би га за увек отргао од његове прошлости, и одредио му грозну будућност. Још га је плашио точак и губилиште, још није он своје старо племићско име за вечита времена обешчастио, и од себе одбацио. После кратког борења, победи његов добри анђео и одведе га, и ако за кратко време, на добар пут, којим би можда ишао, да га није суровост његових претпостављених начинила злочинцем.

Он се реши, да опет промени своје име, што је у ондашњим приликама било лако могућно, те да поново ступи у војску и да постане поштен војник, веран својој дужности. И заиста у почетку се толико одликовао, да су његови претпостављени друге упућивали да се на њега угледају, и предложили га за унапређење. Али љубав, која је и у доцнијем његовом животу играла веома значајну улогу, лиши га свих планова. Његова зла судба тако је хтела, да се он тада страсно заљуби у једну од оних девојака што носе храну војсци, а на коју је и наредник из његове чете био бацио око. И тек што је наредник приметио да се њему претпоставља његов потчињени, распламти се код њега љубомора и он му се светио тиме, што га је непрестано гонио и гледао, да га на сваком кораку кињи. Једаред је дошло чак дотле, да је „Јегуља" раздражен до крајности, потегао сабљу и наредника тешко ранио. Тада је морао да бежи — јер својим делом заслужио је смртну казну. Тако он побеже најпре у Арденее, где са другим бегунцима састави прилично велику чету: доцније, кријући се од трупа које се враћаху са бојишта, и њега гоњаху, доспе он са својим друговима тајним шумским пролазима у Елзас, где је у густим Вогеским шумама нашао сигурно склониште.

Једнога дана, смишљајући нове планове, сеђаше он у једној капелици, која и данас стоји баш на самом друму што води кроз Лебертал у Маркирх. Још рано тога дана, имао је он са својим друштвом богат плен, неки гроф Салм, као што је „Јегуља" раније сазнао, путовао је носећи собом велику суму новаца, да купи један замак близу St Pöltena и он је упао у његову мрежу. Прво су опљачкали грофа Салма, после су га заједно са кочијашем и слугом, везаних очију довели до Рајне. Метнули их у један чамац и два разбојника одвезла их до близу Штрасбурга, ту их искрцали на обалу, али су се претходно морали заклети да неће пре четири недеље јављати полицији о томе нападу. Већ је било познато име „Јегуље" и у опште је владао страх од њега, нарочито откако је он кајишарског бележника Ернеста у Моленхајму напао је у великом друштву које се било код њега састало. А госте, којима су одузели све ствари од вредности, као и послугу, затворили су у једну собу, где је стражарило неколико разбојника, док су међутим, бележнику Ернесту најпре сагорели ноге усијаним гвожђем, док није признао где је сакрио новац. Кад „Јегуља" сазнаде то, нареди да му одсеку главу и посла је гостима у собу, тражећи дозволу да се сада сме вратити кући.

И данас, седећи у оној опалој капелици, сећало се свега тога, и још неких томе сличних дела, и изгледаше као да некога очекује. Наједаред, поче да режи његово лепо ловачко псето, као што је то обично чинило кад осети у близини каква странца. „Јегуља" погледа и виде две женске, једну млађу а другу старију како су се упутиле горе по стрмом обронку, а за њима иђаху кола. Млађа женска била је једна од оних ретких лепотица, што „Јегуљино" оштро око одмах виде, и он изађе пред капелу.

У томе часу, женске беху већ стигле до капеле, где су очигледно хтеле да се мало поодморе на једној клупи.

Вешти пустолов поздрави их са највећим поштовањем, а диван изглед беше му добро дошао да отпочне разговор.

Старија женска, не одби тога тако елегантно одевена странца, и тако он доби прилику да им се представи као гроф Салм, на шта и он сазнаде да пред собом види бароницу Ратзамхаузен са својом ћерком.

„О то је диван случај", узвикну он, особито вешто одиграв изненађенога, „тај замак је и мој циљ, јер сам чуо, да је ваш господин супруг намеран да га прода. Ја сам хтео прво као непознат да разгледам то имање, пре него што ступим у погодбу, али сад вас молим да ми дозволите, да вас отпратим кући и да се представим и господину барону."

Обе даме изразише, да су веома радосне и сретне, што су се с њиме среле, нарочито, што се у последње време, често чују жалбе, због несигурности тога предела. Оне одмах позваше тог вештог кавалера, да их прати у замак Ратзамхаузен, што он са благодарношћу прими.

Кола су ишла за њима у извесном растојању, а они иђаху пешице до на врх брежуљка, а разговор је текао, колико жив толико и интересантан.

Наједаред, би им разговор прекинут врло немилом појавом, јер се пред њима указаше, неколико по изгледу веома сумњивих другова, тога назови кавалера. Он изгледаше, као да се сам са собом разговара, да не познаје те људе и извади револвер, викну им претећи, да су ове даме под његовом заштитом, и да ће свакога убити који се приближи. Разуме се, да су разбојници одмах погодили намеру свога харамбаше, и побегоше натраг у честу, чинећи се, као да су се у истини поплашили од његових претњи.

Обе даме, у уверењу, да за свој спас имају да благодаре једино своме пратиоцу, обасуше га изјавама захвалности, и позваше га, да седне са њима у кола, која су међутим пристигла, и ово мало друштво брзо се одвезе циљу свога пута.

Лако је замислити, са каквом је радошћу, примио барон спаситеља своје жене и јединице ћерке, које не могаху довољно да нахвале његову храброст и пожртвовање. Још се особито обрадова, кад сазнаде да је његов гост гроф Салм, о коме му је већ раније јавио један његов пријатељ из Мајнца, да је намеран да купи замак Ратзамхаузен. Овај лажни гроф Салм, показа му једном приликом украдени пасош правога грофа Салма, и по нешто од оних хартија, које је нашао у његовом сандуку, тако да никакве сумње није могло бити, да је он заиста онај за кога се издаје.

Међутим је овај лепи елегантни човек начинио дубок утисак на лепу баронесу Аделаиду, тако да је онај исти бележник — који је дошао да напише уговор о куповини замка, а који је уговор закључио овај дрски пустолов — написао и брачни уговор између грофа Салма и младе баронице Ратзамхаузенове, и још истога дана извршило се и црквено венчање младога пара. Младожења је навео за узрок, што је хитно да се та ствар на брзу руку сврши, своју дужност, што мора што пре да путује у Париз, те да се тамо представи регенту Филипу Орлеанском, који га је наименовао за власника славнога Royal-Alsace пука.

У томе су прошле и оне четири недеље, које је бесни хајдучка вођа, одредио правоме грофу Салму, обвезав га да за то време ћути. Гроф Салм, коме је „Јегуља" све однео, што је код себе имао, добавио је други пасош, одело и новац, и пошто је ослобођен заклетве, коју је дао разбојничком вођи, написао писмо барону Ратзамхаузену, у коме му саопшти цео свој доживљај, додајући, да ће он сада поћи на пут к њему, да намеравани посао сврше. Разуме се да је ово барона запрепастило. Он показа своме зету то чудновато писмо, које је дошло сутра дан по венчању. „Јегуља" са својом обичном безобразном присебношћу, саветова барону, да сачека долазак те варалице — како он назва правога грофа Салма — и тада ће се објаснити цела та ствар. Барон послуша зетов савет и чекаше са нестрпљењем долазак грофов. (свршиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Руске колоније за осуђенике. — Ево, како се Др. Венијамин Ховард изражава у „Тајмсу" о својим студијама, које је чинио на томе пољу: „Посетио сам све затворе од Петрограда до великог дела Сибира; пратио сам читаве поворке прогнатих кроз улице, испитивао сам барке, којима су их превозили преко река, и ту сам имао прилике, да се са многим осуђеницима разговарам. Стотинама миља пратио сам и посматрао читаве чете осуђеника, да бих само добро уочио, како се поступа са њима."

„Што се тиче продуктивнога рада," наставља поменути, „то је руски систем казне потпуно добар и вредан подражавања, а у погледу на његово извршење, он је за одбацивање; јер је на терету чиновника. Од свега, што се може најгоре наћи у Сибирији, налази се у Сагалијену." Упоређујући судбину осуђеника у Сибиру са судбином осуђеника других држава, напомиње Др. Ховард ово: „Искуство ми је показало у том погледу, да поступање с осуђеником највише зависи од њега самога. После двогодишњег затвора, а после трогодишњег до петогодишњег његовог бављења у Сибиру не смета му баш ништа, те да у извесним географским границама постане слободан човек у потпуном смислу те речи. Та се околност показала као врло благотворна, изузимајући неке случајеве. Из Сагалијена је фактично немогућно побећи; тамо се не прави разлика између политичких криваца и зликоваца — обојица живе у Сагалијену са својим породицама, сваки у својој лепо сазиданој кућици, која има често и четири собе, предсобље и башту! Па шта би и могли више захтевати? То је острво настањено великим делом убицама и другим великим злочинцима. Они раде мирно по својим добрима, и иду по улицама као са свим слободни људи.

Ако се оде у биро за затворенике, видеће се тамо читав низ писаћих столова, за којима пишу људи, тако, да човек помисли, да је у каквој великој државној канцеларији, где су сами државни чиновници; али овде није тај случај — сви су писари зликовци. Место да су руски осуђеници велики терет на државној благајни, они су делом извор прихода. Радови осуђеника допринели су, те је влада добила једно острво, по дужини као Енглеска, које пре није било обрађивано ни на једном квадратном метру, и само сибирским осуђеницима треба захвалити, што се могло почети грађење транссибирске железнице, због чега цео свет завиди Русији." — „Главна поука, која се може извести из тога система," завршује Др. Ховард „састоји се у томе, да радови осуђеника могу бити извор државних прихода, ако се свакоме осуђенику допусти, да ради оно, чему он тежи, те тако не кошта систем казне толике грдне милионе. На тај начин не губе осуђеници са свим частољубље, и често дају наде, да ће постати корисни чланови човечанства. У енглеском и другим системима резултат је са свим супротан. Зликовци се натерују на са свим бескорисне послове, те им се порађа у души жеђ за осветом, те се казном не поправљају, већ постају стални зликовци, који једва чекају последњи дан издржавања затвора, те да изврше какав нов злочин.

Прев. **Доб.**

БЕЛЕШКА

Друштво за отпуштене робијаше у Берлину, које стоји под заштитом самога Цара, имало је ономад годишњи скуп, који је био многобројно посећен. На скупу је било и госпођа. Говорили су Др. Шторке, касациони судија, Др. Вирт, саветник, и Др. Апрост, судија. Овај последњи држао је и предавање: *о друштву за отпуштене робијаше у Енглеској*.....

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Јосиф Поповић — „Инжињер" варалица и лопов.

У једној пивници на Теразијама, долази редовно свако вече за један сто на пиво десетак другова. Све су то млађи људи, чиновници разних београдских надлештава, који се после дневног рада у канцеларијама састају овде да по један сат проћаскају и прошале. Било је, наравно, да се као млади људи почешће и задиркују.

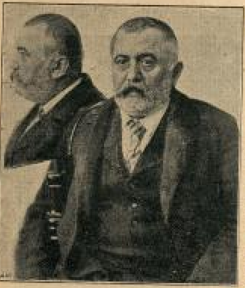

И овога пута беху сви на окупу.

Г. Ј. инжињер, отпоче први пецкањем и задиркивање полицијске чиновнике:

— Море шта се ви правите, да сте нека Богом дана власт, кад вас има свакојаких, — и ту поче да ређао мање испаде што су их неки полиц. чиновници починили.

— Шта кажеш? унесе му се у лице један полицајац — Ха, ха, ха... Бар међу нама нема ординарних лопова, као што је у вашем колегијуму! — Шта ће сад бити! помислисмо ми остали, и нетремице очекивасмо како ће се ово свршити.

— Јест, ваш један колега, данас је затворен за опасну крађу, извршену на најординарнији начин.

— Хи, хи, хи... Ха, ха, ха!... осу се заједнички смех у целом друштву.

— Зар инжињер извршио опасну крађу! рече један из друштва и кресну оком на полицајца.

— Их, и ти баш онако јуначки одвали — рече један новинар.

— Рђав вам је виц господо — рече инжињер мало љутито. — То и не личи на истину.....

— Јест, јест, окром шале. Данас је кварт врачарски спровео Управи једног неготинског инжињера, који је под исләђењем за опасну крађу.

На тако категорично тврђење полицајчево, било их је који су поверовали, али већина је сматрала за добру досетку, која је имала да дирне инжињера у његов „еснафски" понос.

У целој овој ствари ово је било истинито:

Јосиф Поповић, чију слику доносимо, и о коме је била реч у друштву, нити је кадгод учио технику, нити је, разуме се, икада био инжењер. То је једна обична варалица, која се годинама протурала кроз свет. Прошао је свима балканским државама и Аустро-Угарску, лажући и варајући. Мењао је сто занимања: час је био виршлер, час сензал неког страног друштва за експлоатисање српских шума, а у последње време живео је у Неготину и по околини код сељака, представљао се као приватни инжињер, премеравајући им земљиште за убаштињење.

Док је у Београду живео, становао је на „Варош капији“ у кући Младена Стојчевића. Тада смо га често виђали са по неким странцем кога је он доманио. Обично им је причао да је Србија Мисир, да се у њој могу милиони зарадити. А аконто тих милиона давао им је по неку стотину динара. У осталом његове су лажи и преваре тако велике и многобројне да је простор нашега листа врло мали све то да изређа у овом једном броју.

Остављајући да о њему опширније проговоримо кад суд по делу превара и опасне крађе — каже своје, ми за сада доносимо његову слику и пропраћамо је овим неколиким речима.

Јосиф се налази у затвору Управе града Београда.

* * *

ПОТЕРА.

Димитрију Рајичићу, тежаку из **Пајате,** окр. крушевачког украдена су три коња и једно мало ждребе. Две кобиле, обе длаке доратасте, имају: једна 8 а друга 6 год., а коњ има 1½ год., длаке је такође доратасте. Ждребе нема више од три месеца. Наређује се тражење лопова покраће. Пронађене треба спровести нач. окр. крушевачког с позивом на Бр. 12216, или Управи гр. Београда на Бр. 25480.

Никола Милојевић. — Начелник ср. алексиначког актом од 5. овог месеца Бр. 13347 доставља:

„Никола Милојевић из Вакупа, позната светска варалица, који је решењем Упр. гр. Београда осуђен на 1 год. дана прогонства у место рођења у село Вакуп, — отумарао је незнано куд. Његова слика са биографијом налази се у Бр. 12, 13, 14 и 15 „Полицијског Гласника“ за ову годину.“

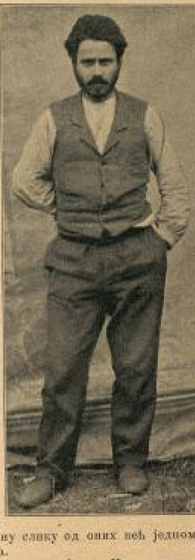

Достављајући ово, ср. начелник моли све власти, да на Николу обрате пажњу, да се пронађе и њему стражарно спроведе.

Никола је врло добро познат нашој читалачкој публици. То је онај ретки неваљалац, што је на врло дрзак начин вршио преваре. Узмите од бр. 12. ове год. па ћете кроз читав низ бројева наћи врло занимљиве ствари, шта је све овај лупеж починио. Са каквом је тек дрскошћу преварио блаженопочившег митрополита Михаила кад му се представио као свршени философ и молио га да му да неки манастир где ће да изради један историјски темат. То је уникум преваре какве се само догађају у великоме свету. И друге његове преваре које су нарећане у нашем листу као на пр. она у бр. 14. стр. 103. где је преварио попа из Ваљева — не мање заслужују пажње наших читалаца.

Доносећи ову потерницу, ми му доносимо поново и једну слику од оних већ једном донетих у споменутим бројевима.

Власти ближе Београду, могу ухваћеног Николу спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 26783.

Ђорђу М. Петровићу, земљод. из Личног Дола, среза власотиначког, ноћу између 4—5 тек. мес. непознати лопови украли су два вола. Један од украдених волова има 7 год., длаке је црвено плаве, рогова кратких, а други има 6 год., длаке је сиве. Наређује се тражење. Пронађене лопове са покрађом треба стражарно спровести начелнику среза власотиначког с позивом на Бр. 10006, или Управи гр. Београда на Бр. 26458.

Милана Димитријевића, родом из Београда, ламог јахача Управе државне ергеле, који је побегао из Љубичева и однео собом државно одело, тражи иста управа депешом Бр. 3378, да се пронађе и њој стражарно спроведе. Исти се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 26802.

Мартина Сонтага, родом из Беле Цркве у Аустро-Угарској тражи Управа града Београда. Пронађеног треба стражарно спровести Управи с позивом на Бр. 27058.

* * *

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Ноћу између 3—4 тек. мес. непознати лопови провалили су зид на судници општине петничке и из исте украли и однели *103 комада, непопуњених сточних пасоша под серијом LXXIX, почев од бр. 7298—7401.* Сваки од украдених пасоша снабдевен је таксеном марком од 0·5 дин. Начелник ср. трнавског актом № 10317 моли све полициске власти, да на украдене пасоше обрате најстрожу пажњу.

* * *

ОГЛАСИЋЕ СЕ ЗА ХАЈДУКА

Сава, син Јанка Петровића, родом из села **Шљивовца,** среза и округа пожаревачког, биће оглашен за хајдука од стране начелства округа пожаревачког, ако се у року од 15 дана не пријави сам поменут. начелству или најближој полицијској власти. Сава је, као одбегли војни осуђеник, на разбојнички начин напао са дружином на кућу Илије Раденковића, из Влашког Дола и од овога изнудио знатну количину новаца. У истом циљу ухватио је био Крсту, сина Николе Вабића из Шљивовца и одвео га у шуму, али је, притешњен од потере, морао Крсту оставити. Сава има 25—26 год. средњег је стаса, добро развијен, образа округлих, очију зелених, браде мале, ретке и жуте, а таквих истих и бркова. Наоружан је кратком острагушом, а у оделу је сељачком. Акт управе гр. Београда № 26739.

* * *

ТРАЖЕ СЕ.

Радована, сина Јована Виројевића, земљоделца из Жуња, окр. крушевачког, тражи начелство окр. крушевачког актом Бр. 12710. Пронађеног Радована треба спровести поменутом начелству, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 26723.

Илију Мићића, калфу кројачког тражи Управа гр. Београда актом Бр. 26521. Пронађеног треба стражарно спровести Управи.

Ђорђа Најдановића, скитницу и коцкара, родом из Пожаревца, тражи Ћуприски првостеп. суд, те да му саопшти решење, којим се ставља под суд због опасне крађе. Он има 30 год., сувоњав је, црномањаст; има мале бркове. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом суду с позивом на акт под Бр. 6320, или Управи гр. Београда на акт под Бр. 26474.

Панту Ђорђевића, пекара из Алексинца тражи начелство округа нишког актом од 8. тек. мес. № 9674. Пронађеног треба стражарно спровести помен. начелству, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 27015.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Од више страна имамо одобравање за наш предлог о друштву за отпуштене осуђенике. Као што је познато, има већ одобравања и у штампи. Ми ћемо све то у своје време предати јавности, као што ћемо нарочито штампати и из „Тасиних бележака“ како су она друштва постала у Америци, Русији, Енглеској, Француској, Немачкој и т. д.

Два прошлогодишња комплета „Полицијског Гласника“ елегантно повезана има на продају по цени од 12 динара.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 49. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 21. НОВЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду на „Великом Тргу“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара за годину. За иностранство годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског“ Гласника не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

НАША ДЕЦА

(ИЗ ТАСИНИХ БЕЛЕЖАКА)

(НАСТАВАК)

10.

Него, не ради се боље са децом ни у самој кући родитељској.

Многе београдске госпође не желе да рађају, и, ради тога, употребљују сва могућа средства...*

А многе, које, бајаги, воле децу, једва ако се потруде да га роде.

Шта ће после бити са дететом — то остављају на милост служавкама, које се у нас лиферују „из прека“, махом из угарских проститутских кућа...**

Отуда су онда, наравно, могуће и овакве појаве.

Једнога дана дође ми један угледан и богат грађанин. Са тужним лицем стане ми се жалити, како му двоје деце, једно од три а друго од године дана, од некога времена болују, имају некакве пликове по телу, па непрестано кукају, плачу, сна немају и т. д... Звао је, вели, лекара. Лекар прегледао децу — и упрепастио се. Не може човек да верује своме знању. Оба детета беху *заражена*. У први мах не сме отворено да каже у присуству мајке дечије. Али то искаже оцу. Отац, знајући свој ранији уредан живот, а немајући тако исто да што пребаци и мајци, ћерци из једне од најодличнијих породица, изјави сумњу у мнење лекарско. Дођу и други лекари — па и они утврде оно мнење домаћега лекара... И, наравно, сада настаје јадање и очајање за — децом.... Ништа природније, него сумња да падне на млађе у кући... И, наравно што није пазила комотна мајка, то треба да изнађе полиција...

— Ја сам дошао — говораше брижни отац — до вас. Луд сам за децом. А и жена ми једнако плаче. Није шала, да ми деца пропадну.... већ лекари су предузели све, да ми децу спасу. Чим се отопли водимо их у бању, али што ме највише мучи: не могу да нађем откуда болест на деци. Дадиљу и служавку прегледали су лекари. Па нису нашли ништа болесно.... Али ја сам дошао до вас... Ви у полицији можете преко ваших људи да испитате све... Имате начина да нађете истину. Молим, да се ствар не објављује, али онако у потаји, да се сазна... Знате већ како... Молим вас покорно... Ја ћу све моје млађе отпустити.... Нећу да задржим ни једно...

Поверљиво распитивање и истраживање обелоданило је догађај овако.... Госпођа је љуте нарави. Чешће напушта кућу, иде на села и у женска друштва, па када дође кући, она ма зашто млађе напада. Највише је у таквој прилици страдала служавка Ерна... И она покварена жена, не могући да се свети мајци, смисли на — децу.... Изашав из једне проститутске радње у Сомбору, она пређе у Београд, у службу по кућама.... Дошав овде, она је собом донела болест. Лекари су, сигурно, површно преглед извршили — али је служавка била заражена.... Хотећи госпођи да нашкоди, она је једнога дана, када је остала са децом сама, а то је чешће бивало, болесним слузом са свога тела намазала слузне кожице у деце. И тако их заразила...,. Месец је дана прошло, док се је зараза јавила на деци: по уснама, очима и т. д....*

Разуме се, када је отац сазнао извор болести дечије, да је се од једа и чуда упрепастио. Госпођа мајка добила је нервозу, али су сирота деца имала још много година да испаштају мајчину небригу.... На старијем детету, после одраслој и красној девојчици, опажају се трагови и данас, после толико година........

11.

У богатога газда Ј..... јединац је синчић — Ика...

И отац му и мајка здрави су, добро развијени људи.

До пре годину дана и дете им је било здраво. У лицу румен као ружа, здрав као тресак, шило им је синчић весео, право као бор...

Али од скора почео је опадати...

Дванаест му година, али сада, када иде, погури се као какав старчић.......

— Шта је нашем Ики — питају се и отац и мајка... И опет на то сами одговарају — ови силни предмети за учење... Децу, веле, преоптерећавају те овом те оном науком, и сирото дете, да све постигне, губи се — учећи, и опада — напрежући се...

— Једнако је код куће — рећи ће други пут мајка Икина... Више пута када пођемо где у фамилију, хоћемо да поведемо и њега, али он неће. Да му је цео дан да седи са Жужом...

---

* *Мржња на децу* — редовна је појава у вишим круговима на Западу. У њих није нишата необично читати чак у званичним листовима огласе о бабицама, које дају: diskreten Rath in allen Frauenangelegenheiten... Али, на жалост, то се почело јављати и у нас. У Београду многе госпође све радо само да — не роде... То је, махом, у богатијим крајевима престоничким, али на Врачару, као да је учестало... Многе, иначе одличне госпође, нису никакве трапуљине, употребљују механична средства, да се материца отвори, измишља се нарочита гимнастика у кући, само да се — побаци... Неке то раде и са знањем мужева... Отуда је плодност брака у престоници сведена на 2·46... а по статистичким подацима број рођених 1891 г. по занимању родитеља био је у Београду овакав: свештеника: 0·54, чиновника: 10·76, наставника: 2·69, трговаца: 16·15, занатлија: 25·21, војника: 2·92. и т. д...

** Често бива, да саме угарске власти лиферују свој шљам у — Србију... Више пута дешавало се, да њихов капетан, пуштајући каквога лопужу и покварену девојчуру из затвора, најури их амо к нама, у наше крајеве... Или им поручи: „доле ћеш падати у апс... Овде ћеш скапати од глади, него иди у Србију, да се заборави на тебе...“

* Страшна су саопштења, која сам добијао из женских апсана у главној полицији... Једна служавка, натерана силом власти у службу једном великом господину, причала је, да је намислила, да се својој господарици на овај начин свети. Имајући бело време на себи, брисала га је, па мешала у јело, које је на сто изношено... Друга служавка, опет из мржње, имајући на нози рану, превијала је на њу месо, за ручак с пијаце донето, па га је после с ноге скидала и својој госпођи, скувано или печено, за јело износила... Опет једна девојчура, имајући болест у очима, брисала је своје прљавље, па лепила на очи детету, које јој је на чување предавано... И било је пуно оваких гадних ствари..... Наравно, све ово и горе, може лако да се дешава са тога, што наше госпође ретко када контролишу своје млађе: ни на пољу ни у кујни...

То је, знате, наша куварица..., Честита девојка.... Мађарица је, истина, али никога нема да јој долази... Нити она хоће куда да излази... Једино што воли — позориште... Пуштамо је чешће, те иде са Иком... Али, иначе никуд... Добра девојка... Тешко да би другу такву нашли...

Али када је Икино здравље из дана у дан све више опадало, један пријатељ скрене пажњу нашиним родитељима на неке околности...,

Ствар буде проматрана и изађе на видело: да је Жужа навикла Ику на обљубу, да је та појава, изазвана у детета раније него што треба, подривала његово здравље; да је та радња ишла тако читаву годину дана, и да ни отац ни мајка нису то опазили...

Случаји, као овај са Жужом, нису ретки у Београду.

Ја имам забележених појава у разним облицима.

Има злоупотребе и са мушком и са женском децом...

Познат је један случај, где је један момак (родом из Угарске) силовао детенце од три године, синчића једног београдског трговца... Тако исто десило се је, да је други момак, опет странац, покушао силовати девојчицу од четири године, ћерчицу другог једног грађанина... Један опет слуга извршио је силовање над девојчицом од осам година, ћерком једног механџије...

Сви ови злочини вршени су у самој кући родитељској...

То нека најбоље илуструје крајњи немар и непажњу несавесних родитеља...

12.

Па осем ових, има и других ружних и убитачних појава по нашим кућама. Мислим на — онанију у деце... Она се, како сами лекари причају, тера у великој мери.

G. B. Moraglia (у Турину) наводи, да је од 200 младића из виших и средњих кругова, којима није било више од 11—18 год. нашао на 17% онаниста; а на 100 девојака од 14—19 година било их је 21 које су онанисале...

Каква би размера испала у нас, то би лекари могли казати, ако су се бележењем ове појаве хтели забављати...

Без спора, појава је важна, да јој треба поклонити сву пажњу.

Али ова обука у онанисању дошла је опет преко послуге... Има забележених шест таквих случајева. Покварене служинке, остављене без икаквог надзора, из зле навике и, можда, дуга времена, дражиле су децу и обучавале их онанији. Када су осетила драж, деца су после и сама то радила, а и другу децу томе учила...

После тога, истим путем дошла нам је и — *лезбијска љубав*..., којој се такође одају по неке наше девојке... као што није непознато, да у нас улази већ у моду и употреба вештачких удова за полно задовољење...

Да будемо сасвим „образовани“, странци су нам донели и обучили нас многим и многим ружним и опасним навикама... Али о томе ћу говорити засебно, у чланку *о јавном моралу у престоници*, где ће бити помена о јавној и тајној проституцији, педерастији, садизму, мазохизму, фетишизму и другим опасним појавама поквареног Запада.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

Пресуда за накнаду штете

а., *Тужба.*

Суду општине крушевачке

20 овога месеца одвео сам мога коња на потков, код Петра Ристића, овдашњег потковача. Мајстор Петар при своме раду на поткову, повредио ми је коња, откинувши му клештима уво, услед чега ми је коњ оболео и за рад постао неспособан за пуних 10 дана, и ја сам за то време имао штете 150 динара, коју суму би са мојим фијакером зарадио, рачунајући по 15 динара дневно.

Зато тужим томе суду Петра Ристића, и молим суд, да га на плаћање штете у 150 динара осуди, да ми накнади плаћену таксу и на име трошка по овоме спору 20 динара.

За доказ, да ми је тужени при потковању коња повредио позивам се на сведоке: Ђорђа Арсића, трг., Алексу Дабића, фијакеристу, Луку Симића, потковача, Божу Петровића, ковача, а подносим за доказ и под ·/. лекарско уверење.

Вредност тражбине 150 динара.
Основ тужбе накнада штете.
Доказ сведоци.
31. септембра 1898 год. Марко Лекић
Крушевац. фијакериста.

(2 дин. таксе
у такс. марк.) Марвено лекарско уверење.

На позив и захтев Марка Лекића, фијакеристе овд., прегледао сам данас, у 3 сата по подне, једног његовог коња длаке алатасте, без знакова, 8 година матор и нашао сам:

Урањеност слаба, на левом уву нема његове горње трећине и горња ивица неравна је, покривена стакласто-црвкастом масом и засушена. Коњ је на овоме уву доста јако осетљив и тешко је с руком прићи не само до увета већ и до горњега дела главе.

Сем ових овде побројаних анормалности налази се под овога коња и та мана, што има петлов ход, а нарочито јако развијен на левој нози.

Чулавост на левом уву постала је услед тога, да је уво у горњем своме делу било стегнуто или каквом врпцом или тупим оруђем, на пример клештима. Ово је дуже но што би требало трајало и услед тога поремећена је редовна радња крвотока у овоме делу ува, па је наступила обамрлост — бронд — и горњи део отпао. Према изгледу горње ивице ува и осетљивости, обамрли део морао је отпасти пре неколико дана, дакле, чулавост је скоро постала.

За преглед и ово уверење наплатио сам 4 динара.
28. септембра 1898. год. марв. лекар
Крушевац. Сима Деспотовић

б., *Судска процедура.*

№ 7453.

Како тужилачка страна тражи оштету за 10 дана, то, а да би суд могао исту сазнати нужно је, да се ова претходно утврди вештачењем, с тога позвати обе парничне стране, те да сходно § 247. и 248. грађ. пост. изберу вештаке. Вештаке одмах заклети и упутити на вештачење, којим ће руководити кмет Н. Спасић и деловођа С. Перић.

Тужилац да положи дијурну за вештаке у 15 динара.

По извршеном вештачењу одредити рочиште на које позвати парничаре и сведоке, када ће се овај спор извидети и расправити.

1. октобра 1898. год. Председ. суда
Крушевац Т. Аћимовић.

Рађено у суду општине крушевачке, 1. октобра 1898. год.

Дозван данас тужилац Марко Лекић, фијакерист овд., и тужени Петар Ристић, потковач овд., и позвани према горњој наредби да изаберу вештаке, тужилац изабра Стојилка Ђорђевића, фијакеристу, а тужени Пауна Ђорђевића, потковача.

Марко Лекић
Петар Ристић

Одмах су дозвани изабрани вештаци Стојилко Ђорђевић, фијакерист и Паун Ђорђевић, потковач, па позвани да изаберу трећег вештака, они изабраше: Петра Тасића, ковача.

Стојилко Ђорђевић
Паун Ђорђевић.

Оверава:

Судија
Н. Спасић.

в., *Вештачење.*

Рађено у суду општине крушевачке, 2. октобра 1898. год.

Белешка вештачења
по спору
Марка Лекића, фијакериста овд.
противу
Петра Ристића, потковача овд.

Вештаци:
Петар Тасић, ковач.
Стојиљко Ђорђевић, фијакериста.
Пауn Ђорђевић, поткивач.
Руководили вештачењем:
кмет Н. Спасић,
деловођ С. Перић.

Вештаци су претходно положили заклетву.

Затим су се по споразуму сагласили на то: да је тужилац услед тога, што му је коњ оболео, оштећен услед нерада по 10 динара дневно, колико је могао зарадити, да га је могао у фијакер презати.

Парничари нису имали шта да примете на оцену вештака.

Потпис вештака.
Оверавају:
Потпис деловође Потпис кмета.

г., *Белешка.*

Рађено у суду општине крушевачке, 4. октобра 1898. год.

Белешка по спору
Марка Лекића, фијакериста овд.
противу
Петра Ристића, поткивача овд.

Судили су
судије
А. Терзић
Н. Спасић
К. Гинић
Бележио деловођ
С. Перић

На рочишту су парничари и сведоци.

На понуду суда парничари се нису могли поравнати.

Тужилац оста при својој тужби, с молбом, да суд испита његове сведоке, који ће потврдити ту околност, да му је тужени доиста при поткивању коња повредио, а затим, да га осуди, да му плати 100 динара штете за 10 дана, колико су вештаци нашли да је оштећен. За данашњи представак тражи 10 динара.

Тужени не признаје да је коњ повређен при поткивању, но је одведен из његове радње потпуно здрав, но можда је коњ доцније у штали тужиочевој повређен. Тражи да се тужилац одбије од тражења.

Испит сведока:

1. Ђорђе Арсић, трговац овд., има 40 година, способан за сведока на питање суда каза: Видео сам када је момак тужиочев Алекса Дабић довео коња на потков. При поткивању био је коњ врло немиран и тужени је се мучио дуго око њега да га смири, те да би могао радити. Видео сам, да га је и ћустечио. Шта је после било не знам, јер сам отишао својим послом. Доцније сам чуо од Алексе да је тужени коња повредио и да се истоме не може прићи, а где ли да се преже у фијакер. На ово ћу се заклети. Дангубе тражим четири динара.

2. Божа Петровић, ковач овд., има 28 година, способан за сведока, на питање каза: 25. септембра ове године позвао ме је тужилац, да му помогнем, да метне узду једном коњу његовом, који се никако није дао зауздати. Том приликом сам чуо да је тужилац казао туженоме: „Шта си, Бога ти, радио са коњем? Што си метао клешће на уво?“ А тужени је одговорио да он није, но можда је његов момак. Знам да коњ није хтео никако да трпи узду. Заклећу се. Дангубе тражи 6 динара.

3. Алекса Дабић, фијакериста овд., има 38 година, до 1. овога месеца био је као помоћник код тужиоца, а од тога дана сам ради за себе самостално, способан за сведока каза: Ја сам тужиочева коња одвео на потков код туженог. Том приликом видео сам да је тужени уштинуо коња за уво клештама, а то је било услед тога, што је коњ био врло немиран. Кад је коњ поткован ја сам га довео у шталу. После тога времена коњ није никако дао да му се метне узда на главу. Затим му је уво отекло и један део од њега отпао је. Заклећу се, дангубе тражи 4 динара.

4. Лука Симић, поткивач овд., има 45 година, способан за сведока каза: По овој ствари ништа не знам да сведочим, јер сам видео само када је коњ доведен на потков, но сам одмах отишао и шта је било са истим ништа не знам. Заклећу се. Дангубе тражи 4 динара.

Тужени није имао ништа да примети на исказ сведока, но вели да тужилац није своје наводе доказао, зато тражи да се одбије од тражења. Једина сведоџба сведока Алексе, не може имати никакве важности, јер је он у то време био у служби код тужиоца, па је од њега зависан.

Тужилац рече, да је своје тужбене наводе довео до велике вероватноће, а поред истих он ће се и допуно заклети. Сведоци су на своје исказе заклети.

Судски разлози:

Испитани сведоци сем Алексе, нису ништа стварно сведочили. Сведоџби сведока Алексе, која је остала усамљена, не може имати никакове законске важности, и с тога, што је он до пре неки дан био у служби код тужиоца, дакле, од кога је зависан, према чему су наводи тужиоца, о томе, да је коњ при поткивању од стране туженог повређен, остали недоказани, и с тога се тужилац има од свога тражења за накнаду штете одбити.

С тога суд општине крушевачке на основу § 6. и 13. грађ. поступка

Пресуђује:

Да се тужилац од свога тражења одбије као недоказаног и да плати туженоме на име дангубе 10 динара, и сведоцима Ђорђу Арсићу, Божи Петровићу, Алекси Дабићу и Сими Лукићу по 2 динара дангубе.

Пресуда саопштена парничарима одмах јавно у суду.

Од суда општине крушевачке, 4. октобра 1898. године C№ 7520, у Крушевцу.

д., *Одвојено мишљење.*

Не слажем се са пресуђењем с тога: што држим, да је сведоџбом сведока Алексе, који тврди повреду коња од стране туженога са клештима при поткивању, када се иста доведе у везу са сведоџбом Ђорђа Арсића и Боже Петровића, тужилац своје тужбене наводе довео до велике вероватноће, а нарочито када се узме у обзир и лекарско уверење, које констатује повреду тупим оруђем — клештама, и када поред овога тужилац обећава допуњујућу заклетву. Резоновању да је сведок Алекса изолован с тога, што је био у служби код тужиоца, нема места, јер он је сад независан, пошто ради за себе самостално, а и полаже заклетву на свој исказ. Према чему држим, да се на основу § 291. грађ. пост. има тужиоцу допуњујућа заклетва досудити и зато сам за ову пресуду:

Да се тужилац поред сведока допуно закуне на то: да је његов коњ, који је у радњи туженога поткован, том приликом повређен у уво, услед чега му је исто после и отпало, и да услед тога није био способан за рад, па ако се закуне, да му тужени накнади штету у 100 динара, коју су вештаци оценили, да му накнади плаћену таксу у 8·40 динара, положену дијурну за вештаке у 15 динара и на име спорних трошкова 10 динара и сведоцима по два динара дангубе.

Не закуне ли се, да се одбије од тражења као недоказаног и да плати туженом 10 динара и сведоцима по два динара дангубе.

Судија К. Гинић.

NB. *Заведи белешку пресуђења и одвојено мишљење у протокол суђења.*

е., *Задатак.*

Нека општински писари даду своје мишљење, која је пресуда правилнија и правичнија, или судија који пресуђују или онога који одваја мишљење.

ЋАТА СТАНОЈЕ

КРИМИНАЛНА ХУМОРЕСКА ИЗ ЖИВОТА.

Испочетка је ишло све лепо: слагали су се њих двојица као хлеб и со. Кад учитељ части, писар Станоје, по његовој заповести чаше у парчад претвара, а кад Станоје прави какво весеље, уча проба сканице. Али све има свога краја, па најзад и њихово пријатељство; брзо су га започели, још брже га завршили. Учитељ, кога је, што но реч, нагризла наука, рад је да се увек покаже много паметнији од Станоја, те се, у разговору, често изребри и — тад му писар не може ни приступити: „Каква Шпанија, какви бакрачи. Не знаш ти то брат Станоје. За то треба знања, а знање се не налази на калдрми

...то је требало у школи научити.“ Писар Станоју је криво што га учитељ потцењује: „Валај за људе паметне добра је и калдрма а билмезима ни школа ништа не помаже.“

Из тих речи роди се ђаво, а он их опет направи непријатељима.

И сад, наравно, све другачије изгледа: не само што су прекинули односе, него се отворено мрзе. Где је стигао писар Станоје стварао је учитељу разне неприлике; свима средствима правио му је сметње и кињио га на сваком кораку. Чак му је пронашао некакву неисправност и у два маха га новчано кажњавао. То је учитеља највише заболело, те смисли да му врати жао за срамоту. „Чекиндер мало, малчице преко јавности да се разговарамо“, премишљаше учитељ. „Да га зврцнемо преко новина“. Мућкао је и састављао неколико дана, док најпосле једног лепог дана не изађе допис у месним новинама, тако оштар да га ни Мицко адвокат не би боље умео срочити. Све што је рђавога знао о Станоју, сручи му на главу. Допис је у виду чланка и испод наслова, који бомбасто звони „Наш Калигула“, стоји мото: „Стандер мало од Добоја Мујо и ми коња за трку имамо.“ Чланак почиње тиме, како је наш народ борио се пет векова за слободу и када ју је извојевао, налазе се људи, који не маре „за то благо човечанства и модерне културе.“ После тога изнесено је да ћата Станоје долази у ред друштвених амфибија, да по целу ноћ липа као смук, „јербо, говори се, да има сунђер у стомаку“, да суче на туђ рачун, „дакле и лопов и муфташ у исти мах.“ На четири места стоји: „И он је још у некој вајној служби. Жалосно, по сто пута жалосно!“ Поред осталога дописник набраја ваздан злоупотреба у званичној дужности и износи да ћата Станоје мало води рачуна и о својој, а камо ли о туђој части, и да облеће почесто око туђих прозора. Допис завршује тиме „да ће културна историја човечанства на својим листовима неумитном руком а црним и крвавим словима забележити име новога Калигуле, то јест ћате Станоја.“

Тога јутра, као и обично, поранили неки трговци на каву код „Славе“ т. ј. Данчета Цинцарина, па се само ишчућавају гуркајући непрестано један другоме новине под нос.

— Виде! Испеглаше ти нашег среског к'о какве старе панталоне.

Овај чита, чита и чисто не може очима својим да верује.

— Е, људи! Ала га убрисаше! Чудо!

— Море, ребра му наломи!

— Алал му пера!

Писар Станоје жив да се изеде. Не сме у кавану да оде. Само га питају:

— Ама, шта оно би „с вас“, господин Станоје, а?

— Ко вас оно цепа?

— Показаћу ја тој животињи, па ће се пушити... Законом ћу ја њега и судом... платиће он то мени скупо.

Дочује уча да се Станоје спрема да га тужи суду за увреду и клевету путем штампе, те ти брже боље похита да се извуче из неприлике. И, наравно, одмах се лађе на посао. Он се познавао са општинским писаром Станком Марковићем и живео је с њим врло лепо. Још исте вечери пише он овоме шта је у ствари и како ће да страда због клевете, ако за времена, писару Станоју не извуку асуру.

Они се саставу и ту уреде ствар како да се учитељ извуче из неприлике. Ћата Станко пристане и не буде лен, него одмах сутра дан искити тужбу, прилепи прописну таксу и одмах је преда суду.

После неколико дана дође из суда позив у школу: зову учу на саслушање.

Иследник га дочека снебивајући се мало и отпоче:

— Знате,.. звао сам вас... Познајете ли ви неког Станка Марковића, општинског писара?

Учитељу заигра на уснама осмех од радости.

— Ко њега да не познаје — ћату Станоја! А боље да га нисам никад ни познао! Јер то је човек да вас Бог сачува... Ја сам морао, ту скоро...

Иследник га прекиде пруживши му некакву хартију.

— Изволите, видите...

— Шта је ово? као зачуди се учитељ.

— Ето шта је: тужи вас за клевету коју сте му нанели путем јавности. Назив Калигула сматра за увреду, а клеветали сте га да је бекрија, да чини злоупотребе у дужности, да је муфташ, да обиграва око туђих прозора.

— Јесам...

— Али, господине, то све треба и доказати.

Учитељ прочита тужбу и у тужби наведена инкриминисана места. „Писац чланка *Наш Калигула* изнео је клевету противу мене а по закону о штампи то је казнимо. Пошто је учитељ Коста Тодоровић писац дописа тражим да га суд позове на одговор и казни.

Станко Марковић,
општ. писар, звани Ћата Станоје.“

Учитељ сасвим узбуђен због тужбе положи хартију на сто.

— Но? дакле?

— Да, господин судија. Признајем да сам писао и видим да је имало дејства. Све што сам изнео противу Станка Марковића, званога ћате Станоја, ја могу и доказати, јер имам доказе у рукама а неке ћу још прикупити те ће се видети да је све истина што сам у допису изнео.

На протоколу саслушања учитељ Коста затражи месец дана рока за прибављање доказа, јер рече, на то по закону има права. Саслушање би извршено, учитељ га потписа и оде.

Али није прошло ни два три дана а учитеља Косту опет зове судија.

Уча се одмах сетио да ће то бити тужба среског писара Станоја, те се припреми и одмах се крене у суд.

Тек што је ушао унутра а судија га још с врата ослови:

— Ама вас тужи још један човек.

Учитељ направио лице као да се чуди томе.

— То ми је непознато.

— Јесте ли ви још против кога писали, осим против ћате Станоја? пита га судија озбиљно.

— Нисам.

— Ево опет тужба због дописа.

— Кога туже? пита уча.

— Вас, дабогме.

— А зашто?

— Увреда и клевета путем новина.

Учитељ, корсем чисто згранут.

— Па јесте ли ме ономад звали и по тој ствари саслушавали!?

— То јесте; али вас сад тужи срески писар Станоје Погачић.

Учитељ се изненадио од чуда.

— Он!! А зашто ме он тужи?

— Због исте ствари, одговара судија.

— То је луд човек! То је којешта. Питам ја вас: могу ли два човека да туже за једну исту ствар, кад је само један увређен и оклеветан? ужљути се учитељ.

— Па како се узме, и може и не може.

— То онда може ме, по тој логици тужити и Станислав Перић, пушкар, јер и он је писмен, а и име му је слично...

— Ама, и ја тако мислим, — рече судија после мале почивке — но знате шта, идите ви у школу, а ако будете потребни зваћу вас, јер сам ја већ послао пандура за г. Погачића, да ми објасни откуд и он подиже тужбу противу вас. Гледаћу да га изведем из те заблуде.

Чим је уча изашао из суда на улицу а писар Станоје Погачић уђе у судско двориште.

Одмах би и пријављен судији.

— Г. Погачићу, ви тужите Косту Тодоровића, учитеља, а по истој ствари постоји ранија тужба Станка Марковића, општинског писара, званог ћате Станоја.

Писар Станоје разрогачио очи, као да је коску прогутао.

— Ама ја сам у допису нападнут!

— По чему то доказујете?

— По чему? па то је јасно; он је овде хтео мене да изнесе, мене да исмеје... Овде сам ја вређан и клеветан, нико други.

— То значи — рећи ће судија, ви признајете да сте онакав, како се у допису износи.

— Не, господине, него...

— Па како је могућно да се због тога жали и тужи ћата Станоје? Ваљда за то што вам је име слично? То није могућно, јер у допису не стоји ни речи о вама, о среском писару Станоју Погачићу, него о ћати Станоју, од кога већ и тужба постоји. А и сам учитељ отворено признаје да је циљао на онога ћату Станоја и вели да ће доказима потврдити инкриминисане изразе дописа. Дакле, кад неко некога тужи за увреду и клевету, а тужени признаје да је баш њега и смерао напасти, који га и тужи, онда откуд други да се нађе увређен и оклеветан, и да на себе прими оно што му никако не припада ни по садржини дописа ни по исказу дописникову.

Писар Станоје покуњи нос.

— А је ли га тужио ћата Станоје? запита он иследника судију.

Овај му пружи акта по тој ствари.

Пошто је прочитао и тужбу Станкову и одговор учитеља Косте, рече:

— На готово да ја тргнем тужбу, да ми не пропадну 10 динара таксе. А већ учитељ ће добити своје и по овој тужби Станковој, јер неће моћи ништа доказати...

— Сасвим тако; и ја се слажем с вама, зато и нисам тужбу завео у протокол, држао сам већ, да ћу вас извести из те заблуде.

Г. Погачић стрпа свој акт у џеп и оде не баш сасвим задовољан.

*

Кад већ учитељ Коста није по његовој тужби узет на одговор, он похита да ствар с друге стране подгреје и подржи. Прва му је брига била да се изближе упозна и спријатељи са општинским писаром Станком. И опријатељио се с њим да не може боље бити. Сваки час звао га је к себи у канцеларију на каву и разговор; а кад је на улици, иде с њим испод руке, и непрестано га уверава како ће учитељ да обере бостан.

Учитељ Коста је међутим гледао и сеирио. Он није никакве доказе прибирао, јер му и нису требали, пошто је већ унапред знао како ће се ствар свршити. Његова је брига била једино, да ствар за извесно време продужи. И тако, разним његовим марифетлуцима успео је да прођу три месеца од дана кад је допис изашао у новинама.

*

У очи самога дана претреса, одређеног да се учитељу Кости пресуди за клевету, у кафани код „Жираве“ пило се и певало на сав глас. Ту је писар Погачић давао част. На вечери, разуме се, био је међу првима Станко, од скора прозвани „ћата Станоје“ и још неколико пријатеља његових, што их је овај довео да се мало проведу на рачун г. Погачића. Пошто су се добро најели и напили, г. Погачић устаде и напи здравицу правосуђу, које ће сутра дан да изрекне клеветнику своју праведну пресуду....

Тек у неко доба ноћи г. Погачић плати „цех“ и разиђоше се кућама, но с тим, да се сутра дан сви опет овде састану на каву, одакле да крену у суд, да присуствују суђењу.

Тако је и било. У 9 сати већ су парничне стране искупљене стојале у ходнику судском.

Председниково звонце огласи улазак. Уђоше сви. Учитељ Коста, клеветник, стаде у средини сале на оптуженичко место, а за њим приђе и тужилац Станко... Погачић је заузео видно место у близини Станковој и нетремице посматрао час судије, час оптуженог учитеља Косту. А из очију могао си му видети дивљу освету.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

И гле чуда! На претресу деси се нешто, од чега у мал' не удари шлог писара Погачића.

Одмах после претходног рада у суду, тужилац Станко Марковић, пред судијама изјави, да је цела ова ствар по његовој тужби потекла из неспоразума између њега и Косте учитеља, кога је он иначе увек високо ценио и поштовао; „С тога ја одустајем од своје тужбе и молим суд да прекине сваки даљи рад по тој ствари.“

— То је подло!...

— Мир, г. Погачићу! викну председник... — Г. Станко, то је од вас племенито кад тако....

— Он је хуља! он.....

— Будите учтиви јер...

— Нитков!...

— Да нисте ни речи проговорили, иначе ћу вас одмах казнити за непристојно понашање у суду! плану председник на Погачића, затим продужи:

— Ви сте племенит човек г. Станко, што сте одустали од тужбе... А ви г. Коста будите му захвални, јер би за ову клевету били осуђени најмање три месеца затвора. Тада би вам и служба била у питању. Будите други пут пажљиви кад пишете дописе по новинама. Сад нека вас деловођа саслуша о вашем измирењу, то потпишите и идите кући.

— Али, г. председниче, молим вас, ја не пристајем на то поравнање! рече писар Станоје готово у очајању.

— Е! а шта имате ви ту да се мешате, кад је то воља тужиочева; а воља замењује закон — рече председник, чудећи се шта сад овај хоће.

— Ама, г. председниче, молим вас покорно, овде је мени подваљено... У допису сам ја нападнут, па је то само њихова ујдурма...

— Па што га ви нисте тужили? пита председник.

Писар Станоје исприча тада како је текла ствар и рече да ће он још данас поднети тужбу суду.

Председник мрдну главом, отвори акта и загледа нешто у њих.

— Доцкан је... Свако подношење тужбе по овој ствари застарело је, јер је протекло три месеца од кад је допис изашао у новинама.

У публици наста општи смех, а Погачић ухвати за врата.

Писару Погачићу дође да искочи из коже, нарочито кад изађе на улицу и виде учу и ћату да иду испод руке. Он то до душе није учинио, али је са обојицом прекинуо сваке даље односе а испотаја спремао им шило за огњило, само је вребао за то згодну прилику.

ЖИВОТ ЈЕДНОГА РАЗБОЈНИКА

скица Павла Фукса.

(свршетак)

У напред је лако погодити, да овај лажни гроф није дотле остао у замку. Већ идуће ноћи отпутова он са својом женом, која се од њега није могла одвојити, узев предходно тајно овај новац од барона, који му је дао за куповину замка.

Кад је стигао са својом женом у Париз, под туђим именом, донео је собом знатне суме новаца. И он отпоче да живи раскошно, али и при том се није одвајао од својих другова, који су за њим дошли и у Париз. Док је он најбоље куће престоничке походио, где га, што је чудновато, нико не познаде, он је уходио и вребао згодне прилике и места, која је његова чета после пљачкала, и никад не падаше сумња на њега као саучесника. Ова тако вешто и смело извођена дела, задавала су страх Паризу. При том је он умео свој надимак „Јегуља“, увеличати извесним нимбусом поезије и ритерства.

Једне ноћи, пентрао се он по крову једне куће, те да уђе у другу кућу, чији су становници били отпутовали на неколико дана. Наједаред чу он гласове кроз отворен прозор из једне собе на тавану. И распознаде да отуда долази нека јека и кукање, и тад уђе на врата један човек, и бацив на сто пуну шаку злата, проговори дрхтавим и од туге изнемоглим гласом: „Узмите ово, и утишајте глад и жеђ! али ах, овај ме новац скупо кошта, — ја сам га платио својом чашћу и савешћу. Цео сам дан лутао молећи за малу милостињу — али, свуд узалуд. И већ се бејах вратио кући, у очајању, и помишљах да са вама умрем... наједанпут, угледах на нашој капији једнога елегантно одевена човека, који се, тако се бар мени учини, сакрио од мене. Ја ни сам не знам, шта ми би у томе часу, јурнух на њега и ухватих га. „Ја ћу вам дати све, све!“ узвикну тај човек, и предаде ми свој сат, две златне табакере и једну кесу пуну луидора. — Ето их ту... И сад сам разбојник и лопов.“

„Јегуља“ брзо ускочи кроз прозор у собу, и рече зачуђеном домаћину:

„Умири се, пријатељу, ја ти поклањам све што је он узео. Овај човек био је мој потчињени, и чувао је на капији стражу. Ти си га уплашио, и он, страшљивица једна, мислио је да си ти преобучен полицајац.

„Али, ко сте ви?“ упита домаћин дрхћући.

„Ја сам „Јегуља“. Тај новац и те ствари моји су, и ја ти их поклањам, нека учине крај вашој невољи. Али за благодарност тражим од тебе да ми присветлиш, како бих могао безопасно сићи низ степенице. —

Злочинства „Јегуље“ и његове чете, толико се умножаваху, да је полиција напослетку била принуђена, да уцени његову главу са 100 дуката у готову, и службу са годишњом платом од 2000 ливри.

Једаред пријави послужитељ управитељу полиције Беријеру, грофа Рошфора, који жели да се са њиме тајно разговори, о једној врло важној ствари.

Кад гроф уђе, упита га Беријер?

„Чиме могу бити на услузи господину грофу?“

„О једна маленкост, драги господине управитељу. Изгледа да сте ви врло богати, кад новцем уцењујете моју главу. У осталом ја знам, да ви имате у оном писаћем столу пет хиљада дуката. Ја ћу бити тако слободан да их узмем. Мир! викну он, и у истом часу извуче један мач. Кад је Беријер, који је у почетку седео као скамењен, покушао да се макне: „Само један глас, или један корак; ако се макнете с тога места, свршили сте — ја сам „Јегуља!“

После тога, сасвим мирно, стрпа он управитељу полиције једну мараму у уста, веза му руке и ноге, отвори његов писаћи сто, узе из њега новац и оде.

Појмљиво је да се много којешта говорило о Беријеру; али, у исто време био је страх од „Јегуље“ још већи, и скоро нико се није смео усудити да по мраку изађе на улицу.

У то време паде на ум томе разбојнику, који је бивао све дрскији, да посети и књагињу Лотриншку, удовицу великог коњушара кнеза Марсиље. Она је баш тада примила неко велико наследство, али било је немогуће приступити њеном хотелу који је јако затворен са свих страна, чуван и дан и ноћ — јер из страха од похаре, нико није пуштан унутра, кога вратар није добро познавао. Једаред оде књагиња да слуша талијанску оперу. Док је њен еквипаж чекао на њен повратак, одведоше вешти помагачи „Јегуљини“ под згодним изговором само на један час њеног кочијаша и послужитеље у једну пивницу ту у близини да попију по коју чашу. За то време, други привезаше чврсто свога смелог арамбашу под кола, и на тај начин, уђе он непримећен са књагињом у њен хотел, и са колима заједно у шупу. Одатле доспе он ноћу, кроз једну бацу на кров, одатле на таван, где је морао провести три цела дана; разуме се, да се он довољно снабдео са храном, на тај у напред предвиђени случај. Једва треће вечери, одвезе се некуд књагиња, а као што се то често дешавало, тако и сада би, слуге користећи се њеним одсуством, гледаше како ће и оне да проведу пријатно то вече.

„Јегуља“ се увуче у књагињину спаваћу собу, и на тенане оби њен писаћи сто. Но у нади се преварио, јер у њему нађе само 2000 луидора у готову и полице на веома велике суме. Али разуме се, да од њих није могао чинити никакве употребе, јер би се само издао, да је покушао да их преобрати у новац. И тако их опет врати књагињи натраг, са једним учтивим писмом, у коме мољаше, да га извини, што ју је узнемирио због такве једне маленкости од 2000 луидора, и што је понео хартије, које су за њу од тако велике вредности.

Тај догађај опет је дао повода беспосленом Паризу, да има о чему да говори, и „Јегуља“ доби надимак „ритерски лопов.“ Али, напослетку морао је и он већ једаред да бежи, јер је полиција употребила све своје службенике, само да њега ухвате, и тако отпутова он у Брисел.

Разуме се, да се у поштанским колима, у којима је и он путовао, говорило много о чувеном разбојнику „Јегуља“. Један сапутник, трговац Дирусел рече, да ће идуће недеље путовати у Париз, и нада се, да ће тада присуствовати погубљењу те лопчине, пошто сума, којом је уцењена његова глава, мора већ једаред да се заслужи.

„Јегуља“ се смешкао у себи. И одмах после доласка у Брисел, написа он своме старом познанику управитељу полиције Беријеру у Париз овакво писмо:

„Ових дана је у околини Брисела, онај чувени зликовац „Јегуља“ убио и похарао неког трговца Дирусела из Париза и кроз неколико дана доћи ће у Париз у његовом оделу, и снабдевен са његовим хартијама, ући ће кроз капију св. Мартина. Немојте ни по што пропустити ту прилику, да ухватите тога зликовца.

Беријер се тргне кад прочита то писмо и подиже сву полицију и жандармерију.

И доиста, кроз неколико дана заустави се дележанц на капији св. Мартина — где је тада била трошарина и поштанска контрола, — у коме је седео један путник, који се нала да је трговац Дирусел. Разуме се да су га одмах ухватили, и поред свега његовог протеста буде одведен у Шателе-затвор. Прошло је неколико дана, док је он успео да увери полицију, да он није нико други, него прави трговац Дирусел. Пошто се ослободио, нађе код куће једно писмо од „Јегуље“, у коме му се извињава за рђаву шалу, коју му је учинио због оног његовог говора, у поштанским колима.

Кад би хтели да описујемо сва дела и пустоловства „Јегуљина“, прекорачили би одређени простор за нашу малу скицу. Зато ћемо само још описати последњу сцену његових страшних зликовачких дела.

До сада је његова несрећна жена, а ћерка барона Ратзамхаузена, верно делила судбину свога мужа, заслепљена искреном и страсном љубављу према њему. Разуме се да је она назирала шта он ради, али није могла да га се одрекне. Дуго времена био је он бар добар муж, и тиме је награђивао за њену љубав. Напослетку сазнаде она, да је он вара, и да она има довољно узрока да буде љубоморна. И зато је долазило до жестоких сцена између њих. Једно вече дође он кући загрејан вином, а и иначе нерасположен што му је једна намера осујећена, а она га дочека с прекорима, нашта јој бездушник одговори једним ударцем мача. И он побеже, а њу однеше у болницу, где је после дугог времена једва преболела рану.

На болесничкој постељи, закле се, она да се освети овом нечовеку за кога је она све жртвовала, и у колико га је некада искрено и страсно љубила, у толико постаде сада њена мржња већа и неумољивија.

Она му је писала најнежнија писма, и слала му их по његовим друговима, и у њима га је молила да је макар само још једаред посети, пре него се врати к својој мајци, која је стара и слаба остала сама после смрти барона Ратзамхаузена. И „Јегуља“ пристаде, да оде да се с њом последњи пут опрости.

И тако се они састадоше; Аделаида била је невесела за време ручка, који је спремила била, али је изгледала, као да га још и сада љуби, била је мирна и не показа никаква трага од пређашње љубоморе. Наједаред она се узнемири, и тамно бледило покри њено лице.

„Шта ти је?“ упита је „Јегуља“.

„Ништа, драги пријатељу!“ одговори она. Само сам попила отров у овој чаши вина, јер ја не бих могла одвојена од тебе живети!“

„Јегуља“ скочи уплашен.

„Шта то значи?“ узвикну он. „Јеси ли ти полудела? — Отров! Можда си и мене отровала?“

„Лудаче“ викну она. „Зар си ти заиста могао веровати, да те ја још љубим? Јест, ја сам се отровала зато, што од стида не могох и не хтех више да живим. Али тебе да отрујем? Не, та би освета била сувише блага. Ти ћеш идуће ноћи већ ноћити у апсу, а после неколико недеља, висићеш на вешалима, пошто ти претходно џелат изломи једну по једну кост.

„Јегуља“ скочи, и потрже мач. Али у томе часу напуни се соба оружаним људма, они га оборише на земљу, везаше га и одведоше у криминални апс Шателе. Изневерена жена навестила је претходно полицију, и њене агенте сакрила у споредну собу, а она је умрла после неколико сахата у грозним мукама. —

Идућег дана требало је да буде прво саслушање разбојника „Јегуље“, те преко ноћ припремаху по тадањем обичају — џелат са својим помагачима — разне справе за мучење. Али колико се једио управник полиције Беријер, кад му изјутра јавише, да се „Јегуља“ показао достојан свога надимка и да га је нестало из апса без икаква трага. И поред свег труда полиције, и поред велике уцене на његову главу, њега није било нигде. Никада га више нису видели, и Париз се постепено умирио, јер она злочинства, која су толико заплашавала свет, скоро су са свим престала. Другови „Јегуљини“ лутали су без икаква циља, пошто им је нестало вође, и сваки је радио на своју руку, тако, да су их лако похватали, и искусили су заслужену казну.

О овом дрском разбојнику, није се ништа више чуло. Доцније се говорило да је завршио свој живот као покајник, калуђер у манастиру Траписта код Тулузе, али се никада није могло утврдити, да ли је то баш у истини, или не.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Периша Мићић, Јован Јоксић и Петар Поповић.

Једно време, године 1891-2-3, у срезовима: посавском и колубарском, окр. подунав., беху се у толикој мери развила разбојништва, да човек, у сред бела дана, не беше сигуран са својим имањем. Старији људи из поменутих срезова причаху, да такве несигурности, од кад они памћаху, не беше у тим крајевима.

Полицијске власти и једног и другог среза употребише све своје силе, да разбојнике похватају, али им сав труд беше узалудан.

Оглашени хајдук Лаза Орељ својом дрскошћу пренеражаваше и власт и народ, а његова дружина састављена из последњег олоша, отимаше и убијаше немилостиво.

Народ већ поче губити веру у моћ својих власти.

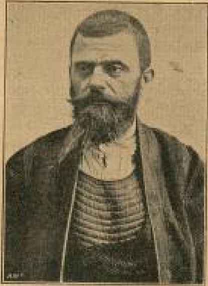
Периша

*

После огромних тешкоћа, полицији среза посавског пође, најзад, за руком да похвата неке другове Орељине, а у скоро за тим и њега самог. Од ране, коју је добио приликом напада на судницу општине лесковачке, Орељ на неколико дана пошто је ухваћен, умре у затвору среском, а његови похватани другови одоше на робију. Само један од њих — Максим Бериновић — би осуђен на смрт и стрељан у селу Мислођину.

*

Хајдучија се утиша; разбојништва престадоше, и народ мало дахну душом. Све беше добро, али само за кратко време.

Није прошло ни шест месеца после смрти Орељове и стрељања Максимова, а разбојништва опет отпочеше. Она сада беху у толико загонетнија, што не беше ни једног оглашеног хајдука, коме би се она могла приписати.

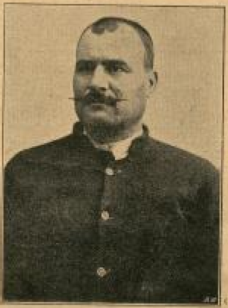
Јован

Власт похвата и стави под надзор много сумњивих личности, али јој то ништа не поможе, јер се разбојништво за разбојништвом низаше, и то наизменце: час у срезу посавском, час у срезу колубарском.

Рекосмо већ, да тада не беше ни једног оглашехајдука, али зато пак беше један човек, или још боље једна хијена, страшнија од свију наших до сада познатих хајдука.

Хајдука је свакоме слободно убити; сваки га зна и чува га се, али за овог звера не само што нико не знађаше, већ нико не могаде нити смеде на њега посумњати. Тај звер, та животиња, тај изрод, тај неоглашени хајдук, не беше нико друго овај Периша Мићић, чију слику, потпуно верну оригиналу, доносимо у данашњем броју.

Да рекнемо о Периши коју више.

Он је родом из села Степојевца, ср. посавског, окр. подунавског; сада му има 38 год.; средњег је раста, просед; има хајдучки поглед и маркантно лице; жењен је.

Отац његов Милош, био је један од најчеститијих и најимућнијих људи у срезу посавском, и по смрти својој оставио је своме јединцу Периши огромно имање. Један старији Посавац прича, да је сама стока, која је Периши од оца остала, вредела 12—15000 дин., а за два забрана, што их је Периша после смрти очеве продао, узео је равних 1700 дуката. Додајте свему овоме још и 60—70 хектара најбоље земље у Степојевцу, па ћете моћи себи представити богатство његово.

Као једини господар толиког имања, при том нешто мало школован; по природи веома бистар, млад и здрав, Периша је у скоро после смрти очеве стао у ред првих људи у Посавини. За његову кућу знало се по целој Шумадији, а за његове гозбе и весеља чак и по Београду.

Кад Периша иђаше куда, за њим као и за капетаном, јахаше оружан момак, кога нарочито због тога плаћаше.

— Овај наш Периша живи као неки спахија.

— Море не само да живи као спахија, но и јесте спахија.

Тако говораху Посавци о Периши.

* * *

Пролажаху године за годином. Име Перишино беше све чувеније, али он лично све озбиљнији и замишљенији. Неколико пута бираху га његови сељани за председника општинског и то га стаде доста материјалних жртава. Непокретно имање беше му истина још у целости, али забрани и она силна стока беху већ отишли. Богаство Перишино беше знатно опало. Он то добро увиђаше, али му његово славољубље не допушташе да се благовремено тргне. Хтео је, по што по то, да и даље живи раскошно и да „репрезентује“ најбогатијег човека у Посавини, али и имање да очува. То истина не беше тако лака ствар, али он мишљаше, да је паметан човек, и да то за њега неће бити ни најмање тешко.

Што је мислио то је и урадио.

* * *

Још за време Орељиног хајдуковања отпочели су се по срезу разносити гласови, како су неки имућнији људи, а на првом месту овај Периша, јатаци његови. До душе, нико не имађаше храбрости, да ово јавно каже, а још мање да Периши у очи кресне, али се ипак о овоме, онако поверљиво, много говорило и „резоновало.“

Смрћу Орељином престали су и ови гласови, а то с тога, што је Периша знатно допринео, да он падне у руке властима. Тек доцније, увидело се, да је он то с планом радио.

Када се после смрти Орељине, почеше поново јављати разбојништва, и кад власт, без успеха уложи сав свој труд да им на пут стане, — поједини сељани почеше опет указивати прстом на Перишу, док други, па и сама власт, не хтедоше поклањати ни мало вере том њиховом казивању, имајући у виду његове раније заслуге приликом хватања Орељиног.

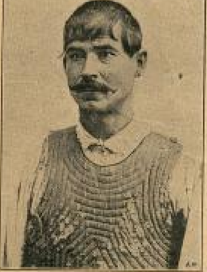
Петар

Ступањем на хајдучку позорницу Илије Вујановића, Јовићевића, Брвића и осталих њихових другова, хајдучија је достигла свој врхунац, у Посавини и Колубари, али само за кратко време.

Кренуше се велике потере, диже се и власт и народ; похваташе хајдуке и јатаке, али у Посавини и Колубари још не престадоше разбојништва.

У овоме времену, када се у Чачку пунише апсане јатацима хајдучким и када сваки честит Србин с презрењем говораше, како о похватаним хајдуцима тако и њиховим јатацима, — у томе времену јављају се у Посавини нова разбојништва; појављују се неки нови хајдуци, — јавља се једна нова дружина хајдучка.

Вођа те дружине не беше нико други, до овај, толико слављен, угледан, имућан и уважен „газда Периша".

Разуме се већ, да дружина „газда Перишина" не беше стална, већ се према потреби састајаше, али баш зато она беше опаснија од сваке познате дружине хајдучке.

Поље операција Перишине дружине беху срезови: посавски и оба колубарска, а иста беше састављена из људи сва три среза.

Захваљујући својим многобројним јатацима, ова дружина и старешина јој знађаху свагда веома тачно материјално стање појединих грађана и увек нападаше с успехом.

* * *

Све има својих граница, па је тако и „газда Периша" једном морао пасти у клопку.

Приликом деобе једне пљачке, он закине једноме члану дружине извесну суму новаца. Овоме то буде криво и они се око тога позавађе. Ствар се најзад сврши тиме, што му Периша обећа, да ће од првог плена добити закинуту суму.

Тај први плен требало је отети од једног Колубарца, и Периша се крене са овом двојицом: Јованом и Петром да га отме. Беше уговорено, да их у близини куће Колубарчеве, сачека и овај њихов друг, коме Периша беше обећао највећи део од овог плена. Он их је доиста и сачекао али не сам, већ са начелником среза колубарског и великом потером, која похвата ову тројицу.

Пехар Перишиних неваљалстава овога пута препунио се. Он је најзад долијао.

* * *

Како Периша тако и његови другови: Јован и Петар, не хтедоше апсолутно ни једно дело признати, нити открити остале другове.

Од толиких разбојништава, која је Периша са дружином извршио, само су два потпуно доказана. То су ова:

Ноћу, између 11—12 јуна пр. год. Периша, Јован и Петар, на разбојнички начин напали су на кућу Јакова Марића из Луковице; овога тукли и злостављали, и том приликом отели му 186 дин., а

Новембра 28 пр. год. у вече, опет ова три зликовца, напали су на кућу Деспота Бегачевића из Јунковца и отели му 456 динара.

Ова два разбојништва, потпуно доказана, била су довољна, па да првост. београд. суд окр. подунав. пресудом својом од 25. септембра тек. год. осуди: *Перишу на 15, а Јована и Петра на по 20 год. робије у тешком окову.*

Октобра 10. ове године сва три зликовца спроведена су Управи београдског казненог завода на издржање осуде, после које ће имати да издржавају полиц. надзор, сваки по 5 год.

Да речемо неку и о Перишиним друговима: Јовану и Петру.

Оба ова зликовца родом су из села Вранића, среза посавског; први има 37, а други 35 год.; обојица су пре осуде били посве рђавог владања, а Петар је, године 1887. био осуђен на две године робије због опасне крађе, коју је извршио Лази Димитријевићу из Вранића.

Због свог рђавог владања осуђени су више но Периша.

Још нешто.

Периша и његови другови надају се, да ће се некадањи Перишини пријатељи заузети, да они по што по то буду помиловани.

Бојимо се само, да на помиловање дуго не чекају.

ПОТЕРА.

Боривоје Радивојевић, шегрт опанчарски, родом из села Јасенице, среза брзопаланачког, округа крајинског, решењем неготинског првост. суда од 13. августа тек. год. Бр. 10516, стављен је под суд и у притвор због убиства Андре Гуцића, б. шегрта опанчарског из Неготина. Не зна се, где се Боривоје сада налази, па за то неготин. првост. суд актом својим № 13587, моли све полициске власти, да Боривоја живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Он има 18—19 год., средњег је стаса, очију, косе и обрва плавих. Пронађени Боривоје може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 13587.

Оглашен за хајдука. — Љуба Нитић, родом из села Молођа, среза пољаничког, округа врањског, на основу чл. 3. зак. о хватању и утамањивању хајдука, оглашен је за хајдука. Начелство окр. врањског депешом од 15. тек. мца № 14132, моли све полициске власти да ово обзнане у својим подручјима с тим, да је свакоме слободно убити Љубомира.

ТРАЖЕ СЕ.

Стевана, сина **Лазара Шајковића** из Брачина, који је до скора стално живео у Параћину, тражи Ћуприски првостепени суд ради извесног саопштења. Власт, у чијем се подручју овај Стеван находи, нека о томе извести Ћуприски првостепени суд с позивом на Бр. 17706.

Вељка Маричића, бив. чувара осуђеника, тражи Управа града Београда. Пронађеног треба стражарно спровести поменутој Управи с позивом на Бр. 27251.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Печат за фарбу суда општине доњо-братарске изгубљен је. Начелство округа крушевачког актом № 13234, моли све полициске власти, да обрате пажњу на појаву овог печата и о томе одмах да га известе.

УХВАЋЕНИ

Јован Недељковић, родом из села Јасенова у Аустро-Угарској, чије смо тражење објавили у 47. броју нашег листа, пронађен је по тој нашој објави и притворен 14. тек. мца. Њега је пронашао Марјан Станковић, жандарм кварта теразиског.

Алекса Костић, позната препредена варалица, чију смо слику изнели у 45. броју нашег листа, а у рубрици „Скреће се пажња", у току последњег месеца извршио је у Београду читав низ превара. Ове преваре толико су интересантне, да ћемо о њима морати опширно говорити у једном од идућих бројева, а за сада јављамо читаоцима само то, да је Алекса због истих стављен под кривичну истрагу и у притвор од стране кварта варошког.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Стева Гудовић, начелник среза орашког, иде ово дана у Беч за више образовање у полицијској струци. На ову цел добио је годину дана одсуства. — Још један доказ пажње од стране г. Министра, за унапређење полицијске струке.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

II Полицајац са календаром за 1899. год. дат је у штампу и биће готов до краја овога месеца. Молимо све повереннике наше, који још нису послали обрачун за овогодишњи календар, да то одмах учине и нераспродате календаре да нам врате. Све наше повереннике молимо да нам пошљу поруџбине за нови календар.

У овом новом Полицајцу календару биће око 80 слика савремених криваца, са кратким описом њиховим и склоностима на рђава дела.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 59. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 28. НОВЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду на „Великом Тргу“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, но ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

НАША ДЕЦА

(ИЗ ТАСИНИХ БЕЛЕЖАКА)

(наставак)

13.

Да покажемо и црње слике...

Када је пре неколико година у Београду практицирала докторка Зиболдова, јави јој се једно лице, које се казало да се зове *Јован*, ситничар... Водећи собом девојчицу, тако од *10 година*, овај човек казиваше: како су по детету изашле некакве красте, па тражаше, да се оно лекарски прегледа.

Докторка Зиболдова са докторком Љочићком, која се код ње десила, прегледају девојчицу, па не видоше никаквих краста, али на полноме делу девојчиноме нађоше трагове силовања, а осем тога још и *заразну болест*.

Девојчица је тада рекла, да јој је срамоту учинио сам Јован.

Овај се опет правдао, да је то учинио не он, него некакав његов брат.

Али после једно пола сахата дошла је Зиболдовој и сама мајка девојчина, молећи, да се о томе случају никоме ништа не јавља, јер се она, вели, задовољава тиме: што ће Јован све трошкове за лечење детета јој платити...

После тога на пет дана, дошла је Зиболдовој она иста девојчица, и, водећи сада собом своју млађу сестру од *6 година*, молила је да се и ова прегледа.

Докторка прегледа и ово дете, па нађе и на њој — *заразну болест*.

На питање — и ово је дете одговорило: да ју је Јован покушавао два пута у свом дућану силовати, али, да је то мати спречила...

Ствар буде достављена полицији.

Одмах буде извршен лекарски преглед. Њиме се утврди: да је старија девојчица и силована и заражена.

Млађе девојчице није било, нестало је негде, али место ње дошла је мајка, која је изјавила: да њена деца нису ни силована ни заражена, да она нема никога да тужи и т. д.

То исто покаже на испиту и сама старија девојчица, не признавајући ништа.

Разуме се, да онда ништа није хтео признати ни сам кривац Јован.

Ова је породица била са стране, па је одмах за тим и нестало из Београда, али је остало уверење: да је покварена мајка са својом децом трговала...

14.

Трговање са својом децом, које се онако отворено води на Западу, као да по мало добија подражавања и у нас.*)

Један покварен отац остао је удов. По смрти женинoj остала му само ћерка... Када је она порасла, он ју стане онда натеривати да што заслужи. Ова заслуга односила се је на — блуд... Ћерка га у први мах није разумела, али је после видела намеру немилостивога јој оца... Сам отац звао је људе к себи у стан, и ту им је своје дете подводио. Ћерка се је у почетку опирала, па се је после и навикла... У томе гадноме послу падала је све ниже и ниже, докле није већ спала на саме — робијаше... Отац је држао стан на доњем Калимегдану, близу осуђеничке баште, те је тако, на томе месту, одржавао везу са осуђеницима, тако званим — „слободњацима...“

Када је несретна девојка пала власти у руке, било јој је тек — *16 година*... Била је већ сасвим палога морала и, као обично, заражена...

На испиту је са пуно цинизма причала о своме жалосноме животу... Смејала се свему... Само када јој је предочена још несретнија будућност, која ју неминовно чека, забринула се, па и плакала...

— Отац ми је крив за моју несрећу — говорила је она. Ја сам хтела да идем у службу, али ми он није дао, него ме је задржавао код себе, да га служим... Онда ме, после, натерао и на блудничење... Прво сам морала ићи са једним човеком, кога не познајем... Био је доста пијан... Он је био први са мном, а оцу је платио — пет динара... После је увек слао људе кући, мени, а он је паре узимао... Тако сам ето пропала... а ви, господине, видите, ко је крив мојој несрећи...

15.

Са овом девојком пала је власти у руке још једна несретница.

То беше пасторка једнога надничара из Аустро-Угарске. Ова је опет на испиту испричала ово:

— Мене је прво осрамотио мој очух... У томе му је помагала моја рођена мајка. То је било ноћу у Јуну месецу... Очух и мајка везали су ми руке за кревет, па ме је онда очух осрамотио... Ја сам викала за помоћ, али ми је мајка држала мараму на устима... После је то очух урадио још једанпут... Онда су ме држали у соби затворену, да се никоме не потужим... После су ме пустили да зарађујем подавајући се свакоме... више нису обраћали бригу на мене, а ја сам после радила што сам знала... Ја сам се одала скитњи и тумарала сам свуда... Продавала сам се и радила сам срамотно које где, по подрумима, новим грађевинама, за пола динара и за грош — докле ме ноћас нису ухватили жандари и овде привели... Ја сам доиста неваљала, али ми је свему томе крива моја мајка...

Тада је овој девојци било *15*, њеној мајци *36* а очуху *28* година...

16.

У Паризу, а и по другим већим варошима, обична је појава пред влашћу, да овог или оног, богатијег, човека оптуже, да је извршио силовање, на детету...

Наравно, са тужбом се јавља отац или мајка, тражи оштету и т. д. само човека да оглобе...*)

---

*) У Лондону се купе деца као обична роба. Сами родитељи изводе их на пијацу... Драстичне слике, које је износила *Pall Mall Gazette*, јасно казују до какве је низине пао морал у енглеској престоници. *Guyot* опет у свом делу о проституцији, потврђује прилике у Паризу, где такође деца страдају... Д-р *Henne* наводи случајеве, да се деца од 8—9 година продају за експорт из Лондона за Белгију, Француску и т. д. Томе слично постоји и у Бечу, Будапешти, одакле се лиферују транспорти девојака за источне крајеве и т. д.

*) За тај случај у Паризу употребљују мушку децу од 6—10 година. Таква се деца, дресирана за то, улагују оно постаријих људи, докле им се не увуку у стан, или у хотел, па онда подигну ларму, да су силовани и т. д. Разуме се, да се ту одмах нађу „родитељи“, да за коју стотину динара ствар забашуре и власти не јављају...

И невини људи више пута плаћају глобу, уцену, само да се беде курталишу.

Једнога дана јави ми се нека Јулијана удова Н... Водећи собом своју ћерчицу од 12 година, стане плакати и тужити се, да јој је дете — силовано...

— Ево, господине, ово моје дете... ово моје јединче... ово моје сироче... ах несретница... куку мени... оставила сам данас по подне саму код куће... Само за један часак, док сам отишла до госпође Н... на Варош-капији... Али, куку мени несретници... Ах... Боже милостиви... док сам се, то мало, код госпође бавила, дошао је у мој стан Н.. Н... и ово моје дете налетио, и силовао... Куку мени... Несретник... Бог га убио... Да ми је да га зубима закољем... Тражила сам га у дућану... Па га нема... Тужим га, господине, тужићу га свима судовима... Ићи ћу до... Да се казни... Тражим да ми за повређену невиност ћеркину плати 200 дук. цес...

Па онда настави опет плач и кукњаву, призивајући све свеце с неба, да јој помогну...

Једва ју стиших, обећавајући јој: да ће власт чинити одмах што треба...

Позвах девојчицу, да ми она сама догађај са њом исприча...

И покварено дериште, научено од мајке, показа све појединости силовања, теретећи за то једнога богатога и угледнога београдског трговца...

Наредих одмах преглед.

Лекарска комисија прегледа девојчицу и у свом поднетом мнењу изјави: да је девојче не само своје девојаштво давно изгубило, него да је чак и од венерије лечено...

Насамо испитивана девојчица признала је, да јој је мајка казала, да то све такоураде, и да ће овај богати трговац паре дати, те да се лепо одену и т. д...

17.

Тако исто дошла је у полицију и Нанчика Н... праља... Она је довела своје дете од осам година...

И она је прво отпочела са плачем, пренемажући се, како јој је дете унесрећено, упропашћено, убијено... како Бог да убије господина Н... и... т... д...

— Тужим га, господине, и молим да се најстрожије казни... Дете ми је убио... Оно, сироче, није више за живот... Ево га власти, па нека ради са њим што зна... Бог га убио... Зликовац... Та Турци тако са дететом не би урадили, као што је он учинио... Тужим га... Тражим да ми плати срамоту детету 100 дук. цес...

Па опет у плач и кукњаву, да се сва полиција разлеже...

Позовем дете, да ми оно исприча, како је са њим било.

Дете, рекох *у осмој години*, прича потанко, без зазора и срама, све нијансе обљубе до најмањих ситница, означујући гласно за кривца господина Н... човека од угледнога положаја.

Тужбу сам примио, али ми је ствар била доста сумњива.

По закону наредим да се изврши лекарски преглед.

Лекари нађоше, да је дете сасвим здраво и да на полним органима његовим нема никаквих повреда.

Насамо испитано, дете ми призна све, да је мајка ствар удесила, како би се господин Н... заплашио, те га оне тако за коју сумицу испумпали...

Обе мајке, разуме се, да сам подвргао најстрожијој истрази и казни. Обе су биле Мађарице, родом из Угарске. И када сам над њима извршио што је по српским законима требало, предао сам их аустријским властима, да их прогоне даље од српске границе, не пропуштајући том приликом земунском капетану наговестити: какви нам шљам друштвени са уредним царским пасошима, по који пут, шаљу у Србију...

18.

Није у Београду редак случај, да отац или мајка, или и обоје, најуре своју децу на улицу као пашчад.

Јуче је било у свима београдским новинама јављено, како је некаква зла мајка истерала своје троје мале деце из куће, како су она цео дан лутала, а у вече дошла у полицију на преноћиште.

Од такве напуштене деце шта може бити друго, него да се, остављена сама себи, одају и на крађу и на блуд...

Доцније ћу изнети децу, која краду, а сада да покажем ону, која блудниче...

Девојчица је кћи једнога занатлије.

Тек јој је 12 година.

Лепо и бистро дете.

Ухваћено је, да проводи блуд на Калимегдану...

— Отац ми је занатлија — причаше она — мајке немам. Умрла ми је пре годину дана. Остало је нас четворо деце. Ја сам најстарија. Ономе најмлађем имаће две године. Ја сам учила и први разред инштитута... Одкада нам је мајка умрла, нама је било врло хрђаво... Мени је било најгоре... На мени су остали сви послови у кући... Па сам са тога морала и школу напустити.. Али нас је отац све тукао... Мене највише... Иде послом по вароши, дође кући љутит, а неки пут и пијан, па нас све редом, ни за шта, бије... По неки пут по цео дан не једемо ништа... Више пута дођу из комшилука, па нам донесу пола леба... Тако је све било... Али је отац бивао све гори и љући... Ја сам највише страдала... Истерао ме је из собе, те сам две ноћи спавала на дрвима, у авлији... А после, када је дошла зима, било је хладно, па сам ишла код неке баба Росе, онде у комшилуку. Њу сам молила, те ме је примила да ноћим, али после ме није хтела примити ни она... Онда сам прешла код тетка Розике... Када сам после хтела ићи оцу, он ме је непрестано терао. Није хтео да зна за ме: вели, да му је доста и оно деце на врату. Још ме је ударио по глави штапом, којим вуну дрнда, те ми се ево и данас познаје чворуга. Ја сам онда остала код тетка Розике.. Она је Швабица, али ме је примила, да радим код ње... Тамо сам се упознала са њеним сином Францом, шлосером, и он ме је прво преварио. Ја сам се тужила тетка Розики на њега. Али ми је она на то говорила, да ми неће ништа фалити. После сам морала чинити све, што је Франц хтео. Ја сам више пута плакала, али ме је тетка Розика тукла... Ја сам онда од ње побегла код друге једне жене, којој муж ради у граду. А и тамо ми је било хрђаво... После сам и од ње побегла, па сам ишла којегде... Спавала сам на Калимегдану. И тамо сам са некима радила срамотно... Од једнога сам добила динар. Други један човек дао ми је пола динара. За те паре ишла сам у ону ашчиницу спрам реалке, те сам се најела... А за вечерас ми је казао један господин, да га чекам онде код градске капије. Рекао ми је, да ме води код њега, па ће ми ујутру дати пет динара... Али ме је ухватио позорник, и, ето, довео ме у полицију...

19.

У великим јевропским варошима сиротиња се грдно мучи са становима. Има где по двадесет лица спавају у једном собичку, или подрумчићу... Лежу згрчени, тек колико само главу да наслоне.

Разуме се, у таквим збијеним местима извор је страшним пороцима и злочинима...

Brouardel наводи, да у радничком крају, где живи сиротиња, цела породица спава на једном кревету... Више пута дешавало се, да је отац, глава породице, пијанац, па дошав доцне кући, онако пијан, силује своју рођену кћер, која спава са њим у једној постељи...

Износи се и овакав један случај... У једној соби становале су три породице. На једној постељи спавао је отац, коме је било 73 год. мати и син од 12 година. Једне ноћи старцу позли и ускоро издахне. Док је старац издисао, уза-њ су сасвим мирно и безбрижно спавали његова жена и син... Но исте ноћи у истој соби десио се и други случај. Док је старац умирао, онде на другој постељи до њега, порађала се једна сиротица. И у оном истом часу, у коме је старац издахнуо, родило се и заврискало дете... У једном дакле истом моменту десило се и умирање и рађање... Још треба додати, да је обе ове појаве својим очима гледало шеснајсторо деце, која су у истој соби становала !!!...

И у Београду има препуњених станова.

Није редак случај, да у једној собици и кујни станују по две и три породице. Више пута и сасвим непознате једна другој... И онда се из тако пуних станова излеже овакав случај... Једнога дана дошла је полицији на тужбу сирота мајка са оваком изјавом:

— Ја држим собицу и кујну у улици... Као сирота жена довијам се како да живим, па сам собицу издала под кирију

Вилмушу, столару, и његовоме друштву. Има их шесторица: сви су радници код Паје столара... Ја имам једно дете — ћерчицу Јозефину, па када идем на рад, ја некад водим и њу, али је више остављам код куће, да пази на ствари, и да се нађе, ако би ме когод тражио; јер ја, знате, радим бео веш и шијем по кућама... Имам моје познате госпоје, код којих радим... Детету ми је 12 година. Ћерка ми је врло мирна и скромна... Цео комшилук јамчиће за њу, да је најбоље дете у овом крају... Али, несрећница, када сам синоћ дошла кући, нашла сам моје јединче сву крваву на кревету, где јауче од болова... Сва је била исплакана и избијена... У тешким боловима испричала ми је, да ју је, нашав јуче после ручка саму, Вилмуш напао и силом осрамотио... Дете ми је сво рањаво... Убијено је... Не вреди ни Богу ни људима...

(наставиће се).

МОЖЕ БИТИ КРАЂЕ ЕЛЕКТРИЦИТЕТА

(посвећено општој седници Касационог Суда од 23. септембра 1898. Бр. 7537.)

Већ по *други пут* (у 36-ом броју, стр. 275. и 47-ом стр. 362) „Полицијски Гласник“ узима у дискусију интересно питање: *да ли електрицитет може бити предмет крађе?*

Осем „Полицијског Гласника“, у јавности је изнесено ово питање још и у „Браничу“, правном листу, (у 19-ом броју, стр. 687), али само као једна од одлука Опште седнице Касационог суда за конкретан случај, која се региструје.

Међу тим, само питање, које се поставља, поделило је правнике у два табора. Онај део, који је имао да дâ *пресудан* глас, и по томе јачи, преломио се, и на постављено питање дао негативан одговор: — *Општа седница Касационог Суда решила је, да не може бити крађе* електрицитета. Други део, бар онај, који је до сад у јавности учествовао, или у покретању овога питања у јавности, или дискутовао само то питање, па мишљење је, које, вентилирано и у науци и у јавности, *тврди, да може бити крађе електрицитета.*

У прилог овог дела правника, који дели мишљење противно ономе, које је створено приликом конкретног случаја, хоћемо да изнесемо у јавности чисто научно дискутовање тога питања.

У самој ствари пак, питање, које као да је најтеже правницима, лежи у суштини самог електрицитета као физичке појаве. Кад год је пред правницима било питање: *да ли може бити крађе електрицитета?* они су, навикнути на научну дефиницију крађе, која међу битне услове ставља реч *„покретна ствар“*, постављали питање: шта је електрицитет? заборављајући да то питање припада *Физици*. За правника, *електрицитет* је само *резултат* материјалних ствари употребљених за његову производњу; машине, угаљ, радници, инсталација у резултату даје *једну силу физичке природе*. Та је сила *резултанта* материјалних, стварних предмета; она је *пројекција* материје, која је употребљена да се та *сила* створи. Крађа такве *силе* значи крађу *материјалних предмета, ствари*.

Ето гледишта с којега правник има да посматра електрицитет и да електричној струји дâ заштите од крађе, и то *казнено-правну заштиту!*

Француски стручни недељни реви о електрицитету, *L' Éclairage Électrique*, у оваквим идејама и посматрањима о овоме питању, донео је у октобарској свесци један чланчић под насловом *Законодавство и електричне струје*.

Како је то интересно питање, а већ је на дневном реду у нас, ми га, у преводу, пружамо својим читаоцима.

*

Пре неког времена, извесан суд у Немачкој решио је, да се одвођење електричне струје не може сматрати као *крађа*, пошто Кривични Законик није предвидео тај случај и услед тога у том погледу садржи празнину. И Савезни је Суд, одиста, потврдио ту одлуку првога суда у недостатку законске одредбе за тај кривични случај.

Таква одлука ставила је на дневни ред питање, да ли је електрична сила нека *материјална ствар* и да ли она, по томе може бити предмет *крађе*; или, да ли је праведније сматрати противзакону употребу електрицитета као неку *превару*, или као неку *штету*, која је учињена на некој ствари. По мишљењу *професора Dr. F. Meili-a*, који је претресао то питање у немачком листу *Elektrotechnische Zeitschrift*, и чији је ауторитет у питањима електричног законодавства, а нарочито телеграфског права, врло добро познат, крађа се много мање даје определити околношћу што је одиста нека ствар покретна, но што се даје тиме кад се тиче неког добра, које нема карактер непокретности. Електрична сила има индустријалан и трговачки значај и вредност, што је ван спора; она је, дакле, одиста, нешто над чим се могу упражњавати права. Као таква она је била призната у приватном праву без спора; али, правници нису проучили у основи питања, која су везана за електрицитет и његову корисну употребу у приватном животу.

Проучавајући питања приватног права, која истављају на површину примену електрицитета за произвођење снаге, светлости и топлоте, видеће се колико би било корисно тачније дефинисати саму природу електрицитета.

1. *Правна природа уговорних односа створених уступањем електричне силе.* — Размотримо случај кад се какав предузимач обвеже, да, за потрошњу на некој линији, непрекидно снабдева извесном јачином моторичног електрицитета, за осветљење, или за грејање. Каква би ваљала бити правно тачна дефиниција овог издавања електричне струје? Да ли ово предавање струје чини неку *куповину*[1] или неки *закуп*[2] (закуп ствари, louage d' une chose, или закуп службе, louage d' un service), неки уговор о раду (louage d' ouvrage) или неки уговор о аренди (bail à ferme), или се ваља одрећи заодевања у икакве уговорне форме, које су познате данашњем приватном праву?

---

[1] *Куповина, emptio, l' achat* јесте консесуалан уговор, којим се обвезује једна страна, да ће другом уговорнику *своју одређену ствар пренети у својину*, а овај опет, да ће му у накнаду дати извесну *суму новаца*. — Таква је дефиниција *куповине и продаје* (venditio, la vente) у науци грађанског права. Отприлике такву исту дефиницију даје и француски *Code civil* у § 1582. и наш *Грађански Законик* у § 641.

Н. М. Т.

[2] Овде, ради бољег разумевања, износимо све што се односи на ову врсту приватно-правних односа, и по науци и у законодавствима.

По науци, *закуп* је консесуалан уговор, којим једна странка уступа другој неку *извесну незамењиву ствар* на *употребу и уживање*, а за неко *одређено време* и неку *одређену цену*.

Француски *Code civil* не даје никакву дефиницију о *закупу*, као што то чини код *продаје*, већ у § 1708. вели: „Има две врсте уговора о закупу: *закуп ствари* (louage des choses) и *закуп рада* (louage d' ouvrage).

У § 1711. вели, да та два рода уговора о закупу имају много својих варијација, „подразделују се још у више нарочитих врста“, и зову се: bail à *loyer*- кирија, закуп кућа и покретности; *bail à ferme*, аренда, закуп пољских добара; *loyer* најам, уговор о раду или служби; bail à *cheptel*, закуп домаћих животиња; оваца (косим), коња, волова (воор); и т. д.

У овој расправици, нарочито, узима се реч *закуп* према смислу француског *Code civil*, па и текст у загради после речи *закуп* и реченица, која детаљише тај закуп има смисао француског Грађанског Законика, за то ћемо и ми, у преводу, увек у загради назначити, која се од варијација ове врсте уговора мисли.

Француски *Code civil*, даље, полази са основе римског права по коме се *закуп* — locatio conductio дели на: *locatio conductio rerum*, ако је био у стварима и *locatio conductio operarum*, ако се састојао у каквој радњи.

Тако је основа и у немачком законодавству: *Der Miethvertrage* са облицима: *Die Sachenmiethe* и *Die Dinstmiethe*.

Богишић у свом „Црногорском Имовинском Законику“ за ову врсту уговора има општи назив *најам*, а као посебне облике *најам ствари* у опште и *најам службе и рада*.

Наш *Грађански Законик*, у регулисању оваке врсте приватно-правних односа, није се држао основе римског права, већ сматра *закуп* и *најам* као *две различите врсте* за то их и ставља под нарочите *одељке*: у гл. XXV говори о *закупу ствари*, а у гл. XXVI. о *закупу рада*, *најму*. Међу тим по мишљењу г. Андре Ђорђевића, најправилније би било обухватити ове одељене врсте уговора у нашем Грађанском Законику под називом „*Најам и његове различите врсте*“; то би одговарало и науци и модерном законодавству.

Н. М. Т.

Ако је то нека *куповина* (un achat), који је, у истини, објект или ствар којом се ставља у државину и власт купчеву? Такво је питање, које се намеће, ако се посматра, као што то чини немачки Грађански Законик, обвеза продавца, да прода неку ствар и да је стави у државину купца; и по самом овом Грађанском Законику, по његовом смислу, *ствари су само материјални предмети*. Швајцарски федерални законик изражава се са више опрезности: према уговору продаје, продавац се обвезује предати купцу потпуну сопственост и уживање продане ствари. Али, остао би још један приговор: електрична сила није некаква ствар већ је средство, да се произведе ефект.

У Инглеској, закон се задовољава дефиницијом, по којој под електрицитетом ваља разумети електрицитет сâм по себи, неку електричну струју, или неке друге сличне причине. Писци веле, да се више не може говорити о издавању електрицитета, већ о издавању *тежње силе или кретања*.

И пак, може се усвојити да је то баш продаја, сматрајући при томе елекричну силу као неки објект у суштини модерног карактера.

Ludewig расматраше питање с друге тачке гледишта. По њему, уговори, који се односе на електрицитет, јесу уговори о давању рада (contras de prestation de travail) а поименце неки уговор о служби (louage de service). Није реч о уговору закупа рада (louage d' ouvrage), пошто уговор има за објект тек произвођење неке производне силе, но не оне економског дохотка, т. ј. неког рада, који има унутарњу економску вредност и значај.

Може се тако исто усвојити, да је то неки закуп ствари (un louage de chose). Набављач ставља своју фабрику на расположење неком корпорацији, да би од ње чинио употребу у том циљу, да производи струју за своју личну потребу, или да је држи на своје располагање у опште. Истина, да је закуп везан са опслуживањем фабрике људима, пошто машинама ваља дати кретање, ваља њима руковати и о њима се старати. Ова тачка гледишта је другог реда, а механичко произвођење снаге јесте оно што долази на прво место. Чини се утрошак електричне силе, али се давање под закуп односи само на употребу машина, које остају сопственост набављачева. И да се не узме у обзир ова напомена као од решавајућег значаја, професор *Meili* примећава, да у свима случајевима кад је био позван да дâ своје мишљење, обрасци трговачких и индустријских уговора свођаху се редовно на гледиште да давање електричне струје сачињава у опште неки закуп (un louage); само је једанпут нашао израз *уговор силе*. Ово примећавање је потврђено и од других правника.

Прави израз о аренди (bail à ferme) не налази се никако у овим уговорима, ма да би се хидраулична сила имала сматрати као предмет, који се може дати под аренду.

Dr. Meili се устеже, да сматра издавање струје као куповину или давање под закуп ствари, али и пак он би дао првенство куповини кад се електрична сила посматра као објект модерног права нарочите врсте.

(свршиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђења код општинских судова

На задатак у 47. броју „Полицијског Гласника", где је донета пресуда због дуга од зараде и повраћај ствари, са одвојеним мишљењем једног судије, правилно су одговорили ови општински писари:

Божа А. Голубовић, писар општине београдске.
Миливоје П. Николић, писар општине пиносавачке.
Војислав М. Ћурчић, писар општине братљевске;

који су се изјаснили да је одвојено мишљење судијино правилно и на закону основано. Остали су одговорили неправилно и требало би, да више обрате пажње, на наше законите обрасце и формуларе које износимо у листу, те да би могли корисно послужити служби којој су се посветили.

Свака поднета тужба, има се, предходно оценити и донети одлука о њеној вредности, па тек онда се упуштати у даљи судски рад, тога овде није било, а то није смело бити, ако се хоће законска тачност и правилно захтевана једнообразност у поступању код општинских судова.

АКУЉКИН МУЖ

приповетка

Федора Достојевског*)

Било је већ доцкан у ноћ, дванаест часова. Био сам већ заспао, но одједном се пробудих. Мутна, слаба светлост далеке ноћне лампе једва је осветљавала собу... Готово сви су спавали. Спавао је у Устанујев и у тишини се чуло како тешко дише и како му слуз у грлу са сваким дахом кркља.

Далеко у ходнику наједаред одјекнуше кораци страже која се примицала. Пушка лупи кундаком о под. Врата се отворише; каплар, опрезно ступајући, преброји осуђенике. За часак затворише собу, метнуше нову стражу, а стара се удали и опет окрену тишина.

Сада тек опазих да недалеко од мене, с леве стране, двојица нису спавала и као шаптала међу собом. То се догађало по собама: каткад по неколико дана и месеца леже један поред другог, не проговоре ни речи, па одједном ноћу окрену разговор и један пред другим стану одавати сву своју прошлост.

По свој прилици, одавно су се разговарали. Из почетка не чух, но и сад не могах све разабрати, али мало по мало привикнем се и почех све схватати.

Није ми се спавало: шта да радим но да прислушкујем...

Један приповедаше врло живо, у пола лежећи на постељи, придигнуо главу и испружив врат према другоме. По свој прилици био је занесен, узбуђен: хтело му се приповедати. Његов слушалац, намргођено и сасвим равнодушно, седео је на својој постељи, испружив по њој ноге, онда-онда по што год промрљао као одговор приповедачу, но некако више из учтивости но од збиље, и сваког часа пунио је нос бурмутом из кутије. То је био војник Черевин, човек од педесет година, цангризало, цепидлака, хладна мудрица и сујетна луда.

Приповедач Шишков био је још млад човек, тако од тридесет година, наш варошки робијаш који је радио у кројачници. До сада сам мало пажње обраћао на њ, па и доцније, за све време мога робијашког живота, ништа ме није вукло да са њиме ступим у додир. То је био будаласт човек. Каткад ћути, живи намргођен, понаша се опоро, по недељу дана не говори. А каткада се уплете, почне брбљати, жести се без узрока, лута из једног здања у друго, разноси вести, лупа. Истуку-га, па опет ћути. Био је плашљив и подао човек. Сви су га презирали. Био је омален, мршав, очију некако немирних, а каткад тупо замишљених. Када хоће што да приповеда, почне ватрено, што јаче, млатара рукама, — и наједаред прекине или пређе на другу ствар, занесе се новим ситницама и заборави о чему је почео говорити. На балалајци је свирао лепо и волео је свирати, о празницима је играо, и играо добро када би га наговорили... Врло се брзо дао наговорити да штогод учини... Не, да је био послушан, но је волео пријатељства и свима пријатељима угодити

Дуго нисам могао разабрати о чему приповеда. С почетка ми се чинило да се непрестано удаљује од предмета и прелази на споредне ситнице. Можда је и запазио да Черевину готово ништа није стало до његове приповетке, но, како је изгледало, хтео је нарочито уверити се, да ли је његов слушалац задубљено-пажљив, и можда би га јако болело да се уверио о противном.

— ...Деси се те пође на пијацу, настави он, — сви се клањају, указују му част, једном речју — богат човек.

— Велиш, трговац је?

— Та да, трговац. У грађанству је код нас тужно и невољно. Голотиња. Жене са реке носе воду да поливају баште; муче се, муче, а у јесен не наберу ни за шчи (руска чорба). Но он је имао велико имање, земљу су му радили радници, поред тога имао је челе, трговао медом, а и стоком, и у нашем месту био је врло уважен. Био је врло стар, седамдесет година, сед, крупан. Кад пође у лисијој бунди на пијацу, сви га поздрављају.

---

*) Једна, засебна глава из „Записника из мртвога дома", где је велики руски писац унео своје успомене са робије, на којој је био неколико година због политичких кривица. „Записници из мртвога дома" преведени су на све модерне језике.

— Здравствујте, чика Анкудиме Трофимићу!

— Здраво и ти, одговара. Никога није презирао.

— Нека вас Бог поживи, Анкудиме Трофимићу!

— А како твоји послови? пита он.

— Рђаво. А како ви?

— Тако, животаримо; такође кадимо небу.

— Бог вас поживио, Анкудиме Трофимићу!

Никога није презирао, а говорио је — свака му реч вредела злата. Био је школован, знао читати и писати; увек је читао Свето Писмо. Посади своју бабу пред себе:

— Но, слушај, жено, пази! и почне тумачити.

Жена му није била стара, женио се други пут ради деце, јер од прве није имао. Од ове друге, од Марије Степановне, имао је два још недорасла сина и Акуљку, осамнаестогодишњу кћер, најстарију од све деце.

— Је ли то твоја жена?

— Чекај. — Најпре дође Фиљка Морозов. Једаред он рече Анкудиму: да се делимо, дај моје четири стотине рубаља, каже, зар сам ја твој радник? Нећу да тргујем с тобом, каже, а ни Акуљку нећу да узмем. Сада сам почео скитати се. Родитељи су ми умрли, каже, па хоћу да попијем новце, па онда у војнике, и за десет година ето мене као ђенерала! — Анкудим му даде новце, пречисти рачун са њиме — јер је још његов отац са заједничким капиталом трговао са старцем. „Ти си пропао човек“, рече му. — А он њему: Био ја пропао или не, али ти ћеш, седа брадо, још и псе терати на воду. Тврдичиш, скупљаш сваку крпу. Пљујем ја на то. Штедиш, штедиш; и са чиме нећеш још трговати! Ал, ја сам човек. А твоју Акуљку ипак нећу узети, јер сам и онако са њоме спавао...

— Како се усуђујеш осрамотити поштена оца и поштену кћер? викну Анкудим. Када си са њоме спавао, ти змијино сало, ти штукина крви? И сав се стресе, Фиљка му сам исприповеда.

— Али не само да неће за мене поћи, рече, већ ћу тако учинити, да се ваша Акуљка неће моћи ни за кога удати, нико је неће узети, ни Микита Григорић неће је узети, јер је непоштена. Ја сам још јесенас почео с њоме живети...

И тада момак поче банчити, да је по вароши све пуцало. Скупио друштво, имао много новаца, три месеца банчио и све спискао. „Када потрошим све новце, говорио је, продаћу кућу, све ћу продати, па онда одох или у војнике или у скитнице.“ Од јутра до мрака био је пијан, возио се на колима са четири коња са прапорцима. А девојке су га страшно волеле.

— Еле, с Акуљком је пре тога имао посла?

— Стој, чекај. Тад ми је баш отац умро, а моја мати пекла колаче. Радили смо за Анкудима, и тако се хранили. Наш живот био је рђав. Имали смо земљу са забраном, сејали смо жито, но после смрти очеве све пропаде, јер сам се и ја био проскитао, брајко мој. Од матере сам батинама отимао новаца...

— То није лепо када се туче. Велики је грех.

— Био сам пијан, брате мој, од јутра до мрака. Имали смо једну стару кућу; каткада смо седели гладни, мучили се по неколико недеља. Мати ме преклиње, али шта ја марим за то!... Брате, тада се нисам одмицао од Фиљке Мирозова. Од јутра до ноћи са њиме. „Свирај на гитару и играј, вели ми, а ја ћу лежати и бацати ти новце, јер сам најбогатији човек.“ И шта није радио! „Ајдемо, вели, да Акуљки намажемо врата смолом, нећу да Акуљка пође за Микиту Григорића.“ А за Микиту Григорића старац је још пре тога намислио дати девојку. Микита је био такође стар човек, удовац, носио је наочаре, трговао. Чим је чуо да се којешта поговара за Акуљку, оде и рече оцу: „То ће, Анкудиме Трофимићу, бити за ме велика срамота, а и не желим женити се под седу главу.“

И ми измазасмо Акуљки врата. За то су је код куће тако тукли, тукли... Марија Степановна виче: „Убићу је!“ А старац: „У старо време, ја бих је исекао, а сада је у свету само блато.“ Суседи слушају како Акуљка вришти: туку је од јутра до мрака. Фиљка виче по целој пијаци: „Красна је девојка Акуљка! Чиста идеш, бело носиш, кажи кога волиш!“ После тога, сретнем ја једном Акуљку, ишла на воду с ведрима, и викнем: „Здравствујте, Акуљино Кудимовна! Чиста идеш, бело носиш, кажи с киме живиш!“ Чим то рекох, а она ме погледа својим крупним очима и пребледе као крпа. Како ме погледа, мајка помисли да се смеје са мном, и викну јој: „Што се цериш, бестиднице!“ Тога је дана опет истукоше. Каткада су је по читави дан ударали. „Убићу је, вели мати, јер сада није моја кћи.“

— Била је распуштена.

— Слушај само, чико. Како сам тада непрестано пијанчио са Фиљком, дође ми мати. Ја лежим. „Што лежиш, куканице? вели. Мангупе ниједан!“ Псује: „Жени се, вели, жени с Акуљком. Сада ће је драге воље и за тебе дати, даће ти триста рубаља.“ А ја њој: „Та, сад је осрамоћена пред целим светом!“ — „Лудаче, вели, када се будеш венчао све ће се забашурити; за те боље, ако цео живот буде крива пред тобом.“ А ми бисмо с њиним новцима скрпили се; већ сам, вели, говорила са Маријом Степановном. Она радо пристаје.“ — А ја ћу: Двадесет рубаља на сто, па ћу се женити. И веровао ми или не, до саме свадбе био сам непрестано пијан. Но сад се Фиљка Морозов стаде љутити: „Ја ћу ти, Акуљин муже, сва ребра испребијати, и ако ми се буде хтело, спаваћу сваку ноћ с твојом женом.“ А ја њему: „Лажеш, псето!“ Тада ме удари на сред улице. Дотрчах кући и рекох: „Нећу се женити, ако ми одмах не дате још педесет рубаља.“

— А зар је хтедоше дати за те?

— За ме? А зашто не? Та ни ми нисмо били баш макар во. Мој отац је тек пред смрт пропао због паљевине, и били смо богатији од њих. Анкудим ми рече: „Ви сте сиротиња.“ А ја му одговорим: „Али ваша се врата често мажу смолом.“ А он мени: „Што дижеш ларму? Докажи да је непоштена; па свима људима не можеш запушити уста. Немој је узети, само врати новац што си примио.“ Тада раскретих са Фиљком: по Биковом поручих му да ћу га бити пред целим светом, и до саме сам свадбе, брате мој, био непрестано пијан. Само на венчању био сам трезан. Када смо се венчавали, ујак Митрофан Степањичић рече: „Ма и да није поштено, већ је све учињено и свршено.“ Старац Анкудим такође беше пијан и заплака се, сузе му све цуре по седој бради. Чуј, брате, шта и како сам тад урадио: понех са собом у џепу камџију, још пре венчања; хтедох Акуљки показати како се то удаје на непоштен начин, нека и људи знају да се нисам оженио као луда.

— Видиш! Дакле, нека одмах осети....

— Не, не; ћути. У нашем је месту обичај да се одмах иза венчања иде у собу док остали остану да пију. И оставише ме с Акуљком сама у соби. Седи бледа као крпа. Уплашила се. Коса је била плава као лан. Очи су јој биле крупне. И све ћути, не чује се, као да је онемела. Беше чудновата. Можеш, брате, помислити: камџију сам спремио и метнуо је уз постељу, али се, пријатељу мој, показа, да она збиља ништа није крива.

— Одиста?

— Ништа; поштена девојка из поштене куће. И заиста је, брате мој, претрпела толике муке?! Зашто ју је Фиљка Морзов осрамотио пред целим светом?!

— Да, да.

Тад клекох пред њу, склопих руке и рекох: „Акуљино Кудимовна, опрости ми лудаку што те држах за тако рђаву. Опрости ми јадноме!“ А она седи преда мном на постељи, гледа у ме, обе ми руке ставила на рамена, смеје се и само јој сузе теку; плаче и смеје се... Кад изађох из собе, рекох свима: „Ако сада сретнем Фиљку Морзова, неће више понети главе!“ А родитељи не знадоше како да захвале; мати готово паде пред њене ноге и заплака. А старац рече: „да смо знали, не бисмо ти, драга кћери, нашли таквог мужа.“ А кад отидох с њоме прве недеље у цркву, на мени лепа капа, кафтан од финог сукна, кадифене чакшире; она у новој зечјој бунди, у свиленој марами — она достојна мене, ја достојан ње: тако идемо а људи нас гледају радознало. Ја сам по себи био на своме месту, а Акуљапушку, ако не можеш пред другима похвалити, не можеш је баш ни покудити....

— Но, добро....

— Слушај. Други дан после свадбе, ма да сам био пијан, побегох од гостију, отех се од њих и све летим: „Дај амо ниткова Фиљку Корозова — дај амо гада!“ Вичем по пијаци. Био сам пијан; најзад ме ухватише, и три човека једва доведоше кући. А по граду брује гласови. Девојке међу собом говоре: „Знате ли шта, девојке? Акуљка је била невина.“ Мало после тога, Фиљка ми рече пред људима: „Продај ми своју жену — напићу те. Код нас је био неки војник Јошка, који се тако оженио: са женом није спавао, већ три године био пијан." — А ја му одговорим: „Ти си гад!" — „А ти си лудак, вели; Та, тебе нису трезна ни венчали! Шта си могао пијан расудити?" Дођем кући и станем викати: „Ви сте ме венчали пијана!" Мати се убезекну, а ја њој: „Тебе је, мајко, злато заслепило? Дај амо Акуљку!" И стадох тући Акуљку. Тукао сам је, брате, тукао, два сата тукао, док сам се могао држати на ногама. Три недеље није устала из постеље.

— Дакако, примети равнодушно Черевин, — ако их не тучеш, онда оне... а зар си је затекао са љубазником?

— Не, нисам, одговори Шишков, и за час заћута. — Но било ми је већ криво; људи су ме страшно љутили, а томе свему беше Фиљка коловођа. „Ти имаш жену, рече ми, за узор, да се друге угледају." Једаред нас позва у госте и рече: „Његова је жена добра душа, племенита, учтива, пријатна, са сваким добра. Али је момак заборавио како јој је он сам мазао врата смолом!" Седео сам пијан, а он ме тад шчепа за косе, ухвати, обори доле и рекне: „Играј, Акуљкин мужe, ја ћу те овако држати за косу, а ти играј и весели ме." — „Ти, гаде! викнух. — А он мени: Доћи ћу к теби са друштвом, и шибама пред тобом тући твоју жену колико год будем хтео." Тада сам се — веровао или неверовао — после тога цео месец бојао сам изаћи из куће, мислио сам: доћи ће, осрамотиће ме. Баш за то сам је и стао тући...

— Зашто тући? Руке се даду свезати, али језик не. Не ваља ни много тући. Казни, поучи је, помилуј је. Зато је жена.

Шишков ћуташе неко време.

— Било ми је криво, узе он — опет окренух по старом: неки дан бијем је од јутра до мрака. Ако је не бијем, дуго ми време. Седи, ћути, све гледа на прозор и плаче... Даде ми се на жао, али бијем. Мати ме ради ње псује, псује и вели: „Ти, гаде, кукавицо!" — „Убићу је, вичем, и нека ми се нико не усуди ни реч прословити, јер сте ме на превари оженили." Из прва се старац Анкудим и мешао, сам долазио, говорећи ми: „Ниси ти бог зна ко! Наћи ће се и за те закон." Но затим се окануо свега. И Марија Степановна сасвим се смирила. Једаред дође и плачући моли: „Ево ме к теби, Иване Семенићу, с великом молбом: умири се, опрости јој! Рђави људи оклеветаше нашу кћер: сам знаш да си је поштену узео...." Клања ми се до ногу, плаче... А ја све вичем: „Нећу сада ни да вас чујем! Што год ми се буде хтело, учинићу са вама. Фиљка Морозов пријатељ ми је и први друг..."

— Дакле, опет сте заједно почели?

— Ах! не можеш са њим ни речи рећи. Сасвим се пропио. Све своје спискао, и погодио се код неког грађанина да служи војску место његовог најстаријег сина. А у нашем месту, ако се ко најми у војску, тада је до самога дана када ће га однести, све у кући морало пред њиме лежати, и он је био свима прави газда. Новаца добија колико хоће, и живи у кући грађаниновој пола године. И шта није радио у кући?! „Ја идем за твога сина у војску, дакле ја сам твој добротвор, морате ме сви у кући поштовати, јер ћу иначе одрећи." Тако Фиљки паде код грађанина севира у мед; с ћерком спава, сваки дан после ручка вуче господара за браду — све ради своје забаве. Сваки дан иде у купатило, и само што му се није давала пара од ракије, и што га нису жене на рукама носиле у купатило. Врати се кући из шетње, стане на улици: „Нећу кроз врата, руши зид!" и мора му на другом месту крај врата направити пролаз. Најзад, и томе би крај: поведоше га у војску! Читавом улицом гура се народ. Фиљку Морозова воде у војску! Он се на све стране клања. А Акуљка у тај час силазила је из баште. Чим је Фиљка запази, баш код наших врата, викну: „Стој!" скочи с кола, па јој се баш до земље поклони и рече: „Душо моја, јагодо, волео сам те две године, а сад ме са свирком воде у војску. Опрости ми, ти си поштена кћи поштена оца, ја сам, бесрамник, свему крив!" И поклони јој се други пут по земљи. Акуљка стаде, испрва се као заплаши но онда му се поклони дубоко и рече: „Опрости и ти мени, добри младићу, не знам ништа рђаво о теби." Ја за њом у кућу: „Шта си му рекла? А она ме — веровао ми или не веровао — погледа и одговори: „Сад га волим више него цео свет!"

— Гле!

— Читав тај дан не проговорих с њоме ни речи... Само јој пред вече рекох: „Акуљко! Сада ћу те убити." Не могах ноћу спавати, изађох у ходник да пијем кваса (неко руско народно пиће); већ стала и зора пуцати. Уђох у собу и казах јој: „Акуљко, спремај се да идеш на њиву." Ја сам се већ пре тога био спремио — и мати је знала да ћемо поћи, па рече: „Радно доба, а човек већ трећи дан лежи и ништа не ради." Упрегнух кола, ћутим. Чим се изађе из наше вароши, одмах почиње борова шума на петнаест врста, а иза ње је наша земља. Ишли смо шумом неке три врсте, зауставим коња и рекнем: „Устај, Акуљко, сада ти је крај." — Гледа ме, уплаши се, устаде преда мном, ћути. — „Додијала си ми, рекох: моли се Богу." И ухватих је за косу: имала је врло густе, дугачке власи, омотах их око руке, позади с обе стране, стиснух је коленима, извадих нож, главу јој забацих натраг, и повукох ножем по грлу... Она врисну, крв шикну, бацих нож, дохватих је спреда рукама, легох на земљу, загрлих је и стадох над њоме викати, дерати се; и она виче и ја вичем; сва дрхће, отима се из мојих руку, а крв на ме, крв — и на лице и на руке шиба, шиба.... Оставих је, спопаде ме страх, оставих и коња, узех бежати, бежати, долетех кући, па одмах у купатило. Имали смо врло старо купатило које се више није употребљавало; ту се сакрих и седох. Ту сам преседео до ноћи.

— А Акуљка?

— А она после устаде и такође пође кући. Нађоше је на сто корака од оног места.

— Валда је ниси са свим заклао?

— Да...

Шишков за час умукну.

— Има таква жила, примети Черевин: — ако ту жилу не пресечеш од једаред, то човек не може умрети, па ма колико му крви истекло.

— Али она умре. Нађоше је у вече мртву. Пуче глас, стадоше ме тражити, и тек ноћу нађоше ме у купатилу... Ево већ четврта година живим овде, додаде, и заћута за часак.

— Хм... Дабогме, ако не тучеш — неће бити добро, примети Черевин хладнокрвно и поучно, опет узимајући бурмутицу.

— Стаде шмркати, дуго и прекидајући.

— Ипак си се, младићу, настави Черевин, показао врло глуп. И ја исто тако затекох једаред своју жену са љубазником. Доведох је у собу, превих узде на двоје и упитах: „Коме си се заклела? Коме си се заклела?" И стадох је тући, тући уздом, тукао је, тукао, по сата тукао, и она тада викну: „Ноге ћу ти прати и ту воду пити." Звала се Авдотја.

ФОТОГРАФИЈА У СЛУЖБИ КРИМИНАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ

Свакоме је познато, колика је корист од „Зликовачког албума"; фотографовање зликоваца постаје сваким даном све потребније; фотографско снимање резултата хемијских и микроскопских испитивања објеката, који стоје у вези са злочинима, уздиже вредност тих објеката, јер их тако могу разумети и нехемичари, те тако могу исти објекат да задрже дуже времена као доказни материјал. У многим је случајевима пошло за руком, те су с помоћу фотографије пронађени прави кривци, а невини ослобођени. Тако се скоро сумњало у Пфалцу на једнога човека, да је убио једну младу девојку. На плећима те девојке нађена је једна длака, која је личила на длаку из човечије браде. Али, пошто се слика те длаке 1600 пута увеличала, увидело се, да је та длака некаквог старог, жутог пса, а доцније је заиста и доказано, да је газда једнога такога пса био прави убица те девојке. У једном другом случају борио се убица са својом жртвом, једном женом, и обома су биле почупане косе. Убица је био ћелав човек, а длаке, које су нађене у рукама убијене жене, биле су без икаква или са сасвим малим кореном, те је по томе закључио берлински судски хемичар Д-р Језерих, да је то коса ћелава човека, и ако није знао, да је убица у ствари ћелав. Доцнија истраживања доказала су, да је коса убице потпуно идентична са косом, која је нађена код убијене. Осим тога код оптуженога нађене су длаке, а по њиховом облику корена и по шиљатим врховима доказано је, да је то неподсецана женска коса. Сравњење фотографија и овде је доказало идентитет. Код једнога другога убице били су доказ фотографовани трагови крви. Оптужени је тврдио да су ти трагови остали на њему када је клао једну козу, и доказао је, да је тога дана клао козу. Фотографски снимак показао је, да ту има поред козје крви и човечје. Када се увеличају 10,000 пута трагови те две врсте крви, онда се могу потпуно тачно разликовати, и то по облику и множини крвних зрнаца, којих има код човечје крви $4\frac{1}{2}$ до $5\frac{1}{2}$ милиона на једном кубном милиметру, док их код козје крви има знатно мање, а и неправилни су им облици. Човечјој крви слична је само крв — слона и камиле. Врло је интересантно, како се распознају фалсификати разних докумената с помоћу фотографије. Разна мастила се врло добро разликују, када се фотографују њихови хемијски састојци, те се тако врло лако доказују фалсификати те врсте. После смрти једнога сеоског поседника, поднесе ускоро наследницима његовим једну признаницу покојника на 20200 марака. Пошто су наследници знали, да је покојник био дужан само 1200 марака, онда буде признаница фотографисана, и тако се показало, да је прва двојка са свим додана, да је јединица преобраћена у нулу, да је друга двојка остала нетакнута, а да су друге нуле поправљане, да би биле слична првој. Врло је рђаво прошао један човек, због једног будаластог фалсификата — одлежао је осам месеца у затвору. Њега су позвали „21.“ дана у једном месецу пред суд, и он је поправио термин, те од 21 направио 24, не би ли се извинио због недоласка. Један неваљали трговац са стоком у Ратибору фалсификовао је уверење о карантину, те је хтео тако своју рогату марву да узме за извоз. И ту је фотографија показала веома тачно фалсификат. Радирања и брисања се такође обелодањују увећаним фотографским снимцима. Само фотографији има да захвали један поштански чиновник у Позенщену, што је осујетио један план, који је скован противу њега. Он је био оптужен, да је проневерио и фалсификовао три поштанске упутнице; фотографија упутница оштећене госпође доказала је заиста радирање и кварење цифара, али је сравнење с поштанским књигама доказало, да је тужитељка уједно и фалсификатор, јер је сама мењала цифре на старим поштанским упутницама.

Прев. **Доб.**

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Беше већ скоро поноћ. У граду Нишу завладала је нема тишина. У кафани Николе и Гуше браће Јанковића, све мирно спава, и путници, и газде, и послуга... Сви улази позатварани су брижљиво а капије још с вечера. Пажљиве газде тако су увек и радиле, јер — има света свакојака.

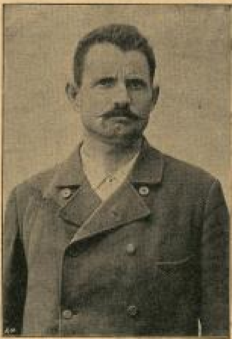

Светолик Милојковић (!) „Сека Перса“.

Из једне шупе која је у углу дворишта, у неко доба ноћи појавише се кроз мала вратанца два човека; прво један па други... Нечујно као духови упутише се правцу ходника механског.

— Пст... прошапта први и застаде; упре поглед и учули уши кроз мрак... „Овде се нешто чује!“...

— То је хркање уморенога слуге... Напред, слободно! — Одговори други тихим шапатом.

У једној отвореној соби спавао је сам газда Гуша. На столу поред кревета беше разбацано одело његово... Спавао је мртвим сном, те није узнемиравао у раду своје незване госте. Можда је то његова срећа... јер није дао повода, да се из капије вади нож...

Нешто звекну лаганим звеком и оба човека одмах изађоше из собе...

Што тако брзо?... Да се нису чега поплашили?... Не, они су већ свршили један посао... сад одоше да сврше и други... И њега срећно свршише.

То је било ноћу између 20. и 21. јуна ове године.

Сутра дан, 21. јуна, још у освиту дана, од уста до уста брујао је глас о ужасној похари. Окружни начелник г. Генчић још у кревету доби ту немилу вест. Сва полиција нишка скочи на ноге да тражи... али кога?...

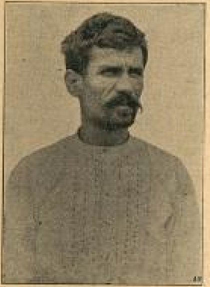

Светозар Алексић — Пеђанац.

„Ноћас је непознати лопов на чудан начин ушао у спаваћу собу Гуше Јанковића, онд. механџије; из панталона, које су поред њега биле на столу, извукао му кључеве од касе, затим ушао у кујну па кроз „шубер“ ушао у кафану, отворио касу, из ње узео 2000 динара у разној монети и кроз кафански прозор утекао.“ Така је претпоставка била у полицијском увиђају.

Но, куда је лопов ушао? Да ли је било све позатварано?! Ко је крађу извршио?...

Оваква ситуација најтежа је за полицију.

Али, нишка полиција била је присебна... Наређено би одмах да се по целој вароши учини преглед: ко је од скитница и рђавих људи тих дана био у вароши и кога сад нема?... То беше правилан почетак истраге, и, начелство у брзо беше на чисто ко су извршиоци похаре.

Депешом би на све стране у земљи расписана потера за Светозарем Урошевићем, званим „Сека Перса“ и Светозаром Алексићем Пеђанцом, који су се виђали у Нишу. На њих начелство изјави сумњу, и није се преварило.

„Полицијски Гласник“ у потерници броја 27. донесе и слику „Сека Персину“ и одмах је разасла по целој Србији и претплатницима на страни, међу које броји и префектуру бугарске престонице.

Успех би сјајан. Софијска полиција одмах похвата оглашене лопове и по учињеној формалности међународној, спроведе лупеже нишком начелству.

Истрагом би ово утврђено:

„Светозар Алексић — Пеђанац, из Крушевца, по занимању келнер, имао је два гранична пасоша добивена од начелства крушевачког: један из прошле године који је гласио на име Светозара Алексића, а други од ове године на име Светозара Пеђанца. Први је дао Светолику Милојковићу[*] „Сека Перси“ кога фалсификује (од 97. направио 98. год.) а други је задржао себи.

Кад су извршили предњу похару у Нишу, они су, по сопственом признању, новац поделили у парку железничке станице, па одатле кренули путем на Алексинац. У Житковцу најме кочијаша који их одвезе у Ђунис. Одатле опет најме другог кочијаша и колима се врате у Ниш и Белу Паланку; одавде пак, помоћу ових пасоша железничким возом оду у Софију. У Софији трошили су немилице; куповали су одело, кошуље, златне сатове и ланчеве, муштикле и многе друге луксузне ствари. „Остатак смо задржали у намери да отворимо механу“, рекли су на саслушању... Сигурно да створе легло осталим својим друговима — лоповима?

И код полицијске власти и на суду, „Сека Перса“ је одлучно тврдио, да је крађу он сам извршио. Сву одговорност примио је на себе. Суд је према томе осудио Светолика (?) „Сека Персу“ на 3 године робије, а Пеђанца ослободио.

Пеђанац је сад у слободи и не зна се где је. Раније био је осуђиван на 15 година робије за опасне крађе, с тога треба на њ' обратити пажњу.

---

[*] Откуд сад Светолик Милојковић, кад је раније познат као Светозар — Војислав — Урошевић, и под тим именом трипут осуђиван на робију!! Види „Пол. Гл.“ бр. 23. т. г. страна 177. Треба извидети које му је право име.

ПОТЕРА.

Стојан Тршић, опасан зликовац, који је био у притвору среза рамског због седам опасних крађа, ноћу између 22—23 тек. провалио је зид на апсани и побегао. Он има 29 год. средњег је стаса, дугачког лица, сувоњав је, смеђ, чела високог, носа подугачког, очију смеђих, бркова танких, средњих, браде кратке; на десној страни образа има малу рану, коју је добио 11 тек. мес., када је ухваћен. Од одела Стојан има на себи дуг зимски, црни капут, на ногама чизме, а на глави обичну црну шубару. Наређује се живо тражење. Пронађеног треба под јаком стражом спровести нач. среза рамског с позивом на Бр. 15744, или Управи гр. Београда на Бр. 28242. Треба имати на уму да се Стојан радо издаје за трговца.

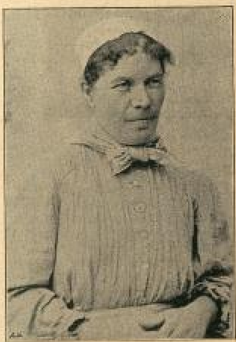

Марија Розманек. Пре шест месеци Марија је по издржаној осуди последњи пут протерана у Аустро-Угарску, одакле је и прешла у Србију пре 15 до 20 година. Протеривана је и раније више пута, али се она увек после кратког времена враћала. Београдској полицији достављено је, да је Марија опет прешла у Београд, но по довољном тражењу није се могла пронаћи.

Марија је крадљивица и скитница. За крађе и скитњу кажњавана је небројено пута, али све то није помогло да се окане тога посла.

Обраћа се пажња свакоме да се Марије чува, и ко је примети, да одма достави Управи гр. Београда или најближем кварту, те да се над њом изврши поновно прогонство.

Живану Живановићу, из Вучића, среза студеничког, ноћу између 24—25 тек. мес. украдене су две краве и један јунац. Краве су крупне, длаке жуте; имају по 5 год., а јунац је длаке беле; има 3 год. Наређује се тражење. Пронађеног крадљивца са покрађом треба стражарно спровести начелнику среза студеничког с позивом на Бр. 12985, или Управи гр. Београда на Бр. 28241.

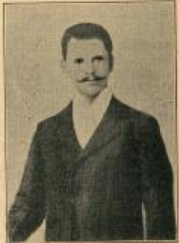

Едуард Вуглер, по народности Швајцарац, бивши секретар у хотел „Еврope“ у Милану (Италија) проневерио је своме господару Е. Мартионију 100.000, сто хиљада динара и утекао у свет.

Едуард је висок 1·70 метра, има угаситу косу, плаве бркове, један прамен беле косе иза левог уха, коју је вероватно сада у цељи прикривања офарбао; на једном образу има младеж. — Мисли се да је бегунац у друштву са још неком женском која га је јамачно и навукла на овај танак лед.

Оштећени Е. Мартиони обећава ономе ко Едуарда ухвати 2000 динара на име награде, и сем тога и 10% од суме која се код њега нађе.

Ко Едуарда пронађе нека га пријави најближој полицијској власти а ова, кад га буде притворила да се обрати Управи града Београда, од које ће добити даља упуства.

Јеремији Видојковићу, из Шетке, среза ражањског, округа крушевачког, непознати лопови украли су 18 брава оваца, од којих су: 5 беле, а 12 црне. Наређује се тражење. Пронађеног лопова са покрађом треба стражарно спровести начелству окр. крушевачког с позивом на Бр. 13519, или Управи гр. Београда на Бр. 27790.

Ватијер Османовић, родом из Новог Пазара, бив. слуга Миленка Трајковића, механџије из Ћуприје, 15 овог месеца побегао је од свог газде пошто му је претходно покрао ове ствари: једне нове чакшире, једне панталоне од шајка, један грудњак од ћитајке, једно сукнено гуњче и два пара кошуља. Батијер има 30 год.; стаса је високог; у опште је црномањаст; вере је мухамеданске. Наређује се тражење. Пронађеног крадљивца са покрађом треба стражарно спровести нач. окр. моравског с позивом Бр. 11874, или Управи града Београда на Бр. 28018.

Јосиф Јовановић, притвореник среза параћинског, ноћу између 22—23 тек. мес. побегао је из притвора, у коме је био због једне опасне и једне просте крађе. Он је омален, дежмекаст, у опште црномањаст; у оделу војничком — оном с којим је пребегао. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести помен. среском начелнику с позивом на Бр. 21872, или управи гр. Београда на Бр. 28140.

Оглашени за хајдуке. — Михаило Миленковић — Велић и Здравко — Милоје — Лазаревић — Пантић, оба из села Ломнице, среза расинског решењем начелства округа крушевачког од 17 тек. мес. № 13241, а на основу чл. 3 зак. о хватању и утамањивању хајдука, оглашени су за хајдуке. Михаило има 60. год., средњег је раста, добро развијен, у лицу је сувоњав, црномањаст је; има кратке, густе бркове, проседу браду и црну косу. Здравко има 20. год. средњег је раста, добро развијен, у опште је плав; у једну је ногу сакат; писмен је — свршио винодељску школу у Букову. Начелство окр. крушевачког моли све полиц. власти да ове оглашене хајдуке похватају, или побију.

Начелник среза млавског, под 22. т. мес. послао нам је следеће извешће:

Антоније Јовановић, берберин, који је мојом депешом Бр. 16677 тражен („Потерница“ у „Полицијском Гласнику“ бр. 41.), дошао је сам и пријавио ми се без спровода, и скинуо сваку одговорност са себе за „однети алат“.

ТРАЖЕ СЕ.

Драгутин Младеновић, син Ленке Младеновића, удове, нестао је пре месец и по дана, и о њему до данас нема никаква трага. Мисли се, да га је неки сељак одвео незнано куда. Драгутин има око 13 год., омален је, сувоњав и смеђ. Одело је на њему немачко, а на глави шајкача. Моле се власти а и сваки други, ако овог Драгутина примете и нађу, да известе уредништво.

Борислава Лазаревића, бив. шегрта код Милоша Савића, обућара овд., тражи Управа гр. Београда актом № 28188. Борисав је родом из Бруса, среза жупског, има 15 год., средњег је раста, у опште је плав. Пронађеног треба спровести помен. Управи с позивом на Бр. 28988.

УХВАЋЕН

Јован Грујић — Лазић — Лазов, лопов, варалица и бегунац војнички, чију смо слику донели у потерници нашој на страни 293. у бр. 38. ухваћен је пре неки дан у Ристовцу у жељезничком возу. Њега је по слици донетој у нашем листу познао и ухватио вредни тамошњи комесар жељезничке полиције г. Мијаило Стојковић. Јован је одмах спроведен гарнизонару врањском, из чијег је затвора и утекао.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. Стева Ј. Гудовић, начелник среза орашког, за кога смо у прошлом броју јавили да је добио једногодишње осуство за Беч ради студирања полицијске струке, — отпутовао је тамо јуче. При поласку свом, г. Гудовић нас је посетио и обећао своје дописивање. Срећан му пут.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 51. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 5. ДЕЦЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду на „Великом Тргу“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

НАША ДЕЦА

(ИЗ ТАСИНИХ БЕЛЕЖАКА)

(наставак)

20.

У ранијим мојим белешкама помињао сам, да је пожуда за *децом* у јевропским престоницама узела грднога маха.

Талбот тврди, да се у Лондону и Паризу проституитке лиферују из недораслих девојчица. Међу њима има и деце чак од — *десет година!*

Други писац К. Х. *Керенџ* (The Christian) казује још страшније ствари. Он тврди, да се међу Енглезима врши блуд над децом од — *седам година!*... На то му је један од енглеских судија одговорио, да он има такве случајеве и над децом од — *две и по године!!**)

У тим великим, „образованим“ народима, где се стиче сва цивилизација, где су расади светске културе, ту је лов на децу сасвим обична појава. Према лепоти и развијености дају се и цене. Плаћа се 5—20 фун. штерлинга, и ради овог гадног посла имају нарочите агентуре, подводачице, које децу маме, обећавају злато и свилу, те их подводе...

Члан лондонске полиције *Јосиф Динлап* у једном свом извештају наводи, да је једне ноћи, када је вршио преглед сумњивих проституитских места, у једном бурделу, у неколико соба, нашао у креветима по једног старог господина и уза-њ по двоје деце...

И онда је ваљда имао право професор *Лавелај* (De Laveleye), када је, као енглески одасланик, на базелском конгресу узвикнуо:

— Господо!... Три су зла, што данас даве модерно човечанство: *проституција, алкохолизам* и *стајаћа војска*...

21.

Таласи таквога јевропскога разврата нису могли проћи, а да, пошав од Запада, не запљусну и ове наше мирне, источне крајеве, где, истина, цивилизација није још сасвим однела победу над јавним моралом, али, где је до скора, до доласка оних „образованих“ странаца, текао миран, чедан, патријархалан, српски живот; где је и на улици и на дому, и на само један мало слободнији поглед румен подилазио образе Српкиње жене и девојке...

Бонту је дошао у Србију, да нам бајаги гради железницу, па нам је опљачкао и однео толике милијоне...

Његово име и његови злокобни послови тврдо су везани са несрећом српском...

И, истину да кажемо, требаће векови, да их, ако могне, време истисне из помена и сећања овог напаћеног и оглобљеног народа...

Али, и та пљачка није све зло од њега

Он нам је довео своје чиновнике и раденике, махом шљам друштвени са Запада.

И што тамо није могло ни леба добити, овде се распизило и обухватило сав наш домаћи и друштвени живот...

Покварени и блазирани странци, донев собом развратне прохтеве, пренели су их и на наш миран, моралан, свет...*)

22.

Странци су на једном крају Дорћола основали за се — подводнички дом.

Ту су богато награђивали подводнице, које су им намамљивале децу од *10, 12 до 14 година*...

Када се је томе ушло у траг, ухваћено је на томе месту, у тај мах, четворо деце. Најстарије је било од *14* а најмлађе од *10* година... Сва су, прегледана, нађена — заражена...

Да испричамо само што је једна од њих, најмлађа, на испиту казивала:

— Ја сам ћерка Н. . . . Учила сам пет разреда. Не могући даље да ме издржава, мати ме је дала да изучим шнајдерај... Два месеца сам ишла код Бетике, шнајдерке, у Скопљанској улици. Али ме једнога дана нађе ова моја другарица, Лепосава, па ми стане говорити: како идем поцепана, прљава, неочешљана, јадна и жалосна: како би могла, само ако хоћу, лепо живети, нове и свилене хаљине носити, као и она што се лепо носи итд... Другога дана опет ми је тако казивала... Једне недеље, баш на подне, када сам ишла кући, казала ми је, да ме њена госпоја зове... Хтела сам да чујем, била сам радознала, па и одем тамо... Госпоја ме лепо прими. Неколико ме је пута пољубила. Па ми је изнела пун тањир колача и бонбони да једем. Ја сам се устручавала, али ме је она једнако нудила. Завила ми је бонбоне и у хартију, па ми је дала да понесем. Још ме непрестано миловала по глави и све говорила да њој дођем, да њој долазе и многа друга деца, па још и каква господска... Када сам од ње отишла, мени се допало како она лепо са мном поступи, па сутра дан напустим ону шнајдерку, те дођем код госпође Феме... Ту сам већ недељу дана... Долазила су нека господа, лепо обучена, нису знали српски, него неки други језик... Па су ме миловали, на крилу држали, љубили... Скидали ме голу... радили са мном срамотно... Ја сам морала плакати, јер ми је било тешко... Али ми је госпоја Фема говорила, да се не плашим... да то није ништа... да су то добри људи... да су тако радили и са другим девојкама, па шта им, вели, фали... Господин ми је дао — наполеондор, који ми је госпоја узела да ми купи нов шешир, а она ми је дала — петодинарац... Па ова страна господа нису радила само тако са мном... Ту је долазила и Анка Г. . . ћерка Н. . . И она, када изађе после подне из школе, свраћала је код госпође Феме... Тако исто долазила је и Александра, ћерка Н. . . Њен отац има ону велику радњу на ћошку..., и ћерка господина Н. . . ., и она је свраћала код наше госпоје... Мајка мисли, да она иде у школу, у институт, а она се тако заједно с нама код госпође Феме проводила. — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

23.

Пре три године десио се у Паризу овакав случај. Један бесан Парижлија, богат пустолов, седећи у веселом друштву, опклади се с једним својим пријатељем, да ће дати банкет, на који ће позвати 200 јавних девојака...

---

*) На други дан Божића 1885 г. силовано је у Београду, на Енглезовцу *мушко дете од годину дана!* Злочинац, Никола Пападовић, Циганин, осуђен је за то на десет година робије...

*) Један од таквих странаца и данас је, на жалост, чиновник српски. Не да вам кажем, како се одужује за гостопримство и ону лепу плату, коју свакога месеца прима на српској државној каси. Али, што да ја то причам кад то сама књига казује. Надлежноме министру скрећемо пажњу на књигу: *Des Batignolles au Bosphore* од *Theodore Cahn* (Париз 1896).

И доиста, под лажним потписом: Armand de Civrey разашљу се штампане позивнице на проститутке.

Како је париски Temps уверавао, на банкету је било 260 „дама". Њих су дочекали 40 господе.

Банкет је био у салону Lemardelay, у Ришељевој улици. Ручак је почео у 8 сахата по скупом менију à la Dubary..,

Испрва је ишло све лепо и мирно, али када се око 10 сати загрејаше, оптерећене вином, главе у девојака, настаде свађа и бој, полупаше све по кафани и отвори се неред који буде прихваћен од радничке руље на улици, да је сва полиција посла имала...

Слично томе бесни странци приреде и у Београду.

Рекао сам већ — све то долази са цивилизацијом...

Било је на десет девојака, све испод 20 година...

Сваки господин добио је по једну девојку... У том друштву био је и један од наших Паризлија...

— Све је било лепо и богато — прича једна од девојака... Ми смо девојке долазиле кришом, и свака за се, да неби свету у очи пало... Господа су нас дочекивала и помагала, да се раскомотимо... Па онда смо сели за вечеру... Вечера је била господска... Шта ти ту није било за јестиво... Ми се, онако гладне, добро наједосмо... Било је неке три сорте вина, па и шампања... Ми се, бога ми, и написмо... А и морали смо се напити, јер чим која чашу испразни, до ње седећи господин кавалер напуни је... И сваки час морали смо се куцати... Када је било око поноћи, ми не знамо шта је даље било... Господа су нас скидала голе, наге... Шта нису радили с нама... Срамота је и да вам причам... Једва су нас у зору пустили...

Све девојке, које су биле на овој „отменој" забави, имале су: која оца, која мајку, а већина и оца и мајку...

Једна девојка, из овога друштва, која је једва прешла шеснајесту годину, знала је све неприродне начине обљубе, и, без срама, подавала се свима оним стидним и развратним навикама, које су од ње тражили блазирани странци, а за које су слушали и многи наши ђаци, што су се у Паризу учили...

У осталом није ни непозната појава, да у Београду има само *100* уписаних проститутака, али да има још на *300* приватних девојака, које се нуде на цену од *3* до *20* динара...

Неки пут можете, ако хоћете, добити и по десет понуда на дан; да одете код ове или оне подводачице, где чека лепо, младо, девојче од 15, 16 или 17 година...

Parent је испитивао међу париским гризетама, за узроке, што их је одвело на срамне послове. И на 5183 девојака нашао је овакав резултат: 1425 које су љубавници напустили; 404 које су војници собом у Париз довели; 289 које су њихове газде, код којих су служиле, обешчастили и оставили; 280 које су љубавници, због трудноће, напустили; 1441 које су се одале на тај посао због сиротиње; 29 које су се одале на блудничење да хране браћу и сестре; 37 опет да издржавају своје старе родитеље; и 23 да издржавају своју рођену децу...

У нас леност одводи младе девојке у блуднице...

После тога и она лакомислена пожуда: да се има леп шешир, нова помодна хаљина, нов жакет, златан сахат, минђуше итд...

И после београдске блуднице које су мало лепше живе много боље од оних на Западу...

Зар их не срећете чешће по улицама: охоле, богато одевене, чисто пркосе скромним и поштеним девојкама...

(наставиће се).

* * *

МОЖЕ БИТИ КРАЂЕ ЕЛЕКТРИЦИТЕТА

(посвећено општој седници Касационог Суда од 23. септембра 1898. Бр. 7537.)

(свршетак)

2. *Правна одговорност и обавезно јемство набављача електричне струје.* — Онај који добија струју обвезан је платити по уговору (цена куповине, аренде); али, докле се простире обвеза јемства набављача струје, особито кад издавање није хомогено, или је врло непотпуно или неправилно? Идеја куповине изгледа да је овде најтачнија. Обвезност јемства за продавца има својих последица кад продата ствар има недостатака, који јој поништавају или смањују бар у знатној мери вредност и корисност.

Уговорна природа издавања електричне струје даје грађу за спорно питање, да ли је тако исто добро у уговорима тачно изрећи правилне последице, које проистичу због прекидања експлоатације као и због неправилног преношења струје.

У случају прекидања услед неодољиве силе (force majeur), право је, да се ништа не плати за струју за толико за колико је прекид трајао. Ако се тиче електричног трамваја било би добро утврдити суму накнаде, која се има платити од километра редовног превоза кола и посебно означити производна снага, која ће имати да допуни електричну струју у случају каквог прекида више од два дана, а, у недостатку ове производне снаге, означити накнаду плаћања, коју има дати набављач.

3. *Може ли се с правом противити набављач струје томе, што би се електрична сила употребила на нешто друго но на оно на шта се првобитно мислило, па баш да тај случај и није предвиђен у уговору?* — *Dr. Meili* се негативно изражава кад уговор изречно не условљава никакву противну одредбу. Ту скоро, био је питан за савет, да се сазна, да ли би неки набављач електричне струје, који је имао дати извесни број коња, био у праву, да се противи томе што електрична сила не би била једино употребљена за вучење, већ тако исто, претварањем у електричну светлост, још и за осветљење депо-а и осталих трамвајских припадлежности. Практично питање било је ово: у уговору, цена киловат-сата беше уговорена 0·15 динара; набављач тражаше одмах 0·45 динара за киловат-сата употребљеног за осветљење. *Dr. Meili* потврди такво тражење, јер у уговору се ничим не означаваше један једини начин употребе електричне струје, пошто у опште сам начин употребе електричне струје није предмет уговора. У осталом трамвајско друштво осветљавало је и кола помоћу електрицитета. Осветљење депо-а и осталих припадлежности мора, дакле, бити стављено под исте услове под које и осветљење кола: тицало се, дакле, правне припадлежности трамвају.

Примена електричне силе везана је за мноштво других проблема; навешћемо неке од њих.

Она дозвољава, да се *науци о службеностима* прида нова тековина, јер нам пружа могућност, да се створе односи овакве природе на знатним одстојањима.

Може ли се електрична сила присвојити, или још боље, у којој се мери, и на који начин може дати у залогу примарна и централна електрична станица, па ма како да су потпуно удаљене једна од друге?

Осем тога, има да се реши, да ли су телеграфске и телефонске службености државне привилегијом овлашћене на употребу шосе-а, улица и јавних места, и да ли оне имају права на заштиту од одвођења струје, која је створена приватним линијама.

Тако исто, једно је питање да се сазна и ово, да ли сопственици кућа имају право на накнаду штете кад трамвајска служба, или служба другог каквог електричног строја производи штетну хуку за употребу ових непокретности — кућа.

Исто тако, ваљало би испитати како би се могло довести у хармонију право експропријације с предузећима, која експлоатишу мреже с врло јаким струјама.

И, тако, у скорој будућности створиће се грађа, која ће се у кратко означавати збирним именом *сопственост електричног права*. Интернационални конгрес електричара, који је био 8. септембра, 1891. године, у Франкфурту на Мајни, такође је с оних разлога решио, да заснује једну секцију за проучавање основних принципа електротехничког законодавства.

Студија *Dr. Meili* је важан приложак за расветљење питања, која као да чине велике тешкоће правницима. Електричари не би могли бити у забуни о овоме предмету. Кад се скупи ток воде и управи на турбине (коло), кад се сагорева камени угаљ и употреби снага, која се створи паром, у циљу да се производе извесна ствар, ова ствар мора имати неку материјалну вредност; противзаконо присвајање те ствари јесте, дакле, тако исто кажњиво као и крађа каквог предмета, или материје, која служи за њено произвођење.

Друштво електротехничара из Мајне на Франкфурту и Лајпцига предложило је Друштву уједињених немачких инжењера и електричара, да простудирају питање о заштити електрицитета од крађе. Једној комисији беше стављено у дужност, да приуготови молбеницу за Канцелара Царства и пруског Министра Трговине. Та молбеница, која је предата јануара, 1897. године, садржавала је предлог:

Да се дода 1-вој алинеји, члана 242-ог Кривичног законика Немачког Царства следећи пасаж:

„Иста казна биће досуђена ономе, који би одводио рад неке фабрике, који неко трећи употребљава за произвођење неке снаге, у намери, да ту снагу недозвољеним начином себи присвоји.“

Не помиње се ни електрицитет, ни струја, већ у опште рад.

Влада је одговорила, да је то питање већ у студији.

Оно што чини велике услуге правницима, то је аналогија, коју употребљава техничар. По томе, ако се одведе вода каквом воденичару *над* његовим кôлом, чини му се штета, која је кажњива. На против, одведе ли му се вода *испод* кола, нема штете. Украђена је вода у оба случаја, али није то противзаконитост одвођења воде као воде, која чини оштету воденичара, већ једино *крађа рада*, који вода преставља. Може се замислити, да вода није ни украђена, већ одведена пропустним каналом испод кôла.

Следећи случај с једном фабриком и њеним претплатницима такође је јасан: претпоставимо серију хидрауличних фабрика, које позајмљују воду из неког резервоара на висини да је спроведу у други, који је ниже постављен. Инсталација парних пумпи пење воду из доњег резервоара у горњи; — пумпе и резервоар припадају неком предузећу, које је примило од сваке фабрике сразмерну награду за рад, којим их снабдева. Ако неко одведе воду из горњег резервоара и спроведе је у доњи, не одводи воду већ рад. Исто тако, не одводи се електрична струја, већ *електричан рад*, постављајући без знања неке фабрике спајање са њеном мрежом. Правници би за цело сматрали одвођење рада, који преставља вода, као *крађу*; ваљало би, дакле, тако исто, да суде и о одвођењу рада електричне струје.

⁂

Изнели смо како се о овоме питању чине рефлексије међу стручњацима, електротехничарима, коме прилазе и најбољи правници. Нека овај наш приложак томе питању послужи за његово расветљење.

Усвајајући ово мишљење, са своје стране додајемо, да се противно мишљење не може заклонити ни за опште начело Кривичног права: *nullum crimen sine lege; nulla poena sine lege* (§ 2. кривич. зак.), кад се суштина електрицитета схвати са овог јединог и могућег гледишта с којег га има правник посматрати према принципима, који владају у науци Грађанског и Кривичног права.

Н. М Трпезић.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

Једна одбијена забрана

Петар Д. Петронијевић, чиновник министарства финансија и његова жена Савета, дугују ми по под ./. приложеном извршном решењу трговачког суда № 10824, 150 динара главног дуга са 6% год. интересом од 6. јуна 1897. године па до наплате, са 30 динара спорних трошкова.

За обезбеду овога дуга са трошковима по осудном решењу, молим суд, да одобри забрану на $1/4$ плате дужникове, коју као чиновник министарства финансија прима и на њихову покретност коју у својој кући имају, као: столове, столице, ормане, кревете и остало покућанство, колико довољно буде за обезбеду овог дуга.

Све што се узбрани нека се преда на чување Сави Костићу, абаџији овд.

20. новембра 1898. год.
Београд.

Марко Лазић
трг. овд.

Прилог:
За јавне исправе
§ 454.

Решење

Суда првостепеног трговачког надлежног.

Заседавали судије: Преседавао председ. суда:
Н. Н. Н. Н.
Н. Н. Писар:
Н. Н. Н. Н.

Марко Лазић, трг. овд., правдајући забрану одобрену решењем овог суда од № 9546, молио је суд, да по кратком поступку осуди његове дужнике Петра Д. Петронијевића, чиновника министарства финансија, и жену му Савету, да му плате 150 динара главног дуга са 6% год. интересом од 6. јула 1897 год. до наплате, 4·50 динара таксе и 30 динара трошка.

За доказ поднео је меницу.

Како је јавном писменом исправом, коју је тужитељ у оригиналу суду поднео, доказано, да је рок наложеној обвези 6. јула 1897 године истекао, и како тужитељ тражи, да се тужени на испуњење поменуте обавезе силом закона принуди, то суд београдско-трговачки на основу § 454 закона поступка судског за грађанске парнице

Извештава

обе парничне стране, да је полицијској власти писано, да она горе наложену обавезу ако је тужени за три дана, рачунећи од дана, кад ово решење примили буду не испуне, или се по § 455 поменутог закона поступка судског код суда не одбране изврши и то најдаље за друга три дана. Тужени ће ако се не одбране платити тужитељу 150 динара са 6% год. интереса од 6. јула 1897. год. до наплате 14 динара таксе и 12 динара трошка.

Из седнице београдског првостепеног трговачког суда 20. августа 1898. год. № 10824.

Потпис писара Потпис председ.

№ 9856.

Решење општ. суда по тражби за забрану.

Судски разлози:

За менична потраживања, општински суд надлежан је, за суђење и обезбеђење по § 6. грађ. поступка, само за суму од 100 динара. Дакле за ово потраживање општ. суд није био надлежан да одобри обезбеђење по меници, јер вредност њена прелази круг надлежности општ. суда, услед чега је и тражена забрана код трговачког суда, која је и одобрена, а затим као такова и оправдана. Дужници су на плаћање дуга осуђени, осудним решењем, које се овде као доказ у прилогу налази и на основу кога се сада тражи понова забрана код овог суда. По овоме решењу писано је према закону полицијској власти за извршење. Дакле извршена је забрана и писано за извршење наплате, према чему је ово потраживање обезбеђено. Овај суд који није био надлежан за решење о обезбеђењу не може бити надлежан за одобрење већ једном свршеног обезбеђења по осудном решењу надлежног суда, за извршење кога је надлежна полицијска власт. С тога суд општине београдске на основу § 6. и 13. грађ. суд. поступка

Решава:

Да се молилац од свога тражења као неумесног одбије, о чему га известити уз повраћај прилога.

Потпис деловође Потпис судија.

Задатак.

Општинским писарима. Одговорите је ли ово решење правилно и на закону основано.

МАЛА РОКА

ПРИПОВЕТКА

Гија де Мопасана

I.

Поштоноша Медерик Ромпел, кога су људи из тога краја звали Медери, пође у обични час из поштанске куће у Роиј-ле-Туру. Пошто је прошао кроз варошицу дугачким кораком старога војника, пређе преко виланских ливада, да би дошао до обале Бриндије, којом је могао доћи идући уз воду, до села Карвелена, одакле је требао почети раздавање.

Ишао је брзо, дуж уске речице која се пенила, мумлала, кључала и протезала се по свом травастом кориту, под сводом од врба. Око великих стена које су јој пречиле ток, окретало се водено коло, налик на оковратник са завежљајем од пене. На неким местима јављали су водопади од једне стопе, често невидљиви, који су благо шумили под лишћем, под травом, под кровом од зеленила; затим даље обале се шириле, јављало се мало мирно језеро по коме су пловиле пастрмке међу зеленим лишћем које се таласа на дну мирних поточића.

Медерик је непрестано ишао, не видев ништа, и мислећи само на ово: „Прво моје писмо је за Поевронову кућу, после тога имам један за Господина Ренардеа; треба дакле да прођем кроз шуму“.

Његова плава блуза припијена уз стас појасом од црне коже брзо и одмерено промицала је кроз двојни ред врба; и његов штап, јака батина од зеленике, кретала се истим покретом којим и његове ноге.

И тако пређе Бриндију преко једнога брвна, пребаченог с једне обале на другу, са затегнутим ужетом које је било везано за два коца пободена у обалу.

Шума, својина г. Ренардеа, председника општине карвеленске, и најбогатијег газде у месту, била је од старих, огромних дрва, правих као стубови, и простирала се, на пола миље у дужину, до леве обале речице која је граничила овај огромни свод од лишћа. Дуж воде поизницале су велике шибљике, грејане сунцем; али у шуми није било ничега до саме маховине, густе маховине, нежне и меке, која је ширила по тихом ваздуху лаган мирис плесња и сувих грана.

Медерик успори корак, свиде црну капу украшену црвеним ширитом, и обриса чело, јер је већ било топло по ливадама, и ако није било више од осам часова из јутра.

Таман је био пошао својим убрзаним кораком, када опази испод једног дрвета, нож, дечји но мали нож. Када га је подизао, нађе још један напрстак, затим иглењицу са иглама два корака даље.

Узевши те ствари, он помисли: „Предаћу их господину председнику;“ и опет се даде на пут, али сад добро отвори очи, очекујући непрестано да нађе још какву ствар.

Одједном, он се нагло заустави, као да му је препречила пут каква брана; јер, на десет корака пред њим, лежало је на леђима тело једног детета, са свим голо, по маховини. То је била девојчица од дванаестак година. Руке су јој биле отворене, ноге раширене, лице покривено марамом. Мало крви видело јој се на бутинама.

Медерик поче ићи на прстима, као да се бојао да не чини ларму, предвиђајући какву опасност; очи му беху разрогачене.

Ко је то? Канда спава? Затим му паде на ум да се сасвим го не спава, и то у седам и по часова из јутра, под свежим дрвећем. Онда је мртва; и он се налазио пред једним злочином. При тој помисли, хладна језа прође га свега, и ако је био стари војник. При том, то је била тако ретка ствар у целом крају, убиство, и то убиство једнога детета, да није могао веровати својим очима. Али на њој није било никакве ране, ничега сем оне сасушене крви на њеној нози. Како су је дакле убили?

Он се био зауставио сасвим поред ње; и посматрао ју је, наслоњен на своју батину. Извесно, познавао ју је, јер је познавао све становнике из целога предела, али како није могао да види њено лице, није могао погодити име. Наже се да скине мараму која је покривала лице; затим заустави пружене руке, задржан једном помишљу.

Да ли има права да одваја од лешине некакву ствар пре но што власт учини извиђај? Он је замишљао правду као неку врсту ђенерала коме ништа не може умаћи, и који придаје исто толико важности једном изгубљеном дугмету као и удару ножа у трбух. Под том марамом можда ће се наћи главни доказ; то је било парче доказа, које је могло изгубити своје вредности, ако га он додирне својом невештом руком.

Најзад, подиже се да потрчи до г. председника; али друга мисао поново га задржа. Ако је девојчица још жива, он је не може тако оставити. Он сасвим полако клече, из обазривости доста далеко од ње, и пружи руку њеној нози. Била је хладна, ледена, оне ужасне хладноће која чини страшним мртво тело, и која више не оставља сумње. Поштоноша при овом додиру, осети како му се срце стегну, како је сам казао доцније, и суву пљувачку у устима. Подижући се брзо, он потрча кроз шуму ка кући Ренардеа.

Ишао је гимнастичким кораком, с батином под мишком, стегнутих песница, главе у напред; кожна торба пуна писама и новина ударала га је по слабинама по такту.

Стан председников био је на крају шуме која му је служила као парк, и цео један крај њен био је у маломе рибњаку који је на томе месту чинила Бриндија.

То је била велика четвороугаона кућа, од сивога камена, врло стара, која је некада издржала опсаде, и свршавала се огромном кулом, високом двадесет метара, саграђеном у води.

Са висине те тврђавице бдило се некад над целим крајем. Звала се Ренарова кула, и није се знало зашто баш тако; од тога назива без сумње је дошло име Ренарде које су носили сопственици тога имања које је остало у истој породици више од две стотине година, како се говорило. Јер Ренарде-и су припадали оном готово племићском грађанству које се често сретало по покрајинама пре Револуције.

Поштоноша улете у кујну у којој су слуге доручковале, и повика:

— Је ли се дигао господин председник. Ја морам овога часа да с њиме говорим.

Знали су Медерика као човека озбиљна и од угледа, и одмах разумеше да се нека крупна ствар десила.

Господин Ренарде, извештен, нареди да му га доведу. Поштоноша, блед и задихан, с капом у руци, нађе председника где седи крај једног дугог стола покривеног растуреним хартијама.

То је био пун и висок човек, тежак и црвен, као биво, и врло омиљен у околини, и ако је био напрасит до крајности. Било му је скоро четрдесет година, и као удовац од шест месеца, живео је на својем имању као сеоски племић. Његов бујни темперамент често му је навлачио на врат непријатне ствари, одакле су га увек повлачиле власти из Роиј-ле-Тура, као добра и поуздана пријатеља. Зар није једнога дана бацио кондуктера на дилижанцу са његових кола, што је овај хтео да прегази његовог ловачког пса Микмака? Зар није ребра поломио једном шумару који га је тужио што са пушком у руци прелази преко туђе земље. Зар није ухватио за јаку подначелника који је изишао званичним послом, што је господин Ренарде називао изборним походом; јер он је био у опозицији према влади из породичних традиција.

Председник упита:

— Шта је, Медериче?

— Нашао сам мртву једну девојчицу у вашој шуми.

Ренарде се исправи, лица црвена као крв:

— Шта кажете... Девојчица?

— Јесте, господине, девојчица, сасвим гола, на леђима, са крвљу, мртва сасвим мртва.

Председник повика:

— Тако ми Бога, кладим се да је то мала Рока. Баш сада су ме известили да се од синоћ није вратила својој матери. На коме сте је месту нашли?

Поштоноша каза место, даде појединости, и понуди се да поведе председника.

Али Ренарде одговори брзо:

— Не. Нисте ми потребни. Пошљите ми одмах пољака, општинског секретара и лекара, па продужите свој пут. Брзо, брзо, и реците им да се нађу са мном у шуми.

Поштоноша, послуша и уклони се, бесан и љут што неће бити присутан извиђају.

Председник општине изиђе, узе шешир, велики мек шешир, од сиве чоје, са врло широким ивицама, и застаде неколико тренутака на прагу своје куће. Пред њиме се простирала велика зелена рудина коју су шарале три велике пеге, црвена, плава и бела, три бокора расцветаног цвећа, један с лица куће а друга два са стране. Мало даље, дизало се до неба прво дрвеће шуме, док су се са леве стране, преко Бриндије разливене у рибњак, виделе велике ливаде, цео раван и зелен предео, испресецан јендецима и редом огромних врба са њиховим слабим гранама и дрхтавим лишћем.

Десно, од штала, дозиданих зграда, што је све припадало газдинству, почињало је село, богато, насељено одгајивачима волова.

Ренарде полако сиђе низ степенице, и, окренувши се лево, пође обалом спорим кораком, са рукама на леђима. Он је ишао, погнутог чела; с времена на време погледао је око себе, не би ли опазио лица за које је послао.

Кад је дошао под дрвеће, заустави се, скиде шешир и обриса чело као што је учинио Медерик; јер пламено јулско сунце падало је као ватрена киша на земљу. Затим председник опет пође, поново се заустави, и врати се на старо место. Одједном, сагнувши се, замочи своју мараму у речицу која је клизила крај његових ногу, и рашири је на главу, под шешир. Водене капље цуриле су му низ слепе очи, преко ушију на јак и црвен врат, једна за другом под бели оковратник његове кошуље.

Како се још нико није јављао, он поче лупкати ногом, затим повика:

— Еј! Еј!

Један глас одговори с десна:

— Еј! Еј!

И лекар се појави под дрвећем. То је био мршав човечић, бивши војни хируг, кога су сматрали као врло искусног у околини. Рамао је, пошто је био у рату рањен, и помагао се у ходу једним штапом.

Затим опази пољака и општинског секретара, који су извештени у исто доба, долазили заједно. Лица су им била запрепашћена и трчали су задихани, идући и касајући један за другим, да би се пожурили, и млатарајући тако јако својим рукама да је изгледало да врше посао више њима него ногама.

Ренарде рече лекару:

— Ви знате у чему је ствар?

— Да, једно мртво дете које је Медерик нашао у шуми.

— Тако је. Хајдемо.

И они почеше ићи један поред другог, а за њима она двојица. Њихови кораци на маховини нису се ни чули; очи су им тражиле по земљи, пред њима.

Доктор Лабард пружи одједном руку:

— Глете, ено га!

Врло далеко, под дрвећем, опажало се нешто јасно. Да нису у напред знали шта је, не би погодили. То је изгледало светло и тако бело, да би се могло помислити да је спало рубље; јер један зрак сунца који је продро кроз грање осветљавао је бледо месо великом косом пругом преко трбуха. Приближавајући се, они су мало по мало распознавали облик, покривену главу, окренуту према води и обе руке раширене као у распињању на крст.

— Ужасно ми је врућина, рече председник.

И, сагнувши се крај Бриндије, поново замочи своју мараму, коју опет стави на чело.

Лекар ускори корак, заинтересован открићем. Чим дође до лешине, наже се да је испита, не додирујући је. Био је метнуо цвикер као да посматра какав занимљив предмет, и окрете се сасвим полако, и рече, не дижући се:

— Силовање и убиство које ћемо одмах констатовати. Ова девојчица је готово већ жена, погледајте јој груди.

Две дојке, доста велике већ, биле су се обесиле низ груди, омекшане услед смрти.

Лекар лагано скиде мараму која је покривала лице. Оно се појави црно, ужасно, исплажена језика, исколачених очију. Лекар продужи:

— До врага, удављена је пошто је силована.

Пипао је врат.

— Удављена рукама без и једног особеног трага, ни знак нокта ни отисак прстију. Тако је. То је мала Рока, одиста.

И деликатно опет је покри марамом.

— Ја немам овде никаква посла; има бар дванаест часова како је мртва. Треба известити суд.

Ренарде, усправљен, са рукама на леђима, гледао је сталним погледом мало тело прострто по трави, и мрмљао је:

— Како је јадна! Требало би наћи одело.

Лекар је пипао руке, мишице, ноге и рече:

— Сигурно је била дошла на купање. Одело мора да је негде крај обале.

Председник нареди:

— Ти, Пренсипе (то је био секретар општински), ти ћеш ићи да тражиш те хаљине поред воде. Ти, Максиме (то је био пољак), отрчаћеш у Ројле-Тур и довешћеш ми истражног судију са жандармима. Треба да су овде кроз један час. Разумеш.

Оба човека се брзо удалише; а Ренарде рече доктору:

— Који је неваљалац могао учинити овакво дело у нашем крају?

Лекар је мрмљао:

— Ко зна? Свако је у стању то да учини. Свако у опште и нико посебно. У осталом, по свој прилици каква скитница, какав радник без посла. Од како смо у Републици, ништа се друго и не срета по путевима.

Обојица су били бонапартисти.

Председник опет поче:

— Да, то мора да је неки странац, пролазник, какав вагабунд без ватре и крова.

Лекар додаде са привидним осмехом:

— И без жене. Како није имао ни добар ручак ни доброг преноћишта, он је себи набавио остало. Човек и не помишља колико има људи на земљи који су у стању да учине злочин у датом тренутку. Јесте ли знали да је ова мала ишчезла?

И врхом свога штапа додиривао је укрућене прсте мртве.

— Да. Мајка ме је јуче тражила, око девет часова у вече, јер се дете није у седам часова вратило на вечеру. Ми смо га до поноћи дозивали по путовима, али никоме ни на ум није падала шума. Морали смо чекати дан па да наставимо тражења од којих може бити користи.

— Хоћете ли једну цигару? рече лекар.

— Захваљујем, не пуши ми се. Тешко ми је када погледам на ово.

(наставиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Тајна двора Кер-Гиварш. Париске кругове веома је заинтересовао један врло романтичан догађај, који много личи на лепо измишљену причу, али се не би могло тврдити да је сасвим невероватан. Пре неколико година удала се једна дивна девојка, која је припадала некој осиротелој племићској породици, за старога грофа Р. Свак је знао да дражесна Жакелина де Равно не уздише баш много за својим старим супругом, али је ипак изгледало да је с њим врло добро живела и врло се много забављала у позоришту, на тркама, концертима итд. Једнога дана веома је изненадила поштоваоце грофичине вест, да је стари гроф од једном наумио отићи са својом супругом у Бретању. Од тада се грофовски супружници никад више нису вратили у Париз, а о њима се ни доцније никад ништа није могло сазнати. Барон С., млад, пустолован официр, није могао заборавити лепу грофицу, па се реши да пође за њом у потеру. Сазнао је да је гроф Р. са својом супругом отпутовао у неко бретонско село, у чијој се околини налазе рушевине дворца Кер-Гиварш. Ту је гроф као члан „Ecole de Chartes" хтео да обогати своје археолошко знање — тако је бар рекао својој радозналој околини. Млади официр оде у то село, где сазна да је гроф са својом супругом заиста био тамо, али да је једнога дана отишао у тајанствени дворац Кер-Гиварш, о коме се у ондашњој околини проносе најчуднији гласови. Тај је дворац право зборно место сабласти и разних страшила, па се чак тврди и то, да се мало ко из њега вратио жив и здрав. Тада су — причали су људи официру — тражили и грофа и грофицу, али је све било узалуд. Нигде их нису могли наћи. Али младога барона нису омеле те вести, но је неуморно наставио своје истраживање. Добавио је препоручно писмо од „Ecole de Chartes" за манастир св. Бранда, који се налази у непосредној близини дворца. У манастирској књижници је по читаве дане претурао старе књиге и списе, и сваки дан је бивао све замишљенији и жалоснији. Најзад је престао одлазити у књижницу. Али га једнога дана нађоше онесвешћена на поду у једној манастирској ћелији, а покрај њега једну пожутелу хартију на којој је било написано: „Није истина, као што сви мисле, да је Кер-Гиварш зборно место духова и других сабласти, већ се у њему налази ужасна људска клопка, коју је поставио један пређашњи господар злогласног дворца, да се помоћу ње ослободи једнога презреног супарника. Та грозна клопка наврсно функционише. На једној пећини, која стрчи над морем, усечене су стубе, од којих једна одмах попусти, чим човек на њу стане, а жртва пропадне у понор, из кога се више нико не враћа, а помична се стуба опет уздигне на своје пређашње место, да очекује нову жртву." Барон С. тешко је оболео, а неколико дана за тим умро је у уверењу, да се љубоморни гроф осветио својој младој супрузи помоћу те кобне клопке, па да је и сам на исти начин завршио живот.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Танасије Јовановић, Милан Вуљубић и Јеврем Живковић.

Ноћу, између 13. и 14. августа тек. год., обијена је шупа Радована Савића, опанчара овд. и из ње украдено 11 комада кожа, у вредности 400 динара.

На три дана по извршеној крађи, украдене коже нађене су код Јеврема Живковића, опанчара из Лазаревца, који, кад га полицијска власт среза колубарског узе на одговор, признаде, да их је купио за багателу од неког Танасија Јовановића, обућара из Београда.

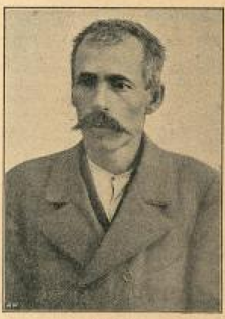

Танасије

Полицији београдској није требало много времена, па да Танасија, који јој из раније беше добро познат, пронађе и притвори.

Још мање је требало, па да Танасије призна кривицу и прокаже као саучесника, још и овога Милана Вуљубића.

Пошто је и Вуљубић признао кривицу, и дело било потпуно ислеђено и доказано, спроведени су сва тројица окривљених првостепеном суду за град Београд на осуду.

Пресудом истог суда од 28. октобра тек. године № 22647, осуђени су: Танасије на 6, Милан на 4 године робије, а Јеврем на годину дана затвора.

Кад је пресуда већ извршном постала, сазнало се, да је у овој крађи учествовао још и Љубомир Сударски, рибар, али то беше доцкан, јер је Љубомир благовремено утекао, по свој прилици у Аустро-Угарску.

Танасије је родом из Ваљева; има 44 год. малога је раста; сакат је и грбав; по занимању је обућар, године 1894 био је осуђен на две године робије због прављења лажног новца.

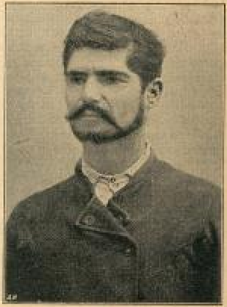

Милан

Милан је родом из Ужица; има 31 год., стаса је повисоког, добро је развијен, по занимању је рибар, жењен је, и има четворо деце. Ово му је прва осуда, и иста је прилично утицала на њега. Нека би дао Бог, да по издржању исте пође правим путем, па му у том случају, ова осуда неће ништа сметати, да буде честит, поштен и вредан грађанин.

Јеврем је родом из села Оклеца, среза рачанског, али стално живи у Лазаревцу; сада има 28 год., високог је раста, сувоњав је. И њему је ово прва осуда, па пошто је пре исте био поштен и вредан занатлија, а сада није осуђен на робију, већ на затвор, то му и не износимо слику, но га само овако узгред помињемо.

Новембра 11. ове год. осуђени су спроведени на издржање осуде и то: Танасије и Милан Управи Београдског, а Јеврем Управи пожаревачког казненог завода.

Косара Јовановић, — препредена варалица. Нико је не зна која је и од куда је. Она тврди да се зове Косара Јовановић и да је родом из Београда, али се том њеном казивању не може веровати већ и с тога, што за родитеље означује нека лица, која нико не познаје и која можда, никад нису ни постојала.

До пре годину дана служила је по разним кућама у Београду, а тада је, не хотећи и даље трпети да је госпође „секирају" и малтретирају, напустила сталну службу, и одала се надничењу.

Ово у неколико професијално занимање, много боље од сталне службе, после десетину месеца постаде јој досадно, и она се реши да, по што по то пронађе неко ново, независно лако, у правоме смислу чисто професијално занимање.

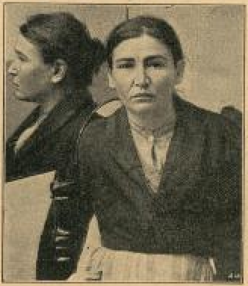

У времену, када је она највише мислила да раскине са надничењем, на њену велику срећу или несрећу, упозна се са Владимиром Танацковићем, званим „Јагодинче", чувеним коцкаром и варалицом, који тек што беше пуштен са осуде, и у велико „кшефтираше" са *шатровим* наљанцима.

Ово познанство, које је, узгред буди речено, било са свим случајно, развило се доцније до толике интимности, да је Косара постала повереник, а у скоро и ортак „Јагодинчетов."

„Јагодинче" је куповао лажно прстење и дотеривао га чишћењем и премазивањем са извесном смесом, а Косара је исто носила и продавала, а најчешће давала у залогу. Добивени новац, разуме се, делили су.

Ова њихова ортачка радња „en gros" иђаше добро до септембра месеца ове год. т.ј. дотле док полиција није „Јагодинче" прогнала из Београда.

Остав сама, Косара неколико дана проживи од уштеде, а по том опет продужи стари занат и варање.

Варала је дрско и безобразно, и у томе је била необично срећна. За непуна два месеца, извршила је преко 20 превара и то све на један исти начин.

Издајући се за ожалошћену мајку, којој је умрло јединче од 13 год., она је одевена у црнини и плачући, улазила у поједине куће и тражила по 10, 15 и 20 дин., како где, да би са тим новцем могла сахранити умрло дете. Ако је тако добила тражени новац она је, хвалећи и благосиљајући, одлазила даље, али ако је била одбијена, она је онда нудила у залогу златан прстен и бурму — једине ствари од вредности, које јој беху преостале. Веома је ретко бивало, да у овим последњим случајима Косара није добијала по 10, 12, 15 па и 20 дин. на име залоге. Њу се апсолутно ништа не тицаше, како ће огромно изненађење настати за њене зајмодавце, кад после неколико дана виде, да су им залоге поцрнеле и да су преварени на најординарнији начин.

— Надала сам се, вели Косара у својој одбрани, да ме нико од срамоте неће хтети и смети тужити за тако мале суме, а и кад би ме неко хтео тужити небн ничим могао доказати, да сам га баш ја преварила, јер колико његово „јесте“ толико моје „није“.

Резоновање Косарино било је правилно, али само дотле, докле је она трговала са одраслима. Чим је то покушала са малолетнима, пропала је.

Новембра 17. тек. год., око 10 часова пре подне, пропала је са својом трговином. Косара дође у стан Лазара Вардиновачког, дожача овд. Лазар у то време не беше код куће, те Косара од његове кћери Марије, за два прстена и једну бурму измами на име залоге једну српску новчаницу од 10 дин. и две аустр. форинте.

Кад је Лазар дошао кући, увидео је одмах да је прстење лажно, те је с тога ову ствар доставио кварту палилулском, који нареди живо тражење за варалицом.

После тродневног тражења, Косара је најзад ухваћена. Ухватио ју је Милић Аранђеловић, поћни стражар у тренутку кад је једном кафеџији нудила у залогу два прстена за 10 дин.

Узета је на одговор због варања. Косара у почетку одрицаше кривицу, али кад је суочише с неколицином од оних, које је преварила, она је признала све.

Пресудом кварта палилулског од 21. пр. мес., № 10848, Косара је осуђена на тридесет дана затвора, који сада издржава у Управи града Београда.

На неколико дана пошто је већ затворена, сазнало се за још шест превара.

То су ове:

а.) Од С. М....... бакалина овд. за два прстена измамила је 10 дин.

б.) Од К. З..... кафеџије за један прстен и једну бурму измамила је 10 дин.

в.) Од А. Б....... служитеља општинског за један прстен и једну бурму 12 дин.

г.) Од М. Н.... удове, у улици „Скадарској“ за један прстен и једну бурму 10 дин.

д.) Од М. П... опанчара за два прстена и једну бурму 15 дин. и

ђ.) Од г-ђе Н. Н., у близини фабрике моноп. дувана, за један прстен и једну бурму 12 дин.

Нема сумње да је Косара преварила још много и много њих, али се људи стиде и не јављају се.

Износећи читаоцима ову, барем за нас, нову врсту преваре, доносимо и слике: Косарину и „Јагодинчетову“, да их читаоци виде, добро запамте и чувају их се у будуће.

„Јагодинче“ се сада налази негде у унутрашњости.

Покрађа поште. Децембар 7, 1895 изненадио је Београђане, а београдску полицију запрепастио једним догађајем, који се десио тога дана око 5 часова из јутра. Још мамурни од Св. Никољског весеља, и Београђани и њихови полицајци трљаху дуго очи, кад чуше за овај догађај, јер не могаху никако замислити: да се у сред престонице, у једној живој улици, у непосредној близини два војна и неколико ноћних стражара, може десити оно, што се ретко и по пустим планинама догађа — да се може покрасти пошта.

Крађа је, као што поменусмо, извршена око 5 часова из јутра, а већ око 7 часова не беше ни једног одраслијег детета у Београду, које вам о њој неби умело ма шта рећи, а у кафанама се ни о чем другом не говораше, но о овој крађи.

Сваки на свој начин објашњаваше њено извршење; сваки по нешто додаваше; многи употребише ту прилику да нападну полициску власт и докажу: како се она мало стара о имовној сигурности својих суграђана, али што је главно, сви оратори слагаху се у једној претпоставци — да крађу нико други није могао извршити до кондуктер и кочијаш, који тога јутра преношаху аманете са железничке станице у централну пошту.

Оставимо беспосличаре да причају и нагађају, а ми да видимо, како је ова крађа извршена и шта је у ствари покрадено.

Рекли смо већ, да је крађа извршена 7. децембра 1895 г. Тога дана, у 4½ сата из јутра, кондуктер београд. поште Јанко Стојановић, као и увек, отишао је с колима на железничку станицу ради пријема аманетне поште. Кола је терао кочијаш Антоније Стојановић.

Пошто је примио све аманете, који представљаху вредност од 202.332·17 дин. и сложио их у касу, која је у колима, он је исту закључао, по том сео у кола — на бок до кочијаша, и кренуо улицом „Немањином“ ка војној академији. Пре но што су пошли, кочијаш Антоније подигао је заклон на предњем делу кола, јер падаше киша.

Кад су стигли до раскрснице улица: „Немањине“ и „Кнеза Милоша“, чуше лупарање гвоздене штангле, која се, ради веће сигурности, меће преко врата од кола. Одмах зауставе кола и Јанко сиђе да види шта је.

Имао је шта и видети!

Врата на колима беху широм отворена: сви аманети повађени и однесени; каса беше празна.

Видећи ово, и кондуктер и кочијаш отпочеше викати у помоћ. На ту њихову вику одмах дођоше неколико ноћних стражара и жандарма, а наскоро и дежурни писар кварта врачарског.

Одмах се предузе трагање. Опколише цео парк мин. финансија, по том га стадоше прегледати. Сваки жбунић би најпажљивије прегледан, али се ипак ништа не нађе. Беху већ стигли до изласка и намераваху да напусте парк, кад један жандарм, који разгледаше шибље при излазу, повика:

— Овамо, овамо, ево неких кеса!

Полетеше одмах сви тамо, и на велику њихову радост, нађоше три велике поштанске кесе, пуне аманета. Ове кесе беху покривене маховином и отворене.

Сем ових кеса, у парку је нађено још нешто од важности — нађена је једна женска — свастика кондуктера Јанка — Д.....

Када је упиташе шта ће у парку тако рано, она прво поче муцати, а по том и плакати.

Код оваког стања ствари, деж. писару не остаде ништа друго, но да и њу и зета јој Јанка, као и кочијаша Антонија, одведе до кварта, што је и учинио.

Присуство Д...... у парку и њен плач, беху му довољни, да дође до уверења, да је крађа поште дело Јанкових и Антонијевих руку. Сав срећан, што је, по његовом мишљењу, тако добро ушао у траг овој огромној крађи, он се не могаде уздржати, а да још уз пут не отпочне испитивање над осумњиченима. Резултат тог испитивања био је тај, што је писар, подносећи своме члану опширан извештај о ономе што је урадио, на крају истог додао: *како је он потпуно уверен да крађу нико* други није могао извршити, до кондуктер Јанко у споразуму са кочијашем Антонијем. За то своје тврђење он је изнео и разлоге, који се у главноме, састојаху у овоме:

а) што је кључ од врата био код кондуктера Јанка, а брава не беше обијена већ кључем отворена;

б) што војни стражари: пред коњичком касарном и министарством финансија, нису опазили никаква сумњива па чак ни обична лица у времену, када је крађа извршена, и

в) што је у парку мин. финансија нађена Д..... свастика Јанкова, и своје присуство на том месту ничим и не покушава да објасни.

Код овако јаких разлога, није се имало више шта сумњати, те према томе, не треба се чудити, што је члан кварта одмах наредио, да се над Јанком, Антонијем и Д..... отвори кривична истрага.

Већ око 10 сати цео је Београд знао како ствар стоји, а грађани његови не имађаху довољно речи, да осуде Јанка и Антонија, као и да похвале брзи и енергични рад полиц. власти.

— Море треба кондуктера и кочијаша дотле тући док се чује да дишу, само ако не кажу где су паре?

— Мислиш, ваљда, да ће их то мимоићи?

— И треба. Ја би их живе пекао; они су гори од обичних лопова. Замисли само колико су нас обрукали пред светом?

— Море, људи, полако-те. Немојте да сте тако брзи. Можда они нису тако криви?

— Шта нису криви? Што их браниш? Ко је други могао имати кључ од каса сем кондуктера Јанка?

— Па његова свастика у парку мин. финансија.

— Оставите га. Он је нечиста задушна баба. Та и луд човек овде би могао увидети, да су кондуктер и кочијаш покрали аманете.

Овакви разговори вођаху се, готово у свакој кавани, онога дана, када се крађа догодила.

Ваљда, под утицајем ових гласова, и сама штампа, нападаше окривљене, па шта више, препоручиваше иследнику и превентивне мере, у случају да они не признају кривицу.

Испитивање, које је цео дан вршено над окривљенима, није имало никаква успеха. И Јанко и Антоније све одрицаху, а Даница само плакаше. Уморени већ од силних напора, а љутити због неуспеха, иследник и његов деловођа у мркли мрак прекинуше испитивање, а на основу разлога, које смо побројали, донеше решење о притвору за све троје окривљених. Разуме се већ да је суд ово решење одобрио.

* * *

Прошло је већ 15 дана од кад су Јанко, Антоније и Д..... затворени. За то време испитиваху их, готово сваког дана, али увек без икаква успеха. Иследник већ поче да очајава.

Нешто неуспех, а нешто поколебано уверење у кривицу окривљених, учинише, да он умоли управу, да се даља истрага по кривици Јанковој повери другоме члану. Молба му би уважена, и место њега одређен је за иследника један од најстаријих и најспособнијих чланова београдске полиције.

(свршиће се)

ПОТЕРА.

Никола — Јован Томић, Маринко Раденковић, Стојан Миловановић, Лазар — Павле Ђорђевић и **Јован Н.**, сви Цигани скитачи, који су били окривљени за опасну крађу, приликом спровођења за Крушевац, побегли су испред спроводника. Никола има до 40 год., високог је раста, добро је развијен, црномањаст. Маринко има 30 год., високог је раста, црномањаст, браде и бркова риђих. Стојан има 20 год., висок је, сувоњав, плав. Лазар има 40 год., омален је, пун, црномањаст. Јован има до 50 год., омален је, пун, црномањаст. Сви бегунци у оделу су сукненом. Начелство округа крушевачког, актом Бр. 13848 моли све полициске власти, да ове скитаче потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Они се могу спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 28613.

Глигорије Младеновић, родом из Бугарске, који се радо издаје за носача и раденика, а који је међу тим један обичан лопов и коцкар. 4. пр. м-ца украо је самар једном носачу на савском пристаништу, и издајући се за носача, погодио се је, као такав, са Ј...... Ј........, наредником пограничне жандармерије, да му извесне ствари однесе у Топчидер.

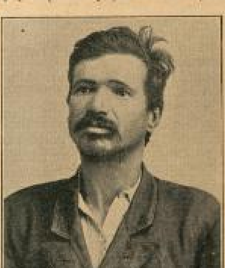

Не сумњајући ни најмање, да ту може бити какве преваре, Ј.... му предâ један пакет, у коме су биле ове ствари: једно ново државно ћебе, пар нових чизама, један крепетски чаршав и једна мала сикирица, те да све ове ствари однесе његовој кући у Топчидер, а он сам пође кући трамвајем.

Сиромах Ј.....!

Пошто је цео дан погледао на носача, који се на велику његову жалост ни одкуд не појави, отишао је најзад, у мркли мрак, комесару топчидерске полиције, и испричао му цео догађај.

Разуме се већ, да је Глигорије одмах стругнуо из Београда, заједно са украденим стварима, по што је претходно самар оставио у једном винограду на топчидерском брду.

Слика Глигоријева, која се већ одавно налази у албуму криваца Управе града Београда, била је довољна нареднику Ј....., па да у њој упозна варалицу, која га је тако дрско преварила.

Нека читаоци добро упамте слику овог „шатравог" (лажног) носача, те да не прођу као и наредник Ј....., а власти пак нека обрате строгу пажњу на њега, и у случају проналаска, нека га спроведу стражарно Управи града Београда с позивом на Бр. 28611.

Глигорије има 39 год., средњег је раста, плав је, у лицу је подбуо и увек натмурен. До сада је иступно небројено пута био осуђиван за омање крађе.

Алберт Сам, бив. момак код Петра Павловића, месара у Шапцу, ноћу између 29. и 30. пр. м-ца покрао је разне ствари своме газди и побегао. Он је високог стаса, добро развијен; у опште је црномањаст, има мале, црне бркове. Начелство округа подринског депешом Бр. 19430. моли све полициске власти да Алберта живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Алберт може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 28813.

Драгутин Илић, бив. калфа берберски код Душана Илића, берберина из Крагујевца, ноћу између 30. прошлог и 1. овог м-ца, обио је куфер своме газди и из истог украо 80 дин. па побегао. Он има 19 год., средњег је раста, у опште је плав. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику округа крагујевачког с позивом на Бр. 19538, или Управи гр. Београда на Бр. 28964.

Бранислав Деспотовић, бив. калфа сарачки код Пере Марјановића, сарача из Пожаревца, украо је своме газди 33 дин. и побегао. Он има 16 год., раста је средњег, у опште је смеђ. Од одела има на себи панталоне од шајка и антерију с гајтанима. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа пожаревачког с позивом на Бр. 19915, или Управи града Београда на Бр. 28508.

Милан Р. Николић, бив. жандарм, родом из села Кнежице, среза млавског, који је привремено био у притвору општине кнежичке због две опасне крађе, ноћу између 27 и 28 развалио је апсану и побегао. Он има 27 год., средњег је стаса, добро развијен, у опште је смеђ; у оделу је сукненом. Начелник ср. млавског депешом Бр. 19614, моли све полициске власти, да Милана живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Милан може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 28503.

Стојиљку Тодоровићу, трговцу из Грнчара, среза лужничког, ноћу између 25. и 26. пр. м-ца непознати лопови разбили су подрум и из једног сандука, који је у подруму био, однели: 60 наполеона у злату, 500 дин. у српским новчаницама од по 10 дин., 30 дин. у никлу, женски накит у вредности 120 дин. 12 комада талира, разне облигације у вредности 1500 дин., сат с ланцем и још много других ствари. Вредност целокупне покраје износи 3673·50 дин. Начелство округа пиротског депешом № 12651, моли све полициске власти, да лопове са покрађом живо потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Они се могу спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 28112.

ТРАЖИ СЕ.

Перку, жену **Милосава Давидовића,** земљоделца из села Гуњевца, среза тамнавског, која је одбегла од свог мужа и том приликом однела му око 80 дин. готовог новца, тражи Управа града Београда актом № 28479. Перка има 26 година, средњег је раста, црномањаста је; у оделу је сељачком; на десном образу има белегу од огреботине, а на десној руци нема два прста: мали и „домали". Пронађену Перку треба спровести Управи, или начелнику ср. тамнавског.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 52. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 12. ДЕЦЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду на „Великом Тргу“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, и ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

НАША ДЕЦА

(ИЗ ТАСИНИХ БЕЛЕЖАКА)

(НАСТАВАК)

24.

Деца!...

Али нема више деце...

Што данас раде деца, то некада нису радили ни — људи...

Срамота!... Стид!...

Нема ни тога више... Јер она поквареност деце са улице прешла је на децу у — школи...

Нема више ни безазлених ђака...

Примери:

Рудолф Н..., дете у 11. години, ђак II. разреда основне школе, родом из Аустро-Угарске, обљубио је Илку Н... такође родом из Аустро-Угарске, стару 13 год. И наравно се...

Једнога дана лежао је у београдској болници тај ђачић болестан од — венерије!!...

Ј..... ученица... учи школу и проводи љубав... Са књигама школским под мишком свраћа код жентурине Н.... и продаје се за паре...

Слушали сте тај глас... Госпођица Н... ученица ..... затруднила...

А околина, место да закука — она се смеје томе гласу и тој несрећи...

25.

— Дошао сам, ево, теби господине и пријатељу — јави ми се једнога дана угледан београдски трговац К....

— Која невоља?

— Ама, не знам, да ли познајеш мога најстаријег сина...

— Не познајем...

— Мали је још... учи школу... сад му је тек 14 година...

— Па...

— Јуче сам му дао у дућану 10 лозова од по 100 динара, да оде до Булија да му их даде по ранијем нашем уговору. А мој несретњи синчић, место тамо, оде те све прода како чујем за 300 динара... Ја мислим, да је он мој налог извршио, а он лозове уситнио, па га нестало... Тек је јутрос дошао кући... Тукао сам га и пребио, а он неће ништа да говори... Молим те, дошао сам сада теби... Зови га, те га заплаши, да каже: коме је лозове продао, и шта је с парама чинио...

Да учиним нашем признатом трговцу по жељи. Пошљем нештога жандарма с упуством: да доведе малога грешника, или да му путем предочи све страхоте, које га очекују, ако саму истину не каже...

И синчић дође.

Ја почех испит, и он ми одмах признаде све.

То је све било пред самим оцем.

Када чу исповест, отац хтеде удавити дете преда мном.

Једва га отех гњеву његову...

Из детиње исповести да изнесем само ово... Дете је добило лозове... И одмах продало једноме Јеврејину сарафу за 250 динара... Са тим новцем грешник је отишао код златара Н.... и купио један дијамантски прстен за 180 динара... Када је било у вече, упутио се је са друштвом у кафану Н... где је тада свирала — даменкапела... Тамо је и пре тога чешће ишао, и лудо се заљубио у добошарку, познату лепотицу... Када је после свирања добошарка зашла са тањиром да купи бакшише, наш мали љубавник, дохвати је за руку, и натакне јој на прст купљени прстен... И онда, сав блажен, наставио пити... И опио се...

Добавих добошарку.

И она, сва у страху, понови исту исповест, правдајући се: да она са тим, вели, дететом нема никаква ближа познанства; него да јој је тај дечко, прошлога вечера, када је купила бакшиш по публици, силом натакао прстен на прст, али да она сада тај поклон враћа полицији...

После овога истрага је настављена.

Златар је добио свој прстен, а вратио цену.

Сараф је добио своје паре, оштећени трговац лозове...

Отац је добио, без штете, натраг свога сина...

Али младост, спучена једном у порок, није престајала да и даље чешће навлачи суморне боре на чело очево...

Ово дете, постав мало старије, примило је наслеђе очево и за годину дана упропастило је — *50.000 динара!!...*

26.

Неколико година бивао сам у комисији за отварање оних писама, којима се не може да нађе атресант... И у овој маси послатих писама налазили смо и велики број дечије кореспонденције...

Да се човек камени од чуда!! Ученици нижих разреда гимназије пишу један другом, па и ученицама, такве ствари, да би био то срам и за одрасле људе.

У једним писмима износили су се појави обљубе; у другима срамне слике, а уз то пропраћене речима таквим, да се ни у самим апсанама, међу поквареним и огрезлим злочинцима, не могу слушати...

После, зар нисте читали оне срамне записе и слике, које ђаци дрљају по зидовима кућа и школских зграда и нужника...

Како је на тим местима обилато истављена срамна реч дечија, која тим самим показује и осуство морала и домаћега васпитања.

Па онда сте сигурно који пут, идући улицом, слушали и оно псовање у наше деце, оно јасно говорење срамних речи — чак и у присуству старих људи, жена и девојака...

27.

Па да видите дечију литературу и уметност.

Ретко који старији гимназиста, да није имао у рукама фотографије: „Венера на спавању“, „Дијана у купатилу“, „Принцеса Шимајева“, па онда слике голих девојака, у којима се износе све срамоте...

Срамне књиге, у којима се описују љубавне афере и полне појаве, растурају се страховито међу децом...

Многи и многи ђак није још прочитао народних песама и Ненадовићевих дела, али сам уверен, да се је забављао са књигом: о „старцу Елиму“, „Венери“, „Уста госпође Х.“ и другом сличном писменом накарадом, које распаљује фантазију у деце, па их тако нагони, да се полно драже, и ту драж на све могуће начине задовољавају...

Овакве су књиге отров за — децу.

У нас од надлежних и позваних нико и не покушава, да што ради у спречавању дечијега неморала.

Али на Западу се и новинари и парламенти дигли у одбрану деце, и отворили читаву борбу против ових неморалних појава.

Др. Шпан, посланик у немачкоме парламенту, рекао је: Господо! Пада је реч у овом дому, како здрава и снажна држава почива на добрим финансијама. Али, господо, важнија од финансијске снаге државе, јесте у мојим очима морална вредност нашег народа, а пре свега наше *омладине*..

Пре четири године сазван је конгрес у Лозани. На њему је било правника, професора, књижевника, свештеника... Конгрес је био у циљу, да се размисли о начинима, које би требало, у интересу омладине, предузети, да се спречи *неморална литература*, која је, нарочито последњих година, узела великога маха... Прво су напали на Француску, да у њој највише ничу срамне књиге... Кривили су школу натуралиста, да је она са својим романима отворила врата неморалу... Пошав, веле, од Золе и Флобера, па до булеварских песника, писци су се отимали који ће више бити природнији, драстичнији итд. То писање прешло је после и у друге народе, у којих су натуралисте за своје романе тражили идеале у јавним женскињама, неморалном животу ит.д.*)

Наравно, читајући књиге, у којима се хвали блудни живот, и гледајући на позорници представе, у којима се опет узносе блуднице, омладина зажели, да и сама пође тим путем, да окуси од тога плода, па се онда и одаје развратноме живљењу...

А да и ми, у Србији, нисмо изостали иза оваквих појава на Западу, види се из случајева мало час поменутих...

Осим тога о томе нам дају јасне потврде и романи, који се сваки дан по улицама за пет пара табак распродају...

28.

У прилог ономе, што казасмо, да чујете исповест једног гимназисте. Многе смо редове из писма изоставили. Али и ово, што следује, довољно је, да забрине и родитеље и учитеље омладине, узданице наше...

— Још у шестом разреду нас неколицина почели смо, али у седмом наставили смо, да лумпујемо и неморално живимо... Делили смо се на групе и звали смо се „епикурејци“... Не само што смо више пута осваљивали, него смо ишли и по проститутским заводима. По нижим кафе-шантанима слушали смо певачице, а по свршетку њиховог програма узимали смо их са собом, и колима, у која се често нагурамо нас седморо-осморо, правимо излет до Топчидера. Тамо будимо кафеџију, пијемо, деремо се и какве вам лудорије не правимо... Ноћу смо чинили свакојаке ексцесе; скидали смо, враћајући се са пијанке, шилтове и фирме са дућана, нарочито јеврејских... Најрадије смо ишли у проститутски завод код... Али неки су наши другови водили љубав и са којекаквим девојчурама, служавкама и пробисветима... Отуда су се многи и заразили... Када су се почели лечити, онда је цела школа смрдила на јодоформ.. Тај се смрад после осећао и у Кнез-Михајловој улици, када ђаци увече ради шетње пролазе. То је целој публици у очи пало, али нико није мислио да то од ђака долази. Реченица: јеси ли се украсио? — значила је: јеси ли се заразио?... Да не би пали у сумњу, да имају заразну болест, неки су од ђака везивали руку, или прст, или врат, да изгледа, као да су болесни на томе делу тела... Од сифилиса многи су наши другова страдали. Неки су се лечили у самој школи. За тај посао употребљавали су чак и бокале, из којих ђаци пију воду... Неки су, не могући се лечити, или кријући болест, добијали јектику и умирали... Отуда је и смрт покојноме Н. Н. Н. Н... Када су у друштву, ови ђаци говорили су свакојаке речи, али цео говор сводио се на неморалне радње... Такав један разговор чуо је и професор г. Ш... и јавио је директору, али је ствар после утишана... Улицом не могу проћи поред женскиња, а да им не добаце какву неморалну реч... Да би се дошло до пара, довијало се на сто начина. Неки су варали, под разним изговорима, своје родитеље. Најобичније са књигама. Од родитеља узму новаца по неколико пута више, него што вреде књиге, које они узимају у пола цене по антикварницама и од старијих другова, или их никако и не купују, већ својим „строгим“ родитељима покажу од другова за ту сврху позајмљене књиге, па још са скупљих књига исеку цену са корица и прилепе је на ове књиге тако, да покрију њоме много мању цену... Многи су продавали ствари из кућа... Старији ђаци терали су после млађе ђаке, да и они са њима лумпују и са женскињама иду... Тако је се квареж међу нама ширила све више и више... Нећу да вам кажем све, али да вам причам, шта су по неки од наших другова радили на самом школском часу... Нарочито за време предавања професора г. М... Он је, сиромах, кратковид, па не види шта се у скамијама ради. Док он најодушевљеније прича о нечем, што је на реду из његовога предмета, дотле они овамо доручкују прасећу главу, или се играју „шаха“, „санса“, „неца“ ит.д... Неку су од ђака водили љубав и са штумадлама у хотелу, докле нису били и одатле отерани... Неки су водили на оваква места и своје другове из нижих разреда, и плаћали за њих трошак, само да праве комендију... Неки су то чинили у кућама родитељским са служавкама... Нарочито је на то навраћао своје друштво Н. Н... У нашем разреду растурале су се разне безобразне слике, у којима је фотографисана обљуба ит.д. Тако исто растуране су и многе срамне књиге... Ђаци су један од другог преписивали ону песму... коју је спевао песник г. Н... После су неки наши другови пресретали ученице из института и из радничке школе, те им љубав изјављивали и срамне слике и књиге показивали... Једна је од ових девојака водила љубав са Н. Н... па је лане и истерана из школе... Има наших другова, који не верују ни у шта... Говоре срамне речи... Псују Бога, свеца... Махом пуше, јер ко не пуши, тај се не сматра као — мушко... Проводе време по оним нижим кафанама... Играју билијара... карата... Коцкају се на новац... Пију што дохвате: и вино и пиво и ракију... Један се једне ноћи напио, да су га једва однели до врата кућних, а једног су изнели на Калемегдан, да се расхлади и отрезни... Многи од другова онанишу... Али сви нису такви... Има међу њима и велики број добрих ђака, који немају никаквих порока, ни рђавих поступака... Ја сам овде изложио само случајеве, који су се дешавали, али и то што се десило, то је све могуће због тога, што над нама ђацима нема никаквог надзора. — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Пресуђења код општинских судова

в., *Тужба*.

Суду општине ваљевске

Мијаило Илић, трговац овдашњи, остао ми је дужан од узетог еспапа из моје бакалске радње, као што овај оверен рачун из мојих трговачких уредно вођених књига тврди 50.80 динара.

Како дужник дуг неће да плати, то сам принуђен тужити га томе суду, са молбом, да га на плаћање овога дуга, са 6% годишњим интересом од дана тужбе до наплате осудити изволи, да ми накнади плаћену таксу и на име трошкова парничких 10 динара.

---

*) Срамне књиге, вели проф. *[illegible]*, читају се најрадије, а фриволне представе у позоришту посећују се најчешће. Енглеска књига; The element ит.д. која прича неморал, штампана је и растурена у 120.000 егземплара. Некакав *Милер* превео је на немачки, и растури је у 80.000 комада... „*Париски живот*“ представљен је за две године 300 пута у Берлину... Други писац *Х. Штурсберг*, у својој књизи о проституцији у Немачкој, наводи: да једна лајпцишка књижара штампа и растура неморалне књиге на хиљаде хиљада... Нарочито спомиње: „Das neue Dekameron von Dr. Kaszony“, „Frauenkniffe“, „Mönchsscandale und Nonnenspuck“, „Über die Probenächte der deutschen Bauernmädchen“, „Zehn Jahre aus dem Leben eines jungen Mannes“ ит.д.... Још је страшније, што има књижара, које за децу удешавају нарочито срамну литературу и на корицама књига још и обележе: „Само за дечаке“... Не мање, веле, утиче рђаво на морал омладине и оно посећивање јавних локала, кафешантана, орфеума, где се више пута играчице излазу готово — наге...

Доказ ми је верно изведен и влашћу надлежном оверен рачун, из мојих уредно вођених књига, и допуњујућа заклетва.

Основ дуг од узетог еспапа.

Вредност тражбине 50,80 динара.

20 новембра 1898 год. Никола Лекић
Ваљево трговац

№ 7342.

Завести тужбу. Наплатити таксу, затим одредити рочиште за пресуђење спора на које позвати обе парничне стране.

20 Новембра 1898 год. Председ. Суда
Ваљево Н. Н.

б., Белешка.

Рађено 3 децембра 1898 год.
у суду општине ваљевске.

Белешка по спору
Николе Лекића, трговца овд.
Противу
Мијаила Илића, трг. овд.
Због дуга од еспапа у вредности 50.80 динара.

Судили су судије
Н. Тасић
П. Илић
С. Кокић
Бележио деловођ
С. Матић

На рочишту су обе парничне стране.

На понуду суда нису се могли поравнати.

Тужилац оста у свему при својој тужби, молећи да суд осуди туженог, на плаћање дуга, са траженим интересом. За данашњи представак тражи 10 динара.

Тужени рече: тужилац овде подноси рачун оверен из књиге која се зове „партијалник“, а то није доказ да он има уредне трговачке књиге онакве какве § 8 трг. закона тражи, јер тамо се тражи дневник, према чему не може му се досудити допуњујућа заклетва, и онда му је тражба остала без доказа. Тражи да суд тужиоца одбије од тражења. За данашњи представак тражи 12 динара.

Тужилац изјави да он има у својој радњи и дневник и партијалник а о вредности тих књига може се суд уверити пошто их је он донео.

Затим је суд

Решио: да се тужиочеве књиге пред судом а у присуству парничара прегледају, како би се могла констатовати њихова вредност.

Када је тужилац изнео суду на преглед своје трговачке књиге, које се зову „дневник“ и „партијалник“, тада их је суд прегледао и уверио се да „дневник“ тачно одговара захтеву из § 8 трг. закона, а у „партијалнику“ су уведени сви дужници. Партија туженога потпуно се слаже са дневником односно свију задужења и датих отплата.

Тужилац није имао више шта да примети.

Судски разлози:

Тужилац је својим уредно вођеним књигама стекао полудоказ у овом спорном питању — § 12 трг. закона, зато му се има досудити допуњујућа заклетва. С тога/суд општине ваљевске на основу § 6. 13. грађ. пост. с погледом на § 602. грађ. закона.

Пресуђује

Да се тужилац допуно закуне на то: да му је тужени од узетог еспапа остао дужан 50·80 динара, и да му ту суму ни до данас није платио, па онда да му тужени тај дуг са 6% год. интересом, од дана тужбе до наплате плати, да му накнади плаћену таксу у 4·50 динара и на име парничних трошкова и дангубе пет динара.

Не закуне ли се, да се одбије од тражења и да плати туженом четири динара дангубе.

Пресуда одмах саопштена парничним странама.

Од суда општине ваљевске 3 децембра 1898 год. 8150. у Ваљеву.

Потпис деловође / Потпис судија

NB. *Заведи пресуду у протокол суђења.*

На задатак изнет у 49 броју нашега листа, да ли је правилнија пресуда по спору Марка Лекића противу Петра Ристића из Крушевца или одвојено мњење судије, правилно су одговорили ови општински писари:

Блажа П. Пилетић, писар општ. хумске.
Никола Каменовић, писар општ. рабровске.
Манојло П. Манојловић, писар општ. кушиљевачке.
Драгутин М. Ћировић, писар општ. сибничке.
Милан П. Зарић, писар општ. вишњичке.
Јанићије Митић, писар општ. иванковачке.
Миливој Б. Николић, писар општ. пиносавске

који су се изјаснили да је одвојено мишљење судијино, правилније и законитије од пресуде.

Остали који су одговорили да је пресуда законита греше, јер је тужилац испитом испитаних и заклетих сведока, поред сведочбе марвеног лекара, своје тужбене наводе, до велике вероватноће довео, и зато му је суд као јачем у праву, требао на основу § 291 грађ. поступака, досудити допуњујућу заклетву, а не одбити га од тражења као нпр.: казаног.

* * *

МАЛА РОКА

ПРИПОВЕТКА

Гија де Мопасана

(НАСТАВАК)

И они су обојица стојали поред тела девојчице, тако бледог, на тамној маховини. Једна велика мува са плавим трбухом шетала се дуж једне бутине, и заустави се на мрљама крви, одлете, врати се опет, прелазећи брзо слабине, успужа се на једну дојку, за тим сиђе, тражећи непрестано што год да пије на тој мртвој. Оба човека посматрала су ту малу лутајућу тачку.

Лекар рече:

— Како је то лепо, мува на кожи. Госпође из прошлога века имале су довољно разлога што су се мувом китиле. Зашто се изгубио тај обичај?

Председник, изгубљен у својим размишљањима канда ништа није чуо.

Али, од једном, он се окрете, јер га је неки шушањ изненадио: једна жена са капом и белом кецељом трчала је под дрвећем. То је била мајка, Рока. Чим опази Ренардеа, она поче врискати, не гледајући по земљи:

— Мала моја, где је мала моја?

И од једном је опази, нагло се заустави, склопи руке и подиже их у вис пустивши оштар и болан јаук, јаук животиње која се коље.

Затим баци се на тело, стропошта се на колена, и подиже мараму која је покривала лице. Када угледа страховито, црно и згрчено лице, једним потресом тела одскочи, затим паде лицем на земљу, пуштајући у густину маховине ужасне и сталне јауке.

Њено високо мршаво тело, на коме се одело тресло од грчевитих трзања, дрхтало је. Видели су како дрхте коштати чланци на нози и суви листови у великим плавим чарапама; савијеним ноктима рила је земљу као да копа рупу да би се у њој сакрила.

Лекар потресен шапутао је:

— Јадна баба!

Ренардеу је у трбуху нешто чудновато јечало, затим му излете и на нос и на уста нешто налик на силно кијање, и вадећи своју мараму из џепа, поче плакати, кашљући, јецајући и с лармом усекњујући се. Он је тепао:

— За... за... за име божје која је свиња могла ово учинити... Ја... ја... бих желео да га видим на гилотини.

— Пренсип се појави, очајнога изгледа и празних руку. Он је мрмљао:

— Ништа нисам нашао, господине председниче, али баш ништа ни на којој страни.

Овај, запрепашћен, одговори крупним, сузама загушеним гласом:

— Шта ниси нашао?

— Хаљине њене.

— Добро... добро... тражи још... и... и... нађи их... или.. имаћеш посла са мном.

Човек, знајући да се кмету не може опирати, отиде опет обесхрабреним кораком, бацајући на лешину кос и плашљив поглед.

Удаљени гласови чули су се под дрвећем, тамни жамор, ларма гомиле која се приближавала; јер Медерик, у свом путу саопштио је новост од врата до врата. Људи из села, испочетка запрепашћени, разговарали су о томе на улици, од једног прага до другог; за тим су се били скупили, говорили, препирали, тумачили догађај за неколико минута, и на послетку пошли да и сами виде.

Долазили су у групама, мало оклевајући и узнемирени, из страха од првога узбуђења. Када су угледали тело, зауставише се, не усуђујући се да напред иду и говорећи тихо. За тим се осмелише, учинише неколико корачаји, опет се зауставише, пођоше поново, и ускоро око мртве, њене мајке, лекара и Ренардеа, образоваше збијен, немиран и хучан круг, који се збијао гурањима оних који су последњи дошли. Дођоше и до саме лешине. Неки се сагоше да је опипају. Лекар их одгурну. Али кмет, изишавши брзо из свога мртвила, постаде бесан, и, дохвативши штап доктора Лабарба, полете на своје потчињене вичући:

— Чистите се... чистите се одмах... толика ларма... чистите се...

И за секунду круг радозналаца рашири се за две стотине метара.

Рока се била подигла, села и плакала покривши лице рукама.

У гомили говорило се о догађају; похотне очи момака биле су на очима тога младог откривеног тела. Ренарде то опази, и свој длакави грудњак баци на девојчицу, која цела ишчезе под пространом хаљином.

Радозналци лагано су се приближавали, шума се пунила светом; отегнут жагор пењао се под густо лишће великог дрвећа.

Кмет је стојао, са штапом у руци, у положају каквога борца. Изгледало је да га јако љути та радозналост народа и понављао је:

— Ако се и један од вас приближи, разбићу му главу као каквом пашчету.

Сељаци су се много од њега плашили, и још више проширише круг. Доктор Лабарб који је пушио, седе поред Роке, и поче јој говорити, да би је расејао. Старица одмах скиде руку са чела и одговори бујицом плачних речи, испражњујући свој бол у обилности речи. Она исприча цео свој живот, своју удадбу, смрт њеног човека, говедара, кога је во рогом убио, детињство своје кћери, свој бедан живот удовице без игде ичега. Она је имала само малу Луизу, и њу су јој убили, убили је у овој шуми. И од једном, прохте јој се да је види, и, вукући се на коленима, до лешине, подиже с једног краја хаљину која ју је покривала; затим пусти је да падне и поче вриштати. Гомила је ћутала, посматрајући жудно све покрете материне.

Али, од једном, осети се неко велико кретање; повикаше: — Жандарми, жандарми.

Два жандарма опажала су се из далека. Они су трчали, пратећи свога капетана и једнога малога господина са риђим залисцима, који је као мајмун играо на великој белој кобили.

Пољак је одиста био нашао г. Питоана, истражног судију, у тренутку када је овај појао свога коња да би изишао у своју свакодневну шетњу.

Заједно са капетаном сиђе, стиште руке кмету и доктору, погледавши хаљину коју је тело издигло.

Када се упознао са самом стварју, нареди прво да се удали публика коју жандарми истераше из шуме, али која се опет појави у ливади, дуж Бриндије, с друге стране њене.

Лекар, од своје стране, давао је објашњења која је Ренарде писаљком записивао у свој бележник. Сва констатовања била су учињена, забележена и објашњавана, али није се дошло ни до каквог открића. Максим се такође био вратио не нашавши никакав траг од хаљина.

То је чудило све, нико није могао другаче објаснити до крађом; и, како ти дроњци нису вредели више од двестак суа, крађа је изгледала још непојмљивија.

Истражни судија, кмет, капетан и доктор почеше сами тражити, премећући и најмање гранчице покрај воде.

Зврктање точкова од кола привуче њихову пажњу. То су били: замењеник, лекар и писар из суда који су такође дошли ради тога. Сви се дадоше на тражење, непрестано живо разговарајући се.

Ренарде рече одједном:

— Знате ли да сте ми данас гости за доручак?

Сви с осмејком примише, и истражни судија, налазећи да се за данас доста занимало са малом Роком, окрене се кмету:

— Ја могу да понесем вама тело? Имаћете једну собу где ћемо је сместити до вечера.

Кмет се узнемири; муцајући: — Да... не... не... Право да вам кажем, не бих волео да се смести у моју кућу... јер... јер... моје слуге... који... који говоре већ о вампирима у... у мојој кули, у ренаровој кули... Ви знате... Не... Већма волим да не буде код мене...

Судија се поче осмејкивати: — Лепо... Послаћу је одмах Роиј, за законску секцију.

И окренувши се замењенику, рече:

— Ја се могу послужити вашим колима?

— Дабогме.

Сви се вратише лешини. Рока је седела поред своје кћери, и гледала преда се празним и забленутим погледом.

Оба лекара покушаше да је поведу, да не би видела када однесу малу; али она одмах појми шта ће да чине, и, бацивши се на тело, докопа га обема рукама. И прилегнувши на своју кћер, она је викала:

— Не дам вам је, она је моја, она је моја сада. Убили су ми је, хоћу да је чувам, не дам вам је.

Сви људи, узбуђени и неодлучни стојали су око ње. Ренарде клече да јој говори:

— Чујте, Рока, то је потребно, да би се сазнало ко ју је убио, без тога се не би могло; треба да га потраже да би га казнили. Вратиће вам је, када га буду нашли, ја вам то обећавам.

Тај разлог поколеба жену, мржња се заблиста у њеном лудом погледу.

— Онда нека је узму, рече она.

— Да, ја вам то обећавам.

Она се подиже, али како је капетан био шапутао: „Чудновато је што се не налазе њене хаљине", њој паде на ум нова мисао, која се брзо зари у њену сељачку главу, и упита:

— А где су јој хаљине? То је моје. Ја их хоћу, нека ми се даду.

Објаснише јој како их никако нису могли наћи, али она их је тражила с очајним тврдоглавством, плачући и јецајући:

— То је моје, ја их хоћу; где су, ја их хоћу.

И што су више покушавали да је умире, она је више јецала и постајала упорнија. Више није тражила тело, сада је хтела одело своје кћери, можда више из несвесне грамзљивости једне беднице за коју комад тога представља читаво богатство, него из материнске нежности. (наставиће се).

ЗА ОТПУШТЕНЕ ОСУЂЕНИКЕ

„Социјалном клиником" неко је згодно назвао ону велику кућу у улици Алзер у Бечу, у којој се суди онима, који су се огрешили о поједине своје суграђане, а тиме и о друштво. На овој „социјалној клиници" износе се нештедимице махне и пороци, као што је ово при лечењу неопходно потребно. И ова „соц. клиника" као и свака медецинска или хируршка клиника, има своје излечиве и неизлечиве.

Неизлечиви! Они су непрестано у борби с друштвом и његовим законима; за њих нема спасења. Чим им се отворе тамничка врата, њихов први корак води их друговима, а други — злочинству. Они не могу, неће друкчије, а и кад би хтели, одвише су предани своме демону. Кад се због новог злочина за њима поново затворе тамничка врата — на дуго време, можда до смрти оседелог осуђеника — у њима се још више јача подмукла огорченост.

Али на овој „социјалној клиници" има и излечивих, и то много више но што би мислили. Три највећа непријатеља људског рода јесу: болест, сиромаштво и незнање; они носе са собом велико мноштво беда, међу којима злочинство не игра најмању улогу. Друштво да би осигурало своју безбедност, ушанчило се иза многобројних параграфа казненог закона, али три горе поменута непријатеља човечанства учинила су, да су понеки прешли ове границе. Нужда и невоља, или — и тако што открило се на „соц. клиници“ — трошење радне снаге за недовољну награду, нагнали су понеког човека, који је пре био поштен, да учини кривично дело. Крађа, превара, проневера, — већ је ту. Можда учињено у малом обиму, тек ипак учињено. Почиње истражни затвор, за тим крађа или дужа робија. Муж испашта своју погрешку. Жена и дете гладују. Тада долази дан ослобођења, и сад гладује и муж. Свако се окреће од „робијаша“, и људи, који, можда, ни за длаку нису бољи и под датим околностима учинили би што још рђавије, знају да захваљују Богу што они нису такви, као онај „скоро отпуштени робијаш.“ И тада је ту дошао ужасни, решавајући моменат, који уништава човечје достојанство, где од излечивих „социјалне клинике“ могу постати и — морају постати неизлечиви!

Да би се излечивим у овом тренутку помогло да се опет врате у друштво, један број племенитих људи, већином из судијских и адвокатских кругова, основали су пре неколико година „*Друштво за потпомагање отпуштених осуђеника.*“ Ово је друштво ставило себи у задатак, да такве осуђенике, који се убрајају у „излечиве“ по издржању њихове казне материјално потпомаже, да им набавља рада, а тиме и могућност поштеног живота; осим тога да потпомажу и невине фамилије затвореника. Племенито дело лагано успеваше, јер није било лако изводити га. Истина је, да велика публика има велико срце. Где год је невоља могла да истакне свој сигнал, тамо се жураху хиљаде готових да притеку у помоћ. Нећемо да испитујемо спасиоце: зашто дарују и помажу, тек довољно је да они помажу, а тиме користе и себи. На овај начин постоји 116 добротворних друштава у Бечу, а сума приватних доброчинстава не може се цифрама представити. Ово „друштво за отпуштене осуђенике“ теже је могло добити полета но остала хуманитарна друштва. Предрасуда и незнање беху му највећи противници. Предрасуда вели: Боже мој, човек, који је већ једном нешто скривио, тај може опет скривити. Незнање опет неће да појми, да човек, кога цео свет избегава и запоставља што је учинио прву погрешку, мора поново постати злочинац, опасност за друштво.

Против таквих тешкоћа имало је ово ваљано друштво да се бори од дана свога постанка. Оно је само стопу по стопу ишло напред, јер сваки корак овог друштва, служио је човечанству на част, друштву на корист и сигурност.

Прелистамо ли годишњи извештај „Друштва за потпомагање отпуштених осуђеника“, то ће нам пре свега пасти у очи речи друштвеног председника, барона Хие-а, човека, чијим су заузимањем и трудом пали окови у Аустрији. Господин Хие казао је отварајући скупштину пре неколико година:

Најважнија тачка, смем слободно рећи: животни нерв нашег благословеног и спасоносног делања потребује још једнако великог консолидовања и ојачања. То је ово тражење часне зараде отпуштеним осуђеницима. Сваки од вас, који је се неко време тиме занимао, да моли предузимаче, шефове већих индустриских предузећа и установе за транспорт, да кога од многобројних несрећника што нам се обраћају за набавку занимања приме у службу. Сваки, велим, који се таквим мољакањем бавио, најчешће је слушао одговоре: Јест, ми имамо на расположењу велики број људи, који немају посла, и то беспрекорних људи. Што ћемо узимати такве, који тешко могу заслужити наше поверење? Сви противразлози; све тако понизне молбе; свако уверавање: како су се многи људи из круга штићеника нашег друштва, који су били препоручени овом или оном добро владали; сва упозоравања на иностранство, нарочито Швајцарску, у којој се за велика преносна предузећа, железничко особље и друге велике етаблисмане узимају радо отпуштени осуђеници, јер су тамо уверени, да је ово у сопственом интересу целокупног друштва, пошто се само тако могу сачувати од повратка у злочинство. Иначе из оскудице поштеног занимања морају се опет вратити на пут злочинства. Сва ова представљања налазе, по правилу, глуве уши! Мени самом често је одговарано: ако бих ја и узео радо једног таквог човека, и ако сам то већ покушавао, то бих увек наилазио на опозицију мојих других радника и другова, који веле: нећемо да радимо заједно са једним тако обележеним, окаљаним човеком.

То је најтамнија страна нашег друштва. Молећи управљам данас апел на свакога од вас, да у своме кругу порадите на томе, да који од наших штићеника добије какво часно занимање.“

И много заслужни директор друштва, судски саветник г. Игнац Дерлет, при свом полагању рачуна дотакао се ове тешкоће у главноме овако:

„И ја знам, господо, да име нашег друштва није окружено оним благом сјајношћу, као што је то код других друштава, друштава, која имају за задатак: неговање болесника, чување деце, васпитање омладине и т. д., чије тежње побуђују веће симпатије.

Наше друштво има да ради са маркираним људима, људима, који су дошли у сукоб с казненим законом, и који, ако је могуће, треба опет да се врате на прави пут, на пут поштења.

Ми тежимо за овим, помажући их у прво време с новцем, да би тиме могли, пре но што нађу рада, набавити хране, а у исто време тражимо им службу или рада.“

Ове су речи учиниле, те један нови члан друштва, индустријалац г. Ортман одмах изјави, да ће извесан број способнијих осуђеника по њином отпусту узети у службу и тиме им омогућити повратак у поштено друштво.

Из друштвеног извештаја види се, да друштво броји 4093 чланова, који су ту поименце наведени. Међу њима налазимо позната имена из разних друштвених кругова.

Дарови у новцу и хаљинама свакојако достојни су захвалности, и притицаће још у већој мерима кад публика, временом, појми делатност овог друштва. Али само новцем и хаљинама врло је мало учињено. Људима, који су једну, праву и, као што се сами хвале, последњу погрешку учинили, може се дати неколико форината, можда и какво изношено одело; али новац се потроши, хаљине се исцепају и извесни моменат је опет дошао, у ком нужда не зна ни за какав закон, у коме огладнели прекорачује параграфе казненог закона; док рад, ма и за најмању награду, може „излечиве“ повратити у поштен живот.

Тежња к овоме, задатак је једноме од најпохвалнијих друштава, друштва „за потпомагање отпуштених осуђеника“, и умесно је желети, да велика публика тако корисном делању овог друштва поклони довољно пажње. Ово нека буде сходно речима „књиге књига“, у којој се каже: „Небо се више радује једном поправљеном грешнику, него деведесет и деветорици праведних, или нека је ово с обзиром на израз „социјална клиника“.

Нека се спасавају „излечиви“ ове клинике, да не би, на штету друштва, постали „неизлечиви.“ Нека се спасава и помаже, где се то тиче једног повраћеника и — нека се при томе има пред очима, да од деведесет и девет праведних може још понеки погрешити.

Друштво за поправку осуђеника у Берлину држало је, као што смо у прошлом броју јавили, пре неколико дана свој овогодишњи главни скуп. Извештај је поднео касациони судија Др. Штарке. У друштва је тражило посредовања за занимање 4425 отпуштених осуђеника; друштво је могло наћи 3465-орици занимања, и то: 82 као књиговесци, продавци, писари и надзорници, 148 као занатлије, 150 као кочијаши, баштовани, покућари и т. д. 132 као фабрични радници, 346 као цигљарски и радници за земљано посуђе и 2627 као земљорадници, слуге и т. д. Доходци друштвени износе 30.641·44 марака, рачунајући ту и прошлогод. остатак у суми од 1985·09 марака. У приходу овога пута знатну суму заузимају отплате у посао уведених осуђеника за оруђа за рад и т. д., у величини од 11.033·18 марака. Ово свакогодишње пењање отплате радостан је доказ, да друштвену помоћ траже све више отпуштени осуђеници, који озбиљно мисле на поправку; у осталом ову поправку осуђеника врло повољно констатују и предузимачи. Берлинске вар. власти засведочиле су и овога пута своје интересовање за друштво приложив 2700 марака. Из фонда задужбине царице Фридрихе ушло је у друштвену касу 1500 марака; полиц. главна каса даровала је 300 марака; од чланова царске породице 670 марака ит.д. *Издаци* износе 28.214·89 марака. На крају рачунске године друштвена имовина износила је 46.000 марака у папирима од вредности и 4177·25 марака у готовом новцу. Овде долази задужбина касац. судије Др. Штарке-а са 1533·80 марака. По извештају председниковом тајни суд. саветник Др. Вирт, директор казненог завода у Плеценсе-у држао је једну беседу, а судија, Др. Ашрот предавање о друштву за отпуштене осуђенике у Енглеској, које ће скорим изаћи из штампе. Трговац Бишоф, управитељ бироа за налажење рада, изнео је, при завршетку, преглед друштвене делатности за последњих 15½ год. у коме је се времену 55.909 отпуштених осуђеника обратило друштву, од којих су њих 13.921 добили занимање друштвеним посредовањем.

Ж. А. Л.

ВЕЛЕШКЕ

— Да се види, колико се много полаже у јевропском свету на полицију, помињемо, да се не само у *Лондону*, *Берлину*, него чак доле и у *Грчкој* предузимљу реформе у *полицијској струци*. Отварају се нарочите *школе* за полицајце и жандарме. У Берлину и Бечу, поред осигуране сталности, покреће се и мисао о — повећаној плати. Берлинска жандармерија од 1. Априла идуће године добија повишицу. Плата редову почиње од *1400 марака* годишње.

— Управа казненог завода у *Пешти* расписала је награду од *300* круна за књигу, која би служила као лектира осуђеницима. Књига мора бити написана у моралном духу...

— Г. *Адолф Сојка*, члан бечке полиције, један од вештих полицајаца, постављен је за управника вароши *Брина*, у Моравској... Честитамо...

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Покрађа поште.

(Свршетак)

Сваки, који добро познаваше новог иследника, веровао је, да ће он истрагу извести на прави пут — да ће доћи до истине. Пуних 30 год. провео је он непрекидно као полицијски чиновник, а имађаше 10 год. већ, како беше члан београдске полиције. И његови претпостављени, и његови потчињени, познаваху га као чиновника потпуно предана своме послу, до крајности вредног, предузимљивог, способног, доста строгог и потпуно правичног. Али оно, чиме се он највише одликоваше као полицијски чиновник, беше његова велика умешност и потпуна хладнокрвност, како у обичним тако и у најважнијим и најзаплетенијим питањима.

Ето, оваквоме чиновнику беше поверена даља истрага по делу крађе поштанских аманета. Природно је, дакле, што сви вероваху, да ће он имати успеха.

Да видимо је ли нови иследник оправдао мишљење, које је о њему владало?

* * *

Неколико дана протекло је већ од кад нови иследник проучаваше акта кривице Јанкове. Једно једино саслушање, које је извршио над Јанком и Антонијем, било му је довољно, па да увиди: да је истрага пошла погрешним путем. Остало му је само, да за то своје мишљење прибави доказе, и он се реши да их прибави по што по то.

Али како?

Први корак, који је учинио нови иследник, да би прибавио поменуте доказе, био је тај, што је једног дана око 5 сати из јутра изишао на место извршене покрађе и лично се уверио: да је, према месту на коме је, и времену у коме је крађа извршена, исту могло извршити и неко други сем Јанка и Антонија, а да не буде опажен од оближњих стражара.

Истога дана отишао је иследник у зграду, у којој су смештена поштанска кола, и лично прегледао она кола, у којима су били покрадени аманети. И кола, и брава на каси не беху ни мало повређени, али један вешт шлосер, кога иследник беше собом повео, за тили час отвори једним калаузом врата на каси.

Настојник, или још боље, старешина поштан. служитеља Михаило Стојановић, који праћаше иследника, видев ово, окрете се иследнику и рече:

— Госп. члане, кључеви од ових кола увек су код кондуктера.

— Добро, добро, одговори му члан и погледа га озбиљно.

Вратив се у канцеларију, иследник после подужег размишљања нареди, да се строго пази на све поштанске кочијаше, служитеље и службенике аманетне поште. Двојица детектива добише налог, да у року 24 сата прибаве најтачније податке о свима побројаним личностима.

На два дана после овога, један детектив јавио је иследнику, да је поштански служитељ Милан Спасић, изашао из службе и отишао у место рођења — у село Ворош, среза сврљишки. Додао је још и то, да Милан има брата Димитрија, који је ноћни стражар. Пре поласка Милан је, вели, ноћио код Димитрија.

Поводом овог саопштења, начелник среза сврљишког и командир ноћних стражара добише наредбе, да обрате пажњу, први на Милана а други на Димитрија.

Прође још неколико дана без икаква успеха. Начелник среза сврљишког не јављаше ништа, а и на Димитрију се не осећаху никакве промене. Он вршаше службу тачно као и увек.

Детектив, који праћаше кретање поштан. кочијаша, јављаше, да код ових ништа особито није опазио. Једино што је на место Миланово примљен за кочијаша неки Светозар — Тоза Јевтић, бив. кочијаш трамвајски.

— Доста је сумњиво, говораше детектив, што је Светозар напустио службу на трамвају, где је имао дупло већу плату, но што је ова коју сада има.

— Јесте ли се ви добро известили о томе: да ли је он својевољно напустио службу, или су га отпустили? упита га иследник после малог размишљања.

— Лично сам ишао и питао о томе директора трамвајског друштва. И њему је чудновато, што Светозар неће више да служи. Био је, вели, веома тачан и вредан.

— Знате ли што ближе о Светозару?

— За сада само то: да је родом из села Нишеваца, среза сврљишког; да се врло добро познаје са надзорником Михаилом; да је, пре но што је крађа извршена, врло често долазио код Михаила и Милана.

— Шта још?

— И да је Михаило настојник родом из истог села, из кога и овај Светозар.

— Потпуно сам задовољан с вашим извештајем. Мотрите и даље на сваки Михаилов и Светозарев корак. Ако ма шта сумњиво опазите, јавите ми одмах.

— Разумем, г. члане, одговори детектив и оде.

Тек што је детектив изашао, иследник, и ако остаде сам у соби, изговори доста гласно ове речи:

— Врло лако. И ако је данас недеља, морам по подне доћи у канцеларију само због овога.

Жандарм који стајаше пред вратима, чувши га да говори, а знајући да никога код њега нема, уђе у канцеларију и упита га шта жели?

Он га изјури напоље...

* * *

Тачно у два сата по подне дошао је иследник у канцеларију. По што је претходно наредио жандарму, да никога не пушта њему, он дохвати акта истраге и задуби се у њих.

Беше од прилике четири сата, кад у Управу улети, сав усплахирен, командир ноћних стражара и затражи од жандарма, да га одмах пријави иследнику.

Овај га у почетку не хтеде пријавити, али, по што овај прими сву одговорност на себе, у случају ако се иследник због тога буде љутио, он му испуни жељу.

Мора да су вести, које је командир донео иследнику биле веома важне, јер овај одмах напусти канцеларију и оде у касарну жандармеријску.

Кад се је, после једног сата вратио у канцеларију, два жандарма водила су за њим једног човека, у коме, остали жандарми у Управи одмах упознаше Димитрија Спасића, ноћног стражара — брата од стрица Милана Спасића, бив. поштанског служитеља.

Он тога дана беше изашао из службе. Један његов другар упитао га је том приликом зашто напушта службу, и шта мисли да ради у зимње доба? А он му је, као одговор на то питање, показао десетак наполеона.

Сазнав за то његов командир, као што смо видели, известио је иследника, и резултат тога беше тај, што је Димитрије био доведен у Управу.

Испитивање, које је одмах предузето над њим, није имало никаква успеха, али је, приликом претреса стана његове милоснице, неке Стане Петровић, нађено у пећи, у пепелу три наполеона.

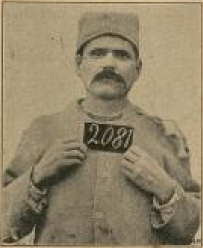
Милан

Упитана од куда јој ти наполеони, одговорила је, да их је, много раније, украла од Димитрија.

Димитрије пак тврђаше, да је, како та три, тако и оне остале наполеоне, који су код њега нађени, уштедео од своје плате. —

Ствар беше и сувише озбиљна, али и иследник беше добро испекао свој занат. Са неколико питања, он је тако збунио Димитрија и милосницу му, да они, најзад, почеше противречити својим исказима. Ипак не хтедоше ништа признати.

— Промислите се ви до сутра у затвору, рече им иследник тек око 11 часова у вече, и нареди да их воде у затвор.

Пре но што је отишао кући, иследник је једном шифрованом депешом наредио начелнику среза сврљишког, да му одмах спроведе Милана, бив. нашег кочијаша.

* * *

Неколико дана неуморног рада били су довољни иследнику, па да у овој, валда једној од најзаплетенијих истрага, дође до истине.

Једна женска — Марија Грбић-Николић, бив. милосница Миланова, која је с њим заједно притворена, приликом једног испита, не могући више лажно одговарати на вешта питања иследникова, каза ово:

— Аманете, рече она, покрали су: Милан Спасић, бив. поштан. кочијаш и Светозар Јевтић, бив. кочијаш на трамвају. На који су начин они крађу извршили, и да ли је, сем њих, још неко у истој учествовао, непознато ми је, али за њих двојицу сигурна сам.

Светозар

— Ово ми је сам Милан, онога јутра кад је крађа извршена, казао, и том приликом, дао ми 1 наполеон, а доцније, пред полазак у село, још 300 динара. Од тог новца, дала сам Светозару 150 дин.; потрошила сам 10 дин., а остатак у 104 динара, као и наполеон, нађени су у моме стану приликом претреса.

— Ништа ми више о овој крађи није познато.

Према оваковом исказу Маријином и ранијим основима, одмах је добављен и узет на одговор Светозар Јевтић, али и он не хтеде ништа признати.

Разуме се већ, да га је иследник ставио у притвор.

Имајући пред собом признање Маријино, иследник је одважно ишао напред.

По што је прво, помоћу Марије успео, да и Стана, милосница Димитрија призна дело, грунуо је свом снагом на Милана, и овај, видећи да нема куд, на крају крајева признао је све.

Светозар је још неколико дана врдао, па је, најзад, и он признао кривицу, те је тако цела ствар постала јасна.

Крађу су извршили: Милан и Светозар, али их је на то подстрекао настојник Михаило. Браву на каси отворили су удешеним кључем, који је направио сам Светозар. Онога јутра, кад је крађа извршена, Милан и Светозар сачекали су поштанска кола код парка министар. финансија, па док је Милан придржавао штанглу, Светозар је отворио врата и вадио аманете. Кад су све аманете покупили, ушли су у парк мин. финансија, па ту у шибљу прикрили три кесе, а четврту собом однели.

Михаило

До улице „Краља Александра" ишли су заједно, а ту су се раздвојили. Милан је отишао у поштанску а Светозар у трамвајску шталу. Светозар је са собом однео и кесу с аманетима, те је прикрио у гробљу цркве св. Марка.

Тек после три дана састали су се у поштанској штали Светозар, Милан и Михаило, и предузели отварање појединих аманета. Не имајући времена, да их ту све отворе, они их однесу кући Милановог брата Димитрија, и ту, с њим заједно доврше отварање.

Сав украдени новац поделили су на четири дела. Један део закопали су у шупи поштанској; други испод поштанског магацина, трећи у општинском сењаку, а четврти је узео настојник Михаило.

Стварна вредност украденог новца износила је суму од 38.107·94 динара, а остатак до 202.332·17 динара, били су разни новчани документи. Они су, готово сви, нађени у оним кесама, које су биле прикривене у парку мин. финасија.

У шупи поштанској и испод магацина ископано је 20.421·50 дин., а остатак у 17.684·44 дин. ни до дан данас није пронађен, нити је „јарко сунце" показало где је он?

* * *

Разуме се већ, да су Јанко, Антоније и Јанкова свастика Д..... одмах пуштени у слободу. Невиност њихова потпуно је доказана.

Сиромах Јанко!.... Плакао је као мало дете кад су му саопштили да је слободан, а Антоније од радости није могао речи проговорити. Једино Даница била је тужна, а кад ју је иследник упитао за узрок, она му је, јецајући, одговорила: да је гризе савест, и да себи никад не може опростити, што одмах, у почетку истраге, није казала узрок свога бављења у парку, онога јутра, кад је крађа извршена.

Сазнав за тај узрок, иследник се осмехну и рече:

— И сам сам мислио да ће тако нешто бити...

* * *

Даља истрага довршена је веома брзо. Она већ није била тако занимљива. Вреди поменути, да је настојник Михаило, који је одмах после признања Светозаревог и Милановог притворен, покушавао у затвору да изврши самоубиство, али је у томе од осталих притвореника био спречен.

Кад је иследење било потпуно довршено, кривци су спроведени првостепеном суду за град Београд на суђење, и он је осудио: Михаила на 5, Светозара и Милана на по 4, Димитрија на две године робије, а Марију на 6 месеци затвора. Стана је пуштена из недостатка доказа.

Димитрије и Марија већ су издржали осуду, а Михаило, Светозар и Милан још су у београд. казамату.

Да ли ће се и оних 17.684·44 динара моћи пронаћи? — питање је будућности.

Тривун Илић — убица.

Новембра 29 тек. год. у дворишту кафане „Црвени Крст“, која постоји у улици „Македонској“ овде у Београду, десио се један догађај, који је узбунио све околно становништво.

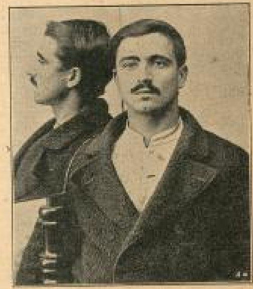

Тога дана око 9 часова пре подне, контролор београдске општине Лука Аврамовић беше дошао у радњу — шпембарницу овога Тривуна и упитао га: је ли платио суду општине гр. Београда прописну таксу — аренду за два прасета, која тога дана беше заклао.

У место одговора Тривун му је показао једну признаницу, по којој је платио таксу о којој је била реч, али кад је Лука поменуту признаницу мало боље загледао, опазио је, да је иста издата још под 27 новембром — два дана раније — за два са свим друга прасета. Он то лепо примети Тривуну и затражи му таксу за ове прасце које беше заклао 29 новембра, али га он не хтеде да чује.

— Таксу сам једном платио; не могу је сто пута плаћати; не узнемирујте ме више, јер имам посла.

Овим речима одговорио је Тривун Луки, кад му је овај поново затражио прописну таксу и том приликом, скренуо му пажњу на последице, које ће наступити, у случају да он не плати таксу.

Према овоме одговору Тривуновом, Луки није остало ништа друго, но да нареди ноћном стражару Јовану Здравковићу, који га праћаше, да одузме прасад од Тривуна и понесе их у суд општински.

Ова наредба Лукина била је потпуно основана на закону.

Тек што је Јован пошао да изврши добивену заповест, а Тривун, не проговорив ни речи, дохвати нож иза паса и у једноме моменту удари Луку у сред прсију; за тим се устреми на Јована, те и овога удари по глави.

То све не би му доста, већ се поново врати Луки и забоде му још једном нож у прса. У том и Јован, који се беше мало прибрао, дохвати свој тесак и полети Луки у помоћ, али Трифун удари и њега још једном ножем у раме и побеже на улицу, где га један позорник ухвати и одведе у кварт палилулски.

Лука, који је од добивених удараца пао и онесвеснуо се, пренет је одмах у општу државну болницу. Лекари уложише све своје знање и труд да га у животу одрже, али узалуд, он је сиромах 2 овог месеца, у $11\frac{1}{2}$ часова пре подне испустио своју душу, а 3 тек. месеца свечано је сахрањен на новоме гробљу.

Поред многобројног света, његову пратњу увеличали су својим присуством и г.г. Никола Стевановић, председник београдске општине, Никола Трпезић, члан Управе гр. Београда, који је заступао управника г. Бадемлића; за тим по један лекар из свакога кварта, готово све особље општинског суда, један вод жандарма и један вод ноћних стражара.

Лука, који је био жртва своје ревносне службе, потпуно је заслужио овај величанствени погреб.

А шта је с убицом његовим?

Окован тешким оковом, потпуно свестан онога што је учинио, презрен и од самих својих садањих другова — притворених, он у затвору Управе гр. Београда очекује награду за своја дела.

Тривун је родом из Врања, има 22 год., нежењен је, у Београду живи од пре 5 година, до сада је неколико пута иступно кажњаван.

Стражар Јован још лежи у војној болници. Он није тако опасно повређен и, по мишљењу лекара, скоро ће оздравити.

Тривун је стављен под истрагу за убиство, покушај убиства и противстајања власти.

ПОТЕРА.

Настас Тодоровић, калфа месарски из Шапца, ноћу између 1—2 тек. мес. извршио је једно убиство и један покушај убиства, па побегао. Он има 19 год., високог је раста, округлих образа, косе, обрва и очију црних. Од одела има на себи кратки кожух, шпаране панталоне, чизме и црн шешир. Начелство окр. подринског депешом № 19620 моли све полиц. власти, да Настаса живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Настас може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 29142.

Будимир-Влада Вајшевић, родом из Белице, ноћу између 28 и 29 пр. мес., покрао је, на опасан начин, Светозара Николића из Белице однео му том приликом ове ствари: један чохани ферман, једну чохану антерију, једне нове сукнене чакшире, сукнене тозлуке, шешир и ципеле, — све у вредности 240 дин. Будимир има 18 година; средњег је стаса, црномањаст, по занимању је шлосер, а издаје се и за мађионичара. Начелство округа моравског актом № 12549, моли све полициске власти, да Будимира-Владу живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Он се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на бр. 24170.

Лазар Глигић, родом из Крушевца у Босни, решењем ваљевског првостеп. суда стављен је под суд, притвор и оков због опасне крађе. Он има 19 год., средњег је раста, добро развијен, образа округлих, црномањаст је; у оделу је сукненом. Поменути суд актом својим № 15335, моли све полиц. власти, да Лазара потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Он се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 24378.

Божин — Божидар М. Ћирић, земљоделац из Лазарице, окр. крушевачког ноћу између 4—5 тек. мес. разбио је дућан Николе С. Михаиловића, трговца из Крушевца и том приликом украо му и однео: две српске новчанице од 10 дин., 18 дин. у новцу, један велики златан дукат; једну мамудију, један мали бушен дукат, 8—10 комада цванцика, један сат од никла и неколико ексера. Божин има 24—25 год., средњег је стаса, добро развијен, у лицу црн, има мале црне бркове; у оделу је сукненом. Наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству окр. крушевачког с позивом на Бр. 14300, или Управи гр. Београда на Бр. 29563.

Првостепени јагодински суд тражи Милоша Милосављевића и Стојана Милосављевића, Цигане из Ковачевца због одвођења девојке. Милош има 27, а Стојан 20 година, оба су неписмени.

Моле се све полицијске власти да пронађене стражарно спроведу јагодинском првостепеном суду с позивом на Број 18450 или Управи града Београда с позивом на Бр. 28878.

Муфти — Аги — Отман — Бин — Мехмеду, трговцу из Ростара, украдено је осам обвезница источне жељезнице под овим бројевима: 0264123, 0579742, 0579750, 0636882, 0686136, 1188745, 1941157 и 1941158. Овдашње царско отоманско посланство актом својим од 5. тек. мца № 131, молило је Управу града Београда да предузме потребне мере за проналазак лопова и покраде. Обраћа се пажња свима полициским властима на ову покрађу. Акт управин Бр. 29248.

ТРАЖИ СЕ.

Љубицу, кћер Николе Мишића из Вел. Градишта тражи Управа гр. Београда актом № 27700. Пронађену треба спровести поменутој Управи.

Ђорђа Димитријевића, оштрача из Смедерева тражи начелство подунав. депешом Бр. 22979. Пронађеног ваља спровести помен. начелству, или управи града Београда с позивом на Бр. 28652.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 53. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 19. ДЕЦЕМБРА 1898. **ГОДИНА II.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уреднику у Београду на „Великом Тргу" до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, а ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

НАША ДЕЦА

(ИЗ ТАСИНИХ БЕЛЕЖАКА)

(свршетак)

29.

Али разврат са Запада наваљује све јаче у наше крајеве...

Порок, када уђе у народ, он се, као оно епидемија, шири све јаче и допире све даље...

Пазимо на децу!

Каква су нам деца — такав ће после бити и народ...

Данас деца — после неколико година то ће бити наши грађани, наши државници, наши потомци...

На коме, ако не на њима, остаје — Србија.

Ми апелујемо на родитеље...

Њихов је — свети позив...

На њима је будућност деце, а онда и — народа...

Али добра мајка може још више...

Она може све...

Њено је име најмилије... Њена је љубав најјача...

Сви смо то у наше доба осетили...

Ако што вредим данас — мојој милој мајци имам да захвалим...

Она ме је учила „првим знањима"...

И у часу, када ове редове пишем, ја осећам њен свети дах више мене...

Њени савети увек су ми на памети.

Изашав ноћу, на слободан ваздух, више пута погледам у небо...

Рекао бих, да видим њену звезду, где треперн у бескрајној васиони...

Немојте ми замерити.

Ви се можете и смејати, али ја сам, сећајући се своје мајке, плакао, када сам ове редове писао...

Него, да наставим...

30.

После родитеља долази — учитељ (професор).

Што је пропустио учинити отац и мајка, треба да прихвати — школа.

У данашњем добу породични живот опада.

У модерном браку, који чешће напада и морална и материјална криза, деца се напуштају.

Надзор над њима мора да прими општина и држава.

Јер, како веле научари, сва срећа једне државе, оснива се на истинским добродетељима и добром моралу њенога народа...

Не угледајмо се у свачему на — Запад.

Тамо није добро...

Тамо веје дух мржње и освете...

Ми се мрзимо међу собом — вели Дима... Отац мрзи сина, али и син мрзи оца... Брат мрзи брата... Муж не воли жену, а жена мрзи мужа... Од брака неће моћи ништа бити... Породица је пропала... Нема више ни синовље љубави...

Како већ и у нас овоме даје истинске потврде један синовљев оглас у „Новом Дневнику", који гласи овако:

Н... Н... Београд.

Пошто сам постао пунолетан, одричем се сваког права родитељског нада мном, као и сваког наслеђа, и од данас престајем ваш син бити. За иметну ми уреду, тужићу вас суду

Син: *Н... Н...*

Још каквих тешких случајева имао сам у мојој пракси.

Једне ноћи дизао сам се као дежурни из полиције, да спасем мајку, госпођу из вишег друштва београдског, коју је са ножем у руци јурио њен рођени — син...!!

Другога дана имао сам да постављам стражу у кући очевој, да угледнога трговца чувају од његовога рођеног порода...

Загледајте у полицијске протоколе, да видите: како се умеју да туже и клеветају очеви и синови — један друге!

31.

Деца се истина рађају невина, али и дивља — себична...

Дете тражи све и маша се свачега...

Ако га одмах не прихвати добра рука и мудра памет мајчина — оно постаје *прождрљиво*.

Већ у овој једној особини детињој има клица за будућа зла дела...

Остављено само себи — дете прво *лаже* и *краде*.

Када ојача, оно постаје сурово, мучи и туче све око себе...

У исто време почну му се и нагони развијати...

Нагони изазивљу разне прохтеве. Са ружним прохтевима страда — *детињи морал*...

Ружни прохтеви и нагони иду после даље и даље. Са њима и суровост јача. И злим делима нема граница...

Тако још дете постаје — злочинац...

Још од памтивека историја злочинаца даје овоме потврде.

Др. Хавелок, у својој студији о злочинима, даје доказе, да се зликовачке особине још у детету појављују. За то наводи испитивања, која су чињена у Француској, Енглеској, Америци, па чак и у Индији... *Роси* опет наводи случајеве, да је имао пред собом као злочинце децу од 4, 7, *8*, *9*, *11* и *12* година...

Чувени светски зликовци: Шиндерханес, Валтазар, Тропман и други, давали су још у детињству знаке злочиначких прохтева.

Историја казује, да су: Нерон, Каракала, Калигула, Луј XI, Карло IX и Луј **XIII** још као деца показивали суровост и давали познати, да ће то бити — рђави људи...

И ја имам забележених неколико случајева, да су ми зликовци признавали: како су још као деца ноће крали, животиње мучили, своје другове злостављали и тукли, штете другоме наносили*) и т. д. Многи су додавали још, да су у шестој својој години почели пушити, ракију пити, а у десетој и блуд проводити... *)

---

*) О томе и ова забелешка. У време нашега рата, као што је познато, школе су биле затворене. Деца су онда скитала и лутала по вароши и околини. Једнога дана, онако беспосленима, један из друштва њиховога предложи: да лупају прозоре по кућама... Предлог једногласно приме. И ударе прво на позоришну зграду... За тили часак каменицама полупају све прозоре на позоришту. Чак не заборавe ни оне велике лампе на улазу... Позорник на ту лупу потрчи тамо, али они окупе и њега, и попреле га по глави. Пошто почине толику штету — разбегну се куд који... Али у мене је остао забележен онај предлагач... После десет и више година, када је већ по-

32.

Деца дакле остављена без надзора одају се мало по мало пороцима.

Дете пијаница и блудник постаје на сигурно — злочинац. Ми смо се раније већ једном занимали питањем о пропалој — деци. Изнели смо како деца постају кесароши и робијаши... **)

Али сада да видите и ову слику.

Једнога дана скупило се на оној пољани иза старога гробља — троје деце. Једноме беше 15, другоме 14 а трећем 12 година.

То беху до скора ђаци, који су или сами школу напустили, или их је гимназијска управа, због рђавога владања, из школе истерала.

Ова деца имађаху и своје родитеље.

Отац ни једноме од њих не беше ни слуга, ни амалин, ни надничар...

Сунце угрејало, деца полегала по трави, па се — договарају.

О чему?

О томе — да краду!...

У томе разговору падало је, као на каквом скупу, разних предлога.

Најстарији је предлагао, да се краде на пијаци.

Средњи је говорио, да би згодно било красти јеспапе из дућана...

Најмлађи је додао, да ништа не треба почети на ситно, него када се улази у посао, онда да се хвата што богатији плен.

— Па како ти то мислиш? — упита најстарији...

— Ја мислим — настави овај, — да покрадемо онога сарача код „Слоге"...

— Како? — упитаће средњи друг...

— Прво калаузом да отворимо дућан.

— Камо кључеви?

— Могао би их набавити — додаде овај средњи.

— Како?

— Када је код мога оца у кући радио Јозеф шлосер, познао сам се са његовим калфом Глишом.

— Па?

— Да тражим од њега... Знам, даће ми их.

— Јок... јок...

— Него?

— Други... други посао... Нећу тај, где има више сведока — заврши најстарији друг.

На то се ућуташе...

— Ми требамо пара... Знате, да нас Телал неће више да кредитира... — отпоче опет средњи друг...

Ђока, звани „Телал", беше јатак, у кога су београдски кесароши и лопови налазили склоништа...

— Не би, чини ми се, погрешили и да пробамо код Николића, трговца. — прихвати онај најмлађи... Ја знам улазак из авлије. Капија се не закључава, него само притвара... Ја ћу, када се смркне, отићи до моје куће, и кришом изнети сикирче из подрума... После ћемо отићи у авлију Николићеву. Са сикирицом да обијемо магазинска врата из авлије; из магазе онда у дућан... И ту да покупимо што буде финије...

— А знаш ти све, како тамо стоји?...

— Знам... Ишао сам чешће... Мој је отац и неки род са Николићем...

— Па тако и да радимо — прихвати онај средњи друг...

— Онда да пробамо ноћас тај посао — заврши најмлађи дечак...

Пошто је сунце упекло, они се дигоше да иду.

— Овде нека је састанак — нареди најстарији друг, а сада да се разиђемо...

Троје деце упутише се с гробља на три стране. То је правило у ономе свету, где се зло смишља, јер се тако лакше избегне надзор власти и њених органа...

Сутра дан освану радња Николићева похарана.

Полицијски извиђај утврдио је: да су лопови морали ући на отворену капију; да су каквим тешким оруђем обили резу и браву на магазинском вратима из авлије; да су онда, ушав у магазу, тим истим оруђем обили и врата на дућану; да су ушли у дућан; ту свећу упалили; и онда по дућану јеспап одабирали; да су украли и однели: сав дневни пазар, осам комада платна, пет комада штофа за женске хаљине и т. д.

Још се у извиђају тврдило: да су лопови у дућану пушили, јер се нашло бачених отпадака од цигара; да су се по свима рафовима пењали, са свећом по јеспапу капали; валда нешто иза рафова тражећи; да су, судећи по начину извршене краће, лопови морали бити окорели злочинци, да су са местом били сасвим познати и т. д.....

Полиција настави истрагу. Лопови буду ухваћени...

Оштећени Николић није никако могао веровати, да су ово троје деце његов дућан обили, и из њега јеспап покрали...

Али они и пред њим испричаше целу целцату истину...

— Све крадене ствари однели смо нашем јатаку Телалу признаваше најмлађи дечко... За њих смо добили 30 динара. Више није хтео дати, јер, вели, доста нас је џабе хранио и од власти сакривао... Да је дао и пет динара, ми би били задовољни, јер коме би их другом смели носити и продавати... Са добивеним парама отишли смо други дан на вечеру у кафану код „Патке"... Ту смо се добро најели, и још више напили... Одатле после кренемо се по — куплерајима... Тамо сва тројица узмемо засебну собу... И спавали смо сутра дан до подне... Провели смо истина весело, али и све паре потрошисмо........

Ево како описиваше свој живот најстарији дечко.

— Ја сам син Н... Као што знате, отац ми је доброга стања... Па сам и из добре фамилије — Господин Н... рођени ми је теча... Имам још једну сестру... Учио сам три разреда гимназије... Пошао сам и у четврти разред, али сам одмах прекинуо школовање, јер сам се помешао са рђавим друштвом, па сам се покварио... Кад сте нас већ ухватили, нећу да лажем... Ја и моји другови починили смо све те кривице, за које нас оптужујете. Ми смо сви покварени... Ништа добро нисмо ни научили. Али да вам кажем све из почетка... Прво и прво ни отац ни мајка нису обраћали пажњу на мене... Зато сам овако и пропао... Управо, за све је крива моја мајка... Отац, заузет својим послом, није ни обраћао пажњу на мене, а опет моја мајка има велику родбину... По цео дан иде те код овог те код онога, и нас, децу, остави саме са служавкама... И онда оне управљају са нама... Ја сам прво научио да псујем од нашега момка Јошке... Док сам био мали по цео дан играо сам се у момачкој соби... Ту ме је Јошка наговарао да куварици псујем оца, матер и свеца швапског итд... Што ми је слуга говорио, ја сам то и чинио... То је тако ишло сваки дан... И отац и мајка слушали су моје псовање, па су се

стао човек, овај вођа постаіше дружинице, почини једно за другим више кажњивих дела: превара, фалсификата, и т. д. Још да ли сте гледали шта раде ова деца зверад на гробљу?... Скупе се по двојица тројица дечака, накупе ситнога камења, па нишане: ко ће право погодити — у крст или кандило на гробу, на слику покојникову, или на венац, који је несретна мајка своме јединцу на крстачу приденула?...

*) Интересно је, да сви злочинци пуше, и да су пушење дувана још у детињству почели. *Marambat* наводи, да се прва страст код деце јавља — пушење. Ово је класац у души младих криваца за све доцније злочине. Од 620 малолетника од 8—15 година, који су допали затвора, 50% пушили су пре него су у апс дошли. У Београду је још горе. Београдски кесароши сви од реда пуше. Сви се знају картати. А може се слободно узети, да од њих 90% подносе сва алкохолна пића. У београдским казаматима било је робијаша, који су се картали на — тајин... У француском заводу Сен-Мишел један болесник-робијаш прокоцкао је бујон и вино, које су му лекари, ради опорављења, прописали, и после тога — умро је... Други један злочинац, Босења, удубио се толико у карте, да је био и заборавио, да је осуђен на — смрт.

**) Види књиге: *Кесароши* (Београд 1888) и *Деца робијаши* (Београд 1889).

на то смејали... После ме је Јошка наговарао, да му из очеве кутије крадем и доносим дуван... ја сам и то чинио... Научио ме је и да пушим... Па онда ми је говорио, да му из креденца доносим флашу с ракијом и вином, па сам ја и то кришом у његову собу износио... Он ми је онда давао, те сам из његове чаше и ја пио... Испрва ми је било необично, али сам се после мало по мало навикао: и на ракију и на вино... То је тако ишло док нисам у гимназију прешао... Али тада отац једнога дана ухвати Јошку у крађи, па га истера из куће... Ја сам се тада за Јошком више исплакао, него да ми је отац умро... А то, знате, зато, што сам на-њ навикао, по цео дан се са њим бавио, са њим играо... Оца и мајку видим тек на подне и у вече, па и онда они неће да се са мном забављају, а Јошка, напусти сав посао, па ми прави играчке, забаве и т. д.... За Јошком дође нам у службу нека Јулчика, собарица... Била је млада, добре нарави, те сам се брзо навикао на њу... Па сам се после са њом у њеној соби забављао... Наравно, мајка ретко седи код куће, а ја онда, чим изађем из школе, седим у Јулчикиној соби... Она ме је много волела... Узимала ме на крило, цупкала, љубила... Са мном се тако играла... После ме је научила и на нешто друго... Хоћу да вам кажем — то јест: да радим са њом срамотно... После сам је још више волео... Нисам марио више ни за мајку ни за оца толико, колико за Јулчику. Али, једнога дана моја сестра спази шта ми радимо, па каже мајци. Мајка то каже оцу, а отац отера сместа Јулчику из службе... А мени је онда било врло жао за њом... Када изађем из школе, ја одем те распитујем: где се погодила у службу... Јако сам је био заволео... Када то дочује отац, он ме дохвати, те ме страшно истуче... После ме је омрзнуо, те ме је више пута тукао... Већ сам после пренебрегао и школу... Лекције ми никако нису ишле у главу... Отац ми онда узе учитеља, али све бадава... У том се отац и мајка почеше свађати... Отац све нешто пребацује мајци, а она опет њему, докле се почеше пред-а-мном и пред сестром јавно грдити. Отац је звао мајку најгорим речма, а она опет њему враћала грдним псовкама... Право да вам кажем, и она ми је њихова свађа била тешка... Онда сам почео све више да изостајем од куће... Почнем изостајати и из школе. И тако се помешам са рђавим друштвом... Нико није обраћао пажњу на мене, а ја се онда удружих са мангупима... Када ме још истераше из школе, ја онда упадох међу њих сасвим... Почео сам по мало красти из куће очеве.. Испрва ситније ствари... Првог дана изнесох нове очеве ципеле... После пет дана извукох из ормана панталоне... Па онда табакеру, шешир, мајчину свилену блузу, па онда нову сестрину хељину, мајчин муф, свилени шал, докле не смакох и златан сахат очев... После је већ знала и полиција за мене... Хапсила ме је три пута до сада, али ево ме са друштвом и у овој крађи... Ето, то је моја историја... Како сам ја овако прошао, тако пролазе и она друга деца, која падају у апс... Има нас као што знате, свакојаких, *али нас је највише, који имамо своје родитеље.* — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

33.

Дечак је имао право... Онога дана, када је он допао затвора, нашао је тамо:

два господска сина. Једном је отац виши чиновник у пензији. А другом — професор...

двоје поповске деце. Отац свештеник и члан конзисторије...

четворо трговачке деце... Једном од њих стајала је маса код крајинског суда у вредности 20.000 динара...

шесторо занатлијске деце, којима су очеви имали добре радње и прилично стање... итд.

Доста тада за један дан...

Али од тога дана до данас, има, на жалост свима нама, велики напредак...

Да чујете какав!

Онога истога дана, када се ови редови штампају, у атељеју „Полицијског Гласника“ сликана су два малишана... Мила, бистра и разборита деца... Тако рећи, тек што су од сисе одбијена... Нису навршила још ни десету годину... Та то су анђелчићи... На њима се огледа права љупкост, благост и невиност...

Али да чујете!

Ова невина деца, којима се осећа још мајчино млеко на уснама, ухваћена су, да су починила неколико крађа у Београду.

Разуме се — ви се томе чудите!

Ушло вам нечије дете у кућу. Ви нагађате да, можда, тражи играчку, забаву, или највише десет, двадесет пара, да купи леба или бонбоне.

А оно — дете носи собом сикирче или калауз — кључеве, да обија врата и ормане...

Нема ту шале — треба да се добро промислите сви ви, који ове редове читате...

Па не само да мислите него и да — радите... Јер су ужасне цифре, што нам полицијске апсане на видело износе.

Да чујете и то!

У прошлој 1897. години у главној полицији било је затворено на — **300** дечака и на **200** девојчица, све због скитње, *крађе и блуда!!*

34.

Ја свршујем моју белешку...

Она није написана, да је *деца* читају, него, да *људи* о њој размишљају.

Још ако ове силуете из београдског дечијег живота могну покренути и све надлежне и позване на озбиљан рад — онда им писац још сада изриче своју захвалност...[*]

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

После закљученог броја у коме смо изнели имена општинских писара који су правилно одговорили на задатак у 49 бр. нашега листа, а по спору Марка Лекића, фијакеристе, противу Петра Ристића, поткивача, због накнаде штете, добили смо још неколико одговора од општинских писара и од истих правилно су ствар схватили и решили ови општински писари:

Стеван Б. Илић, писар општ. Вел. Бошњачке
Јаков Л. Јаковљевић, писар општ. Вело поточке
Јездимир М. Обрадовић, писар општ. Плешке

који су се изјаснили да је одвојено мнење судије правилно и на закону основано.

На задатак у 51 броју „једна одбијена забрана“ одговорили су:

Сретен Ђ. Маринковић, писар општ. Лугавичке, који је се изјаснио, да решење општ. суда није правилно и на закону основано, с тога што је овде престао бити случај меничног потраживања, за која општински судови нису надлежни по § 6 грађ. судског поступка, пошто је овај менични дуг, решењем трговачког суда прешао и постао, као дуг по „осудном решењу" и зато је суд по истом требао одобрити забрану на кретност дужникову. Даље је навео да решење није правилно ни с тога, што се у разлозима суда наводи, да је забрана једном стављена од стране трг. суда, по томе што је полиц. власти писано за извршење, међутим трговачки суд овим није ставио забрану, већ је по званичној дужности писао полицијској власти, да његово решење изврши, а то није једно исто.

---

[*] Износећи, пре двадесет година, у својим белешкама јад и патњу напуштене деце, писац је био срећан, да заинтересује публику, да је крене на размишљање о тој жалосној појави, и да и он тако припреми земљиште за оснивање *друштва за сироту и напуштену децу у Београду.*

Пишући даље у својим белешкама о јадима пуштених робијаша, и износећи њихов живот после казамата, писац је покренуо мисао: да се и у нас, слично овоме на Западу, оснује *друштво за помоћ отпуштеним осуђеницима.* Ту је мисао после прихватила и штампа. И сада до заузимљивости људи стоји, да се и то друштво оснује и на племенити рад крене...

Ђорђе М. Ђорђевић, председник општине Камендолске која је се изјаснио, да је са оних истих разлога које и прва наводи, донето решење по овој забрани неправилно и незаконито, с тим додатком да је се суд при оцени за решавање требао придржавати § 398 грађ. поступка пошто је молилац испунио услове који се за тражење забране траже.

Живојин И. Николић, писар општ. камендолске изјаснио је се да је решење о одбијеној забрани незаконито, наводећи разлоге ове исте које су навели и прва двојица.

Блажа П. Пилетић писар општ. умске изјаснио је се да је решење о одбијеној забрани противузаконито из разлога као и остали.

Вукашин Гркајац, писар општ. рашке изјаснио је се да је решење неправилно и незаконо, са истих разлога као и остали, но додајући још и то, да је са обзиром на размак времена од 20 августа па до 30 новембра, као дана осуде прв. трг. суда, наступила за повериоца опасност за наплату дуга, јер забрана могла је бити од стране полиц. власти и неизвршена, а повериоцу мора се на основу закона оставити одушка за тражење наплате од дужника свима законитим средствима.

Никола Каменовић, писар општине рабровске, који је се изјаснио, да је решење о одбијеној забрани правилно и законито, усвајајући разлоге изнете у поменутом решењу, држећи се и тога, да би се забрана могла по извршном решењу трг. суда одобрити, да није већ једна забрана код трговачког суда по меници одобрена.

Јаков Л. Јаковљевић, писар општ. белопоточке изјаснио је се, да је решење о одбијеној забрани правилно и на закону основано, с тога, што је Марко тражио и добио обезбеђење код трг. суда а преко надлежне полиц. власти; и што исти не подноси доказа о томе, да се није могао од дужника код исте надлежне власти наплатити из одобрене обезбеде.

Ми у место одговора, који је од ових писара правилно ствар схватио износимо овде разлоге судије првостепеног суда, који је по жалби потражиоца забране противу решења, поништио решење, којим је потраживалац од тражења забране одбијен. Примедбе гласе овако:

„На основу § 20 грађ. поступка ништим решење тога суда од тога дана и године № јер не одговара закону са ових разлога:

Кад потраживалац тражи забрану подносећи доказ, да му дужник дугује извесну суму новаца, онда је суд био дужан, да оцени само, да ли стоје услови и § 398 грађ. поступка и према томе, да донесе своје решење, а не да се упушта и у оцену, да ли је молиочево решење раније обезбеђено, кад он на то није позван ни једним законим прописом."

Ово нека послужи као упутство општ. писарима у сличним случајевима, пошто је првостепени суд — одређени судија — последња инстанција за расправу спорних питања, за општ. судове.

Ипак би желели да чујемо и наше правнике како они мисле о овом конкретном случају.

НА ОЦЕВЕ……

СЛИКА ИЗ БЕОГРАДСКОГ ЖИВОТА

Оцеви!.., Оцеви!...

Каква слатка и пуна значења реч!...

Сећате ли се тога најмилијег дана из вашег детињства?.. Сећате ли се са каквим сте грозничавим узбуђењем и нестрпљењем једва чекали да се смркне, те да крадимице, и пузећи под столом, укебате ногу оцеву?... он, ђоја, препаднут и ухваћен, нема куда, него се погађа са вама; а ви, као прави душмани, не попуштате шале; док се најзад не одреши кеса очева.... А како је тек вама, добри оцеви, тог радосног дана, који се сваке године појавља као и пролеће, те вас оживљава и крепи новим животом?... Знате ли, како те вечери, иначе строги и озбиљни, чисто смешни изгледате, кубурећи и мучећи се, да до свечаног тренутка скријете све оне поклоне, који су често обилати и гломазни?!

Ах златно доба детињства, кратко ли си!...

И данас су оцеви. И данас ће деца и оцеви да се радују..... а шта ће она деца без оца и мајке..... а шта ће они оцеви, који немају чиме обрадовати своју дечицу...?

I.

На улици

Господин Милан, пресрећни муж, који се пре пет година оженио својом Анђелијом решио се да прослави прве оцеве који наступају, мислећи да им је синчић већ довољно поодрастао, те да може макар нешто осетити од оне радости, која се зове „оцеви"

Још на недељу дана раније радовао се он као мало дете првим „Оцевима" које доживљује. Његова добра Анђелија, оличена благост и доброта, као што је и сам био, — подсмевала му се у шали, што се толико радује и говорила му, како се чисто подетињио; међутим, у самој ствари, она се више радовала. А он, сав срећан, одговарао јој је, да се за то толико радује, што се радује и за себе и за њиховога малог Сашу, који је још тако мали, да и не уме довољно да се радује!... А Анђелија?... она је само тонула у његовом погледу, и од веље радости и љубави, обасипала је врелим пољупцима час свога Милана час Сашу.

У Милану и Анђелији оличена је права супружанска љубав и слога.

Освануо је и тај жељно очекивани дан!

Милан се тога дана осећао много друкчије, него иначе. Ни један му посао није ишао од руке као други пут; све му је нешто сметало; нарочито га је мучило дуго време и често је помишљао на први сумрак. То му чак у неколико није било право, јер се и њему учинило да се подетињио, као што каже његова Анђелија.

А шта је за то време радила Анђелија?

А шта је могла друго радити, до оно што и Милан, кад су они израз једно другога: она је, осим радовања, као домаћица учинила своје. Собу за ручавање претворила је у прави рај! Милан кад дође, неће је познати. На столу се све цаклило: не знаш шта је лепше, да ли они судови као сунце сјајни, или овај чаршав што се бели као планински снег. Што је год било свећњака и лампи запалила је. Соба је сва блистала у чаробној светлости и у њој — понајвише мали Саша...

Смркло се...

Улице београдске престонице необично су оживеле. Могло би се готово рећи да је настало једно право гурање и мување... А о дућанима и продавницама да и не говоримо.., ту је као на причешћу. Све се дало на посао; газде, калфе и шегрти хитро служе, али не могу лако да услуже, и ако је дан раније све унапред спремљено, завијено у кесе и фишеке и одмерено на киле и пола киле, те да се само не би дангубило, па опет се чује гунђање нестрпљивих муштерија, што тако дуго чекају. Тако је у бакалницама, а у другим продавницама још је горе, јер ту се опет ваздан бира, пробира и запонета док се што год пазари.

У једној од највећих б......ских бакалница, био је међу осталим муштеријама и Милан. Немилице трпао је све могуће слаткише и ђаконије у корпу, коју је служавка због тежине једва већ држала, да је била већа корпа не би је могла однети кући!

Излазећи из дућана, господин Милан спотаче се, тако рећи, на самим вратима о једног дерана.

На пољу беше страшан мраз са маглом; није се видело честито ни на десет корака; светлост из фењера једва продираше кроз густу маглу. Господин Милан се осврте и према светлости која долажаше из дућана угледа пред собом једног дерана у самим ритама. Он скакуташе с ноге на ногу и церекаше се, дувајући час по у прсте. Кроз поцепан шешир вирила му коса, а носић му помодрио као чивит. Једва ако му је било око тринаест, четрнаест година.

Милан пође, па се тек заустави.

— Чиј си ти, мали, упита га он.

Деран скакуташе и даље с ноге на ногу, — слежући раменима.

— Је си ли чуо, шта те питам, чиј си ти, понови господин Милан.

— Па..... не знам......

— Како не знаш? Имаш ли оца, мајку....?

— Не знам ни за оца ни за мајку.... имао сам тетку, али и она ме је отерала.

Милан се замисли један тренут, па му онда рече:

— Хајде са мном, мојој кући.

Деран чисто избуљи очи од чуда, јер му се то још није десило, да га је когод ословио тако благим гласом, па још позвао и кући.

— Но, па хоћеш, ли.... а збиља како ти је име?

— Зову ме Ђурица, одговори деран и пође са господин Миланом.

II.

У кући.

Кренуше се сви троје: господин, служавка и Ђурица.

Од дућана, до Миланове куће имало је прилично поћи.

Господин Милан ишао је ћутећи и замишљен; Ђурица је готово весело скакутао поред њега, а служавка, са корпом о руци, гледала их је обоје попреко, чудећи се, какви су то сада прохтеви у њенога господина, да води овога мангупа у кућу. Она је од првог тренутка мрзила овог дерана, и било јој је врло криво, кад га је господин позвао кући. Хтела је и да му примети, али није смела.

Господин Милан опет по доброти свога срца и под утисцима доброг расположења, размишљао је уз пут шта треба да уради са овим дераном; на који начин и њега да развесели и усрећи, те да бар за тренутак заборави да је сироче без игде иког свога. Господин Милан је био један од оних људи, који кад нешто чине, не застају на пола пута, но чини или све или ништа. Па тако и у овој прилици. Њему је било мало одвести само Ђурицу кући и добро га почастити, па га онда опет пустити на улицу. Не, он је хтео и наумио био да учини нешто много више; ни мање ни више: хтео је да од Ђурице начини човека и да врати друштву једног изгубљеног члана.

Ето, таквим се узвишеним и племенитим мислима носио господин Милан, кад је стигао пред кућу са служавком и Ђурицом.

На врху од степеница дочекала их је Анђелија са својим вечито насмејаним лицем, држећи чврсто Сашу за руку. Мало Сашино псетанце „Фокс“ у ковитлац се окретало око себе, час по радосно лајући и пропињући се уза Сашу. Као да је и оно осећало да ово није обичан дан и да се нешто спрема. Господин Милан лаким скоком устрча уз степенице и дошав горе узе Сашу у наручја и Анђелију за руку, па се сви троје упутише у одаје, разуме се, уз пратњу и лавеж несташнога „Фокса“. А служавка дошав до кухињских врата, отвори их широм и рече Ђурици пакосно: „Изволите, млади господине!“

*

Мало за тим а у дивно украшеној и осветљеној трпезарији, седели су за вечером Милан и Анђелија, а мали Саша између њих у високој дечјој столици. Дивна група! Све у овој одаји, свака стварчица казивала је да овде царује љубав. Цела одаја и све у њој дисало је неком хармонијом; па чак и Сашино звекетање тањирима и виљушкама пристајало је хармонично уз ћеретање оца му и мајке... Потпуна слика ничим непомућене породичне среће!...

— Причај ми сада, Милане, о Ђурици, рече Анђелија. Где си га нашао и шта те је побудило да га доведеш?

— Како ћу да ти кажем; не знам ни сам с ког краја да почнем, рече Милан и замисли се мало.

После кратког ћутања настави:

— Излазећи из бакалнице, нађох Ђурицу пред самим вратима; турио руке у џепове па скакуће с ноге на ногу... У тренутку синуо ми у памети, како сам ја пресретан, а овај дечко јадан и несретан. Стеже ми се нешто око срца, сажалих се и поведох га кући, у први мах мислећи да се код нас само мало огреје и почасти, те да бар и за часак заборави да је сироче, али доцније, идући кући, нађох да је то мало, и да за овакво сироче напуштено од целога света, треба учинити што више. Хтео сам, да моју данашњу прву родитељску радост, моје оцеве, вежем за једно доброчинство, кога ћу се сећати целога живота, и чија ће ме успомена, подстицати и крепити да и у будуће, по могућству, чиним добра своме ближњему, јер, признаћеш, Анђо, да више значи добар бити него велики; добри људи су већи од великих људи!

Милан је последње речи изговорио ватрено и са осећањем; лице му је блистало блаженством и изгледао је у томе тренутку чисто као преображен; види се да је истински тако и мислио и осећао, као што је говорио.

За тим полако и готово свечано настави:

... — И у том правцу одгајићу и васпитаћу нашега Сашу. Прва и најсветија дужност нека ми буде да му оплеменим срце, а све остало доћи ће за тим само по себи.

То рече, па се онда саже и пољуби Сашу у косицу.

То исто учини и она, готово као по неком нагону.

Док су они тако разговарали, Саша се беше срозао на својој столичици и заспао, а обема ручицама пригрлио неколико колача и бонбона на груди.

Мајка га полако диже са столице и положи у његов креветац, пошто му је претходно раскопчала хаљинице. За тим се опет врати за сто.

— Јеси ли наредила, Анђо, да се Ђурица ошиша, умије и преобуче, упита господин Милан, палећи цигарету, која му се беше угасила.

— Мислим да је то девојка већ учинила, одговори Анђелија.

— Онда, знаш шта? Анђо, кажи да га доведу, те да му дамо мало и од ових слаткиша, па онда нека иде и он спавати.

Госпођа Анђелија нареди, и после неколико тренутака ступи Ђурица у собу.

Овако ошишан, умивен и мало дотеран, Ђурица је са свим друкчије изгледао. Господин и госпођа чисто нису веровали, да је то оно отоичашње дете. Ђурица је био случајно лепо дете; танког узраста, косе плаве, а очију црних као катран; усне и лице беху му испуцале од зиме и мраза, а руке му изгледаху као церова кора.

Кад је ступио у собу, бленуо је од изненађења; она пријатна топлота у соби, чаробно осветљена соба и богато намештен сто збунили су га, јер толико упечатака на један пут његова душа није могла примити мирно и без великог узбуђења.

— Приђи ближе, Ђурице, рече госпођа Анђелија.

Ђурица приђе, не скидајући очију, са колача и бонбона, којих изобилно беше на столу.

— Ђурице, данас су оцеви. Пољуби господина у руку и честитај му оцеве.

Ђурица се саже и пољуби господина Милана у руку, и не знајући како се то честитају оцеви.

— Тако, рече, госпођа Анђелија, а сад нам реци чији си, и имаш ли кога...

Ђурицу је окуражило ово лепо и благо поступање са њиме, па поче слободно причати: како нема никога, како родитеље није запамтио; имао је, вели, једну тетку, но и она га је отерала од себе пре две године.

— Па како живиш, упита госпођа Анђелија.

Ђурица слеже раменима.

Господин Милан, видећи да ово испитивање нема никаква смисла, јер и шта би имало једно мангупче о себи причати, до, мањ то, како од крађе живи, даде знак госпођи Анђелији, да прекине разговор.

Госпођа Анђелија узе један празан тањир са стола и напуни га колачима и другим слаткишима, даде га Ђурици и рече му да сада иде и он спавати.

Ђурица прихвати тањир оберучке и брзо изађе из собе, и тек кад је дошао у кујну, дође мало к себи и би му чисто као да му се скинуо камен с груди!

Још мало за тим, па је и у господин Милановој кући завладала тишина и мир..... све је отпочинуло слатким сном...

(свршиће се)

МАЛА РОКА

ПРИПОВЕТКА

Гија де Мопасана

(НАСТАВАК)

И када је мало тело, обвијено повојима које су узели од Ренардове куће, ишчезло у колима, старица, коју су држали кмет и капетан, викала је:

— Ништа немам, ја ништа немам, ништа у свету, ништа, па ни њену малу капу, њену малу капу; ја ништа немам, ништа, па ни њену малу капу.

Млади поп, који се већ почео гојити, дође, и он прими на себе да одведе Року. Ренард и њега позва на доручак, и поп обећа да ће доћи.

За све време јела говорило се о злочину. Сви су били једнога мишљења; злочин је учинио какав скитница, који је туда случајно прошао, док се она купала.

После доручка, који је дуго трајао, чиновници се вратише у Роуј, рекавши да ће сутра рано доћи; лекар и поп отидоше својим кућама, а Ренарде, после дуге шетње по ливадама, отиде у шуму где се шетао до вечери, лаганим корацима, са рукама на леђима.

У постељу леже врло рано, и спавао је до сутрадан, када истражни судија уђе у његову собу. Судија је трљао руке, изгледао је задовољан, и рече:

— Ах! ах! ви још спавате! Ех! али знате ли, драги мој, шта имамо ново јутрос?

Кмет је седео на постељи.

— Шта дакле?

— Ох! нешто чудновато. Ви се добро сећате како је мајка јуче помињала какву успомену од своје кћери, нарочито њену капицу. И јутрос, отварајући врата, она је нашла, на прагу, две ципелице детиње. То доказује да је злочин учинио неки овдашњи, неко који има сажаљења према њој. Поред тога, и писмоноша Медерик донео ми је напрстак, ножић и игленицу покојне. Дакле човек, када је понео одело да га сакрије, оставио је да падну ствари што су биле у џепу. Ја пак нарочито обратим пажњу на случај с ципелама, који указује на извесну моралну културу и способност за нежност код убице. Ми можемо дакле, ако хоћете, да посмотримо све главне становнике из вашег краја.

Кмет се био дигао и пристаде. Пошто су му донели млаке воде за бријање, намаза се сапуном, и огледајући се у огледалу поче:

— Главни становник Карвелина зове се Жозеф Ренарде, председник општине, богат сопственик, човек напрасит, који туче шумаре и кочијаше...

Истражни судија се насмеја:

— То је довољно, пређимо на другог...

— Други по важности јесте г. Пелдан, помоћник председников, марвени трговац, такође богат сопственик, лукав сељак, врло, врло притворан, јако препреден у свима новчаним питањима, али неспособан, по моме мишљењу, да учини један такав злочин.

Г. Питоан рече:

— Пређимо.

Тада, непрестано бријући и умивајући се, Ренарде продужи морални преглед свију карвелинских становника. После два часа разговора, сумња је била пала на три доста подозриве личности: једног зверокрадицу по имену Кавала, једног ловца пастрмака и ракова по имену Пакеа и једног говедара по имену Клобисе.

II.

Истрага се продужила преко целога лета, али се злочинац не откри. Они које су осумњичили и које су ухапсили доказаше лако своју невиност, и суд хтеде престати са трагањем за злочинцем.

Али тај злочин као да је на чудан начин потресао цео крај. У душама становника био је остао извесан немир, неодређени страх, осећај тајанственог ужаса, који је дошао не само услед немоћи откривења икаквог страха, него и услед тога чудног налажења ципелица пред вратима Рокиним. Извесност да је убица присуствовао констатовањима, да без сумње живи још у селу, обузела је све духове, изгледало је да се простире над селом као каква страховита претња.

Шума је била постала место од кога су се сви плашили, избегавали. Некада су становници долазили у њу ради шетње, сваке недеље после подне. Ту би поседали по маховини под хладом огромних дрва, или би ишли дуж реке хватајући пастрмке које су јуриле кроз траву. Сада нико није ишао под густи и високи зелени свод, као да се очекивало да ће се увек наћи каква лешина.

Дође јесен, лишће поче падати, и поче се небо видети кроз грање. Јесење кише отпочеше, и Бриндија, нарасла, јурила је брже, љута и гневна, поред својих сувих обала, између два реда сувих и голих врба.

Свакога дана, чим падне ноћ, Ренарде је излазио из своје куће, полако силазио са степеница, и ишао под дрвеће замишљена изгледа, са рукама у џеповима. Тако је дуго ишао по влажној и мекој маховини, док су јата врана, долетајући из целога краја, да спавају на врховима великих букава, просецала ваздух као какав огроман црн посмртни вео који лети са ветром, јако и кобно гачући. Најзад су се спустиле на највеће грмове и мало по мало престајале са њиховим гакањем, док је ноћ која је наступала мешала њихово перје са црнилом простора.

Ренарде је лагано лутао под дрвећем, и када му непровидна тама није допуштала да више иде, враћао се дома, падао је као какав трупац у наслоњачу, пред јасним камином, наслањајући на огњиште своје мокре ноге које су се дуго поред пламена пушиле.

Једнога дана пуче по целом селу крупан глас: кмет хоће да посече своју шуму.

Двадесет дрвосеча већ су радили. Почели су крајем најближим кући, и радили су брзо у присуству господареву. Стотина дрвета су падала под равномерним ударцима секира, и све је одјекивало од њихових гласова. Шума се смањивала сваки дан, губећи своје оборено дрвеће као што војска губи своје војнике.

Ренарде се није одмицао; остајао је од јутра до вечери, посматрајући, са рукама на леђима, лагану смрт своје шуме. Међутим приближавао се месту на коме је мала Рока била нађена. До тога места дођоше најзад једне вечери, у сумрак.

Како је било мрачно, а небо се натмурило, дрвосече хтедоше да престану са радом, остављајући за сутра обарање једне огромне букве, али господар се томе успротиви и затражи да се одмах окреше и обори тај колос који је својим хладом био скоро злочин.

Када ју је дрвосеча окресао, када су му остали већ подсекли стабло при дну, пет људи почеше вући и цимати уже завезано за врх.

Дрво се није давало; његово снажно стабло, и ако пресечено до половине, било је као од гвожђа. Радници, сви укупно, на махове вукли су уже и прилегали до земље, и равномерно и у један мах подвикивали. Две дрвосече, стојале су иза букве, са секиром у руци, налик на два џелата, готови опет да ударе. Ренарде, непомичан, са руком на кори, очекивао је пад са немирним и нервозним осећањем.

Један од људи му рече:

— Ви сте и сувише близу, господине кмете; може вас у паду ранити.

Он не одговори ништа и не умаче; изгледало је да хоће сам да обухвати букву и да је обори као какав хрвач.

Одједном, од дна дрвета зачу се неко крцкање које је јурило до врха као неми болан узвик. Буква се наже, готово да се стропошта, али још се непрестано држала. Људи затегоше мишиће, напрегоше се што су више могли, и у тренутку када се дрво, сломљено, стропоштавало, Ренарде изненада искорачи за један корак у напред, заустави се издигнутих рамена да прими страховити удар, смртни удар, који ће га смлатити на земљу.

Али буква, изокренувши се нешто мало, окрзну му само крстине, и баци га на пет метара од себе.

Радници потрчаше да га подигну, али он се сам већ био дигао на колена, запрепашћен, збуњена погледа, трљајући чело руком, као да се буди из каквога наступа лудила.

Када је стао на ноге, изненађени људи почеше га питати, не разумевајући шта је чинио. Он одговори, муцајући, да му је дошла нека застрањеност, или боље као неки повраћај у детињство, да је био замислио да има времена да пројури испод дрвета, као што мангупчад протрчавају пред колима у касу, да се играо са опасношћу, да се већ осам дана јавља у њему та жеља, да ли може протрчати испод дрвета које пада. То је будалаштина, он то признаје, али сваки има своје тренутне лудости и та кушања детињске глупости.

Изражавао се лагано, тражећи речи, муклим гласом. Затим пође, рекавши:

— До сутра, пријатељи, до сутра.

Чим се вратио у своју собу, он седе за сто, и обухвативши главу обема рукама, поче плакати.

Плакао је дуго, затим обриса очи, подиже главу и погледа на часовник. Није било још ни шест часова. Он помисли: „Имам кад пре ручка“, и затвори врата кључем. Заседе опет за сто, извуче фиоку, извади револвер и стави га на хартије. Челик се сијао и бацао одблеске као пламенове.

Ренарде га је посматрао неко време са немирним погледом пијана човека, затим се подиже и поче корачати.

Ишао је с једнога краја на други, и с времена на време заустављао се. Одједном отвори врата своје собе за облачење, замочи салвет у тестију с водом и оквасу чело, као што је учинио оно јутро кад је био учињен злочин. Кадгод је у ходању прошао поред стола, сјајно оружје привлачило је његов поглед, покретало његову руку, али он је гледао на шеталицу и мислио: „Имам још кад.“

Изби пет и по. Он тада узе револвер, отвори велика уста једном ужасном гримасом, и гурну цев унутра као да хоће да је прождере. Тако остаде неколико минута непомичан, с прстом на орозу, најзад, спопаде га дрхтавица страха, и испусти револвер на простирку, и сруши се на своју наслоњачу јецајући:

— Не могу. Не усуђујем се! Боже мој! Боже мој! Шта да радим да узимаднем храбрости да се убијем!

Куцнуше на врата, он се диже запрепашћен. Слуга рече: „Ручак је готов.“ Он одговори: „Добро. Сад ћу сићи.“

И узе оружје, закључа га поново у фиоку, затим се погледа у огледало. Био је црвен, као увек, можда мало црвенији. Ништа више. Сиђе и седе за сто.

Јео је полагано, као човек који хоће да продужи једење, који никако неће да буде сам са собом. Неколико пута је палио лулу, и најзад се попе у своју собу.

Чим се закључао, он погледа под своју постељу, отвори све ормане, потражи по свима кутовима, премете сав намештај. Најзад запали све свеће, и целу собу прелете погледом са дрхтањем од страха, који му је кривио лице, јер он је добро знао да ће је видети, као и сваке ноћи, малу Року, девојчицу коју је прво силовао, затим удавио.

Сваке ноћи јављало се гнусно привиђење. То је испочетка у његовим ушима било као нека врста хрчања, као хука вејалице или тутњаве далеког воза на мосту. Тада је почињао да дрхће, да се гуши, и морао је откопчавати оковратник и отпасивати се. Ишао је да би му се крв кретала, покушавао је да чита, покушавао је да пева, али то је било узалуд. Мисао му се, поред свега усиљавања, враћала на дан убиства, и оно му се јављало у својим најтајнијим појединостима, са свима најсилнијим осећањима.

Тога јутра, јутра тога ужасног дана, био је осетио устајући неку тромост и главобољу, коју је приписивао жези и био је остао у својој соби до доручка. После јела, спавао је, и пред вече изашао је да дише чисти и мирни ваздух под дрвећем своје шуме.

Али чим је изишао напоље, тежак и топао ваздух још га више притиште. Сунце, још високо на небу, сипало је на суву и жедну земљу таласе пламене светлости. Никакав поветарац није кретао лишће. Све животиње, тице, чак и скакавци ћутали су. Ренарде дође до великог дрвећа и поче корачати по маховини, где је Бриндија испаравала мало свежине. Али, осећао се рђаво. Изгледало му је као да га је нека незнана, невидљива рука стегла за гушу, и ни на шта није мислио. Једино у глави му се врзла једна неодређена мисао, мисао да се поново ожени. Њему је било тешко да живи сам, и он је трпио и физички и морално. Навикнут већ десет година да поред себе осећа жену, навикнут на њено присуство у свима тренуцима, на њено свакодневно грљење, он је имао потребу једну неодољиву и нејасну потребу њеног непрестаног додира и њеног редовног пољупца. После смрти госпође Ренарде, њему је било непрестано тако, не разумевајући добро зашто, било му је тешко што не осећа шуштање њене хаљине, што не може више да нађе спокојства и да се разнежи у њеним рукама. Био је удовац тек шест месеца, и већ је у околини тражио какву девојку или удовицу с којом би се могао венчати чим истекне година дана.

Он је имао душу чисту, али која је била у моћном херкулском телу, и жеља за женским телом почела га је дању и ноћу мучити. Он се отресао тога, али су се немирне слике непрестано враћале, и он је, смејући се са самим собом, каткад говорио: „Са мном је као са светим Антонијем.“

Тога јутра имао је повише таких привиђења, и од једном му дође жеља да се окупа у Бриндији, да би се освежио и умирио жестину своје крви.

Знао је широко и дубоко место где су се сељаци лети купали. Он отиде тамо.

Густе врбе криле су бистри базен где се вода одмарала. Ренарде, приближујући се, чу лагане звуке, слабо брботање, које никако није речица могла дати. Он полако раскрчи грање и погледа. Девојчица, сасвим гола, пљескала је воду обема рукама, поигравајући и окрећући се према њему са лупким покретима. То већ није било дете, а још мање жена; била је пуна и лепог облика, готово зрела. Он је стојао непомично, прикован изненађењем и дрхтавицом, спопаде га неко силно и чудно осећање. Стојао је, а срце му је лупало као да се један од његових чудних снова остварио, као да је нека вештица изнела преда њ то младо биће, ту малу сељачку Венеру, која се рађала у пенушању потока, као што се друга Венера, велика и права, рађала у валима морским.

Дете изађе из воде, и, не видећи га, пође на њему да узме своје хаљине и да се обуче. У колико се она приближавала својим спорим и оклевајућим кораком, бојећи се да не стане на оштре камичке, он је осећао како га на њу гони нека неодољива сила, неки животињски нагон, који је узбудио цело његово тело, залудио му душу и од кога је дрхтао од главе до пете.

Она је стојала неколико тренутака иза врбе, која ју је сакривала. И тада, изгубивши сваку свест, он раскри грање, устреми се на њу и дочепа је у своје руке. Она паде, и сувише запрепашћена да би се могла одупрети, и сувише преплашена да би могла звати у помоћ, и он учини што је хтео не разумевајући шта чини.

И пробуди се после свога злочина, као што се буди после каквога страшнога сна. Дете је почело плакати.

Он рече:

— Ћути, та̑ ћути. Даћу ти пара.

Али она није слушала и јецала је. Он понови:

— Ама ћути. Та̑ ћути. Ама ћути.

Она је вриснула увијајући се да побегне.

Он брзо схвати да је изгубљен, и дохвати је за гушу да би зауставио у њеним устима те силне и страшне крике. Како се она бранила очајном снагом бића, које неће да умре, он склопи своје циновске руке око малога врата, и тада би је за неколико тренутака, тако бесно стезао, и не мислећи да је убије но само да је ућути.

Најзад се подиже, потонуо у ужас.

Она је лежала пред њиме крвава и са црним лицем. Хтео је већ да измакне, када се у његовој усколебаној души јави тајанствени и нејасни нагон који води сва бића у опасност.

(свршиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Атанасије Јовановић — убица. Довољно је само да га човек мало боље загледа, па да у њему упозна окорелог зликовца — убицу. Његов израз лица, а нарочито његове живе очи, издају га за таквог.

Да је пак Атанасије окорели зликовац, доказује нам то, што је он, ноћу између 7—8 августа тек. год., убио сикиром на спавању свога земљака Стојана Јанковића, ћумурџију, с ким је те ноћи путовао из Болеча за Гроцку.

По предлогу овог Атанасија, беху свратили у једну ливаду поред пута, да се мало одморе. Ноћ беше веома лепа и пријатна, и Стојан који цео дан путоваше, беше доста уморан. Док је Атанасије пушио цигару за цигаром, он мало прилеже и, на велику његову несрећу, одмах заспа.

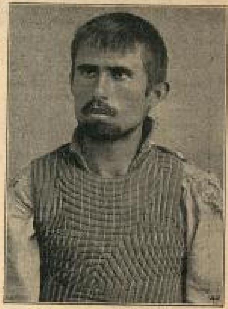

Атанасије, који још сеђаше и пушаше, видећи га тако тврдо спава, а мислећи, да ће код њега наћи новаца, дохвати сикиру Стојанову, коју овај беше оставио поред себе, и удари га њоме неколико пута у главу.

Ти удрци били су довољни, да се сиромах Стојан више не пробуди, а убица Атанасије, по што га је најпажљивије претресао, и том приликом код њега нашао само 7—8 гроша, бацио је сикиру у једно оближње трње, и продужио пут за Гроцку. — — — —

На неколико дана по извршеном убиству, Атанасије падне у затвор Управе града Београда због неке крађе извршене око половине јула месеца тек. године. Међутим Стојанов је леш нађен; нађена је и сикира његова у трњу. Власт поведе истрагу и неки сељаци који су видели с ким је покојни Стојан путовао докажу то власти. Како је на њ, Атанасија, пала јака сумња, распише се потера и њега нађу у затвору Управином.

Новембра месеца ове год. првост. београд. суд за округ подунавски осудио је убицу Атанасија на 18 год. робије у тешком окову, а 23 истог мес. спроведен је Управи београд. казненог завода на издржање осуде.

Убица је родом из села Рилова близу Прилипа, у Старој Србији; сада има 22 год., средњег је стаса, у лицу је плав и сувоњав.

ПОТЕРА.

Радивоје Радоњић, продавац књига из Београда, 9. ов. м. преваром узео је извесан број књига од Владимира Ст. Брзића, књижара из Крушевца ради продаје и са истима истог дана у вече побегао је из Крушевца. Начелство окр. крушевачког актом од 10 ов. м. № 14590 моли све полицијске власти да Радивоја потраже и нађеног њему заједно са књигама спроведу.

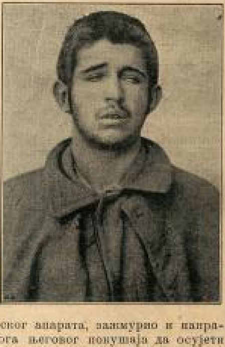

Радивоје је и у Београду без мало од свију књижара тако на превару књиге извлачио и за своју их корист продавао. Нарочито је варао писце књига. Чим која нова књига изађе, он је први ту, да се понуди за продају. Кад је, ваљда, овде сваки кредит изгубио, он је зашао по варошима у унутрашњости, да свој занат продужи.

Једном приликом пао је у затвор Управе града Београда. Тада је и сликан, али као што се види, он је у моменту кад је отворен капак од објектива фотографског апарата, зажмурио и направио гримасу. Но и поред тога његовог покушаја да осујети сликање, може ова слика прилично послужити полицијским органима да га познаду.

Радивоје има око 20 година, стаса је омаленог, дежмекаст, у опште црномањаст, бркова малих, црних, усана дебелих. На себи има цивилно одело, на глави је имао беличасту качкету, која има напред дугме за закопчавање.

Власти ближе Београду но Крушевцу, могу Радивоја спровести и Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 29894.

Рашко Јаковљев Бугарин, проневерио је повећу суму државног новца у Бугарској и побегао у Србију. Он има 17 год., високог је раста, очију плавих, косе и обрва кестењавих, лица беличаста, бркова нема; у оделу је од шајка. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести Управи гр. Београда с позивом на Бр. 29764.

Васа Туфекџић, скитница, родом из Босне, решењем гор. милановачког првостепеног суда од 28. пр. мес. № 18507 стављен је под поротни суд и у притвор због опасне крађе. Не зна се где се Васа сада налази, па за то гор. милановач. првостепени суд моли све полициске власти да га живо потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Васа има 30 год. средњег је стаса, лица пуна, чела велика, бркова малих, смеђих. Он се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 29773.

ТРАЖИ СЕ.

Светозара Ранисављевића и сина му Љубомира, родом из Аустро-Угарске, тражи начелник среза тамнавског. Пронађено треба стражарно спровести помен. среском начелнику, с позивом на Бр. 12245, или Управи гр. Београда на Бр. 29980.

УХВАЋЕНИ

Глигорије Младеновић, лопов, чију смо слику донели у претпрошлом броју нашег листа, ухваћен је по истој 10 тек. мес. у Пожаревцу.

Будимир — Влада Вајшевић, чију смо потерницу донели у прошлом броју нашега листа, ухваћен је 12 тек. мес. у Београду. Ухватио га је Санко Јаковљевић, жандарм, који је на служби у кварту врачарском.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. Мих. Кр. Ђорђевић изванредни опуномоћени министар на румунском двору Његовог Величанства Краља Карола I., и бивши наш министар полиције, — допутовао је 16. овог месеца увече из Букурешта у Београд, да у кругу своје породице проведе наступајуће празнике.

На овд. железничкој станици дочекали су г. Ђорђевића неколико његових пријатеља и поштовалаца, између којих је био и уредник нашега листа г. Димитријевић.

После уобичајеног поздрава и осталога, г. Ђорђевић је нашем уреднику изјавио: да му се може честитати на одличном уређивању листа, кога он — г. Ђорђевић — редовно и врло радо прати.

Уредник нашега листа г. Н. Димитријевић, вратио се с пута 16. овог месеца, камо је провео 15. дана.

Исправка. У прошлом броју нашега листа на страни 405, где су слике ове причице „Покрађа поште“, непажњом слагача погрешно су испретурани испод слика имена лица и тако је погрешно отштампано половина бројева.

У погрешним бројевима отштампано је испод слике под бр. 2081 Михаило, под бр. 2082 Милан и под бр. 2083 Светозар.

А треба да је:

Испод слике бр. 2081 Милан, испод бр. 2082 Светозар и испод бр. 2083 Михаило.

Молимо оне претплатнике наше, који су добили погрешне бројеве, да сами ову погрешку исправе.

Из овог броја изоставили смо описе приче и друге белешке, јер хоћемо са божићним бројем да завршимо све започете ствари, како би и ова година могла да буде за себе целина

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА. ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.

БРОЈ 54. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 26. ДЕЦЕМБРА 1898. ГОДИНА II.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду на „Великом Тргу“ до Управе града Београда, а у унутрашњости под означених скупљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дин. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6 полугодишње, 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командената полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

СВОЈИМ ЧИТАОЦИМА

„Полицијски Гласник“ улази од 1. јануара 1899. год. у трећу годину свога живота.

Када је пре две године овај лист поникао, сва српска штампа поздравила га је са похвалном оценом и означила га као праву потребу у нашем друштвеном животу.

Да је ту потребу „Полицијски Гласник“ умео и кадар био да задовољи, доказ је најјачи у томе, што је он примљен у публици тако, као ни један до сада лист српски. Он је радо виђен у **Највишим** као и у другим круговима српскога друштва. Он је добио потврду са **Највишег места**, да је појава његова корисна и садржина и уређивање његово одлично.

„Полицијски Гласник“ не чита се радо само у Србији; он је исто тако топло примљен и тражен и у суседним државама. И већ се на два места у овим државама чине припреме, да се српски „Полицијски Гласник“ потпуно копира, и његов облик и уређење усвоји, ради чега су у самој редакцији лично тражени извесни подаци.

У осталом наш се лист и трудио да у пуној мери задовољи читалачку публику и савесно одговори своме задатку. У 54 броја за ову годину, изашло је 50 чланака, 247 слика, 107 бележака, 715 потерница ит.д.

У „Полицијском Гласнику“ није само једно питање полицијске или криминалне природе расправљено.

По сликама у *потерници* „Полицијског Гласника“ похватани су са незнатним изузетком сви побегли осуђеници и други тражени зликовци. А неколико тражених опасних лица похватале су суседне стране полиције, такође по изнетим сликама у „П. Гласнику.“

„Полицијски Гласник“ имајући за циљ, да помаже осигурање личне и имовне безбедности, доносиће и у идућој години расправе свију питања полицијске и криминално правне природе. Даље, даваће упутства за полицијске чиновнике и иследнике по најновијим прибављеним искуствима наше и стране праксе; доносиће сва упутства и формуле за општинске судове и власти; штампаће редовно слике и потернице злочинаца, лопова, варалица ит.д. и најзад, за забаву публици доносиће врло интересне криминалне приче из нашег и страног судства.

Познато је, како се радо читају у нас и на страни питања, која г. Таса J. Миленковић у својим интересним белешкама расправља. Ми имамо његово обећање, да ће нас и у новој години помоћи записима из своје драгоцене архиве.

ОПРОШТАЈ

(из божићних прича)

„...Нико није умео тако лепо причати као мој покојни деда. И данас би га радо слушао; а већ, док бејах дете, нисам се одвајао од њега. А био је веома строг. Није нам дао никаква нереда. Свакој стварчици знало се своје место, и тешко оном ко је на друго место остави. Није он тукао; али нам је теже било од оног његовог погледа него од не знам какве телесне казне. Исто тако није нам дао лењовати. Ради макар шта, само да ниси беспослен. Пре него што сам научио читати и писати научио ме је бројати; па, ако никаква посла немам он ми упрти у руке какву своју књигу те бројим листове.

Кад га тако добро слушамо, он нас тада искупи па нам онда прича. А ми се претворимо у уво, па ни једно писнути ни шушнути. А он прича, прича, па му се тек заблиста око; мени се учини као да то не говори више човек него да оне речи долазе кроз прозоре, а дедин лик дође ми као светитељски...

Једном, баш на Бадње вече, седимо још за трпезом. На пољу хучи ветар и сипа снег; у пећи пуцкара весела ватрица, а деда поче да прича:

— Ма шта радио у животу, немој никад ништа учинити док се не запиташ: ма да ли ћу ја, после овога посла, моћи мирно да спавам? Јер, човеку нема нити бољег пријатеља, нити горег непријатеља од његових дела: а то је зато, што сваки у души својој има и свога судију који му мира не да, а тај судија то је — савест. Сваки човек има савести. Варају се сви који веле да је злочинци немају. Ево само да вам испричам.

Ја сам своју младост провео у Француској. Тамо сам радио и зарадио, па сам се онда вратио у своје родно место те купио ову кућицу и настанио се.

Елем, познавао сам тамо у једној варошици, где сам служио, једнога просјака по имену Јакова. Као да га сад гледам... Високо чело са проређеном седом косом, којом се ветар играо, бистрим, плавим очима у које нисм смео загледати, јер си у њима видео тугу, страшну тугу. На његовим уснама нико не виде осмејка; а лице озбиљно, прекривено борама као да их је неко длетом урезивао. Он се одликовао од свију просјака тиме, што никад није замолио за милостињу него је само погледао онога што дели; али је тај поглед говорио више од речи... Због тога имађаше он као неку превласт над осталим просјацима и све њихне размирице решавао је обично једном речи, јер нико није ни смео да га не послуша. Видело се по свему да је тај човек имао и лепших дана, да је некад био и свој господар, па је баш то и изазвало у људи веће сажаљење и ако нико не знађаше ни ко је ни од куд је.

Чак и поп Лазар га је некако више одликовао од других, и ако Јаков никад није црквеног прага прекорачио. Нико није видео Јакова у цркви ни кад су највеће церемоније, а нико, па ни сам попа, не запита га зашто. Има, децо, невоља и несрећа које се огледају на лицу човечјем, па ти је незгодно да их поменеш да не би невољнику горе ране позледио. Двадесет и пет година је како Јаков седи на томе месту. Нико не зна ко је ни од куда је. Дошао је једнога дана, сео ту, и од то доба долазио је сваки дан. Људи се навикоше да га ту виде; он поста ту као нека потребна ствар, као неки потребан предмет у дворишту црквеном, и свакоме би било некако незгодно да га ту не види.

Попа је редовно раздавао милостињу. Јаков је уживао некакву нарочиту милост његову. То су видели остали просјаци, али нико није роптао; чинило се свима да је то некако у реду, да је то право и да друкше не може ни бити. И вазда би га попа благим гласом ословио:

— Јакове, шта радиш?

— Хвала Богу, оче — одговорио би он тужним гласом.

* * *

Једнога дана, баш кад је снег вејао, изненадише се сви, а највише попа Лазар: Јакова не беше на његовом месту. Некако необично свима. Сви беху научили да га виде наслоњена уза зид црквени, да се загледају у његове плаве очи и да спусте милостињу у његову дрхтаву руку. И попа стаде распитивати за њ.

Кад сазнаде где седи, он се крену његовом стану.

„Можда је, невољник, на самрти. Треба неко да се нађе око њега. А можда има нешто и на души: треба да сам уза њ" — мислио је попа путем.

Нађе му стан. Беше то један кућерак на крај варошице, обурван, готово срушен. Попа уђе унутра и закуца на собним вратима, па их лагано отвори и уђе.

Ушавши унутра стаде запрепашћен. Није га запрепастила сиротиња и немаштина, јер се и надао да ће то у овом кућерку наћи; али га запрепасти неколико раскошних предмета што виде у овој избици. Златан часовник висио је изнад постеље Јаковљеве; према њему на другом зиду висиле су у скупоценим, златним оквирима две слике, застрвене густим, црним велом; ниже постеље, на једном маленом столу, стајаше малена статуа Христова од слонове кости — ремек уметности; у једном углу на наслоњачи, дамаском свилом превученој, стојаше молитвеник богато украшен, са масивним сребрним копчама. Ове раскошне ствари падаху у очи тим пре, што све остало није вредило ништа.

Видећи свештеника болесник се придиже у постељи. Попа се брзо прибра на рече:

— Шта! Ти си дакле болестан.

— Јесте, оче.

— Мислио сам чим те нема, и зато дођох да те обиђем. Слуга Божји сме заборавити само срећне, али невољнике никад! Желиш ли што?

— Ништа, оче. Смрт је ту. Донесе ми је старост и — немоћ.... Само још....

Ту застаде и обори главу.

— Шта, Јакове, шта би још желео? Да ниси гладан?

— Не, оче.

— Да немаш што на души?

Он потврди главом.

— А шта имаш? Кажи, па да се заједно помолимо оцу небесном, нека ти скине терет с душе.

Он одмахну главом.

— Шта?

— Мени се не може помоћи — рече готово шапатом.

— Не говори тако, Јакове. Господ прашта.

— Прашта, али не злочинцима — рече Јаков гласније и диже главу.

— Не хули на Бога! Сумњати у милост његову већи је грех од злочинства!

Јакову засјаше очи. Испрекидано дишући он се подиже у кревету и загледа се у благо лице свештениково.

— Ама не може, оче! Не може!... Ја не хулим на Бога! Ја знам да га има; ја знам да је праведан, а кад је праведан, онда ми не може опростити!

— Али не знаш, несрећниче, да је и милостив и да прашта, прашта највеће грехове — рече свештеник и спусти му руку на главу.

Јаков опет клону. Поћута неколико тренутака затворених очију, па их онда отвори. Над њим стојаше свештеник као Божји посланик и смешкаше се. Онда га прихвати за руку.

— Брате! — рече — Олакшај души својој: исповеди се.

— Добро! — рече Јаков.

* * *

И он поче несигурним гласом, замуцкујући, своју повест.

Ја сам син једног закупника. Властела, чије је имање мој отац под закуп узео, била ми је наклоњена, те су ме као дечка узели у двор и ставили ме на службу њиховом сину. Васпитање које сам добио, мој одлични напредак у наукама наскоро изменише мој положај те место обичног слуге постанем секретар код свога господара....

Млад — било ми је двадесет и пет година — здрав, леп положај, неограничено поверење — шта сам могао више пожелети? Е, али ја сам желео!

У то време букну револуција. Ја, немирна духа, а запојен револуционим дахом из револуционарних новина, придружих се револуционарима. Моје се частољубље стидило тако ниског положаја који сам имао код свога господара. Решим се најзад те напустим двор.

Опојен оним духом мени се чинило да ми је нека неправда учињена; и ја, поред слободе и равноправности, жудих и за неком осветом, и ако нисам себи кадар био дати рачуна.

Мој господар, међутим, као паметан човек, виде се несигуран на својим добрима, зато се хтеде с породицом уклонити ма где, где би мање падао у очи. Напусти дакле и он двор једнога дана оставивши све што није могао за неколико дана претворити у новац, и узевши само неке скупоцене породичне реликвије, побеже с породицом у Париз.

Кренем се и ја с њима.

Мој господар беше већ у списку бегунаца по су трагали за њим. Једини ја знао сам где се он с породицом склонио променивши чак и само име и начин живота, те је живео мирно, јер га нико није дирао нити на њ посумњао.

Сад — помисли, оче!... Ја издам свога господара!...

Рекавши то он погледа свештеника, али га овај гледаше благо... Њему дође некако чудноват тај поглед, па настави као са неком срџбом:

— Помисли! Отац, мати, четири кћери, као четири анђела, и десетогодишњи синчић допадоше тамнице. Њихова парница дође на ред. Требало их је оптужити и осудити. Тада је довољна била једна ситница па да човеку оде глава. Јавни тужилац, што је у име државе оптуживао, беше у великој неприлици. Он немађаше ни чим да их оптужи. Тада се истаче један неваљалац, који беше посвећен и у домаће тајне, и који најлепшим речима и најплеменитијим мислима њиховим даде сасвим други значај и смисао и обеди их као заверенике... Тај неваљалац био сам ја!..

И опет погледа у свештеника. Овај га онако исто благо гледаше. Он започе даље грозничаво:

— Све их осудише на смрт... све! Само дечка пустише; он није био крив пред судом, као ни они пред Богом.. Тада се гомилама водило на гилотину, данас једна гомила, сутра друга. Нешто се пореметило код судија, и прође дан кад их је требало погубити, а њих не погубише. Беше се некако окренула ствар и мало је требало па да се сви ослободе. Али се нађе једно чудовиште, лакомо да се обогати њиховом заоставштином те их, као заборављене, пријави трибуналу. Његова савесност беше награђена грађанском дипломом, а пресуда над невинима још оног вечера извршена. То чудовиште био сам — ја!...

Свештеникова рука, која држаше његову, задрхта... Он га погледа и не виде више благог осмејка на уснама његовим.

— Добио сам и награду за то, — настави он. — Три хиљаде франака и ове скупоцене предмете што их овде видите. То су ми дали, али за то узеше спокојство моје, мир мој. Запливао сам у раскалашан и развратан живот. Хтео сам предузети какав рад да бих што стекао — али све пропаде испод моје руке. Оне три хиљаде франака одоше врло брзо; а од свега оста ми савест која ми није давала мира ни дању ни ноћу. Дођоше године, а ја не имадох ништа, те одох у просјаке. Толике године стајах пред црквом, али не имадох куражи никад да у њу крочим; немадох куражи да призовем Бога, кога сам пљунуо, ни веру, коју сам погазио!... Примао сам милостињу, али је не смедох трошити. Муком и глађу сам сачувао и стекао украдену суму од три хиљаде франака, и ено је овде у овоме столу заједно с интересом. И ту је сад све: и часовник, и Христос, и молитвеник и слике и новци — само нема моје душе, мога мира, па чак ни опроштаја на самртном часу!..

Па зарони главу у руке и проли сузе...

— Не плачи, Јакове! — рече свештеник. — Твоја су дела тако ужасна да их ни цео век суза не би покајао. Али доброта свемогућег безгранична је; а чиста и искрена исповест нешто је више и од самог злочина...

— Стан'те, оче! Још нисам све казао! — рече Јаков па скочи с постеље, и клече пред њиме и поче крстити прсте. — Још има! Пре него што примим опроштај Божји, узмите све ово, јер ме све на мој грех потсећа! Ево, узмите све новце и ове драгоцености, продајте их и новац поделите сиротињи! Ја вас молим! Ја се не могу пре смирити! Скоро тридесет година како ме ово мучи, како ми не да мира! Уклони све па онда праштај у име Господа! Ево! На!

И трже застор са слика...

— Ово су слике мојих жртава!

Свештеник се окамени... Беху то ликови његових родитеља...

Пламен му обли лице. Крв појури у главу. Прођоше му у мислима све беде и невоље, што их претури преко главе од онога кобнога дана. Руке му се стегоше у песнице и пођоше и нехотице у вис да се с висине спусте на главу несрећникову...

У тај мах поглед му паде на распетог Спаситеља. Она бледа глава са трновим венцем, клонула на десну страну... И као оживе онај кип; и као чу свештеник божанске опроштајне речи: оче, опрости им, јер не знају шта чине... Звук звона са његове црквице која му је данас све и сва, прену га. Он се сети шта је и шта је његова дужност — па погледа нада се, рашири прсте и спусти их на главу просјаку што га грчевито држаше и рече:

— Брате! Нека ти је Богом просто! Нека ти је просто у име оног што је ради нас на крсту умро! Устани!

И покуша да га дигне, али се просјак само сниза низа њ. Био је мртав.

по нем. **Ј. М. В.**

СЕН ЖИСТОВА ДРАГАНА

(СЛИКА ИЗ ФРАНЦУСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ)

I.

Ко још није слушао или читао о њему, о најчувенијем џелату свих времена, који је педесет година, од 1790—1840, руковао механизмом гилотине?

Никад неће ни један извршилац смртних пресуда погубити толико историјски значајних лица, колико их је он погубио.

Луја XVI, Марију Антоанету, Филипа Егалита, Дантона, Лебаса, Кутона, Анријота, Сен Жиста, оба Робеспијера и доцније опет под Лујем Филипом, краљевског убицу Фијескија и његове другове — све је њих он опремио у царство мртвих.

То је Анри Сансон, џелат велике револуције, конвента, директоријума, конзулата, царства, као и Луја XVIII и његових наследника.

Овај џелат је уз пркос свог одвратног и крвавог заната био пријатан, веома васпитан човек; брижљив супруг и нежан отац.

У његовом салону скупљаше се сваке недеље цвет уметника и књижевника, па и он сам био је велики љубитељ и познавалац музике, те дивне уметности.

Осем тога био је велики љубитељ још нечега... За време свог педесетогодишњег рада, кад год би коју чувену главу раставио од њенога трупа, одсекао би са ње један прамен косе, увио је у хартију а за тим на њој написао име онога, чија је она била.

Он је имао преко две хиљаде таквих праменова косе; праменова свих политичких странака, свих боја, сребрно седе и младалачко плаве. Ту збирку називао је он „пантеон револуције.“

II.

Беше то у јулу године 1794.

У дворници где су држане седнице конвента, на галерији одређеној за народ, стајало је у гомили брљавих санкилота, једно као капља младо, дивотно девојче. Својим као небо плавим, бистрим очима, у којима се огледаше невиност и радозналост, посматрала је она околину на галерији и присутне у дворници.

Њено одело било је просто али укусно. Црн, свилени прслук врло лепо се приљубљивао уз њен дивни девојачки струк; на као снег белом врату беше уска трака од црне кадифе, о њој златан медаљон, а на девојачким јој грудма угасито црвени шебој.

То лепо девојче беше Меланија Сансон, шеснаестогодишња џелатова кћи, којој је отац на многе молбе допустио, да може у пратњи свог млађег брата присуствовати једној седници конвента.

На лицу младог девојчета не огледаше се у почетку никакав други осећај, осем радозналост. Меланијине бистре очи блудиле су од једног краја дворнице у други; она се чудила великом носу једнога, смејала се незграпној бароки другога и више обраћала пажњу на своју околину но на говорника, који је у тај мах на трибини стојао и говорио о стварима, које њу нису ни најмање занимале.

Она беше ту дошла за то, да једном види изближе тог ужасног човека, страховитог Робеспијера, од кога је цела Француска дрхтала и на чију су моћну заповест сваки дан падале нове жртве од руке њенога оца.

Њена младалачка машта беше о том крвожедном владару створила такву одвратну слику, да би и сами Роми Даба морао бити анђео лепоте, кад би Робеспијер одиста изгледао онакав како га је Меланија замишљала.

— Грађанине — рече Меланија једном поцепаном дерану, који је крај ње стојао — хоћете ли ми учинити једну услугу?

— Врло радо, лепа грађанко!

— Онда будите добри, па ми кажите, које је Робеспијер?

— Ево га где се баш сад пење на говорничку трибину!

— То је дакле тај ужасни човек? Пхи, заиста је гадан!

— Не говори таке лудорије, сестро! опомену је уплашени брат.

— Којешта! Ваљда као слободна грађанка смем да кажем, да ли ми се неки човек допада или не допада? До душе није баш онако ружан, као што сам га ја замишљала, али је ипак доста ружан! Па какав му је промукао глас! Готово урла као хијена, што сам је пре осам дана гледала у менажерији! Али бар одело му је лепше и чистије него у оних других! Готово изгледа као неки кицош!

Меланија је посматрала ужасног човека, који је у тај мах у сред бурног пљескања и одобравања довршавао свој говор, с истом онаком одвратношћу, с каквом је посматрала хијену у менажерији! — Боже! — узвикну она наједанпут, — а ко је онај човек, што се сад пење на трибину?

— То је највернија присталица Робиспијеров, највaтренији апостол слободе — објашњаваше јој санкилот, који је стојао крај ње.

— А како се зове, грађанине? — упита Меланија запето.

— Сен Жист, грађанко!

— Ух, да лепа човека!

— Допада ли вам се, лепа грађанко?

— Погледај, Жиле — настави она усхићено брату — погледај ову милу, дугу, плаву косу! Тако и никако друкчије морао је изгледати наш Спаситељ! Па како лепо звони глас тога човека! Та то је глас, који до срца продире!

— Ви сте баш веома одушевљени, грађанко! — упаде јој у реч санкилот.

— Пустите ме на миру, грађанине, морам чути, шта говори.

Меланија, која је дотле била сва око, претвори се сад у ухо. С правом побожношћу слушала је она онај лепи говор, као да је то била проповед из свештеникових уста.

Сен Жист држао је свој главни говор против зеленаша. Пошто је целом ватром свог одушевљења говорио о дужностима државе, сликао је зеленаша у свој његовој гнусности, како све већма сише срж из сиротињских костију. Напослетку је прибрао сву снагу своје речитости и тражио од закона најстрожију казну за сваког зеленаша.

Тај ватрени говор електризовао је цео скуп у толикој мери, да је настао прави урнебес од одобравања. Праћен громким узвицима свих слушалаца Сен Жист се врати на своје место. —

— То мора бити добар, частан човек — мрмљала је Меланија тихо сама собом, непрестано гледајући у Сен Жиста.

С осећајима, које у тај мах није могла да разуме, посматрала је она човека, којега је говор учинио тако дубок утисак на њено срце.

Сен Жист је сад имао за њу нешто надземаљског у својој лепоти.

— Хајдемо, сестро, време је ручку! — опомену је брат.

— Та останимо још мало! — мољаше га Меланија и непрестано гледаше у свој идеал, који је равнодушно разговарао с другима и не слутећи, да је разбуктео плам у срцу једне од најлепших девојака.

Жил је повуче за руку.

— Ако нећеш да идеш, ја ћу да идем сам!

Тада она погледа последњим погледом онога, пред кога би била од свег срца пала и рекла му:

— Сен Жисте, ја вас љубим, љубим вас целим жаром прве љубави!

За тим је мирно пошла за својим братом.

III.

Од тога дана био је Сен Жист предмет тајне Меланијине љубави.

У њој је пламтела жеља да сваки дан, сваки час отрчи у конвент, да тамо види човека, што беше поносни храст, око кога се вијугао бршљан њене љубави. Рада је била да му рекне, да она у свакој звезди, која завири у њену мирну собицу, гледа његово око, да је он непрестано средишна тачка њених мисли и њених снова. А Сен Жист, он не знађаше, да је он њено небо, њен Бог, њено све.

На послетку се одважи и замоли оца да јој још једном допусти да присуствује једној седници конвента. Отац јој одобри.

Лепо обучена, као да иде на свадбу, похита она са Жилом, својим братом, ка циљу своје чежње.

Како јој је било срце, кад је бацила поглед кроз редове чланова конвента и како је поруменела, кад је нашла онога, кога је тражила. Он јој се данас учини још много лепши, но први пут. Долазило јој је да му приђе и пољуби га.

Међу тим је Сен Жист седео мирно, повучен у себе. На његовом бледом лицу огледаше се неки бол.

Нека кобна слутња као да је лебдела на његовом челу. Ваљда је помишљао на будућност.

Меланијине очи напунише се сузама. Она је плакала, не знајући за што. Да није и њу мучила иста слутња, која је узнемиривала и њен идеал тамо доле у дворници?

— О, Боже мој! — уздахну она — у овом ужасном времену све је могућно. Ко зна да неће и ова дивна глава кадгод пасти од секире мог оца, ко зна да неће и Сен Жист бити жртва гилотине као и многи други! Ох, само ја да не доживим никад тај страховити дан!

И пошто је Меланија своје сузе убрисала, упре опет свој поглед у милог човека, који јој у својој лепоти изгледаше као надземаљски геније.

Кад је довршена седница и чланови конвента почели да један по један излазе из дворнице, Меланију је гонила нека неодољива сила, да се у гомили скрије од свог брата и она похита к вратима, на која је конвент излазио.

Баш кад је приспела до врата, наиђе Сен Жист, човек њене љубави. Поруменивши и дошавши готово изван себе откиде она угасито црвени шебој са својих груди и пружи му га с погледом, који је говорио више но сви језици земаљски.

— Чија си ти, лепо дете? — упита Сен Жист.

— Ја сам кћи џелата Сансона!

— Па шта хоћеш ти од мене?

— Ништа, грађанине, ништа! Ја сам... хтела... само .. да Вас видим.... и да... Вам.... кажем...

— Па, што замуцкујеш? — упита је Сен Жист збуњено.

— Па да Вам кажем... да Вам кажем... настави Меланија сва зајапурена — да Вас љубим као свог брата, као свог оца, као свог Бога! Не љутите се на ме, грађанине! Нека чаробна сила гони ме, да Вам кажем, шта према Вама осећам! Нагледало ми је непаметно, да Вам проказујем тајну свог срца, али не имадох снаге, да је и даље кријем! Грађанине, не љутите се, не презрите ме с тога!

— Ох, мило и лепо дете! — узвикну Сен Жист одушевљено, — како ме испуњава поносом и срећом твоја исповест! У твојим очима ја видим лепу душу! Буди скромна и ваљана и немој никад срамотити свог оца!

За тим јој топло стиште руку и оде.

Меланија је била поруменела од стида. Она се не усуђиваше да погледа у вис, но је оборених очију стојала непомично на једном месту као какав кип.

— Та где си, сестро, — чу се глас њеног брата. — Тражих те свуда. Добро је, те сам те нашао!

— Ах, брате мој! — изусти Меланија уздахнувши.

— Шта ти је, сестро? упита је Жил забринуто. Ти си се тако изменила и пребледела!

— Жиле, мени није добро! Похитајмо кући! — мољаше Меланија.

— Ено тамо фијакера! Хајде да седнемо у њ!

У пола онесвеснула догегуца Меланија до кола. Чим је села, сруши се у наручја ужаснутог брата. После неког времена отвори она очи. Зверала је упрепашћено око себе, као да се пробудила из каквог тешког сна.

— Да ли сам ја то само сневала? — упита она промуклим гласом.

— Шта то говориш сестро?

— Сад знам. Нисам сањала! Ја сам га видела и говорила с њим! О, дакако!

— Ти као да сањаш, Меланија!

— Не, не! Али пусти ме да сањам, брате; ово је најлепши сан у моме животу!

IV.

Четири недеље доцније, 28. јула 1794, испуни се кобна слутња Меланијина.

На троја кола вожени су на губилиште Робеспијер и његов брат, Сен Жист, Кутон, Диме, Анријот, Лескот, Пајан, Кофенал и још дванаесторица других.

Робеспјер, још јуче ужас Француске, био је данас предмет клетви целог народа. Он је седео између Кутона и Сен Жиста; његово запрепашћено лице била је сушта супротност ведром лицу Сен Жиста.

Он је ишао у сусрет смрти с растројеном душом, већ сад као да су га мучиле паклене муке. Међу тим у веселим очима Сен Жиста огледало се небо са свима својим блаженствима.

Горе на скели, у подножју гилотине, стојаше судбина Француске, џелат Сансон и гледаше озбиљно у гомилу, која се подругивачки церекала, као да је пред шатром каквог комедијаша.

У тој безбројној гомили налажаше се једно једино створење, чије срце раздираху силни, неисказани болови. То беше Меланија, џелатова кћи.

Меланија, која је свог оца до тог дана љубила целом снагом своје душе, па чак више но и себе, наједанпут је осетила неко гнушање, неку одвратност против његовог заната. Долазило јој је да га свуче са скеле и довикне му: — Зар није пало доста глава од твоје секире? Остави тај посао данас, само данас, коме другоме, јер међу онима које ћеш погубити, налази се Сен Жист, идол твоје кћери, за кога би она радосно свој живот дала.

Али Сансон није ни слутио, шта је Сен Жист био за његово дете, па чак и да је знао, ипак не би могао поштедети драгана своје кћери.

Он је био невини роб закона и да му је закон налагао, да своме рођеном детету главу одруби, он би ту заповест морао да изврши.

Сен Жист је био први, на кога је ред дошао. Он је ишао у сусрет смрти одважније но сви остали.

— Грађанине Сансоне, — рече он — хоћете ли да ми испуните последњу молбу?

— Говорите, грађанине!

— Поздравите од моје стране ваше дете, вашу кћер! Реците јој, да успомена на њу даје мојој души утехе на овом самртном часу!

— Зар ви познајете Меланију, моју кћер, грађанине? — упита Сансон зачуђено.

— Видео сам је само једанпут али је од тада нисам више заборавио. Кажите јој то, грађанине! А сад вршите своју дужност.

Сен Жист положи своју главу под секиру и — док би трепнуо оком била је раздвојена од тела.

У хучној гомили чу се јасан врисак и једно младо девојче паде онесвешћено на земљу.

И не слутећи окрену Сансон тамо свој поглед и смотри своју кћер која је на земљи лежала. Он обриса једну сузу у оку и промрмља:

— Добри Творче, опрости ми; ја сам невино оруђе!

Њезин брат и један непознати метнуше Меланију у фијакер, који је одвезао кући. Онај ужасни призор, кад је њен драган издахнуо под секиром, беше јој свест помрачио.

За четрдесет минута џелат је одсекао двадесет и две главе. Народ му је пљескао на тој вештини а за тим се стао разилазити у све делове вароши, певајући патриотске песме.

Пошто су слуге све одсечене главе скупиле у једну котарицу, Сансон је од сваке одсекао по један прамен косе.

Кад је дошао ред на Сен Жистову главу, ударише му топле сузе. Он пољуби његов прамен косе и прогунђа болно:

— Опрости ми, Меланија!

V.

Дванаест дана после погубљења Сен Жиста и његових другова зовнут је побожни свештеник ка постељи једне самртнице.

То је била Меланија Сансон, којој се после бескрајних мука и болова ближио крај животу. Као побожна и добра Хришћанка зажела је да се исповеди и причести. Испод њених ногу стојао је њен несрећни отац, џелат, не могући прозборити ни једне речи у свом огромном болу.

Чело њене главе седео је служитељ цркве, који јој је давао балсам утехе, говорећи јој о другоме свету, на коме ће се видети са свима милима и драгима.

Кад је чула те речи, Меланијине очи синуше неким божанским сјајем.

Она се усправи у својој постељи и махну му руком да приђе.

За време целе своје бољке она с њим није прозборила ни једне речи, није га удостојила ни једним погледом. Она је у својој узбуђеној машти гледала свог оца како драгану њеног срца хладно и озбиљно одсеца главу. Кад год би јој се Сансон хтео приближити, она би му довикнула:

— Одлази испред мојих очију, неосетљиви џелате, који си ме лишио онога што ми је најмилије!

Сад, на самртном часу пошло јој је за руком, да своје гнушање угуши. Она је осећала да је свом оцу неправду учинила и велики бол задала.

— Оче — рече она с последњим напором — хоћете ли да олакшате самртне муке својој кћери? Ако хоћете, онда јој поклоните прамен Сен Жистове косе, да га понесе са собом у гроб, као једину утеху.

— Ево ти га, мило моје чедо — одговори џелат и извади из својих недара један медаљон. — Од дана кад је он погубљен његова је коса затворена у овај медаљон висила на мојим боловима изможденим грудма, јер на неколико тренутака пред његову смрт дознао сам да те је познавао, да те је љубио! „Поздравите ваше дете, вашу кћер и реците јој, да сећање на њу даје мојој души утехе на овом самртном часу!“ То су, моје дете, биле његове последње речи, које је твој отац добро упамтио! Ти тражиш од мене његову косу — то доказује, да си и ти њега љубила! На другом свету, кћери моја, ти ћеш га наћи и с њим се састати!

— Дај ми његову косу, оче — његову косу!

Сансон јој даде медаљон.

Уздрхталим рукама узе га Меланија, обасу пољупцима, и рече сузних очију.

— Хвала ти, оче! Опраштам ти!

Радост је лиши и оно мало снаге што је још имала у себи.

С небесним осмејком клону она у узглавље. И у последњем уздаху, који јој се отео са самртничких усана, изустила је име Сен Жиста.

Прев. **Милица.**

НА ОЦЕВЕ……

СЛИКА ИЗ БЕОГРАДСКОГ ЖИВОТА

(СВРШЕТАК)

*

Три дана је већ прошло како је Ђурица ступио у господин Миланову кућу.

Господин Милан је за то време смишљао, шта би најбоље било да учини са Ђурицом, и најзад је смислио да га да на занат. Већ му је нашао и место код једног честитог мајстора, столара, кога је г. Милан по-одавно познавао. Уговорио је с њиме за три године, а г. Милан да га одева за то време. Утврђено је и то да га сутра одведе и преда мајстору.

Ђурица међу тим за ова три дана, ослободио се са свим у кући. Које поред Саше, које по доброти госпођиној, он се слободно кретао по свима одајама господиновог стана; госпођа га је пуштала и у све собе, па је пред њим чак вадила и новце из писаћег стола, кад јој је требало. У опште држали су га, као да им је нешто своје.

Тога дана, као обично, дошао је г. Милан кући на вечеру.

— Докле, драга Анђо, поче г. Милан, задовољно трљајући руке, ми у неколико приводимо крају наше богоугодно дело. Нашао сам Ђурици место, и сутра ћу га одвести мајстору. Дао сам га мајстор Јанку столару — ти га знаш, то је онај, што је и нама радио. Њему сам га дао зато, што је Јанко честит човек а и мој познаник, а изабрао сам му тај занат, што сматрам да је то добар занат и да се од њега може лепо живети. Обећао сам га одевати за три године, док не постане калфа. Надам се да ти то неће бити криво, јер све то износи врло мало, тако, да ни осетити нећемо, међу тим, њему ће бити много поможено.

Ту г. Милан застаде мало и погледа у Анђу чисто као да је пита, па онда продужи:

— Дакле то мало старог и преправљеног одела и рубља биће једина материјална жртва коју приносимо за Ђурицу, но осим тога, ако буде био добар, наумио сам да га зовнемо овда онда, о благим данима, к нама на ручак. Је л' да и то одобраваш? На њега ће то утицати; неће се више осећати усамљен и напуштен од целога света; долазак у нашу кућу, наша својтљивост и срдачни пријем, сазнање да има некога који се о њему брине и стара, — све то омилиће му рад и — он ће бити човек!

— Како год ти наредиш, рече Анђелија, благо, ти знаш, да ја само оно хоћу што и ти хоћеш.

— Али пре но што га одведем сутра, настави опет Милан, ред је да га зовнем, те да му то саопштим и да га мало посаветујем. За то молим те позови га да дође.

Не прође много и Ђурица стојаше пред господином својим као мали војник.

Господин Милан га узе учити и саветовати. Саветовао га је од сваке руке. (На брзу руку начинио је читав план како ће га саветовати). Прво се старао да му досадањи његов живот наслика што страшнијим бојама и да га увери како је био на ивици пропасти. За тим му је говорио о Богу, па онда о дужностима које га очекују у новом животу. Учио га је да буде вредан, послушан и ваљан; да слуша мајстора, као оца свога; да избегава неваљалу децу и да само оно ради што му његови старији кажу, а за све то, обећао му је своју потпору и старање. За тим му је лепим бојама и разумљивим речима насликао будућност која га очекује, ако буде ову поуку примио, и ако се буде на занату онако владао као што му је казао.

Ђурица је нетремице гледао у господина и чисто гутао оне речи. Изгледало је као да су те речи учиниле своје дејство, и г. Милан већ унапред се радовао успеху.

— А сада, Ђурице, рече г. Милан, пољуби госпођу у руку, вечерај па онда спавај, па сутра на посао у име Бога!

III.

У полицији.

Сутра дан кад је г. Милан устао и отишао у своју собу на рад, имао је шта и видети: писаћи сто му обијен, неколико стотина динара и нешто накита жениног однесено; по столу и у фиоци дар-мар — све испретурано — на столу међу хартијама и осталим ситницама лежаше велики кухињски нож; он га узе у руке и виде како је на врху мало савијен. „Нема сумње, ножем је обијен сто“, помисли г. Милан. Узе разгледати фијоку, и угледа одмах на мекој дасци од фијоке ужљебљено место, које се подудараше са ширином ножа. „Дакле, завукао је нож између горње табле од стола и фијоке, па онда само таблу издигао и фијоку заједно са закључаном бравом извукао напоље. Ко ли је то могао учинити? питаше се г. Милан, и не слутећи правога кривца.

У томе уђе у собу и госпођа Анђелија. Ушла је да види, што јој нема тако дуго Милана. Он јој показа руком на сто и исприча јој како је покраден.

Госпођа Анђелија од страха само се спусти на столицу, лако дрхћући, а кроз главу јој прође мисао: шта ли би било од њих, да је тај лопов ушао ноћас к њима са тим великим ножем. Мало после дође к себи и захвали Провиђењу што се само на томе свршило.

Још ни једно од њих двоје не слућаше правога лопова. Најзад г. Милан зовну слушкињу, не би л' му можда она знала објаснити ову крађу.

Служавка уђе.

— Знаш ли да нас је ноћас неко покрао? упита г. Милан.

Служавка то до душе није знала, али се одмах сетила, јер јутрос рано кад је устала Ђурице не беше више у кући.

— Обешењак један, мени одмах није било право, чим сте га довели у кућу...

— Ама шта ти то, о коме ти то говориш? прекиде је г. Милан.

— Па о оном мангупу, Ђурици, кога сте неговали и частили ова три дана, као каквог милостивог господина.

— Зар он! узвикнуше обоје.

— Па ко ће други него он. Ја, истина, нисам видела, али јутрос рано кад сам устала да наложим ватру, њега не беше у кујни, а и ноћас за дуго није заспао, непрестано се мешкољио у постељи. Тражила сам га, па га нигде нема. Ја сам знала да су ти мангупи неваљали, али да је толико неваљао да обије господинов сто и покраде вас који сте имали тако лепе намере с њим, то нисам мислила.

Г. Милан даде знак служавци да изађе, па се онда окрете Анђелији и рече јој да се не узбуђује и не плаши. — Што је било, било...

— Ништа ми друго не остаје, рече он, него да одем у полицију, и да гледам да га што пре ухватимо, док није продао накит и потрошио новац.

Полиција излази лако на крај са овим малим лоповима. Они су колико препредени толико и наивни. Лако их је ухватити, и обично не бегају никуд из престонице. Готово тачно зна им се место бављења: ако су што украли, они се неко време крију по буџацима док их не мине опасност; обично се искупљају по пијацама, где краду воће и по којој госпођи извуку кесу из џепа. По свршеној пијаци, а кад су топли дани сунчају се као лазарини пред општинским парком, близу саме Управе вар. Београда; зими и кад је хладно, растуре се по улицама и том приликом гледају да украду по коју ствар испред дућана. Ноћу спавају по туђим шупама, таванима и подрумима, а многи одшетају целу ноћ по улицама, и готово по неколико ноћи не спавају. Неке од њих савлада сан и заспе на улици, док не наиђе на њих по који жандарм, и тада се одморе и испавају у полицији!

За њих се може рећи да раде за другога, јер ако украду што од веће вредности, то им узму или измаме они већи мангупи и лопови, а њима за то даду какву ситницу. Или ако се који од њих и одважи, па покуша сам да препрода оно што је украо, одмах га ухвате, јер редак је купац који такав случај не достави првом жандарму на улици. Или, у најбољу руку, ако баш и протуре што сретно од крадених ствари, потказују их доцније сами њихови другови полицији, чим се споречкају око чега. Тек како му драго, али ретко да који од ових малишана у брзо не падне шака власти, по учињеној крађи.

Тако је било и са Ђурицом. Једва ако је прошло 24 сата, већ је био ухваћен. Издао га накит госпођин, који је покушао сам да прода.

Сутра дан отишао је поново г. Милан у полицију, да се извести о резултату трагања за Ђурицом.

Члан га прими стојећи и смешећи се, па му онда показа руком на сто, на коме лежаху новци и накит.

— Као што видите, добро сте прошли и доброчинство вам је ипак награђено, рече члан, јер не само да је Ђурица ухваћен, него је нађен при њему и сав новац и накит; само је потрошио неколико динара.

— Видите, господине, продужи члан, понудивши га да седне, међу овим нашим престоничким мангупима има их још пуно, који би се могли спасти и извести на прави пут, само кад би наши „надлежни“ хтели да се мало позабаве тим питањем. Ми се у многом чему угледамо на просвећени Запад и имамо много лепих и корисних установа, које смо усвојили, и често пута хоћемо да будемо и да изгледамо просвећенији и напреднији од самих наших учитеља, а овамо још нисмо стигли да подигнемо један „Завод за поправку“, куда би се ови малишани за казну упућивали и одакле би извесно врло велики проценат излазио поправљен и спасен од очевидне пропасти, која им, овако напуштенима прети. Ми смо ваљда једини од просвећених народа, који оскудева у таквом једном заводу. Са овим нашим кажњавањем и хапшењем, верујте, не само да се ништа не постизава, но напротив, чим први затвор издржи овакав један малишан, он излази из њега два пута препреденији и поквваренији. Полиција, расправљајући свакодневно ове њихове кривице често пута долази у такву неприлику, да збиља не зна, шта да ради. Има пуно случајева, кад нисмо пристали ни да их казнимо, ни да их не казнимо, јер ако их казнимо, они се тек у затвору науче од оних окорелих лопова разним неваљалствима и онда шта смо постигли казном? А ако их не казнимо, они онда узимају маха и продужују стари занат.

Члан застаде за тренут.

Господин Милан ћуташе као заливен. Очевидно га је потресло казивање чланово. Јер ова јасна и жалосна слика, потресла би и мање осетљивог човека, а камо ли г. Милана, који је и иначе био болећива срца.

После мале почивке члан настави:

— А што је најважније и најстрашније у целој овој ствари, то је то: што је бројно стање ових наших мангупа достигло такву цифру, да се од ње мора ужаснути сваки мислен човек. Ни мање ни више, у нашој престоници има оваке напуштене деце неколико стотина! Замислите сада, нека се од овог броја развије само двадесет њих у праве злочинце, па вам не треба црње слике! После десет — петнаест година нашој престоници прети велика опасност. Ове честе крађе, обијање дућана по престоници, знате ли који то врше? То су некадањи ови малишани, који су сада порасли и усавршили се у злочиним делима а у списанама главне полиције! То вам је истинска и жалосна слика ове напуштене деце. А сада шта мислите, шта ћемо са вашим Ђурицом?

— Могу ли да му опростим, упита г. Милан.

— Па лако ћемо за то, одговори члан, и нареди служитељу да доведу Ђурицу.

— Хоћу да га видим и да говорим с њим, рече члан, јер чини ми се да га не познајемо.

Служитељ уведе Ђурицу, па изађе напоље, а Ђурица стојаше пред чланом, дрхћући као прут од страха.

Члан га строго и подуже посматраше, па га онда упита.

— Како се зовеш?

— Ђурица.....

— А презиме?...

Ђурица слеже раменима.

— Но, а презиме? понови члан.

— Не знам, одговори Ђурица.

— Како не знаш? Имаш ли родитеље?

— Нисам их запамтио; имам само једну тетку, но и она ме отерала од себе.

— А имаш ли каквог занимања?

Ђурица ћуташе.

— Немаш, дабогме. Дела да ми кажеш, јеси ли био који пут кажњен, али право да говориш, јер ако ме слажеш, биће горе по тебе.

Ђурица опет ћуташе, борећи се са самим собом ди ли да слаже.

— Но, говори....

— Јесам..... једва промуца Ђурица.

— Колико пута?... пази, право говори.

Ђурица опет поћута мало, па онда рече:

— Два пута.

— А зашто?

— Један пут због скитње....

— А други пут?...

— Због кра-ђе, једва промуца Ђурица.

— А шта си украо?

— Леб са пекарнице..... био сам јако гладан.

— А познајеш ли овог господина? упита члан и показа руком на г. Милана.

Ђурица погледа на ону страну и сав поцрвене.

— Да, познајеш га. То је твој добротвор. Лепо си му се одужио за његово доброчинство.

— А ове златне ствари, и они новци, настави, чији су?

Ђурица гледаше у земљу, и премешташе шубару час у једну час у другу руку.

— Кажи, јеси ли ти покрао ове ствари од господина.

Ђурица непрестано гледаше у земљу, а груди му се надимаху од страха и узбуђења.

— Ако лепо признаш, и обећаш да ће се поправити, знај да ћемо ти и ја и господин опростити. Дакле?..

Ђурица једва промрмља:

— Јесам.....

— Па зашто, болан, Ђурице, да то учиниш спрам твога добротвора и поочима. Видиш ли колико си неваљао? Зар он, узео те са улице, одео те, нахранио, огрејао, и побринуо се чак и за твоју будућност, па тако да му вратиш. Ти ниси тако мали, а да не би могао појмити колико си неваљао и колико си скривио. Ето иде Божић, највећи празник; цео ће свет да се весели, а ти да седиш у затвору. Замисли да ниси то учинио, како би и теби лепо било, И ти би оних дана у лепој и топлој соби, за трпезом пуном колача провео празник код свога добротвора. У њему и његовој племенитој домаћици стекао си био поново оца и мајку, то највеће благо, за које до сада ниси знао, па све те благодети проиграо си овом крађом, и у место свега тога, сада те опет, самохрана као што си и био, на сам Божић, очекује кужна хапса, јад, беда и невоља.

Док је члан говорио, Ђурица је непомично стојао, са притиснутом шубаром на очима и тихо јецао; за све време говора члановa нешто га је страшно стезало у грудима и мислио је да ће свиснути. Ледена кора, што му је покривала душу и срце, почела се топити под топлим речма члановим — и читав поток од суза грунуо је из очију Ђуричиних, праћен грчевитим и непрекидним јецањем, које се најзад завршило са гласним плачем. И Ђурици би лакше. Он се необично осећаше, као никад дотле. И члан и његов господин и цела соба изгледаху му чисто као озарени неком светлошћу, њему до сад непознатом. Кроз цело тело прожма га неко незнано осећање... хтео је нешто рећи, али не могаше... језик му се завезао од силних покрета душевних. Најзад се прибра, спусти шубару поред себе, погледа обојицу својим болним погледом, па онда клече пред својим господином и тихим гласом проговори:

— Опростите ми...

За тим се окрете члану:

— Ако ме још који пут видите овде — убијте ме.....

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

* * *

Од тога доба прошло је доста времена, и много се што шта изменило. Некоме је свануло, некоме се смркло. Точак живота многе је прегазио, а онај, који је умео да му измакне, одјурио је далеко, заједно са временом. Живот буја — све бревће од живота — престоница наша цвета и гигантски напредује: улицама њеним јуре трамваји, а електрика их осветљава. Имамо лепе и широке тротоаре; коцкасту калдрму; прекрасно уређене паркове и шеталишта; позориште; пуно доктора и уметника сваке врсте; лепу, униформисану полицију; три политичке странке и сила божија новина! Једном речи све имамо и све је бујно кренуло напред. И Ђурица се срећно пробио кроз таласе бурног живота, и ено га сада, где као прави момак управља једном од највећих столарских радионица у престоници......

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Минули су дани, минуле године... време лети и оставља за собом прошлост... све се мења — само пред општинским парком сунчају се још једнако наши гамени исто онако као и пре, но само сада још у већем броју.

М.

МАЛА РОКА

ПРИПОВЕТКА

Гија де Мопасана

(СВРШЕТАК)

Требало је бацити тело у воду, али он помисли на хаљине које покупи и сави, канапом који је имао у џепу веза, и баци у један дубоки вир, под стабло једног дрвета.

Затим пође крупним корацима, дохвати се ливаде, много заобиђе да га не би видели сељаци који су у тој далекој страни становали, и врати се на вечеру у обичан час, причајући својим слугама куда се шетао.

Те ноћи спавао је, спавао је дубоким животињским сном, каквим морају спавати осуђени на смрт. Очи му се отворише на прве зраке сунца, и он очекну, мучен страхом да се злочин не открије, обичан час свога буђења.

После тога морао је бити присутан свима истрагама. То је чинио као какав сомнабул, у халуцинацији у којој је видео, ствари, људе као у неком сну, у облику пијанства.

Само му је продиран крик Рокин кроз срце прошао. Тога тренутка хтео се бацити на колена пред старом женом, викнувши: „Ја сам.“ Али он се задржа. И затим, преко ноћ, узе ципелице убијене и стави их на праг мајчине куће.

И догод је трајала истрага, он је заводио с правога пута истражног судију. Миран, господар себе сама, лукав и насмејан, мирно је разговарао са чиновницима о свима претпоставкама, побијао њихова мишљења, обарао њихове разлоге. Али, од онога дана када се истрага напустила, мало по мало постаде нервозан, раздражљив. Дрхтао је од најмање ствари, од најмање лупе скакао би од страха, дрхтао је од главе до пете када би мува пала на његово чело. Тада почеше оне његове помамне ноћне шетње по шуми.

Живот му је био несносан, отрован; ноћи и дане проводио је у ужасу; сваке ноћи привиђења су му се јављала. Закључавао се у своју собу, и покушавао се бранити, али све је било узалуд. Ноктима се хватао за своју постељу, и хладан зној га је обливао, и он је у ноћној тишини слушао како избијају часови и дубоко куцање свога срца. И несрећник је трпео више но што је и један човек икада трпео. У тим страховитим тренуцима била му је пала на ум мисао да се подметне под дрво у паду, на самом месту где је удавио малу Року. Због тога је и дао шуму да се крчи. Али када буква није хтела да му пребије крстине, он је, вративши се кући, дохватио револвер, али се није усудио опалити. Тада бризну у плач, као дете, понављајући: „Више се нећу усудити, више се нећу усудити!“ Затим паде на колена и зајеца „Боже мој! Боже мој!“, и не усуђиваше се погледати ни на прозор ни на сто, на коме се револвер сијао.

Када се подигао, рече гласно: „То дуже не може трајати, треба свршавати.“ Од звука његова гласа прође га језа целим телом. Требало је наћи начина како да се умре, какво лукавство, на које не би могла пасти ни најмања сумња. Завидео је осуђеницима које жандарми воде на губилиште. Ох! када би могао наћи кога који би хтео опалити на њ! И одједном нешто чудно паде му на ум! Реши се да пише истражном судији, да му призна све, да прикаже себе сама. Замолиће га, заклеће га — знајући га као старога пријатеља, поуздана, дискретна — да не каже никоме ни речи, а он ће тада имати снаге да сврши са самим собом. И нека необична радост испуни му срце. Када буде спустио писмо у поштанско сандуче, тада ће се опрезно, да га нико не види, стрмоглавити са врх куле, и наћи смрт на оштром стењу испод куле. При паду сломиће и мотку на коју се у свечане дане развијала застава, и заједно са мотком стрмоглавиће се. Ко ће моћи ту посумњати?

И с места поче писати. У писму није ништа заборавио, ни једну појединост злочина, ни једну појединост из свога страховитога мучења, и заврши га, навештавајући свога пријатеља, да ће сам осудити злочинца, и замоли свога пријатеља да се постара да се никако не окаља његова успомена.

Када је довршио писмо, дан се био родио. Написа адресу, и лаганим кораком сиђе на улицу до белог поштанског сандучета, и баци га унутра. Када се брзо вратио кући, осетио се спокојан, ослобођен, спасен. Кроз прозор је гледао када ће да наиђе поштоноша. Ладан, сув ветар пролазио му је преко лица. Небо је било црвено, пламено црвено. Ренарде, стојећи, гологлав, гледао је пространу равницу, ливаде са десне стране, а с леве стране село, на чијим су се кућама димњаци пушили. Испод његових ногу пенила се Бриндија, о чије ће се стење за који часак размрскати. Осећао је као да се поново рађа у тој белој и ладној зори, пун снаге, пун живота. Светлост га је купала, окруживала, као нека нада. Хиљаде успомена су га обузимале, сећања на слична јутра, на срећне ловове дивљих патака по врбацима. Све што је волео, све му је падало на ум, и у његовом херкулски јаком телу поново рађало старе прохтеве.

И он ће да умре? Зашто? Убиће се глупо, јер га је страх од неке сенке, страх ни од чега! Он је богат и још млад. Каква лудорија! Довољно је неко увесељење, одлажење од куће, једно путовање, па да се све заборави! Ноћас заузет другим стварима, није видео дете. Можда га неће више никад видети? Земља је велика, а будућност је дуга! Зашто умрети?

Његов поглед лутао је по ливадама, и спази плаву тачку на стази дуж Бриндије. То је био Медерик.

Ренарде поскочи, кроз цело тело прође га осећање бола, и он појури низ степенице да потражи и узме писмо од поштоноше. Мало га се тицало хоће ли га когод видети; он је јурио кроз траву, и дође до сандучета у исто време кад и поштоноша.

Човек је био затворио дрвена вратанца и узимао бачена писма.

Ренарде му рече:

— Добар дан, Медериче.

— Добар дан, господин-председниче.

— Молим вас, Медериче, ја сам бацио у сандуче једно писмо које ми је јако потребно. Молим вас да ми га вратите.

— Добро, господин-председниче, даће вам се.

И поштоноша подиже очи. Пред лицем Ренардеа оста запрепашћен; председнику су образи били плави, поглед мутан, очи окружене црним круговима, упале у главу, коса разбарушена, брада израсла, кравата угужвана. Било је очевидно да није спавао.

Медерик упита: „Да нисте болесни, господине председниче?“

Овај, разумевши изненада да његово држање изгледа чудно, промуца: „Та није.. та није.. Само, скочио сам из постеље да вас замолим за то писмо.., Ја сам спавао.. Ви разумете?..“

Неодређена сумња прође кроз дух старога војника, и понови:

— Које писмо?

— Оно које ћете ми вратити.

Сада Медерик поче оклевати, понашање кметово никако му није изгледало природно. Можда је у томе писму каква тајна, политичка тајна. Он је знао да Ренарде није републиканац, и да је у стању да се користи свима могућим изборним мајсторијама.

Он упита: „Коме је адресовано то писмо?“

— Г. Питоану, истражном судији; ви добро знате г. Питоана, мога пријатеља.

Поштоноша га потражи по хартијама и нађе га. И тада га поче загледати, обрћући га међ својим прстима, збуњен, не знајући шта да чини: или да учини озбиљну грешку у дужности или да од кмета створи себи непријатеља.

Видећи његово оклевање, Ренарде покуша да му шчепа и отме писмо. Тај нагли покрет убеди Медерика да овде има нека важна тајна, и он се одлучи, пошто по то, да чини своју дужност.

Он баци писмо у своју торбу, затвори је, и рече:

— Не, не могу, господин-председниче. Када иде у суд, не могу.

Нешто страшно дохвати се срца Ренардеа, и он поче муцати:

— Али ви ме добро познајете. Ви можете чак и мој рукопис познати. Кажем вам да ми је потребна та хартија.

— Не могу.

— Молим вас, Медериче, ви знате, да ја нисам у стању да вас преварим, кажем вам да ми је потребно.

— Не. Не могу.

Језа гнева прође кроз напраситу душу Ренардеа.

— Али, до врага, пазите се. Ви знате да код мене нема шале, и да вас могу збацити са вашега места, и то без оклевања. Најзад, ја сам председник општине, и ја вам наређујем да ми предате то писмо.

Поштоноша са сталношћу одговори: „Не, не могу, господин-председниче!“

Тада Ренарде, обезумивши се, дохвати га за мишице да му отме торбу; али човек се одбрани једним махом, и, одмичући, подиже своју дебелу батину од зеленике. Он каза, непрестано миран: „Ох! немојте ме се ни дотаћи, господине председниче, или ћу вас млатнути. Пазите се. Ја чиним своју дужност.“

Осећајући се изгубљен, Ренарде нагло поста понизан, благ, мољакајући као дете када плаче:

— Али молим вас, пријатељу, вратите ми то писмо, ја ћу вас наградити, даћу вам новаца, ево их, ево их; ја ћу вам дати сто франака, разумете ли, сто франака.

Човек се окрете и пође.

Ренарде је ишао за њим, једва дишући, муцајући:

— Медериче, Медериче, чујте, даћу вам хиљаду франака, разумете ли, хиљаду франака.

Овај је непрестано ишао, не одговарајући ништа. Ренарде понови: „Начинићу вас златним. Све што год хоћете... Педесет хиљада франака... Педесет хиљада франака за то писмо. Шта ће вама бити ако ми га дате?.. Зар нећете?.. Па лепо, сто хиљада... реците... сто хиљада франака... разумете ли?... сто хиљада франака... сто хиљада франака.“

Поштоноша се окрете, тврда лица и оштра погледа: „Доста с тим, или ћу у суду рећи све што сте ми сада говорили.“

Ренарде се заустави. Било је свршено. Више није имао наде. Окрете се и упути се својој кући, јурећи као гоњена животиња.

Медерик се окрете и запрепашћен поче гледати то бегство. Он виде кмета како уђе у своју кућу и застаде као да се нешто чудно баш морало имати да догоди.

И одиста, наскоро се високи стас Ренардеа појави на врху куле Ренарове. Јурио је око плат-форме као луд, затим дохвати мотку заставе, поче је бесно дрмати, не могући да је сломи. Затим као пливачи што скачу главачке, подигнутих руку у вис, он се баци на празан простор.

Медерик му потрча у помоћ. Пролазећи кроз парк, он опази дрвосече где иду на рад. Он их дозва, вичући им шта се десило. И они нађоше поред зида крваво тело, а глава се размрскала о једну стену. Бриндија је окруживала ту стену, и по њеном бистром и широком плићаку на томе месту, видело се како се шири дугачак црвен млаз од помешанога мозга и крви.

Т.

ТРОВАЧИЦА

Из „Мемоара“ Г. Горона, бив. шефа париске тајне полиције.

Међу врло разноликим криминалним случајевима, које сам имао да испитујем, свега један случај тровања имао сам за време свога бављења у тајној полицији.

Па може ли се рећи да је та врста злочина, на сваки начин најгаднија, потпуно ишчезла и да је јавни морал учинио толико напретка, да нема више тровања?

Говорећи истину морам да изјавим, да је моје мишљење: да никад нису били многобројнији, а мање некажњени злочини те врсте, што је последица толикога успеха науке, да човек може да отрује човека, а да се ни најтачнијим лекарским прегледом не може да констатује ни најнезнатнији траг тровања.

Дакле, за откриће злочина, учињена тровањем, потребно је, ако је злочинац посвећен у најновије научне резултате, да слепи случај стави полицији у руке какав непобитни доказ.

И ја сам једним случајем пронашао „тровачицу.“

Извесни „путујући“ агенат, М. К..., добијао је писма на пошти код Театр Франсе, poste restante и то с иницијалима С. Б....

Једнога дана, узимајући своју пошту зачуди се, кад виде једно мало плаво писмо, чији му рукопис беше непознат; он га брзо отвори и прочита ово:

„Драга моја,

Видео сам твога мужа и са задовољством сам приметио, да је оно учинило велико дејство. Уснице су му са свим беле, очи упале, лице бледо. Држим, да се можемо надати, да ћемо га се за месец дана отрести.“

Био је и један додатак:

„Сутра ћу ти донети још један пакетић.“

Један путник помисли, да није он предмет какве недотупавне шале; али размишљајући дође до закључка, да му случај даје доказе каквом грозном злочину недовршеном, о каквој прељубничкој драми чији би несрећни свршетак он могао да спречи.

И не устежући се он дојури на колима до моје канцеларије доносећи ми то писамце.

Ја га окретах и обртах јако заинтересован, али изненађен фактом, да злочинци, вршећи једно тровање, не предузимају ни најобичније мере опрезности.

Питах се, као и путник, да не буде то каква шала, јер има много њих у Паризу, који такоставе полицију на ратну ногу и прошетају је кроз Париз. Међу тим сетио сам се и тога, да је велики број најтежих злочинстава пронађен услед непажње злочинаца.

Дужност ми је била, да по овој ствари сазнам истину, и с тога организовах стражу око поште до Театра Франсе-а.

Свет који долази у пошту и не слути, какво су честа бдења овакве врсте. Они и не помишљају, да индивидуе, које у куту каквога стола журно пишу депеше, нису нико други до тајни полицајци очекујући каквога лупежа или убицу, који долази да узме своју пошту, која га оптужује.

Сутра дан, у јутру врло рано, дође једна дама да тражи на одељењу poste restante писмо с иницијалима С. Б.

На сваки начин, да јој је врло непријатно било, кад је један агенат полицијски врло учтиво и с пуно поштовања узе за руку и метну у једна кола.

То је било тако брзо, да нико ни у пошти ни на булевару није приметио ту сцену.

Кола су већ јурила кеу Орфевр, кад жена запита агента:

— Али, господине, куда ме водите?

— Госпођо, одговори он, ка господину шефу тајне полиције, који вас мора видети.

Госпођа се навали на седиште и не проговори више ни речи до краја пута. Али јој руке нервозно дрхтаху, а усннце јој беху врло бледе.

— Био бих изненађен, кад би она била потпуно невина, рече агенат, који је довео, кад ми прионћи резултат свога истраживања.

Висока, танка, лепа, још млада, врло елегантно обучена, и прилично строга, као и све даме из богате буржоазије, била је госпођа, коју ми доведоше. Била је плавуша, и очију плавих, око њих модрило јако, лица пуног израза, које је болно рефлектовало све утиске.

Начин, на који је ушла у моју канцеларију, уверавао ме је, да је дама из отменијега света. Пружих јој фотељу, али она као да није то приметила.

Стојала је, наслонивши се нервозно на сто. Покрети су јој били нагли, глас промукао, а очи су јој сјале необичним жаром.

— Шта хоћете од мене, господине? упита ме она. Ја сам часна жена; што ме доведосте овде?

Покушах да је умирим, али њезин глас постајаше све јачим, покрети бржи, и најзад узвикну:

— То је непоштено! Ја нећу чак ни имена свога да вам кажем.

Служећи се ефектом већ добро познатим полицијским драматурзима, извукох лагано из шпага писамце и показах јој га.

То беше од неочекиванога дејства.

Несрећна жена паде на колена и поче викати јецајући:

— Милост! милост! Ја сам бедница! ја сам тровачица! Да, хтела сам да убијем свога мужа, ја сам једина крива. Он ме је само слушао и мене само треба казнити!

После кратке паузе она настави:

— Да знате, господине, колико мрзим тога човека, који се назива мојим мужем! Имати га увек поред себе већа је казна, но сама смрт. Јер ја волим једнога младића, онога, који ми је писао то писмо. Волим га свом душом својом! Он је мој љубавник, погодили сте, и кад год могу да будем његова, кад год могу да украдем ма и један час од тога брачнога живота сва сам блажена.... И за тим морам да се вратим у пакао своје куће! Мој ме муж љуби; кад год његове усне додирну моје тело, чини ми се да ме врело железо пече. Тај је живот морао да престане пошто по то, и ја претпоставих злочин осуди да сам свакога тренутка поред њега..... Али кунем вам се да сам сама крива, мој је љубавник попустио из љубави; казните ме, колико хоћете, заслужила сам смрт; али преклињем вас поштедите њега.

Бејах збуњен, и поред свога искуства праксом стеченог овом мелодрамском сценом и питах се, шта да се ради.

Она шчепа ножице са мога стола и једва стигох да их јој отмем, пре но што би се њима ударила.

Онда је наморах да седне и покушавах да је умирим, представљајући јој, да је ипак боље да се злочин открије, но да се доврши, и тако полако сазнадох од ње, док је плакала, њезино име, адресу и име њезинога љубавника.

За тим умолим тровачицу, да буде тако љубазна и да ме чека у суседном кабинету, па оставивши је под присмотром два инспектора, одох одмах да известим истражнога судију.

Узбуђење г. прокуратора Републике није било мање од мога; јер чим је чуо име тровачице знао је, да јој је муж један од највиђенијих трговаца париских. Сложисмо се да радимо, врло дискретно и послах одмах агенте да чине истрагу у крају г-ђе Х. и да јој нађу мужа; а друге послах да траже љубавника госпођинога Леона З...., саучесника јој, који јој је давао смртоносни прашак.

— Он ми је слао отров на моју молбу, рече ми она; не знам какав је то прашак, али знам да му је дејство споро и поуздано!

После два часа доведоше агента Леона З...., и рекоше ми, да нису никад ухватили тако веселога злочинца.

— Не, не, узвикнуо је он, прснув у смех, кад је видео агенте, она је врло добра. Никад не бих тако што могао да замислим.

И за време целога пута до стана полиције није могао тај тровач да утиша свој смех.

Смејао се и онда, кад је у моју канцеларију ушао и то тако необзирно, да сам морао да га опоменем, да је велики злочин за који се оптужује.

Тај човек, лепушкаст, од својих двадесет и пет до двадесет и шест година, бркова црних и уздигнутих, погледа освајачкога, продужи смејање још јаче говорећи:

— Опростите, господине, али то је тако смешно, да не могу да се уздржим!

— Смешно! одговорих, тровање!

— Тровање! прихвати он, хи, хи, хи! Ах! да знате, и ви бисте се са мном смејали.

— Ну, говорите једном! прекидох га ја нагло.

— Па добро, рече он. Госпођа Х. је особено створење. Она је лепа, љубазна, и бога ми, радо сам је примио, ви ћете и сами разумети, кад ми се бацила у наручје; али њезина је машта увек радила. „Чуј, рече ми она једне вечери, треба пошто по то овога човека да нестане (и показа ми свога мужа, који је мирно у једном куту салона, прелиставао некакав илустрован журнал). Он нам смета да будемо заједно за навек, он треба да умре.“ Мени је то изгледало тако смешно, и пошто не волим трагичну љубав, то јој дубоким гласом одговорих (да би боље одиграо своју улогу): „Ти хоћеш отрова, и имаћеш га.“ Од то доба ја јој редовно шаљем три пут недељно по један пакетић бикарбоне соде, које она даје мужу с водом да пије, и она замишља да се он полако губи, док се напротив нагло гоји. Да знате, господине шефе, продужи он у смеју „нервирајућем“, колико сам пријатних часова провео поред ње“, од како је уобразила да сам јој саучесник у тровању! Ох, могу рећи да је удвојила пољупце! „Како да ме не волиш, узвикивала је она каткад, стежући се на грудима својим, како да ме не волиш, ти поштени човече, кад си пристао мене ради да учиниш злочин!“ И ви ћете, господине шефе, да ми верујете, али она ме воли и сувише, и ја се не љутим за овакав свршетак, после кога могу ићи да се одморим.“

Зар је ово водвил, па да се овако сврши та чудновата авантура?

Па ипак цела ова прича може да буде лепо средство за одбрану, зато ми одосмо Леоновој кући, да извршимо тачан ув

Нађосмо у једној фијоци, коју је сам отворио, читаву збирку пакетића, лепо увијених.

Ја их покупих и послах у општинску лабораторију, одатле добих после четврт часа одговор, да је у њима потпуно безопасна сода бикер-бона.

У исто време дођоше и агенти, који су ишли у истрагу к мужу госпође Х. и који су нашли да се трговац налази у најповољнијем здрављу. Они су доручковали поред њега у оближњем ресторану, где је он свакога јутра свраћао, и констатовали да отровани има завидну боју лица и захваљујући бикарбоној соди, која му је олакшавала варење, изврстан апетит.

Пре но што смо приступили суочењу оптужених, ми смо, ја и истражни судија, добро избрусили лепога Леона; код њега је било толико несхватање правога положаја, да је заслужио оштар прекор.

Морам признати да је престао са смејањем, кад смо му свршили и да се јако побринуо за исход ствари. Најзад, пре но што ће да уђе у собу, у којој му је била љубазница, хтео сам ја, да је известим, о лукавству, где је она на срећу била жртва. Она ме слушаше смешећи се не прозборивши ни речи. У томе сам прочитао ове мисли:

— Боже! Како су ови полицајци наивни и глупи и како је мој љубавник интелигентан човек! Он је пронашао начин, да се ослободимо.

Али врата се у томе отворише, лепи Леон уђе и исповеди се. Шта је даље Леон говорио, г-ђа Х. све се више мењала у лицу; уснице дрхтаху пуне презирања, а очи јој севаху као муње. Она му одједном упаде у реч:

— Немој, Леоне, лагати; признај све! Ја више волим робију но срам.

— Буди паметна, драга моја, одговори Леон љубазно. Ти можеш мислити, да ради твојих лепих очију ја не бих рескирао да дођем на гилотину.

Она се одједном исправи:

— Бедниче! неваљаче! викала је она, полетевши к њему и претећи му тако, да је он пошао назад до врата.

„Хуљо! продужила је она. И ја да поверујем у твоју љубав! Ах! како си ми се насмејао! подлаче! подлаче! Али ја се ипак надам, да те робија неће мимоићи. Је л' те господине? рече она окренувши се мени. Ви ћете га задржати. Ах, кад би постојала каква дубока мрачна тамница, из које никад не би изишао!“

Ми раздвојисмо љубавнике, али не задржасмо ни једнога ни другога, јер тако хоће закон. У кривичним делима, намера је некажњива, кад нема ни покушаја да се она оствари. А човек „отрована“ пио је само средство, које се даје људма слабога стомака. Није било покушаја и закон их ослобођава.

Сећам се, да је једном нека жена хотећи да убије свога љубавника, купила револвер. Гвожђар, који је посумњао, по њезином изгледу, у чистоту њезиних намера, напуни револвер ћор-фишецима.

Жена је пуцала на свога љубавника, наслонив револвер на његово тело, али га ништа није повредила.

Кад се сазнало за ово, жена је била кажњена за вређање јавнога морала.

И у овом случају ми смо имали један акцесорни деликат, који не допушта да тровачица остане некажњеном.

Суд је нашао, да оптужене треба пустити, пошто се озбиљно укоре.

Лепи Леон остави полицију много мање весео, но што је био, кад је у њу дошао; а што се тиче госпође Х., оно, што је она називала издајом од стране љубавника јој, било је по њу нешто најбоље.

Ја је затекох у малом кабинету, где сам је оставио да плаче као Магдалена, умирену.

— Госпођо, рекох јој, ви сте желели и спремали један грозан злочин, и није ваша кривица, што се није извршио. Закон нам не допушта да вас казнимо како заслужујете; али причувајте се, јер ми ћемо мотрити на вас, и ако се ма што деси вашем мужу ви сте пропали.

Госпођа Х. пође, посрћући као пијана кроз ходник полицијске зграде; један од агената одведе је до кола и она је у девет часова у вече била код куће, где је муж већ дуго ждао на ручак.

Она је на сваки начин у путу нашла какав леп изговор за задоцњење.

Од то доба нема срећнијега брачнога пара. Госпођа Х. није никад више видела лепога Леона и агенат, коме сам наредио да мотри с времена на време овај пар, јави ми: „Брачни пар је срећнији но икад, госпођа Х. породиће се кроз неколико недеља.“

Конац дело краси. Муж није никад ни сањао о опасности, коју му је жена спремила била, а госпођа Х. поста моделом добре жене и мајке.

И многе би убице постале добрим и поштеним, да у тренутку, кад дижу нож, каква неочекивана сила задржи им руку, и кад би знали да од то доба мотри полиција на њих.

Ну, из овога не треба извести закључак, да је неопходно ономе, ко хоће да има добру жену, да је она смишљала, да га отрује.

с францускога **Вел. Бајкић.**

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Страхиња Ниновић, разбојник, опасан лопов и варалица. Сад је момак у својој 26 години. Родом је из Бачеваца, среза и окр. ваљевског. Неписмен је, али да је хиљаду књига о упутствима за крађе прочитао, не би боље занат испекао, но што је сам по својој дивљој и дрској природи научио. Недела његова из раније многобројна су, и кад би их ми овде ређали требало би много оваквих листова па да исцрпно све опишемо. Зато ми ћемо овде навести само онолико дела за колико га данас оптужују:

I. Октобра 24. год. 1896. допутовао је са Владимиром Продановићем из Клинаца, ср. ваљевског у Београд, који је дотерао неке коже да их прода. У Београду Владимир остави кола и воље код свога момка, а са Страхињом пође да се распита за цену. После неколико минута пошто су зашли у другу улицу, Страхиња се под неким изговором одвоји од Владимира, па побочном улицом брзо отрчи код момка који је чувао коже и каже овоме: „Потерај коже за мном, казао је Владимир.“ Безазлени момак то поверује па пође. Страхиња прода коже, узме новац и нестане га.

II. Априла 18. ов. год. отишао је у село Лелиће, па обазриво као мачак увукао се у вајат Антонија Недића, тамош. Ту нађе гуњић Алексе Новаковића, који је тада био послом неким код Антонија, и из истог гуња извуче 77 динара и један сребрн сахат у вредности 35 динара.

III. Маја 16. баш у први сумрак дође кући Трифуна Јанића у Ваљево, разбије прозор на соби, увуче се и покраде све што је дочепао. Доцније утврђена је вредност покраде на 88 динара.

IV. После ове крађе на месец дана, 19. Јуна, ове год. пресретне и нападне на Ивка Пешића из Лелића и како овај није имао ништа да му узме, он га изудара кундаком и нанесе му повреду тела.

V. После овога, допадне у затвор и оков. Али, 3. августа побегне и том приликом похара ствари Јовану Милановићу, среском пандуру,*) у вредности 13 динара. Поред овога уз пут украде још нечију сикиру, са којом је разбио гвожђе на ногама.

VI. У месецу септембру ове год. спремајући се валда за хајдука. Страхиња ускочи кроз прозор у кућу Мијаила Јовановића из Стрмне Горе и украде му једну пушку острагушу у вредности 72 динара, и побегне.

---

*) Сигурно зато што га није боље чувао. Слаг.

Најзад, власти пође за руком, те га после великих напора опет ухвати, поново окује и стави у притвор. Но није прошло ни 10—15 дана, а Страхиња провали зид са апсаном и са гвожђем на ногама у друштву са неким Жаворалом Пањићем, малолетним притвореником — опет побегне!

У почетку овога месеца, ухвате га, Веселин Вељанац, жанд. каплар и Милија Дедић, редов.

Сад Страхиња лежи у притвору ваљевског првост. суда, где очекује казну по заслузи.

Слику му доносимо да је при руци на случај поновног бегства. Њу смо заједно са подацима добили од г. Јакова Јелисавића, начелника ср. ваљевског, који га је и сликао са својим момент-апаратом. Хвала му.

Љубомир Благојевић — „Калаба“, Марко Марковић — „Трапа“ — „Црни Марко“, Драга М. Марковић.

Новембра 24. тек. г. Београд се, бар за извесно време, опростио двојице опасних лопова и једног од најпрепреденијих јатака њихових. Тога дана спроведени су Управи београдског казненог завода на издржање робије ова двојица: Љубомир „Калаба“ и Марко „Трапа“, а Управи пожаревачког казненог завода Драга, жена Маркова. Први је осуђен на 7, други на 6, а Драга на три године робије. Осуђени су пак, због опасне крађе, коју су на дан 26 јула тек. год. извршили Благоју Божићу, ложачу на железници, у чијој је кући Марко становао.

Љубомир

Једнога дана, када Благоје није био код куће, отворили су његов стан с кључем, који је сам „Калаба“ направио, и из истог украли један пар одела и један пар ципела.

На неколико дана по извршеној крађи, „Калаба“ падне у затвор Управе града Београда због скитње и коцкања. На њему тада упознају украдено одело и ципеле Благојеве, те га тако одмах, разуме се пошто је и сам Благоје познао своје ствари, ставе под кривичну истрагу. У току истраге, која је била веома занимљива због „Калабиног“ лагања, сазнало се: да су Марко и жена му Драга, учествовали у овој крађи, те тако и они дођу с оне стране катанца.

После дугог и дугог увијања, лагања, подваљивања, окривљени су најзад потпуно признали кривицу, те су с тога пресудом првост. суда за гр. Београд од 9. новем. Бр. 23539, осуђени на казну, коју поменусмо.

Слику „Калабину“ с кратким описом о њему изнели смо у 33. броју нашег листа. Поново је доносимо само с тога, да би овај „терцет“ био што потпунији, и да би о овоме, једном од најбистријих коцкара, могли саопштити читаоцима још неке податке. Док је био под истрагом, упита га, једном приликом један полиц. чиновник: нада ли се да ће га суд ослободити, било као невина, било из недостатка доказа?

Марко

Знате ли шта му је на то одговорио „Калаба“?

— Кад би наше судије судиле по свом убеђењу, а не по оним доказима, које им пружи истражна власт, ја бих морао бити пуштен као невин, овако пак, бићу сигурно осуђен. Пред суд ћу изаћи само зато, да се испуни једна формалност, т. ј., да ми он ону капу, коју ми је полиција скројила и сашила, метне на главу и одреди време, за које ћу је носити.

„Калаба“ овако говори с тога, што се нада, да би својим вештим обмањивањем могао увек код судија створити уверење о својој невиности.

Марко Марковић, кога његови другови зову „Трапа“, због његовог хода или „Црни Марко“ због његовог маркантног лица, извршио је у Београду небројено крађа у последње време, нешто сам, нешто у друштву са осталим лоповима. Занимајући се привидно кочијашењем, он је, као такав, уходио поједина места, па после тамо шиљао своје питомце ради „гепљавања“. Нема ни једног лопова или коцкара у Београду, који њега и његову Драгу не познаје, а важнији од њих имађаху код њега увек сталног склоништа. Неколико пута падао је под истрагу због крађа, али, захваљујући „умешности“ његове Драге, која је свагда налазила неке сведоке, који под заклетвом доказиваху његов *alibi*, он се увек извлачио од казне. Нема сумње, да би и овога пута то исто било, да је Драга била у слободи и да иследник није био довољно обазрив.

Драга

Полиција београдска заслужује похвалу, што је овог подмуклог лопова испратила у казамат београдски. Желети је, да тамо подуже остане.

Још нешто. Док је ова компанија лежала под истрагом, „Калаба“ је од једног притвореника, који је с њим заједно био затворен, украо 30 динара, а Драга опет од једне притворенице 16 дин. Најбољи доказ о њиховој покварености.

КО ЈЕ ОВО?

Циришка полиција ухватила је и притворила ово лице за извршене преваре, тамо, у Бечу и Галицији. На протоколу саслушања, казало се да је рођено у Нишу 16. јула 1858 год., да се зове **Лорент Емил Георг**, или **Вулан** и **Лорент од Вулана**; да је по занимању банкарски чиновник, новинар и кореспондент и да је у последње време беспослен становао у Београду у *главној улици* № 40(?). Према одговорима и понашању ове индивидуе, полицијска команда кантона циришког, сматра је за опасног и препреденог варалицу и лупежа, који можда има врло тамну прошлост. Зато нам је послала његову фотографију и умолила да се ако је икако могуће идентичност његова утврди.

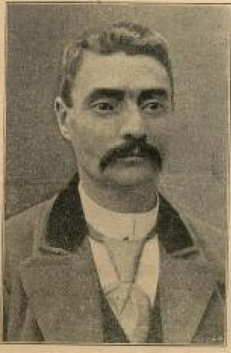

Пошто је он Управи града Београда по све непознат, ми ову слику дајемо јавности и молимо читаоце, ако би ко шта знао о њему да то достави или поменутој Управи или уредништву „Полицијског Гласника“.

Опис је његов: висок 165 см., стаса витког, косе и обрва кестењасто проседих, бркова црвенкастих, чела широког, очију кестењастих, носа великог повијеног, уста великих, зуба — сечњака покварених, а лице му је дугуљасто, бледо мршаво и изнурено, ход прав.

ПОТЕРА.

Луку Милошевића, млинарског помоћника из Смедерева, тражи начелство округа подунавског актом № 24051. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 30500.

Бернхард Хирш, берзански агент из Будим Пеште, проневерио је у Бечу суму од 26.720 форината у вредећим папирима, па је из Пеште утекао некуда 8/20 децембра ове године. Бернхард има 36 година, Јевреин, ожењен и има двоје деце. Телесно је развијен, здравог изгледа, лица пуног, округлог, косе и очију загасито смеђих; бркова густих, црних и напред завијених; има пуну браду, напред зашиљену; нос му је кратак, дебео и прав; чело високо.

Аустро-угарски конзул у Београду актом Бр. 15712 моли Управу града Београда, а ова све полицијске власти, да се Бернхард живо потражи и на случај проналаска под јаком стражом упути њој — Управи — с позивом на Бр 30588.

Стеван Атанасов Алебаков, бивши слуга у гостионици „Метропол“ у Софији, украо је двојици путника 31 наполеон и побегао. Он је родом из Катура у Македонији, има 22—24 год., средњег је раста. Мисли се, да се Стеван сада налази у Србији, а нарочито у Шапцу, где, како се сазнаје, има неке родбине. Наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести Упр. гр. Београда с позивом на Бр. 30653.

ТРАЖЕ СЕ.

Душана, сина Јулке Стевановић, удове овдаш., тражи Управа града Београда. Он има 11 год., црномањаст је, има велике црне очи, у оделу је летњем — униформи „Душана Силног“. Пронађеног треба спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 19917.

Даринку Стојановић, удову из Београда, тражи првост. суд за град Београд актом № 23178 ради извесног саопштења. Иста нека се сама јави поменутом суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 29758.

Г. Сави Ј. Јовичићу, учитељу у пензији из Краљева, украден је пре неког времена орден Св. Саве V степена са кутијом и ратном споменицом из II рата са Турцима. Он крадљивца врло добро познаје, но рад је да га поштеди и зато га овим путем позива да му орден на какав било начин у року од месец дана врати. Не учини ли тако, г. Јовичић ће га и преко своје воље са доказима тужити суду и изнеће му име на јавност. Крадљивац, вели г. Јовичић, није из Краљева.

УХВАЋЕН

Радоје Радојић, овд. продавац књига, чију смо слику донели у потерници прошлога броја, ухваћен је у Београду и према распису начелства округа крушевачког спроведен је пре неки дан у Крушевац.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

II. „Полицајац“, са албумом криваца од 79 слика, и календаром за 1899 год. — готов је.

II. „Полицајац“ је заступљен још једном важном рубриком. У њему су изнети бројеви са серијама, свих сточних билета који су покрађени у разним општинама Краљевине Србије. Са тога „Полицајац“ је потребан не само органима власти који потврђују сточне објаве, но и свакоме марвеном трговцу који стоку купује. Он ће тада избећи да купи крадену стоку, која је често пута доводила људе на беду.

Цена је „Полицајцу“ само 1 дин. Ко за готов новац узме преко 25 примерака, рабат је 25%.

НАШИМ ПОВЕРЕНИЦИМА

Што је „Полицијски Гласник“ и у 1898 години тачно и на време излазио у многоме је заслуга једног дела наших одличних повереника.

На њиховом труду, који у осталом значи изјаву љубави према својој струци — ми им изјављујемо наше признање и благодарност, са жељом, да ове благе дане пријатно проведу, а у идућој, Новој Години, да се видимо здраво и весело.

И онима пак осталим повереницима желимо све ово; али... али би их молили, да своју дужност према нама, испуне још у овој години.

Уредништво.

ОДГОВОРИ НА ЗАДАТАК ИЗ 51 БРОЈА

Доцкан смо добили одговор на задатак „једна одбијена забрана,“ која је одштампана у нашем листу у бр. 51., још од ових општинских писара:

Милана П. Зарића, писара општине Вишњичке;

Доситија Р. Станисављевића, писара општине Кнежичке;

Драгутина М. Ћировића, писара општине Сибничке, — који су се изјаснили, да је решење о одбијеној забрани противзаконито и неправилно. Разлози су им за то они исти које су навели и остали, који се са њима слажу.

Миливоја Б. Николића, писара општине Пиносавачке;

Јанићија Митића, писара општине Ваковачке, — који се слажу с тим, да су разлози о одбијеној забрани правилни и на закону основани.

Нека и за њих важи наш одговор који смо дали одштампати у прошлом броју.

Овом приликом нека нам се дозволи да општинским писарима изјавимо нашу захвалност, што не само прате радњу општ. послова, коју износимо у нашем листу, но се и одликују са разрешницама на постављене задатке. Ово је лепа појава, из које се види, да наш лист доиста одговара постављеном му задатку.

ЛИЧНИ ОДНОСИ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Г. **Јеврем Андоновић**, министар унутрашњих дела, за време свог бављења у Нишу, оболео је од ишијаса и неколико дана лежао је у свом стану. **Његово Величанство Краљ Александар** благоволео га је посетити 18 овог мес. по подне, и задржао се код г. министра један читав сахат. — 20. ов. м. г. Андоновић је допутовао у Београд својој кући но и овде још не напушта своју собу.

Г.Г. **Антоније Пантовић**, начелник министарства унутрашњих дела и **Живојин Протић**, секретар истог министарства допутовали су да за време скупштинског одмора проведу ове благе дане у кругу својих породица.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Поред онога што смо на другом месту овога броја јавили, да ће нас и у идућој години помоћи својом сарадњом наш криминалисто г. Таса Ј. Миленковић, известићемо читаоце, да су нам за идућу годину обећали своју сарадњу и г.г. Д-р М. Јовановић-Батут проф. Велике Школе, Д-р Миленко Веснић проф. Велике Школе и бив. министар правде; Мијаило Јовановић бив. упр. вар. Београда и бив. окр. начелник; Божо Маршићанин окр. начелник; Д-р Милан Васић, и Д-р В. М. Суботић (млађи) лекари; Јанко Веселиновић, Драг. Брзак, Р. Домановић, М. Митровић и М. Павловић, књижевници и још многи други полицијски и судски чиновници.

Према томе „Полицијски Гласник“ за 1899 год., у име Бога, биће још боље уређиван.

Нашим претплатницима који држе лист од почетка ове год. шаљемо и садржај уз овај број, да га са осталим бројевима повежу.

Због наступајућих празника и свршавања овогодишњих рачуна, први број идуће године изаћи ће у суботу 8. Јануара, сем случаја да се што ванредно деси, као бегство ког осуђеника и т. д. — Ми смо у овој години претплатницима дали два броја више, а у идућој години гледаћемо да дамо још и више.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.